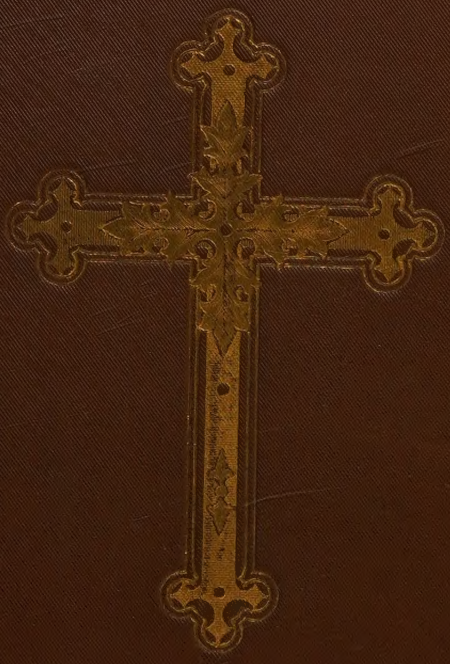

A.M.v.Oer pinxt Cumapprob.eccl. B.Kühlen M.Gladbach.

„Pod'te ku mne všetci, ktori pracujete a obfažení ste, a ja občerstvím vás.“ (Mat. 11. 28.)

LEONARDA GOFFINE-A,

KŇAZA Z RÁDU PRÄMONŠTRÁTOV,

POSTILLA,

TO JEST:

KRESŤANSKO-KATOLÍCKA

POUČNÁ KNIHA,

ČILI

KRÁTKY VÝKLAD SV. ČÍTANÍ A EVANJELIÍ NA VŠETKY NEDELE A SVIATKY ROKU CIRKEVNÉHO

SPOLU I STRUČNÉ VYSVETLENIE CIRKEVNÉHO ROKU, NAJZNAMENITEJŠÍCH ÚKONOV, OBRADOV A OBYČAJOV CIRKEVNÝCH A KRÁTKE ŽIVOTOPISNÉ NÁSTINY SVÄTÝCH, KTORÝCH SI NÁŠ ĽUD ZVLÁŠTE CTÍ.

PRELOŽIL

DR. ALEXANDER DIANIŠKA

R. KAT. KŇAZ V PLYMOUTH, PA

Franciscan Fathers, Minor Conventuals

ELLICOTT CITY, MARYLAND

VIEDEŇ, 1906.

S UDOBRENÍM NAJDÔSTOJNEJŠIEHO ORDINARIATU SCRANTON-SKÉHO, PA.
SPOJ. ŠT. AMER.

Knihtlačiareň Mechitaristov, Viedeň VII.

PREDMLUVA.

Počas môjho krátkeho účinkovania medzi mojimi slovenskými bratmi v Amerike videl som, jako tento od kolísky nábožný ľud túži za duševným pokrmom, aby svojim nadprirodzeným potrebám vyhoveť mohol. Nedostatok kňazov, častokrát prílišná vzdialenosť od chrámu, atď. atď.... sú ohromnými, nepremožiteľnými prekážkami ukojenia hladu duševného našich katolíckych rodákov v Amerike. Aby týmto duševným potrebám koľko-tolko odpomoženo bolo, aby ľud náš aj vo vzdialených kútoch tejto novej vlasti mal duševný pokrm, náboženskú útechu, preložil som do slovenčiny po celom katolíckom svete rozšírené dielo Leonarda Goffine-a, „Postillu čili kresťansko-katolícke poučenie na všetky nedele a sviatky celého roku". — Prítomný preklad spracovaný je na základe maďarského vydania tohože diela u „sv. Stefanského spolku" v Pešť-Budíne 1895, ale mnohé čiastky sú vyňaté z nemeckého prekladu Františka Hattlera T. J. v Pustetovom vydaní (1903, vyd. 59.). — Jeden pohľad na obsah tejto knihy presvedčí každého o jej užitočnosti, — a jestli len koľko-toľko záleží katolíckym rodinám na náboženskej vzdelanosti a mravnosti ich rodinného kruhu, zaiste ani jedna sa nenajde, u ktorej by Goffine-ho poučná kniha chýbala. — Keď otec, matka neznajú alebo nerozumejú jednotlivé pravdy svätého náboženstva nášho, — nech otvoria túto knihu, tá ich poučí a ich známosti doplní. — Nieto slovenskej náboženskej školy, do ktorej by dietky svoje k vôli nábožnému vzdelaniu poslať mohli, — nie sú v stave ani sami dietky svoje náležite poučiť o veciach viery? — hľa toto dielo bude zastupovať miesto učiteľa! —

Nemôžeš slyšať slovo Božie? nemôžeš isť do chrámu, snáď nemoc alebo iná prekážka ti v tom prekáža? — Táto kniha ti je kazateľom! — Aby si dni nedelné a sviatočné bohumile stráviť mohol, — aby si čas po hostíncoch, po salónoch, v kruhu zlých spoločností nemárnil, aby si takým spôsobom zavarovaný bol od opilstva, nemiernosti, rozličných výstupkov, zvady, bitky, súdov a pravôt: hľa v tejto knihe najdeš spoločníka, ktorý ti čas spríjemní, posvätí, zlého zachráni a k spoločnosti Božej doprovodí! — Čítanie tejto knihy zošľachťuje srdce, človeka dvíha k Bohu, — lebo ho činí horlivým, verným, účinlivým údom cirkvi sv. a tela Kristovho.

Kiežby dielo toto rozšírené bolo medzi nábožným ľudom naším: umenšily by sa hriechy a potupa rodu nášho!

Tolle-lege! Vezmi a čítaj!

KRÁTKY ŽIVOTOPISNÝ NÁSTIN
LEONARDA GOFFINEA.

Leonard Goffine narodil sa zo vznešenej rodiny v dedine Broich, neďaleko mesta Julich 6. decembra 1648. Roku 1667. vstúpil do rádu prämonštrátov v Steinfelde vo Vestfálii. Bohoslovecké štúdia odbavil v Kolíne, v kollegiume sv. Norberta. 24. decembra 1675 posvätený bol za kňaza.

Vernosť a horlivosť, jakou si povinnosti stavu svojho plnil, naklonily mu dôveru opáta Luckenrátha, ktorý ho — ačkoľvek mladého, sotva 32 ročného, ustanovil za predstaveného noviciov. Toho istého roku zomrel dosavádny opát Luckenrath. Jeho nástupca, Theodor Firmenich, ktorý nášho Leonarda ešte v Kolíne jako svojho žiaka poznal a obľúbil, poveril ho s duchovnou správou, čo najmä v tých časoch zvláštnu schopnosť, spôsobnosť a horlivosť vyžadovalo. Následkom Lutherovej takzvanej „reformácie“ a nepokojov, ktoré táže za sebou ťahala, po dlhotrvanlých a krvavých válkach nejedna osada zostala bez duchovného pastiera, a v tejto potrebe biskupi aj rehoľníkov upotrebovali za správcov farností. Tak sa dostal Goffine najprv do arcibiskupstva kolinského, potom do biskupstva osnabrück-ského (1680—1685), krátky čas účinkoval v biskupstve trierskom, potom v münsterskom (1685—1691), odkiaľ poslaný bol zase do biskupstva trierského, kde až do smrti účinkoval (1691—1719). Zomrel v Obersteine 11. augusta 1719.

„Goffine“ — píše pisateľ jeho života, Prickarz — „bol kňaz skutočne apoštolský, kypiaci neunavnou horlivosťou za spasenie duší. Čistota jeho života, bezúhonné mravy, vzletnosť reči, vtipný štýl činily ho ctihodným aj pred nepriateľmi“. Príklad zakladateľa jeho rádu ho povzbudzoval, aby nielen slovom a skutkami, ale aj perom účinkoval k dobrému katolíckeho ľudu. Prvé a spolu aj najvýbornejšie a najvýtečnejšie dielo svoje — „Hand-Postill oder katholische Unterrichtungen von allen Sonn- und Feyer-Tagen des ganzen Jahres“ — napísal v Coesfelde v prvé dva roky svojho kňazstva. K napísaniu diela pohly ho smutné zkúsenosti v duchovnom živote veriacich. Dielo roku 1687. dokonané a udobrením cirkevnej vrchnosti opatrené, vyšlo po prvý raz 1690.

Dve storočia od tých čias uplynuly, ale dielo toto behom času nič neztratilo na hodnote svojej. V millionoch výtiskov je rozšírené medzi katolíckym ľudom. V šestdesiatych rokoch aj do slovenčiny bolo preložené skrz slovenskú školu na ústrednom semeništi v Pešti. Nábožné obecenstvo slovenské ten náklad už dávno rozobralo — a preto — do ohľadu berúc potreby ľudu nášho — odhodlal som sa k novému — obšírnejšiemu — vydaniu diela.

Želanie moje je len to, aby práca moja osožná bola dušiam slovenským a rozširovala slávu a česť Božiu!

Bože daj!

V Plymouth, Pa., v deň Narodenia Panny Marie 1904.

Prekladateľ.

Tabulka veľkonočná, nová opravená.

Tabuľka veľkonočná

Litery nedeľné	Kolobeh mesačných kľúčov (epakt)	Deviatnik	Škaredá streda
D	23.	18. Jan.	4. Feb.
	22. 21. 20. 19. 18. 17. 16.	25. Jan.	11. Feb.
	15. 14. 13. 12. 11. 10. 9.	1. Feb.	18. Feb.
	8. 7. 6. 5. 4. 3. 2.	8. Feb.	25. Feb.
	1. *. 29. 28. 27. 26. XXV. 25. 24.	15. Feb.	4. Mar.
E	23. 22.	19. Jan.	5. Feb.
	21. 20. 19. 18. 17. 16. 15.	26. Jan.	12. Feb.
	14. 13. 12. 11. 10. 9. 8.	2 Feb.	19. Feb.
	7. 6. 5. 4. 3. 2. 1.	9. Feb.	26. Feb.
	*. 29. 28. 27. 26. XXV. 25. 24.	16. Feb.	5. Mar.
F	23. 22. 21.	20. Jan.	6. Feb.
	20. 19. 18. 17. 16. 15. 14.	27. Jan.	13. Feb.
	13. 12. 11. 10. 9. 8. 7.	3. Feb.	20. Feb.
	6. 5. 4. 3. 2. 1. *.	10. Feb.	27. Feb.
	29. 28. 27. 26. XXV. 25. 24.	17. Feb.	6. Mar.
G	23. 22. 21. 20.	21. Jan.	7. Feb.
	19. 18. 17. 16. 15. 14. 13.	28. Jan.	14. Feb.
	12. 11. 10. 9. 8. 7. 6.	4. Feb.	21. Feb.
	5. 4. 3. 2. 1. *. 29.	11. Feb.	28. Feb.
	28. 27. 26. XXV. 25. 24.	18. Feb.	7. Mar.
A	23. 22. 21. 20. 19.	22. Jan.	8. Feb.
	18. 17. 16. 15. 14. 13. 12.	29. Jan.	15. Feb.
	11. 10. 9. 8. 7. 6. 5.	5. Feb.	22. Feb.
	4. 3. 2. 1. *. 29. 28.	12. Feb.	1. Mar.
	27. 26. XXV. 25. 24.	19. Feb.	8. Mar.
B	23. 22. 21. 20. 19. 18.	23. Jan.	9. Feb.
	17. 16. 15. 14. 13. 12. 11.	30. Jan.	16. Feb.
	10. 9. 8. 7. 6. 5. 4.	6. Feb.	23. Feb.
	3. 2. 1. *. 29. 28. 27.	13. Feb.	2. Mar.
	26. XXV. 25. 24.	20. Feb.	9. Mar.
C	23. 22. 21. 20. 19. 18. 17.	24. Jan.	10. Feb.
	16. 15. 14. 13. 12. 11. 10.	31. Jan.	17. Feb.
	9. 8. 7. 6. 5. 4. 3.	7. Feb.	24. Feb.
	2. 1. *. 29. 28. 27. 26. XXV.	14. Feb.	3. Mar.
	25. 24.	21. Feb.	10. Mar.

nová opravená.

Veľká noc	Nanebevstúpenie	Turíce	Božie Telo	Počet nedieľ po Sv. Duchu	Nedeľa adventná
22. Mar.	30. Apr.	10. Mája	21. Mája	28	29. Nov.
29. Mar.	7. Mája	17. Mája	28. Mája	27	29. „
5. Apr.	14. Mája	24. Mája	4. Jún.	26	29. „
12. Apr.	21. Mája	31. Mája	11. Jún.	25	29. „
19. Apr.	28. Mája	7. Jún.	18. Jún.	24	29. „
23. Mar.	1. Mája	11. Mája	22. Mája	28	30. Nov.
30. Mar.	8. Mája	18. Mája	29. Mája	27	30. „
6. Apr.	15. Mája	25. Mája	5. Jún.	26	30. „
13. Apr.	22. Mája	1. Jún.	12. Jún.	25	30. „
20. Apr.	29. Mája	8. Jún.	19. Jún.	24	30. „
24. Mar.	2. Mája	12. Mája	23. Mája	28	1. Dec.
31. Mar.	9. Mája	19. Mája	30. Mája	27	1. „
7. Apr.	16. Mája	26. Mája	6. Jún.	26	1. „
14. Apr.	23. Mája	2. Jún.	13. Jún.	25	1. „
20. Apr.	30. Mája	9. Jún.	20. Jún.	24	1. „
25. Mar.	3. Mája	13. Mája	24. Mája	28	2. Dec.
1. Apr.	10. Mája	20. Mája	31. Mája	27	2. „
8. Apr.	17. Mája	27. Mája	7. Jún.	26	2. „
15. Apr.	24. Mája	3. Jún.	14. Jún.	25	2. „
22. Apr.	31. Mája	10. Jún.	21. Jún.	24	2. „
26. Mar.	4. Mája	14. Mája	25. Mája	28	3. Dec.
2. Apr.	11. Mája	21. Mája	1. Jún.	27	3. „
9. Apr.	18. Mája	28. Mája	8. Jún.	26	3. „
16. Apr.	25. Mája	4. Jún.	15. Jún.	25	3. „
23. Apr.	1. Jún.	11. Jún.	22. Jún.	24	3. „
27. Mar.	5. Mája	15. Mája	26. Mája	28	27. Nov.
3. Apr.	12. Mája	22. Mája	2. Jún.	27	27. „
10. Apr.	19. Mája	29. Mája	9. Jún.	26	27. „
17. Apr.	26. Mája	4. Jún.	16. Jún.	25	27. „
24. Apr.	2. Jún.	11. Jún.	23. Jún.	24	27. „
28. Mar.	6. Mája	16. Mája	27. Mája	28	28. Nov.
4. Apr.	13. Mája	23. Mája	3. Jún.	27	28. „
11. Apr.	20. Mája	30. Mája	10. Jún.	26	28. „
18. Apr.	27. Mája	6. Jún.	17. Jún.	25	28. „
25. Apr.	3. Jún.	13. Jún.	24. Jún.	24	28. „

Tabuľka pohyblivých sviatkov.

Rok	Litera nedeľná	Škaredá streda	Veľká noc	Turíce	Počet nedieľ po Sv. Duchu	I. nedeľa adventná
1901	F.	20. Feb.	7. Apr.	26. Mája	26	1. Dec.
1902	E.	12. Feb.	30. Mar.	18. Mája	27	30. Nov.
1903	D.	25. Feb.	12. Apr.	31. Mája	25	29. Nov.
1904	C. B.	17. Feb.	3. Apr.	22. Mája	26	27. Nov.
1905	A.	8. Mar.	23. Apr.	11. Jún.	24	3. Dec.
1906	G.	28. Feb.	15. Apr.	3. Jún.	25	2. Dec.
1907	F.	13. Feb.	31. Mar.	19. Mája	27	1. Dec.
1908	E. D.	4. Mar.	19. Apr.	7. Jún.	24	29. Nov.
1909	C.	24. Feb.	11. Apr.	30. Mája	25	28. Nov.
1910	B.	9. Feb.	27. Mar.	15. Mája	27	27. Nov.
1911	A.	1. Mar.	16. Apr.	4. Jún.	25	3. Dec.
1912	G. F.	21. Feb.	7. Apr.	26. Mája	26	1. Dec.
1913	E.	5. Feb.	23. Mar.	11. Mája	28	30. Nov.
1914	D.	25. Feb.	12. Apr.	31. Mája	25	29. Nov.
1915	C.	17. Feb.	4. Apr.	23. Mája	27	28. Nov.
1916	B. A.	8. Mar.	23. Apr.	11. Jún.	24	3. Dec.
1917	G.	21. Feb.	8. Apr.	27. Mája	26	2. Dec.
1918	F.	13. Feb.	31. Mar.	19. Mája	27	1. Dec.
1919	E.	5. Mar.	20. Apr.	8. Jún.	24	30. Nov.
1920	D. C.	17. Feb.	4. Apr.	23. Mája	27	28. Nov.
1921	B.	9 Feb.	27. Apr	15. Mája	28	27. Nov.
1922	A.	1. Mar.	16. Apr.	4. Jún.	25	3. Dec.
1923	G.	14. Feb.	1. Apr.	20. Mája	27	2. Dec.
1924	F. E.	5. Mar.	20. Apr.	8. Jún.	24	30. Nov.
1925	D.	25. Feb.	12. Apr.	31. Mája	25	29. Nov.
1926	C.	17. Feb.	4. Apr.	23. Mája	26	28. Nov.
1927	B.	2. Mar.	17. Apr.	5. Jún.	24	27. Nov.
1928	A. G.	22. Feb.	8. Apr.	27. Mája	26	2. Dec.
1929	F.	13. Feb.	31. Mar.	19. Mája	27	1. Dec.
1930	E.	5. Mar.	20. Apr.	8. Jún.	24	30. Nov.
1931	D.	18. Feb.	5. Apr.	24. Mája	26	29. Nov.
1932	C. B.	10. Feb.	27. Mar.	15. Mája	27	27. Nov.
1933	A.	1. Mar.	16. Apr.	4. Jún.	25	3. Dec.

Soznam nepohyblivých sviatkov.

Január (Ľadeň).

(V 2. ned. po troch Kráľoch sviatok **najsv. Mena Ježiš** (*dv. 2. tr.*)

1. a **Obrezanie Kr. P.** (*dv. 2. tr.*)
2. b Makaria, pustovníka.
3. c Genovefy, panny.
4. d Tita, biskupa.
5. e Telesfora, pápeža.
6. f **Sv. 3 Kráľov** (*dv. 1. tr. s oktáv.*)
7. g Luciana, kňaza a muč.
8. a Severina.
9. b Marcelína, biskupa.
10. c Pavla, pustovníka.
11. d Hygina, pápeža.
12. e Arnošta, opáta.
13. f Hilária, biskupa.
14. g Felixa, kňaza a mučen.
15. a Maura, opáta.
16. b Marcela, pápeža.
17. c Antonína, pustovníka.
18. d *Stolice sv. Petra v Ríme* (*dv. väčš.*) Prišky, panny.
19. e Kanuta, kráľa.
20. f Fabiána a Sebastiana.
21. g Anežky, panny a muč.
22. a Vincenta a Anastásia.
23. b *Zasnúbenie P. M.* (*dv. väčš.*)
24. c Jána, almužníka.
25. d *Obrátenie sv. Pavla* (*dv. väčš.*)
26. e Polykarpa, biskupa.
27. f Jána, zlatoústeho.
28. g Karola Veľkého.
29. a Františka Saleského.
30. b Adelgundy, panny.
31. c Petra Nolaského.

Február (Únor).

1. d Ignáca, bisk. a mučen.
2. e **Očisťovanie P. Marie** (Hromnice) (*dv. 2. tr.*)
3. f Blažeja, bisk. a mučen.
4. g Veroniky.
5. a Agaty, panny a mučen.
6. b Doroty, panny a muč.
7. c Romualda, opáta.
8. d Jána z Maty.
9. e Apolonie, panny a muč.
10. f Školastiky, panny.
11. g Eufrosiny, panny.
12. a Eulálie, pan. a mučen.
13. b Jordana, zaklad. rádu.
14. c Valentína, kňaza a muč.
15. d Faustina, mučeníka.
16. e Juliany, panny a muč.
17. f Flaviana, arcibiskupa.
18. g Mansveta, biskupa.
19. a Konráda, pustovníka.
20. b Eleutheria, biskupa.
21. c Eleonory, kráľovnej.
22. d *Stolice sv. Petra v Antiochii* (*dv. väčš.*)
23. e Romány, panny.
24. f*) Mateja, apoštola (*dv. 2. tr.*)
25. g Valpurgy, panny.
26. a Alexandra, patriarcha.
27. b Leandra, biskupa.
28. c Romána, opáta.

Marec (Brezeň).

1. d Albína, biskupa.
2. e Simplicia, pápeža.
3. f Kunhuty, cisárovnej.
4. g Kazimíra, vyznavača.
5. a Perpetuy a Felicity, m.
6. b Fridolína, opáta.
7. c Tomáša Akvinského.
8. d Jána z Boha.
9. e Františky, vdovy.
10. f 40 mučeníkov.
11. g Angely, vdovy.
12. a Rehora Veľkého.
13. b Roziny, vdovy.
14. c Matildy, cisárovnej.
15. d Longína, stot. a mučen.
16. e Heriberta, biskupa.
17. f Jána Sarkandra.
18. g Eduarda II., kráľa.
19. a *Jozefa, pestúna* (*dv. 1. tr.*)
20. b Joachima.
21. c Benedikta, zakl. r. (*dv. väčš.*)
22. d Oktaviána.
23. e Ottona, biskupa.
24. f *Gabriela, arch.* (*dv. väčš.*)
25. g **Zvestovanie P. Marie** (*dv. 2. tr.*)
26. a Emanuela, Irenea.
27. b Ruperta, biskupa.
28. c Guntrama, kráľa.
29. d Augusty, panny.
30. e Kvirina, stot. a muč.
31. f Amosa, proroka.

*) V roku priestupnom sviatok sv. Mateja sa slávi dňa 25. februára, a litera nedeľná, upotrebovaná v januári premení sa v predchádzajúcu; tak ku pr. že bola-li v januári litera nedeľná *a*, táto sa premení v predchádzajúcu *g*, a litera *f* dvakrát sa položí, totižto na 24. a 25. februára.

Apríl (Dubeň).

1. g Hugona, biskupa.
2. a Františka Paulanského.
3. b Richarda, biskupa.
4. c Izidora, arcibiskupa.
5. d Ireny, panny.
6. e Viléma, opáta.
7. f Hermana Jozefa.
8. g Alberta, biskupa.
9. a Demetria, jahna.
10. b Ezechiela, proroka.
11. c Leona Vel'kého, pápeža.
12. d Zenona, biskupa.
13. e Hermengilda, kr. muč.
14. f Tiburcia, mučen.
15. g Anastázie, mučenice.
16. a Thuribia, biskupa.
17. b Rudolfa, mučeníka.
18. c Apolonia, mučeníka.
19. d Krescencia, vyznavača.
20. e Suplicia, mučeníka.
21. f Anzelma, biskupa.
22. g Sotera a Kája, pápežov.
23. a *Vojtecha, bisk. muč.* (*dv. 1. tr.*)
24. b Jura, voj. a muč.
25. c *Marka Evangelisty* (*dv. 2. tr.*)
26. d Kléta a Marcella, pápeža.
27. e Peregrína, mnícha.
28. f Vitáliša, mučeníka.
29. g Petra Veronsk. mučen.
30. a Kataríny Sienskej.

(V 2. nedel'u po Vel'k. noci sviatok **sv. Vojtecha** (*dv. 1. tr. s oktávou v ostrih. arcib.*)
— V 3. ned. po Vel'k. noci sviatok **Ochranstva sv. Jozefa,** Ženícha P. M. (*dv. 2. tr.*)

Máj (Kveteň).

1. b Filipa a Jakuba, apošt. (*dv. 2. tr.*)
2. c Žigmunda kr., Atanáša.
3. d Nalezenie sv. kríža (*dv. 2. tr.*)
4. e Floriána, mučeníka.
5. f Pia V., pápeža.
6. g *Ján apošt. pred lat. bránou* (*dv. väčš.*)
7. a Stanislava, bisk. a muč.
8. b *Zjavenie sv. Michala* (*dv. väčš.*)
9. c Rehora Nazianského.
10. d Izidora, sedliaka.
11. e Mamerta, biskupa.
12. f Pankráca mučeníka.
13. g Servacia, biskupa.
14. a Bonifácia, mučeníka.
15. b Žofie, mučenice.
16. c *Jána Nepomuckého* (*dv. väčš.*)
17. d Paškàla, vyznavača.
18. e Venancia, mučeníka.
19. f Petra Celest., pápeža.
20. g Bernarda Senenského.
21. a Felixa, kapucína.
22. b Julie, panny a mučen.
23. c Desideria, bisk. a mučen.
24. d Johanny, kráľovnej.
25. e Urbana, pápeža, mučen.
26. f Filipa Nerejského, vyzn.
27. g Bédy a Jána, pápeža.
28. a Germana, biskupa.
29. b Maxima, nádenníka.
30. c *Nalezenie pravej ruky sv. Štefana, kr.* (*dv. väčš.*) — Ferdinanda III., kráľa.
31. d Petronelly, panny.

Junius (Traveň).

1. e Fortunata, Pamfília.
2. f Erazma, bisk. muč.
3. g Klotildy, kráľovnej.
4. a Opáta, biskupa.
5. b Bonifácia, biskupa.
6. c Roberta, biskupa.
7. d Roberta, opáta.
8. e Medarda, biskupa.
9. f Príma a Feliciána, muč.
10. g Olivy, panny.
11. a *Barnabáša, upoštola (dv. väčš.)*
12. b Bazilida, mučeníka.
13. c Antona Paduanského.
14. d Vazília Vel'kého.
15. e Víta, mučeníka.
16. f Benona, biskupa.
17. g Adolfa, biskupa.
18. a Marceliana, mučeníka.
19. b Gerváza a Protáza.
20. c Silvera, pápeža.
21. d Alojza z Gonzagy.
22. e Pavlína, biskupa.
23. f Edeltrúdy, kráľovnej.
24. g *Jána Krstiteľa* (*dv. 1. tr. s oktáv*).
25. a Prospera biskupa.
26. b Jána a Pavla, mučen.
27. c *Ladislava kráľa* (*dv. 2. tr.*)
28. d † Leona II., pápeža.
29. e **Petra a Pavla, apošt.** (*dv. 1. tr. s oktáv.*)
30. f Pamiatka sv. Pavla.

Julius (Klaseň).

(V prvú nedeľu tohoto mesiaca sviatok **najdrahšej krvi Krista P.** (*dv. 2. tr.*)

1. g Theobalda.
2. a *Navštívenie P. Marie* (*dv. 2. tr.*
3. b Heliodora, biskupa.
4. c Prokopa, opáta.
5. d *Cyrilla a Methoda.*
6. e Jzaiáša, proroka.
7. f Vilibalda, biskupa.
8. g Kiliana, biskupa.
9. a Anatolie, panny a muč.
10. b Amálie, kňažnej.
11. c Pia I., pápeža.
12. d. Jána Gualberta, opáta.
13. e Markéty, pan. a muč.
14. f Bonaventúry, uč. cirk.
15. g. *Rozoslanie apoštolov* (*dv. väčš.*)
16. a *P. Marie Karmel* (*dv. väčš.*)
17. b Ondreja Svorada a Benedika a Aleša, žebr.
18. c Symforozy.
19. d Vincenta z Pauly.
20. e Eliáša, proroka.
21. f Daniela, proroka.
22. g Marie Magdalény.
23. a Liboria, biskupa.
24. b Kristiny, panny a muč.
25. c Jakuba, apoštola (*dv. 2. tr.*)
26. d Anny, matky P. M. (*dv. 2. tr.*)
27. e Pantaleona, lekára.
28. f Inocencia I., pápeža
29. g Marty, panny.
30. a Abdona a Senena, muč.
31. b Ignáca z Lojoly.

August (Srpeň).

(V nedeľu pod oktávou Nanebevzatia P. M. sviatok **sv. Joachima** otca P. M. (*dv. 2. tr.*)

1. c *Petra v okovách* (*dv. väčš.*)
2. d Porciunkuly, Alfonsa.
3. e Nalezenie sv. Štefana.
4. f Dominika, zakl. rádu (*dv. väčš.*)
5. g *Sňažnej P. Marie* (*dv. väčš.*)
6. a *Premenenie Krista P.* (*dv. väčš.*)
7. b Kajetána, kláštorníka.
8. c Cyriaka mučeníka.
9. d Romána, mučeníka.
10. e Vavrinca, mučeníka (*dv. 2. tr. s oktáv.*)
11. f Zuzany, mučenice.
12. g Kláry, panny.
13. a Hipolyta, kň. muč.
14. b † Eusebia, kň. muč.
15. c **Nanebevzatie P. M.** (*dv. 1. tr. s oktáv.*)
16. d Rocha, vyznavača.
17. e Liberáta, mučeníka.
18. f Heleny, cisárovnej.
19. g Mariána, pustovníka.
20. a **Štefana, kráľa** (*dv. 1. tr. s oktáv.*)
21. b Johanny Chantal.
22. c Timothea, mučeníka.
23. d Filipa Benicia, vyznav.
24. e Bartolomeja, apoštola (*dv. 2. tr.*)
25. f Ľudevíta IX., kráľa.
26. g Zefyrína, páp. muč.
27. a Jozefa Kalazanského.
28. b Augustína, b. učit. cirk.
29. c *Sťatie sv. Jána* (*dv. väčš.*)
30. d Rozy, panny.
31. e Rajmunda, vyznavača.

September (Jaseň).

(V nedeľu k 1. septembru najbližšiu slávnosť sv. Anjelov Strážcov (*dv. 2. tr. s oktáv.*) — V nedeľu pod oktávou Narod. P. M. sviatok Najsv. **Mena P. M.** (*dv. 2. tr.*) — V 3. nedeľu sept. sviatok: **Sedem bolestí P. M.** (*dv. väčš.*)

1. f Jilja, opáta.
2. g Justa, biskupa.
3. a Serafie, panny.
4. b *Rozálie, panny* (*dv. väčš.*)
5. c Viktorína.
6. d Zachariáša, proroka.
7. e Reginy, panny.
8. f **Narodenie P. Marie** (*dv. 2. tr. s oktáv.*)
9. g Gorgonia, mučeníka.
10. a Pulcherie, cisárovnej.
11. b Hyacinta, mučeníka.
12. c Kvidona, kňaza.
13. d Tobiáša.
14. e *Povýšenie sv. Kríža* (*dv. väčš.*)
15. f Nikoméda, mučeníka.
16. g L'udmily, kňažnej.
17. a Lamberta, biskupa.
18. b Tomáša z Vilanovy.
19. c Januára, biskupa.
20. d Eustachia, mučeníka.
21. e *Matúša, apoštola* (*dv. 2. tr.*)
22. f Morica, mučeníka.
23. g Tekly, panny.
24. a *P. Mar. k vysvob. zajat. kresťanov* (*dv. väčš.*) Gerarda, mučeníka.
25. b Kleofáša, učen. Pána.
26. c Cypriana, Justiny, muč.
27. d Kosmy a Damiana.
28. e Václava kniež. česk.
29. f *Michala, archanjela* (*dv. 2. tr.*)
30. g Jeronyma, učit. cirk.

Oktober (Ruješ).

(V prvú nedeľu mesiaca tohoto slávnosť sv. **Ruženca** (*dv. väčs.*)

1. a Remigia, biskupa.
2. b Leodegaria, biskupa.
3. c Kandida, mučeníka.
4. d Frant. z Assisi, zakl. rádu (*dv. väčš.*)
5. e Placida, mučeníka.
6. f Brunona, zaklad. rádu.
7. g Justiny, mučenice.
8. a Brigity, vdovy.
9. b Dyviša, biskupa.
10. c Františka Borgiáša.
11. d Burgharda, biskupa.
12. e Maximiliána, biskupa.
13. f Kolomana, mučeníka.
14. g Kalixta, pápeža.
15. a Terezie, panny.
16. b Havla, zaklad rádu.
17. c Hedvigy, vojvodkyne.
18. d *Lukáča, evangelistu* (*dv. 2. tr.*)
19. e Petra z Alkant., vyzn.
20. f Vendelína, vyznavača.
21. g Uršuly, panny a muč.
22. a Korduly, panny.
23. b Jána Kapistrána.
24. c *Rafaela, archanjela* (*dv. väčš.*)
25. d Chrysanta, mučeníka.
26. e Evarista, pápeža a muč.
27. f Sabiny, mučenice.
28. g Šimona a Júdy, apošt. (*dv. 2. tr.*)
29. a Narcisa, biskupa.
30. b Klaudia, mučeníka.
31. c † Volfganga, biskupa.

November (Listopad).

(V 3. nedeľu mesiaca tohoto sviatok **Ochrany P. M.** (*dv. väčš.*)

1. d **Všech Svätých** (*dv. 1. tr. s oktáv.*)
2. e *Všech verných zomrelých.*
3. f Huberta, biskupa.
4. g Karola Boromejského.
5. a *Imricha, vyznavača* (*dv. 2. tr.*)
6. b Leonarda, pustovníka.
7. c Engelberta, biskupa.
8. d Bohumíra, biskupa.
9. e Theodora, mučeníka.
10. f Andreja Avelinského.
11. g Martina, biskupa.
12. a Martina, pápeža.
13. b Stanislava Kostku.
14. c Alberta, biskupa.
15. d Leopolda IV., markhrabäta.
16. e Edmunda, arcibiskupa.
17. f Rehora, divotvorca.
18. g *Založenie chrámu sv. Petra a Pavla* (*dv. väčš.*), Odona, opáta.
19. a *Alžbety, vdovy* (*dv. väčš.*)
20. b Felixa z Valois.
21. c *Obetovanie P. M.* (*dv. väčš.*)
22. d Cecilie, panny a mučenice.
23. e Klimenta, pápeža.
24. f Chrysogona, mučeníka.
25. g Kataríny, mučenice.
26. a Konráda, biskupa.
27. b Virgilia, biskupa.
28. c Sosthena, Eberharda.
29. d Saturnina, mučeníka.
30. e Andreja, apoštola (*dv. 2. tr.*)

December (Prosinec).

1. f Eligia, biskupa.
2. g Bibiany p., Aurelie.
3. a Františka Xaverského.
4. b Barbory, panny.
5. c Sabbasa, opáta.
6. d Mikuláša, biskupa.
7. e Ambroza, biskupa.
8. f **Nepoškvrnené počatie P. Marie** (*dv. 1. tr. s oktáv.*)
9. g Leokadie, panny.
10. a Melchiada, Judity.
11. b Damasa, pápeža.
12. c Maxencia, Sinesia.
13. d Lucie, panny a mučen.
14. e Spiridiona.
15. f Irenea, mučeníka.
16. g Adelaidy, cisárovnej.
17. a Lazara.
18. b *Očakávanie pôrodu P. M.* (*de väčs.*), Graciana.
19. c Nemesia, mučeníka.
20. d Kristiny, slúžky.
21. e Tomáša, apoštola (*dv. 2. tr.*)
22. f Beaty, mučenice.
23. g Viktorie, panny.
24. a † Adama a Evy.
25. b **Narodenie Kr. P.** (*dv. 1. tr. s oktáv.*)
26. c **Štefana, mučeníka** (*dv. 2. tr. s oktáv.*)
27. d Jána, evangelistu (*dv. 2. tr. s oktáv.*)
28. e Mladiatok (*dv. 2. tr. s oktáv.*)
29. f Tomáša, biskupa.
30. g Dávida, kráľa.
31. a Sylvestra, pápeža.

POSTILLA.

KRÁTKY NÁVOD

O PROSPEŠNOM UŽÍVANÍ KNIHY TEJTO.

Prv než započneš niektoré poučenie čítať, pomysli si, milý kresťane:

1. Že sa nachádzaš v prítomnosti Božej a predstav si, že sedíš u nôh Ježiša, jako Maria Magdalena, a počúvaš slová Jeho;

2. uponíž sa pred Ním, jako biedny hriešnik, a pros Ho zo srdca o odpustenie;

3. pros Ho o osvietenie a lásku k Nemu, porúčaj sa do ochrany Matky Božej a Svätých.

Potom pozorne a pomaly čítaj poučenie. Po každom bode trochu zastaň, aby si mohol rozjímať o pravde, o ktorej si čítal a pýtaj sa na pr. 1., ***Čo mám veriť?*** *— — To, čo som čítal. — A hneď vzbuď ohľadom toho vieru v sebe a hovor: „Pane! chcem túto pravdu veriť; podporuj a rozmnožuj vieru moju“. 2.* ***Čo mám činiť,*** *aby som žil primerane tejto pravde? —* ***Mám konať tie čnosti,*** *o ktorých ma poučuje, a chrániť sa tých hriechov, pred ktorými ma vystríha. — 3. Či som túto čnosť dosaváď aj skutočne konal? Či som tým hriechom vyhýbal? — A tu sa úprimne vyspytuj sám seba — a jestli si podľa tejto pravdy žil, ďakuj za to Bohu; — jestli si proti nej zhrešil, pros Boha za odpustenie. 4.* ***Čo mám činiť napozatým?*** *— Vzbuď v sebe pevný úmysel, že túto pravdu hneď uskutočníš, že budeš bojovať proti chybám, ktoré tejto pravde odporujú, že sa polepšíš a patričnú čnosť si osvojíš.*

Potom na konci čítania vzbuď v sebe tri Božské čnosti: vieru, nádej, lásku a ľútosť (viď v „Prídavku“ tejto knihy).

A tak čiň vždy pri čítaní knihy tejto a sa presvedčíš, koľký bude mať z toho prospech duša tvoja!

LEONARDA GOFFINE-A

POSTILLA

TO JE:

KRESŤANSKO KATOLÍCKA

POUČNÁ KNIHA.

Poučenie o cirkevnom roku.

Čo rozumieme pod cirkevným rokom?

Pod cirkevným rokom rozumieme cirkvou svätou usporiadaný čas a dni, ktoré v občanskom roku pravidelne jedno-za-druhým nasledujú, tak jako sú v cirkevnom kalendári predpísané. Ale cirkevný rok nedrží sa poriadku občanského roku: skorej, prv sa započína a skorej sa končí. Počína sa prvou nedeľou adventnou, a končí sa poslednou nedeľou po sv. Duchu (po Turícach).

Jaký úmysel' má cirkev sv. pri usporiadaní cirkevného roku?

Cirkev sv. usporiadaním cirkevného roku vytkla si za cieľ: pripraviť svoje dietky k ich vznešenému, nadprirodzenému povolaniu.

Povolanie kresťana totižto je: aby stal sa druhým Kristom, to jest: aby v svojom živote nasledoval a napodobňoval Krista, tak, jako pečatný vosk odráža obraz pečati. — Aby celý jeho život plynul z tej viery a usporiadaný bol podľa tej viery, aby každý kresťan so sv. Pavlom mohol povedať: „A žijem, už nie ja, — ale žije vo mne Kristus.“ (Gal. 2, 20).

Povolanie kresťana potom je, aby sa usiloval oslobodiť, sprostiť sa tarchy hriechov, ktorých sa dopustil, — a aby na budúce chránil sa tieže páchať a aby utvrdzoval sa a vzmáhal v čnostiach kresťanských. Ale tento cieľ svoj len skrze vykúpenie Kristovo obsiahnuť môže, keď si ovocie tohože vykúpenia osvojí.

Čo činí cirkev, aby u dietok svojich tento cieľ obsiahla?

1. V istom poriadku kladie im pred oči veľkolepé dielo vykúpenia svojou naukou, svojími radami a obradami. Veľké dielo vykúpenia bolo od večnosti predurčené. Boh mal od večnosti ustanovené, že k vykúpeniu pokolenia ľudského dá

jednorodzeného Syna svojho. Preto z pomedzi všetkých tvorov vyvolil si Mariu — blahoslavenú Pannu, — aby bola matkou Syna Jeho, a týmto aj prameňom našej radosti a blaženosti. Veľké dielo nášho vykúpenia zaslúbil Boh hneď po páde do hriechu našich prvých rodičov; za štyri tisíc rokov pripravoval pokolenie ľudské na príchod Vykupiteľa; skrze vtelenie, život, smrť, zmrtvýchvstanie, nanebevstúpenie Krista Pána a soslanie Ducha sv. uskutočnil, aby ho vo večnosti dokonal.

Týmto poriadkom predstavuje nám cirkevný rok naše vykúpenie.

4 týždne Adventu znamenajú tých 4000 rokov, behom ktorých Boh pripravoval ľudí ku príchodu Vykupiteľa; Vianoce, Veľký týždeň, Veľká noc a sviatok Nanebevstúpenia pred oči nám kladú narodenie, umučenie, smrť, zmrtvýchvstanie, nanebevstúpenie Krista Pána; vo svätodušných sviatkoch vidíme soslanie Ducha sv., a jeho účinkovanie v cirkvi sv. a v dušiach našich. Cirkevný rok končí sa s evanjeliumom o poslednom súde, ktoré vzbudzuje v nás nádej života večného. Cirkevný rok takýmto spôsobom podobá sa veľkému divadlu, v ktorom vznešené, veľké a ducha povznášajúce dielo vykúpenia sa predstavuje.

2. Cirkev svätá svojím svätým časom ustavične poučuje veriacich svojich o najvážnejších pravdách viery a o podmienkach nadprirodzeného života.

Takto sa stáva cirkevný rok nikdy nehynúcim prostriedkom rozširovania viery.

3. Pred oči kladie svojim veriacim povzbudzujúci príklad Krista Pána a Svätých.

Takto sa stáva cirkevný rok vždy otvorenou *obrazárňou* a *vzornou príkladnou školou.*

4. Neprestajne udeľuje človekovi nadprirodzenú milosť, potrebnú k tomu, aby sa človek skutočne a opravdive premenil dľa obrazu Krista Pána, aby zomrel v ňom starý človek a povstal nový, ktorý je v pravde stvorený.

Takto sa stáva cirkevný rok opravdivým *liečivým ústavom,* v ktorom sa veriaci pomaly od hriechu očistí, skrze posväcujúcu milosť nový život dostáva a tak v tomto novom živote, jako i v iných čnostiach upevnený sa zdokonaľuje.

5. Keď cirkev sv. toto s roka na rok ustavične opakuje, zachováva a i veriacim káže zachovávať: tým privyká dietky svoje ku cirkevnému životu a cvičením nábožného života činí ich podobnými Kristovi.

Takto sa stáva cirkev sv. skutočným *vychovávajúcim ústavom.*

Jakými prostriedkami môže obsiahnuť cirkev sv. u dietok svojich tento päťnásobný úžitok?

1. Skrze ustanovenie svätých dní a času, ktorý s dietkami svojími zasväcuje. 2. Svojím učením a kázňami. 3. Službami Božími, ktoré su stredom kresťanského života. 4. Vysluhovaním sv. sviatostí. 5. Svojími obradami, ktoré sú so službami Božími a sviatosťami spojené. 6. Kňazskými hodinkami čili breviariumom. 7. Nábožnými spolkami, ktoré tvorí vylučne len k vykonávaniu nábožných skutkov a k vyhoveniu náboženských potrieb. 8. Konečne skrze nábožné cvičenia (krížová cesta, ruženec), ku ktorým ich povoláva, a skrze udeľovanie nevyčerpateľných pokladov odpúšťania hriechov.

Čo má činiť veriaci so svojej strany, aby cirkev tento láskyplný cieľ svoj dosiahla, a aby opravdivý kresťanský život uviedla?

Katolícky kresťan aj so svojej strany má — behom cirkevného roku — spolu s cirkvou stráviť, prežiť cirkevný rok. Má tedy: 1. cirkvou svätou ustanovené sviatky a svätý čas zasvätiť, nakoľko sdržuje sa služobnej práce, horlive a nábožne berie účasť na službách Božích, a s pozornosťou počúva kázne a kresťanskú nauku.

2. Dľa nariadenia a žiadosti cirkve sv. má vrúcne prijímať sv. sviatosti.

3. Má sa vynasnažovať, aby prorozumel a si osvojil ducha a úmyseľ jednotlivých sviatkov a celého svätého času; tedy má smútiť, keď smúti cirkev, s ňou sa tešiť, keď ona sa teší a raduje; má úprimné a vážne pokánie činiť, keď k tomu napomína — a s ňou prosiť o tie zvláštne milosti, o ktoré v rozličných dobách svätého času sa uchádza.

4. Dľa okolností účasť má brať v nábožnom cvičení v rozličných spolkoch, ktoré mu môžu byť nápomocné v pokroku v nábožnom živote.

Na koľko hlavných čiastok sa delí cirkevný rok?

Cirkevný rok sa delí na dve hlavné čiastky. Prvá siaha od adventu až po oktávu turíčnu, — a druhá od oktávy turíčnej (od sv. Trojice) až po advent.

Prvá čiastka zahrňuje v sebe: 1. Čas adventný. 2. Sviatky vianočné. 3. Čas po Troch Kráľoch. 4. Vigilie a 40denný pôst. 5. Svätý čas veľkonočný, ktorý sa v sobotu po sv. Duchu končí.

2. Druhá čiastka cirkevného roku trvá skoro toľký čas, jako prvá. Začína sa prvou nedeľou po sv. Duchu a končí sa poslednou nedelou po sv. Duchu.

Prvá čiastka nám pred duševné oči kladie vykúpenie; to jest: čo Spasiteľ v svojom živote, utrpení, v smrti, oslávení a založení cirkve sv. vykonal pre vykúpenie pokolenia ľudského.

Druhá čiastka je pokračovaním veľkého diela vykúpenia a nášho posvätenia, aby sme sa i my ustavične zdokonaľovali.

Ten kresťan, ktorý vnímavým srdcom poznáva tento svätý úmysel cirkve sv., — sviatky roku cirkevného v duchu svojom s ňou spolu prežije: týmto spôsobom v nábožnom živote s roka na rok sa obnovuje a utvrdzuje, jako sa obnovuje s roka na rok príroda a zosilňuje sa viničná réva a strom. Takýto kresťan celkom ináč žije, jako svetáci: celé jeho jednanie, vôľa, práca je vznešenejšia, — nadprirodzená. Jako cirkevný rok staby posväcuje rok občanský, tak cirkevný život zošľachťuje život prirodzený, — posvätí, takrečeno zbožní.

Kresťan žije a pracuje pre večnosť, kde duševný život dôjde splnenia. Žije, — a predsa nie viacej on, ale žije v ňom Kristus, Ten v ňom učinkuje, Ten sa modlí, Ten trpí, Ten bojuje, Ten víťazí v ňom.

Ktoré sú dni cirkevného roku?

Dni cirkevného roku su nasledujúce: 1. Nedele; 2. sviatky: 3. pôstné dni; 4. všedné dni.

Poučenie o nedeliach.

Čo je nedeľa?

Nedeľa je prvý deň týždňa, ktorý apoštolovia preto svätili miesto soboty, lebo zmrtvýchvstaním Krista Pána tento deň bola zničená smrť a navrátený život, a ponevráč v tento deň prijali apoštolovia Ducha sv., ktorý ich posilnil vo viere a spôsobnými učinil k hlásaniu sv. evanjeliuma.

Prečo máme nedeľu len Bohu zasvätiť?

Ponevráč je to najvýš slušné, aby človek, ktorý len ku službe Božej bol stvorený, aspoň jeden deň v týždni výlučne službám Božím a spaseniu duše svojej venoval. Preto po stvorení sveta sám Boh ustanovil siedmy deň, to jest sobotu — v ktorý dokonal stvorenie a odpočinul — za deň oddychu a odpočinku ľudom (II. Mož. 20, 8—12), aby tento deň ľudia, zdržujúc sa od každej služobnej práce, jedine Bohu slúžili. Toto bol „sabbat“ — šábes — židovský, čili deň odpočinku, ktorý sväte a prísne mali zachovať. (II. Mož. 16. 23.)

Svätá cirkev katolícka dľa splnomocnenia Krista Pána a Duchom sv. vedená, dľa nariadenia apoštolov **nedeľu** učinila dňom odpočinku, — z čiastky, aby sa líšila od židovstva, z čiastky pre tieto príčiny: 1. Lebo Kristus Pán — svojím slávnym zmrtvýchvstaním — tento deň dokonal vykúpenie pokolenia ľudského. 2. Lebo tohoto dňa sostúpil Duch sv. na apoštolov.

Jako menovali starodávni kresťania nedeľu?

Starí kresťania nedeľu nazývali dňom Pána, lebo deň tento už sv. Ján evanjelista tak menoval. (Kn. Ijav. 1. 10.

Prečo kropí kňaz v nedeľu ľud svätenou vodou pred a po službách Božích?

To sa deje: 1. Aby sa veriaci rozpamätali na najsvätejšiu krv Ježiša Krista a na svoje pokrstenie, pri ktorom skrze vodu a Ducha sv. v krvi Ježiša boli očistení a za živé chrámy Božie posvätení. 2. Aby veriaci boli napomenutí a upozornení na to, že pred Bohom a pri službách Božích majú byť čistým srdcom prítomní. Preto sa majú s kňazom vrúcne modliť: „Pokrop ma, Pane, hyzopom, a budem očistený: obmy ma a nad sňah budem belší.“ 3. Aby pod omšou sv. — a vôbec cez celý život — ochránení boli proti úkladom diabolským. 4. Konečne, aby boli účastní všetkých tých telesných a duševných milostí, o ktoré cirkev sv. pri kropení svätenou vodou prosí.

Čím zasväcujeme nedeľu a čím ju zneucťujeme?

Nedeľu zasväcujeme, keď sa zdržujeme každej takej služobnej práce, ktorú nutná potreba nekáže, — a zaoberáme sa len prácou Bohu milou: — nábožnou prítomnosťou pri omši sv., prijímaním sv. sviatostí, poslúchaním slova Božieho; ostatný

čas nedele strávime doma, Bohu milým tichým spôsobom, na pr. čítaním dobrých, mravných, zošľachťujúcich kníh, navštivovaním nemocných atď. Jestli nás však vážne príčiny hatia v nedeľu alebo vo sviatok účasť brať na službách Božích: aspoň v duchu sa spojme s nábožnými kresťanmi v chráme a so sluhom Božím, vrúcne sa modlime, poučné knihy čítajme, skutky lásky kresťanskej konajme a aspoň tak pobožnosť svoju vykonajme.

Nedeľu však zneucťuje ten, ktorý ju trávi zaháľaním, alebo zbytočnou služobnou prácou, ba — čo je ešte horšie — hýrením, hrami, hriešnym tancom, alebo ešte hriešnejšími vecami, a snáď ešte aj iných k tomuto svádza. „Nebolo by tak zlým skutkom — praví sv. Augustín — *v takéto dni* siať, jako takýmito márnymi, nebezpečnými a hriešnymi zábavami mrhať.“ Po službách Božích, alebo po sv. omši môžme si najsť nejakú striezlivú, slušnú zábavu, ktorá neni v nedeľu a vo sviatok zakázaná.

Čo sa ti zdá, jako katolíkovi, kresťanovi o tancoch a jarmokoch v dni nedeľné a sviatočné?

Tanec za našich časov väčším dielom neni zábava, ale hriešna náruživosť: „sviatok diablov“, jako ho sv. Efrem nazýva. Tanečné zábavy sú sviatkami telesnosti a zemských rozkoší, — ranievajú krídla duše, ktorá sa tak nemôže pozdvihnúť k Pánovi svojmu. Či je to slušné, že práve v nedeľu vystavujeme si dušu nebezpečenstvu, v ten deň, keď celú bytnosť svoju Bohu by sme mali zasvätiť; či práve tento deň máme vyššie cenit pôžitky telesné, než nadprirodzené radosti duše? Celý týždeň bojujúc oproti žiadostam tela, práve v nedeľu dobrovoľne máme sa hodiť do náručia smyselnosti? Keď niekdy aj nepamätáme na svoju šľachetnejšiu čiastku, bez toho, žeby tymto duša naša dáku väčšiu ujmu utrpela, či aj v nedeľu chceme zbožnosť duše svojej v rozkošiach telesných udusiť? Nie, — opravdový kresťan tento deň sa vzprotiví svojim náruživostam, vzprotiví pokúšaniu, ktoré telesnosť v cestu kladie, — deň tento zasvätí, a strávi v spoločnosti, v obcování s Bohom svojím, Pánom zástupov, — k svojmu poučeniu a spaseniu. — Aj na nedeľných jarmokoch koľko všeliakych okolností vzbudzuje sobeckosť, ziskuchtivosť, peňazochtivosť a iné hriechy, ktoré sú s týmito spojené. Či aj v nedeľu — a to dobrovoľne — má vyhľadávať človek všetky tie hriechy, s ktorými v zápase zemskom tak často sa stretáva,

ktorým tak často v obeť padá blaženosť duše jeho? Odpoveď na túto otázku opravdivý kresťan katolík v svedomí svojom nosí. Nezmazateľne sú vryté v dušu jeho slová toho prikázania: „Spomni, abys' deň sviatočný svätil!“ Jarmočné vyložené veci sú tolkými svodnými prostriedkami, o ktoré sa uráža čnosť Bojíme-li sa zašpiniť čisté šaty, ktoré v nedeľu bereme na seba, a bedlive, starostlive dávame pozor na prekážky, ktoré nám v ceste bývajú, aby sme nepadli: či čistota duše našej ešte vo väčšej miere nezaslúži takúto bedlivosť, a starostlivosť? Odpoveď opravdivého kresťana katolíka nemôže byť len: — áno!

Čo nás má zdržovať od zneuctenia nedele?

Má nás zdržovať: 1. Bázeň pred ťažkým obrazením Boha a ten ťažký trest, ktorý Boh vo večnosti, ba často i v tomto živote na takých priestupníkov dopúšťa. Na zneuctiteľov dňa Pánovho určil Boh v starom zákone trest smrti. V novom zákone Boh neúrodou, drahotou, hladom, búrkou, povodňou a mnohými takýmito trestami navštivuje ten ľud, ktorý Jeho deň — nedeľu — nezachováva; mnohých na pr. na výletoch, majálesoch nápadným spôsobom zvykol Pán Boh karhať a trestať. Od zneuctovania nedele majú nás zdržovať 2. tie smutné následky, ktoré nevyhnutne sa dostavia, ak človek ani jeden deň v týždni Bohu a svojmu duševnému spaseniu neobetuje. Takýto človek vždy viac a viac vzdiaľuje sa od viery, stáva sa nemravníkom, pohrúži sa v svetské rozkoše; len zemské veci vyhľadáva, je otrokom práce, jeho duch otupne oproti šľachetnému, hriešne a bez potreby si zdravie podkopáva, a vzdor všetkému namáhaniu: jeho práca nebýva požehnaná, a stáva sa obeťou chudoby a biedy. Čo zakázanou pracou získaš, to ukradneš Bohu. „Jeden nespravodlivý krajciar desať spravedlivých odnáša.“ Preto hovorieval blahoslavený farár z Ars: „Dve cesty vedú rovno do biedy: krádež a nedeľná práca.“ Možno, hneď teraz nestíha ťa trest; ale pevne môžeš byť presvedčený, že stihne ťa neskoršie, alebo ak teba nie, tak deti tvoje, alebo týchto dietky zastihne žehnajúca alebo trestajúca ruka Pána.

Ku odvráteniu tých zlých následkov, ktoré zneuctenie nedele za sebou ťahá a k umenšeniu urážania Boha utvoril sa vo Francúzsku r. 1847. spolok, ktorý IX. Pius pápež ešte toho samého roku na „Hlavný spolok“ povýšil a početnými odpustkami opatril. Údovia tohoto spolku vážne sa usniesli na tom, že v nedeľu bez vážnej príčiny a dovolenia pracovať

nebudú, — bohorúhavé, klnúce slová z úst nevypustia, — a takéto dľa možnosti aj u druhých prekazia; — a nemohli-li by toto previesť, za spáchaný hriech Bohu zadosť učinia. Tento spolok bol už r. 1877. v 60 biskupstvách uvedený. IX. Pius pápež bol prvý, ktorý sa dal medzi údov zapísať.

Poučenie o sviatkoch.

Čo sú sviatky?

Sviatky sú také dni, ktoré sv. cirkev katolícka k tomu cieľu ustanovila a so slávnosťami spojila, aby — pred oči kladúc veriacim isté tajemstvá a dobrodenia Božie, tak tiež skutky blahoslavenej Panny Marie, Anjelov a Svätých — takýmto spôsobom ich povzbudzovala ku vďačnosti oproti Bohu, k úcte Svätých a k nasledovaniu ich príkladov. Preto sú: 1. sviatky Pána; 2. sviatky Panny Marie; 3. sviatky Anjelov (sv. Anjelov Strážcov, sv. Michala, Gabriela, Rafaela), 4. sviatky Svätých; 5. sviatky patrónov chrámu, biskupstva alebo krajiny; 6. sviatok odpustkov chrámových. Väčšina týchto sviatkov sa každoročne jeden a ten istý deň slávi; na pr. Vianoce padnú vždy na 25. decembra, — sv. Cyrilla a Methoda na 5. jula, — Narodenie P. Marie 8. septembra atď. — Preto sa aj menujú takéto sviatky stálymi sviatkami; — iné ale, jako Veľká Noc, Nanebevstúpenie Krista Pána menujeme pohyblivými, premenlivými sviatkami, lebo sa každý rok menia, — na druhý deň padajú.

Či cirkev môže sviatky ustanoviť, uviesť?

Áno cirkev to môže učiniť; poneváč cirkev nového zákona sám Ježiš Kristus ustanovil za svoju námestnicu, dajúc jej moc, aby urídila všetko, čo je ku spaseniu veriacich dobré a užitočné. Sám dal moc cirkvi sv., aby mohla „zaviazať a rozviazať“. A spolu zaviazal veriacich, aby cirkev tak poslúchali, jako Jeho Samého: „Kto vás slyší, mňa slyší, — kto vás opovrhne, mňa opovrhne.“ (Mat. 18. 18; — Luk. 10. 16.)

Ku takýmto ustanovizňam cirkevným patria aj sviatky, ktoré slúžia k napomoženiu spasenia veriacich. A práve z toho, že cirkev má právo takéto dni ustanoviť, samo sebou nasle-

duje i to, že keby zasvätenie takýchto ustanovených sviatkov nezodpovedalo úmyslu cirkve sv. — oslavovania Boha a duševného spasenia veriacich — dľa svojho dobrozdania môže ich vyzdvihnúť alebo celkom zrušiť. A v takomto páde povinní sú veriaci práve tak poslúchať cirkev sv., jako vtedy, keď sviatky ustanovuje; lebo, kto ju neposlúcha — praví Ježiš Kristus, nech ti je jako pohan alebo publikán. (Mat. 18. 17.)

Jako máme sviatky zasvätiť?

Prikázané sviatky tým istým spôsobom majú byť zasvätené, jako sme vyššie o nedeliach hovorili. Tedy — dľa 2. cirkevného prikázania — máme sa súčastniť na omši sv., ktorá je najsvätejším a najspasiteľnejším úkonom služieb Božích. Kto dobrovoľne, z vlastnej viny zameškú sv. omšu v deň sviatočný, spácha ťažký hriech. Aby sme ale z týchto sviatkov mali úplný, spasiteľný duševný užitok, máme sa usilovať vniknúť do ich ducha, aby sme dobre poznali vznešené tajemstvá Božie, život a skutky Svätých, lebo sviatky sú len k tomuto cieľu ustanovené; tak tiež máme sa obznámiť s tými obradami a obyčajami cirkevnými, ktoré sú s patričnými sviatkami spojené.

Toto dosiahneme len pozorným poslúchaním slova Božieho, kázní a kresťanskej nauky, jako aj čítaním kníh, ktoré o sviatkoch pojednávajú. Takéto knihy nás povzbudzuju k láske k Bohu, k Jeho zvelebovaniu a úcte Svätých: — a toto bol hlavný úmysel a cieľ cirkve sv. pri ustanovení sviatkov.

Ponevráč však — žiaľbohu — veľmi málo kresťanov rozumie tomuto šľachetnému úmyslu cirkve sv., — ba naopak chladnosť, lenivosť mnohých veriacich pri zasvätení sviatkov, celkom inakší výsledok majú, než si cirkev žiada: celkom správne, dobre jednala cirkev, že niektoré sviatky zrušila, alebo na nedeľu preložila, aby sme aspoň ponechané tým horlivejšie zasvätili, aby nebol Boh toľko urážaný, skrze nezasvätenie, zneuctenie sviatkov. Preto v takéto zrušené — bývalé — sviatky nie sme povinní služobných prác sa zdržovať, — predsa však je žiaducné, aby sme sa sv. omše súčastnili, lebo kňaz v takéto dni sv. omšu za veriacich obetuje.

Co máme súdiť o takej žiadosti, aby sviatky boly zrušené?

Takáto žiadosť je 1. bezbožná, 2. nekresťanská, 3. nerozumná.

1. **Bezbožná.** Boh právom môže požadovať, aby Ho ľudia — jakožto tvory na Jeho obraz a k Jeho podobenstvu stvorené — oslavovali a zvelebovali. Ale kedy to majú činiť? Majetní síce, ktorí nie su natoľko k práci viazaní k vyhľadávaniu každodenného chleba svojho, vždy môžu venovať dosť času k zvelebovaniu Boha; — ale ľud to neni v stave, keďže ustavične a neprestajne pracovať musí. L'udu je sviatok potrebnou príležitosťou, aby sa vtedy na Boha rozpamätal. Preto, povie-li niekto, že ľudu neni potrebný sviatok, to to znamená, že ľudu neni potrebný — Boh!

2. Taká žiadosť je **nekresťanská.** Robotný ľud po mestách a po dedinách má veľmi málo príležitosti, aby sa o svoju dušu staral, ju vzdelával a ju k večnosti pozdvihoval; a chudobný je práve tak povinný, jako i boháč spasenie duše svojej napomáhať; on práve tak potrebuje kresťanské, nábožné vyučovanie, jestli chce dôjsť spasenia; i on má poznať svoje náboženstvo celé a úplné, — i on musí vedeť, jako má vykonávať spravodlivosť, zachovať si čistý ráz, svoje dietky ku zbožnému životu viesť a náruživosti svoje premáhať.

Týmto vážnym a prepotrebným veciam len niekoľko sviatočných dní zodpovedá. V tieto dni slyší robotný ľud slová života; modlí sá a tak sa polepšuje; — pri svätej spovedi očisťuje sa od hriechov, pristupuje k stolu Pána a spája sa s Bohom svojím: v dni sviatočné vzpomína si na Ježiša, Spasiteľa svojho, na Mariu, mocnú svoju prímluvkyňu, svojho patróna s vôňou kadidla ssaje do seba čistý, čerstvý vzduch nebeský.

Je síce pravda. že i sviatočné dni mnohí zneužívajú k hýreniu, nerozumnému márneniu, k zábavám, nemiernemu pitiu atď. Ale takých zlých kresťanov je málo. Ba i týchto počet by hodne klesol, keby k tomu príležitosti nemali. Ale mnohí povoľujú všeliaké zábavy, — a práve tieto zábavy olupuju ľud robotný o krvopotne zarobený groš, a srdce jeho o cit jeho večného cieľa. Neni div, že jedna čiastka robotníckej triedy oddáva sa pôžitkom — tak otvorene mu ponúkaným — a zneužíva sviatky k ziskuchtivosti a nemravnosťam. Odstráňte s cesty svodlivé príležitosti, a sviatky dosiahnu u ľudu ten cieľ, ku ktorému ich cirkev ustanovila.

3. Je **nerozumnosť** pozbaviť robotný ľud dní sviatočných. Zvyčaje všetkých národov svedčia, že skorej najde sa národ bez reči, jako bez sviatkov. Či robotník nepotrebuje oddychu? Či vždy, ustavične má byť zatvorený do smradľavých miest-

ností fabrík? Má vždy voňať zkazené, hrobové povetrie dielní? Má vždy len za pluhom kráčať? Už ani nemá vypustiť pracovné nástroje z mozolných rúk svojich? Preč vezmite, zrušte sviatky a snížite ľudí na bezdušné stroje a zvery!! . . .

Poučenie o pôstnych dňoch.

Čo sú pôstne dni?

Tie dni, — v ktoré cirkev svätá prikazuje zdržovanie sa od mäsitých pokrmov alebo dovoľuje len raz cez deň do sýtosti sa najesť, — aby kresťan telo svoje takto mrtvil a obetu sebazaprenia priniesol Bohu. Tie dni, v ktoré cirkev sv. krem zdržovania sa od mäsitého pokrmu cez deň len jedno nasýtenie sa dovoľuje, sú tak zvané opravdivé čili prísne pôsty. Tie však dni, v ktoré len užívanie mäsitých pokrmov sa nám zabraňuje, menujú sa dňami zdržovania sa, t. j. od mäsitých jedál.

Či môže cirkev sv. nariadiť pôsty?

Poneváč v rukách cirkve — jakožto matky veriacich — složená je všetka moc, aby pri pomoci Ducha sv. vždy sa postarala o prostriedky k dušnému spaseniu veriacich potrebné a užitočné: nasledovne môže aj pôsty nariadiť a ustanoviť. V tomto len nasleduje svoju najvyššiu hlavu: Ježiša Krista, ktorý sa tiež postil, — ale nasleduje aj apoštolov, ktorí v tých časoch zabránili kresťanom požívanie mäsa z istých zverov (Sk. Ap. 15. 28. 29.), aby židov — ktorí dľa svojich zákonov hrozili sa krve a mäsa zabitých zverov — neodstrašili od pristúpenia ku viere kresťanskej. Ale neskoršie, keď u židov takejto prekážky viac nebolo, aj spomenuté nariadenie bolo zrušené, a namiesto toho ustanovila cirkev isté pôstne dni čili zdržovanie sa od mäsitých pokrmov. „Pôst — píše sv. Basilius Veľký († 379 P. Kr.) — nie je nový vynález; je to vzácne dobrodenie, ktoré nám naši predkovia zachovali a poručili.“

Prečo ustanovila cirkev pôsty a k čomu tieže slúžia?

Cirkev katolícka od pradávna považovala pôst len za pomocný prostriedok pokánia.

Pri ustanovení pôstov cirkev katolícka mala ten cieľ — a tenže má aj dnes — aby veriaci pôstom telá svoje mrtvili, žiadosti svoje krotili, Boha odprosovali, aby sa usilovali za hriechy svoje zadosťučiniť a cvičili sa v poslušnosti oproti cirkvi sv., ich najláskavejšej matke; aby v službách Božích, v modlitbe, vo vykonávaní čností boli horliví, ochotní a vytrvanliví. Ku všetkému tomu je pôst užitočný a nekonečne spasonosný, jako nás o tom Písmo sv., ba i zkúsenosť a život poučuje. Písma sv. Otcov sú preplnené chválami pôstu: Kristus Sám pravil, že by cirkev sv., jeho nevesta postila, keby Ho, jako ženícha, od nej oddialili (Mat. 9. 15.). Veľmi pádne, poučné a vzbudzujúce sú tie slová, ktorými v pôstnej prefácii označený je úžitok pôstu: Vďaky vzdávajme Bohu preto, že on pôstom 1. utláča hriech, 2. srdce a myseľ povznáša, 3. dodáva sily a 4. dáva odmenu. Sv. Ján Zlatoústy hovorí: „Posti sa, lebo si zhrešil, — posti sa, aby si nehrešil; posti sa, aby si milosti získal, — posti sa, aby dosiahnutá milosť stála bola.“

Čo máme myslieť o tých kresťanoch-katolíkoch a bludovercoch, ktorí pôsty cirkevné ustavične znevažujú?

Tí kresťani katolíci, ktorí pôsty cirkvou svätou ustanovené hania a potupujú a preto tieže bez všetkej bázne aj prestupujú, 1. opovrhujú svoju matku, cirkev, samého Ježiša Krista, jako Hlavu a Zakladateľa cirkve sv., ktorý i Sám sa postil; 2. sú k pohoršeniu druhým veriacim; 3. nesmierne škodia sebe samým, lebo sa stávajú otrokami tela, a dušu svoju podriaďujú telesným žiadostam a preto mnohých hriechov sa dopúšťajú; 4. zrejmé je, že sa takíto odchýlili od ducha a mravov prvých kresťanov — ktorí sa často a prísne postili — ochabli v premáhaní samých seba, aby Bohu a cirkvi priniesli túto obetu poslušnosti. Tvrdia-li bludoverci, že opravdivá cirkev nepotrebuje pôsty, lebo že tie žiadneho úžitku neprinášajú: tak svedčí proti ním Písmo sv. (Skut. Ap. 13, 2. 3.), celé prvé kresťanstvo, zkúsenosť a zdravý rozum. Sv. Basil píše: „Drž v úctivosti odveký pôst, poneváč ten je tak starý, jako prvý človek. Musíme postiť, aby sme sa navrátili do raja, z ktorého nás paškrtnosť vypúdila.“ Každý triezvo smýšľajúci človek — jako zkúsenosť svedčí — musí uznať, že miernosť a zvlášť zdržovanie sa od mäsitých pokrmov telesné zdravie napomáha a duševné sily posilňuje. Koľkí zpomedzi praobyvateľov pustatín zachovali si pevné a trváce zdravie, dožili

vek značne presahujúci obyčajný vek ľudí, a tam v horúcich krajinách — kde život býva obyčajne kratší, než u nás, — dosiahli vek vyše 100 rokov! Sv. Pavel, prvý pustovník, žil 113 rokov, — sv. Anton 105 rokov, — sv. Arzén 120 rokov, — sv. Ján Mlčanlivý 104 roky, — sv. Theodóz opát 105 rokov.

Sv. cirkev katolícka tedy i v tomto ohľade vyniká, jako starostlivá matka, ktorá ustanovizňami svojími hľadí nie len na duševné, ale i na telesné blaho svojich dietok. Slová Krista Pána: „Nie to poškvrní človeka, čo vchádza do úst, — ale to poškvrní človeka, čo vychádza z úst“ (Mat. 15, 11.) vzťahovalo sa na farizeov, ktorí niektoré — zákonom zakázané — jedlá, jako i také, ktorých sa nečistá ruka dotkla, za nečisté držali. Keby to bol Kristus tak rozumel, jako to tupitelia pôstu vysvetľujú, tak by bol mohol aj opilstvo a jedom spáchanú samovraždu za dovolenú vyhlásiť.

Na každý pád nie pokrm, jako totižto dar Boží — a tak dobrý a cielu primeraný — činí človeka hriešnikom, ale neposlušnosť oproti príkazu Božiemu, bezuzdná nemiernosť a hnanie sa za pôžitkami.

Ktoré sú pôsty od cirkve sv. ustanovené?

Sú nasledujúce: 1. **štyridsať-denný** pôst od popolnej stredy až po Veľkú Noc — vyjmúc nedele. 2. **Kantry čili štyri suché dni** v stredu, v piatok a v sobotu v každom štvrťroku, asíce *a)* v advente po 13. decembri, po Lucii, *b)* po prvej nedeli pôstnej, *c)* po nedeli turíčnej — sv. dušnej — *d)* po povýšení sv. Kríža (14. septembra). 3. Vigilie, svätovečerné pôsty, dni pred istými väčšími sviatkami. (Obširnejšie poučenie o 40 dennom pôste podáme nižšie, pred popolnou stredou, str. . . .)

Čo sú kántry čili suché dni a prečo ich cirkev ustanovila?

Na začiatku každého štvrťroka — v stredu, v piatok a v sobotu — urídila cirkev pôst. Pôsty tieto — dľa slov sv. Leva — pochádzajú z časov apoštolských. Dľa neho ich uvedenie má nasledujúci pôvod: „Tento pôst je viazaný ku štyrom štvrťrokom, aby pravidelný príchod týchže, čili ich obnovenie, poučilo nás, že duša naša potrebuje ustavičné očisťovanie a že sa máme vynasnažovať, aby sme pôstom a almužnou krehkosti svoje vykorenili a náruživosti svoje zaúzdili.“ Preto na počiatku každého štvrťroka 1. máme vďaky vzdávať Bohu za dobrodenie, ktoré sme v predošlom štvrťroku

obdržali. 2. Máme Ho prosiť, aby v tomto štvrtroku odvrátil od nás každé nebezpečenstvo, ktoré duši našej, telu nášmu, statku, dobytku nášmu, domom a úrodám našim hrozí. 3. Máme Boha prosiť za odpustenie hriechov, ktorých sme sa predošle dopustili a k Jeho udobreniu a na zadosťučinenie máme Mu modlitby a pôsty obetovať. Ďalej aj preto ustanovila cirkev sv. pôsty v týchto štyroch časoch, lebo vtedy zvykla vysviacať kňazov — a iné cirkevné osoby, čo aj sami apoštoli (dľa Sk. Ap. 13. 3.) len po predbežných dlhých modlitbách a pôstoch konávali. Cirkev sv. si tedy žiada, aby veriaci cez týždeň suchých dní modlitbou, pôstom a inými dobrými skutkami vrúcne prosili Boha, aby na čele cirkve sv. vždy stáli spôsobní a horliví pastieri, ktorým spasenie duší na srdci leží, v ktorých rukách je složená spolu aj všetka blaženosť veriacich.

Čo sú vigilie?

To sú tie pôsty, ktoré cirkev svätá ustanovila na dni pred niektorými väčšími sviatkami (svätovečerné pôsty). Už aj prví kresťani pôstom, modlitbou a nočným bdením (— latinské slovo „vigilare“ znamená bdieť, nespať —) sa pripravovali ku hodnému zasväteniu nasledujúceho sviatku. Preto i dnes pri vigilejných sv. omšiach nehovorí kňaz „Ite missa est“ (choďte, omša je dokončená), ale „Benedicamus Domino“ (Dobrorečme Pánu). Je to pamiatka z tých časov, keď sa sv. omše v nočný čas vydržiavaly, a po sv. omši veriaci sa nerozišli, ale zostanúc v chráme až do svitu sviatočného dňa, zvelebovali Boha. Ale cirkev sv. toto nočné bdenie — z čiastky pre umenšenú horlivosť veriacich, z čiastky pre prekazenie všeliakych nezbedných neriadov — zrušila; ale pôst podržala, aby sme Boha chválili, Svätých uctili, ich prímluvu si vyprosili a dľa ich príkladu telo svoje mrtvili. „Z toho, že sa v predvečer sviatku postíme, učíme sa, že len po mnohých núdzach a biedach môžme sa dostať do kráľovstva Božieho,“ — praví sv. Bernard.

Prečo zakazuje cirkev sv. v piatok a sobotu požívanie mäsitých pokrmov?

Jako sv. Augustin a pápež Innocenc I. udávajú, cirkev sv. preto zakazuje v tieto dni mäsité pokrmy, lebo Kristus Pán v piatok na kríži umrel a v sobotu v hrobe odpočíval; potom, aby sme sa týmto zdržovaním tým lepšie pripravili k zasväteniu nedele. V stredoveku v sobotu sa aj k úcte Panny Marie

postievali. Kde biskup dovolil v sobotné dni požívanie mäsitých pokrmov, nech veriaci miesto toho vykonávajú iné nábožné skutky a tým svedomitejšie nech zachovávajú piatkové pôsty.

Kto je povinný v pôstne dni sa zdržovať od mäsitých pokrmov?

V pôstné dni od mäsitých pokrmov musí sa zdržovať každý katolícky kresťan, ktorý siedmy rok veku svojho doplnil, jestli ho len nejaká vážna príčina nevymlúva. Od takéhoto zdržovania sa mäsitých pokrmov zákonom oslobodení sú: 1. chudobní, ktorí sú prinútení žobraním a pýtaním živnosť svoju si zaopatrovať, alebo ktorí sú nie natoľko zámožní, žeby si mohli primerané pôstne jedlá zaopatriť. 2. Chorí, nemocní, a slabí, chorľaví, ktorým by zdržovanie sa od mäsitých pokrmov škodilo. 3. Služobníci, ktorým gazda alebo pán nedáva pôstny pokrm, a druhého pána alebo gazdu nemôžu najsť, ktorý by im v tomto ohľade vyhovel. 4. Vojaci, ktorým vrchnosť tiež len mäsité pokrmy poskytuje. 5. Pocestní, ktorí nemôžu dostať pôstné jedlá, alebo 6. ktorí majú všeobecnú dišpensáciu, dovolenie.

Kto je povinný v pôstne dni uspokojiť sa len s jedným nasýtením denne?

V pôstne dni len raz cez deň smie sa do sýtosti najesť ten, kto už 21. rok doplnil a žiadnou platnou príčinou oslobodený nie je. Platne a správne sú oslobodení od takéhoto prísneho postenia: 1. Všetci tí, ktorí bez patrného uškodenia si na zdraví nemôžu sa tak prísne postiť. 2. Chudobní, ktorým sa nedostáva naraz dostatočného pokrmu, môžu aj viac ráz jesť. 3. Takí, ktorí ťažkú a namáhavú prácu konajú, a ktorí by si jedným nasýtením dostatočnej sily nenadobudli. 4. Takí, ktorí od svojej cirkevnej vrchnosti dostali oslobodenie, čili dišpensáciu, — ale táto musí sa zakladať na opravdivých, platných príčinách, nie na falošných alebo vymyslených násilných udaniach. Ktorí sa nemôžu postiť, nech sa usilujú tento prostriedok kajúcnosti v duchu cirkevnom a dľa jej obyčajov inými dobrými skutkami — modlitbou, almužnami, navštevovaním nemocných a podobnými skutkami milosrdenstva vynahradiť. Nakladá-li dišpensácia vykonávanie druhých dobrých skutkov, dišpensovaný je povinný tieto konať. To je nestydatá lož a bezočivé utŕhanie, keď zaslepení alebo zlostní ľudia hovoria, že cirkev dišpensáciu za peniaze predáva. Naloží-li cirkev miesto pôstu almužnu, ten, ktorý dišpensáciu obsiahnul, môže almužnu podľa svojej vôle, komu chce udeliť.

Čím sa prehrešujeme oproti prikázaným pôstom?

1. Viacerým nasýtením sa cez deň, jestli nás totižto niektorá z výšudaných príčin nevymlúva. 2. Aj tak sa môžme prehrešiť oproti pôstu, jestli viac ráz po menej jeme, ale predsi toľko, že sa toho nasbiera za jeden riadny obed. 3. Keď bez dostatočnej príčiny a dobrovoľne požívame mäsitý pokrm. 4. Menší, všedný hriech spácha, kto cez deň síce viac ráz je, ale nie toľko, žeby sa to viacerému nasýteniu vyrovnalo. Podľa obyčaje smieme na večeru niečo použiť k posilneniu, alebo pri raňajkách ku káve kúsok chleba užiť. 5. Konečne hriechu sa dopúšťajú tí, ktorí obsiahnuc dovolenie v pôstne dni mäsitý pokrm požívať, pri jednom a tom istom sniedaní aj ryby požívajú.

Jakým úmyslom máme postiť?

1. Aby sme vzbudili v sebe ľútosť nad hriechami, ktorých sme sa lahodiac telu dopustili, a za ne mrtvením tela pokánie činili. 2. Aby sme sa takto spojili so 40denným pôstom Pána Ježiša a Bohu zadosť učinili. 3. Aby sme dosiahli posilnenie ku čistému, pannenskému životu. 4. Čo pôstom usporíme, aby sme rozdali chudobným. 5. Aby sme získali od Boha nejakú zvláštnu milosť (na pr. požehnanie k nejakej vážnej záležitosti, odstránenie duševných a telesných neduhov, obdržanie nejakej čnosti, premoženie pokušenia atď.)

IV. Poučenie o zasvätení všedných dní.

Či máme aj všedné dni zasvätiť?

Áno. Lebo 1. človek je povinný každý deň Bohu slúžiť. 2. Každodenne dostáva od Boha mnohé dobrodenie, za čo mu je vďačnosťou podlžný. 3. Každodenne musí zápasiť s pokúšaním diabla a mať sa na pozore. 4. Každý deň musí niesť kríž Krista Pána. 5. Každý deň je človek utisnutý na Boha, na Jeho milosť a pomoc, — a o tieto musí Boha prosiť. 6. Každý deň ho zaväzujú prikazy Božie, aby konal dobré a zlého sa chránil. 7. A preto musí každý deň z toho počet vydávať. Origines píše: „Kresťan, ktorý zná svoje náboženstvo, vie že každý deň je dňom Pána, v ktorý srdce, dušu svoju a všetky svoje veci Jemu obetuje, — že každý deň je piatok, ba čo viac Veľkým Piatkom, v ktorý deň krotí náruživosti svoje a ťažký kríž Krista na pleciach nosí; — že každý deň je Veľkou Nocou,

lebo sa ustavične vynasnažuje, aby — proti svodlivosti sveta bránený — miesto poprial v srdci svojom krajšiemu a čerstvejšiemu životu duševnému, — a aby sa nasycoval Slovom, telom učineným; konečne, že každý deň je dňom Turíc, dňom svätodušným, lebo príchodom Boha Ducha sv. povznáša sa k trónu Božiemu, kde spolu so Synom sedí na pravici Božej, — a stáva sa účastným milosti Ducha sv.“

Čo činí cirkev, aby nás k zasväcovaniu všedných dní priviedla?

1. Každodenne obetuje najsv. obetu omše sv., v ktorej za všetkých kresťanov, zvláštne za prítomných veriacich chváli Boha, vzdáva Mu vďaky, obetuje Mu modlitby, prosby a skutky kajúcnosti. Tiež vysväteným kňazom, jako tiež aj rehoľníkom na každý deň, ba na jednotlivé čiastky dňa uložila cirkevné modlitby (hodinky, breviarium), ktoré títže za celý kresťanský svet obetujú. Takto bez prestania odbavuje cirkev sv. služby Božie a preto dľa zvyku cirkevného aj všedné dni sa menujú sviatkami (feria). — Takýmto spôsobom má aj kresťan život svoj — sťa neprestajnú službu Božiu — so životom cirkevným spojiť. 2. Na každý deň ustálila cirkev sv. nejaké tajemstvo našej sv. viery, pamiatku jedného lebo viac Svätých, a takto nás vyzýva, aby sme o patričnom sv. tajemstve vďačne rozjímali, patričných Svätých ctili, na pomoc vzývali a príklad ich nasledovali. 3. Pápež Leo XIII. krem toho osobitnú omšu sv. a hodinky povolil na jednotlivé dni v týždni k úcte jednotlivých tajemství viery alebo Svätých. Tak pondelok je zasvätený sv. Anjelom, utorok sv. apoštolom, streda sv. Jozefovi, štvrtok prevelebnej Sviatosti oltárnej, piatok umučeniu Pána Ježiša, sobota nepoškvrnenému počatiu Panny Marie. — 4. Aby každodenne upamätovala veriacich na veľké tajemstvo vtelenia Syna Božieho a povzbudila veriacich k milovaniu Pána Ježiša, v cirkev sv. uviedla a odpustkami opatrila modlitbu pri zvonení, „Anjel Pána,“ čili pozdravenie anjelské. (Viď II. oddiel: „Sviatok Zvestovania Panny Marie.“)

Jako môže kresťan všedné dni zasvätiť?

Kresťan všedné dni zasvätí, keď tieto 3 pravidlá životné nasleduje: 1. **Keď nič nečiní proti Bohu,** to jest keď sa všemožne chráni všetkého, čo je nie milé Bohu. Predovšetkým tedy nesmie sa nachádzať v stave smrteľného hriechu, ale má byť v stave posväcujúcej milosti. Ponevráč ale — žiaľbohu — často sa stáva, že človek pre svoju slabosť a krehkosť denne

sa dopustí chýb, ba i hriech spácha, preto každý má denne svoje svedomie zpytovať, preskúmať a v srdci svojom úprimnú, pokornú ľútosť vzbudiť. 2. **Všetko máme robiť s Bohom.** „Bezo mňa nič nemôžete učiniť," — povedal Spasiteľ. Preto vzýva Boha na pomoc kresťan ráno a viac ráz cez deň, preto prosí požehnanie na prácu svoju, preto ďakuje za obdržané dobrodenie a preto — dľa možnosti — súčastňúva sa na každodennej omši sv. 3. **Všetko má konať pre Boha,** to jest vo všetkom má mať ten čistý úmysel: ľúbiť sa Bohu. Toto menujeme „dobrým úmyslom". A Pán Boh hľadí hlavne na tento „úmysel", na tento cit. — Jestli je úmysel nie čistý a úprimný, jestli je zlý, hriešny, márnivý, vtedy naše skutky sú bezzáslužné. A naopak pri dobrom úmysle aj — samo v sebe malicherné, ba i ahostajné skutky — jako jedenie i pitie — sú Bohu milé a ľúbezné — a za ne či pre seba či pre druhých mnohé milosti môžeme obsiahnuť.

Preto píše sv. Pavel: „Teda či jete, či pijete, či iné niečo konáte, všetko ku sláve Božej konajte." (Kor. I. 10. 31.) Takýmto spôsobom celodenná práca dobrého kresťana býva posvätená a zošlachtená. Z tohoto však nenasleduje, žeby sme dobrý úmysel pred každou maličkou prácou museli osobitne vzbudzovať alebo vyvolať: „Bože z lásky k Tebe!" Jako aj pocestný nemusí myslieť ustavične pri každom kroku na domovinu, aby mohol domov prísť, — ale je dostatočné, keď za rána nastúpi pravú cestu a od tej sa cez deň neodchýli, tak má aj dobrý kresťan každé ráno dobrý úmysel v sebe vzbudiť a cez deň sa proti nemu neprehrešiť. Ale veľmi spasiteľné je dobrý úmysel viac ráz cez deň v sebe obnoviť. Usilujme sa k takémuto cvičeniu sa celkom navyknúť. Tak tiež je užitočné, keď človek dobrý úmysel aj medzi dennou prácou svojou častejšie obnoví.

Ku cvičeniu sa vo vzbudzovaní dobrého úmyslu nech nám poslúži nasledujúca — s odpustkami opatrená modlitba.

Modlitba. O Pane Ježiši Kriste! V jednote s tým Božským úmyslom, ktorý si Ty sám k oslave a zvelebeniu Boha najčistejším Srdcom svojím niekdy tu na zemi obetoval a aj teraz po celom svete až do konca časov v najsvät. Sviatosti Oltárnej obetuješ: k nasledovaniu najčistejšieho srdca nepoškvrnene počatej Panny Marie obetujem Ti dnes a v každú minútu dňa všetky myšlienky a úmysly svoje, každý cit a žiadosť svoju, každý skutok a slovo svoje. (100 dní odp. raz cez deň. XIII. Lev. 1885.)

I. ČIASTKA.

O NEDELIACH A SVIATKOCH PÁNA.

I. Čas vianočný.

Poučenie o advente.

Čo znamená slovo „advent“?

Slovo advent — z latinského slova „adventus“ — znamená príchod, asíce v smysle učenia cirkevného označuje dvojaký príchod Syna Božieho na tento svet: prvý, keď sa Duchom sv. počatý zo života Preblahoslavenej Panny narodil podľa tela (sviatok vianočný), a druhý — príchod Spasiteľa na konci sveta.

Jakým cieľom ustanovila cirkev sv. svätý čas adventný?

Tým cieľom, aby sme sa hodne a dôstojne pripravili k slávnemu dňu narodenia Vykupiteľa, a tak aj k tomu, aby sa Vykupiteľ aj v srdciach našich milosťou svojou znovu narodil.

Čím prispieva cirkev sv. so svojej strany, aby veriacich svojich k tomuto cieľu pripravila?

1. Cirkev sv. vo sv. čítaniach (epištolách) a evanjeliach, ktoré po nedeliach adventných veriacim prečituje, opätovne nás vyzýva k polepšeniu života. 2. Tým cieľom nám pred oči kladie posledný súd, keď Spasiteľ znovu príde s veľkou mocou a slávou. 3. Poukazuje na smutné a bôľne následky hriechu, lebo 4 týždne adventné ustanovila na pamiatku tých 4000 rokov, ktoré príchod Pána predišly, počas ktorých hriech — sťa nejaký príval — valil sa na človečenstvo. 4. V svojich modlitbách nás oboznámuje s túžbami praotcov, s ich vzdychaním po príchode Vykupiteľa, aby sme dľa ich príkladu i my žiadali si oslobodiť sa od hriechu skrze zásluhy Ježiša Krista. 5. Volanie, vyzývanie ku pokániu podporuje aj

pôstami na tento čas ustanovenými, jako i tým, že zakazuje všetky hlučné zábavy, — sv. omšu v nedeľu v belasej barve odbavuje, jakožto v barve pokánia; radostné „gloria“ nespieva, ponevádž Ten, pri ktorého narodení Anjeli to spievali, ešte len potom má prísť. 6. Pri službách Božích predpisuje prosby a modlitby, v ktorých sa javí bázeň pred súdom Božím, a túžba a nádej odpustenia hriechov a v takomto smysle prosí za nás Všemohúceho. 7. Konečne v modlitbách svojich a zvlášť skrz sviatok Nepoškvrneného Počatia Prebl. Panny Marie obracia myseľ našu na Mariu, ktorú Pán už v raji prisľúbil, a ktorá sa stala Matkou Spasiteľa a príčinou a prameňom našej radosti a blaženosti. Jako skrze Ňu obdržal svet Spasiteľa, tak aj príchod jej sv. Syna do sŕdc veriacich sa len skrze ňu uskutoční. Tá prosba na počiatku „rorátových“ sv. omší odriekaná: „Roste nebesia s hora“ atď. poťahuje sa v duchovnom smysle na Mariu; ona je to nebe, zem, oblak, ktoré maju na svet priniesť Spasiteľa.

Či aj za starodávna sa tak zachovával advent, jako dnes?

Nie, lebo za starodávna počínal sa advent dňom sv. Martina a potom ho práve tak — svätým cvičením a pôstami — svätili, jako 40 denný pôst. Väčšina rehoľníkov aj teraz cez advent drží prísny pôst. Preto sv. cirkev prísne zakazuje hlučné zábavy, ktoré by zastienily význam adventu, — jako sú slávnostné a krikľavé svatby, tanečné zábavy atď.

Čo má kresťan so svojej strany robiť, aby na ňom dosiahnutý bol cieľ cirkve sv.?

1. Máš si predstaviť, milý kresťane, ten hrozný, smutný a nebezpečný stav, do ktorého svet a človek skrze hriech prichádza. 2. Máš nahliadnuť, jak potrebný ti je Vykupiteľ, ktorý by ťa od hriechu oslobodil. 3. Vňútornú túžbu máš v duši svojej vzbudiť za príchodom Pána a s dôverou máš prosiť svoje očistenie od hriechu, zvlášť milosť Marie, Matky milosrdenstva, máš na pomoc vzývať, aby ti poskytla pomoci k polepšeniu života. 4. Máš sa zdržovať od prílišných zábav a veselostí a máš sa vynasnažovať, aby si svedomitým zachovávaním ustanovených pôstov — motlitbou, prosbami — a vykonávaním skutkov lásky kresťanskej hnev Boží ukrotil. 5. Konečne opravdivým, úprimným pokaním a častým pristupovaním k sv. sviatostam máš sa čím lepšie očistiť od

hriechu a takto v stave posvätcujúcej milosti hodným sa máš stať, aby v deň Narodenia Pána v hojnej miere si sa stal účastným nekonečných milostí vykúpenia.

Čo sú včasné sv. omše, „Rorate" zvané a prečo tieže cirkev sv. koná?

Toto sú slávnostné sv. omše, ktoré cirkev sv. aj teraz pred úsvitom odbavuje a menujú sa podľa prvých slov sv. omše sľubnej (votívnej) k úcte P. Marie na ten čas ustanovenej: „Rorate coeli de super" — „Roste nebesia s hora!" — Odbavujú sa na pamiatku toho posolstva, ktoré Gabriel archanjel priniesol Marii, že sa stane matkou Syna Božieho, — a preto sa tieto raňajšie „Roraty" aj anjelskými omšami menujú.

Adventná modlitba. Pane Bože, ktorý si milostivým príchodom svojím ľudí potešil, popraj nám, aby sme sa tvojou milosťou a svojím skrúšeným pokaním k tomuže hodne pripraviť mohli.

Poučenie na prvú nedeľu adventnú.

Prvá nedeľa adventná je prvým dňom vlastného roku cirkevného a počiatkom toho milostivého času, ktorý sa sviatkom vianočným končí a je sťaby pripravou k tomuto. Tento deň začína cirkev sv. rozjímanie o príchode Spasiteľa, o ktorý so sv. otcami spolu vzdychá, ktorých prosby nie len tento deň, ale cez celý čas adventný so svojimi spája, aby takto — jako tí — vrelou túžbou očakávala príchod Vykupiteľa, a aby pohnula veriacich k opravdivému ľútovaniu svojich hriechov, lebo hriech je hlavnou prekážkou tohoto spasiteľného príchodu.

Sv. omša prvej nedele adventnej **počína sa** slovami 24. žalmu (1—4.). „K Tebe som pozdvihol dušu moju: Bože môj, nech som nie zahanbený, ani nech ma nevysmievajú nepriatelia moji: ponevráč všetci, ktorí Ťa očakávajú nebudú zahanbeni." „Cesty svoje, Pane, ukáž mi: a o chodníkoch Svojich ma pouč." „Sláva Otcu, i Synu, i Duchu svätému, jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky i na veky vekov. Amen."

Modlitba cirkevná. Prosíme Ťa Pane, vzbuď moc Svoju a príď: aby zaslúžili sme si, že by od hroziaceho nám ne-

bezpečenstva hriechov Tvojou záštitou boli sme vytrhnutí, Tvojím oslobodením spasení. Ktorý žiješ a kraľuješ s Bohom Otcom v jednote Ducha svätého Boh po všetky veky vekov. Amen.

Čítanie z listu sv. Pavla k Rimanom h. 13., v. 11—14.

Bratri! Viete ten čas, že je už hodina tu, aby sme povstali zo sna; lebo teraz spasenie naše je bližšie, než-li keď sme uverili. Noc pominula a nastal deň; odhoďme teda skutky temnosti a oblečme sa do zbrane svetla. Jako vo dne poctive choďme, nie v obžerstve a opilstve, nie vo smilstve a v nestydatosti, nie vo sváre a nenávisti; ale zaodejte sa (duchom) Pána Ježiša Krista.

Čomu nás učí dnešné sv. čítanie, čili epištola?

Sv. Apoštol, keď povinnosti života kresťanského dostatočne už bol Rimanom vyložil, napomína ich, aby taký život hneď bez meškania započali. „Ponevráč sa ľahko dalo čakať“ — hovorí sv. Ján zlatoustý, — „že veriaci budú na začiatku horlivejší, kým láska ich bude mocná, ale neskoršie ich horlivosť ubudne, ba celkom klesne, preto ich napomína, aby teraz boli silní, ale ani neskoršie aby neochabli, ale aby vždy novou silou pracovali. Čím viac sa blíži čas príchodu kráľa, tým usilovnejšie, horlivejšie a hodnejšie sa máme pripraviť k jeho uvítaniu; čím viac sa blíží odmena zápasu, tým silnejšie a udatnejšie treba sa chopiť zbrane. Preto praví Apoštol: „Lebo teraz je bližšie naše spasenie, jako keď sme uverili.“ A aby k tomuto veriacich tým dôraznejšie povzbudil, výborné podobenstvo používa o noci a o dni. Noc je tmavá, — na noc si líhame, k spánku sa kladieme. Zlí ľudia noc k takým skutkom zneužívajú, za ktoré by sa vo dne haňbiť a stydieť museli. „Ale vidíme-li koniec noci a svitnutie dňa — vraví ďalej sv. Ján Zlatoústy — čujeme-li štebotať lastovičku, vtedy budí jeden druhého, ačkoľvek sa noc ešte neminula. Ale po uplynutí tmy veselšie sa pozdravujeme so slovami: Svitlo! Deň je! Prichytíme sa k svojim denným prácam, strasieme putá spánku, shladáme si odev, ktorý sme večer odložili — aby nás deň hotových našiel. Jako činíme pri takejto príležitosti, tak máme ohľadom svojho spasenia konať vždy, ale zvlášť pred príchodom Pána.“ (Homil. 24.)

Čo máme rozumieť pod „spánkom“?

Omámenie a otupenie, zaslepenie smyslov a citu, lenivý, rozmaznaný a neporiadny život. (Žalm 75. 6. — Iz. 29. 8.)

Čo máme tu rozumeť pod tými slovami „noc“ a „deň“?

Noc je čas tmy: doba nevery, nevedomosti a hriechu; — a deň je doba svetla: doba viery, milosti, spravodlivosti a spasenia.

Prečo praví sv. Pavel, že „sme teraz bližšie k spaseniu?“

Týmito slovami sv. Pavel to chce povedať: čím viac prospievame vo veku a týmto i vo viere a milostiach, tým viac sa približujeme k svojmu večnému cieľu: k svojmu spaseniu, — bližšie sme k nemu teraz, jako vtedy, keď sme vieru prijali. Preto — jako sv. Ján Zlatoústy hovorí — nemeškajme prospievať vo viere, o obohacovať sa dobrými skutkami.

Ktoré sú to tie „skutky temnosti?“

To sú hriechy, ktoré sa v skrytosti, v tajnosti, v noci páchajú, a za ktoré sa musí človek i pred Bohom i pred ľuďmi stydieť.

Ktorá je „zbroj svetla“?

Viera, skutky milosrdenstva, milosti a čnosti, s ktorými, jakožto duchovnou zbraňou, môžme prepomôcť diabla, svet a náruživosti a hriešne žiadosti tela. (Efez. 6. 11.)

Jako máme rozumeť tie slová: **„jako vodne, poctive choďme?“**

Tieto slová nás pohýňajú ku konaniu takých skutkov, ktorými si pred Bohom a ľuďmi česť získame, chválu obdržíme a ktoré pravé preto **vo dne** pred očima všetkých ľudí smele môžeme konať. Človek, ktorý sa pri krste odriekol diabla, satanáša a všetkej pýchy sveta, nemôže žiť výlučne len jedeniu a pitiu, nemôže žiť spustle, ale „sa musí odiať v Ježiša Krista“, to jest má Ho v každom skutku svojom nasledovať a skrze toto nasledovanie sťa nejakým rúchom bude ozdobená duša jeho.

Prečo číta cirkev sv. toto čítanie v dnešnú nedeľu?

Aby aj nás vzbudila z noci, zo spánku, a nečinnosti hriechu a pohnula nás v tomto adventnom čase k vážnej skrúšenosti a polepšeniu života. Práve čítanie tohoto listu pohnulo niekdy aj sv. Augustína k náležitému polepšeniu života a k počatiu života svätého. — Snáď aj teba povoláva dnes Pán, keď toto čítaš, a snáď posledný raz ti klope na bránu srdca tvojho!

Spasiteľné poučenie proti odkladaniu pokánia.

„Hodina je, aby sme zo sna povstali.“ — Rim. 13. 11.

Či sa smie kresťan spoľahnúť na to, že sa pri konci života polepší?

Na žiaden pád; lebo to by znamenalo opovážlive hrešiť proti Božskému milosrdenstvu, — a krem toho spáchal by človek aj hriech proti Duchu sv. „Boh — praví sv. Augustín — takýchto zatvrdlivých hriešnikov obyčajne tým tresce, že v poslednej hodine života ztratia povedomie, nebývajú pri sebe, lebo „kým boli pri dobrom zdraví, neznali Boha, zabudli na Neho“.

A ačkoľvek kajúci lotor na kríži je potešiteľným príkladom neskorého obrátenia sa, — ale toto — praví sv. Augustín, je len príklad na to, aby hriešnik nezúfal, ale jediný príklad, aby s pokánim žiaden neodkladal.

Čo majú predsi úfať tí, ktorí sa len v poslednú hodinu obrátia?

I títo nech majú tú najlepšiu nádej; ačkoľvek — dľa tohože sv. Augustína — nemôžme s úplnou určitosťou tvrdiť, či ten, kto sa neskoro polepší, obsiahne odpustenia. Poneváč, jako sv. Hieronym píše, — zpomedzi mnohých tisícov, ktorí bezbožný život viedli, v hodinu smrti ledva jeden sa opravdive navracia k P. Bohu a dostáva odpustenie hriechov. A — dľa slov sv. Vincenca z Ferrary — šťastné skonanie hriešnika je väčší zázrak, nežli vzkriešenie mrtvého. A nedivme sa tomu, — lebo na hranici života často len otrocký strach vynúti ľútosť, lebo núti nás k tomu strach pred smrťou a blížiacim sa súdom. Nie on opúšťa hriech — píše sv. Augustín — ale hriech opúšťa jeho, a nebol by prestal ani ďalej hrešiť, keby mu nemusel prestať život. Ale čo môžme čakať od takého polepšenia, ktoré len zo zdanlivej skrúšenosti pochádza?

Teda kedy máme činiť pokánie?

Vtedy, keď sme ešte pri dobrom zdraví, čistom rozume a riadnej sile. Lebo — dľa slov sv. Augustína — kajúcnosť nemocného, slabého je tiež obyčajne nemocná, slabá, — ľútosť umierajúceho je tiež umierajúca. Jako nás o tom zkúsenosť poučuje, nemocného človeka v poslednej hodinke jeho v tolkej

miere trápia, hryzú, sužujú bolasti choroby, hrúza smrti, hryzenie svedomia, ustavičné diabolské pokúšanie, starosti o deti a rodinu, o majetok, že ledva môže správne smýšľať medzi mukami, ktoré zožierajú telo — dušu jeho; tým menej môže vtedy myslieť na pokánie. Ťažko-li padne mnohým pokánie činiť, kým su ešte zdraví a nič nehatí srdce v pozdvihnutí k Bohu: o koľko bude ono ťažšie vtedy, keď im telo zoslabne a v bolestiach sa budú svíjať! Upadli-li sme tedy do ťažkého hriechu, nemeškajme čím skorej od neho sa očistiť skrze dokonálu ľútosť a, kadenáhle nám bude možno, aj skrz dobrú spoveď — čím skorej vráťme sa k Bohu. Neodkladajme s pokánim so dňa na deň, lebo takéto odkladanie tak obťaží obrátenie naše, že bez zvláštnej milosti Božej ani sa nepolepšíme, — a takúto mimoriadnu, zvláštnu milosť ľahkomyseľní, opovážlive sa spoliehajúci hriešnik nezaslúži. Ťažkú prácu odkladaním si neoľahčíme! V lete v namáhavej práci roľník žne, a len tak žije v zime na pokoji!

Evanjelium *sv. Lukáša h. 21., v. 25—33.*

Za onoho času riekol Ježiš učeníkom svojim: Znamenia budú na slnci, a mesiaci, i na hviezdach, a na zemi súženie národov pre vzburu zvuku morského a vlnobitia, tak že ľudia schnúť budú od strachu a očakávania tých vecí, ktoré prijdú na celý svet; lebo moci nebeské hýbať sa budú. A vtedy uzrú Syna Človeka prichádzať v oblaku s velikou mocou a velebnosťou. A keď toto počne sa diať, pohliadnite a pozdvihnite hlavy svoje; lebo približuje sa vykúpenie vaše. I povedal im podobenstvo: Pozrite na fikový strom a na všetko stromovie: keď už púšťa zo seba puky, viete, že je leto blízko. Tak i vy, keď uvidíte, že sa toto deje, vedzte, že kráľovstvo Božie je blízko. Amen, pravím vám, že toto pokolenie nepominie, kým sa toto všetko nestane. Nebo a zem pominú, ale slová moje nepominú.

Prečo číta cirkev sv. v prvú nedeľu adventnú evanjelium o poslednom súde?

Cirkev sv. v adventnom čase pokáním nás chce pripraviť k budúcemu príchodu Vykupiteľa do duší našich, a k to-

muto cieľu za najprimeranejší prostriedok držala dušiam našim ukázať strašný príchod Jeho pri konci sveta: súdny deň; lebo nič viac nás nemôže odstrašiť od hriechu a pohnúť k dobrému, jako keď si vzpomneme, že Ježiš Kristus pred celým svetom vyjaví všetko, čo sa kedy a kde stalo, — zvláštne, že dobrých odmení večnou blaženosťou a zlých porazí večným trestom.

Jaké znaky budú predchádzať posledný súd?

Slnce sa zatmie, mesiac a hviezdy ztratia jasnosť svoju, svetlo svoje. Obloha sa s náramným hrmotom rozdvojí, živly sa od veľkej horúčosti roztopia a zem so všetkými svojimi tvormi v svetovom ohni zhorí. Ústrojnosť sveta mocou Božou a na rozkaz Boží sa rozpadne, — more s veľkým hučaním zvrie, strašné víchry, búrky vypuknú, blesky sa budú križovať, hrom rachotiť, — predošlý pokoj a tichosť zamenená bude divým zápasom a pustošením živlov. Slovom: také nehody, biedy, úzkosti sa privalia na svet, že ľudia v zúfalstve a strachu nebudú znať, kam sa podieť. Uschnú od strachu pred vecmi, ktoré majú prísť. Krem toho znamenie Syna Božieho, Kríž, zjaví sa na oblohe k postrachu zlým, ktorí Ho nenávideli a k potešeniu spravodlivým, ktorí Ho milovali. (Mat. 24. 30.)

Prečo sa všetko toto stane?

Ponevráč ľudia radšej maju zemské, pominuteľné veci, jako svojho Stvoriteľa; Preto Boh tieto veci — k postrachu a trestaniu hriešnikov, v týchže na toľko dúfajúcich — takýmto strašným spôsobom znivočí. — Neskoro a darmo už budú želieť hriešnici, že sa tak veľmi vinuli k týmto predmetom svojej lásky a roztopašnosti.

Prečo káže Pán kresťanom pri poslednom súde pozdvihnúť hlavy, lebo blíži sa spasenie?

Tento príkaz sa týka len spravodlivých, ktorí tu na zemi v ustavičnej porobe, jakoby vo vyhnanstve, medzi posmeškami iných žijú. Len pri poslednom súde shodia putá svoje a len vtedy sa dostanú skutočne na dávno túženú slobodu, tak telesnú, jak duševnú a dostanú sa do želanej vlasti, do nebies. Títo majú tedy najväčšiu príčinu s hlavou smele pozdvihnutou sa radovať.

Jako sa začne posledný súd?

Na rozkaz Boží Anjeli hlasom trúby pozvú ľudí k poslednému súdu. Vtedy sa spoja telá zomrelých s dušou a dobrí, spravodliví budú postavení na pravú, a zlí, bezbožní na ľavú stranu. Prítomní budú aj dobrí a zlí anjeli. A sám Kristus Pán, jako sudca sa dostaví zpomedzi oblakov s takou mocou a slávou, že od strachu a hrúzy zmeravení bezbožníci nebudú v stave oči svoje pozdvihnuť na Neho, ale volať budú na vrchy: „Padnite na nás!“ a k vŕškom sa budú utiekať: „Prikryte nás!“ (Luk. 23. 30.)

Jako sa bude konať súd?

Otvoria sa knihy svedomia a dľa týchto budú ľudia súdení; každé slovo, každý skutok — i ten najtajnejší, len Bohu známy — vyjde na javo. A tak pozná svet dobré a zlé skutky jedného každého. A dľa týchto vynesie večný sudca svoj výrok, ktorý nám prinesie večnú blaženosť, alebo večné zatratenie. Teda vtedy musíme vydať počet o každej svojej myšlienke, o každom svojom slove a skutku.

Prečo bude držať Boh verejný a všeobecný súd?

Krem súkromného, osobitného súdu, jaký nás jedného každého hneď po smrti očakáva, bude Boh držať aj verejný

všeobecný súd: 1. Aby na javo vyšlo, že pri súkromnom súde každého spravodlive súdil. 2. Aby telá, ktoré pri poslednom súde z mrtvých vstanú a s dušou sa spoja — jako nástroje hriechu a čnosti — tiež súdené boly, a tiež podiel braly na odmene alebo treste duše. 3. Aby biednym, tu na-zemi nespravodlive utlačeným a za spravodlivosť nespravodlive prenasledovaným pred celým svetom bola prislúžená pravda a spravodlivosť, ktorú cez celý život postrádať museli, ktorej na zemi nikdy dôjsť nemohli; a aby pred celým svetom boli zahaňbení tí, ktorí spravodlivých bez príčiny utláčali, nábožných nespravodlive utískali a predsi pred svetom sa ukazovali v rúchu statočnosti a nábožnosti. 4. Aby i sám Boh, ktorý na svete na spravodlivých často nehody sosielal, a nespravodlivým blahobyt dával — tiež bol ospravedlnený; lebo v tento deň ukáže, že múdre a spravodlive jednal. 5. Aby aj zatratení poznali nekonečnú dobrotu a lásku Božiu, — nie síce k svojej radosti a úteche, ale k najväčšiemu žiaľu; lebo uvidia, že Boh aj najmalichernejší skutok, ktorý sme z lásky k Nemu konali, aj najnepatrnejšie trpenie pre meno Jeho podstúpené, ba i pohár vody v mene Jeho žížnivému poskytnutý tak považuje a odmeňuje, jako by sme to Jemu Samému boli dali. 6. Konečne aby ľudí skrze upomienku na posledný súd od páchania hriechov odstrašil a ku konaniu dobrých skutkov povzbudil.

Modlitba. Spravodlivý si, Pane môj! a spravodlivé sú súdy Tvoje! Popraj, aby spasiteľná bázeň pred súdom Tvojím prenikla dušu moju, aby strach pred súdom Tvojim zdržoval ma od zlého a stále povzbudzoval k dobrému. Ach! kiežby povedať mohol s kajúcim Hieronymom: „Či jem, či pijem, či čokoľvek činím, zdá sa mi, jakoby mi ustavične v ušiach znely tie strašné slová trúby: „*Vstaňte zomrelí a poďte k súdu!*“

Poučenie na druhú nedeľu adventnú.

V druhú nedeľu adventnú cirkev sv. tak pri sv. omši, jako aj v hodinkách kňazských mlúvi o dvojakom príchode Krista Pána: aby nás prvým lásky-a milostiplným príchodom k radosti, a druhým príchodom k spasiteľnej bázni povzbudila. Tým cieľom **sv. omša sa započína** slovami: „Hľa, ľudu sionský, príde Pán k vyslobodeniu ľudí pohanských; a Pán dá zavznieť

slávny hlas svoj v potešení srdca vášho. (Izaiš 30.) — „Ktorý pasieš Izrael, slyš, ktorý vodíš Jozefa, jako ovcu.“ (Žalm. 79. 1. 2.) Sláva Otcu i Synu i Duchu svätému, jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky i na veky vekov. Amen.

Cirkevná modlitba. Vzbuď Pane, srdcia naše k pripraveniu cesty Jednorodzeného Tvojho: aby príchodom Jeho sme si zaslúžili čistým srdcom Ti slúžiť. Ktorý žiješ atď.

Čítanie z listu sv. Pavla k Rimanom h. 15., v. 4—13.

Bratri! Čokoľvek je napísané, k nášemu poučeniu je napísané, aby sme s trpezlivosťou a potešením z Písem, zachovávali nádej. A Boh trpezlivosti a potešenia daj vám jednako smýšľať vospolok podľa Ježiša Krista; aby ste jednomyseľne jednými ústami ctili Boha a Otca Pána nášeho Ježiša Krista. Preto zaujmite sa jeden druhého, jako i Kristus zaujal sa vás ku cti Božej. Lebo pravím vám, že Kristus Ježiš stal sa služobníkom obriezky pre pravdu Božiu, ku potvrdeniu sľubov otcovských. Pohani však ctia Boha pre jeho milosrdenstvo, jako je písané: Preto budem ťa Pane vzývať medzi národami a budem prespevovať menu tvojemu! A zase praví: Veseľte sa národy s ľudom jeho. A opäť: Chváľte Pána všetky národy a všetci ľudia zvelebujte ho! A zase hovorí Isaiaš: Bude to koreň Jesse, čo povstane spravovať národy: v neho národy dúfať budú. A Boh nádeje nech naplní vás všetkou radosťou a pokojom vo viere, aby ste sa rozhojnili v nádeji mocou Ducha Svätého.

Čo nás učí sv. Pavel v tomto sv. čítaní?

Pohanov a židov novo obrátených nepreniklo hneď na počiatku vznešené učenie lásky, ktorú Kristus hlásal. Povstaly národné trenice, medzi ktorými zabudli na slová Spasiteľa: Milujte sa . . . Sila viery nebola v stave úplne udusiť sobeckosť, a preto povstaly nesváry, hádky, ktoré jednotu cirkve už na počiatku ohrožovaly. Sv. Pavel tedy k utlačeniu a uduseniu týchto rozopier, hlavne, aby židov a pohanov medzi sebou vyrovnal, upravil na nich list, v ktorom píše, že obe stránky majú príčinu Boha chváliť, lebo za všetko len Jemu majú ďakovať, Jeho milosti a milosrdenstvu; židia tak, jako pohani, v Ježišovi nachádzajú svojho Spasiteľa a Vykupiteľa, a len skrze Neho môžu dôjsť spasenia. Aby sa o spasenie sami neolupovali svojími roztržkami a rozoprami. I my máme svrcho-

vanú príčinu Boha chváliť a Jemu vďaky vzdávať, že v pohanských predkoch našich i nás povolal ku kresťanskej viere. Chráňme sa tedy, aby sme pre pýchu, závisť, nesvornosť, roztržky, hnev a iné príčiny, — ktoré nás v dosiahnutí spasenia hatia — svoje spasenie, najdrahocennejší to poklad svoj, zase neztratili.

Jakú nauku odvádza sv. Pavel z tej časti sv. čítania, ktorá sa na konanie Božie vzťahuje?

1. Dokazuje, že písmo sv. jednako slúži k poučeniu a potešeniu tých veriacich, ktorí zo židovstva pošli, jako aj tých, ktorí sa z pohanstva obrátili, lebo v písme sv. Vykupiteľ všetkým jednako sa sľubuje. 2. Káže, aby tak židia, jako i pohani jedným srdcom, jednou mysľou zvelebovali Boha, Otca Pána nášeho, Ježiša Krista, ponevráč On pre nás všetkých poslal Svojho Svätého Syna; a aby 3. všetci kresťani objali sa v láske, jako Kristus Pán v nekonečnej láske svojej objal a privinul k sebe celý svet.

Jaké poučenie nám ešte podáva dnešné sv. čítanie?

Cirkev sv. dnešnou pobožnosťou chce v nás vzbudiť žiadosť a nádej v príchod Vykupiteľa. Preto nás upozorňuje, že aj teraz — jako niekdy židov a pohanov — chce i nás k Sebe privinúť, i pre nás chce byť Bohom trpezlivosti, útechy a nádeje, že skrze vieru i nám prináša radosť, blaženosť a pokoj. Odtiaľ pochádza potom plamenná viera, úplná nádej a bezzištná láska, ktoré nám Duch sv. udeľuje pre zásluhy Spasiteľa.

Jaký úžitok nám prinášajú sv. epištoly?

Sv. Pavel v liste k Timotheovi (II. 3, 16) píše, že každé písmo Bohom vnuknuté je užitočné k vyučovaniu, napomínaniu, karhaniu a ku stálosti v pravde. Aj sv. čítanie, sv. epištoly vyňaté sú zo sv. Písma a preto tiež ten istý cieľ majú, aby sme si spasiteľné nauky z nich osvojili, dobrými skutkami sa opatrili, a boli sme dokonáli k obsiahnutiu večného blahoslavenstva; aby sa vždy vznášal pred zrakom naším Pán Boh trpezlivosti, útechy a nádeje, aby sme sa učili a vedeli trpezlive snášať údery na nás namerené, aby sme bez slova, bez reptania bojovali boj života; aby sme sladkou rozkošou znášali

muky, bolasti, lebo je, kto nás poteší, kto liečivý balzam naleje na srdce naše, v kom sa sústredňuje každá túžba, každá žiadosť, každá nádej naša: Boh náš!

Prečo menujeme Pána Boha Bohom trpezlivosti, útechy a nádeje?

1. Poneváč dlho trpí náš hriešny život, a milosrdne čaká na naše polepšenie a obrátenie. 2. Poneváč svoju mocnú milosť a pomoc nám udeľuje, aby sme svoje kríže a trápenia trpezlive znášali; a vňútornú útechu dáva, aby sme stále znášali údery osudu a nikdy neboli zmalátnení a maloverní. 3. Poneváč nás posilňuje nádejou spasenia, a poneváč On sám je predmetom našej nádeje.

Modlitba. O trpezlivý, potešujúci, dôverou nás naplnujúci Bože! Naplň srdcia naše radosťou a pokojom, a popraj nám, Pane, aby skrze vieru, nádej a lásku zdokonaľovali sme sa vo všetkom dobrom a obsiahli sme prisľúbenú blaženosť. Amen.

Evanjelium *sv. Matúša h. 11., v. 2—10.*

Za onoho času, keď Ján uslyšal vo väzení o skutkoch Kristových, poslal dvoch z učeníkov svojich a zkázal mu: Či si Ty Ten, ktorý má prijsť, a či iného očakávame? I odpovedal Ježiš a riekol im: Idte a zvestujte Jánovi, čo ste slyšali a videli: Slepí vidia, chromí chodia, malomocní sa očisťujú, hluchí slyšia, mrtví ožívajú, chudobným zvestuje sa evanjelium: a blahoslavený, kto sa nepohorší na mne. A keď oni odchádzali, počal mluviť Ježiš zástupom o Jánovi: Čo ste vyšli vidieť na púšť? Či trstinu, ktorá sa kláti vetrom? Alebo, čo ste vyšli vidieť, snáď človeka zaodiateho mäkkým rúchom? Hľa, tí, čo sa odievajú mäkkým rúchom, bývajú v domoch kráľovských! Alebo, čo ste vyšli vidieť? Snáď proroka? Iste, pravím vám, viac nežli proroka! Veď tento je, o ktorom stojí písané: Hľa, ja posielam anjela svojeho pred tvárou tvojou, ktorý pripraví cestu tvoju pred tebou!

Prečo bol sv. Ján v žalári?

Preto, poneváč karhal kráľa Herodesa pre jeho hriešny pomer a hriešne obcovanie s manželkou brata svojho, s cudzo-

ložnou a nemravnou Herodiadou a napomínal ich k polepšeniu. A preto bol aj statý. Stará zlatá pravda je: Pravda je pekná matka, ale špatné dieťa rodí, totižto nenávisť. Ale to nás nemá odstrašovať od vyznania pravdy, čoby nás preto i najväčšie nešťastie, ba i smrť očakávala. Lebo o mnoho šľachetnejšie, krajšie je a lepšie sa srovnáva s naším duševným spasením, staneme-li sa mučeďlníkami pravdy, než predmetom chvály zlých ľudí.

Prečo vyslal sv. Ján učeníkov svojich ku Kristu Pánu?

Nie z inej príčiny, len, aby od Samého Krista Pána poučení boli a v Ňom, jako prisľúbenom Messiášovi verili. Takto poučuje a príkladom slúži zvlášť otcom a matkám, aby sa svedomite starali o to, žeby jejich podriadení v svätom náboženstve dobre a základne vyučení boli.

Prečo poslal Kristus Pán zpiatky učeníkov sv. Jána s tými slovami: **„Ďte a povedzte Jánovi, že slepí vidia, hluchí slyšia?“**

Aby po tých zázrakoch, ktoré Vykupiteľ konal, poznali Messiáša, o ktorom proroci popredku predpovedali, že bude zázraky konať. (Iz. 35, 5—6. 61. 1.)

Prečo pravil Kristus Pán: **„A blahoslavený, kto sa na mne nepohorší?“**

To povedal pre tých, ktorí Ním pre Jeho chúdobu, po-

níženosť, umučenie a smrť na kríži mali opovrhnuť, ačkoľvek dľa slov sv. Rehora človek má byť tým väčšou úctou a láskou zaviazaný oproti Bohu, jedinému Pánovi svojmu, čím väčšie urážky trpel pre neho jednorodzený Syn Boží.

Čo mieni Kristus Pán tými otázkami, ktoré pre Jána kladie?

Týmto spôsobom chce pochváliť 1. jeho stálosť, ktorého ani vážnosť Herodesa, ani strach pred žalárom a smrťou neodstrašily od vypovedania pravdy, od svedomitého plnenia jeho učiteľskej povinnosti a zastávania jeho úradu. Slúži za slávny príklad všetkým, hlavne učiteľom, duchovným a svetským predstaveným, aby bázeň ľudská alebo iné ohľady neodstrašovaly ich od vypovedania pravdy, aby správne smele hlásali čo správne, pravdu čo pravdu, neprávosť čo neprávosť; aby odmeňovali dobré a trestali zlé, karhali a kárali hriešnika, aby vždy a všade — bez všetkých bočných ohľadov len hlas svedomia nasledujúc — plnili svoje povinnosti. 2. Tým, že Kristus Pán pochválil Jána pre jeho prísne sebazapieranie, pre jeho utiahnutie sa od sveta, pre jeho neohrožené pridŕžanie sa Boha a Jeho príkazov, pre jeho drzý odev a biedny pokrm: chcel nás poučiť, aby sme sa cvičili v sebazapretí a mrtvení tela. Kto opravdivé pokánie chce konať, ten musí vyhýbať svetu a jeho zlým spoločnostiam. V svojom úmysle musí stále a pevne zotrvávať. Nech považuje telo svoje za vzdorovitého a proti pánovi svojmu ustavične sa búriaceho sluhu, ktorého na úzde musí držať, k poslušnosti nútiť a dľa potreby i potrestať. Nech nám tedy telo neni modlou, ktorému by sme ustavične mali prinášať obete zábav, radostí a rozkoší. Lež — žiaľbohu — za našich časov je malý počet tých, ktorí Jána do pustatiny nasledujú. Odhliadnuc od dospelých, už aj u útlych detí vídame, že radšej vyhľadávajú zlé, než dobré spoločnosti; v dobrom predsavzatí sú klátiví, sťa vetrom hýbaná trstina; rozmaznené sú, a tak si šetria telo, jakoby toto bolo jejich Bohom a v nebi žiadneho Boha nebolo! Povinnosťou rodičov, učiteľov a predstavených je teda, aby zlé, hriešne náklonnosti dietok už v útlom veku, — už v zárode — udusili, aby klík nevyriastol v mohutný strom, ktorý nie len nedá sa zlomiť, ale ani zohnúť ho nemožno.

Prečo praví Kristus Pán o sv. Jánovi, že je viac, než prorok?

Poneváč aj o samom Jánovi prorokovali proroci, lebo vlastnými očami videl, svetu oznámil a predstavil Vykupiteľa

sveta skrz prorokov popredku predpovedaného; lebo jeho počatie bolo zázračné; — lebo o príchode Vykupiteľa zázračným spôsobom sa dozvedel a matke oznámil, — lebo pri obriezke zázračne rozviazal jazyk otca svojho, — a konečne, lebo svätý život viedol, ani nie ľudskému, ale anjelskému životu podobný.

Jako pripravil Ján cestu Pána?

Oduševňujúcimi slovami povzbudzoval ľud ku pokániu a kajúcnosti, aby dosavádny svoj život premenili, a srdce svoje ku prijatiu milosti Messiáša, čili Pána nášho Ježiša Krista pripravili. Jako nemožné je, žeby súsed súseda navštívil a žeby nebola cesta k nemu vedúca pripravená, tak nemožné je, aby Boh prišiel k nám, ak len skrze skrúšené pokánie nepripravíme Mu cestu do srdca nášho.

Modlitba. Pane Ježiši Kriste! ktorý si pochválil predzvestovateľa svojho za jeho horlivosť vo viere, za jeho stálosť a kajúcnosť, udeľ nám svojej Božskej milosti, žeby slávny príklad jeho nasledujúc, aj my sme horlive a neunavne vyučovali iných alebo dali sa poučiť vo svätej viere: zapáľ srdcia naše, aby sme horlivosť jeho neohrožene nasledovali a k vôli nikomu nekonali také, čo Tebe neni milé, alebo čo by Tvoju Velebnosť urážalo!

Kristus Pán je jediná nádej naša, jediné oslobodenie naše.

Ty si ten, ktorý máš prísť, a či iného máme čakať?
(Mat. 11. 3.)

Vykupiteľ, ktorého svätí otcovia starého zákona tak dychtive očakávali, o ktorého prosili, už prišiel. My nesmieme a nemôžeme v druhom úfať, než v Ňom. Kdo Ho od seba odmietne a nechce byť od Neho vykúpený, ten odmietne od seba spasenie duše svojej a zostane nevykúpený. A ty, o kresťane, celkom si odkázaný na Ježiša, čo sa spasenia duše tvojej a tvojho vykúpenia týka. Len On ťa môže oslobodiť od hriechu, len On ti môže udeliť posvätujúcu milosť a premeniť ťa v Syna Božieho. Len on môže splatiť u Boha dlh tvoj, vyrvať ťa z rúk spravodlivosti Božej, osvietiť nevedomosť tvoju, posilniť tvoju slabú vôľu a udeliť stálosť v dobrom. Bez Neho stal by si sa koristou časného a večného trestu,

ostal by si duševne slepý a slabý, nebol by si schopný k plneniu príkazov Božích a pre nové hriechy ešte biednejší by si bol. Len On môže dobyť víťazstva nad nepriateľmi duše tvojej a strašnú smrť učiniť ľahkou, radostnou a potešiteľnou. Bez Neho sa stávaš obeťou, korisťou pokušenia a smrť tvoja bude hrozná.

Vidíš tedy, jak nevyhnutne ti je potrebný Spasiteľ, Ježiš Kristus, lebo bez Neho ani na tomto, ani na druhom svete nemôžeš prospievať, nemôžeš byť šťastným. Preto sa odhodlaj v tomto svätom čase, že Ho vyhľadáš a dáš sa Mu vykúpiť. On ťa už od dávna čaká, ustavične ťa napomína v srdci tvojom, aby si sa k Nemu navrátil; lebo to mu je rozkoš, môže-li ťa oslobodiť od hriechu a môže-li ti udeliť Svoj pokoj a Svoju milosť. Dosiaľ nikdy nikto neoželel, ak hlas Jeho nasledoval, ale zatratení aj teraz ľutujú, že Jeho, tú najväčšiu lásku, odmietli, odvrhli.

Jestli ani teraz ešte nemáš opravdivú vôľu opravdivou ľútosťou a polepšením sa k Nemu navrátiť: úpenlivou, vrúcnou modlitbou obrátť sa k Nemu, lebo On jediný ti môže dať túto milosť. Často sa utiekaj k Nemu modlitbou výš udanou a môžeš byť presvedčený, že neni mu milšia modlitba, jako modlitba hriešnika obrátiť sa chcejúceho. Lebo skormútené a ponížené srdce nikdy nebýva od Neho odvrhnuté. V tejto dobe tedy, dľa príkladu cirkve sv., detinskou dôverou sa utiekaj k Matke Božej. — Jako niekdy Judita s mečom a Ester modlitbou zachránily ľud židovský od konečnej záhuby, tak i Maria — najväčšia a najmocnejšia prímluvnica naša u Boha — premáha najmocnejšieho nášho nepriateľa: diabla. A jako niekdy Noe, na volanie Božie utiekol do korábu pred trestom, ktorým Boh svet do hriechu ponorený zastihnul: tak aj ty na výstražný hlas cirkve sv. utiekaj sa modlitbou a útočište hľadaj v najsvätejšom a najláskavejšom srdci Panny Marie — u nej hľadaj záštitu, ktorá už tisícim vymohla milosť, ktorá i teba vytrhne z marasti hriechu a v novom živote tvojom smerí ťa s Bohom.

Čo nás má najviac tešiť počas biedy, úzkosti a potreby?

Potešenie nachádzame 1. Jestli pevne veríme, že všetko, čo nás v šťastí alebo v nešťastí zastihne, od Boha pochádza a len k dobrému nám slúži; a jestli pevne úfame, že nás žiadna nehoda potkať nemôže — len z dopuštenia Božieho. Dobré a zlé, život i smrť, bieda a hojnosť sú od Boha.

(Sirach 11. 14.) Ak sme tedy dobré prijali z rúk Božích, prečo by sme i zlé neprijali? (Job. 2. 10.) 2. Jestli sme úplne presvedčení, že bez vôle a vedomosti Božej ani vlas nám nespadne s hlavy našej (Luk. 12. 7.), tým menej nám môže škodiť diabol, alebo zlý, úkladný náš spolubližný. (Job. 1.) 3. Jestli pevnú nádej máme, že Boh, jako nás trescе, tak nám v biedach a úzkostiach aj pomôcť môže i pomôcť chce, jestli Ho o to prosíme a je-li pomoc Jeho k nášmu spaseniu. K takejto nádeji i Sám Boh nás posmeľuje, keď praví: „Volaj ma na pomoc v deň úzkosti, ja ťa oslobodím a budeš ma ctiť“ (Žalm 49. 15.), — a u proroka Izaiaša (49. 15.): „Či môže zabudnúť žena na plod svoj, žeby sa nesmilovala na synovi života svojho? A zabudne-li ona, ja predsa nezabudnem na teba: hľa, na ruky som si ťa napísal.“ 4. Jestli na zreteli máme tú nebeskú odplatu, ktorú Boh na druhom svete trpezlivým udeľuje, — lebo to, — hovorí sv. Pavel (Kor. II. 4. 17), — čo sa nám teraz v úzkosti okamžitým a ľahkým zdá: večnú veľkosť slávy spôsobí v nás. 5. Jestli si pomyslíme, že nám zhola nič neosoží, keď proti nariadeniu Božiemu repceme; lebo všetci, ktorí takto konali, len hanbu a potupu získali. Boh je múdry a v moci svojej silný: či bol niekto, kto by sa mu bol opovážil zprotiviť? (Job. 9. 4.). 6. Keď považíme, že trpenie a úzkosť na nás dopustená sú najlepšie prostriedky, aby sme od hriechu zdržaní boli, aby sme sa s Bohom spojili, a svoju čnosť dokázali. Utrpenie len otužuje dušu, — a jako železo z maši — od trosky očistené — čisté a lesklé vychádza; tak aj duša po zkúšaní a trpení je čerstvejšia a čistejšia. Veď k trpeniu sme sa zrodili, musíme tedy svojmu povolaniu spokojne zadosť učiniť. Nebuďme zronení, keď v ťažkej práci tok potu cedí sa tvárou našou, ale pomyslime si na Syna Božieho, ktorý vďačne a s odovzdaním niesol Kríž na Golgotu, — a keď v trápení slabneme a pod ťarchou bôľu už-už klesáme, zase len pomyslime si na Neho, na veľkého Trpiteľa, ktorý najhroznejšie muky: smrť kríža podstúpil. 7. Keď si pomyslíme, že aj Kristus Pán len skrze muky mohol vojsť do slávy nebeskej, — a boli-li sme účastní múk Jeho: budeme účastní aj slávy Jeho. 8. Konečne pri každom nebezpečenstve majme v srdci tie slová: Keď Boh s nami, kto proti nám? A sme-li v úzkosti, s dôverou si vzdychnime: O všemohúci, láskavý a dobrotivý Bože! ktorý si Sám riekol: Vzývaj ma na pomoc v deň úzkosti: oslobodím ťa a budeš ma ctiť (Žalm. 49. 15.), hľa

v slove tvojom dôverujúc, vo veľkej potrebe svojej k Tebe sa utiekam. Daj tedy, prosím Ťa, česť menu Svojmu a vysloboď ma z úzkostí, jestli sa Tebe to ľúbi a mne bude prospešné; aby všetci poznali Tvoju spravodlivosť, ktorý jedine spomáháš ku Tebe sa utiekajúcim.

Poučenie na tretiu nedeľu adventnú.

V túto nedeľu cirkev sv. k radosti vyzýva veriacich svojich nad príchodom Vykupiteľa. Preto na **začiatku omše sv.** hovorí: „Radujte sa v Pánu vždycky: znovu pravím, radujte sa. Nech je skromnosť Vaša známa všetkým ľuďom. Pán blízko je. Nič sa nestarajte; ale v každej modlitbe a prosbe nech prosby vaše s vďačnosťou sa vznášajú k Bohu.“ (Filip. 4. 4.) „Navštívil si, Pane, zem Svoju, odvrátil si zajatie Jakuba.“ (Žalm. 84. 1.) Sláva Bohu, i Synu, i Duchu sv., jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky i na veky vekov. Amen.

Modlitba cirkevná. Prosíme Ťa, Pane, nakloň sluch Svoj k prosbám našim: a temnosti mysle našej milosťou Svojho navštívenia osviet. Ktorý žiješ a kraľuješ atď.

Čo znamená ten výraz: Radujte sa v Pánu?

Znamená tešiť sa tej milosti, ktorou sme k pravej viere pozvaní boli; znamená, že nádej máme k večnej blaženosti a sme pod ochranou Všemohúceho. Aj to znamená, aby sme sa tešili trápeniu, ktoré pre Ježiša podstupujeme, jako sa mu tešil sv. Pavel. (II. kor. 7. 4.)

O čom nás poučuje cirkev sv. v dnešnom sv. čítaní?

Učí nás, aby sme nábožným, bohumilým životom za príklad slúžili každému, a k tomuto aby nás prítomnosť Božia povzbudzovala. Napomína nás ďalej, aby sme si pominuteľné veci vysoko neváżili, a žiada, aby všetka starosť naša skladala sa na Boha, ktorý neopúšťa tých, ktorí sa k Nemu v núdzi utiekajú. Lebo stará-li sa aj o ten najnepatrnejší hmyz, jako by sa nestaral o nás, o dietky Svoje na Jeho obraz a podobenstvo stvorené, — jestli sa totižto aj my tak chováme, jako sa na dietky Jeho patrí.

V čom záleží pokoj Boží?

V dobrom svedomí, ktorému sa sv. Pavel natoľko teší, a ktoré ho uspokojuje. (Kor. II. 1. 12.) Tento pokoj, vlastne spokojnosť srdca podávala útechu mučeníkom, keď za pravdu smrť podstupovali. (Mat. 5. 11. 12.) Preto pravil sv. Tiburt tyranovi: „Smele môžte zlámať kosti naše, — veď silný štít máme: čisté svedomie.“ Niet, ani nemôže byť sladšej rozkoše nad tú myšlienku, nad ten pocit, ktorý pri čistom svedomí cítime. Musíme to najprv okúsiť, chceme-li to pochopiť. Aj strach smrti nič inšie nezapríčiňuje, jako zlé svedomie. Máme-li dobré svedomie, ani bieda, ani ztrata majetku, ani smrť nemôžu strachom naplniť srdce naše. Z tej príčiny hovorí Anjel u sv. Lukáša: „A na zemi pokoj ľuďom dobrej vôle.“ (Luk. 2. 14.) Žiadame-li si skutočne šťastné a blažené Vianoce, chopme sa prostriedkov, ktoré nám cirkev sv. podáva.

Modlitba. Boh pokoja, ktorý presahuje všetku myseľ, nech ostrieha srdcia naše v Kristu Ježišu, Pánovi našom. Amen.

Útecha v zármutku.

V žiali a zármutku nič nás tak nepotešuje, jako keď si svoje biedy v skrúšenej a poníženej modlitbe Bohu vyponosujeme, jako rozželená Anna, matka proroka Samuela (Kniha Kráľ. I. 1. 10.), a poctivá Zuzanna, keď z cudzoložstva falošne obvinená na smrť bola odsúdená (Dan. 13. 35.), alebo jako nábožní králi Ezechiáš a Jozafat, s ktorými spoločne si vzdychnime: „Poneváč neznáme, čo máme činiť, — nič iné nám nepozostáva, než oči svoje k Tebe pozdvihnúť.“ (II. Paral. 20. 12.) A všetci obsiahli od Boha pomoc a útechu. Lebo kto sa k Nemu s dôverou obrátil, nebol od Neho zavrhnutý. V dňoch žiaľu, zármutku a zkúšania i ty pozdvihni k Nemu dušu svoju: „K Tebe dvíham oči svoje, ktorý bývaš na nebesiach. Hľa! jako oči sluhov na ruky pána, jako oči služobníc na ruky panej, tak hľadia oči naše na Teba, Pane náš a Bože náš, kým sa nesmiluješ nad nami. Smiluj sa nad nami, Pane, smiluj sa nad nami!“ (Žalm. 122.) „Obveseľ dušu sluhu Svojho, lebo k Tebe dvíham, Pane, dušu svoju.“ (Žalm. 85. 4)

Evanjelium *sv. Jána h. 1., v. 19—28.*

Za onoho času poslali židia z Jeruzalema kňazov a levitov k Jánovi, spýtať sa ho: Kto si ty? I vyznal a ne-

zaprel; a vyznal: Ja nie som Kristus. I pýtali sa ho: Čože teda? Si ty Eliáš? I riekol: Nie som. Si ty prorok? Aodpovedal: Nie. Riekli teda k nemu: Kto-že si, aby sme mohli dať odpoved tým, čo nás vyslali? Čo hovoríš sám o sebe? Riekol: Ja som hlas volajúceho na púšti: Urovnávajte cestu Pánovu, jako povedal prorok Isaiáš. A tí, čo boli vyslaní, boli z Fariseov. I spýtali sa ho a riekli mu: Čo-že teda krstíš, ked si ty nie Kristus, ani Eliaš, ani prorok? Odpovedal im Ján a riekol: Ja krstím vodou; ale uprostred vás zastal, koho vy neznáte. Ten je, ktorý prijde po mne, ktorý učinený je predo mnou.

Prečo sa spytovali židia Jána, že kto je on?

Preto, ponevác pre prísné postenie, tvrdé odievanie sa a pre reči jeho život jeho bol tak zvláštny, mimoriadny a zázračný, že viacej sa podobal k očakávanému Messiášovi, než k obyčajnému človekovi.

Prečo sa ho opytovali židia, či je on Eliaš, alebo prorok?

Židia sa nazdávali, že pred príchodom Messiáša zase príde na zem Eliaš alebo Jeremiaš, alebo druhý zo starších prorokov, a že pripraví cestu Vykupiteľovi.

Prečo hovorí Ján, že je on nie Eliaš, ani žiaden prorok?

Skutočne, dľa osoby nebol on ani Eliaš, ani prorok, ačkoľvek bol prorokom skutkami svojími, lebo mocou a duchom Eliaša odiaty — bol predzvestovateľom Messiáša.

Jaký bol krst sv. Jána a jaký bol účinok tohože?

To bol krst pokánia (Luk. 3. 3.), ktorý však neočisťoval od hriechu, jako krst od Krista Pána ustanovený a sviatosť pokánia. Cieľ krstu toho bol vlastne len ten, aby v spojení s učením sv. Jána k vyznaniu hriechov a k pokániu povzbudzoval.

Na čo nás ešte napomína cirkev sv. dnešným sv. evanjeliumom?

Aby sme dľa príkladu sv. Jána, aj my opravdivou, skrúšenou ľútosťou pripravovali cestu Pána, čo nie len zo spovedi, ale i z iných dobrých skutkov má pozostávať.

Jakým spôsobom sa môžme súčastniť v hodnom a hojnom ovocí pokánia?

Keď po svojom obrátení sa s takou oddanosťou a horlivosťou slúžime Bohu, jako sme predtým slúžili márnosti, a staneme-li sa tak ochotnými o poslušnými sluhami Božími, jako sme predtým boli otrokami márnosti a pominuteľných vecí; keď údy svoje venujeme za nástroje čnosti, jak ochotne sme ich predtým prepustili za nástroje hriechu. (Rim. 6. 19.) To jest, jestli ústami, ktorými sme predtým nečisté veci hovorili, zvelebujeme Boha; — jestli uši, ktorými sme predtým tak ochotne počúvali nemravné reči, teraz len bohumilé veci počúvať budú; jestli oči naše, ktoré sme predtým tak rozkošne pásli po ohavných predmetoch, napozatým len nebo hľadať budú. Takýto príklad vidíme v Zacheusovi, Matúšovi, v Magdalene, v Petrovi, Pavlovi a v mnohých iných.

Čo sa ešte učíme z dnešného sv. evanjeliuma?

Utešené príklady úprimnosti a poníženosti, ktoré hlavne pri sv. spovedi máme nasledovať, nasledujúc Jána, ktorý otvorene vyznal, že kto je on, a ačkoľvek bol veľký svätý, predsi sa nedržal za hodného ani remienky obuve Krista Pána rozviazať. Či my nemáme o mnoho viac príčin, aby sme sa za

maličkých držali a pred Bohom a pred ľuďmi sa uponížili? „Synu, — pravil Tobiaš — nikdy nepopraj žiadnemu miesta pýche v mysli svojej alebo v reči svojej; lebo odtiaľ vzalo počiatok každé nešťastie.“ (Tob. 4. 14.)

Modlitba. O Pane, vyžeň zo srdca môjho každú závisť, upodozrievanie a pýchu. Preto, Pane, udeľ mi Svojej milosti, aby som Teba a seba samého poznať mohol, aby — znajúc svoju ničotu, biedu, hriechy, nedostatky a mravné slabosti svoje — sebe samému nepatrným zostával, — a Teba, — ktorý si mocný, všemohúci a najvýš múdry — nadovšetko ctil, vážil a zveleboval, tak tiež aby aj bližných svojich zo srdca miloval a šetrne o nich súdil.

Na stredu adventných suchých dní.

Čítanie *z Izaiaša proroka h. 7., v. 10—15.*

V tie dni mlúvil Pán k Acházovi a riekol: Žiadaj si znamenie od Pána, Boha svojeho, buďto v hlbokosti podzemnej, alebo na výsosti hory. A riekol Achaz: Nebudem si žiadať a pokúšať Pána! I riekol (Isaiáš): Slyšte teda dome Dávidov: Či vám je málo byť obťažnými ľuďom, že ste obťažní ešte i Bohu mojemu? Preto i sám Pán dá vám znamenie: Hľa, Panna počne a porodí Syna, a nazvané mu bude meno Emanuel. Maslo a med bude jedávať, aby vedel opovrhnúť zlým a vyvoliť si dobré!

Vysvetlenie. Rasin, kráľ sýrsky a Farea, kráľ izraelský, tiahli oproti Jeruzalemu, aby tenže napadli a namiesto tamejšieho kráľa Achaza iného učinili kráľom. Bázeň pojala Achaza a umienil si, že sa bude u Assyrčanov uchádzať o pomoc, aby nemusel Pána Boha volať k pomoci. Prorok Izaiáš toto na rozkaz Boží zazlieval a kázal mu, aby si žiadal znamenie, ktorým by dôvera v Boha u neho samého a u židovského ľudu znovu obživla. Ale Achaz toto nabídnutie neprijal, lebo preto, poneváč neveril, žeby mu Izaiáš také znamenie mohol poskytnúť, alebo poneváč sa obával, že ak mu Boh také znamenie dá, bude prinútený jedinému Bohu slúžiť, jedine v Ňom skladať nádej a odstúpiť od hodlanej smluvy assyrskej. Vtedy mu riekol prorok, že — poneváč on nepýta — Sám Boh mu dá znamenie, ale ktoré len potomci Achazovi dožijú, lebo Achaz sa toho nehodným stal. Vykupiteľa — dľa vôle Božej —

porodí panna; a jak istý je príchod Toho, tak isté je jejich oslobodenie. A keď sa to znamenie splní, nahliadnu pravdivosť slov prorokových, — jako nahliadnu i to, že bez príčiny pochybovali v pomoci Božej; ale spolu i to nahliadnu, že už nadišiel čas ich vyslobodenia.

(Evanjelium viď v druhej časti sviatka Zvestovania Panny Marie.)

Cirkevná modlitba. Pospeš, prosíme Ťa Pane, a nemeškaj: a udeľ nám pomoc sily nebeskej: aby útechou príchodu Tvojho okriali, ktorí v láske Tvojej dôverujú. Ktorý žiješ atď.

Na piatok adventných suchých dní.

Čítanie *z Isaiaša proroka h. 11., v. 1—5.*

Toto praví Pán Boh: Vyjde prút z koreňa Jesse, a kvet z koreňa jeho vystúpi. A odpočinie na ňom Duch Pánov, Duch múdrosti a rozumu, Duch rady a sily, Duch umenia a nábožnosti; i naplní ho Duch bázne Pánovej. Nebude súdiť podľa vidu očú, ani nebude trestať podľa doslychu ušú; ale bude súdiť chudobných spravodlive a podľa pravdy karhať bude, ku záštite ubohým na zemi, a prútom svojich úst porážať bude zem, a dychom svojich rtov ubije bezbožného. A spravodlivosť bude mu pásom a viera opaskom jeho ľadvín.

Vysvetlenie. Prorok predpovedá, že Vykupiteľ bude pochádzať z koreňa Jesse, otca Dávidovho. Bude oplývať všetkými darmi Ducha sv., a ľud svoj bude spravodlive spravovať. V nasledujúcich (5—10) veršoch predpovedá, že v ríši Kristovej ľudia vierou a láskou preporodení v pokoji budú žiť, a i bezdušná príroda sa premení (Rim. 8—19.), a sprostí sa kliatby, ktorá na nej spočíva. (Mojž. I. 3—17.) Svojou hriešnosťou a zátvrdlivosťou nezdržiavajme tedy príchod tej ríši a blaženosti; lebo mimo kráľovstva Krista Pána nenajdeme ani duševnú, ani telesnú blaženosť.

Evanjelium *sv. Lukáša h. 1., v. 39—47.*

Za onoho času povstanúc Maria, odišla na vrchy, ponáhľajúc do mesta Júdovho. A ked vkročila Zachariašovi do domu, pozdravila Alžbetu. I stalo sa, že, jako uslyšala Alžbeta pozdravenie Marie, splesalo nemluvniatko v jej

živote: a naplnená bola Alžbeta Duchom Svätým, a zvolala hlasom veľkým a riekla: Požehnaná si ty medzi ženami a požehnaný je plod života tvojeho! A odkud mi to, že matka Pána mojeho prichádza ku mne? Lebo hľa, jako hlas pozdravenia tvojeho zavznel v ušiach mojich, zaplesalo nemluvniatko od radosti v živote mojom. A blahoslavená, že si uverila; lebo splnené bude všetko, čo ti bolo rečené od Pána. I riekla Maria: Velebí duša moja Pána, a duch môj zaplesal v Bohu, Spasiteľovi mojom!

Vysvetlenie. Panna Maria po obdržaní oznámenia Anjelovho, dľa ktorého Syna Božieho mala porodiť, pospiechala k svojej tetke, Alžbete, aby jej sľub prijatý sdelila, — snáď i preto, aby jej počas požehnaného stavu poslúžila, k čomu sa, jako príbuzná za zaviazanú považovala. Alžbeta, po pozdrave Marie, z vnuknutia Ducha sv., poznala v nej Matku svojho Pána a Spasiteľa, a blahoslavenou ju pomenovala za jej vieru, ktorou sa stala druhou Evou, ale šťastnejšou, než bola prvá.

Na to povedala Maria ten krásny spev: „Magnificat anima mea Dominum — Zvelebuje duša moja Pána!“ ktorej smysel podávame na deň „Navštívenia Panny Marie“, a ktorou piesňou cirkev sv. každodenne zvelebuje božské dielo vykúpenia, ktorého splnenie v Marii sa započalo. — Vzdávajme Bohu vďaky za tú veľkú milosť, ktorou nás vtelením Syna Svojho obdaril.

(Cirkevná modlitba tá istá, čo na II. nedeľu adventnú.)

V sobotu adventných suchých dní.

Čítanie *z druhého listu sv. Pavla k Tessaloničanom h. 2., v. 1—8.*

Pre príchod Pána nášeho Ježiša Krista a pre naše k nemu pridruženie prosíme vás bratri, aby ste sa nedali ľahko odkloniť od úmyslu svojeho, a nedali sa ustrašiť ani duchom, ani rečou, ani listom jakoby od nás písaným, že by nastával deň Pánov. Nech vás nezvedie nikto žiadnym spôsobom; lebo jak len prv neprijde odpadnutie, a nezjaví sa človek hriechu, syn zatratenia, vzdorovitý a povyšujúci sa nad všetko, čo sa nazýva Bohom, alebo čomu sa pocta koná, tak že sa usadí v chráme Božom, ukazujúc sa, jakoby on bol Boh. Či nepamätáte, že

som vám toto povedal ešte keď som bol u vás? A čo ho teraz zdržuje, viete, aby (totižto) objavil sa až o svojom čase. Veď tajomstvo neprávosti už pôsobí; len aby ten, ktorý ho teraz zadržuje, zadržoval ho, až kým nezahynie. A tenkrát objaví sa ten nešlachetník, ktorého Pán Ježiš porazí dychom Svojich úst a zničí jasnotou Svojeho príchodu.

Vysvetlenie. Sv. Pavel napomína Thessaloničanov, aby sa nedali ani tými milosťami, ktoré niekto od Ducha sv. obdržal ale ich zneužil, ani učením nejakého falošného učiteľa, ani listom podvodne apoštolovi pripísaným sviesť ku tej — pravdivému učeniu protivnej — mienke, že sa už blíži deň súdu; lebo najprv má nastúpiť odpadnutie od viery a má prv prísť „človek hriechu", syn nešťastia. Sv. Pavel učí, že neprávosť síce potajomky aj včuľ účinkuje, ale ju ešte niečo hatí a prekáža. Bude-li táto prekážka odstránená, vtedy zlý duch aj zjavne vystúpi, ktorého však Kristus porazí a zničí svetlom príchodu svojho. (Mat. 24. 30.)

Modlitba. O Pane! nedopusť, aby nás falošní učitelia od dobrých skutkov odstrašili a od pravdy odvrátili. Ale daj, aby sme sa Teba vždy verne pridŕžali a tak živí boli, žeby sme sa žiadneho hriechu nedopustili, ale po súde do Tvojho večného, blaženého kráľovstva dostať sa mohli. Amen.

Evanjelium. *(Sv. Luk. 3, 1—6. Viď na III. nedeľu adventnú.)*

Cirkevná modlitba. O Bože, ktorý znáš, jak veľmi nás tlačí hriech, popraj, aby nás Tvoje sväté navštivenie potešilo. Skrze Pána nášeho Ježiša Krista, ktorý s Tebou a s Duchom sv. spolu žije a kraľuje až na veky vekov. Amen.

Poučenie na štvrtú nedeľu adventnú.

V túto nedeľu obzvláštne vyjadruje cirkev sv. svoju vrelú túžbu za príchodom Vykupiteľa; a preto na počiatku sv. omše opakuje vzdychy praotcov; — k odriekaniu týchže vyzýva aj veriacich a evanjeliumom sv. omše opätovne ich napomína k pokániu, čo je najlepšou prípravou k hodnému prijatiu Vykupiteľa.

Počiatok omše sv. Roste nebesia s hora a oblaky nech pršia na spravodlivého; nech sa otvorí zem a nech plodí spasiteľa. Nebesia rozprávajú slávu Boha a diela rúk Jeho oznamuje

obloha. (Iz. 45. 8. — Žal. 18. 1.) Sláva Otcu i Synu i Duchu sv., jako bolo na počiatku i nyni i vždycky i na veky vekov. Amen.“

Cirkevná modlitba. Vzbuď, prosíme, Pane, moc Svoju a príď a veľkou mocou nám prispievaj, aby, čo hriechy naše prekážaju, to pomocou milosti Tvojej shovievavosť smilovania Tvojho pospiešila. Ktorý žiješ a kráľuješ atď.

Čítanie *z prvého listu sv. Pavla ku Korinťanom h. 4., v. 15.*

Bratri! Tak nech nás považuje človek, jako služobníkov Kristových a rozdavačov tajomství Božích. Tu sa už pri rozdavačoch vyhľadáva, aby každý vynajdený bol verným. Mne však je za najmenšie, posúdeným byť od vás, alebo od ľudského súdu; ale ani sám seba neposudzujem. Ničoho si síce povedomý nie som; ale tým nie som ešte ospravedlnený: preto že ten, ktorý ma súdi, je Pán. Nesúďte teda pred časom, až pokuď neprijde Pán, ktorý osvieti i čo je skryté vo tmách a objaví úmysly srdc: a vtedy bude mať jedenkaždý pochvalu od Boha.

Prečo sa číta dnes táto epištola?

Cirkev sv. chce po 1. tých, ktorí včerajšiu sobotu kántrovú sv. rády duchovné prijali, na hodnosť a dôstojnosť ích stavu upozorniť a ich napomenúť, aby v ňom s náležitou svätosťou a vernosťou zotrvávali, — a aj mravnosťou a zbožnosťou svojou druhých ľudí prevyšovali. 2. Opätovne chce svojich veriacich upamätať na druhý a to hrozný príchod Krista Pána, totižto na posledný súd, a týmto ich k tomu pohnúť, aby očistili srdcia svoje od hriechu a takto Krista Pána na Vianoce, jako láskavého Vykupiteľa prijali, aby Ho jednúc nemuseli zkúsiť sťa prísneho Sudcu.

Za čo máme považovať kňazov?

Máme ich považovať za služobníkov a námestníkov Krista Pána, za vysluhovateľov sv. tajemství a za poslov Všemohúceho. Preto prikazuje Pán Boh tak prísne, aby sme kňazov náležite ctili. (Sirach 7. 31.) Duchovní, ktorí svatý úrad svoj verne zastávajú, zvlášte ktorí slovo Božie hlásajú a vyučujú, dvojnásobnú úctu zasluhujú. (Tím. I. 5. 17.)

Či kňazi dľa svojej ľubovôle vysluhujú sv. sviatosti?

Nie; kňazi musia úrad svoj verne zastávať a môžu, smú konať len dľa vôle Ježiša Krista, ktorého námestníkami sú. Preto nesmú hádzať svaté psom (Mat. 7. 6.), preto nesmú spovedné rozhrešenie a druhé sviatosti vysluhovať a udeliť tým, ktorí sú týchže nehodní, ak len nechcú byť s nimi spoločne zatratení.

Prečo si sv. Pavel tak málo váži úsudok ľudí?

Poneváč úsudok ľudí je obyčajne lživý, nerozumný a nasledovne nezaslúži, aby sme si ho všímali a dľa neho sa držali. Ľudia často za zlé držia, čo je samo v sebe dobré a bohumilé; a za dobré držia, čo je zlé, a nelúbi sa Bohu. Čo dnes chvália, to zajtrá hania, a naopak. Preto vraví sv. Pavel: „Keby som sa ľuďom ľúbil, sluhom Božím by som nebol.“ (Gal. 1. 10.) Jak zlí sú tí kresťani, ktorí, aby sa svetu ľúbili, nasledujú jeho nerozumné obyčaje, „módu“ v odeve, pri stole, v obcovaní, v pohyboch atď., — a takto sa stávajú ošklivými Bohu, anjelom a svatým; kdežto **týmto** sa ľúbiť, to je opravdivá česť, opravdivé šťastie.

Prečo nechcel sv. Pavel sám seba súdiť?

Poneváč nemohol vedeť, jako súdi o ňom Boh; lebo nikto nezná, či je lásky hoden, a či nenávisti. (Káz. 9. 1.) Preto sv. Pavel aj to dokladá, že ačkoľvek nič neni, čoby si vytýkať mohol, predsi sa nechce držať za spravodlivého, poneváč rozsúdenie toho jedine Bohu prináleží. Nech človek sám seba zkúma, nakoľko môže, či nenajde v sebe niečo takého, čo by sa Bohu nelúbilo; — a keď aj nič pokarhania hodného v sebe nenajde, ešte ani vtedy nech sa nedrží za spravodlivejšieho od druhých, ale nech si pomyslí, že snáď náruživosti zaslepily oči jeho a preto mnoho nezbadá, čo Boh veľmi dobre vidí a čo mu v súdny deň pripočítané bude. Koľkí sa budú vtedy stydieť, ktorí sa teraz za nevinných, áno za svatých držia: a ktorí pre utajené svoje zlosti a hriešne skutky dostanú sa na stranu zatratených. Preto neposudzujme ľahkomyseľne ani seba, ani druhých, ale s bázňou a strachom pracujme na spasení svojom. Majme vždy na pamäti slová Písma sv.: „Nesúďte a nebudete súdení.“ (Fil. 2. 12.)

Vzdychnutie. O Pane, nesostupuj v súd so služobníkom Svojím. lebo žiaden človek nebude ospravedlnený pred obličajom Tvojím. (142. Žalm. 2.)

Evanjelium *sv. Lukáša h. 3., v. 1—6.*

Roku pätnásteho za panovania cisára Tiberia, keď Pontský Pilát spravoval Judsko a keď Herodes bol štvrťúdelníkom v Galilei, a Filip, jeho brat, štvrť-údelníkom krajiny Iturejskej a Trachonitskej, a Lysaniaš štvrť-údelníkom abilinským, za najvyšších kňazov Annáša a Kajfáša, stalo sa slovo Pánovo k Jánovi, synovi Zachariašovmu na púšti. A chodil po všetkých krajoch pri Jordáne a ohlasoval kajúcny krst na odpustenie hriechov, jako je písané v knihe reči Isaiáša proroka: Hlas volajúceho na púšti: Pripravujte cestu Pánovu, urovnávajte mu chodníky. Každá dolina bude vyplnená, i každý vrch a vŕšok bude znížený; a budú krivé miesta rovnými, a drsné cestami hladkými, a uvidí každé telo spasenie Božie.

Prečo opisuje sv. evanjelium tak zovrubne čas, v ktorom sv. Ján pokánie začal hlásať?

Lebo toto bol ten šťastný rok, v ktorom od tak dávna očakávaný Messiáš sa svetu zjavil: a keď Ho sv. Ján pokrstil a Otec nebeský uznal za milého Syna Svojho, v ktorom sa mu zaľúbilo, a ktorého každý človek má poslúchať, — začal vyučovať. Aby tento čas bol správne naznačený a ľudia naň nikdy nezabudli, ani ho odtajiť nemohli, preto pomenúva evanjelista — proti svojej obyčaji — všetkých kňazských a svetských pohlavárov, ktorí v ten čas panovali.

Čo znamenajú tie slová: **„Stalo sa slovo Pána k Jánovi?“**

Tie slová to znamenajú, že Jána jakýsi hlas z neba alebo aspoň nejaké vnútorné vnuknutie od Boha vzbudilo k tomu, aby hlásal svetu pokánie a príchod Messiáša; — tricatročným utiahnutým životom, prísnym sebazaprením a obcovaním s Bohom sa pripravoval k tejto vznešenej úlohe. Z tohoto nám plynie to poučenie, že nikdy sa nesmieme natískať na nejaký, zvlášť cirkevný úrad; ale očakávať máme povolanie Božie, a k čomu nás On povolá, k tomu sa máme potrebnými vedami, tichým, utiahnutým rozjímaním a svätým životom pripraviť.

Čo znamenajú tie slová: **„Pripravujte cestu Pána?“**

Tie slová to znamenajú, aby sme sa skrúšeným pokáním, mravným polepšením a bohumilým životom schopnými učinili ku prijatiu Krista Pána. A preto, jako pri vchode dákeho panovníka, nech sa zaplnia doliny, to jest slabé, ochablé duše a vždy po zemských veciach sa plaziaci otroci zemskej a telesnej márnosti nech sa pozdvihnú k Bohu a nech premôžu svoju smyselnosť. Nádej skladajúc v Boha, majú byť udatní v dobrom a dobrými skutkami majú nahradiť svoju nedostatočnosť. A zase vrchy, to jest pyšné duše nech sostúpia a nech sa uponížia; hrudnaté nech je urovnané, tojest odložiť máme zlé náklonnosti, náruživosti, odstrániť prítulnosť k hriešnym a vôbec takým veciam, ktoré nie sú hodné, aby vážna, statočná duša za nimi túžila; nespravodlive nadobudnutý majetok máme navrátiť. Potom cesta hrudistá nech sa spraví hladkou, to jest spurní, pomstiví, hnevliví ľudia nech sú mravní, trpezliví a tichí, chcú-li Krista Pána hodne prijať do príbytku svojho; to jest chcú-li skrze Krista Pána obsiahnuť svoje ospravedlnenie, posvätenie a večné spasenie. Zvlášť dietky nech si to vezmú k srdcu, aby odstránily od seba lenivosť k dobrému, nedbanlivosť, pýchu, nadutosť, náklonnosť k luhaniu

a pretváraniu sa, zlosť, náruživosť, a nech sú horlivé v dobrom, ponížené, pravdomluvné, úprimné, skromné, tiché. Neučinia-li to, neni možné, žeby malý Ježiško prišiel ku ním a ich oblažil.

Jako sa to dá i ináč rozumeť?

Tie slová ešte i to znamenajú, že Spasiteľ Svojím príchodom zahanbil nadutosť a lžimúdrosť sveta, keď i Sám narodiac sa v chudobe, cirkev svoju vystavil na apoštoloch, ktorí pre svoju chudobu a prostotu boli jakoby nízke doliny, — a že cesta do neba, ktorá predtým bola drsnatá a neschodná, lebo zbývala nevýslovná milosť Ježiša Krista — touto milosťou stala sa hladkou a schodnou.

Čo znamenajú tie slová: **„A uvidí každé telo spasenie Božie?“**

Tie slová znamenajú, že každý človek uvidí Vykupiteľa sveta, Messiáša. Tak je; kto, dľa vyššie prednesených slov pripraví Mu cestu, k tomu dozaista príde Svojou milosťou a tomu dá pocítiť Svoju prítomnosť vňútorným potešením a duševným pokojom.

Vrúcne vzdychnutie. O môj Ježišu! Kiežby aj do môjho srdca bola Ti náležite pripravená a otvorená cesta! O Spasiteľu môj, nech milosť Tvoja pôsobí, čo z vlastnej sily vykonať nemôžem. Učiň ma nízkou dolinou a naplň ma milosťou; vôľu moju k zlému náchylnú spravuj dľa Božskej vôle Svojej; premeň moje drzé a spurné náruživosti; zmaž a naprav vo mne všetko, čo Ti vo mne v ceste stojí; abys slobodne mohol prísť ku mne, jedine Ty panoval nado mnou a ja na veky Tvojím mohol byť.

Poučenie o sviatosti pokánia.

Ján hlásal krst pokánia k odpusteniu hriechov.
(Luk. 3. 3.)

Čo je a koľkonásobné je pokánie?

Pokánie je úprimné zošklivenie hriechov, že sme nimi Boha obrazili; spojené s poníženým odprosením Boha, nádejou odpustenia hriechov a tým pevným predsebavzatím, že sa na budúce chceme hriechu chrániť, život svoj polepšiť a — dľa

možnosti — za hriechy zadosťučiniť. Dľa tohoto určenia je pokánie ešte len **činosť**; — aby pokánie bolo spolu i sviatosťou, asíce sviatosťou od Krista Pána ustanovenou, skrze ktorú môžeme obdržať odpustenie hriechov, ktorých sme sa po krste dopustili, musíme hriechy svoje pred kňazom vyznať — vyspovedať sa — a od kňaza rozhrešenie obsiahnuť.

Či bez pokánia môžeme byť spasení, jestli sme sa smrteľného hriechu dopustili?

Nie; jestli sme sa smrteľného hriechu dopustili, pokánie nám je tak nevyhnutne potrebné, jako krst, ak len nechceme na veky zahynúť. (Luk. 13. 3.) V páde potreby k dosiahnutiu odpustenia hriechov postačí aj opravdivá, úprimná, dokonála ľútosť (bez spovede a rozhrešenia), — len musí mať hriešnik vrúcnu žiadosť, že sa chce skrúšene vyspovedať, jaknáhle k tomu príležitosť mať bude.

Prečo je to, že tak mnohí bez opravdivého pokánia umierajú?

To je preto, že nepoužívajú milosť od Boha im ponúkanú, a s obrátením, polepšením odťahujú, odkladajú. Keď potom takíto hriešnici na smrteľnej posteli zo strachu pred trestom sa chcú obrátiť, len veľmi ťažko sa môžu úprimne a opravdive obrátiť, jako nás to príklad Antiocha učí. (II. Machob. 9.) Lebo kto sa nechcel obrátiť, kým mohol, — nebude sa môcť obrátiť, keď Bude chcieť. (Sv. Aug. Lib. 3. de lib. arbitrio.) Kto v čase milosti nechcel počúvať Boha, hovorí sv. Rehor, toho ani Boh nevyslyší v čas úzkostí, a môže sa obávať, že keď s pokánim odkladá na starosť, — kým ustavične len úfa milosrdenstvo Božie, konečne býva zatratený.

Či sa môže obrátiť každý hriešnik?

Áno s milosťou Božou každý, i ten najväčší hriešnik sa môže obrátiť; veď tak otcovský ich zve k Sebe Boh, keď hovorí: „Žijem ja, a nechcem smrť bezbožníka, ale aby sa odvrátil bezbožník od cesty svojej a žil. Obráťte sa, obráťte sa od bezbožnej cesty svojej! Prečo by ste mali umrieť? . . . Bezbožnému neškodí bezbožnosť jeho, v ktorý deň sa obráti z bezbožnosti svojej.“ (Ezech. 33. 11.)

Ale či sa skutočne všetci obrátia, čo sa spovedajú?

Ach! často ledva jeden-dvaja z desiatich; poneváč spoveď sama v sebe neni dostatočná. Jestli sa doliny nenaplnia — jako dnešné sv. evanjelium hovorí — a vrchy sa neznížia, jestli hrboľavá cesta sa neurovná, a drsnatá sa nevyhladí, — to jest, jestli si hriech opravdive nezošklivíme, zlé žiadosti a navyklosti nevykoreníme, ak nespravodlive nadobudnutý majetok nevrátime a urazenej cti zadosť neučiníme, jestli hriešnu príležitosť k hriechu neopustíme a život svoj opravdive nepolepšíme: tak ani tieň opravdivého obrátenia, pokánia v sebe nemáme, čo by sme sa i každý tyždeň spovedali. A — žiaľbohu — koľkých takýchto kajúcnikov za naších časov vidíme! Lebo sa nazdávajú, že pokánie len v spovedi záleží a nie spolu i v polepšení života. A pokánie je len vtedy úplné, má-li všetky vlastnosti, ktoré sa k tejto sviatosti požadujú, — tedy nie len vyznanie hriechov. Preto usilovne máme čítať toto poučenie a toho sa prísne pridržiavať.

I. O zpytovaní svedomia.

V každom človekovi je čosi, čo mu hneď hovorí, či jeho myšlienky, žiadosti, slová a skutky srovnávaju sa s vôľou Božou, alebo nie? Toto je hlas Boží v človekovi, čili svedomie. Ale mnohí sú, ktorých svedomie následkom náruživosti a sebalásky je na čas omámené a oslepené, a ktoré práve preto mnohé veci za žiaden alebo len za malý hriech pokladajú, čo však v skutočnosti je veľkým a ťažkým hriechom; preto ho pri spovedi zamlčujú, neoľutujú, a preto zahynú na veky. Preto sv. snem tridentský (zasad. 4. hl. 5.) nakladá, aby si pred spoveďou každý usilovne svedomie prezkúmal a z hriechov, ktoré pri usilovnom sebazpytovaní v sebe našiel, nech sa skrúšene vyspovedá.

Ale veľký prospech by mal človek i z toho, keby si každé ráno a večer prezkúmal svedomia. Kupec — píše sv. Efrem — si každý deň spočíta zisk a ztratu, a utrpel-li škodu, rozmýšľa, usiluje sa, aby chybu čím skôr napravil. I ty, milý kresťane, každý deň ráno a večer rozjímaj, jako sa ti darí tvoje duševné hospodárstvo. Pohrúž sa večer v srdce svoje a rozmýšľaj takýmto spôsobom: Čím som obrazil Boha? Nemluvil som daromné reči? Či som nebol chladný, lahostajný, nedbanlivý vo viere a mravoch? Či som neobrazil blížneho svojho? Či som niekoho nepomlúval, neohováral? Či myšlienky

moje nesliedily po svetských márnostiach, keď som sa modlil? Či ma nenapadla nejaká telesná žiadosť a nenachádzal som v nej obľúbenie? Či som sa nedal sviesť na svetácke myšlienky (snáď i k podvodu), aby som bližného svojho oklamal a podržaním cudzieho statku hrešil?

Utrpel-li si v tomto, lebo v inom ohľade duševnú ztratu, usiluj sa to duševným ziskom vynahradiť! Modli sa a oplač vinu svoju, aby si do hriechu znovu neupadol. A ráno rozjímaj a mluv: jako sa pominula noc? . . . Či bedlila duša, keď nespalo telo? Či som nebol ospanlivý pri modlitbe? Či nepovstaly vo mne zlé myšlienky a nebavil som sa pri ních? Najdeš-li sa v týchto bodoch vinným, usiluj sa uzdraviť sa, postav stráž v srdci svojom, aby si zase do podobných vecí neupadol. Jestli sa takto budeš o seba starať, tvoje hospodárenie pôjde dobre, budeš milý Pánovi svojmu a prospešný sám sebe.

Jako si máme svedomie zpytovať?

Prosme predovšetkým Boha, aby nás osvietil, žeby sme poznali, čo je zlé; potom si priveďme na pamäť myšlienky, slová a skutky od poslednej spovede a zkúmajme, či nenajdeme medzi nimi niečo, čo by sa Bohu nelúbilo? Aby sme to poznali, nech nám svedomie slobodne hovorí, a počúvajme naň, bez toho, žeby sme si lichotili. Alebo si predstavme, že sa máme dostaviť pred súdnu stolicu Božiu a počet máme klásť zo skutkov svojích. Čo by sme nemohli, alebo sa neopovážili tam ospravedlniť, považujme to za hriech a sa z neho vyspovedajme.

Jako sa môžme najsnadnejšie dozvedať, čím a jako sme zhrešili?

Prejdeme-li cez desatoro Božích, pätoro cirkevných prikázaní, cez sedem hlavných hriechov a samých seba zpytujeme, zdáliž sme proti jednému z ních nezhrešili myšlienkami, slovami alebo skutkami? Či sme nespáchali nejaký do neba volajúci hriech alebo hriech proti Duchu sv.? Alebo konečne či sme nie účastní niektorého cudzieho hriechu?

Či tým hrešíme, keď si svedomie dostatočne alebo za dostatočný čas nezpytujeme?

Tí, ktorí nevedú kresťanský život, jako aj tí, ktorí v smrteľných hriechoch žijú, alebo dlhší čas sa nespovedajú

a predsi svedomie si len povrchne zkúmajú, ťažký hriech páchajú, — lebo vystavujú sa nebezpečenstvu, že pri spovedi ťažké hriechy vynechajú, nasledovne neplatnú a bohorúhavú spoveď vykonajú. Kto následkom nedbanlivého zpytovania svedomia pri spovedi niektorý hriech vynechá, taký trest zaslúži, jakoby ho dobrovoľne alebo z falošnej stydlivosti zamlčal.

II. O ľútosti.

„O človeče — hovorí sv. Augustín — prečo oplakávaš telo, ktoré duša opustila, a neoplakávaš dušu, ktorú Boh opustil?“ (Aug. serm. 65. c. b.) Micheaš horko plakal, že pozbavený bol modiel svojich; rodičia Tobiáša tak náramne sa báli pre dlhé meškanie syna svojho: jako by sme sa my nemali rmútiť a trápiť, že sme Boha, Jeho milosť, kráľovstvo nebeské z vlastnej viny, pre hriechy svoje ztratili?

Čo je a koľkonásobná je ľútosť?

Ľútosť je vnútorná bolesť nad spáchanými hriechami a ich zošklivenie, spojené s tým odhodlaním, že viacej hrešiť nebudeme. Pochádza-li táto bolesť a ošklivosť z toho, že sme pre hriech časnú škodu, hanbu, potupu alebo trest zaslúžili: vtedy je ľútosť *prirodzená;* jestli však nad hriechami nie pre jejích prirodzené zlé následky ľutujeme, ale z nadprirodzených príčin, to jest preto, že sme nimi Boha obrazili a proti Jeho svätej vôli konali, a tak sme milosť a nebo ztratili a peklo zaslúžili, vtedy naša ľútosť je *nadprirodzená*; a táto je zase lebo *nedokonála* — jestli niekoho najviac to bolí, že obrazením Boha vytvoril sa z neba a zaslúžil si časný alebo večný trest; — alebo je *dokonála,* — jestli preto ľutujeme za hriechy, že sme nimi prestúpili príkazy Božie, obrazili svojho najvyššieho Pána, najláskavejšieho Otca, najlepšiu a milovania najhodnejšiu Dobrotu.

Či je ku spovedi dostatočná prirodzená ľútosť?

Jako neodpúšťame dieťaťu chybu jeho, keď túže len zo strachu pred zaslúženým trestom ľutuje a nenávidí, a nie z lásky oproti rodičom: tak ani človek nemôže obdržať odpustenie hriechov od Boha, pochádza-li jeho ľútosť len zo strachu pred trestom a nie z lásky k Bohu, najvyššej to Dobroty a z úprimného zošklivenia hriechu.

Jaká ľútosť sa požaduje k odpusteniu hriechov?

Jestli nemáme príležitosti pristúpiť ku sv. pokániu, t. j. k sv. spovedi: dokonála ľútosť už sama v sebe, bez sviatosti pokánia, môže nám získať odpustenie hriechov, rozumie sa, ak máme pevný úmyseľ k sv. Spovedi pristúpiť, kadenáhle k tomu príležitosť mať budeme, a jako sa nám takáto príležitosť naskytne, sv. spoveď aj skutočne vykonáme. Nedokonála ľútosť sama v sebe nespôsobí odpustenie hriechov, ale pripravuje hriešnika, aby skrze sv. pokánie odpustenie hriechov obsiahnul.

Kto sa musí správne obávať, že jeho ľútosť pri spovedi je len prirodzená, alebo práve žiadna?

1. Ten, kto sa neusiluje poznať, v čom pozostáva opravdivá ľútosť. 2. Kto často hreší smrteľne a vzdor všetkým spovediam sa nenapráva. Lebo keby takýto hriechy svoje opravdive oľutoval, jeho sľub, „že sa chce polepšiť a viacej nehrešiť i každej príležitosti hriechu sa varovať," mal by nejaký výsledok, — lebo v posvacujúcej milosti, ktorú pri sv. spovedi obdrží, dostáva sa mu pomoci, aby sa hriechu aspoň za čas chránil a varoval. A poneváč to nečiní, právom možno pochybovať o úprimnosti, opravdivosti jeho ľútosti, — a následovne i veľmi pochybné je, zdáliž jeho spoveď bola platná a či sa stal účastným posväcujúcej milosti. 3. Zvlášť majú sa obávať tí, ktorí len vtedy ľutujú nad hriechami, keď už pre ne hanbu, potubu alebo iné neresti znášať musia.

Čo máme činiť, aby sme v sebe opravdivú ľútosť vzbudili?

Máme si vážne pomysleť: 1. Koho sme hriechom obrazili, totižto Boha, najlepšieho **Otca svojho,** ktorý nás stvoril, udržuje a nepočetnými telesnými a duševnými, časnými a večnými dobrodeniami obsýpa; najmilostivejšieho **Spasiteľa,** ktorý krv svoju lial za nás, a najbolestnejšiu, najpotupnejšiu smrť, smrť kríža podstúpil: Posvätiteľa **Ducha sv.,** ktorý sa pri sv. krste s nami spojil a nás prevzácnou milosťou Svojou ozdobil; najlepšieho Pána nášho, pred ktorým anjeli z úctivosti zakrývaju tvár svoju, a pred kým trasú sa zlí duchovia; najspravodlivejšieho a najprísnejšieho Sudcu, ktorý každý neoželezý hriech najprísnejšie môže a chce trestať; konečne najvyššiu a najväčšiu **Dobrotu,** prameň každej krásy a dobroty, oproti ktorej

všetka krása a dobrota sveta je len slabý tieň a odblesk. 2. Máme si pomysleť, *kam nás privedie hriech;* že totižto pre smrteľné hriechy ztratíme nebo a zaslúžime trest pekelný; olupujeme dušu svoju a milosť Božiu a priateľstvo Božie, a činíme sa z obrazu Božieho a dietok Božích synami diabla, jeho otrokami a jemu podobnými zlostníkmi; potom, že všednými hriechami zohavíme dušu svoju a oslabne v nej plameň lásky a čistota mravnosti, umenšíme oproti sebe zaľúbenie Božie, a pripravujeme si hrozné pokuty očistcové, — ba vystavujeme sa nebezpečenstvu, že sa i smrtelného hriechu dopustíme a na veky zatratení budeme. 3. Pomyslime si že: **prečo** hrešíme? Pre márny dym svetský, pre krátku, okamžitú rozkoš, pre malý pôžitok, pre malicherný nepatrný zisk a úžitok, slovom za biednu šošovicu, jako Ezau, za trochu medu, jako Jonathaš predávame si a prehrávame Boha, nebo a radosti večné. Nuž nemá to vzbudiť v nás žiaľ, ľútosť a zármutok? — Takýmto rozjímaním ľahko môžme v sebe vzbudiť lútosť. Bez takého rozváženia, bárs tie najkrajšie spôsoby ľútosti odriekame z modlitebnej knihy alebo z pamäti, nemôžeme v sebe vzbudiť opravdivú ľútosť, — sme ju len odšomrali. A toto na žiaden pád neni dostatočné; poneváč ľútosť nezáleží v slovách, ale v bolasti rozžialeného srdca. Ešte viac sa mýlia tí, ktorí ku príprave spovednej za dostatočné držia odriekanie ruženca.

Čo je najpotrebnejšie ku vzbudeniu ľútosti?

Milosť Božia; poneváč len Boh môže obmäkčiť, obrátiť a ľútosťou naplniť naše hriešne srdce, — dľa slov Jeremiáša: „Obráť ma a budem obrátený; lebo Ty si Pán Boh môj! Lebo obrátiš-li ma, budem činiť pokánie; hanbím sa a stydím.“ (Jer. 31. 18—19.)

III. O predsavzatí.

Nemysli si, o hriešniku, že dotiaľ môžeš hrešiť, kým chceš hrešiť; lebo nekonečná láska a dobrota Božia môže nám síce dopriať milosti k pokániu potrebnej, či ale poznáš budúcnosť, a si istý, či práve pri páchaní hriechu ťa nezastihne smrť a ty zomreš bez toho, aby si čo i len pomyslel mohol na milosť Božiu.

Predsavzatie je práve tak potrebné k polepšeniu života, jako ľútosť, lebo jako by mohol obsiahnuť odpustenie hriechov

ten, ktorý nechce upustiť od Jeho obrážania? Ale kto hriechy svoje opravdive oľutuje, musí mať i pevné predsavzatie; lebo vôľa, i na ďalej náchylná hrešiť nesrovnáva sa s nenávidením hriechov.

Po čom poznávame, že pri spovedi opravdivé predsavzatie máme?

To po tom poznáme, napneme-li sily svoje, aby sme zlé žiadosti v sebe utlačili, jestli pokúšaniu vzdorujeme a zriekneme sa svojích zlých návykloslí; keď k tomuto potrebné alebo duchovným otcom uložené prostriedky použijeme, jestli sa pečlive stránime tých okolností, osôb a miest, kde a medzi ktorými sme obyčajne zhrešiť zvykli, slovom dokážeme-li svoje predsavzatie tak, jako treba; polepšením života.

Kto nemá pevné predsavzatie?

1. Tí, ktorí neopustia, alebo neprepustia také ľahké osoby, s ktorými zvykli zhrešiť, ačkoľvek by to učiniť mohli. 2. Tí, u ktorých zlorečenie, dušenie sa, prisahanie, opilstvo stalo sa zvykom a predsa sa neusiluju týchto zlozvykov odvyknuť. 3. Ktorí dlhy robia, na úver berú, bárs vedia, že to vrátiť a splatiť nemôžu a predsa sa o to nestarajú. 4. Tí, ktorí premárnia majetok manželky alebo dietok, tak, že tí konečne prinútení sú s najväčšou biedou zápasiť. 5. Tí ktorí vo dne — v noci vysedujú po krčmách a pitím, hraním, škaredým žartovaním, hubovaním, pomlúvaním, utrhaním, reptaním oproti predstavenstvu márnia drahý čas, a k tomu i druhých posmeľujú, ba i prinucujú. Krčmári, ktorí z hriešnej ziskuchtivosti takýchto ľudí vábia a zdržiavajú, ba čo je ešte horšie, k opilosti dopomáhajú, ten istý hriech páchajú. Všeci títo tedy pre nedostatok pevného predsavzatia nie sú hodní rozhrešenia.

IV. O spovedi.

Vždy bolo potrebné hriechy vyznávať, čili sa spovedať. V starom zákone postačilo hriechy vyznať Bohu, a v novom zákone sa požaduje vyznať ich aj pred kňazom, lebo ináč kňaz nemôže vykonávať svoju moc Kristom mu udelenú k odpúšťaniu alebo zadržaniu hriechov (Ján. 20.), ak len skrze spoveď hriešnika nepozná, jaké hriechy a koľké má odpúšťať. Preto aj sv. Augustín píše: „Nech nikto nehovorí: ja pred

Bohom v skrytosti držím pokánie; Boh, ktorý ma zná, čo chovám v srdci svojom. Tedy nadarmo by bolo bývalo povedané: čo rozviažete na zemi, bude rozviazané i na nebi? A darmo by boly dané kľúče cirkvi sv.?“ (Serm. 392. c. 3.) A sv. Ambros píše: „Kto ctí lepšie Boha: zdáliž ten, kto príkazy Božie zachováva, a či, kto sa im protiví? Boh prikázal, aby sme sluhov Božích poslúchali, a sme-li poslušní služobníkom Božím, samému Bohu vzdávame úctu.“ Z tých slov Ježiša Krista: „Ktorým odpúšťate hriechy, odpúšťajú sa im, a ktorým zadržíte, zadržané sú,“ — vysvitá, že Spasiteľ Svojich učeníkov s rozvahou učinil sudcami. Ale jako má súdiť sudca, nemá-li ani tušenie o skutku?

Čo nás má povzbudzovať ku spovedi?

Uváženie tých mnohonásobných úžitkov, ktoré zo sv. spovedi pre nás vyplývajú; lebo vo sv. spovedi dosahujeme 1. odpustenie všetkých hriechov a večných pokút, čo ináč obsiahnuť nemôžeme, jako vysvitá z toho, čo sme hore predniesli. 2. Útechu a pokoj svedomia. 3. Prostriedky, ktoré sú potrebné k vyliečeniu našich duševných neduhov; konečne 4. napomenutím a modlitbou kňaza úplné svoje obrátenie, a jestli sme sa smrteľného hriechu ešte nedopustili, duševné posilnenie proti ťažkým hriechom.

Čo máme činiť, aby sme sa týchto úžitkov účastnými stali?

1. Máme byť pri sv. spovedi celkom úprimnými a otvoreného srdca, to jest musíme úprimne predniesť všetky svoje ťažké hriechy s udaním ích počtu a podstatných okolností; potom je radno, aby sme predostreli aj iné svoje duševné potreby, starosti a duševné rany, ponevráč rana, nezjavíme-li ju, nemôže byť liečená.. 2. Nemáme zúmyselne vyhľadávať takých spovedelníkov, ktorí, pritiahnuc na seba výrok Izaiaša proroka (56. 10.), nič nepovedia a hriešnika bez všetkého okolkovania ľahkomyselne rozhrešia; — ale sa máme dľa možnosti sveriť na horlivých a učených mužov, ku tým sa vinúť, jako aj v telesných svojích nehodách vyhľadávame len zkúsených a učených lekárov.

Jako máme prepomôcť stydlivosť, ktorá nás od spovedi zdržuje?

Rozvážme si, čo je lepšie a ľahšie: jednúc pred celým svetom byť zahanbeným pre svoje hriechy, a či zjaviť ich duševnému

lekárovi, ktorý súcíti s nami a sústrasť má s krehkosťami svojho blížneho; ktorý je tiež hriešnym a preto sa nepozastaví nad hriechami našimi, ale pohnutý bude úprimnosťou svojho duchovného dieťaťa a bude si ho ctiť a milovať pre jeho úprimnosť a dôveru? Kto sa bojí ukázať rany svojmu lekárovi? Prečo by si sa tedy mal hanbiť duševné rany svoje zjaviť kňazovi? Len hrešiť je hanba, ale nie hriech vyznať, z neho sa vyspovedať. Ale keď pri tom všetkom nemôžeš sa prepomôcť, žeby si sa tomu, lebo onému duchovnému otcovi spovedal, že ťa pozná, vyhľadaj si takého, ktorý ťa nepozná.

V. O zadosťučinení.

K polepšeniu života, čili k opravdivému pokániu je nevyhnutne potrebné, aby človek nie len dosavádne hriechy svoje oľutoval a pevne si predsebavzal, že sa takýchže viacej nedopustí: ale má sa aj vážne vynasnažovať, aby dobré, ktoré opustil, vynahradil, a i zlé, ktoré spáchal, dla síl svojích napravil a i stopu zlého zotrel. Povinnosť, ktorá nás viaže, aby sme škodu bližnému zapríčinenú nahradili, menujeme: vynahradenie škody, ktorá sa čiastočne aj na nás môže vzťahovať. na pr. škoda, ktorú sme si výstupkami zapríčinili. Ale tu je hlavne reč o tom zadosťučinení, ktoré sme za hriechy svoje Bohu podlžní. Každý hriech je obrazením Boha, a preto požaduje zadosťučinenie. Kristus Pán síce hojne zadosťučinil spravodlivosti Božej a On je smierčivou Obetou nie len za naše hriechy, ale i za hriechy celého sveta. (Ján. I. 2. 2.) Ale preto si nesmieme myslieť, že tým nás už oslobodil od tej povinnosti, žeby sme i my ovocie skutočného pokánia prinášali. Jako povinní sme hriechy svoje zo srdca vnútorne oľutovať, tak túto ľútosť musíme aj zovnútorne, patričnými skutkami dokázať. Len takto sa súčastníme v tom zadosťučinení, ktoré Syn Boží za nás vykonal.

Ale práve tak veríme i to, že aj oľutovanie svojích hriešnych skutkov len **pre zásluhy Ježiša Krista môže ukrotiť spravodlivosť Božiu.** Vierou a ľútosťou prichádzame k Nemu a potom i On v nás a s nami spoluúčinkuje. Toto vždy učila cirkev sv. Preto aj sv. snem tridentský vyriekol cirkevnú kliatbu nad všetkými, ktorí tvrdia, že s večným trestom odpúšťajú sa spolu aj všetky časné pokuty; a tiež aj zaviazal kňazov, aby dľa veľkosti hriechov a síl hriešnika primeranú pokutu vymerali kajúcnym, aby do hriechov znovu neupadli,

keby za ťažké hriechy len dáku maličkú pokutu dostali za pokánie. Krem toto musia mať pred očima, aby zadosťučinenie a pokuta, ktorú nakladajú, neslúžila len k zachovaniu nového života a za liek proti hriechu, ale i za trest spáchaných hriechov. Tie skutky tedy, ktoré nám kňaz k zadostučineniu uložil, máme s poníženosťou na sebä vziať a vykonať, bez toho, žeby sme sa svevoľne od ních odchýlili. A ani s týmto sa neuspokojac, všemožným spôsobom vyjavujme svoju ľútosť, svoje opravdivé pokánie: vytrvanlivosťou a horlivosťou v modlitbe a spasiteľnom cvičení, zapieraním sa a sebamrtvením, tichosťou, pokornosťou, trpezlivosťou, telesnými a duchovnými skutkami milosrdenstva, pokorným a trpezlivým znášaním trápenia, ktoré sme na seba hriechami svojími pritiahli, úprimným a srdečným odpustením krivdy. Máme si vzpomenuť, jak mnoho odpustil nám Boh, pre zásluhy Ježiša Krista, jak nekonečný dlh nám odpustil, a že preto ani dosť vďačnými a horlivými nemôžeme byť v službe Jeho.

Poučenie na Štedrý deň.

„Pripravme mu malú chyžu, a postavme mu tam postel, stolec a svietnik, aby, keď k nám príde, tam prebýval.“ (Kraľ. IV. 4. 10.) Takto hovorila žena sunamitská, keď sa prorok Elizeus k jej príbytku približoval a takéto prípravy robila k náležitému prijatiu jeho. Aj my očistime srdcia svoje od hriechu opravdivým pokánim, a usilujme sa ozdobiť ho šľachetnými citami a dobrými skutkami, aby sme na štedrý večer dôstojne mohli prijať Vykupiteľa. Do práci sa tedy, o kresťane! Usiluj sa z lásky oproti svojmu Spasiteľovi a z ohľadu na svoje duševné dobré nábožnými myšlienkami a vrúcnym rozjímaním stráviť ten svätý večer, aby si sa stal hodným Jeho milostí, ktorými ťa chce v čas príchodu svojho obdarovať. Považ i to, s jakými ťažkosťami, s jakým ustávaním, s jakým unavením cestovali Jozef a blahoslavená Panna Maria do Betlehema z poslušnosti oproti rozkazu cisárovmu a s úplným odovzdaním sa do vôle Božej, a jako sa museli dľa vôle Božej utiahnuť do biednej maštalky von z mesta, ponevádž pre množstvo národa v meste prístrešie naleznúť nemohli. A v tej maštalke sa narodil Vykupiteľ sveta, Ježiš Kristus! Ó! koľkú lásku zaslúži od nás Syn Boží, človekom učinený, ktorý z lásky k nám tak hlboko sa uponížil! Ponukni mu tedy za príbytok srdce svoje touto prosbou cirkve svi:

Cirkevná modlitba. Bože, ktorý nás výročitým očakávaním nášho vykúpenia obveseľuješ: popraj, aby sme Jednorodzeného Tvojho, ktorého jako Vykupiteľa radostne prijímame, tiež jako Sudcu prichádzať bezpečne videli, jako Pána našeho Ježiša Krista, ktorý s tebou žije a kráľuje v jednote Ducha sv. Boh až na veky vekov. Amen.

Poučenie na Vianoce.

Čo sú Vianoce?

Vianoce sú ten deň, v ktorý si vzpomíname, že Vykupiteľ a Spasiteľ náš, Ježiš Kristus, v Betleheme, v jednej maštalke sa narodil z Marie Panny.

Prečo tak slávnostne slávime tento deň?

Poneváč deň tento je dňom narodenia Vykupiteľa sveta. Jestli slávnostne svätíme deň narodenia svetského panovníka, prečo by sme neslávili deň narodenia toho Panovníka pokoja, skrze ktorého sme sa všetci k novému, večnému, blaženému životu znovu zrodili.

Prečo slúži dnes kňaz 3 sv. omše?

1. Aby vďaky vzdával Najsvätejšej Trojici za milostivé narodenie Ježiša Krista. 2. Aby sme sa rozpamätali na trojnásobné narodenie Krista Pána. A síce v prvej sv. omši na Jeho večné rodenie sa z Boha Otca, dľa Jeho Božskej prírody; v druhej sv. omši na Jeho narodenie sa k zemskému životu znepoškornenej Panny Marie, dľa Jeho ľudskej prírody; konečne v tretej sv. omši na Jeho duševné zrodenie sa v duši každého spravodlivého skrze Jeho lásku a milosť.

Prečo sa slúži prvá sv. omša na niektorých stranách o pol noci?

1. Poneváč sa Kristus Pán v noci narodil, jako opravdivé svetlo, ktoré preto prišlo na svet, aby osvietilo všetkých tých, ktorí spočívali v tme a tôni smrti. 2. Poneváč božské narodenie Ježiša je nám nepochopiteľnou tajnosťou.

Prečo sa slúži druhá sv. omša na úsvite a tretia vo dne?

To znamená to, že narodenie Krista Pána rozptýliac tmu, bludu a nevery, priviedlo jasný deň poznania Boha; tiež aj to, že duševné narodenie Ježiša Krista vždy sa môže diať v nábožnej duši. — (Tauber, Conc. in Nat. Dom.)

Poučenie o prvej sv. omši.

Začiatok tejto sv. omši vzťahuje sa na večné rodenie sa Krista Pána: „Riekol mi Pán: Syn môj si ty. Ja som ťa dnes zrodil (dľa výkladu sv. otcov od večnosti). Prečo sa búria pohani a národy stroja daromnosti?“ (Žalm. 2.) Sláva Otcu i Synu i Duchu sv., jako bolo na počiatku, i nyni i vždycky až na veky vekov. Amen.

Modlitba cirkevná. Pane Bože! ktorý si túto noc žiarou opravdivého svetla oslávil: popraj milostive, aby sme, ktorí tajomstvá svetlosti Jeho na zemi poznávame, radosť jeho požívať mohli v nebesiach. Ktorý s Tebou a Duchom svätým spolu žije a kraľuje až na veky vekov. Amen.

Čítanie *z listu sv. Pavla Títovi h. 2., v. 11—15.*

Najmilejší! Milosť Boha Spasiteľa nášeho objavila sa všetkým ľuďom, vyučujúc nás, aby sme, odrieknuc sa bezbožnosti a svetských žiadostí, striezlive a spravodlive a pobožne živí boli na tomto svete, očakávajúc blahoslavenú nádej a príchod slávy velikého Boha a Spasiteľa svojeho, Ježiša Krista, ktorý dal Seba samého za nás, aby nás vykúpil od všetkej neprávosti a očistil si ľud, ktorý by si prijať mohol za svoj, jakožto nasledovníka dobrých skutkov. To mluv a napomínaj v Kristu Ježišovi, Pánu našom.

V čom sa zvlášťne javí láska, dobrota a milosť Božia?

Zvlášť vo vtelení a narodení Jeho Božského Syna, Ježiša Krista, ktorý z nekonečnej lásky proti nám stal sa nám podobným, naším bratom, učiteľom a Spasiteľom, skrze Neho stali sme sa my dietkami a miláčkami Božími.

Čo nás obzvlášte učí Kristus skrze Svoje sväté vtelenie?

Aby sme sobliekli starého Adama, a boli sme Jemu podobnými, novými Adamami, jako sa i On stal nám podobným

v tele. A to sa stane tak, keď zriekneme sa bezbožnosti, to jest nevery a zemských žiadostí, a ctiť budeme Boha, činiť čo je Jemu milé, — keď zo srdca budeme milovať blížneho svojho, čo hneď nám je aj nepriateľom, a vykonávať budeme skutky čnosti.

Ktoré sú tie zemské a svetské žiadosti?

To sú zemské, telesné a smyselné žiadosti, smilné rozkoše, jako tiež obžerstvo, opilstvo, lakomstvo atď., ktoré odporujú duši (I. Pet. 2. 11.), a vytvárajú človeka z kráľovstva nebeského. (Efez. 5. 5.) Týchto sa nám káže zrieknuť Kristus Pán, ktorý život svoj v biede, chudobe, nedostatku, v pôste a v premáhaní zlých žiadostí strávil.

Kedy vedieme čnostný, spravodlivý a bohabojný život?

Čnostne žijeme vtedy, keď plníme všetky povinnosti oproti sebe; *spravodlive,* keď plníme povinnosti oproti bližnému, — a keď oproti Bohu, vtedy žijeme *bohabojne.* To jest, keď sa oproti Bohu s tou najväčšou úctou a láskou chováme, a bližnému doprajeme všetko, čo si sami od neho žiadame, a konečne keď si tým pre dušu večné spasenie zabezpečíme.

Vzdychnutie. Pozdravený a požehnaný buď, novonarodený Spasiteľu, podľa Božskej prírody Syn Otca nebeského, dľa ľudskej prírody svätý Syn Marie Panny, ktorý, abys' mi cestu pravdy ukázal, s vysokého neba si sostúpil, telom a mne podobným človekom si sa stal. Navzájom Tvojej lásky odriekam sa všetkej bezbožnosti a nepriateľstva, každej hriešnej myšlienky, a skutku. Z lásky k Tebe, môj Ježišu, zanechať chcem hriešne rozkoše a budem vždy žiť život čnostný, spravodlivý a bohabojný. Vrúcne Ťa prosím, posilni ma Svojou Svätou milosťou v tomto mojom predsavzatí.

Evanjelium *sv. Lukáša h. 2., v. 1—14.*

Za onoho času vyšiel rozkaz od cisára Augusta, aby bol popísaný celý svet. Tento prvý popis konal sa skrze vladára Syrského Cyrína. A išli všetci k popisu každý do svojeho mesta. Išiel teda i Jozef z Galilee, z mesta Nazaretu, ta hore do Judska, do mesta Dávidovho, ktoré sa menuje Betlehem, preto že bol z domu a z rodu Dávidovho, aby sa dal zapísať

s Mariou, zasnúbenou sebe manželkou, ťahotnou. I stalo sa, keď tam boli, že sa jej doplnily dni, aby porodila. I porodila Syna svojeho, prvorodeného, a obvinula ho plienkami a uložila ho do jasiel, lebo nemali miesta v hostinci. A pastieri boli v tom kraji, striehnuc a držiac nočnú stráž nad svojim stádom. A hľa, anjel Pánov zastal podľa nich, a jasnosť božská ožiarila ich, i báli sa bázňou velikou. I riekol im anjel: Nebojte sa; hľa, oznamujem vám radosť velikú, ktorá bude všetkému ľudu; lebo dnes narodil sa vám Spasiteľ, ktorý je Kristus Pán, v meste Dávidovom: A to vám bude znamením: najdete nemluvniatko, obvinuté plienkami a uložené v jasliach. A hned bolo s anjelom množstvo vojska nebeského, ktoré zvelebovalo Boha a pravilo: Sláva na vysosťach Bohu a na zemi pokoj ľuďom dobrej vôle!

Prečo sa mali popísať poddaní za časov cisára Augusta?

Stalo sa to zvláštným riadením Božím, aby totižto tým spôsobom Jozef a Maria mali príležitosť do Betlehema cestovať,

lebo dľa predpovedania proroka Micheáša (5. 2.) Kristus sa v Betleheme mal narodiť. Uč sa z toho, že Božská prozreteľnosť všetko riadi dľa večného ustanovenia Božieho; považ tú poslušnosť, jako ochotne poslúchala Maria rozkaz pohanského cisára (skrz ktorého Boh riadil), a umieň si, že tým ochotnejšie budeš poslúchať takéto prostredné príkazy Božie, keď ti Boh skrze nejakú kresťanskú vrchnosť, zvlášť skrze duchovných predstavených prikazuje, aby si niečo konal, alebo sa niečoho zdržal.

Prečo sa menuje Kristus prvorodeným synom Marie?

Ponevádž pred Ním neporodila žiadne dieťa, a ponevádž ani za Ním neporodila, je On tiež aj jednorodeným — jediným — synom Marie, jako je aj prvo- a jednorodeným Synom Otca nebeského.

Prečo bol Kristus v toľkej biede, v maštali zrodený, do jasieľ položený?

Aby hneď pri Svojom narodení dokázal ľuďom, že neprišiel založiť svetské kráľovstvo a v kruhu kráľovského služobníctva nádherný život viesť (jako mnohí židia od Messiaša očakávali), a aby aj nás hneď pri svojom vkročení na svet — nie tak slovami, jako radšej príkladom učil, jako máme pohŕdať svetom, a jako máme milovať chudobu, pokoru, trpezlivosť.

Prečo oznámili anjeli narodenie Kristovo chudobným pastierom, a nie kráľovi Herodesovi alebo kniežatom kňazským?

Boh chcel týmto to ukázať, že On nehľadí na osobu, ale každému udeľuje milosť Svoju; tiež i to, že rád obcuje s chudobnými, poníženými, vernými a nábožnými ľuďmi, jako boli pastieri; a že neverci a rozmaznaní ľudia sú ošklivý pred obličajom Jeho. — Uč sa z tohoto poslušnosti, skromnosti a detinskej viere, — a pýchu, lstivosť maj v nenávisti: a i tebe sa zjaví Boh vnútorným osvietením a vnuknutím. Si-li chudobný, znášaj biedu svoju v pokoji a bohumilým odhodlaním. Si-li však bohatý, nepovŕhaj chudobnejším bližným svojím, lebo kto vie, či Boh viac nemiluje-ho, nežli teba, pre jeho zbožné city a kresťanský život. Budeš-li nasledovať túto radu, i ty budeš milý pred Bohom a pocítiš nejedon dôkaz Jeho Otcovskej lásky a starosti.

Anjeli plní radosti oslavovali Boha a spievali: „Sláva na výsostiach Bohu, a na zemi pokoj (to jest blahobyt, šťastie a požehnanie) ľuďom dobrej vôle.“ Týmto nám chceli na vedomie dať, že Bohu prináleží sláva a vďaka, že Syna Svojho na svet soslal, — a ľudia k tomu schopní nech sú v pokoji sami so sebou, s bližným svojím a s Bohom. Následkom hriechu všetko bolo pobúrené a rozdvojené, človek — sám so sebou, s ľuďmi a s Bohom, čoho následky boly nepokoj, zvady, nesváry, roztržky a smrť. Ale skrze Krista Pána sa zase všetko sjednocuje. On za hriechy naše spravodlivosti Božej na dreve kríža zadosťučinil, a poslušnosťou svojou nám zpiatky vydobyl posväcujúcu milosť Božiu. Skrze Neho stávame sa znovu synami Božími a tým už v tomto živote dostáva sa nám za podiel nebeský pokoj, v druhom živote ale nevýslovná blaženosť.

Hľaď, aby i ty si sa radoval s anjelami, ktorí sa v narodení Spasiteľa radujú a ľuďom k tomu blahoželajú, — hľaď, aby si i ty vďaky vzdával Bohu za tie dobrodenia, ktoré bližnému tvojmu udeľuje, — lebo takto i ty ích budeš účastný. Zvlášť ale dnes a po všetky časy vďaky vzdávaj Kristovi, že zostal človekom, aby ťa z moci diablovej vyslobodil. Čím častejšie hovor s Anjelami: „Sláva na výsostiach Bohu a na zemi pokoj ľuďom dobrej vôle.“

Poučenie o druhej sv. omši.

Vchod druhej sv. omši takto zneje: „Svetlo vzniklo dnes nad nami, lebo narodil sa nám Pán a nazvaný bude podivným, Bohom, kniežaťom pokoja, otcom budúceho veku a kráľovstvu jeho nebude konca. Pán kraľuje, do ozdoby sa obliekol, obliekol sa do sily Pán a opásal sa. Sláva Otcu i Synu i Duchu Svätému, jako bolo na počiatku i nyni i vždycky i na veky vekov. Amen.“

Cirkevná modlitba. Daj nám, prosíme ťa, všehmohúci Bože, aby sme novým svetlom Tvojho vteleného Slova ožiarení dali mu z našich skutkov vysvitať, tak jako ono vierou myseľ našu osvecuje. Skrze tohože Pána nášeho Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *z listu sv. Pavla Títovi h. 3., v. 4—7.*

Najmilejší! Zjavila sa dobrotivosť a láskavosť Spasiteľa nášeho Boha. Nie pre skutky spravodlivosti, ktoré sme boli

sami konali, ale z vlastného milosrdenstva spasených nás učinil, obmyjúc nás ku preporodeniu a obnoveniu v Duchu Svätom, ktorého vylial hojne na nás skrze Ježiša Krista, Spasiteľa nášeho, aby sme, ospravedlnení jeho milosťou, boli podľa nádeje dedičmi života večného v Kristu Ježišovi, Pánu našom.

Vysvetlenie. Svätý Apoštol v týchto pár slovách opisuje dielo nášho vykúpenia. Všeobecný úpadok a zkazenosť požadovaly poskytnutie pomoci, a táto pomoc nám prišla v čas milosti. Toto pripravil Boh Otec, vykonal Boh Syn, a udeľuje Duch Svätý — a zakladá sa nie na zásluhách človeka, ale na milosrdenstve Božom. Človeka znovu zrodeného ku spravodlivosti povzbudzuje a nádejou večného života oblažuje. Nech je za to Bohu sláva!

Evanjelium *sv. Lukáša h. 2., v. 15—20.*

Za onoho času riekli pastieri jeden k druhému: Prejdime do Betlehema a vidzme to slovo, čo sa stalo, a čo Pán oznámil nám. I prišli pospešne, a našli Mariu a Jozefa i nemluvniatko uložené v jasličkách. A keď to videli, porozumeli slovu, ktoré im bolo povedané o tomto dieťati. A všetci, čo ich slyšali, divili sa nad tým, čo im bolo rozprávané od pastierov. A Maria zachovávala všetky tieto slová, rozjímajúc o nich v srdci svojom. A pastieri navrátili sa, zvelebujúc a chváľac Boha za všetko, čo videli a slyšali, tak jako im bolo rečené.

Nauka. I. Pastieri s chvatom poslúchajú hlas Boží, ktorý ich k jasľam povoláva; vzájomne sa povzbudzujú, hľadajú a šťastne nalezajú Vykupiteľa, a obznamujú s Ním i druhých, a vďaky vzdávajú Bohu za preukázanú im milosť. Aj my chytro, bezodkladne, nasledujme vnuknutie Božie, povzbudzujme jeden druhého k dobrému zbožným príkladom a poučnými rečiami, vďaky vzdávajme Bohu za udelené nám nauky, že ich k dobrému použijeme, a sdelujme ích vďačne aj druhým.

II. Maria zapamätala si každé slovo, čo o Synovi svojom počula, a uvažovala v srdci svojom. Učme sa od nej, aby sme si i my poznanú raz pravdu častým rozjímaním zachovali, v pokrm duše svojej obrátili, čo nám je potrebné, aby sme sa v duševnom živote zosilnili a v ňom zotrvali.

Poučenie o tretej sv. omši.

Vchod tretej sv. omše nás upomína na narodenie Kristovo, ktorým sa nám duševne narodil. „Maličký sa nám narodil, na Jehožto ramenách je kniežatstvo a nazýva sa meno Jeho veľkým Radcom.“ (Iz. 9. 6.)

„Prespevujte Pánu spev nový, poneváč divné veci učinil.“ (Žalm 97.) Sláva Otcu, i Synu, i Duchu Svätému, jako bolo na počiatku, i nyni i vždycky až na veky vekov. Amen.

Cirkevná modlitba. Popraj, prosíme, všemohúci Bože: aby nás nové narodenie Jednorodeného (Syna) Tvojho dľa tela oslobodilo, ktorých starodávne otroctvo drží pod jarmom hriechu. Skrze tohože Pána našeho Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *z listu sv. Pavla Židom h. 1., v. 1—12.*

Mnohokrát a mnohonásobne mluvieval kedysi Boh otcom skrze prorokov; naposledy za týchto dní mluvil nám skrze Syna, ktorého ustanovil dedičom všetkých vecí, skrze ktorého učinil aj svety, ktorýžto súc odbleskom slávy Božej, a obrazom jeho podstaty, udržujúc všetko slovom Svojej moci, očisťujúc (nás) od hriechov, sedí na pravici velebnosti na vysosťach a stal sa tým dôstojnejším nad anjelov, čím znamenitejšie nad nich meno zdedil. Veď komu kedy z anjelov riekol (Boh): „Syn môj si mi Ty, Ja som ťa dnes splodil?“ A zase: „Ja mu budem Otcom, a On bude mi Synom?“ A keď znovu uvádza Prvorodeného na okršlek zemský, praví: „A klaňajte sa mu všetci anjeli Boží.“ A o anjeloch hovorí síce: „On činí anjelov Svojich duchmi a sluhov Svojich ohnivým plameňom,“ ale k Synovi (praví): „Trón tvoj, Bože, na veky vekov; berla kráľovstva tvojeho berla spravodlivosti; miloval si spravodlivosť a nenávidel si neprávosť, preto pomazal teba, Bože, Boh tvoj olejom radosti nad účastníkov tvojich.“ A ďalej: „Ty, Pane, založil si na začiatku zem, a dielom rúk tvojich sú nebesá. Ony zahynú, ty však pozostaneš a zostarajú sa všetky jako rúcho, a jako odev zmeníš ich a budú zmenené; ale ty si ten istý a roky tvoje nikdy nepreťanú.“

Vysvetlenie. Vysokú hodnosť Syna Božieho a dobrotu a lásku Otca nebeského, ktorý nám Ho za Učiteľa a Spasiteľa dal, nemožno veľkolepejšie opísať, jako ju opisuje sv. Pavel v dnešnom sv. čítaní. — Pouč sa z toho, dušo kresťanská, jak prísna je tvoja povinnosť za toto veľké dobrodenie Boha

milovať, Jemu vďaky vzdávať, a Krista, jako vzor svoj nasledovať, — lebo neusiluješ-li sa nasledovaním Ho podobným sa stať Jemu, nepatríš medzi Jeho vyvolených a ani nebudeš účastný vykúpenia. (Rím. 8. 29.)

Vzdychnutie. Vďaky Ti vzdávam, o nebeský Otče, za nevysloviteľnu dobrotu Tvoju, že si láskavý bol skrz jednorodeného Syna Svojho, v ktorom sa Ti zaľúbilo, mluviť ku nám! O Otče milosrdenstva! Zo srdca Ho budem poslúchať a učenie Jeho vďačne nasledovať!

Evanjelium *sv. Jána h. 1., v. 1–15.*

Na počiatku bolo Slovo, a Slovo bolo u Boha a Boh bol Slovo. Ono bolo na počiatku u Boha. Všetky veci skrze neho učinené boly, a bez neho nie je učinené nič, čokoľvek bolo učinené. V ňom bol život, a život bol svetlom ľudí. A svetlo vo tmách svieti, a tmy mu neporozumely. Bol človek, poslaný od Boha, ktorému bolo meno Ján. On prišiel na svedoctvo, aby svedoctvo vydal o svetle, aby všetci verili skrze neho. Nebol on svetlo, ale aby svedoctvo vydal o svetle. Bolo svetlo opravdivé, ktoré osvecuje každého človeka,, prichádzajúceho na tento svet. Na svete bol a svet skrze

neho je učinený a svet ho nepoznal. Medzi Svojich prišiel, a svoji ho nepoznali. Ale ktoríkoľvek ho prijali, dal im moc, stať sa synami Božími, tým totižto, ktorí veria v meno jeho, ktorí nie z krvi, ani z vôle tela, ani z vôle muža, ale z Boha sú narodení. A Slovo stalo sa telom a prebývalo medzi nami; i videli sme slávu jeho, slávu jakožto Jednorodeného od Octa, plného milosti a pravdy.

Čo rozumie sv. Ján skrze „Slovo"?

Syna Božieho, ktorý sa preto nazýva „Slovom" Otca, ponevráč z Neho pochádza, jako slovo z úst, avšak o mnoho dokonálejším a nepochopitelnejším spôsobom. Preto podľa Svojej Božskej prírody je jeden s Otcom, lež líši sa od Neho dľa osoby. Syn Boží krem toho aj preto sa menuje Slovom Otca, lebo Otec skrze Syna mluvil ku nám a zjavil svätú vôľu Svoju.

Čo znamenajú tie slová: **„Na počiatku bolo slovo a Slovo bolo u Boha?"**

To, že Syn Boží už aj vtedy bol, keď všetko počiatok svoj bralo: nasledovne od Boha-Otca od večnosti sa rodil, a tak u Neho bol od večnosti. Sv. Ján tedy učí tu večnosť a osobnosť božského Slova. (Viď sv. čítanie na sviatok Nepoškvrneného Počatia Preblah. Panny Marie.)

Jako sa stalo všetko skrze Slovo?

To sa nemá tak rozumeť, jakoby Kristus za nástroj bol slúžil Bohu pri stvorení sveta, ale radšej tak, že On je samostatným Tvorcom sveta, jako tiež aj Udržovateľom a Vykupiteľom jeho.

Čo znamená ten výraz: **„V ňom bol život?"**

To znamená, že On je živý a spravodlivý; — On je prameňom všetkého druhého života, tak telesného, jako i duševného. Tu hlavne máme mysleť na svoj vyšši duševný život, to jest na poznanie Boha a Jeho milosť, na večnú blaženosť, ktorú pre Krista dostávame; lebo On nás naučil poznať Boha

a Jeho svätú vôľu, Svojou poslušnosťou až k smrti zpiatky nám vydobyl milosť a priateľstvo Božie a činí nás účastnými večného blahoslavenstva.

Prečo menuje evanjelista život tento **svetlom ľudí?**

Tu do ohľadu bere zvlášťne to, že Ježiš, ktorý je samá pravda, priniesol ľuďom poznanie Boha a Jeho svätej vôle a týmto ich osvietil, — to jest z tmy nevery, povery a bludu ich vyslobodil.

Čo znamenajú tie slová: **„A svetlo vo tmách svieti, a tma ho nepojala?“**

Znamenajú, že Kristus od počiatku, a zvlášť počas zemského Svojho života, viedol ľudí, ktorí pre hriech do bludu a nevedomosti, čili do duševnej tmy upadli, k poznaniu Boha a dobrého, ale ľudia neprijali Jeho učenie a preto zostali vo tme (duševnej).

U ktorých sa to stáva i teraz?

U tých, ktorí ani vzdor kázaniu neveria, zvlášť u zatatých hriešnikov, ktorí nechcú do seba vstúpiť a sa polepšiť, ačkoľvek im Boh vždycky svieti svetlom Svojej milosti, aby ich k viere a pokániu povzbudil.

Jako vydal sv. Ján svedectvo o svetle?

Tak, že oznamoval svetu Vykupiteľa, a keď sa Ten zjavil, i poukázal na Neho, jako na Baránka Božieho, čili Toho, ktorý mal prísť: na očakávaného Messiáša.

Jako osvetľuje Kristus každého človeka, prichádzajúceho na tento svet?

Zovňútorne Svojím svätým životom, predpovedaním prorokov, Svojím učením a zázrakami; — vňútorne tak, že nám udeľuje vieru a Svoju svätú milosť, pomocou ktorej môžme dobré poznať a konať. Touto milosťou môže každý obsiahnuť večný život: nech len ochotne s ňou spoluúčinkuje.

Prečo zapovrhli a neprijali židia Krista?

Ponevádž skutky ich boly zlé a preto ich Kristus častejšie karhal, aby ich k polepšeniu pohnul. Krem toho

židia očakávali, že Messiaš príde s veľkou slávou a mocou, preto sa zdráhali Ježiša nazaretského, ktorý ticho, utiahnuto, jednoducho žil medzi nimi v chudobe, uznať za očakávaného Messiáša.

Kto prijal Krista Pána?

Tí, ktorí v Neho verili, Jeho svätú milosť prijali, s ňou spoluúčinkovali, dľa príkladu Jeho žili a tak sa synami Božími stali.

Jako sa môžeme stať synami Božími?

Skrze posväcujúcu milosť, ktorú Boh pri sv. krste vlieva v dušu našu, — a jestli po sv. krste hodnosť synov Božích sme zase ztratili dákym smrtelným hriechom, skrze hodné prijatie sviatosti pokánia.

Jako máme rozumeť tie slová: **„A Slovo telom učinené je?“**

Tie slová sa nemajú tak rozumeť, jakoby sa Slovo, čili Syn Boží, v ľudskú prírodu bol premenil, ale že z Marie Panny telo vzal na Seba a stal sa človekom. Tedy v Kristovi sa spájali **dve prirodzenosti:** Božská a ľudská; **On je opravdivý Boh a spolu aj opravdivý človek,** čili: **Boho-človek.** Jako taký 33 rokov strávil medzi ľuďmi a s nimi najláskavejšie obcoval. Niekedy aj vo Svojej Božskej sláve sa zjavil, jako pri Svojom premenení na vrchu Tábor pred očima troch apoštolov, tak tiež pri Svojich zázrakoch a znameniach, pri Svojom zmrtvýchvstaní a nanebevstúpení. Z tohoto mohli ľudia jasne poznať, že je On skutočný, opravdivý a prirodzený Syn Boží, prameň všetkých milostí, z ktorého čerpajú všetci spravodliví. To toľko značí, že za milosť dostávajú milosť (čili dostatočné posilnenie vo vykonávaní čnosti). (Ján. 1. 16.)

Vzdychnutie. Pane Bože náš! ktorý si nám biednym, ztratеným ľuďom poprial, že sa Tvoj jediný Syn, náš Prostredník zo života nepoškvrnenej Panny Marie tejto noci narodil: vďaky Ti vzdávame srdcom i slovom, zo všetkej sily svojej za tie nekonečné milosti, a ponížene prosíme, nedaj nám na to nikdy zabudnúť, lež popraj, aby sme sa tým v čas pokúšania posilňovali, Tebe za to vždy ďakovali, Tebe až ku hrobu vždy verne slúžili, Teba chválili, uctili a zvelebovali. Amen.

Odkiaľ pochádza tá obyčaj, že v kostoloch a po domoch v tomto čase sa Betlehemy stavajú?

Táto obyčaj pochádza od sv. Františka assisského, ktorý obzvláštnou láskou sa choval k malému Ježiškovi, a aby častejšie vzbudil v sebe lásku oproti Nemu, takýmto spôsobom si napodobnil maštalku betlehemskú a jasličky. A poneváč takáto svätá obyčaj veľmi napomáha nábožnosť dietok a nevedomých, svätá cirkev ju všade prijala a uviedla. Ale na mnohých miestach zavdala príčinu k rozličným neriadom, lebo často zo ziskuchtivosti alebo z iných príčin, s názornením narodenia Krista Pána mnohé svetské a neslušné hry sprevádzali. Niečo takého by sa nemalo trpeť pri jasličkách alebo pri Betleheme.

Poučenie na nedeľu po Vianociach.

Vchod sv. omše. „Keď stred tichosti zachovávalo všetko, a noc v behu svojom pol dráhy prešla, všemohúce Slovo Tvoje, o Pane, s kráľovských stolíc sostúpilo.“ (Kniha múdr. 18. 14—15.) „Pán kraľoval, v ozdobu sa obliekol, obliekol sa Pán v moc a prepásal sa.“ (Žalm 92.) Sláva Otcu i Synu i Duchu Svätému, jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky až na veky vekov. Amen.

Cirkevná modlitba. Všemohúci, večný Bože, spravuj skutky naše dľa dobrozdania Svojho, aby sme si zaslúžili v mene Syna Tvojho dobrými skutkami oplývať. Ktorý s Tebou žije a kraľuje v jednote Ducha sv. Boh na veky vekov. Amen.

Čítanie *z listu sv. Pavla ku Galatanom h. 4., v. 1—7.*

Bratri! Dokiaľkoľvek je dedič maličkým, nelíši sa v ničom od služobníka, ačkoľvek je všetkému pánom; ale je pod poručníkami a domácimi správcami až do času, ustanoveného od otca. Tak i my, keď sme boli maličkí, podrobení sme boli v službu pod živly svetské. Ale keď plnosť času nastúpila, poslal Boh Syna Svojeho, narodeného zo ženy, podriadeného zákonu, aby tých, ktorí boli pod zákonom, vykúpil, aby sme prijatí boli za synov. Poneváč teda ste synami. Boh poslal Ducha Syna Svojeho do srdc vašich, ktorý volá: Abba, Otče! Teda už žiaden nie je služobník, ale Syn; a keď je Synom, tak je i dedičom božím.

Vysvetlenie. Mnohí z galatských, ktorí zo židovstva prestúpili ku viere Kristovej, domnievali sa, že i jako kresťani sú povinní zachovávať zákon Mojžišov. Týchto poučoval tedy sv. Pavel, že ich Kristus vyslobodil zo služby toho zákona, ktorý len základné zásady pravej a spasiteľnej viery hlásal a bol len vychovávateľom národa židovského. Kristus ich učinil dietkami Božími a dedičami kráľovstva nebeského, že s dôverou môžu volať k Bohu: „Abba, Otče!“ — od ktorého ospravedlnenie a spasenie môžu úfať pre zásluhy Ježiša Krista. Nám sa ešte o mnoho väčšieho šťastia dostalo, jako tým židom, ktorí sa zo židov stali kresťanmi, ponevač predkovia, otcovia naši milosťou Božou sa obtátili z pohanstva, a my ich potomci už skrze zdedenú vieru sme sa stali zo synov diabla synami a dedičami Božími. Toto meno „kresťan“ nech nám je vzácnejšie nad všetky poklady zemské; buďme zato vďační Bohu a chráňme sa, aby sme si toto meno a s ním spojené práva neztratili a aby sme sa pre hriech nestali znovu dobrovoľnými otrokami diabla.

Evanjelium *sv. Lukáša h. 2., v. 33—40.*

Za onoho času Jozef i Maria, matka Ježišova, divili sa tomu, čo bolo povedané o ňom. I požehnal

im Simeon, a riekol k Marii, matke jeho: Hľa, tento je postavený k úpadu, i ku povstaniu mnohým v Izraeli, i ku znameniu, ktorému sa bude protirečiť; a tvoju vlastnú dušu prenikne meč, aby objavené boly mišlienky z mnohých srdc! Bola tiež prorokyňa, Anna, dcéra Fanuelova z pokolenia Aserovho; táto zostárla sa mnohými dňami, a žila so svojím mužom sedem rokov od pannenstva svojeho. A bola vdovou až do osemdesiateho štvrtého roku; a nevychádzala z chrámu, a slúžila Bohu pôstami a modlitbami vo dne i v noci. A dojdúc v tú istú hodinu, chválila Pána a mluvila o ňom všetkým, čo očakávali vykúpenie izraelské. A keď vykonali všetko podľa zákona Pánovho, navrátili sa do Galilee, do mesta svojeho Nazaretu. A dieťa rástlo, a posilňovalo sa, súc plné múdrosti, a milosť Božia bola v ňom.

Prečo sa divili Jozef a Maria nad tým, čo im bolo o malom Ježiškovi povedané?

Oni sa nie preto divili, jako by od staručkého Simeona niečo nového o Synovi svojom boli slyšali, lež divili a tešili sa preto, že Pán Boh tajomstvo novonarodeného Spasiteľa aj Simeonovi, pastierom a iným nábožným ľuďom tak zázračným spôsobom zjavil.

Teš sa i ty, keď vidíš, že druhí k poznaniu Božských právd prichádzajú a napomáhaj ich k tomu dľa síl svojich.

Jako požehnal Simeon Mariu a Jozefa?

Sväté dobropranie im vyslovil, a blaženými ích nazýval, že hodní boli do chrámu priniesť Spasiteľa sveta.

V jakom smysle sa tu hovorí, že Kristus je mnohým k úpadu?

Vtelenie Krista Pána je ku zkaze a k zatrateniu všetkých tých, ktorí učenie Jeho neprijímajú a milosti, ktoré priniesol, neužívajú, alebo ich zneužívajú. Tak je ku zkaze tým, ktorí slyšia o Ňom a predsa v Ňom neveria, — tak tiež i tým, ktorí síce veria v Neho, ale dľa tejže viery nežijú. Všeci títo by nemali taký hriech, keby Kristus nebol prišiel; a keby nič nevedeli a Jeho učení a milosti. (Ján 15. 22.)

Ktorým je Kristus k spaseniu?

Tým, ktorí vieru a učenie Jeho prijímajú a dľa neho žijú.

Prečo bol Kristus znamením, ktorému sa bude protirečiť?

Preto, lebo židia, pohani a neverci protirečili, protimluvili, protivili sa nadprirodzenému učeniu Krista Pána; a poneváč Jeho skutky nesrovnávaly sa so svetskou, telesnou múdrosťou a s tým, za čím svet pachtí. A dľa učenia sv. Bernarda deje sa to i teraz, lebo mnohí kresťani ustavične odporujú pýchou Jeho poníženosti, lakomstvom Jeho chudobe, nemiernosťou Jeho posteniu, smylnosťou Jeho čistote, lenivosťou v dobrom Jeho horlivosti; a ktorého ústami vyznávajú, Toho skutkami zapierajú. Sú len na oko kresťanmi, ktorým Kristus bude k záhube, k úpadu a nie k povstaniu. — Či i ty nie si len na oko kresťanom, ktorý životom svojím ustavične protimluví, odporuje Kristovi? Odporuj radšej sám sebe, to jest prepomáhaj v sebe zlé žiadosti a náklonnosti; nasleduj čnosti a nauky Kristove, aby si skrze Neho spasenie obsiahnul.

Čo znamenajú tie slová: dušu tvoju prejde ostrý meč?

Znamenajú, že zastihnú ťa mnohé trápenia. Tá bolesť, ktorá prerazila srdce Panny Marie pri prenasledovaní, umučení a smrti Ježiša Krista, je tu k ostrému meču prirovnaná.

Čo inšie sa môžme ešte poučiť z dnešného sv. evanjeliuma?

1. Z príkladu staručkej Anny, ktorá skoro celý svoj život v kostole strávila, majú sa učiť **vdovy**, jako majú Pánu Bohu slúžiť pôstom a modlitbou, lebo vdova, ktorá sa nemodlí a žije v hriešnych rozkošiach a radovánkach, už v živote zomrela. (I. Tim. 5. 6.) 2. Majú si brať príklad **rodičia**, že nie len o to sa majú starať, aby ich dietky telesne rástly, v zručnosti, v bohatstve prospievaly, ale — a to v prvom rade o to, — aby dietky nábožným, mravným, tichým, pokojamilovným, vzorným životom čím viac ľúbily sa Bohu a ľuďom.

Vzdychnutie. O Ježiši, novonarodený Spasiteľu môj, pohni srdce moje k zachovávaniu Tvojho učenia: aby poslanie Tvoje nebolo mi k záhube. Lebo lepšie by bolo bývalo nepoznať cestu pravdy, než po poznaní pravdy odchýliť sa od daného nám zákona. (II. Peter. 2. 21.)

Poučenie o žehnaní.

„A požehnal ich.“ (Luk. 2. 34.)

Čo znamená žehnať?

Žehnať znamená niekomu niečo dobrého dať, alebo priať, žiadať (vinšovať). Prvým spôsobom nás vlastne len Pán Boh požehnáva, lebo všetko telesné a duševné dobré, ktoré máme, len od Neho pochádza. Druhým spôsobom nás požehnávajú anjeli a naši spolubližní, keď nám dobre prajú a od Boha dobré prosia.

Sú-li na to príklady vo sv. písme?

Sú; anjel požehnal Jakuba (I. Mojž. 32. 26—29.); a Jakub požehnal synov a vnukov svojich, Melchisedech požehnal Abrahama, — Rebeku požehnali jej bratia. (I. Mojž. 48. 15, a 14—19; 24. 26.)

Je-li to prospešné, keď rodičia požehnajú dietky svoje?

Áno, to je prospešné a dobré; lebo Pán Boh často splní takéto rodičovské požehnanie a blahopranie; jako splnil prânie Izáka, ktorý syna Jakuba, — a Jakubovo, ktorý tiež synov svojich požehnal. A naopak: Pán Boh často splní aj kliatby rodičov nad dietkami vyrieknuté, jako o tom mnoho hodnoverných pádov a udalostí svedčí. „Požehnanie otcovo upevní domy synov, a kliatba matky rozrúca aj základy ich. (27. 27. Kníh. Sír. 3. 11.)

Jakú moc má v sebe žehnanie kňaza?

Požehnanie kňaza má veľkú moc, lebo toto požehnanie v mene cirkve sv. je sťaby Bohom udeľované, lebo kňazi sú správci a námestníci Boha na zemi. Takéto požehnanie si tedy musíme vysoko vážiť, a nesmieme účinok tohože hatiť hriešnym životom. Nech rodičia dajú dietky svoje požehnať kňazom, keď títo niekedy domy ich navštívia, jako niekdy zaviedly dietky svoje matky ku Kristu Pánu, aby vložil na ne ruky svoje a požehnal ich. (Matuš 18. 13.)

Čo pôsobí požehnanie Božie?

Všetko závisí od požehnania Božieho. Na kom požehnanie Božie spočíva, tomu sa všetko darí. Preto sa usilujme nábožným životom získať si požehnanie Božie, lebo ono len na dom spravodlivého sostupuje. (Kniha príklad. 10. 6.) Ale nie len k zemským, ale i k duševným, nebeským veciam si prosme požehnanie Božie, a s ním duševné dary, poznanie Boha, mravnosť, dobré skutky, ktoré nás do večnosti sprevádzajú.

Poučenie na Nový rok.

Prečo sa menuje tento deň „Novým rokom“?

Ponevráč týmto dňom započína sa občanský rok, jako prvou nedelou adventnou sa započína cirkevný rok.

Čo máme v tento deň činiť?

Máme Pánu Bohu obetovať ten rok, ktorý sa týmto dňom započína, a máme si vyprosiť Jeho milosť, aby nám ho poprial k sláve mena Jeho a k spaseniu duší naších sväte započať a sväte dokonať.

Jako máme s Bohom započínať nový rok?

Keď si vážne vezmeme k srdcu, jak láskavý bol Boh proti nám, keď nám poprial i tento rok šťastlive dožiť, kým toľkí z radu našich príbuzných a známych ešte pred Novým rokom stali sa obeťou smrti. Keď si rozvážime, koľkým telesným a duševným dobrodením nás obsýpal Boh minulého roku, a my jak nevďační sme boli proti Nemu! Koľko zlého sme popáchali, koľko dobrého opustili: Nevďačnosť svoju máme srdečne oľutovať a pevne si pred seba vziať, že v novom roku nový a bohumilý život započneme a k tomu si milosť Jeho vrúcne prosíme.

Prečo si vzájomne prajeme „šťastlivý nový rok“?

Ponevráč i to je jeden spôsob preukazovania lásky kresťanskej, keď si jeden druhému dobre prajeme, vinšujeme; a ponevráč takéto srdečné blahopranie sa i skutočne zíde človekovi na začiatku nového roku, behom ktorého toľko zlého nás môže potkať. Ale takéto blahopranie musí pochádzať zo srdca a nie len z ľudskej zdvorilosti, ponevráč tak by sme inšie nekonali, než pohani (Mat. 5. 47.) a ani by sme nemohli inakšiu odmenu úfať, než oni.

Jaký sviatok slávi dnes cirkev sv.?

Sviatok Obrezania Krista Pána, lebo On sa podrobil aj tomuto prísnemu zákonu Mojžišovmu, aby nás od neho oslobodil. (Gal. 4. 4—5.)

Čo bola obriezka u židov?

Zovňútorným znakom starej smluvy, ktorým ľudia toho času prijatí boli medzi vyvolený národ Boží, jako my teraz skrze svätý krst stávame sa údami cirkve Kristovej.

Komu uložil Boh saméprvé zákon obrezania?

Abrahamovi, a sice 1. na znak smluvy, ktorú Boh s ním a potomkami jeho uzavrel; 2. jako predobrazenie krstu, ktorým sa od hriechov svojich očisťujeme.

Kto zrušil obrezanie?

Kristus Pán, ktorý na miesto neho ustanovil sviatosť krstu. (Matúš 28. 19.)

Jaký význam má obriezka v duševnom alebo mravnom ohľade?

Znamená sebazaprenie, mrtvenie smyselnosti a udusenie zlých náklonností a žiadostí telesných. Obrezanie v takomto duchovnom smysle majú aj kresťani konať, poneváč to prisľúbili pri krste, a bez tohoto by im krst nič neosožil. Zvlášť dnes pros Ježiša o milosť, ku takejto duchovnej obriezke, t. j. k cvičeniu sebazaprenia potrebnú.

Modlitba. Pane a Spasiteľu môj, Ježiši Kriste! Vďaky Ti vzdávam, že dnes z príležitosti Tvojho obrezania, po prvé si lial za mňa krv Svoju, a prosím Ťa, pošli mi Svojej svätej milosti, aby pre Teba obrezával som oči, uši, ústa, ruky a všetky smysly svoje: aby som nič zlého nevidel, neslyšal, nedotkýňal, nežiadal, nečinil. Amen.

Vchod sv. omše (jako na Vianoce pri tretej sv. omši, str. 71.)

Modlitba cirkevná. Bože, ktorý si pokoleniu ľudskému plodným pannenstvom blahoslavenej Marie večné dary spasenia poprial: udeľ nám, prosíme, aby sme jej primlúvanie za nás pocítili, skrze ktorú sme zaslúžili prijať tvorcu života, Pána nášeho Ježiša Krista, Syna Tvojho, ktorý s Tebou žije a kraľuje v jednote Ducha sv. teraz a po všetky veky vekov. Amen.

Sv. čítanie.

(Jako pri prvej sv. omši na Vianoce, str. 65.)

Evanjelium *sv. Lukáša h. 2., v. 21.*

Za onoho času, ked sa doplnilo osem dní, aby Dieťa bolo obrezané, bolo nazvané menom Ježiš, ktoré mu bolo prinazvané od anjela, prv nežli sa bolo počalo v živote.

Prečo bol Kristus ôsmy deň po Svojom narodení obrezaný?

1. Aby dokázal Svoju veľkú lásku oproti nám tým, že hneď na začiatku Svojho ľudského života lial za nás krv Svoju. 2. Aby nás učil k poslušnosti proti Božským a cirkevným zákonom, lebo keď z púhej lásky k nám, dobrovoľne a bez toho, žeby bol k tomu zaviazaný býval, podriadil sa tomu nariadeniu zákonov židovských, ktoré nakladalo každého chlapca ôsmy deň po jeho narodení obrezať (III. Mojž. 12. 3.), tým i nám dal príklad, aby sme tým ochotnejšie poslúchali zákonom Božím a cirkevným, k čomu sme zaviazaní. Konečne 3. aby nás oslobodil od telesného obrezania.

Prečo dostal pri obrezaní meno „Ježiš“?

Lebo preto prišiel na svet, aby svet vykúpil a ľudí spasil (Mat. 1. 12.) — a meno „Ježiš“ práve znamená **Vykupiteľa, Spasiteľa;** a toto je to sväté, úctyhodné, a mocné Meno, v ktorom jedine môžeme byť spasení. (Sk. Ap. 4. 12.)

Jakú moc má toto Meno?

Veľmi veľkú: lebo apoštolovia v Mene Ježiša vyháňali diablov a uzdravovali nemocných; jako na pr. chromého pri bráne chrámu jeruzalemského. (Skutky Apošt. 3. 6.) V tomto svätom Mene všetko môžeme obdržať od Boha, čo nám k spaseniu slúži. (Ján 14. 13.) Preto veľmi spasiteľné je v čas zármutku, pochybnosti a ťažkého pokušenia, zvlášť v čas úpadu do hriechu toto sväté Meno na pomoc vzývať: lebo toto Meno je sta olej, ktorý svieti, nasycuje a uzdravuje, lieči. (Pieseň Šalam. 1. 2.)

Jako máme vyrieknuť toto sväté Meno, aby sme jeho účinok zkúsili?

S veľkou zbožnosťou, dôverou a úctou; poneváč pri slyšaní tohoto Mena zohýňaju sa kolená všetkých, ktorí sú

na nebi, na zemi a pod zemou. (K Filip. 2. 10.) Jak prevrátene jednaju tí, ktorí toto sv. Meno skoro za každým slovom ľahkomyseľne a bez úcty vyslovujú!

Kto dal toto Meno Kristu Pánu?

Sám Boh, ktorý skrze Gabriela archanjela prikázal blahoslavenej Panne Marii a sv. Jozefovi, aby Ho nazvali **Ježišom.**

Vrúcna modlitba k Ježišovi v každej potrebe. O drahý Ježiši! Ty Utešiteľu zarmútených a trúchliacich. Meno Tvoje je skutočne jako vyliaty olej; lebo Ty si osvietil tých, ktorí sedeli v tmách a tôni smrti, snímaš slepotu duše a jej choroby, nemoce a slabosti liečiš; kŕmiš a napájaš tých, ktorí žížnia a dychtia za pravdou. Buď tedy, O Ježiši, aj mojím Vykupiteľom a Lekárom duše, uzdrav rany nemocnej duše mojej! Oh Ježiši! Ty útočište všetkých núdznych, buď ochranou mojou v pokušení! O Ježiši! Otče chudobných, buď mojím krmiteľom. Oh Ježiši! jediná nádej a útočište naše, pomáhaj mi v hodinu smrti, lebo pod nebom neni iného Mena, v ktorom by sme mohli spasení byť, len Tvoje najsvätejšie Meno o Ježiši!

Napomenutie. Sv. Pavel v liste ku Kolossenským píše, že všetko, čo slovom lebo skutkom činíme, čiňme v Mene Pána

Ježiša. Z tej príčiny, dľa učenia sv. apoštola a príkladu svätých, aj my bez prestania máme aspoň v mysli opakovať: V Mene Tvojom, o Ježišu, vstávam, v Mene Tvojom líham, všetky skutky svoje v Tvojom svätom Mene konám. Takto sa zvykneme všetko konať v Mene Ježiša a budeme mať z toho ten prospech, že v záležitostiach svojich budeme šťastní alebo aspoň odplaty hodní.

Modlitba na Nový rok. O Bože, Otče nebeský, ktorý si prameňom smilovania a Boh všetkej útechy, príjmi vďaky z hĺbky srdca nášho vyvierajúce, že si život náš tak zázračne udržal, a medzi tolkým nebezpečenstvom až do nového roku láskave ochránil. Prosíme Ťa pre milého Syna Tvojho a drahú krv Jeho, ktorú dnes pri svojom obrezaní, po prvé lial za nás: odpusť nám všetky hriechy naše, ktorých sme sa minulého roku proti Tebe dopustili, a ktorými sme Ťa — vypadnúc z milosti Tvojej — k spravodlivému hnevu popúdili. O! zachovaj nás v tomto novom roku a po každý čas od každého hriechu, a od každej telesnej a duševnej nehody. Rozmnož a posilni v nás vieru, nádej a lásku. Popraj, aby od dneská cez celý život náš všetky naše city, myšlienky, slová a skutky, ktoré Ti týmto raz navždy obetujeme, dľa Tvojej svätej vole boly usporiadané, aby sme zlosť vždy prepomáhali a dobré stále vykonávali. Daj, aby smev Tvojej svätej viere dokonali a po smrti v kráľovstve Tvojom — v ktorom jeden deň žiť viac stojí, než tisíc rokov na zemi — ustavične Nový rok slávili a Teba s Anjelmi a Svätými chváliť a zvelebovať mohli na veky. Amen.

Poučenie na nedeľu po Novom roku.

(Vchod sv. omše, cirkevná modlitba, čítanie to ísté jako na nedeľu po Vianociach, str. 76.)

Evanjelium *sv. Matúša h. 2., v. 19—23.*

Za onoho času, keď Herodes umrel, hľa, anjel Pánov zjavil sa Jozefovi v Egypte vo snách a riekol: Vstaň a vezmi dieťa i jeho matku a id do zeme Izraelskej; lebo zomreli tí, čo hľadali dušu Dieťaťa. A on vstal a vzal dieťa i jeho matku, a došiel do zeme Izraelskej. A keď uslyšal, že Archelaus kraľuje v Judstve na miesto Herodesa, otca

svojeho, obával sa ta ísť; a napomenutý vo snách, obrátil sa do krajov Galilejských. A prijdúc prebýval v meste, ktoré sa menuje Nazaret: aby sa naplnilo, čo bolo povedané skrze prorokov, že Nazaretským bude nazvaný.

Nauka. Aj z tejto udalosti vysvitá, jak zázračne sa stará Boh o Svojich verných. Dopúšťa síce, aby boli prenasledovaní a utískaní, ale to nikdy nedopustí, aby celkom boli utlačení; a pretrpené neresti skôr-neskôr láskavou útechou zvykol vynahradiť. Tak Kristus Pán pred stíhaním Herodesa musel do Egypta utekať; poneváč Ho Boh nechcel zjavným zázrakom, ale prirodzeným spôsobom — útekom — vyslobodiť. Ježiš musel žiť v Egypte, vo vyhnanstve, ale toto vyhnanstvo len dotiaľ trvalo, kým Boh dopustil a keď zahaňbil a zničil všetkých nepriateľov Jeho, privádza Ho zpiatky a dáva, aby v pokoji trávil dni mladosti. Toto zachádzanie Boha Otca so Synom Svojím, tá starosť, ktorou sa proti Nemu choval, má všetkým slúžiť k potešeniu v dňoch žiaľu a zármutku. Majú sa za šťastných považovať, zachádza-li Boh aj s nimi tak, jako so Synom Svojím. Dozaista, dľa príkladu Krista Pána, ani oni nebudú viacej trpieť, len čo Boh na nich dopustí a i to trápenie im skorej prejde, budú-li ho znášať trpezlivým srdcom. Že však sv. Jozef vybýbal Judsku a s malým Ježišom a matkou Jeho Mariou utiahol sa do Galilee, toho príčina bola tá: lebo počul, že Herodesa jeho Syn Archelaus zamenil vo vladárení. A o tomto sa až privelmi splnilo to staré porekadlo, že „jablko nepadne ďaleko od stromu“, — „jaký otec, taký syn“; lebo i tento bol taký ukrutník, že ho neskoršie sám pohanský cisár shodil s hodnosti a poslal do vyhnanstva.

Ježiš nazýval sa „nazaretským“, lebo v Nazarete vyriastol. Sv. Matúš túto okolnosť zvlášte vyzdvihuje, aby nás upozornil na podriadenie a opovrženie Spasiteľa, ktoré proroci boli predpovedali, lebo Nazaret bolo tak opovržené mesto, že slúžilo za pripoviedku, a rozšírené bolo porekadlo „z Nazaretu nič dobrého nemôže prísť“.

Poučenie na Tri Krále,

čili na sviatok Zjavenia Krista Pána.

Jaký sviatok máme dnes?

Pamiatku toho, že mudrci od východu, ktorí dľa starého podania boli králi, vedení hviezdou, ktorú im Boh ukázal,

išli do Betlehema, a keď tam Krista Pána našli, poznali v ňom Spasiteľa sveta, klaňali sa Mu a darami Ho poctili.

Prečo sa menuje tento deň sviatkom „zjavenia Pána" (Epiphania)?

Preto, ponevádž Pán dnešný deň zjavil Svoje Božstvo aj pohanom, to jest skrze týchto troch kráľov zjavil sa pohanom, tak že už teraz bolo zrejmé, že má byť Spasiteľom a Vykupiteľom všetkých ľudí, nie len židov. Nábožná mienka, legenda vypráva, že v ten istý deň, ale v druhé roky ešte dvakrát sa tak objavil, čili zjavil, — asíce, keď Ho sv. Ján v rieke Jordán pokrstil a Otec nebeský Hó Svojím milovaným Synom nazval, a Duch sv. v podobe holuba sostúpil na Neho, — a potom na svatbe v Kaane galilejskej, kde premenením vody na víno prvý raz dokázal zázrakom Svoje Božstvo. (Sv. Peter Chrysol. 160. kázeň.)

Prečo si žiadal Kristus, aby Ho sv. Ján pokrstil?

1. Aby sa splnila — jako Sám u Matúša 3. 15. hovorí — každá pravda, to jest, aby sa i v tomto podriadil nariadeniu Božiemu. 2. Aby pri tejto príležitosti aj s nebies obsiahnul svedectvo, že je On Syn Boží. 3. Aby ku Svojmu krstu pozval všetkých ľudí, aby nemeškali — jako sv. Augustín praví — ku krstu Pána pristúpiť, keďže i On Sám bol skrz služobníka Svojho pokrstený. 4. Aby posvätil vodu; a konečne 5. aby bol týmto staby uvedený do úradu Svojho.

Pri vchode sv. omše radostne prízvukuje cirkev sv.: „Ajhľa, príde Panovník Pán, v ruke Jeho kráľovstvo, moc a panovanie. (Malach. 3. 1.) Bože! daj panovanie Svoje kráľovi, a spravodlivosť synovi kráľa. (Žalm. 71. 1.) Sláva Otcu, i Synu, i Duchu Svätému, jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky i na veky vekov. Amen."

Modlitba cirkevná. Pane Bože, ktorý si dnešného dňa Jednorodzeného Syna Svojho pod vedením hviezdy pohanom zjavil; popraj milostive; aby, ktorí sme Ťa už vierou poznali, až ku patreniu svetla Tvojej veľkosti privedení boli. Skrze tohože Pána nášeho Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *z Izaiáša proroka h. 60., v. 1—6.*

Povstaň, rozosviet sa Jeruzaleme! Lebo prišlo svetlo tvoje a sláva Pánova svitla nad tebou. Lebo hľa, tmy zapokryjú zem, a mrákava národy; ale ponad tebou vzíde Pán a jeho

sláva uvidí sa nad tebou. A pohani budú chodiť za svetlom tvojím a králové za bleskom úsvitu tvojeho. Pozdvihni do okola oči a pozri: títo všetci shromaždili sa a prišli k tebe; synovia tvoji z ďaleka ti prijdú a dcéry tvoje z boku ti povstanú. Vtedy uvidíš a oplývať budeš a zadiví a rozšíri sa ti srdce, keď sa obráťa k tebe zástupy pomorské a sila pohanov prijde k tebe. Záplava veľblúdov zapokryje ťa, dromedári z Madianu a z Efy; všetci zo Sáby prijdú, zlato a kadidlo obetujúc a zvestujúc chválu Pánovi.

Vysvetlenie. V tomto sv. čítaní Izaiaš prorok predpovedá, že svetlo Pána, čili Sám Kristus, zasvitne nad Jeruzalemom, čili nad cirkvou. Ďalej predpovedá, že pohani, ktorí dotiaľ nič nevedeli o Bohu, v svetle Jeho poznania budú žiť, že národy tak východné, jako i západné privedené budú do lona cirkve, aby Ho oslávili a prímluvou svojou aj rozptýlených synov Izraelských privedú do cirkve sv. Toto proroctvo sa dnes začalo spľňovať v svatých troch králoch, ktorí sú prvky pohanov. Cirkev sv. tedy celkom správne slávi dnešný deň s tou najväčšou slávnosťou a aj my máme s tým najsrdečnejším súhlasom a súcitom sprevádzať dnešnú radosť cirkve sv.: lebo niekdy sme i my medzi pohanov patrili a v týchto troch králoch sme i my k opravdivej viere povolaní boli; preto aj ledva sme v stave Bohu dostatočne ďakovať a Ho zvelebovať. Aj my tedy rieknime s prorokom: „Radujte sa nebesia! veseľ sa zem! a spievajte chválu vy vrchy! lebo Pán potešil ľud svoj, a smiloval sa nad chudobnými svojími.“ (Iz. 49. 13.)

Evanjelium *sv. Matúša h. 2., v. 1—12.*

Ked sa bol narodil Ježiš v Betleheme Judskom za dní kráľa Herodesa, hľa, mudrci od východu slnca prišli do Jeruzalema, a riekli: Kde je ten kráľ židovský, ktorý sa narodil? Lebo sme videli jeho hviezdu na východe, i prišli sme pokloniť sa jemu. Čo ked uslyšal kráľ Herodes, zarazil sa a všetok Jeruzalem s ním. A shromaždiac všetky kniežatá kňazské a učiteľov ľudu, spytoval sa ich, kde by sa mal Kristus narodiť? A oni mu riekli: V Betleheme Judskom; lebo tak je napísané skrze proroka: A ty Betleheme, zem Judská, nijako nie si ty najmenšou medzi kniežatmi Judskými; lebo z teba vyjde vojvoda, ktorý by spravoval ľud môj izraelský! Nato Herodes po-

volal mudrcov stranou, a vyzvedal sa od nich usilovne o čase, kedy sa im hviezda bola ukázala. A pošľúc ich do Betlehema, riekol: Idte, a vyzvedajte sa usilovne na Dieťa; a ked ho najdete, odkážte mi, aby som i ja prišiel klaňať sa mu. A oni, keď vyposlúchli kráľa, odišli. A hľa hviezda, ktorú boli videli na východe, predchádzala ich, až i prijdúc zastala ponad miestom, kde bolo Dieťa. A oni, keď uzreli hviezdu, zaradovali sa radosťou veľmi velikou. A vkročiac do domu, našli Dieťa s Mariou, matkou jeho, a padnúc klaňali sa mu; a otvoriac poklady svoje, obetovali mu dary: zlato, kadidlo a myrrhu. A napomenutí vo snách, aby sa nevracali k Herodesovi, inou cestou vrátili sa do krajiny svojej.

Čo pohlo týchto troch kráľov k tomu, aby k vyhľadaniu Spasiteľa toľkú cestu podujali?

Hviezda, ktorú im Boh ukázal, ale popri ktorej ich aj vnútorne osvietil, aby — dľa slov sv. Bernarda — poznali význam hviezdy a ju dľa vnuknutia Božieho nasledovali. Učme sa z príkladu týchto kráľov, ktorí bez váhania nasle-

dovali vnuknutie Božie a k vyhľadaniu Spasiteľa tak ťažkú a dlhú cestu podujali, jako aj my bez otáľania, bezodkladne máme vnuknutie Božie nasledovať.

Prečo sa naľakal Herodes a s ním celý Jeruzalem?

Herodes bol pyšný, nadutý, vládychtivý a ukrutný kráľ, preto sa naľakal, keď nového kráľa počul spomínať, lebo sa obával, že ho tento pozbaví trónu, jeho sláve a panovaniu urobí konec, ba snáď ho i prísnejšie potresce, pre jeho ukrutnosť a iné zlé skutky. Zlé svedomie sa ustavične ľaká a vždy je nepokojné. „Bezbožník je taký, jako búrlivé more.“ (Iz. 57. 20.) A obyvatelia jeruzalemskí sa naľakali, a síce jedni preto, lebo boli prekvapení tým radostným chýrom a obávali sa, že Herodes novonarodenému Messiášovi ublíži; druhí však sa naľakali, lebo za svoje hriechy a neprávosti len trest mohli čakať od Spasiteľa, kráľa spravodlivosti, — a poneváč všetci predvídali, že zvesť o novonarodenom kráľovi len k novému hnevu popúdi Herodesa, prečo snáď i oni budu trpeť.

Prečo svolal Herodes kňazov a zákonníkov?

Aby sa od nich dozvedeť mohol, kde sa narodil Vykupiteľ. A to sa stalo zvláštnym riadením Božím, aby sa totižto aj kňazi aj Herodes presvedčili o čase a mieste narodenia Vykupiteľa, a tak pre svoju neveru žiadnej výmluvy nemali. Pán Boh aj nám často zreteľne dáva na vedomie tie najspasiteľnejšie pravdy, ale my tak málo si ich všímame, jako židia, ktorí síce dostatočnú známosť mali o Vykupiteľovi, ba i cestu k Nemu vedúcu znali trom kráľom ukázať, ale známosť túto neobrátili k svojmu prospechu a preto i zahynuli. Podobne aj my pochodíme, jestli to, čo vieme a k čomu iných povzbudzujeme, i sami nekonáme.

Prečo povedal Herodes, že sa i on pôjde dieťatu klaňať?

To len zo lsti povedal; a pritom ten úmyseľ mal, že dá Ježiška zavraždiť, a aby tento ukrutný cieľ svoj uskutočniť mohol, preto sa tak podrobne vyzvedal na čas a miesto narodenia Messiáša, preto sa staval tak nábožným. I dnes k takej lsti a podvodu sa utiekajú vrahovia duše, ktorí číhaju na krv nevinného. Poneváč sa nemôžu ukázať v podobe vlkov, to jest nemôžu zjavne ukázať svoj zlostný úmyseľ, berú na seba rúcho ovčie, náličnicu horlivosti a nábožnosti, kým sa nevlúdia do

srdca; a potom úlisnosťou, darami vyženú odtiaľ stydlivosť, nevinnosť, bázeň Božiu, ba i Samého Krista. Chráňte sa, duše nevinné, takýchto ľudí, ktorí zovňútorne sú oblečení v rúchu ovčom, vňútri ale sú vlci hltaví.

Čo pohlo troch kráľov k tomu, že sa Kristovi klaňali?

U východných národov vždy bolo v obyčaji, že pred kráľami a mocnármi až k zemi sa klaňali. Poneváč tedy oni svetlom milosti Božej osvietení v tom biednom, v plienky zahalenom dieťati poznali Vykupiteľa pokolenia ľudského a Spasiteľa sveta, v prach padli pred Ním a sa Mu klaňali. Jak zahaňbujúca je táto viera a úcta pohanských kráľov pre tých vlažných a chladných kresťanov, ktorí v chráme pred Bohom — pod spôsobom chleba prítomným — tak neúctive sa chovajú, že pred Ním ani koleno nechcú zohnúť.

Prečo obetovali králi Kristu Pánu zlato, kadidlo a myrrhu?

Jako obyčajou bolo na východe pred kráľmi a kniežatmi na kolená padať, tak bolo obyčajou týmže dary venovať. Vzácne dary, ktoré mudrci od východu Pánu Ježišovi priniesli, poukazujú na to, že boli vysoko postavení, vznešení hodnostári, a preto ich starodávne podanie kráľami nazýva, z ničhžto prvý menoval sa Gašpar, druhý Melicher a tretí Balthasar. Niektorí zbožní vykladači Písma sv. tým darom takýto význam pripisujú: **zlatom** poctili Ho, jako kráľa, **temjanom** Ho vzývali jako pravého Boha, — a **myrrhou** — ktorá s olejom smiešaná k pomazaniu slúžila — Pána Ježiša jako smrteľného človeka už popredku pomazali a sťaby zabalzamovali. (Pet. Chrys. 157. 9. káz.)

Jako sa my môžme Kristu Pánu podobnými darami zavďačit?

Zlato mu môžme obetovať tak, keď vôľu svoju — najdrahší to svoj poklad — úprimnou láskou, úplnou poslušnosťou, stálym zaprením Jemu podriadime, Jemu obetujeme; tak tiež, keď v mene Jeho chudobným pomáhame. **Temjan** Mu môžme zapáliť horlivou, nábožnou a vrúcnou modlitbou. **Myrrhu**, — ktorou sa zamedzuje porušenie a hniloba — Mu podávame, keď telesné svoje náklonnosti a náruživosti v sebe krotíme a usilujeme sa dušu svoju čistú a nepoškvrnenú zachovať. Vôbec môžme povedať: zlato, temjan, myrrhu mu podávame,

keď Ho za krála a Boho-človeka uznávame, a s darami opravdivej viery a zbožného života prichádzame k Nemu.

Prečo sa králi druhou cestou vrátili do svojej krajiny?

To preto urobili, ponevráč radšej chceli poslúchať Boha, ktorý ich vo sne upozornil na zlostný úmysel Herodesov, jako krála Herodesa; a týmto i nás poučujú: 1. Aby sme radšej poslúchali Boha, nežli ľudí. 2. Keď sme sa už raz obrátili a Boha svojho nalezli, inou cestou musíme kráčať, jako predtým. Hriešnymi rozkošami, hriechom, lenivosťou v službách Božích oddialili sme sa od svojej vlasti, od nebies; teraz tedy skrúšeným pokáním znovu hľadajme Boha. A aj ľahšie, snadnejšie Boha najdeme, lebo ľahšie sa dá najsť tým, ktorí Ho opravdive hľadajú. (Iz. 55.) A keď sme Ho našli, máme cestou kríža a sebazaprenia k nebesiam kráčať.

Vrúcne vzdychnutie. Božský môj Vykupiteľu! udeľ mi vieru svätých troch kráľov. Osviet mysel moju tým svetlom, ktoré im svietilo, ale pohni aj srdce moje, aby som svetlo toto nasledoval a od teraz len Teba vyhľadával, ktorý si ma prv hľadal. Popraj mi, aby som Ťa skutočne naleznúť mohol a Teba s tými králmi v duchu a pravde vzývať mohol, aby Ti zlato, temjan a myrrhu obetovať mohol: vôľu svoju dokonálou poslušnosťou, imanie svoje almužnou, telo sebazaprením; aby — keď Ti tu na zemi prinesiem obetu viery, — tam v sláve nebeskej vzývať som Ťa mohol na veky. Amen.

Poučenie na prvú nedeľu po Troch Kráľoch.

Vo vchode sv. omše povzbudzuje nás cirkev sv. k poklone Krista Pána týmito slovami písma sv.: „Videl som človeka sediaceho na tróne, ktorému sa zástupy anjelov klaňajú jedným duchom Ho chváliac; ktorého kráľovstvo potrvá na veky. (Dan. 7.) Plesajte Pánu celá zem! slúžte Pánu s veselosťou. (Žalm. 49.) Sláva Otcu i Synu i Duchu Svatému, jako bolo na počiatku, i nyni i vždycky i na veky vekov. Amen.“

Modlitba cirkevná. Sprevádzaj, prosíme Ťa Pane, nebeskou láskavosťou žiadosti prosiaceho ľudu Svojho, aby všetko, čo majú činiť, videli, a čo nahliadnu, i vykonať mohli. Skrze Pána nášeho Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *z listu sv. Pavla k Rimanom h. 12., v. 1—5.*

Bratri! Prosím vás na milosrdenstvo Božie, aby ste vydali telá svoje na obetu živú, svätú, Bohu ľúbeznú, rozumnú službu svoju. A neprirovnávajte sa tomuto svetu; ale premeňte sa novotou smyslu svojeho, aby ste skúmali, čo je vôľa Božia, čo dobré, čo bohumilé a dokonalé. Lebo skrze milosť mi udelenú, pravím všetkým, čo sú medzi vami, aby nemysleli (o sebe) viac, než sluší mysleť; ale aby smýšľali skromne, a tak jako Boh udelil jednomu každému mieru viery. Lebo jako na jednom tele máme mnohé údy, lež všetky údy nemajú úkon jednaký, tak sme mnohí jedným telom v Kristu, a každý jeden druhému údom v Kristu Ježišovi, Pánu našom.

Vysvetlenie. Sv. Pavel apoštol v tomto sv. čítaní nás napomína, ba pre milosrdenstvo Božie prosí, aby sme si telo bez poškvrny zachovali a jako živú, svätú a milú obetu Bohu obetovali. Jako živú obetu, nie tak jako židia, ktorí mäso zabitých teliec a baránkov obetovali, lebo to bola mŕtva obeta; jako svätú obetu, ktorá je čistá od každej škvrny hriechu, a preto príjemná a milá Bohu. Obetujeme tedy telo svoje Bohu, jako **obetu živú, svätú** a milú, ale tým neni vytvorené obetovanie duše; ba i obeta tela len vtedy je čistou, živou, svätou a príjemnou obetou, keď Bohu spolu i dušu svoju obetujeme. To činíme 1. keď všetky telesné skutky dobrým úmyslom a k sláve Božej konáme, a tak ich posväcujeme. 2. Keď hriešne žiadosti a zlé náklonnosti v sebe udusíme, keď na pr. premôžeme v sebe pýchu, hnev skrotíme, smilstva sa zriekneme, a výstredné myšlienky modlitbou zamedzíme; slovom keď odumreme hriechu, a len Bohu žijeme, vždy sme hotoví k Jeho službám a takýmto spôsobom — dľa príkladu Dávida — skrúšeným a pokorným srdcom samých seba prinášame v živú obetu Bohu. Zvláštne 3. keď svoje náboženské povinnosti tak doma, jako i v kostole nie len telom, ale i dušou plníme, to jest Boha nie len ústami ale i srdcom vyznávame a Jemu sa klaniame; keď svoju pobožnosť a úctu k Bohu nie len úctivým telesným chovaním sa, ale aj vnútornou úctou dokazujeme. V tomto záleží rozumná úcta Božia, ku ktorej nás sv. apoštol povzbudzuje. Potom aj na to nás napomína sv. Pavel, aby sme neboli podobní svetu, aby sme sa neriadili dľa zásad, mravov a obyčaji svetárov; aby sme nemilovali to, čo svet miluje, a nečinili to, čo svet činí. Táto nauka je tak vážna, že bez jej zadržania nemôžeme byť opravdiví nasledovníci Krista Pána, lebo

nemožné je, žeby sme priateľmi Božími boli a aj so svetom držali, ktorý je nepriateľom Boha. (I. Ján 1. 15—17.) A aby sme neboli rovní svetu, musíme sa zrieknuť všetkých hriešnych skutkov, myšlienok a náklonností, — hlavne tých, ktoré sv. Pavel v liste ku Galatským telesnými skutkami, skutkami tela nazýva, ktorých odplata je zatratenie, — a celkom ináč máme žiť. Nesmieme aj na ďalej zostať starými zemskými ľuďmi, ale musíme sa stať ľuďmi novými a nábožnými, ktorí majú život v nebesiach. Aby sme sa takýmito stali, snažme sa poznať, čo je Bohu milé, a tak aj dobré a dokonalé. Takáto **veda najlepšie svedčí kresťanovi**, ktorej sa žiadna vedomosť svetská nevyrovná. Ale keď sme už túto bohumilú vedomosť dosiahli, ešte sa nesmieme spoľahnúť a s ňou sa honosiť, lebo len Sám Boh udeľuje každému mieru viery. My sme podobní jednotlivým údom tela, a keď jedon z nás má výbornejšie vlastnosti, jako druhý, naša láska preto nesmie ochladnúť, ale každý z nás sa má usilovať, aby sa telo Krista Pána, cirkev sv. vždy viac vzmáhala, a počet jej zaslúžilých údov vzrastal.

Vzdychnutie. Daj mi, oh Ježiši, aby som Ti telo a dušu svoju sebazaprením, pokorou, a skrúšenosťou priniesol v obetu živú, svatú a Tebe milú a aby som nikdy nedopustil, žeby som sa stal otrokom hriechu, tela a sveta, — ani nikdy nezneuctil si telo nečistotou, pýchou, nemiernym jedením a pitím, alebo iným hriechom.

Evanjelium *sv. Lukáša h. 2., v. 42—52.*

Keď mal Ježiš dvanásť rokov, išli oni do Jeruzalema podľa obyčaje dňa sviatočného. A po dokončených dňoch (sviatočných), keď sa vracali domov, zostal chlapčok Ježiš v Jeruzaleme a jeho rodičia neznali o tom. Ale domnievajúc sa, že bude v sprievode, ušli deň cesty, i hľadali ho medzi pokrevnými a známymi. A nenajdúc ho, vrátili sa do Jeruzalema, hľadať ho tam. I stalo sa, že po troch dňoch našli ho v chráme, sedeť medzi učiteľmi, očúvať ich a vypytovať sa ich. A všetci, čo ho slyšali, udivili sa nad jeho rozumnosťou a odpoveďami. A keď ho uzreli, zapodivili sa. I riekla jeho matka k nemu: Synu, prečo si nám to učinil? Hľa, otec tvoj a ja s boľasťou sme ťa hľadali. I riekol im: Čo-že ste mňa hľadali? Či ste ne-

vedeli, že musím byť v tých vecach, čo sú mojeho Otca? A oni neporozumeli slovu, čo im povedal. I sostúpil s nimi a prišiel do Nazaretu, a bol im poddaný. A jeho matka prechovávala všetky tieto slová v srdci svojom. A Ježiš rástol múdrosťou a vekom i milosťou u Boha i u ľudí.

Prečo šiel Ježiš so svojími rodičami do jeruzalemského chrámu?

Dľa zákona Mojžišovho (V. Mojž. 16. 16.) musel sa každý žid trikrát v roku ustanoviť pred tvárou Jehovy — Boha — čili pred svätým stánkom v chráme jeruzalemskom; a síce na Veľkú Noc, na Turíce a na Sviatky Šiatrov. Keď tedy Ježiš už mal dvanásť rokov, toto nariadenia zákona i Jeho viazalo, a preto sa aj vydal na cestu do Jeruzalema so svojími rodičiami, kde bol vtedy svätý stánok. Z tohoto máme si i my príklad brať, že príkazom Božím a cirkevným musíme poslúchať a pri plnení týchto príkazov nemáme sa ľakať žiadnych prekážok. Zvlášť pri navštevovaní chrámu nevyhovárajme sa na dlhú a obtížnu cestu. Keď Pán Ježiš v dvanástom roku mohol prekonať tú dlhú cestu z Nazaretu do Jeruzalema: prečo by sme my nemohli pár sto krokov vykonať do kostola? Kto raz nerád navštivuje kostol a služby Božie, tým dokazuje že Boha a sväté slovo Jeho nemiluje. Tá okolnosť, že Ježiš so

svojími rodičami išiel do chrámu, spolu napomína dietky, aby najradšej v kruhu a spoločnosti svojich rodičov sa zdržovali, kde ich mravnosti a čnosti žiadne nebezpečenstvo nehrozí.

Čo sa učíme z toho, že malého Ježiška pojali rodičia so sebou do Jeruzalema?

Z toho si majú rodičia príklad brať, aby dietky svoje, keď tieto už k rozumu dospely, že už môžu do školy chodiť, kresťanské poučenie počúvať, a sa modliť, usilovne napomínali, povzbudzovali a na srdce kládli, aby dľa príkladu Ježiša vďačne chodily do kostola a tam slušne a úctive sa chovaly.

Prečo zostal Ježiško v Jeruzaleme?

Preto, aby mohol aj dlhšie počúvať učiteľov, ktorých cez sviatky počúval, a aby ich odpoveďami Svojími poučil o kráľovstve Božom a tak napomohol ich duševné spasenie a slávu Božiu; tiež aj preto, aby už včul ukázal lúče Svojho Božstva a tak pripravil ľudí k viere oproti Sebe.

Prečo Maria a Jozef tak bedlive vyhľadávali Ježiša?

Činili to z lásky oproti Nemu. Z toho sa máme učiť, nakoľko sa máme chrániť, aby sme hriechom Pána Ježiša duševne neztratili, — a ztratíme-li Ho, jak horlive sa máme vynasnažovať znovu Ho naleznúť. Táto verná láska a horlivosť rodičov Ježišových vo vyhľadávaní Jeho zahaňbuje mnohých rodičov, ktorí sa o meškanie a blúdenie svojich dietok nič nestarajú, — všetko jedno im je, či sú v dobrej spoločnosti, kde sa niečo dobrého a prospešného môžu naučiť, — a či v zlej, kde nevinnosť svoju tratia a k zlému sa navykajú, — a ktorí sa ešte menej starajú o telesné zdravie svojích dietok, jako o domáci statok svoj.

Prečo zostal Ježiš v chráme a tam sa učiteľov spytoval a odpovede im dával?

Tým nás chcel poučiť, že sa aj my máme usilovať naučiť sa všetko to, čo nám je k dušnému spaseniu potrebné. Preto usilovne choďme na kázne a kresťanské nauky. Nehaňbime sa poučenie a vysvetlenie prosiť od kňazov, keď niečo nerozumieme, lebo niečo nevedeť neni haňba, ale haňba je a k večnému zatrateniu vedie nevedomosť ukrývať a poučenie odmietať.

Prečo riekla Maria: **„Synu, prečo si nám to urobil?“**
Preto, aby vyjadrila svoju bolasť a žiaľ nad Jeho ztratou a svoju lásku k Nemu; — ale nie, aby Ho pokarhala: lebo Ježiš bol celkom nevinný. Ale tieto slová Marie upamätujú rodičov na tú povinnosť, aby na svoje dietky pozor dávali a trestali ich, keď zlého sa dopustia. Boh potrestal Heliho náhlou a strašnou smrťou, lebo synov svojich nekarhal a netrestal. (I. Králov 3. 12., 4. 18.)

Poučenie o poslušnosti.

„A bol poslušný rodičom svojim.“

Z týchto slov sa má poučiť každý kresťan, že príkazom Božím, cirkevným a rodičovským máme ochotne poslúchať. Poslušnosť je lepšia, jako obeta, — hovorí písmo sv. (I. Kráľ. 15. 22.), — a lepšie sa ľúbi Bohu, než tuk zvierat; a neposlušnosť oproti Bohu je taká, jako hriech veštenia a modloslužby. Jak hriešne a prevrátene jednajú neposlušné a zvlášte tie deti, ktoré nechcú poslúchať svojich chudobných, zostarlých, nevládnych rodičov, — ba snáď i haňbia sa za ních; kdežto Syn Boží, Ježiš Kristus vo všetkom bol poslušný Svojej biednej Matke a Svojmu pestúnovi, sv. Jozefovi, biednemu to tesárovi. Prekliaté sú tie deti, ktoré rodičov svojich nectia (V. Mojž. 27. 16.), a ešte viac tie, ktoré rodičov svojich opovrhajú, vysmievajú a ich opúšťajú. Zaslúžia, aby im vrany oči vyzobaly. (Knih. príkl. 30. 17.) Keď Boh káže ukamenovať neposlušné a hlavaté deti (V. Mojž. 21. 21.), čo zaslúžia tie, ktoré sa opovážia ruky zdvihnúť na rodičov a biť ich? Jestli aj nestihne trest tu na zemi také zlostné deti, dozaista neujdú vo večnosti mukám pekelným.

Jako rástol Ježiš v múdrosti, milosti a veku?

V pomere k Svojmu rastúcemu veku vždy novšie dôkazy dával tej múdrosti a milosti, ktorou bol preplnený, a tým učí nás všetkých, obzvlášte mládež, že ustavične má prospievať na ceste poznania Boha, jako aj na ceste mravnosti, — lebo každý vek má svoje povinnosti a čnosti, ku plneniu ktorých už aj preto sa máme vynasnažovať, aby sme dosiahli dokonalosť nasledujúceho veku. Ale na tolko rástol v múdrosti, že sa i zákonníci v chráme jeruzalemskom divili a všetka

táto múdrosť bola plná vecí „otcových“, On sa zaoberal s vecami Svojho Otca. Jeho múdrosť a nekonečná skromnosť Mu získaly — zaľúbenie u ľudí a s vekom vzmáhala sa i láska, ktorou sa ľudia k Nemu vinuli. Z chlapca sa vyvinul mladík plný sily, ktorý je hotový podstúpiť muky od prorokov predpovedané a vyprázdniť ten horký kalich, ktorý — dia vôle Otca nebeského — Jemu bol prichystaný.

Nábožné cvičenie. Milý Ježišu, popraj rodičom milosti a múdrosti, aby dietky svoje dľa Tvojej vôle v dobrých mravoch a pobožnosti vychovávali, a dietkam svojim dobrý príklad dávali. Popraj nám všetkým, aby sme Ťa nikdy neztratili, alebo, ak sme Ťa ztratili, aby sme Ťa horlive hľadali a šťastlive nalezli, a majúc Teba — v milosti, múdrosti a čnosti tak prospievali, aby sme dosiahli ten stupeň dokonalosti, ktorý si nám za cieľ vytknul. Amen.

Poučenie o opravdivej pobožnosti.

(Z diela sv. Františka Sal. „Philothea“.)

„Nalezli Ho v chráme.“ (Luk. 2. 43.)
„Nech je služba vaša rozumná.“ (Rím. 12. 1.)

Mnohí si veľmi zle vykladajú pochop pobožnosti; lebo jako maliar Arelius v každej tvári na svojích maľbách podal podobnosť tých ľudí, ktorých miloval: tak aj Božstvo, večný prameň každej pobožnosti, jeden každý dľa svojej obrazotvornosti a náklonnosti si predstavuje. Taký, ktorý sa rád postí, už sa nazdáva, že je dosť pobožný, bárs srdce jeho naplnené je hnevom pomsty, a kým k vôli pôstu bedlive sa chráni, aby si jazyk ani kvapkou vína alebo vody neovlažil: zatiaľ ani zďaleka sa nechráni utŕhaním, pomlúvaním, hanením, potupovaním do krve bližného ho zamočiť. Iný sa za pobožného drží, lebo mnoho modlitieb denne odrieka; ačkoľvek potom len tak sa sypú z úst jeho zlostné, pyšné, urážlivé nádavky na jeho domácich alebo súsedov. Tento vďačne otvára mešec, aby núdznemu almužnou pomohol, ale zatvára srdce svoje pred svojím nepriateľom a o odpustení, tichosti ani počuť nechce. Ten zase vďačne odpúšťa, ale aby dlhy svoje splácal — k tomu ho len úradné násilie je v stave donútiť. A keď takýmto aj podarí sa presvedčiť, oklamať verejnú mienku, že sú všeobecne za pobožných považovaní, veľmi ďaleko sú v srdci svojom od

opravdivej pobožnosti, od najšľachetnejšej to čnosti kresťanskej. Jednajú, jako manželka Dávidova, Michol, ktorá — keď Saulom najatí vrahovia jej muža hľadali, položila do lúžka Dávidovho lútku — bábu — v šaty jeho odiatu a presvedčila žoldnerov, že tam sám Dávid leží chorý. Tak aj pokrytci, zovňútornými skutkami zdajú sa pobožnými a za bohabojných sa pretvárajú, kdežto ích horlivosť je taká, jako tá slamená lútka Micholy: prázdna, bez vážneho umyslu.

Opravdivá, živá pobožnosť predpokladá lásku Božiu, ba ani inšie neni, než láska oproti Bohu v tom najužšom smysle slova. Lebo aj láska je rozličná. Nakoľko totižto láska Božia okrášľuje dušu našu, menuje sa milosťou, poneváč nás milými činí pred Bohom. Nakoľko však dodáva nám sily a spôsobnosti k vykonávaniu dobrého, učinlivou láskou sa nazýva; ale zbožnosťou stáva sa len vtedy, keď dosiahne ten stupeň dokonalosti, že sme schopní nie len činiť dobré, ale spolu aj činiť dobré **ochotne, často a s oduševnením.** Pštros nikdy nelieta, sliepka len ťažko, i to len zriedka a nízko: ale orol a vlastovička lietajú rýchle a vysoko. Podobne i hriešnici, — nevznášajú sa k Bohu dobrými skutkami, ale všetka účinlivosť ích je zemská a k zemi ťaží. Potom sú ľudia dobrej vôle, ktorí však ešte nedospeli ku zbožnosti, — dvíhaju sa síce k Bohu dobrými skutkami, ale len zriedkave a ťažko; kdežto tí, ktorí sú v hĺbke srdca svojho nábožní, rýchlym a ľahkým vzletom letia k Bohu, sťa orol alebo štebotná vlastovka. Slovom: pobožnosť je nič nie inšie, jako bedlivosť a hotovosť ducha, ktorými láska v nás účinkuje, pomocou ktorej dobré skutky konáme bez všetkých pobočných ohľadov z púhej lásky k Bohu a z dobrej vôle srdca nášho. Jako tedy opravdivý úkol lásky je ten, aby nás povzbudzoval, žeby sme všetky príkazy Božie všeobecne a úplne plnili; tak aj opravdivá pobožnosť má tú vlastnosť, že nás povzbudzuje k snažnému a ochotnému plneniu tých svätých príkazov. Z tohoto je zrejmé, že správne nemôže sa pobožným menovať ten, kto nezachováva verne všetky príkazy Božie. Lebo, aby sme boli dobrými, potrebné je, aby opravdivá láska účinkovala v srdci našom, ale aby sme aj *pobožnými* boli, musíme mať krem lásky aj horlivosť a ochotnosť v srdci svojom k vernému konaniu lásky.

Avšak pobožnosť krem toho, že nás ochotnými a horlivými činí v zachovávaní všetkých príkazov Božích, ešte i viac pôsobí v nás. Poneváč totižto pobožnosť predpokladá vyšší stupeň opravdivej lásky k Bohu, preto i k tomu nás vzbudzuje,

aby sme hotovým srdcom toľko dobrého vykonávali, koľko len môžeme, ešte i v tom páde, keď sme k dobrým skutkom zvláštnym príkazom nie zaviazaní, ale len šlachetnosť srdca nášho a opravdivá láska k Bohu nám ich radí a odporúča. Človek, ktorý len nedávno povstal z ťažkej nemoce, pohybuje sa síce, ale len pomaly a ťažkým krokom. Práve tak sa má vec aj s hriešnikom novo obráteným, — aj tento len na toľko napreduje, nakoľko to príkazy Božie nakladajú, len pomaly a ťažko, kým nedospeje ku zbožnosti. Ale potom — podobne zdravému človekovi — nie len chodí, ale i beží po ceste príkazov Božích, a prebehne cestu nebeských vnuknutí a rády evanjeliuma. Konečne medzi pobožnosťou a láskou je len ten rozdiel, ako medzi ohňom a plameňom; láska je duševný oheň ktorý, keď naozaj v plameň vybĺkne, menuje sa pobožnosťou, a tak zbožnosť dodáva len plameň k ohňu lásky; čím sa; láska ochotnou stáva nie len k plneniu príkazov Božích, ale aj k plneniu nebeského nadchnutia a rady evanjelia.

Poučenie na druhú nedeľu po Troch Kráľoch.

V introite čili vo vchode sv. omše povoláva cirkev všetky tvory, aby Bohu vďaky vzdávaly, za vtelenie jednorodzeného Syna Jeho: „Celá zem nech Ťa vzýva a prespevuje: chválu nech vzdáva menu Tvojmu, o Najvyšší! Plesaj Pánovi celá zem, vzdávajte chválu Menu Jeho, učiňte slávnou chválu Jeho. (Žalm 65.) Sláva Otcu i Synu i Duchu sv., jako bolo na počiatku i nyni i vždycky i na veky vekov. Amen.“

Modlitba cirkevná. Všemohúci večný Bože, ktorý nebeské a tiež i zemské veci spravuješ: vyslyš milostive prosby ludu Svojho a popraj Svoj pokoj časom našim. Skrze Pána nášho Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *z listu sv. Pavla k Rimanom h. 12., v. 6—16.*

Bratri! Máme dary rozdielne, podľa milosti nám udelenej. Buďto proroctvo, pomerne našej viere, buďto úrad, k bedlivému prisluhovaniu, alebo kto učí, nech vynaučuje, kto napomína, nech napomína, kto udeľuje, nech udeluje s uprimnosťou, ktorý je predstaveným, nech je ním starostlive, kto vykonáva milosrdenstvo, nech to činí s veselosťou. Láska nech je bez pokrytstva. Nenávidťte zlé, a pridŕžajte sa dobrého. Milujte sa

braterskou láskou vospolok; predchádzajte sa úctivosťou. V horlivosti nie leniví, buďte vrúcni duchom; slúžte Pánovi. Radujte sa nádejou, v súžení buďte trpezliví, vytrvalí na modlitbe. Svätých (t. j. kresťanov) napomáhajte v potrebách; k hosťom buďte prívetiví. Dobrorečte tým, ktorí vás prenasledujú; dobrorečte a nepreklínajte. Radujte sa s radujúcimi, a plačte s plačúcimi. Buďte jednomyseľní medzi sebou; nebuďte vysokomyseľní, ale pridružujte sa pokorným.

Vysvetlenie. V tomto sv. čítaní sv. Pavel napomína každého kresťana, aby dobre používal dary Božie, ktoré z Jeho milosti dostáva. Keď je niekomu nejaký úrad sverený, má ho tak zastávať, aby pred Bohom počet mohol vydať z jednania svojho. Zvlášte napomína nás sv. Apoštol k láske k bližnému, — ktorú si len tak môžme zachovať, keď konáme skutky milosrdenstva, jako sú: pocestných do hospody prímať, almužnou pomáhať tých, ktorí dákou pohromou zastihnutí alebo nespravodlivosťou stíhaní o majetok prišli. Tiež otcovsky nás napomína k tomu, aby sme sa šťastiu bližného svojho tešili, nad nešťastím jeho s ním sústrasť mali a tak s ním spolucítili, jako pri svojom šťastí alebo nešťastí cítime.

Čo je najlepším prostriedkom k udržaniu lásky k bližnému?

Poníženosť; dľa ktorej nedržíme seba za viac od druhých, a vďačne uznávame dobré vlastnosti a prednosti druhých. Táto čnosť pôsobí v nás, že sa proti každému láskave a slušne chováme. Konáme-li túto šľachetnú vlastnosť duše, pokoj bude vládnuť medzi nami; kdežto sme-li pyšní a každý z nás chce byť onakvejší, jako druhý, budeme žiť v ustavičných zvadách, nesvároch, roztržkách a nepriateľstvách. (Kniha Prísl. 13. 10.)

Mravné poučenie pre predstavených.

Prýsny súd môžu očakávať od Boha tí, ktorí len k vôli zisku vyhľadávajú úrady a i vtedy natisnú sa do úradu, keď nemajú k tomu potrebné známosti a spôsobnosť, — alebo keď aj môžu zodpovedať povinnostiam úradu, ale o plnenie ích málo dbajú; a keď aj robia niečo, nekonajú to z čistého citu povinnosti, spravodlive, ale za nečestné dary a podplácania. O takomto nesvedomitom zastávaní úradov už u Izaiaša proroka ponosuje sa Boh, keď k ľudu izraelskému mluví: Pohlavári tvoji sú neverní a spoločníci zlodejov. Všetci ľúbia dary a za darunkami chodia; sirotám neprisluhujú spravodlivosť a vdova

nepríde k ním. (Izaiaš 1. 3.) Ale beda im, chytro ich zastihne ruka Božia a trest ich bude najprísnejší. (Kniha Múdr. 6. 6.)

Vzdychnutie. Daj nám milosti Svojej, o Bože, aby sme učenie sv. Pavla o poslušnosti a láske podľa vôle Tvojej vždy verne nasledovali, aby sme sa nad núdznymi smilovali, nad blížnych svojích sa nevyvyšovali, ale k nižším sa uponížili: aby sme milosťou Tvojou hodní boli s nimi jednúc do večnej blaženosti nebeskej sa dostať. Amen.

Evanjelium *sv. Jána h. 2., v. 1—11.*

Za onoho času stala sa svatba v Kane Galilejskej; a bola tam i matka Ježišova. A pozvaný bol i Ježiš a učeníci jeho na svatbu. A keď sa nedostávalo vína, riekla matka Ježišova jemu: Nemajú vína! A Ježiš riekol jej: Čo mne i tebe ženo! Neprišla ešte moja hodina. I riekla jeho matka služobníkom: Čokoľvek vám povie, učiňte. I bolo tam postavených šesť kamenných nádob podľa obyčaje židovskej na očisťovanie, každá po dve lebo tri merice. Riekol im Ježiš: Naplňte tie nádoby vodou! A naplnili ich až do vrchu. A Ježiš pra ví im: Včuľ načrite a zaneste správcovi stola. A oni zaniesli. A keď správca stola okúsil z vody, učinenej vínom, nevedel odkiaľ bolo (ale sluhovia vedeli, ktorí ťahali vodu), zavolal správca stola mladoženícha a riekol mu: Každý človek dáva najprv dobré víno a potom, keď sa podnapijú, podlejšie. A ty si zachoval dobré víno až dosavád. Tento počiatok zázrakov učinil Ježiš v Kane Galilejskej, i zjavil slávu svoju a jeho učeníci uverili v neho.

Prečo nám vypráva sv. evanjelium, že Ježiš s Matkou a učeníkami Svojími účasť bral na svatbe?

Tým nás poučuje 1. Že tí mladoženísi museli byť bohabojní ľudia, keďže aj Pána Ježiša, Pannu Mariu a učeníkov povolali na svatbu a títo pozvanie i prijali. Z toho sa majú snúbenci poučiť, že — chcú-li si požehnanie Božie získať — čistým životom, a horlivou modlitbou sa musia hodnými učiniť, aby Ježiš svatbu ich duchovne navštívil, a že veselie prítomnosťou Krista Pána a čnostlivosťou snúbencov a účastníkov sa

má zasvätiť. Preto vidíme tolko nešťastných stavov manželských, ponevádž málo mladoženíchov nasleduje napomenutie apoštola. Vôbec vždy pamätajme na to, aby sme si pri každom vážnom hnutí života svojho Krista Pána na pomoc volali, aby On nám dal k tomu Svoju milosť, pomoc a požehnanie. 2. I o tom nás poučuje, že sa i zabaviť smieme, nech sa len radosti naše neprotivia zásadám kresťanským, nech sú len sami v sebe nie hriešne, alebo k hriechu nech nezavdávajú príležitosť.

Prečo sa starala Maria o mladoženíchov, keď sa im víno minulo?

Ponevádž ona je Matka milosrdenstva, a láskavá prímluvkyňa tých zarmútených a opustených, ktorí sú bohabojní. Z toho máme sa poučiť, že v trapnom svojom položení a biedach svojich útočiste máme hľadať u Marii, láskavej to Matky milosrdenstva, ktorá bedlive stráži nad biedou ludí a i v ích časných, hmotných biedach im pomáha, primlúvajúc sa za ních u Syna Svojho, mnohokrát i v tom páde, keď v núdzi povstavení neobracajú sa ku Nej o pomoc. Tým ochotnejšie nám pomôže prímluvou svojou, keď v duševných svojích biedach k nej sa utiekame a o prímluvu ju s dôverou prosíme.

Prečo povedal Kristus Pán Marii: **„čo Mňa a teba do toho, ženo“?**

Týmto chcel ju upozorniť, že v tomto ohľade Mu je celkom cudzá, to jest, že od nej len ludskú prírodu prijal na seba, a nie spolu aj Božskú; staby jej bol riekol, že učiní síce zázrak, ale nie podľa jej vôle, lež podľa vôle Otca nebeského, keď bude k tomu čas. Tento čas ale ešte neprišiel, lebo nedostatok ešte neni známy a tak by prítomní ešte nevedeli dostatočne oceniť moc Jeho.

Prečo riekla Maria sluhom: **„čokoľvek vám povie, učiňte“?**

Lebo pevnú nádej mala, že Ježiš skutočne vykoná sľúbený zázrak, čo sa i skutočne stalo. Prosba blahoslavenej Panny sa skutočne splnila, keď aj nie hneď, ale o malú chvíľu, keď totižto nadišiel čas Bohom určený. Tak ani naše prosby Boh hneď nevyslyší: ale v takýchto pádoch dľa príkladu Panny Marie netratme nádej k Bohu, ktorý nám skutočne spomôže, keď nato bude čas. Z celého evanjeliuma krásne vysvitá láska Ježiša k Jeho pannenskej Matke, Marii. O kiežby nebolo dieťaťa na svete, ktoré by horké slzy muselo roniť a svoju nevďačnosť oproti rodičom oplakávať, keď o detinskej láske Ježiša číta alebo slyší.

Čo znamená nedostatok vína?

Niektorí vysvetľovatelia písma sv. mienia, že v duševnom smysle môže znamenať nedostatok lásky u manželov, čo sa zväčša prihodí u tých, ktorí sa len pre peniaze, pre zovnútornú krásu a podobné veci soberajú; alebo ktorí už aj pred sňatkom v hriešnom pomere a obcovaní žili. Títo majú vrúcne prosiť Boha, aby im hriechy odpustil a majú sa usilovať premeniť zlý úmysel pri sňatku prechovávaný, chcú-li, aby im Boh nedostatok vína, čili lásky vynahradil.

Prečo prikázal Kristus, aby z vína zaniesli najprv starejšiemu?

Aby starejší víno okúsil, o zázraku sa presvedčil a o ňom svedectvo vydal; tiež aj preto, aby sa poriadok udržal a hostia víno nezneužili; poneváč starejší k tomu cieľu boli ustanovení. Chceme-li tým slovám: „každý dá najprv lepšie víno a potom horšie“, — duševný význam pripísať, povedať môžeme, že svet často podáva nám sladké víno rozkoší, a neskrošie horkú žlč: trápiaceho nás svedomia. Ale Boh vyvoleným Svojim najprv dá okúsiť horký kalich nerestí, ale neskoršie — už tu na zemi — im dáva sladké víno útechy, a na druhom svete pohár večných radostí.

Vrúcne vzdychnutie. O milý Ježiši! hotový som dľa ľúbosti Tvojej tu na zemi užívať radšej trpký kalich trápenia, než sladké víno rozkoší, len mi popraj, aby som niekdy hodným bol s Tvojími vyvolenými na druhom svete účasť brať vo večných slastiach.

Poučenie o sviatosti stavu manželského.

Či je stav manželský sviatosť?

Tak je, poneváč neomylná a pravoverná cirkev — dľa svedectví svätých Otcov — stav manželský od časov apoštolských až po teraz vždy za sviatosť považovala; čo by sa nebolo stalo, keby stav manželský Sám Kristus nebol povýšil na sviatosť. Čo viac, sv. Pavel túto sviatosť **„veľkou“** nazýva. (K Efez. 5. 32.); poneváč je obrazom spojenia Kristovho s cirkvou svätou.

Jaká milosť býva udeľovaná v tejto sviatosti?

V tejto sviatosti býva udelená milosť 1. k neporušenému zachovaniu vernosti manželskej; 2. ku kresťanskému vychovávaniu dietok; 3. ku trpezlivému znášaniu neresti a ku spokojnému spolubývaniu a obcovaniu v stave manželskom; 4. k napomoženiu vzájomnej čnostlivosti a obapolného dušného spasenia. Vo všetkých týchto veciach manželia nevyhnutne potrebujú milosť Božiu, lebo bez nej svoje ťažké povinnosti lebo vôbec nemôžu alebo len veľmi ťažko môžu plniť, k nesmiernej škode dušného spasenia sebä samých a ích dietok.

Čo je zovnútorným znakom milosti vo sviatosti stavu manželského udelenej?

Vyjadrenie obapolného usrozumenia, čo sa ale nesmie konať tajne, v skrytosti, ale dľa naloženia sv. snemu tridentského verejne, pred obličajou cirkve, totižto pred vlastným farárom, alebo s jeho dovolením pred iným kňazom v prítomnosti dvoch svedkov.

Jaké prípravy sú potrebné k tomu, aby niekto hodný častný bol milostí tejto sviatosti?

Prvá a najlepšia príprava k tomu je čistý a nábožný život, vrúcne vzývanie Ducha sv., aby nás osvietil, či máme

k tomuto stavu povolanie a či nie? Druhá príprava je, aby človek pri svojom volení nehľadel na krásu, tým menej na bohatstvo, ale zvláštne a hlavne na to, aby dobrého kresťana dostal za spolumanžela. Konečne tretia príprava je zpytovanie svedomia, spoveď a prímanie; ale užitočné a spasiteľné je, aby mladoženísi v deň sňatku, sobášu aj sv. omšu nábožne počúvali, aby im Boh Svoju milosť udelil k nábožnému započatiu tohoto nového stavu a k vernému plneniu tých povinností, ktoré im stav manželský nakladá.

Prečo je teraz tak mnoho nešťastných stavov manželských?

Preto, ponevráč u mnohých život hriešny predchádza stav manželský a i počas celého stavu manželského v hriechu zotrvávajú, a keď sa i spovedajú, spovedajú sa neplatne a svätokrádežne; kremtoho ku sňatku pohýňa ich len telesnosť a hriešna náklonnosť, nič nedbajú na to, aby milosť Božiu a požehnanie Božie si na pomoc prosili. V deň sobášu bez všetkej prípravy a pobožnosti vstupujú do chrámu a tam len druhých pohoršujú svojím ľahkomyseľným chovaním sa. Takíto snúbenci ani nemôžu obsiahnuť požehnanie Božie a milosť Jeho, lebo sú toho nehodní.

K jakému cieľu ustanovil Kristus Pán stav manželský?

K udržaniu pokolenia ľudského a k odstráneniu hriechu nečistoty, ale i k tomu, aby si manželia v znášaní životných ťažkostí vzájomne pomáhali a v čnostnom žití obapolne sa zdokonaľovali. Krem toho stav manželský je najistejším prostriedkom, aby dietky dostaly dobrú výchovu, a vzdelané boly vo všetkom dobrom, zvlášť vo veciach viery. Tí teda, ktorí v stave manželskom len telesnosť hľadajú, vytvárajú Boha zo srdc svojích a tak hrešiac dostávajú sa pod moc diabla. (Tob. 6. 17.)

Prečo bývajú snúbenci v kostole ohlašovaní?

Preto, aby bola odhalená nejaká prekážka — pokrevnosti, príbuznosti, švagorstva, kmotrovsta — pre ktorú by do stavu manželského platne vstúpiť nemohli. Kto známosť má o takejto prekážke, povinný je to patričnému úradu farskému oznámiť.

Prečo požehnáva kňaz snúbencov?

Aby obsiahli od Boha milosť svornosti a zdravia, a hlavne tú milosť, aby farchy stavu manželského trpezlive znášali a dietky svoje pokresťansky vychovávali.

Prečo si podávajú snúbenci ruky pred kňazom a dvoma svedkami?

Týmto spôsobom uzatvárajú pred Bohom a Jeho svätou cirkvou spolok, že cez celý život zostanú si verní a v boji životnom podajú si pomocnú ruku.

Prečo sa slúži sv. omša pri sobáši?

Aby manželský sňatok, sľub aj nekrvavou obetou nového zákona bol potvrdený.

Čo majú činiť manželi po sobáši?

Na kolená padnúc, majú vďaky vzdávať Bohu za tie všetky milosti, ktoré im pri tejto sviatosti udelil, a majú Ho prosiť, žeby tú milosť v nich upevnil, aby to, čo pred Jeho svätým obličajom sľúbili, až do smrti verne zadržali. A aby toto aj skutočne zachovali, nech si často pripomenú tie povinnosti, ktoré im kňaz pred sobášom vysvetlil a to napomenutie, ktoré ím pri sobáši dával. Toto napomínanie a rady vzaté sú z listu sv. Pavla ku Efezským. V tomto liste poučuje sv. Pavel manželov, jako sa majú chovať jeden proti druhému a za vzor im predkladá lásku a spojenie Krista Pána s cirkvou svätou. Napomína mužov, aby tak milovali manželky svoje, jako Kristus miluje cirkev Svoju, za ktorú Sám Seba obetoval; z čoho vyplýva, že muž až do smrti má byť na pomoci manželke svojej vo všetkom jej trápení, a nemá s ňou zachádzať, jako s otrokyňou. Manželka ale, jako slabšia, má byť mužovi podriadená a jemu vo všetkom, čo pred Bohom dovolené je, poslušná, jako i cirkev je poslušná Kristu Pánu; poneváč muž je hlavou ženy, jako Kristus hlavou cirkve. Toto je pre ženy najmohutnejší a najistejší prostriedok k získaniu lásky mužov — aby vždy pokojný a spokojný život viedli: — láskavá poslušnosť. A nič tak neodvráti srdce muža od ženy, jako jej panovitosť, a pyšná vzdorovitosť. Dľa sv. Pavla manželia sa tak majú milovať, jako telá svoje, poneváč takrečeno jedno telo tvoria. „A budú dvaja v jedinom tele. Lebo telo svoje nikto nemá v nenávisti, ale ho pestuje.“

Čo máme znať o civilnom manželstve?

Civilným manželstvom menujeme to, keď sa muž a žena musia dostaviť k svetskému, občanskému, civilnému úradníkovi, a pred ním sa osvedčiť, že vstupujú do stavu manželského,

načo ich úradník vyhlási za manželov pred zákonom. Takýto civilný sobáš má pre katolíkov len svetský, občanský význam v rodinných a majetkových záležitostiach. Takýto stav manželský je nie sviatosť, ba ani neni opravdivý stav manželský, a jestli sa katolíci uspokoja s takouto civilnou ceremoniou a nedajú sa sosobášiť dľa cirkevných predpisov, páchajú ťažký hriech a v hriešnom pomere žijú. Kde tedy svetský zákon civilné manželstvo povinovate predpisuje, stránka katolická nech ide najprv k svojmu duchovnému, o svojom úmysle nech s ním pohovorí, od neho nech sa dozná, či jeho zamýšlaný stav manželský nič neprekáža, a keď svoj úmysel pred občanským úradníkom vyznal, nech pospiecha do chrámu Pána, aby sa stal účastným sviatosti a milosti stavu manželského.

Modlitba. Najmilostivejší Ježiši, ktorý si k pocte stavu manželského na svatbe kánanskej premenením vody na víno prvý zázrak Svoj vykonať ráčil: popraj nám, prosíme Ťa, aby veriaci Tvoji sviatosť stavu manželského v úctivosti mali a sväte zachovávali, a aby v ňom k svojmu a dietok svojích spaseniu bohabojne a poctive žili. Amen.

Poučenie o miešaných čili krížnych manželstvách.

Čo máme znať o miešanom manželstve?

To, že jestli iná rozlučujúca prekážka nejestvuje, aj miešané manželstvá sú pravdivé a platné manželstvá, a preto **nerozlučiteľné.** Ale cirkev sv. si takýchto manželství nepraje a v istých pádoch i za hriešne drží.

Prečo zazlieva cirkev sv. takéto manželstvá?

Ponevač v takýchto manželstvách nebezpečenstvo hrozí stránke katolickej a dietkam ohľadom viery a večného spasenia.

je skutočne tak veľké toto nebezpečenstvo?

Veľkosť toho nebezpečenstva vysvitá z nasledujúcich: 1. **Čo sa samých manželov týka,** jedna z najsväčších ich povinností je, aby na spasení duší svojích v každom ohľade spoločne účinkovali. Avšak plnenie tejto povinnosti je náramne obťažené u tých, ktorých city sú následkom rozdielnej viery rozdelené, lebo sa ani len v prostriedkoch k takému cieľu vedúcich nesrovnávajú, a čo jeden drží za potrebné k dosiahnutiu spasenia, druhý to drží za zbytočné a nepotrebné.

Bez vzájomného náboženského vplývania nemôžu sa manželia v duševnom živote zdokonaľovať; a spasiteľné ovocie takého vzájomného vplývania môže sa len jednou vierou, prijímaním sv. sviatostí, navštevovaním služieb Božích a súkromnou pobožnosťou docieliť. Z tej príčiny ohľadom vzájomného zdokonaľovania sa len tri pády sa dajú myslieť v miešanom stave manželskom: lebo sú obe stránky ľahostajné, chladné, a v tom páde každá stránka nasleduje svoje presvedčenie a o druhú sa nestará; alebo svoje náboženské náhľady pomiešajú a tak si utvoria novú vieru, v ktorej každý to verí a to činí, čo za najlepšie uzná, alebo druhými slovami: upadnú v náboženskú ľahostajnosť, chladnosť, čo býva smrťou každej viery; alebo každá stránka sa usiluje druhú pre svoju vieru získať. Tedy katolícka stránka, keď do krížneho manželstva vstupuje, stáva si na kraj trojnásobnej prepasti, jako sú: ochladnutie manželov oproti sebe, náboženská ľahostajnosť, a odpadnutie od viery; a — žiaľbohu — ľahko padne v obeť jedného lebo druhého zlého. Ktoré je z tých troch menšie zlé, ťažko by bolo rozhodnúť.

A jako v krížnom manželstve nie sú v stave manželia vzájomne sa zdokonaľovať: **tak ani nemôžu spoločne vykonávať svoje verejné lebo súkromné pobožnosti.** Každý zná veľký prospech a úžitok domácich pobožností a veľký ich vplyv na blahobyt a mravný život rodín, — ale poriadok týchto pobožností je pomýlený tam, kde sú manželia rozdielnej viery, ponevráč nemôžu byť jednomyseľní a nemôžu spolucítiť. Tak na príklad stránka katolícka v svojich modlitbách na pomoc vzýva blahoslavenú Pannu Mariu a Svätých a modlí sa aj za zomrelých, kdežto nekatolícka stránka o tomto ani počuť nechce, ponevráč ho o tom jeho viera neučí. To isté platí aj o **verejných pobožnostiach manželov.** Rozdielnosť viery i v tom páde bije do očí, keď sviatky oboch stránok na ten istý deň padajú. Ale koľkoráz sa stáva, že keď katolícka stránka svoj sviatok chce svätiť, nekatolícka stránka o tom ani počuť nechce; jako na sviatky Panny Marie a Svätých. Ale ani tak by nebolo spomožené, keby katolícka stránka tie dni zasvätila: lebo obidve stránky osobitne navštevujú svoje chrámy. Katolícka stránka viac ráz do roka pristupuje k sv. spovedi a k stolu Pána, kdežto o svojom spolumanželovi dobre vie, že ten na sviatosť pokánia nedá nič, a o Sviatosti oltárnej bludne a mýlne smýšľa. Katolík na deň dušičiek navštevuje hroby svojich milých: nekatolícka stránka to nečiní; katolík zachováva, alebo

aspoň je povinný zachovať pôsty od cirkve sv. ustanovené, nekatolík na to nič nedá, ba často sa ešte usiluje prekaziť horlivosť katolíka v tejto veci. A mnoho je ešte podobných vecí a úkonov, jako sú prievody (processie), odpustky, na ktorých katolícka stránka účasť by mala brať, lež nekatolícka stránka takéto sväté úkony cirkevné drží za poveru, alebo daromný zvyk. Slovom takíto manželia v svojom konaní sa vždy a všade prekážajú.

No, takýto stav vecí mohol by sa ešte za šťastný považovať, keby katolícka stránka — trebárs je i náboženský rozdiel medzi manželmi — verná zostala viere svojej a cirkvi svojej, keby sa verne pridŕžala učenia cirkevného a k svätým sviatostiam pristupovala. Takýmto spôsobom, bárs by to aj nebol blažený stav manželský, ale aspoň by pokojne mohla očakávať rozlúčenie, ktoré niekdy smrť prinesie. Lež skúsenosť učí, že katolícka stránka nie vždy, ba veľmi zriedka zostáva vernou svojej viere. Aj katolícka aj druhá stránka neraz sa octnú v tom položení, ktoré sv. Ján takto opisuje: „Znám skutky tvoje, že si nie ani chladný, ani teplý; kiež by si bol chladný, alebo teplý. Ale poneváč si letný a ani chladný, ani teplý; začínam ťa vyvracať z úst svojich.“ (Zjav. 3. 15.)

Ale katolícka stránka ani pri ľahostajnosti sa nezastaví, lebo tento stav je veľmi prevrátený, opačný, ale musí sa konečne k niektorej viere odhodlať, a toto odhodlanie — **poneváč ľahostajný dľa skúsenosti si vždy ľahšiu stránku volí** — zväčša sa stáva ku škode viery katolíckej; slovom v krížnom manželstve vždy hrozí katolíkovi nebezpečenstvo, že odpadne od viery. O pravdivosti tohoto tvrdenia môže sa každý ľahko presvedčiť, keď patrí na tie strany, kde katolíci miešano bývajú s protestantmi. Je to smutná pravda, že na takýchto miestach v miešaných manželstvách katolícka stránka si len za cenu svojej viery nadobudne domáci pokoj.

2. Čo sa týka viery **dietok** z takýchto krížnych manželství pošlých a nebezpečenstva, ktoré ích dušné spasenie ohrožuje, prevrátenosť je i tu veľká. Lebo, bárs nekatolícka stránka aj prisľúbi, že všetky dietky budú vychovávané v katolíckom náboženstve, predsi k obávaniu je, že sa to nestane, — poneváč po sobáši protestantská stránka všetky možné prostriedky použije, aby dietky dľa zásad protestantských boly vychovávané. A keď sa to snáď i nestane, nebezpečenstvo je i vtedy veľké. Poneváč lebo ten pád nastane, že stránka katolícka, ktorá sa pevne a neohrožene pridŕža svojej viery, len po

ťažkých bojoch docieli u svojho spolumanžela, aby sa dietky pokatolícky vychovávaly, alebo obe stránky zostanú jednako ľahostajné vo veciach viery, a tak dietky už v útlom veku sa navyknú k náboženskej ľahostajnosti; alebo protestanská stránka tajne brojí a účinkuje broti katolíckej a dietky od maličkosti pripravuje k odpadnutiu od viery. Toľkýmto nebezpečenstvám sú vystavené dietky v miešaných stavoch manželských zrodené.

Krem udaných príčin ešte prečo máme odhovoriť stránky od krížneho, miešaného manželstva?

1. Pre rozdiel naúk náboženských. Stav manželský dľa protestantov dá sa rozlúčiť, v istých pádoch dá sa zrušiť, a síce tak, že rozlúčení manželia druhé, nové manželstvo smú uzavrieť; cirkev katolícka však považuje stav manželský za nerozlučiteľný, manželov v najhoršom páde rozlúči od stola a postele, ale nový sňatok žiadnemu nedovolí, jestli len smrť jednej lebo druhej stránky stav manželský nezruší. Preto katolícka stránka musí v ustavičnej neistote a obave žiť, že ju protestanská stránka opustí, a druhý sňatok uzavre, čo katolíkovi neni dovolené.

2. Pre pohoršenie, ktoré takéto sňatky zvyklo nasledovať.

3. Pre tú oprávnenú starosť, ktorú týmto rodičom, bratom, a zvlášť svojmu duchovnému otcovi zapríčinia, ktorí sú zodpovední za duše sebe sverené.

Či cirkev sv. krížne manželstvá nikdy nezvykla dovoliť?

Z dôležitých príčin dovolí, ale len tak, učinia-li obe stránky sľub, že dietky obojeho pohlavia v katolíckej viere budú vychovávané, a viere a dušnému spaseniu katolíckej stránky žiadne nebezpečenstvo nehrozí.

Čo súdime o tých katolíkoch, ktorí dietky svoje v bludnej viere vychovávajú alebo aspoň k tomu privolia?

Keď je len jedna pravda, jedna viera, jedna cirkev a keď katolícka stránka — dľa povinnosti — cirkev katolícku za samopasiteľnú drží: tak nikdy nemôže privoliť, aby niektoré z jej dietok v druhej viere bolo vychovávané, ba najsvätejšia povinnosť katolíka je radšej zrieknuť sa sňatku, nechce-li nekatolícka stránka svoje privolenie dať, aby všetky dietky v katolíckom náboženstve boly vychovávané. Lebo každý opravdivý katolík úplne musí byť presvedčený o tom, že cirkev katolícka je od Krista Pána založená, pod vedením Ducha sv.

učinkuje a tak učenie Kristovo neporušene, neomylne zachováva a milosti udeľuje, — musí byť pevne presvedčený, že toho učenia má sa neohrožene pridržať, tie prostriedky milosti užívať, chce-li istou a bezpečnou cestou dôjsť večného spasenia. Preto opravdivý katolík k ničomu nesmie privoliť, čím by príležitosť zavdal, aby niekto nemohol prísť k poznaniu pravdy a pre večnosť bol ztratený. A platí-li toto vo všeobecnosti, čím viac platí to o rodičoch pre ten úzky pomer, ktorý ich k dietkam viaže?! Ponevráč ích spojenie je užšie, než ten všeobecný cit, ktorý ľudí dovedna spája; a práve pre toto úzke spojenie sú povinní rodičia všetko odstrániť, čo by dietky v poznaní pravdy hatilo. Tedy medzi žiadnymi okolnosťami nesmie dať katolík svoj súhlas k takému sňatku, v ktorom by katolícka výchova dietok nebola zabezpečená. Hriešne a zakázané je každé jednanie, dľa ktorého všetky alebo niektoré dietky by maly byť v inom náboženstve vychovávané. Katolík, ktorý na to pristáva, už tým dokazuje, že všetko inšie je, len nie katolík; a veľkého hriechu sa dopúšťa, hreší proti najvážnejšej povinnosti rodičovskej, ktorá je: čím najsvedomitejšie sa starať o spasenie dietok.

Na čo máme hlavne upomínať katolíkov, ktorí do miešaného stavu manželského vstupujú?

1. Aby si prosili od Boha sily, žeby v svätej viere zotrvali a aby častejšie vzbudili v sebe pevné predsavzatie, že vo viere katolíckej chcú žiť i umrieť.

2. Aby sa snažili čím lepšie poznať učenie svojej viery a obrady cirkve svätej, aby tieže proti všetkým nápadom s úspechom zastávať mohli.

3. Aby aj dietky svoje v tejto viere horlive vyučovali a vzdelávali.

4. Aby ani posmeškami, ani potupovaním, ani hrozbami, ani prosbami, ani lichotením, ani mukami, ani ničím na svete nedali sa sklátiť vo viere svojej; nech neohrožene, zmužile bránia a zastávaju svoju vieru a službu Božiu oproti každému napádaniu.

5. Aby sa usilovali napraviť bludné smýšľanie nekatolíckej stránky, túže s velebnými pravdami našej svätej viery obznámiť a — bez všetkého násilenstva alebo nešľachetných prostriedkov — pre cirkev katolícku získať.

Poučenie na sviatok najsv. Mena Ježiša.

Dnešný deň cirkev sv. zvláštnou pobožnosťou slávi najsv. Mena nášho Vykupeteľa, Mena **Ježiš.** Jako pri všetkých sviatkoch Pána, i tu hlavným predmetom úcty je osoba Syna Božieho. Pre Božskú dôstojnosť tejže osoby, je veriacim všetko úctyhodné, čo s osobou Kristovou užšie súvisí. Ctíme si kríž ktorý niesol, pozostatky odevu, ktorý nosil, tým úctyhodnejšie, milšie a vzácnejšie nám musí byť *Meno,* ktorým sa nazýval. Tedy hlavnou príčinou, pre ktorú najsv. Meno *„Ježiš“* ctíme, je nekonečne veľká a vysoká dôstojnosť osoby, ktorá toto Meno nosila. Bližšiu príčinu slávenia Mena „Ježiš“ udávajú vlastnosti a tajemstvá tohoto svätého Mena.

Ktoré sú vlastnosti a tajemstvá Mena Ježiš?

1. Vôbec nič neni tak veľmi a tak úzko spojené s osobou každého človeka, jako jeho meno, tak že sa často meno berie namiesto osoby. Tak k shromaždeným hovoril Peter: „Niet iného mena pod nebom daného ľuďom, skrze ktoré by sme mohli spasení byť, jako Meno „Ježiš“. Pod „Menom“ nerozumie sa tu samé slovo „Ježiš“, ale samá osoba Kristova. 2. Slovo, meno „Ježiš“ má pre celý svet vznešený význam; znamená „Vykupiteľa“, jako anjel výslovne povedal Jozefovi: „A nazveš meno Jeho Ježiš, lebo vykúpi ľud Svoj z hriechov jeho.“ (Mat. 1. 21.) A tento názov Kristus aj skutočne zaslúžil, lebo životom, umučením a snažením Svojím stal sa skutočným „Vykupiteľom“ sveta. Spasenie sveta je tedy nerozlučiteľne s týmto Menom spojené. 3. Toto meno je Božského *pôvodu,* pochádza s nebies, Sám Boh ho uložil Synovi Svojmu. 4. Meno toto je zázračné v Svojích *účinkoch.* Meno, ktorým sa niekto menuje, hneď každého upozorňuje, ktorý patričnú osobu pozná a meno počuje, na všetko, čím mu je alebo čím mu bola tá osoba. Spomeň neveste meno ženícha, dieťaťu meno otca lebo matky, nemocnému meno lekára, ktorý ho od smrti zachránil, a hneď vzbudíš tie najpríjemnejšie rozpomienky v ích mysli, tie najsladšie city v ích srdci, city vďačnosti, lásky a túžby. A spomeň človekovi meno jeho úhlavného nepriateľa, nešťastnému meno toho, kto ho do nešťastia uvrhol, väzňovi v putách žaláre a meno toho, kto ho zajal a sputnal, a vzbudíš v ňom najtrpkejšie myšlienky a city bolasti a zármutku. Preto Meno *Ježiš* je tak milé a drahé veriacim, lebo vedia, koľké

a jaké dobrodenia a milosti im Kristus zadovážil. Toto Meno vzbudzuje v ních útechyplné a obodrujúce myšlienky a svätý pocit lásky, vďačnosti a dôvery, to im je „*sladkým*“ Menom; ale nepriateľom Kristovým, zvlášť diablovi a celému peklu je ono menom hrúzy a postrachu. Preto píše svätý Pavel: „V Mene Ježiša nech sa zohýňa každé koleno, nebeských, zemských a pekelných.“ — 5. Ale aj odhliadnuc od toho, v mene a slove „Ježiš“ spočíva veľká sila a moc, ktorú Sám Spasiteľ vložil done ho. Jestli už aj len tieň apoštolov pôsobil uzdravenie, keď už aj odev Krista mal v sebe moc tak zázračnú, tým viac musí mať Jeho Meno veľkú moc v sebe, že spásu udeľuje tým, ktorý ho s dôverou a plní viery užívajú a vzývajú. Preto píše sv. Ján Zlatoústy: „Keby toto Meno nemalo zvláštnu od Boha mu udelenú moc, diabli by neutekali z tela, ktoré v svojej moci mali, pri púhom vyslovení mena Ježiš“ A svätý Chrysologus píše: „Ježiš je meno, ktoré navracia slepým zrak, hluchým sluch, nemým jazyk, chromým chod, mrtvým život. — A keď už aj samé meno je tak veľké, jak mocný musí byť Ten, ktorý Ho nosil?“

Kedy a jakým cieľom bol dnešný sviatok zavedený?

Zprvu bol tento sviatok naraz slávený so sviatkom „Obrezania Pána“. Ale r. 1721 na prosbu VI. Karola cisára XIII. Innocenc pápež ustanovil tento sviatok v celej kresťansko-katolíckej cirkvi na druhú nedeľu po Troch Kráľoch. — Cieľom tohoto sviatku je, aby sme tomuto svätému Menu tú úctu preukazovali, ktorá Mu prináleží, a aby sme vždy mali na zreteli veľkosť, významnosť a spasiteľnú moc Jeho a tak s prospechom sme Ho na pomoc vzývali.

Vo **vchode dnešnej sv. omše** poukazuje cirkev sv. na vznešenosť tohoto mena so slovami: „V Mene Ježiš má sa zohýnať každé koleno nebeských, zemských a pekelných a každý jazyk má vyznávať, že Pán Ježiš Kristus je v sláve Boha Otca.“ (K Filip. 2. 10. 11.) — „Pane Bože náš, jak podivné je Meno Tvoje po celej zemi!“ (8. Žalm. 1.) Sláva Otcu i Synu; i Duchu sv., jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Modlitba cirkevná. Bože, ktorý si jednorodeného Syna Svojho za Vykupiteľa pokolenia ľudského ustanoviť a Ježišom volať kázal: popraj milostive; aby, ktorého meno ctíme na zemi, tohože videnie sme požívali v nebesiach. Skrze tohože Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *zo Skutkov apoštolských h. 4., v. 8—12.*

V tie dni Peter, naplnený súc Duchom Svätým, riekol: Knieżatá ľudu a starší, očujte! Jestli-že my dnes súdení sme pre dobrodenie na človekovi nemocnom, ktorým on bol uzdravený, buď vám všetkým známo a celému ľudu Izraelskému: že v mene Pána našeho Ježiša Krista Nazaretského, ktorého ste vy ukrižovali, ktorého Boh vzkriesil z mrtvých, skrze toho stojí tento zdravý pred vami. Toto je ten kameň, ktorý zavržený bol od vás staviteľov, a ktorý stal sa hlavou uhelnou. A niet v žiadnom inom spasenia; lebo niet iného mena pod nebom daného ľuďom, skrze ktoré mohli by sme byť spasení.

(*Vysvetlenie* a *evanjelium* viď na „Nový rok“.)

Odpustkové modlitby. 1. 25 dní koľkokrát meno **Ježiš** nábožne vyslovíme. 2. Úplné odpustky v hodinu smrti pre všetkých, ktorí v živote svojom častejšie Ho vzývajú, jestle — keď ústami nemôžu — aspoň v srdci vzývajú najsv. meno **„Ježiš“.** 3. 50 dní pri vzájomnom pozdravení, keď jeden povie: „*Pochvalen buď Pán Ježiš Kristus*“ a druhý odvetí: „*Na veky*“, alebo aspoň „*Amen*“. (XIII. Klíment, 5. sept. 1759.) 4. 50 dní, kedykoľvek sa nábožne a ľútostive modlíme: „*Najsladší Ježiši! nebuď mi sudcom, ale spasiteľom!* (IX. Pius 11. aug. 1851.)

Poučenie na tretiu nedeľu po Troch Kráľoch.

Pri **vchode sv. omše** spieva sa z 96. žalmu: „Klaňajte sa Pánu všetci Anjeli Jeho. Slyšal to Sion a radoval sa a dcéry Judy sa tešily. Pán panoval, nech plesá zem, tešia sa ostrovy. Sláva Otcu i Synu i Duchu Svätému, jako bolo na počiatku i nyni i vždycky i na veky vekov. Amen.“

Modlitba cirkevná. Všemohúci večný Bože, vzhliadni milostive na slabosť našu: a k ochrane našej vystri pravicu Velebnosti Svojej. Skrze Pána nášho Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *z listu sv. Pavla k Rimanom h. 12., v. 16—21.*

Bratri! Nebuďte múdrymi sami pred sebou. Neodplácajte nikomu zlým za zlé; príčiňte sa dobrého nie len pred Bohom, ale i pred všetkými ľuďmi. Jestli možno, na koľko to visí od vás, majte pokoj so všetkými ľuďmi. Nezastávajte sa sami, naj-

milejší, ale ponechajte miesto hnevu (Božiemu); lebo je písané: Moja je pomsta; ja odplatím, mluví Pán. Ale keď hladuje nepriateľ tvoj, nakŕm ho; keď je smädný, napoj ho; lebo to učiniac, shrnieš mu žeravé uhlie na hlavu. Nedaj sa premôcť zlému, ale dobrým premáhaj zlé.

Kedy sa dáva človek prepomôcť zlému?

Keď každou malichernou urážkou sa dá zachvátiť a hneď pomste a myšlienke odplaty popraje miesta v srdci svojom, poneváč to je znakom slabosti a premoženia. Jako totižto krátkozrakosť predpodkladá slabé oči, tak na veľkú slabosť ukazuje, keď človek ani len slova urážlivého neznesie. Praví sv. Ambros: Si-li netrpezlivý, premožený si; znášaš-li trpezlive, si zvíťazil.

Čo máme činiť, keď nám na cti utŕhajú?

Poneváč sme tvory Bohom stvorené, Synom Božím vykúpené a za chrámy Ducha sv. posvätené, — poneváč jeden každý z nás zvláštne schopnosti od Boha obdržal, s nimi v ríši Božej účinkuje: preto sa môžme, ba i musíme v úctivosti držať, a uctiac druhých, aj od týchto úctu požadovať. Jestli naľahko bereme každú urážku proti sebe, z toho by len to vysvitlo, že, jako synovia Boží, svoju hodnosť lebo nepoznáme, alebo si ju dosť nevážime a v nedostatku sebaúcty, istej hrdosti, viacej takých hriechov by sme sa dopustili, od ktorých nás povedomie našej hodnosti zavaruje. Každý, kto chce zdarne účinkovať, zvlášť kto je povolaný bližného svojho vyučovať, naprávať, riadiť, spravovať, musí mať nenarušenú úctu, — ináč by mnoho dobrého docieliť nemohol. Z toho nasleduje, že keď nám niekto česť napadne, môžme i súdobne hľadať napravenie a zadostučinenie. Ale toto sa nemá tak rozumeť, že pre každú maličkosť máme k súdu *bežať* a sa pravotiť. A keď nám niekto na cti aj utrhne a náz obrazí, nesmieme dať miesta hnevu v srdci svojom, lež i v tom páde zachovajme lásku k bližnému a nežiadajme prílišné a pre uraziteľa uponižujúce zadosťučinenie, zvlášť sami sa na urazitelovi nepomstime. Sverme pomstenie Bohu, ktorý sa o nás stará a pomstu Sebe podržal. On sa zaiste pomstí za neprávosti nám zapríčinené, praví sv. Bernard.

Či tedy nesmieme svojmu nepriateľovi to isté zlé žiadať, čo on praje nám?

Nijako, poneváč sa to protiví zákonu Kristovmu, ktorý nám káže dobre priať aj tým, ktorí nám zle vinšujú, —

prikazuje nám modliť sa za tých, ktorí nás nenávidia a nás prenasledujú. (Mat. 5. Luk. 6.)

Kedy nasypeme žeravé uhlie na hlavu svojich nepriateľov?

Keď im v mene Božom dobre činíme, lebo svojmi dobrými skutkami tak zahanbíme nepriateľov svojich, jakoby sme im žeravého uhlia nasypali na hlavu; lebo nahliadnu, že nešiachetnosti, ktorými nás chceli k hnevu popúdiť, pokoj mysle našej nenarušujú, ba — vzdor ích neprávosti a zlosti oproti nám — im ešte dobre činíme. Patričné slová aj sv. Augustín tak vysvetľoval: Žeravé uhlie *lásky* nasypeš na hlavu nepriateľa, lebo nič tak nepohýňa k láske, jako dobročinnosť. Ber si príklad z jednania Krista Pána a Svätých, aby si sa nedal premôcť zlému, ale ty ho premôž dobrým, to jest, dobrečiň tým, ktorí ťa nenávidia, alebo prenasledujú.

Vzdychnutie. Ó kiežby nasledoval učenie sv. Pavla, ktoré nás napomína k láske k nepriateľom, aby som bol dieťaťom Otca nebeského, ktorý jednako vylieva lúče slnka na dobrých i na zlých, a dáva dážď na spravedlivých a nespravedlivých. (Mat. 5. 45.)

Evanjelium *sv. Matúša h. 8., v. 1—13.*

Za onoho času, keď Ježiš sostúpil s vrchu, išli za ním zástupy mnohé; a hľa, malomocný prišiel, poklaňal sa mu a riekol: Pane, jestli chceš, môžeš mňa očistiť. A Ježiš vztiahnuc ruku dotkol sa ho a riekol: Chcem, buď očisteným! A hneď bolo očistené jeho malomocenstvo. I praví mu Ježiš: Hľad to nepovedať nikomu; ale iď, ukáž sa kňazovi a obetuj dar, ktorý prikázal Mojžiš, na svedoctvo ím. A keď vchádzal do Kafarnaumu, pristúpil k nemu stotník, prosil ho a riekol: Pane, služobník môj leží doma porazený a ťažko sa trápi. I praví mu Ježiš: Príjdem a uzdravím ho. A stotník odpovedajúc, riekol: Pane, nie som hoden, aby si vošiel pod strechu moju; ale riekni len slovom, a služobník môj bude uzdravený. Veď i ja som človek, pod mocou postavený, majúc i sám vojakov pod sebou; a rieknom jednomu: Iď! a ide! a druhému: Poď sem! a prijde; a služobníkovi svojemu: Rob to! a urobí. Keď toto uslyšal Ježiš, zadivil sa, a idúcim za se-

bou riekol: Amen, pravím vám, nenašiel som toľ kej viery v Izraeli! I pravím vám, že prijdú mnohí od východu a od západu, a budú stolovať v kráľovstve nebeskom s Abrahamom a s Izákom a s Jakubom: oproti tomu synovia kráľovstva budú vyvržení do zovnútorných temností; tam bude plač a škrípanie zubami. I riekol Ježiš stotníkovi: Id, a staň sa ti jako si uveril! A v tú hodinu bol služobník jeho uzdravený.

Prečo riekol malomocný Kristu Pánu: Pane, chceš-li, môžeš ma očistiť?

Tým chcel dokázať svoju vieru v Krista Pána, jako Spasiteľa a Vykupiteľa sveta, ktorý, jako pravý Boh, jedným slovom ho mohol uzdraviť. Naučme sa z toho bezpodmienečne dôverovať vo Všemohúcnosti Božej, ktorý pomáha tým, čo núdzu trpia; ale poučme sa z toho i to, že sa máme s vôľou Božou uspokojiť; čo týmito alebo podobnými slovami môžme vyjadriť: „Pane, ak Ty chceš a mne bude prospešné, udeľ mi tú lebo onú vec, alebo mi ju odopri. Nech sa všetko stane podľa Tvojej vôle, o Pane!“

Prečo vystrel Kristus ruku Svoju a prečo sa dotknul malomocného?

Učinil to preto 1. Aby sa prítomní presvedčili, že liečivá moc od Neho a nie od iného pochádza a že chce uzdravenie nemocného. 2. Aby nám týmto príklad dal k poníženosti a k láske proti biednym nemocným, aby sme sa nehrozili chromých — osudom a náhodou zastihnutých, ale aby sme ich s láskou opatrovali a pomocnú ruku im podali. Ach! jako obstoja v ten hrozný deň súdu pred obličajou Božou takí, ktorí na bedára, mrzáka ani sa neobzrú!

Prečo riekol Kristus: **„Chcem, buď očistený!“**

Aby zjavil a ukázal Svoju Všemohúcnosť, že je Jemu všetko podriadené. „Lebo On riekol a stalo sa; rozkázal, a bolo utvorené“. (148. Žalm. 5.)

Prečo prikázal Ježiš uzdravenému malomocnému, aby nikomu nepovedal, že ho On uzdravil?

Tým nás chcel poučiť, aby sme dobré skutky nerozhlasovali, s nimi sa pred druhými nechlúbili, nechvastali, lebo to by nás pozbavilo odmeny nebeskej. (Mat. 6.) Ale koľko ráz sa proti tomuto prehrešujeme — a nič si tak neprajeme, než aby nás ľudia chválili a zvelebovali!!

Prečo poslal Kristus malomocného ku kňazom?

1. Aby ho títže dľa príkazu Mojžiša prezreli, posúdili, za očisteného uznali a dovolili mu znovu ísť medzi ľudí. 2. Aby nemohli uprieť, odtajiť pravdivosť zázraku Kristovho, aby vyliečenie iným príčinám nepripisovali. 3. Chcel nás poučiť, aby sme pozor dávali na slová svojich predstavených a nie na ich skutky, a aby sme ich i v tom páde ctili a príkazy ich zachovávali, keby sme videli, že nežijú dľa príkazov Božích, jako to častý pád bol u židovských kňazov.

Prečo prikázal Ježiš malomocnému, aby vykonal obetu?

Ponevráč to bolo v zákone Mojžišovom pre vyliečených malomocných predpísané, — a aby sme sa učili za prijaté dobrodenia vďaky vzdávať Bohu.

Čo nás učí starostlivosť stotníka o sluhu svojho?

To je zvlášť pre hospodárov spasiteľnou naukou, jako sa majú starať o sluhov svojich, jako ich majú v nemoci opatrovať, hlavne jako sa majú starať o to, aby sluhovia v ťažkej nemoci postavení sviatosťami nemocných zaopatrení boli. Veľká surovosť

a ukrutnosť by bola — protiviaca sa viere — úbohých sluhov v čas choroby odohnať alebo ich neopatrených bez pomoci nechať. Vôbec neni kresťanská vec, jestli niekto sluhov pre ich chudobu a nízky, podriadený stav opovrhuje; lebo aj oni sú práve tak dietkami Božími, jako aj boháči, krvou Krista Pána vykúpení a k životu večnému povolaní.

Prečo riekol Ježiš: **„Prídem a uzdravím ho"?**

Aby dokázal Svoju veľkú pokoru a poníženosť, následkom ktorej, vzdor Svojmu Božstvu, vďačne išiel k biednemu služob níkovi, — aby zahanbil tých, ktorí za potupné považujú a za väčších sa držia, než by sa pre dobré služobníka ustávali.

Prečo riekol stotník: **„Pane, nie som hoden, aby si vstúpil pod strechu moju"?**

Lebo dobre znal svoju hriešnosť, malichernosť a Kristovu Božskú velebnosť a preto sa za nehodného držal, aby Pán k nemu išiel. — Učme sa z jeho príkladu, aby sme vždy boli ponížení, zvlášť vtedy, keď k stolu Pána pristupujeme a telo Jeho prímame.

Prečo povedal stotník: **„Riekni len slovom a bude uzdravený sluha môj?"**

Tým dal výraz svojmu presvedčeniu, že Ježiš aj od ďaleka, a to jediným slovom môže pomôcť jeho sluhovi. Týmto tedy uznal Božstvo Kristovo, poskytnúc nám príklad, aby za vieru Kristovu sme sa nehanbili, ale ju vždy verejne, otvorene a zmužile vyznávali.

Čo znamenajú ostatné slová stotníkove?

Tým chcel povedať: Keď mňa moji vojaci a sluhovia poslúchajú, sťa svojho predstaveného; tím viac Teba uposlúchnu na jedno slovo ktorý si všemohúci a ktorému je všetko podriadené? Učme sa z toho, aby sme v každej potrebe svojej dôverovali vo všemohúcnosť Božiu a Krista Pána poslúchali, jako sluhovia poslúchajú pána svojho.

Čo znamenajú tie slová Kristove: **„od východu a od západu mnohí prídu do nebies, a synovia kráľovstva budú vytvorení?"**

To riekol Kristus o zatvrdlivých židoch, ktorí neverili v Neho a nechceli prijať Jeho učenie, — kdežto mnohí pohani na východe a na západe, prijmúc evanjelium, dľa naúk tohože

žijú a s Abrahamom, Izákom a Jakubom spoločne budú požívať radosti nebeské, — židia však, ačkoľvek boli synami Božími a tak najväčšie nároky mohli mať na nebo, pre svoju neveru budú z neho vytvorení a vrhnutí do tmy, do múk pekelných, kde bude len plač a škrípanie zubov. Podobne pochodia aj tí kresťani, ktorí nežijú dľa viery svojej. Báť sa máme, aby sme pre zneužívanie milostí Božích, neboli zatratení, a spasení boli druhí, ktorí s milosťou Božou spoluúčinkujú. (K Filip. 2. 12.)

Pobožné vzdychnutie. O Ježiši, udeľ mi malomocnému vieru a dôveru, aby som vždy veril vo Všemohúcnosť Tvoju a vo všetkom spoľahnul som sa na Tvoju svätú vôľu. Tiež mi udeľ, najpokornejší Ježiši, vieru a lásku stotníkovu, aby som bližnému svojmu pre Teba pomáhal a tak hoden bol Tvojej láskavosti a milosrdenstva.

Poučenie o uspokojení sa na vôli Božej.

„Pane, ak chceš.“ (Mat. 8. 2.)

Tí, ktorí i v šťastí, i v nešťastí uspokoja sa na vôli Božej a nežiadajú inšie, len čo Boh chce, že takrečeno jedno srdce sú s Bohom a jedna vôľa; — všetko trpezlive znášajú, a za dobré uznávajú, čo Boh dopúšťa; radosť a blaženosť nachádzajú v tom, čo Boh na nich sosiela: tí už tu na zemi majú nebo. (Chrysost. 20. hom. Mat.) L'udí tak neohroženej viery, so svojím osudom tak spokojných žiadne nešťastie, žiadne trápenie, žiadna nehoda nezarmúti, lebo im je všetko dobré, čo im Boh namerá, či je to príjemné, lebo nepríjemné, úcta lebo opovrženie, bohatstvo lebo chudova, život lebo smrť. Všetko im je po vôli, čo Boh činí: lebo nemajú inej vôle, len vôľu Božiu, ktorý práve preto všetko riadi k ich prospechu dľa slov Žalmistu: Boh bohabojným po vôli učiní. (144. Žalm.) Chceme-li takýto blažený stav dosiahnuť, pevne verme: 1. Že všetko, čo sa s nami deje, od Boha pochádza; lebo „či prichádza nehoda na mesto, ktorú by nesosielal Pán?“ (Čo ľudia držia za nehodu, čo ale najväčším požehnaním môže byť pre nich.) 2. Že všetko, čo od Boha pochádza, k nášmu dobrému slúži: **„lebo je všetko dobré, čo Pán činí“.** (Mark 7. 37.) Od Boha, najvyššej to Dobroty, ani nemôže iné pochádzať, než dobré. Kto si vo všetkých okolnostiach života, na tieto dve pravdy vzpomína, dozaista vždy bude spokojný s vôľou Božou a od Neho

útechu obsiahne; stane sa účastným nerušeného pokoja, opravdivých radostí, — pocíti predtuchu tej blaženosti, ktorá je podielom Svätých v nebi, ponevádž ich vôľa je spojená s vôľou Božou.

Poučenie pre pánov a sluhov.

Hospodár nie len na to má mať starosť, aby verných poslušných, usilovných, pracovitých a úslužných sluhov dostal, ale — a síce v prvom rade a hlavne — i na to, aby títže boli nábožní, bohabojní a Bohu poslušní: lebo Pán Boh hospodárov požehnáva pre ich dobrých sluhov. Tak požehnal Pán Boh Lábana pre zbožného Jakuba. (I. Mojž. 30. 30.) Tak aj dom Putifára pre čnostného Jozefa. (I. Mojž. 39. 5.) Preto nech hospodár pilný pozor dáva, aby v dome svojom zlých služobníkov nedržal, lebo i zkúsenosť učí, že Boh často odopiera Svoje požehnanie rodinám pre zlých sluhov, — ba často i hroznými trestami ich navštivuje: najviac preto, lebo každý kresťan je povinný mravnosť udržať v dome svojom, zvlášť ak má deti, ktorých nevinnosť musí nado všetko chrániť.

Ale ponevádž hospodári nie len proti sebe a proti svojim, ale i proti sluhom svojim majú isté povinnosti, i tieto musia plniť. Preto nech im neodťahujú zo zaslúženej mzdy, nech im dajú primeraný pokrm, nech ich nad mieru prácou neobťažujú, v nemoci nech ich od seba neodstrčia, nech ich nezdržujú od navštevovania služieb Božích, ale k tomu povzbudzujú, a dobrým príkladom predchádzajú a konečne nech sa usilujú spasiteľným napomínaním odvykať ich od hriešnych chýb a zvykov. Zaslúžia si tým lásku Božiu, budú-li sa starať o duševné blaho sluhov svojich.

Sluhovia majú si príklad brať zo sluhu stotníkovho, s jakou oddanosťou, ochotnosťou majú verne a usilovne vyplniť všetko, čo im gazda, hospodár prikáže, jestli sa to Božským a ľudským zákonom neprotiví. „Sluhovia — praví sv. Pavel v liste ku Kolossenským (3. 22.) — vo všetkom buďte poslušní pánom svojim; nie len naoko slúžiac, jako ľúbiaci sa ľuďom, ale úprimným srdcom, bojac sa Boha. Čo robíte, všetko zo srdca robte, jako Pánovi a nie jako ľuďom, vediac, že od Pána obsiahnete odplatu večnú. Pánu Ježišovi slúžte!“ Nech si služobníci vezmú k srdcu tieto slová sv. Pavla a nech sa varujú každej svady a nesvornosti doma a slabosti,

chyby pánov, hospodárov svojich nech nikdy neohovárajú; nech nikoho neobrazia bezbožnými, hnusnými, oplzlými rečami, alebo — čo je ešte horšie — skutkami. Nech tak slúžia pánom svojim, jakoby Bohu slúžili. Takto vezmú niekdy odplatu svoju a tak budú účastní niekdy blaženosti najväčším Pánom, samým Kristom Pánom prisľúbenej.

Poučenie na štvrtú nedeľu po Troch Kráľoch.

(Na počiatku sv. omše spieva sa 96. žalm jako na tretiu nedeľu.)

Modlitba cirkevná. Pane Bože! ktorý znáš, že v tých mnohých nebezpečenstvách, v ktorých sa nachádzame, pre slabosti svoje neobstojíme, daj nám telesnej a duševnej sily, aby sme, čo za svoje hriechy trpíme, Tvojou milosťou premohli. Skrze Pána nášeho Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *z listu sv. Pavla k Rimanom h. 13., v. 8—10.*

Bratri! Nebývajte nikomu nič dlžní, okrem aby ste sa vospolok milovali; lebo kto miluje blížneho, vyplnil zákon. Lebo: Nezcudzoložíš; nezabiješ; nepokradneš; nepremluvíš krivého svedoctva; nepožiadaš; a je-li ešte ktoré druhé prikázanie, v tomto slove sa dovršuje: Milovať budeš blížneho svojeho jako seba samého! Láska k blížnemu nečiní zlé; preto je láska vyplnením zákona.

Jako máme rozumeť tie slová: **„Kto blížneho svojho miluje, vyplní zákon“?**

Sv. Augustín tieto slová takto vysvetluje: Láska k blížnemu má pochodiť z lásky k Bohu a táto ju musí predchádzať; lebo blížneho máme pre Boha milovať, chceme-li ho dľa viery a tak milovať, jako Boh prikazuje. Kto tedy miluje Boha, ten aj zachováva štyri prvé príkazy Božie: lebo verí a dôveruje v Boha, miluje rodičov a dobrú vôľu preukazuje blížnemu. Z toho nasleduje, že aj druhé príkazy zachová, lebo láska k blížnemu ho zdrží, aby blížnemu zle nerobil: nevraždí, nekradne, opovážlive neposudzuje, zle o ňom nehovorí, nepomlúva, nehaní, nepotupuje, nasledovne zachováva všetky príkazy Božie, lebo v tých dvoch príkazoch: „milovať budeš Boha svojho“ a „milovať budeš blížneho svojho“ zahrnuté sú všetky príkazy a zákony Božské a ľudské.

Vzdychnutie. Pane Ježiši, vlej ducha lásky do sŕdc našich aby, jako Ty si plnil proti nám príkaz lásky: i my sme ho mohli plniť proti blížnym svojim milosťou Tvojou a prostredníctvom Tvojím.

Evanjelium *sv. Matúša h. 8., v. 23—27.*

Za onoho času, keď Ježiš vstúpil do lodičky, išli za ním učeníci jeho. A hľa, veliká búrka strhla sa na mori; tak že sa lodka zalievala vlnami, on však spal. I pristúpili k nemu jeho učeníci a zobudili ho a riekli: Pane, zachráň nás, hynieme! A Ježiš praví im: Čo sa bojíte, vy malej viery? Na to vstanúc, prikázal vetrom a moru, a stalo sa utíšenie veliké. A ľudia udivení, riekli: Kto je tento, že ho vetry i more poslúchajú?

Prečo spal Kristus Pán na lodičke?

Len krátkym časom predtým sa usiloval Ježiš i slovom i skutkom zakoreniť a upevniť vieru a dôveru Svojich učeníkov v Svoje Božstvo a teraz, keď záhuba hrozí lodi, spí: aby na próbu postavil ich vieru a týmto zkúšaním ešte viac túže upevnil.

Prečo pokarhal Kristus Svojich učeníkov?

Lebo strachom svojím dokázali nedostatok a klátivosť svojej viery a dôvery; lebo keby boli silne verili, že je On Syn Boží, boli by presvedčení bývali, že On i v spánku práve tak im môže pomôcť, jako keby hore bol. Zmalátnelosť, malá viera v búrach a nehodách života je len znakom nedôvery proti Bohu. Lebo prekliaty je človek, ktorý výlučne len v ľuďoch dôveruje, ktorého srdce vzdialilo sa od Pána. Blažený môže byť len ten, kto len v Ňom dôveruje, sťa v prameni všetkej blaženosti, ktorého nádejou je Pán dľa slov proroka Jeremiáša: „Prekliaty človek, ktorý nádej skladá v človekovi a telo si činí ramenom; ktorého srdce vzdialilo sa od Pána. Oproti požehnaný človek, ktorý dôveruje v Boha, a ktorého nádej je Pán. (Jerem. 17. 5. 7.)

Čo máme rozumeť pod lodičkou a vlnobitím?

Lodička je obrazom cirkve Kristovej, ale aj duše každého človeka; pod vlnobitím však rozumieme tie prenasledovania

a útoky, ktoré cirkev v istých dobách, a duša každodenne musí podstúpiť.

Prečo dopúšťa Pán prenasledovanie a pokúšanie na cirkev Svoju?

1. Aby údovia cirkve, ktorí cez celý život ustavične musia zápasiť so zlým, v tomto boji neochabli, ale vždy sa mali na pozore a vždy boli ozbrojení a hotoví k boju. 2. Čím viac protivenství, pokušenia, stíhania zakúsia, aby tým horlivejší boli vo vykonávaní dobrého. 3. Aby tým viac túžili za nebeským pokojom. 4. Aby nikdy nezabúdzali, že vo všetkom potrebujú pomoc Božiu, ktorý jediný môže poskytnúť cirkvi Svojej stály pokoj a odpočinok.

Jakými nehodami skúma Boh ľudí?

Dopúšťa na nich choroby, biedy, prenasledovania; dopustí, aby svet bol proti nim ukrutný, diabol zúrivý, aby sa smyselnosť a telesnosť búrily proti nim, a zdáva sa, že spí, aby našu lásku a trpezlivosť skúmal a proboval. V takých pádoch máme sa pevne pridržať tej viery, že Boh vždy má starosť o nás. Vráťme sa k Nemu, jestli sme prv na Neho zabudli, s kajúcimi slzami; všetku nádej svoju skladajme v Neho a jako učeníci utiekajme sa k Nemu: „Pane ratuj nás,

lebo nedáš-li nám pomoci, zahynieme.“ Alebo jako Dávid (43. Žalm 23.): „Vstaň Pane! Prečo zaspávaš? Vstaň a nezavrhni nás **na veky.**“ On vyslyší naše dôverné, úpenlivé prosby a neodopre nám Svoju pomoc, jestli nám to k dušnému spaseniu poslúži. Lebo kto je to, čo by bol dúfal v Ňom a bol by sa sklamal?

Prečo vstal Ježiš a prečo rozkázal moru, aby sa utíšilo?

Aby ukázal Svoju hotovosť k poskytnutiu pomoci a tiež aj Svoju všemohúcnosť. Ľudia, ktorí to videli, zadivene a ustrnute volali: Kto je to, že mu aj vetry a more poslúchajú? I my v Jeho veľkolepých dielach vidíme zázraky všemohúcnosti, múdrosti a dobrotivosti Jeho, a aj pri spatrení týchto necítime väčšiu lásku k Nemu, zostávame chladní, ľahostajní. Je to znakom toho, že my na všetko len telesnými očami hľadíme a nie duševnými, pri pohľade na tvory nepovýšime sa k ich Tvorcovi, a z mnohostranného úžitku a veľkosti stvorených vecí neuzatvárame na dobrotivosť a nekonečnú láskavosť Božiu. Čo keby sme učinili, zaiste vrelejšie by sme vzývali a milovali Tvorcu všesvetov a lepšie by sme túžili za Ním. Odložme tú chybu a nežime na svete tak, jako nerozumné zvery, ale jako rozumní ľudia, ktorí stvorení sú, aby z tvorov poznali Tvorcu a Ho milovali. (Rím. 1. 20.)

Vzdychnutie. O najláskavejší Ježiši, popraj nám, aby sme v každej potrebe úplne v Tvojej pomoci dôverovali. Udeľ nám Svoju ochranu v tých nepočetných nebezpečenstvách a pokušeniach, ktorým sme ustavične vystavení; ukáž všemohúcnosť Svoju nepriateľom našim, rozkáž búrlivému moru a vetru všeliakeho prenasledovania a trápenia, aby sa utíšily a pokoj daly svätej cirkvi, drahocennou Krvou Tvojou vykúpenej, aby sme Ti v svätosti a spravodlivosti slúžili a tak do túženého prístavu večnej slávy šťastlive sa dostali. Amen.

Poučenie o prozreteľnosti Božej.

„A on spal.“ (Mat. 8. 24.)

Boh svet riadi a spravuje. Ale mnohí boli a sú, ktorí toto všeobecné pravidlo viery zavrhujú. Mnohí si myslia, že Boh je o mnoho väčší Pán a s Jeho velebnosťou sa nesrovnáva, aby sa so svetom zaoberal a oň staral, — dosť je, že stvoril svet, — a potom ho ponechal na seba, a On si požíva Svoju blaženosť.

Avšak len pošetilci a blázni tak smýšľajú. Nuž čo že by to bol za boha, ktorý by bol taký, jakým si ho títo predstavujú? Lebo by **nemohol**, alebo by **nechcel** svet spravovať. Keby nemohol, nebol by všemohúci, — keby nechcel, nebol by dobrý. Lepšie by sa podobal bezživotnej modle, než opravdivej a najdokonálejšej bytnosti. A či možno od Boha odtajiť lásku ku Jeho stvoreniu a starostlivosť o ne, — od Neho, ktorý tak silne vštepil do človeka, ba i do zverov lásku a starostlivosť ku svojim?

Keby sa Boh skutočne neozrel na svet, ktorý stvoril — čo je nemožné, lebo sa Jeho Božskosti protiví — či by mohol svet obstáť bez Jeho prispievania? Či môže dlhšie obstáť dom, čo i z najtvrdších kameňov postavení, — alebo hodiny, čo i najumeleckejšie sostavené, keď sa nikto o ne nestará? Na žiaden pád! Či by neupadly zpiatky do ničoty, alebo či by nedospely do najväčšieho neporiadku i tie najdokonálejšie tvory, keby ruka, ktorá ich utvorila, nezabezpečila ich bytie, stálosť a poriadok života? Je síce pravda, že cesty Božskej správy a spôsob Jeho riadenia sú skryté pred nami. Keby sme neboli dostatočne osvietení rozumom a zjavením, rozmýšľajúc o niektorých pádoch, ktoré sa zdanlive bez všetkého poriadku, takrečeno náhodou prihodily, ľahko by sme na tú mienku prišli, že by sme za príčinu a pohnútky týchže prijali jakúsi náhodu, osud, beh prírody alebo zlostnú vôľu zlých ľudí. Ale prozreteľnosť Božia aj v takých pádoch navidomočí účinkuje; lebo bez nariadenia a vôle Božej sa nič nestáva. Náhoda, osud sú len strašidlom nevercov a pošetilých, ktorú mienku už aj rozumnejší pohani zavrhli. Beh prírody neni nič inšie, než stále, múdre, dobré zachovávanie a riadenie tvorov skrz Boha. Zlostná vôľa ľudí a diabla je len nástroj, ktorý Boh dľa Svojho najmúdrejšieho dobrozdania k prevedeniu dobrého používa; lebo Boh i zo zlého, ktoré dopúšťa, vyvádza dobré, a preto — dľa slov sv. Augustína — radšej dopustí zlé, než by malo vystať dobré.

O takomto účinkovaní Božom skoro každá strana písma sv. svedčí. Pohliadneme-li na deje našich prvých rodičov, Abrahama, Jozefa egyptského, Mojžiša u ľudu židovského, na deje Joba, Dávida, Estery atď., všade najdeme najjasnejšie stopy najmúdrejšej prozreteľnosti Božej a neobmedzenej moci Božej, dľa ktorej Boh všetko najlepšie vie usporiadať k dosiahnutiu cieľa Svojho tak, že to vždy k dobrému Jeho vyvolených slúži. Dôkazom toho je i dnešné sv. evanjelium. Lebo že Kristus

Pán na lodičku vstúpil a tam zaspal, že povstala búrka, víchor a vlnobitie, — to všetko nestalo sa náhodou, ale z vôle Krista Pána: chcel na próbu postaviť vieru a dôveru Svojich učeníkov, aby ukázal Svoju všemohúcnosť a posilnil vieru a dôveru apoštolov.

Nedá sa tedy odškriepiť, že Boh všetko popredku vidí, riadi a spravuje. Dokazuje to náš rozum, písmo sv., ba i sama zkúsenosť. Keby sme lepšie pozorovali udalosti svojho života, zaiste by sme jasne, zretedelne videli tú dobrotivú prozretelnosť Božiu, ktorou Boh sprevádza kroky naše, a s väčšou dôverou, než dosaváď, by sme sa obracali k Jeho dobrote a rozhodnou vierou by sme sa sverili Jeho riadeniu a opatere. Jestli — dla slov Krista Pána (Mat. 10. 3.) — každý vlas na hlave našej je spočítaný tak, že bez vedomia a vôle Božej (Luk. 21. 18.) ani jedon nespadne s hlavy našej, — jestli sa Boh ešte aj o vrabcov tak stará (Luk. 12. 6.), že bez Jeho vôle ani jedon z nich nespadne so strechy (Mat. 10. 29.), čo by sme sa my mali báť pod správou Jeho, kedže my sme najmilšie stvorenie pred Pánom? Vždy majme na pamäti slová Žalmistu (22. Žalm 1.): „*Pán ma spravuje a nič mi nebude chýbať*“. Ano, žiadnu újmu neutrpíme, sveríme-li sa riadeniu Božiemu, to jest jestli sa úplne spoľahneme na Jeho svätú vôľu a s Jeho riadením sa uspokojíme. Jestli sa však sprotivíme Jeho sv. vôli, bude nás riadiť železným prútom (2. Žalm 9.), lebo bezpodmienečne sa vyžaduje, aby Boh v dobrote a prísnosti vždy bedlive panoval nad nami. „Hľa nedrieme a nespí, ktorý stráži Izrael,“ — praví Žalmista. (120. 4.)

Poučenie na piatu nedeľu po Troch Kráľoch.

Predmetom rozjímania dnešnej nedele je vykonávanie kresťanských čností a tá nauka, že Boh aj zlých trpí na zemi, aby sa dobrí skrze zlých v trpezlivosti cvičili.

Vchod sv. omše ten istý, jako na tretiu nedeľu po Troch Kráľoch.

Modlitba cirkevná. Prosíme Ťa Pane, ochraňuj ľud Svoj ustavičnou láskavosťou Svojou, a poneváč sa len na moc milosti Tvojej opiera, nech je ochranou Tvojou podporovaný. Skrze Pána nášeho Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *z listu sv. Pavla ku Kolossanom h. 3., v. 12—17.*

Bratri! Oblečte sa jakožto vyvolení Boží, svätí a bohumilí, v srdečné milosrdenstvo, v dobrotu, v pokoru, v skromnosť a trpezlivosť. Snášajte sa vospolok a odpúšťajte si medzi sebou, keďby mal kto proti komu žalobu; jako i Pán odpustil vám, tak i vy! Ale nad to všetko majte lásku, ktorá je sväzkom dokonalosti. A pokoj Kristov nech radosťou opanuje srdcia vaše, ku ktorej ste aj povolaní v jedno telo; a buďte povďační. Slovo Kristovo prebývaj vo vás hojne vo všetkej múdrosti. Učte a napomínajte sami seba žalmami, chválospevami a piesňami duchovnými, povďačne prespevujúc Bohu v srdciach svojich. Všetko, čokoľvek činíte slovom alebo skutkom, všetko to čiňte v mene Pána Ježiša Krista a vzdávajte vďaky Bohu a Otcovi skrze Ježiša Krista, Pána nášeho.

Prečo nazýva sv. Pavel lásku sväzkom dokonalosti?

Poneváč láska každú čnosť spája a zdokonaluje; poneváč kto Boha a bližného opravdive miluje, ten každú čnosť dokonale v sebe spája a cvičí: ten je ponížený, milosrdný a trpezlivý; kdežto bez lásky niet žiadnej čnosti. Sv. Pavel žiada, aby s kresťanmi pokoj Pána prebýval, ku ktorému sťa údovia jedneho tela — Krista Ježiša — povolaní sú a za pokoj tento vďační byť majú — a k tomuto za najmohutnejší prostriedok odporúča užívanie sv. písma a preto ich vyzýva, aby zo žalmov, chválospevov a iných svätých piesní čerpali povzbudenie. Tým chce docieliť, aby čím častejšie navštevovali služby Božie, čo je dozaista osožnejšie a užitočnejšie, než spievanie oplzlých, špatných pesničiek, ktoré toľko pohoršenia zapríčinily a zapríčiňujú.

Ďalej nás napomína sv. Pavel, aby sme všetko, čo činíme, či slovom, lebo skutkom, vždy činili v Mene Ježiša, čili v duchu Jeho a dľa vôle Jeho; tým Pána Boha, Otca nebeského ctíme a Mu vďaky vzdávame. Dá sa predvídať zármutok tých, ktorí svoje každodenné skutky nezvykli Bohu obetovať a jednajú bez vzbudenia dobrého úmyslu; keď niekdy na smrteľnej posteli — keď už bude neskoro — nahliadnu, koľko zásluh by si boli mohli nadobudnúť, keby boli všetko s dobrým úmyslom konali. A koľká bude radosť tých, ktorých uspokojí to blažené povedomie, že konečným cieľom ich každého skutku bol Boh. Kiežby si to rozvážil každý človek, zvlaštne tí, ktorí krvopotne, v potu tváre, s veľkým namáhaním vyhľadávajú svoj

každodenný chlieb; lebo nečinia-li to, všetka ich práca a namáhanie bude márne pre večnosť, a na druhom svete ešte nešťastnejší budú, než tu boli.

Vzdychnutie. O Pane Bože! Bože lásky, trpezlivosti a milosrdenstva, nakloň srdcia naše, aby sme Ťa a blížneho svojho milovali, a všetko, čo slovom lebo skutkom konáme, konali sme v Mene Pána nášho Ježiša Krista a Tebe vďaky vzdávali.

Poučenie o verejnom speve cirkevnom.

Slovo Krista nech prebýva s vami hojne a so všetkou múdrosťou. Poučujte a napomínajte sa so žalmami, chválospevmi a duchovnými piesňami, vďaky vzdávajúc zo srdca, prespevujte Bohu. (Kol. 3. 16.)

Už kráľ Dávid, a neskoršie Ezechiaš prikázal, aby služobníci chrámu spievali žalmy a iné nábožné piesne, a síce najviac v sbore a spolu s ľuďom; aby ich myseľ tým viac sa vznášala k Bohu a aby k tým väčšej pobožnosti boly vzbudené srdcia veriacich.

Cirkev sv. túto chválitebnú obyčaj zachovala, aj zachováva z tej príčiny, aby kresťani už tu na zemi dľa príkladu Anjelov a Svätých aspoň v istých hodinách dňa Pána Boha zvelebovali, Jemu za všetky prijaté dobrodenia vďaky vzdávali a za odpustenie hriechov prosili. „Poďme — praví sv. Efrém — pred tvár Božiu so zvelebovaním a chváľme Ho žalmami.“ Odriekanie žalmov vyháňa diabla, je zbraňou proti pokušeniu, oddýchnutím po práci, ochranou dietok, útechou starcov, opravdivá ozdoba žien. Spievanie žalmov činí sviatky krajšími, slávnostnejšími; zapríčiňuje bohumilý smútok a i z kamenného srdca vyláka slzu ľútosti. Žalmy sú zamestnaním Anjelov, prácou nebeskou, obetou duchovnou; osvetľujú dušu, dvíhajú k nebu, k Bohu, radosťou naplňujú dušu, naničhodným rečiam činia konec, utišujú posmešky, miernia baženie zo radovánkami, chlácholia hnev proti bližnému atď. Kde sa skrúšene spievajú žalmy, tam je Boh prítomný; kde sa však ozývajú piesne diabolské, tam je hnev Boží a blíži sa trest pre posmešníkov. Kde sa písmo sv. číta, vyjasnia sa duše, a diabol zahanbený uteká. Kde však je muzika, tanec, tlesk — plesk, tam sú mužovia zaslepení, ženy zkazené, Anjeli nariekaju a diabol slávi hody. Máme si k srdcu vziať tie vážne slová apoštola, a dľa nich

jednať; práve preto, jestli sme prekážaní v spievaní žalmov, aspoň sa chráňme takých spevov, ktoré sú nie milé Bohu. Usilujme sa slušnými, srdce i dušu obživujúcimi piesňami myseľ svoju rozveseliť a tak si práce svoje spríjemniť. Takto mnohé hriechy prekazíme.

Evanjelium *sv. Matúša h. 13., v. 24—30.*

Za onoho času povedal Ježiš zástupom podobenstvo toto: Podobné je kráľovstvo nebeské človekovi, ktorý nasial dobrého semena na roli svojej. A ked ľudia spali, prišiel mu nepriateľ a nasial kúkola medzi pšenicu a odišiel. A keď bylina podrástla a vydala úrodu, vtedy ukázal sa i kúkoľ. A prijdúc hospodárovi služobníci, riekli mu: Pane, ved si zasial dobré semeno na roli svojej? Odkiaľ teda má kúkoľ? A on riekol im: Človek nepriateľ to učinil! A služobníci riekli mu: Chceš, aby sme išli a vytrhali ho? A riekol: Nie, aby ste snád, trhajúc kúkoľ, nevytrhali s ním spolu i pšenicu! Nechajte rásť oboje spolu až do žatvy, a v čas žatvy poviem žencom: Soberte najprv kúkoľ a poviažte ho do snopkov ku spáleniu; a pšenicu shromaždite do stodoly mojej.

Čo rozumieme pod „nebom", „kráľovstvom nebeským"?

Rozumieme cirkev Božiu, čili shromaždenie pravovernych na zemi. Nazýva sa kráľovstvom nebeským, poneváč tvorí zvláštnu ríšu Božiu a poneváč nás do nebies privádza.

O čom nás chce Ježiš v tomto podobenstve poučiť?

Zvlášť chce ukázať 1. že v cirkvi Jeho nachádzajú sa dobrí so zlými, jako v roli dobré a zle semeno; 2. že On je pôvodcom len dobrého semena, kúkoľ je výlučne len diablovým dielom; 3. že On semä diablom zasiate len do žatvy trpí a nevykoreňuje hneď.

Čo sa má tedy rozumeť pod dobrým semenom a čo pod kúkolom?

Pod dobrým semenom rozumieme synov Božích, čili dobrých ľudí, pod kúkoľom ale synov diabla, čili zlých. Dobré semä môže znamenať aj evanjelium, ktoré ľudí činí dobrými a synami

Božími, — a kúkoľ môže označovať nástrahy diabla, zvlášť bludné nauky, ktoré človeka k zlému svádzajú a do nebezpečenstva vrhajú.

Kedy sa môže povedať, že ľudia spia?

1. Keď predstavení cirkve, biskupi a duchovní pastieri odumrú, alebo v povinnostiach svojich sú nedbanliví, — lebo vtedy prichádza diabol a zlostní ľudia, skrze ktorých diabol rozsieva kúkoľ bludoviery a hriechu. 2. Keď sú veriaci leniví, nedbanliví v poslúchaní slova Božieho a omše sv., v prijímaní sv. sviatostí, v odbavovaní modlitieb a v konaní iných dobrých a spasiteľných skutkov. I v takomto páde prichádza diabol a vsieva do duší semä hriešnych myšlienok a žiadostí, čo zvyklo byť žriedlom a prameňom pýchy a závisti, vysokomyseľnosti, hnevu a necudnosti.

Prečo nedovoľuje Boh vypliet a vykoreniť kúkoľ, čili zlých ľudí?

1. V Svojej nekonečnej láske k ľuďom trpezlive čaká, aby sa hriešnici — príkladom čnostných a pravoverných ľudí povzbudení — polepšili, jako vidíme v živote sv. Pavla, Magdaleny a iných Svätých; lebo Boh nechce smrť hriešnika, ale aby sa obrátil a žil. 2. Z lásky k dobrým a spravodlivým; lebo keby nebolo hriešnikov na svete, dobrí by boli sťaby

pozbavení predmetov čností a zásluh, nemali by príležitosti k vykonávaniu trpezlivosti, poníženosti, pannenstva, lásky a iných Božských čností. Nech si tedy k srdcu pripustia hriešnici trpezlivú shovievavosť Božiu a nech sa polepšia. A dobrí nech vždy trpia, znášajú pri sebe hriešnikov a čím viac zlého deje sa vo svete, oni nech sú tým horlivejšími a čnostnejšími.

Kedy nastúpi čas žatvy?

V deň posledného súdu, keď prídu Anjeli a oddelia zlých od dobrých, a tamtých uvrhnú do plameňov pekelných, týchto ale uvedú do radostí večných. (Mat. 13. 49.) Usilujme sa tedy polepšiť, a jestli dosavádnym životom svojím stáli sme už na kraji utratenia milosti Božej, — vynasnažujme sa milosť Božiu znovu si čím skorej zadovážiť.

Nábožné vzdychnutie. O milý Ježiši, najlepší a večný Priateľu duší, ktorý si semä slova Svojho zasial v srdcia naše, aby hojné ovocie donášalo k životu večnému, zúrodni v nás to zrno, ochraňuj nás proti zlému nepriateľovi, aby nemohol zasiať medzi nami kúkoľ falošného, bludného a nemravného učenia, aby nemohol pokaziť dobré, ochráň nás, aby sme v hriechu stále nezotrvávali, aby sme v dobrom leniví neboli, — aby sme vždy boli bedliví, ostražití proti úkladom diabla, sveta a tela, a premohúc ich, blažene umrieť mohli. Amen.

Poučenie o náchylnosti k zlému.

„Odkiaľ sa vzal kúkoľ?“ (Mat. 13. 27.)

Odkiaľ pochádza v človekovi náchylnosť k zlému?

Je to následok a trest dedičného hriechu, ktorí sme od svojich prvých rodičov zdedili. Táto náklonnosť k zlému aj po krste zostáva v človekovi, bárs dedičný hriech býva pri krste zmazaný.

Prečo zostáva v človekovi náklonnosť k zlému aj po zotretí dedičného hriechu?

1. Aby poznajúc svoju slabosť, krehkosť a biedu, **boli sme ponížení** a aby utiekali sme sa k Bohu, k svojmu najlepšiemu a najmocnejšiemu Otcovi, práve tak, jako dietky niečim naplašené u otca lebo matky hľadajú útočište. Tak činil sv. Pavel:

keď ho telesné žiadosti poburovaly, úpenlivou prosbou a vrúcnou modlitbou obrátil sa k Bohu. (Kor. II. 12. 7.)

2. K **väčšej sláve Božej,** aby sa milosť, moc a sila Jeho na nás dokázala, čo by sa nestalo, keby náchylnosť k zlému celkom bola z nás vykorenená.

3. Konečne k **nášmu zkúšaniu** a k tomu, aby sme sa **čím** viac v **čnosti cvičili,** aby sme mali príležitosť k boju a k víťazstvu, a aby sme vo vykonávaní dobrých skutkov neochabli. Voda, jestli sa nehýbe, pokazí sa a zosmradne. Vojak, ktorý nikdy nevidí nepriateľa, zabudne zachádzanie s mečom a nebude v stave vyviesť dáky hrdinský skutok. Tak, keby nám pokušenie, probovanie nedávalo príležitosti k boju a k víťazstvu, nemohli by sme sa cvičiť v čnosti a nemohli by sme si vydobyť korunu života večného. Čo bojovníka mučí, to víťaza odmeňuje, — praví sv. Bernard.

Poučenie na šiestu nedeľu po Troch Kráľoch.

(*Vchod sv. omše ten istý,* čo na tretiu nedeľu.)

Modlitba cirkevná. Všemohúci Bože, udeľ nám, prosíme Ťa, aby sme vždy striezlive smýšľali, a dušou i srdcom vždy to konali, čo je Tebe milé. Skrze Pána nášeho Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *z listu sv. Pavla k Tessaloničanom h. 1., v. 2—10.*

Bratri! Ďakujeme Bohu vždycky za vás všetkých, pamätajúc ustavične na vás pri každej svojej modlitbe, pamätliví súc skutočnej vašej viery, a pracovitej lásky, a vytrvalosti v nádeji Pána nášeho Ježiša Krista, pred Bohom a Otcom naším. Vieme, milí Bohu bratri, že ste vyvolení; veď naše evanjelium k vám nejavilo sa len v reči, ale i v sile, a v Duchu Svätom, a v plnom presvedčení, i tak viete, jakí sme boli u vás a to pre vás. A vy povstali ste nasledovať nás i Pána, prijmúc slovo v mnohom súžení, s radosťou Ducha Svätého, tak že ste za príklad všetkým veriacim v Macedonii a v Acháji. Veď od vás rozhlásilo sa slovo Pánovo nie len po Macedonii a po Acháji, ale i po všetkých miestach rozniesla sa vaša viera v Boha, tak že nám netreba ničoho o tom mluviť. Veď oni sami o nás rozprávajú, jaký sme mali príchod k vám, a jako ste sa obrátili k Bohu od modiel, slúžiť Bohu živému a pra-

vému a očakávať Syna jeho s nebies (ktorého vzkriesil z mrtvých), totiž Ježiša, ktorý vysvobodil nás od budúceho hnevu.

Vysvetlenie. Na začiatku tohoto sv. čítania praje sv. Pavel tessalonickým milosť Božiu a všetko dobré a upovedomuje ich o tej radosti, ktorú mu stálosťou a neohroženosťou vo viere spôsobili. Ubezpečuje ich tedy o milosti a priateľstve Božom, ktorý ich vyvolil a — jestli s Jeho milosťou stále spolupracovať budú a v dobrom stáli zostanú — aj večnej odplaty účastnými učiní. Chváli ich, že vzdor tolkým nehodám a prenasledovaniam, nie len sami prijali opravdivú vieru, ale i druhým národom za príklad slúžili vo viere. — Učme sa i my z príkladu Tessalonických, aby sme mali živú vieru, pevnú nádej a tak sme sa stali vyvolenými Božími, a za príklad slúžili nevercom. Často sa modlime za tých, ktorí sú chladní vo viere, aby im dal Boh milosti, aby život svoj dľa pravidiel viery zariadili.

Evanjelium *sv. Matúša h. 13., v. 31—35.*

Za onoho času riekol Ježiš zástupom podobenstvo toto: Podobné je kráľovstvo nebeskému zrnu horčičnému, ktoré človek vezmúc, zasial na poli svojom, ktoré je síce najmenšie medzi všetkými semenami; ale keď vyrastie, je väčšie nad všetky zeliny, ba stáva sa stromom, tak že vtáctvo nebeské priletúva a prebýva na jeho ratolesťach. Iné podobenstvo povedal im: Podobné je kráľovstvo nebeské kvasu, ktorý žena vzala a zarobila vo troch mericiach múky, a skyslo všetko. Toto všetko mluvil Ježiš v podobenstvách k zástupu, a bez podobenstva nemluvil im; aby sa naplnilo, čo bolo povedané skrze proroka, ktorý hovorí: Otvorím v podobenstvách ústa svoje, budem vyprávať skryté veci od ustanovenia sveta!

Čo rozumieme tu pod kráľovstvom nebeským?

Učenie cirkve a Krista Pána, ktoré nás do nebies vedie.

Prečo sa cirkev prirovnáva k zrnu horčičnému?

Poneváč zrno horčičné je najmenšie medzi všetkými zrnami, a predsa vyrastie v mohutný strom, na ktorý vtáci nebeskí prichádzajú a medzi ratolesťami jeho útočište a ochranu nale-

zajú. Tak aj cirkev Ježišova od začiatku bola malinká, ale vždy viac a viac rástla, vždy viac ľudí sa na jej konáre shromažďovalo, ktorých v tôni svojej, čili pod ochranou svojou k pokoju a blaženosti privádza.

Prečo pripodobňuje Kristus cirkev Svoju, vlastne jej učenie ku kvasu?

Ponevráč učenie Kristovo, jako kvas aj veľkú hromadu múky, preniká celého človeka, ktorý ho príma, preniká každú myšlienku, každé slovo, každý skutok jeho, ba i telo zošlachťuje a posväcuje; — tiež aj preto, ponevráč nás v cele iných ľudí premení, pretvorí, ak sa len samizúmyselne od neho neodvrátime.

Jaké pravidlo nám vyplýva z toho pre život?

Aby sme si slová Krista Pána, ktoré v kázňach a vyučovaní kresťanskom slyšíme, k srdcu vzali, pečlive ich zachovali a ich účinok lahkomyselne a zatvrdlive neprekážali; ale úprimným polepšením sa máme sa usilovať, aby nás slovo Božie od hriechu oslobodilo, vo všetkom dobrom pokrok pôsobilo a v ľudí bohumilých pretvorilo.

Čo zapríčinilo najviac rozšírenie cirkve a učenia Kristovho?

1. Predovšetkým všemohúcnosť Božia a tie mnohé zázraky, ktoré Boh k rozšíreniu cirkve konal. 2. Vňútorná cena učenia

Kristovho, ktoré nám najčistejšie učenie poskytuje o bytnosti Božej a o tom, čo vykonal Boh pre nás ľudí, tak tiež o našom cieli, o nadzemskom, večnom živote. 3. Láska a bezúhonný život prvých kresťanov, následkom čoho mnohí neverci stali sa údami tela Kristovho. 4. Prenasledovanie Kresťanov, — dľa slov Tertulliana — **krv mučeníkov bola semenom kresťanov.** — Aj bludné nauky sa sťa chytľavý oheň rozšírily, čo ale neni div, lebo ľahká vec je ľudí primäť k tomu, aby žiadosti tela nasledovali, ponevráč k zlému sú náchylnejší, než k dobrému. Rozšíri-li sa také bludné učenie — hovorí Tomáš Morus chýrny anglický štátnik — to neni väčší div, jako keď veľká skala sama od seba sa zrúti do prepasti; ale také učenie rozširovať, ktoré, jako učenie kresťanské, protiví sa každej zemskej a telesnej náklonnosti, k tomu sa vyžaduje nadľudská moc.

Prečo Kristus Pán hovoril najviac v podobenstvách?

Aby jednoduchí ľudia tým ľahšie pochopili a si zachovali Jeho učenie; inokedy zase preto, aby Ho len tí porozumeli, ktorí Ho milujú. Kto sa s vyučovaním druhých zaoberá, má nasledovať príklad Ježiša a pred očima mať schopnosti svojich poslucháčov, čili žiakov, učeníkov, veriacich a vyučovaním, kázňami nie svoju slávu má hľadať, ale slávu Božiu a spasenie svojich poslucháčov. Vzdávajme Mu tedy dnes vďaky, že nás do cirkve povolal, a usilujme sa vždy byť v milosti Božej, aby — účastní súc dobrodenia, ktoré nám cirkev podáva, — aj hodní sme ho boli.

Vzdychnutie. O láskavý Ježiši, v jehožto cirkvi počas jej trvania toľkí obdržali potešenie a duševný pokoj, dovoľ i nám odpočinuť v jej tôni a daj, aby vôľou Tvojou Božskou preniknutí, stali sme sa novými ľuďmi a tak vyhli hnevu Tvojmu. Amen.

Poučenie na nedeľu deviatnik, septuagesima rečenú.

Prečo sa táto nedeľa volá „septuagesima“?

Slovo „septuagesima“ v latinčine toľko znamená, čo „sedemdesiata“, — (sedemdesiaty, — totižto deň). Niektorí nábožní kresťani po cirkevnej synode orleánskej zvykli sa 70 dní pred veľkou nocou postiť, — a takýto 70-denný pôst sa volal **„septuagesimou“, (sedemdesiatník),** a prvá nedela takéhoto pôstu **nedeľa septuagesima,** ktorý názov sa i neskoršie udržal. Tak

sa má vec aj s nasledujúcimi nedeľami, lebo boli kresťani, ktorí sa za 60 dní postili, preto nasledujúca nedeľa sa volá **„sexagesima“** (= šesťdesiatník), iní 50 dní, odtiaľ **„quinquagesima“** (= päťdesiatnik), — druhí 40 dní, odkiaľ doba pôstu sa menovala **„quadragesima“** (= štyridsiatnik). — Po slovensky dnešná nedeľa sa menuje „deviatnikom“, poneváč je **deviata** pred veľkou nocou.

Prečo sa niektorí za starodávna postili za 70 dní?

Dľa niektorých dialo sa to na pamiatku 70 ročného zajatia židovského v Babylone; lebo jako židia za tých 70 rokov pokánie činili a tým si zaslúžili, že sa znovu mohli vrátiť do zeme zasľúbenia: tak aj kresťani sa usilovali 70 denným pokánim znovu si zadovážiť milosť Božiu. No nech sa vec má, jako chce, toľko je isté, že cirkev svätá dnešným dňom začína vzbudzovať v dietkach svojich city pokánia a lútosti. Preto, aby srdcia naše skrúšenosťou naplnila, v breviariume, čili kňazských hodinkách na pamäť nám privádza službu pokolenia ľudského pod mocou diabla, do ktorej sme sa pre hriech prvých rodičov dostali, a ktorá je omnoho trpkejšia, než babylonské zajatie židov.

Prečo vynecháva cirkev od dnešného dňa až po Veľkú noc radostné spevy, jako „Alleluja“, alebo „Teba Bože chválime“?

Aby sme po tie dni oplakávali svoje hriechy, ktoré nás vrhly do otroctva diabla, a aby sme sa usilovali konaním dobrých skutkov vrátiť sa k Bohu a do kráľovstva Jeho, kam sa len bez hriechu môžeme dostať. Potom aj preto, aby sme pamätali, že náš život tuzemský je sťa vyhnanstvo.

Aby veriaci pochop mali o veľkosti tej nekonečnej biedy, ktorú hriech zapríčinil, a aby sa v srdciach ich vzbudil cit kajúcnosti, na **začiatku sv. omše** odrieka cirkev sv. 17. žalm: „Obkľúčily ma bolasti smrti; bolasti pekla ma obkľúčily. V úzkosti svojej Pána som vzýval o pomoc, k Bohu môjmu som volal a uslyšal hlas môj zo svätého chrámu Svojho a volanie moje pred tvárou Jeho vniklo do uší Jeho. Milujem Ťa Pane! Pán je mocou mojou a záštitou mojou a Vysloboditeľom mojím. Sláva Otcu i Synu i Duchu svätému, jako bolo na počiatku i nyni, i vždycky i na veky vekov. Amen.

Modlitba cirkevná. Prosíme Ťa Pane, vyslyš prosby ľudu Svojho, aby sme, ktorí sme za hriechy svoje spravodlive trestaní,

pre slávu mena Tvojho milosrdne oslobodení boli. Skrze Pána našeho Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *z prvého listu sv. Pavla ku Korintanom h. 9., v. 24—27., a h. 10., v. 1—5.*

Bratri! Či neviete, že tí, čo o závod bežia, všetci síce bežia, ale jeden dostáva odmenu? Tak bežte, aby ste dosiahli. A každý, kto sa namáha v zápase, zdržuje sa od všetkého. A oni síce, aby obdržali korunu porušiteľnú, my však neporušiteľnú. Preto ja tak bežím, nie jakoby na neisté; tak bojujem, nie jakoby máchajúc do vetra, ale trýznim telo svoje a podrobujem ho do služby, aby som, keď iným kážem, nebol snáď sám zavrhnutý. Lebo nechcem, aby ste bratri nevedeli, že všetci naši otcovia boli pod oblakom, a všetci prešli čez more, a všetci boli s Mojžišom pokrstení v oblaku a v mori, a všetci jedli ten istý duchovný pokrm, a všetci pili ten istý duchovný nápoj (pili totižto z duchovnej skaly, idúcej s nimi a tá skala bol Kristus); ale v mnohých medzi nimi nemal Boh zaľúbenie.

Vysvetlenie. Aby nám cirkev sv. ukázala a dokázala, že pre neposlušnosť praotca nášho Adama jak ťažko je dostať sa do neba, a koľké namáhanie musíme podujať a podstúpiť, aby sme sa mohli do neba dostať, dáva cirkev sv. túto nedeľu čítať list sv. Pavla, v ktorom apoštol napomína kresťanov, aby sa vážne namáhali za korunou kráľovstva nebeského. Odvoláva sa na tých, ktorí o závod bežia, pretekajú sa a z pomedzi ktorých predsi len jeden, asíce ten, ktorý prevýši ostatných a prvý dobehne, obdrží odmenu. Cieli sv. Pavel na tú pravdu sv. evanjeliuma, že je mnoho povolaných, ale málo vyvolených, a povzbudzuje nás, aby sme sa usilovali medzi týchto sa dostať. Potom uvádza gréckych zápasníkov, ktorí sa dlho pripravovali k boju a zdržovali sa všeliakych pokrmov a telesných pôžitkov, ktoré by boly mohly oslabiť ich sily; činili to preto, aby tým smelšie bojovali a tak obsiahli vädnúci venec víťaza. Keďže títo toľko vedeli v obeť priniesť k vôli tak malichernej mzdy, prečo by sme sa nemohli zdržať takých vecí, ktoré nás v obdržaní nevädnúcej koruny nebeskej hatia? Prečo by sme sa nesnažili utlačiť v sebe telesné žiadosti a tak telesnosť, smyselnosť, najnebezpečnejšieho to nepriateľa nášho podriadiť duši a túto Bohu? Zmužile sa tedy bráňme proti úkladom, pokušeniu a napádaniu diabla a anjelov jeho a prepomáhajme pôžitky svetské. Všetkými silami sa usilujme, aby sme si

modlitbou, láskou Božou a konaním iných čností Božích zabezpečili korunu života večného. Aby nás apoštol ešte lepšie povzbudil k takejto šľachetnej práci, sám sa nám stavia za príklad, jako ktorý nebeží za neistým, ale horlive sleduje jedon cieľ, — ktorý je podobný bojovníkovi, — nemácha na prázdno do povetria, ale poráža protivníka svojho, diabla, — ktorý sa usiloval zlé náruživosti pôstom, bedlením, a modlitbou podmaniť pod moc duše. Považme tedy, že i jeden apoštol a svatý za potrebné držal mrtviť telo svoje a vážne bojovať za istý cieľ: tým viac sa máme vynasnažovať my dobrými skutkami získať si zaľúbenie Božie, aby sme pre netečný život a zanedbávanie príkazov Božích a cirkevných z Jeho lásky a milosti nevypadli.

Aby kresťani ešte jasnejšie porozumeli, že i pri všetkých obsiahnutých milostiach nesmú sa spoliehať, apoštol upomína veriacich na židov, ktorí pri vysťahovaní z Egypta toľké dobrodenia duševné zakúsili a predsi ich Boh trestal a na pustatine zhynuli: ponevráč obsiahnuté milosti k svojmu dobrému nepoužili, ba neverní zostali Bohu, reptali proti Nemu a pohrúžili sa v hnusné hriechy modlárstva a necudnosti. To nám má byť výstrahou, aby sme sa nedali sviesť zlým žiadostiam, ale aby sme žili podľa tej milosti, ktorú sme pri krste obdržali, a vieru svoju dobrými skutkami dokazovali.

Medzi dobrodenia, ktorých sa židia na pustatine súčastnili, patrilo i to, že boli predobrazne stiahnutí v Kristovi pokrstení, tiež i večery Pána účastní a pili z prameňa milostí Kristových. Lebo oblak, ktorý vo dne tôňou svojou miernil horúčosť slnka, a v noci osvetlil cestu židom, bol predobrazom milostí krstu, ktoré oheň náruživostí tíšia a uhášajú: a more predobrazovalo vodu krstu, z ktorej kresťan bez úrazu vychádza, jako niekdy židia suchou nohou prešli cez more. Manna bola predobrazom Sviatosti Oltárnej, a voda zo skaly predobrazom prameňa milostí Kristových, jako to Ježiš sám hovorí v evanjeliume sv. Jána (6. 31.).

Vzdychnutie. O Ježiši, príď mi ku pomoci, aby dľa príkladu sv. Pavla milosťou Tvojou podporovaný, ustavičným cvičením čností usiloval som sa obsiahnuť dokonalosť a kráľovstvo nebeské.

Evanjelium *sv. Matúša h. 20., v. 1—16.*

Za onoho času riekol Ježiš učeníkom svojim podobenstvo toto: Podobné je kráľovstvo nebeské človeku

hospodárovi, ktorý vyšiel na úsvite najímat delníkov do vinice svojej. A ked sa zjednal s delníkmi po päťgrošníku na deň, poslal ich do vinice svojej. A vyjdúc okolo tretej hodiny, uzrel druhých stát záhaľčive na trhu a riekol im: Idte i vy do vinice mojej, a dám vám, čo bude spravodlivého! A oni išli. A opät vyšiel okolo šiestej a deviatej hodiny, a učinil rovno. I vyšiel zas okolo jedenástej, a našiel druhých postávat, i riekol im: Čo tu stojíte celý deň záhalčive? A oni riekli mu: Preto, že nás nikto nenajal. Rečie im: Id'te i vy do vinice mojej! A ked nastal večer, riekol pán vinice úradníkovi svojemu: Zavolaj delníkov a vyplat im výplatu, počnúc od posledných až do prvých. Vtedy vojdúc tí, čo prišli o jedonástej hodine, dostali každý po päťgrošníku. A ked i prví prišli, nazdávali sa, že dostanú viac; ale i oni dostali po päťgrošníku. A dostanúc ho, reptali proti hospodárovi a riekli: Títo poslední robili za hodinu, a rovných si ich učinil nám, ktorí sme znášali bremeno dňa i horka. A on odpovedajúc jednomu z nich, riekol: Priateľu, nerobím ti krivdu! Či

si sa nezjednal so mnou za päťgrošník na deň? Vezmi, čo je tvoje a chod; lebo ja chcem i tomuto poslednému dať, jako aj tebe. Či mi neslobodno činiť, čo chcem? Či tvoje oko je nepravé, preto že ja som dobrý? Tak budú poslední prvými a prví poslednými; lebo mnoho je povolaných, ale málo vyvolených.

Čo sa tu rozumie skrz hospodára, nádenníkov vo vinici a päťgrošník?

Hospodár je Boh, ktorý v rozličných časoch a dobách — jako za času Adama, Noema, Abrahama, Mojžiša, Krista Pána a apoštolov — ľudí povolal k sebe za robotníkov do svojej vinice (ktorá znamená cirkev), aby tam pracovali a zaslúžili si žiadanú mzdu-päťgrošník, totižto: milosť Božiu, slávu nebeskú a blaženosť večnú.

Kedy a jako povoláva Boh ľudí?

Vnútorným hlasom svedomia, sluhami Božími, užitočnými a poučnými knihami, spasiteľným rozhovorom, priaznivým osudom a nehodami, a vôbec každou udalosťou ľudského života, tak v detinskom veku, jako i vo veku mladosti a staroby.

Čo znamená pracovať vo vinici?

Znamená trpieť, pracovať a zápasiť za česť Božiu, za dobré svoje a svojho blížneho. Máme sa tedy usilovať vykoreniť hriech z duše svojej a z duší iných, a na miesto hriechu čnosť zaštepiť do srdc našich. Jako tedy vo vinici treba kopať, okopávať, pleť, obrezávať, zem hnojiť, tak potrebné je rozjímanie o hrobe a pekle, zpytovanie svedomia, odhalenie zlých náklonností a náruživostí a ich prameňov a tak pripraviť dušu našu ku prijatiu slova Božieho. Potrebné je ďalej, aby sme kúkoľ neprávosti oprávdivým pokánim vyplienili a aby sme nové výhonky zlých náklonností sebazaprením, modlitbou a pôstom ešte v zárode udusili; dušiam svojim rozjímaním a poučným čítaním duševného pokrmu poskytli; na miesto zlých náklonností čnosť a dobré mravy pestovali a klátivú vôľu svoju s vôľou Božou spojili, aby bola stála, pevná, vytrvanlivá.

Co máme činiť, chceme-li v sebe hriech alebo zlé náklonnosti vykoreniť?

Vyhubenie každého takého hriechu, ktorý sa už zakorenil v srdci našom a stal sa nám takrečeno druhou prírodou, je

veľmi ťažké. Keď sme sa tedy vážne odhodlali, že chceme hriech vyplieť zo srdca svojho, potrebné je 1. Aby sme si hriech celkom zošklivili a vrelú túžbu v sebe vzbudili k jeho vykoreneniu. 2. Máme sa utiekať o milosť Božiu, bez ktorej nič vykonať nemôžeme. 3. Veľmi užitočné a spasiteľné je čítanie takých poučných kníh, ktoré jednajú o hriechoch, ktorých sme sa my zvykli dopúšťať. 4. Účasť máme brať na kresťanskom vyučovaní, na kázňach. 5. Skrúšene sa spovedajme a prímajme a ohľadom hriechu držme sa rady duchovného otca a vyprosme si od Boha pomoci k vytrvaniu v dobrom. 6. Vezmime si za príklad niektorého svätého, ktorý v tuzemskom živote najprv tiež bol postavený v podobnom hriechu, potom ale milosťou Božou od neho oslobodený bol. 7. Máme sa postiť, almužny udeľovať a iné dobré skutky konať. 8. Máme si každodenne svedomie zpytovať a skúmať, čo mohlo byť príčinou nášho úpadku. 9. Konečne v páde nového poklesnutia ustanovme si pokutu.

Jako môžme čnosť zaštepiť do duši svojej?

Máme opravdivou láskou a nadšením zahoreť ku tej čnosti, ktorú si chceme osvojiť, a máme vňútornou túžbou dychtiť za ňou. K jej dosiahnutiu máme Boha prosiť o milosť a čítať knihy o tej čnosti pojednávajúce; máme horlive počúvať slovo Božie; máme sá skrúšene spovedať a prímať a radu duchovného otca i v tejto veci ochotne nasledovať, konečne utiekať sa máme k tým Svätým, ktorí sa tou čnosťou skveli, aby sme si čím skorej tie čnosti privlastnili.

Ktorí zaháľajú a leňošia?

Tí, ktorí nič nerobia pre slávu Božiu a pre dobré svoje a bližných svojich. Veľké zamestnanie a mnoho práce nás nijako nevymlúva v tomto ohľade; lebo najvážnejšia práca a povinnosť naša je slúžiť Bohu a pracovať na svojom spasení. Záhalčivými a lenivými sme: 1. keď nič nerobíme; 2. keď zlé činíme; 3. keď konáme veci, ktoré sa s naším úradom, stavom a povolaním nesrovnávaju; 4. keď prácu svoju nekonáme z lásky k Bohu a bližnému. Pre takéto zaháľanie budeme vytvorení z nebies, jako služobník odpadúva od mzdy svojej, keď lebo nič nečiní, alebo robí proti vôli pána svojho. My včetci sme služobníci Boží, a nemôžme povedať, že nás nikto nenajal alebo do služby neprijal, lebo Pán Ježiš nás už pri našom narodení prijal do svojej vinice, — do cirkve sv.,

v pravej viere vyučoval a vždy láskave pozýval k Sebe, keď sme sa chceli od Neho oddialiť, alebo sme sa i oddialili. Neprijímame-li Jeho pozvanie, jestli so založenými rukami zaháľame miesto toho, žeby sme vo vinici Jeho usilovne pracovali, jestli sebeckosť, ziskuchtivosť, ctibažnosť riadi skutky naše miesto, žeby sme sa usilovali česť Božiu, dušné spasenie svoje a druhých napomáhať: na jakú odmenu môžme rátať, keď nastane večer: súdny deň?

Prečo dostanú aj poslední toľko, jako tí, ktorí celý deň pracovali?

Lebo Pán Boh neodmeňuje ľudí dľa času a trvania práce, ale dľa jakosti tejže, to jest dľa usilovnosti a horlivosti pri nej preukázanej. Lebo stáva sa, že mnohí, ktorí krátky čas strávili v službe Božej, viac čností a zásluh môžu dokázať, než taký, ktorý dlho žil, ale nepracoval tak horlive. (Kniha Múdr. 4.)

Čo znamená pri vyplácaní mzdy reptanie tých, ktorí prví prišli do vinice?

Pod tými, ktorí saméprvé boli povolaní, rozumejú sa židia. Kristus Pán chcel tým povedať to, že židia, ktorým sa nepáčilo, že pohani, len neskoršie povolaní, pri udeľovaní milosti budú s nimi do jedného radu postavení, — nad tým sa pozastavia a budú reptať, čo sa i skutočne stalo. Ale v nebesiach nebude tak; tam je vytvorená každá závisť, zlosť a reptanie. Na miesto toho, žeby reptali, ešte aj tí Svätí, ktorí dlhšie časy Bohu slúžili, obdivovať budú Jeho nekonečnú dobrotu, ktorú preukazuje proti obráteným hriešnikom a tým, ktorí za krátky čas mu slúžili; lebo aj títo budú podiel brať v kráľovstve nebeskom a v chválení Jeho; — ačkoľvek v sláve a iných radosťach bude istý rozdiel, poneváč dľa svedectva Spasiteľa „každý odplatu vezme dľa svojich zásluh“.

Zo slov hospodára, ktoré reptajúcim povedal, plynie nám tá nauka, aby sme nereptali proti Bohu, keď On bližnému nášmu lásku preukazuje, a aby sme bližnému nezávideli dobrotu Božiu, lebo závisť je škaredý, diabolský hriech, ktorý Boh nenávidí. **„Zo závisti diabla prišla smrť na okršlek zemský“** (Kniha Múdr. 2. 24.), praví sv. písmo. Závistlivci tedy sú diablovi podobní, lenže nikomu neškodia, len samým sebe, poneváč ich závisť zožiera, nemocnými činí. „Zelený je od závisti“ — hovorí porekadlo. A celkom správne. Poneváč hnev

a nenávisť naplňuje srdce závistníka, keď vidí, že sa druhému dobre vodí. Každá náruživosť pôsobí jaký-taký pôžitok (bárs čoskoro nasleduje ho žiaľ a sužovanie), len závisť neni spojená so žiadnym pôžitkom, lebo závisť ustavične trápi tých, ktorí jej v obeť padli. Závisť — dľa zkúsenosti — k tým najhroznejším zločinom pohýňa človeka. Za hrozne výstražný príklad nám slúži Kain, ktorý zo závisti stal sa bratovrahom; — ale z jeho pádu učíme sa i to, jak hrozne tresce Boh závistníkov.

Jako sa majú rozumeť tie slová, že „prví budú poslednými“?

To sa zase na židov poťahuje; poneváč totižto učenie a povolanie Krista Pána neprijali, budú poslednými, — to jest pohani, ktorí sa ku Kristu pripojili, i počtom, i zásluhami ich prevýšia; židia však, ktorí dľa povolania boli prví, budu časom i počtom poslední. Kristus Pán síce mnohých povolal z pomedzi židov, ale málo z nich Ho nasledovalo, a preto bolo málo vyvolených. Aj nás, kresťanov pozval Pán, aby sme vinicu Jeho obrábali, lež — žiaľbohu — mnohí nečinia dľa povolania svojho, neplnia povinnosti svoje, neobrábajú vinicu Pána a nasledovne nedôjdu večného spasenia.

Vrúcne vzdychnutie. O milosrdný a milostiplný Bože! ktorý si nás nehodných sluhov Svojich bez našich zásluh, len z milosti Svojej k pravej viere, do vinice Svojej povolal, a prikázal si nám ju obrábať: podaj nám, prosíme Ťa, pomoci Svojej, aby sme nikdy nezaháľali, ale jako verní služobníci vždy vôľu Tvoju plnili. To, čo sme v minulosti zameškali, vytrvanlivou usilovnosťou chceme v budúcnosti dohoniť a nahradiť, aby po dokonanej práci sľúbenú odmenu sme obdržali, k čomu, Pane, popraj nám Svojej Božskej milosti. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Na utorok po nedeli „Deviatnik“.

Sviatok Modlitby Pána Ježiša Krista na Hore Olivetskej.

Dnes začína cirkev sv. pred oči nám klásť umučenie Pána nášeho, Ježiša Krista. Toto umučenie sa započalo po poslednej večeri, keď On zarmútený až k smrti, išiel so Svojími učeníkami na Horu Olivetskú a tam medzi veľkými úzkosťami srdca a krvou sa potiac modlil sa k Otcu nebeskému. Ta, do záhrady olivetskej uvádza nás dnes cirkev sv., — a praje si,

aby sme v tomto tajemstve nie tak o mukách Spasiteľa, ale radšej *o Jeho modlitbe* v tých mukách rozjímali. Preto sa aj menuje tento sviatok — nie sviatkom smrteľnej úzkosti, ale — pamiatkou **modlitby** Pána nášeho Ježiša Krista a aj v kňazských hodinkách aj pri sv. omši je reč hlavne o tejto modlitbe.

Vchod sv. omše: „Srdce moje pobúrené je vo Mne a hrúza smrti padla na mňa. Strach a úzkosť prišly na mňa.“ (54. Žalm. 5. 6.) „Spas ma, Bože: ponevádž vody vystúpily až k duši mojej.“ (68. Žalm. 2.) Sláva Otcu, i Synu, i Duchu Svätému, jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Modlitba cirkevná. Pane Ježiši Kriste, ktorý si nás v záhrade slovom a príkladom učil modliť sa proti nebezpečenstvám pokušenia: popraj milostive, aby sme vždy na modlitbe trvajúc, hojné ovocie tejže obsiahnuť hodní boli. Ktorý žijes a kraľuješ, na veky vekov. Amen.

Čítanie *z listu sv. Pavla k židom 5., 5—10.*

Kristus nie sebä samého oslávil, aby sa stal veľkňazom: ale ktorý mluvil k nemu: Syn môj si ty, ja dnes splodil som ťa. Jako aj na inom mieste praví: Ty si kňaz na veky podľa rádu Melchisedechovho. Ktorý v dňoch tela svojho modlitby a prosby tomu, ktorý by ho mohol spasiť od smrti volaním mohutným a slzami obetujúc, vyslyšaný bol pre úctivosť svoju. Ponevádž totižto bol Synom Božím, naučil sa z toho, čo trpel, poslušnosti, a po dokonaní, učinený bol všetkým jemu poslúchajúcim, príčinou spasenia večného, nazvaný od Boha veľkňazom podľa rádu Melchisedechovho.

Vysvetlenie. V tom odseku, z ktorého je toto sv. čítanie vzaté, dokazuje sv. Pavel, že Kristus je opravdivý veľkňaz, ponevádž aj od Boha Otca bol k tomu vyvolený a ustanovený, aj celkom bol na úrad tento spôsobný, lebo aj Sám slabosťam prírody ľudskej podrobený mohol byť shovievavý a súcitný proti nám. A že Kristus jako človek aj skutočne znášal naše slabosti, dokazuje sv. Pavel tým, že Ježiš 1. počas Jeho telesného života v úzkostiach smrti a v hlbokom zármutku postavený, so slzami a veľkým hlasom sa modlil k Bohu o pomoc a prosil zachránenie od smrti; 2. že Ježiš v Svojich mukách z poslušnosti na Sebä prijatých na sebe zkúsil, jak ťažko je človekovi vo všetkom sa podriadiť Bohu, jak namáhavá je poslušnosť, ale spolu aj jak vznešená a záslužná. A odtiaľ odvádza apoštol tú-pre nás tak útechyplnú-nauku: „Ponevádž my nemáme

v Kristovi takého veľkňaza, ktorý by žiadnej sústrasti a sľutovania nemal nad našími, ale takého, ktorý aj sám vo všetkom podobne bol pokúšaný, lenže bez hriechu: preto s dôverou pristúpme k trónu milosti, aby sme milosrdenstvo a milosť obsiahli na pomoc v náležitom čase.“

Evanjelium *sv. Lukáša h. 22., v. 39—44.*

Za onoho času Ježiš vyndúc (z domu) išiel podľa obyčaje na horu Olivovú; a išli za ním aj učeníci Jeho. A keď prišiel na miesto, riekol im: Modlite sa, aby ste neprišli v pokušenie. A On vzdialil sa od nich, čoby mohol dohodiť kameňom, a kľaknúc na kolená modlil sa a riekol: Otče, jestli chceš, odním tento kalich odo mňa; ale nie vôľa moja, lež Tvoja sa staň! A zjavil sa mu anjel s neba a posilňoval ho. A upadnúc do smrteľnej úzkosti, modlil sa tým dlhšie. A vyrazil mu pot jako kropaje krve, tečúcej na zem.

Vysvetlenie. Spasiteľ vedel, že nastávajúce umučenie Jeho bude pre apoštolov pokušením v ich viere, vernosti a stálosti. Preto ich poučuje, čo majú činiť, aby neboli pokušením premožení; nemali sa oddať spánku, ale mali ospanlivosť premáhať a s Ním sa modliť k Bohu o silu a zmužilosť. — A to platí aj o nás. Prvým a najmocnejším prostriedkom proti pokušeniu je modlitba, lebo ňou si privolávame Boha na pomoc. „Keď služobník zbadá, že zlodej sa dobíja do domu pána svojho a neporobí pritom krik, aby ho zastrašil, ten je v spojení so zlodejom a je zradcom pána svojho. Podobne zdá sa mi zradcom Pána svojho Ježiša Krista a spojencom diablovým ten, kto zbadá, že diabol chce pokušením vniknúť do srdca jeho a predsa neutieka sa k modlitbe.“ (Ludolf Sasský.)

2. V ťažkej úzkosti a potrebe prosí Ježiš, aby — možno-li — odvrátený bol od Neho ten kalich. Keď sa ti zdá, že už klesnúť musíš pod krížom, môžeš sa vyponosovať milému Pánu Bohu a prosiť Ho, aby ho odňal od teba. Lež táto modlitba nikdy nesmie pochádzať z nespokojnosti a reptania. Jako Ježiš podriadil vôľu Svoju vôli Božej, aj ty sa musíš odovzdať do nej a praviť: „Pane, nie moja vôľa nech sa stane, ale Tvoja.“

Odpustková modlitba o srovnanie vôle svojej s vôľou Božou.

Popraj mi, najdobrotivejší Ježiši, Svojej milosti, aby milosť Tvoja so mňou bola, vo mne účinkovala a so mnou zostávala až do konca. — Daj mi, aby som vždy to chcel a to žiadal, čo Tebe je najmilšie a najpríjemnejšie. Tvoja vôľa nech je aj mojou, a moja vôľa nech vždy nasleduje Tvoju a nech sa úplne s ňou srovnáva. — Nech je moje chcenie a nechcenie stejné s Tvojím; áno udeľ mi, aby som inšie nechcel a nemohol chcieť, jako čo Ty chceš alebo nechceš. Amen.

(200 dní odp. raz cez deň. XIII. Leo, 27. febr. 1886.)

Poučenie na prvú nedeľu po „Deviatniku“, „Sexagesima“ rečenú.

Vchod sv. omše túto nedeľu sa berie zo 67. žalmu. „Povstaň, prečo zaspávaš, Pane? Povstaň a nezavrhni nás vonkoncom! Prečo odvraciaš tvár Svoju a zabúdzaš na naše úzkosti? Lebo unížená je duša naša až do prachu, a životy naše k zemi prilnuly. Povstaň Pane, a pomôž nám a vysloboď nás pre meno Tvoje.“ Sláva Otcu i Synu, i Duchu Svätému, jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky i na veky vekov. Amen.

Cirkevná modlitba. Bože, ktorý vidíš, že zo žiadneho skutku svojho dôvery nenabývame, popraj milostive, aby sme proti všetkým protivenstvám záštitou Učiteľa národov chránení boli. Skrze Pána nášeho Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *z druhého listu sv. Pavla ku Korintanom h. 11., v. 19—33. a h. 12., v. 1—9.*

Bratri! Radi znášate nemúdrych, poneváč ste múdri sami. Veď trpíte, keď vás kto podmaňuje službe, keď vás kto vyžiera, keď kto bere, keď sa kto nadýma, keď vás kto po tvári bije. K zahanbeniu pravím, jako by sme my boli v tejto veci slabí: ale v čom sa kto opovažuje (nerozumne pravím), opovažujem sa i ja. Sú-li oni židia, to som i ja, sú-li Izraeliti, to som i ja; sú-li plemeno Abrahamovo, to som i ja; sú-li služobníci Kristovi (čo menej rozumný pravím), to som ja viac: v premnohom ustávaní v početných žalároch, trýznený nadvrch, v smrteľnom nebezpečenstve častokrát. Od židov som päťkrát po štyridsiatich ranách krem jednej dostal. Trikrát som bol šľahaný prútami; raz kamenovaný; trikrát sa morská loď zlámala so mnou; deň a noc bol som v hlbine morskej, často na cestách, v nebezpečenstvách na rieke, v nebezpečenstvách

pred zbojníkami, v nebezpečenstvách pred svojím rodom, v nebezpečenstvách pred pohanmi, v nebezpečenstvách v meste, v nebezpečenstvách na púšti, v nebezpečenstvách na mori, v nebezpečenstvách medzi podvodnými bratmi; v práci a biede, v mnohom bdení, o hlade a smäde, v mnohých pôstoch, v zime a nahote, krem toho, čo prichodí z vonku, každodenné na mňa naliehanie, starosť o všetky cirkve. Kto onemocnie a ja by som neonemocnel? Kto trpí pohoršenie, čo by mňa nepálilo? Keď sa mám chváliť, budem sa chváliť svojou krehkosťou. Boh a Otec Pána nášho Ježiša Krista, ktorý je požehnaný na veky, vie, že nelužem! V Damašku vladár nad ľudom kráľa Arety strážil mesto Damascenské, aby ma zajal; ale oknom bol som spustený v koši prez múr, a tak som ušiel jeho rukám. Keď sa mám chváliť, ačkoľvek sa nesvedčí, nuž prejdem k videniam a zjaveniam Pánovým. Znám človeka v Kristu, ktorý pred štrnástimi rokmi (či v tele, neviem, či krem tela, neviem, Boh vie) bol vychytený až do tretieho neba. A znám takéhoto človeka (či v tele, neviem, či krem tela, neviem, Boh vie), že bol vychytený do raja a slyšal tajomné slová, ktoré nesvobodno človekovi mluviť. Pre toto budem sa chváliť; ale pre mňa nebudem sa chváliť, jak len nie so svojími slabosťami. Veď keby som sa i chcel chváliť, nebudem pošetilým, veď i tak poviem pravdu, ale sa zdržím, aby niekto nemyslel si o mne viac, než na mne vidí, alebo odo mňa slyší. A aby mňa veľkosť zjavení nepozdvíhala, daný mi je osten telesný, anjel satanov, aby ma pohlavkoval. Preto som trikrát prosil Pána, aby odo mňa odstúpil, a riekol mi: Dosť ti je moja milosť; lebo sila zdokonaľuje sa v nemoci. Rád budem sa teda chváliť svojími slabosťami, aby sila Kristova prebývala vo mne.

Prečo spomína cirkev sv. pri dnešnej sv. omši sv. Pavla a prečo prečituje dnes tento jeho list?

Sv. cirkev nás dnes ďalej povzbudzuje k tej práci, ktorú musíme podujať, jestli večné spasenie obdržať chceme. Z tej príčiny upomína nás na sv. Pavla, ktorý toľko vykonal s milosťou Božou a toľko podstúpil pre Jeho sv. meno. Činí to preto, aby sme i my s milosťou Božou spoluúčinkujúc, podobne činili.

Prečo hovorí o sebe sv. Pavel také chvalitebné veci?

Nie preto, jako by sa chcel chvastať a vystatovať nie nerozmyslene, ale len k chvále Božej to činí a k dobrému

ľudu, ku ktorému list svoj spísal; lebo korintskí dali sa oklamať falošným, podvodným učiteľom, ktorí ich olúpili o imanie, vydreli od nich majetky a potom surove s nimi zachádzali; sv. Pavla však hanili a potupovali. Aby toto prekazil a odstránil prekážky, ktoré rozširovaniu viery v ceste stály, vyjavil sv. Pavel všetko, čo Boh učinil pre neho a čo on vykonal a trpel pre slávu Božiu. Tým chce vážnosti a dôrazu dodať slovám svojim a prekaziť vplyv falošných učiteľov.

Prečo hovorí sv. Pavel: „Kto trpí, a ja by som netrpel?"

Tým chce povedať, že utrpenie každého človeka sa ho dotkýňa a že bolí ho duša, keď vidí niekoho trpieť. Keď niekoho vo viere pohoršujú, v konaní znepokojujú, v duševnom pokoji mýlia, túžbou horí: vypomôcť mu a zle mu padá, keď vidí druhého trpieť.

Čo sa rozumie tými slovami: „osten tela", „anjel satanáša", ktorý apoštola poličkoval?

Dľa niektorých vysvetliteľov pod tými slovami rozumie sa pokušenie, ktoré z telesnosti a neporiadnych žiadostí pochádza; dľa iných ale nehody, prenasledovanie, biedy, s ktorými apoštol ustavične musel zápasiť.

A čím premohol všetko to sv. Pavel?

Milosťou Božou, ktorá — dľa jeho vlastného soznania — podporovala ho v slabosti.

Vzdychnutie. Popraj mi milosti Svojej, o Bože, aby som sa i ja vykonávaním dobrých skutkov usiloval dosiahnuť večné spasenie, jako sv. Pavel apoštol, ktorý toľko pre Teba podstúpil, — a aby som nevyhľadával svoju slávu, ale slávu Tvoju, a dobro bližného.

Evanjelium *sv. Lukáša h. 8., v. 4—15.*

Za onoho času, keď sa naschádzal zástup mnohý, a ľudia z miest sbiehaly sa k Ježišovi, riekol podobenstvom: Rozsievač vyšiel rozsievať semeno svoje. A jako rozsieval, jedno padlo popri ceste a bolo zašliapané a vtáci nebeskí pozobali ho. A iné padlo na skalu, a keď vzišlo, zvädlo; preto že nemalo vlahy. A iné padlo

medzi tŕnie, a tŕnie rastúc pospolu, vydusilo ho. A iné padlo do dobrej zeme, a keď vzišlo, vydalo stonásobný užitok. A keď to riekol, vyvolal: Kto má uši k slyšaniu, slyš! A jeho učeníci opýtali sa ho, jaké by to bolo podobenstvo? A on im riekol: Vám je dané vedeť tajomstvo kráľovstva Božieho; ale ostatným v podobenstvách, aby pozerajúc nevideli, a slyšiac neporozumeli. Toto je teda podobenstvo: Semeno je slovo Božie. A čo tam, padlo popri ceste sú tí, ktorí slyšia, a potom prichádza diabol, a vyníma slovo z ich srdca, aby keď uveria, neboli spasení. A čo tam na skale, sú tí, ktorí keď slyšia, s radosťou prijímajú slovo, ale koreňa nemajú; oni veria do času a v čas pokušenia odstupujú. To však, čo padlo medzi tŕnie, sú tí, ktorí slyšali, a potom idú a starosťami a bohatstvom a rozkošiami života bývajú udúšaní, ani neprinášajú úžitku. A to, ktoré padlo do dobrej zeme, sú tí, ktorí uslyšané slovo v dobrom a výbornom srdci zachovávajú, a prinášajú užitok v trpezlivosti.

Prečo prirovnáva Kristus Pán slovo Božie k zrnu?

Preto, poneváč zo slova Božieho práve tak pochádzajú dobré skutky, jako z dobrého zrna dobrá úroda, a poneváč človek bez slova Božieho práve tak nemôže rodiť ovocie duchovné, jako nemôže rodiť zbožie nezasiata zem. Preto hovoril sv. Augustín, že slovo Božie je človekovi tak potrebné, jako samé telo Kristovo, a že ten kto nepozorne počúva slovo Božie, je práve tak zatratenia hodný, jako ten, ktorému pre nepozornosť telo Kristovo na zem padne.

Prečo volá Kristus pri tomto podobenstve: **„Kto má uši k slyšaniu, nech slyší?“**

Aby poukázal, jak vážne a dôležité je učenie v tomto podobenstve obsažené, a aby povzbudil Svojich poslucháčov k rozmýšľaniu o tej veci. Poneváč dosiahnutie spasenia závisí od toho, či slovo Božie počúvame a poslúchame, alebo nie, lebo — dľa slov písma sv. — „blahoslavený, kto počúva slovo Božie a zachováva ho“.

Odkiaľ sa berie toľko kúkoľu, keďže slovo Božie sa tak husto rozsieva?

Dľa výpovede Krista Pána toto zrno nebeské padá lebo na cestu, lebo na skalu, lebo medzi tŕnie a len zriedkave padá do dobrej zeme: totižto niektorí poslucháči slova Božieho sú takí, jako verejná cesta, po ktorej mnoho ľudí chodí a zrno na ňu spadnuvšie pošliapu, alebo pojedia vtáci. Takíto ľudia sú zatvrdlivého srdca, jako hruda cesty, a slovo Božie na nich neúčinkuje, darmo sa im hlása. Druhí sú podobní skale, na ktorej zrno síce vzíde, ale — pre nedostatok vlahy a potrebnej pôdy — slabuška bylinka chytro vyschne. To sa vzťahuje na tých ľudí, ktorí sú prhkí a ohniví, ale ktorí nemajú hlbšiu túžbu za spasením. Takíto síce počúvajú slovo Božie, bývajú dojatí a hneď aj polepšenie sľubujú, ba i niečo dobrého vykonajú, ale v čas pokušenia znovu do hriechu upadúvajú. Slovo Božie vtedy je podobné zrnu, medzi tŕnie padnutému, keď ho takí ľudia poslúchajú, ktorých srdce je preplnené telesnými žiadosťami, pre ktoré slovo Božie nemôže vzísť a úrodu priniesť, — hneď býva udusené.

Čo máme činiť, aby sme boli dobrou a úrodnou pôdou?

1. Máme udusiť v sebe všetky zlé myšlienky a hriešne žiadosti. 2. Máme úprimnú a pevnú žiadosť v sebe vzbudiť, že

sa polepšíme a v dobrom vytrvanliví budeme. 3. Máme odvrátiť svoje myšlienky od pominuteľných statkov a zemských pôžitkov. 4. Máme z hlbín duše prosiť Boha, aby nám k tomu všetkému poprial Svojej milosti. Slovom: hlavnú starosť majme na svoje spasenie. Tak nám i Boh dopomôže, aby slovo Božie prinášalo ovocie k obsiahnutiu večného spasenia potrebné.

Jako sa môžeme pri poslúchaní slova Božieho sprostiť roztržitých myšlienok a každodenných starostí?

Keď úplnú dôveru máme v Boha, že kým my slovo Božie poslúchame, On stráži nad naším príbytkom, domom, majetkom, hospodárstvom a nad všetkými našimi milými.

Poučenie o moci slova Božieho.

Moc slova Božieho je mnohými krásnymi podobenstvami v Písme svätom označená. Jeremiaš slovo Božie pripodobňuje **ohňu,** ktorý s hroznou silou sa rúti z tých najvnútornejších úkrytov a s podobnou rýchlosťou sa šíri a zničí slamu, čili učenie falošných prorokov; pripodobňuje ho ku **kladivu,** ktoré aj najtvrdšie predmety rozbíja, to jest obmäkči aj to najzatvrdilejšie srdce, a náklonným činí proti Bohu a bližnému. (Jerem. 23. 29.) V žalmoch sa menuje **svetlom,** ktoré osvetľuje cestu, zaháňa noc nevedomosti a ukazuje pocestnému chodník, ktorý vedie na opravdivú cestu: na cestu spasenia a blaženosti. (Žalm 118. 105.) Podobné je **dvojostrému meču,** ktorý delí veci od ducha, modzgy od kosti, a môže vrhnuť telo i dušu do večnej smrti: „Reč Pána — praví apoštol — je živá a mocná. Prenikavejšia od dvojostrého meča, a dosiahujúca až k deleniu duše a ducha, a svalov a modzgu, — a posuditeľkou myšlienok a úmyslov srdca.“ (K žid. 4. 12.) Slovo Božie je **zrkadlom,** v ktorom každý môže spatriť svoje chyby a čnosti. Dľa Izaiaša vzácna **rosa** alebo **dážď,** ktorý zúrodňuje zem duší; **semä** ktoré tisícnásobný úžitok prináša na dobre pripravenej pôde. Jediné takéto semä celé zázraky vykonalo, jako vidíme z príkladov sv. Augustína, sv. Antona, sv. Mikuláša tolentinského, ktorých jediné slovo písma sv. obrátilo s hriešnej cesty, jako na príklad sv. Augustína obrátily tie slová: „Jako vo dne poctive choďme, nie v obžerstve a opilstve, nie v smilstve a nestydatosti, nie vo sváre a nenávisti.“ A sv. Antona slová Matúša 19. 21.: „Chceš-li dokonalým byť, choď, predaj čo máš, a rozdaj medzi

chudobných a budeš mať poklady v nebesiach; potom príď a nasleduj Mňa.“ A sv. Mikuláša tie slová: „Nemilujte svet, ani to, čo je vo svete.“ Dľa výpovede sv. Jána Zlatoústeho sv. písmo v niekoľkých slovách zahrňuje najvyššiu múdrosť a niekdy jediná výpoveď jeho môže nám byť vodítkom cez celý život.

Jakým má byť človek, aby zo slova Božieho úžitok mal?

Má byť jako dobre pripravená a obrobená zem; totižto má byť pravdu milujúci, poučlivý, a poníženým srdcom; — aby vždy, zvlášť pri kázňach a kresťanskom vyučovaní slovo Božie pozorne počúval, a slyšané pravdy v srdci svojom zachovajúc aj uskutočniť sa ich usiloval.

Čo máme činiť pred kázňou?

Sv. Ján Zlat. v tretej kázni o Saulovi a Dávidovi praví: „Kto je, kto by do nečistých nádob lial drahocenné tekutiny, prv nežby ich vypláknul? Preto pred kázňou aspoň ľutosťou a skrúšenosťou máme očistiť srdce svoje, poneváč hriešna duša nevníma pravdu a múdrosť. Jako rolu pred siatim najprv vyčistia, poorajú a pripravia, tak i my máme očistiť srdce svoje tým milým želaním, žeby sme sa niečo dobrého naučili — a takto máme pripraviť dušu svoju k prijatiu slova Božieho. Koho len všetečnosť vedie do kostola, aby niečo nového počul, alebo posudzoval kazateľa, tam niečo videl a od druhých videný bol: ten je podobný farizeom, ktorí tiež preto poslúchali Krista Pána, ale práve preto žiaden úžitok nemali z toho. Predovšetkým vrúcne prosme Ducha sv., aby nás osvietil, lebo On otvára umu ľudskému smysel právd kresťanských a poneváč modlitba už sama v sebe je zúrodňujúcou rosou pre pôdu duševnú. Odstráňme od seba všetku starosť, odženme znepokojujúce mišlienky, aby zrno Božie nepadlo na cestu, alebo medzi tŕnie, kde by mohlo byť pošliapané, alebo od vtákov nebeských vyzobané.

Jako sa máme držať pod kázňou?

Máme kázeň počúvať pozorne a úctive, poneváč skrze kazateľov Sám Boh hovorí k nám; o kazateľoch hovorí: „Kto vás slyší, Mňa slyší.“ (Luk. 10. 16.) Kazateľ je poslom Božím. Keď už posla — praví sv. Ján — ktorý rozkazy a nariadenie kráľovo oznamuje, s najväčšou pozornosťou, úctou a v tichosti poslúchame, o koľko väčšou pozornosťou a úctou máme po-

slúchať posla Božieho, kráľa všetkých kráľov, keď tenže v kázni svojej vôľu Božiu ohlasuje?! Nehaňme tedy a nepotupujme kazateľov, lebo ku tým pravil Kristus: „Kto vás opovrhne, Mňa opovrhne.“ (Luk. 10. 20.) Čoby priam hanu zaslúžil niektorý kazateľ: úctime ho pre stav a svätý úrad jeho. Slovo Božie je vždy zrno Božie a ním i vždy zostane, ktoré — môže ho rozsievať ktokoľvek, — padne-li na úrodnú pôdu — hojné ovocie prináša. To, čo kazateľ hovorí, nepoťahujme na druhého, každý je za svoje spasenie zodpovedný, a každý najde v kázni čiastky, ktoré sa na neho vzťahujú. Alebo jestli sme čistí od hriechov, ktoré kazateľ karhá: ďakujme Bohu, že nás od nich zachránil; a nesmieme opovrhovať tých, ktorí sa v takých hriechov nachádzajú, ale máme prosiť Boha, aby aj tých od hriechu oslobodil a nás aj na budúce od nich zavaroval. Dávajme si pozor, aby sme driemaním, shováraním a neslušným chovaním kázeň nemýlili. Od Boha pochádzame, slušné je tedy, aby sme slovo Božie s radosťou poslúchali. Jestli slovo Božie s radosťou nepočúvame, nie sme od Boha, a tak sa ani nedostaneme k Nemu.

Čo máme činiť po kázni?

Máme si horlive osvojiť, čo sme počuli, zvlášť uskutočniť to dobré, čo nám bolo vyložené. Ktorí len počúvajú slovo Božie, ale skutky svoje neriadia dľa neho, podobní sú človekovi, ktorý sa pozerá v zrkadle a keď od zrkadla odíde, zabudne, jakú má tvár a čo za škvrny na nej zbadal. Jako tedy daromne je dívať sa do zrkadla, ak človek aj nezotre si spatrené škvrny: práve tak daromné je a neosožné slyšanie slova Božieho, jestli sa neodhodláme zotrieť, zmazať tie chyby, ktoré nám kňaz pred oči kládol. Ba takto stávame sa ešte odpornejšími a trestuhodnejšími pred Bohom, jako taký sluha, ktorý prijíma rozkazy pána, ale ich neplní. Lepšie by bolo bývalo — dľa slov sv. Petra — nepoznať cestu pravdy, než po poznaní odchýliť sa od nej. Avšak, aby sme konať mohli dobré, o ktorom v kázni bola reč, potrebné je, aby sme si to dobré zapamätali a o ňom rozjímali. Lebo nie tí sú blahoslavení, ktorí slyšia slovo Božie, ale tí, ktorí ho aj zachovávajú. Taký pokrm nič neosoží, ktorý žalúdok nezadrží v sebe, ale vyvrhne; len vtedy je pokrm záživný, keď ho žalúdok v sebe podrží, náležite stroví a tak na udržanie tela pôsobí. Zrno nemôže priniesť úrodu, jestli ho dobrou zemou neprikryjeme, jestli ho neohreje slnko a neovlaží dážď, lebo rosa. Tak máme aj slovo Božie v srdci

zachovať a sťaby strovit ho rozjímaním, modlitbou polievať a ochotnosťou splnenia ohrievať, len tak prinesie ovocie stonásobné. Preto nemyslime na kázeň len vtedy, len v ten deň, keď ju slyšíme, ale rozmýšľajme o nej celý týždeň, zpytujúc sa samých seba: či sme dosiaľ plnili, čo sa v nej obsahuje a jako to budeme plniť v budúcnosti. Rozmlúvajme o predmete tomto aj s inými, a tak zamedzíme mnohé daromné a neslušné reči. Odvolávajme sa na jednotlivé čiastky z kázne a hovorme o nich vážne, slušne a nábožne. Jako človek, ktorý prichádza z kvetnice, zalíči sa milým svojim kvetom ruže, alebo skromnou fijalkou — s poľa alebo z hory prichádzajúci kytkou poľných kvetov — z ovocnej zahrady sa vracajúci sladkým ovocím, — s hostiny prichádzajúci kúskom cukrovinky; tak má aj manžel, keď sa z kostola vracia, každému z čeľade svojej, manželke, dietkam i služobníkom priniesť nejaké spasiteľné naučenie. Takéto ruže neuvädnú, také ovocie nezhnije a nie len krátučkú radosť spôsobí, ale stály úžitok, ponevráč od mnohých hriechov a pokleskov zdržuje. Konečne často sa máme utiekať k Bohu, aby nám poprial stálej pamäti a horlivosti, žeby sme si dobré rady v kázni slyšané zapamätali a dľa nich aj žili.

Vrúcne vzdychnutie. O Bože! jak sa stydím, že semä Božského slova Tvojho — ktoré si tak hojne sial do srdca môjho — dosial tak málo ovocia prinášalo! O smiluj sa nado mnou a pretvor srdce moje, aby bolo dobrou zemou, aby sa v ňom Tvoje sv. slovo zakorenilo, bez prekážky prekvitalo a rástlo, a konečne ovocie spasenia prinášalo. Amen.

Utorok po prvej nedeli po Deviatniku.

Vzpomienka na Umučenie Pána nášeho Ježiša Krista.

Vchod sv. omše je vzpomienkou na poníženie a povýšenie nášho Božského Spasiteľa:

„Sám seba uponížil Pán Ježiš Kristus až k smrti a to k smrti kríža; a preto aj Boh Ho povýšil a daroval mu meno, ktoré je nad každé meno.“ (Filip. 2. 8—9.) „Milosrdenstvá Božie na veky budem ospevovať: od pokolenia do pokolenia.“ (88. Žalm 1.) Sláva Otcu, i Synu, i Duchu Svätému, jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Modlitba cirkevná. Všemohúci večný Bože, ktorý si učinil, že Syn Tvoj naše telo vzal na Seba a kríž podstúpil, aby

pokolenie ľudské príklad poníženosti nasledovalo: udeľ milostive, aby, jako slávnostnú vzpomienku na Jeho umučenie slávime; tak sme si zaslúžili, aby aj poučenie sme mali z Jeho trpezlivosti, i podiel z Jeho zmrtvýchvstania. Skrze tohože Pána nášeho Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *zo Zachariáša proroka.* (12. hl. 10—11; a 13. hl. 6—7.)

Toto praví Pán: Vylejem na dom Dávidov a na obyvateľov jeruzalemských ducha milostí a prosieb: a pohliadnu na mňa, ktorého prebodli: a budú nariekať nad ním nárekom sťa nad jednorodeným, a budú želieť nad ním, jako sa želieva pri smrti prvorodeného. Toho dňa bude veľký nárek v Jeruzaleme a rieknu: Čo sú tie rany uprostred rúk Tvojich? A riekne: Týmito som bol ranený v dome tých, ktorí ma milovali. Vznášaj sa meč nad pastierom mojím a nad mužom susedným, praví Pán zástupov: poraz pastiera a rozpŕchnu sa ovce, praví Pán všemohúci.

Vysvetlenie. V prvej čiastke tohoto čítania sa predpovedá, že Boh vyleje a udelí Ducha modlitby novému Jeruzalemu, veriacim cirkve, aby umučenie a smrť Kristovu s bôľnou sústrasťou uvažovali a aby si nábožne vzpomínali na prebodnutie rúk, nôh a srdca Jeho. — V druhej čiastke sa predpovedá, že povstanú falošní proroci, ale že od vlastných rodičov budú náležite potrestaní, — tak že na otázku, kto ich porazil a poranil, prinútení budú odpovedať, že ich vlastní príbuzní ich porazili. Toto proroctvo síce žiadne predpovedanie neobsahuje o Kristovi; ale cirkev sv. slová falošných prorokov kladie do úst Kristových, aby tým poukázala, že i Kristus od Svojich príbuzných, od ľudu izraelského, obdržal rany. V tretej čiastke predpovedá prorok, že pri smrti Ježišovej, jako ovce sa rozpŕchnu učeníci Jeho. — Nie darmo hovorí toto proroctvo, že rozjímanie o mukách a ranách Ježišových bude ovocím ducha modlitby; lebo, aby sme o umučení Kristovom s prospechom rozjímať mohli, potrebujeme milosti Božej, ktorú si len vrúcnou modlitbou vyprosíme od Boha. Kedykoľvek tedy zamýšľaš rozjímať o horkom umučení Spasiteľa, nezameškaj najprv k Bohu sa utiekať, aby On osvietil myseľ tvoju, pohol srdce tvoje, aby si hodne mohol pochopiť tajemstvo kríža Kristovho.

Evanjelium *sv. Jána h. 19., v. 28—35.*

Za onoho času, keď Ježiš videl, že všetko je dokonané, aby sa naplnilo Písmo, riekol: Zížnim! A bola

tam postavená nádoba, plná octu. A oni naplnili hubu octom, nabodli ju na prútik hysopový a podniesli mu k ústam. Keď teda Ježiš okúsil ocot, riekol: Dokonané je! A nakloniac hlavu, oddal dušu. — Židia teda (poneváč to bol deň prípravný), aby nezostaly telá na kríži prez sobotu (bol totižto veliký deň v onú sobotu), prosili Piláta, aby boly zlámané im hnáty, a aby boli sňatí. Prišli teda vojaci i polámali hnáty prvému i druhému, čo boli ukrižovaní s ním. Ale keď prišli k Ježišovi a videli, že už zomrel, nezlámali mu hnáty; lež jeden z vojakov otvoril mu bok kopiou, a na skutku vyšla krv a voda. A ten, čo to videl, vydáva o tom svedoctvo, a svedoctvo jeho je pravdivé.

Poučenie. Cirkev sv. si praje, aby sme sa dnes zvlášte s mukami Spasiteľa ukrižovaného zaoberali; lebo dľa naúk sv. otcov veľký prospech spočíva vo vrúcnom rozjímaní umučenia Krista Pána. Veľký Albert píše: „Jednoduchá vzpomienka na umučenie Krista Pána viac stojí, než by niekto cez celý rok v piatok o chlebe a vode postil alebo až do krvi by sa bičoval;“ čoho sv. Bernard príčinu udáva, praviac: „Kto rozjíma o umučení Krista Pána a predsi je tak bezbožný, že sa ho to nedotkne; tak pýšny, že sa neuponíži; tak hnevlivý, že neodpustí; tak pôžitkovchtivý, že sa nezapiera; tak zlostný, že hriechy svoje neoľutuje?“ Podobne píše sv. Augustín: „Jako by mohla byť ináč uzdravená pýcha, lakomosť, hnev, než skrze poníženosť, chudobu a trpezlivosť Syna Božieho?“ A všetky tieto čnosti nalezneš v horlivom rozjímaní umučenia Kristovho. Preto vďačne nasleduj napomínanie cirkve sv., a vďačne a s láskou si vzpomínaj dnes a po celý čas veľkonočný, krížovú smrť Kristovu.

Odpustková modlitba k úcte o umučení Krista Pána. O Bože! k vykúpeniu sveta si sa narodil a bol si obrezaný, od židov zavržený, od zradcu Judáša bozkom zradený, povrazami sviazaný a jako nevinný baránok na jatku vedený, pred tvár Annáša a Kajfáša, Piláta a Herodesa potupne predvedený, od falošných svedkov obviňovaný, bičovaním zbitý, potupou obsypaný, pľuvaním pokrytý, tŕnim korunovaný, poličkovaním zhanobený, zaviazaným obličajom trstinou bitý, rúcha zbavený, klincami na kríž pribitý, na kríž povýšený, k zločincom po-

dobným učinený, žlčou a octom napájaný a kopiou poranený. Skrze tieto presväté rany Tvoje, ktoré ja nehodný uvažujem, a skrze svätý kríž a smrť Svoju osloboď ma od múk pekelných a priveď ma ta, kam si lotra s Tebou ukrižovaného priviedol, ktorý s Otcom a Duchom Svätým žiješ a kraľuješ Boh na veky vekov. Amen.

(5 Otčenášov, Zdravasov, a Sláva; 300 dní odpustkov, raz cez deň. VII. Pius, 25. augusta 1820.)

Poučenie na druhú nedeľu po Deviatniku „Quinquagesima“ rečenú.

Vchod sv. omše túto nedeľu sa berie z 30. žalmu: „Buď mi Bohom ochrancom a útočiskom, aby si ma spasil. Lebo ty si silou mojou a útočiskom, a pre meno Tvoje ma povedieš a vychováš. V Tebe dôverujem, Pane, nech som nie zahanbený na veky: podľa spravodlivosti Svojej vysloboď ma!“ (30. Žalm 3. 4. 2.) Sláva Otcu, i Synu, i Duchu Svätému, jako bolo na počiatku i nyni i vždycky i na veky vekov. Amen.

Cirkevná modlitba. Prosby naše, prosíme Ťa Pane, milostive vyslyš: a sväzkov hriechu pozbavených od každého protivenstva nás ochraňuj. Skrze Pána nášeho Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *z prvého listu sv. Pavla ku Korinťanom h. 13., v. 1—13.*

Bratri! Čo by som mluvil jazykmi ľudskými aj anjelskými, a nemal by som lásky, bol by som jako zvučná meď a jako cvendžiaci cymbal. A čo by som mal dar proroctva a znal všetky tajomstvá a všetky umenia; a čo by som mal všemožnú vieru, tak že by som prenášal hory, a nemal by som lásky, nič nie som. A čo by som rozdal k pokrmu chudobným všetok svoj majetok a čo by som vydal telo svoje tak, aby som horel, a nemal by som lásky, neosoží mi nič. Láska je trpezlivá, je dobrotivá; láska nezávidí, nekoná ľahkovážne, nenadýma sa, nie je ctibažná, nehľadá svoje vlastné, nie je prudká, nemyslí zle, neraduje sa neprávosti, ale teší sa pravde, všetko znáša, všetkému verí, všetko dúfa, všetko pretrpí. Láska neprestáva nikdy, ani keď proroctvá prestanú, ani keď jazyky pominú, ani keď veda vyhynie. Z čiastky síce

poznávame, a z čiastky prorokujeme. Ale keď príde to, čo je dokonalé, vyprázdni sa to, čo je čiastočné. Keď som bol dieťa, mluvil som jako dieťa; smýšľal som jako dieťa, myslel som jako dieťa; ale keď som sa stal mužom, opustil som, čo bolo detinského. Teraz vidíme prez zrkadlo jakoby hádanlive; ale vtedy z tvári do tvári. Teraz poznávam čiastočne; ale vtedy spoznám tak, jako som i sám poznaný. A teraz pozostávajú viera, nádej, láska, tieto tri; ale väčšia nad ne je láska.

Vysvetlenie. V tomto svätom čítaní poučuje nás sv. Pavel o potrebe lásky. Žiadne dary prirodzené, lebo nadprirodzené, žiadne dobré skutky, ba ani čnosti nedopomôžu človeku k dosiahnutiu spasenia, jestli nie sú spojené s láskou; lebo skutky naše len láska činí Bohu milými a príjemnými. Bárskoľko dobrého vykoná človek, bárs jak štedre udeľuje almužny, modlí sa, postí a pracuje, keď všetko to nečiní z lásky k Bohu a bližnému, nemôže odplaty úfať od Boha. Láska trpezlive znáša urážky, nezávidí tým, čo majú skvelejšie vlastnosti a dary, ani nepohŕda tými, čo sú od neho menej schopní; neni ctibažná, neni sobecká, nevystatuje sa, a nerozhorčia ju nehody a urážky. Láska aj vo večnosti trvá, bárs tam prestane viera aj s nádejou, lebo budúcnosť už nebude skrytá, veci Božské budú sa skvieť v úplnom svetle a uvidíme úplnú pravdu. Tu na zemi nás viera, nádej a láska činí svätými a blaženými, — na druhom svete nás už len láska bude oblažovať, lebo viera premení sa vo videnie, a nádej sa stane skutočnosťou. Láska je tedy medzi všetkými čnosťami najväčšia a najmocnejšia, poneváč je večná. Viera — dľa sv. Augustína — je základom domu Božieho, nádej múrom a láska doplnením. Tieto tri čnosti tvoria v nás nového človeka. Viera si podmaní, osvieti rozum, nádej nás a srdce naše posilní a od zemských vecí vyzdvihne; a láska očistí dušu našu a s Bohom spojí. Usilujme sa tedy osvojiť si tieto tri čnosti, zvlášť a nadovšetko lásku.

Vzdychnutie. O Bože lásky! vlej do duše mojej čistú lásku, aby som dľa učenia sv. Pavla vždy bol v stave milosti, a tým aby boly všetky skutky moje Tebe milé a mne záslužné. Amen.

Evanjelium *sv. Lukáša h. 18., v. 31—43.*

Za onoho času vzal Ježiš k sebe dvanástich a riekol im: Hľa, vystupujeme do Jeruzalema, a dokoná sa všetko, čo bolo písané skrze prorokov o Synovi Človeka. Bude

totižto vydaný pohanom, a posmievaný, a bičovaný, a opľuvaný; a ked ho ubičujú, zabijú ho, a tretieho dňa vstane z mrtvých. A oni tomu nič nerozumeli, a bola reč táto skrytá pred nimi, ani nerozumeli, čo bolo rečené. A prihodilo sa, že keď sa približoval k Jerichu, sedel istý slepý žobrák popri ceste. A ked očul, že zástup prechádza okolo, pýtal sa, čo to. I riekli mu, že Ježiš Nazaretský ide tade. I zvolal a riekol: Ježiši, Synu Dávidov, smiluj sa nado mnou! A tí, čo išli po predku, okrikovali ho, aby mlčal. Ale on tým viac kričal: Synu Dávidov, smiluj sa nado mnou! A pozastavil sa Ježiš a rozkázal, aby ho priviedli k nemu. A keď sa priblížil, spýtal sa ho a riekol: Čo chceš, aby som ti učinil? A on riekol: Pane, aby som videl. A Ježiš mu riekol: Prehliadni. Viera tvoja ťa uzdravila. A hned prehliadol a išiel za ním a zveleboval Boha. A všetok ľud, jako to videl, vzdával Bohu chválu.

Prečo predpovedal Kristus Pán tak často Svoje utrpenie učeníkom Svojim?

1. Aby dokázal, jak vrúcne si žiada trpeť za nás. 2. Aby učeníci Jeho, keď Ho vidia chyteného, sťa zločinca, nič zlého o Ňom nemysleli, a aby sa nenazdávali, že ich oklamal, ale aby radšej pamätali, že im popredku povedal, čo sa malo s Ním stať, a tak aby boli utvrdení a posilnení vo viere v Syna vševedomého Boha.

Či tedy učeníci nič nerozumeli z toho, čo Kristus o Svojom utrpení, umučení predpovedal?

To rozumeli, že má trpeť, ale slová Jeho nijako nemohli srovnať so svojími nádejami a mienkami, ktoré oni o kráľovstve Messiáša a o moci Vykupiteľa v sebe prechovávali. Ani to nemohli pochopiť, prečo by mal trpeť, a jako vstane z mŕtvych. Všetko toto — keď sa už splnilo — mal im Duch sv. učiniť pochopiteľným. Preto aj my potrebujeme osvecujúcu milosť Ducha sv., lebo bez nej ani tie najzrejmejšie pravdy a veci náboženské nám nebudú jasné.

Prečo sa tu menuje Kristus, jako i na druhých miestach „Synom človeka“?

Dľa spôsobu mluvenia židovského týmto spôsobom chcel dať na javo, že je On opravdivý človek, a potomok Adamov. Tiež nám chcel príklad dať, aby sme boli ponížení a nebažili za vysokými titulami a hodnosťami.

Prečo nazýva slepý Krista Pána „Synom Dávidovým“?

Aby na javo dal, že Ho drží a uznáva za Messiáša, ktorého proroci Duchom sv. nadchnutí z pokolenia Dávidovho sľúbili židom, aby ich a tých, čo v ňom veria, vykúpil a spasil (Žalm. 131. 11.)

Prečo sa pýtal Kristus Pán slepého: **„Čo chceš, aby som ti učinil?“**

Nie preto to robil, jakoby popredku nebol vedel, čo žiada od Neho slepý, ale 1. aby ten tým lepšie mohol dokázať svoju vieru a nádej, že od Vykupiteľa prinavrátený mu bude zrak. 2. Aby nám na vedomie dal, jak túži Spasiteľ dobre nám činiť, a jak milé Mu je, keď Mu zjavne, otvorene predostreme svoje prosby.

Učme sa z príkladu slepého, jako máme — aj bez všímania si ľudských ohľadov a vzdor nebezpečiu — prospievať v započatom dobrom a nedajme sa pritom mýliť ani zlým príkladom,

ani posmeškom. Berme si príklad, žeby sme sa vrelou vďakou a neohroženou vierou vinuli k Bohu, keď nám raz oči otvoril a od duševnej slepoty nás oslobodil. Lebo niet väčšieho nešťastia, jako nevidieť a nepoznať Boha, seba samých, svoje spasenie alebo prekážky spasenia. A práve v tom pozostáva duševná slepota, ktorej sa máme usilovať sprostiť vrelou túžbou poznania slova Božieho a horlivosťou vo vyhľadávaní pravdy; práve tak, jako slepý v dnešnom sv. evanjeliume túžil za uzdravením, a preto vytrvanlive prosil Ježiša, a medzi ľudom Ho vyhľadal. Sme-li v hriechu, aj my tak vrúcne máme túžiť za svojím polepšením a Boha prosiť, aby dostanúc sa k Nemu, hriechov odpustenie sme obsiahli.

Vrúcne vzdychnutie. O Ježiši, ktorý si si tak želal trpieť za nás, popraj nám, aby sme z lásky k Tebe zemské rozkoše opovrhli, a zaľúbili si mrtvenie a sebazaprenie tela, aby sme takto duševnej slepoty sprostení Teba vždy viac a viac poznali, vrelejšie milovali a tak niekdy vo večnosti svojím menovať hodní boli. Amen.

Poučenie na popolnú (škaredú) stredu.

Prečo menujeme dnešný deň popolnou stredou?

Ponevádž cirkev katolícka v dnešný deň žehná popol a posýpa ním hlavy veriacich.

Jakým cieľom sa požehnáva popol?

Aby požehnanie Božie sostúpilo na všetkých, ktorých kňaz s ním posype a zvláštne 1., aby telu svojmu zdravie, a duši svojej ochranu obdržali; 2. aby dosiahli od Boha duši svojej ľútosti, kujúcnosti, odpustenia hriechov a všetko, o čo prosia a čo spasenie ich duše napomôcť môže, nadovšetko milosť opravdivého pokánia a odplatu kajúcim hriešnikom prisľúbenú.

Jako máme posypanie popolom prijímať?

1. S poníženou prosbou, aby Boh splniť ráčil na nás ciel s požehnávaním popola spojený. 2. Pokorne, pamätajúc na to a pred Bohom vyznajúc, že sme **prach** a **popol** a zase sa v prach obrátime pre hriechy svoje. To isté pri posýpaní aj kňaz odrieka nad nami, aby nás poníženosťou naplnil a na najmocnejšiu pohnútku pokánia upozornil.

Prečo sa máme dať popolom posypať?

Aby sme pred Bohom a ľuďmi na javo dali, že sa nehanbíme otvorene vyznať hriešnosť svoju, na sebä vziať rúcho kajúcnosti a uznať potrebu lepší život započať; — hlavne však preto dostávame popol, aby sme od Boha milosť dostali k novému životu.

Zdáliž je to Bohu milé, keď sa z takých príčin dáme popolom posypať?

Áno, to je milé Bohu, lebo Sám prikázal, aby sa židia na znak pokánia popolom posypali. Tak učinil aj Dávid, ktorý si ešte aj chlieb posypal popolom na znak kajúcnosti, tak činili obyvatelia mesta Ninive, tak Judita, Mardocheus, Job atď.

Prečo zastierajú na viacerých miestach v dnešný deň oltáre belasým závojom, a zastreté držia až do konca 40 denného pôstu?

40 denný pôst je čas smútku na pamiatku umučenia Krista Pána ustanovený, v ktorom čase často máme rozjímať o Ňom a o mukách, ktoré za nás podstúpil a máme sa povzbudiť k pokániu. Preto za starých časov všade cez celý pôst belasým závojom — ľútosť označujúcim — boly zastreté oltáre, a na oltároch bol vystavený obraz umučenia Krista Pána, aby kresťan hneď pri vstúpení do chrámu si vzpomenul, jaký čas je teraz. Tiež aj kňaz oblieka na seba belasé rúcho. A cirkev sv. cez tento čas zakazuje všetky verejné zábavy, tance, svadby atď.

Cirkev sv. aby svoju hotovosť pokánia vyjadrila a Boha k milosrdenstvu pohnula, **pri vchode sv. omše** spieva: „Nad všetkými sa smiluvávaš, Pane! a nič neodmietaš z toho, čo si stvoril; pominúc hriechy ľudí pre pokánie a odpúšťaš im: lebo Ty si Pán a Boh náš.“ (Múdr. 11. 24. 25.) „Smiluj sa nado mnou, Bože, smiluj sa nado mnou, lebo v Tebe dúfa duša moja.“ (Žalm 56.) Sláva Otcu i Synu i Duchu svätému, jako bolo na počiatku i nyni i vždycky i na veky vekov. Amen.

Modlitba cirkevná. Popraj, Pane, veriacim Svojim, aby posvätný čas pôstny náležitou pobožnosťou započali a stálou ochotnosťou konali. Skrze Pána nášeho Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *z Joela proroka h. 2., v. 12—19.*

Toto praví Pán: Obráťte sa ku mne s celým svojím srdcom, s pôstom, s plačom i s kvílením! A roztrhnite srdce

svoje, a nie rúcha svoje, i obráťte sa k Pánu Bohu svojemu; lebo je on dobrotivý a milosrdný, shovievavý a mnohého milosrdenstva, i ukojiteľný nad neprávosťou. Kto vie, či sa neobráti a neodpustí a zanechá po sebe požehnanie, k obeti chleba a k obeti vína Pánu, Bohu vašemu? Trúbte trúbou na Sione, ohláste pôst, svolajte shromaždenie! Shromaždite ľud, zakážte cirkev, svolajte starcov, shromaždite deti a i tie, čo sú pri prsiach; nech vyjde ženích z ložnice svojej a nevesta z izby svojej. Pomedzi pitvorom a oltárom nech plačú kňazi, služobníci Pánovi a rieknu: Odpusť, Pane, odpusť ľudu svojemu a nevydávaj dedictvo svoje na potupu, aby pohani panovali nad nimi. Načo hovoria medzi národmi: Kde je im Boh? Horlil Pán za zem svoju, a odpustil ľudu svojemu. A odpovedal Pán a riekol svojemu ľudu: Hľa, ja pošlem vám obilie a víno a olej, a budete nimi naplnení, a nevydám vás už na potupu medzi národami, hovorí všemohúci Pán.

Vysvetlenie. Prorok Joel žiada, od židov aby na znak svojej ľútosti nad hriechami nie len rúcho svoje, ale i srdce svoje trhali, to jest, aby nie len zovňútorne činili pokánie, ale vňútornú ľútosť aby vzbudili v sebe, aby premenili svoje zlé náklonnosti. Sv. cirkev toto čítanie preto predkladá veriacim, aby hneď na začiatku pôstu znali, jaké pokánie sa od nich požaduje. Pripusťme si k srdcu toto poučenie, a nie len zdržovaním sa od niektorých pokrmov dávajme na javo svoju kajúcnosť, ale zdržiavaním sa zlých, hriešných citov a náruživostí a konaním dobrých skutkov.

Evanjelium *sv. Matúša h. 6., v. 16—21.*

Za onoho času riekol Ježiš učeníkom svojim: Ked sa postíte, nebývajte smutní jako pokrytci; zamračujú tváre svoje, aby ľudia videli, že sa oni postia. Amen, pravím vám, dostali svoju odplatu! Ty však, ked sa postíš, pomasť si hlavu a umy si tvár, aby ľudia nebadali, že sa postíš; lež aby videl tvoj Otec, ktorý je v skryte, a Otec tvoj, ktorý vidí v skryte, odplatí tebe. Nenkladajte si poklady na zemi, kde ich hrdza a moľa kazí, a kde ich zlodeji vykopávajú a kradnú; ale ukladajte si poklady v nebi, kde ich ani hrdza, ani moľa nekazí, a kde ich zlodeji nevykopávajú, ani nekradnú. Lebo kde je tvoj poklad, tam je i srdce tvoje.

Vysvetlenie. Ježiš napomína svojich učeníkov, aby sa nie len na oko, z pretvárania alebo preto postili, aby ich ľudia videli a chválili, poneváč za pôst, ktorý nepochádza z pokory, poníženosti a dobrej vôle, žiadnu odplatu nemôžu očakávať od Otca nebeského. Ďalej ich napomína, aby sa veľmi nepridržali zemských vecí, lebo tieto všetku túžbu, myšlienky a skutky odvracajú od nebeských vecí; kdežto vlastne len tieto zasluhujú naše namáhanie, poneváč tieto ani mole nezožerú, ani zlodeji nevykopú a neukradnú.

Poučenie o štyridsaťdennom pôste.

Odkiaľ berie svoj pôvod štyridsaťdenný pôst?

Štyridsaťdenný pôst bez pochyby zakladá sa na príklade Krista Pána, ktorý prv, než svoj vznešený úrad započal, za 40 dní sa postil na púšti.

Prečo zachovávame pôst my a prečo práve pred Veľkou Nocou?

1. Aby sme nasledovali príklad Krista Pána. 2. Aby sme dľa príkladu sv. Pavla i my účasť brali na pôste a umučení Krista Pána, a mrtvením svojho tela sťaby doplnili sme umučenie Kristovo. To sa však nemá tak rozumeť, jakoby umučenie Krista Pána nebolo dostatočné bývalo k nášmu vykúpeniu a ešte i naše trpenie by bolo k tomu potrebné: poneváč vyliata krv Krista Pána by dostatočná bola k vykúpeniu mnohých svetov. Ten výraz má radšej ten význam, že jako údovia tela Kristovho, cirkve sv. máme s Kristom spolu trpeť, chceme-li s Ním byť oslávení. 3. Aby sme duši podriadili telo svoje, utlačili jeho zlé žiadosti a náklonnosti, čistý, pannenský život viedli a tak sa pripravili k Veľkej Noci, k požívaniu Baránka nebeského. 4. Konečne, aby sme za svoje hriechy jako-tak zadosťučinili Bohu, čo sa najprimeranejšie stáva pred Veľkou Nocou, lebo tento čas je zvláštne ustanovený k rozjímaniu o umučení Krista Pána.

Či sa aj za starodávna tak postili, jako za našich časov?

Za starších časov sa ešte prísnejšie postili, lebo 1. nezdržovali sa len od mäsitých pokrmov, ale od všetkého, čo z mäsa pochádza — mlieka, masla, vajec — ba aj od rýb a vína; ačkoľvek to nebol všeobecný zákon cirkevný. 2. Celý

deň sa postili, a len večer po službách Božích jedli niečo. Za našej doby ale je pôst veľmi obľahčený, lebo cirkev sv. dovolila miesto večernajšieho poludňajšie sniedanie. Jako sa môžu hanbiť tí, ktorí ani takýto ľahký pôst nezachovávajú, i ten im je ešte obtížny! Jakí to môžu byť kresťani, ktorí dľa sv. Ambroza kŕmia telá svoje, kdežto Kristus hlad trpel. Ten sa postil za hriechy naše, ktorý nebol hriešny, a mi sa nechceme postiť za svoje vlastné priestupky.

Jako sa môžeme spasiteľne postiť?

Ponevádž dľa učenia sv. Leva pápeža podstata pôstu nezáleží v zdržovaní sa od jedla, ale v zdržovaní sa od hriechu, a darmo odopierame pokrm telu svojmu, jestli aj dušu nezdržíme od hriechu: preto máme počas pôstu nie len v jedení a pití mieru držať, ale všetky neslušné kratochvíle a hriechy zanechať. Jako postením zoslabujeme telo, v tej miere posilňujme dušu svoju, čo tak docielime, keď sa menej staráme o zemské veci a záležitosti, ochotne rozjímame o umučení Ježiša, nábožne prijímame sv. sviatosti, sv. omšu dľa možnosti denne počúvame, nábožné knihy čítame, dobré skutky konáme, almužny dávame atď.; lebo dľa učenia sv. otcov chceme-li, aby nám pôst osožný bol, medzi chudobných máme rozdať, čo si v pôste od seba odtiahneme. „Pôst bez dobročinenia — píše sv. Lev — neni očisťovaním duše, ale trýznením tela, a kto si tak odopiera pokrm, že sa pri tom aj almužny zdržuje: pre toho je pôst radšej skúposťou, nežli sebazaprením.

Jakým úmyslom sa máme postiť?

Tým úmyslom: 1. aby sme Krista nasledovali a na Jeho umučení účasť brali. 2. Aby sme poslušnosť dokázali proti cirkvi katolíckej, neveste Kristovej a matke našej. 3. Aby sme telo svoje dobrovoľným mŕtvením sťa príjemnú obetu Bohu obetovali. 4. Aby sme za spáchané hriechy zadosťučinili. 5. Aby sme od Boha milosť obdržali k vystríhaniu sa toho lebo oného hriechu a k osvojeniu si nejakej čnosti.

Tento úmysel máme každodenne v sebe vzbudiť a preto vrúcne vzdychajme:

Vzdychnutie. Pane Ježiši Kriste, môj pôst s Tvojím pôstom a umučením spojený z poslušnosti oproti cirkvi Tebe obetujem k Tvojej sláve a na znak vďaky za obdržané dobrodenia; za zadosťučinenie za moje a cudzé hriechy, aby som v milosti Tvojej vždy zotrvať mohol. Amen.

Na štvrtok po popolnej strede.

Čítanie *z Izaiáša proroka h. 38., v. 1—6.*

V tie dnie roznemohol sa Ezechiaš až na smrť. I prišiel k nemu Izaiaš, syn Amosov, prorok, a riekol mu: Toto praví Pán: Usporiadaj dom svoj; lebo umreš, a nebudeš žiť! A Ezechiaš obrátil tvár svoju k stene, a modlil sa k Pánovi, a riekol: Prosím, Pane, len sa rozpomeň, jako som chodieval pred tebou po pravde a s dokonalým srdcom, a čo je dobrého pred očima tvojima, to som činil. A rozplakal sa Ezechiaš velikým plačom. I stalo sa slovo Pánovo k Izaiášovi, rečúc: Iď a povedz Ezechiášovi: Toto praví Pán, Boh Dávida, otca tvojeho: Uslyšal som modlitbu tvoju a videl som slzy tvoje: hľa, pridám ku dňom tvojim päťnásť rokov; a z ruky kráľa assyrského vyslobodím teba i toto mesto, a ochránim ho, praví všemohúci Pán.

Vysvetlenie. Toho času, keď kráľ assyrský, Sennacherib, podmanením hrozil krajine Judei, prorok Izaiaš dľa rozkazu Božieho na vedomie dal kráľovi Ezechiášovi, aby bol pripravený, lebo blíži sa mu hodina smrti. Keď to Ezechiaš slyšal, vrúcnou modlitbou sa k Bohu obrátil a obdržal predĺženie života, jako i oslobodenie zo zajatia assyrského a krem toho sľub Boží, že Boh ochráni Jeruzalem a celú krajinu židovskú. Poučme sa z toho, jak užitočné je úprimné obrátenie sa k Bohu, ponížená a vrúcna modlitba. Použime dni nešťastia a nehody k tomu, aby sme sa rozpamätali na svoje spáchané hriechy a úprimnou ľútosťou prosme Boha o smilovanie, milosť a odpustenie. Ale ani po pretrpených úzkostiach nezabúdajme na Boha, chráňme sa predošlých hriechov, aby nám Boh, jako nehodným Jeho milosrdenstva, nedal zahynúť, jako sa s Faraonom a židmi stalo.

Evanjelium jako na tretiu nedeľu po Troch Kráľoch od tých slov: „A keď prišiel do Kafarnaum.“

Cirkevná modlitba. Odpusť, Pane, milostive ľudu Svojmu, aby zaslúžené tresty podstúpiac, vždy v Tvojom milosrdenstve uľavenie cítil. Skrze Pána nášeho Ježiša Krista. Amen.

Na piatok po popolnej strede.

Čítanie *z Izaiáša proroka h. 58., v. 1—9.*

Toto praví Bán Boh: Volaj, ani neprestávaj, jako trúba pozdvihni hlas svoj, a ohlasuj ľudu mojemu jeho neprávosti a domu Jakubovmu ich hriechy. Hľadajú mňa síce deň čo deň a chcejú znať cesty moje, jako by boli národ, ktorý konal spravodlivosť a právo Boha svojeho neopúšťal: dopytujú sa mňa na súdy spravedlnosti a chcejú sa priblížiť Bohu. Načo sa postíme, keď ty na to nezreš, načo ponížujeme svoje duše, keď ty na to nedbáš? Veď vy v deň pôstny prevádzate svoju vôľu, a dorážate na kdejakého dlžníka. Postíte sa ku svade a potýčke a bijete sa bezbožnou päsťou. Nepostíte sa tak jako dosaváď, aby bol uslyšaný krik váš na výsosti. Či to má byť pôst mne milý, keď sa človek po celý deň umoruje, kriví hlavu, jako obruč, a podstiela si pytle a popol? Či toto nazývaš pôstom a dňom, Pánovi milým? Či nie je radšej toto pôst, mne príjemný, keď rozrušíš bezbožnícke väzby, keď popustíš putá ujarmeným, keď utlačených prepustíš na svobodu a snímeš každé bremeno? Lámaj lačnému svoj chlieb, núdznych a pocestných uveď si do domu, uzreš-li nahého, priodej ho a neodvracaj sa od ľudu svojeho. Vtedy tvoje svetlo vyskočí jako zora, a zdravie tvoje skôrej sa zotaví, a spravodlivosť tvoja predchádzať ťa bude, a sláva Pánova pritúli ťa. Tenkrát budeš volať, a on sa ohlási, budeš kričať, a on riekne: hľa, tu som, lebo milosrdný som ja Pán Boh tvoj!

Vysvetlenie. Židia v zajatí babylonskom sa mnoho postili, ale ich pôst nebol milý Bohu, poneváč len telesne sa mrtvili, a hriechu sa nezdržiavali. Potrhať sväzky hriechov, neutláčať a netrápiť svojho bližného, na pomoci byť núdznym: to sú požiadavky, ktoré nám Boh pre pôstny čas vytknul, to sú tie prostriedky, ktorými si môžme večné blahoslavenstvo zaopatriť.

Evanjelium *sv. Matúša h. 5., v. 43—48. a h. 6., v. 1—4.*

Za onoho času riekol Ježiš učeníkom svojim: Slyšali ste, že bolo rečené: Milovať budeš blížneho svojeho a nenávideť budeš nepriateľa svojeho. Ale ja pravím vám: Milujte svojich nepriateľov, dobre čiňte tým, čo

vás nenávidia, a modlite sa za tých, čo vás prenasledujú a utŕhajú vám, aby ste boli synami svojeho Otca, ktorý je na nebesách, ktorý slncu svojemu káže vychádzat na dobrých i na zlých, a dáva dážď spravodlivým i nespravodlivým. Veď milujete-li tých, čo vás milujú, jakú budete mať odplatu? Či to nerobia aj publikáni? A keď pozdravujete len svojich bratov, čože činíte zvláštneho? Či to nerobia i pohani? Vy teda budte dokonalí, jako i váš nebeský Otec je dokonalý. Dajte pozor, aby ste svoju spravodlivosť nekonali pred ľuďmi, aby ste boli od nich videní; ved ináč nebudete mať odplaty u Otca svojeho, ktorý je v nebesách. Keď teda udeľuješ almužnu, nevytrubuj pred sebou, jako to pokrytci robievajú po synagogách a po uliciach, aby boli oslavovaní od ľudí. Amen, pravím vám, obdržali svoju odplatu. Ale keď ty dávaš almužnu, nech ľavá tvoja ruka nevie, čo robí pravá, aby almužna tvoja bola v skryte; a Otec tvoj, ktorý vidí v skryte, on ti odplatí.

Vysvetlenie. Už starý zákon nám prikazuje, aby sme každého človeka jednako milovali, ale zákonníci židovskí tento príkaz tak vysvetľovali, že táto láska nepoťahuje sa aj na našich nepriateľov. Ježiš tedy dokazuje nesprávnosť takého vysvetľovania a napomína židov, aby každého človeka milovali, či je to ich nepriateľ alebo protivník a aby sa usilovali takouto láskou podobnými stať sa Bohu. Ďalej ich napomína, aby dobré nekonali pre chválu, lebo tak nemôžu rátať na druhú odmenu a skutky ich pre večnosť sú také, jako by sa ani neboly staly, lebo tam sú len tie skutky odmenené, ktoré boly vykonané **s Bohom** a **pre Boha.** Len takýmito skutkami sa staneme hodnými večnej blaženosti. — Pripusťme si to k srdcu a milujme všetkých spolubližných svojich a dobré skutky nie pre chválu konajme, ale z vnuknutia viery a lásky Kristovej: a tak nevystane odplata vo večnom živote.

Cirkevná modlitba. Zavaruj, Pane, Ľud Svoj a očisť milostive od každého hriechu, lebo neprevyšuje-li ho neprávosť, žiadna nehoda mu neškodí. Skrze Pána nášeho Ježiša Krista. Amen.

V piatok po popolnej strede.

Sviatok Koruny Kristovej.

Cirkev sv. nás dnes vyzýva, aby sme uvážili bolasti, ktoré Pán a Spasiteľ náš Božský pri svojom tŕnimkorunovaní za nás trpel. Vo večernom chválospeve hovorí: „Dcéry sionské, čistotné panny kráľove, výndite a viďte korunu Kristovu, ktorou Ho Jeho vlastná matka (synagoga židovská) ranila. — Vlasov zbavený, krváca hlava tŕnim prebodnutá, a bľadý obličaj zvestuje blízku smrť. — Ktorá drzá, neobrábaná pôda, bodľačím a tŕnim zarastlá, priniesla tento smutný plod, ktorá surová ruka ho odťala? Krvou Kristovou zbarvená mení tŕňová koruna tŕne svoje v ruže; prevyšuje v plodení palmu a lepšie sa hodí k víťazstvu. — Tŕne, vinou ľudskou sadené, rania Ťa, o Kriste; vytrhni tieto tŕne hriechu srdcu nášmu, a vtlač do neho tŕne Tvoje!“

Vchod omše sv. „Výndite a viďte, dcéry Sionské, kráľa Šalamuna v korune, ktorou ho korunovala matka svoja, pripravujúc kríž Spasiteľovi svojmu.“ (Pies. Šal. 3. 11.) „Slávou a úctou si ho korunoval, Pane: a ustanovil si ho nad diela rúk svojich.“ (8. Žalm 6.) Sláva Otcu, i Synu, i Duchu Svätému, jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Modlitba cirkevná. Udeľ nám, prosíme Ťa, všemohúci Bože, aby, ktorí pamiatku umučenia Pána nášeho Ježiša Krista, Jeho tŕňovú korunu slávime na zemi, zaslúžili sme byť od Neho slávou a úctou korunovaní v nebesiach. Ktorý s Tebou žije atď.

Čítanie *z Piesne Šalamunovej h. 3., v. 7—11. a h. 11. v. 1—8.*

Lúžko Šalamunove obchádzajú šesťdesiati udatní zpomedzi najudatnejších izraelských; všetci držiac meče a k bojom najzbehlejší. Jedného každého meč na bedrách jeho pre bázeň nočnú. Nosidlo si učinil kráľ Šalamun z dreva libanského; stĺpy jeho učinil strieborné, odpočinadlo zlaté, schod šarlátový: na prostriedku pokryl láskou pre dcéry jeruzalemské. Vyndite a viďte, dcéry sionské, kráľa Šalamuna s korunou, ktorou ho korunovala matka svoja v deň zasnúbenia jeho a v deň veselosti srdca jeho. Jak krásna si, priateľkyňa moja, jak krásna

si! Oči tvoje holubičie, krem toho, čo sa skrýva dnuká. Príď s Libana, nevesto moja, príď s Libana, príď: budeš korunovaná!

Vysvetlenie. V tomto čítaní líči svadobný skvost kráľa Šalamuna, v ktorom očakáva príchod a vtiahnutie svojej nevesty, a podáva zprávu o pozdrave, ktorým ju víta. Šalamun, „knieža pokoja“, vyobrazuje Krista; nevestou Jeho je cirkev a každá veriaca duša, ktorá je posvätcujúcou milosťou ozdobená. Lúžkom Kristovým bol kríž, svadobným vencom tŕňová koruna. S touto ozdobou uchádzal sa Kristus o manželstvo cirkve sv.; po tom poznáva aj vykúpená duša svojho pravého ženícha, ktorý v láske svojej všetko obetoval za ňu, kúpil si ju krvou srdca Svojho a čistú a nepoškvrnenú ju predstavil. Tak vystrojenú milosťou Božou nachádza ju Syn Boží čistú a povoláva ju k nebeskej korune spasenia večného. — Toľko vynaložil na teba Spasiteľ, aby si získal lásku tvoju, aby ťa od hriechu oslobodil a slávy nebeskej účastným učinil: a ty by si ho ešte tak neverne a nevďačne odmietol?

Evanjelium *sv. Jána h. 19., v. 1—5.*

Za onoho času vzal Pilát Ježiša a dal ho ubičovať. A vojaci uplietli korunu z tŕnia a postavili mu ju na hlavu, i priodiali ho rúchom šarlátovým. I prichádzali k nemu a riekali: Zdrav buď, kráľu židovský! a pohlavkovali ho. A Pilát vyšiel znovu von, a riekol: Hľa, privádzam vám ho von, aby ste poznali, že nenachádzam na ňom žiadnej viny. (Vyšiel teda Ježiš, nesúc korunu tŕňovú a rúcho šarlátové.)

Poučenie. V každej muke Svojej chcel Spasiteľ za zvláštny druh hriechov našich trpieť. Bolestným a potupným korunovaním presvätej hlavy Svojej chcel zadosťučiniť za hriechy mysle našej, menovite za našu vysokomyselnosť a márnosť. Vzdorovitosť naša proti Bohu a predstaveným, zazeranie na vyššie postavených a výbornejších, zlahčujúce pohŕdanie sebe rovných, samochvála, neporiadne snaženie za vyznačením a hodnosťami, všetko toto boly tie tŕne, ktoré pichaly hlavu Pána. „Ranený bol pre zločiny naše.“ (Iz. 53.)

Motlitba. O tŕnim korunovaný Spasiteľu! odpytujem Ťa pre všetky moje hriechy, pýchy a márnivosti. Zo srdca ľutujem, že som Ťa nimi tak často obrazil. Pomáhaj mi, aby som sa napozatým za opravdivou poníženosťou vynasnažoval a pokušeniu k márnivosti úprimne odporoval.

Na sobotu po popolnej strede.

Čítanie *z Izaiáša proroka h. 58., v. 9—14.*

Toto praví Pán Boh: Odstrániš-li zpomedzi seba reťazy, a prestaneš-li vytŕčať prst a mluviť naničhodne, vyleješ-li pred lačným dušu svoju, a dušu utrápenú nasýtiš: tenkrát vzíde svetlo vo tmách a tvoje tmy budú podobné poludniu. A Pán ti dá odpočinok stály, a naplní jasnotou dušu tvoju, a dá ti vrtké kosti; a budeš jako zvlážaná zahrada a jako vodná studienka, ktorej vody neubývajú. A vystavíš, čo od veku bolo spustlé, a pozdvihneš základy z pokolenia na pokolenie; a volať ťa budú staviteľom ohrád a opraviteľom chodníkov k pokoju. Zdržíš-li v sobotu svoju nohu, aby si nerobil na svätý môj deň čo zachceš, a nazveš-li sobotu rozkošnou, a sviatkom Pánovi slávnym, a osláviš ho tak, že nebudeš konať cesty svoje, ani plniť vôľu svoju, ani mluviť (daromné) reči: vtedy budeš sa veseliť v Pánovi, a pozdvihnem ťa nad výšiny zemské, a nakŕmim ťa dedictvom Jakuba, otca tvojeho; veď ústa Pánove toto mluvily.

Vysvetlenie. V prvých deviatich veršoch čítania, ktoré cirkev sv. číta v piatok po popolnej strede (v. 169 str.), oznámil Pán Boh skrze proroka, jaký pôst Mu je milý. V dnešnom sv. čítaní je tiež o tom reč, a tu zvláštne sľubuje Boh, že do hriechu a biedy ponorené pokolenie ľudské pozdvihne Messiaš zo židovstva pochádzajúci a prinavráti mu ztratenú milosť. Krem toho šťastie a blaženosť predpovedá prorok židom, ak zasvätia deň sobotný; tak im pomôže Pán, obdržia dedictvo Jakuba a nad celým krajom budú panovať. Učme sa z toho, jak užitočný je pôst a zbožné zasvätenie tých dní, ktoré sú Bohu venované. Usilujme sa, aby sme nábožným životom, dobrými skutkami, prísnym zachovávaním pôstu hodní boli lásky a požehnania Božieho a za soslanie jednorodzeného Syna Jeho Mu vrúcne vďaky vzdávajme.

Evanjelium *sv. Marka h. 6., v. 47—56.*

Za onoho času, ked nastal večer, bola lod na stred mora, a Ježiš na zemi sám. A videl, jako jeho učeníci namáhave veslujú (lebo vietor bol im protivný) a okolo štvrtej nočnej stráže prišiel k nim, a idúc ponad morom

chcel ich pominúť. Ale oni keď ho uzreli ísť ponad morom, nazdávali sa, že to strašidlo a skríkli. Lebo všetci ho videli a naľakali sa. A hneď premluvil k nim a riekol im: Dúfajte, ja som to, nebojte sa! A vstúpil k nim na loď, a vietor prestal. A oni tým viac boli uvidení sami v sebe. Lebo neporozumeli o chlebech, preto, že ich srdce bolo zaslepené. A jako sa preplavili, prišli do zeme Genesarethskej a pritrhli k brehu. A keď vyšli z lode, hneď ho ľudia poznali a rozbehnúc sa po celom tom okolí, počali k nemu donášať nemocných na lôžkach, kdekoľvek očuli, že je tam. A kamkoľvek vchádzal do mestečiek, lebo do dedín a miest, ukladali nemocných na uliciach, a prosili ho, aby aspoň obruby jeho rúcha dotknúť sa mohli; a každý, kto sa ho dotkol, bol uzdravený.

Rozjímanie a cvičenie v pobožnosti. O Bože! jak maloverní sme my ľudia! Tí, čo boli na lodi, ktorí videli zázračné rozmnoženie chleba, i jedli z neho a predsi neverili, že Pán vo všetkom je všemohúci a že i po mori môže chodiť. — Zahanbujúci je pre nich a pre nás príklad tých, ktorí nemocných svojich ku Kristu Pánu priniesli a prosili Syna Božieho, aby sa len kraja na rúchu Jeho smeli dotknúť a budú uzdravení. Preto Ťa prosíme, o najláskavejší Spasiteľu náš, posilni našu vieru, aby sme Ťa za Syna Božieho vyznávali a v Tvojej Božskej moci a dobrote vždy pevne dúfali.

Cirkevná modlitba. Pane Bože, nech posilnia dary Tvoje veriacich Tvojich, aby vždy túžili za Božskou milosťou Tvojou a za dosiahnutím tejže neprestajne sa vynasnažovali. Skrze Pána nášeho Ježiša Krista. Amen.

Poučenie na prvú nedeľu pôstnu, „Invocabit“ rečenú.

Táto nedeľa sa menuje „**Invocabit**“, ponevádž dnešná svätá omša sa s tým slovom „Invocabit“ započína. Tu slyšíme slová 90. žalmu, ktoré nás k dôvere v Boha povzbudzujú, ktorý vďačne vyslyší prosby kajúcnych hriešnikov: „Volať bude ku Mne a ja ho vyslyším; s ním budem v súžení; vyslobodím a oslávim ho; naplním ho dlhým životom. Kto prebýva v podpore Najvyššieho, zostáva pod ochranou Boha nebeského.“

Sláva Otcu i Synu i Duchu Svätému, jako bolo na počiatku, tak bude i nyni, i vždycky až na veky vekov. Amen.

Modlitba cirkevná. Pane Bože! ktorý cirkev Svoju každoročne štyridsaťdenným pôstom očisťuješ, uděl ľudu Svojmu: aby čo zdržovaním sa dosiahnuť sa vynasnažuje, dobrými skutkami i vykonal. Skrze Pána nášeho Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *z druhého listu sv. Pavla ku Korintanom h. 6., v. 1—10.*

Bratri! Napomíname vás, aby ste neprijímali milosť Božiu na márno. Lebo on praví: V milostivý čas vyslyšal som ťa a v deň spásonosný spomohol som tebe. Hľa, včul je čas milostivý, hľa včuľ je deň spasenia. Nedajme nikomu žiadne pohoršenie, aby služba naša nebola hanená; ale preukazujme sa vo všetkom čo služobníci Boží, v mnohej trpezlivosti, v súženiach, v potrebách, v úzkostiach, v utrpeniach, v žalároch, v rozbrojoch, v prácach, vo bdení, v pôstoch, v čistote, v (opravdivej) múdrosti, v shovievavosti, v dobrotivosti, v Duchu Svätom, v láske nepretvárenej, v slove pravdivom, v sile Božej, so zbrojou spravodlivosti v pravo i ľavo, v oslave i potupe, pri zlej i dobrej povesti, pokladaní za svodcov a predsa súc pravdomluvní, čo neznámi (iným), ale známi (Bohu), čo umierajúci a hľa žijeme, čo trýznení ale nie umrtvení, jakožto smutní a vždycky sa radujúci, jakožto chudobní a mnohých obohacujúci, jako čo by sme nič nemali a predsa vládneme všetkým.

Vysvetlenie. Cirkev sv. celkom múdre číta dnes tento list sv. Pavla, ktorý napomína veriacich, aby dľa jeho príkladu čas milosti k svojmu prospechu použili; lebo na darmo obdrží človek milosť, keď ju nechá neúčinlivou a s ňou spoluneúčinkuje. Pod časom milosti rozumie sv. Pavel dobu kresťanskú, a cirkev svätá čas pôstny. Čas tento zasvätený je pamiatke najväčšieho tajemstva, v ktorom nás ustavične vyzýva k pokániu, k polepšeniu a prijatiu Božskej milosti. Nedopusťme tedy, aby tento čas duševnej žatvy bez všetkého osohu sa pominul, ale cvičme sa v tých čnostiach, ktoré sv. Pavel odporúča, zvlášť v miernosti, trpezlivosti, pannenskej čistote a v láske k Bohu a blížnému. Oblečme na seba zbroj pobožného života, žime jako služobníci Boží, ktorí šťastie i nešťastie jednako používajú k vykonávaniu čnosti, lebo v šťastí vynikajú pokorou a sebazaprením, v nešťastí však dokazujú zvláštne čnosti trpezlivosti

a veľkodušnosti. Nedajme sa tedy odvrátiť od nastúpenej cesty čnosti a polepšenia ani posmeškom, ani mukám, ani bázni pred smrťou.

Vzdychnutie. Milý Ježiši, udeľ nám, aby sme s milosťou Tvojou vždy spoluúčinkovali a čas k zadováženiu spasenia popriaty dobre použiť mohli. Amen.

Evanjelium *sv. Matúša h. 4., v. 1—11.*

Za onoho času vedený bol Ježiš od Ducha na púšť, aby bol pokúšaný od diabla. A keď sa postil za štyridsať dní a za štyridsať nocí, potom zlačnel. A pristúpil k nemu pokušiteľ a riekol mu: Keď si ty Syn Boží, riekni, aby toto kamenie stalo sa chlebom. A on odpovedal a riekol: Napísané je: Nie samým chlebom žije človek, ale každým slovom, ktoré pochádza z úst Božích. Potom vzal ho diabol do svätého mesta so sebou a postavil ho nad vrch chrámu a riekol mu: Si-li Syn Boží, spusť sa dolu; lebo je písané: Anjelom svojim prikázal o tebe; a uchopia ťa na ruky, aby si dajako neurazil o kameň nohu svoju. I riekol mu Ježiš: Stojí zas napísané: „Nebudeš pokúšať Pána Boha svojeho.“ Znovu vzal ho diabol na horu veľmi vysokú a ukázal mu všetky kráľovstvá svetské a ich slávu, a riekol mu: Toto všetko ti dám, jestli padneš a budeš sa mi klaňať. Vtedy mu Ježiš praví: Odstúp odo mňa, satanášu! Veď je písané: Pánu Bohu svojemu budeš sa klaňať a jemu samému slúžiť! Vtedy opustil ho diabol; a hľa, anjeli pristúpili a slúžili jemu.

Nauky. 1. Kristus Pán Duchom sv. vedený utiahnul sa na púšť, aby sa tam pôstom pripravil k vyplneniu Svojej veľkolepej úlohy. Tu diabol trikrát pokúša Krista Pána, ktorého slovom Svojím odháňa. Tak cirkev sv. v dnešnom sv. evanjeliume s jednej strany za príklad nám stavia Krista Pána ku 40 dennému pôstu, s druhej strany tiež príkladom Jeho k tomu nás povzbudzuje, aby sme v čas pokúšania slovom Božím ozbrojení odháňali od seba pokušiteľa. Chcel byť najvyšším kňazom naším, ktorý so sústrasťou znáša naše slabosti. Veď tak prišiel hriech na svet, že prarodičia naši poslúchli slovám

diabla, keď ich tento pokúšal. Od tejto chvíle stal sa diabol „kniežaťom sveta“ (Ján 12. 31.), jako ho Ježiš pomenoval. A hlavná príčina príchodu Krista Pána bola práve tá, aby odpúdil toto „knieža sveta“ a ríšu jeho zničil. Najsamprv osobne chcel premôcť tohoto panovníka tmy, a potom prevýšiť ho v dielach jeho — a dielo diabla bol hriech. I my všetci, veľkí i malí smelo Ho nasledujme, lebo s Jeho pomocou ľahké bude víťazstvo i v tom najťažšom pokušení: v pokušení telesnej rozkoše, pýchy, závisti a márnomyseľnosti.

Jestli nad týmito zvíťazíme, ľahko nám bude nad ostatnými zvíťaziť. Telesné pokušenie už i u detí sa javí v podobe maškrtenia, mlsavosti a lenivosti, z čoho vidíme, že tieto hriechy na žiaden pád sú nie také malé, jako sa zdajú, — a preto musia byť z duší detských, prv než by sa zakorenily, starostlive odstránené.

2. Druhá nauka, ktorá z dnešného sv. evanjelia ma pre nás vyplýva, je tá, že keď Kristus Pán, jednorodený Syn Boží, dopustil, aby bol od diabla pokúšaný, — ani my sa nemáme diviť, sme-li takému pokušeniu vystavení, — ležtak bojujme proti pokušeniu, jako Kristus bojoval.

3. Jako sa anjeli klaňali a slúžili Kristovi po premožení diabla, tak aj tí, ktorí nad pokúšaním víťazia, istotne môžu úfať pomoc, podporu a prímluvu dobrých anjelov. Preto buďme silní a stáli v boji proti pokušeniu.

Poučenie o pokušeniach.

Čo je pokušenie?

Také slovo, skutok, myšlienka alebo vnuknutie, ktoré poskytuje príležitosť k zlému a stáva sa lebo tým cieľom, aby človeka ku hriechu sviedlo, alebo, aby človeka na zkúšku postavilo a tak mu zavdalo príležitosť ku cvičeniu sa v čnosti. Prvým spôsobom pokúša človeka diabol skrze svet alebo zlých ľudí a skrze jeho vlastné telo, zlé myšlienky, žiadosti, city, slová atď.; posledným spôsobom sám Boh pokúša — probuje — človeka.

Čo nás najviac uvádza do pokušenia?

Naše zlé žiadosti a hriešne náklonnosti, ktoré z dedičného hriechu pochádzajú (Jak. 1. 14.), tak tiež ustavičný odpor tela proti duši. (Gal. 5. 17.)

Či aj diabol pokúša človeka?

Áno, lebo už aj sv. písmo hovorí, že „diabol obchádza, jako ručiaci lev, hľadajúc, koho by pohltol.“ (Pet. I. 5. 8.) Preto aj dnešné sv. evanjelium menuje diabla pokušiteľom. Avšak nie každé pokušenie pochádza od diabla, lež najviac pokušení pochodí z našej zkazenej prírody, z nepozornosti a bezuzdnosti citov, čím vystavujeme sa nebezpečenstvu hriechu, lebo každého pokúša jeho vlastné požiadanie, a požiadanie, keď sa raz počne, rodí hriech.

Jako nás pokúša diabol?

Dľa zkúsenosti vzbudí v nás vôľu ku spáchaniu takých hriechov, ku ktorým človeka náchylným zbadá; zaslepí a popúdi obrazotvornosť tak, že človek nespatrí ani časnú škodu, ani hanbu, ani potupu, ani ošklivosť hriechu, ani večný trest, slepo sa vrhá do hriechu. (Toto bol osud aj pramatky našej, Evy: všetečné skúmanie zakázaného ovocia vzbudilo v nej túžbu k jeho odtrhnutiu a okúsenie ovocia sviedlo ju k vysokomyseľnosti a konečne k zjavnej neposlušnosti.) To isté chcel docieliť diabol aj u Krista Pána, dľa dnešného sv. evanjeliuma, avšak pokúšanie sa mu nepodarilo. — Často nemocami a inými časnými nehodami, smrťou dietok, škodou v hospodárstve

utrpenou a inými podobnými nerestami chce diabol človeka svieść, aby sa reptaním proti Bohu a netrpezlivosťou prehrešil, jako to na príklad s trpezlivým Jóbom činil.

Či nás diabol môže prinútiť k hriechu?

Na žiaden pád nie; lebo diabol, dľa slov sv. Augustína, podobný je psovi na reťazi uviazanému, ktorý len toho môže pokúsať, pohrýzť, kto sa k nemu opovážlive približuje. Sv. Ján Zlatoústy poznamenáva: „To síce dopustíme, že nás diabol k mnohým kriechom svádza, ale v najviac pádoch predsi len naša nedbanlivosť a lenivosť zapríčiňuje naše klesnutie, a jestli diabol nad mnohými víťazí, to nemáme pripisovať jeho moci, ale v najviac pádoch slabosti ľudí. Premôžme tedy slabosť svoju, usilujme sa nad svojími náruživosťami panovať, a chráňme smysly svoje, zvlášť oči od stíhania zemských pôžitkov, lebo tým najviac príležitosti dávame diablovi, aby nás pokúšal a k hriechu svádzal: uvidíme, že tak mnohému pokušeniu vyhneme, — a padneme-li náhodou do pokušenia, ľahko ho premôžeme, obzvláštne, jestli hneď Boha o pomoc vzývame; lebo „keď Boh s nami, kto proti nám?“ Neni silnejšieho od takého človeka, s ktorým je Pán, ktorý vieru a nádej svoju v Pána skladá.

Či Boh pokúša ľudí?

Áno, lež celkom iným spôsobom, než diabol; lebo Boha nemôžeme popudzovať, jako ani On nikoho nesvádza k hriechu (Jak. 1. 13.); ale dopustením pokušenia dáva nám príležitosť (Múdr. 3. 5.), aby sme trpezlivosťou a láskou oproti Nemu čnosť svoju aj skutkom dokázali. „Pokúša vás Pán váš, aby na javo vyšlo, či Ho z celého srdca a duše svojej milujete?“ (V. Mojž. 13. 3.)

Či dovoľuje Boh, aby sme od ľudí boli pokúšaní?

Áno dovoľuje, a síce z výšudaných príčin. Tak dopustil, aby Putifárova manželka Jozefa (I. Mojž. 1. 39.), Jóba (2. 9.) a Tobiáša (2.) vlastné manželky pokušovaly. Lež pokušenia, ktoré Boh na nás dopúšťa, nikdy nepresahujú sily naše, ba tak veľká je Jeho dobrota k nám, že v čas pokušania udeľuje nám dvojnásobnú pomoc, podporuje, posilňuje nás, jestli totižto aj s našej strany nechybuje nám silná vôľa a pevný úmysel, dôvera v Boha, trpezlivosť a horlivá modlitba. Takto potom nie len premôcť môžeme pokušenie, lež i duševné zásluhy si môžeme

z neho nadobudnúť, jako to čítame v epištole na prvú nedeľu po deviatniku. (Kor. I. 10. 3.)

Kedy privoľuje človek k pokušeniu?

Vtedy, keď sa vedome a dobrovoľne odhodlá, že zlé učiní.

Ktoré sú najlepšie prostriedky k premoženiu pokušenia?

1. Poníženosť, ktorá nás privádza k poznaniu našej biedy, slabosti a krehkosti a keď veľkou dôverou prosíme Boha o pomoc. Týmto poznaním zabezpečíme si pomoc Božiu, ktorý poníženým udeľuje milosť a pyšným sa protiví (Jak. 4. 6.) 2. Máme si na pomoc vzývať blah. Pannu Mariu, svätých anjelov strážcov a svojich patrónov. 3. Máme úctive vyslovovať najsv. Meno Ježiš, sv. krížom sa žehnať, a kropiť sa svätenou vodou. 4. Máme nábožne odriekať „Otče náš“, zvlášť 6. prosbu: „Neuveď nás v pokušenie“, t. j. aby nedopustil Pán Boh, žeby sme k pokušeniu privolili. 5. Mohutný prostriedok k prevýšeniu pokušenia je vrúcna modlitba, spojená s častým a prísnym pôstom, aby telo bolo podriadené duši a duša Bohu. Modlitba je aj preto potrebná, lebo aj v tých pokušeniach, ktoré nepresahujú sily naše, milosť Božia je nevyhnutne potrebná, nechceme-li dopustiť, aby diabol zvíťazil nad nami. Však Pán Sám hovorí: „Bez Mňa nič nemôžete učiniť.“ 6. Ustavičná bedlivosť, aby nás pokušenie neprekvapilo a nepripravených nenašlo. 7. Pamätanie na ustavičnú prítomnosť Božiu; lebo či by sa niekdo opovážil v prítomnosti Boha, toho prísneho a spravodlivého sudcu, čo len pomyslieť, tým menej vykonať niečo takého, za čo by sa stydieť musel pred statočným človekom? 8. Rozjímanie o **smrti,** ktorá po hriechu hneď nasleduje; o **večných mukách pekelných,** ktorými Všemohúci tresce okamžitý pôžitok telesný; o večne **trvajúcich radosťach,** ktorými odmeňuje premožiteľa pokušenia. 9. Rozváženie výčitiek svedomia, trpkostí a nepokoja srdca, ktoré spáchanie hriechu nasledujú, jako aj pováženie tých radostí, ktoré z premoženia pokušenia vyplývajú. 10. Stránit sa máme tých osôb a miest, ktoré nás k hriechu svádzajú, lebo kto nebezpečenstvo miluje, zahyne v ňom, to jest, kto so strachom nevyhýba pokušeniu a nazdáva sa, že bude mať času ujsť, záhuba toho je istá. 11. Ustavičné pracovanie a zamestnanie; lebo už v liste sv. Barnabáša vidíme naznačené: „Pracuj rukami, aby si sa oslobodil hriechu.“ Práca odťahuje myseľ našu od predmetu hriechu, k poslušnosti núti telo, a zárod hriechu, zlé žiadosti utláča.

Pobožné vzdychnutie. Pane Ježiši, ktorý si 40 dní bez pokrmu a nápoja strávil na púšti a krem toho i pokúšanie diabla premohol: prosím Ťa pre Tvoj svätý pôst, popraj mi, aby som počas tohto svätého pôstu proti obžerstvu, nemiernosti a všetkým zapovedaným pôžitkom s úspechom bojoval, a tak pomocou milosti Tvojej korunu života večného zaslúžil. Amen.

Na pondelok po prvej nedeli pôstnej.

Čítanie *z Ezechiela proroka h. 34., v. 11—16.*

Toto praví Pán Boh: Hľa, ja sám budem hľadať ovce svoje a navštívim ich. Jako pastier navštevuje svoje stádo v taký deň, keď je pomedzi rozpŕchnutými svojimi ovcami: tak i ja navštívim svoje ovce a vysvobodím ich všade, kam sa ony rozutekaly za dňa zamračeného a pošmúrneho. A vyvediem ich zpomedzi národov, a shromaždím ich zo všetkých zemí a uvediem ich do svojej zeme; a budem ich pásť po horách izraelských, popri potokoch a popri každom zemskom obydlí. Budem ich pásť na bujných pastviskách a po vysočizných horách izraelských budú mať pastviny, tam si uľahnú do trávy bujnej a na tučnej pastve budú sa pásť po horách izraelských. Ja sám budem si pásť ovce svoje, ja sám nechám ich uľahnúť si, praví Pán Boh. Čo bolo ztratené, vyhľadám, a čo bolo odbehnuté, zavrátim, a čo je dolámané, obviažem, a čo bolo umdlené, posilním, a tučné i silné budem strážiť a budem ich pásť spravodlive, praví Pán všemohúci.

Vysvetlenie. V prvom rade mluví tu prorok o vyslobodení židov zo zajatia babylonského, ale vo vyššom smysle — čo je u Ezechiela častý pád — predpovedá spojenie všetkých národov v cirkvi Ježiša Krista pod Jeho správou, pastierstvom. Koľko dobrého nám už vykonal tento dobrý pastier, a koľko dobrého činí nám aj teraz! Svojím svätým slovom a milosťou hojného pokrmu udeľuje duši našej; chráni nás proti nepriateľom, a jestli sa niekto z nás hriešným životom oddialil od Neho, láskyplne, so starostlivosťou pastiera ide za ním, a nemá pokoja, kým ho nenajde a neprinesie zpiatky k stádu svojmu, kde je chránený proti každému nebezpečenstvu. — Na veky Ti ďakujeme, dobrý Pastieru, za lásku Tvoju! Úpenlive Ťa prosíme, popraj, aby sme dobrodenie Tvoje vždy viac a viac poznávali, aby

pri poznaní tomto horlivá a účinlivá láska v nás sa vzbudila, aby sme nerozlučiteľne k Tebe pripútali dušu svoju a nikdy sa od Teba neodtrhli.

Evanjelium *sv. Matúša h. 25., v. 31—46.*

Za onoho času riekol Ježiš učeníkom svojim: Ked Syn Človeka prijde vo svojej velebe a všetci anjeli s ním, vtedy zasadne na trón svojej velebnosti; a všetky národy budú pred ním shromaždené a rozdelí ich od seba, jako pastier oddeľuje ovce od kozlov; a postaví ovce na pravú stranu, a kozlov na ľavú. Vtedy povie kráľ tým, ktorí mu budú na pravici: Podte, požehnaní mojeho otca, vládnite kráľovstvom, ktoré vám je pripravené od ustanovenia sveta; lebo som lačnel, a dali ste mi jesť; žížnil som, a dali ste mi piť; pocestný som bol a pritúlili ste ma, bol som nahý a priodiali ste ma, bol som nemocný a navštívili ste ma, v žalári som bol a prišli ste ku mne. Vtedy odpovedia mu spravodliví a rieknu: Pane, kedy sme ťa videli lačného, a nakŕmili sme ťa, žížnivého, a napojili sme ťa? A kedy-že sme ťa videli pocestného, a pritúlili sme ťa? alebo nahého, a priodiali sme ťa? Alebo kedy sme ťa videli nemocného, lebo v žalári, a prišli sme k tebe? A odpovie kráľ a riekne im: Amen, pravím vám, čokoľvek ste učinili jednomu z týchto najmenších mojich bratrov, mne ste učinili! Potom riekne i tým, ktorí budú z ľava: Chodte odo mňa, zlorečenci, do večného ohňa, ktorý je pripravený diablovi a jeho anjelom; lebo som lačnel, a nedali ste mi jesť; žížnil som, a nedali ste mi piť; pocestným som bol, a nepritúlili ste ma; nahým som bol, a nepriodiali ste ma; nemocným som bol a v žalári a nenavštívili ste ma. Vtedy aj oni odpovedia mu a rieknu: Pane! Kedy sme ťa videli lačného, alebo žížnivého, alebo pocestného, alebo nahého, alebo nemocného, alebo v žalári, a neposlúžili sme ti? Vtedy odpovie im a riekne: Amen, pravím vám, čokoľvek ste neučinili jednomu z týchto maličkých, ne-

učinili ste ani mne. A títo pôjdu do trápenia večného, a spravodliví k životu večnému.

Vysvetlenie. Len tak obsiahneme odplatu od Sudcu nebeského, budeme-li aj sami proti iným milosrdní. Skutky milosrdenstva v sv. evanjeliume menované sú len skutky lásky k blížnemu; lásku k blížnemu len pre Boha dokazujeme, a preto táto i lásku k Bohu v sebe zahrňuje. Nech slová sv. evanjeliuma pohnú dušu našu k tomu, aby sme skutky milosrdenstva konali a tak na súdny deň vyhli hroznym mukám večného zatratenia.

Modlitba cirkevná. Prosíme Ťa Pane, rozviaž sväzky hriechov našich, a tak odvrát od nás láskave tresty, ktoré sme pre ne tak veľmi zaslúžili. Skrze Pána nášeho Ježiša Krista. Amen.

Na utorok po prvej nedeli pôstnej.

Čítanie *z Izaiáša proroka h. 55., v. 6—11.*

V tie dni mluvil Izaiáš prorok a riekol: Hľadajte Pána, dokiaľ ho možno najsť; vzývajte ho, kým je blízko. Nech opustí bezbožník cestu svoju a muž hriešny myšlienky svoje; a nech sa navráti k Pánovi, a on sa slutuje nad ním, a k Bohu našemu, ktorý mnoho odpúšťa. Veď myšlienky moje nie sú myšlienky vaše; ani cesty vaše nie sú cesty moje, praví Pán. Lebo jako vyvýšené sú nebesá nad zemou, tak vyvýšené sú cesty moje nad cestami vašími a myšlienky moje nad myšlienkami vašími. A jako dážď a sňah padá s neba a nevracia sa už ta, ale napája zem a zvlažuje ju, a robí ju úrodnou, a ona vydáva semeno ku rozsievaniu a chlieb k požívaniu: tak bude slovo moje, ktoré vyjde mi z úst; ono sa nenavráti ku mne prázdne, ale vykoná to, čo chcem, a zdarile vybaví, k čomu som ho poslal, praví Pán všemohúci.

Vysvetlenie. Slová tohoto sv. čítania nás vyzývajú, aby sme použili čas milosti a úprimným pokánim obrátili sme sa k Pánu, ktorý sa zaiste smiluje nad nami a hnev Svoj odvráti od nás. Jestli to neurobíme, na veky zahynieme, lebo Sám Pán povedal, že zatvrdlivých hriešnikov, ktorí nechcú pokánie činiť, na veky potresce, a slovo Jeho je pravdivé a splní všetko, čo sľúbi. Rozumieme-li v tomto sv. čítaní skrz

slovo druhú Božskú osobu, jako to viacerí sv. otcovia tvrdia, vtedy smysel je nasledovný: Kristus prevedie moju vôľu a bude súd držať nad hriešnikami, jako som to Jemu sveril. — Vrúcnou modlitbou a nábožným kresťanským životom vyhľadávajme Pána, kým sa dá najsť, čili kým sa od nás zatatých hriešnikov neodvráti a obzvláštne v pôstny čas Ho prosme, aby nám dal pocítiť Svoje milosrdenstvo a neuvrhnul nás do večného zatratenia.

Evanjelium *sv. Matúša h. 21., v. 10—17.*

Za onoho času, keď Ježiš vošiel do Jeruzalema, pobúrilo sa celé mesto a zvolalo: Kto je toto? A zástupy hovorili: Toto je Ježiš, prorok z Nazaretu galilejského. A Ježiš vošiel do chrámu Božieho, a vyháňal všetkých, čo predávali a kupovali v chráme, a poprevŕhal stoly peňazomencom a stoličky tým, čo predávali holuby, a riekol im: „Dom môj bude sa zvať domom modlitebným“ a vy ste ho učinili „pelešou lotrovskou“. A slepí i kuľhaví prišli k nemu v chráme; a on ich uzdravil. A keď najvyšší kňazi a zákonníci videli divy, ktoré činil, a chlapcov, čo v chráme hlasite vyvolávali a pravili: Hosanna Synu Dávidovmu! rozmrzeli sa a riekli mu: Či počuješ, čo títo hovoria? A Ježiš im riekol: Ovšem; či ste vy nikdy nečitali: Z úst nemluvniatok a detí pri prsiach pripravil si pochvalu? A zanechal ich, a vyšiel von z mesta do Bethanie, a zostal tam.

Vysvetlenie. V chráme jeruzalemskom bolo viac pitvorov, z ktorých jeden menoval sa pitvorom pohanov, lebo ta smeli vstúpiť aj pohani. Neskoršie v tomto pitvore umiestili sa predavači obetných zvierat a peňazomenci, ktorí grécke a židovské peniaze za židovské zamieňali, ponevráč v chráme sa len takéto mohly obetovať. Takýmto kupčením sa chrám zneucťoval, a to tým viac, ponevráč s takým čachrovaním aj klamstvá boly spojené. Ježiš tedy na základe Svojej Božskej moci chrám očistil a kupcov z neho vyhnal. Duchovne — dľa vysvetľovania svätých otcov — chrám znamená pokolenie ľudské, ktoré Ježiš prišiel od hriechu a biedy očistiť a vykúpiť. Chráňme sa tedy, aby sme dušu Svoju drahou krvou Kristovou vykúpenú ne-

predali zase kupcom, to jest nehodili v korisť hriechov a neprávosti, — ale usilujme sa radšej tieto pomocou Jeho vyhnať zo sebä a odstrániť, aby sme Ježiša dľa príkladu detí v evanjeliume spomínaných čistým srdcom chváliť a zvelebovať mohli.

Modlitba cirkevná. Nech sa k Tebe vznášajú, Pane, prosby naše, a odvráť od cirkve Svojej každú neprávosť. Skrze Pána nášeho Ježiša Krista. Amen.

Na stredu po prvej nedeli pôstnej (kantry).

Čítanie *z tretej knihy Kráľovskej h. 19., v. 3—8.*

V tie dni prišiel Eliaš do Bersabee v Judsku, a nechal tam služobníka svojeho, a odišiel do púšti celý deň cesty. A keď ta došiel, usadol si pod borievku a žiadal si z celej duše zomrieť a riekol: Dosť mi je, Pane, vezmi dušu moju; veď nie som lepším, nežli moji otcovia. A zvalil sa u usnul v chládku borievkovom. A hľa, anjel Pánov dotkol sa ho a riekol mu: Vstaň a jedz! I poobzeral sa a hľa, pri hlave mu ležal podpopolný chlieb, a nádoba s vodou. Zajedol si teda a napil sa a znovu zaspal. A vrátil sa anjel Pánov po druhé a dotkol sa ho a riekol mu: Vstaň a jedz; lebo dlhú cestu máš ešte pred sebou! A on vstanúc, jedol a pil, a posilnený týmto pokrmom išiel štyridsať dní a štyridsať nocí, až k hore Božej Horebu.

Vysvetlenie. Eliaš prorok taký návrh dal kňazom modly Baál, aby zabili jedného býka, posekali na kusy a jako obetu modle venovanú pokládli na oltár, ale aby oheň pod obetou nezapálili; aj on že podobne učiní a ktorej stránke Boh pošle oheň k pohltnutiu obety, to bude pravý Boh. Kňazi tej modly učinili tak, jako im bol kázal, a celý deň modlikali modle, aby soslala oheň, — avšak márne! Vtedy Eliaš začal prosiť Pána a s neba sostúpil oheň, ktorý strovil obetu jeho. Kňazi Baalovi boli takto na posmech obrátení a ukázalo sa, že Boh Eliašov je opravdivý a všemohúci Boh. Pre tento skutok Eliaša veľmi sa rozhnevala bezbožná kráľovna Jezabel; a Eliaš, ten neohrožený muž, trasie sa pred hrozbami jednej ženy. Boh dopúšťa, aby aj Svätí Jeho pocítili takúto ľudskú slabosť, aby im ukázal, že len mocou Jeho sú silní. Ale tá hrozba neodňala Eliašovi dôveru v Boha, k Nemu sa utiekal a so všetkým sa spoľahnul na Jeho všemohúcnosť; a Boh ho v skutku ne-

opustil, ale jedným anjelom posilnil (predobrazujúc najsvätejšiu sviatosť oltárnu).

Evanjelium *sv. Matúša 12, 38—50.*

Za onoho času odpovedali Ježišovi niektorí zo zákonníkov a Fariseov, a riekli: Majstre, chceme od teba vidieť znamenie. A on im odpovedal a riekol: Hriešne a cudzoložné pokolenie žiada si znamenie; a nebude mu dané znamenie, leda znamenie proroka Jonáša. Lebo jako bol Jonáš v žalúdku veľryby za tri dni a tri noci; tak bude i Syn Človeka za tri dni a tri noci v srdci zeme. Mužovia ninivitskí povstanú k súdu s pokolením týmto a odsúdia ho; preto že činili pokanie na Jonášovu kázeň. A hľa, tento je viac nežli Jonáš! Kráľovna poľudňajšia povstane k súdu s pokolením týmto, a odsúdi ho; lebo prišla od končín zeme, počuť múdrosť Šalamunovu. A hľa, tento je viac nežli Šalamun. Keď duch nečistý vyšiel z človeka, chodí po vyprahlinách, hľadajúc odpočinok, a nenachádza ho. Vtedy hovorí: Vrátim sa do svojeho domu, zkadiaľ som vyšiel. A prijdúc najde ho uprázdnený, vymetený a okrášlený. Tenkrát ide, vezme so sebou iných sedem duchov, horších nežli sám, a vojdúc prebývajú tam; i bývajú posledné veci toho človeka horšími nežli prvé. Tak sa stane i tomuto bezbožnému pokoleniu. A keď on ešte hovoril k zástupom, hľa, jeho matka a bratri stáli vonku a žiadali mluviť s ním. A riekol mu ktosi: Hľa, tvoja matka a bratri stoja vonku a hľadajú ťa! On však odpovedal a riekol tomu, čo ho oslovil: Kto je moja matka a kto moji bratri? I vystrel ruku na učeníkov svojich a riekol: Hľa, moja matka a moji bratri. Lebo ktokoľvek koná vôľu mojeho Otca, ktorý je v nebesiach, ten je mojím bratrom, i sestrou, i matkou.

Nauka. Jako niekdy farizei, tak aj mnohí z kresťanov ešte vždy žiadajú zázraky, divy od Krista. Znamenie Jonáša sa splnilo, lebo Kristus zomrel za nás a na tretí deň z mrtvých vstal, čím dokázal pravdivosť Svojho učenia a dokázal sa

Pánom života a smrti; a mnohí predsi neveria. Ale beda im! v súdny deň odsúdia ich Ninivíti a kráľovna z južných krajov. Vezmime si k srdcu slová sv. evanjeliuma a usilujme sa vo všetkom plniť vôľu Otca nebeského, aby sme hodní boli medzi bratov Ježišových byť počítaní.

Modlitba cirkevná. Prosíme Ťa, Pane, osvieť mysle naše žiarou svetla Svojho, aby sme videli, čo máme činiť, o čo je dobré, i vykonať mohli. Amen.

Poznámka. Dnes, jako i v piatok a sobotu, môže sa čítať i poučenie na suché dni.

Na štvrtok po prvej nedeli pôstnej.

Čítanie *z Ezechiela proroka h. 18., v. 1—9.*

V tie dni stala sa reč Pánova ku mne, a riekol: Prečo vy obraciate podobenstvo na to príslovie v zemi izraelskej, že hovorievate: Otcovia pojedli kyslé hrozná a synom stŕply zuby. Jak som živý, praví Pán Boh, že vám nebude viac podobenstvo toto za príslovie v Izraeli. Hľa, všetky duše — moje sú; jako duša otcova, tak i duša synova je moja; duša, ktorá zhreší, tá zomre. A každý, kto bude spravodlivý, a bude činiť rozsudne a spravodlive, nebude jedávať na výškoch, a nebude pozdvihovať oči svoje k modlám domu izraelského; a nepoškvrní manželku blížneho svojeho, a nepristúpi k žene krvotokej, a človeka nezarmúti, vráti dlžníkovi záloh, nevydre nič násilím, podá chleba svojeho lačnému, a priodeje nahého rúchom, na úžeru nepožičia, a viac, než požičal nevezme, odvráti od neprávosti ruku svoju a vynesie súd pravdivý medzi mužom a mužom; chodiť bude podľa mojich príkazov a zachováva moje právo tak, aby konal podľa pravdy: ten je spravodlivý: životom žiť bude, praví Pán všemohúci.

Vysvetlenie. Židia v zajatí babylonskom si sťažovali a sa ponosovali, že ich otcovia zhrešili a oni musia za tie hriechy pykať, trest znášať. Preto slovami dnešného sv. čítania poučuje ich Boh skrze prorokov, že On len hriešnika tresce, či je to otec a či syn, a že aj oni pre svoje hriechy trpia a nie pre hriechy otcov. Je síce pravda, že Boh hriechy rodičov často i na dietkach tresce, ale len natoľko, nakoľko tieto neodporujú zlým, hriešnym náklonnostiam, ktoré od rodičov zdedily, ačkoľvek s milosťou Božou by im to možné bolo; ale radšej

nasledujú hriechy rodičov zo svojej slobodnej vôle. Avšak tresce-li Boh hriešnika, — ale spravodlivého, ktorý vyhýba hriechu a koná dobré, tu na svete často dlhým životom, a vo večnosti nekonečnou blaženosťou odmeňuje. — Keď tedy bieda a úzkosť nás tlačí, nikdy nevravme, že sa to stáva pre hriechy druhých; aj my máme dosť hriechov, pre ktoré bývame trestaní. Ani nás nebude šľahať prút spravodlivého Boha, keď sa chránime zlého, a keď činíme dobré, keď lásku k bližnému preukazujeme, slovom, keď nábožne žijeme.

Evanjelium *sv. Matúša h. 15., h. 21—28.*

Za onoho času vyšiel Ježiš a bral sa do kraja tyrského a sydonského. A hľa, žena chananejská, čo vyšla z tých končín, volala naňho a riekla: Smiluj sa nado mnou, Pane, Synu Dávidov: Moja dcéra je od zlého ducha veľmi trápená. A on jej neodpovedal ani slova. Tu pristúpili jeho učeníci, prosili ho a riekli: Prepusť ju; lebo volá za nami. Ale on odpovedajúc, riekol: Nie som poslaný, leda k ovciam, čo zahynuly z domu izraelského. Ale ona pristúpila, klaňala sa mu a riekla: Pane, spomôž mi! A on odpovedajúc, riekol jej: Nie je slušno, vziať synom chlieb a hodiť ho psom. Ale ona riekla: Ovšem, Pane, veď i štence jedia odrobinky, čo padajú so stola ich pánov. Vtedy odpovedal Ježiš a riekol jej: O ženo, veliká je viera tvoja. Staň sa ti, čo chceš. A od tej hodiny bola jej dcéra uzdravená.

Vysvetlenie. Ježiš síce nie len židov, ale aj pohanov vykúpil, avšak ohlasovanie slova Božieho medzi pohanmi bolo apoštolom ponechané. Preto pravil Ježiš: Ja som len k stratenýmovcam Izraela poslaný, — a odvrátil sa od ženy kananejskej, ktorá bola pohanka. Ponevráč ale táto v prosbe vytrvala a pokorne pravila: bárs som ja len šteniatko, predsa som nie celkom cudzia, lebo jako malý psík, nemôžem opustiť stôl pánov. Konečne ju Ježiš vyslyšal a riekol: O ženo, veľká je viera tvoja, staň sa ti, jako si žiadaš. Učme sa z toho, jakú moc má u Boha dôverná, ponížená a vytrvanlivá prosba, a neustávajme v prosení, lebo bárs jak hlboko sme pohrúžení

v núdzi a hriechu, vrúcna a ponížená modlitba je v stave nám odtiaľ vypomôcť.

Cirkevná modlitba. Prosíme Ťa, Pane, popraj, aby kresťani, čo vyznávajú, rozumeli, a dar nebeský, ktorý od Teba prijali, milovali. Skrze Pána nášho Ježiša Krista. Amen.

Na piatok po prvej nedeli pôstnej.

(Kantry.)

Čítanie *z Ezechiela proroka h. 18., v. 20—28.*

Toto praví Pán Boh: Duša, ktorá zhreší, zomre; syn neponesie neprávosť otcovu, a otec neponesie neprávosť synovu; spravodlivosť spravodlivého ostane na ňom, aj bezbožnosť bezbožného na ňom ostane. Ale jestli bezbožník bude činiť pokanie za všetky svoje hriechy, ktoré činil, a zachová všetky moje príkazy a právo i spravodlivosť; životom žiť bude a neumre. Všetky neprávosti, ktoré činil, nebudú mu pripomínané; pre spravodlivosť svoju, ktorú konal, bude žiť. Či mi je po vôli smrť hriešnikova, praví Pán Boh, a nie, aby sa obrátil od ciest svojich, a žil? Ale jak by sa odvrátil spravodlivý od svojej spravodlivosti a činil by neprávosť podľa všetkých ohavností, ktoré konáva bezbožník, či on bude žiť? Žiadne jeho spravodlivosti, ktoré činil, nebudú pamätané, ale v bezbožnosti svojej, ktorej sa dopustil, a v hriechu svojom, ktorý spáchal, v tých on umre. Vy hovoríte: Cesta Pánova nie je pravá? Slyšte teda, dome izraelský: Či moja cesta nie je pravá? Či nie skôr cesty vaše sú nepravé? Lebo keď spravodlivý odvráti sa od svojej spravodlivosti, a činí neprávosť, nuž umre v nej: v neprávosti, ktorú spáchal, umre. A keď bezbožník odvráti sa od svojej bezbožnosti, ktorú bol páchal, a činí právo a spravodlivosť, on si obživí dušu svoju. Preto že vstupuje do seba a odvracia sa od všetkých svojich neprávostí, ktoré bol páchal: životom bude žiť a neumre, praví Pán všemohúci.

Povzbudenie. Nezúfajme pre hriechy svoje, lebo obrátime-li sa k Bohu a svoje neprávosti oľutujeme, budeme žiť, to jest, zase obdržíme milosť Božiu, a zase budeme k dietkam Jeho pripočítaní, čoby množstvo hriechov našich bolo, jako piesok morský. Lež ani vtedy sa nespolíhajme, keď sa s cesty hriechu k Bohu vrátime, lebo o svojom spasení nikdy bezpeční byť nemôžeme, a nový poklesok dostatočný je k tomu, aby sme znovu utratili

milosť Božiu a s ňou spolu i blaženosť večného života. Preto pokorne pracujme na spasení duše svojej, pamätajme na svoje už odpustené hriechy a nikdy sa neoddávajme klamlivému pocitu bezpečnosti. Kto stojí, nech pozor dáva, aby nespadol. Snažme sa s bázňou a strachom pracovať na svojom spasení, lebo spravodlivý je Boh a neodpustí nám viny naše, ak ich skrúšeným srdcom neoľutujeme.

Evanjelium *sv. Jána h. 5., v. 1—15.*

Za onoho času mali židia sviatok, a Ježiš išiel hor do Jeruzalema. A v Jeruzaleme bol ovčí rybník, ktorý sa menuje po židovsky Betsaida, a má pätoro pitvorov. V týchto tu ležalo veliké množstvo nemocných, slepých, kuľhavých, vychradnutých, ktorí očakávali pohyb vody. Lebo anjel Pánov sostupoval s času na čas do rybníka, a voda sa pohýbala. A kto prvý sostúpil do rybníka po pohnutí vody, býval uzdravený, čo by jakúkoľvek nemoc bol mal. A bol tam istý človek, ktorý ležal za tridsať osem rokov vo svojej nemoci. Tohoto ked Ježiš uzrel ležať, a vedel, že už za dlhý čas je tak, riekol mu: Či ty chceš byť uzdravený? Nemocný mu odpovie: Pane! Nemám človeka, čo by ma spustil do rybníka, ked sa voda pobúri, lebo kým ja prichádzam, sostúpil už druhý predo mnou. Ježiš mu povie: Vstaň, vezmi svoju posteľ, a chod! A tento človek bol odrazu uzdravený; a vzal svojú posteľ a chodil. Ale toho dňa bola sobota. Riekli teda židia uzdravenému: Sobota je, nesmieš nosiť svoju posteľ. Odpovedal im: Ten, ktorý ma uzdravil, riekol mi: Vezmi svoju posteľ, a chod! Pýtali sa ho teda: Kto je to ten človek, ktorý ti riekol: Vezmi svoju posteľ a chod? Ale uzdravený, nevedel, kto by to bol; lebo Ježiš uchýlil sa od zástupu, ktorý sa nachodil na tom mieste. Potom ho našiel Ježiš v chráme, a riekol mu: Hľa, stal si sa zdravým; nehreš už viacej, aby sa ti neprihodilo dačo horšieho. A človek ten odišiel a oznámil židom, že to Ježiš bol, čo ho učinil zdravým.

Vysvetlenie. „Oznámil židom, že Ježiš je to, čo ho uzdravil.“ Nasledujme tento príklad, keď sa z nejakej potreby, telesnej nesnádze, a obzvláštne keď sa z hriechu vyliečime; vyznajme bez okolkovania, že Pán je to, ktorý nám to dobrodenie preukázal, lebo všetko naše namáhanie je bezvýsledné, ak Pán prácu našu nepožehná, — lebo len Jeho milosť nás môže oslobodiť od zlého a od hriechu. A keď nás už raz vyslobodil, nasledujme Jeho napomenutie a viac nehrešme, aby sa nám niečo horšieho neprihodilo a nemuseli sme umierať v hriechu.

Modlitba cirkevná. Vyslyš nás, milosrdný Bože, a vlej do srdca nášho svetlo milosti Svojej, aby sme vždy mohli byť spravodliví a pobožní. Skrze Pána nášho Ježiša Krista. Amen.

V piatok po prvej nedeli pôstnej.

Sviatok najsv. kopie a klincov Pána Ježiša Krista.

Svätá kopia, ktorou bok a srdce Pána a Spasitela nášho bolo otvorené, bola v Jeruzaleme skrz sv. Helenu cisárovnu naleznutá a za viac storočí bola tam ochraňovaná a ctená. Koniec (špic) kopie dostal sa do moci kráľa francúzkeho sv. Ludvika; ostatnú čiastku daroval Bajazet, sultán turecký, pápežovi VIII. Innocentovi r. 1492. A od tých čias sa nachádza táto svätá relikvia v Ríme, vo veľchráme sv. Petra a každý rok, na Veľký piatok sa slávnostným spôsobom vystavuje úcte veriacich. — Z klincov nalezá sa jeden v „železnej korune“, ktorou predtým králi Lombardie boli korunovaní, a ktorá teraz ošetruje sa v cirkevnej pokladnici v Monze. Druhý klin sa zachováva v Carpentras vo Francúzku a tretí v Jeruzaleme v chráme sv. kríža. Sviatok svätej kopie a svätých klincov uviedol pápež VI. Innocent, 13. februára 1353, na prosbu cisára IV. Karola.

Vchod sv. omše. „Prebodli ruky moje a nohy moje, spočítali všetky kosti moje a vyliaty som bol, jako voda.“ (21. Žalm 17. 15.) Stalo sa srdce moje jako roztopený vozk u prostred života môjho. (21. Žalm 15.) Sláva Otcu i Synu i Duchu sv., jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Modlitba cirkevná. Bože, ktorý v krehkosti tela pre spasenie sveta na seba vzatej chcel si byť klincami pribitý a kopiou

prebodnutý: popraj milostive, aby ktorí slávnosť týchže klincov a kopie ctíme na zemi, k sláve vydobytého víťazstva blahoslaviť sme Ťa mohli v nebesiach. Ktorý žiješ atď.

(Sväté čítanie a evanjelium a vysvetlenia viď vyššie na utorok po prvej nedeli po Deviatniku.)

Na sobotu po prvej nedeli pôstnej.

(Kantry.)

Čítanie *z prvého listu sv. Pavla k Tessaloničanom h. 5., v. 14—23.*

Bratri! Prosíme vás, napomínajte nesvedených, potešujte malomyseľných, podporujte nemocných, majte s každým trpezlivosť. Hľaďte, aby nikto neodplácal druhému zlým za zlé; ale pričiňte sa dobrému vždycky i pomedzi sebou i ku všetkým. Radujte sa vždycky. Modlievajte sa bez prestania. Ďakujte za všetko; lebo toto je vôľa Božia v Kristu Ježišovi, ohľadom na vás všetkých. Nevyhášajte Ducha. Nepohŕdajte proroctvami. Všetko skusujte; a čo je dobrého, toho sa držte. Varujte sa všetkého, čo by zlé svetlo na vás vrhnúť mohlo! A sám Boh pokoja nech vás posvätí všenásobne, aby celý váš duch, i duša, i telo boly zachované bez úhony ku príchodu Pána nášeho, Ježiša Krista.

Vysvetlenie. Dnešné sv. čítanie nás o tom poučuje, aby sme účinkovanie Ducha sv. v nás neprekazili, čili hriechom, ľahkomyseľnosťou neprekážali Duchu sv. v tom, aby na nás účinkoval a milosťami nás napĺňoval. Podrobme dušu Bohu, a telo duši, a tak bez strachu a bázne môžeme očakávať príchod Pána a súdny deň.

(Sv. Evanjelium u sv. Matúša 17. 1—9. viď na zajtrajší deň.)

Cirkevná modlitba. Popraj Bože, aby sa Tvoji veriaci Tvojím želaným požehnaním utúžili, aby sa od vôle Tvojej neodchyľovali a v láskavosti Tvojej ustavične sa radovali. Skrze Pána nášeho Ježiša Krista. Amén.

Poučenie na druhú nedeľu pôstnu,

„Reminiscere“ rečenú.

Takto sa nazýva dnešná nedeľa dla latinského slova „reminiscere“ (= rozpamätaj sa, vzpomeň si), ktorým sa **vchod** dnešnej **sv. omše** začína: „Vzpomeň si, o Pane, na slutovanie a milosrdenstvo Svoje, ktoré je večné, aby nikdy nepanovali nad nami nepriatelia naši. Vysloboď nás, Bože Izraela, zo všetkých úzkostí našich. K Tebe som zdvihol, Pane, dušu svoju; Bože môj, v Tebe som úfal, nech sa nezahanbím. (24. Žalm.) Sláva Otcu, i Synu, i Duchu Svätému, jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Modlitba cirkevná. O Bože, ktorý nás vidíš všetkej sily pozbavených, ochraňuj nás vňútorne i zovňútorne, aby telo naše bolo prosté každého zlého, a duša čistá od každého hriechu. Skrze Pána nášeho Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *z prvého listu sv. Pavla k Tessaloničanom h. 4., v. 1—7.*

Bratri! Prosíme vás, a napomíname pre Pána Ježiša, aby ste podľa nášeho vyučenia, — jako sa vám sluší chovať a zaľúbiť Bohu, tak sa aj chovali a boli vždy dokonalejší. Veď viete, jaké príkazy som vám dal nadchnutý Pánom Ježišom. Tá je totižta vôľa Božia, aby ste boli svätí: aby ste sa zdržovali smilstva, a každý z vás vedel nádobu svoju udržať vo svätej poctivosti, a nie v bujných žiadostiach, jako robia pohani, ktorí neznajú Boha; a aby nikto neukrivdil, a neklamal bratra svojeho v obchode; lebo Pán je pomstiteľom za to všetko, jako sme vám to predpovedali a dosvedčili. Veď nás Boh nepovolal k nečistote, ale k posväteniu v Kristu Ježišovi, Pánu našom.

Vysvetlenie. V tomto liste napomína sv. Pavel tessalonických, aby dľa jeho učenia žili; menovite kladie im na srdce, aby sa vždycky zdržovali nečistoty, a podvodného poškodenia iných vo verejnom živote. Z tohoto napomínania apoštola patrné je, že tieto hriechy boly u tessalonických časté. Lež na mnohých miestach panujú ony i za našich časov. Preto nech si každý pomyslí, že ten spravodlivý sudca nebeský ťažko tresce i ten najtajnejší úmysel poškodenia iných.

Mravné poučenie proti nečistote.

Čistota srdca, pannenstvo duše našej je najdrahocennejším klenotom nad všetky poklady zemské. Táto vzácna vlastnosť činí človeka podobným k anjelom. Bedári tedy a nešťastlivci sú takí, ktorí svojim zveracím citom a pudu nie sú v stave odporovať a okamžitým pôžitkom, hriešnou necudnosťou pokúšaní pohružujú sa do bahna smilstva a nečistoty. A čo za večnú odplatu vezme taká hriešna duša za krátučkú chvíľu rozkoše? Predovšetkým utráca čistotu duše, milosrdenstvo a milosť Božiu, a tratí všetku nádej dosiahnutia večného spasenia. Ošklivosť, muka a peklo je život smilníka. (I. Kor. 6. 9. a 10.) Jako trescе Boh a šlabá hnusný hriech smilstva, vidno už v starom zákone (I. Mojž. 6. 6.), lebo prečo oľutoval Boh, že človeka stvoril? alebo prečo sotrel potopou hriešnikov s povrchu zeme? Či nie necudnosť zapríčinila záhubu Sodomy a Gomory, zkazu pokolenia Benjamina?

Nuž a či skutočne smilstvo nezaslúži ten najprísnejší trest, odsúdenie a prenasledovanie? Smilník prehrešuje sa hriechom proti telu, proti tomu telu, ktoré je údom tela Kristovho a ktoré má byť chrámom Ducha sv. Prehrešuje sa proti duši svojej, ktorá je obrazom Božím, a ktorú Kristus krvavou obetou vykúpil. Smilník klesá až k zvieraťu a jako toto len pud svoj nasleduje, tak aj on činí bez duše a rozumu. Kazí si telo a dušu, a hrob kope zdraviu svojmu. Ničí svoju ľudskú dôstojnosť, k zlému svádza svojich bližných, odtrhuje sa od spoločnosti, ktorej základom sú čisté mravy.

Na to ani nepomyslí, že zo svojho zemského života niekdy počet musí skladať pred Pánom, že tam podľa zásluh svojich môže sa dostať len do večného zatratenia, odkiaľ nekynie vyslobodenie jeho hriešnemu telu a duši.

Ale nemravnosť a smilnosť nielen jednotlivcov vrhá do záhuby: aj celé rodiny, národy a spoločnosti privádza do nešťastia a nebezpečenstva. Pohliadnime do minulosti a vidíme tam, že ten mohutný Rím, ktorý nemohla ubiť zbroj nepriateľská, za krátučký čas spuštošila nemravnosť a necudnosť. Hej! lebo konečne zasiahla ho trestajúca ruka Pána a musel pykať za hriechy svoje. Podporou a základom každej spoločnosti sú čisté mravy, čisté srdce, čistá duša.

Bedlivý pozor dávaj, kresťane! Varuj sa tých, ktorí teraz pod rúškom priateľstva a lásky zožierajúce hriechy necudnosti a nemravnosti šantročia do srdca tvojho a chcú ťa pod moc

hriechu priviesť. Necudná láska je to, ktorá oheň svoj z pekla dostáva, — nečestné, falošné priateľstvo je to, ktoré s diablom bratričkuje. Zapamätaj si, že už aj nečisté myšlienky, žiadosti a pohľady sú hriechom, tak tiež zatratenia hodné je každé necudné slovo, pieseň a žart. Preto chráňme sa i toho najmenšieho, čo by nás mohlo k tomuto hnusnému hriechu sviesť, a zavčasu vyhýbajme každému pokušeniu, — bárs ho svet nepatrnou maličkosťou menuje, — lebo ináč sme stratení.

A jestli sme dosť slabí, dosť krehkí boli a dostali sme sa do pazúrov tohoto ošklivého hriechu, ale z hĺbky srdca a duše si žiadame z neho sa vyslobodiť, nemyslime si, že to neni možné. Milosrdenstvo a moc Božia je nekonečná. Ježiš aj kajúcu Magdalenu zachytil na kraji priepasti, na ktorú stúpila; Jeho milosť a nekonečná láska aj tu bude našou primluvkyňou u láskavého Otca nebeského.

Ale spolu máme použiť aj prostriedky srdca a duše, ktoré k spaseniu a blaženosti vedú: tí, ktorí dosiaľ šťastlive vyhli tomu hriechu, preto aby sa ho aj na ďalej mohli zdržovať; sme-li však do neho upadli, aby sme odpustenie obsiahli, aby sa duša naša a srdce naše čím skôr oslobodilo od toho bremena, a my zase, jako dobrí kresťania, sme mohli žiť. Tieto duševné prostriedky sú nasledujúce:

1. Vytrvanlivá modlitba za odpustenie.
2. Prísny pôst.
3. Rozjímanie o umučení Krista Pána.
4. Pokojné rozvažovanie o smutných následkoch tohoto hriechu.
5. Nekonečná láska a úcta k Panne Marii.
6. Povedomé vyhýbanie zlým príležitostiam a osobám.
7. Bedlivé chránenie sa lenivosti a záhaľky.
8. Odháňanie nečistých myšlienok.
9. Časté prijímanie svätých sviatostí.

Zvlášť toto posledné môžme za najistejší prostriedok držať, lebo úprimná, opravdivá a srdečná spoveď, zadržíme-li svedomite pokánie od duchovného otca nám naložené, oslobodí dušu našu od bremena.

Vzdychnutie. Pane Bože, daj mi, aby som primerane stavu môjmu poctivý, čistý a svätý život viedol; aby som svoju kresťanskosť čnostnými skutkami ozbodil a neoddával sa telesným a zemským rozkošiam.

Evanjelium *sv. Matúša h. 17., v. 1—9.*

Za onoho času vzal Pán Ježiš Petra a Jakuba i Jána, jeho bratra, a vyviedol ich na horu vysokú po strane; i premenil sa pred nimi. A rozosvietila sa mu tvár jako slnce, a rúcho jeho stalo sa bielym jako sňah. A hľa, objavili sa im Mojžiš a Eliaš, a mluvili s ním. A Peter odpovedal a riekol Ježišovi: Pane, dobre je nám tu byť; jak chceš, spravme tu tri stánky, tebe jeden, Mojžišovi jeden, a Eliašovi jeden. A pokým on ešte mluvil, hľa, svetlý oblak zastienil ich. A hľa, hlas z oblaka hovoril: Toto je môj milý Syn, v ktorom sa mi dobre zaľúbilo, toho poslúchajte. A očujúc to učeníci, padli na tvár, a báli sa veľmi. A Ježiš pristúpil k nim, dotkol sa ich a riekol im: Vstaňte a nebojte sa! A pozdvihnúc oči svoje, nevideli nikoho, krem samého Ježiša. A ked sostupovali s hory, prikázal im Ježiš a riekol: Nehovorte nikomu o tomto videní, dokiaľ Syn Človeka nevstane z mrtvých!

Prečo sa Kristus Pán premenil na hore Tábor pred Svojími učeníkami?

1. Aby sa im v úplnej sláve predstavil sťa Syn Boží, a tým rozptýlil všetku ich pochybnosť v Jeho Božstvo, keď jednúc budú svedkami Jeho smrti na kríži. 2. Aby učeníkov Svojich a všetkých veriacich nádejou v budúcu slávu a blaženosť k trpezlivému znášaniu trápenia povzbudil. 3. Aby sme videli, v jakej sláve máme jednúc z mrtvých vstať.

Prečo sa pri tejto príležitosti aj Mojžiš a Eliaš zjavili?

Aby aj zákon a proroci vydali svedectvo, že Kristus a nie iný je Syn Boží a Vykupiteľ sveta; lebo Mojžiš predstavuje zákon a Eliaš prorokov.

O čom hovorili s Kristom Pánom?

O smrti Jeho, lebo to je stredište veľkého diela vykúpenia a aj svätí starého zákona, ktorí pravou vierou ospravedlnenie obsiahli, len skrze smrť Kristovu, po dokonaní vykúpenia, mohli vnísť do slávy nebeskej.

Prečo chcel Peter na vrchu tri stánky spraviť?

Lebo bol celý dojatý a vytržený nad toľkou slávou, a to ho tak pomýlilo, že nepomyslel, s koľkým namáhaním môže sa dostať človek do slávy nebeskej a že prv než by prosil o oslávanie, má prosiť o stálosť a vytrvanlivosť proti pokušeniu zemskému. Keď už jeden papršlek slávy nebeskej takýto účinok mal na Petra, jaká bude — dľa slov žalmistu — hojnosť domu Božieho, keď celým prúdom rozkoší opojí v nebesiach Svojich vyvolených. (35. Žalm 9.)

Odkoho pochádzal ten ohlas: „Toto je môj milý Syn, Jeho poslúchajte“?

Od Otca nebeského, ktorý takto im dal na vedomie, že Jeho Božský Syn bude hlásať nový zákon, a preto každý je povinný slyšať a poslúchať Ho.

Prečo zakázal Kristus učeníkom Svojim o tomto premenení pred Svojou smrťou hovoriť?

1. Aby ostatní učeníci a nasledovníci Jeho, keď sa po Jeho smrti a zmrtvýchvstaní o tejto udalosti dozvedia, tým silnejšie verili v Neho. 2. Ponevádž ešte nebol tomu čas, aby sa celému ľudu v úplnej sláve predstaviť mohol. 3. Aby sme si z konania Jeho príklad vzali, a vykonané dobré bez príčiny nerozchyrovali.

Nábožné cvičenie. O Ježiši môj, zjavom nebeských radostí obráť nás k Sebe, aby sme v duchovnom boji neustali a neoslabli; ale víťazne bojujúc pomocou Tvojej milosti nad každým pokušením zvíťazili, a stálosťou v dobrom a trpezlivým znášaním protivenství nebeskej blaženosti hodní boli. Amen.

Na pondelok po druhej nedeli pôstnej.

Čítanie *z Daniela proroka h. 9., v. 15—19.*

Za onych dní modlil sa Daniel k Pánovi a riekol: O Pane, Bože náš, ktorý si vyviedol ľud svoj zo zeme egyptskej rukou mocnou a urobil si sebe meno tak, jako je i tohoto dňa, zhrešili sme, páchali sme neprávosť, Pane, proti všetkej spravodlivosti tvojej! Odvráť, prosím, hnev svoj a prchlivosť svoju od mesta svojeho Jeruzalema a od svätého vrchu svojeho; lebo pre hriechy naše a neprávosti otcov našich stal sa k potupe Jeruzalem a ľud tvoj u všetkých, čo sú okolo nás! Teraz teda vyslyš, Bože náš, modlitbu služobníka svojeho, a jeho prosby; a ukáž tvár svoju nad spustlou svojou svätyňou pre teba samého! Nakloň, Bože môj, ucho svoje, a uslyš; otvor oči svoje, a pozri na spustošenie naše i na mesto, ktoré sa nazýva po mene tvojom; lebo my nie pre svoju spravodlivosť predkladáme svoje modlitby pred tvár tvoju, lež pre tvoje mnohé milosrdenstvá. Vyslyš, Pane, odpusť, Pane! pozoruj a rob; neodkladaj pre samého seba, Bože môj! Veď mesto a ľud Tvoj nazýva sa po mene tvojom, Pane Bože náš!

Vysvetlenie. Daniel prosí Boha, aby milostive shliadnul na ľud Svoj a mesto a chrám Svoj účastnými učinil Svojej Božskej lásky. Lež túto prosbu nepodporuje nábožnosťou ľudu, ale odvoláva sa na milosrdenstvo Božie a tú okolnosť, že vyslyšaním prosby Pán Boh sám seba oslávi. Tak aj my v modlitbách svojich, ktoré k Bohu, nekonečne slávnemu vysielame, neodvolávajme sa na svoju nábožnosť, ale na milosrdenstvo Jeho; prosme Ho, aby k sláve Mena Svojho uponížil a pokoril nepriateľov cirkve sv., a poprial, aby cirkev sv. vždy slávnejšie rozkvitala.

Evanjelium *sv. Jána h. 8., v. 21—29.*

Za onoho času riekol Ježiš zástupom židovským: Ja odídem, a budete mňa hľadať a zomrete v hriechu

svojom. Kam ja idem, vy nemôžete prísť. Preto hovorili židia: Či sa snáď zabije, že hovorí: Kam ja idem, vy nemôžete prísť? A riekol im: Vy ste z dola, ja som z hora. Vy ste z tohoto sveta, ja nie som z tohoto sveta. Preto som vám povedal: zomrete v hriechoch svojich; lebo jestli nebudete veriť, že ja som (Messiaš), zomrete v hriechu svojom. Preto mu riekli: Kto-že si ty? Riekol im Ježiš: Počiatok, ktorý aj mluvím s vami. Mnoho mám o vás mluviť a súdiť; ale kto mňa poslal, je pravdomluvným, a čo som slyšal od neho, to mluvím na svete. A neporozumeli, že Boha nazval svojím Otcom. Preto im Ježiš riekol: Keď povýšite Syna Človeka, vtedy poznáte, že ja som (Messiaš), a sám od seba nečiním nič, ale jako mňa naučil Otec, tak mluvím. A kto mňa poslal, je so mnou, a nezanechal mňa samého, lebo ja, čo sa jemu ľúbi, konám vždycky.

Vysvetlenie. V tomto sv. evanjeliume Kristus zjavne hovorí židom, že On je Messiaš a pravý Boh. Hovorí, že je od počiatku, nie len preto, lebo od večnosti pochádza od Otca, ale aj preto, ponevádž On je spolu aj Tvorcom celého stvorenia. On len to zvestuje svetu, čo Ho Otec učí, preto len Jeho učenie je pravé. Smrť kríža podstúpi za hriechy sveta, avšak, ktorí neveria v Neho a zavrhujú učenie a obeť Jeho, nebudú spasení skrze Neho, lež zahynú v hriechoch svojich. — O Ježiši, daj mi milosti, aby som živou a pevnou vierou veril v Teba a Tvoje Božské učenie, lebo len tak môžem obsiahnuť spasenie a blaženosť večnú.

Modlitba cirkevná. Všemohúci Pane Bože! vyslyš prosby naše; daj nám nádeje a dôvery k obsiahnutiu milosti Tvojej a slutovaním Svojím aj splň ju na nás. Skrze Pána nášeho Ježiša Krista. Amen.

Na utorok po druhej nedeli pôstnej.

Čítanie *z tretej knihy kráľovskej h. 17., v. 8—16.*

V tie dni stala sa reč Pánova k Eliašovi Thesbitskému, rečúca mu: Vstaň a choď do Sarefty Sidonskej a zostaň tam, lebo som tam prikázal žene vdove, aby ťa kŕmila. A vstal,

a odišiel do Sarefty. A keď prišiel ku bráne mestskej, uzrel ženu vdovu, ktorá sbierala drevo; a zavolal na ňu a riekol jej: Daj mi trochu vody v nádobe, aby som sa napil. A keď ona odchádzala, aby mu jej doniesla, volal za ňou a riekol: Prines mi, prosím ťa, aj kúsok chleba v ruke svojej! A ona odpovedala: Jako je živý Pán, Boh tvoj, nemám chleba, leda za hrsť múky v nádobe, a trošku oleja v lahvici; a hľa, sbieram so dva kúsky dreva, aby som sa vrátila dnu a pripravila to sebe a synovi, aby sme pojedli a zomreli. A Eliaš riekol jej: Neboj sa, ale iď a učiň, jako si hovorila, ale najprv priprav mne z tej múky malinký podpopolný chlebík a prines mi ho; sebe a synovi svojemu spravíš potom. A toto praví Pán Boh izraelský: Nebude ubývať múky v nádobe, ani oleja nebude menej v lahvici až do toho dňa, keď Pán dá dážďa na povrch zemský. A ona išla a učinila podľa reči Eliašovej, a jedol on, i ona, i jej dom. A od toho dňa neubývalo múky v nádobe, ani nebolo menej oleja v lahvici, podľa slova Pánovho, ktoré bol mluvil skrze Eliaša.

Vysvetlenie. Eliaš na prísnu próbu postavil mravnosť a dobrotu vdovy, ale tá z milosti Božej verila slovám proroka a s podivuhodnou ochotou aj toho mála sa pozbavila, čo ešte mala; tú jej ochotnosť Boh aj odmenil, lebo mnohonásobne jej vynahradil, čo si odoprela. O kresťane, ktorý žiješ v náboženstve lásky, buď i podobný tej vdove, a i ty udeľ núdznym z toho málička, čo máš. Zvlášť túto dobu pôstnu nech ťa pohýňa srdce tvoje ku štedrosti; učiníš-li tak, uvidíš, že ti to Boh hojne vynahradí tak tu na zemi, jako i vo večnosti.

Evanjelium *sv. Matúša h. 23., v. 1—12.*

Za onoho času mluvil Ježiš zástupom a učeníkom svojim, a riekol im: Na stolici Mojžišovej zasadli zákonníci a Farizei. Všetko teda, čokoľvek vám rieknu, zachovávajte a konajte, ale podľa ich skutkov nečiňte; lebo oni hovoria, a nečinia. Uväzujú ťažké a neznesiteľné ťarchy a ukladajú ľuďom na plecia; ale vlastným prstom nechcú nimi pohnúť. A všetky svoje skutky konajú, aby boli videní od ľudí; preto rozširujú svoje modlitebné remienky a zveličujú si ovesky. Radi majú prvé miesta pri hostinách, a prvé stolice v synagogách, a byť pozdravovaní na trhu, a byť od ľudí nazývaní rabbi. Ale vy ne-

dajte sa nazývať rabbi, lebo jedon je vám učiteľom a vy všetci ste si bratri. A na zemi nenazývajte si otcom nikoho; lebo jeden je vám Otec na nebesách. Ani sa nedajte nazývať učiteľmi; lebo jediný váš učiteľ je Kristus. Kto je medzi vami väčším, ten vám bude služobníkom. Ved kto sám seba povyšuje, bude ponížený; a kto sa uponižuje, bude povýšený.

Vysvetlenie. Židia — neporozumejúc Mojžiša, ktorý im (V. 22. 12. a 6. 8.) naložil, aby zákon Boží vždy mali pred očami a v srdci nosili — nosievali na ľavej ruke písmo s jednotlivými sadami písma svätého, a na šatách, aby sa od pohanov líšili, límec, strapce alebo kycky. Farizei však a zákonníci, jakoby na dôkaz, že oni príkazy zákona so zvláštnou horlivosťou zachovávajú, aj širšie písmo, aj širší límec nosievali. Lež všetko to len z pretvárania činili, ponevač skutky jejich nijako nezodpovedaly ich naukám. Na iných neznesiteľné tarchy uvaľovali, a sami neniesli žiadne. Preto Ježiš v dnešnom sv. evanjeliume napomína židov, aby sa chránili takého svätuškárstva a takej márnomyseľnosti, žeby len úctu a vyznačenie od iných vyhľadávali. Ale spolu ich napomína, aby to, čo im zákonníci zo zákona oznamujú, tak tiež ich nariadenia — k čomu zákonníci právo majú — poslúchli a dľa toho život svoj zariadili. A my jako dobrí kresťania z týchto slov Krista Pána berme si to naučenie, žeby sme sa pokrytectva, sťa tajného usmrcujúceho jedu čnosťí a svätosti, varovali, za opravdivou čnosťou neunavene sa vynasnažovali, prísne plniac všetky príkazy a zákony cirkvi Kristovej.

Modlitba cirkevná. Všemohúci Pane Bože, vyslyš láskave prosby naše a buď uzdravujúcim lekárom duši našej, aby odpustenie obsiahnuc, Tvojmu svätému požehnaniu vždy sme sa tešili. Skrze Pána nášeho Ježiša Krista. Amen.

Na stredu po druhej nedeli pôstnej.

Čítanie *z knihy Esther h. 13., v. 8—17.*

V tie dni modlil sa Mardochej k Pánovi a riekol: Pane, Pane, kráľu všemohúci. Tvojej moci podrobené je všetko, a nie je toho, ktorý by mohol vzdorovať vôli tvojej, keď si si umienil vyslobodiť Izraela. Ty si stvoril nebo i zem a čokoľvek nebesá

objímajú. Ty si všetkému Pánom, a nie je toho, ktorý by mohol vzdorovať velebnosti tvojej. A teraz Pane králu, Bože Abrahamov, smiluj sa nad ľudom svojím; lebo nepriatelia naši chcú nás vykynožiť a vyhladiť dedictvo tvoje. Neopohŕdaj svojím dedictvom, ktoré si si vykúpil z Egypta. Vyslyš prosbu moju a buď milostivým lósu a výmere svojeho dedictva a obráť žalosť našu na radosť, aby sme žili a zvelebovali meno tvoje Pane, a nezavieraj ústa tým, ktorí tebe prespevujú, Pane Bože náš.

Vysvetlenie. Keď kráľ perský, Artaxerxes, Amana na najvyššiu hodnosť v svojej ríši povýšil, prísny rozkaz vydal ľudu, aby ho nadovšetko ctili a sa mu klaňali. Žid Mardocheus zdráhal sa tento príkaz poslúchať, a preto Aman k hnevu popúdený také nariadenie vymohol od kráľa, aby v istý vyznačený deň všeci židia boli pobití. Mardocheus obrátil sa k Pánu, k najmocnejšej to ochrane a prosil Ho, aby sa smiloval nad ním a celým ľudom židovským. A Boh vyslyšal prosbu jeho: Mardocheus s druhými židmi bol zachránený, Aman však a jeho privrženci smrťou boli potrestaní. Kto druhému jamu kope, sám do nej padá. Kto zneužíva moc svoju, často na počiatku dráhy svojej padá; ale kto v Boha dôveruje a v čas nebezpečenstva k Nemu sa utieka, býva vždycky od Boha oslobodený.

Evanjelium *sv. Matúša h. 20., v. 17—28.*

Za onoho času idúc Ježiš hor do Jeruzalema, vzal dvanástich učeníkov stranou a riekol im: Hľa, ideme hor do Jeruzalema, a Syn Človeka vydaný bude knieżatom kňazským i zákonníkom, i odsúdia ho na smrť, a vydajú ho pohanom, aby ho posmievali, a ubičovali, a ukrižovali; a tretieho dňa vstane z mŕtvych. Na to pristúpila k nemu matka synov Zebedeových so svojimi synmi, a padnúc pred ním prosila niečo od neho. A on jej riekol: Čo chceš? Ona mu praví: Riekni, aby títo dvaja moji synovia sedeli v kráľovstve tvojom, jeden po pravej ti ruke, a druhý po ľavej! A Ježiš jej odpovedal a riekol: Neviete, o čo prosíte! Či môžete piť kalich, ktorý ja piť budem? Riekli mu: Môžeme. Odpovedal im: Kalich môj síce piť budete, ale dať vám

sedeť po pravej mi ruke, alebo po ľavej nezávisí odo mňa, ale od mojeho otca, ktorým to on pripravil. A ked to desiati očuli, rozmrzeli sa na dvoch bratov. Ale Ježiš povolal ich k sebe a riekol: Viete, že kniežatá národov panujú nad nimi a ktorí sú väčšími, požívajú nad nimi vládu. Tak to nebude medzi vami; ale ktokoľvek by chcel byť medzi vami väčším, nech vám hude služobníkom; a kto by chcel byť medzi vami prvým, nech vám je posluhou. Jako i Syn Človeka neprišiel dať sa vysluhovať, ale slúžiť, a dať život svoj na vykúpenie za mnohých.

Vysvetlenie. Matka Jánova a Jakubova, Salome, so zvláštnou prosbou prišla ku Kristu Pánu, na ktorú jej Ježiš takto odpovedal: Vy si žiadate prvými byť v Mojom kráľovstve a chcete panovať, ale dozaista neviete, čo to znamená: panovať! Budú síce aj v mojej ríši predstavení a podriadení, rozkazujúci a poslucháči, prví a poslední: ale v mojej ríši panovanie nebude také, jako u pohanských panovníkov, ktorí dľa ľubovôle zachádzajú so svojími poddanými a za otrokov ich považujú. Toto neni panovanie. Opravdivé panovanie je sebaobetovanie za poddaných. Takto chcem ja panovať. Život svoj dám za mnohých, aby som ich s Bohom smeril, s pravdami Božími oboznámil, z otroctva sveta a diabla vykúpil. Potom predpovedá Ježiš Svoju blízku smrť. Poučme sa z tohoto evanjeliuma, že tí kresťani, ktorí chcú žiť v kráľovstve Božom v blaženosti večného spasenia, nadovšetko musia sa cvičiť v pokore a poníženosti; čo toiko znamená, aby sme sa vňútorne uponížili a nikdy nám nebude môcť svedomie výčitky činiť, a keď snáď aj mnohých prevyšujeme čnostlivosťou, skromne sa utiahnime. Urobme tak, jako sv. Pavel. (I. Kor. 4. 4. — Tim. 1. 15.) Dobrý kresťan musí byť vždy pripravený k tomu, že ho Pán rozličnými nerestami navštívi. Ale dúfajme v Boha, v Jeho milosrdenstvo, a chráňme sa hriechu, pre ktorý Spasiteľ náš smrť kríža podstúpil. Hriešnym životom svojím znovu ukrižujeme Krista, a seba samých o nekonečné zásluhy obetnej smrti Kristovej pripravujeme, olupujeme.

Modlitba cirkevná. Pane Bože! ktorý nevinnosť prinavracuješ a si jej milovníkom, naprav k Sebe srdce pokorných sluhov Svojich a udeľ, aby ohňom Ducha sv. ohriati boli sme vo viere silní a v skutkoch horliví. Skrze Pána nášeho Ježiša Krista. Amen.

Na štvrtok po druhej nedeli pôstnej.

Čítanie *z Jeremiáša proroka h. 17., v. 5—10.*

Toto praví Pán Boh: Zlorečený človek, ktorý dúfa v človeka a stavia si telo za svoju ochranu, a jehožto srdce odstraňuje sa od Pána. Lebo bude jako voskovník na púšti, a neuzre dobré, i keďby prišlo, ale obývať bude suchotu na púšti, zem slatinnú, kde nikto bývať nemôže. Požehnaný muž, ktorý dúfa v Pána a ktorého nádejou je Pán; on bude jako strom, zasadený pri vodách, a popri potoku púšťať bude svoje korene, a nebude sa báť, že prijdú horúčosti, listie mu zostane zelené, a nebude sa strachovať počas suchoty, ani neprestane donášať ovocie. Zlé je srdce všetkých ľudí a nevyzpytateľné, ktože ho pozná? Ja, Pán, zkúmam srdcia a zkúšam ľadviny; a odplácam každému podla toho, jaké sú jeho cesty, a jaké je ovocie jeho skutkov, praví Pán všemohúci.

Vysvetlenie. Kto miesto Boha v ľudí skladá dôveru svoju, dopúšťa sa hriechu a v čas potreby býva opustený, lebo srdce takého človeka je zlé, klamné a nestále, a city jeho sú klátivé a vrtkavé. A naopak kto v Boha dôveruje, nemá sa báť žiadnej úzkosti, lebo môže byť istý, že mu Boh, ktorý je hojným prameňom útechy a radosti, v príhodnom čase pomôže. Kde je bieda najvyššia, tam je pomoc Božia najbližšia.

Evanjelium *sv. Lukáša h. 16., v. 19—31.*

Za onoho času riehol Ježiš Farizeom: Bol jeden človek boháč, ktorý sa odieval šarlátom a tenunkým plátnom, a hodoval nádherne deň čo deň. A bol jeden žobrák, menom Lazar, ktorý líhaval pred jeho vrátmi, plný vredov, a rád by sa bol nasýtil odrobinkami, čo padaly so stola boháčovho, a nikto mu nedával, ba aj psi prichádzali a lízali mu vredy. A stalo sa, že umrel žobrák; a odnesený bol od anjelov do lona Abrahamovho. A umrel aj boháč; i bol pochovaný do pekla. A v mukách pozdvihol svoje oči, a uzrel z daleka Abrahama, a Lazara mu v lone a zvolajúc, riekol: Otče Abrahame! Smiluj sa nado mnou a pošli Lazara, aby si omočil konec prsta vo vode a ochladil mi jazyk; lebo sa mučím v tomto

plameni. A riekol mu Abraham: Synu, rozpomeň sa, že si obsiahol všetko dobré za svojeho života a Lazar rovne tak zlé; a včul on sa teší, a ty sa mučíš. A nad to nado všetko veliká priepasť utvrdená je medzi nami a vami, aby tí, čo chcú odtiaľto ísť k vám, nemohli, ani ztamtiaľ preísť sem. A on riekol: Prosím ťa teda, otče, aby si ho poslal do domu mojeho otca, mám totižto päť bratov, nech im vydá svedectvo, aby neprišli aj oni do tohoto miesta plného múk. A riekol mu Abraham: Majú Mojžiša a prorokov, nech poslúchajú tých! Ale on riekol: Nie, otče Abrahame! ale keby niekto z mrtvých prišiel k nim, budú činiť pokánie! Na to mu riekol: Keď neposlúchajú Mojžiša a prorokov, tak neuveria ani vtedy, keď by niekto vstal z mrtvých.

Vysvetlenie. Bohatý človek v dnešnom evanjeliume je obrazom tých ľudí, ktorí nič dobrého nečinia a zle užívajú statky a bohatstvo svoje, — to jest ani milosrdenstvo, ani dobrodenie nepreukazujú. A biedny Lazar vyobrazuje tých, ktorí ťažký, trápny, ale čnostný život vedú na zemi. Bratom boháča podobní sú tí, ktorí sú vo viere svojej slabí, vrtkaví a vravia, že by uverili, keby videli divy a zázraky. A veľmi pravdepodobné, áno isté je, že neveria ani tie zázraky a zjavenie, o ktorých evanjelium vypráva, ani pokánie nečinia, ba ani vtedy by sa neobrátili a nepolepšili, keby niekto z mrtvých vstal a toto by oni na svoje oči videli.

Modlitba cirkevná. Milosrdný Bože, prispej ku pomoci ponížených služobníkom Svojim a udeľ ustavičnú milosť k Tebe sa utiekajúcim; udeľ, aby sme pod vedením a riadením Tvojím dľa zákonov Tvojich žili; požehnaj statky naše a udrž nás v požehnaní Svojom. Skrze Pána nášeho Ježiša Krista. Amen.

Na piatok po prvej nedeli pôstnej.

Čítanie *z prvej knihy Mojžišovej h. 37., v. 6—22.*

V tie dni riekol Jozef bratom svojim: Počujte môj sen, čo som ho mal. Zdalo sa mi, že sme viazali snopy na poli. A jako by sa môj snop bol pozdvihol a vstal, a vaše snopy stojac dokola, klaňaly sa snopu mojemu. Bratia jeho od-

povedali: Či snáď budeš naším kráľom, alebo budeme poddaní tvojemu panstvu? Tieto teda sny a reči boly podnetom závisti a nenávisti. A mal ešte iný sen, ktorý rozprávajúc bratom, riekol: Zdalo sa mi vo snoch, jako by slnce, a mesiac, a jedenástoro hviezd boly sa mne klaňaly. A keď to rozprával svojemu otcovi a bratom, dohováral mu jeho otec a riekol: Čo že má znamenať tento sen, ktorý sa ti prisnil? Či snáď ja, a tvoja matka a tvoji bratia budeme sa ti klaňať až do zemi? Záviděli mu teda jeho bratia; ale otec rozjímal tú vec mlčky. A keď jeho bratia zdržovali sa v Sicheme, a pásli otcove stáda, riekol mu Izrael: Tvoji bratri pasú ovce v Sichemsku, poď, pošlem ťa k nim. A keď on odpovedal: Tu som! riekol mu: Iď a pozri, či sa dobre vodí bratom tvojim, i dobytku; a donesieš mi odpoveď, čo sa tam robí. I poslal ho z údolia Hebronu, a on prišiel do Sichemu. I našiel ho muž blúdiť po poli, a pýtal sa ho, čo hľadá. A on odpovedal: Hľadám si bratov; povedz mi, kade pasú stáda? A muž mu riekol: Odišli odtialto; ale očul som ich hovoriť: Poďme do Dothainu! Išiel teda Jozef za bratmi svojími a našiel ich v Dothaine. A keď oni ho zazreli z ďaleka, skôr než by bol k nim došiel, pomýšľali ho zabiť; a mluvili medzi sebou: Hľa, tam ide snár! Poďte, zabime ho a hodíme ho do starej nádržky vodovej, i povieme: že ľutý dravec ho zožral. A vtedy sa ukáže, čo mu osožia jeho sny. A keď Ruben to učul, usiloval sa vyslobodiť ho z ich rúk, a riekol: Nezabíjajte dušu jeho, ani neprelievajte krv, ale shoďte ho do tejto nádržky, ktorá je tu na púšti a ruky svoje zachovajte bez viny! A toto hovoril preto, že ho chcel vyslobodiť z ich rúk a prinavrátiť svojemu otcovi.

Vysvetlenie. Závisť priviedla bratov Jozefových k tomu, že mu úklady strojili a do nešťastia vrhli. Takéto hrozné následky ťahá za sebou, keď človek hneď od počiatku neodporuje hriechu, a neni v stave utlačiť hriešne myšlienky a zlé náklonnosti. Kto sa malého hriechu nechráni, nezná, kam to s ním príde. Nech si to k srdcu vezme každý dobrý kresťan; a rodičia a učitelia nech sa usilujú už v zárode udusiť každú i tú najmenšiu chybu v srdciach svojich dietok, lebo zostane-li chyba v srdciach jejich, stane sa zlou matkou väčších hriechov. Príklad Rubena nás učí, aby sme sa usilovali nie len zo svojich sŕdc vypúdiť hriech, ale všade bojujme proti nemu, kde sa s ním stretáme, a prekazme jeho zlostné dielo.

Evanjelium *sv. Matúša h. 21., v. 33—46.*

Za onoho času riekol Ježiš zástupom židovským a kniežatám kňazským toto podobenstvo: Bol človek hospodár, ktorý vysadil vinicu a ohradil ju plotom, a vykopal v nej prešoveň, a vystavil vežu, a dal ju do prenájmu vincúrom, a potom odcestoval. A keď sa priblížil čas úrody, poslal svojich služobníkov k vincúrom, aby prevzali jej úžitok. A vincúri pochytili služobníkov, jednoho nabili, druhého usmrtili, tretieho ukameňovali. Znovu poslal iných služobníkov, viac nežli prv; a oni učinili im podobne. Naposledy poslal k nim svojeho syna, rieknuc: S mojím synom budú zachádzať úctive. Ale keď vincúri uzreli syna, hovorili medzi sebou: Toto je dedič; poďte, zabime ho a jeho dedictvo pripadne nám. A pochytili ho, vyhodili von z vinice a zabili ho. Keď teda prijde pán tej vinice, čo učiní týmto vincúrom? Riekli mu: Zlostníkov kruto vyhubí, a vinicu svoju dá do prenájmu vincúrom iným, ktorí mu oddajú úžitok o svojom čase. Riekol im Ježiš: Či ste nikdy nečítali v Písmach: Kameň, ktorým opovrhli stavitelia, ten stal sa hlavou uhelnou? Od Pána stalo sa to, a je prepodivným v očiach našich. Preto pravím vám, že kráľovstvo bude odňaté od vás, a bude dané ľudu, ktorý prinesie jeho úžitok. A kto upadne na tento kameň, rozrazí sa, a na koho zas on padne, toho rozmliaždi. A keď kniežatá kňazské a Farizei počuli jeho podobenstvá, porozumeli, že hovorí o nich. I hľadali príležitosť zajať ho, ale báli sa zástupov; preto že ho držaly za proroka.

Vysvetlenie. Hospodár v tomto podobenstve je Boh, a vinica je Jeho kráľovstvo; plot, ohrada je prozreteľnosť Božia a ochrana svätých anjelov; nádoba na tlačenie je zákon Boží, ktorý každého núti k zadováženiu si ovocia čnosti a nábožnosti; veže sú ochrana zemských mocí; delníci, robotníci sú predstavení, králi, kňazia, učenci, sudcovia; odcestovanie značí neviditeľnosť Božiu; sluhovia sú proroci; syn je Ježiš Kristus, ktorého židia chytili a usmrtili. A preto odňaté bolo od nich kráľovstvo Božie a oni sa dostali do rúk trestajúcej spra-

vodlivosti Božej. Podobne stáva sa tým, ktorí zapovrhujú, prenasledujú a hriechami svojmi znovu ukrižujú Krista Pána.

Modlitba cirkevná, Daj, Pane, prosíme Ťa, ľudu Svojmu spásu mysle a tela, aby pridŕžajúc sa skutkov dobrých, vždy si zaslúžil záštitou moci Tvojej byť chráneným. Skrze Pána nášeho Ježiša Krista. Amen.

V piatok po druhej nedeli pôstnej.

Sviatok najsv. plachty Krista Pána.

Plátená plachta, do ktorej mrtvé telo Ježiša s myrrhou a aloe bolo zaobalené, je zvláštnej úcty hodná pre jej súvislosť s dielom vykúpenia. Keď cirkev sv. v kňazských hodinkách slovami proroka líčila mrtvolu Spasiteľa s kríža sošňatú, ktoré pre nás bolo zranené, dojímavými slovami pozdravuje pohrabnú plachtu Jeho: „Tvoju plachtu pohrabnú uctíme Pane! Vzpomíname si Tvoje slávne umučenie. Zachráň spoločnosť Svoju, ktorá sa dnes k oslave Tvojej shromaždila. O podivné plátno, do ktorého zaobalený bol poklad náš, vykúpenie zajatých! Celý svet plesá, že je krvou Kristovou znovu vykúpený!“ Cirkev sv. spomienku činí vrchného rúcha Jozefovho, predobrazu Kristovho, ktoré bratia zamočili do krvi kozľaťa a tak priniesli zarmútenému otcovi.

Vchod sv. omše. „Seba samého uponížil Pán Ježiš Kristus až k smrti a to k smrti kríža: a preto Ho aj Boh povýšil a daroval mu meno, čo je nad všetky mená.“ (Filip. 2. 8. 9.) „Milosrdenstvá Božie na veky budem ospevovať: na pokolenie a pokolenie budem hlásať pravdu Tvoju v ústach mojich.“ (88. Žalm. 1.) Sláva Otcu, i Synu, i Duchu sv., jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.“

Modlitba cirkevná. Bože, ktorý si nám v svätej plachte, do ktorej Tvoje najsvätejšie telo s kríža sošňaté od Jozefa zaobalené bolo, stopy Svojho umučenia zanechal: popraj milostive; aby skrze smrť a pohrab Tvoj do slávy vzkriesenia privedení sme boli. Ktorý žiješ atď.

Čítanie *z Izaiáša proroka h. 62., v. 11.; h. 63. v. 1—7.*

Toto praví Pán Boh: Rieknite dcére Sionskej: Hľa, Spasiteľ tvoj prichádza a odplata jeho je s ním! Kto je to ten, čo prichodí z Edomu, v barvistom odeve z Bosry? Tento vy-

strojený svojím šatstvom, čo kráča o plnej sile svojej? Ja som to, čo mluvím spravodlivosť, a ochraňujem a vysloboďujem! A prečo je červený odev tvoj a rúcho tvoje, jako tých, čo šliapu vo vínnom preši? Sám jediný šliapal som vínny preš a nebol so mnou muž zpomedzi národov; a šliapal som ich v prchlivosti svojej a ušliapal som ich v hneve svojom, tak že ich krv postriekala mi rúcho a ušpinil som si všetek odev svoj. Veď deň pomsty je ustanovený v srdci mojom a rok, v ktorom vykúpim, prišiel. Hľadel som dokola a nebolo spomocníka; hľadal som, a nebolo nikoho, kto by spomohol; spomohlo mi moje rameno a hnev môj bol mi sám na pomoci. I pošliapal som národy v prchlivosti svojej a opojil som ich v hneve svojom a ich silu strhol som až k zemi. Budem sa rozpomínať na sľutovanie Pánovo, zvestovať budem chválu Pánovu za všetko, čo nám učinil Pán Boh náš.

Vysvetlenie. Prorok vidí tu budúceho Messiáša pod obrazom muža, ktorý dľa zvyku východných ľudí červené hrozno tlačí nohami v jednom preši. Toto násilné rozšliapanie, pri čom šťava — krv — hrozna vystrekuje, je potrebné, aby sa víno dostalo. Tak bolo šliapané aj posvätné telo Pána, a v preši bolesti striekala krv Jeho, aby nám víno milosti Božej bolo pripravené. A keď v úzkosti a opustenosti tak zakrvavený stojí pred nami, predsi nesmieme zabúdzať, že On je i Sudcom naším, ktorí v preši spravodlivosti Svojej zdrví tých, ktorých nedojme, nedotkne sa Jeho umučenie a neobrátia, nepolepšia sa skrz milosť Jeho. Takým — už či sú to jednotlivci, alebo celé národy — hrozí, že ich pošliape v hneve Svojom v deň súdu a pomsty.

Evanjelium *sv. Marka h. 15., v. 42—46.*

Za onoho času, keď bolo už neskoro večer (preto že bol prípravný deň, ktorý býva pred sobotou), prišiel Jozef z Arimathey, vznešený radný pán, ktorý i sám očakával kráľovstvo Božie, a vkročil smelo k Pilátovi a prosil ho o Telo Ježišovo. A Pilát sa zadivil, či už umrel. A povolal stotníka, a spýtal sa ho, zdáliž už zomrel. A keď sa o tom dozvedel od stotníka, daroval Telo Jozefovi. A Jozef kúpil tenulinkého plátna, sosňal ho, ovinul do plátna a uložil do hrobu, ktorý bol vytesaný zo skaly a privalil kameň ku vchodu hrobovému.

Úvaha. Pohrobná plachta je obrazom čistého srdca, do ktorého najsvätejšiu sviatosť prijať máme. Kto sa opováži nehodne, v smrtelnom hriechu prijať telo Kristovo, ten sa nepodobá nábožnému Jozefovi, ale bezbožnému Judášovi. Nech nás zavaruje Boh, aby sme Ho nikdy takým spôsobom nepotupili. Toto má byť našou najvrúcnejšou prosbou pri prímaní v každej sv. omši; ale spolu Mu vážne prisľúbiť máme: usilovať sa budem srdce svoje dľa možnosti aj od každého všedného hriechu zachrániť, aby som Ti hodný príbytok pripravil v srdci svojom. Kiežby nám Boh najmilostivejšie odpustiť ráčil, jestli sme sa skrze neúctivosť proti tejto sviatosti prehrešili.

Na sobotu po druhej nedeli pôstnej.

Čítanie *z prvej knihy Mojžišovej h. 27., v. 6—40.*

V tie dni riekla Rebeka synovi svojemu Jakubovi: Slyšala som otca tvojeho mluviť s Ezauom, bratrom tvojím, a riecť mu: Dones mi niečo s lovu a priprav mi jedlo, aby som pojedol a požehnal ťa pred Pánom skôr nežli umrem! Včul teda, synu môj, pristaň na moju radu a iď k stádu, a prines mi dve najlepšie kozlence, nech pripravím z nich jedlo tvojemu otcovi, jaké rád jedáva, ktoré keď mu zanesieš dnu, a on sa najie, nech požehná teba skôr, nežli zomre. A on jej odpovedal: Vieš, že brat môj Ezau je chlpatý, a ja hladký; keď ma ohmatá otec môj a ocíti to, bojím sa, aby sa nedomnieval, že som si chcel posmech spraviť z neho, a uviedol by som na seba zlorečenie namiesto požehnania. A riekla mu matka: Na mňa nech padne to zlorečenie, synu môj! Len uposlúchni moje slovo, iď, a dones, čo som riekla. Odišiel teda, a doniesol a oddal matke. Ona pripravila jedlo, jako vedela, že jeho otec ľúbi; a obliekla ho do najlepších šiat Ezauových, ktoré mala doma u seba, a obvinula mu ruky kožkami kozlacími, a pozakrývala nahú časť hrdla; i podala mu jedlo i chleby, čo ich napiekla. A on zanesúc to dnu riekol: Otče môj! A on odpovedal: Čujem. Kto si ty, synu môj? A Jakub riekol: Ja som tvoj prvorodený Ezau, vykonal som, čo si mi rozkázal; vstaň, posaď sa a jedz z mojeho lovu, aby ma požehnala duša tvoja. A Izák znovu riekol svojemu synovi: Jakože si tak rýchle mohol najsť, synu môj? A on odpovedal: Vôľa Božia bola, aby sa mi rýchle nahodilo, čo som chcel. A Izák riekol: Pristúp sem,

nech sa ťa dotknem synu môj, a presvedčím sa, či si to ty, syn môj Ezau, či nie. On teda pristúpil k otcovi, a Izák ho ohmatal a riekol: Hlas síce je hlas Jakubov; ale ruky sú ruky Ezauove. A nepoznal ho, lebo chlpaté ruky podobné boly rukám staršieho. A požehnal mu, a riekol: Či si ty syn môj, Ezau? A on odpovedal: Ja som! A on riekol: Prines-že mi jedlo s lovu, synu môj, aby ťa požehnala duša moja. A priniesol mu, a on jedol; podal mu i vína, a napil sa; a riekol k nemu: Pristúp ku mne a bozkaj ma, synu môj. A on pristúpil a bozkal ho. A hneď, jako ocítil vôňu jeho rúcha, požehnal ho a riekol: Hľa, vôňa syna mojeho jako vôňa plného poľa, ktorému požehnal Pán. Nech ti dá Boh z rosy nebeskej a zo žírnosti zemskej hojnosť obilia a vína. A nech ti slúžia národy, a nech sa ti klaňajú pokolenia; buď pánom nad svojimi bratrami, a nech sa pred tebou klaňajú synovia matky tvojej. Kto by ti zlorečil, nech bude zlorečený a kto by ťa žehnal, nech bude požehnaný. Sotva Izák reč dokonal, a Jakub vyšiel von, v tom prišiel Ezau, a pripravený z lovu pokrm priniesol svojemu otcovi a riekol: Vstaň, otče môj, a zajedz si z lovu syna svojeho, aby mňa požehnala duša tvoja! A Izák mu riekol: A ktože si ty? A on odpovedal: Ja som prvorodený syn tvoj Ezau. Zľaknul sa Izák prevelikým zdesením, a nad mieru zadivený riekol: Ktože je teda ten, čo mi zverinu už dávno ulovenú priniesol? a jedol som zo všetkého prv, nežli si ty prišiel! A požehnal som ho, a bude požehnaným! Keď Ezau počul reč otcovu, zareval krikom velikým, a celý zarazený rečie: Požehnaj ešte aj mňa, otče môj! A on riekol: Prišiel podvodne brat tvoj, a obdržal tvoje požehnanie. A onen doložil: Opravdive nazvané mu meno Jakub; hľa, podviedol ma už po dva razy; prv odňal mi moje prvorodzenstvo, a včul po druhýkrát uchvátil mi i moje požehnanie. A opäť riekol otcovi: Či si nezachoval požehnanie i pre mňa? Izák odpovedal: Ustanovil som ho pánom tvojím, a podrobil som všetkých bratov jeho službe, utvrdil som ho obilím a vínom: a tebe, synu môj, po tom všetkom čo ti mám ešte učiniť? A Ezau mu riekol: Či máš len jediné požehnanie, otče? Prosím ťa, požehnaj i mňa. A keď s velikým nárekom sa rozplakal, bol Izák pohnutý, a riekol mu: V tučnosti zeme a v rose nebeskej s hora bude požehnanie tvoje!

Vysvetlenie. Každé dieťa by malo nasledovať príklad Jakuba, ktorý sa veľmi namáhal, aby obdržal otcovské požehnanie, — ale nech sa nesnaží toto požehnanie obsiahnuť pretváraním

a svätuškárstvom, ale poriadnym a zbožným životom. Rebeka a Jakub chybili v tom, že k dosiahnutiu cieľa svojho aj nedovolené prostriedky použili, a v tomto konaní by ich inšie ani nemohlo vyhovárať, než to, že nevedeli, že ani k dosiahnutiu dobrého cieľa neslobodno použiť hriešnych prostriedkov. Ináč Boh aj na svätých dopustí poklesnutie, aby ich tým opatrnejšími učinil.

Evanjelium *sv. Lukáša h. 15., v. 11—32.*

Za onoho času riekol Ježiš Farizeom a zákonníkom toto podobenstvo: Istý človek mal dvoch synov. I riekol mladší z nich otcovi: Otče, daj mi z majetku podiel, čo mi prislúcha. A on rozdelil majetok medzi nich. A o krátke dni posbieral mladší syn všetko a odišiel prez pole do dalekého kraja, a tam premrhal celý svoj majetok, žijúc márnotratne. A ked už poutrácal všetko, nastal veliký hlad v tom kraji a on počal trpeť núdzu. A idúc, pristal k jednomu mešťanovi toho kraja, a tento poslal ho do svojeho dvora, pásť ošípané. A zadychtil naplniť si brucho svätojanským chlebom, čo ho žraly ošípané, a nikto mu nedával. Vstúpil teda do seba a riekol: Koľkí nájomníci doma u mojeho otca majú nazbyt a ja tu zahýňam hladom. Soberem sa, a pôjdem k svojemu otcovi, a rieknem: Otče, zhrešil som proti nebu, aj pred tebou; nie som už hoden nazývať sa tvojím synom; zadrž ma za jednoho z tvojich nájomníkov. A sobral sa a išiel k svojemu otcovi. A ked ešte bol ďaleko, uzrel ho jeho otec, a pohnutý útrpnosťou bežal mu v ústrety, padol mu okolo krku a bozkal ho. A syn mu riekol: Otče, zhrešil som proti nebu, aj pred tebou; nie som už hoden nazývať sa tvojím synom. Ale otec riekol svojim sluhom: Chytro doneste sem najlepšie šaty, a oblečte ho, a dajte mu na ruku prsteň a na nohy obuv a dovedte krmné te'a a zabite, a jedzme i hodujme; lebo tento syn môj bol už mrtvým, a ožil znovu, bol ztratený a je najdený. A započali hodovať. Ale jeho starší syn bol na poli. A keď sa vracal a blížil sa k domu, počul hudbu a spev. A zavolal

jednoho zo sluhov a pýtal sa ho, čo by to bolo. A ten mu riekol: Brat tvoj prišiel, a otec tvoj zabil krmné teľa, že sa mu vrátil zdravý. A rozhneval sa a nechcel vkročiť do domu. Preto jeho otec vyšiel von, a začal sa mu prosiť. On však odpovedal a riekol otcovi: Hľa, toľko rokov ti slúžim a nikdy som neprestúpil tvoj rozkaz; a predsa nikdy si mi nedal ani len kozľa, aby som si pohodoval s priateľmi svojimi; ale keď prišiel tento syn tvoj, ktorý premrhal si majetok s necudnicami, hneď si mu zabil krmné teľa! A on riekol mu: Synu, ty si vždycky so mnou, a všetko, čo je moje, je i tvoje! Ale slušno bolo hodovať a veseliť sa; lebo tento brat tvoj bol už mrtvým, a ožil znovu, bol ztratený, a je najdený.

Vysvetlenie. Podobenstvo dnešného sv. evanjeliuma znázorňuje nám účinkovanie Božie pri obrátení hriešnikov, lásku oproti chybným, tak tiež biedny stav hriešnikov a potom ich pokánie; pokánie to záleží v poznaní a ľutovaní hriechov, v pevnom predsavzatí polepšenia, v spovedi, čili vyznaní hriechov a v zadosťučinení. Krásne hovorí o tomto evanjeliume sv. Ján Zlatoústy v jednej svojej kázni: „Poneváč vieme, že Boh neodmieta od Seba hriešnikov k Nemu sa obracajúcich, ale radšej ide za nimi a hľadá ich, a keď ich nalezne, väčšiu radosť cíti nad ich obrátením, než nad spravodlivými: keď to vieme, bárs sme i hriešni, nezúfajme, ale ani na svoje čnosti sa príliš nespoliehajme. Radšej sa bojme, aby sme pre spoliehanie sa do hriechu neupadli, — a jestli sme upadli, držme pokánie. Dvoje je, čo nás môže do hriechu uviesť, totižto *ľžidôvera*, keď v silách svojich prílišne dôverujeme, a *zúfanie*, keď si myslíme, že spáchané zlé viacej napraviť nemôžeme.“ Toto podobenstvo môžme potiahovať aj na židov a pohanov. Pán totižto opätovne chce dať na známosť židom, že pohanom pokánie činiacim prednosť dá pri uvedení do kráľovstva nebeského. V takomto smysle starší syn je obrazom židov, ktorí v hriechoch zatvrdlive zotrvávajú — a farizeov, ktorí sa na spravodlivosť, na zákone Mojžišovom zakladanú, spoliehajú; — mladší však vyobrazuje hriešnych, ale k pokániu náklonných pohanov a vôbec kajúcich hriešnikov.

Modlitba cirkevná. Ochraňuj, Pane Bože, ľud Svoj ustavičnou láskou, aby keďže v Tvojej nebeskej milosti nádej skladá, Božskou Tvojou ochranou bol bránený. Skrze tohože Pána nášeho Ježiša Krista. Amen.

Poučenie na tretiu nedeľu pôstnu „Oculi“ rečenú.

Táto nedeľa tiež dľa začiatočných slov omše sv. menuje sa „Oculi“, **Začiatok omše sv.**, ktorý sa berie z 24. žalmu, je staby modlitba duše, ktorá túži, aby z moci diabla bola vyslobodená: „Oči moje vždy sú na Pánovi; poneváč nohy moje On vytiahne z osídla. Vzhliadni na mňa a smiluj sa nado mnou; poneváč ja som jediný a biedny. K Tebe dvíham, Pane, dušu svoju; Bože môj, v Tebe som dúfal, nech som nie zahanbený.“ (Žalm 24.) Sláva Otcu, i Synu, i Duchu svätému, jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Cirkevná modlitba. Prosíme Ťa, všemohúci Bože, vzhliadni na žiadosti nás ponížených: a k ochrane našej vystri ruku Svojej velebnosti. Skrze Pána nášeho Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *z listu sv. Pavla k Efezanom h. 5., v. 1—9.*

Bratri! Buďte nasledovníkmi Božími, jako najmilejší synovia; a obcujte v láske, jako aj Kristus nás miloval a vydal seba samého za nás na smrť, na dar a obetu Bohu, k vôni ľúbeznej. Preto smilstvo a každá nečistota, lebo lakomstvo, nech sa ani nespomínajú medzi vami, jako sa sluší na svätých; ani oplzlosť, ani bláznivé reči, ani neslušné žarty, ktoré sa nesvedčia, lež radšej vďačné vďaky. Veď vedzte a považte, že žiaden smilník, alebo nečistý, alebo lakomec, čo je modlárstvom, nemá dedictva v kráľovstve Kristovom, a Božom. Nikto nech vás nesvádza daromnými rečmi; lebo pre toto všetko prichádza hnev Boží na synov nevery. Nebuďte teda ich účastníkami. Veď boli ste niekdy temnosťou; ale teraz ste svetlom v Pánovi! Obcujte jako synovia svetla! Lebo ovocím svetla je každá dobrota, spravodlivosť a pravda.

Vysvetlenie. V tom čítaní vyzýva apoštol efezských, aby v dobrej vôle nasledovali Boha, jako sa na dietky sluší, ktoré chcú, aby ich otec miloval. Ďalej ich napomína, aby sa chránili smilstva a všetkej nečistoty, lakomstva, nesmyselných a pošetilých rečí, ktoré sa nepatria kresťanom, lebo ak sa týchto hriechov dopustia, budú vytvorení z večnej blaženosti nebeskej. Preto nás vystríha apoštol, aby sme sa nedali omámiť svodným rečiam tých, ktorí si takéto hriechy nevšímajú a len za nepatrnú maličosť a krehkosť považujú, ktorá sa ľahko dá prepáčiť. Sú to synovia temnosti a diabla, ktorí i na seba pritahujú hnev Boží, i na tých, ktorí ich bezbožné reči po-

slúchajú. Kresťanovi, ktorý je obľúbeným synom viery a svetla, má byť všetko zapovedané a hriešne, čo mu viera a svedomie za hriešne predkladá; nech toto dvoje — viera a svedomie — je mu smerodajným, a nie opovážlivá domnienka bezbožných ľudí. Snaží-li sa niekto sviesť nás k tomuto hnusnému hriechu, pýtajme sa svojho svedomia: či sa môžme takým skutkom poškvrnení predstaviť pred súdnu stolicu spravodlivého Boha? Slúchajme na slová viery, ktorá je nestranným sudcom, a čo nám táto povie, toho sa držme: či je to dobré, lebo zlé, dovolené, lebo nie, k čomu nás bezbožníci nahovárajú.

Napomenutie proti skúposti a lakomstvu.

Krem slov apoštolov, dľa ktorých lakomstvo je modlosluţbou, dobre uvážme napomenutie sv. Jána Zlatoústeho (23. Homil. 41. Cor.): „O milí moji, bojte sa, hrozte sa neporiadnej žiadosti hrabivosti, ktorá je prameňom nepočetného trápenia a nebezpečenstvom duše našej. Pri nemiernom milovaní groša nemožno nám dôjsť spasenia. Nahliadnime už raz, že bohatstvo je prach a popol, ktoré nás pri smrti, ba i skorej opúšťa, a tak teraz jako i v poslednej hodine našej, nám len zavadzia.“

Lebo ešte pred nastúpením doby zatratenia a večného trestu, už aj v tomto živote zapríčiňuje mnoho nesvárov a roztŕžok. Nič nezapríčiňuje toľko svád, jako neporiadna láska k majetku, — nič tak ľahko nečiní človeka žobrákom, či je ináč chudobný lebo bohatý. Lebo i chudobných ovládze táto nemoc, a potom to ich trápi nemilosrdne; stane li sa chudobný človek lakomým, ani to málo sa neopováži použiť, čo má, leţ hladuje, otrhaný chodí, a konečne tak vyzerá, jako by sa v žalári trápil, ustavične sa ponosuje, vykladá, jakoby on bol najbiednejším človekom na svete, kdežto mnohí sú o mnoho biednejší, jako on. Plaví-li sa takýto človek po mori, a vidí tam naložené kupecké lode, a slyší o veľkom zisku kupcov, nazdáva sa, že musí zahynúť. Chodí-li však po suchej zemi a vidí rozsiahle role a lúky, hospodárske staviská, kúpele atď., vtedy sa mu zdá byť život neznesitelným a len jediná útecha sa mu naskytuje — smrť, vzdialenie sa zo života. A takto pochodí nie len chudobný, ale i bohatý, jestli upadne do tej choroby neporiadneho zažiadania majetkov. — Chráňme sa tedy lakomstva a baženia za peniazmi, lebo to činí človeka žobrákom, dušu privádza do záhuby, je priateľom pekla, protivníkom neba a prameňom všetkého zlého!

Vzdychnutie. O Bože môj! očisti srdce moje od prílišného dychtenia za zemskými statkami a od telesných žiadostí. Bázeň Svoju urob strážnikom úst mojich, aby som nemluvil necudné a pošetilé reči a nedal sa takýmže sviesť a od Teba odvrátiť.

Evanjelium *sv. Lukáša h. 11., v. 14—28.*

Za onoho času vyháňal Ježiš nečistého ducha, a to nemého. A keď diabla vyhnal, premluvil nemý, i zadivily sa zástupy. Ale niektorí z nich pravili: Skrze Belzebuba, knieža diabolské, vyháňa diablov. A iní pokúšajúc ho, žiadali od neho znamenie na nebi. Ale on, keď videl ich myšlienky, riekol im: Každé kráľovstvo samo v sebe, rozdelené, spustne, a dom padne na dom. Keď teda aj satan proti sebe je rozdelený, jako-že obstojí jeho kráľovstvo? lebo hovoríte, že ja skrze Belzebuba vyháňam diablov, nuž synovia vaši skrze koho ich vyháňajú? Preto oni sudcami vašimi budú. Ale keď ja prstom Božím vyháňam diablov, tenkrát zaiste prišlo k vám kráľovstvo Božie. Keď silný ozbrojenec chráni si dvor, v pokoji je všetko, čím vládne. Ale keď prijde silnejší než on, a premôže ho, odnesie mu kdejakú zbroj, v ktorej si zakladal, a čo má v dome, s tým sa podelí. Kto nie je so mnou, ten je proti mne; a kto neshromažduje so mnou, ten rozhadzuje. Keď nečistý duch vyjde z človeka, chodí po vyprahlinách a hľadá si odpočinok, a keď ho nenachodí, hovorí: Vrátim sa do svojeho domu, zkadiaľ som vyšiel. A keď prijde, najde ho metlami vymetený a ozdobený. Vtedy ide, vezme so sebou iných sedem duchov, horších nežli sám, a vojdúc, prebývajú tam. I bývajú posledné veci toho človeka horšími nežli prvé. I stalo sa, že keď toto mluvil, pozdvihla istá žena zo zástupu hlas a riekla mu: Blahoslavený život, ktorý ťa nosil, a prsia, ktoré si požíval! A on riekol: Ba ovšem blahoslavení sú tí, ktorí slyšia slovo Božie a zachovávajú ho.

Čo sa má rozumeť pod nemým diablom?

Doslovne rozumeť sa má zlý duch, ktorý ludí, ktorých snáď do svojej moci dostal, tak trápi a mučí, až konečne

onemejú alebo zostanú zúrivými. V mravnom smysle rozumie sa stydlivosť, o ktorú diabol človeka, keď zhreší, olúpi; ale ktorú mu falošnú vracia, keď by sa mal spovedať, aby tak hriech ten zamlčal, — nemým zostal.

Jako vyháňa Kristus aj teraz nemých diablov?

Svojou Božskou milosťou, ňouž hriešnika osvecuje, aby nahliadnul hriešnosť svojich skutkov a previnenia, a aby poznal, že hriechy, ktoré pri spovedi zamlčal, zjavené budú niekdy pred celým svetom, a tak nemá sa čo hanbiť vyznať ich pred spovedelníkom, ktorý k mlčaniu je zaviazaný. Nehanbime sa to vyznať pred jedným človekom, čo nehanbili sme sa urobiť pred jedným alebo viacerými luďmi, — praví sv. Augustín. Pomyslime si, že napriek diablovi, ktorý nás k hriechu napravil, chceme samých seba zahanbiť a z veľkej lásky k Bohu hriechy svoje vyznať. Tak s Božou pomocou sami vyženieme zo seba nemého diabla, lži-stydlivosť a tak rátať môžme na lásku a dobrotu Božiu.

Jako dokázal Kristus židom, že nie pomocou Belzebubu vyháňa diabla?

Tým, že im 1. dokázal, žeby moc diabla nemohla dlho

obstáť, keby sa jeden druhého vyháňali. 2. Prinútil ich k uznaniu toho, že ich synovia, keď v Jeho Mene vyháňajú diablov, nečinia to mocou Belzebuba. 3. Celým Svojím životom a skutkami, ktoré všetky smerovaly k vyvráteniu moci diablovej a ktoré i skutočne zničily dielo diabla.

Najlepšia obrana proti pomluvám je čistý a nevinný, bezúhonný život a niet väčšej útechy pre tých, ktorým nevinne na cti utŕhajú, jako pomyslieť si na Krista, ktorého zlé a bezbožné jazyky ani pri tom nekonečne svätom živote a pobožnosti neušetrily, nezašianaly, ale obviňovaly z toho, že pomocou diabla vyháňa zlých duchov. A Ježiš všetko toto trpezlive znášal, neodplácal zlé zlým, ale naopak tie najväčšie dobrodenia udeloval utrhačom a rúhačom Svojim: poučoval ich o kráľovstve Božom a nemocných im uzdravoval atď. — Boli i takí medzi nimi, ktorí nebeské znamenie žiadali od Neho, čo im On však odoprel, lebo dobre vedel, že to len zo všetečnosti žiadajú a poneváč k potvrdeniu Svojho Božstva za dostatočné držal tie zázraky, ktoré vykonal: kto vieru mal a nebol zaťatý hriešnik v srdci svojom, ten pri spatrení tých zázrakov mohol uveriť a mohol Ho vzývať a sa Mu klaňať. Ošklivý je pred Pánom každý posmešník a tichým dáva milosť Svoju. (Príkl. 3. 32. 34.)

Koho znázorňuje človek silne ozbrojený?

Zlého ducha, diabla, ktorého evanjelista preto tak nazýva, poneváč ešte vždy vládne umom a mocou anjelskou; a krem toho dlhou skúsenosťou vycvičený náramne je zbehlý, aby ľuďom rozličným spôsobom mohol škodiť, k čomu ho zlosť jeho a nenávisť k ľuďom ustavične pohýňa.

Ktoré sú zbroje diablove?

Predovšetkým jeho lesť, ktorou tak vie omámiť a zaslepiť ľudí, že nevidia množstvo a veľkosť svojich hriechov a zlé následky týchže. Krem toho aj naše vlastné zlé náklonnosti mu za zbroj slúžia, a i naše zaháľanie za zbroj používa oproti nám, ku zkaze našej, tak tiež zlé spoločnosti, lenivosť v modlitbe atď. Avšak najistejšou a najmocnejšou zbraňou jeho sú ľudské predsudky a tá všeobecne známa výhovorka: „Čo by svet povedal? — Čo by ľudia povedali?“ . . . Lebo najviac ľudí len preto sa odchýli od cesty čnosti, alebo len preto nenastúpia na ňu, aby sa im zlí ľudia neposmievali.

Kto je to ten „mocnejší“, čo odňal zbraň diablovi?

To je Ježiš Kristus: Ktorý len preto prišiel na svet, aby dielo a kráľovstvo diabla zničil, — aby vyhnal zo sveta knieža temnosti, čili, aby ľudí vykúpil a z moci diablovej vyslobodil. Praví sv. Augustín: Diabol skrze hriech dostal do moci svojej pokolenie ľudské a ním panoval v srdciach nevercov. Lež vierou v Krista Pána a smrťou a zmrmtvýchvstaním Jeho tisíce ľudí sa vyslobodí z moci diablovej, stávajú sa účastnými tela Kristovho a pod tak slávnym stromom sťa verných údov spája jedna duša. — Nebojme sa tedy diabla a úkladov jeho; ak v Krista veríme, smrť a umučenie Jeho nás oslobodí od diabla, staneme sa údami tela Jeho a duch Jeho bude žiť v nás; dá nám k pomoci Svoju Božskú milosť, aby sme úkladom diabolským odporovať mohli.

Prečo vraví Kristus: **„Kto je nie so Mnou, proti Mne je“?**

Tým na známosť dáva farizeom, že sú síce učitelmi ľudu, ale učenie Kristovo nenasledujú, a každý učitel, ktorý sa určite a rozhodne učenia Jeho nepridŕža, je nepriateľom Jeho; a každý učitel, ktorý nesbromažďuje ľud do ríše Kristovej, rozptyľuje, rozháňa ho a do záhuby uvrhuje. Medzi pravdou a bludom, — medzi Kristom a diablom neni žiadneho spojenia, neni prostrednej cesty. Lebo Boží, lebo diablovi sme, — iný pád neni možný. To nech si dobre zapamätajú tí, ktorí tú biednu mienku v sebe prechovávajú, že napoly môžu držať s Kristom, napoly so svetom, a predsa môžu dôjsť spasenia.

Prečo hovorí sv. evanjelium: **„nečistý duch chodí po bezvodných miestach, hľadajúc pokoja a nenajde ho“?**

Poneváč zlí duchovia sú ustavične mučení a žiadneho odpočinku nemajú, — ale jaké-také uspokojenie a sťaby pokoj nachádzajú v tom, že môžu ľuďom škodiť; lež to je im celkom nemožné, keď ich Boh zaženie na opustené miesta, alebo ich pozbaví moci a príležitosti škodiť ľuďom; usilujú sa síce i v tomto páde škodiť, ale nemôžu, — to jest: hladajú pokoj, odpočinok, ale márne!

Čo znamenajú tie slová: **„Vrátim sa do domu môjho“ atď.?**

Nič iné, než to, že: Vrátim sa do duše, ktorú som opustil. A diabol to i učiní, — avšak najde dušu čistú od hriechov, metlou vyčistenú a ozdobenú, to jest milosťami a čnosťami

okrášlenú. Vtedy odíde, ale s inými siedmimi súdruhami — aj od neho horšími — sa vráti, a je-li možno, spojenými silami znovu zaujmú predošlý príbytok.

Prečo hovorí sv. evanjelium: **„A stav toho človeka bude horší, než bol prvý“?**

1. Poneváč k obávaniu je, že ten, ktorý zpiatky upáda do niektorého hriechu, o nedlho sa aj druhých hriechov dopustí. 2. Poneváč o mnoho ťažšie je po úpade povstať, to jest po novom poklesnutí hriech opustiť, jako bolo po prvý raz, — vždy stáva sa povstanie ťažším, kedykoľvek človek znovu spácha hriech. 3. Poneváč vážne môžme sa obávať, že sa hriech stane návyklosťou, obyčajou, zvykom a polepšenie stane sa skoro nemožným, — a tak k obávaniu je 4. že hriešnik stane sa zatvrdlivým, hlas Boží neposlúchne a na veky zahynie.

Prečo sa zvlášte spomína žena, ktorá Krista Pána medzi ľudom zvelebovala?

Dľa mienky ctihodného Bedy preto, aby pamiatka tejto ženy na veky sa zachovala, — poneváč Krista verejne a bez všetkej bázne chválila, — kdežto farizei a pohlavári židov škarede sa Mu rúhali.

Prečo nazýval Kristus blaženými tých, ktorí slovo Božie zachovávajú?

Poneváč, jako sme vyššie spomenuli, k dosiahnutiu večného spasenia neni dosť len poslúchať slovo Božie, lež potrebné je, aby sme ho i plnili, zachovávali. Svojou odpoveďou Kristus ďalej aj to vyslovil, že Matku Jeho Mariu nemáme hlavne preto ctiť, lebo Jeho porodila, ale obzvláštne preto, že sa vždy usilovala slovo Božie v srdci svojom zachovať a dľa neho žiť.

Nábožné vzdychnutie. Pane Ježiši, prameň opravdivého svetla, osviet duševné oči moje, aby som sa nikdy nedal diablovi tak oslepiť, žeby nevidel jeho ošklivú a trestuhodnú zlosť, a odložiac cit stydlivosti hrešil som proti vôle Tvojej; osviet duševné oči moje, aby som sa nezdráhal hriechy svoje pred Tvojím námestníkom, spovedelným otcom vyznať a po ceste čnosti napredovať. Spolu posilni ma, Ježiši môj, Sila všetkých svätých, milosťou Svojou, aby stálou bedlivosťou a ostražitosťou, premáhaním zlých žiadostí, vyhýbaním lenivosti,

zlým tovaryšstvám, a zvlášť nevšímaním si úsudku zlých ludí v stave bol diablovi odňať zbroj jeho. Konečne zavaruj ma od nového úpadu do hriechu, aby som nezahynul, ale účastným sa stal niekdy večnej blaženosti, radostí nebeských. Amen.

Lakomstvo a spoločenské (sociálne) otázky.

„Lakomec je modloslužobníkom.“ (Efez. 5. 5.)

Spoločnosť ludská za našich časov je od základov rozvyklaná. Ľúty boj povstal medzi dvoma triedami spoločenstva, medzi bohatými a chudobnými, medzi majiteľmi a delníkami. Zlé preniklo všetky vrstvy. So všetkých strán síce prichádzajú „mastičkári“, aby umelectvom svojím rozjatrené rany hojili, lež nemôžu tieže zahojiť, kým nepriložia nôž ku koreňu, na patričné miesto. A hlavné hniezdo tejto nemoci je v lakomstve, t. j. v nemiernej, nemravnej, nekresťanskej túžbe za statkami, za majetkom, za bohatstvami tak so strany chudobných, jako i boháčov. O tomto túžení za majetkom hovorí sv. Pavel, že je ono *modloslužbou*; lebo takýto lakomec radšej vidí statky a majetky, jako Boha, lebo to, čo je Bohu podlžen, vynakladá a obetuje zemským statkom sťa milým modlám svojim. A jako modloslužba činí človeka surovým a necitným, že ani ľudských obetí sa neostýcha, tak aj lakomstvo, peňazochtivosť žiadnej nespravodlivosti sa neštíti v oči spolubližného svojho. Zemské statky dané sú síce k úžitku ľuďom, ale sú spojené s veľkým nebezpečenstvom. Sťa olovená ťarcha obťažujú človeka a ťahajú ho dolu, pútajú k zemi; a v tej miere, jako sa človek tomuto ťaženiu poddáva, zabúdza na to, čo je bližnému svojmu podlžný. Jed sobectva sa zmocňuje srdca boháča, a všade hľadiac len na svoj vlastný prospech, stáva sa chladným a necitným oproti chudobným. Služobní a delníci len natoľko mu ležia na srdci, nakolko sú mu nápomocní v rozmnožovaní jeho majetku; pre **nich samých** a **ich záujmy** nemá žiadneho srdca. Aby vyhnul tomuto nebezpečenstvu, musí boháč napružiť všetku mravnú silu svoju. Ale túto silu nalezne len v **kresťanskom náboženstve**. Preto ho odkazuje apoštol na Samého Boha, upomína ho na detinstvo jeho k Bohu, a ho vyzýva, aby bol nasledovníkom Božím a jako ten prebohatý Boh miluje jeho, tak aj on má milovať svojho spolubližného. Odkazuje ho na príklad Kristov, ktorý z lásky k nám stal sa

obetou na kríži, — tak obetivý má byť aj boháč oproti núdznym, a jako Kristus, ktorý „*bol bohatý, ale stal sa chudobným, aby všetkých obohatil*“, má bohatý z lásky, nie z nútenosti, udeliť aj svojim služobným, aby im umožnil, žeby aspoň človeka dôstojný život mali. Kde táto pravda apoštola úrodné miesto najde v srdciach, už je jedna čiastka spoločenských otázok rozlúštená. Sem sa hodia tie prekrásne slová sv. Jána Zlatoústeho (homil. 23. k prvému listu ku Kor.): „Najmilejší, bojme sa a hrozme sa lakomstva, prameňa tolkého utrpenia a záhuby našich duší. Nemožno nám s touto peňažobažnosťou dosiahnuť spasenia. Nahliadnime už raz, že bohatstvo je prach a popol, že nás ono pri odchode z tohoto sveta, ba i skorej opúšťa a tu nám zavadzia. Lebo prv než nastúpia muky pekelné, už tu zapríčiňuje nesčíselné boje, svady a rozopry. Nič tak nevzbudzuje roztržky, jako lakomstvo a hrabivosť, — a nič nečiní človeka tak žobrákom, či je bohatý, lebo chudobný. Lebo aj *u chudobných* vzniká táto nemoc, a nič ho tak netrápi v jeho chudobe, jako túha za sbohatnutím. — Preto vyhýbajme lakomstvu a peňazochtivosti, ktorá činí človeka žobrákom, zatracuje duše, je priateľkyňou pekla, protivníkom neba a matkou všetkého zlého.“

(Sr. 14. nedeľu po sv. Duchu. Str. 419.)

Na pondelok po tretej nedeli pôstnej.

Čítanie *po štvrtej knihy kráľovskej h. 5., v. 1—15.*

V tie dni Náman, hlavný vojovodca kráľa syrského, bol veľkým mužom u svojeho pána, i veľmi cteným; lebo skrze neho dal Pán víťazstvo Syrii; a ten muž bol udatným a bohatým, ale malomocným. A zo Syrie boli vyšli lúpežníci a priviedli zo zeme izraelskej zajatú malú dievočku, ktorá bola v službe u manželky Námanovej. A táto riekla svojej panej: Oj, keby môj pán bol býval u proroka, čo je v Samarii, zaiste by ho uzdravil od malomocenstva, ktoré má! Vnišiel teda Náman k svojemu pánovi, a oznámil mu, rieknuc: Toto a toto povedala dievočka zo zeme izraelskej. A kráľ syrský riekol mu: Iď, a ja pošlem list kráľovi izraelskému. A on odišiel, a vzal so sebou desať hrivien striebra a šesť tisíc dukátov, a desatoro preoblekov šatstva; a priniesol list kráľovi izraelskému, takýmito slovmi: Keď obdržíš tento list, vedz, že som poslal k tebe

Námana, služobníka svojeho, aby si ho uzdravil od jeho malomocenstva. A keď kráľ izraelský prečítal list, roztrhol si rúcho a riekol: Či som ja Bohom, že by som mohol usmrtiť a obživiť, keď tento posiela ku mne, aby som uzdravil človeka od jeho malomocenstva? Dajte pozor a uvidíte, že len zádrapky hľadá proti mne! A keď to uslyšal Elizeus, muž Boží, že totižto kráľ izraelský roztrhol svoje rúcho, poslal k nemu a riekol: Prečo si roztrhol svoje rúcho? Nech prijde ku mne, a zvie, že je prorok v Izraeli. Prišiel teda Náman s koňmi a s vozami a zastal predo dvermi domu Elizeovho. A vyslal Elizeus k nemu posla a riekol: Iď a umyj sa sedemkrát v Jordáne, a telo tvoje bude uzdravené, a budeš očistený! Nahneval sa Náman a poberal sa preč, a riekol: Nazdal som sa, že sám vyjde ku mne, a stanúc, vzývať bude meno Pána Boha svojeho, a dotkne sa svojou rukou miesta malomocného a uzdraví mňa. Či snáď nie sú lepšími Abana i Tarfar, rieky damascenské, nad všetky vody izraelské, aby som sa v nich umyl a bol očistený? Keď sa teda obrátil a s hnevom odchádzal, pristúpili k nemu jeho služobníci a povedali mu: Otče! Keby ti bol prorok rozkázal aj vec velikú, bol by si to mal istotne urobiť, čím viac, keď ti teraz povedal: Umyj sa a budeš očistený? Sostúpil teda a umyl sa v Jordáne sedemkrát podľa reči muža Božieho, a jeho telo obnovené bolo jako telo malého dieťaťa, a bol očistený. A navrátil sa k mužovi Božiemu s celým svojím sprievodom, a prijdúc, zastal pred ním, a riekol i Opravdive viem, že nie je iného Boha na celej zemi, leda len v Izraeli.

Vysvetlenie. Pýcha, spupnosť, nadutosť sú také vlastnosti, ktoré človeka nad mieru namysleným činia a neraz k pošetilým výbuchom, a k nesprávnemu konaniu vedú. Prítomné sv. čítanie za takého nám predstavuje Námana, hlavného vodcu sýrskeho vojska. Nerozmyslene hubuje proti prostriedkom a spôsobom, ktoré Pán Boh k našej pomoci ustanovil. „Veru také nespravím; veru nevyznám hriechy svoje pred kňazom, aby som od neho rozhrešenie obsiahnul, — ani nebudem požívať telo Božie, lebo mi to i tak neosoží.“ K takýmto a podobným rečiam vedie pýcha a nadutosť. Nuž ale čo by bolo z človeka bez Boha, a jako by si mohol pomôcť v nešťastí, a v nehode, keby mu Boh k tomu milosti, spôsob a prostriedkov nepoprial? Preto nech bude poníženosť hlavnou čnosťou každého kresťana, lebo táto je základom všetkých čností, jako pýcha a vysokomyseľnosť je prameňom každého kriechu a bezbožnosti.

Pyšný človek nie len búri sa proti Bohu a svätému zákonu Jeho, a nie len k hriechu a neprávosti stáva sa náchylným, ale pýchou svojou zničí aj zdanlivé dobré skutky svoje, ktoré stávajú sa tak hriechom a urážkou svätosti Božej.

Evanjelium *sv. Lukáša h. 4., v. 23—30.*

Za onoho času riekol Ježiš Farizeom: Istotne poviete mi to príslovie: Lekáru, uzdrav sa sám. Jak veliké veci očuli sme, že si ich konal v Kafarnaume, konaj ich i tu vo svojej vlasti. I riekol im: Amen, pravím vám, že žiaden prorok nie je vzácnym vo vlasti svojej. V pravde pravím vám: Mnoho vdovíc bolo za dní Eliašových v Izraeli, ked bolo nebe uzavrené za tri roky a šesť mesiacov, a bol veliký hlad po celej zemi: a ku žiadnej z nich nebol poslaný Eliaš, leda do sidonskej Sarepty k žene vdovici. A mnoho malomocných bolo v Izraeli za Elizea proroka, a žiadon z nich nebol očistený, než Náman Syrský. A jako to očuli, naplnili sa hnevom všetci v synagoge. A povstali, a vyhodili ho von z mesta; i viedli ho až na končiar vrchu, na ktorom bolo vystavené ich mesto, aby ho vrhli dolu. Ale on prejdúc pomedzi nich, odišiel.

Vysvetlenie. Farizei, ponevác ich Ježiš — ktorý ich myšlienky znal — v Nazarete raz pre ich falošnosť a pokrytectvo pokarhal a otvorene im povedal Svoju mienku o nich, nahnevali sa na Neho, vyvliekli Ho z mesta a vyviedli na vrch, na ktorom sa vypýnal Nazaret, a chceli Ho do priepasti shodiť. Lež Ježiš dôstojne, jako Boh, prešiel pomedzi nich a vzdialil sa. Chráňme sa kliatby, nevery a odpieraním neodháňajme od seba Pána, lebo kde neveria v Neho, tam odníma milosť Svoju, človeka necháva na seba samého, a bez Jeho svätej milosti a podpory zaiste zahynieme. Lebo či nám môže druhý udeliť spasenia v mene Ukrižovaného, ak nie On Sám?

Modlitba cirkevná. Nech nám pomáha, Pane, milosrdenstvo Tvoje: aby sme hodní boli ochranou Tvojou vytrhnutí byť od hroziaceho nám nebezpečenstva hriechu, a skrz Teba oslobodení došli sme spasenia. Skrze Pána nášeho Ježiša Krista. Amen.

Na utorok po tretej nedeli pôstnej.

Čítanie *zo štvrtej knihy kráľovskej h. 4., v. 1—7.*

V tie dni istá žena volala za Elizeom prorokom a riekla: Služobník tvoj, muž môj, umrel, a ty vieš, že služobník tvoj bál sa Pána; a hľa, veritel prišiel vziať mi dvoch synov sebe za sluhov. A Elizeus jej riekol: Čo chceš, aby som ti učinil? Povedz mi, čo máš v dome? A ona odpovedala: Ja, slúžka tvoja, nemám ničoho v dome, leda máličko oleja, čo by som si stačila natrieť telo. A on jej riekol: Iď, a vypožičaj si od všetkých svojich súsedov prázdnych nádob, nie málo. A vojdi dnu, i zavri dvere, keď budeš vnútri, ty i tvoji synovia; a lej z neho do všetkých tých nádob, a keď budú plné, odlož ich! Išla teda žena, a zavrela dvere za sebou a za svojimi synami; oni podávali nádoby a ona ich nalievala. A keď nádoby boly plné, riekla svojemu synovi: Podaj mi ešte nádobu! A on odpovedal: Nemám! A zastal olej. Ona potom prišla oznámiť to mužovi Božiemu. A on riekol: Iď, predaj olej, a vyplať si veriteľa; ty však a tvoji synovia živte sa z ostatku.

Vzbudenie. Z tohoto sv. čítania môžeme sa presvedčiť, jako Pán Boh Svojim pomáha. Pomoc Božia vtedy bola najbližšia tu spomenutej žene, keď táto v najväčšej biede a zúfalstve sa nachádzala. I nás podrobuje Pán takýmto zkúškam, keď dopúšťa, aby bieda, úzkosť naša dosiahla najvyššieho stupňa, aby potom keď zkúšku vystojíme, keď viera a dôvera naša neklesne, milosrdenstvom Svojím prispel nám ku pomoci. Jestli sme sa dobrými kresťanmi dokázali v biede, trápení a úzkosti, dozaista nám nikdy nebude chýbať pomoc Božia, lebo On je vždy Ten starý, láskavý Boh, ktorý všemohúcou pravicou Svojou dvíha dúfajúceho v Neho, a dobrotivosťou Svojou odmeňuje. Preto v každej úzkosti svojej dôverujme v Boha, zvlášť nech dôverujú v Ňom vdovy a siroty, nech dúfajú v Jeho láske otcovskej, lebo Pán sa stará o nás, a každého z nás poráža, lebo pozdvihuje.

Evanjelium *sv. Matúša h. 18., v. 15—22.*

Za onoho času riekol Ježiš učeníkom svojim: Keď by brater tvoj zhrešil proti tebe, iď, pokarhaj ho medzi sebou a ním samým. Keď ťa uposlúchne, získal si si bratra; a keď by ťa neuposlúchol, vezmi k sebe ešte

jednoho lebo dvoch, aby v ústach dvoch, alebo troch svedkov spočívalo každé slovo. A keď by ani ich neuposlúchol, povedz Cirkvi; a jak by neuposlúchol ani Cirkev, nech ti bude jako pohan a publikán (verejný hriešnik). Amen, pravím vám, čokoľvek sviažete na zemi, to bude sviazané i na nebi; a čokoľvek rozviažete na zemi, to bude rozviazané i na nebi. Zase pravím vám: Keď by dvaja z vás shodli sa na zemi o jakúkoľvek vec, za ktorú by prosili, bude im daná od Otca, ktorý je v nebesách. Lebo kdekoľvek sú dvaja lebo traja shromaždení v mene mojom, tam som ja uprostred nich. Vtedy pristúpil k nemu Peter a riekol: Pane, koľkokrát mám odpustiť bratrovi svojemu, keď by sa prehrešil proti mne? Či do sedemkrát? Ježiš mu riekol: Pravím tebe: nie do sedemkrát, ale až do sedemdesiat sedemkrát.

Vysvetlenie. Kresťan slovami Pána Ježiša v dnešnom sv. evanjeliume povzbudený rozjíma o napomínaní bližného a poriadku tohoto, o moci cirkve sv. rozväzujúcej a zaväzujúcej, a o prospechu spoločnej modlitby a o odpúšťaní chýb nášho bližného. Prehreší-li sa tedy bližný oproti nám, napomeňme ho, pokarhajme medzi štyrmi očami. Ak si k srdcu vzal naše napomenutie, môžme istí byť, že hriech svoj oľutoval a sa obrátil, a že sme od hrešenia a jeho zlých následkov ho zachránili. Jestli však nepríme naše kresťanské a braterské napomenutie, zase ho napomeňme pred viacerými, aby sa aj zo slov druhých mohol presvedčiť o svojej chybe a hriechu. A jestli by srdce jeho už tak zkazené bolo, žeby ani takéto pokarhanie nepočúval, ba ani na napomenutie samej cirkve sv. by nedbal, považujme ho za takého, ktorý prestal byť vo sväzku cirkve sv. Pohlavári cirkve sv., ktorí sú oprávnení vykonávať rozhrešujúcu a zaväzujúcu moc cirkve sv., aj skutočne môžu takýchto vylúčiť z cirkve sv. Hanba z takéhoto vytvorenia pošlá môže v poslednom páde k polepšeniu a obráteniu pohnúť takého vinníka. Keď tedy máme niečo jeden proti druhému, predovšetkým v samých sebe hľadajme pomoc, lebo v Mene Ježiša, čili v smysle Ním ustanoveného zákona k rozšíreniu Jeho ríše, lebo k vykonaniu nejakého dobrého skutku len naša spoločná modlitba môže mať primeraný výsledok. A aby táto jednota a svornosť nikdy naštrbená nebola, vďačne odpúšťajme

vinníkom svojim. Karhajte sa, odpúšťajte si s láskou, aby ste sa v braterskej jednote mohli utiekať k Bohu a obsiahnuť, o čo žiadate.

Modlitba cirkevná. Ochraňuj nás, Pane, záštitou Svojou: a od každej neprávosti vždy zavaruj. Skrze Pána nášeho Ježiša Krista. Amen.

Na stredu po tretej nedeli pôstnej.

Čítanie *z druhej knihy Mojžišovej h. 20., v. 12—24.*

Toto praví Pán Boh: Cti otca svojeho i matku svoju, aby si bol dlho živým na zemi, ktorú ti dá Pán Boh tvoj. Nezabiješ. Nezosmilníš. Napokradneš. Nepremluvíš krivého svedoctva proti bližnému svojemu. Nepožiadaš domu bližného svojeho, ani nepožiadaš jeho manželky, ani služobníka, ani služky, ani vola, ani osla, ani ničoho, čo je jeho. A všetok ľud videl hrmenie i blýskanie, i zvuk trúby, a kúriaci sa vrch; a prestrašení i hrôzou zarazení stáli zďaleka, a riekli Mojžišovi: Mluv ty s nami, a budeme slyšať; nech nemluví k nám Pán, aby sme dajako nepomreli. I riekol Mojžiš ľudu: Nebojte sa. Veď Boh prišiel, aby vás zkúšal, a aby jeho bázeň bola medzi vami, aby ste nehrešili. A ľud stál zďaleka. Ale Mojžiš priblížil sa ku mrákave, v ktorej bol Boh. Na to zase riekol Pán Mojžišovi: Toto povieš synom izraelským: Sami ste videli, že som vám s neba mluvil. Nebudete si robiť bohov striebornych, ani bohov zlatých robiť si nebudete. Mne spravíte oltár zo zeme a na ňom budete obetovať svoje obety zápalné, a obety pokojné, ovce svoje, i voly na každom mieste, na ktorom bude slávená pamiatka mena mojeho.

Vysvetlenie. Aby Pán Boh v srdciach ľudských tým hlbšiu úctu vzbudil proti príkazom Svojim, a aby tieto tým pamätnejšími učinil, vydal ich medzi hrmením a blýskaním. Ani nikdy nezabúdzajme na tieto príkazy Božie a ich zachovávanie, poneváč nás od mnohých hriechov zachránia, od mnohých nebezpečenství zavarujú. Ani na to nezabúdzajme, že požehnanie Božie neni k jednému miestu pútané, lež keď si ho zaslúžime, udelí nám ho Boh vždy a všade. Udeľuje nám ho Boh nie len v posvätných chrámoch cirkve sv., ale aj v tichej chýžke našej v hore, na poli: zvelebujeme-li meno Božie a činíme-li sa ho hodnými zbožným svojím životom a modlitbami, ktoré sa z hlbín srdca nášho ronia.

Evanjelium *sv. Matúša h. 15., v. 1—20.*

Za onoho času prišli k Ježišovi zákonníci a Farizei z Jerusalema a riekli: Prečo učeníci tvoji prestupujú učenie starších? lebo neumývajú ruky, keď majú jesť chlieb? A on im odpovedal a riekol: A prečo i vy prestupujete príkaz Boží pre vaše učenie? Veď Boh riekol: Cti otca i matku! a kto by zlorečil otcovi lebo matke, smrťou zomre. A vy hovorievate: Ktokoľvek povie otcovi lebo matke: Jakýkoľvek dar je obetovaný odo mňa, prospeje aj tebe; aby nemusel uctiť si otca a matku. Tak ste vy zrušili príkaz Boží pre vaše učenie. Pokrytci! Dobre prorokoval o vás Izaiaš, keď riekol: Tento ľud ctí mňa ústami; ale ich srdce ďaleké je odo mňa. Nadarmo sa mi klaňajú, dokavád učia nauky a príkazy ľudské. A svolajúc k sebe zástupy, riekol im: Slyšte a porozumejte. Nie to, čo ide do úst, poškvrňuje človeka; ale to, čo z úst vychádza, to poškvrňuje človeka. Vtedy pristúpili učeníci jeho a riekli mu: Či vieš, že Farizei, počujúc toto slovo, pohoršili sa? On však odpovedal a riekol: Každý sad, ktorý nesadil Otec môj nebeský, bude vykorenený. Nechajte ich. Slepci sú, a vodcami slepých; a keď slepec vodí slepého, upadnú obidvaja do jamy. A Peter ohlásil sa a riekol mu: Vylož nám toto podobenstvo! A on riekol! Či ste nerozumní ešte aj vy? Či nerozumiete, že všetko, čo vchádza do úst, ide do brucha a vyhadzuje sa von? Ale čo vychodí z úst, pochádza zo srdca, a toto poškvrňuje človeka; lebo zo srdca pochádzajú zlé myšlienky, vraždy, cudzoložstvá, smilstvá, krádeže, krivé svedoctvá, rúhanie. Toto je, čo poškvrňuje človeka. Ale jesť neumytýma rukama nepoškvrňuje človeka.

Vysvetlenie. Farizei pridali k zákonu Božiemu všeliake neslušné dodatky, o ktorých tvrdili, že keď ich niekto zachová, ešte i od zachovávania zákona Božieho môže byť oslobodený. Tak tvrdili na príklad, že keď niekto na služby Božie viac obetuje, neni povinný rodičov ctiť a podporovať, — a ešte

z viacerých podobných pošetilých pravidiel pozostávaly tie dodatky. Že neslobodno neumytou rukou jesť, bolo tiež doplňujúcim zákonom farizeov. A z prestúpenia tohoto zákona obviňovali učeníkov Ježišových, ktorý ich však poučil, že nečistý pokrm ešte nepoškvrní človeka, to jest nečiní ho trestuhodným hriešnikom. Ale hriešne city a žiadosti, ktoré zo srdca pochádzajú a v zovňútorných skutkoch sa javia, poškvrňujú dušu a činia hriešnou. V slovách Pána Ježiša o nečistých — a aj zakázaných — jedlách neni žiadna výhovorka pre tých, ktorí v bludnej viere žijú, ktorí zanedbávaním prikázaných pôstov cirkevných dušu svoju poškvrňujú a hrešia; lebo pravda je síce, že každý pokrm — jako Bohom stvorený — je dobrý, ale to odvážlivé protivenie sa príkazom Božím je skutočne zakázaným pokrmom pro dušu našu, to poškvrňuje dušu a nikdy medzi žiadnymi okolnosťami neni dovolené. Tedy naša neposlušnosť, nestriedmosť duše našej, baženie za pôžitkami poškvrňujú opravdive dušu našu a činia ju hriešnou pred Bohom. A pretváraniu sa, jako zlorečenému zárodu hriechov, sa vystríhajme, — lebo to je najhnusnejšie na zemi.

Modlitba cirkevná. Popraj nám, prosíme Ťa, všemohúci Bože, aby, ktorí milosť záštity Tvojej hľadáme, od všetkého zlého oslobodení bezpečnou mysľou sme Ti slúžili. Skrze Pána nášeho Ježiša Krista. Amen.

Na štvrtok po tretej nedeli pôstnej.

Čítanie *z Jeremiáša proroka h. 7., v. 1—7.*

V tie dni stalo sa slovo Pánovo k Jeremiášovi, a rieklo mu: Zastaň si do brány domu Pánovho, a hlásaj tam toto slovo, a riekneš: Očujte slovo Pánovo, celé pokolenie Judské, čo vchádzate týmito dvermi klaňať sa Pánovi! Toto praví Pán bojovných zástupov, Boh izraelský: Polepšite svoje cesty a svoje skutky: i budem prebývať s vami na mieste tomto. Nezakladajte si nádej na slová luhavé, a nehovorte: Chrám Pánov, chrám Pánov, je chrám Pánov. Lebo jestli opravdive polepšíte svoje cesty a skutky, jestli uskutočníte spravodlivý súd medzi mužom a jeho blížnym; príchodzieho, a sirotu i vdovu neutisknete, krv nevinnú na tomto mieste nevylejete: a nebudete chodievať za cudzími bohami ku vlastnej zkaze; tak budem prebývať s vami na tomto mieste, v zemi, ktorú

som dal otcom vašim od veku až do veku, praví Pán všemohúci.

Vysvetlenie. V tomto sv. čítaní napomína prorok židov, aby sa falošným prorokom nedali zdržať od chrámu a polepšenia a aby sa nechovali dôverou oproti falošným prorokom, lebo Boh sa len nad tými smiluváva, ktorí sú v skutkoch a predsevzatiach svojich svätým úmyslom vedení, ktorí sväte, čili dľa príkazov Božích žijú. Nerozum je tedy hovoriť, že už tým máme zabezpečenú ochranu Božiu, lebo chrám Pána máme medzi sebou. Ani sa **nesprávne** nespoliehajme na vieru a cirkev svoju, lebo tieto nám nič neprospejú, ak sa len nevynasnažujeme v snahách svojich napraviť, a v kresťanskej láske a nábožnosti žiť pred Bohom. Preto chráňme sa každého pokušenia, žime dľa prítomnej nauky a tak bude požehnanie Božie s nami.

Evanjelium *sv. Lukáša h. 4., v. 38—44.*

Za onoho času povstanúc Ježiš zo synagogy, prišiel do domu k Simonovi. A svokra Simonova ležala nemocná vo velikej horúčke; a prosili ho za ňu. A pristanúc k nej, rozkázal horúčke, a ona prestala. A vstala hneď, i obsluhovala ich. A keď slnce zapadlo, všetci, čo mali nemocných, rozličnými neduhami obťažených, viedli ich k nemu; a on vzkladajúc na každého z nich ruky, uzdravoval ich. A nečistí duchovia vychádzali od mnohých a s krikom volali: Ty si Syn Boží! A on im domlúval a nedopúšťal im hovoriť; lebo vedeli, že on je Kristus. A keď svitol deň, sobral sa a odišiel na pusté miesto. Ale zástupy ho vyhľadaly a prišly až k nemu a zdržovaly ho, aby neodchádzal od nich. A on im riekol: Slušno mi aj druhým mestám zvestovať kráľovstvo Božie; lebo na to som poslaný. A kázal po synagogách galilejských.

Vysvetlenie. Uzdravením nemocných, o ktorých dnešné sv. evanjelium spomienku činí, ukázal Ježiš, jak milostive a ochotne pomáha tým, ktorí sú v úzkosti postavení, a že božskou mocou Svojou víťazí nad diablom a ríšou jeho. Aj my sa tedy utiekajme k Pánu Ježišovi, ktorý je láskou a mocou bohatý, ochrancom ľudí a milosrdenstvo Jeho nás zachráni. A keď cieľ svoj dosiahneme, keď sa oslobodíme, venujme

všetky sily svoje, a celú vôľu svoju k službe Jeho a dľa príkladu Jeho žime s modlitbou na jazyku, vo vykonávaní dobra tráviac dni svoje.

Modlitba cirkevná. Prosíme Ťa Pane, aby sľutovanie nebeské ľud Tebe poddaný zveľadovalo a proti príkazom Tvojim vždy poslušným činilo. Skrze Pána nášeho Ježiša Krista. Amen.

Na piatok po tretej nedeli pôstnej.

Čítanie *zo štvrtej knihy Mojžišovej h. 20., v. 2., 3., 6—13.*

V tie dni sišli sa synovia izraelskí proti Mojžišovi a Áronovi, a započnúc vzburu, riekli: Dajte nám vody, aby sme sa napili. A Mojžiš i Áron zanechajúc zástup, vojšli do stánku úmluvy, padli na tváre, volali k Pánovi, a riekli: Pane Bože, usly krik tohoto ľudu a otvor im svoj poklad, studnicu vody živej, aby sa napili a prestalo ich reptanie. I objavila sa sláva Pánova nad nimi. A mluvil Pán k Mojžišovi a riekol: Vezmi palicu, a shromaždi ľud, ty i Áron brat tvoj; a mluvte pred nimi ku skale, a ona vydá vodu. A keď vyvedieš vodu zo skaly, bude piť celý zástup i jeho dobytok. Mojžiš teda vzal palicu, ktorá bola pred obličajom Pánovým, jako mu to bol prikázal, a shromaždil zástup popred skalu, a riekol im: Slyšte odbojníci a neverci! Či budeme môcť z tejto skaly vyraziť vám vodu? A Mojžiš pozdvihol ruku, a uderil dvakrát kremenistú skalu palicou a vyrútily sa prehojné vody, tak že pil i ľud i dobytok. I riekol Pán Mojžišovi i Áronovi: Preto, že ste mi neuverili tak, aby ste mňa posvätili v oči pred synami izraelskými, neuvediete tieto ich pokolenia do zeme, ktorú im dám. Toto sú vody oporné, kde sa synovia izraelskí oporili proti Pánovi, a on bol posvätený medzi nimi.

Nauka. L'udu izraelskému Boh nepočetné dobrodenia preukázal — a tento ľud reptať začína, keď badá nedostatok vody. Lež nemáme sa čo diviť tejto malej viere, ma'omyseľnosti židov, veď i my podobne činíme, keď po dlhšom šťastí jeden nešťastný deň zavíta nad nami. Touto nedôverou svojou k Bohu vytvárame sa z nebies, jako sa Mojžiš a Áron nehodnými stali vojsť do zasľúbenej zeme a tým obsiahnuť odmenu za dlhé v boji strávené roky, ponevádž neverili, a pochybovali, žeby zo skaly na rozkaz Boží mohla sa voda vyprýštiť.

Evanjelium *sv. Jána h. 4., v. 5—42.*

Za onoho času prišiel Ježiš k mestu samarskému, ktoré sa menuje Sichar, povedľa dvora, ktorý dal Jakub synovi svojemu Jozefovi. A bola tam studňa Jakubova. Ježiš teda ustatý cestou zasadnul takto popri studni. Bolo to okolo šiestej hodiny. Prišla žena zo Samarie načerpať vody. Ježiš jej povie: Daj mi piť! (Lebo jeho učeníci boli odišli do mesta nakúpiť k jedlu.) Hovorí mu teda tá žena Samaritánka: Jako-že ty, súc Žid, žiadaš odo mňa piť, ktorá som žena Samaritánka? lebo Židia neobcujú so Samaritánmi! Ježiš jej odpovedal a riekol: Keby si znala dar Boží, a kto je ten, čo ti praví: Daj mi piť; ty by si snáď bola prosila od neho, a bol by ti dal vody živej. Riekla mu žena: Pane, ani nemáš, čím by si navážil a studňa je hlboká; odkiaľ-že teda máš vodu živú? Či si ty väčším nad otca nášeho Jakuba, čo nám dal studňu a pijával z nej sám, i jeho deti a i jeho dobytok. Ježiš jej odpovedal a riekol: Každý, kto pije z tejto vody, bude žížniť znovu; ale kto sa napije vody, ktorú mu ja dám, nebude žížniť na veky; lež voda, ktorú mu dám ja, stane sa v ňom prameňom vodným, vyvierajúcim k životu večnému. Žena hovorí jemu: Pane, daj mi tej vody, aby som nežížnila, ani nedochádzala sem vodu ťahať. Riekol jej Ježiš: Iď, zavolaj si muža, a prijď sem. Žena odpovedala a riekla: Nemám muža. Praví jej Ježiš: Dobre si riekla; nemám muža. Mala si ovšem päť mužov; a ktorého včuľ máš, ten nenie ti mužom, to si po pravde povedala. Riekla mu žena: Pane, vidím, že si ty prorok! Otcovia naši tu na tejto hore sa klaňali, a vy hovoríte, že v Jeruzaleme je miesto, kde sa náleží klaňať. Ježiš jej riekol: Ženo, ver mi, že prichádza hodina, kde ani na tejto hore, ani v Jeruzaleme nebudete sa klaňať Otcovi. Vy sa klaniate, a neviete čomu; my sa klaniame tomu, koho známe; lebo spasenie pochádza zo Židov. Ale prichádza hodina a to včuľ, keď praví ctitelia

budú sa klaňať Otcovi v duchu a v pravde; lebo i Otec hľadá takých, čo by sa jemu klaňali. Boh je duch; a tí, čo sa mu klaňajú, majú sa klaňať v duchu a v pravde. Hovorí mu žena: Viem, že Messiaš prijde (ktorý sa nazýva Kristus); ked teda ten prijde, oznámi nám všetko. A Ježiš jej praví: Ja som to, čo mluvím s tebou. A v tom prišli učeníci jeho, a divili sa, že mluví so ženou. Ale žiadny z nich neriekol: Čo sa jej pýtaš, alebo čo mluvíš s ňou? A žena ponechala tam svoje vedro, a odišla do mesta, i riekla oným ľuďom: Poďte, vidíte Človeka, ktorý mi povedal všetko, čokoľvek som zrobila; či on nie je Kristus? Vyšli teda z mesta a dochádzali k nemu. Medzitým prosili ho učeníci a riekli: Majstre, zajedz si. A on im riekol: Ja mám jedlo na jedenie, o ktorom vy neviete. Učeníci teda hovorili medzi sebou: Či mu snád niekto priniesol jesť? Praví im Ježiš: Môj pokrm je plniť vôľu toho, ktorý mňa poslal, aby som dokonal jeho dielo. Či vy nehovoríte, že sú ešte štyri mesiace, pokým prijde žatva? Hľa, pravím vám: Pozdvihnite oči a ohliadnite si kraje, že sú už biele k žatve. A žnec bere odplatu a shromažďuje si úžitok k večnému životu, tak že sa spolu radujú i kto rozsieval i kto žne. V tom je zaiste slovo pravdivé, že iný je, kto rozsieval, a iný, kto žne. Ja som vás poslal žať, čo ste vy sami nepracovali; iní to pracovali, a vy ste vojšli do ich práce. A z toho mesta uverili v neho mnohí zo Samaritánov pre slovo ženino, ktorá vydávala svedoctvo: Povedal mi všetko, čokoľvek som učinila. Ked teda Samaritáni prišli k nemu, prosili ho, aby tam zostal. A zostal tam za dva dni. A uverili v neho ešte omnoho viacerí pre jeho vlastné reči. A povedali žene: Už nie pre tvoju reč veríme; veď sme sami očuli a vieme, že on je opravdive Spasiteľ sveta.

Vysvetlenie. Výpoveď Krista Pána, že On živú vodu dáva, má sa rozumeť o prameni milosti a vôbec o všetkých sviatostiach, ktorými nás očisťuje, posväcuje a vykupuje. Táto voda nás obmýva, občerstvuje, mierni plameň náruživostí a žiadostí,

úrodnými nás činí pre bohumilé skutky; ona dodáva duši opravdivého života, ona vyhovie potrebám duševným a jej posväcujúca, oblažujúca moc siaha až do života večného, jestli totižto človek, ktorý tento nápoj nebeský pije, sám vlastným hriechom nezničí spasiteľný jej účinok na dušu. I nám sa dostáva z tejto nebeskej vody, jestli dľa príkladu onej samaritánskej ženy, uznáme a oľutujeme hriešnosť svoju a Ježiša uznáme za Messiáša.

Samaritáni sa len v tom líšili od židov, že tamtí uznávali len zákon Mojžišov, prorokov však, ktorí zákon vykladali a vysvetľovali, odmrštili; takto úcta k Bohu ztratila u nich svoj Božský základ a často s pohanskou poverou bola smiešaná, lebo v nedostatku učiteľov, Duchom sv. nadchnutých, ani zákon Mojžišov nemohli náležite rozumeť. Kdežto židia nepretrženým radom prorokov dokázali, že ich úcta Božia je zákonitá, že Sám Boh založil ich spasonosné ustanovizne a že spasenie od nich pochádza. Vzývanie Boha v duchu a pravde stavia sa tu za protivu proti zovňútorným obradom židovským. Tým však Kristus netvrdí, žeby v Jeho cirkvi nemaly miesta zovňútorné obrady, ale len to, že jako židovské služby Božie boly zväčša len zovňútorné, tak kresťanské služby Božie musia byť hlavne vňútorné, to jest musia hlavne v nábožných citoch a skutkoch záležať. V nasledujúcich slovách hovorí Kristus, že Jeho pokrm záleží v plnení vôle Otca nebeského, a že učeníci Jeho sožnú to, čo On a proroci zasiali, lebo obyvatelia mesta Sichar, ktorí vyšli k Nemu, už dozreli na to, aby hneď po Jeho nanebevstúpení boli prijatí do cirkve sv. — Vezmime si k srdcu krásny obsah dnešného evanjelia a dľa neho spravujme skutky svoje: aby niekdy Kristus Pán aj nás za zrelé ovocie uznal, hodné, aby bolo shromaždené do Jeho stodoly, do nebies.

Modlitba cirkevná. Uděl nám, všemohúci Bože, aby, ktorí v Tvojej záštite dôverujeme, všetky protivenstvá sme mohli pomocou Tvojou premôcť. Skrze Pána nášeho Ježiša Krista. Amen.

V piatok po tretej nedeli pôstnej.

Sviatok svätých päť rán Krista Pána.

Sv. omša je tá istá jako na vzpomienku umučenia Krista Pána na utorok po druhej nedeli po Deviatniku, len modlitba je zvláštna:

Modlitba cirkevná. Bože, ktorý si umučením Jednorodeného Syna svojho a vyliatim krvi skrze päť rán Jeho, prírodu ľudskú hriechom zkazenú napravil: udeľ nám, prosíme Ťa, aby ktorí obdržané rany Jeho ctíme na zemi, ovocie tejže najdrahšej krvi hodní sme boli obsiahnuť v nebesiach. Skrze tohože Pána nášeho Ježiša Krista. Amen.

Odpustková modlitba ku sv. päť Ranám. *(Úplné odpustky,* jestli nasledujúcu modlitbu pred obrazom ukrižovaného Spasiteľa odbavíme a obyčajné podmienky vyplníme, totižto spoveď, prímanie a modlitbu na úmysel sv. otca; IX. Pius, 31. júla 1858.) „Hľa, najmilejší a najláskavejší Ježiši môj! v Tvojej svätej prítomnosti padám na kolená a vrelou žiadosťou Ťa prosím: vtlač hlboko do srdca môjho cit viery, nádeje, lásky, ľútosti nad hriechami a pevného predsevzatia, že Ťa viac neobrazím; keď celou láskou a hlbokým súcitom považujem Tvojich päť rán, predovšetkým pamätajúc v duši svojej na to, čo o Tebe, môj Ježiši, svätý prorok Dávid povedal: „Prebodli ruky moje a nohy moje, spočítali všetky kosti moje.“ (21. Žalm 17. 18.)

Na sobotu po tretej nedeli pôstnej.

Čítanie *z Daniela proroka h. 13., v. 1—8. a 15—62.*

V tie dni prebýval v Babylone muž, menom Joachim; i vzal si manželku, menom Zuzannu, dcéru Helkiášovu, veľmi krásnu a bohabojnú; lebo jej rodičia boli spravodliví, a vyučili svoju dcéru podľa zákona Mojžišovho. A Joachim bol veľmi bohatý a mal štepnicu blízko svojeho domu; a schádzavali sa Židia k nemu, preto že bol vznešenejší nad všetkých. A toho roku ustanovení boli z ľudu dvaja starí sudcovia, o ktorých vyslovil sa Pán, že neprávosť v Babylone vyšla od starejších sudcov, ktorí zdali sa spravovať ľud. Títo často chodievali do domu Joachimovho, a všetci, ktorí mali súdy, prichádzali k nim. A keď ľud o poludní poodchádzal, chodievala Zuzanna do štepnice svojeho muža, poprechádzať sa v nej. A vídali ju starci, každý deň vchádzať a prechádzať sa; i zahoreli zlou žiadosťou k nej; a v prevrátenom svojom smysle schýlili oči svoje, aby nevideli nebo, a nerozpomenuli sa na súdy spravodlivé. I stalo sa, keď čakali na príhodný deň, vojšla ona

jako včera a predvčerom len s dvoma dievočkami a chcela sa okúpať v štepnici, lebo bolo sparno, a nebolo tam nikoho okrem dvoch starcov, ktorí sa ukryli a hľadeli na ňu. Riekla teda dievočkám: Doneste mi oleja a mydla, a zavrite dvere na štepnici; nech sa umyjem! A keď dievočky vyšli, vstali tí dvaja starci, pribehli k nej a riekli: Hla, dvere na štepnici sú zatvorené a nikto nás nevidí, a my horíme žiadosťou po tebe; preto privoľ nám a buď nám po vôli. Ale jak nebudeš chcieť, vydáme proti tebe svedoctvo, že bol s tebou mládenec a že si z tej príčiny zaslala dievočky od seba. A povzdychla si Zuzanna a riekla: Úzkosti ma popadujú zo všetkých strán; lebo jak to učiním, smrť mi je istá, a jak neučiním, neujdem rukám vašim. Avšak lepšie mi je bez skutku upadnúť do rúk vašich, nežli zhrešiť pred obličajom Pánovým. A Zuzanna skríkla hlasom velikým; a skríkli i starci proti nej. A jeden bežal ku dverám štepnice a otvoril ich. Keď teda služobní v dome očuli krik v štepnici, vbehli zadnými dvermi, aby videli, čo to bolo. Ale potom, keď starci vyrozprávali, zahanbili sa služobníci náramne, lebo ešte nikdy nebola takováto reč vyprávaná o Zuzanne. A nastal deň zajtrajší. A keď ľud prišiel k Joachimovi, jej mužovi, prišli i tí dvaja starci, plní zlého úmyslu proti Zuzanne, aby ju zabili. I riekli pred ľudom: Pošlite po Zuzannu, dcéru Helkiášovu, ženu Joachimovu. A hneď poslali. A prišla s rodičmi, a so synmi, a so všetkými svojimi pokrevnými. A oplakávalo ju celé príbuzenstvo a všetci, čo ju znali. A povstali dvaja starci uprostred ľudu a položili ruky svoje na jej hlavu, a ona s plačom pohliadla k nebu; lebo jej srdce malo úfnosť v Pána. A starci riekli: Keď sme sa prechádzali v štepnici sami, vnišla táto s dvoma dievočkami dnu a zavrela dvere na štepnici, a prepustila dievčatá od seba. A prišiel k nej mládenec, ktorý bol ukrytý, a zhrešil s ňou. A my, ktorí sme boli v kúte štepničnom, videli sme tú neprávosť, bežali sme k nim, i videli sme ich smilniť spolu. A jeho síce nemohli sme popadnúť, preto že bol silnejším, než my, a otvoril dvere a uskočil. Ale túto sme chytili a pýtali sme sa jej, kto bol ten mládenec; ale nechcela nám povedať. Tejto veci sme svedkami. Zástup im uveril, jakožto starejším a sudcom ľudu, a odsúdili ju na smrť. Ale Zuzanna zvolala hlasom velikým a riekla: Večný Bože, ktorý znáš veci tajné a vieš všetko, prv nežli sa stane, ty vieš, že vydali krivé svedoctvo proti mne. A hľa, umieram, ačkoľvek som nič neučinila z toho, čo títo zlostne vymysleli proti mne. A Pán vyslyšal jej hlas.

A keď bola vedená na smrť, vzbudil Pán Ducha svätého v mladšom mládencovi, ktorému bolo meno Daniel. A on zvolal hlasom velikým: Ja som čistý od krvi tejto! A obrátil sa všetek ľud k nemu a riekol: Jaká to reč, čo si hovoril? A on zastal si uprostred nich a riekol: Tak ste vy pošetilí synovia izraelskí, že bez rozsudku, a bez toho, aby ste poznali, čo je pravda, odsúdili ste dcéru izraelskú? Vráťte sa k súdu; lebo krivé svedoctvo vyniesli proti nej. Vrátil sa teda ľud chytro nazpäť. A Daniel im riekol: Oddeľte ich ďaleko jeden od druhého, a rozsúdim ich. Keď teda boli oddelení jeden odo druhého, povolal jednoho z nich a riekol mu: Zatvrdilý hriešniku, teraz prišly (na javo) tvoje hriechy, ktoré si páchal predtým, súiac na súde nespravodlive, utiskujúc nevinných a vinovatých osvobodzujúc, ačkoľvek Pán praví: nevinného a spravodlivého nezabiješ. A teraz, keď si ju videl, povedz, pod jakým stromom si ich videl, smlúvať sa spolu? A on praví: Pod schinom (t. j. pistaciou). I riekol Daniel: Opravdu si zolhal proti vlastnej hlave. Lebo hľa, anjel Boží, prijmúc od neho súdny výrok, pretne ťa na poly! A keď tohoto odstránil; rozkázal prísť druhému a riekol: Plemeno chanaanejské a nie judské! Krása ťa podviedla a zlá žiadosť prevrátila ti srdce. Tak ste zachádzali s dcérami izraelskými a ony zo strachu obcovaly s vami; ale dcéra Júdova nestrpela neprávosť vašu. Včuľ teda povedz mi: pod jakým stromom postihol si ich, že mluvili spolu? On riekol: Pod prinom (t. j. dubom zimákom). A Daniel mu riekol: I ty si opravdive zolhal proti vlastnej hlave. Lebo anjel Boží čaká s mečom, aby ťa rozpoltil, a zabil vás. Zvolalo teda celé shromaždenie hlasom velikým, a velebili Boha, ktorý vysvobodzuje tých, čo dúfajú v neho. A povstali proti dvom starejším (lebo Daniel dokázal im z ich úst, že vydali krivé svedoctvo), a učinili im rovne tak, jako oni zle činili proti bližnému a zabili ich; a krv nevinná zachovaná bola toho dňa.

Vysvetlenie. Z tohoto sv. čítania sa môžeme presvedčiť, jak hlboko môže človek klesnúť. Dvaja starci cudzoložstvom obviňujú čistotnú Zuzannu, ktorý priestupok zákon Mojžišov smrťou tresce. Starci títo zachvátení boli oplzlými, necudnými žiadosťami, odvrátili sa od Boha, zabudli na spravedlivý a nevyhnutný trest Boží a keď sa Zuzanna ich hnusnej vôli podvoliť nechcela, udali a žalovali ju a úkladným spôsobom strojili jej zkazu. Aby žalobu svoju a obvinenie pravdepodobnejším učinili, všetko vykonali, čo len zkazené srdce vyhútať môže.

Otvoria dvere na ulicu a tvrdia, že tadiaľ ušiel hriešny spoločník, keď ho stíhali. Ale Boh, ktorý býva vždy vysloboditeľom nevinných a v ňom dúfajúcich, ani včuı nemešká všemohúcou mocou Svojou. Vzbudí prorockého ducha Daniela, a zlostníci sami sa zachytia v tých osídlach, ktoré nevinnosti strojili. — Čistotná Zuzanna je krásnym a nasledovania hodným vzorom prenasledovanej nevinnosti. — Ale aj o tom nás poučuje toto sv. čítanie, aby sme radšej bársjakú zemskú ztratu, ba i smrť utrpeli, než by sme sa účastnými stali hnusného hriechu. Sme-li však nevinne stíhaní, dúfajme v Boha, ktorý nás vyslobodí a nepriateľov našich zahanbí.

Evanjelium *sv. Jána h. 8., v. 1—11.*

Za onoho času odišiel Ježiš na horu Olivovú; a zavčas rána zase prišiel do chrámu, a všetek ľud prichádzal k nemu, a zaposadnúc, učil ich. A zákonníci i Farizei priviedli ženu, dopadnutú v cudzoložstve, a postavili ju na prostred, a riekli mu: Majstre! Táto žena je priam dopadnutá v cudzoložstve. A Mojžiš rozkázal nám v zákone, takúto ukamenovať. Čo teda riekaš ty? A toto oni povedali, pokúšajúc ho, aby ho mohli obžalovať. Ale Ježiš sklonil sa dolu, a písal prstom na zemi. Keď teda neprestávali vypytovať sa ho, zdvihol sa a riekol im: Kto z vás je bez hriechu, nech prvý hodí na ňu kameňom. A znovu sa sklonil, a písal na zemi. Ale keď to uslyšali, vychádzali jeden po druhom, počnúc od starších; a Ježiš zostal sám, a žena, čo stála v prostred. A Ježiš pozdvihol sa, a riekol jej: Ženo, kde sú tí, čo ťa zavolali? Či ťa nikto neodsúdil? Ona riekla: Nikto, Pane! I riekol Ježiš: Ani ja ťa neodsúdim; iď, ale viac nehreš.

Nauka. V tomto evanjeliume vidíme hriech cudzoložnice. Jaký je rozdiel medzi touto ženou a čnostnou Zuzannou? Ale milosrdný Boh ani najväčšieho hriešnika nezavrhuje, keď ten opravdivé pokánie činí. Aj farizei to dobre vedeli a práve preto sa pýtali Ježiša, či má byť táto žena kamenovaná, a či nie? Mysleli si, že Ježiš, ktorý tak tichý a krotký bol, odpovie im, že „nie“, — a tak by ho mohli, jako tupiteľa zákona Mojžišovho, k smrti odsúdiť. Lež Ježiš pri tichosti Svojej je aj

spravodlivý, preto predovšetkým upozorňuje farizeov na ich vlastné hriechy. Títo tak zahanbení zostali, že sa vzdialili bez toho, žeby boli nad ženou súd vyniesli. Potom riekol Ježiš k hriešnici, že ani On ju nechce odsúdiť, ale ponechá vynesenie výroku súdu, ale ju napomína, aby viacej nehrešila. Týmto Ježiš opätovne len to ukázal, že prišiel hľadať a spasiť, čo bolo ztratené. Varujme sa hriechu, jako Zuzanna, ale jestli sme už raz zhrešili, čo by náš hriech hneď tak veľký bol, jako cudzoložnej ženy, uznajme ho a činme pokánie, jako sa na dobrých kresťanov sluší. Len tak môžme obsiahnuť odpustenie a vyslobodiť sa, zachrániť sa od múk večného trestu a zatratenia.

Cirkevná modlitba. Všemohúci Bože! Vystri nám na pomoc ochrannú ruku Svoju, aby — z celého srdca svojho Ťa milujúc — vždy sme Ťa mohli naleznúť a hodní sme boli obsiahnuť všetko, o čo sa k Tebe ponížene uchádzame. Skrze Pána nášeho Ježiša Krista. Amen.

Poučenie na štvrtú nedeľu pôstnu, „Laetare“ rečenú.

Dnešná **sv. omša sa započína** so slovom „laetare“ — veseľ sa — dľa ktorého slova je nedeľa pomenovaná. „Veseľ sa Jeruzalem a plesajte všetci, ktorí ho milujete: radujte sa radosťou všetci, ktorí ste želeli nad ním a oplývajte rozkošou nad všeliakou slávou Jeho.“ (Žalm 121.) „Veselil som sa nad tým, keď povedané mi bolo: Do domu Pána pôjdeme.“ Sláva Otcu, i Synu, i Duchu sv., jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Aj týmto počiatkom omše sv., aj sv. čítaním nás chce cirkev sv. upamätať na radosti nebeské, aby nás aj týmto povzbudila k pokániu a horlivému posteniu, k trpezlivému znášaniu prenasledovania a trápenia. Tým väčšia sláva a radosť nás očakáva v nebesiach, čím viac sme stíhaní, čím viac trpíme na zemi, čím viac panujeme nad telom a podriaďujeme ho duši.

Modlitba cirkevná. Popraj nám, prosíme Ta, všemohúci Bože, aby, ktorí sme dľa skutkov svojich spravodlive trestaní milosťou Tvojou potešení uľavenie sme obsiahli. Skrze Pána našeho Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *z listu sv. Pavla ku Galatanom h. 4., v. 22—31.*

Bratri! Písané stojí, že Abraham mal dvoch synov; jednoho zo služobnej a druhého zo svobodnej. Ten zo služobnej narodil sa podľa tela; a tento zo svobodnej, podľa zasľúbenia. Toto je rečené nevlastnou výpoveďou. Lebo toto sú dva zákony: jeden totižto na vrchu Sinaji splodzujúci k službe, a to je Agar; lebo Sinaj je hora v Arabii, pripojená terajšiemu Jeruzalemu, a slúži spolu so svojimi deťmi. A Jeruzalem, ktorý je s vrchu, to je tá svobodná, čo je našou matkou. Veď je písané: Veseľ sa neplodná, ktorá nerodíš; vykríkni a výskaj, ktorá nepracuješ k pôrodu; lebo mnoho detí má opustená, viac nežli tá, čo mala muža! A my, bratri, rovne Izákovi sme dietkami zasľúbenia. Ale jako vtedy narodený podľa tela, prenasledoval toho, ktorý bol zrodený podľa ducha, tak i včul. Ale čo praví Písmo? Vyhoď služobnú i jej syna; lebo syn služkin nebude dedičom so synom svobodnej! A tak teda, bratri, my nie sme synami dievky, lež svobodnej, a k tejto svobode Krisus nás vysvobodil.

Vysvetlenie. Abraham mal dvoch synov, — jeden z nich, syn služobnej Agar, počal sa a narodil dľa riadneho poriadku vecí, dľa zákona prírody, — druhý, Izák, syn slobodnej, Sáry, bol zázračným spôsobom počatý, narodil sa dľa sľubu, ktorý Boh Abrahamovi učinil. V týchto dvoch matkách vidíme obraz dvoch smlúv, dvoch zákonov; v služobnej Agar obraz starého zákona, — v slobodnej Sáre obraz nového zákona: tak tiež v synovi Agar obraz židov, v synovi Sáry obraz kresťanov; poneváč židia prirodzeným pochádzaním sú synovia Abrahamovi, jako Izmael, — kresťania však dľa nadprirodzeného pôvodu a dľa milosti Božej, jako Izák. Nový zákon menuje apoštol nebeským Jeruzalemom, poneváč s neba pochádza — a starý zákon predstavuje starý zemský Jeruzalem vo vyššom, duchovnom smysle. Nový Jeruzalem po prijatí milosti Božej stal sa úrodnejším, jako starodávna synagóga (židovstvo), ktorá pre nevernosť a telesné smýšlanie bola vytvorená zo spasenia a vykúpenia: kdežto cirkev Kristova každý deň nové plody rodí Bohu, to jest nových veriacich nadobúdza a úplné spasenie im od Boha získava.

Vzdychnutie. O Ježiši! udeľ mi milosti Svojej, aby som sa pôstom, modlitbou, trpezlivým znášaním prenasledovania a trápenia účastným stal Tvojho utrpenia, a Tebe podobným; aby čnosti moje získaly si Tvoje zaľúbenie a aby si ma

niekdy nezavrhol, jako telesne smýšľajúce dieťa, lež za hodného držal Tvojho zaslúbenia a večnej útechy v Tvojom nebeskom Jeruzaleme.

Evanjelium *sv. Jána h. 6., v. 1—15.*

Za onoho času odišiel Ježiš poza more Galilejské, menom Tiberiadské. A išiel za ním zástup veliký; preto že videli zázraky, ktoré konal nad nemocnými. Vyšiel teda Ježiš na horu a tam si sadol so svojimi učeníkami. A bola blízko Veliká noc, sviatok židovský. Ked teda Ježiš pozdvihol oči a videl, že veliký zástup ide k nemu, riekol Filipovi: Zkade nakúpime chleba, aby sa títo najedli? A riekol to preto, aby ho zkusoval; lebo on sám vedel, čo by mal učiniť. Filip mu odpovedal: Za dvesto pätgrošníkov chleba nedostačí im, aby sa jednomu každému len niečo ušlo. Rečie mu jeden z jeho učeníkov, Andrej, brater Šimona Petra: Je tu jeden chlapec, ktorý má päť jačmenných chlebov a dve ryby; ale čo je to medzi tak mnohých? Riekol teda Ježiš: Rozkážte ľudom posadiť sa. A bolo mnoho trávy na tom mieste. I posadalo si mužov počtom okolo päťtisíc. Ježiš teda vzal chleby, a ked vykonal vdaky, rozdával usadeným; a rovne tak i z rýb, jak mnoho sa komu chcelo. A ked boli nasýtení, riekol svojim učeníkom: Soberte pozostalé odrobinky, aby nezahynuly. Posbierali teda a naplnili dvanásť košov odrobinkami z päť jačmenných chlebov, ktoré pozostaly tým, čo jedli. Keď teda títo ľudia videli tento zázrak, ktorý Ježiš učinil, hovorili: Toto je zaiste ten prorok, ktorý má prijsť na svet! Ked teda Ježiš poznal, že by chceli prijsť, uchytiť ho a spraviť si kráľom, utiekol znovu na horu on sám jediný.

Prečo zkúšal Kristus Pán Filipa?

1. Aby sa presvedčil, či Filip verí, že On aj zázrakmi môže ľuďom pomáhať. 2. Chcel nás poučiť, že najprv máme prirodzené prostriedky užiť ku pomoci, a len potom sa utiekať ku nadprirodzeným. 3. Aby sa ľud najprv presvedčil o nedostatku pokrmu a potom tým zreteľnejšie videl a zkúsil zázrak

Krista Pána. 4. Aby sme sa naučili v úzkostiach dôverovať v Boha, ktorý v čas potreby prispeje nám ku pomoci. (Žalm 9. 10.)

Prečo užíval Kristus Pán pri tomto zázraku isté obrady a jaké to boly?

Dľa vyprávania sv. Matúša: 1. Pohliadnul na nebesá, sta by nám bol chcel na vedomie dať, že každé dobrodenie s neba prichádza, a že Boh je to, ktorý nám požehnanie udeľuje. 2. Vďaky vzdával, aby i nás k povďačnosti vzbudil. Stôl — hovorí sv. Ján Zlatoústy —, ktorý sa s modlitbou počína a s modlitbou končí, nikdy nebude trpeť nedostatok. 3. Požehnal chlieb a tým nás poučil, že požehnanie Božie všetko rozmnoží.

Prečo prikázal Kristus učeníkom, aby posbierali odrobinky, a čo sa z toho máme učiť?

Preto to prikázal: 1. Aby sa omrvinky nepošliapaly a nezhynuly. 2. Aby z množstva pozostatkov tým zrejmejšia bola veľkosť zázraku. 3. Aby nás naučil vážiť si dary Božie, bárs jak malými by sa zdaly a nie-li sme sami na ne utisnutí, aby sme ich odložili a zachovali pre chudobných. 4. Aby nám na vedomie dal, že čo chudobným dáme, Boh nám tisícnásobne vynahradí. Čím viac dáme chudobným, tým viac dostaneme od

Boha. Preto hovorí sv. Ján almužník, patriarch alexandrinský: „Chcem vidieť, Pane! ktorý skorej ustaneme, či Ty, aby si mne dal, či ja, aby som chudobným dával?“

Prečo sa vzdialil Kristus po preukázaní zázraku?

Poneváč ľud následkom tohoto zázraku sa presvedčil, že On je prisľúbený Messiaš, a chcel ho vyvoliť za kráľa, kdežto On neprišiel založiť zemské, ale nebeské kráľovstvo. Týmto skutkom i to nám dal na vedomie, že pri skutkoch svojich nehľaďme tak na zaľúbenie a chválu ľudí, jako radšej na slávu Božiu, a že po dokonanej práci máme hľadať samotu, aby sme bez vyrušenia aj svoju pobožnosť mohli odbaviť.

Útecha v chudobe.

Dnešné sv. evanjelium poučlivé je obzvláštne pre pobožných a Krista nasledujúcich chudobných. Kristus sa staral o ľud, ktorý Ho nasledoval, bez toho, že by Ho boli o to prosili, len z vrelej a srdečnej lásky oproti nim. Tak činí aj Boh, ktorý od počiatku sveta vždy sa staral o Svojich. Dôkazy Jeho otcovskej starostlivosti už v starom zákone nachádzame. Tak k potešeniu a podporovaniu ľudu Svojho v čas veľkého hladu popredku poslal Jozefa do Egypta (I. Mojž. 45., — Žalm 104. 17.), židov na pustatine kŕmil nebeským chlebom (V. Mojž. 8. 1.), proroka Eliáša skrze krkavca (III. kráľ. 17.); ani Danielovi nedal sa trápiť, keď bol vrhnutý do jamy medzi ľvov. (Dan. 14.) Podobne sa staral Boh o Svojich v novom zákone, keď ich v čas potreby či skrze zvery, či skrze anjelov alebo ľudí zázračným spôsobom kŕmil, jako to zo života Svätých vysvitá. Správne tedy povedal Dávid (36. Žalm 25.), že Pán Boh ani jedného spravodlivého neopustí, žiadnemu nedá zahynúť, kto Mu verne slúži a dľa príkazu Krista Pána hľadá kráľovstvo Božie a spravodlivosť jeho, a veľkú nádej skladá v Bohu. Ktorí nečinia takto, nemôžu úfať, že by mnoho získali od Boha. Kto sa spúšťa Boha, od Boha býva opustený. Ale opravdivé dietky svoje Boh nikdy neopúšťa. Vynasnažuj sa tedy, abys' bol dobrým dieťaťom Božím, tak ti aj Boh bude dobrotivým Otcom. „Spusť starosť svoju na Boha, a On Ťa nasýti.“ Žalm (54, 23.) Preto sa mnohým tak zle vodí, lebo nádej svoju nie v Bohu, ale v ľuďoch a v samých sebe skladajú. Tým však nechceme povedať, že taký, ktorý nádej skladá v Bohu, už ani pracovať nemusí; poneváč písané je: „Kto obrába rolu svoju, bude mať chleba na dostač; kto však sa

oddáva zaháľaniu, je veľký pošetilec“ (Prisl. 12. 11.), a „kto nechce pracovať, nech neje“. (Tess. II. 3. 10.)

Vzdychnutie. Pane Bože! dúfam vo všemohúcnosti Tvojej a pevne verím, že kým sa Teba bojím, zlého sa chránim a konám dobré, bárs jak biedny by bol, účastný budem mnohého dobrého. (Tob. 4. 23.)

Poučenie, jako sa máme k veľkonočným sviatkom pripraviť.

„A blízko bola Veľká noc.“ (Ján 6. 4.)

Na Veľkú noc máme i my s Kristom z mŕtvych povstať, to jest vyzvliecť sa zo starého, bludnými žiadosťami zkazeného človeka, a obliecť sa v nového, v takého človeka, ktorý sa dľa vôle Božej narodil v spravodlivosti a svätosti. Tým cieľom 1. premáhajme v sebe zlé náklonnosti z lásky k Bohu, stráňme sa krikľavých spoločností a častejšie vyhľadávajme samotu, lebo v samote hovorí Boh k človekovi. (Oziaš 2. 14.) 2. Zpytujme s pomocou Božou svedomie svoje a rozvážme si, jako stojíme s Bohom, lebo ten deň je dňom smierenia a očistenia od hriechu. Preto sa mŕtvime telesne-bdením, pôstom, a modlitbou. Ktorá duša sa tento deň neočistí, zaslúži, aby vytvorená bola zpomedzi ľudu. (Mojž. III. 16. 30. a 23. 29.) 3. Od tejto nedele až po Veľkú noc prísnejšie sa máme postiť; tak doma, jako i v chráme rozjímať o mukách Krista Pána a vďaky Mu vzdávať; — udeľujme chudobným almužnu, alebo, ak sme aj sami chudobní, znášajme chudobu trpezlive. Konečne 4. máme opravdivú a skrúšenú spoveď vykonať, vyčistiť starý kvas zlosti a neprávosti, aby sme tak, jako sa sluší, mohli zasvätiť večeru Pána s nekvaseným chlebom čistoty a spravedlivosti, poneváč náš veľkonočný Baránok, Kristus, je už usmrtený; a jako u židov zabitie veľkonočného baránka nasleduje požívanie nekvaseného chleba, tak aj obetu Krista Pána má nasledovať čistý kresťanský život.

Na pondelok po štvrtej nedeli pôstnej.

Čítanie *z tretej knihy kráľovskej h. 3., v. 16—28.*

V tie dni prišly dve ženy necudnice ku kráľovi Šalamúnovi a zastali si pred ním. A jedna z nich riekla: Prosím, pane

môj, ja a táto žena prebývaly sme v jednom dome, i porodila som u nej v ložnici. Tretieho dňa, po mojom pôrode, porodila i táto; a boly sme pospolu, a nebolo nikoho s nami v dome, krome nás dvoch. I zomrel v noci syn tejto ženy, ponevác ho zadlávila v spánku. A vstala ticho o polnoci, vzala mi syna od mojeho boku, keď som ja slúžka tvoja spala, a uložila si ho k sebe do lona, a svojeho syna, ktorý bol mrtvý, položila do lona mne. A keď som ráno vstala, pridojiť si syna, ukázalo sa, že je mrtvý; a obzerajúc ho lepšie o jasnom dni, zbadala som, že to nie je môj, ktorého som porodila. A druhá žena odpovedala: Nie je tak, jako hovoríš. Ale syn tvoj umrel, a môj žije. Táto oproti tomu riekla: Lužeš! lebo môj syn žije, a tvoj syn je mrtvý. A takýmto spôsobom dohadovaly sa pred kráľom. Vtedy riekol kráľ: Táto hovorí: Syn môj žije, a tvoj syn je mrtvý! A táto odpovedala: Nie je tak! Ale syn tvoj je mrtvý, a môj žije. Riekol teda kráľ: Prineste mi meč! A keď priniesli meč pred kráľa, riekol: Rozsiknite živé dieťa na dvoje, a dajte jednu polovicu jednej, a druhú polovicu druhej! A riekla žena, ktorejžto syn bol živým, kráľovi (lebo pohnuly sa jej vnútornosti nad jej vlastným synom): Prosím, pane, dajte to živé dieťa jej a nezabíjajte ho! Naproti tomu hovorila druhá: Nech nebude ani mojím ani tvojím, ale nech sa rozdelí! Král na to odpovedal a riekol: Dajte to živé dieťa tejto tu a nezabíjajte ho; lebo toto je mu matka. A celý Izrael očul rozsudok, ktorý vyniesol kráľ, i báli sa kráľa; lebo videli, že múdrosť Božia je v ňom pokonávať súdy.

Vysvetlenie. Dnešné sv. čítanie nám príklad dáva, jako máme v každom čase a medzi všetkými okolnosťami vyrovnať roztržky, jestli nám Boh nejaký úrad sveril. Múdrosť od Boha nám udelenú máme vždy dľa vôle Jeho, k sláve Jeho mena a k dobrému a blahu bližných svojich použiť. Príklad matky, ktorá sa tak pečlive stará o syna svojho, má upamätať rodičov na ich povinnosť oproti dietkam. Prísna povinnosť rodiča je o telesný a ešte viac o duševný život dieťaťa svojho sa starať. Prozreteľný záhradník pri obrezávaní nie len na to má starosť, aby stromky zmohutnely a rástly, ale aby aj podržaly tie šľachetné vlastnosti, ktoré štepením do nich vložil, a preto starostlive pleje a odstraňuje od nich bodľač a burinu.

Evanjelium *sv. Jána h. 2., v. 13—25.*

Za onoho času blízko bola Veliká noc židovská. Ježiš išiel hor do Jeruzalema. A našiel v chráme ľudí,

čo predávali voly a ovce a holuby, a peňazomencov, čo tam sedeli. A spravil si jakoby bič z povrázkov, a vyhnal z chrámu všetkých, aj ovce a voly; a zmenkárom peniaze rozsypal a stoly poprevracal. A tým, čo predávali holuby riekol: Odneste to preč, a nerobte dom Otca mojeho domom kupeckým. I rozpomneli sa jeho učeníci, že stojí písané: Horlivosť za dom tvoj strávila mňa! A odpovedali židia a riekli mu: Jakéže znamenie ukážeš nám, že toto činíš? Ježiš na to odpovedal a riekol im: Rozrušte tento chrám, a počas troch dní vystavím ho znovu. Riekli na to židia: Štyridsať a šesť rokov stavaný bol chrám tento, a ty počas troch dní vystavíš ho znovu? A on mluvil o chráme svojeho Tela. Keď teda vstal z mrtvých, rozpomenuli sa jeho učeníci, že toto povedal, i uverili Písmu a reči, ktorú mluvil Ježiš. A keď bol v Jeruzaleme na Veliku noc v deň sviatočný, mnohí uverili v jeho meno, keď videli zázraky, ktoré činil. Ale sám Ježiš nesveril sa na nich, preto že on znal všetkých, a nebolo mu treba, aby niekto svedectvo vydal o človekovi; lebo on vedel, čo je v človekovi.

Vysvetlenie. Toto sv. evanjelium vypráva o tom očistení chrámu, ktoré Ježiš hneď na počiatku Svojho vyučujúceho úradu vykonal; ostatní traja evanjelisti spomienku činia o tom očistení, ktoré Ježiš ku koncu Svojho účinkovania previedol. Pod chrámom má sa tu rozumeť pokolenie ľudské, duchovný to chrám Boží. Tento chrám prišiel Ježiš očistiť a znovu Bohu posvätiť. Preto vyvolil za prvý a posledný bod Svojho účinkovania očistenie zemského chrámu, ktorý bol predobrazom duchovného chrámu. — Keď sa Pána Ježiša pýtali, jakým znamením, zázrakom môže dokázať Svoju oprávnenosť k tomu, odvetil, že Svojím zmrtvýchvstaním, čím dokáže Svoju Božskú moc. A skutočne zmrtvýchvstanie Pána Ježiša je najjasnejším dôkazom Jeho Božstva, Boho-človeka, ktorý zničil hriech a jeho následky a premohol smrť. Klaňajme sa tedy Ježišovi, Synu Božiemu, vždy a všade, zvlášť v chrámoch našich, kde je v najsvätejšej sviatosti oltárnej skutočne a podstatne prítomný. Blížme sa s úctou a skrúšenosťou k tomuto posvätnému miestu.

Modlitba cirkevná. Prosíme Ťa, Pane, vyslyš dobrotive prosenie naše: a ktorým dávaš myseľ prosenia, udeľ aj pomoci ochrany. Skrze Pána nášho, Ježiša Krista. Amen.

Na utorok po štvrtej nedeli pôstnej.

Čítanie *z druhej knihy Mojžišovej h. 32., v. 7—14.*

V tie dni mluvil Pán Mojžišovi a riekol: Sostúp s hory, prehrešil sa ľud tvoj, ktorý si vyviedol zo zeme egyptskej. Sišli chytro s cesty, ktorú si im poukázal; spravili si uliate telá a klaňali sa mu, a obetujúc mu obety, riekli: Toto sú bohovia tvoji, Izraelu, ktorí ťa vyviedli zo zeme egyptskej! A znovu riekol Pán Mojžišovi: Vidím, že je toto ľud tvrdošijný; nechaj mňa, nech sa rozhnevá prchlivosť moja proti nim a znivočím ich; a teba učiním národom velikým. Ale Mojžiš modlil sa k Pánovi, Bohu svojemu a riekol: Pane, prečo hnevá sa prchlivosť tvoja na tvoj ľud, ktorý si vyviedol zo zeme egyptskej s velikou silou a mocnou rukou? Prosím, aby neriekli Egyptčania: Podvodne ich vyviedol, aby ich zabil na horách a vyhladil so zeme. Ukroť hnev svoj a buď milostivý nad neprávosťou ľudu svojeho! Rozpomeň sa na Abrahama, Izáka a Izraela, služobníkov svojich, ktorým si prisahal na sám seba a riekol: Rozmnožím semeno vaše jako hviezdy na nebi; a všetku túto zem, o ktorej som mluvil, dám semenu vašemu, a budete ňou vládnuť vždycky. A Pán bol ukrotený, tak že neučinil to zlé, čo bol mluvil proti ľudu svojemu.

Vysvetlenie. Človek je slabý a krehký, a jako niekdy ľud izraelský, aj my často odbočíme od cesty Bohom nám vykázanej, bárs sme už i napredovať začali na nej. Aby sme si pre túto nestálosť nepritiahli hnev Boží, máme sa opravdivou skrúšenosťou k Nemu utiekať a i o prímluvu Svätých prosiť. Že koľko môže pôsobiť prímluva Svätých, vidno z dnešného sv. čítania. Získame-li si ich orodovanie, a so srdečnou skrúšenosťou blížime sa k Bohu, tak dozaista Ho ukrotíme, a On vyslyší prosby naše a nebude nás trestom stíhať Jeho všemohúca ruka.

Evanjelium *sv. Jána h. 7., v. 14—31.*

Za onoho času v polovici sviatkov išiel Ježiš hore do chrámu a učil. A divili sa židia a riekli: Jako môže tento

znať Písmo, ked sa ho neučil? Ježiš odpovedajúc im, riekol: Učenie moje nie je mojím, ale je toho, ktorý mňa poslal. Jestliže by niekto chcel plniť jeho vôľu, spozná po samom učení, či je ono od Boha, a či ja sám od seba mluvím. Kto sám zo seba mluví, ten vyhľadáva chválu vlastnú; ale kto hľadá chválu toho, ktorý ho poslal, ten je pravdomluvným a žiadna nespravodlivosť nie je v ňom. Či vám Mojžiš nedal zákon? A nikto z vás zákon nezachováva. Prečo mňa hľadáte zabiť? Zástup odpovedal a riekol: Posadlý si čertom. Ktože ťa hľadá zabiť? Ježiš im odpovedal a riekol: Jeden skutok som učinil, a všetci sa divíte. Medzitým Mojžiš dal vám obriezku (a to nie, že by bola od Mojžiša, ale od otcov): a vy obrezávate človeka v sobotu! Keď človek prijíma obriezku v sobotu, bez toho, že by bol narušený zákon Mojžišov: prečo sa hneváte na mňa, že som uzdravil celého človeka v sobotu? Nesúdte podľa zdania, ale súdte súd spravodlivý. Hovorili teda niektorí z Jeruzalema: Či je toto nie ten, ktorého hľadajú zabiť? A hľa, zjavne mluví a nič mu neriekajú? Či snád kniežatá opravdive spoznali, že tento je Kristus? Ale o tomto vieme, zkade je; lež ked Kristus prijde, nikto nevie, zkade by bol! Volal teda Ježiš v chráme, učiac a rečúc: Aj mňa znáte, aj zkade som, znáte; a neprišiel som sám od seba; ale je pravdivý, ktorý mňa poslal, koho vy neznáte! Ja ho znám; lebo od neho som, a on mňa poslal. Preto ho chceli chytiť; ale nikto nevztiahol ruky naňho; lebo ešte nebola prišla jeho hodina. A zo zástupu mnohí uverili v neho.

Vysvetlenie. V tomto sv. evanjeliume hovorí Ježiš židom, že všetko, čo On učí, je od Boha, — a ktorí dľa tohoto učenia žijú, i presvedčia sa o tejto pravde, lebo čím horlivejšie plnia Jeho príkazy, čím pilnejšie žijú v medziach Jeho zákona, tým jasnejšie vidia Božský pôvod Jeho učenia. Krem toho i to dokazuje Božský pôvod týchto naúk, že Ježiš nehľadá Svoju slávu, ale slávu Otca nebeského, kdežto, keby tieto nauky od Ježiša, len človeka, pochádzaly, i On — jako každý, kto len

od sebä hovorí — hľadal by len svoju vlastnú slávu. Krem toho napomína Ježiš židov, aby boli spravodliví a aby Ho preto neodsudzovali, že v sobotu uzdravil nemocného, — a to tým menej, ponevádž aj sami židia tento príkaz prestupujú a tak nemajú práva nad druhým súdiť. Ináč uzdravovanie nesmie sa považovať za prestúpenie zákona, jako ani obriezka, ktorú oni v sobotu vykonávajú, a tak ani Jeho nesmú zatracovať. Avšak židia, ponevádž boli zatvrdliví a zaťatí, ani po týchto slovách neverili v Ježiša a zdráhali sa Ho uznať za Syna Božieho; ba keď Ježiš ešte zretedelnejšie chcel hovoriť o Svojom Božstve, chceli Ho chytiť. No pritom všetkom mnohí verili v Ježišovi a my týchto príklad nasledujme, a chráňme sa zátvrdlivosti a nespravodlivého úsudku nevercov.

Modlitba cirkevná. Mocný Bože! smiluj sa nad ľudom svojím. Osvieť myseľ Jeho, vlej lásku do srdca, cit spravodlivosti do duše jeho, aby vo všetkom súžení dúfajúc — v Tvojom milosrdenstve uľavenie našiel. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Na stredu po štvrtej nedeli pôstnej.

Čítanie *z Izaiáša proroka h. 1., v. 16—19.*

Toto praví Pán Boh: Umyte sa, buďte čistí, odstráňte zlosť myšlienok svojich zpred mojich očí; prestaňte páchať hriechy, učte sa dobre činiť; hľadajte to, čo je spravodlivé; prispejte k pomoci potlačenému; dopomáhajte sirote k jej právu; zastaňte vdovy. A potom prídite a žalujte sa na mňa, praví Pán. Keby hriechy vaše boly jako šarlát, budú zbielené jako sňah; a keby boly červené jako červec, budú biele jako vlna! Budete-li mne náklonní a poslušní, budete požívať, čo je na zemi najlepšieho, praví všemohúci Pán.

Vysvetlenie. Židia za priveľké držali to súženie, ktorým ich trestajúca ruka Pána navštívila. Boh tedy skrze Izaiáša proroka dal na vedomie židom, že žiadon trest neni pre nich priveľký, kým sa neobrátia a nebudú pokánie činiť. O tomto je reč v dnešnom sv. čítaní. Ale dozvedáme sa i to, že Boh pri všetkej svojej svätosti a spravodlivosti hotový je židom odpustiť, Svoje milosrdenstvo im preukázať, kadenáhle sa odvrátia od hriešnych ciest svojich. Potom uvidia, jak veľké je milosrdenstvo Jeho, — keď odpustiac ich previnenie, nemieni

ich vyrušovať z požívania ich zemských statkov. Toto napomenutie týka, sa všetkých nás lebo i my často repceme proti navštíveniu Božiemu, kdežto Boh je až príliš milosrdný k nám. Preto sa nikdy neponosujme na trest Jeho, lež poníženým a skrúšeným srdcom prosme milosť Jeho, lebo len tak pocítime milosrdenstvo a požehnanie Jeho.

Evanjelium *sv. Jána h. 9., v. 1—38.*

Za onoho času, ked išiel Ježiš pomimo, uzrel človeka, slepého od narodenia; a učeníci Jeho spýtali sa ho: Majstre! Kto zhrešil, či tento, a či jeho rodičia, že sa narodil slepým? Ježiš odpovedal: Ani tento nezhrešil, ani jeho rodičia; ale aby zjavené boly skutky Božie na ňom. Mne náleží konať skutky toho, ktorý mňa poslal, kým je deň; prichádza noc, kde nikto nemôže pracovať. Pokým som na svete, som svetu svetlo. Ked toto povedal, napľul na zem a spravil zo sliny blato, i pomazal mu oči blatom, a riekol mu: Id, umyj sa v rybníku Siloe (čo sa vykladá Poslaný). A odišiel, a umyl sa, i prišiel vidiaci. Súsedia teda a tí, čo ho prv vídali, že bol žobrákom, hovorili: Či to nie je ten, čo sedával a žobral? Niektorí hovorili: Áno, on je to. Iní zase: Nie veru; ale je mu podobný! A on sám povedal: Ja som! Riekli mu teda: Jako-že sa ti otvorily oči? On odpovedal: Ten Človek, čo sa menuje Ježiš, spravil blato a pomazal mi oči, a riekol mi: Iď k rybníku Siloe, a umyj sa. Išiel som, umyl som sa, a vidím. A riekli mu: Kdeže je ten? Riekol: Neviem! Priviedli toho, čo býval slepým, k Farizeom. A ono bola sobota, ked Ježiš urobil blato a otvoril mu oči. Znovu sa ho teda pýtali Farizei, že jakým činom prehliadnul? A on im rozprával: Položil mi blato na oči, a umyl som sa, a vidím. Preto hovorili niektorí z Farizeov: Tento Človek, čo nezachováva sobotu, nie je od Boha! Druhí zase povedali: Jako môže človek hriešnik takéto divy činiť? I povstala roztržka medzi nimi. Riekli teda opäť slepému: Čo ty hovoríš o tom, ktorý

ti oči otvoril? A on riekol: Je prorok! A neverili Zidia, že by bol býval slepým a že na oči prehliadnul, až povolali rodičov toho, čo bol prehliadnul, i spýtali sa ich, rečúc: Či je toto váš syn, o ktorom vy pravíte, že sa narodil slepým? Jakože teda teraz vidí? Rodičia odpovedali im a riekli: Vieme, že toto je náš syn a že sa slepým narodil; ale jakým činom teraz vidí, nevieme; alebo kto mu otvoril oči, my nevieme. Sami sa ho spýtajte! Má svoj vek, nech mluví za seba sám. Toto riekli jeho rodičia, preto že sa báli Židov; lebo Židia boli sa už sriekli, že vyobcujú zo synagogy každého, kto by ho uznal za Krista. Preto rodičia riekli: Má svoj vek, spýtajte sa jeho. Zavolali teda znovu človeka, ktorý býval slepým a riekli mu: Vzdávaj chválu Bohu; my vieme, že ten Človek je hriešnik! Ale on im riekol: Či je hriešnik, neviem; to jedno viem, že som bol slepý a že teraz vidím. Riekli mu teda: Čo ti urobil? Jako ti otvoril oči? On im odpovedal: Už som vám povedal, a počuli ste; načo chcete znovu počuť? Či snád i vy chcete stať sa jeho učeníkami? Zlorečili mu teda a riekli: Ty si mu buď učeníkom, my sme učeníci Mojžišovi. My vieme, že Mojžišovi mluvil Boh, ale o tomto nevieme, odkiaľ je. Odpovedal im ten človek a riekol: To je veru vec podivná, že vy neviete, odkiaľ je, a mne otvoril oči. A vieme, že Boh hriešnikov nečuje; lež kto slúži Bohu a plní jeho vôľu, toho vyslyší! Od vekov nenie slýchané, aby kto otvoril oči slepému od narodenia. Keď by tento nebol od Boha, nemohol by nič konať. Odpovedali a riekli mu: V hriechu si sa narodil celý, a ty nás budeš učiť? I vyhnali ho von. Ježiš počul, že ho vyhnali von; a keď ho postretol, riekol mu: Veríš ty v Syna Božieho? On odpovedal a riekol: Kto je to, Pane, aby som v neho veril? A riekol mu Ježiš: Videl si ho, a ten, ktorý s tebou mluví, je On. A on riekol: Verím, Pane! A padol na zem, a klaňal sa mu.

Vysvetlenie. Keď sa slepému od narodenia neskoršie oči otvoria — čo môže byť počiatkom aj večnej blaženosti jeho —, ten dvojnásobne vidí, ponevádž takému Pán aj vnútorné oči, vnímavosť duše otvoril. Nech sa tedy nikto neponosuje, keď ho Pán Boh aj trápením tiahne k Sebe. Blato, ktoré tu Ježiš upotrebil, a voda, v ktorej sa mu umyť kázal, nemaly v sebe žiadnu moc a Ježiš tieže len preto upotrebil, aby dokázal židom, že je aj v sobotu slobodno liečiť, nemocnému pomáhať; s druhej strany, aby im ukázal, že vnútorné milosti v ríši Jeho skrze zovnútorné znaky majú byť udeľované. Dojímavá je tá stálosť, pevnosť, vytrvanlivosť uzdraveného, ktorú dokázal v oči stíhaniu, ktoré pre vieru znášal. A dojímavé je i to húževnaté lnutie a vinutie sa k Ježišovi, od ktorého sa za žiadnú cenu nedal odlúčiť. Aj my máme nasledovať príklad tohoto slepca, a jako on, i my máme vďaky vzdávať Bohu za tie nepočetné dobrodenia, ktoré nám preukázal a dľa milosrdenstva Svojho nám ešte aj preukáže a zvláštne za to Mu ďakujme, že nám vieru do srdca zaštepil a v nej láskave utvrdil. Nedajme sa odstrašiť od vyznávania viery svojej ani opovržením, ani prenasledovaním, ani smrtou.

Na štvrtok po štvrtej nedeli pôstnej.

Čítanie *zo štvrtej knihy kráľovskej h. 4., v. 25—38.*

V tie dni prišla žena Sunamitka k Elizeovi na vrch Karmel: a keď ju muž Boží uzrel z ďaleka, riekol Giezimu, svojemu služobníkovi: Hľa, oná Sunamitka! Preto choď jej naproti a riekni jej: Dobre-li sa máš ty a muž tvoj a syn tvoj? A ona odpovedala: Dobre. A keď prišla k mužovi Božiemu na horu, objala mu nohy; a pristúpil Giezi, aby ju odstrčil. A muž Boží riekol: Nechaj ju! veď jej duša je plná horkosti a Pán to utajil predo mnou, ani mi neoznámil. A ona mu riekla: Či som ja žiadala syna od pána mojeho? Či som ti neriekla: Nešiaľ ma! A on riekol Giezimu: Prepáš si bedrá, a vezmi si palicu moju do ruky, a iď! Keď koho postretneš, nepozdravuj ho: a keď ťa kto pozdraví, neodpovedaj mu; a polož palicu moju chlapcovi na tvár. Ale matka chlapcova riekla: Jakože žije Pán, a jako žije duša tvoja, nespustím sa teba! I povstal, a išiel za ňou. Ale Giezi bol ich predišiel a položil palicu chlapcovi na tvár, avšak on nevydal hlasu, ani

neprecítnul; a vrátil sa jemu naproti, a oznámil mu a riekol: Nevstal chlapec! A vstúpil Elizeus do domu, a hľa, chlapec ležal mrtvý na svojom lôžku; a on vošiel a zavrel dvere za sebou a za chlapcom; a modlil sa k Pánovi. A vystúpil a ľahol si na chlapca; a položil ústa svoje jemu na ústa, a oči svoje jemu na oči, a ruky svoje jemu na ruky; a sklonil sa nad ním a zahrialo sa telo chlapcovo. Potom sa vrátil a prechádzal sa po dome, jedenkrát sem a raz tam, a znovu šiel nahor a ľahol si naňho, a chlapec zazívol sedemkrát, a otvoril oči. A zavolal Gieziho a riekol mu: Zavolaj tú Sunamitku! A ona zavolaná vnišla k nemu. A on riekol: Vezmi svojeho syna! Ona prijdúc, padla mu k nohám a uklonila sa až k zemi; i vzala si svojeho syna a vyšla. A Elizeus navrátil sa do Galgaly.

Vysvetlenie. Jako nám dnešné sv. čítanie vypráva, jedna matka bola veľmi skormútená pre telesný neduh svojho syna. Pospiechala tedy k Elizeusovi, aby u neho hľadala pomoc Božiu. Z tohoto predovšetkým to naučenie vyplýva pre nás a zvlášť pre rodičov, aby každú inú starosť odložiac, o uzdravenie nemocného sa starali. Majú sa postarať o lekára a modlitbou k Bohu sa obrátiť, aby na lieky lekárom predpísané Svoje sväté požehnanie vyliať ráčil. Viera sunamskej ženy bola slabá. preto volala so sebou aj Elizeusa a preto nevstal hneď chlapec,

keď Giezi, ktorý ho za mŕtveho považoval, svoju palicu na neho položil. Keď sa však Elizeus obrátil k Bohu o pomoc a ku vzkrieseniu aj prirodzené prostriedky upotrebil, chlapec otvoril oči, prebudil sa a ozdravel. Aj z toho je patrné, že Boh dáva Svoju pomoc tým, ktorí dúfajú v Neho.

Evanjelium *sv. Lukáša h. 7., v. 11—16.*

Za onoho času išiel Ježiš do mesta, ktoré sa menuje Naim: a išli s ním učeníci jeho i veliký zástup. A keď sa približoval k mestskej bráne, hľa, vynášali mrtvého, jedinkého syna svojej matky, ktorá bola vdova; a veliký zástup ľudu z mesta išiel s ňou, A keď ju uzrel Pán, pohnutý milosrdenstvom nad ňou, riekol jej: Neplač. A pristúpil a dotkol sa már (a nosiči zastavili sa), a riekol: Mládenče, tebe pravím, vstaň! A posadil sa, ktorý bol prv mrtvý a začal mluvit. A odovzdal ho svojej matke. A zaujala všetkých bázeň, a velebili Boha, i riekli: Veliký Prorok povstal medzi nami a Boh navštívil ľud svoj!

Vysvetlenie. Syn naimskej vdovy, o ktorom dnešné sv. evanjelium spomienku činí, už mrtvý bol a Kristus ho predsi ku životu priviedol. Jaký rozdiel je medzi chlapcom v predošlom sv. čítaní spomínanom a medzi týmto umretým mládencom, taký je rozdiel medzi Elizeusom a Kristom. Ježiš je Pán života a smrti! Sverme Mu tedy s radosťou svoj život; On ho môže odňať i udržať a nekonečnou láskou Svojou i zo smrti hriechu nás môže vzkriesiť. Rob s nami dľa Tvojej svätej vôle, o Ježiši! Popraj nám, aby sme vieru, nádej a lásku ustavične zachovali v srdciach svojich a posledné slovo naše bolo: „Pane! do rúk Tvojich porúčam ducha svojho!“

Modlitba cirkevná. Bože, dobrotivý Otče náš! ktorý si učiteľom a vodcom naším, zachráň dušu našu od hriechu, ktorý nás na každom kroku znepokojuje. Daj, aby sme vždy milými boli pred Tebou a pod ochranou Tvojou vždy bezpečné útočiste nalezli. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Na piatok po štvrtej nedeli pôstnej.

Čítanie *z tretej knihy kráľovskej h. 17., v. 17—24.*

V tie dni onemocnel syn ženy hospodárky a jeho nemoc bola veľmi ťažká, tak že mu až dych zastal. A ona riekla Eliašovi: Čo je mne a tebe, mužu Boží? Prišiel si ku mne pripomínať moje neprávosti a usmrtiť mi syna? A riekol jej Eliaš: Daj mi svojeho syna. A vzal ho z jej lona a vyniesol ho do hornej izby, kde prebýval sám, a položil ho na svoje lôžko, a volal k Pánovi a riekol: Pane Bože môj! Či aj túto vdovu, u ktorej mám jakú-takú živnosť, skormucuješ tak ťažko, že jej usmrcuješ syna? I rozprestrel sa a položil sa na chlapca po trikrát, a volal k Pánovi, i riekol: Pane, Bože môj, prosím Ťa, nech sa navráti duša tohoto chlapca do útrob jeho. A vyslyšal Pán hlas Eliašov, a navrátila sa duša chlapcova doňho, a ožil. A vzal Eliaš chlapca a sniesol ho s hornej izby na dol do domu, a oddal ho jeho matke, i riekol jej: Hľa, syn tvoj žije! A žena riekla Eliašovi: Po tomto včuľ poznávam, že si ty mužom Božím a že slovo Pánovo v ústach tvojich je pravé!

Vysvetlenie. Dľa výpovede Theodoreta slová ženy v prítomnom sv. čítaní sú podivuhodné. Hovorí: Svetlo svätosti mojej zrejmými činí hriechy moje, ktoré predtým skryté boly predo mnou. S chvályhodným uznaním svoje vlastné hriechy drží za prameň svojho nešťastia. To, že prorok sa trikrát naklonil nad dieťa, znamená, že ľudia sťa mrtví ležali v hriechoch svojich, ale Boh sostúpil k nim a ich vzbudil. Trojnásobné naklonenie znamená najsvätejšiu Trojicu, póneváč veriacich kresťanov ani Otec bez Syna, ani Otec so Synom bez Ducha sv. nevzkriesia jednúc z mŕtvych.

Evanjelium *sv. Jána h. 11., v. 1—45.*

Za onoho času bol jeden nemocný, Lazar z Bethanie, z mestečka Marie a Marty, jej sestry. (A to bola tá Maria, čo pomazala Pána masťou a poutierala mu nohy vlastnými vlasami a jejžto brat Lazar bol nemocný.) Poslaly teda jeho sestry k nemu, a riekly: Pane, hľa, koho miluješ, je nemocný! A keď to očul

Ježiš, riekol im: Táto nemoc nie je k smrti, ale na oslavu Božiu, aby syn Boží bol skrze ňu oslávený. A miloval Ježiš Martu, a jej sestru Mariu, i Lazara. Jako teda uslyšal, že je nemocný, pozostal ešte dva dni na tom mieste, kde bol; potom riekol učeníkom svojim: Poďme zase do Judska! Učeníci mu riekli: Majstre, teraz ťa hľadali Židia ukamenovať, a zase ideš ta? Ježiš odpovedal: Či deň nemá dvanásť hodín? Chodí-li kto vo dne, neurazí sa, lebo vidí svetlo tohoto sveta; ale ak by chodil v noci, urazí sa, lebo nie je svetla v ňom. Toto rieknuc, povedal im potom: Lazar, priateľ náš, spí: ale idem prebudiť ho zo sna! Riekli teda učeníci jeho: Pane, keď spí, bude zdravým! Ale Ježiš hovoril o jeho smrti; a oni sa domnievali, že hovorí o snivom spánku. Tenkrát im teda Ježiš riekol zjavne: Lazar umrel; a radujem sa pre vás, že som nebol tam, aby ste uverili. Ale poďme k nemu. Riekol teda Tomáš, ktorý sa nazýva blíženec k spoluučeníkom: Poďme i my, aby sme zomreli s ním. Keď teda Ježiš prišiel, našiel ho už štyri dni pochovaného v hrobe. A Bethania bola blízko Jeruzalema, asi na pätnásť štadiov (t. j. na malú hodinku cesty). A mnohí zo židov prichádzali k Marte a k Marii tešiť ich za ich bratom. Marta teda jako počula, že Ježiš ide, vyšla mu naproti, ale Maria sedela doma. I riekla Marta Ježišovi: Pane, keby si bol býval tu, brat môj nebol by umrel; ale i teraz viem, že o čokoľvek Boha požiadaš, Boh ti to dá. Ježiš jej praví: Brat tvoj zase vstane! Riekla mu Marta: Viem, že vstane pri vzkriesení posledného dňa. Ježiš riekol jej: Ja som vzkriesenie a život; kto verí vo mňa, bude žiť, aj čo by zomrel; a každý, kto žijúc verí vo mňa, nezomre na veky. Veríš to? Riekla jemu: Ovšem, Pane, ja som uverila, že si ty Kristus, Syn Boha živého, ktorý si prišiel na tento svet. A keď to povedala, odišla, i zavolala Mariu, svoju sestru a riekla potichu: Majster je

tu a volá ťa. Keď to táto počula, vstala rýchle a išla k nemu, lebo Ježiš nebol ešte prišiel do mestečka; ale bol ešte na tom mieste, kde ho postretla Marta. Židia teda, ktorí boli s ňou v dome a ju tešili, keď videli, že Maria napochytre vstala a vyšla von, išli za ňou a riekli: Ide k hrobu, vyplakať sa tam. A keď Maria prišla ta, kde bol Ježiš, jako ho uzrela, padla mu k nohám, a riekla mu: Pane, keby si bol býval tu, brater môj nebol by umrel. Ježiš teda vidiac ju, že plače, i Židov, ktorí prišli s ňou, že plačú, zastonal v duchu a skormútil sa sám, a riekol: Kde ste ho uložili? Riekli mu: Pane, poď a pozri! Na to Ježiš zaplakal. Riekli teda židia: Hľa, jako ho miloval! A niektorí z nich hovorili: Či nemohol tento, ktorý otvoril oči slepému od narodenia, urobiť, aby tento nezomrel? Vtedy Ježiš znovu zastonajúc sám v sebe, pristúpil k hrobu. A bola to jaskyňa, na ktorej svrchu položený bol kameň. Ježiš riekol: Odvaľte kameň! Riekla mu Marta, sestra zomrelého: Pane, už smrdí; veď je štyri dni v hrobe! Ježiš jej odpovedal: Či som ti neriekol, že keď budeš veriť, uzreš slávu Božiu? Odvalili teda kameň. A Ježiš pozdvihnúc oči hore, riekol: Otče, ďakujem ti, že si ma vyslyšal! Ja som síce vedel, že mňa vždycky slyšíš; ale pre ľud, ktorý tu stojí okolo, riekol som to, aby uverili, že si ty mňa poslal. Toto povediac, zavolal hlasom veľkým: Lazare, poď von! A hneď vyšiel mrtvý, poviazaný na nohách i na rukách stužkami, a tvár mu bola obviazaná ručníkom potným. Ježiš im riekol: Rozviažte ho, a nechajte ho odísť. A mnohí zo Židov, ktorí boli prišli k Marii a Marte a videli, čo Ježiš učinil, uverili v neho.

Vysvetlenie. Tým skutkom svojím, že Lazara vzkriesil, znovu dokázal Ježiš, že je On Syn Boha živého, Pán života a smrti. Preto klaňajme sa mu, jako Bohu a k Nemu sa obráťme v potrebách svojich o pomoc; On nám ju neodopre, prosíme-li o ňu tak vrúcne a dôverne, jako sestry Lazarove.

Keď Marta už-už tratila vieru, Ježiš pozdvihnul ju z malomyseľnosti, rieknuc: „Ja som vzkriesenie a život; kto verí vo Mňa, čo i umre, bude žiť; a každý, kto žije, a verí vo Mňa, nezomre na veky," to jest nielen skutočným životom duševným bude obdarený, ale ani dľa tela opravdive neumre. Lebo keď aj telo splatí dlh hriechu a umre, ale duševným znovuzrodením, neporušené a oslávené telo obsiahne, tak že smrť tela je usnutie, za ktorým po zmrtvých-vzkriesení bude nasledovať večne jasný deň blaženosti. Pane Bože! popraj nám, aby sme i my mohli niekdy uzreť ten šťastný deň a účastní boli slávy Tvojej, aby sme Ťa s oslávenými dušiami večne chváliť a zvelebovať mohli.

Modlitba cirkevná. Všemohúci Pane Bože, udel nám, aby — ktorí v povedomí slabosti svojej v Tvojej sile tak veľmi úfame, — Tvojej láskyplnej ochrane vždy sme sa tešili. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

V piatok po štvrtej nedeli pôstnej.

Sviatok najdrahšej krvi Pána nášeho, Ježiša Krista.

Vchod sv. omše. „Vykúpil si nás Pane v krvi Svojej z každého pokolenia a jazyka a národa a kmenu: a učinil si nás kráľovstvom Bohu nášmu." (Zjav. 5. 9.) „Milosrdenstvá Pána na veky budem prespevovať; na pokolenie a pokolenie budem prespevovať pravdu tvoju v ústach svojich." (88. Žalm 1.) Sláva Otcu, i Synu, i Duchu Svätému, jako bolo na počiatku i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Modlitba cirkevná. Všemohúci večný Bože, ktorý si jednorodeného Syna Tvojho za vykupiteľa sveta ustanovil, a Jeho krvou chcel si byť ukrotený: popraj, prosíme, aby sme cenu vykúpenia svojho tak slávnou úctou ctili, a mocou jej od zlého prítomného života tak chránení boli na zemi, aby sme sa večnému ovociu tešili v nebesiach. Skrze tohože Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *z listu sv. Pavla k Židom h. 9., v. 11—15.*

Bratri! Kristus, prijdúc čo najvyšší kňaz budúcich dobrôt (t. j. večného spasenia), prez mnoho väčší a dokonálejší stánok, nie urobený rukou, totižto nie z tohoto sveta, ani nie s krvou kozľacou a telacou, ale so svojou vlastnou krvou vstúpil do

svätyne jediný krát, preto že vynašiel večité vykúpenie. Lebo jestliže pokropenie krvou kozľacou a býkovou a popolom z jalovky posväcuje poškvrnených k občisteniu na tele, o koľko viacej krv Kristova, ktorý skrze Ducha svätého, obetoval sám seba celkom čistého Bohu, očistí naše svedomie od skutkov mrtvých, aby sme slúžili Bohu živému. A preto je on Prostredníkom novej úmluvy (t. j. Nového zákona), aby keď už nastúpila smrť, k vykúpeniu za priestupky, počas prvej úmluvy páchané, — dosiahli zaslúbenie večného života aj tí, ktorí sú povolaní v Kristu Ježišovi Pánu našom.

Evanjelium *sv. Jána h. 19., v. 30—35.*

Za onoho času, keď Ježiš okúsil ocot, riekol: Dokonané je! A nakloniac hlavu, oddal dušu. — Židia teda (ponevádž to bol deň prípravný), aby nezostaly telá na kríži čez sobotu (bol totižto veliký deň v onú sobotu), prosili Piláta, aby boly zlámané im hnáty, a aby boli sňatí. Prišli teda vojaci i polámali hnáty prvému i druhému, ktorí boli ukrižovaní s ním. Ale keď prišli k Ježišovi a videli, že už zomrel, nezlámali mu hnáty; lež jeden z vojakov otvoril mu bok kopiou, a na skutku vyšla krv a voda. A ten, ktorý to videl, vydáva o tom svedoctvo, a svedoctvo jeho je pravdivé.

Odpustková modlitba k úcte najsv. krvi. Drahá krv života večného, výkupná mzda celého sveta, nápoj a kúpeľ spasenia pre duše naše, ktorá ustavične zastávaš veci človeka pred trónom milosrdenstva Najvyššieho! Najhlbšou pokorou Ťa vzývam a žiadam si, nakoľko je to v mojej moci, zadosťučiniť Ti za zlosti a urážky, ktorých sa Ti ustavične dostáva od ľudí, Tvojich to tvorov, obzvláštne od tých, ktorí sa opovažujú rúhave Ti zlorečiť! Ach, kto by nezveleboval túto nekonečne drahú krv? Kto by nezahorel láskou k Ježišovi, ktorý ju vylieval? Čo by bolo zo mňa, keby ma táto Božská krv nebola vykúpila? A čo ju do poslednej kvapky vytlačilo zo žíl môjho Pána? Ach! zaiste nič inšie, než — láska! — O nesmierna láska, ktorá nám udelila tento balzam, plný spásy! O neoceniteľný balzam, ktorý tiekol z prameňa nesmiernej lásky! Ach učiň, aby Ťa každé srdce milovalo a každý jazyk aby Ťa zveleboval a Ti ďakoval teraz a vždy, až ko konca časov! Amen.

(Odpustky: 300 dní raz cez deň. VII. Pius, 18. oktobra 1815.)

Na sobotu po štvrtej nedeli pôstnej.

Čítanie *z Izaiáša proroka h. 49., v. 8—15.*

Toto praví Pán: V čas milostivý vyslyším ťa a v deň spasonosný spomôžem ti a ochránim ťa a postavím ťa k (novej) úmluve s ľudom, aby si povzdvihol zem a zaujal spustošené dedictvá; aby si riekol uväzneným: Vyjdite! a tým, čo sedia vo tmách: Poďte na svetlo! Popri cestách popásať sa budú a na všetkých holiach budú im pastviská; nebudú lačnieť, ani žížnit, a nebude na nich dorážať horúčosť, ani slnce; lebo pastier, ktorý sa nad nimi sľutuje, bude ich viesť, a napájať ich bude u vodných prameňov. A urobím cestami všetky moje vrchy a vyvýšim chodníky svoje. Hľa, títo dôjdu z ďaleka a hľa, tamtí od polnoci a od mora, a títo od poludnej zeme. Veselte sa nebesá, a plesaj zem; prespevujte hory radostnú oslavu; lebo Pán potešil ľud svoj a smiloval sa nad biednymi svojimi! Ale riekol Syon: Zanechal ma Pán a panovník môj, zapomnel na mňa! Čiže môže žena zabudnúť na svoje nemluvniatko aby sa nesmilovala nad synom svojeho života? A čo by aj ona zabudla naňho, ja predsa nezabudnem na teba, praví všemohúci Pán.

Vysvetlenie. Prorok Izaiáš v tom proroctve cieli na vyslobodenie židov z babylonského zajatia, ale spolu aj na vykúpenie Kristovo. Kristus je prostredníkom novej smluvy, povolaný k tomu, aby zkazené pokolenie ľudské napravil a ztratené dedictvo dietkam Božím znovu vydobyl a medzi nimi podelil, keď ich z moci diabla, hriechu a bludu vyslobodí. A tým, ktorí sa z ríše hriechu a bludu navrátia, nič nebude chybeť na ceste, ponevádž veriaci nového zákona všade naleznú pokrm duše, chlieb života, a nič zlého sa im neprihodí, nič im neuškodí, lebo milosrdný Boh otvorí im vo sv. sviatostiach prameň milostí, odstráni prekážky spasenia a oni zvelebovať budú Boha za svoje oslobodenie. — Ó, poďte otroci, ktorých hriech v porobe drží, vyndite na svetlo a spojte sa s tými, ktorí opravdivým pokánim vracajú sa k Pánu a dajú sa osvietiť Božským lúčom Jeho; On zaiste i vás prijme pod ochranu Svoju, lebo milosrdenstvo Jeho s pokolenia na pokolenia tých, ktorí sa Ho boja.

Evanjelium *sv. Jána h. 8., v. 12—20.*

Za onoho času mluvil Ježiš zástupom židovským a riekol: Ja som svetlo sveta; kto nasleduje mňa, ten

nechodí potme, ale bude mať svetlo života. I riekli mu Farizei: Ty vydávaš svedoctvo sám o sebe; svedoctvo tvoje nie je pravdivé. Ježiš im odpovedal a riekol: Čo hneď ja vydávam svedoctvo sám o sebe, predsa je moje svedocto pravdivé; lebo viem, odkiaľ prichádzam, alebo kam idem! Vy súdite podľa tela; ale ja neposudzujem nikoho. A keď ja súdim, súd môj je pravdivý; lebo nie som samotný, lež ja i Otec, ktorý mňa poslal. A vo vašom zákone stojí písané, že svedoctvo dvoch ľudí je pravdivé. Ja som, ktorý vydávam svedoctvo sám o sebe, a svedoctvo vydáva o mne i Otec, ktorý mňa poslal. Hovorili mu teda: Kde je tvoj Otec? Ježiš odpovedal: Vy neznáte ani mňa, ani mojeho Otca; keby ste mňa znali, znali by ste snáď aj mojeho Otca! Tieto slová mluvil Ježiš u pokladnice, keď učil v chráme, a nikto ho nechytil, lebo ešte nebola prišla hodina jeho.

Vysvetlenie. V tomto evanjeliume menuje sa Kristus svetlom sveta, čili učiteľom ľudí v tom najšľachetnejšom smysle slova, preto hovorí, že kto Jeho a Jeho učenie nasleduje, nekráča v tme, neni v blude a — čo s tým súvisí — nie je v hriechu a duševnej biede, ale je majiteľom pravdy, ktorá k čnosti privádza a v budúcnosti spasí. A keď židia pochybovali v pravdivosti Jeho svedoctva, poneváč ho Sám za Seba vydával, Ježiš im odvetil, že svedoctvo Jeho predsi je pravdivé, poneváč vie: odkiaľ je, totižto z Boha, je Syn Boží a jako Boh ani nie je utisnutý na svedoctvo druhého. Krem toho nestojí osamotele, lebo Otec nebeský svedčí pri Ňom, lež židia neznajú Otca, lebo keby Otca znali, znali by i Syna, a naopak poznanie Syna priviedlo by ich k poznaniu Otca. — A tak je to aj teraz. Mnohí zapierajú Božstvo Ježiša Krista, — asíce preto, poneváč samého Boha neznajú, a nemôžu pochopiť, jako by sa bol mohol ten mocný Boh obetovať za nás, biednych hriešnikov. Nedbajú na reči, skutky Ježiša, z ktorých by sa o lepšom poučiť mohli, srdce a myseľ ich je zatemnená: — preto neveria v Neho.

Modlitba cirkevná. Bože, ktorý sa nehneváš na tých, ktorí dúfajú v Teba, ba smiluvávaš sa nad nimi, popraj, aby sme zlé, čo sme učinili, oplakali a boli sme hodnými obdržať milosť Tvojej útechy. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Na piatu nedeľu pôstnu, „Judica“ alebo „Smrtná“ rečenú.

Táto nedeľa po začiatočných slovách omše sv. nazýva sa „Judica“, — latinsky sa menuje „passionis“, slovensky **smrtnou**, lebo celý tento čas zaoberá sa cirkev sv. s umučením a smrťou Krista Pána. Dnes v chrámoch zastierajú sa kríže na pamiatku toho, že tento čas sa skrýval Kristus pred židmi a nebolo Ho verejne vídať — až do Jeho slávnostného vchodu do Jeruzalema. Cirkev sv. pri sv. omši vynecháva chválospev „Sláva Otcu atď.“, chcejúc tým na javo dať, že nie sme hodní chváliť a vzývať Trojediného Boha, kým Syn Boží hanu a potupu musí znášať za hriechy naše. Žalm „Judica“ neodrieka dnes kňaz pri dolňom schode oltára, jako inokedy, ponevádž dnes držali židovskí kňazia poradu proti Ježišovi, — lež cirkev sv. odrieka ten žalm pri **vchode sv. omše**, v mene trpiaceho Spasiteľa praviac: „Posúď ma, Bože, a rieš vec moju medzi bezbožným národom, od zlostného a lstivého človeka osloboď ma. Vypusť svetlo Svoje a pravdu Svoju: ony ma uvedú a privedú k svätému vrchu Tvojmu a do stánkov Tvojich. (Žalm 42.)

Cirkevná modlitba. Prosíme Ťa, všemohúci Bože, vzhliadni na služobníkov Svojich, aby štedrosťou Tvojou riadení boli telesne, — a obranou Tvojou chránení boli duševne. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *z listu sv. Pavla k židom h. 9., v. 11—15.*

Bratia! Kristus, prijdúc čo najvyšší kňaz budúcich dobrôt (t. j. večného spasenia), cez mnoho väčší a dokonalejší stánok, nie urobený rukou, totižto nie z tohoto sveta, ani nie s krvou kozľacou a teľacou, ale so svojou vlastnou krvou vstúpil do svätyne jediný krát, preto že vynašiel večité vykúpenie. Lebo jestliže pokropenie krvou kozľacou a býkovou a popolom z jalovky posväcuje poškvrnených k občisteniu na tele, o koľko viacej krv Kristova, ktorý skrze Ducha Svätého obetoval sám seba cele čistého Bohu, očistí naše svedomie od skutkov mrtvých, aby sme slúžili Bohu živému. A preto je on Prostredníkom novej úmluvy (t. j. nového zákona), aby, keď už nastúpila smrť, k vykúpeniu za priestupky počas prvej úmluvy páchané, — dosiahli zaslúbenie večného života aj tí, ktorí sú povolaní v Kristu Ježišovi, Pánu našom.

Vysvetlenie. V tomto sv. čítaní poučuje nás apoštol, že Kristus, jako najvyšší kňaz nového zákona, krvou Svojou na oltári kríža vyliatou úplne zadosťučinil za hriechy sveta a teraz je už len to potrebné, aby hriešnici vlastným spoluúčinkovaním účastnými stali sa zásluh umučenia Krista Pána a nadobudli si ovocia smrti Jeho k životu večnému. Cirkev sv. preto prečituje svojim veriacim dnešnú epištolu, aby hriešnici pôstom, pokánim a inými skutkami kajúčnosti účastnými stali sa umučenia Krista Pána a vďaky vzdávali Bohu za veľké dobrodenia vykúpenia, aby Ho milovali a zvelebovali.

Vzdychnutie. O milostivý Ježiši, popraj nám, aby sme hriechy svoje náležite oľutovali, čnosť vykonávali, a tak účastnými sa stali Tvojho horkého umučenia, a tak prisľúbené nám dedictvo života večného obsiahli.

Evanjelium *sv. Jána h. 8., v. 45—59.*

Za onoho času riekol Ježiš zástupom židovským: Kto z vás môže mňa obviňovať z hriechu? Keď vám hovorím pravdu, prečože mi neveríte? Kto je z Boha, slyší slovo Božie; vy preto neslyšíte, že nie ste z Boha. I odpovedali na to židia a riekli mu: Či my nehovoríme dobre, že si ty Samaritán a posadlý diablom? Ježiš odpovedal: Ja nie som posadlý diablom, ale vzdávam česť svojemu Otcovi a vy ste mňa tu zneuctili: Ale ja nehľadám vlastnú slávu, jesto kto ju hľadá a bude i súdiť. Amen, amen, pravím vám, jestli kto zachová moje slová, neuvidí smrti na veky. Na to riekli židia: Včuľ sme poznali, že máš zlého ducha. Abraham umrel, i proroci, a ty pravíš: jestli kto zachová moje slová, neokúsi smrti na veky! Či si ty snáď väčší, nežli otec náš Abraham, ktorý umrel? I proroci zomreli! Kým sa ty to robíš sám? Ježiš odpovedal: Oslavujem-li ja sám seba, sláva moja je nič; Otec môj je ten, čo mňa oslavuje, o ktorom vy pravíte, že je on váš Boh. A nepoznali ste ho; ale ja ho znám, a keď by som riekol, že ho neznám, bol by som lhárom, zarovno vám. Ale ja ho znám a reč jeho zachovávam. Abraham, otec váš, zaplesal, že uvidí môj deň: videl ho a za-

radoval sa. Riekli mu na to židia: Nemáš ešte ani päťdesiat rokov a bol by si videl Abrahama? Riekol im Ježiš: Iste, iste, pravím vám, prv nežli bol Abraham, som ja. Vtedy uchopili kamene, aby ich hádzali na neho; ale Ježiš sa skryl a vyšiel z chrámu.

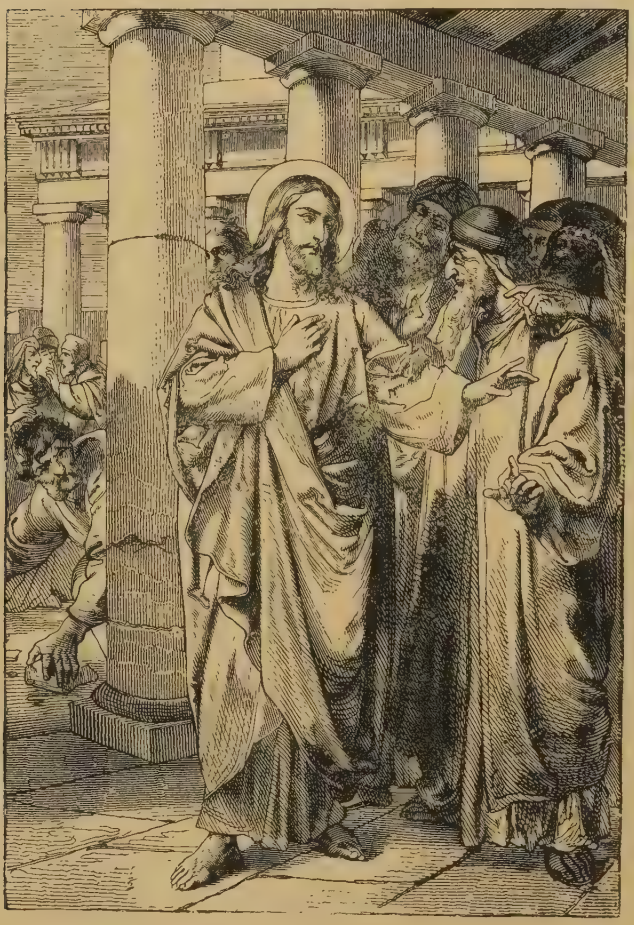

Prečo sa pýtal Kristus židov: **„Kto z vás Ma obviní z hriechu?“**

1. Aby nás poučil, že človek, ktorý je povolaný iných napomínať, karhať a trestať, aj sám musí byť dľa možnosti bez hriechu. 2. Aby dokázal, že On, ponevádž nemá chyby a hriechu, je viac, než človek (sv. Ján I. 1. 8.); nasledovne On je Messiaš, Syn Boží. To viackrát povedal židom, zvlášť v dnešnom evanjeliume otvorene vyslovil a zázrakami Svojimi zjavne dokázal.

Prečo riekol: **„Kto je z Boha, slová Božie slyší“?**

Aby židia, ktorí nechceli učeniu Jeho veriť a Ho nasledovať, porozumeli, že nepatria medzi Synov Božích, ale medzi synov diabla, — lebo kto z Boha je, vďačne slyší slovo Božie, ale zemský človek, človek telesných citov a diabolských žiadostí ani počuť nechce o Bohu a slove Jeho, aby v svojom bezbožnom živote mýlený a hatený nebol. Dľa tejto výpovede Krista Pána ľahko môžeme súdiť o sebe, či sme z Boha, alebo

nie? Lebo jestli vďačne a ochotne počúvame slovo Božie, jestli s radosťou navštevujeme chrám Boží, kedykoľvek len stačíme. keď v nábožných a poučných, mravných knihách a čítaní úľubu nachádzame a tam obsažené rady nasledujeme: vtedy sme dietky Božie. Nechceme-li však pravdu počuť, vyhýbame-li chrámu a tým miestam, kde by sme niečo dobrého mohli sa naučiť, keď dobrú, poučnú knihu odhodíme, v nemravných spisoch sa kochávame, zlé spoločnosti vyhľadávame, hriešne reči vďačne naslúchame, ba i sami hovoríme; keď sme v dobrom leniví, a v zlom usilovní: vtedy sme podobní židom, ktorí učenie Kristovo neprijali, a Syna Božieho ešte prenasledovali, — a potom aj podobný trest môžme očakávať.

Potešenie v utrpenom na cti utŕhaní.

Keď Kristus pravdu povedal židom, tí Ho potupnými a utrhačnými rečiami obsypali: nazvali Ho samaritánom, to jest bludárom, bludovercom a posadlým diablom. Toto môže k úteche slúžiť tým, ktorí sú nevinne osočovaní, — veď nič horšieho ich nestihlo, jako Krista Pána. Sv. Augustín takto teší tých, ktorým svet nevinne utrhuje (Jerem. 10. De verbo Dom.): „Jaká potupa by nás mohla zastihnúť, ktorú by náš Spasiteľ prv nebol trpel? Na cti nám utrhujú? O, Jemu prv a viac utŕhali, keď Ho mnohožráčom, bludárom a buričom nazývali, keď Ho spoločníkom a priateľom hriešnikov, diablom posadlým menovali, ba i to musel slyšať, že pomocou Belzebuba, kniežaťa diablov, vyháňa zlých duchov.“ Preto aj učeníkov Svojich tešil slovami: „Ak nazývali otca Belzebubom, čím viac jeho čeliadku?“ Horké sú nám bolasti? Niet tej horkej bolasti, ktorú by On nebol trpel, lebo či je niečo bolastnejšieho, než smrť na kríži? Preto hovorí sv. Pavel, aby sme pri každom trápení a ponížení na Toho mysleli, ktorý — ačkoľvek Sám bol samá nevinnosť — takéto znášal od hriešnikov a neustávajme a nebuďme malomyseľní v trápení.

Prečo a jako sa bránil Kristus proti utrhačným rečiam židov?

Tak, že pokojne jednoducho podvrátil všetko, čo proti Nemu hovorili, rieknuc im: že On nemá diabla a že pravdu mluví židom; nie preto, jakoby bol samaritán a tak zvaný nepriateľ židov, lež poneváč plnením Svojho povolania ctiť chcel Otca. A že Kristus na to obviňovanie vôbec odpovedal, kdežto

inokedy mlčaním pominul, bolo preto, lebo včuľ by bol mlčaním Svojím staby potvrdil pomluvu, a tak by bolo Jeho Božské poslanie v pochybnosť braté a tým by bola Jeho Božská česť a spasenie ľudí ujmu utrpela. — Týmto Svojím konaním nám Kristus príklad dáva, aby sme sa proti utŕhaniu a osočovaniu len vtedy bránili, keby tieto pomluvy sláve Božej a spáse ľudskej škodily, — a aj vtedy pokojne a skromne. Jestli však len našu osobnú česť napádajú, sverme obranu svoju na Boha, a On, nekonečná Spravodlivosť, zaiste nám prisúdi pravdu.

Jako videl Abraham deň Kristov?

V duchu svojom, to jest 1. kým žil na tomto svete, následkom zjavenia Božieho príchod Kristov držal za istý, vierou svojou za prítomný, a tomu sa z hĺbky srdca tešil pre nekonečné blaho, ktoré z príchodu Krista pre celé človečenstvo malo vyplývať. 2. V predpeklí aj s druhými patriarchami zo zvláštneho zjavenia Božieho sa dozvedel, že Kristus už skutočne prišiel, čo mu k nesmiernej úteche slúžilo. — I z tohoto vidno, že zomrelí účasť berú na osue našom radujú, tešia sa, keď sa nám dobre vodí, obzvláštne, keď nám Boh milosti Svoje udeľuje k dobrému, a my tieže k dobrému duše svoje aj skutočne používame.

Prečo chceli židia Krista ukamenovať?

Ponevráč sa nazval Synom Božím, a toto považovali oni v svojej zaslepenosti a nevere za bohorúhanie, ktoré dla zákona Mojžisovho smrťou bolo trestané. (III. Mojž. 24. 15. 16.)

Prečo sa skryl Ježiš pred židmi a prečo sa radšej nepomstil na nich?

1. Aby dokázal Svoju trpezlivosť, tichosť a lásku ku hriešnikom, a tým aby nás poučil, aby sme nepriateľovi ustúpili a mu vyhýbali, ale na žiaden pád sa na ňom nepomstili. 2. Tým popredku ukázal, že sa od židov pre ich trvdošijnosť odvráti a obráti sa k pohanom (Ján 12. 20.), jako to potom, dľa príkladu Jeho, apoštolovia učinili. (Skut. apošt. 13. 46.) 3. Chcel nás upozorniť, aby sme vyhýbali zlostným a zvadlivým ľuďom: „Česť človeku, ktorý sa utiahne od závodenia, a pošetilci sa zapletú do zvady.“ (Prisl. 20. 3.); lebo kde sú zvady a rozopry, tam nie je Boh.

Nábožné cvičenie. Najláskavejší Ježiši! keď Ti smrteľní nepriatelia tak utŕhali, Ty si im láskave a ticho odpovedal, a keď Ťa kamenovať chceli, ustúpil si im: a my žiadnu urážku nemôžme trpezlive zniesť, v ničom nechceme bližnému svojmu ustúpiť, lež vždy s najväčším rozhorčením sa pomstíme na ňom: odpusť nám našu netrpezlivosť a hnevlivú náruživosť, a daj nám Svojej Božskej milosti, aby sme urážky trpezlive znášať mohli a tichí boli v protivenstvách. Spolu nám popraj, aby sme Tvoje sväté slovo vďačne a pozorne počúvali, dobre rozumeli, verne zachovali a tak dľa sľubu Tvojho večne živí boli. Amen.

Na pondelok po piatej nedeli pôstnej.

Čítanie *z Jonáša proroka h. 3., v. 1—10.*

V tie dni stalo sa slovo Pánovo k Jonášovi po druhýkrát, rečúc: Vstaň a iď do Ninive, mesta veľkého, a ohlasuj mu kázeň, ktorú ti poviem ja. A Jonáš vstal a išiel do Ninive podľa rozkazu Pánovho. A Ninive bolo mesto veľké, na tri dni cesty dokola. A počal Jonáš vchádzať do mesta cestou jednoho dňa a vyvolávajúc, riekol: Ešte štyridsať dní, a Ninive bude vyvrátené! A uverili mužovia ninivskí v Boha, a vyhlásili pôst, a obliekli sa do žíniny od najväčšieho až do najmenšieho. A došlo to slovo aj ku kráľovi ninivskému; a vstal so svojeho trónu, a odložil svoj (kráľovský) plášť so seba a obliekol sa do (kajúcnej) žíniny, a sosadol na popol. A dal vyhlásiť a hovoriť v Ninive z rozkazu kráľovského a jeho kniežat tieto slová: L'udia i hovädá, voly i ovce nech neokúsia ani zbla, nech sa ani nepasú, ani nepijú vody! A nech sa zaobalia žíninou ľudia, i hovädá; a nech kričia silne k Pánovi; a každý človek nech sa odvráti od svojej zlej cesty a od neprávosti, ktorá mu lipne na rukách. Kto vie, či sa Boh neobráti a neodpustí; a keď sa odvrátil od prchkého hnevu svojeho, či zahynieme? A Boh pozrel na ich skutky, že sa odvrátili od svojej zlej cesty; a smiloval sa nad ľudom svojím Pán Boh náš.

Vysvetlenie. Prorok Jonáš náramné nešťastie predpovedal mestu Ninive. Toto nešťastie však Ninivíčani odvrátili od seba, asíce tak, že celé obyvatelstvo, veľkí i malí, skrúšené pokánie činili. Preto ich Kristus pochválil, ba i nad židov povýšil, lebo títo i ďalej v nekajúcnosti zotrvávali. (Mat. 12, 41.) Tu vidíme, že nekonečná láska a milosrdenstvo Božie už i zaslúžený trest

odvráti od nás, keď kajúcou a skrúšenou dušou predstupujeme pred obličaj Jeho, a tak hnev Jeho ukrotíme. Ale vidíme tu i to, že keď na ceste hriechu zostávame, trestom, nehodami nás stíha. Sv. čítanie vo všeobecnosti nás však poučuje, že keď obyvatelia Ninive na slovo Jonáša pokánie činili, tým viac máme my na slová Syna Božieho hriech svoj olutovať a pokánie činiť.

Evanjelium *sv. Jána h. 7., v. 32—39.*

Za onoho času poslali kniežatá a Farizei sluhov, aby Ježiša chytili. I riekol im Ježiš: Ešte za krátky čas som u vás; a odídem k tomu, ktorý mňa poslal. Budete mňa hľadať a nenajdete; a kde som ja, vy ta prijsť nemôžete. Hovorili teda židia medzi sebou: Kam pôjde tento, že ho my nenajdeme? Či snáď pôjde medzi rozptýlené (pohanské) národy a bude učiť pohanov? Jaká to reč, čo povedal: Hľadať mňa budete a nenajdete; a kde som ja, vy nemôžete ta prijsť?! A zase v posledný, veliký to deň sviatku, stál Ježiš a volal i riekol: Jestli kto žížni, nech prijde ku mne a nech sa napije. Kto verí vo mňa, tomu, jako písmo praví, potečú zo života jeho potoky živej vody! A toto povedal o Duchu, ktorého mali prijať tí, čo uveria v neho.

Vysvetlenie. Ježiš slovami dnešného evanjelia napomína židov a ich upozorňuje, že sa o nedlho vráti k Otcovi, k Bohu do nebies, kam Ho nemôžu nasledovať. Majú tedy použiť čas, kým je na zemi, lebo keď sa pominie tento čas milosti, nikdy sa viac nevráti. V tých slovách je i to zahrnuté, že každý jedon — tak jednotlivec, jako i celé pokolenie ľudské, dostávajú od Boha istý čas, ktorý majú milosťou Božou k svojmu dobrému, k spaseniu duše svojej použiť. Minie-li sa tento čas v nečinnosti, nešťastie, zatratenie bude nasledovať. — I my povážme a použime dni 40 denného pôstu, ktoré nám ešte zostávajú, lebo kto vie, či po uplynutí týchto obdržíme ešte čas milosti? Nech nás toto povedomie povzbudzuje k nasledovaniu nášho drahého Spasitela, a môžeme úfať, že Jeho lásky a milosrdenstva účastní budeme.

Modlitba cirkevná. Udeľ ľudu Svojmu, prosíme Ťa Pane, duševné a telesné blaho, aby dobrých skutkov sa pridŕžajúc, vždy bol hodný stálej ochrany Tvojej. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Na utorok po piatej nedeli pôstnej.

Čítanie *z Daniela proroka h. 14., v. 28—42.*

V tie dni shromaždili sa Babylončania ku kráľovi a riekli mu: Vydaj nám Daniela, ktorý Bela zkazil a draka zabil, lebo ináč zabijeme teba i tvoju rodinu! Keď teda kráľ videl, že sa zúrive oborili naňho, donútený násilím vydal im Daniela. A oni uvrhli ho do jamy levovej, a bol tam za šesť dní. A bolo v jame sedem levov, ktorým každý deň dávali sa dve telá a dve ovce; len tenkrát sa im nedaly, aby zožrali Daniela. Bol tedy v Judsku prorok Habakuk, a on navaril váry a nadrobil chleba do hlbokej misy, a vybral sa na pole, aby to zaniesol žencom. A riekol anjel Pánov Habakukovi: Zanes obed, ktorý máš, do Babylona Danielovi, ktorý je v jame levovej. I riekol Habakuk: Pane, Babylon som nevidel a o jame neviem. I uchopil ho anjel Pánov za vrch jeho hlavy a niesol ho za vlasy na hlave, a postavil ho nad jamou s rýchlosťou ducha svojeho. A zavolal Habakuk a riekol: Daniele, služobníku Boží, vezmi si obed, čo ti Boh poslal. A Daniel riekol: Rozpomenul si sa na mňa, Bože, a neopustil si milujúcich Teba. A Daniel vstal, i jedol. A anjel Pánov postavil napochytre Habakuka znovu na svojom mieste. Siedmeho teda dňa prišiel kráľ oplakať Daniela; i pristúpil k jame a pozrel do nej, a hľa, Daniel sedel si medzi levami. A zvolal kráľ hlasom veľkým, a riekol: Veliký si ty, Pane, Bože Danielov! a vytiahnul ho z jamy levovej. Tých však, čo ho chceli zahubiť, rozkázal pohádzať do jamy; a v okamihu boli zožraní hneď pred ním. Na to riekol kráľ: Bojte sa všetci obyvatelia na celej zeme Boha Danielovho; lebo on je Spasiteľ, ktorý činí divy a zázraky na zemi, ktorý vysvobodil Daniela z jamy levovej!

Vysvetlenie. V Babylone kňazia modly Bál veľké klamstvá sprevádzali. Tieto ich klamstvá zjavil Daniel kráľovi, modlu i s chrámom zboril a hada — sťa boha cteného — zabil. Preto Babylončania pomstu prisahali proti Danielovi. Kráľ bol malomocný slabúch, a neprekazil pomstvu, — Daniel dostal sa do jamy medzi levov. Poneváč však Daniel len dľa príkazov Božích a pravej viery konal, Boh ho v tomto nebezpečnom položení neopustil, ale mu pomáhal a zázračne ho kŕmil. Z tejto udalosti predovšetkým tá krásna nauka nasleduje, že keď bývame za pravdu stíhaní, nebuďme malomyseľní, lebo čo sa

i nevyslobodíme, moc, láska a spravodlivosť Božia prv-neskôr potešia a rozveselia naše bolavé srdce a zarmútenú dušu. V krátkosti sa poučíme o tej nezlomnej pravde, že Boh v žiadnej nehode neopustí tých, ktorí Ho milujú a príkazy Jeho zachovávajú.

Evanjelium *sv. Jána h. 7., v. 1—13.*

Za onoho času chodil Ježiš do Galilei; lebo nechcel chodiť po Judsku, preto že ho židia chceli zabiť. I bol blízko židovský sviatok Stánkov (pod zeleným). A riekli mu pokrevní: Vyjdi odtiaľto a iď do Judska, aby aj učeníci tvoji videli tvoje skutky, ktoré konáš. Veď nikto nerobí nič v úkryte, jestli chce byť na jave; keď ty takéto veci konáš, objav sa svetu. Lebo ani len jeho pokrevní neverili v neho. Riekol im teda Ježiš: Čas môj ešte neprišiel; ale čas váš je vždycky hotový. Svet nemôže nenávidieť vás; ale mňa nenávidí, lebo ja vydávam svedoctvo o ňom, že jeho skutky sú zlé. Vy si choďte ta hor na tento sviatočný deň; ale ja nejdem hore na tento deň sviatočný; lebo čas môj dosaváď ešte sa nevyplnil. Toto riekol a on sám zostal v Galilei. A keď pokrevní jeho odišli, vtedy i sám išiel hore ku dňu sviatočnému, nie zjavne, lež jako by potajomky. Hľadali ho teda židia na slávnosti, a hovorili; Kdeže je Ten? A bolo mnoho vravy o ňom v zástupe. Lebo niektorí hovorili; On je dobrý! Iní zase hovorili: Nie je, ale svádza ľud! Lež nikto nehovoril o ňom zjavne pre strach, čo mali pred židmi.

Vysvetlenie. Že je Kristus posol Boží, to ani Jeho príbuzní nechceli uveriť. Preto Mu povedali, aby išiel do Jeruzalema pred hlavnú radu židovskú, ktorá skutky Jeho posúdi, a vtedy sa aj oni budú vedieť čoho držať. Lež Ježiš im odpovedal: Môj čas ešte neprišiel, ale váš je už tu; to jest takí ste neverní, jako svet, s ktorým spolu držíte. Preto nemáte sa čo obávať a môžte ísť pred najvyššiu radu, ale na Mňa číha celý svet. Ja nedržím so svetom, preto sa ho musím obávať a príhodnejší čas čakať. Tieto slová sa tak majú rozumieť, že zlý drží so zlým a nebojí sa jeden druhého, ale kto nedrží s nimi,

musí sa báť, lebo ho prenasledujú. Prenasledovaný musí múdre žiť, aby mohol vyhnúť nástrahy a úklady prenasledovateľov. Ale ktorí sú pre spravodlivosť prenasledovaní, predsi sú blažení, lebo ich je kráľovstvo nebeské.

Modlitba cirkevná. Udeľ nám, prosíme Ťa Pane, stálosť v službe Tvojej: aby za časov našich ľud Tebe slúžiaci i zásluhami i počtom sa zveľaďoval. Skrze Pána nášho, Ježiša Krista. Amen.

Na stredu po piatej nedeli pôstnej.

Čítanie *z tretej knihy Mojžišovej h. 19., v. 1—2., 11—19.*

V tie dni mluvil Pán k Mojžišovi a riekol: Mluv celému shromaždeniu synov izraelských, a povieš im: Ja som Pán Boh váš. Nedopustíte sa krádeže. Nebudete luhať, ani klamať bližného svojeho. Nebudeš krivo prisahať na moje meno, ani nepoškvrníš meno svojeho Boha. Ja som Pán. Neučiníš krivdu bližnému svojemu, ani ho násilne neutiskneš. Plácu tvojemu nádenníkovi nezadržíš do rána. Hluchému nebudeš zlorečiť, ani nepodložíš závadu popred slepca, ale budeš sa báť Pána Boha svojeho; lebo ja som Pán. Nebudeš konať nič nepravého, ani súdiť nespravodlive. Nehľaď na osobu chudobného, ani nepreceňuj tvár mohutného: ale súď spravodlive bližného svojeho. Nebuď utrhačom, ani klebetníkom medzi ľudom. Nepovstávaj proti krvi bližného svojeho. Ja som Pán. Nebudeš nenávidieť v srdci svojeho brata; ale zavrať ho verejne, aby si nemal pre neho hriech. Nehľadaj pomstu, ani nebuď pamätlivý na krivdu spoluobčanov svojich. Miluj priateľa svojeho, jako seba samého. Ja som Pán. Zachovávajte, čo som ustanovil, lebo ja som Pán Boh váš!

Vrúcne vzdychnutie. O Ježiši, Vykupiteľu môj! Ty si riekol, že bez Teba nič učiniť nemôžeme, — preto nám udeľ milosti Svojej, aby sila duše našej a srdca nášho vzriastla, aby sme príkazy Tvoje vždy verne plnili a od pravdivej cesty Tvojej nikdy neodbočili. Amen.

Evanjelium *sv. Jána h. 10., v. 22—38.*

Za onoho času bola slávnosť Posvätenia chrámu jeruzalemského, a bolo to v zime. A Ježiš prechádzal sa v chráme v sieni Šalamúnovej. Obstúpili ho teda

židia a riekli mu: Dokiaľže zavádzaš dušu našu? Si-li ty Kristus, povedz nám to zjavne! Ježiš im odpovedal: Mluvím vám to, a neveríte. Skutky, ktoré ja konám v mene Otca svojeho, tie vydávajú svedoctvo o mne; ale vy neveríte, preto že nie ste z mojich oviec. Ovce moje čujú hlas môj: a ja ich znám, a ony chodia za mnou. A ja im udeľujem večný život: a nezahynú na veky; a nikto mi ich nevytrhne z ruky. Čo mi dal Otec môj, je väčšie nado všetko, a nik nevládze to vytrhnúť z ruky mojeho Otca. Ja a Otec sme jedno. A pochytili židia kamene, aby ho ukamenovali. A Ježiš im odpovedal: Mnoho dobrých skutkov od Otca mojeho ukázal som vám, za ktorýže z týchto skutkov kamenujete mňa? Židia mu odpovedali: Za dobrý skutok nekamenujeme ťa, ale za rúhanie, preto, že ty, súc človekom, robíš sa Bohom. Ježiš im na to odpovedal: Či nie je napísané vo vašom zákone: Ja som riekol: Vy ste bohovia? Keď on tých nazval bohami, ku ktorým zavznela reč Božia, a Písmo nemôže byť narušené: jakože vy hovoríte tomu, ktorého Otec posvätil a poslal na svet: Rúhaš sa! preto že som riekol: Ja som Syn Boží?! Keď nekonám skutky svojeho Otca, tenkrát mi neverte; ale keď ich konám, verte skutkom, keď nechcete veriť mne; aby ste poznali a verili, že Otec je vo mne, a ja som v Otcovi!

Vysvetlenie. Poneváč židia slovám Kristovým neverili, povedal Ježiš, aby aspoň skutkom Jeho verili. Ale poneváč židia nepatria medzi ovce Kristove, to jest nevyznávajú Jeho vieru, preto ani neposlúchajú slová Jeho a nenasledujú ich, — a preto ani nebudú účastní tej milosti a slávy, ktorú Ježiš u Svojho Otca zabezpečil veriacim Svojim. Potom znovu hovorí o Svojom Božstve, praviac, že poneváč Otec Mu je najvelebnejším a Ten Mu dal Božskú prirodzenosť a podstatu, preto On s Otcom je jedno. Na tieto slová chceli židia Krista ukamenovať. Tak je to s tými nevercami! Chceme-li ich priviesť k poznaniu pravdy a k poznaniu samých seba, proti sebe ich pobúrime a stanú sa ešte zátvrdlivejšími. Nevera obyčajne v zkazenom srdci zahniezdi sa, a odtial len s veľkým namáhaním môže byť odstránená. Máme sa teda pilne varovať hriechu a hrešenia, lebo

poškvrní-li sa nám srdce hriechom a neverou, sme ztratení, a spasenie duše svojej sme na veky utratili.

Cirkevná modlitba. Všemohúci Bože! k Tebe vzdycháme, vyslyš ponížené prosby naše! Ty si vlial do sŕdc našich silu a nádej, aby sme v Tebe dúfali; o! priveď nás milostive na cestu Tvojho milosrdenstva. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Na štvrtok po piatej nedeli pôstnej.

Čítanie *z Daniela proroka h. 3., v. 34—45.*

V tie dni modlil sa Azariáš Bohu a riekol: Pane, Bože náš! Prosíme, neponechaj nás pre meno svoje na veky v rukách nepriatelských a nezrušuj smluvu svoju. Neodnímaj milosrdenstvo svoje od nás pre Abrahama tebe milého, a Izáka, tvojeho služobníka, a Izraela, tebe svätého, ktorým si mluvieval a prisľúbil, že rozmnožíš ich semeno jako hviezdy nebeské a jako piesok na brehu morskom; lebo, Pane, umenšení sme viac nežli ktorý národ; a sme tohoto dňa na celej zemi ponížení za svoje hriechy. Nemáme toho času ani panovníka, ani vojvodcu, ani proroka, ani obety zápalnej, ani obety krvavej, ani obety suchej, ani vonného zápalu, ani miesta, kam by sme ti prinášali prvotiny, aby sme mohli najsť milosrdenstvo u teba. Ale prijmi nás, poneváč sme skrúšenej mysle a ducha poníženého. Tak jakoby sme baranov a bykov, a tisíce tučných oviec obetovali ti k obete zápalnej, tak ti buď milá obeta naša dnes pred tvárou tvojou; lebo dúfajúci v teba nebývajú zahanbení. A teraz nasledujeme ťa s celým srdcom, a bojíme sa ťa a vyhľadávame tvár tvoju. Nezahanbuj nás; ale nakladaj s nami podľa dobrotivosti svojej a podľa hojnosti milosrdenstva svojehe. Vysloboď nás zázračným spôsobom, a osláv svoje meno, Pane. A nech budú zahanbení všetci, ktorí preukazujú zlé služobníkom tvojim; nech budú zahanbení všemohúcnosťou tvojou, a ich presila nech bude zlomená. Nech vedia, že ty si Pán Boh sám jediný, a oslavovaný po celom okruhu sveta, Pane Bože náš!

Vysvetlenie. Nabuchodonozor dal pre židov spraviť zlatú sochu, ktorá pravdepodobne modlu Bál predstavovala, — spolu prikázal, že keď zavznie hlas trúb, aby každý padnul na tvár a klaňal sa soche. Tento príkaz traja židia nevyplnili a preto

ich u kráľa zažalovali. Kráľ — dľa vtedajšej obyčaje chaldejskej — dal ich do ohnivej pece hodiť. Lež traja mužovia zoztali medzi plameňami nedotknutí a hlasným spevom chválili Boha. A Azariáš sa modlil, aby Boh pre zásluhy Abrahama, Jakuba a Izáka smiloval sa nad ľudom Svojím a všemohúcou mocou Svojou vyslobodil ich z rúk nepriateľských. — Z tohoto tú nauku čerpáme, aby sme vo viere svojej neohrožene zostávali a vo všetkom týchto troch mužov nasledovali. V úzkosti volajme k Bohu, aby sa pre svätých miláčkov Svojich nad nami smiloval a z každej úzkosti nás vyslobodil.

(Evanjelium viď v druhej čiastke na deň Marie Magdaleny, 22. júla.)

Cirkevná modlitba. Pane Bože! Buď nám milostivý a milosrdný, nech nás vedie po cestách našich svätá ruka Tvoja, aby sme dľa príkazov Tvojich žili — a Ty vidiac nás tieže plniť — s úľubou si patril na nás. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Na piatok po piatej nedeli pôstnej.

Čítanie *z Jeremiáša proroka h. 17., v. 13—18.*

V tie dni riekol Jeremiáš: Pane! Všetci, čo ťa opúšťajú, budú zahanbení a tí, čo odstupujú od teba, budú napísaní v prachu na zemi; preto že opustili Pána, prameň vody živ-j. Uzdrav mňa, Pane, a budem uzdravený; spas mňa a budem spasený; veď ty si moja oslava. Hľa hovorievajú mne: Kdeže je slovo Pánovo? Nech len už prijde! A ja som sa tým nezdržal nasledovať teba, pastiera svojeho, ani som nepachtil za dňami ľuďom ľúbeznými, to ty vieš. Čokoľvek vyšlo z mojich úst, bolo pravým v očiach tvojich. Len ty nebuď mi strašným, ty nádej moja v deň utrpenia! Nech budú zahanbaní tí, čo mňa prenasledujú: ale ja nech nebudem zahanbený; nech sa ustrašia oni, ale ja nech sa nebojím. Dopusť na nich deň utrpenia a dvojnásobným úderom poraz ich Pane Bože náš!

Vysvetlenie. Aj z tohoto sv. čítania vidno, že spásu svoju, blaho svoje jedine v Bohu môžeme naleznúť. Kto opúšťa Boha, z Jeho sv. slov posmech robí, ten prehrešuje sa proti sebe, lebo tratí tým milosť Božiu. Duša a srdce, pozbyvšie vieru, podobné sú kraju v chladnú, hustú mhlu zahalanému, na ktorý ohrievajúce lúče slnca neprerážajú. Nábožný, ponížený a vo svojej viere neohrožený človek vždy nalezá Boha svojho, kedy-

kolvek Ho hľadá a o pomoc prosí. Radosť, blaženosť, nádej, život takého srdca je viera, a i v handrách je šťastnejší a bohatší, než pokladami oplývajúci boháč. A navševuje-li Boh, aby ho proboval, údery trpezlive znáša, lebo v duši svojej opatruje umučenú tvár Ježiša Krista a práve preto obsiahne prameň dobroty a blaženosti, ktoré ho vo večnosti očakávajú.

Evanjelium *sv. Lukáša h. 11., v. 47—54.*

Za onoho času najvyšší kňazi a Farizei shromaždili radu proti Ježišovi a riekli: Čo učiníme? Tento Človek koná mnohé divy! Necháme-li ho tak, všetci uveria v neho; a Rimani prijdú a zaujmú naše miesto i ľud. A jeden z nich, menom Kajfáš, ktorý bol toho roku najvyšším kňazom, riekol im: Vy neviete nič; ani nepomyslíte, že vám je užitočnejším, aby jeden človek umrel za ľud, než aby všetek ľud zahynul! A to neriekol sám od seba; ale súc toho roku najvyšším kňazom, prorokoval, že Ježiš zomre za národ, a nie len za národ, lež aby i roztratených synov Božích shromaždil vjedno. Uzavreli teda od tohoto dňa, že ho zabijú. Preto Ježiš už nechodil medzi židmi verejne, ale odišiel do kraja poblíž púšti, do mesta, rečeného Efrem, a tam sa zdržoval s učeníkmi svojimi.

Vysvetlenie. Pohlavári židovskí závistným okom hľadeli na múdrosť, všemohúcu moc Pána Ježiša. Tak sa stalo, že sa hlavní kňazi a farizei na poradu sišli, pri ktorej vyslovil Kajfáš, že najlepšie bude Ježiša usmrtiť; a tento svoj zlostný úmysel podporoval tým, že je lepšie, aby jeden človek zahynul za ľud, než celý ud za jedného človeka. K vyrieknutiu týchto slov spravoval Kajfáša Duch sv., — o čom on ale nič neznal. Tieto slová totižto neboly len vyjadrením zlostného úmyslu Kajfášovho, ale i to znamenaly, že smrť Ježiša všetkých vyslobodí a vykúpi, a každej dobrej duši otvorí cestu k spaseniu a že toto nie len židia, ale i pohani obsiahnu. Vidíme tu nekonečnú moc a múdrosť Božiu, ktorý ľudí aj pri ich zlostnom úmysle a jednaní aj proti ich vôli k službe dobrého a spasiteľného núti. Avšak Boh takéto zlým úmyslom konané skutky v pravom svetle vidí a preto nech sa takýchto ľudí chráni každý dobrý kresťan, nechce-li na veky zahynúť.

Cirkevná modlitba. Popraj nám, prosíme Ťa, všemohúci Bože, aby, ktorí milosť Tvojej záštity hľadáme, od každého zlého oslobodení bezpečnou mysľou sme Ti slúžili. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

(Dnes svätí cirkev sviatok bolestnej Panny Marie, o čom v II. čiastke.)

Na sobotu po piatej nedeli pôstnej.

Čítanie *z Jeremiáša proroka h. 18., v. 18—23.*

V tie dni hovorili bezbožní židia medzi sebou: Poďte a vymyslime si myšlienku proti spravodlivému (Jeremiášovi): lebo zákon nevyhynie u kňazstva, ani rada u múdrych, ani slovo (Božie) u proroka: poďte, ubíjajme ho jazykom a nepočúvajme na jakékoľvek jeho reči! Uslyš ma, Pane, a očuj hlas mojich protivníkov! Či sa má odplácať za dobré zlým, že oni kopú jamu duši mojej? Rozpomeň sa, že som stál pred obličajom tvojím, aby som sa primlúval k ich prospechu a odvrátil tvoj hnev od nich. Preto vydaj ich deti hladu a uveď ich meču pod ruku; nech budú ich ženy bezdetné a vdovice; nech im mužovia pomrú morom a ich mládenci nech budú pobití mečom vo vojne. Nech je slyšať nárek z ich domov; lebo znenadála privedieš na nich nepriateľa, preto že vykopali jamu chytiť ma v nej a podložili tajné osídla nohám mojim. Veď ty, Pane, znáš všetky ich úklady, aby ma zabili; nebuď milostivý ich neprávosti, a nesotri ich hriech zpred očú tvojich; nech upadnú tebe pred tvárou a strestaj ich v čas hnevu svojeho, Pane, Bože náš!

Vysvetlenie. Slovami dnešného sv. čítania ponosuje sa Jeremiáš na svojich nepriateľov, ktorí zavrhli jeho vedomosť a radu a tým cieľom ho osočovali u kráľa, aby ho kráľ dal usmrtiť. Vtedy sa Jeremiáš obrátil k Bohu, k prameňu moci a slávy a Boha prosí o pomoc. Prosí Ho, aby ho od nepriateľov oslobodil, a ľud, ktorý sa mu zlým odpláca, potrestal a dal do rúk Nabuchodonozorových. Snáď ho trpenie napraví. — Svätá cirkev utrpenie a nepriateľov Jeremiáša považuje za predobraz utrpenia a nepriateľov Ježiša, — a pre tento obsah významný číta nám dnes cirkev sv. túto epištolu.

Evanjelium *sv. Jána h. 12., v. 10—36.*

Za onoho času zamýšľali kniežatá kňazské zabiť i Lazara; lebo mnohí zo židov odchádzali preňho a uverili

v Ježiša. Nasledujúceho však dňa veliký zástup, čo prišiel ku dňu sviatočnému, očujúc, že Ježiš ide do Jeruzalema, nabral ratolestí palmových, a vyšli mu naproti a volali: Hosanna! Požehnaný, čo prichádza v mene Pánovom, kráľ izraelský! A Ježiš našiel osliatko, i vysadol naň, jako je napísané: Neboj sa, dcéro Sionská! Hľa, kráľ tvoj ide, sediac na osliatku osličinom. Tomu učeníci jeho nerozumeli zprvu, ale keď Ježiš bol oslávený, tenkrát sa rozpamätali, že toto bolo napísané o ňom a to mu učinili. Zástup teda, čo bol s ním, keď vyvolal Lazara z hrobu a vzkriesil ho z mrtvých, vydával o tom svedoctvo. Preto mu i vyšly zástupy v ústrety, ponevráč očuly, že vykonal tento zázrak. A riekli Farizei medzi sebou: Vidíte, že nič nezvedieme. Hľa, celý svet obrátil sa za ním. A medzi tými, ktorí prišli pomodliť sa na deň sviatočný, boli i niektorí pohani. Títo teda pristúpili k Filipovi, ktorý bol z Betsaidy galilejskej, poprosili ho a riekli: Pane, chceli by sme vidieť Ježiša! Filip išiel povedať to Andrejovi, Andrej zas a Filip riekli to Ježišovi. A Ježiš odpovedal im a riekol: Prišla hodina, aby Syn Človeka bol osláveným. Amen, amen, pravím vám, jestli zrno obilné nepadne do zeme a nezomre, tak ono zostane len samo; ale keď zomre, donáša mnoho úžitku. Kto miluje dušu svoju, ten ju ztratí, a kto nenávidí dušu svoju na tomto svete, ten si ju zachová k životu večnému. Keď kto chce slúžiť mne, nech mňa nasleduje; a kde som ja, tam bude i služobník môj. Jestli kto mne slúži, toho poctí Otec môj. Duša moja je včuľ skormútená a čo mám povedať? Otče, ochráň ma pred touto hodinou. Ale veď preto som prišiel ku tejto hodine. Otče, osláv svoje meno. Zavznel teda hlas s neba: Aj som oslávil, aj ešte oslávim! Zástup teda ľudu, čo tu stál a hlas počul, hovoril, že zahrmelo. Druhí povedali: Anjel premluvil k nemu! Ježiš odpovedal a riekol: Nie pre mňa prišiel tento hlas, ale pre vás. Včuľ je súd nad týmto svetom, včuľ panovník tohoto sveta bude vyhodený von. A ja, keď budem povýšený od

zeme, potiahnem všetko za sebou. (Toto riekol, aby označil, jakou smrťou zomre.) A zástup mu odpovedal: My sme počuli zo zákona, že Kristus zostane na veky; jakože ty hovoríš: Syn Človek má byť povýšený? Ktože je ten Syn Človeka? Riekol im teda Ježiš: Ešte za krátko je svetlo vo vás. Choďte, dokiaľ máte svetlo, aby vás tmy nezachvátily; lebo ten, kto chodí vo tmách, nevie, kam ide. Dokiaľ máte svetlo, verte na svetlo, aby ste boli synami svetla! Keď Ježiš toto povedal, odišiel a ukryl sa pred nimi.

Vysvetlenie.

Vzkriesením Lazara mnohí boli privedení k viere Ježiša Krista, — aj mnohí pohani prichádzali, aby videli Ježiša a slyšali učenie Jeho. Táto okolnosť len nový podnet dávala židom k nenávideniu Ježiša, — ba už aj Lazara zamýšľali usmrtiť, aby tak zničili pamiatku veľkého zázraku Kristovho. Blížil sa tedy čas, kde zlosť židovská mala sa pomstiť na Ježišovi. Preto aj oznámil Ježiš učeníkom a poslucháčom Svojim, že nadišla chvíľa, aby Syn človeka smrťou Svojou bol oslávený. A nie len židia, lež aj pohani Ho potom uznajú za prisľúbeného Messiáša. On dľa večného nariadenia Otca dobrovoľne umre, jako zrno bude položený do

zeme, do hrobu, aby hojnú úrodu doniesol. — A tak aj každý človek, ktorý chce siať zrno spasenia, musí pochovať v duši svojej zlosť, so všetkými hriešnymi žiadosťami srdca svojho. Musí pochovať telo so všetkými neporiadnymi citami a túžbami, lebo len tak budeme podobní Kristovi, len tak budeme učeníkami Jeho, len tak obsiahneme s Ním slávu večnú. — Na prosbu Ježiša: „Otče, osláv meno Svoje,“ — zavznel hlas s neba: „Aj som oslávil, aj zase oslávim.“ Ale židia hlasu tomu nerozumeli, lebo slovo Božie rozumie len ten, kto ho s radosťou a poníženosťou poslúcha. Preto hovorí sv. Ján Zlatoústy, že slovo Božie, báre jak je jasné a zretedeľné, ucho telesne smýšlajúcich neuslyší. — Slovami: „Keď budem povýšený od zeme, všetko pritiahnem k Sebe,“ — učí nás Ježiš, že lásku duše našej Svojím príkladom a mocou Svojej lásky k sebe pozdvihne. — Konečne vyzýva židov, aby neblúdili v tme, ale verili v Neho. Tma chladí a je neúrodná, — ale svetlo teplým a milosť vydávajúcim slnkom. Jestli teraz neuveria v Neho, neskoršie darmo budú za Ním túžiť a Ho vyhľadávať. Je to napomenutie nasledovania hodné, lebo kto vie, jako potresce Boh v krátkom čase zatatosť a tvrdosť hriešnika? — Vrátme sa tedy s cesty hriechu a neprávosti, kým nám ešte svieti milosť Božia, lebo ináč premôže nás pokušenie a staneme sa obeťou hriechu.

Modlitba cirkevná. Milostivý Pane Bože! Ochraňuj nás všemohúcnosťou a milosťou Svojou. Pouč láskave ponížený ľud svoj, aby s útechou včul prijatou čistým srdcom sme konali dobré, a pripravili sa k večnému spaseniu. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Poučenie o „veľkom týždni“.

Prečo sa tento týždeň menuje „veľkým“?

Ponevádž v tento týždeň slávime pamiatku veľkých vecí, pre celé pokolenie ľudské vážnych udalostí, — pamiatku prevedeného vykúpenia človečenstva, pamiatku hroznej smrti Syna Božieho.

Na čo nás upomínajú štyri prvé dni veľkého týždňa?

Prvý deň — Kvetná nedeľa — nás upomína na slávnostný vchod Ježiša Krista do Jeruzalema, jako ho ľud vítal slávnostným volaním: „Hosanna Synu Dávidovemu;“ — jako

Kristus pri Svojom vstúpení do chrámu vyhnal odtiaľ kupcov a predavačov (Mat. 21. 12.), — a keď celý deň strávil vyučovaním a liečením nemocných, večer sa utiahnul so Svojimi učeníkami do Bethánie, dedinky to pri úpätí Olivetskej hory blízo Jeruzalema. (Mark 11. 11.) Nasledujúce tri dni tiež chodil do Jeruzalema, cez deň v chráme vyučoval a v noci sa modlil na Olivetskej hore. (Luk. 21. 37.) Po tieto dni obzvláštne zákonníkov a kňazov židovských sa usiloval presvedčiť, že On je sľúbený, predpovedaný Messiáš (Mat. 22. 42.), a že smrťou, ktorú Mu stroja, ťažký hriech spáchajú a že tým i sebe i celému ľudu záhubu zapríčinia. Túto záhubu označil im podobenstvom o zlorečenom strome fíkovom (Mar. 11.), — a predpovedaním zkazy chrámu a mesta jeruzalemského (Luk. 21.). Viac ráz tak zavrátil a zahanbil Svojich protivníkov, že sa títo jednomyseľne ustálili na tom, že Ho usmrtia a zničia. (Mat. 26.) V prevedení toho hrozného úmyslu napomocný im bol Judáš, ktorý hnusným lakomstvom vedený zradil, predal im Ježiša za biednych 30 strieborných (= 20 zlatých), — a nasledujúci deň v štvrtok vydal im do moci Ježiša. — Vďaky Ti Ježišu, za všetko, čo si za nás podstúpil a trpel!

Jaký význam dala cirkev veľkému týždňu?

Cirkev sv. trojnásobne činí veľký týždeň významným. 1. Tento týždeň boly konečné nauky udelené tým, ktorí mali byť na bielu sobotu pokrstení. 2. V zeleny štvrtok boli znovu pripustení k spoločným službám Božím tí verejní kajúci hriešnici, ktorí boli v popolnú stredu vytvorení. 3. Dojímavým spôsobom sa svätí pamiatka smrti a zmrtvýchvstania Krista Pána. Preto číta pri sv. omši v nedeľu, utorok, stredu a piatok umučenie Kristovo, a posledné tri dni vyznamnými obradami nám predstavuje vysokú cenu a význam smrti Kristovej.

Jako má dobrý krestan veľký týždeň strávit?

Má dľa napomenutia cirkve svätej každodeňne vrúcne rozjímať o umučení Spasiteľa, — čo najsnadnejšie učiní tak, keď sa nábožne a s rozjímaním modlí bolastný ruženec, alebo odbavuje pobožnosť krížovej cesty. Potom sa má usilovať, aby srdcom a dušou, pobožne a nábožne bol prítomný pri službách Božích. So zvláštnou vrúcnosťou sa má pripravovať k prijatiu sv. sviatostí, pokánia a najsv. Sviatosti oltárnej. Konečne má prísnejšie zachovávať pôst, jako inokedy. V prvých dobách kresťanstva tento týždeň mnohí prežili len na vode a nevarenom pokrme. Kto cez tento týždeň trpí s Kristom, tomu aj Veľká noc bude radostnejšia a blaženejšia.

Poučenie na kvetnú nedeľu.

Keď dokonal Ježiš Svoju poslednú púť cez Samariu, Galileu až dolu k Jerichu, vtiahnul — posledný raz — do Jeruzalema. Na ceste oznámil apoštolom Svojim, že ide v ústrety umučeniu a smrti, a pri tom sa dokázal tak odhodlaným a srdnatým, že sa apoštoli nad Jeho sebaobeťou divili, ale pri tom veľkú úzkosť cítili v srdciach svojich. V Jerichu uzdravil Ježiš dvoch slepých a obrátil mýtnika, Zacheja. Mnoho ľudu išlo s Ním od Jericha, lebo sa nazdávali, že v Jeruzaleme hneď obnoví zemské kráľovstvo, o ktorom sa židom vždy snívalo. Tak málo smyslu mal tento ľud pre Božie kráľovstvo, ktoré Kristus založiť prišiel! — Kým sa Ježiš takto približoval k Jeruzalemu, najvyšší kňazi a farizei už vydali rozkaz, aby každý hneď udal, jako sa dozvie, kde sa Ježiš zdržuje (Ján 11. 56.), aby Ho tak chytiť mohli. — Už od chvíle, čo Ježiš Lazara vzkriesil, ustálili sa na tom, že Ho usmrtia. Šiesty deň pred Veľkou nocou (tedy v piatok pred kvetnou nedeľou), došiel Ježiš zase do Bethanie. Druhý deň, v sobotu, bola Kristu Pánu pripravená večera v dome Šimona, z malomocenstva uzdraveného. Aj Lazar sedel zase pri stole, — sestra Marta obsluhovala, druhá sestra, Maria, vonnými masťami mazala nohy Pána. Na tom sa pozastavil a šomral Judáš, jako na zbytočnom márnení. Nasledujúci deň (v kvetnú nedeľu) chcel Ježiš ísť do Jeruzalema. Vyslal tedy dvoch učeníkov do Bethage, aby mu odtiaľ — tam sa nachádzajúcu oslicu priviedli. Učeníci prestreli na oslicu rúcho svoje, a Kristus nesúc sa na nej, tiahnul cez horu Olivetskú do mesta. Keď uzrel mesto, plakal nad ním, ponevráč Ho v nevere svojej neuznalo, a preto vedel, že hrozí mu strašná záhuba. Ľud Ho s jasotom viedol do mesta, pozdravujúc a vítajúc Ho, jako Syna Dávidového. Keď nepriatelia Ježišovi videli oduševnenie a jásanie ľudu, zhrozili sa. Ježiš bral sa do chrámu, pôsobil tam viac uzdravení a večer sa vrátil do Bethanie.

Prečo tak slávnostne, a predsi tak ponížene vtiahnul Ježiš do Jeruzalema?

1. Aby dľa vôle Svojho Otca nebeského, jako druhé proroctvá, tak aj Zachariášovo — na túto udalosť sa poťahujúce — verne, poslušne splnil. 2. Aby vyplnením toho proroctva zretedelne dokázal židom, že On je ten očakávaný „syn Dávidov“,

„Messiáš“, „kráľ židovský“, a že za takého chce byť aj považovaný. 3. Ale cestou touto i to chcel ukázať, že On nežiada, aby bol držaný za svetského kráľa, ale za knieža kráľovstva nebeského. Preto neide na válečnej paripe, ale jako starodávni sudcovia a synovia kniežatskí pri pokojných slávnostných vchodoch, na oslici, jako tichý, ponížený kráľ, knieža pokoja.

Prečo sprevádzal ľud Krista s takým jasaním a s palmovými ratolesťami?

1. Poneváč ľud poznal v Ježišovi prisľúbeného Messiáša, kráľa svojho a jako takému preukazoval Mu v svojej svätej horlivosti poddanskú poklonu. 2. Poneváč ľud z vnuknutia Božieho poznal, že je Ježiš Premožiteľ kniežaťa smrti a Zakladateľ a Knieža kráľovstva nebeského. Krásne vyslovuje to modlitba pri žehnaní ratolestí odriekaná: „Bože, ktorý si dľa podivuhodného ustanovenia Svojho aj z bezživotných vecí pripravil a k nášmu spaseniu udelil dary milosti, popraj, aby zbožné srdcia veriacich Tvojich k svojmu spaseniu porozumely, čo znamená, že dnešný deň zástup ľudu, nebeským svetlom osvetlený, v ústrety išiel Spasiteľovi a po ceste Mu palmové a olivové ratolesti hádzal. Palmové ratolesti znamenajú víťazstvo nad kniežatom smrti; olivové však hlásajú, že už prišlo duševné pomazanie. Lebo ten blažený zástup už vtedy poznal, jako Spasiteľ náš — súcitom nad biedou ľudí dojatý, za život celého sveta s kniežatom smrti bojovať bude a smrťou Svojou zvíťazí. A preto sa Mu koril skutkami, ktoré maly vyraziť slávu víťazstva a pomazanie Jeho smilovania. A keď my dej ten a význam jeho pevne veríme, pokorne Ťa prosíme, Pane svätý, Otče všemohúci, skrze tohože Pána nášeho, Ježiša Krista, aby sme v Ňom a skrze Neho, ktorého údami si nás učinil, nad panovaním smrti zvíťazili a slávneho Jeho zmrtvýchvstania účastní boli.“

Jakým spôsobom vzpomína dnes cirkev sv. slávnostný pochod Krista Pána do Jeruzalema?

Na pamiatku slávnostného pochodu Krista Pána do Jeruzalema cirkev sv. žehná dnes ratolesti, prvé kvety a potom drží processiu. — Od žehnaniu ratolestí menuje sa dnešná nedeľa „kvetnou“.

Jako sa deje žehnanie ratolestí — paliem?

Žehnanie ratolestí deje sa s neobyčajnou slávnosťou. Počiatok sa skoro celkom podobá sv. omši až ku kánonu: je tu

vchod, cirkevná modlitba, čítanie, evanjelium, ba i prefácia, ktorá sa končí volaním: „Hosanna na výsostiach,“ — a len potom nasledujú modlitby žehnania. Pri tomto žehnaní číta sa nasledujúce sv. čítanie:

Čítanie *z druhej knihy Mojžišovej h. 15., v. 27.; h. 16., v. 1—7.*

V tie dni prišli synovia izraelskí do Elim, kde bolo dvanásť vodných prameňov a sedemdesiat stromov palmových; a utáborili sa popri vode. A pozdvihnúc tábor z Elimu, celé množstvo synov izraelských prišlo na púšť Sin, ktorá leží medzi Elimom a Sinaim, a to pätnásteho dňa druhého mesiaca po ich odchode zo zeme egyptskej. A celá hromada synov izraelských šomrala tu na púšti proti Mojžišovi a Áronovi. I riekli im synovia izraelskí: Keby sme radšej boli zomreli rukou Pánovou v zemi egyptskej, keď sme sedávali pri hrncoch, plných mäsa, a najedali sa chleba do sýtosti. Na čo ste nás vyviedli na túto púšť, aby ste usmrtili celé toto množstvo hladom? A riekol Pán Mojžišovi: Hľa, ja vám budem pršať chlieb s neba; nech vyjde ľud, a sberá každý deň, koľko mu treba, aby som ho zkúšal, či bude kráčať podľa zákona mojeho, a či nie. A šiesteho dňa nech nasberajú, čo donesú dnu, a nech je toho dvakrát toľko, jako sberávali deň po deň. A Mojžiš i Áron premluvili ku všetkým synom izraelským: Z večera poznáte, že vás Pán vyviedol zo zeme egyptskej: a ráno uvidíte slávu Pánovu!

O čo prosí cirkev v modlitbách pri požehnávaní ratolestí?

Prosí 1. aby tí, ktorí palmy, ratolesti, s pobožnosťou nosia, ochranu obsiahli od Boha pre telo a pre dušu. 2. Aby veriaci v príbytku, v ktorom sa tieže ratolesti ochraňujú, od všetkého protivenstva zavarovaní boli. 3. Aby tí, ktorí tieto ratolesti nosia, mocou modlitby cirkevnej obsiahli silu, žeby duše svoje dobrými skutkami ozdobiť a tak v ústrety Krista Pána ísť mohli. 4. Aby sme skrze Krista, ktorého údami sme, nad ríšou temnosti, bludu a hriechu zvíťazili, a hodní boli účasť brať na slávnom sprievode Krista Pána do nebies. „Palmy sú chválou,“ píše sv. Augustín, „a znamenajú víťazstvo, poneváč Pán smrťou Svojou premohol smrť a znamením kríža zvíťazil nad diablom, kniežaťom smrti.“ — I my spojme prosby svoje s modlitbou cirkvi sv., aby nás Boh tých milostí, ktoré cirkev sv. pre nás prosí, láskave účastnými učiniť ráčil.

Jako sa koná processia po žehnaní ratolestí?

Na predku s krížom, sťa víťazným práporom Spasiteľa pri spievaní svätých piesní poberá sa ľud okolo kostola, — a keď sa sprievod ku dverom kostolným vráti, tie sú zatvorené k označeniu toho, že pre hriech Adamov brány nebies boly zatvorené. Vtedy kňaz triráz udre krížom na dvere, ktoré sa otvoria a ľud vníde s ratolesťami do chrámu, čoho význam je, že smrťou Ježiša na kríži nebo bolo zase otvorené a celému pokoleniu ľudskému prístup do nebies umožnený.

Jako máme byť prítomní na dnešnej processii?

1. S takou nábožnou mysľou, jakou nábožný ľud jeruzelemský išiel v ústrety Spasiteľovi; — máme sa Mu v duchu klaňať, a s ľudom židovským volať: Hosanna Synu Dávidovmu! Požehnaný, ktorý prichádza v mene Pána! Hosanna na výsostiach! 2. Vrúcne máme vzývať Ježiša o milosť, aby sme sťa palmy čnostnými skutkami prekvitali, s Ním a skrze Neho nad telom, svetom a diablom zvíťazili, a tak si zaslúžili, aby sme niekdy s Ním tiahli do nebies.

Sv. omša na kvetnú nedeľu.

Aby cirkev sv. vzbudila v nás sústrasť nad trpiacim Spasiteľom, v mene Ježiša Krista **vo vchode sv. omše** takto si sťažuje k Otcu nebeskému: „Pane, neoddiaľuj odo mňa pomoc Svoju. Vysloboď ma z tlamy levovej, mňa uníženého od rohov jednorožcov. Bože, Bože môj: vzhliadni na mňa! Prečo si ma opustil? Ďaleko od spásy mojej slová previnenia mojho.“ (Žalm 21. 2.)

Modlitba cirkevná. Všemohúci večný Bože, ktorý si dal Synovi Svojmu ľudskú prírodu vziať na seba a smrť kríža podstúpiť, aby si pokoleniu ľudskému postavil príklad k nasledovaniu: popraj nám milostive, aby sme pri rozjímaní Jeho umučenia naučili sa trpezlivosti a tak spolu i Jeho zmrtvýchvstania účastní boli. Skrze tohože Ježiša Krista, Pána nášeho. Amen.

Čítanie *z listu sv. Pavla k Filippänom h. 2., v. 5—11.*

(Pri sv. Omši.)

Bratia! Tak smýšľajte, jako i Ježiš Kristus smýšľal, ktorý, súc v podstate Božej, nepokladal si to za lúpež, že je rovný Bohu, ale sám seba uničomnil, prevezmúc podobu služobnícku,

stal sa podobným ľuďom, a zovňajškom uznaný bol čo človek. On uponížil sám seba a bol poslušným až k smrti, a to k smrti krížovej. Preto i Boh povýšil ho, a dal mu meno, nado všetky mená, aby v mene Ježišovom pokľaklo každé koleno tých, čo sú na nebesách, na zemi i pod zemou, a aby všetky jazyky vyznávaly, že Pán Ježiš Kristus je v sláve Boha Otca.

Nauka. Sv. Ján Zlatoústy hovorí, že apoštol v tomto čítaní nás obzvláštne k poníženosti vyzýva, — čím sa stávame podobnými Kristovi, ktorý velebu Svojho Božstva odložiac, zostal človekom a z poslušnosti uponížil sa až k potupnej smrti kríža. „Kiežby všetci slyšali," volá sv. Gregor, „Boh sa protiví pyšným, ale poníženým dáva milosť." Kiežby všetci slyšali: „Nečistý je pred Bohom, kto pyšne dvíha srdce svoje." Kiežby všetci slyšali: „Čo sa vyvyšuješ, prach a popol?" Kiežby všetci slyšali slová Pána: „Učte sa odo Mňa, že som tichý a ponížený srdcom." Lebo preto vzal na seba jednorodzený Syn Boží podobu slabosti našej, preto trpel posmech, potupu a muky, aby ponížený Boh učil človeka, aby nebol pyšný." Aj my sa radi uponížujme a vďačne poslúchajme Boha, cirkev a svojich predstavených, aby sme hodní boli prijatí byť do radosti slávy večnej.

Vzdychnutie. O kiežby aj ja bol poslušný a ponížený, jako Ty, milý Ježiši! Lebo je-li trestuhodnejšia pýcha, jako keď sa ja, biedny červ zemský, pyšne povyšujem, a Ty, tak mocný a velebný Boh, tak nekonečne sa uponižuješ? Popraj mi milosti, Božský Spasiteľu môj, aby som Ťa na budúce po cestách čnosti verne nasledoval.

Pod dnešnou svätou omšou miesto evanjeliuma odriekajú sa alebo spievajú „Paššie" — passio — čili dej o umučení Krista Pána dľa sv. Matúša evanjelistu hl. 26—27. Pod paššiami nehoria sviece, nepáli sa temjan, kňaz nepraví k ľudu „Dominus vobiscum", na znak toho, že Ježiš, svetlo sveta, skrze Svoju smrť od nás odňatý bol, a následkom toho rozvyklaná bola viera a láska učeníkov, ba skoro vyhasla. Keď pri čítaní umučenia príde kňaz k tým slovám: „Naklonil hlavu a vypustil ducha," — padne aj s veriacimi na kolená a rozjímajú o veľkom tajemstve smrti Kristovej a nášho vykúpenia, a vďaky vzdávajú Bohu za túto nekonečnú lásku Jeho.

Na pondelok vo veľkom týždni.

Jako nám dnešné sv. evanjelium vypráva, dnes ráno išiel Ježiš z Bethanie, kde bol prenocoval, zase do Jeruzalema.

Poneváč išiel na lačný žalúdok, vyhladnul. Pri ceste bol jedon fíkový strom, ktorý len listie donášal, ale žiadne ovocie, ktoré by bolo Krista Pána trochu občerstvilo; ešte nebol čas fíkovej úrody. Vtedy vyriekol Ježiš nad stromom: „Nech nikto nepožíva napozatým z ovocia tvojho.“ A strom zaraz vyschnul. Tento fíkový strom bol obrazom neveriacich židov, ktorí síce boli vystrojení rozličnými prednosťami svojich predkov, ale žiadne ovocie viery neprinášali a preto si kliatbu Božiu pritiahli. Aby Ježiš učeníkom Svojim toto znázornil, vyslovil kliatbu nad fíkovým stromom. — Je to i pre nás veľmi poučné. Aj nás obohatil Boh rozmanitými a veľkými darami, a milosťami, — avšak jestli my s týmito milosťami spolu neúčinkujeme, jestli tie dary nepoužijeme, jestli neprinášame ovocie čnosti a polepšenia života: i nás zastihne kliatba Božia: Preč odo mňa do ohňa večného! „Strom, ktorý neprináša dobrého ovocia, vyťatý a do ohňa vrhnutý bude.“ (Mat. 3. 10.)

Keď Ježiš do Jeruzalema prišiel, zase pospiechal do chrámu. V predsieni chrámu — jako už vyššie bolo spomenuté — našiel kupcov a predavačov, peňazomencov a iných obchodníkov. Tu zahorelo srdce Jeho svätým hnevom nad tolkým znesvätením domu Otca Jeho a Božskou mocou Svojou vyhnal ich z chrámu a nedopustil, aby sa všeliake veci cez chrám nosily. Dozvedeli sa aj najvyšší kňazi o takomto konaní Krista Pána, ktorí by sami boli mali takéto neriady prekaziť, a oni miesto toho, žeby svoju nedbanlivosť boli nahliadli, ešte viac zanevreli na Ježiša. Poneváč už odhodlaní boli zavraždiť Krista Pána, a len ľudu sa obávali, ktorý Ježiša len včera s takým jasotom prijal, spôsob hľadali, jako by svoj zlostný úmysel uskutočniť mohli. Ježiš však celý deň zostal v chráme a len neskoro večer sa vrátil zase do Bethanie.

Aj ty, milý kresťane, si chrámom Ducha sv., i do teba prichádza Ježiš pri veľkonočnom sv. prímaní, preto usiluj sa dušu svoju od každého neriadu, od každého hriechu očistiť, aby si bol hodným príbytkom Spasiteľa, aby si si na miesto požehnania a milosti nepritiahnul kliatbu a trest večný.

Čítanie *z Izaiáša proroka h. 50., v. 5—10.*

V tie dni riekol Izaiáš: Pán Boh otvoril mi ucho, a ja neodporujem tomu; ani som neuhnul nazad. Vydal som telo svoje bičujúcim, a líca svoje vlasorváčom; neodvrátil som tvár svoju od tých, čo mi nadávali, a opľúvali mňa. Pán Boh je mi Spomocníkom, preto nebudem zahanbený, preto som nad-

stavil svoju tvár, jako kremeň, a viem iste, že zahanbený nebudem. Popri mne je ten, kto mne uzná právo; kto sa teda bude pravotiť so mnou? Staňme si spolu. Kto je môj protivník? Nech sem pristúpi ku mne! Hľa, Pán Boh podporuje mňa, kto je ten, čo mňa chce odsúdiť (za vinného)? Hľa, oni všetci zvetchejú jako rúcho, mole ich požerú. Kto je medzi vami, kto sa bojí Pána, a čuje hlas jeho služobníka? Kto chodil vo tmách a nemal svetla, ten nech budúcne dúfa v meno Pána i nech sa spoľahne na svojeho Boha.

Vysvetlenie. Všeci svätí otcovia jednomyseľne tvrdia, že Izaiáš na tomto mieste prorockým duchom o Kristovi hovorí, ktorý dľa vôle Svojho Otca bez všetkého zdráhania sa prijal na seba tie hrozné muky a pomocou Božou posilnený všetky údery, bolasti a potupu podstúpil, ktoré Mu nepriatelia spôsobili. Avšak títo neušli zaslúženému trestu, lebo zlé svedomie hrýzlo ich vňútornosti, jako moľ sožiera rúcho, a pamiatka ich zmyzla so zeme. — Aj my složme dôveru svoju v Boha, keď nás nehody a trápenie stíhajú, On bude naším pomocníkom a ochrancom.

Evanjelium *sv. Jána h. 12., v. 1—9.*

Šiestimi dňami pred Veľkou Nocou prišiel Ježiš do Bethanie, kde Lazar bol umrel a ktorého Ježiš vzkriesil. A pripravili mu tam večeru a Marta posluhovala, Lazar však bol jeden z tých, čo sedeli s ním za stolom. A Maria vzala pol kilo predrahej masti z opravdivého nardu, a potrela Ježišovi nohy, a poutierala ich vlastnými vlasami; a dom naplnil sa vôňou masti. Riekol teda jeden z jeho učeníkov, Judáš Iškariotský, ktorý ho potom zradil: Prečo táto masť nepredala sa za tri sto päťgrošníkov a nedala sa chudobným? Ale to riekol, nie preto, že mu išlo o chudobných, ale že bol kmínom a majúc mešec, nosieval, čo sa doňho ukladalo. Na to riekol Ježiš: Nechajte ju len, aby to zachovala ku dňu mojeho pohrabu. Veď chudobných máte vždycky so sebou; ale mňa nemáte vždycky! Veľký zástup židov zvedel, že je tam, a prišli nielen k vôli Ježišovi, lež aby videli Lazara, ktorého bol vzkriesil z mrtvých.

Vysvetlenie. Jaký to rozdiel medzi konaním kajúcej Marie a konaním zradného Judáša! — Maria drahými vonnými masťami pomazala nohy Ježišove a vlasami utierala, — a Judáš karhal za to nábožnú ženu, — za daromné márnenie, jako hovoril. Maria je tu vzorom kajúcnosti a lásky, Judáš však obrazom lakomosti a zášti. — Dnešné evanjelium je skvelým dôkazom Božskej trpezlivosti Ježišovej. Zlostného Judáša, ktorý Mu bol zradcom, vzdor jeho mnohým a veľkým hriechom trpí medzi Svojimi učeníkami, aby čím viac času a príležitosti mu poprial, žeby do seba vstúpil a sa polepšil. Kristus je aj proti nám tak trpezlivý, — bo či by sa opovážil niekto z nás o sebe tvrdiť, že nemá hriechu, a že nepotrebuje pokánia a polepšenia? Naopak; všetci sme viac-menej podrobení spravodlivému trestu Božiemu pre našu nedbalosť, pre naše hriechy a slabosti, ktorých počet je tak veľký. Správne hovorí sv. Ján Zlatoústy, žeby Boh musel celé pokolenie ľudské vykoreniť, keby každého hriešnika hneď v tomto živote mal trestať. Táto nekonečná láskavosť a shovievavosť Božia má nás k pokániu povzbudiť, aby sme odpustenie obsiahli a ušli hroznému koncu, jaký Judáša pre zlosť jeho zastihol. Dľa príkladu trpezlivého Ježiša buďme aj my trpezliví k bližným našim a láskavým zachádzaním povzbudzujme ich k pokániu a polepšeniu.

Modlitba cirkevná. Pomáhaj nám, Otče nebeský, a popraj, aby sme radostne slávili pamiatku tých dobrodení, ktorými si nám cestu spasenia milostive otvoriť ráčil. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Na utorok vo veľkom týždni.

Včas ráno dnešný deň zase išiel Ježiš so Svojimi učeníkami z Bethanie do Jeruzalema. Keď išli popri fíkovom strome, nad ktorým Kristus včera kliatbu vyslovil, našli ho celkom vyschnutý. Zadivený nad tým Peter zvolal: „Majstre, hľa fík, ktorý si zaklial, vyschnul!“ A Ježiš odvetil, že ak len pevne budú veriť v Boha, ešte väčšie zázraky uvidia a obsiahnu od Neho, o čokoľvek budú prosiť; lež nesmú proti nikomu zášť prechovávať v srdci svojom, lež každému srdečne odpúšťať. Prijdúc do Jeruzalema, zase pospiechal do chrámu. Najvyšší kňazi už zamýšľali Ježiša nejakým spôsobom do svojej moci dostať. Preto Mu prísne začali dohovárať a Ho na zodpovednosť brať, jakým právom sa opovážil včera kupcov a predavačov a peňazomencov z chrámu vyháňať. Ježiš ich však

zavrátil a zahanbil, poukázajúc na ich zlosť a neveru a riekol im, že pre ich hriechy kráľovstvo Božie bude od nich odňaté a dané pohanom. Chceli síce Ježiša lapiť, ale sa ešte neopovážili hriešne ruky svoje vztiahnuť na Neho, poneváč mnoho ľudu bolo prítomného, ktorí Ho za proroka držali; ale v zlosti svojej druhý spôsob vyhútali. Chceli vec tak navliecť, aby Ho svetská vrchnosť dala chytiť a odpraviť. Židia boli vtedy pod mocou Rimanov a museli im nenávidené poplatky platiť. Preto vyslali k Nemu ľudí s tou chytľavou otázkou, — aby Ho v reči podchytili — či majú židia pohanskej vrchnosti daň platiť, a či nie? — Ježiš im tak múdre odpovedal, že sami nad tým divili sa a — umĺkli. Teraz prišli sadducei s podobnou chytľavou otázkou, — aj títo dostali takú odpoveď, že museli utíchnuť. Na to držal Ježiš k ľudu a učeníkom reč, v ktorej ich vystríhal od farizeov a zákonníkov. Potom išiel do pitvora chrámu, kde sa ženy shromažďovávaly a sadnul si oproti pokladnici. Vtedy vnišla ta jedna vdova, ktorá celý majetok svoj — dva haliere — dala do pokladnice, kdežto bohatšie väčšie obnosy kládly. Aj túto príležitosť použil Ježiš ku krásnemu poučeniu, a nato opustil chrám, do ktorého nikdy viac sa nemal vrátiť. Von idúc, riekol Mu jeden z učeníkov: „Majstre, hľa koľké kamene, koľká budova!“ Obdivoval totižto nádhernosť chrámu. Ježiš však odvetil: „Ani kameň na kameni nezostane.“ Potom prejdúc cez potok Cedron, šiel Ježiš na horu Olivetskú a posadil sa tam práve oproti chrámu. Vtedy sa Ho pýtali učeníci, kedy nastane tá zkaza a čo za znamenie bude, že sa to všetko splní? Vtedy im Ježiš predpovedal, jako sa to stane, a doložil aj proroctvo o poslednom súde a konečne riekol: „Viete, že po dvoch dňoch Veľká noc bude, a Syn človeka vydaný bude, aby bol ukrižovaný.“ — Kým tedy Ježiš takýmto spôsobom sa pripravoval k hodine smrti a lúčil sa od Svojich učeníkov, najvyšší kňazi a zákonníci sa v dome Kajfášovom shromaždili a radili, jako by Ho mohli do rúk dostať. I ustálili sa na tom, že Ho dajú tajne — bez vedomia ľudu — chytiť, a po Veľkej noci odpraviť, usmrtiť.

Až do posledného okamženia Svojho života sa vynasnažoval Ježiš aj najzatatejších nepriateľov Svojich z nevery obrátiť a zachrániť; lež konečne musel nahliadnuť, že Jeho všetko unúvanie je márn, a Jeho láska je len podnetom k väčšej ich bezbožnosti. To najviac ranilo srdce Jeho; trest a nešťastie, ktoré Jeho národ maly zastihnúť, jasne sa Mu stavaly pred myseľ a preto aj tak horko plakal pri Svojom vchode do Jeruzalema.

Ó jak muselo byť Jeho ľútostivé srdce aj teraz skormútené pri pohľade na Jeruzalem! — Však koľkí kresťani Mu aj teraz poskytujú taký bolestný a smutný obraz! Sú to tí, ktorí ani v tento svätý čas veľkonočný nevyznávajú hriechy svoje, ale v hriešnosti sotrvávajú, a tak Ho — dľa slov sv. Pavla — znovu v sebe ukrižujú. Nepatríš i Ty, milý kresťane, do počtu týchto nešťastníkov? „Ja odídem — riekol raz Ježiš židom — a vy Ma budete hľadať, lež nenajdete, ale v hriechoch svojich pomriete.“ (Ján 8. 21.)

Čítanie *z Jeremiáša proroka h. 11., v. 18—20.*

V tie dni riekol Jeremiáš: Pane, zjavil si mi a ja som poznal; tenkrát si mi dal vidieť ich úmysly. A ja, tak jako krotký baránok, vedený k zabitiu, neznal som, že vystrájali proti mne úklady, keď hovorili: Vložme mu (otravné) drevo do chleba, a vykynožme ho so zeme živých, aby jeho meno nespomínalo sa viac. Ale Ty, Pane zástupov, ktorý súdiš spravodlive a skúmaš ľadviny i srdcia, daj mi uzrieť pomstu Tvoju nad nimi; veď Tebe som objavil svoju pravdu, Pane Bože môj.

Vysvetlenie. Tieto slová sa v prvom rade na Jeremiáša vzťahujú, ktorý tiež bol od nepriateľov svojich nespravodlive prenasledovaný, jako Ježiš, — lebo mu nepriatelia drevo, alebo šťavu niektorého jedovatého stromu, lebo byliny chceli do chleba zamiešať a ho otráviť; v prorockom smysle ale tie slová označujú Ježiša, ktorému Otec nebeský vyjavil úmysly židov a ktorý jako nevinný baránok bez slova sa dal viesť k smrti kríža. Jeho smrteľní nepriatelia hovorili: „Ukrižujme Ho a vyhlaďme Ho so zeme.“ Tak bolo aj s Jeremiášom. Na modlitbu proroka — v ktorej o pomstu volá — poznamenáva sv. Augustín: že je to znakom lásky a nie zlosti; poneváč trest Boží žiada na svojich nepriateľov len k ich polepšeniu a pokániu. — Kresťane, uč sa z príkladu Ježišovho všetky protivenstvá trpezlive, jako tichý baránok, znášať.

(Aj dnes sa na miesto evanjeliuma čítajú paššie, a síce dľa sv. Marka 14. a 15. hl.)

Cirkevná modlitba. Prosíme Ťa, všemohúci Bože, očisti nás milosrdenstvom Svojím od starých neprávostí, a učiň schopnými, aby sme boli novým a svätým stvorením. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Na stredu vo veľkom týždni.

Kristus Pán aj minulú noc strávil na hore Olivetskej v Bethanii; lež nešiel viac do mesta. Judáš, ktorý z úst Samého Spasiteľa počul, že o dva dni umre na kríži, odišiel teraz od Ježiša, aby dohovoril sa s najvyššími kňazmi a strážou chrámu, ktorá z rodených levitov pozostávala, jakým spôsobom im dá do rúk Spasiteľa. A tí sa tešili jeho nabídnutiu a zaviazali sa, že mu dajú peniaze, — a sjednali sa na 30 strieborných. Judáš pristal a hľadal príležitosť, aby im Ježiša bez hluku a kriku do moci dať mohol, — v takom čase, aby Ho ľuď brániť a z rúk nepriateľov vytrhnúť nemohol.

Ctihodný Tomáš nasledovne píše o Ježišovi: „Podlé priateľstvo Judášovo ranilo srdce Ježišovo a veľkým žialom Ho naplnilo. Kiežby však Judáš bol jediným zradcom a podlým priateľom Jeho býval! Lež Judáš má mnohých spoločníkov vo svete. Jak často zrádzameme a zapredávame Krista aj dnes a Jeho dobrodenie dávame za lichú cenu telesných pôžitkov a ohľadov ľudských. Ačkolvek to už nemôže zapríčiniť bolasť Ježišovi v terajšej sláve Jeho, ale bolelo Ho to vtedy, keď Ho Judáš zradil, lebo predvídal, že Judáš bude mať mnohých nasledovníkov medzi kresťanmi, za ktorých On smrť podstúpil. Jeho priateľstvo je večné, lež naša nevernosť rastie so dňa na deň. A keby to aj nebolo celkom tak, nech každý sa pýta sám seba, či sa neumenšila jeho horlivosť za nepatrnú čiastočku slávy svetskej? Kedy sa mu zošklivily svetské rozkoše a smýšľaniak vôli priateľstvu Kristovmu? Kedy si odoprel svoje žiadosti, aby verný zostal Kristovi? Myslím, že keby sme sa dobre poznali, toľko chýb by sme v sebe našli, ktoré sa i v Judášovi nalezaly, že by sme aj nad sebou museli smútiť, jako nad ním.“

I. Čítanie *z Izaiáša proroka h. 62., v. 11., a h. 63., v. 1—7.*

Toto praví Pán Boh: Rieknite dcére Sionskej: Hľa, Spasiteľ tvoj prichádza; hľa, odplata jeho je s ním. Kto je to ten, čo prichodí z Edomu v barvistom odeve z Bosry? Tento vystrojený svojím šatstvom, čo kráča o plnej sile svojej? Ja som to, čo mluvím spravodlivosť, a ochraňujem i vysvobodzujem. A prečo je červený odev tvoj a rúcho tvoje, jako tých, čo šliapu vo vínnom preši? Ja jediný šliapal som vínny preš, a nebol so mnou muž z pomedzi národov; a šliapal som ich

v prchlivosti svojej a ušliapal som ich v hneve svojom, tak že krv ich postriekala mi rúcho, a ušpinil som všetok odev svoj. Veď deň pomsty je ustanovený v srdci mojom a rok, v ktorom vykúpim, prišiel. Hľadel som do kola a nebolo spomocníka; hľadal som, a nebolo nikoho, kto by spomohol; spomohlo mi teda moje rameno, a hnev môj bol mi sám na pomoci. A pošliapal som národy v prchlivosti svojej a opojil som ich v hneve svojom, a ich silu strhol som až k zemi. Budem sa rozpomínať na sľutovanie Pánovo, zvestovať budem chválu Pánovu za všetko, čo nám učinil Pán Boh náš.

Vysvetlenie. Slová proroka zase vzťahujú sa na Ježiša a opisujú Ho, jako ide doplniť, vykonať dielo vykúpenia, ktoré vždy v srdci a mysli nosil; opisujú víťazstvo nad všetkými nepriateľmi, nad svetom a diablom, ktorých moc smrťou na kríži zlomil. — Deň smrti Ježišovej bol aj dňom pomsty nad nepriateľmi, ktorých na kríži premohol. Poslednými slovami ďakuje prorok Bohu za vykúpenie skrze Krista, a to aj nás má pohýnať, aby sme Spasiteľovi vďaky vzdávali za krv pre spasenie naše vyliatu.

(Na miesto evanjeliumu sa aj dnes čítajú paššie a síce dľa Luk. 22. 23. hl.)

Cirkevná modlitba. Prosíme Ťa, Pane, vzhliadni na ľud Svoj, za ktorý svätý Syn Tvoj, náš Pán, Ježiš Kristus neváhal sa dať do rúk neprajníkov a smrť kríža podstúpiť. Ktorý s Tebou a s Duchom svätým spolu žije a kraľuje na veky vekov. Amen.

(Večer dnešného dňa odbavujú sa takzvané tmavé hodinky.)

Čo sú tmavé hodinky a jaký význam majú?

Sú to sborové modlitby — breviar —, ktoré duchovní v stredu, štvrtok a piatok tohoto týždňa s trúchlivým spevom a inými významnými obradami odbavujú. Týmito modlitbami a obradami chce cirkev sv. svoj žiaľ vyjaviť nad umučením Krista Pána, a spolu dietky svoje povzbudiť, aby vrátily sa k Bohu. K tomu nás pohýna trúchlivý spev proroka, zvlášť tie slová: „Jeruzalem, Jeruzalem, obráť sa k Pánu Bohu svojmu!“ Hodinky ináč dľa starodávnej obyčaje okolo polnoci sa odbavovaly, ale tieto dni preložila ich cirkev sv. na pred-

večer, aby veriacim svojim príležitosť poskytla súčastniť sa na nich.

Prečo sa tieto hodinky večer odbavujú?

1. Ponevráč Kristus Pán bol večer chytený, sťa nejaký zločinec a aj v noci musel mnohé bolasti a hany podstúpiť. 2. Aby nás upamätovaly na to zátmenie, ktoré pri smrti Krista tri hodiny trvalo. 3. Aby sme sa rozpamätali na tmu, ktorá za tri dni zahalovala srdcia učeníkov, a 4. aby tým označila cirkev sv. svoj zármutok.

Čo znamená vyhášanie dvanásť sviec na trojuheľníku a na oltári?

Tým nám chce dať cirkev sv. na vedomie 1., že aj naše radosti musia tento čas vždy viac ubývať, a smútok má rásť, čím viac sa blížime k pamiatke smrti Kristovej; 2. že počas umučenia a smrti Kristovej apoštolovia, ktorých On svetlom sveta nazýval, Ho jeden za druhým opúšťali; 3. že pri smrti Kristovej zem bola tmou zahalená; 4. že židia, ktorí pýchou zaslepení nechceli uznať Krista za Vykupiteľa sveta, následkom smrti Jeho octli sa v tme tvrdošijnej nevery.

Čo znamená posledná, biela svieca?

Táto znamená Krista, svetlo sveta. Aby smrť a pohrobenie Jeho bolo znázornené, na chvíľu sa ukryje svieca za oltár. Potom sa porobí buchot k označeniu zemetrasenia pri smrti Kristovej. Potom zpoza oltára sa zase prinesie svieca na znamenie, že Kristus na úsvite veľkonočnej nedele slávne vstal z mŕtvych.

Na zelený štvrtok.

Jakú pamiatku slávi dneská cirkev sv.?

Dnešný deň svätí cirkev pamiatku ustanovenia najsvätejšej Sviatosti Oltárnej a najsvätejšej obety omše sv. Preto sa dnešný deň v mluve cirkevnej nazýva „Coena Domini“ — „Večera Pána“, lebo Kristus Pán pri poslednej večeri Svojej ustanovil prevelebniu sviatosť oltárnu. Slovenský sa menuje „zelený štvrtok“, ktorý nazov všeliako býva vysvetľovaný, ale pravde-

podobne pochádza zo starej latinčiny, v ktorej sa dnešný deň zeleným nazýva. Slovom „zelený“ boli označovaní verejní kajúcnici, ktorí cez pôst verejné pokánie činili a dnešný deň rozhrešenie a prijatie do cirkvi obsiahli, a tak z mrtvých údov stali sa zase živí údovia, zo suchých vetví staly sa zelené ratolesti cirkve sv.

Čo pamätihodného vykonal dnešný deň Kristus?

Rozkázal dvom učeníkom, aby pripravili veľkonočného baránka. Večer potom prišiel so Svojimi učeníkami do Jeruzalema a dľa predpísaného spôsobu požíval s nimi baránka k vďačnej rozpomienke vyslobodenia židov z Egypta. Tým zakľúčil starý zákon a započal sa nový poriadok pre ľud, ktorý mal byť Jeho smrťou vykúpený, novou večerou na pamiatku večného vyslobodenia a vykúpenia pokolenia ľudského. Keď tedy užil významného baránka veľkonočného, vstal a v najhlbšej pokore umyl nohy svojim apoštolom, napomínajúc ich, aby aj oni boli tak ponížení a úslužní, jako On, a na to im podal svoje telo a krv pod spôsobami chleba a vína za duševný pokrm a nápoj, ustanovil tak najprevelebnejšiu Sviatosť Oltárnu a najsvätejšiu obetu Omše sv. a rozkážuc apoštolom, aby to samé činili na Jeho pamiatku, vysvätil ich za kňazov. Potom ich povzbudzoval k bratskej láske (Ján 13—18.), povedal Svoju utešenú modlitbu, jako najvyšší kňaz a prostredník, v ktorej zvláštne o jednotu cirkve sv. prosil Svojho Otca nebeského, a potom šiel na horu Olivetskú, kde s modlitbou a odovzdaním sa do vôle Otca medzi smrteľnými úzkosťami a krvou sa potiac, počal Svoje umučenie a zradným bozkom Judáša odovzdaný bol do rúk židov, ktorí Ho poviazaného zaviedli k najvyšším kňazom, Annášovi a Kajfášovi, u ktorých od vysokej rady bol na smrť odsúdený a od Petra zaprený.

Jaké zvláštne obrady pozorujeme pri dnešnej omši sv.?

1. Kňaz dnes v bielom rúchu pristupuje k oltáru, na ktorom kríž je tiež bielym závojom zahalený, na pamiatku radostného ustanovenia najsv. Sviatosti Oltárnej. 2. Slávnostne sa spieva „Gloria in excelsis Deo“, t. j. „sláva na vysosťach Bohu“, a vtedy zavznie hlahol všetkých zvonov, čím sa vyzývajú kresťani, aby velebili Boha a vďaky Mu vzdávali za založenie najsv. Pokrmu. 3. Po „Gloria“ umlknú zvony a zvončeky a len drevené nástroje — klopačky, rapotačky —

sa upotrebujú až do bielej soboty, aby tým vyjavila cirkev sv. *a)* svoj hlboký zármutok nad umučením a smrťou Ježiša, a aby aj nás povzbudila k zármutku a rozjímaniu o umučení a smrti Ježišovej; *b)* hanebný útek apoštolov pri zajatí Ježiša a ich mlčanie cez tieto dni. — 4. Pri premenení konsekruje kňaz dve hostie, z ktorých jednu na prijímanie prijíma a druhú odkladá k nasledujúcemu dňu, k Veľkému piatku, ponevráč vtedy sa hostia nekonsekruje. 5. Tento deň neudeľuje kňaz bozk pokoja jahnovi, jako inokedy pri slávnostnej omši sv., ponevráč dnes bozkom zradil Judáš majstra svojho. 6. Po sv. omši medzi processiou prenáša kňaz konsekrovanú hostiu a iné sv. hostie, v posvätnom stánku sa nachádzajúce, do iného stánku v sakrestii alebo na bočnom oltári pripraveného. 7. Po processii odbaví kňaz so spevákmi večerné hodinky, vešpere, a konečne obnáží oltáre.

Vchod sv. omše takto zneje: „My však sa máme chlúbiť v kríži Pána nášeho, Ježiša Krista, ktorý je spásou, životom a vzkriesením naším, skrz ktorého sme boli spasení a oslobodení.“ (Gal. 6. 14.) Kiež nás spasí Boh a požehná nás, — kiež sa nám ukáže tvár Jeho a sľutuje sa nad nami.“

Modlitba cirkevná. Bože, od ktorého i Judáš trest svojho previnenia i lotor odmenu svojho vyznania obsiahol, popraj nám spôsobenie Tvojho smilovania, aby Pán náš, Ježiš Kristus, jako pri umučení Svojom obidvom podľa zásluhy jeho odplatu prislúžil, tak aj nám — zbaviac nás starého bludu — udelil milosť Svojho vzkriesenia, ktorý s Tebou žije a kraľuje v jednote Ducha sv. Boh po všetky veky vekov. Amen.

Čítanie *z prvého listu sv. Pavla ku Korinťanom h. 11., v. 20—32.*

Bratia! Keď sa sídete pospolu, to už nenie požívať večeru Pána. Lebo jeden každý predkladá si svoju vlastnú večeru k jedlu, a jeden je ovšem lačný, druhý zas opitý. Či nemáte domy k jedlu a k pitiu? Alebo znevažujete chrám Boží, a zahanbujete tých, ktorí nemajú? Čo vám poviem? Či vás mám chváliť? V tomto nechválim. Ja som ovšem zvedel od Pána, čo som vám i sdelil, že Pán Ježiš v tú noc, v ktorú bol zradený, vzal chlieb a vďaky učiniac, lámal ho a riekol: Vezmite a jedzte, toto je Telo moje, ktoré bude vydané za vás; toto čiňte na moju pamiatku. Podobne i kalich, keď povečeral, a riekol: Tento kalich je nová úmluva v Krvi mojej; toto čiňte kolkokrátkolvek budete piť, na moju pamiatku. Lebo

kedykoľvek budete jesť tento Chlieb a piť tento Kalich, budete zvestovať smrť Pánovu, pokým neprijde. Ktokoľvek teda bude jesť tento Chlieb, alebo piť Kalich Pánov nehodne, vinen bude Tela a Krvi Pánovej. Preto nech človek zkusuje sám seba, a takto (teprv) nech jie z tohoto Chleba a pije z kalicha. Lebo kto nehodne jie a pije, ten jie a pije si súd, poneváč nerozsudzuje Telo Pánovo. Preto sú medzi vami tak mnohí nemocní a mdlí, ba mnohí (už) usnulí. Keby sme totižto sami seba posudzovali, neboli by sme zaiste súdení. A keď sme súdení, bývame trestaní od Pána, aby sme neboli zatratení s týmto svetom.

Vysvetlenie. Prví kresťani zvykli po svätom prímaní spoločnú hostinu držať, ku ktorej si kresťani sami priniesli pokrm a nápoj. A čo so sebou priniesli, malo byť príspevkom k spoločnému bratskému sniedaniu a preukázaniu lásky, — a preto milodarci museli čakať, kým všetci bratia neboli spolu shromaždení, a len potom naraz a rovnako požívali všetci zo spoločných pokrmov a nápojov. Toto sniedanie — agape — stálo tedy v úzkom spojení so svätým tajemstvom sebaobetivej lásky Spasiteľa. I stalo sa v obci korintskej, že niektorí majetnejší so sniedaním nečakali na druhých, lež ešte pred spoločným rozdelením darov a príspevkov požívali svoje hojné pokrmy a nápoje a to ešte i vo väčšej miere, kdežto chudobnejší museli sa uspokojiť so skrovným pokrmom, ba niektorí aj o hlade zostali, keďže sa im nič nedostalo. To — rozumie sa — nebolo sniedanie „lásky“ a nijako sa nesrovnávalo s prijímaním spoločného pokrmu nebeského, tela a krve Ježiša Krista. Preto apoštol ostro karhá takéto narušenie bratskej lásky, upamätúva ich na založenie svätej sviatosti a poučuje ich, jak hrozný je to hriech; nehodne prímať telo a krv Spasiteľa; lebo kto tak prijíma, stáva sa vinným tela a krvi Kristovej, to jest účastným smrti Pána, jako by aj on usmrcoval Ježiša, jako by aj on vylieval krv Jeho, praví sv. Ján Zlatoústy, a pije si a je si súd, to jest bere na seba večné zatratenie. — Preto napomína kresťanov sv. Pavel, aby pred prímaním dobre preskúmali samých seba, aby nepristupovali nehodne k stolu Pána. Bolo potrebné to napomenutie pre korintských aj preto, lebo mnohí nasýtení, ba i podnapití pristupovali k sv. prímaniu. Preto aj cirkev sv. prikázala, aby veriaci len lačným žalúdkom pristupovali k požívaniu najsv. Sviatosti Oltárnej. — Aj ty sa skúmaj, milý kresťane, pred každým sv. prímaním, či nejaký smrteľný hriech neobťažuje srdce tvoje; a či si za hriechy svoje skrúšene ľutoval a úprimne sa z nich vyspovedal?

Evanjelium *sv. Jána h. 13., v. 1—15.*

Pred slávnym dňom veľkonočným, keď Ježiš vedel, že mu prišla hodina, aby odišiel z tohoto sveta k Otcovi, milujúc svojich, čo boli na svete, miloval ich až do konca. A po odbavenej večeri, keď diabol už vniknul do srdca Judášovi, synovi Šimona Iškariotského, aby ho zradil, ačkoľvek vedel, že Otec odovzdal mu všetko pod ruku, a že od Boha vyšiel a ide k Bohu, vstane od večeri a odloží svoj odev a vezmúc zásteru, prepásal si ju. Potom naleje vody do medenice, a počal umývať učeníkom nohy a utierať zásterou, ktorou bol prepásaný. Prišiel teda k Simonovi Petrovi, a Peter mu rečie: Pane, ty mne chceš umývať nohy? Odpovedal Ježiš a riekol mu: Čo ja robím, ty včuľ nevieš; ale zvieš potom! Peter mu praví: Nebudeš mi umývať nohy jakživ. Ježiš mu odpovedal: Keď ťa neumyjem, nebudeš mať účasť so mnou: A Simon Peter mu rečie: Pane, nie len moje nohy, ale i ruky i hlavu! Ježiš mu praví: Kto je umytý, tomu netreba leda umyť nohy, a čistý je celý. I vy ste čistí, ale nie všetci! Lebo vedel, kto by to bol, čo ho mal zradiť; preto riekol: Nie ste čistí všetci. A keď im bol poumýval nohy a vzal si svoj odev, zasadol znovu za stôl a riekol: Viete, čo som vám učinil? Vy nazývate mňa Majstrom (Učiteľom) a Pánom, a dobre hovoríte: lebo som zaiste. Keď teda ja, Pán a učiteľ, umyl som vám nohy, tak i vy máte umývať nohy jeden druhému. Dal som vám totižto príklad, aby ste i vy tak činili, jako som ja učinil vám.

Prečo umýval Ježiš nohy Svojim učeníkom?

1. Aby im dal dôkaz lásky a príklad hlbokej poníženosti, ktorý majú nasledovať. 2. Aby ich poučil, že čo sú i čistí od hriechu a aj nie nehodní k prijímaniu tela a krve Jeho, predsa ich nohy potrebujú očistenia, t. j. musia byť čistí aj od všetkých zlých náklonností, ktoré poškvrňujú srdce (jako prach sa na nohy lepí), a na prekážke sú, že sv. prímanie nemôže dokonalé a primerané ovocie pre dušu prinášať.

Prečo slúži dnes len jeden kňaz sv. omšu a ostatní prímajú?

Ponevádž dnešný deň Kristus Sám a jediný obetoval nekrvavú obetu a po ustanovení najsvätejšej sviatosti Sám vlastnoručne dával prímať Svoje telo a krv Svojim učeníkom; — preto slušné je, aby na pamiatku tej udalosti všetci kňazi, ku jednej obci prislúchajúci, dľa príkladu učeníkov z rúk svojho predstaveného prímali prevelebnú sviatosť. — Na znak svojej hodnosti, ktorú dnes Kristus apoštolom a ich nástupcom kňazom udelil, pristupujú kňazi so **štólou** k večeri Pána.

Prečo bývajú po službách Božích oltáre obnažené?

1. K znázorneniu, že aj Ježiš Kristus — ktorého oltár značí — bol po čas Svojho umučenia Božskej velebnosti Svojej zbavený a v úplnom unížení oddal sa do rúk Svojich nepriateľov k smrti kríža. (Filip 2. 6. 7.) 2. Že Kristus pri Svojom ukrižovaní bol násilne so šiat olúpený, ktoré si vojaci medzi sebou podelili, — čo je v 21. žalme predpovedané, a preto sa aj odrieka ten žalm pri patričných obradoch. — To má napomínať veriacich, aby svliekli so seba starého človeka hriechu a skutky jeho a poníženosťou stali sa podobnými Kristovi.

Prečo umývajú po tých obradoch predstavení cirkvi a kniežatá katolícke nohy 12 svojim podriadeným?

Deje sa to na pamiatku umývania nôh apoštolov skrz Ježiša Krista a k napomenutiu, že všetci ľudia, i tí najvznešenejší, majú cvičiť čnosť poníženosti a lásku k bližnému preukazovať, aj tomu najbiednejšiemu. A preto bozkávajú nohy chudobných podriadených, a pápež k prsiam pritisne nohy jejich a každému udelí zlatý a strieborný pamätník, na ktorom je umývanie nôh skrz Ježiša Krista vyobrazené.

Poznámka. V biskupských chrámoch svätia dnes biskupi trojaký olej: chrysma, olej krstencov a olej nemocných, ktoré sa upotrebujú k pomazaniu pri krste, birmovaní, posvätení kňazstva, pri poslednom pomázaní, pri svätení oltárneho kameňa, chrámu, krstelnej vody atď. Ďakujme Ježišovi za ustanovenie tých sviatostí, ku ktorým sa sv. oleje užívajú.

Prečo sa od dnešnej sv. omše až do soboty nezvoní na zvonoch a prečo sa upotrebujú klepačky, rapotačky?

1. Sv. cirkev takýmto spôsobom chce výraz dať svojmu zármutku nad utrpením a smrťou Ježiša Krista a spolu i nás

napomína, aby sme v tichom smútku rozjímali o veľkej obete Kristovej. 2. Znamená to aj umĺknutie apoštolov, ktorí sú v 18. žalme zvonom pripodobnení, poneváč hlas ich rozniesol sa po celom svete, ale pri smrti Kristovej utíchli a skryli sa pred židmi. V sobotu zvony zase zavznejú, lebo sa apoštoli po zmrtvýchvstaní Ježiša, ktoré sobotná sv. omša oslavuje, znovu ohlásili. Že cirkev dnes klepačkami pozýva veriacich svojich k službám Božím, deje sa to preto 1. aby cirkev sv. ukázala svoju poníženosť, lebo jako Alkuin hovorí, tieto drevené nástroje sú velmi biedne oproti zvonom. 2. Označuje apoštolov, ktorí konaním židov boli celkom zostrašení. 3. Upomína nás na krížovú smrť Kristovu, a na drevo kríža, ktorý všetky národy do nebeskej slávy pozýva.

Jako máme dnes byť prítomní pri službách Božích?

Poneváč cirkev sv. v dnešný deň slávi výročitú pamiatku založenia prevel. Sviatosti Oltárnej, máme pri službách na kolená padnúť, živú vieru v sebe vzbudiť, že Spasiteľ je tu skutočne a podstatne prítomný, a v hlbokej pokore sa Mu klaňať, jako Synu Božiemu, ktorý pre nás s neba na zem prišiel a človekom zostal. — Obdivuj lásku Jeho, ktorou sviatosť túto ustanovil, aby vždy s nami prebýval, a ďakuj Mu za tie nepočetné milosti, ktoré ti a millionom kresťanov-katolíkov z tejto sviatosti plynú.

Jakou pobožnosťou môže kresťan dnešný večer stráviť?

Má rozjímať o mukách Pána, ktoré sa dnešný večer započaly. Muky Ježišove dnešný večer boly šesťnásobné. 1. Jeho zármutok na ceste z Jeruzalema na horu Olivetskú. 2. Jeho smrteľná úzkosť na hore Olivetskej. 3. Zrada Judáša. 4. Zajatie. 5. Prvý výsluch, falošné svedectvá a posmešky u Annáša a Kajfáša. 6. Zaprenie Petrovo. — Aby si si to živo predstavil, čítaj začiatok umučenia Krista Pána (viď Veľký piatok). Príhodná k tomu je i sv. omša o „modlitbe Krista Pána na hore Olivetskej", ktorá sa v utorok po deviatniku číta.

Kto sa dnes za hodinu modlí k úcte najsv. sviatosti oltárnej, alebo iné dobré skutky na pamiatku založenia tejže sviatosti koná, a sviatosti pokánia a sv. prímania hodne príma, môže plnomocné odpustky obsiahnuť.

Na Veľký piatok.

Tento deň bol predtým u židov prípravným dňom k Veľkej noci, preto sa aj volá „Parasceve“ = prípravný deň; pre nás kresťanov je to deň smrti a pohrobenia Pána, ktorý jako večný, najvyšší kňaz sám seba obetoval na kríži za spasenie sveta. (Mat. 27. 62.)

Prečo držia kresťania tento deň v toľkej úctivosti?

Poneváč to je ten deň, v ktorý sa splnily najväčšie a až do večnosti siahajúce ustanovenia Božie, jako to Sám Ježiš na kríži označil slovami: „Dokonano je!“ Lebo dnes oddali židia Ježiša do rúk pohanov, dnes bol Ježiš bičovaný, tŕnim korunovaný, potupený, posmievaný, obťažený krížom na Golgothu, na vrch Kalvárie vyvedený, medzi dvoch zločincov, vrahov postavený, na kríž pribitý, na ktorom medzi hroznými bolasťami vypustil ducha a tak doplnil dielo vykúpenia hriešneho človečenstva.

Prečo musel Kristus toľko trpieť k nášmu vykúpeniu?

Aby nám ukázal, koľké zlé je hriech, pre ktorý On toľké a tak veľké muky chcel podstúpiť, aby spravodlivosti Božej zadosťučinil; 2. aby Svoju veľkú lásku k nám zjavne ukázal, keďže všetku Svoju krv do poslednej kvapky za nás vycedil; 3. aby ukázal, že On nie len za jednotlivých ľudí, ale za všetkých, a síce v nadmiere chcel zadosťučiniť, aby žiadon nezahynul, ale mal život večný. — Pohliadni dnes a v každý čas na Krista ukrižovaného, a uvidíš, jak hrozne trescе Boh hriech, keď ani Syna Svojho jednorodzeného nešetril, ktorý sa len rúškom našich hriechov prikryl a hroznú smrť podstúpil. Jakú smrť zaslúžiš ty, keď sa nechrániš a nehrozíš hriechu?

Prečo odbavuje cirkev sv. sväté obrady dnešného dňa s tak velebnou tichosťou?

Aby povzbudila veriacich, aby podlžné vďaky vzdávali Vykupiteľovi za vykúpenie a pri tichom rozjímaní múk Jeho k láske k Nemu pohnutí boli. Preto — poznamenáva sv. Ján Zlatoústy — už sv. Pavel zaviedol slávnosť dnešného dňa, ktorú už vtedajší kresťania medzi prísnym pôstom a hlbokým smútkom v tichosti odbavovali.

Prečo nesvätia katolíci dnešný deň tak slávnostne, jako protestanti?

Ponevráč náš žiaľ nad smrťou Ježiša je o mnoho väčší, nežby sme ku slávnostnému sviatku vôle mať mohli, keďže i sama príroda smútila pri smrti Kristovej, slnce sa zatmelo, zem sa triasla, skaly sa pukaly. Cirkev sa síce aj dnes teší milosťam vykúpenia, ale je presvedčená, že bez vynasnažovania sa osvojiť si ovocie smrti Kristovej a vykúpenia skrze opravdivé pokánie a dobré skutky, sama radosť veriacich by nebola Bohu milá; a práve ten cieľ má cirkev sv. na zreteli pri dnešných trúchlivých obradoch služby Božej.

Jako sa započínajú dnešné služby Božie?

Kňaz v čiernom rúchu pristupuje k oltáru, na ktorom nehoria sviečky, a aj s miništrantami padne na tvár na stupkách oltára, čo znamená, že svetlo sveta dnes zhaslo a že Kristus ponížil sa až do prachu, až do hrobu. Po krátkej chvíli sa kňaz zdvihne a pristúpiac k oltáru, ktorý je na ten čas všetkej ozdoby pozbavený, číta najprv čiastku z proroctva Ozeáša, v ktorom sa predpovedá vyslobodenie židov zo zajatia, ktoré vyslobodenie je predobrazom vykúpenia všetkých národov skrze smrť Ježiša Krista. Druhé čítanie, epištola, je úrivok z druhej knihy Mojžišovej 1—11. a obsahuje v sebe nariadenie Božie, jako majú židia s veľkonočným baránkom svätiť pamiatku svojho vyslobodenia z Egypta. Dnešného dňa bol usmrtený a obetovaný opravdivý Baránok Boží k vykúpeniu celého sveta.

Po prvom čítaní odrieka kňaz tú istú modlitbu, čo včera.

Po druhom čítaní sa čítajú paššie, čili dej umučenia Pána nášeho Ježiša Krista dľa sv. Jána (hl. 18. 19.), a síce na neprikrytom podstavci a bez sviec, na znamenie, že smrť na kríži vyhasila svetlo sveta, Ježiša Krista. Potom spievajúc, prednáša kňaz najvrúcnejšie a najdojímavejšie modlitby: 1. za **pravú a samospasiteľnú cirkev,** aby sa vždy viac rozširovala a pokoj a jednota panovala v nej; 2. za **pápeža,** aby jeho spravovanie cirkvi bolo požehnané; 3. za **biskupov, kňazov a celé duchovenstvo** a za ľud, aby spravodlive slúžili Bohu; 4. za tých, ktorí **majú byť pokrstení,** alebo už uverili, aby v poznaní pravdy a horlivosti rástli a zotrvali; 5. za **panovníkov,** jako ochrancov viery, aby poddaných svojich v múdrosti a spravodlivosti spravovali a tí aby im poslušnosťou a vernosťou oddaní boli; 6. za **nešťastných,** aby sa Boh nad nimi smiloval; 7. za **bludovercov** a **odpadlíkov,** aby sa z bludu

svojho k pravde viery katolíckej prinavrátili; 8. za **židov,** aby od slepoty svojej boli oslobodení; 9. za **pohanov,** aby sa odriekli modlárstva a v jediného, pravého Boha uverili. — Pred každou modlitbou vyzýva kňaz veriacich: „Oremus“ (modlime sa), a „Flectamus genua“ (sohnime kolená, klaňajme sa); všetci sa poklonia a na slovo „Levate“ (zdvihnite sa), všetci povstanú. Len pri modlitbe za židov sa kňaz nepokloní, lebo židia klaňaním sa posmievali sa Kristovi. Ponevráč dnes Kristus za všetkých ľudí umrel, želá si cirkev sv., aby sme sa i my za všetkých ľudí modlili, odriekaj tedy túto

modlitbu: Pane Ježiši, ktorý si sa dnes medzi nevýslovnými bolesťami hlasne modlil za všetkých ľudí, pokorne sa k Tebe utiekame za Tvojho námestníka, rímskeho pápeža N., za nášho biskupa N., za svojich kňazov a duchovných, za svojho kráľa a všetkých panovníkov, za novoobrátených, za nešťastných a utlačených, za všetkých pravovercných, aby si ich v pravej viere posilniť a zachovať ráčil, aby Ti dľa povolania svojho verne slúžili. Spolu prosíme za všetkých bludovercov a rozkolníkov, za židov a pohanov, aby si ich všetkých k pravej cirkvi a k večnému spaseniu priviesť ráčil. Amen.

Čo činí kňaz po odbavení týchto modlitieb?

Sostúpi od oltára na stranu epištoly, prinesie zpoza oltára zastretý kríž, drží ho proti ľudu, odkryje, aby hlavu umučeného Spasiteľa bolo vidieť, a hlbokým hlasom spieva; „Ecce lignum crucis, in quo salus mundi pependit,“ t. j. „Ajhľa drevo kríža, na ktorom spása sveta visela.“ Sbor odpovedá: „Venite adoremus,“ t. j. „Poďte, klaňajme sa Mu!“ A hneď všetci padnú na kolená, aby sa klaňali Ježišovi, ktorý umrel za nás na kríži. Potom vystúpi kňaz na spodný schod oltára, konečne na prostred oltára a na prvom mieste odkryje pravý bok, na druhom celé telo Umučeného, a za každým aj hlas pozdvihne, aj kríž vyššie drží, — a celé umučenie predstavý ľudu. Tak tým živším dojmom spatrujeme Ježiša, ktorý od smrtnej nedele bol skrytý zraku nášmu a vzpomneme si, že aj učenie Ukrižovaného len pomaly sa rozšírilo po svete. Trikrát sa klaniame Ježišovi, lebo trikrát bol vysmievaný v predsieni najvyššieho kňaza, v dome Pilátovom a na vrchu Kalvárie. Potom kňaz položí kríž na pripravenú podušku, na strane evanjelia, čo predstavuje pohrobenie Ježiša, — ide pár krokov nazad, sosníme obuv (jako niekdy Mojžiš, keď blížil sa k Bohu v horiacom kríku) a pokľakne si, aby dumal o umučení Kristovom,

— povstane, ide pár krokov napred a znovu sa klania svätému krížu, — a tak aj po tretí raz. Pokorne sa klania Ježišovi, uvažuje Jeho nekonečnú lásku, ktorá Ho na kríž a do hrobu priviedla. — Konečne s tou najväčšou úctivosťou bozkáva rany Spasiteľa, ktoré Mu pre nás zasadené boly. Kým sa kňaz sv. krížu klania, spieva sbor trúchlivé a žalostivé piesne, v ktorých Kristus vytýka židom ich zlosť a nevďačnosť. Medzi jednotlivými slokami piesne spievajú sa — striedave grécky a latinsky — slová: „Svatý Boh! Svatý Mocný! Svatý Nesmrteľný! Smiluj sa nad nami!“ Výčitky a ponosy Krista Pána v tom trúchlivom speve obsažené upravené sú v prvom rade k židom, lež aj na nás sa vzťahujú, ktorí Krista hriechami svojimi tak často znovu ukrižujeme. — Keď kňaz uctenie a poklonu sv. kríža dokonal, trúchlivá pieseň utíchne a spieva sa chválospev k oslave víťazstva, ktoré Kristus na kríži vydobyl, čím sa i my vyzývame k povďačnosti a oslavovaniu Ježiša, Ukrižovaného.

I ty, milý kresťane, klaňaj sa dnes ukrižovanému Spasiteľovi a vrúcne sa modli: „Kriste Ježiši, klaniam sa Ti a velebím Ťa, že si ma a celý svet krížom Svojím vykúpiť ráčil. Všetku tú chválu, úctu a vďaku, ktorú Ti dnes celý svet preukazuje, i ja Ti chcem z hĺbky srdca vyjaviť. Popraj mi milosti, aby som všade prejavoval úctu k Tvojmu sv. krížu, a za vyznanie svoje nikdy sa nehanbil, čo ma i svet vysmeje, pohaní, ba čo by ma i stíhal a mučil.“

Čo nasleduje po poklone kríža?

Svatú hostiu, ktorú kňaz včera konsekroval a na pripravené miesto bol položil, prenáša na hlavný oltár, na znak poklony temjanom okädí, a po krátkej modlitbe pozdvihuje. Potom ju riadnym spôsobom láme, jednu čiastku púšťa do kalicha a hneď za tým príma a po krátkom vďakyvzdávaní utiahne sa do sakristie.

Či sa tedy neobetuje dnes omša sv.?

Nie, ponevädž pri dnešných sv. úkonoch nepremeňuje kňaz chlieb a víno, lež hostiu včera konsekrovanú k poklone pozdvihuje a v prímaní požíva. Preto sa dnešná sv. omša predposvätnou menuje.

A prečo sa dnes neslúži sv. omša?

Ponevädž sa dnes Kristus Pán, jako najvyšší kňaz, Sám seba obetoval na dreve kríža, Sám priniesol krvavú obetu, na ktorú sú dnes oči všetkých uprené.

Prečo sa dnes v tak zvanom „Božom hrobe“ vystavuje prevelebná Sviatosť k verejnej poklone?

Činí sa to preto, aby sa veriaci zvlášť dnes povzbudili, aby Spasiteľovi vďaky vzdávali za Jeho smrť a utrpenie, — aby Ho odprosili za urážky a hany, ktorými bol Kristus dosiaľ a bude napotom urážaný, — aby sa Mu, jako Synovi Božiemu, Prostredníkovi medzi Bohom a nami, klaňali a prosili Ho, žeby ich a všetkých ľudí od duševnej tmy oslobodil, svetlom pravej viery naplnil a niekdy k Sebe, pravému svetlu prijať ráčil. — Veriaci môžu obsiahnuť plnomocné odpustky, jestli sa Pánu Ježišovi v prevelebnej Sviatosti prítomnému v Zelený štvrtok alebo Veľký piatok klaňajú, za chvíľu sa k Nemu modlia, na úmysel sv. Otca niektoré modlitby odriekajú a v Zelený štvrtok alebo veľkonočnú nedeľu k sv. sviatostiam nábožne pristúpia. 10 ročných a 10 štyridsaťdenných odpustkov môžu obsiahnuť tí navštivitelia sv. sviatostí, ktorí v sebe pevný úmysel vzbudia, že k sv. pokániu pristúpia. (VII. Pius, 7. marca 1815.)

Jakú pobožnosť môžeme dnes konať?

Krem navštívenia Pána Ježiša v hrobe môžeme pobožne prejsť krížovú cestu, o umučení Krista Pána rozjímať, dľa napomenutia sv. Augustína: „Pohliadni na rany Ježiša na kríži visiaceho, na krv umierajúceho, na vysokú cenu Vykupiteľa! Sklonil hlavu Svoju ku bozku, otvoril bok Svoj k láske, vystrel ramená Svoje k objatiu, dal celé telo Svoje k vykúpeniu. Považ, čo to znamená, aby tak celý prebýval v srdci tvojom, ktorý bol pre Teba na kríž pribitý!“

Poučenie, jako máme o horkom umučení Pána Ježiša rozjímať.

O vy všetci, ktorí idete po ceste, pozorujte
a viďte, či je bol'asť, jako bol'asť moja?
(Plač Jerem. 1. 12.)

Mnohí o umučení Krista veľmi nesprávne, nedostatočne rozjímajú. To dobre činia, že si v duchu predstavujú Krista Pána, jako sa krvou potí, jako je chytený, zajatý, bičovaný, tŕním korunovaný a ukrižovaný, lež obyčajne len pri mukách Spasiteľa sa zastavia, a neuvažujú, ani si k srdcu neberú,

prečo trpel a **jako** trpel, s koľkou trpezlivosťou, tichosťou, pokorou a láskou, — hlavnú váhu kladú na to, aby v sebe bolasť a ľútosť vzbudili nad trpiacim a umierajúcim Spasiteľom. I to je dobrá a pekná vec, keď srdce kresťana sústrasťou je naplnené nad urážkami a potupením Ježiša, ale s tým sa ešte nesmieme uspokojiť, ani klásť na to hlavnú váhu. Hlavná vec je tu, že prečo trpel ten nevinný, svätý a nepoškvrnený Baránok, Ježiš, toľké a skoro neznesiteľné muky? Prečo dopustil, že židia a pohani, ľud a kňazia, sudcovia a žalobníci toľko neprávosti na ňom popáchali? Prečo tak nevýslovne mnoho trpel na tele i na duši? A že nás smrťou Svojou od hriechu chcel vykúpiť, tým nám chcel dozaista na vedomie dať, jako sa my hriešni ľudia chovať máme v svojich nepomerne menších, ale zaslúžených nehodách a protivenstvách. Kristus trpel za nás — píše sv. Peter v I. 2. 21. — zanechajúc nám príklad, aby sme Ho nasledovali. Tých pár slov nás poučuje, jako máme o umučení Krista Pána rozjímať.

Opravdivá vrúcnosť k trpiacemu a umierajúcemu Ježišovi záleží v tom, aby sme z umučenia vybrali si to, čo sa nám za príklad kladie, a v tom — zoškliviac si hriech — pozorne a nábožne rozmýšľali a v skutkoch nasledovali. Opravdivá vrúcnosť a pobožnosť k trpiacemu a umierajúcemu Ježišovi záleží v tom, keď často a vážne rozvažujeme úplnú poslušnosť Spasiteľa oproti Otcovi nebeskému, Jeho nesmiernu lásku k ľuďom, Jeho trpezlivosť, stálosť v tých najhroznejších mukách a k tomu primeriavame svoje reči a mlčanie, svoje trápenie a trpezlivosť. Opravdivá vrúcnosť k trpiacemu a umierajúcemu Ježišovi záleží v tom, jestli my, jako opravdiví učeníci Jeho, tak trpíme, jako On trpel; — tak sme poslušní, jako On bol, — tak žijeme a mreme, jako On žil a mrel. Kto sa z rozjímania umučenia Krista Pána nenaučil trpezlivosti, tichosti a stálosti v trápení, ten o tomto predmete ešte nikdy dobre a správne nerozjímal. Kto sa z toho spasiteľného rozjímania nenaučil dôverovať v Boha, bár by i ranený bol; k Nemu zrak dvíhať, bárs má obličaj zakrytú, — Jemu ďakovať, čo i tresce, k Nemu pevnou nádejou vzdychať, čo i meškâ: môže sa rozumeť do všetkého, ale k tejto práci, užitočne rozjímať o mukách Kristových, sa nerozumie. Kto sa z tohoto rozjímania nenaučil zlé odplácať dobrým, tupiteľovi žehnať, protivníka, nenávistníka milovať, urážateľa objať: môže vedieť krásne veci, ale Pána a Majstra svojho, vzor svoj Ježiša Krista ešte nepozná, Jeho a Toho, ktorý Ho poslal, ešte nemiluje. — A v tomto záleží všetko

a preto, chceme-li o umučení Krista Pána rozjímať, rozjímajme tak, aby sme pri tom aj svätý príklad Jeho na zreteli mali, aj sa k nasledovaniu Jeho príkladu povzbudili.

Napomenutie sv. Augustína o umučení Krista Pána.

V žiadnej potrebe som nenašiel istejší liek, než sú rany a umučenie Kristovo. V nich sa bez bázne uspokojím a bezpečne spím. Kristus za nás umrel! Nenie je tak trápneho pocitu v smrti, ktorý by smrť Kristova neosladila. Všetku nádej svoju skladám v smrti Kristovej, lebo smrť Jeho je mojou zásluhou, útočiskom, spásou, životom a vzkriesením. Znepokojuje-li ma hnusná myšlienka, skryjem sa do rán Kristových. Tlačí-li ma telesnosť, vzpomeniem si na rany Pána a zase povstávam. Číha-li za mnou diabol, utiekam sa k milosrdenstvu Pána, a odstúpi odo mňa. Vzplane-li vo mne plameň smilnosti, pomyslením si na rany Pána ho vyhasím. Istota mojej nádeje a dôvery je v drahej krvi môjho Ježiša, ktorá tak hojne tiekla za spasenie naše; v tomto nalezám úľavu, tlačí-li ma množstvo hriechov, — tým úfam úplné odpustenie hriechov obsiahnuť a niekdy k Tebe, Bože môj, sa dostať. Amen.

PAŠŠIE,

čili

dej umučenia Pána nášeho Ježiša Krista, dľa štyroch evanjelistov sostavený.

V tom čase riekol Ježiš učeníkom Svojim: Viete, že o dva dni Veľká noc bude a Syn človeka zradený bude, aby bol ukrižovaný. Vtedy sa shromaždili kniežatá kňazské a starší ľudu do siene kniežata kňazov, ktorý sa menoval Kajfáš. A radu držali, aby Ježiša chytili a zabili. A riekli: Nie v deň sviatočný, aby sa nestala vzbura v ľude. A keď bol Ježiš v Bethanii, kde býval Lazar, ktorého bol Ježiš z mrtvých vzkriesil, v dome Šimona malomocného: pripravili Mu večeru a Marta posluhovala. Maria tedy vzala funt čistej nardusovej masti a pomazala nohy Ježišove a naplnený bol dom vôňou. A riekol jeden z učeníkov, Judáš iškariotský, ktorý Ho mal zradiť: „K čomu ztrata táto? Nemohla sa radšej predať za viac, než tri sto päťgrošníkov a rozdať medzi chudobných?“ A to hovoril nie jako by bol mal starosť o chudobných, lež poneváč

bol zlodej, a u neho bola pokladnica, a čo bolo do nej položené, on opatroval. Aj druhým učeníkom sa konanie Marie nelúbilo a vraveli: „Načo také márnenie? Mohla sa masť predať a chudobným dať.“ Ježiš im však riekol: „Čo si sťažujete na túto ženu? Však dobrý skutok vykonala na Mne. Chudobných totižto vždy máte so sebou; Mňa však nebudete vždycky mávať. Lebo vylejúc masť túto na mňa, k pochovaniu Ma pristrojila. Amen, pravím vám, kdekoľvek bude ohlasované toto evanjelium na celom svete, vyprávané bude i to, čo ona učinila, na jej pamiatku. A vnišiel diabol do Judáša, ktorý sa menoval iškariotský a bol jeden z dvanástich, — a odišiel k najvyšším kňazom a riekol im: „Čo mi chcete dať a ja vám Ho vydám?“ A sľúbili mu 30 strieborných.

A Ježiš poslal Petra a Jána, aby išli a pripravili veľkonočného baránka. A tí sa pýtali: „kde?“ A riekol im: „Choďte do mesta a stretnete sa s človekom, ktorý bude vodu niesť; nasledujte ho do domu, do ktorého vníde a povedzte domácemu hospodárovi: „Majster odkazuje: Čas môj blízko je, u Teba odbavím veľkonočnú večeru s učeníkami Svojimi. A ukáže vám veľkú izbu prikrytú, tam pipravte veľkonočného baránka.“ — A učeníci vykonali tak, jako im Ježiš prikázal. A keď bol večer, rozložil sa s dvanástimi učeníkami. A jako večerali, Ježiš sa zachvel v duši Svojej a vydal svedectvo a riekol: „Amen, pravím vám, že jeden z vás ma zradí.“ A zármutiac sa, učeníci pýtali sa jeden za druhým: „Zdáliž ja som to, Pane?“ A On odvetiac, pravil: „Ktorý omočí so Mnou ruku v mise, ten ma zradí. Syn človeka síce ide, jako napísané je o Ňom: ale beda človeku tomu, skrze ktorého Syn človeka zradený bude; dobre by bolo, keby sa ten človek nebol narodil.“ A odpovedajúc Judáš, ktorý Ho zradil, riekol: „Zdáliž ja som to, Rabbi?“ Pravil mu: „Ty si riekol.“ A jako večerali, vzal Ježiš chlieb a požehnal ho a lámal a dal ho učeníkom Svojim a riekol: „Vezmite a jedzte, toto je telo moje.“ A vezmúc kalich s vínom, požehnal ho a podal im a riekol: „Pite z neho všetci, lebo toto je krv moja nového zákona, ktorá za vás a za mnohých vyliata bude k odpusteniu hriechov. A pravím vám: nebudem od teraz piť z tohoto plodu viničného, až do dňa, keď ho budem nové piť s vami v kráľovstve Otca Môjho.“

Potom povedali chválospev a išli cez rieku Cedron na Horu Olivetskú. Tedy pravil Ježiš: „Všetci sa tejto noci pohoršíte na Mne. Lebo písané je: Porazím pastiera a rozpŕchnu sa ovce. Ale keď zmŕtvychvstanem, predídem vás do Galilee.“

A Peter odpovedajúc, riekol: „A čo sa všetci pohoršia nad Tebou, ja sa nikdy nepohorším.“ A odpovedal mu Ježiš: „Šimon, Šimon! Hla, satanáš vyžiadal si vás, aby vás preosial jako pšenicu; ale ja som prosil za teba, aby neubudlo z viery tvojej; a ty keď sa raz obrátiš, utvrdzuj bratov svojich.“ Odpovedal Peter: „Pane, hotový som aj do žalára, aj na smrť ísť s Tebou.“ A riekol mu Ježiš: „Amen, pravím ti, že tejto noci, prv než kohút zaspieva, trikrát Ma zapreš.“ A Peter odvetil: „A čo by mal umrieť s Tebou, nezaprem Ťa.“ A tak hovorili aj ostatní učeníci. — A prišli do jedného majera, ktorý sa volal Gethsemany; tu bola záhrada a ta šiel Ježiš so Svojimi učeníkami. Aj Judáš poznal toto miesto, lebo Ježiš často chodieval ta so Svojimi učeníkami. — Tam riekol Ježiš učeníkom Svojim: „Sadnite si tu, kým sa pomodlím. Modlite sa, aby ste neprišli do pokušenia.“ A vzal so Sebou Petra a dvoch synov Zebedeových, Jána a Jakuba a počal sa kormútiť a teskliť, — a riekol im: „Smutná je duša Moja až k smrti; zostaňte tu a bdite so Mnou.“ A trochu ďalej sa vzdialiac, vrhnul sa na zem a modlil sa: „Otče, jestli je možné, nech ma pominie kalich tento, lež nie jako Ja chcem, ale jako Ty.“ A prišiel anjel s neba a posmeľoval Ho. A Ježiš zápasil s úzkosťami smrti a krvavý pot tiekol s Neho. A keď z modlenia povstal, išiel k učeníkom a našiel ich spať a riekol im: „Čože spíte? Čo ste nemohli hodinu bdieť so Mnou?“ A Petrovi povedal: „Šimone, i ty spíš? Nemohol si za hodinu bdieť? Vstaňte, bdite a modlite sa, aby ste neprišli do pokušenia; duch je síce ochotný, ale telo mdlé.“ A znovu odišiel a modlil sa: „Otče, jestli nemôže odísť odo Mňa kalich tento bez toho, žeby ho vypil, buď vôľa Tvoja.“ A vrátiac sa k učeníkom, zase ich našiel spať, bo oči im boli obťažené, a neznali, čo majú odpovedať. A nechajúc ich, znovu odišiel a po tretí raz sa to isté modlil. Potom vstal od modlenia, išiel k učeníkom a riekol im: „Spite už a odpočívajte. Dosť je; prišla hodina, a Syn človeka daný bude do rúk hriešnikov. Vstaňte, poďme; hľa, zradca sa už približuje.“ A kým ešte mluvil, prišiel Judáš iškariotský, jeden z dvanástich a s ním zástup s mečami a drúkami, s lampami a faklami, ktorí boli vystrojení od najvyšších kňazov, zákonníkov a starších ľudu. A Judáš im dal znamenie: „Ktorého bozkám, to je On, chyťte Ho a pozorne veďte.“ A hneď pristúpil k Ježišovi, pobozkal Ho a riekol: „Zdrav buď, Rabbi.“ A pravil mu Ježiš: „Priateľu, načo si prišiel? Bozkom zradzuješ Syna človeka?“ — A po-

neváč vedel, čo sa bude diať, išiel im v ústrety a riekol im: „Koho hľadáte?“ A oni odpovedali: „Ježiša nazaretského.“ A Ježiš im povedal: „Ja som to“, a jako im to povedal, cúfli zpiatky a padli na zem. A Ježiš sa ich zase pýtal: „Koho hľadáte?“ A oni riekli: „Ježiša nazaretského!“ A pravil im Ježiš: „Riekol som vám, že ja som to; jestli tedy Mňa hľadáte, nechajte týchto v pokoji odísť;“ — aby sa splnily slová, ktoré riekol: „Ktorých si mi dal, žiadneho z nich som neztratil.“ Vtedy pristúpili k Nemu, siahli rukami na Neho a chytili Ho. A keď učeníci Jeho videli, čo sa deje, riekli: „Pane, máme ťať mečami?“ A Šimon-Peter, jeden z tých, ktorí boli s Ježišom, vytiahol meč a uderiac Malchusa, sluhu najvyššieho kňaza, odťal mu pravé ucho. Ale Ježiš pravil: „Dosť už!“ A položiac, zahojil ucho sluhovo, — a Petrovi riekol: „Vlož meč svoj do pošvy, lebo všetci, čo s mečom bojujú, od meča zahynú. Či nemám piť kalich, ktorý Mi Otec dal? Alebo myslíš, žeby nemohol prosiť Otca, a hneď by Mi dal dvanásť tisíc plukov anjelských? Ale jako by sa naplnilo písmo, aby sa všetko toto stalo?“ A pravil kniežatám kňazským, predstaveným chrámu, starším ľudu a zástupu, ktorí proti Nemu prišli: „Jako na lotra ste prišli ku Mne s mečami a povrazami Mňa ulapiť; — a keď každý deň som bol s vami v chráme a som vyučoval, neopovážili ste sa ruku položiť na Mňa. Lež všetko toto deje sa preto, aby sa splnily slová prorokov. Toto je vaša hodina a moc temnosti.“ Na to Ho tlupa židovská a sluhovia chytili a poviazali.

Učeníci Ho na to opustili a sa rozutekali, — len jeden učeník Ho nasledoval v plátené rúcho odený, — a chytili ho: Ale on odhodiac plátno, nahý ušiel.

Vtedy najprv k Annášovi (svokrovi Kajfáša, tohoročného najvyššieho kňaza) viedli Ježiša. Annáš poslal Ježiša poviazaného ku Kajfášovi, ktorý bol povedal, že bude užitočné, keď jeden človek umre za celý ľud. (Ján XI. 56.) U Kajfáša už boli shromaždení kňazi, zákonníci a starší ľudu. Keď ku Kajfášovi prišli, tento sa vypytoval Ježiša o Jeho učeníkoch a o Jeho učení. Ježiš však odvetil: „Zjavne som mluvil svetu; vyučoval som v synagoge a chráme, kde sa všetci ľudia schádzajú a v skrytosti som nič nemluvil. Čo sa ma pýtaš? Pýtaj sa tých, ktorí slyšali, čo som mluvil; tí vedia, čo som hovoril.“ A keď to povedal, jeden zo sluhov udrel po tvári Ježiša, rieknuc: „Takto odpovedáš najvyššiemu kňazovi?“ Odpovedal mu Ježiš: „Hovoril-li som zlé, dokáž zlé; a mluvil-li

som zle, prečo Ma biješ?“ — Ale najvyšší kňaz, a starší a celé shromaždenie hľadali falošné svedectvo proti Ježišovi, aby Ho na smrť mohli odsúdiť, ale nič proti Nemu nenašli. Tu vystúpili dvaja falošní, najatí svedkovia, z ktorých jeden pravil: „Slyšali sme, keď povedal: ‚Môžem zrúcať chrám a v troch dňoch ho zase vystaviť.‘“ A druhý vravel, že Ježiš povedal: „Ja tento chrám rukami ľudskými vzbudovaný rozrúcam, a druhý vystavím bez rúk ľudských.“ A tak svedectvá týchto dvoch svedkov sa nesrovnávali. Vtedy povstal najvyšší kňaz a pýtal sa Ježiša: „Nič neodpovedáš na to, čo títo proti Tebe svedčia?“ Ježiš však mlčal a nič neodpovedal. Tu sa Ho zase opýtal najvyšší kňaz a riekol: „Zaklínam Ťa na Boha živého, aby si nám povedal, či si Ty Kristus, Syn Boží?“ A Ježiš odvetil: „Ty s’ pravil; ale pravím vám, od teraz budete vidieť Syna Božieho sedieť na pravici moci Božej a prichádzať v oblakoch nebeských.“ Vtedy si najvyšší kňaz roztrhol rúcho a riekol: „Rúhal sa Bohu. Načo potrebujeme ešte svedkov? Hľa teraz ste slyšali rúhanie? Čo sa vám zdá?“ A tí všetci odpovedali: „Hoden je smrti!“ A bili Ho niektorí päsťami po tvári, pľuvali na Neho, zauškovali Ho a zaviažuc Mu oči a tak Ho poličkujúc, pýtali sa Ho: „Prorokuj nám, Kriste, kto je to, čo Ťa udrel?“ A aj ináč Ho potupovali.

Peter bol od ďaleka nasledoval Ježiša a vnišiel do dvora najvyššieho kňaza a zamiešal sa tam medzi sluhov, ktorí sa okolo ohňa sohrievali. Jedna zo slúžiek najvyššieho kňaza — vrátnica — zazrela Petra pri ohni, išla k nemu a oslovila Ho: „Aj ty si bol s Ježišom nazaretským! Nie si i ty jeden z jeho učeníkov?“ A Peter to pred všetkými zaprel a riekol: „Ženo, nie som; neznám Ho, — ani neznám, čo mlúviš,“ a sobral sa von dvermi, a kohút zaspieval. A keď k bráne prišiel, videla ho druhá slúžka a riekla prítomným: „Aj tento bol s Ježišom nazaretským.“ A o chvíľu poznal ho druhý sluha a riekol mu: „Aj ty si jedon z nich.“ Peter však riekol: „Človeče, nie som!“ A zase o krátky čas, — asi o hodinu — pravil jedon zo sluhov, príbuzný toho, čo mu Peter ucho odťal: „Či som ťa nevidel s Ním v zahrade? Áno, aj tento bol s Ním — hovoril k prítomným — veď je z Galilee!“ A na to aj ostatní začali vytýkať Petrovi: „Zaiste si aj ty jeden z nich; veď si Galilejčan, tvoja reč ťa prezradzuje.“ A Peter znovu zapieral a začal sa zaklínať a prisahať, rieknuc: „Neznám človeka toho!“ — A ešte to ani nedopovedal, kohút druhý raz zaspieval. — A práve vtedy viedli Ježiša von, ktorý obrátiac sa, pozrel na

Petra. A vtedy sa Peter rozpamätal na slová Ježišove: „Prv než kohút dvakrát zaspieva, trikrát Ma zapreš“ — vyšiel von a horko plakal.

A keď sa rozvidnelo, držali najvyšší kňazi, zákonníci a starší z ľudu shromaždenie a radili sa, jako by mohli Ježiša usmrtiť. A predviedli Ho pred shromaždenie a pýtali sa Ho: „Si ty Kristus? povedz nám!“ A On im odpovedal: „Poviem-li vám, neuveríte Mi; pýtam-li sa vás, neodpoviete Mi, ani Ma neprepustíte; ale od teraz bude Syn človeka sedeť na pravici Moci Božej.“ A tí riekli: „Si Ty tedy Syn Boží?“ A On odpovedal: „Vy ste pravili; to som.“ A oni nato riekli: „Čo ešte potrebujeme svedectvo! Sami sme počuli z úst Jeho.“ A všetci povstali, poviazali Ježiša a zaviedli Ho a oddali Ho Pontskému Pilátovi, rimskému námestníkovi.

A keď zradný Judáš videl, že je Ježiš odsúdený, oľutoval zradu svoju a zpiatky zaniesol 30 strieborných najvyšším kňazom a riekol: „Zhrešil som, — nevinnú krv som zradil.“ A tí odpovedali: „Čo nás do toho? Ty viď!“ A Judáš hodil peniaze do chrámu, odišiel a obesil sa. A najvyšší kňazi vzali peniaze a riekli: „Neni slobodno také peniaze prijať do pokladnice, poneváč sú to peniaze krvi.“ A usniesli sa na tom, že odkúpia za ne roľu hrnčiara na pochovávanie cudzincov. A tá roľa až do dnešného dňa sa volá „Haceldama“, t. j. krvavá roľa, a tu sa vyplnilo, čo bol Jeremiáš prorok predpovedal: „A vzali 30 strieborných, mzdu zaceneného, ktorého kúpili od synov izraelských, a dali ich za roľu hrnčiara, jako prikázal mi Pán.“

Ježiša tedy viedli k súdnemu domu Pilátovmu, ale nevnišli dnu, aby sa nepoškvrnili, ale mohli jesť baránka veľkonočného. Tedy Pilát vyšiel von k nim a riekol: „Jakú žalobu prinášate proti tomuto človekovi?“ A oni odpovedali: „Keby On nebol zločinec, neboli by sme Ho vydali tebe.“ A Pilát pravil: „Vezmite si Ho vy a súďte dľa svojho zákona.“ Židia však odpovedali: „Nám neslobodno usmrtiť nikoho.“ A začali svoje žaloby a riekli: „Našli sme, presvedčili sme sa, že Tento poburuje ľud, zabraňuje daň platiť cisárovi, a Kristom, kráľom sa činí.“ A Pilát zase vnišiel do súdobnej siene, zavolal Ježiša a pýtal sa Ho: „Si Ty kráľ židovský?“ A Ježiš odvetil: „Či to sám od seba pravíš, a či to druhí o Mne povedali?“ A Pilát riekol: „Zdáliž som ja žid? Tvoj ľud a najvyšší kňazi vydali mi Ťa; čo si učinil?“ A Ježiš pravil: „Moje kráľovstvo neni z tohoto sveta; keby z tohoto sveta bolo, moji služobníci by

bojovali za Mňa, aby som nebol vydaní židom, ale kráľovstvo moje neni ztadeto!“ A Pilát sa Ho zase pýtal: „Tedy kráľ si Ty?“ A Ježiš riekol: „Ty pravíš, že som Ja Kráľ; Ja som sa nato narodil a nato som prišiel na svet, aby som svedecto vydal pravde; — a každý, kto je z pravdy, slyší hlas Môj.“ Riekol Mu Pilát: „Čo je pravda?“ A keď to povedal, zase vyšiel von k židom a riekol: „Ja žiadnej viny na Ňom nenachádzam.“ Lež kňazi a ľud židovský všeličo žalovali na Neho, ale On nič neodpovedal. Pilát sa Ho opätovne pýtal: „Nič neodpovedáš na to, čo títo svedčia na Teba?“ Ale Ježiš stále mlčal, tak že sa Pilát divil. Ale židia tým viac kričali: „Učením Svojím, ktoré hlásal, počnúc od Galilee po celom Judsku, až dosaváď búril ľud.“ A keď Pilát počul Galileu spomínať, tázal sa, či je Ježiš Galilejčan? A keď slyšal, že je zpod moci Herodesovej, poslal Ho k Herodesovi, ktorý sa na ten čas tiež v Jeruzaleme zdržoval. Keď Herodes uvidel Ježiša, zaradoval sa, poneváč už mnoho slyšal o Ňom a myslel si, že Ježiš bude zázraky konať pred ním, — lež Ježiš na žiadnu otázku jeho neodpovedal. Keď tak Herodes nič nemohol s Ježišom vykonať, dal Ho obliecť z posmechu do bieleho rúcha a poslal Ho zpiatky k Pilátovi. A v ten istý deň sa Pilát s Herodesom smerili, zostali priatelia, lebo sa dosiaľ hnevali.

Pilát tedy povolal najvyšších kňazov a pohlavárov a ľud židovský a riekol im; „Vy ste mi vydali tohoto človeka, jako buriča; — ja som sa Ho vypytoval vo vašej prítomnosti, a žiadnu vinu som na Ňom nenaleznul, v ničom, z čoho Ho obviňujete, ale ani Herodes nič zlého na Ňom nenašiel; lebo poslal som vás k nemu a ani on nič nenašiel, žeby smrť zaslúžil; ja Ho tedy potrescem a prepustím.“ A bola u židov obyčaj, že im námestník rímsky na veľkonočné sviatky jedného zločinca prepustil. A práve vtedy bol v žalári vychýrený lúpežník, menom Barabbáš, ktorý pre vzburu v meste a pre vraždu bol uväznený. Išiel tedy zástup k Pilátovi, a žiadali ho, aby im učinil podla obyčaje. Na čo sa ich Pilát pýtal: „Chcete, aby vám prepustil kráľa židovského? Koho chcete, aby vám prepustil, či Barabbáša a či Ježiša, ktorý sa nazýva Kristus?“ (Vedel, že mu Ho kňazi len zo závisti vydali.) A keď sedel jako sudca na stolici, odkázala mu manželka: „Nič nemaj s týmto Spravodlivým, lebo som pre Neho vo sne tej noci mnoho trpela.“ Ale najvyšší kňazi nahovorili ľud, aby Barabbáša pýtal na slobodu a Ježiša aby žiadal ukrižovať.

Pilát sa ich po druhý raz pýtal: „Ktorého z tých dvoch vám mám prepustiť?“ A celý zástup vrieskal: „Preč s týmto a prepusť Barabbáša!“ A Pilát, ktorý by bol rád Ježiša oslobodil, pýtal sa ich: „Čo mám učiniť s Ježišom, kráľom židovským, ktorý sa nazýva Kristus?“ A všetci kričali: „Ukrižuj Ho! Ukrižuj Ho!“ A riekol Pilát: „Nuž ale čože zlého vykonal? — Ja nič nenachádzam na Ňom, žeby smrť zaslúžil. Dám Ho tedy potrestať a prepustím Ho.“ Ale židia s veľkým vreskom naliehali na Piláta a kričali: „Ukrižuj Ho! Ukrižuj Ho!“

Vzal tedy Pilát Ježiša a dal Ho ubičovať, — a lúpežníka, Barabbáša prepustil.

A vojaci Pilátovi zaviedli Ježiša do súdneho domu, shŕkla sa okolo Neho celá luza židovská, vyzvliekli Ho z bielych šiat, odeli šarlátovým odevom, uplietli tŕňovú korunu a položili na hlavu, do pravice dali trstenú palicu, posmešne sa Mu klaňali a hovorili: „Zdrav buď, kráľ židovský!“ A pri tom Ho zauškovali, pľuvali na Neho, brali Mu z ruky trstenicu a bili Ho po hlave atď. Po tomto katovaní vzal Ho Pilát, vyviedol pred ľud: „Hľa, privádzam Ho vám, aby ste vedeli, že ja nič trestuhodného na Ňom nenachádzam.“ A predstavil im Ježiša s tŕňovou korunou na hlave, v šarlát odiateho a pravil: „Ajhľa, človek!“ A keď Ho kňazi a luza židovská zazreli, skríkli: „Ukrižuj Ho! Ukrižuj Ho!“ A riekol Pilát: „Vezmite si Ho vy a ukrižujte, lebo ja žiadnej viny na Ňom nenachádzam.“ Ale židia volali: „My máme zákon a dľa toho zákona hoden je smrti, lebo sa činí Synom Božím!“ A keď Pilát toto slyšal, opýtal sa Ho: „Odkiaľ si Ty?“ A keď mu Ježiš neodpovedal, pravil: „Mne neodpovedáš? Či nevieš, že mám moc dať Ťa ukrižovať, alebo Ťa prepustiť?“ A odpovedal Ježiš: „Nemal by si žiadnej moci nado Mnou, keby ti nebolo dané s hora. Preto kto ti ma do moci dal, väčší hriech má.“ A od tejto chvíle tým viac Ho chcel prepustiť, ale židia kričali: „Prepustíš-li tohoto, nie si priateľ cisárov; lebo každý, kto sa kráľom činí, protiví sa cisárovi.“ A keď toto Pilát slyšal, dal Ježiša vyviesť von, posadil sa na stolicu, to jest na miesto, grécky lithóstrotos a židovský Gabbatha nazvané. Bolo to v piatok veľkonočný, okolo 6. hodiny, dľa židovského počítania (okolo poludnia dľa nášho počítania), a riekol židom: „Hľa, kráľ váš!“ A oni volali: „Preč s Ním! Ukrižuj Ho!“ A Pilát riekol: „Kráľa vášho mám ukrižovať?“ A tlupa kričala: „Nemáme kráľa, ale cisára!“ Vtedy videl Pilát, že nemôže nič vykonať, ba že sa ľud ešte väčšmi búri, chcel tedy urobiť

ľudu po vôli, vzal vodu, umyl si pred zástupom ruky a pravil: „Ja som nevinný od krvi Spravodlivého tohoto; vy viďte!“ A ľud odpovedal: „Krv Jeho na nás a na našich synov!“ A nato im vydal Pilát Barabbáša, a Ježiša im odovzdal, aby Ho dľa vôle svojej ukrižovali.

Vzali tedy Ježiša, vyzvliekli Ho zo šiat šarlátových, odeli v Jeho vlastné rúcho, a viedli von z mesta, aby Ho ukrižovali. Ježiš niesol Svoj kríž a pospiechal k miestu lebiek, na Kalváriu, po židovsky Golgotha. A jako Ho ta viedli, stretli sa na ceste s mužom cyrenejským, menom Šimon, otcom Alexandra a Rufusa, ktorý sa vracal z majera. Tohoto prinútili, aby vzal kríž a niesol ho za Ježišom. Nasledovalo Ho viac žien, ktoré plakali nad Ním. Ale Ježiš sa obrátil ku nim a riekol: „Dcéry jeruzalemské, neplačte nado Mnou; ale plačte nad sebou a nad synami vašimi! Lebo prídu dni, kde povedia: Šťastné neplodné životy, ktoré neporodily, a prsia, ktoré nekojily; vtedy začnú mluviť vrchom: Padnite na nás! — a vŕškom: Prikryte nás! Lebo deje-li sa to na zelenom, čo sa stane na suchom dreve?“

Aj dvaja zločinci boli vedení s Ježišom k poprave. A keď prišli na Golgothu, dali Ježišovi piť ocot s myrrhou, ale On to neprijal. A ukrižovali Ho a s Ním dvoch lotrov, jedného s ľava, a druhého s prava, a Ježiš bol medzi nimi. A tu sa naplnilo písmo: „A medzi zločincov bude pripočítaný.“ (Iz. 53. 12.) Ale Ježiš riekol: „Otče odpusť im, lebo nevedia, čo činia!“ Okolo poludnia bol Ježiš ukrižovaný. A Pilát dal spraviť nápis a položiť na kríž. Nápis bol židovský, grécky a latinský a znel: „Ježiš nazaretský, kráľ židovský.“ Lež tento nápis nelúbil sa židovským kňazom, — preto išli k Pilátovi a riekli: „Nemáš napísať: Kráľ židovský, — ale že hovoril o sebe: Ja som kráľ židovský.“ Ale Pilát ich odpravil so slovami: „Čo som písal, som napísal.“

Keď už vojaci Ježiša ukrižovali, vzali šaty Jeho, rozdelili, a o jednotlivé čiastky lós metali. Spodné rúcho Ježiša bolo sošité a popretkávané; preto hovorili jeden k druhému: „Netrhajme ho, ale ťahajme lósy, čie má byť.“ A to sa stalo, aby sa naplnilo písmo (Žalm 21. 19.): „Rozdelili si rúcho moje a o odev môj ťahali lósy.“ — Potom si vojaci sadli okolo kríža a strážili Ježiša. Všetci pomimo idúci sa Mu posmievali, uškľabovali a hovorili: „Ty, ktorý rozbúraš chrám Boží a v troch dňoch ho zase vystavíš, pomôž Sám sebe; ak si Syn Boží, sídi dolu s kríža.“ A takto Ho potupovali aj pohlavári a kňazi

židovskí, zákonníci a starší ľudu a s posmechom hovorili: „Druhým pomáhal a Sebe nemôže pomôcť; je-li On Kristus, kráľ židovský, nech sostúpi s kríža, aby sme videli a verili v Neho! Dôveroval v Boha: nech Ho vyslobodí teraz, ak Ho chce; lebo riekol: Synom Božím som.“ Aj vojaci sa Mu posmievali, prišli bližšie k Nemu a vraveli: Si-li kráľ židovský, pomôž Sám sebe! A podobne sa mu posmieval jeden z tých zločincov, ktorí boli s Ním ukrižovaní, — tupil Ho, nadával Mu, klial Ho a riekol: „Ak si Ty Kristus, zachráň Sám Seba, aj nás.“ — Ale druhý ho zahriakol, rieknuc: „Ani ty sa nebojíš Boha, báre ten istý trest znášaš? A my síce spravodlive, lebo zaslúžené dľa skutkov svojich dostávame: ale Tento nič zlého nevykonal.“ A potom k Ježišovi: „Pane, rozpomeň sa na mňa, keď prídeš do kráľovstva Svojho!“ A odpovedal mu Ježiš: „Amen, pravím ti, dnes budeš so Mnou v raji.“

Aj viacej žien a známych, ktorí Ježiša, kým ešte v Galilei bol, sprevádzali a posluhovali, stálo obdeľač a všetko videli. Medzi nimi bola Maria Magdalena, — Maria, matka mladšieho Jakuba a Jozefa, — a Salome, matka synov Zebedeových. A pri kríži stály matka Jeho Maria, a sestra matky Jeho, Maria Kleofášova a Maria Magdalena, a učeník Jeho, Ján, miláček. A keď Ježiš uzrel tam stáť matku Svoju a učeníka Jána, ktorého miloval, riekol matke Svojej: „Ženo, hľa, syn tvoj!“ A učeníkovi Svojmu: „Hľa, matka tvoja!“ A od tých čias prijal ju učeník k sebe.

To bolo okolo šiestej hodiny a vtedy zatmelo sa slnce, povstala po celej zemi tma, ktorá trvala až do 9-ej (dľa našej časomiery do 3-ej popoludní). A okolo 9-ej (našej 3-ej) hodiny hlasne zvolal Ježiš: „Eli, Eli, Lamma sabachtani“, t. j. „Bože môj! Bože môj! prečo si ma opustil?“ A niektorí z prítomných riekli: „Eliáša volá!“ Potom riekol Ježiš: „Žížnim!“ A bola tam nádoba s octom; zamočili tedy špongiu do octu, obvinuli na hysopovú palicu, a podali k ústam Jeho so slovami: „Viďme, či príde Eliaš a Ho zloží!“ A keď Ježiš prijal ocot, riekol: „Dokonané je“ a silným hlasom zvolal: „Otče, do rúk Tvojich porúčam ducha Môjho!“ Naklonil hlavu a vypustil ducha. — A hľa! opona chrámová sa roztrhla na dve rovné čiastky od vrchu až do spodku; zem sa triasla, skaly sa pukaly, hroby sa otvorily a mnohé telá usnulých spravodlivých povstaly. A keď všetko toto videl stotník pri kríži Kristovom, zhrozil sa a zvolal: „Toto bol zaiste Syn Boží!“

Podobne aj tí, ktorí boli s ním strážiť Ježiša, nalakali sa a v bázni riekli: „Zaiste to bol Syn Boží!“ A všetok ľud

ktorý bol prítomný a videl, čo sa deje, bil sa v prsia a vracal sa domov. — Bol to prípravný deň k Veľkej noci. Židia tedy, aby mŕtvé telá nezostaly na kríži cez sobotu — lebo tá sobota bola veľká — išli k Pilátovi a prosili ho, aby tým mŕtvym dal polámať kosti a dal sosňať s kríža. — Prišli tedy vojaci, a prvému lotrovi polámali kosti, aj druhému, ktorý bol s ním ukrižovaný. Keď však prišli k Ježišovi a videli, že je už mŕtvy, nepolámali kosti v Ňom, ale jeden z vojakov prebodnul Mu kopijou bok, z ktorého ešte krv a voda vytiekla. — A kto toto videl, vydáva svedectvo o tom, a pravdivé je svedectvo jeho, — a zná, že čo mluví, je pravda, — aby ste uverili; lebo sa to stalo, aby sa splnilo písmo: „A nezlomíte v Ňom kosť“ (2. Mojž. 12. 46.) — a inde: „Uvidia, koho prebodli.“

V predvečer istý muž z Arimathey, menom Jozef, muž to spravodlivý a nábožný, ktorý neschvaľoval hrozný skutok židov, spáchaný na Ježišovi, ba bol aj tajným učeníkom Ježišovým, išiel k Pilátovi a pýtal si od neho mŕtvé telo Ježiša. Pilát sa divil, žeby už mohol byť mŕtvy, dal tedy zavolať stotníka, a vyzvedal sa od neho, či už Kristus umrel. A keď stotník prisvedčil, rozkázal telo Kristovo vydať Jozefovi. A Jozef išiel, sosňal mŕtvé telo Ježiša, zaobalil do čistého plátna, — potom prišiel aj Nikodém, — ktorý bol v noci prišiel k Ježišovi (Ján 3.), priniesol sebou asi 100 funtov miešaniny z myrrhy a aloe, a zavinuli Ježiša (dľa obyčaje židovskej) do čistej plachty. Blízko toho miesta, kde bol Ježiš ukrižovaný, bola záhrada, v ktorej si bol dal Jozef v skale vytesať hrob. — Do tohoto hrobu položili Ježiša, a Jozef privalil na hrob veľký kameň. Aj niektoré ženy, jako Maria Magdalena, a druhá Maria, matka Jozefova, prišli k pohrabu Ježiša, sadly si oproti hrobu, a dívaly sa, kde kladú Ježiša. Potom odišly nakúpiť masti a voňavých vecí. Cez sobotu však — dľa príkazu Mojžišovho — odpočívaly.

Druhý deň išli najvyšší kňazi a farizei k Pilátovi, rieknuc: „Pane, pamätáme sa, že ten svodca ešte v živote svojom povedal: ‚Na tretí deň z mŕtvych vstanem‘. Prikáž tedy strážiť hrob do tretieho dňa, aby snáď neprišli učeníci Jeho a neukradli Ho a neriekli ľudu: Vstal z mŕtvych! a pozdejší blud bude horší, nežli prvý.“ A riekol im Pilát: „Máte stráž, choďte a strážte si, jako viete.“ A oni odíduc. strážou obsadili hrob a zapečatili kameň.

Poučenie o svätej dobe veľkonočnej.

Čo máme rozumeť pod dobou veľkonočnou?

Pod dobou veľkonočnou rozumieme čas od bielej soboty až po sobotu po Turícach, čiže po sv. Duchu.

K čomu ustanovila cirkev sv. tento čas?

1. Aby obnovila v nás pamiatku zmrtvýchvstania a nanebevstúpenia Krista Pána a soslania Ducha sv. a pohnula nás, aby sme s Ním plesali a sa radovali. 2. Aby — pred oči nám kladúc víťazstvo a blaženosť Spasiteľa — i nás povzbudila, aby sme dľa príkladu Jeho udatne a vytrvanlive bojovali a trpeli pre Boha; lebo aj nás očakáva večná sláva a blaženosť, jestli s Kristom spoločne bojovať budeme. 3. Aby upevnila našu nádej, že niekdy i my aj podľa tela vstaneme z mŕtvych. 4. Za starodávna bol čas veľkonočný určený k tomu, aby novoobrátení boli k sv. krstu pripustení, a tak s pamiatkou vzkriesenia i svoje zmrtvýchvstanie k novému životu slávili.

Čo činí cirkev sv., aby tento úmysel u dietok svojich dosiahla?

1. Skrze služby Božie nás upomína na zmrtvýchvstanie a nanebevstúpenie Spasiteľa a na sostúpenie Ducha sv. 2. K tomuto prispôsobuje svoje modlitby a poučenia, ktorými svoj úmysel dosiahnuť môže. 3. Cez celý veľkonočný čas spieva radostné „alleluja“. 4. Chrámové rúcho je slávnostnej barvy. V krásnom súlade, súzvuku s týmto stojí čas jari, keď celá príroda k novému životu vstáva, a tak je obrazom nášho nového života v Kristovi a nášho niekdajšieho zmrtvýchvstania.

Jako má nábožný kresťan túto dobu stráviť?

1. Má sa so svojím Spasiteľom tešiť Jeho osláveniu, jako ľútosť a bolasť cítil nad Jeho umučením. 2. Má vzbudiť v sebe potešiteľnú nádej pomoci Božej a odplaty večnej. Lebo kresťan veľmi potrebuje takúto nádej a posilnenie, lebo toto je ešte pre neho čas sebazaprenia, obety a utrpenia, k čomu vytrvanlivosť a zmužilosť potrebuje. 3. Poneváč opravdivá radosť človeka záleží v pokoji srdca, a pokoj len v čistom bezhriešnom srdci môže prebývať, má sa vynasnažovať túto nebeskú radosť čistotou svedomia si zadovážiť a zachovať. Kto duchovne nepovstáva s Kristom zo smrti hriechu, nemôže s Ním zacítiť radosť veľkonočnú.

Poučenie na Bielu sobotu.

Jako svätila cirkev sv. za starodávna dnešný deň?

Dnešný deň sa žiadna sv. omša nečítala, poneváč sa svätila pamiatka odpočívania Krista Pána v hrobe. Na miesto toho konaly sa služby Božie okolo polnoci so soboty na nedeľu, poneváč Kristus v prvé hodiny rannie vstal z mrtvých. Veriaci celú noc bdeli v chráme a brali účasť na slávnostných službách Božích, pri ktorých sa novoobráteným udeľoval sv. krst a sviatosť birmovania. Neskoršie preložené boly všetky polnočné služby Božie na ráno Bielej soboty, — ale modlitby a druhé obrady sú ešte aj dnes skoro tie isté, jaké boly predtým, — len obyčajne sviatosť birmovania sa nevysluhuje.

Ktoré sú hlavné čiastky dnešných služieb Božích?

Sú nasledujúce: 1. žehnanie ohňa, temjanu a veľkonočnej sviece (paschala); 2. žehnanie krsteinej vody; 3. sv. omša; 4. pred zaklúčením sv. omše večerné hodinky — vesperae.

Prečo sa vykresáva dnes z kremeňa oheň, ktorý sa potom požehnáva a ktorým sa potom lampy a sviece v kostole zažíhajú?

Za starodávnych čias bolo v obyčaji každý deň, neskoršie aspoň každú sobotu nový oheň kresať z kremeňa k zapaľovaniu sviec a ho posvätiť, — až v 11-om století boly tie obrady na Bielu sobotu obmedzené. — Oheň kreše sa z kameňa na znak toho — jako modlitby pri požehnávaní udávajú: 1. že Kristus je svetlo sveta a kameň, ktorý židia zavrhli, a ktorý sa predsa stal uholným kameňom Jeho cirkvi (117. Žalm 22., Mat. 21. 42., Efez. 2. 20.); 2. že Kristus, svetlo sveta, podobne zhasnul pri smrti Svojej, ale pri Svojom zmrtvýchvstaní znovu zajasal; 3. aby všetci tí, ktorí svetlom takto zažatým osvetlení sú dľa tela, aj duchovným svetlom v tomto a budúcom živote naplnení boli.

Oheň sa žehná preto, poneváč cirkev sv. všetko svätí, všetko žehná, čo k službám upotrebuje, a poneváč oheň a svetlo znamená Krista, ktorý priniesol na zem oheň opravdivej lásky, aby všetky srdcia ním zapálené boly.

Žehnanie ohňa deje sa von z chrámu, na znamenie, že hrob a miesto, kde Ježiš zmrtvýchvstal, nachádzaly sa von z mesta, za bránami jeruzalemskými.

Počas žehnania ohňa vyhasia sa svetlá v chráme. Na uhlí nového ohňa zapáli sa sviečka, a touto sviečkou prenáša sa nové svetlo do chrámu; ňou zapália sa najprv sviečky na trojramenníku, a týmito potom veľkonočná svieca — paschále — a druhé svetlá. Na niektorých miestach je vo zvyku, že si veriaci z tohoto ohňa domov berú, ním potrebný oheň zapaľujú, aby — dľa modlitby cirkve sv. — „zlosť úkladov diabolských z každého miesta bola vyhostená, na ktoré niečo z tých tajemství prinesené bude."

Čo znamená trojramenný svietnik?

1. Znamená najsv. Trojicu, ktorá v Božskej prirodzenosti je jedna, nerozdielna, ale v osobách je trojná, z ktorých troch osôb druhá, syn, sťa opravdivé svetlo sostúpil s neba na zem, aby osvietil každého človeka prichádzajúceho na tento svet. (Ján 1. 9.) 2. Znamená radostnú zvesť zmrtvýchvstania Pána, ktorú anjel v bielom rúchu zvestoval nábožným ženám pri hrobe. Preto aj diakon — jaheň — tiež v bielom obleku, pri vstúpení do chrámu, na prostriedku a pred oltárom radostným hlasom volá: „Lumen Christi" — „Svetlo Kristovo", — na čo prítomní odpovedajú: „Deo gratias"!" — „Bohu vďaky!"

Čo znamená veľkonočná svieca — paškál?

Znamená Krista Pána z mŕtvych vstavšieho. Predobrazom tejže bol ohnivý oblak, ktorý synov izraelských sprevádzal po ceste z Egypta. (1. Peter 2. 24.) Podobne Kristus, pravé svetlo, preniesol nás z otroctva diabla do slobody synov Božích. Päť jamiek na svieci znamená päť rán Kristových, skrze ktoré človečenstvo uzdravené bolo (1. Peter 2. 24.), a päť temjanových hrudiek znamená tie voňavé masti, ktorými mrtvé telo Ježiša pomazané bolo.

Jaký význam má to, že sa veľkonočná svieca a potom ostatné svetlá jednou sviecou trojramenníka zapaľujú?

To znamená: 1. že Kristus od večnosti pochádza od Otca svetla, teda Boh od Boha, svetlo od svetla; 2. že osvietenie človeka pochádza od Boha skrze Krista, svetlo sveta, a skrze milosť Ducha sv. sa na všetkých vylieva. (2. Kor. 4. 6.)

Čo nasleduje po požehnaní sviece?

Po požehnaní veľkonočnej sviece nasleduje svätenie krstelnej vody.

Jako sa deje svätenie krsteľnej vody?

1. Najprv číta kňaz dvanásť proroctví, čili čítaní z rozličných kníh starého zákona, a medzi jednotlivými proroctvami spieva kňaz cirkevné modlitby. 12 proroctví sa číta na znamenie toho, že všetky proroctvá od počiatku sveta sa v Kristovi splnily. 2. Potom ide kňaz ku krstedelnici; po predku sa nesie kríž, trojramenník a veľkonočná svieca. 3. Potom sa počnú významné spevy, modlitby a obrady samého posviacania.

Prečo sa posviacanie krsteľnej vody koná s toľkými obradami?

Tie významné obrady označujú rozmanité účinky sv. krstu a povzbudzujú nás, aby sme s tým väčšou úctou, pobožnosťou a svätosťou túto vážnu sviatosť prímali, a — sme-li povolaní — udeľovali. Krsteľná voda znamená krv Kristovu, skrze ktorú sa duše naše očisťujú, a skrze ktorú diabol — jako niekdy Farao v červenom mori — zničený býva.

Ktoré sú obrady pri svätení krsteľnej vody?

Tieto obrady sú štvoraké: 1. Po prvé kňaz znamením sv. kríža a zaklínaním zlého ducha odtiahne vodu zpod moci diablovej, a utiahne obyčajnému úžitku. 2. Potom kňaz položí ruku na vodu, na znamenie, že v mene Božom ju berie k svätému cieľu a úžitku. 3. Teraz sa svätí a žehná voda najprv žehnaním Boha, ktorý pri stvorení sveta „slovom“ oddelil od suchej zeme vodu, nad ktorou sa Duch sv. vznášal. Na to poukazuje trojnásobné požehnanie vody. Potom sa žehná voda žehnaním Ježiša Krista, ktorý vodu pri rozličných príležitostiach (v Kane galilejskej, pri krste v rieke Jordan) posvätil a prikázal Svojim učeníkom, aby išli po celom svete a učili a krstili všetky národy. Preto kňaz strekne vodu proti štyrom čiastkam sveta, triráz spúšťa do vody veľkonočnú sviecu — obraz to Spasiteľa, pravého svetla sveta. Konečne žehná kňaz vodu, žehnaním Ducha sv., aby dych Jeho milosti sostúpil na ňu, a človek z vody a Ducha sv. milosť znovuzrodenia obsiahnul. Toto označuje trojnásobné dýchnutie kňaza na vodu v podobe sv. kríža. 4. Ponevráč kresťan vo sviatosti sv. kríža od rán duševných — hriechom zapríčinených — uzdravený býva a spája sa s Kristom, Pomazaným, a aj sám sa stáva „pomazaným“ Božím, preto mieša kňaz do vody olej s krizmou a prosí, aby toto pomiešanie bolo k spaseniu a pomazaniu novokrstencov.

Za starodávnych časov po svätení vody boli novoobrátení pokrstení do bieleho rúcha oblečení, a pri slávnostnej veľkonočnej sv. omši k prvému sv. prímaniu pripustení. Na toto prisluhovanie sv. krstu sa poťahuje obsah omšovej modlitby dnes a v nasledujúce dni.

Prečo sa obyčajne len dnes a v turíčnu sobotu svätí krsteľná voda?

Poneváč sv. krst za starodávnych časov sa len v tieto dni prisluhoval dospelým a novoobráteným, a poneváč zmrtvýchvstanie Krista Pána je obrazom povstania duše z hrobu hriechov, a Duch sv. je prameňom a rozdavačom milosti sv. krstu.

Jakou mysľou máme byť prítomní pri žehnaní vody?

1. S vrúcnou povďačnosťou za tú milosť, ktorú sme pri sv. krste obsiahli; 2. s pevným predsavzatím, že nevinnosť, ktorú sme si pri sv. krste zadovážili, zachováme, alebo, sme-li ju ztratili, skrúšeným pokánim znovu nadobudneme. Máme tedy obzvlášte dnes obnoviť krstný slub, rozvažitým a pozorným odriekaním apoštolského vyznania viery, čili „Verím-boha“, vzbudením troch Božských čností a ľútosti, a potom nie len jazykom, ale i srdcom praviť: „Odriekam sa satanáša a všetkej pýchy jeho, a všetkých skutkov jeho.“

Prečo padá kňaz na tvár pred oltárom po svätení vody a len po odspievaní litánií všech svätých vstáva?

Deje sa to preto, aby v najhlbšej pokore prosil Boha, aby milosť sv. krstu na prímluvu všetkých svätých všetkým ľuďom bez výnimky udeliť ráčil, aby — jako pre hriech všetci v hrobe hriechu spočívali — jako nové stvorenie s Kristom k novej milosti a k životu večnému povstali.

Prečo sa dnes oltáre ozdobujú?

Poneváč cirkev sv., jako milá nevesta Ježišova, už dnes zvestuje dietkam svojim radostný chýr, že Spasitel zmrtvýchvstal; preto sa do slávneho rúcha odieva, a zvučným hlaholom zvonov a radostnými chválospevami slávi víťazstvo Kristovo, ktorý s ozdobeným a osláveným telom vstal z hrobu.

Prečo dnešná sv. omša nemá vchod, introit?

Vchod sv. omše pozostával predtým z celého žalmu, ktorý sa spieval, kým sa ľud do kostola shromažďoval; ponevráč však ľud v noc veľkonočnú i tak bol shromaždený a pri sv. úkonoch prítomný, preto žalm pred dnešnou sv. omšou sa nespieval, „introit“, „vchod“ sa vynechával a vynecháva sa i dnes.

Modlitba. Pane Bože, ktorý si túto najsvätejšiu noc slávou zmrtvýchvstania Pána nášeho, Ježiša Krista osvietil, zachovaj v srdciach nových dietok cirkvi Tvojej milosť sv. krstu, aby telesne a duševne obnovení čistým srdcom Ti slúžili. Skrze tohože Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *z listu sv. Pavla ku Kolossanom h. 3., v. 1—4.*

Bratia! Jestli ste povstali s Kristom, hľadajte, čo je tam hore, kde je Kristus, a sedí na pravici Božej. Čo je tam hore, majte na mysli a nie to, čo je na zemi. Lebo ste zomreli, a život váš je ukrytý s Kristom v Bohu. Keď Kristus, život váš objaví sa (k súdu), vtedy i vy objavíte sa s ním v oslávení.

Vysvetlenie. Sv. Pavel v dnešnom sv. čítaní zmrtvýchvstanie Ježiša Krista kladie veriacim za vzor a za pohnútku duševného povstania z hriechu, ktoré prijímanie sv. sviatosti v čas veľkonočný má v nás pôsobiť. Aj my máme s Kristom odumrieť svetu a v skrytosti žiť v ňom, chceme-li jednúc v deň posledný v sláve povstať a pred všetkými ľuďmi za Ježišových byť uznaní. — Preto sv. Pavel na tom mieste takto pokračuje: „Tedy mrtvite údy svoje, ktoré sú na zemi: smilnosť, nečistotu, rozkoš, zlé požiadanie, a skúposť, ktorá je modloslužbou: pre ktoré prichádza hnev Boží na synov nevery, medzi ktorými ste niekdy i vy chodili, keď ste s nimi spolu žili v tých veciach. Teraz tedy aj vy všetko složte, hnev, nenávisť, zlosť, rúhanie, škaredé reči z úst vašich. Neklamte sa jeden druhého, vyzlečúc so seba starého človeka so skutkami jeho a oblečúc nového, takého, ktorý sa obnoví k poznaniu (Boha) dľa obrazu toho, ktorý ho stvoril.“ — „Jako vyvolení Boží a jako svätí a milí oblečte sa v city milosrdenstva, v dobrotivosť, poníženosť, skromnosť, trpezlivosť. — Nad všetko toto však majte lásku, čo je sväzkom dokonalosti.“ — Jak krásny to obraz kresťana, ktorý skutočne s Kristom k novému, čnostnému životu povstal.

Po sv. čítaní kňaz trikrát zaspieva „alleluja“, t. j. „chváľte Boha“, vždy vyšším a vyšším hlasom. Tak vyjadruje cirkev sv. svoju radosť nad víťazstvom a slávou Spasiteľa. Cirkev sv. obzvláštne túto dobu veľkonočnú často opakuje radostné „alleluja“, aby aj nás k radosti pohla nad slávnostným zmrtvýchvstaním Pána Ježiša, a spolu vzbudila v nás nádej, že niekdy aj my k novému životu, životu večnému vstaneme z mrtvých.

Evanjelium *sv. Matúša h. 28., v. 1—7.*

Po sobote neskoro, keď svitalo už na prvý deň po sobote, prišla Maria Magdalena a druhá Maria ohliadnuť hrob. A hľa, povstalo veliké zemetrasenie, lebo anjel Pánov sostúpil s neba, a prikročiac, odvalil kameň a posadil sa naň. A jeho tvár bola jako blesk, a rúcho jeho bolo jako sňah. A strážnici zľakli sa ho veľmi, a boli jakoby mrtví. A anjel oslovil ženy a riekol: Nebojte sa; lebo viem, že hľadáte Ježiša, ktorý bol ukrižovaný. Nie je tu; lebo vstal, jako riekol; podte, a pozrite miesto, kde bol položený Pán! A rýchle iďte a povedzte jeho učeníkom, že vstal (z mrtvých); a hľa, predíde vás do Galilee; tam ho uvidíte. Hľa, predpovedal som vám to.

Jako vstal Kristus z mrtvých?

Kristul z mrtvých vstal okolo polnoci so soboty na nedeľu. Božstvo spojilo dušu — ktorá medzi tým navštívila duše spravodlivých v predpeklí — s telom, premenilo telo do stavu slávy a oslávenia a celú ľudskú prírodu Kristovu naplnilo nevýslovnou blaženosťou. Takto premenený vyšiel Ježiš zo zatvoreného hrobu, a síce bez narušenia pečati, ktorou boli najvyšší kňazi zapečatili hrob, vyšiel cez skalu a v sláve Svojej zjavil sa najprv — dľa mienky sv. otcov — Svojej svätej matke, Marii. Sv. evanjelium o tomto zjavení sa Matke Božej žiadnu spomienku nečiní, ale to sa samo sebou rozumie, že milý Spasiteľ náš, ktorý sa kajúcnici Magdalene ukázal, zaiste sa prv ukázal Svojej matke, ktorá Ho najviac milovala a na Jeho mukách najsrdečnejšiu účasť brala. To je podanie aj sv. otcov, ktoré až po sv. Ambroza siaha. Keď tedy Ježiš z hrobu vstal, nastalo prudké zemetrasenie; potom sostúpil

s neba anjel, jako blesk, odvalil s hrobu kameň a posadil sa naň v bielom rúchu, jako sňah. Strážcovia sa triasli od strachu, a niektorí z nich utekali do mesta a oznámili, čo sa stalo. Medzitým prišla Maria Magdalena a druhé ženy na úsvite ku hrobu, a tam sa pridalo, o čom dnešné sv. evanjelium vypráva. Na miesto Ježiša našly tam anjela, ktorého sa ony zľakly, — ale anjel ich potešil, zvestujúc im tú radostnú novinu, že Kristus skutočne z mrtvých vstal. Jak šťastné boly tie ženy, ktoré Boh tak vyznačil, že im poprial od jedného anjela slyšať radostný chýr zmrtvýchvstania Ježiša! Lež tie ženy si aj zaslúžily túto priazeň Božiu svojou horlivosťou a láskou k Pánu Ježišovi. — Aj my zavčas ráno hľadajme Ježiša, t. j. pred dennou prácou pozdvihnime myseľ k Nemu, vzbuďme v sebe dobrý úmysel, a budeme miláčkami Jeho a On naplní nebeským svetlom dušu našu.

Prečo sa dnes neodrieka „Credo“ (Verím Boha), *ani „Agnus Dei“* (Baránok Boží), *ani sa neudeľuje „bozk pokoja“?*

Poneváč vyznanie viery už predbežne bolo odriekané od krstencov a „Agnus Dei“ sa pri litániach všech svätých spievalo. — „Bozk pokoja“ sa neudeľuje, poneváč Kristus sa ešte nezjavil Svojim učeníkom a ešte ich nepozdravil tými slovami: „Pokoj Vám!“

Nezameškaj, milý kresťane, dnes opätovne navštíviť sv. hrob, a klaňať sa tam Pánu Ježišovi v prevelebnej sviatosti prítomnému, ďakovať Mu za Jeho utrpenie a smrť, — a spolu uctiť i bolestnú Matku Jeho Mariu. — Večer sa aj ty s nadšenou myslou súčastni na slávnostných obradoch vzkriesenia a opätovne si pred seba vezmi, že i ty povstaneš zo smrti hriechu a s Kristom nový život započneš.

Dľa predpisu rimského obradníka navštevuje dnes farár alebo druhý kňaz príbytky farníkov a kropí ich vodou, ktorá bola z krstelnice pred miešaním olejov vzatá. Význam toho požehnávania domov označuje modlitba, ktorú kňaz pri ňom užíva a je nasledujúca: „Pane svätý, všemohúci Otče, večný Bože, usly nás, a jako si domy židov pri vytiahnutí z Egypta krvou baránka, ktorý našeho veľkonočného Baránka, Ježiša Krista predobrazoval, od anjela smrti zachránil, tak ráč anjela Svojho s neba soslať, žeby tu chránil, zachoval, navštívil a bránil všetkých, ktorí v tomto dome prebývajú. Skrze Tohože Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.“

Poučenie na slávnosť Veľkej noci.

Čo je Veľká noc?

Veľká noc je ten slávny deň, v ktorý Kristus Pán z mŕtvych vstal, keď totižto dušu Svoju spojil s telom a jako Premožiteľ diabla, jako Víťaz nad smrťou vyšiel zo zapečateného a skalou zatvoreného hrobu. Cirkevne sa dnešný deň, dnešný sviatok menuje „Pascha“, zo židovského slova „pesach“ čili „prejdenie“ a má nasledovný pôvod. Pod kráľom Faraonom boli židia nevýslovne utlačovaní v Egypte, a v porobe svojej k Bohu volali o pomoc a vyslobodenie. Boh vyslyšal prosby ich a poslal im Mojžiša k vyslobodeniu. Mojžiš žiadal Faraona, aby podobrotky prepustil židov. Faraon spupne odmietol žiadosť Mojžiša, neposlúchal príkaz Boží. Preto Boh na Egypt devať rozličných úderov, pliag soslal, — a keď Farao zatvrdlivý zostal, poslal Boh anjela smrti, ktorý všetkých prvorodzených Egypčanov — od najbiednejšieho až po kráľoviča — usmrtil. Aby židia od tejto pohromy boli zachránení, prikázal im Boh skrze Mojžiša, aby zabili baránka, krvou jeho pomazali kľučky na dverách, baránka spoločne strovili a na cestu pripravení čakali povel Mojžišov. Keď taký hrozný trest stihol Egypčanov, aj dom samého Faraona, tento toľkým nešťastím zlomený dovolil Mojžišovi vyviesť židov z Egypta. Takto sa židia z otroctva egyptského vyslobodili. Pamiatku tejto „veľkej noci“ židia každoročne zasvätili, a sviatok ten menovali „prejdením Pána“, „pesach“. — Cirkev sv. sviatok „veľkej noci“ uviedla jako vďačnú rozpomienku na ten deň, v ktorý Kristus, opravdivý „baránok veľkonočný“, Svojou krvou zachránil človečenstvo od večnej smrti, a vyslobodil z otroctva pekelného.

Čo pamätihodného sa prihodilo v dnešný deň?

1. Po polnoci slávnostne vstal Spasiteľ zo zatvoreného hrobu. 2. Anjel sostúpil s neba a medzi prudkým zemetrasením otvoril hrob. 3. Na úsvite — tedy okolo 4-ej a 5-ej hodine ráno — šla Maria Magdalena aj s inými ženami ku hrobu, aby zabalzamovaly telo Kristovo, lebo vo Veľký piatok dľa židovských predpisov to nemohly učiniť, lebo so západom slnka začal sa sviatok veľkonočný. Ženy našly kameň odvalený s hrobu, a dvaja anjeli im zvestovali, že Kristus z mŕtvych vstal. 4. Kým ostatné ženy do mesta pospiechaly,

Magdalena zostala pri hrobe a plakala, a vtedy zjavil sa jej Spasiteľ. 5. Potom sa aj druhým ženám ukázal na ceste do Jeruzalema. 6. Popoludní sa zjavil najprv samému Petrovi, potom podvečer dvom učeníkom do Emmaus sa poberajúcim. 7. Neskoršie večer boli všetci apoštolovia — krem Tomáša — aj s viacerými inými v Jeruzaleme v jednom dome shromaždení, a zo strachu pred židmi všetky dvere pozamykali. Tu zrazu zastal Ježiš u prostred nich, ukázal im Svoje rany, a aby ich o Svojom zmrtvýchvstaní presvedčil, jedol pred nimi. Potom dýchol na nich a riekol: „Jako Mňa poslal Otec, tak ja posielam vás. Prímite Ducha sv.! Ktorým odpustíte hriechy, budú odpustené, a ktorým zadržíte, budú zadržané.“ Týmito slovami ustanovil sviatosť pokánia. Potom ich poučil, jako už predbežne poučil dvoch učeníkov na ceste do Emmaus, že na Ňom sa splnily proroctvá a predobrazy starého zákona, a že musel trpieť a umrieť, aby sa tak všetko splnilo a On mohol vojsť do slávy Svojej.

Prečo sa Ježiš viackrát zjavil ženám a učeníkom?

Stalo sa to z lásky k nim; poneváč 1. ich chcel presvedčiť o Svojom zmrtvýchvstaní; 2. chcel ich upevniť vo viere v Svoje Božstvo a Božské poslanie; 3. potešiť ich Svojou svätou prítomnosťou; 4. chcel ich potešiť a odmeniť za bolasť, ktorú z lásky k Nemu pri Jeho umučení a smrti zakúsili; 5. konečne chcel ich ďalej poučiť o kráľovstve Božom, ktoré založiť prišiel a pripraviť ich ku príchodu Ducha sv.

Prečo sa dnes žehná baránok, vajcia a chlieb?

Preto 1. aby veriaci upozornení boli, aby pri požívaní pokrmov, ktoré v čas pôstu boly zakázané, neoddávali sa hriešnemu pôžitku, lež vždy na zreteli mali česť Božiu, vďačnosť oproti Bohu a pamiatku zmrtvýchvstania Krista Pána; 2. aby sme prosili Boha, aby užívanie týchto pokrmov k dušnému a telesnému dobrému veriacich slúžilo. Veľkonočný baránok nás má krem toho upomínať, na opravdivého Baránka veľkonočného, ktorý je Ježiš Kristus, — tiež aj chlieb je znakom Krista Pána, ktorý je chlieb anjelov a živý chlieb k životu večnému. — Tento význam označujú aj modlitby cirkvi sv. pri požehnávaní pokrmov. — Vajce je znakom zmrtvýchvstania. Jako malé kuriatko samo prelomí škrupinu a živé vynde z vajca, tak sa aj Kristus vyslobodil z hrobu a k novému, oslávenému životu povstal.

Vo vchode omše sv. cirkev sv. v osobe Krista takto oslovuje Otca nebeského: „Povstal som a ešte som s Tebou, Alleluja! Múdrosť Tvoja je zázračná, Alleluja! Alleluja!“ (Žalm 138. 18. 5. 6.) „Pane! Ty si ma zkúmal a poznal; Ty si poznal sedenie moje a povstanie moje.“ Sláva Otcu i Synu, i Duchu sv., jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i naveky vekov. Amen.

Modlitba cirkevná. Bože, ktorý si nám dnes po premožení smrti skrze Jednorodzeného Tvojho prístup k večnosti znovu otvoril, túžby naše, ktoré predbežne vnukuješ, pomocou Svojou aj sprevádzaj. Skrze Tohože Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *z prvého listu sv. Pavla ku Korint'anom h. 5., v. 7—8.*

Bratia! Vyčistite starý kvas, aby ste boli novým cestom, jako ste nenakvasení; lebo baránok náš veľkonočný, Kristus, obetovaný je (za nás). A preto hodujme, nie v starom kvase, ani v kvase zlosti a nešlachetnosti, lež v nekvasenom chlebe úprimnosti a pravdy.

Vysvetlenie. Dľa nariadenia zákona Mojžišovho museli židia v predvečer Veľkej noci všetok kvasený chlieb do poslednej omrvinky z domu odstrániť a len s nekvaseným chlebom smeli, jesť baránka veľkonočného. Kvas znamená hriechy, a nekvasený chlieb dušu od hriechov očistenú; baránok veľkonočný pre nás je Pán Kristus, ktorý už bol pri Svojej smrti zabitý a ktorého vo sv. prímaní požívame. Jako tedy židia v starom zákone by boli poškvrnili, zneuctili veľkonočné sviatky, keby boli s kvaseným chlebom požívali veľkonočného baránka, tak aj kresťan nemá s hriešnym srdcom slávit Veľkú noc. Preto má kresťan vyčistiť, odstrániť starý kvas, hriechy, ktoré celý jeho život nakazily a poškvrnily, a jeho skutky musia byť čisté, bez hriechu, musia zodpovedať synom Božím, čistým, čnostným kresťanom.

Po sv. čítaní nasleduje vyzvanie veriacich, aby Bohu radostne ďakovali a zvelebovali Ho za veľkú milosť, ktorú nám zmrtvýchvstaním Pána preukázal: „Toto je deň, ktorý učinil nám Pán; plesajme a radujme sa v ňom. Chváľte Pána, lebo je dobrý, a milosrdenstvo Jeho zostáva na veky. Alleluja! Alleluja! Náš veľkonočný baránok je obetovaný Kristus.“

Evanjelium *sv. Marka h. 16., v. 1—7.*

Za onoho času Maria Magdalena, a Maria Jakubova, a Salome nakúpily voňavých mastí, aby išly pomazať Ježiša. A prišly prvého dňa po sobote zavčas rána ku hrobu, keď už slnce vyšlo. A hovorily medzi sebou: Kto nám odvalí kameň odo dverí hrobových? A keď pohliadly, uzrely, že kameň bol odvalený; bol totižto veľmi veliký. A keď vchádzaly do hrobu, uzrely mládenca sedeť na pravici, odeného bielym rúchom, i naľakaly sa. A tento riekol im: Nebojte sa! Hľadáte Ježiša Nazaretského, Ukrižovaného: On vstal, nie je tu; hľa miesto, kde ho boli položili. Ale iďte, povedzte jeho učeníkom i Petrovi, že vás predíde do Galilee; tam ho uvidíte, jako vám povedal.

Prečo chcely pomazať nábožné ženy telo Kristovo vonnými masťami?

Sv. Gregor Veľký, pápež, praví: „Činily to preto, aby Toho, ktorý v živote bol im tak milý a drahý, po smrti uctily. Táto služba lásky, ktorú telu Kristovmu preukazovaly, nás poučuje, jako ich majú kresťani nasledovať. Podobne týmto ženám aj my prinášame drahocenné masti, aby sme pohrobené telo Kristovo pomazali, jestli verne kráčame po cestách čnosti a konaním dobrých skutkov, ktoré vôňu svätosti vydávajú, vyhľadávame Pána.“

Či ochotnosť tých žien bola milá Bohu?

Áno; čo i z toho vidno, že kým sa ony so žiaľom staraly, kto im odvalí kameň s hrobu, vtedy kameň už bol odvalený, a krem toho poslal im Boh anjela k potešeniu, ktorý ich upovedomil, že Kristus z mrtvých vstal. To nám má k poučeniu slúžiť, jak milé sú pred Bohom skutky milosrdenstva, a usilujme sa tieže preukazovať núdznym bližným svojim, lebo „čo chudobným učiníme, samému Kristovi učiníme.“ (Mat. 23.)

Čo znamená biele rúcho anjela?

Dľa podania tohože sv. Gregora bielo rúcho znamená radostnú účasť anjelov, ktorú brali na tej blahonosnej udalosti, ktorou Kristus privádza nás na miesto slávy, z ktorého odbojní anjeli vypadli.

Prečo posmeľoval anjel ženy, aby sa nebály?

Aby im na vedomie dal, „že strach prináleží len tým, ktorí obyvateľov nebies nemilujú a pre svoj hriešny život neúfajú, žeby našli miesto medzi blaženými duchmi“. (Sv. Gregor.) A anjela, posla Božieho sa nemusely báť, však milovaly Pána nebies a hľadaly Ho, aby Mu úctu svoju vzdaly.

Či anjel preto musel odvaliť kameň, aby Kristus mohol výnsť z hrobu?

Nie, lebo Kristus skorej vstal z mrtvých, než by bol anjel odvalil kameň. Anjel kameň odvalil na dôkaz toho, že Kristus Pán už skutočne z mrtvých vstal.

Prečo chcel anjel túto udalosť dosvedčiť?

Ponevráč zmrtvýchvstanie Ježiša je základom našej viery. Lebo, jestli Kristus nevstal z mrtvých, daromná je viera naša, — lebo takto by nebolo dokázané, potvrdené, že je On Syn Boží, — nasledovne nič by nám neprospela viera v neho, — ani žiadnu záruku, žiadne zabezpečenie by sme nemali ohľadom nášho zmrtvýchvstania. Lež zmrtvýchvstanie Krista Pána rozptýlilo všetku pochybnosť, lebo On je prvý, ktorý z mrtvých vstal. (Kol. 1. 18.) Jako skrze Adama smrť, tak skrze Krista vzkriesenie prišlo na svet. (Kor. I. 15. 21.)

Či nám je prospešná viera v naše zmrtvýchvstanie?

Áno, prospešná nám je, lebo 1. povzbudzuje nás k dobrému a vystríha zlého, lebo pri svojom zmrtvýchvstaní musíme počet vydať zo všetkých našich skutkov a z každého zanedbania a za všetko obsiahneme zaslúženú mzdu: za dobré večnú blaženosť, za zlé večné zatratenie. 2. Viera v budúce zmrtvýchvstanie poskytuje nám útechu v trápení a posilnenie v životnom boji. „Čo hneď vo všetkom trpíme biedu, predsi netrúchlime; v mnohej núdzi sme, ale nezúfame; sme prenasledovaní, ale nie sme opustení; sme unížení, ale nezahynieme, znajúc, že kto vzkriesil Ježiša, vzkriesi aj nás, — preto nie sme malomyseľní.“ Tak píše sv. Pavel ku Korintanom 4. 8—16. Konečne 3. pomyslenie na budúce zmrtvýchvstanie zachráni nás od všetkého pochybovania o spravodlivosti Božej. Často sa stáva na tomto svete, že nespravodlivý, bezbožný človek býva šťastlivým, a čnostný nešťastným, nakoľko časné statky, a radosti menujeme šťastím, — chudobu a časné trápenie však nešťastím nazývame. Pri budúcom vzkriesení všetky tieto prevrátenosti budú vyrovnané, každý obdrží odmenu svoju dľa skutkov svojich a nekonečná spravodlivosť Božia v slávnej žiare bude sa jasať.

Prečo poslal anjel ženy k učeníkom Kristovým, zvláštne k Petrovi?

Ponevráč apoštolovia mali oznámiť a hlásať svetu, že Kristus vstal z mrtvých, — tiež aj preto, aby v zármutku, ktorý nad smrťou Kristovou cítili, potešení boli. — A Peter, ktorý bol hlavou apoštolov a pre trojnásobné zaprenie Krista veľmi skormútený a malomyseľný, mal byť zpomedzi všetkých prvý potešený.

Modlitba. O Ježiši môj, zo srdca sa teším a radujem, že si tak víťazoslávne vstal z hrobu! Pre víťazstvo, ktoré si nad smrťou, diablom a peklom dobyl, udeľ nám milosti, aby sme krotili svoje zlé náklonnosti, nový život započali a pre hriech nikdy viac neumreli. Amen.

Poučenie o zmrtvýchvstaní Pána.

Či Ježiš skutočne vstal z mrtvých?

Ano, jak isté je, že zomrel, tak isté je, že z mrtvých vstal. Túto pravdu takto vyznávame v apoštolskom vyznaní viery: „Trpel muky pod Pontským Pilátom, ukrížovaný umrel a pohrobený je. Vstúpil do pekiel, tretieho dňa vstal z mrtvých.“

Odkiaľ to vieme, že Kristus skutočne z mrtvých vstal?

1. Z proroctví a predobrazov starého zákona. 2. Z predpovedania Samého Krista Pána, lebo zriedka hovoril učeníkom Svojim o Svojom umučení bez toho, žeby spolu aj Svoje zmrtvýchvstanie nebol spomínal. Keď židia žiadali od Neho znamenie k potvrdeniu Jeho Božstva, odkázal ich na Jonáša proroka a dodal: „Jako Jonáš za tri dni bol vo vňútornostiach veľryby, tak aj Syn človeka za tri dni a tri noci bude vo vňútornostiach zeme.“ (Mat. 12. 40.) 3. Zo svedectva anjela, ktoré pri hrobe ženám vydal. 4. Odtiaľ, že telo Jeho nenašli v hrobe, ale Ho živého videli. 5. Zo svedectva apoštolov a učeníkov, ktorým sa zjavil. Sv. evanjelia 12 takýchto zjavení spomínajú, a skutky apoštolské tiež svedčia, že sa viackrát zjavil učeníkom Svojim, ba raz sa zjavil asi pred 500 veriacimi. Títo Ho nie len videli, ale sa i shovárali s Ním, týkali sa Ho a jedli s Ním. 6. Nepodvratné svedectvo nám poskytujú tie tisíce veriacich, ktorí pre zmrtvýchvstanie Kristovo k Jeho viere pristúpili. 7. Apoštolovia a mnohí iní pre túto pravdu mučenícku smrť podstúpili.

Prečo vstal Spasiteľ náš z mrtvých?

1. Aby sa splnily predobrazy a proroctvá starého zákona, a Jeho vlastné predpovedania. 2. Aby Jeho svätá príroda ľudská odmenu vzala za spoluúčinkovanie na diele vykúpenia. 3. Aby nepodvratný dôkaz dal Svojej Božskosti a Svojho Božského poslania. On Sám sa odvolával pred židmi na Svoje budúce zmrtvýchvstanie, aby ich presvedčil, že je On Syn Boží a prisľúbený Messiáš. 4. Chcel tým upevniť našu vieru v Svoje Božstvo a nádej nášho budúceho zmrtvýchvstania. „Jestli Kristus nevstal z mrtvých, daromné je učenie naše a daromná viera vaša“ hovorí sv. Pavel. (Kor. I. 15. 14.) 5. Aby dal záloh tej blaženosti, ktorá nás vo večnosti čaká, budeme-li Ho verne nasledovať. 6. Aby nás tak povzbudil k sebazapreniu, ktoré kresťanský život od nás požaduje. „Lebo vieme, že Ten, ktorý Ježiša vzkriesil, aj nás vzkriesi s Ježišom; preto nebuďme malomyselní, lebo náš terajší zármutok, ktorý je len dočasný a ľahko znesiteľný, hojnú, večnú a všetko presahujúcu slávu nám zadováži.“ (Kor. II. 4. 8—17.) 7. Konečne aj v podobenstve nám chcel ukázať, že odumrieť máme hriechu a nový život započať. „Jako Kristus vstal z mrtvých, aj my máme nový život začať.“ (Rim. 6. 1.)

Zmrtvýchvstanie Pána je tedy aj pre nás veľkou milosťou a dobrodením srdca Ježišovho, za čo sme povinní chváliť Ho a velebiť, vďaky Mu vzdávať a zo srdca sa Mu radovať.

Mravná nauka.

Mnohí sa nazdávajú, že keď Ježiš už trpel za nás a nás vykúpil, tým je už všetko dokonané a my sa už nemusíme starať a ustávať o svoje spasenie, nemusíme zápasiť zaň. Ktorí takto smýšľajú, veľmi sa mýlia! Jako Mojžiš vyslobodil síce židov z moci Faraonovej a z poroby egyptskej, ale ešte dlho museli zápasiť a trpieť, kým si zasľúbenú zem vymohli, tak aj Kristus nás síce vyslobodil Svojím umučením a smrťou z moci diablovej, ale zasľúbené kráľovstvo nebeské predsi neobsiahneme, ak len s milosťou Božou nebudeme ustavične bojovať proti svojim nepriateľom, telu, svetu a diablovi. Lebo len bojujúci obdrží korunu víťazstva a len keď spolu trpíme a umierame s Kristom, budeme s Ním spolu žiť a panovať. (Tim. II. 2. 3—12.) Boh nás síce bez nášho príčinenia stvoril, ale len s naším príčinením a spoluúčinkovaním nás spasí, to jest jestli svoju slobodnú vôľu a všetky sily a schopnosti svoje použijeme k dobrému a tak s Jeho svätou milosťou spoluúčinkujúc, zabezpečíme si blaženosť večnú.

Poučenie na pondelok veľkonočný.

Modlitby sv. omše cez celý týždeň vzťahujú sa s jednej strany na zmrtvýchvstanie Pána, s druhej strany na novokrstencov, ktorí v bielom rúchu boli prítomní pri sv. omši. Ponevráč sme aj my obsiahli milosť sv. krstu, modlitby cirkve sv. platia aj o nás.

Vo vchode dnešnej sv. omše upomína nás cirkev sv., že Boh preniesol pokrstených z otroctva hriechu a diabla do slobody synov Božích, jako niekdy ľud izraelský z Egypta previedol do zasľúbenej zeme. Preto Ho máme chváliť a velebiť. „Uviedol vás Boh do zeme mliekom a medom tekúcej, alleluja! Aby zákon Pánov vždy bol v ústach vašich, alleluja! Alleluja!“ „Dobrorečte Pánu a vzývajte Meno Jeho; hlásajte skutky Jeho medzi národami.“ (Žalm 104. 1.) Sláva Otcu, i Synu, i Duchu sv., jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Cirkevná modlitba. Pane Bože, ktorý si slávnosťou veľkonočnou útočište svetu udelil, sprevádzaj ľud svoj, prosíme Ťa, darom nebeským, aby si zaslúžil dokonalú slobodu obsiahnuť a k večnému životu dospel. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *zo Skutkov apoštolských h. 10., v. 37—43.*

V tie dni stál Peter uprostred ľudu a riekol: Mužovia, bratia! Vy viete, jaké slovo šírilo sa po celom Judsku, započnúc od Galilee po krste, čo ho ohlasoval Ján: jako Boh pomazal Ježiša Nazaretského Duchom sv. a mocou (zázračnou), ktorý idúc sem i tam dobročinil, a všetkých, čo boli obsadnutí diablom, uzdravoval; lebo Boh bol s ním. A my sme svedkovia všetkému tomu, čo činil v krajine judskej a v Jeruzaleme, a jako ho zabili, obesiac ho na dreve. Tohoto vskriesil Boh na tretí deň a dal sa mu zjaviť, nie všetkému ľudu, lež svedkom, od Boha k tomu predustanoveným, nám, ktorí sme s ním spolu jedli i pili, keď už povstal z mrtvých. A rozkázal nám ohlasovať a dosvedčovať ľudu, že je on od Boha ustanovený za sudcu živých i mrtvých. Tomuto všetci proroci vydávajú svedoctvo, že všetci tí, ktorí veria v neho, obsiahnu odpustenie hriechov skrze jeho meno.

Vysvetlenie. Túto reč držal sv. Peter zástupu, ktorý bol v dome pohanského stotníka, Kornelia, v Cesarei sídený. — Kornelius bol prvý pohan, ktorý bol k cirkvi sv. privedený, a síce zázračným spôsobom. Anjel s neba mu prikázal, aby si dal zavolať Petra a tenže mu povie, čo má učiniť. Keď Peter prišiel, držal k shromaždeným reč, v ktorej dokázal, že je Kristus Boh, vydal svedectvo o Jeho učení, zázrakoch, smrti a z mrtvých vstaní, a hovoril, že je Kristus sudcom celého sveta. Na konci svojej reči pravil, že všetci, ktorí chcú od Boha odpustenie svojich hriechov obsiahnuť, musia veriť v Krista, jako Boha a vykupiteľa. Ale táto viera musí byť účinlivá, musí sa javiť v skutkoch a celom živote, zariadenom dľa príkazov Kristových. — Či tvoj život, tvoje skutky, tvoje konanie zodpovedá duchu Kristovmu?

Evanjelium *sv. Lukáša h. 24., v. 13—35.*

Za onoho času išli dvaja učeníci Ježišovi, toho samého dňa, do mestečka, ktoré šesťdesiat honov (t. j. asi pol druhej hodiny cesty), bolo vzdialené od Jeru-

zalema, menom Emaus. A rozmlúvali sa vospolok o všetkých tých veciach, ktoré sa boly prihodily. I stalo sa, že keď sa rozprávali a jeden druhého vyzvedali, priblížil sa im sám Ježiš a išiel s nimi. Ale ich oči boly zdržané, aby ho nepoznali. I prehovoril k nim: Čo sú to za reči, ktoré pojednávate medzi sebou po ceste, a ste smutní? A odpovedal jeden, menom Kleofáš, a riekol mu: Ty sám si cudzinec v Jeruzaleme a nevieš, čo sa v ňom prihodilo po tieto dni? A on im riekol: Čo to? A riekli: O Ježišovi Nazaretskom, ktorý bol mužom prorokom, mohutným v skutku i v slove pred Bohom a pred všetkým ľudom: i jako najvyšší kňazi a naše kniežatá vydali ho k odsúdeniu na smrť a ukrižovali ho. A my sme sa nazdávali, že by on mal vykúpiť ľud izraelský. A včuľ nadto všetko tretí deň je dnes, jako sa to stalo. Ale i daktoré ženy z našich naľakaly nás, ktoré boly pri hrobe predo dňom, a nenajdúc jeho telo, prišly a povedaly, že videly zjavených anjelov, ktorí hovoria, že on žije. A odišli niektorí z našich ku hrobu, a našli tak, jako ženy boly rozprávaly; ale jeho samého nenašli. A on riekol im: O blázni a spozdilého srdca k vereniu všetkému tomu, čo mluvili proroci. Či Kristus nemal toto pretrpeť a tak teprv vojsť do slávy Svojej? A započnúc od Mojžiša a všetkých prorokov, vykladal im všetky tie písma, ktoré boly o ňom. A priblížili sa ku mestečku, do ktorého išli, a on staval sa, jako by chcel ísť ďalej. A prinútili ho a hovorili: Zostaň s nami; lebo sa zmrkáva, a deň sa už schýlil! I vošiel s nimi. A stalo sa, keď sedel s nimi za stolom, vzal chlieb, požehnal ho, lámal a podával im. I otvorily sa im oči a poznali ho; ale on zmizol spred ich očí. I riekli vospolok: Či srdce naše nerozháralo sa v nás, keď na ceste mluvil a otváral nám Písma? A sobrali sa v tú hodinu a vrátili sa do Jeruzalema, a našli shromaždených jedenástich, i tých, ktorí boli s nimi, a ktorí pravili: Pán vstal opravdive, a zjavil sa Šimonovi! A oni tiež

rozprávali im, čo sa bolo stalo na ceste, i jako ho poznali pri lámaní chleba.

Prečo sa Kristus Pán pripojil k Svojim dvom učeníkom?

Ponevádž o Ňom hovorili. — Tak aj k nám sa pripojí Kristus, budeme-li hovoriť o Ňom a o Jeho Božských slovách; jestli však nečisté a bezbožné reči sa sypú z úst našich, tým sami odháňame od seba Ježiša.

Prečo sa Kristus zjavil Svojim učeníkom v takej podobe, že Ho tí nepoznali?

Dľa slov sv. Gregora, Kristus sa riadil dľa duševnej nálady týchto dvoch učeníkov. Oni ešte pochybovali o Kristovi; tak sa zdá, ešte neverili, že je On Boh, ačkoľvek im to toľkokrát povedal a aj zázrakami dokázal. Držali Ho len za proroka a pochybovali o Jeho zmrtvýchvstaní. Dosiaľ hľadeli na Neho len telesnými očami, nie zrakom srdca svojho, vierou v Jeho Božstvo. Ich mysli, ich viere bol Kristus ešte neznámy, cudzí, — preto sa im aj Kristus jako cudzí ukázal a najprv sa nezjavil dušiam jejich. — Takto koná Boh obyčajne s nami ľuďmi. Preukazovanie milosti riadi dľa nášho vnútorného stavu. Jaká je oproti Nemu naša viera, naša nádej, naša láska a vernosť, taká je naša známosť o Ňom, prímanie darov Jeho a milostí.

Prečo boli učeníci takí smutní?

1. Mysleli si, že Kristus oslobodí židov z pod nadvlády Rimanov, a teraz sa nazdávali, že smrťou Kristovou ich nádeje sú zmarené. Žeby smrťou Kristovou židia a celé pokolenie ľudské zpod hroznejšej vlády, zpod moci diablovej mohlo byť oslobodené, to ani nerozumeli, ani na to nemysleli. 2. Boli zarmútení nad tým, že ztratili Ježiša, ktorého tak milovali, v ktorom takú nádej skladali, a ktorý teraz tak biedne a potupne zahynul. 3. Boli zarmútení, lebo ešte nič určitého o Jeho zmrtvýchvstaní nevedeli, a teraz všetky svoje nádeje za zmarené považovali.

Jako teší Kristus týchto Svojich učeníkov?

1. Neprosene blíži sa k ním s celou láskavosťou. 2. Srdečnú účasť berie na ich zármutku a vypytuje sa o príčine tohože. 3. Teší ich, láskave a blahosklonne poučujúc ich, že Kristus podľa predpovedania prorokov mal trpieť a tak vojsť do slávy Svojej. Vysvetľuje im proroctvá a predobrazy starého zákona, ktoré smrť Kristovu predpovedaly. (Jozef egyptský nevinne od bratov svojich predaný, bol obrazom Ježiša, ktorého Judáš zradil; krvavé šaty Jozefa predobrazovaly bičovanie Jeho; baran rohami medzi tŕne zapletený predoznačoval Jeho korunovanie tŕnim. Jako si Izák sám niesol drevo na vrch Moria, na ktorom mal byť obetovaný, tak aj Kristus sám si niesol kríž na vrch Kalvarie. Obnažený a od syna vysmievaný Noe znamená Krista na kríži obnaženého a od vlastného národa potupeného. Povýšenie na kríž predobrazovalo vztýčenie medeného hada na púšti. Usmrtenie a pohrobenie Jeho bolo znázornené veľkonočným baránkom. Jeho vzkriesenie predobrazoval Jonáš (o ňom písali Dávid, Izaiáš, Jeremiáš a iní proroci). 4. Kristus príma ich pozvanie do hospody, sadá s nimi ku stolu a láme im chlieb. Sv. otcovia tvrdia, že im práve Svoje telo podával k prímaniu. 5. Úplne ich presvedčil o Svojom zmrtvýchvstaní a konečne sa im celkom dá znať.

Čo sa z tejto udalosti učíme?

1. Z tejto udalosti vidíme dobrotu, lásku a poníženosť Božského srdca ku Svojim. 2. Vidíme, jak milé je to Bohu: pozvať a prístrešie dať pocestným. Spasiteľ sa staval, jakoby chcel ďalej ísť, aby učeníkom príležitosť poskytnul skutok lásky Mu preukázať, aby ich potom tým hojnejšie odmeniť mohol. 3. Poznávame význam utrpenia v živote Kristovom,

v živote svätých a u každého kresťana. Dľa večného ustanovenia Božieho Kristus musel trpeť, lebo len týmto spôsobom mohol dôjsť k osláveniu Svojej ľudskej prírody; podobne musí každý kresťan všeliake nehody podstúpiť, svoj každodenný kríž niesť, aby mohol s Kristom do slávy vojsť. 4. Konečne sa učíme, jak milé sú Bohu dobré, nábožné rozmluvy. Rozmlúvanie učeníkov o Kristu Pánu a Jeho smrti pritiahlo Ježiša k nim. Zlé reči odpudzujú Boha od nás!

Modlitba. Pane Ježiši, ktorý si srdcia svojich učeníkov plamennou láskou zapálil a ich tak láskave potešil, osviet tiež aj moje srdce, naplň ho láskou k Tebe a k bližnému a daj mi vždy lepšie poznať, jak potrebný a užitočný mi je každodenný kríž a trápenie, aby som niekdy s Tebou bol oslávený. Amen.

O potrebe kresťansko-katolíckej viery.

„O vy pošetilí a spozdilého srdca k vereniu všetkého, čo mluvili proroci.“ Luk. 24. 25.

Z výčitiek, ktoré Ježiš učeníkom Svojim činil pre nepochopovanie jasného zjavenia Božieho v starom zákone, máme sa aj my poučiť, jak potrebné nám je viere kresťansko-katolíckej úplným srdcom sa oddať a verne ju zachovať.

Čo znamená kresťansko-katolíckym spôsobom veriť?

Znamená bez najmenšieho pochybovania za pravdu držať, čo nám Boh zjavil a cirkev katolícka k vereniu predkladá.

Prečo nám dal Boh Svoje zjavenie?

1. Boh v nekonečnej dobrote Svojej k nadprirodzenému cieľu povolal človeka, totižto k večnej blaženosti vo videní Boha a v súčastení sa Jeho Božských dobrodení záležujúcej. Ale o tomto by človek svojím slabým rozumom nič nemohol vedeť, keby mu to Boh nebol zjavil. Preto píše sv. Pavel: „My učíme múdrosť Božiu, tajomnú, skrytú, ktorú Boh od počiatku sveta k nášmu osláveniu ustanovil, ktorú žiaden z kniežat sveta nepoznal.“ (I. Kor. 2. 6.) 2. Poneváč um ľudský sám na seba zanechaný mnohé prirodzené pravdy náboženské nemohol by s istotou poznať, alebo len s veľkým namáhaním a s väčším-menším bludom smiešané, jako to dejiny pohanských národov svedčia, ktoré národy pohrúžené boly v poveru, modloslužobníctvo

a v najošklivejšie hriechy, — ačkoľvek v svetskej múdrosti a vzdelanosti a umení vysoký stupeň dokonalosti dosiahly. Boh tedy najväčšiu lásku a dobrodenie preukázal pokoleniu ľudskému, keď nám najprv skrze prorokov a naposledy skrze jednorodzeného Syna Svojho Svoju vôľu zjavil, oznámil.

Či je potrebná viera nadprirodzeného zjavenia?

Áno, ponevráč 1. človek bez tejto viery ani svoj nadprirodzený ciel, ani prostriedky k dosiahnutiu tohože poznať nemôže, a tak ani nemôže ten ciel dosiahnuť. Tedy bez nadprirodzenej viery ešte žiaden človek nebol blažený a ani blažený byť nemôže. „Bez viery je nemožné ľúbiť sa Bohu, lebo kto k Bohu chce prísť, musí veriť, že je Boh, a že tých, ktorí Ho hľadajú, odmeňuje.“ (K žid. 11. 6.) 2. Kadenáhle Boh k celému človečenstvu mluví a zjavuje mu pravdy, aj človek Mu je povinný veriť, ponevráč Boh je večná, nesklamná pravda a len preto sa zjavuje, aby v nás vieru našiel.

Či je tedy nevera hriech?

Áno, a síce veľký a ťažký hriech proti Bohu a sebe samému. **Proti Bohu,** lebo neverec alebo poslušnosť odopiera Bohu, alebo odmieta pravdomluvnosť Božiu: aj jedno, aj druhé je ťažkou urážkou velebnosti Božej. **Proti sebe samému,** lebo si neverec zatvára pred sebou bránu nebeskú, lebo bez viery niet spasenia, niet blaženosti, a priťahuje si večné zatratenie za trest previnenia proti Bohu. Keby sa človek žiadneho iného priestupku nedopustil, a čoby aj ináč bol človek poriadny, už pre neveru zavrhne ho Boh. „Kto neverí, bude zatratený.“ (Mark. 16. 16.)

Či viera v nadprirodzené zjavenie Božie je primeraná rozumu?

Jak nerozumná je nevera, tak rozumu primerané je Bohu veriť, keď nám pravdy svoje zjavuje. Lebo 1. človek s celou svojou vedomosťou oproti Bohu vševedomému je jako dieťa oproti veľkému učencovi: vedomosť jeho je veľmi obmedzená. A už to je veru celkom rozumné, že obmedzené dieťa verí učencovi, tým rozumnejšie je, že človek verí múdrosti Božej. Nerozumná a pošetilá pýcha je to, keď dieťa nechce veriť učencovi, alebo človek Bohu v tom domnení, že on to lepšie rozumie. 2. Viera zahrňuje v sebe rozličné tajemstvá, to jest náboženské pravdy, ktoré rozum ľudský pochopiť nemôže

Takéto tajemstvá veriť tiež nie je proti rozumu, lebo rozum aj mnohé celkom prirodzené veci za pravdivé uznáva a ani z ďaleka ich nepochopuje a nerozumie. Všetci vieme, že včela, nerozumný tvor, tak umelecké bunky v plášti robí; vieme, že zo semena nová bylina povstáva: ale opravdivú a poslednú príčinu tohože ani sami učenci ešte nevedia. 3. Tieto tajemstvá viery sú síce privysoké oproti nášmu rozumu, ale sa rozumu neprotivia. Neučený človek mnohé veci drží za nepochopiteľné a nemožné, ktoré učený človek celkom dobre pochopuje a rozumie, a preto čo učený človek neučenému povie, neprotiví sa rozumu neučeného; ale veľký nerozum a nadutosť je to, keď neučený hovorí: ja to neverím, lebo to nerozumiem; alebo: čo nevidím a nerozumiem, to neverím.

Čo máme mysleť o tej mienke niektorých, že človek žiadnej viery nepotrebuje, len nech sa pridŕža mravných naúk?

Taká mienka je bezbožná a spolu nesmyselná. 1. Prvé pravidlo mravnosti, ktoré nám sám rozum podáva, je to, že sme povinní Boha poslúchať vo všetkom, čo od nás žiada. A žiada od nás vieru vo všetkom, čo nám mluví a preto, že nám to On hovorí, a zatratením hrozí všetkým, ktorí nechcú veriť. 2. Bez viery nemôže človek všetko vedeť, čo má činiť a čoho sa má chrániť, aby svojim mravným povinnostiam zadosťučinil; bez viery nepoznáva ten vysoký cieľ, ku ktorému ho Boh povolal: jako má tedy tento cieľ, ktorý nepozná, sledovať? 3. Bez tých právd a prostriedkov, ktoré človekovi viera podáva, nemá v sebe dostatočnej sily, aby svádzaniu hriechu a klamným náruživostiam stále odporoval. Preto aj zkúsenosť učí, že všade, kde klesá, upadá viera, vzmáha sa ošklivosť všeliakeho hriechu. Vidno to u mladých ľudí a detí, ktoré bez dostatočnej kresťanskej nauky vyrástly. Všetko to je dôkazom toho, že mravoveda bez viery nie je dostatočná, a jak potrebná je viera už i preto, aby človek v každom ohľade správne mravne žil.

A jako sa má vec s pohanmi, ktorí o zjavení Božom nikdy ani neslýchali?

Článok viery je, že „Ježiš Kristus osvecuje každého prichádzajúceho na tento svet“ (Ján 1. 9.), a že „Boh chce, aby všetci ľudia spasení boli a ku poznaniu pravdy prišli.“ (1. Tim. 2. 4.) Boh tedy so Svojej strany činí všetko, aby aj pohanom umožnil, žeby k poznaniu pravdy dospeli. Jakým

spôsobom On to zariaďuje, to nám nezjavil. Majú hlas svedomia a rozumu: nasledujú-li tento hlas, láska Božia prispeje im nejakým spôsobom ku pomoci, a obznámi ich so zjavením Božím; jestli však na tento hlas svedomia nedbajú, sami sú si vina, ak zahynú, jako aj kresťan, keď nežije dľa viery, sám si je vina, keď bude na veky zatratený.

Či v každej viere môžeme byť spasení?

Nie; len v pravej viere môžeme byť spasení; a pravá viera je, že Ježiš Kristus je pravý Boh, a že všetko, čo učil. je Božská pravda. „Kto verí v Syna, má život večný, — kto však neverí v Syna, neuzre života, lež hnev Boží zostáva v ňom.“ (Ján 3. 36.)

Čo máme súdiť o takých rečiach, že každá viera, každé náboženstvo je dobré, a že je to všetko jedno, či je človek kresťan lebo žid, alebo pohan, — katolík alebo protestant?

Také reči sú rúhavé, sú protirozumným tláchaním. Keby to jedno bolo, čo človek verí, načo by nám bol Boh dal len jedno zjavenie? Načo by bol Ježiš Svoje učenie tak hroznou krvavou smrťou potvrdzoval? Či nepovedal určite: „kto neverí v Syna, neuzre života“? — A potom tie rozličné náboženstvá si zjavne protirečia; čo jeden verí, za pravdu drží, druhý to jako blud zavrhuje: a už je to len nerozum povedať, že všetko jedno je, či človek verí pravdu, alebo blud; jako by na príklad všetko jedno bolo veriť, že je peklo, alebo že neni pekla; že smrť všetkému konec učiní, alebo že je po smrti večný život, — že je Mohammed prorok Boží, alebo klamár atď. Pravda je len jedna — a čo sa tejto protiví, je blud, — a bludu sa zúmyselne pridŕžať, to sa protiví zdravému rozumu, ktorý je pre pravdu stvorený.

Či má a smie každý v tej viere zotrvávať, v ktorej sa zrodil?

Kto sa v pravej a spasiteľnej viere narodil, **musí** v nej zotrvávať; kto sa však v nepravej viere narodil, kadenáhle blud pozná, musí ho opustiť a pravdu prijať. Lebo len pravda, len pravá viera je spasiteľná, — kto túto dobrovoľne neprijíma, sám seba zatracuje.

Kde sa nachádza všetko to, čo Boh zjavil a veriť prikázal?

Vo sv. písme a podaní, ktoré obidvoje nám neomylný vyučujúci úrad cirkvi katolíckej predkladá. (Viď ďalšie poučenie o tom na zajtrajší deň.)

Jaké povinnosti má katolícky kresťan oproti svojej sv. viere?

1. Všetkému má vyhýbať, čo by ho mohlo sviesť k pochybovaniu, k ľahostajnosti, alebo k nevere.

2. Všemožne sa má vynasnažovať vieru svoju zachovať a upevniť, takým spôsobom, že častejšie vzbudzuje v sebe vieru.

3. Musí celý život svoj dľa sv. viery zariadiť.

Čo privádza človeka k odpadnutiu od viery?

1. Zanedbanie náboženských povinností, modlitby, sv. sviatostí, slova Božieho. Skrze takú lenivosť v službách Božích oslabne srdce vo viere, odcudzí sa náboženstvu a vždy viac zabúda na Boha a na večnosť. 2. Hriešny život. Viera ustavične napomína človeka na zlosť jeho a na súd Boží; tak sa konečne jedno z tých dvoch vecí stáva: lebo upustí od hriechu a sa polepší, — alebo opustí vieru. Mnohí, ktorí za mladi boli verní a potom sa stali nevercami, stali sa nimi pre hriešny život. Ich nevera je dôkazom ich nešľachetného života. 3. Pýcha a vysokomyseľnosť. „Každé kacírstvo má pýchu za matku“, píše sv. Augustín. Za našich časov nachádzajú sa menovite polovzdelaní ľudia, ktorí v nadutosti svojej nič nechcú mať spoločného s pospolitým ľudom, a preto ani takú vieru nevyznávajú, jako ľud, — jako by to nejaká prednosť bola, neveriacim a tak nevedomým, sprostým byť v najvážnejších pravdách. 4. Čítanie zlých kníh a časopisov, z ktorých mnohí ssajú do seba jed prevrátených zásad. Tak tiež obcovanie s nevercami, ktorí z náboženstva posmech robia, ktorí ľahkomyseľné a slobodomyseľné zásady roztrusujú. 5. Častokrát aj sňatky — manželstvá — s inovercami zapríčiňujú ľahostajnosť, pochybovanie alebo neveru v celej rodine.

Jako sa môže a má katolícky kresťan vo svojej viere cvičiť a upevniť?

Keď práve opak činí toho, čo k ľahostajnosti a nevere vedie: 1. Musí tedy verne plniť náboženské povinnosti, pobožne účasť brať na službách Božích, k svätým sviatostiam pristupovať a vrúcne sa modliť. Tieto skutky sú jako olej, ktorý lievame do lampy, aby sa svetlo udržalo. 2. Má sa chrániť hriešneho života a zvláštne hriechov nečistoty, a bol-li už tak nešťastný, že do ťažkého hriechu upadol, má vážne užívať prostriedky milosti. 3. Má byť ponížený oproti Bohu a oproti cirkvi katolíckej, neveste Kristovej, svojej matke v nad-

prirodzenom živote. 4. Má dobré spisy čítať, s veriacimi ľuďmi obcovať, do nábožných spolkov vstupovať. 5. Má Pána Boha vzývať o posilnenie a rozmnoženie viery, o posilnenie proti nebezpečenstvám našich časov.

Poučenie na utorok veľkonočný.

Vchod dnešnej sv. omše sa zase na novopokrstených vzťahuje. „Vodou múdrosti spasenia ich napájal, Alleluja! Upevní sa v ňom a nenakloní sa.“ (Eccl. 15. 3.) „Vyznávajte Pána a vzývajte meno Jeho: ohlasujte medzi národami diela Jeho.“ (Žalm 104. 1.) Sláva Otcu, i Synu, i Duchu svätému, jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Modlitba cirkevná. Bože, ktorý cirkev Svoju vždy rozmnožuješ novým vzrastom: popraj služobníkom Svojim: aby sviatosť, ktorú vierou prijali, životom zachovávali. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *zo Skutkov apoštolských h. 13., v. 26—33.*

V tie dni povstal Pavel, a pokynúc rukou, aby boli ticho, riekol: Mužovia, bratia, synovia rodu Abrahamovho, a ktorí ste bohabojní medzi vami, vám je toto spasiteľné slovo poslané. Lebo obyvatelia jeruzalemskí a jeho kniežatá nepoznali Ježiša, a jeho odsúdením naplnili slová prorokov, ktoré sa každú sobotu čítavajú. A nenajdúc na ňom žiadnej príčiny k smrti, predsa prosili Piláta, aby ho mohli usmrtiť. A keď dokonali všetko, čo bolo napísané o ňom, sňali ho s dreva a uložili do hrobu. Ale Boh vzkriesil ho z mŕtvych na tretí deň; ktorého videli za mnohé dni tí, čo spolu s ním prišli z Galilee do Jeruzalema, a ktorí až posaváď sú mu svedkovia pred ľudom. A my oznamujeme vám, že to zasľúbenie, ktoré bolo udelené našim otcom, Boh splnil na nás synoch, keď vzkriesil Ježiša Krista, Pána nášeho.

Vysvetlenie. Sv. Pavel túto reč povedal v Antiochii, v jednom meste Pisidie, v židovskej synagoge. Dokázal židom, že Kristus je skutočne prisľúbený Vykupiteľ, ponevádž nie len to sa vyplnilo na Ňom, čo proroci o Jeho umučení a smrti predpovedali, ale ponevádž On skutočne z mŕtvych vstal. Museli tedy aj jedno, aj druhé veriť, — aj smrť Kristovu, aj Jeho zmŕtvychvstanie, ak chcú byť spasení. Sv. Augustín hovorí: „Sv. Apoštol nevraví: ‚Spasený budeš, ak smrť Kristovu budeš veriť!‘ To veria aj židia, aj pohani, aj všetci Jeho nepriatelia;

ale hovorí (apoštol): (spasený budeš), jestli veríš, že Ho Boh z mrtvých vzkriesil.“ Živá viera v zmrtvýchvstanie a oslávenie Kristovo je veľkou útechou pre nás, jako sv. Pavel apoštol píše: „Vo všetkom núdzu trpíme, ale nie sme súžení; v zmätku sme, ale sme nie opustení; prenasledovanie trpíme, ale sme nie zanechaní; zavržení sme, ale nehynieme . . . Lebo znajúc že ten istý, ktorý Ježiša vzkriesil, aj nás vzkriesi s Ježišom . . . Preto neustávame. Lebo terajšia úzkosť naša je len okamžitá a ľahká, lež večné, prehojné oslávenie spôsobí.“ (II. Kor. 4. 8—17.)

Prečo spomínajú apoštolovia skoro vo všetkých svojich rečiach zmrtvýchvstanie Krista Pána?

Lebo zmrtvýchvstanie Krista Pána je základom našej viery kotvou našej nádeje, „lebo — hovorí sv. Pavel — jestli Kristus nevstal z mrtvých, daromná je viera vaša, lebo ste ešte v hriechoch.“ (I. Kor. 15. 16.) A síce preto 1. lebo by Kristus nebol synom Božím a viera naša by bola len ľudskou; 2. lebo bez zmrtvýchvstania by Kristus nebol premohol smrť, a tak ani hriech by nebol odňal, ktorý je príčinou smrti: 3. lebo bez zmrtvýchvstania Krista Pána nemohli by sme si nároky robiť na tie veľkolepé dobrodenia, na spasenie a život večný. Preto dopustil Kristus, aby Jeho učeníci tak dlho boli v neistote a pochybovali o Jeho zmrtvýchvstaní a len potom uverili, keď sa im už viac ráz zjavil a zrejmé dôkazy podal Svojho skutočného zmrtvýchvstania: aby celkom zrejmé bolo, že apoštolovia neboli ľahkoverní, nedali sa oklamať; ale aby každý videl, že nad mieru boli opatrní, ba neverní. Z tohoto vidno, na jak pevnom základe spočíva viera naša, ktorou uznávame a veríme zmrtvýchvstanie Kristovo.

Evanjelium *sv. Lukáša h. 24., v. 36—47.*

Za onoho času stál Ježiš upostred učeníkov a riekol im: Pokoj vám! Ja som, nebojte sa! Ale oni zarazení a ustrašení domnievali sa, že vidia ducha. I riekol im: Čo sa desíte a myšlienky vystupujú do srdc vašich? Viďte moje ruky, a nohy, že som to ja sám; dotknite sa a viďte, že duch nemá telo ani kosti, jako mňa vidíte mať. A ked to povedal, ukázal im ruky i nohy. A ked oni ešte neverili a radostne sa divili, riekol on: Či máte tu niečo jesť? A oni podali mu kus pečenej ryby

a plášť medu. A ked si zajedol pred nimi, čo pozostalo, podal im. I riekol im: To sú slová, ktoré som vám mluvil, keď som ešte bol s vami, že sa musí splniť všetko, čo v Mojžišovom zákone, u prorokov a v žalmoch stojí o mne napísané. Vtedy otvoril im smysel, aby porozumeli Písmu. A riekol im, že tak stojí napísané a tak musel Kristus trpeť a tretieho dňa vstať z mrtvých, aby sa v jeho mene ohlasovalo pokánie a odpustenie hriechov medzi všetkými národami!

Prečo prial Kristus pokoj Svojim učeníkom?

Ponevádž pokoj je najväčšie dobrodenie (Príkl. 17. 1.), a kde je pokoj, tam je aj Boh, ktorý — dľa slov sv. Pavla — je Bohom pokoja. Pokoj je rozoznávajúcim znakom synov Božích (Mat. 5. 9.), kdežto hriešnici nemajú žiadneho pokoja. (Izaiáš 5. 7. 20. 21.) Lež tieto slová Krista Pána: „Pokoj vám“, neznamenajú len pozdravenie a blahopranie Krista Pána, tými slovami na javo dáva Kristus, že On priniesol obetu, ktorá vyprostredkovala pokoj medzi Bohom a medzi ľuďmi; toto pozdravenie je tedy slávnostným osvedčením diela pokoja. A aj má moci k tomu, aby schopným dušiam poskytnul pokoj oddialením zlého a udelením milosti a útechy. Však aj pozdraveniu apoštolov udelil takú moc, keď riekol: „Do ktorého domu vnídete, povedzte: Pokoj tomuto domu! A bude-li ten dom toho hoden, sostúpi naň váš pokoj.“ (Mat. 10. 12. 13.)

Prečo ukázal Kristus učeníkom Svojich päť rán?

Aby u nich všetku pochybnosť rozptýlil o Svojom zmrtvýchvstaní, a upevnil ich vo viere oproti Sebe. Preto sa im dal aj dotknúť a jedol s nimi. Z toho sa učíme, jaké má byť naše vzkriesenie zo smrti hriechu. Jako Kristus, aj my skutkami máme dokázať svoje duševné obnovenie, — čo dokážeme láskou oproti Bohu a blížnemu, vyhýbaním hriechu a zlým príležitosťam a konaním dobrých a nábožných skutkov.

Prečo si podržal Kristus Pán Svojich päť rán aj po Svojom z mrtvýchvstaní?

1. Aby dokázal, že aj po zmrtvýchvstaní má to isté telo, ktoré pri umučení týchto päť rán mal, nasledovne skutočne vstal z mrtvých. 2. Aby nás obznámil s Jeho nekonečnou

láskou, jakou sa ku nám chová, ktorou sme my staby vrytí do rúk, do nôh, do srdca Jeho, a aby aj nás k vzájomnej láske povzbudil. 3. Aby v nás nádej a dôveru vzbudil oproti Sebe, ponevádž pre Jeho sväté rany všetko dobré môžeme očakávať. 4. Aby nás posilnil v boji proti diablovi, telu a svetu; lebo či by sme sa nehanbili, keď vidíme na svojom vodcovi tolké rany, ktoré pre nás utrpel? 5. Aby potešil v úzkosti postavených, biednych a pokúšaných a aby im pripravil utočište proti biede a pokušeniu. 6. Aby postrachom bol hriešnikov, ktorí nechcú pokánie činiť, ktorým rany Svoje v deň súdu ukáže a vytýkať bude, že len z vlastnej viny nestali sa účastní Jeho utrpenia. Žime tedy čnostne a nábožne, aby niekdy týchto päť rán nebolo nám k postrachu, ale k úteche.

Vzdychnutie. Popraj, najláskavejší Ježiši, aby svätá krv Tvoja z piatich rán vytekajúca nebola ztratená pre mňa a všetkých hriešnikov. Amen.

Poučenie o sv. písme a o podaní.

„Otvoril im mysel', aby porozumeli písmu." (Luk. 24. 45.)

Čo je písmo sv. čili biblia?

Písmo sv. je sbierka kníh, v ktorých je mnoho obsažené z toho, čo ľuďom v rozličné doby od počiatku sveta zjavené bolo, a čo viacerí sv. spisovatelia — nie dľa svojho ľudského dobrozdania a ľubovôle (2. Petr. 1. 21.), ale dľa udania Ducha sv. napísali, — a čo od cirkvi Kristovej za slovo Božie sa uznáva. — Písmo sv. z dvoch čiastok pozostáva, z ktorých jedna sa menuje starý zákon, a druhá nový zákon. Starý zákon obsahuje spisy, knihy, ktoré pred príchodom Krista boly napísané; nový zákon tie, ktoré po príchode Krista Pána boly napísané dľa návodu Ducha sv.

Či písmo sv. obsahuje v sebe úplné slovo Božie?

Nie; jako to samé písmo sv. svedčí. Tak sv. Pavel apoštol (1. Kor. 11. 34.), v liste ku korintským píše; keď im už potrebné nauky o svätení večery Pána sdelil — dokladá, že ostatné úpravy im dá, keď do Korynthu príde. A nikde nenachádzame naznačené, čo on potom skutočne ustanovil. Na viacerých miestach v svojich listoch (2. Thessal. 2. 14; — 1. Timoth. 6. 20; — 2. Timoth. 1. 13.) odvoláva sa na po-

danie, na reči, ktoré im držal, na spasiteľné slová, ktoré im kázal, a tieto jeho nauky nikde nemáme spísané; — konečne píše Timotheovi tie pamätné slová: „Čo si odo mňa slyšal skrz mnohých svedkov, to sver verným ľuďom, ktorí sú schopní aj iných vyučovať“. A kdeže sú tieto sverené nauky sv. Pavla napísané? To nikto nevie. — Sv. Ján na konci svojho evanjeliuma píše, žeby celý svet nemohol obsiahnuť knihy, ktoré by mohly byť napísané o tom, čo všetko Ježiš činil a učil. A sv. Lukáš hovorí (Skutky. ap. 1. 3.), že Ježiš po Svojom zmrtvýchvstaní o kráľovstve Božom mluvil učeníkom Svojim; ale čo im o tom hovoril, z toho je veľmi málo naznačené. — Tedy zo sv. písma chybia vážne nauky, ktoré Kristus po Svojom z mrtvýchvstaní udelil apoštolom; jako by tedy mohlo písmo sv. Slovo Božie úplne obsahovať?

Či tedy samým čítaným alebo skúmaním písma sv. nedospeje človek k poznaniu zjavených právd?

Nie; lebo 1. jako sme práve vyššie dokázali — písmo sv. nezahrňuje v sebe všetky Bohom zjavené pravdy. 2. Sám Kristus nikdy nepísal, ani apoštolom neprikázal písať, ale **„kázať“, „učiť“**, — ani nedal príkaz, aby ľudia v písme sv. hľadali Jeho nauky, lež výslovne prikázal, aby apoštolov a ich nástupcov „slyšali“. 3. Dľa výpovede sv. Pavla (Rim. 10. 17.) pravá viera nepochádza z čítania, ale zo slyšania. 4. Sv. apoštolovia nikde neustanovili **písateľov**, ale **hlasateľov a učiteľov** slova Božieho. (Efez. 4. 11.) 5. Nie všetci ľudia vedia čítať, a keď aj vedia čítať, nemajú všetci dostatočných známostí, aby písmo sv. správne rozumeť mohli. A všetci títo by mali byť z poznania pravdy a blaženosti vytvorení? 6. Nikde v písme svätom neni naznačené, ktoré sú Duchom sv. nadchnuté knihy: a kto nás o tom poučí, jestli sme len na písmo sv. odkázaní? 7. Už v troch čiastkach sveta bolo hlásané evanjelium (Rim. 10.) a krásne ovocie prinášalo, prv, než by čo i len jedna písmena bola bývala napísaná. K spísaniu nového zákona príčinu zavdaly rozličné bludy, pochybnosti a zovnútorné okolnosti, sú tedy jednoduché príležitostné spisy, a nie úplné sbierky veškerého učenia Kristovho, o čom i samé písmo sv. svedčí.

Kde tedy môžme najsť to učenie Kristovo, ktoré neni v písme sv. naznačené?

Také učenie nachádzame v dedičnom učení, čili v ústnom podaní (**tradicii**), ktoré tie nauky obsahuje, čo Kristus učil.

alebo apoštolovia samým Duchom sv. nadchnutí ohlasovali, ale **nespísali,** lež ústne sverili svojim nástupcom, jako i z výš-udaných slov sv. Pavla vysvitá: „Čo si odo mňa slyšal skrz mnohých svedkov, to sver verným ľuďom, ktorí spôsobní budú aj iných vyučovať.“ To isté vysvitá zo svedectví najstarších sv. otcov. Tak sv. Ignác napomína († 107 po Kr.) k vernému nasledovaniu apoštolského podania; tak vypráva sv. Kliment († 100. po Kr), pomocník sv. Pavla, že viac ráz bol požiadaný od bratov, aby spísal to, čo sám slyšal od kňazov, ktorí boli nástupcami apoštolov; podobne píše sv. Bazilius: „Články viery, ktoré sa v cirkvi sv. hlásajú, z čiastky skrze písmo sv., z čiastky skrze ústne podanie došly k nám; obidvoje sú veľmi vážne a každý sa im podrobuje.“ A sv. Ján Zlatoústy: „Nie všetko spísali apoštoli. Mnoho len ústne zanechali; a toto takú vieru zasluhuje, jako i tamto.“ (Ku II. Tess. hl. 2.) Právom sa tedy odvoláva cirkev sv. v svojich naukách viery a mravov tak na písmo sv., jako i na podanie, a aj sa musí na ne odvolávať, ponevráč Kristus jej naložil, aby učila národy všetko to, čo jej prikázal a ponevráč povedal, že nebo a zem sa pominú, ale slová Jeho nepominú. (Mat. 24. 35., 28. 20.) Vo sv. písme však sa nenachádzajú všetky nauky Ježiša Krista, jako by tedy mohla cirkev príkaz Kristov vyplniť, keby jej to, čo sa v svätom písme nenachádza, ústnym podaním nebolo sdelené? Keď tedy protestanti len písmo sv. dopúšťajú a za pravidlo viery uznávajú, vo veľkom sú omyle, ba sebe samým protirečia, keď viaceré ustanovenia apoštolov zachovávajú, ktoré sú v písme sv. nie obsažené. — Tak s katolíkmi svätia prvý deň v týždni, nedeľu, krstia malé deti, učia, že sa sviatosť sv. krstu nesmie opakovať, požívajú krv — o čom sa žiadna spomienka v sv. písme nečiní — ba opak sa prikazuje. Jako vedia, že je všetko toto dovolené? Len z podania cirkvi katolíckej! A vôbec, odkiaľ vedia, ktoré sú knihy Bohom nadchnuté a jako sa volajú? To nie je v biblii napísané. Keby sme to z dedičného učenia nevedeli, tak by sme vôbec žiadnu bibliu, žiadne evanjelium nemali. — Jak základné, odôvodnené je proti tomu učenie cirkvi katolíckej!

Ktoré má väčšiu vážnosť v cirkvi katolíckej: písmo sv. a-či ústne podanie?

Obidvoje majú jednakú vážnosť v cirkvi sv., lebo obidvoje obsahujú v sebe slovo Božie, jako nás o tom cirkevný snem tridentský poučuje so slovami: „Všetky knihy tak starého, jako

i nového zákona, poneváč pôvodcom obidvoch je Boh, tak tiež aj podanie ohľadom článkov viery a mravných náuk, ktoré lebo Sám Kristus ústne učil, alebo skrze Ducha sv. nadchnuté a ustavičným podávaním v cirkvi katolíckej udržané boly, prijíma sväté shromaždenie a rovnou úctou a vážením má v úctivosti . . . Kto však tieto knihy nepríma a menované podanie vedome zapovrhuje, budiž prekliaty.“

Zdáliž dedičné učenie a ústne podanie je len ľudské učenie, pápežami vynajdené, jako to protivníci cirkvi svätej tvrdia?

Takéto tvrdenie je bezzákladnou pomluvou; lebo podanie je len to, čo apoštolovia od Samého Krista slyšali, alebo osvietením Ducha sv. prijali, — ale nespísali, lež len ústne svojim nástupcom sverili, sdelili; — len toto príma cirkev sv. za podanie, pri čom sa toho pravidla drží: „Čo vždy, všade od všetkých pravých kresťanov-katolíkov bolo vyznávané, je opravdivé podanie.“ Keď tedy cirkev sv. len v novšej dobe vyhlásila nepoškvrnenie počatie blahoslavenej Panny Marie alebo neomylnosť pápeža za článok viery, nevzdialila sa od starej viery, ale — naopak — len slávnostne osvedčila, že tieto pravdy zakladajú sa na písme sv., v podaní sa obsahujú a tak musia byť za Božské zjavenie považované a vyznávané. Je to tedy nesmysel, čo tak zvaní „staro-katolíci“ tvrdia, že sa cirkev premenila, že **nové** nauky podáva. — Avšak iní, premenení sú „staro-katolíci“, poneváč **iné** učia, **iné** veria, než verila cirkev katolícka od pradávna.

Či je písmo sväté dosť jasné, aby ho každý mohol rozumeť?

Nijako; lebo by ináč nebolo potrebné bývalo, aby Ježiš — jako dnešné sv. evanjelium vypráva — Svojim učeníkom písmo sväté vysvetľoval. Sv. Peter píše o listoch sv. Pavla, že niektoré miesta sa dajú ťažko rozumeť a preto ich nerozumní a klátiví prekrucujú. Dvoranín kráľovnej Kandace na otázku apoštola Filipa, že či rozumie, čo číta, odpovedal: „*Jako by som mohol rozumeť, ak mi niekto nevysvetlí!*“ (Sk. ap. 8. 31.) — Keby písmo sv. každý človek mohol porozumeť, nebolo by toľko nesvárov, roztržok medzi bludovercami, ktorí všetci sa na písmo sv. odvolávajú a s bibliou v rukách sa preklínajú a zatracujú. Tie slová: „Toto je telo moje; toto je krv moja“, protestanti hneď na počiatku svojho bludu asi 200 násobným spôsobom vysvetľovali; a toto by nebolo možné, keby písmo

sväté tak jasné, zretedeľné bolo, žeby každý mohol najsť smysel jeho.

Či čítanie písma sv. je všetkým nevyhnutne potrebné?

Nie, k tomu nemáme žiaden príkaz. Kristus nám prikázal, aby sme poslúchali cirkev, tento stĺp a pevnosť pravdy. A krem toho zkúsenosť učí, že čítaním písma sv. — poneváč ho zle rozumeli — mnohí boli svedení k bludu a k prevrátenému smýšľaniu.

Nuž či je to pravda, čo tvrdia protestanti, že cirkev svätá zakázala veriacim čítať písmo sväté čili bibliu?

To je hanebné klamstvo a lož. Cirkev sv. len obmedzila čítanie písma sv. v inorečových prekladoch. Totižto nariadila 1. aby len ten smel čítať písmo sv., kto má k tomu potrebnú učenosť a pobožnosť, poneváč nevedomosť a hriešnosť sú zlými a hrozne škodnými sprievodcami pri čítaní písma sv. 2. Preklad musí byť potvrdený, udobrený cirkevnou vrchnosťou, aby veriaci nedostali do rúk preklady spracované a spotvorené skrze bludovercov. Učenci katolícki na príklad dokázali, že v Lutherovom preklade biblie je asi 1400 chýb. 3. Preklad musí byť opatrený vysvetlivkami a poznámkami, ktoré sú vybraté z písem sv. otcov a sú od cirkvi potvrdené. — Katolíci nesmú kupovať alebo čítať písmo sväté v preklade protestantskom.

Jako máme čítať písmo sväté, aby nám to prospešné bolo?

1. Máme čítať len na radu a s dovolením duchovného otca alebo spovedeľníka, lebo títo najlepšie môžu posúdiť, či máme k tomu potrebné známosti a nábožnosť. 2. Máme písmo sväté čítať s najväčšou úctou, nie, jako iné knihy poučné, ale jako dáky list, ktorý sám Boh nám dal napísať. Niektorí svätí, jako na príklad sv. Karol Borromejský, len kľačiaci čítali písmo sv. Jak úctive koná cirkev sv. pri čítaní evanjelia v omši svätej! Pred čítaním prosí kňaz hlboko sklonený Boha, aby mu Boh očistil srdce a ústa, aby hodne mohol hlásať sv. evanjelium. 3. Písmo sv. nemáme čítať len zo zvedavosti alebo so zemským úmyslom a cieľom, lež preto, aby sme pravdu a vôľu Božiu poznali a poznajúc ju, aj dla nej činili. Lebo nie poslucháč alebo čitateľ zákona je ospravedlnený, ale činiteľ tohože. 4. Máme ponížene prosiť Boha o posilnenie vo viere a osvietenie. 5. Nesmieme si písmo sv. dľa svojho dobrozdania a ľubovôle vysvetľovať, ale sa máme pridržať vysvetľovania cirkevného.

Na prvú nedeľu po Veľkej noci, „bielou“ menovanú.

Za starodávnych časov svätila cirkev sv. všetky dni veľkonočného týždňa, jako jedon jediný sviatok a za ten celý čas odpočívaly všetky služobné práce. To sa dialo zvlášť pre novokrstencov, jako sv. Augustín v jednej svojej kázni hovorí: „Behom týchto sedem dní tešíte sa vyučovaniu v Božských naukách; pre vás sa schádzajú veriaci; pripúšťame vás k duchovnému stolu; ozbrojujeme vás a cvičíme vás v boji proti zlému nepriateľovi. Lebo teraz sa strojí s väčšou zúrivosťou vás napadnúť. Čím vyššia je hodnosť vaša, tým prudkejšie je napádanie jeho. Použite tedy naše poučenie cez tento čas a učte sa udatne bojovať.“ — V sobotu tohoto týždňa pri večernej pobožnosti skladali novokrstenci svoje biele rúcho — preto sa menovala nasledujúca nedeľa bielou. — Menuje sa i nedelou „Quasi modo“, lebo vchod sv. omše sa tými slovami sv. Petra začína: „Quasi modo geniti“. Slová sv. Petra vzťahujú sa v prvom rade na novokrstencov, potom ale aj na všetkých novoobrátených, ktorých napomína, aby túžbu v sebe prechovávali za duševným pokrmom k novému životu detinstva Božieho. Týmto pokrmom je slovo Božie a sv. prímanie.

Vchod sv. omše znie: „Jako teraz zrodené dietky — Alleluja! túžte za rozumným, nefalšovaným mliekom, aby ste ním vzrástli ku spaseniu. Alleluja! Alleluja! (1. Peter 2, 2.) Plesajte Bohu, pomocníkovi nášmu, radujte sa Bohu Jakubovmu!“ (Žalm. 80, 1.) Sláva Otcu i Synu i Duchu sv., jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Modlitba cirkevná. Popraj nám, prosíme Ťa, všemohúci Bože, aby, ktorí sme sviatky veľkonočné dokonali, tieto mravami a životom zachovávali. Skrze Pána nášeho Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *z prvého listu sv. Jána h. 5., v. 4—10.*

Najmilejší! Všetko, čo sa narodilo z Boha, premáha svet: a to víťazstvo, ktoré premáha svet, je viera naša. Kto iný premáha svet, okrem kto verí, že Ježiš je Syn Boží? To je on, ktorý prišiel skrze vodu a krv, Ježiš Kristus, nie len vo vode samej, ale vo vode a v krvi: a Duch vydáva svedoctvo o tom, že Kristus je pravda. Lebo traja sú, ktorí vydávajú svedoctvo na nebi: Otec, Slovo a Duch Svätý, a títo traja sú jedno; a traja sú, ktorí vydávajú svedoctvo na zemi: Duch, voda a krv, a títo traja sú jedno. Keď prijímame svedoctvo od ľudí, sve-

doctvo Božie je väčšie; to svedoctvo Božie je totižto väčšie, ktoré vydal o Synovi Svojom. Kto verí v Syna Božieho, ten má svedoctvo Božie v sebe.

Vysvetlenie. Dve veľmi vážne pravdy učí tu sv. Ján apoštol. Učí 1. že Ježiš Kristus je pravý Boh a človek a pravý Vykupiteľ sveta. Božstvo Ježiša dokazuje troma svedoctvami *„s neba“*, a ľudskú prírodu Jeho troma svedectvami *„zo zeme“*. S nebies Božskú prírodu potvrdil hlas Otca pri krste Ježiša, pri oslávení Ježiša a krátko pred Jeho umučením, keď po svojom vchode do Jeruzalema vyučoval v chráme. *Syn Boží* Sám sa dokázal Bohom Svojím učením, Svojimi zázrakami a nápadným požehnávaním cirkvi. Duch sv. to dokázal skrze prorokov, svojím sostúpením na Ježiša pri Jeho pokrstení, pri sostúpení na apoštolov, a skrze prispievanie, ktorým cirkev napomáha a jako Duch pravdy vedie. Že Kristus bol aj pravý človek, potvrdzuje *voda a krv*, ktorá z boku Kristovho tiekla, a duch, duša, ktorú Ježiš pri Svojom umieraní do rúk Otca porúčal. 2. Svätý Ján ďalej učí, že táto viera v Krista Ježiša jako Boha-človeka a vykupiteľa sveta premáha zlý svet, jeho vábenie, klam, podvod a hrozby. Deje sa to z čiastky skrze tie nebeské pravdy, ktoré ducha človeka odvracajú od zemských veci a pozdvihujú k nebeským, s druhej strany a ešte viac mocou milostí, ktoré Kristus svojim veriacim udeľuje. Preto píše sv. Pavel: „Nehanbím sa za evanjelium, lebo moc Božia je v ňom ku spaseniu všetkých, ktorí ho veria.“ (Rim. 1, 16.) — Mocou tejto viery premohli svätí, áno aj útle deti, hrozby a vábenie sveta.

Vzdychnutie. Pane Ježiši, upevni vo mne živú vieru v Tvoje Božstvo, aby som v duševnom boji proti telu, svetu a diablovi nepodľahnul a na veky nezahynul.

Evanjelium *sv. Jána h. 20., v. 19—31.*

Za onoho času, keď bolo neskoro večer na prvý deň po sobote, a dvere boly zatvorené, kde učeníci boli shromaždení zo strachu pred židmi, prišiel Ježiš, a stál uprostred nich a riekol im: Pokoj vám! A keď to povedal, ukázal im ruky i bok. Zaradovali sa teda učeníci, že videli Pána. A na to opäť riekol im: Pokoj vám! Jako mňa poslal Otec, tak i ja posielam vás! A keď to riekol, dýchol na nich a mluvil im: Prijmite Ducha Svätého!

Ktorýmkoľvek odpustíte hriechy, odpúšťajú sa im; a ktorým zadržíte, tým sú zadržané. Ale Tomáš, jeden z dvanástich, ktorý sa nazýva Blíženec, nebol medzi nimi, keď prišiel Ježiš. I riekli mu iní učeníci: Videli sme Pána! Nato on im riekol: Dokiaľ neuvidím jazvy klinov na rukách jeho, a nevložím svoj prst do miesta klinov, i nevložím svoju ruku jemu do boku, neuverím. A po ôsmych dňoch boli zase učeníci jeho vnútri, a Tomáš s nimi. Prišiel Ježiš zavrenými dverami a zastal uprostred nich a riekol: Pokoj vám! Potom praví Tomášovi: Vlož sem prst svoj, a pozri ruky moje, a podnes ruku svoju a polož mi do boka, i nebuď neveriacim, lež veriacim! Tomáš odpovedal a riekol jemu: Pán môj a Boh môj! Ježiš mu riekol: Preto že si mňa videl, Tomášu, uveril si; blahoslavení, ktorí nevideli, a uverili! Ježiš síce činil i mnohé iné divy pred očami svojich učeníkov, ktoré nie sú napísané v tejto knihe; ale tieto sú napísané, aby ste verili, že Ježiš je Kristus, Syn Boží; i aby ste pre vieru mali život v mene jeho.

Čo znamená že Kristus dýchnul na apoštolov?

Dýchnutie, vdýchnutie je obrazom udelenia Ducha sv. Týmto obrazným úkonom vyjadruje Ježiš to isté, čo i slovami hovorí: „Prímite Ducha svätého“.

Čo znamenajú tie slová: „Prímite Ducha svätého?“

Týmito slovami udeľuje Kristus Ducha sv. svojim apoštolom a dáva im nadprirodzenú moc, aby previesť mohli to dielo, ktoré na nich sveril. A sveril im, aby odpúšťali a zadržiavali hriechy. Vlastnou mocou len Boh odpúšťa hriechy, lebo hriechami on býva obrazený; človek len natoľko môže hriechy odpúšťať, nakoľko ho Boh vyvolil za nástroj svojej Božskej účinlivosti. Za také nástroje vyvolil tu Kristus apoštolov, udeliac im Ducha sv. Toto udelenie Ducha sv. je celkom inšie, než bolo na Turíce. Tam prijali apoštoli Ducha sv. v celej Jeho plnosti, tu len k odpusteniu hriechov, tam prijali Ducha sv. k vlastnému posväteniu, tu ale k posväteniu druhých ľudí.

Prečo neveril Tomáš ostatným apoštolom, že Ježiš z mrtvých vstal?

Poneváč ešte slabá bola jeho viera v Božstvo Ježiša a priveľkým sa mu zdal zázrak zmrtvýchvstania. Nebola to pýcha u neho alebo zlá vôľa, lež predpojatie a nerozumenie toho, čo proroci a sám Ježiš predpovedali o Jeho živote, smrti a zmrtvýchvstaní. Prihodilo sa mu to isté, čo aj ostatným apoštolom, ktorí nechceli veriť ženám, ktoré im priniesly zvesť o zmrtvýchvstaní Pána; všetci boli viac-menej „neskorí k vereniu“, jako Spasiteľ pomenoval dvoch učeníkov po ceste do Emmaus.

Jako zbavil Ježiš Tomáša jeho pochybovania?

1. Tým, že sa zvláštne pre neho zjavil učeníkom. 2. Opakoval slová, ktoré Tomáš povedal učeníkom: „Nevložím-li prsty svoje na miesto klinov atď.“ Tým mu dokázal Ježiš Svoju Božskú vševedomosť a všadeprítomnosť. 3. S veľkou láskavosťou unížil sa k slabostam apoštola a ukázal mu rany Svoje a vyzval ho, aby sa týchže len dotkol a tak *makave* aby sa presvedčil o Jeho zmrtvýchvstaní. 4. Slovami: „Buď veriacim“ udelil mu vnútornú milosť a silu, aby opravdive veril. Bez tejto milosti nebol by mohol dospeť Tomáš k úplnej a živej viere.

Čo znamenajú slová: „Pán môj a Boh môj!?“

Sú výrazom zjavnej, silnej a poníženej viery nie len v

zmrtvýchvstanie, ale i v Božstvo Ježiša. Tomáš vlastnými očami videl ludskú prírodu Ježiša v Jeho zmrtvýchvstaní a teraz už bez všetkého pochybovania veril, že Ježiš je pravý Boh. Preto mu riekol Pán: „Tomáš, poneváč si videl, uveril si!“

Prečo dopustil Boh, aby Tomáš tak dlho pochyboval o zmrtvýchvstaní Krista Pána?

Stalo sa to preto 1. aby Tomáš týmto zjavením tým hlbšie a základnejšie bol poučený, presvedčený a upevnený vo viere v Božstvo a zmrtvýchvstanie Ježiša. 2. Aby tak aj naša viera bola zistená a posilnená; lebo v Tomášovi máme tým lepšieho a spoľahlivejšieho svedka zmrtvýchvstania, že on nebol ľahkoverný, ale nedôverčivý.

Čo znamenajú slová Pánove: „Blahoslavení, ktorí nevideli a uverili?“

Sú to slová útechy pre všetkých budúcich veriacich, ktorí Spasiteľa svojimi očami nevideli a predsa na základe svedectví cirkvi sv. veria v Neho a milujú Ho. Táto viera je čistejšia a cennejšia, poneváč nezávisí od smyselného poňatia, lež len na Božom slove a na Jeho pravdomluvnosti spočíva, a preto je aj záslužnejšia a tak aj spasonosnejšia, čím väčsou poníženosťou a prostotou visí na slove Ducha Božieho.

Poznámka. V bielu nedeľu alebo druhý deň pod oktávou veľkonočnou pristupujú dietky na mnohých miestach ku prvému sv. prímaniu, dľa možnosti v bielom rúchu a s horiacimi sviečkami v rukách. Je to pamiatka na staré časy kresťanské. Aj starší majú pri tej príležitosti vzbudiť v sebe tri Božské čnosti, vieru, nádej a lásku a duševne pristupovať k stolu Pána. V prvších dobách kresťanstva odbývali starší tiež pamiatku obdržaného krstu a vďačným srdcom vzpomínali si na veľké milosti a šťastie, ktorých v sv. krste sa účastnými stali.

Poučenie na druhú nedeľu po Veľkej noci.

Túto nedeľu menuje ľud nedelou „dobrého pastiera“, poneváč tak v sv. čítaní, jako i vo sv. evanjeliume predstavuje sa nám Kristus, jako dobrý pastier. Aj v dnešnú nedeľu bere cirkev sv. ohľad na novokrstencov, a nasledovne aj na nás sa všetko vzťahuje, ktorí sme už dávno obsiahli milosť sv. krstu.

Vo vchode sv. omše oslavuje cirkev milosrdenstvo Božie nad kresťanmi, ktorí boli vo sv. krste ospravedlnení a vyzýva ich, aby Bohu za milosrdenstvo ďakovali a Ho zvelebovali.

„Plná je zem milosrdenstvom Božím. Alleluja! Slovom Pána upevnené sú nebesá. Alleluja! Alleluja!“ (Žalm. 32. 5.) „Radujte sa spravodliví v Pánu: spravodlivým svedčí chválenie.“ (32. 1.) Sláva Otcu, i synu, i Duchu sv., jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, až na veky vekov. Amen.

Modlitba cirkevná. Bože, ktorý si v poníženosti Syna Svojho padlý svet povzniesol: popraj veriacim svojim večnú veselosť; aby ktorých si z nebezpečenstva večnej smrti vyslobodil, dal si im požívať radosti večné. Skrze tohože Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *z prvého listu sv. Petra h. 2., v. 21—25.*

Najmilejší! Kristus trpel za nás a zanechal vám príklad, aby ste nasledovali šlapaje Jeho. On, ktorý nedopustil sa hriechu a v ktorého ústach nenašiel sa žiaden podvod, ktorý nezlorečil, keď jemu zlorečili, nevyhrážal sa, keď trpel, lež poddal sa tomu, ktorý ho súdil nespravodlive, ktorý na svojom vlastnom tele znášal naše hriechy na dreve, aby sme odumreli hriechu a žili spravodlivosti, jehožto modrými ranami boli ste uzdravení. Boli ste ovšem jako poblúdilé ovce; ale včuľ ste sa navrátili k Pastierovi a Biskupovi svojich duší.

Vysvetlenie. Toto sv. čítanie malo pre novokrstencov za starodávna veľký význam: poneváč v tých dňoch strašného prenasledovania kresťanov museli byť prichystaní na všeliake muky a prenasledovanie. Preto v tomto sv. čítaní poukazuje cirkev sv. na vzor náš, Ježiša Krista, ktorý pre nás trpezlive a chrabre podstúpil tolké muky. V krste sv. odomrúc hriechu, mali sa aj ohľadom svojich protivníkov a stíhateľov príkladu Ježiša Krista držať, ktorý im jako dobrý pastier príkladom predchádzal, a aj ich môže, jako dobrý pastier chrániť, zastávať, že nebudú môcť byť od Neho odtrhnutí, budú-li sa Ho sami pridŕžať a Ho nasledovať. To má každému kresťanovi k úteche slúžiť. „Všetci, ktorí nábožne chcú žiť v Pánovi, prenasledovanie budú trpieť.“ (2. Tim. 3. 13.) To i dnes zakusuje každý verný kresťan, ktorý svoje kresťanské povinnosti verne sa snaží plniť. Pohliadni tedy na Svojho Spasiteľa, ktorý tolko znášal, tolko trpel pre teba, aby ťa vyrval hriechu a k spaseniu priviedol. Trp trpezlive, jako On, trp statne jako On, a za žiadnu cenu sa nedaj od Neho odtrhnúť, ktorý jediný môže

ťa zachrániť a zastať proti pažravým vlkom, jako všemohúci Pastier a Biskup duší.

Vzdychnutie. Pane Ježiši, Pastieru a Biskupe duše mojej, udeľ mi milosti Tvojej, aby som Ťa vytrvanlive nasledoval, žiadnym protivenstvám od Teba odlúčiť sa nedal, a tichým a trpezlivým byť mohol proti svojim nepriateľom a protivníkom. Amen.

Evanjelium *sv. Jána h. 10., v. 11—16.*

Za onoho času riekol Ježiš Farizeom: Ja som dobrý Pastier. Dobrý Pastier vydá život svoj za svoje ovce. Ale nájomník, a kto nie je pastier, komu ovce nie sú jeho vlastné, vidí prichádzať vlka, a opustí ovce i uteká; a vlk trhá a rozháňa ovce. Ale nájomník uteká, preto že je nájomníkom a nemá starosť o ovce. Ja som dobrý Pastier, a znám svoje ovce, a moje znajú mňa. Jako mňa zná Otec, a ja znám Otca; a kladiem život svoj za svoje ovce. Mám aj iné ovce, ktoré nie sú z tohoto ovčínca; i tie musím priviesť, a ony hlas môj slyšať budú; a bude jeden ovčínec a jeden Pastier.

Jako dokazuje Kristus, že je On dobrým pastierom?

1. Takým spôsobom, že vyhľadáva ztratené ovečky svoje, hriešnikov, bludovercov a nevercov, aby ich ku poznaniu pravdy a k obráteniu priviedol. 2. Že naleznutých a obrátených láskave prijíma, a slabých mocou milosti Svojej na ramenách nosí. 3. Že ich na dobrú pašu vedie, zdravým učením kŕmi, prostriedky spasenia poskytuje, ba i Svojím telom kŕmi a krvou napája. 4. Že ich starostlive, bedlive chráni pred vlkom, diablom a jeho privržencami. 5. Že i život Svoj kladie za nich, aby ich odňal vlkovi, a od neho oslobodil.

Po čom poznávame, že medzi ovečky Kristove patríme?

Keď Ho poznáme, poslúchame a nasledujeme, jako to sám Spasiteľ praví: „Ovce ho nasledujú, lebo hlas jeho poznajú; ale cudzieho nenasledujú, lež utekajú pred ním, ponevráč hlas jeho neznajú.“ Kto tedy nasleduje volanie Pána k obráteniu sa, k pravej viere, kto príklad Jeho v každej kresťanskej čnosti nasleduje, toho uzná Pán za Svojho; ale taký kresťan aj zo zkúsenosti pozná, že je Kristus skutočne dobrým pastierom, cez

celý život svoj zakusuje pokoj a Božiu ochranu, o čom najlepšie svedčí čnostný život svätých.

Čo rozumel Kristus pod „druhými ovcami“?

Rozumel pod tým pohanov, ktorých skrze apoštolov svojich a cirkev sv. ku poznaniu pravdy a životu večnému privádza. Tak aj našich pohanských predkov priviedol do ríše Svojej. Ďakujme tedy dobrému Pastierovi, že nás medzi Svojich prijal a až do konca buďme verní pravej viere a zotrvávajme v nej.

Čo znamenajú tie slová Kristove: „A bude jeden pastier a jeden ovčínec“?

Sú ony proroctvom, ktoré sa už za časov apoštolov plnilo a plní sa až do dnes. Tento jeden ovčínec je cirkev sv., v ktorej sú pod jedným pastierom, Ježišom Kristom, a Jeho viditeľným námestníkom, pápežom, sjednotení židia i pohani zo všetkých národov a zo všetkých stavov. Behom všetkých storočí dobrý pastier skrze cirkev Svoju a milosťou Svojou povolával „druhé ovce“, totižto nevercov a bludovercov do svätého kráľovstva Svojho a spravuje ich v ňom v láske a moci až do konca vekov, a cez stá rokov je v cirkvi katolíckej jeden pastier a jeden ovčínec.

Modlitba. Pane Ježiši, dobrý Pastieru! ktorý si za ovečky Svoje život Svoj položil na dreve kríža: prosíme Ťa pre smrť

Tvoju, udeľ nám milosti, aby sme všetky známky ovečiek Tvojich na sebe mali a niekdy do počtu Tvojich vyvolených v nebesiach pripočítaní boli.

Poučenie o samospasiteľnej cirkvi.

„Bude jeden pastier a jeden ovčínec.“ (Ján 10. 16.)

Či Kristus založil cirkev?

Tak je. 1. To je neodškriepiteľná pravda, že až dnes jestvuje na svete cirkev, ktorá mala Ježiša Krista za zakladateľa, a preto sa aj cirkvou Kristovou nazýva. 2. Kristus nie len Sám ohlasoval ľuďom Božské pravdy, lež nariadil, aby tieže skrze verných Jeho poslov a námestníkov aj vždy ďalej a ďalej boly ohlasované; on chcel na zemi duchovnú ríšu založiť, v ktorej majú byť všetci sjednotení, ktorí sa k Jeho naukám hlásia. On sám často mluvil o tomto „kráľovstve Božom“, označil sa kráľom toho kráľovstva a povedal, že kráľovstvo Božie — cirkev sv. — postaví na skalu a sľúbil, že cirkev ani moc pekelná nepremôže. 3. Konečne On sám dal tomuto kráľovstvu Božiemu na zemi, spoločnosti Jeho veriacich, úplné, viditeľné zariadenie.

Jako založil a zariadil Kristus túto cirkev svoju?

1. Vyvolil si 12 apoštolov, ktorých z čiastky sám vyučoval, z čiastky skrze Ducha sv. priviedol k svätým pravdám Božským. 2. Preniesol na nich Svoju moc a Svoje poslanie, ktoré On od Otca obdržal, tak že oni v mene Jeho zastávajú a vykonávajú úrad učiteľský, kňazský a pastiersky nad všetkými veriacimi. „Jako Mňa poslal Otec, tak Ja posielam Vás.“ (Ján 20. 21.) „Kto vás slyší, mňa slyší, — kto vás zavrhne, mňa zavrhne.“ (Luk. 10. 16.) 3. Z pomedzi 12 apoštolov vyvolil Petra, aby bol Jeho námestníkom na zemi, a aby na miesto Neho zastával najvyššiu moc a úrad cirkevný. 4. Nariadil, aby ostatní apoštoli a veriaci Petrovi boli podriadení, aby tak jednota a svornosť panovala v Jeho kráľovstve na zemi a aby všetci veriaci kresťani tvorili jedno telo, všetky obce kresťanské jednu velkú spoločnosť — cirkev. 5. Konečne chcel Kristus, aby táto cirkev, jako ju založil, aj vždy jestvovala až do konca sveta, aby všetci ľudia, ktorí **chcú** byť spasení, aj spasení byť mohli.

Či Kristus len jednu, alebo viac cirkví založil?

Kristus len jednu cirkev založil, jako aj len jednu pravdu učil, jeden krst, jeden učiteľský, kňazský a pastiersky úrad ustanovil. „Bude jeden pastier a jeden ovčínec.“ (Ján 10. 16.) „Jeden Pán, jedna viera, jeden krst.“ (Efez. 4. 5.)

Ktorá je jedna, opravdivá cirkev Kristova?

Pravá cirkev Kristova môže byť len tá, ktorá má všetky známky pravej cirkvi Kristovej: musí byť totižto **jedna, svätá, apoštolská, a katolícka,** čili **všeobecná.** A tieto známky nemá len rimsko-katolícka cirkev.

1. Len cirkev katolícka je **jedna,** len v nej panuje jednota; lebo len ona má jednu najvyššiu hlavu, rimského pápeža, jedno učenie, čo vysvitá aj odtiaľ, že všetkých vytvára, vyobcúva z lona svojho, ktorí jej učenie zavrhujú, neprímajú.

2. Len rimsko-katolícka cirkev je **svätá,** poneváč svätý je jej zakladateľ, Ježiš Kristus, jej učenie a sviatosti k svätému životu vedú, len ona sa honosí zástupami svätých, ktorých svätosť Boh mnohými zázrakami potvrdil. Takými svätými krem cirkvi katolíckej sa žiadna iná cirkev chlúbiť nemôže.

3. Len rimsko-katolícka cirkev je **apoštolská,** lebo žiadne učenie nepríma, ktoré nepochádza od apoštolov, a len ona môže sa preukázať tým, že jej predstavení, biskupi, nepretržene od apoštolov pochádzajú.

4. Len rimsko-katolícka cirkev je **katolícka,** čili **všeobecná,** lebo počnúc od apoštolov vždy jestvovala, čo jasne vysvitá z toho, ze od čias apoštolov vždy sa nachádzali neposlušníci, ktorí sa od katolíckej cirkvi odtrhli, a nové sekty utvorili. A peň musí byť starší, jako konáre a ratolesti, ktoré z neho vyrastajú a vyschýňajú, a tak aj katolícka cirkev musela vždy jestvovať, nemohla zahynúť, lebo Kristus jej prisľúbil, že bude s ňou až do konca sveta. Krem toho po celej zemi je rožsírená, a je prispôsobnená pre všetky národy a pokolenia.

Čo z toho nasleduje?

Keďže rimsko-katolícka cirkev je jediná pravá cirkev Kristova, z toho vyplýva, že len ona má tie prednosti a vlastnosti, ktoré Kristus Svojej cirkvi udelil. Tedy len ona má 1. Ducha sv., ktorý ju ku pravde vedie a neomylnou činí. 2. Len na ňu sa vzťahuje prisľúbenie: „Hľa, ja som s Vami až do skonania sveta“ a „brány (— mocnosti —) pekelné ju

nepremôžu“. 3. Ona je samospasiteľná cirkev Kristova. 4. Všetky ostatné cirkvi, ktoré sa kresťanskými menujú, nie sú jedným ovčincom Kristovým a nemajú jedného pravého pastiera, Krista.

Či tedy všetci zahynú, ktorí nepatria do katolíckej cirkvi.

Nie, len tí, ktorí zlomyselne, z vlastnej viny sú vytvorení a vylúčení z cirkvi katolíckej. Cirkev sv. vždy učila, že nepremožiteľná nevedomosť, za ktorú patričný nemôže, nevytvára človeka z kráľovstva Božieho, ale len vlastná, hriešna zlomyseľnosť. Bez viny žiaden človek nebýva trestaný. Kto tedy bez vlastnej viny — len následkom výchovy alebo narodenia — prináleží k nepravej cirkvi, ale pritom má pevné presvedčenie, že sa v pravej cirkvi nachádza, alebo keď má pochybnosti o pravdách svojej cirkvi, ale snažne hľadá pravdu s tým úmyslom, že ju príme, kadenáhle ju najde, a medzitým dľa najlepšieho presvedčenia plní vôľu Božiu: taký na každý pád môže večné spasenie obsiahnuť. Taký síce neni viditeľne s cirkvou sjednotený, leť úprimnou, dobrou vôľou, duchom lásky je neviditeľne s ňou spojený.

Či všetci budú spasení, čo do katolíckej cirkvi prináležia?

Len dobrí, živí, účinliví údovia cirkve sv. budú spasení — nie však mrtví, nečinní údovia. Dobrými, živými údami cirkvi katolíckej sú tí, ktorí nie len všetko pevne a bez pochybovania veria, čo cirkev katolícka učí, leť ktorí dľa predpisov tejže viery aj opravdive kresťanský život vedú a takto sú s Kristom skrze účinlivú lásku spojení. Zlý katolík však, ktorý v protive svojej viery v hriechu žije a umiera, pre zneužívanie toľkých milostí tým hroznejší a prísnejší súd podstúpi.

Čo má kresťana katolíka pohýňať k tomu, aby sa verne pridŕžal svojej matky cirkvi?

K tomu ho majú pohýňať veľké vznešené vlastnosti cirkvi svätej, z ktorých najznamenitejšie sú:

1. Boh Otce je jej zakladateľom, Syn Boží jej vykupiteľom, Duch sv. jej Posvätiteľom. Blahoslavená Panna Maria je jej kráľovnou, anjeli jej ochrancami, patriarchovia jej predkami, proroci predposlami, apoštoli rozširovateľmi, a svätí primluvcami v nebi.

2. Najsvätejšia Trojica je najvyšším predmetom jej poklony, Boho-človek na Golgothe obetovaný obetou smierenia, chvály a vzývania, rozmanité obrady jej vznešeným skvostom a ozdobou.

3. Ježiš Kristus je jej nebeským ženíchom, Jeho láskyplné srdce jej slávou, Jeho prítomnosť v najsv. sviatosti jej rozkošou, večná sláva jej svadobnou hostinou.

4. Krst sv. je jej kolískou, sv. birmovanie jej silou, najsv. Sviatosť Oltárna jej pokrmom, sv. pokánie a posledné pomazanie jej liekom, posvätenie kňazstva povýšenie za námestnicu Kristovu, stav manželský jej semeniskom.

5. Viera je jej bránou, nádej cestou, láska osvietením, milosť Božia jej bohatstvom, čistota jej kvetom, spravedlnosť jej ozdobou, múdrosť zrakom, pevnosť jej ramenom, miernosť jej dychom. Svätosť jej radosťou, hriech jej ošklivosťou.

6. Desatoro Božích prikázaní jej múrami, jej vlastných pätoro prikázaní jej obvodím, evanjelické rady jej násypami. Telo Pána Ježiša jej pokladom, neomylnosť jej mocným štítom, jednota jej strediskom, všeobecnosť jej zrkadlom, písmo sv. dôkazom, sv. podanie jej silou. Sv. snemy sú jej hodnosťou, pravda jej merítkom, tichosť jej duchom, horlivosť jej prameňom, modlitba ochranným štítom, trpezlivosť víťazstvom.

7. Rímský pápež je jej hlavou, kardináli jej radou, biskupi jej pastierami, kňazi jej ohlasom, jahnovia jej šafárami, podjahnovia sluhami, mučeníci svedkami, učitelia jej svetlom, vyznavači jej posilou, nábožné braterstvá a rády jej podporou, panny jej ozdobou, veriaci jej dietkami.

8. Spravodliví sú prameňom jej radosti, hriešnici príčinou jej žiaľu. Židia sú živými pamätnými stĺpami, bludoverci jej zármutkom, obrátenie všetkých prameňom jej vzdychov a ustavičnej modlitby k Bohu. Vytrvanlivosť údov vo vernom nasledovaní Ježiša Krista jej túžbou, sláva Božia jej chválou.

9. Zem je miestom jej vyhnanstva, kríž jej podielom, sláva nebeská jej cieľom. Pohoršenie je jej bolesťou, pokánie jej útechou, odpúšťanie viny, hriechu a pokuty večnej jej štedrosťou.

Poučenie o nádeji.

„Ja život svoj dám za ovce moje.“ (Ján 10. 15.)

Čo nám Kristus nadobudnul smrťou Svojou?

Nadobudnul nám odpustenie hriechov, milosť k čnostnému životu potrebnú, a večnú blaženosť, ktorú teraz, už po smrti Jeho, s útechou a dôverou očakávať môžeme, ktorú istotne obsiahneme, jestli so svojej strany nič nezameškáme a sami sa z rúk toho dobrého Pastiera nevyrveme.

V čom záleží večná blaženosť?

Večná blaženosť záleží v jasnom videní Boha, čoho následkom je najdokonalejšia láska, čo takou rozkošou naplní dušu, že sa väčšia ani myslieť nedá.

Ktoré sú prostriedky k obsiahnutiu tejto blaženosti potrebné?

Milosť Božia, ktorá človeka napomáha vo viere, nádeji a láske a v sviatostiach k dobrému potrebné posilnenie poskytuje.

Čo sa s našej strany požaduje k obsiahnutiu spasenia?

Aby sme tieto prostriedky s pomocou Božou horlive užívali, lebo Boh, ktorý nás — dľa slov sv. Augustína — bez nášho príčinenia stvoril, nespasí nás bez nášho spoluúčinkovania, t. j. jestli milosť Jeho neužívame.

Zvlášť čo nás má pohnúť k nádeji spasenia?

1. Dobrotivosť a milosrdenstvo Božie, ktorý nás viac miloval od večnosti, než matka môže milovať dieťa svoje a keď prišiel spln času, dal nám Syna Svojho, aby smrťou Jeho došli sme k životu, „aby každý, kto v neho verí, nezahynul, ale mal život večný“. Či by nám tedy ten láskavý Boh, ktorý nám vlastného syna neodoprel, mohol odoprieť nebo a čo je k dosiahnutia tohože potrebné? 2. Stálosť Božia v Jeho sľuboch. On nám prisľúbil nebesia, a v sv. písme častejšie zretedelne vyjavil, že chce, aby každý človek bol spasený. Preto s úplnou nádejou môžeme svoje spasenie úfať, lebo On je večná pravda a verný vo vyplnení sľubov svojich; On je nie jako človek, ktorý je v rečiach svojich klátivý, dnes hovorí áno, zajtra nie, — On je nepremenitelný a čo raz povie, to zostane pravdou na veky. 3. Všemohúcnosť Božia, ponevádž On všetko učiniť môže, a v prevedení Jeho úmyslov Ho nikto prekaziť nemôže. Môžeme-li my spoliehať sa na slovo boháča, ktorý nám svoju pomoc prisľúbil na čas potreby: čím viac môžeme úfať, dôverovať v sľuboch všemohúceho Boha? Avšak nemáme zabudnúť, že len verní služobníci vnídu do radosti Pána (Mat. 25. 21.) a len tí, ktorí vytrvanlive bojujú, obsiahnu koronu života. (Kor. I. 9. 24—27. Tim. II. 4. 8.)

Kedy máme vzbudiť v sebe nádej?

1. Keď sa nám už na toľko vyvinul rozum a dostatočnú známosť máme o tejto čnosti. 2. V čas úzkosti alebo v čas

pokušenia proti tejto čnosti. 3. Pri prímaní sv. sviatostí. 4. Častejšie v živote a zvlášť 5. v hodinu smrti.

(To isté platí aj o vzbudení viery a lásky.)

Poučenie na tretiu nedeľu po Veľkej noci.

Cirkev sv. nás dnes ďalej povzbudzuje k radosti a zvelebovaniu Boha pre zmrtvýchvstanie Ježiša Krista, preto spieva dnes **vo vchode omše sv.** slová 65. žalmu: „Plesaj Bohu všetka zem, Alleluja! Zvelebujte meno Jeho, Alleluja! Nech slávne zavznieva chvála Jeho. Alleluja! Alleluja! Alleluja! Rieknite Bohu: Jak hrozné sú diela Tvoje, Pane! Pre množstvo sily Tvojej márne sa Ti protivia nepriatelia Tvoji.“ Sláva Otcu, i Synu, i Duchu sv., jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Modlitba cirkevná. Bože, ktorý blúdiacim, preukazuješ svetlo pravdy Svojej aby sa na cestu spravodlivosti vrátili: daj všetkým, ktorí sa medzi kresťanských vyznavačov počitujú, aj toho sa štítiť, čo sa menu tomuto protiví, aj čo mu je primerané, nasledovať. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *z prvého listu sv. Petra h. 2., v. 11—19.*

Najmilejší! Prosím vás, jakožto cudzincov a pocestných, aby ste sa zdržovali telesných žiadostí, ktoré bojujú proti duši. Obcujte dobre medzi pohanmi, aby tí, čo zle o vás mluvia jako o zločincoch, videli vaše dobré skutky a zvelebovali Boha v deň navštívenia. Preto buďte poddanými každému ľudskému stvoreniu pre Boha, buďto kráľovi, jako najvyššiemu, buďto vladárom, jako od neho poslaným ku pomste zločincom a ku pochvale dobrým; lebo to je vôľa Božia, aby ste dobrými skutkami priviedli k umĺknutiu nevedomosť ľudí nerozumných; jakožto svobodní, a nie jakoby ste svobodu zneužívali k zaokrytiu zlosti, lež jako služobníci Boží. Uctite každého, milujte braterstvo, bojte sa Boha, majte kráľa v úctivosti. Služobníci buďte poddaní vo všetkej bázni nie len pánom dobrým a vľúdnym, ale i príkrym; lebo to je milosť od Krista Ježiša, Pána nášeho.

Vysvetlenie. Pohani zvlášť z dvoch hriechov obviňovali falošne kresťanov prvej doby. Ponevádž kresťani čistý život viedli, a pohani vo všemožné hriechy pohrúžení takú zdržan-

livosť a čistotu pochopiť nemohli, preto upodozrievali kresťanov z rozličných hanobných skutkov. Sv. Peter apoštol tedy napomína kresťanov, aby tento ošklivý náhľad pohanov svojim čnostným životom podvrátili. — Poneváč ďalej kresťani neklaňali sa štátnym Bohom pohanským a nectili ich, vytýkali im pohani, že sú neposlušní proti vrchnosťam. Preto apoštol napomína tu veriacich, aby spravodlivosťou svojou dokázali, že vo všetkom sú poslušní, nakoľko je to zákonom Božím dovolené. Aj otroci mali pánov svojich úctive a ochotne poslúchať, lebo je to vôľa Božia. Praví kresťani dľa tohoto napomenutia vždy vo všetkom poslúchali svetské vrchnosti, čo sa zákonu Božiemu neprotivilo; keď ale nemohli poslúchať, poneváč sa od nich hriešne veci požadovaly; a keď preto aj mnohé ukrutnosti museli znášať, nebúrili sa, ale dľa príkladu Krista Pána všetky muky vďačne znášali k vôli Bohu a v nádeji na hojnú odplatu v nebesiach. Majú si to k srdcu brať zvlášť tí kresťani-katolíci, ktorí medzi inovercami žijú, poneváč verným a horlivým plnením ich náboženských povinností a svojim čistým a mravným životom môžu týmže za príklad slúžiť a ich k poznaniu pravdy priviesť, svojim nemravným životom však a netečnosťou ešte viac v blude utvrdiť a cirkvi katolíckej škodiť.

Modlitba. O Ježiši, popraj mi milosti Svojej, aby som sa, kým žijem, vždy za cudzinca tu považoval a tak aj časné statky požíval. — Udeľ mi trpezlivosti v protivenstvách a posilňuj ma, aby som aj vtedy bol poslušný vrchnosti, keď sú mi jej nariadenia a zákony obtížne a dane ma tlačia.

O povinnostiach služobníkov oproti pánom.

„Vy sluhovia so všetkou úctou buďte poddaní pánom svojim.“ (I. Peter 2. 18.)

Trojaké povinnosti nakladá kresťanstvo služobníkom v ich pomere oproti pánom. 1. Majú ich vo všetkom poslúchať, čo sa zákonu Božiemu neprotiví. „Napomínaj služobníkov, aby boli pánom svojim poddaní, vo všetkom ochotní, a neprotirečili.“ (Tit. 2. 9.) Služobníci sú poslušnosťou zaviazaní pánom svojim nie len ohľadom uloženej práce, lež vo všetkom, čo domáci poriadok a domáca kázeň vyžaduje. Tí služobníci tedy, ktorí k práci určený čas jazyčením a klebetením márnia; služobníci, ktorí príkazy svojich pánov dľa vlastného dobrozdania vy-

svetľujú alebo len z poly plnia; služobníci, ktorí šomrú na nepríjemné rozkazy, pánom sa vzdorovite protivia a vždy chcú mať posledné slovo; sluhovia, ktorí bez vedomia pánov alebo proti ich vôli nebezpečné známosti uzatvárajú, či doma či mimo domu; sluhovia, ktorí miesto toho, žeby do kostola išli, radšej brúsia po „promenádach“, „špacírkach“: takí služobníci nepreukazujú ani poslušnosť, ani úctivosť oproti svojim pánom. 2. Služobníci majú byť **verní** a úctiví oproti pánom svojim. „Napomínaj sluhov, aby nespreneverovali, ale aby sa vo všetkom vernými dokázali.“ (Tit. 2. 10.) „Vy služobníci úctive buďte poddaní, nie len dobrým a tichým, ale aj zlým.“ (I. Peter 2. 19.) Takáto vernosť oproti pánom zaväzuje služobníkov, aby sa o dobro panstva svojho všemožne a horlive starali a vynasnažovali. Preto bez vedomia pánov svojich nič nesmú darovať iným, čo nejakú hodnotu má, — nič nemierne, nešetrne upotrebovať, — nie len sami nesmú nič odcudziť, kaziť, paškrtiť, lež aj pilný pozor dávať, aby žiaden neprísušný ani nič nepoškodil, ani nepokazil, ani neodcudzil. Tá istá povinnosť lásky a vernosti nakladá sluhom, aby sa chránili všeliakych klebiet a pomlúvania, lebo preto už neraz nastal nesvár v domácnosti, rozdvojenie medzi manželom a manželkou, roztržky medzi deťmi a rodičmi, nepokoj medzi čeľaďou, — ten istý príkaz zakazuje sluhom chyby a slabosti svojich pánov pred cudzími bez príčiny odkrývať, rodinné tajnosti vyklebetiť a tak dobrému menu svojich pánov škodiť. 3. A všetko to majú konať nie zo strachu pred trestom, ani nie len za časnú mzdu, lež hlavne preto, aby vyplnili vôľu Božiu, ktorý ich za to večnou odplatou odmení. „Vy služobníci, všetko čo konáte, konajte zo srdca jako Pánovi a nie jako ľuďom, lebo vedzte, že od Pána vezmete odplatu. Slúžte Kristu Pánu.“ (Kol. 3. 23. 24.)

Pečlivosť o dobro rodiny a o svoje vlastné kladie sluhom za povinnosť, aby pri neslušných, svodných nabídnutiach — od kohokoľvek by tieže pochádzaly — pred očami mali príklad egyptského Jozefa alebo čistotnej Zuzanny; aby nikdy neukázali zlý príklad dietkam domácim alebo iným služobníkom, lež keby sami niečo neslušného zbadali, aby hneď o tom pánov upovedomili, — aby títže zavčasu prekazili zlé. Tiež pri volení si služby nemajú len na to hľadeť, kde dostanú väčšiu mzdu, lež predovšetkým na to, kde sa môžu lepšie starať o spasenie svojej duše. Nevinnosť, čnosť, zalúbenie Boha sú nekonečne vzácnejšie, než peniaze a majetky.

Evanjelium *sv. Jána h. 16., v. 16—22.*

Za onoho času riekol Ježiš učeníkom Svojim: Máličko, a už mňa neuzrete, a zas máličko, a uzrete mňa, lebo idem k Otcovi. Riekli teda z jeho učeníkov jedni k druhým: Čo je to, že nám praví: Máličko a neuzrete mňa; a zas máličko, a uzrete mňa; a že idem k Otcovi? Hovorili teda: Čo je to, že praví: Máličko? Nevieme, čo praví! I poznal Ježiš, že sa ho chceli spýtať, a riekol im: O tom dovedujete sa medzi sebou, že som riekol: Máličko, a neuzrete mňa; a zas máličko, a uzrete mňa. Amen, amen, pravím vám, že vy budete nariekať a plakať; a svet sa bude radovať. Vy budete zarmútení; ale váš zármutok premení sa na radosť! Žena, keď rodí, má zármutok, že prišla jej hodina; ale keď porodila dieťa, už nepamätá na boľasť, pre tú radosť, že sa narodil človek na svet. Preto i vy máte síce teraz zármutok; ale znovu uzrem vás a vaše srdce bude sa radovať, a radosť vašu nikto neodníme od vás.

Čo znamenajú tie slová: **„Máličko a nevidíte Ma a zase máličko a vidíte Ma“?**

Týmito slovami, ktoré Spasiteľ pri poslednej večeri mluvil, chcel učeníkov a všetkých Svojich nasledovníkov potešiť preto, že sa má rozlúčiť s nimi a odísť k Otcovi. Čo základ útechy im medziiným predniesol aj to, že rozlúčenie nepotrvá dlho, a tým radostnejšie bude potom nové vzhliadanie. Dľa úsudku sv. otcov „máličko“ poťahuje sa tak na apoštolov pri poslednej večeri, jako aj na celú cirkev Kristovu. Poťahom na apoštolov prvé „máličko“ znamenalo čas od poslednej večery až po smrť Jeho, keď Ho viacej nemali vidieť, kým v hrobe spočíval; druhé máličko znamenalo čas od Jeho smrti až po zmrtvých vstanie, keď Ho zase mali spatriť. Poťahom však na celú cirkev prvé „máličko“ znamená čas po nanebevstúpenie Pána, lebo za ten čas bol prvej cirkvi viditeľným, — druhé „máličko“ je doba od nanebevstúpenia až po druhý príchod Jeho na súdny deň, keď sa zase všetkým Svojim zjaví. Toto „máličko“ sa zdá byť dlhým, kým trvá, — keď sa ale minie, vtedy uvidíme, jak krátučké ono bolo oproti večnosti. — Aj my sa máme týmito slovami tešiť v útrapoch svojich, že len

„máličko“ trvajú a čoskoro sa pominú, a nedajú sa porovnať s budúcou slávou, ktorá trpezlivých na veky v nebi očakáva.

Prečo predpovedá Kristus učeníkom Svojim ich utrpenie a radosti?

1. Aby tým ľahšie znášali trápenie, ktoré na nich malo prísť, lebo k trpeniu, ktoré predvídame, pripraviť a vzmužiť sa môžeme. 2. Aby vedeli, že ich utrpenie v porovnaní nepominuteľnej radosti a blaženosti, ktorá ich očakáva, je len nepatrným a okamžitým, jako bolasti rodiacej ženy, ktoré sú síce veľké, ale krátke, a pre radosť nad narodením dieťata rýchle pominú. „Povedz mi — hovorí sv. Ján Zlatoústy — keby si bol povolaný na nejaké zemské kráľovstvo a noc pred korunovaním mal by si stráviť v špinavej a smradľavej maštali: či by ti to ťažko padlo? Či by si to v nádeji kráľovstva neznášal trpezlive? Prečo by sme za krátky čas neznášali trpezlive všetky protivenstvá v tomto plačlivom údolí v tej nádeji, že budeme-li verní nasledovníci Kristovi, dostaneme sa do kráľovstva nebeského.

Nábožné vzdychnutie. Osviet ma, Duchu sv., aby som poznal a nahliadnul, že prítomný život a všetky protivenstvá

jeho len krátky čas trvajú, — naplň srdce moje nádejou budúcich radostí nebeských, aby som nehody tohoto života trpezlive a s radosťou znášal.

Potecha v nešťastí a trápení.

„Vy budete plakať a nariekať.“ (Ján 16. 20.)

Veľmi pošetile smýšľa človek, domnieva-li sa, že je blaženosť ludská v hodnostiach, rozkošiach a bohatstve; bo Kristus práve opak toho učí, keď blaženými nazýva chudobných a v úzkosti postavených, ktorým bieda nejednu slzu vynúti z oka; a bohatým, ktorí všetku útechu svoju v svete skladajú, po smrti predpovedá zármutok, bolesť a nariekanie, čo sa dozaista aj splní. Jak poľutovaniahodní sú tí, ktorí túto pravdu jako kresťani veria síce, a predsa tak žijú, jakoby sa ich tieto pravdy ani netýkaly a len o tom rozmýšľajú, v jakých rozkošiach môžu deň stráviť, a pritom úfajú, že spasení budú. Všetci svätí, i sám Kristus len za cenu veľkého utrpenia vnišli do kráľovstva nebeského (Luk. 24. 26.) a nemôžeme sa s Kristom opravdive radovať, nechceme-li účasť brať aj na ich trápení. (II. Tim. 2. 12.) Kto všetkému trápeniu a mukám vyhnúť chce v tomto živote, ten jakoby bol pomýlil cestu do neba.

Čo nám poskytuje útechu v trápení?

1. Živá a pevná viera, že sa nám nič zlého nestane bez vedomia Boha, nášho láskavého Otca, že každé zlé, každá nehoda stíha nás len z vôli Božej alebo z dopustenia Božieho a len k nášmu dobrému ju Boh sosiela na nás. „Šťastie a nešťastie, život a smrť, bieda a hojnosť prichádza od Boha.“ (Sirach 11. 14.) „Keď sme dobré prijali z rúk Božích — hovorieval Job v svojom trápení (Job 2. 10.) — prečo by sme aj zlé neprijali?“

2. To pevné presvedčenie, že bez vôle Božej ani vlas sa neztratí s hlavy našej (Luk. 21. 18.), tým menej nás môže zastihnúť niečo zlého so strany diabla alebo ľudí. (Job 1.)

3. Neohrožená dôvera, že nám Boh môže a chce spomôcť v úzkosti, jestli sa k Nemu utiekame a jestli nám to k spaseniu slúži. „Či môže matka zabudnúť na dieťa svoje, žeby sa nesmilovala nad plodom života svojho? A keby tá naň aj zabudla, ja nezabudnem na teba! Hľa, na ruky Svoje som si ťa naznačil.“ (Iz. 49. 15. 16.)

4. Nádej hojnej odplaty, ktorú si trpezlivosťou v trápení nadobudneme k životu večnému; „lebo terajšia úzkosť naša, ktorá je len okamžitá a ľahká, spôsobí v nás hojnú, večnú, všetko prevyšujúcu slávu.“ (2. Kor. 4. 17.)

5. Pomyslenie, že šomranie a reptanie proti nariadeniu Božiemu nám nič neosoží, ba len viac nám škodí. „Kto sa protiví Bohu a má pokoj?“ (Job 9. 4.)

6. Živé vzpomenutie si na svoje hriechy, za ktoré sme už dávno večný trest zaslúžili v pekle. Odtiaľ tá známa výpoveď sv. Augustína: „Rež ma, Pane, píľ ma, páľ ma tu, len ušetri ma na večnosti!“

7. Pamätanie na to, že do nebies nevedie iná len krížová cesta, po ktorej aj Sám Kristus, Jeho bolastná Matka a všetci svätí museli kráčať. „Či nemusel Kristus všetko toto trpieť a tak vojsť do slávy Svojej?“ (Luk. 24. 26.) „Cez mnohé protivenstvá musíme ísť do kráľovstva Božieho.“ (Skut. ap. 14. 21.)

8. Konečne istota, že trápenie, protivenstvá, biedy a úzkosti sú znakom lásky Božej a vyvolenia Božieho. „Koho Boh miluje, toho navštevuje; každé dieťa tresce, ktoré príma.“ (K Žid. 12. 6. 7—11.)

Jakých prostriedkov máme sa v trápení chrániť?

Od *pôverčivých* prostriedkov. Povera obyčajne je v tom že Boha takým spôsobom ctíme, ktorý sa mu nelúbi, alebo istým veciam nadprirodzenú moc pripisujeme, jakú ani od Boha, ani od cirkvi nemajú, alebo voláme-li na pomoc zlého ducha. Keď tedy to, čo Kristus a cirkev k spaseniu nesmrteľných duší ustanovil, k hriešnym alebo nehodným cieľom užívame, dopúšťame sa povery. Tak sú zaslepení ludia, ktorí veria, že k šťastiu pri kopaní pokladov nič inšie nie je potrebné len kňaz, ktorý o polnoci sv. omšu slúži, — alebo že odriekaním istých modlitieb budú mať šťastie pri lutrii, — alebo že keď sa niektoré modlitby modlia, isté medailíky nosia, už istotne budú spasení. Všetko to je púha povera a hriech, lebo tie veci nemajú k tomu žiadnej moci, ani nie sú k tomu ustanovené. Aj to je povera, keď niekto verí, že istými — od chytráckych ľudí vymyslenými — modlitbami, zariekaním, zaklínaním atď. môže od seba chorobu odohnať, od škody sa zachrániť, alebo druhému poškodiť, vykladaním karát budúcnosť sa dozvedať, vykladaním snov v lutrii vyhrávať atď. Povery sa dopúšťajú aj tí, ktorí sa u takých klamárov radia. Najhnusnejšiu poveru však páchajú tí, ktorý u samých diablov hľadajú radu a pomoc,

keďže diabli sami nič dobrého ani nemajú, ani nevedia. Následkom spravodlivého trestu Božieho stáva sa potom, že takíto všetečníci bývajú potom ešte zvedavejší a do všeliakych osídel bludu sa zamotajú. Jak hriešna je taká povera, to samo sebou je zrejmé, lebo kladie Boha na stranu, žiadnej dôvery v Neho neskladá. Keď sú tedy už tí zlorečení pred Bohom, ktorí srdce svoje odvrátili od Neho a nádej skladajú v ľuďoch (Jerem. 17. 5.), čo majú očakávať tí, ktorí sa takým poverám oddávajú? — Jestli máš pochybnosť, či je toto lebo to nie povera, choď k svojmu duchovnému a žiadaj od neho poučenie.

Ktorý je najlepší pomocný prostriedok v trápení?

Niet mohutniejšieho prostriedku a lieku v trápení nad ponížený a nádejeplnú modlitbu a spoľahnutie sa na Boha. Jemu predložme svoje ponosy, svoje žiale, dľa príkladu zarmútenej Anny, matky Samuelovej (I. Kráľ 1. 10.) a čistotnej Zuzanny, ktorá falošne bola z cudzoložstva obviňovaná a na smrť odsúdená. (Dan. 13. 35.) Tak vyponosoval sa Bohu kráľ Ezechiáš v úzkostiach svojich, keď mu kráľ Semacherib záhubou hrozil. (4. Kráľ. 19. 14.) Aj kráľ Jozafat len Bohu predniesol sťažnosť svoju, keď riekol: „Keďže nevieme, čo máme robiť, inšie nám nepozostáva, len aby sme oči svoje k Tebe obrátili.“ (2. Chron. 20. 12.) A všetci útechu a pomoc obsiahli od Boha. Ak si zarmútený a utrápený, pozdvihni dušu svoju k Bohu!

Modlitba v trápení. O najdobrotivejší Ježiši, ktorý si učeníkom Svojim oznámil, že len cez mnohé trápenia môžu vojsť do nebies, a blahoslavenými si nazval tých, ktorí na tomto svete sú zarmútení, sužovaní a prenasledovaní, a všetko to trpezlive znášajú, — a ktorý si krem toho učil, že bez vôle Tvojho Otca nebeského nič zlého prihodiť sa nám nemôže, ba ani vlas na hlave neskriví: pevne verím, že tým blaženejším budem, čím viac budem trápený a sužovaný, nech len budem trpezlivým. Preto sa celkom odovzdávam do Tvojej Božskej vôle; lebo viem, že čoby celé peklo aj s privržencami svojimi povstalo proti mne, bez Tvojho dopustenia ani najmenším zlom mi ublížiť nemôžu.

Štvrtá nedeľa po Veľkej noci.

Vchod sv. omše je piesňou vďaky a chvály:

„Spievajte Pánu pieseň novú, alleluja! bo učinil divy, alleluja! Pred obličajou národov zjavil spravodlivosť Svoju,

alleluja!“ (Žalm 97. 1. 3.) „Pomohla mu pravica Jeho a sväté rameno Jeho.“ (Žalm 97. 2.) Sláva Otcu, i Synu, i Duchu svätému, jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Modlitba cirkevná. Bože, ktorý jednomyseľnými činíš srdcia veriacich Svojich, popraj ľudu Svojmu, aby si obľúbil, čo prikazuješ, a túžil za tým, čo sľubuješ: aby pri premenlivosti časných vecí ta boly pútané srdcia naše, kde sú večné radosti. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *z listu sv. Jakuba h. 1., v. 17—21.*

Najmilejší! Každý dobrý darček a každý dokonalý dar je shora, sostupujúc od Otca svetiel, u ktorého nie je žiadna premena, ani len tieň premenlivosti. Dobrovoľným zaiste rozhodnutím splodil nás slovom pravdy, aby sme boli jakoby prví medzi jeho stvorením. Viete to bratia moji najmilejší. Preto každý človek buď rýchly k očúvaniu, neskorý ku mluveniu a neskorý k hnevu! Veď hnev u muža nekoná, čo je spravodlivého pred Bohom. Preto odvrhnite všetku nečistotu a všetok nadbytok zlosti, a prijmite s tichým srdcom sdelené vám slovo, ktoré môže spasiť duše vaše.

Vysvetlenie. Medzi všetkými darmi, ktoré od Boha, Otca svetla, dostávame, najznamenitejší je ten, že mocou milosti Jeho, zvlášť skrze krst sv., znovuzrodení, za dietky Božie sme prijatí, a tak sme sa stali prvorodzenými medzi veškerým stvorením, t. j. v hodnosti nad všetky tvory povýšení. Jak veľká je tedy hodnosť naša! A jako sa máme vynasnažovať, aby sme si ju zachovali! A čo by viedlo lepšie k tomu, jako ochotné poslúchanie slova Božieho, sv. evanjelia, keď sa nám v kázňach predkladá? Napomenutie apoštola, že každý človek má byť chytrý k slyšaniu, a spozdilý k mluveniu a hnevu, je skutočne výpoveďou múdrosti: lebo *mnoho mluvenia nezaobíde sa bez hriechu, kto však mierni ústa svoje, je skutočne múdrym* (Prisl. 10. 19.), a preto nám dal Boh jeden jazyk a dve uši, aby sme viac počúvali, než hovorili, a neprišli ľahko do hnevu, ktorý často býva mnohým hovorením zapríčinený.

Modlitba. Pomôž mi, Pane, aby som si zachoval hodnosť pri krste sv. obdržanú; udeľ mi plamennú lásku k Tvojmu Božskému slovu a posiľňuj ma, aby som jazyk svoj krotil a len k zvelebovaniu Tvojmu upotrebúval.

Evanjelium *sv. Jána h. 16., v. 5—14.*

Za onoho času riekol Ježiš učeníkom Svojim: Idem k tomu, ktorý mňa poslal, a nikto z vás nepýta sa mňa: Kam ideš? Ale že som vám toto povedal, zármutok naplnil srdcia vaše. Ale ja vám hovorím pravdu: Lepšie je pre vás, aby som ja odišiel; lebo keď neodídem, Utešiteľ neprijde k vám; ale keď odídem, pošlem ho k vám. A keď tento prijde, karhať bude svet pre hriech, pre spravedlivosť, a pre súd: pre hriech totižto, že neverili vo mňa, a pre spravodlivosť, že idem k Otcovi, a už mňa viac neuzrete, a pre súd, že vladár nad týmto svetom už je odsúdený. Mám vám ešte mluviť mnoho; ale včuľ nemohli by ste to zniesť. Ale keď prijde ten Duch pravdy, naučí vás všetku pravdu; lebo nebude mluviť sám od seba, ale čokoľvek uslyší, bude mluviť, i zvestuje vám, čo má prijsť. On mňa oslávi; lebo on z mojeho vezme a zvestuje vám.

Prečo hovoril Ježiš učeníkom Svojim: **„Idem k Otcovi"?**

Učeníci vrele milovali Ježiša; Spasiteľ im viac ráz mluvil o Svojich mukách a o prenasledovaní, ktoré aj oni majú pre Neho podstúpiť. To tedy tak zarmútilo učeníkov, že sa Ho ani nepýtali, **kam** ide? Už sám odchod ich Učiteľa a ich opustenosť v záštiplnom svete najhlbším žiaľom naplnilo srdcia ich. Aby ich tedy potešil, On sám im hovorí, že ide k Otcovi, a že odchod Jeho im bude k úžitku a požehnaniu. I my sa máme z toho poučiť, aby sme vrelú túžbu vzbudili v sebe za životom nebeským, vďačne o ňom hovorme a vážne sa vynasnažujme, aby sme si ho čnostnými skutkami aj zaslúžili. Ak nenasledujeme toto napomenutie, tým len to dokážeme, že sme ešte nie opravdiví a úprimní učeníci Kristovi.

Prečo bolo pre učeníkov dobre, že Ježiš odišiel?

Svojím umučením a smrťou vydobyl Kristus, aby im bol Duch sv. soslaný, a to soslanie úplne im nahradilo ztratu, jaká ich odchodom Kristovým potkala. Aby im tedy tohoto Ducha soslal, preto išiel Ježiš k Otcovi.

Prečo mohol Duch sv. na učeníkov sostúpiť len po odchode Krista Pána?

Preto, lebo Kristus musel najprv trpeť, umrieť a osláveným byť, a človečenstvo muselo sa v Kristovi najprv k Bohu navrátiť, aby tak Boh v plnosti milosti Svojej, v Duchu sv., mohol sostúpiť k ľuďom. Učme sa z toho, že Duch sv. len v nevinných alebo skrze pokánie očistených srdciach chce prebývať; a že sa hriešnici sami pozbavujú toho šťastia, aby chrámami Ducha sv. byť mohli.

Čo učí Kristus Pán v tomto evanjeliume o účinkovaní Ducha sv.?

To učí Ježiš: 1. že Duch sv. bude Božskou mocou svet vyučovať a že víťazstvo dobyje nad trojnásobným nepriateľom Ježiša a cirkvi, totižto nad neverou, nad nespravodlivým prenasledovaním a nad diablom. 2. Že apoštolov a cirkev sv. obznámi so všetkými pravdami spasenia a tým ich učiní neomylnými. 3. Že udelí cirkvi Svojej dar proroctva a tým jej na vedomie dá, čo slávneho a potešiteľného má očakávať za útrapy tejto doby. 4. Že pôsobením v cirkvi oslávi samého Spasiteľa.

Jako presvedčí Duch sv. svet o hriechu, spravodlivosti a súde?

O hriechu tak presvedčí svet, totižto židov a pohanov, že vyučovaním, svätosťou a zázrakami apoštolov im dokáže, že

neverou svojou a zamietnutím Spasitela veľmi ťažkého hriechu sa dopustili. **O spravodlivosti** tak, že im objaví lživosť ich náuk a dokáže im, že len Kristus (ktorého židovská rada zatratila) je prameň pravdy a spravodlivosti, ba samá pravda a spravodlivosť, ktorého včuľ spravodlivosť Otca večnou slávou odmeňuje. **O súde** ale tak, že účinkovaním Svojím im ukáže, že sú v kniežati a hlave svojej diablovi odsúdení — lebo diablovi slúžili, ktorého teraz apoštoli z chrámov modiel a tela ľudského v mene Ježiša vyháňajú a ríšu jeho vyvracajú.

To nech si zapamätajú tí kresťani, ktorí Krista hriechami svojimi sťaby znovu križujú, — obžerstvom, opilstvom, smilstvom a inými hriechami vieru v Neho zapierajú, diabla sa pridŕžajú a taký život vedú, jakoby ani neznali, že len skrze Ježiša Krista, Spasiteľa nášho, môžme obsiahnuť kráľovstvo Božie na druhom svete, t. j. blaženosť nebeskú.

Prečo Sám Kristus nezjavil učeníkom Svojim všetko, čo vedeť mali?

Ponevráč oni pre svoje židovské predsudky ešte mnoho nemohli pochopiť a porozumeť, čo mali vedeť ohľadom obrátenia pohanov a spravovania cirkvi. Preto im bolo tak potrebné oslanie Ducha sv., ktorý ich ku všetkej pravde a správnemu porozumeniu a pochopeniu učenia Kristovho priviedol. Z toho vidíme, jak potrebná je nám milosť Ducha sv., lebo bez Jeho osvietenia nemôžeme učenie kresťanskej viery ani pochopiť, ani nasledovať.

Ale prečo Sám Ježiš neučinil schopnými Svojich učeníkov k poňatiu úplnej pravdy?

Lebo k tomu nedostal úpravu od Otca, On ale vo všetkom sa riadil dľa vôle Otca Svojho, jako to i Sám povedal: „Ja nič nečiním Sám od Seba, ale jako Ma Otec učil, tak mluvím, to činím, čo Jemu je milé.“

Jako nás učí Duch sv. každej pravde?

1. Tak, že pastierov a učiteľov cirkvi sv. osvecuje a od omylu, pochybenia chráni, druhými slovami: skrze neomylný úrad učiteľský v cirkvi sv. 2. Že aj veriacim prispieva, aby to, čo od vyučujúcej cirkvi slyšia, rozumeli a s pokolenia na pokolenie zachovávali: „Pravdy spasenia — hovorí sv. Irén — majú skrze Ducha sv. v srdciach svojich napísané a verne zachovávajú starodávne podanie. Keby im niekto predložil spotvorené nauky bludu, zaiste by zapchali uši svoje a by ušli.“

Čo znamená tá výpoveď: **„Nebude mluviť Sám od Seba“?**

Táto výpoveď to znamená, čo Duch sv. učiť bude to, čo od Otca a Syna príme. Týmto je tedy to povedané, že Duch sv. nič iného neučí, leď len potvrdí to učenie, ktoré Syn priniesol od Otca (Ján 7, 16—19.), a tým je zreteľne označená najužšia jednota medzi Otcom, Synom a Duchom sv.

Čo znamenajú tie slová: **„On z Mojeho vezme“ a „všetko, čo je Otcovo, je i Moje“?**

Dľa florentinského snemu tieto slová značia: 1. že Syn je Boh a 2. že Duch sv. od Otca i Syna pochádza.

Jako oslávi Duch sv. Spasiteľa?

Ježiš hovorí: „Z Mojeho vezme a oznámi Vám.“ Duch sv. tedy oslávi a vysvetlí Ježiša tak: 1. že pravda, ktorú On bude učiť, je pravda a učenie Samého Ježiša, a tak Duch sv. vydáva svedoctvo, že učenie Kristovo je Božské; 2. že udeľuje cirkvi dar proroctva a tak ju upevní v nádeji v budúcu slávu ríše Ježišovej a posilní ju k nastávajúcemu prenasledovaniu; 3. že spôsobnými činí apoštolov a veriacich, aby pochopili krásu, vznešenosť, lúbeznosť a Božskosť Ježiša a spasiteľnú moc učenia Jeho; 4. že pôsobí, aby pocítili potešiteľnú a svätú moc učenia Kristovho a spolu zakúsili, jak sladký, jak ľúbezný, jak milosrdný, jak láskavý je Spasiteľ, Ježiš Kristus. — Takýmto spôsobom skrze Ducha sv. učí sa veriaci Ježiša poznať v Jeho veľkosti, vznešenosti, moci, sláve a láske!

Vzdychnutie. Pane a Bože môj! Sprevádzaj ma po ceste Svojich prikázaní a čisté zachovaj srdce moje od hriechu, aby Duch sv. nič trestuhodného na mne nenašiel, ale naučil ma pravdám svätým a k Tebe, večnej pravde, do nebies priviedol. Amen.

Poučenie o neomylnosti cirkvi katolíckej.

„Duch pravdy naučí vás všetky pravdy.“ (Ján 16.)

Skrze koho učí Duch sv. všetky pravdy?

Skrze neomylný vyučujúci úrad cirkvi katolíckej.

Kto tvorí tento neomylný vyučujúci úrad?

1. Pápež a s ním spojení biskupi; 2. sám pápež, keď mluví **„ex cathedra“**, to jest keď vykonáva pastiersky a uči-

teľský úrad všetkých kresťanov a koná pritom mocou svojej najvyššej apoštolskej hodnosti a plného práva a o takej nauke viery alebo mravov rozhoduje, ktorú celá cirkev za zjavenú od Boha uznávať a bez pochybovania veriť má.

Rozumie sa samo sebou, že pápež, keď v sporných otázkach viery takým spôsobom rozhoduje, nič nového neučí, len vysvetľuje slovo Božie v písme sv. a ústnom podaní obsažené a zatracuje protivné bludy a novoty. Učenie cirkvi katolíckej je vždy len učenie Kristovo a apoštolov, ktoré jej bolo k vernému zachovaniu a ohlasovaniu sverené, a ona učenie toto aj vždy čisté a neporušené zachovala, „jako stĺp a pevnosť pravdy“, jako ju apoštol nazýva. (I. Tim. 3. 15.)

Kto nás uistí o tom, že vyučujúci úrad cirkevný, keď pápež s biskupmi s ním spojenými rozhoduje, nemôže pochybiť?

Toto uistenie nám dáva Sám Ježiš Kristus, ktorý nám trojnásobné zasľúbenie učinil: 1. „že s ním (vyučujúcim úradom) bude až do skonania sveta“ (Mat. 28. 20.); 2. „že Duch pravdy zostane s ním na veky“ (Ján 14. 16. 17.); 3. že „ani brány pekelné nepremôžu cirkev“. (Mat. 16. 18.) — Keby možné bolo, žeby vyučujúca cirkev sa pomýlila, musela by pochybiť aj poslúchajúca cirkev, lebo veď táto je povinná všetko prijať, čo tamtá učí, ale tak by cirkev — vzdor predpovedaniu Kristovmu — premožená bola duchom klamu, duchom pekla. Teraz ale naskytuje sa nám nová otázka:

Kto nás uistí o tom, že vyučujúci úrad cirkevný, keď sám pápež vynáša výrok, nemôže pochybiť?

Zase len Sám Kristus, ktorý Petrovi hovoril: „Ty si Peter (skala) a na tejto skale vystavím cirkev Svoju“. (Mat. 16. 18.) Tedy sv. Peter, skala, je základom Kristom založenej cirkvi. Lež on je skalou viery. Jako skala sa nekláti, tak ani Peter sa nekláti vo viere, a jako skala aj v mori pokojne a vždy rovnako pevne stojí a vzdoruje narážajúcim vlnám, tak aj Peter je skalopevný vo viere oproti každej nevere a bludu. Že slová Krista Pána vzťahujú sa nie len na Petra, lež aj na všetkých nástupcov jeho, rímskych biskupov, to je zrejmé každému dieťaťu, — ponevráč Kristus cirkev Svoju nezaložil len na čas žitia Petrovho, ale pre všetky časy, pre všetkých ľudí. Aby cirkev aj na ďalej mohla jestvovať, potrebné je, aby aj skala pevne stála, na ktorú je cirkev postavená. 2. Potom Kristus po Svojom zmrtvýchvstaní na mori Tiberiadskom, kde Peter

trikrát musel osvedčiť lásku svoju k Spasiteľovi, takto mluvil k nemu: „Pas baránky moje, pas ovce moje!“ (Ján 21. 15—17.) Tu pod pasením — dľa sv. Alfonza — rozumieť sa má to učenie, ktorým Peter a jeho nástupci mali pásť, duševne kŕmiť, baránky Kristove. A toto učenie musí byť čistou neomylnou pravdou, zdravým pokrmom. Lživými, bludnými naukami nasycovať baránkov Kristových by toľko znamenalo, jako viesť ich na jedovatú pastvu, čili duševne usmrtiť. Peter má pásť aj baránky, aj ovečky Kristove, to jest — dľa sv. Eucheria — aj veriacich aj ich duchovných pastierov, biskupov. Volí sa jeden — hovorí sv. Lev — a tento je postavený na čelo všetkých, aby, ačkoľvek je mnoho arcipastierov, týchto všetkých predsi len Peter viedol, to jest pásol. Lež aby nikto nemohol povedať, že Kristus len v obrazoch hovoril, ešte zretedelnejšie sa vyslovil, keď zvolal: „Šimon, Šimon, hľa satanáš vás zažiadal, aby vás osieval sťa pšenicu, ale Ja som prosil za teba, aby nepominula viera tvoja“ (Luk. 22. 31.), t. j. aby si nebol klátivým. Spasiteľ mluvil najprv o všetkých apoštoloch, ale potom len o samom Petrovi: „Modlil som sa za teba; Ja, Syn Boží som prosil za teba, a Otec nebeský vždy vyslyší prosbu Syna Svojho.“ To je tedy zvláštna výhoda sv. Petra a jeho nástupcov, aby žiaden z nich nebol klátivý vo viere, hovorí sv. Alfonz.

Kedže nám neosmylnosť pápeža — jako sme videli — Sám Ježiš Kristus tak krásne a zretedelne líči, ký div, že sa tá istá nauka tak často opakuje na viacerých cirkevných snemoch (na príklad v Chalcedone, roku 451., za časov sv. Leva pápeža, kde 630 biskupov bolo prítomných, — na sneme veinneskom pod V. Klimentom, — vo Florencii 1438), jako aj v spisoch sv. otcov (u sv. Ignáca mučeníka, u sv. Irenea, u sv. Augustína atď.), a konečne snem vatikánsky 18. júla 1870 slávnostne vyriekol:

„Vo vernej shode s podaním viery kresťanskej k sláve Boha, Spasiteľa nášho, k povzneseniu katolíckeho náboženstva a k spaseniu všetkých kresťanských národov, s usrozumením sv. snemu, sťa pravidlo viery od Boha zjavené učíme a osvedčujeme: že rimský pápež, keď „ex cathedra“ hovorí, to jest keď vo vykonávaní svojho úradu, jako pastier a učiteľ všetkých kresťanov, dľa svojej najvyššej plnej apoštolskej moci rozhoduje nad učením viery a mravov, ktorého celá cirkev sa má pridržať, následkom prispievania Božieho, jeho v sv. Petrovi zasľúbeného, opatrený je tou neomylnosťou, ktorou Božský Spa-

siteľ obdaril cirkev Svoju pri ustanovení naúk viery a mravov a že také výroky rimského pápeža sú samy v sebe — nie následkom súhlasu cirkvi — nezmeniteľné. Jestli by však niekto, čo nech Boh odvráti, tomuto nášmu výroku protirečiť sa opovážil — nech je vykliaty", to jest z cirkvi vyobcovaný.

Tým nie je vypovedané, jakoby pápež nemohol zhrešiť. Aj pápež je človek, jako druhý, a tak aj on môže zhrešiť. — Ba jako súkromný človek, súkromný učeneč môže i pochybiť. — Musíme tedy vždy rozdiel činiť: či pápež mluví len jako súkromný učenec, a či rozhoduje, jako hlava, najvyšší predstavený cirkve. V prvom páde jeho mienka má takú vážnosť, jako každého učenca. Mluví-li však jako hlava cirkve, **a rozhoduje,** či treba niečo držať za pravdu zjavenú alebo nie: v tom páde sa musíme jeho výroku úprimne podrobiť.

Či je to pravda, čo tak zvaní „starí katolíci" tvrdia, že toto učenie je celkom nové a že pápež od 1870. roku je celkom inakší?

Také tvrdenie svedčí o veľkej nevedomosti. Že hlava cirkvi, pápež, je neomylný a že je to Božské zjavenie, to bolo vždy uznávané. Na cirkevnom sneme 1870 len slávnostne bolo oznámené, vyhlásené, že je tomu tak, to jest, že je toto pravda zjavená od Boha pri zakladaní cirkvi. Podobenstvo nám to trochu objasní. Vezmime ten pád, že v niektorej ríši poddaní panovníkovi daň platia bez toho, žeby o tom zákon výslovne mluvil, — lež poneváč to potreby ríše a udržanie panovníka požadujú. Keď potom neskoršie takáto daň zákonom sa ustáli, ten zákon žiadne novoty neuvádza, lež zákonite a slávnostne oznamuje, že daň už predbežne potrebná včuľ ustanovuje sa zákonom. Podobne sa stalo pri cirkevnom sneme vatikánskom, na ktorom slávnostne bolo oznámené, aby sa nikto pochybovať neopovážil, že neomylnosť pápeža, v ktorú už aj predtým verili, je zjavená pravda Božia. — Ani pápež nie je od 1870 inakší, lebo každý pápež, počnúc od sv. Petra, požíval tento dar neomylnosti.

Čo má tedy katolík odpovedať, keď sa ho pýtajú, prečo verí túto lebo inú pravdu?

Má odpovedať: Verím to (na príklad, že je očistec, že je Maria bez poškvrny počatá atď.), lebo to Boh zjavil, — a čo Boh zjavil, to je pravda. A že to Boh skutočne zjavil, verím preto, lebo to svätá neomylná rimsko-katolícka cirkev učí, ktorá je stĺpom a pevnosťou pravdy.

Na piatu nedeľu po Veľkej noci.

Vo vchode dnešnej sv. omše ďakuje cirkev sv. Bohu za milosť vykúpenia slovami proroka Izaiáša, prespevujúc: „Hlas príjemnosti ohlasujte, aby bol slyšaný, alleluja! Hlásajte až do konca zeme: vyslobodil Pán ľud Svoj. Alleluja, alleluja.“ (Izaiáš 48.) „Plesajte Bohu, celá zem; žalm hovorte menu Jeho, dajte slávu chvále Jeho.“ (65. Žalm 1.) Sláva Otcu, i Synu, i Duchu Svätému, jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Modlitba cirkevná. Bože, od ktorého všetko dobré pochádza, udeľ uchádzajúcim sa k Tebe: aby sme skrze Tvoje vnuknutie mysleli, čo je pravé, — a pod Tvojím spravovaním to aj vykonávali. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *z listu sv. Jakuba h. 1., v. 22—27.*

Najmilejší! Buďte plniteľmi slova a nie len poslucháčmi, klamajúc sami seba; lebo je-li kto len poslucháčom a nie i plniteľom slova, ten prirovnaný bude mužovi, ktorý si ohliada prirodzenú svoju tvár v zrkadle, obozrel sa a odišiel a hneď i zapomenul, jaký bol. Ale kto sa rozhliadne v tomto dokonalom zákone svobody a i zotrváva v ňom, nie čo zábudlivý poslucháč, ale skutočný plniteľ, ten bude blahoslavený skrze skutok svoj. Jestli sa komu zdá, že je nábožným a neskrotuje svoj jazyk, ale svádza svoje srdce: toho náboženstvo je marným. Čisté a nepoškvrnené náboženstvo u Boha a u Otca je toto: Navštevovať siroty a vdovy v ich súženiach a zachovať sa nepoškvrneným od tohoto sveta.

Vysvetlenie. Opravdivá pobožnosť, jako tu sv. Jakub píše, záleží 1. v plnení vôle Božej, ktorú skrze poslúchanie poznávame; 2. v krotení jazyka, tohoto najnebezpečnejšieho a najškodlivejšieho úda; 3. v láske a milosrdenstve oproti chudobným a opusteným; 4. v opovrhnutí sveta, ktorého falošných náuk, pošetilých obyčajov a pohoršlivých príkladov sa máme chrániť, a nemáme sa im dať poškvrniť. Sv. František Saleský píše: Žiaľbohu — mnohí majú prevrátený pochop o opravdivej pobožnosti, lebo si tenže len dľa toho predstavenia utvorujú, ktoré im ich náruživosť alebo nálada pred oči stavia. Ten, čo sa rád postieva, nazdáva sa, že je už pobožný, trebárs ukrytú zášť prechováva v srdci svojom; a neopovážil by sa jazyk vínom, ba ani vodou ovlažiť zo strachu, aby sa „nemiernosti“

nedopustil, ale zato s rozkošou si pasie jazyk na druhých, pomlúvaním a osočovaním, ustavične žížniac takýmto spôsobom za krvou bližného. — Druhý zase za nábožného sa drží, lebo dlhý rad modlitieb denne odbavúva, ačkoľvek sa potom ozýva po dome kliatba, zlorečenie, nádavky, ku nemalému pohoršeniu domácich a pomimo idúcich. — Tento má vždy otvorený mešec pre chudobných, lež srdce jeho je zatvorené láske oproti nepriateľovi, ktorému odpustiť nechce. Ten zase vďačne a zo srdca odpúšťa svojim nepriateľom, lež dlhy svoje nespláca, ak len súdobnou cestou nie je k tomu prinútený. Všetci títo sa držia za nábožných a často aj v očiach sveta platia za takých, lež v skutočnosti všetkým iným môžu byť len nie nábožnými. — V čom tedy záleží opravdivá nábožnosť? V dokonalej milosti Božej, čili radšej pobožnosť sama je dokonalá milosť Božia. Keď ozdobená je ňou duša človeka, oči velebnosti Božej s rozkošou spočívajú na nej. Jestli táto milosť javí sa v skutkoch, nazýva sa účinlivou milosťou, jestli pôsobí, že človek ochotne a vytrvanlive koná dobré, menuje sa pobožnosťou. Pštros má síce krýdla, lež nikdy ich neužíva k lietaniu, kura má let nízky a ťažký, lež orol a holub vznášajú sa vysoko, majú let bystrý a stály. Podobne aj hriešnici sú len ľuďmi telesnými a ustavične plazia sa po zemi. Spravodliví, ktorí ešte nedospeli k dokonalosti, dobrými skutkami vznášajú se síce k nebu, lež pomaly, ťažko a bez vytrvanlivosti. Ale skutočne pobožné duše sťa orli a holuby bystro, rovno, bez unavenia sa povznášajú k Bohu. Slovom: opravdivá nábožnosť nie je nič inšie, než bystrosť a zručnosť ducha, ktorou milosť Božia v nás, alebo radšej s milosťou Božou my dľa možnosti konáme dobré, zachovávame všetky príkazy Božie. Kto nezachováva všetky príkazy Božie bez výnimky, ten nie je ani spravodlivým, ani pobožným.“

Vzdychnutie. O Ježiši! Sprievodca duší, udeľ mi milosť opravdivej pobožnosti, jako túže vykonávať sv. Jakub predpisuje.

Evanjelium *sv. Jána h. 16., v. 23—30.*

Za onoho času riekol Ježiš učeníkom svojim: Amen, amen, pravím vám, že budete-li zač prosiť Otca v mene mojom, dá vám. Doposavád neprosili ste za nič v mene mojom. Proste, a obsiahnete, aby radosť vaša bola úplná. Toto mluvil som vám v podobenstvách: prichádza hodina,

kde vám už nebudem mluviť v podobenstvách, ale zjavne zvestujem vám o Otcovi. V ten deň budete prosiť v mene mojom; i nehovorím vám, že ja budem prosiť Otca za vás; lebo sám Otec miluje vás, preto že ste vy mňa milovali a uverili ste, že som ja vyšiel od Boha. Vyšiel som od Otca, a prišiel som na svet; zase opúšťam svet, a idem k Otcovi! Učeníci Jeho mu rečú: Hľa, včuľ zjavne mluvíš, a nepravíš žiadne podobenstvo. Včuľ známe, že všetko vieš a nie je ti treba, aby sa ťa kto spýtal; preto veríme, že si vyšiel od Boha.

Poučenie o modlitbe.

Čo zvlášť učí Spasiteľ v tomto evanjeliume?

Učí nás 1. že sa máme modliť; 2. že modlitba naša má sa diať v Jeho mene; 3. že modlitba taká vždy býva vyslyšaná; 4. a síce už aj z tej príčiny, že opravdivý kresťan je dieťaťom Božím a Otec nebeský miluje ho sťa dieťa Svoje; 5. že konečne správna modlitba býva nám k radosti, lebo donáša so sebou uspokojenie našich svätých túžieb.

Prečo sa máme modliť?

1. Poneváč nám to Spasiteľ náš, Ježiš Kristus, výslovne prikázal a príkladom Svojím učil; 2. poneváč bez modlitby žiaden, ktorý k užívaniu rozumu dospel, k večnému spaseniu dôjsť nemôže.

Prečo žiada Boh, aby sme sa k Nemu modlili?

1. Poneváč Boh len poníženým udeľuje milosť Svoju. Kto sa však modlí, tým uznáva a vyznáva, že sám v sebe je slabým, biednym, nevládnym, že oproti tomu Boh je prameňom všetkého dobrého, pomocníkom v každej potrebe. 2. Poneváč Boh zaslúži, aby sme v Nom dôverovali a tak svedectvo vydali Jeho dobrote, láske a moci. A túto dobrotu práve modlitbou dokazujeme. 3. Poneváč človek tie dary, ktoré len skrze opravdivú, častokrát dlhotrvanlivú modlitbu obdržiava, lepšie si váži a lepšie upotrebuje.

Prečo je modlitba všetkým k spaseniu potrebná?

1. Poneváč — dľa slov sv. Jána Zlatoústeho — vôbec nemožno je žiť čnostne bez modlitby. Potom hovorí, že modlitba je potrebná duši, jako vlaha ku vzrastu byliny, jako múr k obrane obliehaného mesta, jako pokrm k zachovaniu života, jako základ pre dom. Preto beda tomu, kto o modlitbu nestojí! 2. Poneváč Boh milosť vytrvania v dobrom až do konca. — od čoho naše večné spasenie závisí — len pod tou podmienkou nám udeľuje, jestli Ho o túže prosíme. Neplníme-li túto podmienku, nesmieme si nároky činiť na tie milosti, ktoré sú k obsiahnutiu večného života potrebné.

Prečo nevyslyší Boh niekedy naše modlitby?

1. Poneváč často o také veci prosíme, ktoré by nám neboly prospešné, a preto nám ich odopiera Boh, jako dobrý Otec, a na miesto odopretých udeľuje nám lepšie a užitočnejšie. 2. Aby skúmal našu trpezlivosť a vytrvanlivosť v modlitbe. 3. Lebo sa nemodlíme tak, jako by sme sa mali modliť. 4. Poneváč naše hriechy, menovite nepriateľstvo, nespravodlivosť, nelaska a zatvrdlivosť oproti bližnému sú prekážkou vyslyšania našej modlitby. „Bár by ste sa mnoho modlili, nevyslyším vás, lebo ruky vaše sú plné krvi.“ (Iz. 1. 15.) „Kto zavre uši svoje pred volaním chudobného, ten bude volať a nebude vyslyšaný.“ (Prísl. 21. 13.)

Jaká má byť modlitba, aby bola Bohu milá?

1. Musí byť v mene Ježiša. 2. Musí byť ponížená, to jest musí byť výrazom toho, že sme na pomoc Božiu utisnutí a nehodní. „Modlitba poníženého preniká cez oblaky.“ (Sir. 35. 21.) Pyšným sa Boh protiví. 3. Máme sa modliť s detinskou dôverou, jako to moc a láska Božia požaduje. „Nech sa modlí vo viere, bez pochybovania.“ (Jak. 1. 6.) 4. Máme sa modliť s odovzdaním do vôle Božej, aby nás vyslyšal, kedy a jako On chce. „Nie moja vôľa, ale Tvoja nech sa stane.“ (Luk. 22. 42.) 5. Máme sa modliť vytrvanlive, keď snáď aj dlhší čas nebývame vyslyšaní. 6. Konečne sa máme modliť s vážnosťou, čili s úprimnou túžbou za tým, o čo prosíme. To znamená modliť sa v duchu a v pravde.

Čo znamená prosiť v **mene Ježiša?**

Znamená 1. modliť sa s dôverou v zásluhy Ježiša, ktorý, jako sv. Cyrill hovorí, jako Boh s Otcom spolu nám udeľuje dary nebeské, jako Prostredník Otcovi prednáša prosby naše. Preto zakončuje cirkev sv. všetky modlitby svoje s tým dodatkom: skrze Ježiša Krista, Pána nášeho. 2. Znamená prosiť to, čo Kristus Sám nám žičí a praje, aby sme obsiahli, čo k spaseniu duše našej prináleží; lebo len o časné dary prosiť, aby človek na zemi šťastne žiť mohol, to neni milé Kristovi a nič nestojí. „Neprosí v mene Ježiša“ — praví sv. Augustín — „kto niečo takého prosí, čo prekáža jeho spaseniu“. Preto aj Kristus riekol Svojim učeníkom: „Posiaľ ste Ma o nič neprosili“, ponevádž, jako sv. Gregor píše, neprosili o to, čo bolo k ich večnému spaseniu potrebné.

Čo máme činiť, aby sme pri modlitbe roztržitosti hriešnej vyhli?

Taká roztržitosť je pri modlitbe hriešna, ktorú si človek sám zapríčiní, ponevádž bez prípravy pristupuje k modlitbe alebo pri ktorej roztržitosti človek dobrovoľne mešká, ačkoľvek si je povedomý, že je roztržitý. Aby sme takejto roztržitosti vyhli, máme sa 1. pred modlitbou trochu sobrať, a dľa rady sv. Ignáca samých seba sa pýtať: kam chcem teraz ísť a načo? 2. Aj podľa tela sa máme úctive a pobožne držať, jako sa sluší pred velebnosťou Božou. 3. S nábožnou mysľou a plní viery máme mysleť na prítomnosť Božiu. 4. Máme častejšie vzývať Ducha sv. o milosť opravdivej pobožnosti. 5. Máme častejšie

rozjímať o obyčajných modlitbách, na príklad: Otče náš; Zdravas; Verím Boha; o litaniach atď; aby sme smysel týchže dobre poznali, porozumeli a si k srdcu brali. 6. Kadenáhle zbadáme, že sme roztržití, hneď máme myseľ k modlitbe a k Bohu obrátiť. „Keď nás mrzí, že sa nemôžeme modliť, už aj toto je modlitba“, píše sv. Augustín.

Kedy sa máme zvláštne modliť?

1. Ráno, na poludnie, večer, a keď hodiny bijú, — lebo keď Boh v každom okamžení myslí na nás a nás dobrodením obsýpa, sluší sa, aby sme si aj my častejšie cez deň na Neho vzpomenuli a za Jeho dobrodenie Mu ďakovali. 2. Pri službách Božích v chráme, alebo sme-li od týchže zdržaní počas služieb Božích: doma. 3. V čas ťažkého pokušenia. 4. Pri prímaní sv. sviatostí. 5. Pri podujatí vážneho diela. 6. V hodinu smrti.

Jako sa môžeme dľa učenia Kristovho (Luk. 18. 1.) *ustavične modliť?*

Ustavične sa modliť neznamená toľko, jako bez prestania sa modliť, — lebo to je nemožné, ponevráč my aj pracovať musíme, aj si odpočinúť. Ustavične sa modliť znamená: 1. modliť sa vytrvanlive. Tak to vysvetľuje Sám Spasiteľ v podobenstve o vdove, ktorá sa do tých čias uchádzala u sudcu o výrok sudcovský, o vyslúženie spravodlivosti, kým jej nespomohol. 2. Ustavične sa modliť znamená dobrými skutkami chváliť Boha. Sv. Augustín píše: „Kto Boha jazykom chváli, to nemôže ustavične činiť, — kto však chváli Boha skutkami, to môže činiť ustavične.“ Pri dobrom skutku nemodlíme sa len jazykom, lež aj srdcom, mysľou, túžbami, očami, rukami. Kde takáto modlitba prestáva, modlitba jazyka nič neosoží.

Čo znamenajú rozličné obyčaje katolíkov pri modlitbe?

Znamenajú, že Boha nie len dľa duše, lež aj dľa tela máme ctiť, vzývať a Jemu slúžiť. Keď sa tedy hlasne modlíme, nie len v duchu ctíme Boha, lež aj ústami. Keď sa s obnaženou a sklonenou hlavou modlíme, alebo so složenými a vzopiatymi vy dvihnutými rukami, na kolenách kľačiac, k zemi nakloneným telom modlíme: tým na javo dávame svoju hlbokú úctu a pokoru oproti Velebnosti Božej, pred ktorou sa my — prach a popol — ani nemôžeme dostatočne uponížiť. Takéto rozličné obyčaje pri modlitbe často prichádzajú aj v starom, aj v novom zákone,

a aj Sám Kristus a apoštoli sa týchže pridržali, na príklad padanie na kolená, na tvár atď.

Ktorá je najznamenitejšia modlitba?

Najznamenitejšia modlitba je „Otče náš“, čili „modlitba Pána“, ktorú nás Sám Kristus naučil a modliť sa prikázal. Preto je ona aj najmocnejšia modlitba, jestli sa ju s náležitou pobožnosťou modlíme. (Mat. 6. — Luk. 11.)

Krátke vysvetlenie modlitby Pána.

Z jakých čiastok pozostáva **„Otče náš“?**

Modlitba Pána pozostáva z *oslovenia,* jako prípravy ku modlitbe, a zo *siedmych prosieb,* v ktorých je všetko obsažené, o čo k úcte Božej a svojmu dobrému prosiť máme. Oslovenie zneje: „Otče náš, ktorý si na nebesiach“.

K čomu nás povzbudzuje slovo **„Otče?“**

1. K láske k Bohu, ktorý nás skrze Syna Svojho za dietky Svoje prijal a dedičami nebies učinil. 2. Ku vďačnosti oproti Bohu za tie dobrodenia, ktoré nám stvorením, udržiavaním, vykúpením a posvätením preukázal. 3. K dôvere v Jeho nekonečnú dobrotu a milosrdenstvo, ktorými Boh sťa najlepší Otec vládne nad nami. 4. K pevnému predsavzatiu, že vždy budeme dobrými dietkami tak láskavého Otca.

Čo znamená slovíčko **„náš“?**

Znamená 1., že sa my v spoločnosti a obcovaní svätých za všetky dietky Božie a so všetkými dietkami Božími modliť máme. 2. Že máme v sebe bratskú lásku zachovať oproti všetkým ľuďom.

Prečo hovoríme: **„ktorý si na nebesiach“,** *keďže Boh je všade?*

1. Aby sme pamätali na to, že sme ešte nedošli do vlasti svojej, a že nebesia sú opravdivou vlasťou našou; 2. aby sme všetkým želaním svojím za nebesiami túžili, kde Otec náš sedí na tróne slávy Svojej a kde nás dedictvo naše očakáva.

Čo prosíme v prvej prosbe: **„Posväť sa meno Tvoje“?**

1. Prosíme, aby sme i my, i všetci ľudia Boha vždy viac poznávali, ctili a milovali. Nasledovne žiadame, aby všetci neverci k poznaniu pravdy dospeli a k Bohu sa obrátili; 2. aby všetky bludné nauky a svodné nástrahy moc svoju ztratily; 3. aby boli všetky hriechy zmazané, všetci hriešnici k pokániu privedení a k vykonávaniu čnosti pohnutí; 4. aby sme nič takého nemysleli, nečinili, nehovorili, čo sa na dietky Božie nesluší; 5. aby všetci kresťani vždy svätejší a nábožnejší zostávali, aby každý videl ich dobré skutky, a zveleboval Otca, ktorý je v nebesiach. (Mat. 5.)

Čo žiadame v druhej prosbe: **„Príď kráľovstvo Tvoje“?**

1. Žiadame, aby sa cirkev Kristova, toto kráľovstvo Božie. po celom svete rozšírila, a kráľovstvo hriechu a diabla aby bolo zničené; 2. aby Boh milosťou Svojou pôsobil v srdciach našich a v srdciach všetkých ľudí; 3. aby nás Boh niekdy, po dokonaní púti tohoto života do kráľovstva nebeského prijať ráčil.

O čo prosíme v tretej prosbe: **„Buď vôľa Tvoja, jako v nebi, tak i na zemi“?**

Žiadame nebeské posilnenie, aby sme tak poslušne a ochotne plnili vôľu Božiu na zemi, jako ju plnia anjeli a svätí v nebesiach, a aby sme sa vôli Božej pokorne podriadili, čoby nám to jak ťažko padlo. Touto prosbou vyjadrujeme tedy ten sľub, že budeme ochotne plniť všetky príkazy Božie, — áno vďačne prijmeme a znášať budeme všetko, čo prozreteľnosť Božia na nás naloží a dopustí.

V týchto troch prosbách tedy — dľa nauky Kristovej — vyhľadávame najprv kráľovstvo Božie, aby nám ostatné bolo pridané.

Čo prosíme v štvrtej prosbe: **„Chlieb náš vezdejší daj nám dnes“?**

Prosíme všetko to, čo nám je k dobrému duše a tela potrebné, čo všetko sa tu označuje slovom „chlieb“, jako i každodenný, potrebný pokrm, slovo Božie, milosť k dobrému. sv. telo Pána v prev. Sviatosti atď. V tom sa zahrňuje žiadosť, aby Pán Boh odvrátil od nás blesky, hromy, krupobitie, neúrody a iné údery a škody a aby primerané počasie úrodám popriať ráčil.

Jaký smysel majú slová **„dnes“ a „vezdejší“?**

Slovo „dnes“ označuje, aby sme všetku zbytočnú starosť odložili a dôveru svoju v Boha skladali, ktorý nám každý deň udelí potrebný pokrm. Slovo **„vezdejší“** čili každodenný nás poučuje, že máme sa chrániť všetkého zbytočného márnenia v pokrmoch a len toľko požívať, koľko príroda naša požaduje. Lebo kto v hostinách a hodovaní márni pokrm, neje každodenný chlieb, lež pokrm mnohých dní.

Čo prosíme v piatej prosbe: **„A odpusť nám naše viny, jako i my odpúšťame našim vinníkom“?**

Jako úbohí hriešnici prosíme o odpustenie našich previnení, o odpustenie našich dlhov, ktoré hriechami svojimi každodenne robíme u Boha, a osvedčujeme, že sme aj my už odpustili našim vinníkom, nielen odpustiť chceme. Tí, ktorí túto prosbu odriekajú a predsa hnev prechovávajú v sebe proti svojim bližným, do očú klamú Boha, a žiadne odpustenie neobsiahnu.

Čo žiadame v šiestej prosbe: **„Neuveď nás v pokušenie“?**

Prosíme, aby Boh všetky nebezpečné a ťažké pokušenia od nás odvrátil, alebo aspoň celkom nás v nich neopustil, jako si to často zaviníme, lež aby nás posilňoval, aby sme pokušeniam, ktoré od diabla, sveta a tela pochádzajú, nepodľahli Lež všetkého pokušenia nemôžme byť v tomto živote zbavení, ba tieže sú pre nás užitočné a k spaseniu nášmu potrebné; lebo bez pokušenia niet boja, bez boja niet víťazstva, bez víťazstva niet koruny a slávy.

Čo prosíme v siedmej prosbe: **„Ale zbav nás od zlého“?**

Prosíme, aby nás Boh milostive zachránil od jediného, skutočného zlého, od hriechu, — taktiež aby nás zavaroval od najbližšej príležitosti k zlému, od nešťastnej smrti, od pekla a večného zatratenia, — taktiež aby odvrátil od nás časné pohromy, jako hlad, mor, vojnu atď.

Poučenie o prôvodoch — processiach — vôbec

a o prôvodoch v deň sv. Marka a krížové dni zvlášte.

Čo sú prôvody, čili processie?

Prôvody sú verejné, nábožné pochody, ktoré cirkev sv. dla nariadenia sv. otcov odbavuje z čiastky k pozdvihnutiu po-

božnosti veriacich, z čiastky k získaniu milosti a milosrdenstva Božieho; alebo preto, aby sme svoju vďačnosť preukázali Bohu za obdržané dobrodenie a nad tým radosti svojej výraz dali; alebo vôbec, aby sme svoju vnútornú úctu k Bohu aj zovňútorne preukazovali. K prosebným prôvodom patrí prôvod v deň sv. Marka a v krížové dni; medzi vďakočinnými prôvodami najznamenitejšie sú prôvody na vzkriesenie a na Božie telo.

Či sú prôvody niečo nového?

Nie; lebo dľa svedectva Tertulliána, sv. Jána Zlatoústeho, Basilia, Ambroza a iných prôvody už v prvých storočiach kresťanstva boly v obyčaji. Kresťani často sa shromažďovali v niektorom dome alebo chráme a odtiaľto — v čas prenasledovania len po dvaja alebo po jednom, v čas pokoja ale spoločne, a síce vždy v istom poriadku a žalmy spievajúc — tiahli do druhého chrámu, kde pri sv. omši, čítaní, kázaní a modlitbách boli prítomní. Niektoré prôvody už v starom zákone boly predobrazené. Tak kráľ Dávid v slávnostnom prôvode prenášal archu úmluvy do Jeruzalema. (II. Kráľ. 6.) Podobne činil jeho syn Šalamun, keď prenášal archu úmluvy do novovzbudovaného chrámu. (III. Kráľ. 8.) Aj Sám Kristus v kvetnú nedeľu v slávnostnom prôvode, medzi spevami chvály vstupoval do Jeruzalema.

Čo znamenajú prôvody, processie?

1. Sú ony mohutným vyzvaním pre všetkých veriacich, aby boli horliví v modlitbe. Aj v tom najchladnejšom srdci sa musí cit pobožnosti vzbudiť, keď stá a tisíce ľudu hlasne zvelebujú Boha, alebo o pomoc a smilovanie volajú k Nemu; a to tým viac musí účinkovať taká pobožnosť, poneváč Sám Kristus prisľúbil, že už aj tam bude prítomný, kde sa dvaja lebo traja shromaždia v mene Jeho. 2. Prôvody sú výrazom našej viery, že Boh neni zatvorený v chrámy ľudskou rukou vzbudované, ale prítomný je všade. 3. Prôvody sú obrazom putovania kresťana na zemi. Tu sme cudzincami, preto putujeme, — a púť naša vedie do nebies, jako prôvod do chrámu. 4. Prôvody sú hlasitým vyznaním viery, že len Bohu prináleží chvála, vďaka a vzývanie. 5. Sú spolu verejným osvedčením viery našej v Ježiša Krista: verejnou vďakou, že dopriate nám je Krista Pána pred celým svetom vyznávať a za lásku Jeho Ho zvelebovať. 6. Sú zreteľným dôkazom viery našej v jednu

svätú rimsko-katolícku cirkev, ktorá údov svojich v jeden sväzok viery spája. Odtiaľ ubieranie sa prôvodu z jedného chrámu do druhého a pozdravenie sa zástavami pri stretnutí sa processií. 7. Sú konečne znakom víťazstva viery kresťanskej nad pohanstvom. — Konajú-li sa tedy prôvody v tomto smysle a s náležitou vážnosťou a dôstojnosťou, sú Bohu veľmi milou pobožnosťou; a tak aj umĺknuť musia posmešky bezbožníkov.

Či sú prôvody užitočné?

Áno; lebo jako sme vyššie podotkli, upomínajú nás na všadeprítomnosť, moc a dobrotu Božiu a na všetky tie milosti, ktoré nám Ježiš Kristus udeľuje, a preto sú veľmi príhodné, aby v nás dobré myšlienky vzbudily a nábožné city v nás roznietily. Keď je teda milá Bohu aj modlitba jedného spravodlivého, tým milšie a príjemnejšie sú Mu prosby tolkých spravodlivých, jednej celej osady, a tým viac môžu tíže úfať vyslyšanie svojich žiadostí. Prôvody pozdvihujú celého človeka k nebu, a predstavujú-li ho zvlášte čo úda sv. cirkve katolíckej, kto by sa netešil, že k tejto cirkvi prináleží a kto by si nevzal pred seba, že chce byť hodným údom tejto cirkvi? Lež aby sme boli skutočne účastní ovocia cirkevných prôvodov, musíme sa na nich s nábožnou mysľou zúčastniť a vystríhať sa každého neporiadku a nadužívania.

Či by nebolo lepšie zrušiť prôvody pre tie neporiadky a nadužívania, jaké sa tam stávajú?

Nie, lebo jako neprestaneme potrebovať nôž preto, že sa nožom mnohí porezali a poranili, tak aj prôvody nemusia byť zrušené pre neporiadky, ktoré sa kde-tu na nich prihodia, ale tie neporiadky musíme prekaziť a prospešnosť úkonov napomáhať.

Prečo sa nosia na prôvodoch kríž a zástavy?

Krížom na javo dávame, že jako kresťani shromaždili sme sa v mene Ježiša Krista ukrižovaného, v Jehož mene hodláme svoju pobožnosť započať a dokonať, — a úfame, že pre Jeho zásluhy všetko môžeme obsiahnuť od Otca nebeského, — a že Jeho máme nasledovať po ceste do neba. Biele a červené zástavy znamenajú, že v úplnej čistote a nevinnosti máme žiť pod zástavou Ježiša Krista a proti hriechu, svetu, diablovi až do konca bojovať, ba hotoví byť — dľa príkladu mučeníkov —

aj krv svoju liať a život svoj obetovať za vieru svoju. Modré zástavy nás vyzývajú, aby sme pravou ľútosťou a kajúcou mysľou nastúpili cestu mrtvenia a sebazaprenia. Spolu znamenajú zástavy víťazstvo Krista Pána nad smrťou, peklom, nad židmi a pohanmi vydobyté, tiež upomínajú na víťazstvo, ktoré **cirkev sv.** namáhaním a prácou apoštolov a krvou mučeníkov vydobyla nad židmi a pohanmi.

Prečo chodia veriaci v prôvodoch na polia, role a k siatinám?

Týmto činom prosia Boha, aby štedrou rukou Svojou polia požehnať, úrody zemské zachrániť a jako zvery kŕmi a dáva im potravu v čas príhodný — tak aj nás ľudí potrebným pokrmom opatriť ráčil.

Jako povstaly prôvody v deň sv. Marka a v krížové dni?

Prôvod na Marka bol v obyčaji už pred Veľkým Gregorom pápežom v šiestom století, lež tento pápež sa zaujal za všeobecné rozšírenie tejto krásnej pobožnosti, čoho príčinu sám udáva, píšuc: „S pomocou Božou sluší sa pozornou a bezúhonnou mysľou zasvätiť každoročné sviatky, sluší sa potom, aby sme Ho o pomoc prosili a tak hodnými sa stali očistenými byť od hriechu. Lebo dobre považme, milí moji, koľkými a dlho trvajúcimi nehodami bývame navštevovaní pre hriechy naše a jako zase len smilovanie Božie sosiela nám pomoc Svoju . . . . . Oslavujúc pamiatku Božských tajemství, staneme sa hodnými vďakočinenia za staré a nové dobrodenia.“ Sv. Gregor ešte druhý prôvod zaviedol v Ríme z tejto príčiny: Hrozný mor pustošil v Ríme a v celom Taliansku, následkom ktorého povetrie natoľko bolo nakazené, že kto len ústa otvoril pri kýchaní a zívaní, bol morom nakazený a zomrel. Odtiaľ tá pekná obyčaj u kresťanov, že sa pri kýchnutí pozdravujú slovami: „Pán Boh pozdrav!“ A pri zívaní si ústa sv. krížom znamenajú. Na odvrátenie tohoto moru nariadil sv. Gregor veliký pút, pri ktorom niesli obraz Blahoslavenej Panny Marie — dľa ústneho podania sv. Lukášom namaľovaný — a spievaním litanií všech svätých Matku Božiu o prímluvu prosili. A mor skutočne prestal. — Prôvod prôvodov na krížové dni pripisuje sa sv. Mamertovi, biskupovi vienneskému. Roku 469 mesto Vienne a celé okolie strašným zemetrasením bolo opätovne navštívené, ktoré náramne mnoho škody narobilo tak v úrodách, jako aj v ľudských životoch. Sv. Mamert tedy okolo

seba shromaždil veriacich svojich, povzbudil ich, aby sa k Bohu obrátili o pomoc a vyviedol ich na polia. Tieto prôvody sa potom rozšírili po celom Francúzku a neskoršie po celej cirkvi katolíckej. Účeľ týchto prôvodov je: prosiť Boha, aby oblažil ľudí milosťou Svojou a tak zachránil ich od rozličnej pohromy a úderov, od moru, hladu a vojny, a tiež aby úrody od nehôd zavarovať ráčil. Krížové dni ale sú spolu aj prípravou k sviatku nanebevstúpenia Krista Pána, ktorý je náš najmocnejší Prímluvca u Otca, preto po tieto dni zvlášť k Nemu máme obrátiť a pozdvihnúť srdcia svoje.

(O prôvode Božieho Tela viď nižšie.)

Jakým úmyslom máme účasť brať na prôvodoch?

1. Takým úmyslom, aby sme tým Boha zvelebovali, Jemu za všetky milosti vďaky vzdávali, a vyžiadali si Jeho pomoc v našich telesných a duševných potrebách. 2. Aby sme, jako opravdiví a verní synovia rimsko-katolíckej cirkvi vieru svoju pred celým svetom otvorene a verejne vyznávali. 3. S tým predsavzatím, že — Krista ukrižovaného nasledujúc — vždy po ceste pokánia a sebazaprenia kráčať chceme. Kto inakším úmyslom bere účasť na prôvode — snáď k vôli osobu, alebo z hriešnej rozkoši, alebo k vyhnutiu práci — ten sa prehrešuje proti Bohu, proti cirkvi, ktorá také zneužívanie zatracuje.

O sv. omši na krížové dni.

Na krížové dni sa zvláštna sv. omša slúžieva, a síce v modrom rúchu, na znak poníženosti a kajúcnosti. Pri **vchode** vzpomína si cirkev sv. so žalmistom na obdržané dobrodenia a s kráľovským spevcom volá: „Uslyšal hlas môj zo svätého chrámu Svojho a volanie moje pred obličajom Jeho došlo k ušiam Jeho.“ (17. Žalm 7.) „Budem Ťa milovať, Pane, Sila moja; Pane, Ty si pevnosť moja a spása moja.“ (17. Žalm 1. 2.) Sláva Otcu, i Synu, i Duchu sv., jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Modlitba cirkevná. Udeľ nám, prosíme Ťa, Všemohúci Bože, aby, ktorí v pohromách svojich v Tvojej láske nádej skladáme, Tvojou ochranou proti všetkým protivenstvám sme ohradení boli. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *z listu sv. Jakuba h. 5., v. 16—20.*

Najmilejší! Vyznávajte sa jedni druhým z hriechov svojich a modlite sa za seba vospolok, aby ste boli spasení; lebo mnoho môže vytrvalá modlitba spravodlivého. Eliaš bol človek, podrobený utrpeniam rovne jako my, a trvanlive sa modlil, aby nepršalo na zemi: a nepršalo za tri roky a šesť mesiacov. A zase sa modlil, a nebe dalo dážď a zem vydala svoju úrodu. Bratia moji! Jestli by kto z vás zablúdil od pravdy a niekto by ho obrátil, ten má vedeť, že kto hriešnika odvrátil od jeho bludnej cesty, vyslobodí jeho dušu od smrti a zapokryje množstvo hriechov.

Vysvetlenie. Toľký je účinok horlivej a vytrvanlivej modlitby spravodlivého, a toľká odmena nás očakáva, keď modlitbou svojou na spasení duší pracujeme! Preto ustavične sa modlime, zvlášť po tieto dni a netraťme vieru, jestli Boh aj nevyslyší hneď modlitbu našu; On zná, čo a jako má zariadiť, preto spoľahnime sa na Neho kresťanskou horlivosťou a oddanosťou.

Evanjelium *sv. Lukáša h. 11., v. 5—13.*

Za onoho času riekol Ježiš učeníkom svojim: Keby kto z vás mal priateľa, a on prijde k nemu o pol noci a riekne mu: Priateľu, požičaj my tri chleby: lebo môj priateľ prišiel s cesty ku mne, a nemám, čo mu predložiť. A keby ten z vnútra odpovedal a riekol: Nebuď mi obťažným; dvere sú už zatvorené a moje dietky sú so mnou v ložnici, nemôžem vstať a podať ti. A keby on neprestával klopať: pravím vám, že keď mu i nedá, vstanúc preto, že je mu priateľom, pre jeho neodbytnosť, vstane a dá mu, čokoľvek potrebuje. A ja pravím vám: Proste, a bude vám dané; hľadajte a najdete; klopajte, a bude vám otvorené! Lebo každý, kto prosí, dostane, a kto hľadá, najde; a tomu, kto klope, bude otvorené. A keď kto z vás prosí otca o chlieb, či mu on dá kameň? Lebo o rybu, či na miesto ryby dá mu hada? Alebo keď prosí o vajce, či mu podá štúra (škorpiona)? Jestli teda vy, súc zlí, viete dávať dobré dary svojim dietkam; okoľko viac Otec váš nebeský dá dobrého ducha tým, čo ho zaň prosia.

Vysvetlenie. Prvé z týchto podobenství nám zretedelne predkladá tú pravdu, jak milá je Bohu ustavičná, neprestajná prosba; druhé nám predstavuje dobrotu, lásku a ochotnosť Božiu, ktorou nám Boh všetko dobré udeľuje. A tak v rukách máme prostriedky k vyslyšaniu našich prosieb. Boh nás vyslyší, jestli sa budeme vytrvanlive modliť, jestli sa nezačneme hneď klátiť a malátnet, kadenáhle nedostávame hneď to, čo si žiadame; ručí nám za to Jeho otcovské Srdce, zasľúbenie Jeho Syna, a ten cit, ktorý je každému človeku do srdca vštepený. On nás vyslyší, keď aj nie tak, jako by nám to lepšie padlo, lež jako to bude najlepšie k nášmu spaseniu. Nuž a či sa s tým neuspokojíme? — Tak tedy modli sa vytrvanlive, modli sa zvlášť tieto dni. modli sa zvlášť tieto časy, ktoré sú tak strašne nebezpečné duši, kde tak hrozne pustoší mor nevery, nedostatok kresťanského žitia a citu, neláska, nepokoj, nemravnosť, ktoré záhubou hrozia cirkvi a človečenstvu. Spoľahni sa potom na lásku Božiu, a Boh všetko napraví v čas príhodný; prekvitať bude cirkev a jej nepriatelia budú zahanbení.

Poučenie na slávnosť Nanebevstúpenia Krista Pána.

Pri vchode sv. omše opakuje cirkev sv. slová anjelov, ktorými títo po nanebevstúpení Krista Pána apoštolov a učeníkov oslovili: „Mužovia galilejski! Čo stojíte, hľadiac do neba? Alleluja! Jako ste Ho videli ísť do neba, tak príde! Alleluja! Alleluja! Alleluja!“ (Skut. ap. 1. 11.) „Tlieskajte rukami, všetky národy; plesajte Pánovi slovom veselosti.“ (46. Žalm 1.) Sláva otcu, i Synu, i Duchu sv., jako bolo na počiatku, i nyni. i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Cirkevná modlitba. Popraj nám, prosíme Ťa, všemohúci Bože, aby, ktorí veríme, že Jednorodzený Syn Tvoj, Spasiteľ náš, v dnešný deň na nebesia vstúpil, aj my sami sme mysľou a duchom v nebesiach prebývali. Skrze Tohože Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *zo Skutkov apoštolských h. 1., v. 1—11.*

V prvej rozprave hovoril som, o Theofile, o všetkom, čo Ježiš začal konať i učiť až do toho dňa, ktorého dajúc apoštolom, ktorých si vyvolil, rozkazy skrze Ducha Svätého, bol vzatý nahor. Im sa on i dosvedčil živým po Svojom umučení

mnohými dôvodami, zjavujúc sa im za štyridsať dní a rozprávajúc o kráľovstve Božom. A spolu s nimi i jedol a prikázal im, neodchádzať z Jeruzalema, ale očakávať zasľúbenie Otcovo, ktoré ste (prví) slyšali z mojich úst. Lebo Ján krstil síce vodou, ale vy budete pokrstení Duchom Svätým po týchto niekoľkých dňoch! Tí teda, čo sa boli sišli, pýtali sa ho a riekli: Pane, či tohoto času obnovíš kráľovstvo izraelské? A on im riekol: Neni je to vaša vec, znať časy a chvíle, ktoré Otec uložil v moci Svojej, ale obdržíte Ducha Svätého, ktorý sostúpi na vás a budete mi svedkami v Jeruzaleme a po celom Judsku i Samarii a až po kraj zeme! A keď to povedal, pred ich očima bol vyzdvihnutý a oblak odňal im ho s očú. A keď hľadeli za ním, jako vystupoval na nebe, hľa, dvaja mužovia v bielom odeve zastali popri nich a riekli: Mužovia Galilejskí, čo stojíte a nazeráte do neba? Tento Ježiš, ktorý bol vzatý od vás do neba, prijde raz takým spôsobom, jakým ste ho videli odchádzať do neba.

Vysvetlenie. Sv. Lukáš napísal najprv svoje evanjelium o živote, umučení a smrti Ježiša Krista až po vstúpenie jednému vznešenému kresťanovi, menom Theophilus. Neskoršie tomu istému napísal „Skutky apoštolské“. Toto druhé dielo začína krátkym vyprávaním, jako Kristus po Svojom zmrtvýchvstaní ďalej poučoval učeníkov Svojich o kráľovstve Božom, o cirkvi sv. Ním založenej, a jako im opätovne prisľúbil soslanie Ducha sv. — Učeníci pod týmto kráľovstvom ešte vždy len zemské kráľovstvo židovské rozumeli a nazdávali sa, že Ježiš oslobodí židov od cudzej, nenávidenej nadvlády rimskej a znovu založí neodvislé kráľovstvo židovské; pýtali sa Ho tedy, či to teraz učiní? Preto ich Kristus poučuje, aby sa nestarali o čas, kedy uskutoční Boh úmysly Svoje; aby radšej hľadeli na svoju povinnosť, ktorá ich po príchode Ducha sv. očakáva, aby totižto hlásali evanjelium najprv v Jeruzaleme a v židovskej krajine a potom aj mimo nej medzi pohanmi. Ku koncu dnešného čítania vypráva Lukáš udalosť dnešnej slávnosti, nanebevstúpenia Pána.

I ty sa raduj s Kristom, že ríšu Svoju drahou krvou Svojou vykúpenú preniesol do nebies a **vzdychni** si:

Teším sa, Kráľu neba a zeme, že započalo sa dnes v nebesiach panovanie Tvoje a sláva. Vy, národy sveta, zvelebujte Boha nášho, ktorý vstúpil dnes do neba nebies. Vzdávajte chválu Pánovi, ktorého veleba a moc je nad oblakami. Pán a Boh náš vystúpil medzi jasotom! Prespevujte Bohu nášmu

oslávenie Jeho, prespevujte kráľovi slávu Jeho, lebo Boh je kráľom zeme. Ospevujte s múdrosťou zvelebenie Jeho. Vystúpil na vysosti a zajatie učinil zajatým. On nad svätými panuje, Boh sedí na tróne Svojom, Alleluja. (67. a 46. Žalm.)

Evanjelium *sv. Marka h. 16., v. 14—20.*

Za onoho času zjavil sa Ježiš jedenástim učeníkom, keď sedeli za stolom; i domlúval im za ich neveru a tvrdé srdce, že neuverili tým, čo ho videli vzkrieseného z mrtvých. A riekol im: Iďte celým svetom a ohlasujte evanjelium všetkému stvoreniu. Kto uverí a bude pokrstený, ten bude spasený; a kto neuverí, bude zatratený. A tieto znamenia budú sprevádzať tých, ktorí uverili: V mene mojom budú vyháňať nečistých duchov, budú mluviť novými jazykami, preč budú odhadzovať hadov, a jestli by vypili čo jedovatého, neuškodí im; vzkladať budú ruky na nemocných, a oni dobre sa mať budú. Keď teda Pán Ježiš domluvil, vzatý bol do neba, a sedí na pravici Božej. Oni však išli, a kázali všade, a Pán účinkoval spolu s nimi, a potvrdzoval ich reči divami, ktoré na ne nasledovaly.

Po evanjeliume sa vyhasí a odstráni veľkonočná svieca; ponevádž táže je znamením vzmrtvých vstavšieho Spasiteľa, a preto sa dnes preč bere na znamenie, že dnes sa odlúčil od zeme Ten, ktorého svieca znamenala.

Čo vysvitá zo slov Krista Pána: **„Idúc po celom svete, ohlasujte evanjelium všetkému stvoreniu“?**

Z tých slov vysvitá to, že Ježiš výslovne dal rozkaz Svojim učeníkom, aby ohlasovali evanjelium, a že nasledovne apoštolovia splnomocnenie mali sv. evanjelium ohlasovať. Týmto ustanovil Ježiš Kristus zvláštny vyučujúci úrad v apoštoloch a v ich nástupcoch.

Čo sa má rozumeť pod **„všetkým stvorením“?**

Majú sa rozumeť všetci ľudia celého sveta. Kristus tedy výslovne chce, aby všetci ľudia prišli k poznaniu pravdy a aby všetci boli spasení. Lež nie bez príčiny praví tu Kristus: **„všetkému stvoreniu“.** Lebo poslanie, ktoré Kristus cirkvi Svojej

ku sprostredkovaniu Svojho vykúpenia udelil, neobmedzuje sa len na ľudí, lež vzťahuje sa na všetko, čo pre hriech človeka kliatbe prepadlo. A Kristus chce všetko napraviť, čo bolo skrze hriech porúchané a zkazené. Toto napravenie bude len na konci sveta úplné; lež cirkev sv. už aj teraz má moc to napravenie čiastočne previesť, skrze modlitby, žehnanie a skrze nápadné zázraky, ktorými prekáža moc účinkovania diabolského, uzdravuje nemocných, neškodnými činí jedovaté zvery a nápoje, jako to Sám Spasiteľ v dnešnom sv evanjeliume predpovedá.

Jako budú spasení tí, ktorí veria a sú pokrstení?

Tak, jestli ich viera je taká, čo skrze lásku účinkuje (Gal. 5. 6.); lebo len ten verí opravdive a zaslúžile, ktorý i skutkom plní to, čo verí; lebo viera bez skutkov neni viera kresťanská, lež viera diabolská, — praví sv. Anzelm.

Ktorí zapierajú skutkami vieru svoju?

Tí, ktorí tak žijú, jakoby ani neverili. Kto žiadnu túžbu necíti v sebe k prijatiu najsv. Sviatosti Oltárnej, kto sv. omšu s náležitou pobožnosťou neposlúcha, ten skutkom Svojím zapiera vieru v Prevelebnú Sviatosť oltárnu; zapiera vieru v nekrvavé obnovenie obety kríža pri sv. omši. Kto nemiluje priateľa svojho, zapiera vieru v to prikázanie Božie: „Miluj

bližného svojho, jako seba samého!“ Kto v hriechu zotrváva, zapiera vieru v tú nauku, dla ktorej nekajúci hriešnik zahynie na veky. Viera u pravého kresťana vždy sa musí v skutkoch javiť, — potrebné je, aby kresťan vieru svoju aj skutkami potvrdil a tak pred celým svetom ju vyznával.

Jakú tedy vieru žiada Kristus k dosiahnutiu spasenia večného?

Požaduje **pravú a živú vieru.** Sv. Gregor pápež nasledovne píše k veci: „To je opravdivá viera, ktorá mravami neprotirečí tomu, čo slovami vyznáva.“ Preto praví sv. Ján: „Kto hovorí, že zná Boha, a príkazy Jeho nezachováva, je lhár“. Následkom toho máme žitie svoje uvážiť, aby sme videli, či je viera naša pravá; lebo len tak sme skutočne veriaci, keď to, čo ústami sľubujeme, skutkom vyplníme. Preto nech každý obráti zrak svoj na dušu svoju. Kto po krste plní, čo pred krstom sľuboval, môže si byť istý, že má vieru. Ale jestli sľub svoj nezadržal, lež k zlým skutkom, k zlým žiadostam, k márnostam svetským naklonil dušu svoju, rád bych vedel, či je vstave olutovať, čo sa prehrešil. Lebo ani lútostivý sudca nepovažuje ešte za lhára toho, ktorý po klesnutí navracia sa k pravde.

Či je naša viera preto nie pravá, že všetci veriaci nemôžu konať tie zázraky, čo Kristus prisľúbil?

Na túto otázku nám krásne odpovedá sv. Gregor pápež: „Bratia moji, snáď preto neveríte, lebo nečiníte tieto znaky? Tieto znaky boly potrebné na začiatku cirkvi. Aby sa počet veriacich vzmáhal, museli byť zázrakami kŕmení; veď aj my len zatiaľ polievame zasadený stromček, kým sa v zemi (v pôde) dobre neujme; a keď už raz korene pustil, prestaneme ho polievať. Preto hovorí sv. Pavel: „Dar rečí je znamením pre neveriacich, ale nie pre veriacich“. Krem toho Kristus aj teraz udeľuje sluhom Svojim moc konania zázrakov, čoho dôkazom sú skutky missionárov, skrze ktorých aj teraz dokazuje Boh Božský pôvod slova Božieho.“

Poučenie o nanebevstúpení Pána.

„Vstúpil na nebesá, sedí na pravici Boha Otca všemohúceho.“ (Šiesty článok.)

Jako vstúpil Kristus Pán na nebesia?

Štyridsiaty deň po Svojom zmrtvýchvstaní vyviedol Kristus Pán Svojich učeníkov na horu Olivetskú. Na úpätí tohto vrchu, v gethsemanskej zahrade, započalo sa umučenie Ježišovo,

na temeni tohože mala sa naposledy a v najvyššej miere zjaviť Velebnosť Jeho. Hora olivetská leží asi 20—25 minút od Jeruzalema, a má tri vrcholce. Cez prostredný, najvyšší, vedie cesta do Bethanie. Tam tedy medzi Svojimi apoštolmi a učeníkami rozlúčil sa Kristus so zemou. Pozdvihnul ruky Svoje, požehnal ich, a kým ich požehnával, sväté človečenstvo Jeho dvíhané bolo k nebu. Vlastnou mocou dvíhal sa hore, a síce nielen mocou Svojho Božstva, lež i mocou Svojej oslávenej duše, ktorá oslávené telo dľa vôle hýbať a tak i do nebies vziať mohla. Sprevádzaly Ho duše z predpeklia vyslobodené, ktoré včul s Vysloboditeľom Svojím pospiechaly do pokoja Svätých. (Efez. 4. 8.) V ústrety Mu pospiechaly sbory anjelov, ktorí s jasotom vítali Kráľa svojho. (23. Žalm.) Sv. Hieronym píše, že Kristus Pán na tom mieste šľapaje Svoje vtlačil, odkiaľ na nebe vstupoval, a tieto šľapaje že za jeho časov ešte bolo vidieť.

Či videl Krista Pána niekto vstupovať na nebesá?

Áno; apoštolovia a viacerí z Jeho učeníkov, ktorých prvej požehnal (Luk. 24. 51.) a ktorým Jeho nanebevstúpenie slúžilo za potechu a radosť, jako sv. Lev hovorí. — I ty plesaj, dušo kresťanská, lebo dnes ti otvoril Kristus nebesá, — tak že i ty istotne sa dostaneš do nebies, budeš-li v Krista veriť a vieru svoju i skutkami dokážeš. — Krásne poznamenáva k veci sv. Augustín (v druhej reči o Nanebevstúpení): I my sa pozdvihnime s Kristom do neba, aby — keď nadíde nám deň — aj skutočne sme vojšli ta za Ním. Lež zapamätajme si, bratia milí, že ani vysokomyseľnosť, ani lakomosť, ani smilstvo, ani žiaden iný hriech nevznáša sa s Kristom, — lebo s učiteľom poníženosti nesnáša sa pýcha, ani s prameňom dobroty zlosť, ani smilstvo so Synom čistej Panny. A dokladá tenže sv. učiteľ, že práve tieto hriechy môžu nám slúžiť za stupky do neba, keď ich totižto zmužilým sebazaprením utlačíme a tak stĺpy po nich šliapame.

Prečo išiel Kristus do neba?

1. Aby prijal odmenu víťazstva za bolastný boj, ktorý podstúpil, a tak vtiahnul do slávy Svojej. (Luk. 24. 26.) 2. Aby jako náš najvyšší kňaz večne žil v nebesiach a tam bol naším prímluvačom a prostredníkom u Otca. (Žid. 7. 25.) 3. Aby učeníkom Svojim a všetkým veriacim Ducha sv. soslal, jako Sám povedal: „Ak neodídem k Otcovi, nepríde k vám Ute-

šiteľ; jestli ale odídem, pošlem Ho k vám". (Ján 16. 7.) 4. Aby aj nám otvoril nebo, ktoré od úpadu Adama bolo pred nami zatvorené. „Idem, aby aj vám miesto pripravil; v dome Otca Môjho sú mnohé príbytky." (Ján 14. 2—3.)

Jaký úžitok čerpáme z nanebevstúpenia Pána?

1. Potvrdzuje vieru a posilňuje nádej našu. „Každý zázrak, ktorý Pán Ježiš vykonal na svete, je k nášmu dobrému. A poneváč prirodzenosť našu preniesol do neba, ukázal, že nebo je nám, smrteľným, otvorené; a poneváč víťaza smrti povzniesol do neba, ukázal víťazom, kam Ho budú nasledovať. Nasledovne cesta Pánova do neba je potvrdením katolíckej viery, a každý veriaci má z nej naučenie brať, aby úfal, čo mu bolo zaslúbené, a aby minulé a prítomné dary Pána prijímal jako záruku za budúce." (Sv. Augustín.) — 2. Podáva nám príčinu k svätej radosti. Tak píše sv. Lev pápež: „Poneváč vstúpenie Pána je naším vlastným povýšením a oprávňuje našu nádej, že kde je hlava, ta i telo príde, preto slušnou radosťou plesajme. Lebo dnes nielen potvrdení sme boli v majetku raja, lež sme v Kristovi i na nebo vstúpili, ktoré sme pre závisť diabla boli ztratili." — 3. Pozdvihuje srdce naše od zemských, pominuteľných vecí k nebeským. Veľmi krásne hovorí sv. Augustín: „Náš Spasiteľ vstúpil dnes na nebesá, — preto nebuďme na zemi nespokojní. Keď tam je náš duch, tu bude pokoj. Medzitým dľa srdca pozdvihnime sa s Kristom, — tak v zaslúbený deň budeme Ho nasledovať aj dľa tela. Lež vedieť máme, že s Kristom nevystupuje na nebo žiadna pýcha, lakomstvo, ničistota, — nie, s naším lekárom žiaden hriech neide do neba. Chceme-li tedy vstúpiť do neba s naším lekárom, musíme odložiť hriechy svoje, — lebo tieže nás putnajú a usilujú sa zapliesť nás do sieti hriechov." — 4. Nanebevstúpenie Pána potešuje nás v protivenstvách a k trpezlivosti povzbudzuje. Nanebevstúpenie bolo korunou, vyplnením všetkých tajemství Vykupiteľa; na tak hlboké pokorenie a poníženie nasleduje včul najvyššie oslávenie. Trpíme-li, jako On, s odovzdaním do vôle Božej, budeme s Ním aj oslávení.

Jaké skutky čnosti máme k zasväteniu dnešného dňa konať?

Máme 1. Spasiteľovi Svojmu a Hlave Svojej blahoželať k Jeho osláveniu a úprimne sa tešiť, jako dietky sa tešia veľkému šťastiu otca svojho. 2. Máme ďakovať Bohu za veľkú slávu, na ktorú Ježišovu ľudskú prirodzenosť povýšil. 3. Máme pozdvihnúť

myseľ svoju a srdce svoje k nebu, k našej to budúcej vlasti a jako cirkev v modlitbe dnešnej sv. omše, prosiť Pána, aby túžby naše za sebou tiahnul do neba a poprial nám úprimnú, srdečnú túhu za večnou otčinou nebeskou. 4. Máme pevné predsavzatie vzbudiť v sebe, že napozatým kráčať budeme po jedine pravej ceste k nebu, po ceste verného zachovávania príkazov Božích. „Dobre bude tu povážiť" — píše sv. Gregor — „že Ježiš, ktorý v skromnosti, tichosti vystúpil, hrozným spôsobom sa navráti, a že čo nám v tichosti prikázal, prísne bude od nás požadovať. Nech tedy nikto nemrhá čas k pokániu popriaty, lebo čím väčšiu trpezlivosť má s nami Pán pred súdom, tým prísnejší bude Jeho súd nad nami".

Modlitba. O Králu veleby, o Králu sily! ktorý si dnes jako víťaz vystúpil nado všetky nebesá: neopúšťaj nás, jako úbohé siroty, ale pošli nám od Otca Ducha múdrosti, ktorého si nám prisľúbil. Alleluja!

Jako sa máme pripraviť k svätodušným sviatkom?

Už v nasledujúcu nedeľu obracia cirkev sv. srdcia veriacich k sviatkom svätodušným, čili turíčnym. Činí to preto, aby nás upozornila, aby sme sa pripravili k hodnému prijatiu darov Ducha sv.

Dľa učenia katolíckeho my bez pomoci Ducha sv. nič spasiteľného vykonať nemôžeme, tým menej môžeme viesť bez Jeho pomoci opravdivý kresťanský život. Sami od seba nič — ani len myslieť — nemôžeme. „Všetka moc — možnosť naša je od Boha." (2. Kor. 3. 5.) Preto prispievanie Ducha sv. nepretržene je nám potrebné. A Duch sv., sama „láska", je aj hotový k nám prísť a nám pomáhať, lež k Jeho príchodu musíme sa náležite pripraviť, jako to učeníci Pána po nanebevstúpení Jeho učinili: „Jednomyseľne zotrvávali na modlitbe, spolu so ženami a Mariou, Matkou Ježišovou". (Skutky apoštolské 1. 14.)

Preto 1. po tieto dni máme sa ešte viac, než inokedy, zdržovať od nepotrebných zábav a vytržení a čas máme venovať rozmýšľaniu o božských veciach. 2. Máme verne zachovávať pôst v predvečer turíčny a aj ináč sa máme usilovať sebazaprením premôcť v sebe telesnosť a smyselnosť. „Duchom chodievajte, lebo tak neuskutočníte zažiadanie tela; lebo telo proti

duchu bojuje.“ (Gal. 5. 16, 17.) 3. Máme si svedomie očistiť skrúšenou spoveďou, a sme-li v nepriateľstve, máme sa so svojím nepriateľom smeriť; lebo Duch sv., jako duch čistoty a pokoja len v čistých a pokojamilovných dušiach prebýva. (Žalm 73. 3.) 4. Máme dla možnosti almužny udelovať, lebo o pohanskom stotníkovi Korneliovi spomína písmo sv. (Sk. ap. 10. hl.), že sa skrze modlitbu a almužny učinil hodným milosti Ducha sv. 5. Máme úprimnú a plamennú žiadosť vzbudiť v sebe o prijatie Ducha sv., k čomu nám nasledujúci chválospev cirkevný môže poslúžiť:

Duchu Svätý príď s neba
A vydaj ráč zo Seba
Žiaru svetla Svojeho!

Príď Otče zúbožených,
Darcu darov sľúbených,
Svetlo srdca nášeho!

Tešiteľ najhlavnejší,
Duše hosť najmilejší,
Presladké občerstvenie!

V práci si obľahčenie,
V horku si ovlaženie,
A v plači potešenie.

Svetlo plné blahosti,
Naplň srdca vnútrosti
Ľudu Tebe verného.

Bez Tvej svätej mocnosti
Je človek v ničomnosti,
Neni v ňom nič dobrého.

Očisť, čo poškvrnené;
Zvlaž, čo je vysušené,
Uzdrav, čo je ranené.

Zohni, čo je stužené,
Zohrej, čo je studené,
Naprav, čo je zblúdené.

Daj všem vieru majúcim
A v Teba dúfajúcim
Dar sedmorých milostí.

Odplatu udeľ čnosti,
Slávu po tej časnosti,
A nebeské radosti! Amen.

I. 1. Obsiahneme stodenné odpustky za každý raz, kedykoľvek tento spev skrúšene a pobožne odriekame. 2. 300 denné odpustky, keď tenže na slávnosť Ducha sv. a cez oktávu odriekame a na obyčajný úmysel sa modlíme. 3. Úplné odpustky raz do mesiaca — bársktorý deň — keď sa tenže spev každodenne modlíme. Podmienky: Spoveď, prímanie a modlitba na zvyčajný úmysel. (Pius VI. 26. mája 1796.)

II. Sedemdenné odpustky obsiahneme, keď skrúšene a nábožne sedem ráz odriekame: „Sláva Otcu, i Synu, i Duchu sv.“ tým cieľom, aby sme prosili sedem darov Ducha sv. k rozšíreniu viery, a aby sme sa na úmysel sv. Otca modlili. (Pius IX. 12. marca 1857.)

Za staršej doby cirkev sv. tak sa pripravovala k sviatkom svätodušným, že v sobotu pred sv. Duchom sviatosti sv. krstu a birmovania udeľovala, jako na Bielu sobotu. Za našich časov žehná sa krstelná voda podobným spôsobom, jako vyššie na Bielu sobotu, — a potom sa slúži sv. omša. A aj teraz býva v turíčnu sobotu prísny pôst. Na mnohých miestach biskupi aj teraz vysluhujú sviatosť birmovania cez sviatky svätodušné.

Poučenie na šiestu nedeľu po Veľkej noci.

Ku **vchodu sv. omše** cirkev sv. spieva: „Vyslyš, Pane, hlas môj, ktorým volám k Tebe. Tebe mluvilo srdce moje: Teba hľadá tvár moja. Tvoju obličaj chcem vyhľadávať, Pane. Neodvráť obličaj Svoju odo mňa. Alleluja, Alleluja! (26. Žalm 7. 9.) „Pán je svetlo moje a spasenie moje, koho sa mám báť?“ (26. Žalm 1.) Sláva Otcu, i Synu, i Duchu Svätému, jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Modlitba. Všemohúci, večný Bože! udeľ nám, aby sme vždy vládli vôľou Tebe oddanou a velebnosti Tvojej úprimným srdcom sme slúžili. Skrze Ježiša Krista, Pána nášeho. Amen.

Čítanie *z prvého listu sv. Petra h. 4., v. 7—11.*

Najmilejší! Buďte opatrní a bedliví na modlitbách. A predovšetkým majte spoločnú a ustavičnú lásku medzi sebou, lebo láska zapokrýva až mnohé hriechy. Buďte pohostinnými jedni k druhým bez reptania. Každý, ako prijal dar, aj iným nech ho prisluhuje, ako dobrý šafár rozličných darov Božích. Jestli kto hovorí, nech hovorí dľa slova Božieho; jestli kto prisluhuje, (čiň to) jako z moci, ktorú udeľuje Boh, aby vo všetkom oslavovaný bol Boh skrze Pána nášeho Ježiša Krista, ktorý má slávu a cisárstvo na veky vekov. Amen.

Vysvetlenie. V tomto sv. čítaní napomína sv. Peter kresťanov, aby boli v modlitbe múdri a opatrní, aby sa totižto tak držali, jako rozumní ľudia: striezlivosťou a vrúcnosťou sa majú vynasnažovať, aby vždy boli ochotní k modlitbe; poneváč človek z vlastnej sily nemôže dospeť k dokonalosti, ale od Boha si musí prosiť k tomuto potrebnú silu a vytrvanlivosť. Potom ich vyzýva k láske, ktorá má zakrývať — čili odpúšťať — chyby bližného, aby sme si takto u Boha odpustenie hriechov zabezpečili. Konečne spomína, aby sme dary milosti — zpomedzi ktorých zjavne len dva spomína: cirkevnú službu a vyučujúci úrad, lež pod ktorými sa aj ostatné rozumejú — vždy tak považovali, jako ktoré nám Boh dáva; a práve preto máme ich dľa vôle Božej vždy sväte a verne užívať, aby vo všetkom bol Boh oslavovaný, — dobré, ktoré konáme, nie sebe pripisujúc, ale milosti Božej. — Nech sa každý kresťan usiluje zodpovedať tomuto napomenutiu apoštola, takto sa najlepšie môže pripraviť k prijatiu Ducha sv., lebo nič nás nečiní hodnejšími Jeho navštívenia, než 1. modlitba, 2. opravdivá láska

k bližnému, ktorá vďačne pomáha a dáva, 3. hodné užívanie darov Božích, 4. verné plnenie povinností stavu svojho. — Usiluj sa tedy tieto čnosti horlive vykonávať a tak sa stať hodným darov Ducha sv. Modli sa tedy dnes a každý deň v tomto týždni nasledujúcu modlitbu:

Modlitba. Príď o Duchu Svätý, naplň srdcia veriacich Svojich a zapáľ v nich oheň lásky k Tebe, ktorý si národy všetkých jazykov v jednote viery shromaždil. Amen.

Evanjelium *sv. Jána h. 14., v. 23—31.*

Za onoho času riekol Ježiš učeníkom svojim: Jestli mňa kto miluje, ten aj zachová moje reči, a i môj Otec bude ho milovať; a prijdeme k nemu a založíme si príbytok u neho. Kto mňa nemiluje, ten nezachováva reči moje; a reč, ktorú ste slyšali, nie je moja, ale toho, kto mňa poslal, Otcova. Toto som vám mluvil, prebývajúc s vami. Ale Utešiteľ, Duch Svätý, ktorého pošle Otec v mene mojom, ten vás naučí všetko a pripomenie vám všetko, čokoľvek som vám mluvil. Pokoj vám zanechávam, pokoj svoj vám dávam; nie jako ho svet dáva, ja vám ho dávam. Nech sa srdce vaše nezarmucuje, ani nestrachuje. Počuli ste, že som ja vám riekol: Odchádzam, a prijdem zase k vám. Keby ste mňa milovali, radovali by ste sa zaiste, že idem k Otcovi; lebo Otec je väčší, nežli ja. A včul povedal som vám, prv nežli sa to stane; aby ste potom uverili, keď sa stane. Už nebudem mluviť mnoho s vami: lebo prichádza panovník tohoto sveta; ale on nemá na mne ničoho; ale aby svet poznal, že milujem Otca, a jako mi Otec dal rozkaz, tak činím.

Prečo sa Duch sv. Utešiteľom nazýva?

Ponevráč Duch sv. osvietením mysle človeka a posilnením vôle jeho obľahčuje, osladzuje a prijemným činí mu žitie kresťanské a jeho ťažkosti. Vidíme to na apoštoloch a na svätých, ktorí aj medzi najhroznejšími mukami a prenasledovaním, aj pri živote kajúcnosti a sebazaprenia vnútornou radosťou a rozkošou naplnení boli. Život skutočne kresťanský neni tedy

— jako si to svetári predstavujú — smutný, temný, zasmušilý, lež je on životom naplneným nebeskými radosťami Ducha sv. O takejto radosti nič nevie, nič z nej nepocíti ten, kto nemá v sebe Ducha sv. skrze milosť posvätcujúcu.

Jako vydal Duch sv. svedoctvo o Kristovi?

Tak, že 1. že vnútorne presvedčil apoštolov a skrze nich veriacich o Božstve Ježiša Krista; 2. že apoštolom a prvým kresťanom udelil dary zázrakov, proroctva a reči a tým dokázal, že osobnosť a učenie Krista Pána sú skutočne Božské; 3. že im útechou Svojou dodal sily, aby za svoju vieru v Ježiša všeliake muky, ba i smrť podstúpili, a tak sa stali krvnými svedkami Kristovými, martyrami, mučeníkami.

Jako vydali svedoctvo o Kristovi sv. apoštoli?

Tak 1. že po prijatí Ducha sv. sa rozišli a hlásali svetu, že Ježiš je pravý Boh, zasľúbený Vykupiteľ; 2. že Svoju vieru v Krista potvrdili svojim svätým životom a zmužilým podstúpením hroznych múk, ba i smrti; 2. že kázanie svoje podporovali zázrakami a tak dokázali, že je ono skutočne Božské a pravé.

Aj my sme povinní svedoctvo vydávať o Kristovi, jako našom Bohu, našom Pánovi, našom Vykupiteľovi a Sudcovi.

Lebo Sám Ježiš praví: „Kto vyzná Ma pred ľuďmi, toho i Ja vyznám pred Otcom mojím; a kto Ma zapre pred ľuďmi, toho i ja zaprem pred Otcom“. (Mat. 10. 33.) A tak vydávame svedoctvo o Kristovi a vyznávame Ho pred ľuďmi, keď vieru svoju verejne vyznávame a opravdive kresťanský život vedieme. A nielen skrze neveru zapierame Krista alebo skrze dobrovoľné pripojenie sa k falošnej viere, lež aj skrze hriešny, nekresťanský život.

Prečo predpovedal Kristus učeníkom a vyvoleným Svojim ich utrpenie?

Aby sa na tom neskoršie nepohoršili, t. j. nepozastavili a nedali sa sviesť k netrpezlivosti alebo práve k tej myšlienke, že Kristus ani nebol Vykupiteľ atď.; a to by sa dozaista bolo stalo, keby ich Ježiš na to predbežne nebol upozornil. Ďalej aj preto predpovedal Kristus apoštolom ich utrpenie, aby vedeli, že trápenie ich nebude náhodou stíhať, ale z dopustenia a nariadenia Božieho. Druhé príčiny sme už vyššie spomenuli. Ani nás to nemá tedy prekvapiť, keď sa nám urážok a posmechu dostáva za našu horlivosť v službe Božej, za našu nábožnosť, za verné pridržanie sa cirkvi katolíckej, za náš domáci život a usilovné plnenie kresťanských povinností; lebo keď prenasledovali Pána, prečo by i nás neprenasledovali? Ale budeme-li trpezliví a vytrvanliví, aj my skrze utrpenie svoje vojdeme do slávy večnej.

Či hrešili židia tým, že apoštolov prenasledovali a usmrcovali?

Bez pochyby. Lebo ačkoľvek tej bludnej mienky boli, že sa tým zavďačia Bohu, ale tá bludná mienka a nevedomosť boly u nich nanajvýš hriešne a trestuhodné, lebo ľahko sa mohli presvedčiť a poučiť o pravde. V tak hriešnej nevedomosti nachádzajú sa aj tí kresťani, ktorí pre zanedbávanie kresťanského vyučovania ani nevedia, čo je k spaseniu potrebné, a z mnohých vecí, ktoré sú často ťažkými hriechami, nič si nerobia; podobne tí, ktorí sú v pochybnosti, či si tie lebo oné veci s právom podržujú, a predsa — aby ich len vrátiť nemuseli — nedajú si záležať, aby si v tej veci istotu zadovážili.

Modlitba. O Pane Ježiši Kriste! verím a vyznávam jazykom i srdcom, že Ty si môj Pán a Boh, môj Vykupiteľ a Sudca. Popraj mi Tvojej milosti, aby som túto vieru svoju vždy aj skutkom dokazoval skrze hlbokú úctu v modlitbe oproti svätej Velebnosti Tvojej a skrze verné a stále zachovávanie všetkých svätých príkazov Tvojich. Amen.

Poučenie o pohoršení.

„Toto som vám mluvil, aby ste sa nepohoršili.“
(Ján 16. 1.)

Čím pohoršujeme druhých?

Keď niečo takého mluvíme, činíme, alebo zanedbávame, o čom môžeme predpokladať, že tým druhému príležitosť k hriechu poskytujeme. Čo sa viacnásobným spôsobom môže stať, na príklad: keď sa nestydate obliekame, keď necudné reči hovoríme a také pesničky spievame, ktorými v druhých nečisté myšlienky a žiadosti vzbudzujeme, alebo — čo je ešte horšie — keď také necudné veci v prítomnosti iných konáme alebo k tomu iných dráždime; keď druhých opíjame, k hnevu, k zlorečeniu a pomste popúdzame, alebo od služieb Božích, od kázne a kresťanskej nauky zdržujeme atď. Týmto všetkým sa hriechu pohoršenia dopúšťame a krem toho stávame sa účastnými všetkých tých hriechov, ktoré z pohoršenia nami zapríčineného povstávajú. — Jak hrozná vec je pohoršenie! Koľkým tisícom hriechov dáva príležitosť! A keď jednúc v deň súdu ani len z vlastných hriechov sa nebudeme môcť zodpovedať: jako sa budeme môcť zodpovedať z tých nepočetných hriechov, ktoré sme pohoršením svojím zapríčinili? . . . Preto volá Kristus: „Beda človeku tomu, z ktorého pohoršenie pochádza! Lepšie by bolo človeku tomu, aby mlynský kameň bol priviazaný na hrdlo jeho a spustený bol do hlbokosti morskej.“ (Mat. 18. 6—7.) Chráňme sa tedy, aby sme žiadneho z bližných svojich nepohoršili, aby nás to „beda“ nezastihlo!

Jako môžu rodičia pohoršiť dietky svoje?

1. Keď zlý príklad dávajú dietkam svojim prílišným hnevom, zlorečením, prisahaním, lakomstvom, nespravedlivosťou, klamstvom, svadou, nesvárami, obžerstvom, opilstvom, márnením, nádherným šatením, smilstvom atď. 2. Keď netrescú zlé, ktoré u dietok svojich zbadajú, a neusilujú sa dietky svoje od zlých zvykov odučiť. Takíto rodičia veľmi hrešia, lebo sa stávajú duševnými vrahami dietok svojich. Koľkú zodpovednosť berú takí rodičia, to sa ani mysľou pochopiť nedá, nie to opísať.

Jako môžu hospodári, gazdovia pohoršiť svojich podriadených a svoju čeliadku?

1. Tak jako rodičia dietky svoje. 2. Keď ich vlastným príkladom alebo práve rozkazom zdržujú od nedeľných alebo

sviatočných služieb Božích, alebo jestli ich k tomuže nepovzbudzujú. 3. Keď im v ustanovené pôsty mäsité pokrmy dávajú. 4. Keď im hriešne veci rozkazujú, jako krádež atď.

Či sa aj sluhovia môžu dopustiť hriechu pohoršenia oproti pánom a gazdom svojim?

Áno, a to nielen oproti pánom a gazdom, lež aj oproti jejich dietkam, — čo sa často stáva, keď necudné reči hovoria pred deďmi, necudné pesničky spievajú a tešia sa, keď aj dietky ich nasledujú, ba často sami svádzajú dietky k takýmto ohavným skutkom. Nejednu dušu detskú bude niekdy požadovať Boh od takýchto zlostných služobníkov!

Poučenie na Slávnosť turíčnu čili na sviatok Ducha Svätého.

Jakú pamiatku slávime v dnešný deň?

Dnešného dňa slávime pamiatku tej udalosti, že Duch sv. v podobe ohnivých jazykov sostúpil na apoštolov a na učeníkov Kristových, ktorí — spolu s Mariou, Matkou Ježišovou — shromaždení v Jeruzaleme v jednomyselnej modlitbe príchod Jeho očakávali. (Skut. ap. 2.)

Dnešný sviatok menuje sa cirkevne gréckym slovom „Pentekoste“, čili päťdesiat, poneváč toto je päťdesiaty deň po Veľkej noci. V tento deň slávili židia dla príkazu Božieho sviatok žatvy, — neskoršie tento deň sa slávila aj pamiatka desatoro Božích prikázaní, na hore Sinai daných medzi hrmením a blýskaním, čo sa tiež päťdesiaty deň stalo po zabití veľkonočného baránka a vyslobodení z Egypta.

Pre nás dnešný deň má byť dňom vďaky za soslanie Ducha sv. a za Jeho účinkovanie v rozšírení kráľovstva Božieho, — jako aj za tú bohatú žatvu duševnú, ktorá sa dnes slovami apoštolov započala.

Pri vchode sv. omše cirkev sv. plná radosti nad príchodom Ducha sv. spieva: „Duch Pána naplňuje zem, Alleluja! a ktorý všetko spoludrží, tomu je známy smysel slova. Alleluja, alleluja, alleluja!“ (Múd. 1. 7.) Nech vstane Boh, aby boli rozptýlení a rozutekali sa pred obličajom Jeho nepriatelia Jeho, ktorí Ho nenávidia.“ (67. Žalm 1.) Sláva Otcu, i Synu, i Duchu Svätému, jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Modlitba cirkevná. Bože, ktorý si v dnešný deň srdcia veriacich svojich osvietením Ducha sv. poučil, daj nám, aby sme v tomže Duchu sv. vždycky správne smýšlali a Jeho úteche sa vždy tešili. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *zo Skutkov apoštolských h. 2. v. 1—11.*

Keď sa naplnil päťdesiaty deň Turíc, boli všetci (učeníci) pospolu na jednom mieste. A znenadála nastal s neba hukot, podobný prichádzajúcemu prudkému vetru a naplnil celý ten dom, kde sedeli. A objavily sa im rozdelené jazyky, jakoby oheň a usadily sa ponad každým z nich. A všetci boli naplnení Duchom Svätým a počali mluviť rozličnými jazykami, tak jako Duch Svätý dal sa im vysloviť. A boli v Jeruzaleme prebývajúci Židia, nábožní mužovia z každého národa, čo je pod nebom. A keď tento hlas zavznel, sbehol sa veliký zástup a zarazil sa v mysli, preto že jedenkaždý z nich očul ich mluviť svojou rečou. A ustrnuli všetci, divili sa a riekli: Či, hľa, títo všetci, čo mluvia, nie sú Galilejčani? Jakože teda my slyšíme, jedenkaždý reč svoju, v ktorej sme sa narodili? Parthi a Medi a Elamiti, a ktorí obývame Mezopotamiu, Judsko a Kappadociu, Pontus i Asiu, Frygiu i Pamfiliu, Egypt i kraje Libyckė okolo Cyrény, príchodzí z Ríma Židia a obrátenci židovskí, Kréťani i Arabi, očuli sme ich vo svojských rečiach rozprávať o velikých skutkoch Božích.

Jako prišiel Duch Svätý?

Duch sv. prišiel v sprievode nápadných znamení, čím mala byť vzbudená pozornosť a zvedavosť shromaždených veriacich a ľudu jeruzalemského, a spolu znázornený význam Ducha sv. a Jeho účinkovania.

Jaké znamenia sprevádzaly príchod Ducha sv. a čo znamenaly?

1. Bolo počuť hučanie. A toto nebolo následkom prirodzeného víchru, lež nadprirodzená moc, ktorá znela, jako hučanie víchru. Vetor — dľa slov Ježišových k Nikodemovi (Ján 3. 8.) — je znakom Samého Ducha Božieho a účinkovania Jeho pri znovuzrodení človeka. 2. Druhé znamenie bolo: ohňu podobný zjav, a síce tiež nie prirodzený oheň. Oheň osvecuje, zohrieva a horľavé látky premieňa na oheň. Toto znamená, že aj Duch sv., jako „Duch pravdy“ a jako sama „Láska“ privádza dušu ľudskú k poznaniu pravdy a k láske k Bohu a po-

svätuje ju milosťou Božou a — nakoľko je toho schopná — účastnou činí prirodzenosti Božej. (2. Petr. 1. 4.) 3. Tento zjav ohnivý mal podobu jazyka, ktorý sa spustil na hlavu jedného každého z tých 120. Tento zjav označuje v prvom rade bytnosť Ducha sv. Jazyk je prostriedkom, ktorým do slov zahrňujeme myšlienky duše. A jako z myšlienky vzniká slovo, zo slova reč, tak Duch sv. pochádza od Otca a od Syna, od Slova Otcovho, jako od spoločného prameňa. Podoba jazyka v druhom rade označuje moc a účinlivosť Ducha sv., ktorou schopnými činí apoštolov a učeníkov Pána, aby slovom svojím, hlásaním sv. evanjeliuma, svet pravdou osvietili, k dobrému zohriali a zapálili.

Čo znamenajú tie slová: **„boli naplnení Duchom Svätým“?**

Apoštolovia síce už aj predtým obsiahli isté milosti a moc od Ducha sv., jako keď im Ježiš riekol: „Prímite Ducha sv. atď.“, ale teraz 1. Duch sv. podstatne sostúpil do duší veriacich. Sv. Augustín píše: „Koľká a jak nevýslovná je láska Spasiteľa! So sebou vzal človeka do nebies a zase Boha poslal na zem. Zase nový liek nám poskytnul s neba; Velebnosť sa znovu odhodlala navštíviť v prachu nemocných; ľudské sa zase spája s Božským!“ 2. Teraz boli uvedení apoštoli — dľa predpovedania Krista Pána — do všetkej pravdy a obdarení plnosťou moci Jeho (Ján 16. 13., Luk. 24. 49.), aby takto vystrojení smele, múdre a s radosťou ohlasovali evanjelium všetkým národom.

Čo spôsobil Duch sv. v apoštoloch?

1. Zbavil ich všetkej bázne a pochybovania. 2. Svoje svetlo im udelil k úplnému poznaniu pravdy. 3. Zapálil ich srdcia k najvrelejšej láske a stálu horlivosť vzbudil v nich k rozširovaniu kráľovstva Božieho. 4. Posilnil ich k znášaniu utrpenia a prenasledovania. 5. Udelil im dar jazyka, aby v rozličných rečiach mluvili, — udelil im dar, aby duchov rozoznávali. 6. Udelil moc ich slovám, aby dojali srdcia židov a pohli ich k pokániu a k viere v Ježiša Krista a k prijatiu sv. krstu tak, že sa na prvú reč sv. Petra 3000 poslucháčov obrátilo.

Prečo prišiel Duch sv. v deň dnešného sviatku židovského?

1. Dnešného dňa slávili židia výročitý deň žatvy, v ktorý prvotiny žatvy obetovali Bohu, preto sa aj nazýval „sviatkom

prvotín". Príchodom Ducha sv. — v tých 3000 novoobrátených — dozrely prvotiny role Božej, kráľovstva Božieho; toto bol prvý deň žatvy cirkve Ježišovej. 2. Ten deň u židov bol pamiatkou zákonodarstva starého zákona na vrchu Sinai. Príchodom Ducha sv. zatvoril sa starý zákon a otvoril sa nový. Starý zákon, zákon bázne, daný bol medzi hrozným rachotom hromov, bleskov a trúb. Nový zákon, zákon lásky a milosti, daný bol medzi vetrom, medzi zjavom ohnivých jazykov s nadprírodzeným darom rečí. 3. Aj preto si vyvolil Boh tento deň k soslaniu Ducha Svätého, aby židia — ktorí sa na slávnosť zo všetkých krajín schádzali — boli svedkami tohoto zázraku a slyšali oznámenie nového zákona skrze apoštolov.

Prečo s takou slávnosťou slávime dnešný deň?

1. Poneváč Duch sv. v dnešný deň prvý raz oznámil svetu zákon milosti, odpustenia a posvätenia. 2. Poneváč apoštolovia Duchom sv. naplnení v dnešný deň — pokrstením 3000 duší — započali dielo posvätenia a odpustenia; a 3. poneváč v dnešný deň vstúpila do sveta cirkev sv., jako viditeľná spoločnosť a verejne vyznala svoju vieru v ukrižovaného Spasitela. Svätá cirkev tedy slávi dnes svoje narodzeniny, — jej rodisko je Jeruzalem, — narodila sa z krstu vody a Ducha sv. Už vtedy jestvovala celá cirkev v hlavných údoch svojich. Vyučujúcu cirkev tvoril sv. Peter, jako pápež a apoštoli, jako biskupi; poslúchajúcu cirkev tvorili ostatní učeníci a novopokrstení; Maria a druhé sväté ženy sú obrazom reholníckeho, kláštorného, Bohu zasväteného života.

Jako má kresťan slávit dnešný deň?

Má 1. z celého srdca vďaky vzdávať Duchu Svätému za tie milosti, ktoré svätej matke, cirkvi katolíckej a skrze ňu celému svetu udelil. 2. Má si predsebavziať, že vždy bude verným, poslušným a vďačným dieťaťom katolíckej cirkvi, nevesty Kristovej; lebo dary Ducha sv. úplne a celkom sa mu len skrze cirkev svätú udeľujú. 3. S hlbokou poníženosťou a vrelou túžbou má prosiť Ducha sv., aby dnešný deň aj jeho dušu pretvoril a znovu stvoril, aby tak žil a umrel, jako opravdivé dieťa Božie. „Jako telo bez duše je mrtvé a nič vykonať nemôže, tak aj duša bez toho nebeského Božského Ducha je pre nebo mrtvá, — a nič, čo sa na Boha vzťahuje vykonať nemôže." (Sv. Makar.)

Má tedy po tieto dni častejšie odriekať modlitbu cirkevnú dnešnej svätej omše, alebo modliť sa chválospev „Duchu Svätý príď s neba“ (str. 401), ktorý aj kňaz každý deň odrieka pri sv. omši.

Evanjelium *sv. Jána h. 14., v. 23—31.*

Za onoho času riekol Ježiš učeníkom svojim: Jestli mňa kto miluje, ten aj zachová moje reči, a i môj Otec bude ho milovať; a prijdeme k nemu a založíme si príbytok u neho. Kto mňa nemiluje, ten nezachováva reči moje; a reč, ktorú ste slyšali, nie je moja, ale toho, kto mňa poslal, Otcova. Toto som vám mluvil, prebývajúc s vami. Ale Utešiteľ, Duch Svätý, ktorého pošle Otec v mene mojom, ten vás naučí všetko a pripomenie vám všetko, čokoľvek som vám mluvil. Pokoj vám zanechávam, pokoj svoj vám dávam; nie jako ho svet dáva, ja vám ho dávam. Nech sa srdce vaše nezarmucuje, ani nestrachuje. Počuli ste, že som ja vám riekol: Odchádzam, a prijdem zase k vám. Keby ste mňa milovali, radovali by ste sa zaiste, že

idem k Otcovi; lebo Otec je väčší, nežli ja. A včuľ povedal som vám, prv nežli sa to stane; aby ste potom uverili, keď sa stane. Už nebudem mluviť mnoho s vami; lebo prichádza panovník tohoto sveta; ale on nemá na mne ničoho; ale aby svet poznal, že milujem Otca, a jako mi Otec dal rozkaz, tak činím.

Jakú vážnu nauku podáva nám Pán v dnešnom svätom evanjeliume?

Hovorí o prvom a najväčšom prikázaní, o láske, ktorú sme Bohu podlžní. Poukazuje na to 1. že opravdivá láska oproti Bohu sa neomylne na javo dáva a po čom sa to dá s istotou poznať, totižto po vernom zachovávaní príkazov Božích. Kto príkazy Božie zachováva, ten Boha istotne miluje, kto tieže nezachováva, ten Ho nemiluje. 2. Poukazuje na blahodarné účinky lásky oproti Bohu: kto opravdive miluje Boha, toho aj Otec nebeský miluje; Otec a Syn prebývať budú v ňom, a jako pán v dome, jako otec v rodine, všetko s láskou usporiadajú, so všetkým ho opatria, čo mu je k večnému životu potrebné, ozdobia dušu jeho a zvláštne ho ochraňujú; konečne milovník Boha dosahuje najsladší dar Boží, pokoj srdca, ktorý všetky rozkoše zemské prevyšuje. 3. Učí nás Ježiš, že Duch sv. je prameňom tejto lásky k Bohu a týchto blahonosných účinkov a preto sa právom nazýva „Utešiteľom“: „Láska Božia je vyliata v srdciach našich skrze Ducha sv.“ (Rim. 55.) 4. Konečne Sám Ježiš sa kladie za vzor tejto účinlivej lásky k Bohu, keď vraví: „Nech pozná svet, že milujem Otca, keď činím, jako prikázal mi Otec.“ Žiadnej moci nemá nado mnou diabol, lež ja sám sa mu oddávam dobrovoľne, aby ma skrze nástroje svoje mučil a usmrcoval.

Modlitba. O Bože, ktorý pre tých, čo Ťa milujú, neviditeľné dobrodenia máš pripravené, vylej do sŕdc našich náklonnosť lásky k Tebe, aby sme Ťa vo všetkom a nado všetko milovali a tak Tvojho zasľúbenia, ktoré všetky žiadosti presahuje, účastnými sme sa stali. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Nauka viery o Duchu Svätom.

„Verím Ducha Svätého.“ (Ôsmy článok viery.)

Čo učí cirkev sv. o Duchu Svätom?

Učí 1. že Duch Svätý je pravý Boh, spolu s Otcom i Synom, ponevádž je aj On — jako Otec a Syn — tej istej

Božskej prirodzenosti a bytnosti, a — jako tí — aj On vládne tými istými Božskými dokonalosťami a koná diela Božské; 2. že Duch Svätý je tretia osoba v Božstve, a síce aj od Otca aj Syna rozdielna osoba; 3. že od Otca a Syna jednako pochádza, a síce z oboch, jako z jediného prameňa.

Prečo sa táto tretia osoba v Božstve Duchom Svätým menuje?

Ačkoľvek aj Otec a Syn sú „duchom“ a „svätým“, predsa písmo sv. a cirkev sv. zvláštne tretiu osobu označuje týmto menom: 1. aby na javo dala rozdielnosť tretej Božskej osoby od Otca a Syna; 2. aby označila to, čo tretia Božská osoba zvláštnym spôsobom pôsobí v človekovi, — totižto vnútorné posvätenie a tie nadprirodzené dary a milosti nám dáva, ktoré nás svätými činia.

Čo pôsobí Duch sv. zvláštnym spôsobom v človekovi?

Jako sa prvej osobe zvláštnym spôsobom stvorenie pripisuje, druhej vykúpenie, tak sa tretej osobe privlastňuje posvätenie. Jako duša dáva život ľudskému telu, tak tretia Božská osoba udeľuje človekovi nadprirodzené žitie milosti, podobné životu Božiemu, ktoré žitie je vo vznešenejšom smysle „duchovné“; jako Spasiteľ hovorí: „Čo sa narodí z ducha, je duchom“. (Ján 3. 6.) Práve preto sa menuje tretia Božská osoba „Duchom“, a poneváč udelením tohoto duchovného života zvláštnym spôsobom človeka „posväcuje“, nazýva sa „Svätým“ Duchom.

A či Kristus nie je Pôvodcom nášho posvätenia?

Kristus je pôvodcom nášho posvätenia, poneváč nám zaslúžil a pripravil všetky milosti k nášmu posväteniu potrebné a Duch Svätý tieto milosti ľuďom skutočne udeľuje a tak ich posväcuje. Kráľ egyptský, Farao, mal dostatočnú zásobu zbožia odloženú v sypárňach už pred vypuknutím hladu, keď však nadišiel hlad, Jozef udeľoval zbožie jednotlivcom, ktorí potrebovali. Tak aj Ježiš Kristus zásluhami Svojimi celú pokladnicu milostí odkúpil od Otca nebeského a uložil v svätú sviatosti cirkvi sv., — a tieto milosti Duch sv. rozdáva ľuďom; On je spolu Pokladníkom Ježiša Krista; kedykoľvek nejakú milosť obdržiavame od Boha, je to hlavne Duch sv., ktorý nám ju udeluje.

Čo pôsobí v duši Duch Svätý?

1. Osvecuje myseľ našu, aby sme pri svetle viery poznali, čo je pravdivé, dobré a spasiteľné. Bez tohoto svetla nikto nemôže dôjsť k pravej viere, ani nemôže poznať, čo má činiť a jako má žiť, aby večné spasenie obsiahnul. 2. Očisťuje dušu od hriechu a zdobí ju posväcujúcou milosťou, alebo inými slovami: posväcuje ju. 3. Posilňuje vôľu, aby v stave bola zlého sa stále chrániť a dobré vykonávať. 4. Potešuje duše, lebo vlieva do nich nádej odpustenia hriechov, prináša im pokoj Boží, ktorý ani pochopiť nedá sa. (Filip 4. 7.), udeľuje im synovstvo Božie a znesiteľným, ba príjemným činí trápenie na tomto svete. „Preplnený som radosťou v každom súžení“ (2. Kor. 7. 4.) 5. Sedem Svojich darov udeľuje ospravedlneným a pôsobí, aby tie skutky čnosti a svätosti konali, ktoré svätý Pavel „ovocím Ducha sv. menuje“.

Ktoré sú dary Ducha sv.?

Dla proroka Izaiáša (11, 2. 3.) sú nasledujúce: 1. **Dar múdrosti,** ktorý činí, aby sme Boha náležite poznali, viac si vážili veci nebeské, než časné, a len v Božských veciach radosť nachádzali. 2. **Dar rozumu,** ktorý pôsobí, aby sme správne poznali a rozumeli, čo sa nám k vereniu predkladá; o tento dar majú sa dietky a aj dospelí utiekať, obzvláštne pred kresťanskou naukou a kázňou. 3. **Dar rady,** ktorým sa nám známosť udeľuje, aby sme v pochybných pádoch aj sebe, aj iným spomôcť mohli a k vedeniu iných spôsobní boli; tento dar je obzvláštne potrebný *a)* predstaveným, *b)* tým, ktorí si nejaký nový stav volia, *c)* manželom, ktorí nešťastne žijú a často si pomôcť nevedia. 4. **Dar sily,** ktorým posilnení bývame, aby sme všetky protivenstvá, všetko prenasledovanie pre čnosť zmužile a veľkodušne znášali a premáhali. 5. **Dar vedy,** aby sme samých seba, svoje povinnosti a ten spôsob poznali, jako môžeme bohumilým spôsobom plniť svoje povinnosti. 6. **Dar pobožnosti,** ktorým povzbudzovaní bývame, aby skutky naše k Bohu smerovaly a aby sme srdce k Jeho službe láskou naklonené mali. 7. **Dar bázne Božej,** ktorý činí, aby sme sa nielen trestu Božieho báli, lež aj hriech si viac ošklivili, jako všetko iné na zemi.

Ktoré sú ovocia Ducha Svätého?

Keď Duch sv. v srdci človeka prebýva, podobný je človek stromu, ktorý najlepšie a najsladšie ovocie prináša; tak spra-

vodlivý človek koná sväté skutky, po ktorých zreteľne poznať, že Duch Boží žije a účinkuje v ňom. Jako najznamenitejšie z nich sv. Pavel spomína týchto 12: láska, radosť, pokoj, trpezlivosť, shovievavosť, tichosť, dobrota, láskavosť, vernosť, miernosť, čistota a cudnosť. (Galat. 5. 22. 23.)

Prečo vídame tak málo z týchto účinkov na krestanoch?

1. Poneváč mnohé z nich účinkujú zvláštne a hlavne v duši človeka a zovňútorne nejavia sa nápadne. „Kráľovstvo Božie je **vo** vás.“ (Luk. 17. 21.) 2. Poneváč mnohí ťažkým hriechom vyhnali Ducha sv. z duší svojich a preto neprebýva v nich. 3. Poneváč vňútorné vnuknutie Ducha sv. neposlúchajú a tak hatia Jeho spasiteľné účinkovanie. Ale v živote svätých a spravodlivých vždycky sa javily tieto účinky Ducha sv.

Prečo sa Duch sv. „Oblažiteľom“ menuje?

Na túto otázku veľmi krásne odpovedá sv. Ján Zlatoústy, keď vraví: „Či nie Duch sv. nadobúdza nám všetko to, čo blaženosť našu spôsobuje? On nás vyslobodzuje z otroctva hriechu, povoláva nás k duševnej slobode, činí nás dietkami Božími a v celkom nových ľudí pretvorí; jedine s Jeho pomocou môžeme so seba striasť ťažké a hrozné bremeno hriechu. On nám dáva kňazov a duchovných pastierov. Od Neho pochádzajú zjavenia a rozličné dary milostí a všetko, čo k ozdobe cirkvi Božej slúži. Skrze Jeho dary stávajú sa ľudia anjelami, dajú-li sa viesť milosťou Jeho; nie jakoby prírodu svoju premenili, ale — čo je ešte zázračnejšie — tak, že zostanú síce ľuďmi, lež tak čistý a svätý život vedú, jako anjeli. Tolká je moc Ducha sv.! Jako tuzemský oheň pretvoruje mäkkú hlinu na tvrdú nádobu, jako kameň, tak aj oheň Ducha sv., keď citlivú dušu prenikne, učiní ju silnejšou od železa, čoby prv aj od hliny mäkšia bola bývala; tak že dušu — ohňom Ducha sv. posilnenú — hriech viacej nepremôže. A človek, ktorý len pred chvíľou bol poškvrnený špinou hriechu, milosťou Ducha sv. aj od slnka jasnejším a lesklejším sa stáva.“ (Porov. I. Kor. 6. 11.)

Jako účinkuje Duch sv. v cirkvi katolíckej?

1. Vždy viac a viac ju poučuje o pravdách Božských, keď s jednej strany chráni cirkev od každého bludu, činí ju neomylnou a poskytuje jej správne porozumenie zjavených právd, s druhej strany udeľuje veriacim ducha schopnosti, po-

účlivosti a viery oproti slovu cirkvi sv. 2. Duch sv. posväcuje cirkev sv. „Čo je duša ludskému telu, to je Duch sv. duchovnému telu Kristovmu, cirkvi; čo duša činí vo všetkých údoch jedného tela, to Duch sv. činí v celej cirkvi“, — praví sv. Augustín. A tak Duch sv. je Pôvodcom všetkých nadprirodzených darov a čností, ktorými sa jednotliví údovia cirkvi sv. honosia; taktiež všetko, čo sv. sviatosti a iné prostriedky milosti v jednotlivých údoch cirkvi sv. pôsobia, musí sa pripísať Duchu sv., jako Rozdavačovi milosti. 3. Duch sv. spravuje cirkev sv. „Bez Ducha sv. nebolo by v cirkvi pastierov a učiteľov“, hovorí sv. Ján Zlatoústy. Duch sv udržuje v cirkvi sv. jednotu viery a lásky, poriadok všetkých údov medzi sebou; dodáva jej sily k víťazstvu nad jej nepriateľmi navzdor všetkému prenasledovaniu, tak že ustavičné trvanie cirkvi je ustavičným zázrakom; udeľuje skrze cirkev sv. všeliake dobrodenia, nebeské požehnanie a činí, aby sa cirkev medzi všetkými národami na okršleku zeme rozširovala.

Čo sme preto Duchu sv. podlžní?

1. Podlžní sme Mu tú istú **poklonu,** jako Bohu Otcu a Synu, poneváč aj Duch sv. je pravý Boh, jako Boh Otec a Boh Syn. 2. Poneváč všetky milosti, ktoré máme, skrze Ducha sv. dostávame, podlžní sme Mu najvrúcnejšiu **vďaku,** ktorú — dľa mienky cirkvi sv. — zvlášť v svätodušné sviatky máme Mu preukazovať. 3. Poneváč bez Ducha sv. žiadnej milosti obdržať nemôžeme, máme sa k Nemu o túže ponížene a s dôverou **utiekať.** 4. Zaviazaní sme Mu **poslušnosťou,** aby sme Jeho vnuknutia a rady verne nasledovali. 5. Poneváč telo naše pri svätom krste stalo sa chrámom Ducha sv., preto aj s **telom svojim** máme **sväte nakladať.** „Chrám Ducha sv. je svätý a to ste vy. Keď však niekto chrám Ducha sv. znesväcuje, toho zničí Pán.“ (I. Kor. 3. 17.) 6. Poneváč každý hriech vyháňa Ducha sv. z duše našej, všetku starosť musíme vynaložiť na to, aby sme sa hriechu nedopustili, a keď sme na neštastie do hriechu upadli, usilujme sa skrúšeným pokáním a hodným prijímaním sviatosti pokánia odstrániť ho zo srdca svojho.

Jako udeľuje Kristus pokoj?

Tak, že človeka spája s Bohom a ľuďmi, tiež i tak, že podrobuje telo duši, a tak ho vnútorne uspokojuje. Tým spôsobom okusuje človek takú spokojnosť, ktorá je maličkým za-

kúsením nebeskej blaženosti. Svet sa síce tiež usiluje svojimi statkami a radosťami upokojiť človeka, — lež zemské veci nemôžu zadovážiť človekovi opravdivej a trvácej spokojnosti.

Prečo nazýva Kristus Otca väčším od Sebä a že sa učeníci majú radovať nad tým, že ide k Otcovi?

Kristus Pán hovorí tu o Sebe, jako o človekovi a vraví, že Ho Otec zo stavu uníženia pozdvihne do slávy, čo bude mať aj pre učeníkov radostné následky.

Čo chce povedať Kristus tými slovami: **„Už nebudem dlho mluviť s vami, lebo prichádza knieža sveta“?**

To, že: Už nebudem mnoho mluviť s vami, lebo nadišiel ten čas, že Ma diabol nástrojami svojimi zavraždí, — lež nie preto, jakoby mal právo nado Mnou, ale poneváč milujem Otca a chcem plniť vôľu Jeho.

Na pondelok turíčny.

Vchod omše sv. Čo pri tiahnutí židov z Egypta telesne preukázal Boh židom na púšti, to v cirkvi svätej duševne učinil Duch sv. na Turíce. Preto cirkev sv. plná radosti a vďaky spieva slová 80. žalmu, v ktorom sa ospevuje oslobodenie židov z Egypta: „Kŕmil ich tukom zbožia, Alleluja! a nasycoval ich medom zo skaly. Alleluja, Alleluja!“ (80. Žalm 17.) „Jasajte Bohu, Pomocníkovi nášmu, jasajte Bohu Jakubovmu!“ (80. Žalm 1.) Sláva Otcu, i Synu, i Duchu sv., jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Modlitba cirkevná. Bože, ktorý si apoštolom svojim Ducha Svätého udelil, popraj ľudu Svojmu vyslyšanie prosieb jeho, aby si tým, ktorým si vieru udelil, aj pokoj poprial. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *zo Skutkov apoštolských h. 8., v. 14—17.*

V tieto dni, keď uslyšali apoštoli, čo boli v Jeruzaleme, že Samaria prijala slovo Božie, poslali k nim Petra a Jána. Ktorí keď ta prišli, modlili sa za nich, aby mohli prijať Ducha Svätého; lebo ešte na žiadneho z nich nebol sostúpil, a oni len pokrstení boli v mene Pána Ježiša. — Vtedy položili ponad nich ruky a oni prijímali Ducha Svätého.

Vysvetlenie. Dnešné sv. čítanie vypráva, jako sostúpil Duch Svätý na tých veriacich pohanov, ktorí boli shromaždení v dome stotníka Korneliusa a pozorne poslúchali kázanie sv. Petra. Že sa to ešte pred krstom stalo, príčinou toho sú mimoriadne okolnosti: veď Kornelius bol útlou prvotinou pohanov, ktorý milosťou Božou osvietený prijal vieru Kristovu, zmenil svoje smýšľanie a obsiahnul odpustenie hriechov; taktiež stalo sa to i preto, aby kresťani zo židov pošlí videli, že sú aj pohani povolaní do kráľovstva Božieho a tak aby sa nepohoršili na pokrstení Korneliusa. I my, jako Kornelius, nasledujme povolávajúci hlas Boží, — a preto s pozornosťou poslúchajme kazateľov cirkvi sv.; spolu však nikdy nezabúdzajme pred kázňou Ducha sv. vzývať o milosť, pomoc a osvietenie.

Poučenie o sviatosti krstu.

„A Peter kázal ich pokrstiť v mene Pána Ježiša Krista." (Skut. ap. 10. 48.)

Či je krst sviatosť?

Áno; poneváč tam pod zovňútorným znakom, skrze Krista Pána ustanoveným, milosť Božiu prímame.

Čo je pri krste týmto zovňútorným, viditeľným znakom?

Ponorenie do vody alebo poliatie vodou a tie slová: „N., ja ťa krstím v mene Otca, i Syna, i Ducha Svätého."

Čo pôsobí v nás milosť sv. krstu?

1. **Očisťuje** človeka od **dedičného hriechu** a od všetkých druhých, pred krstom spáchaných hriechov. 2. **Odpúšťajú** sa nám skrze ňu **časné a večné tresty,** — lež jednotlivé následky dedičného hriechu zostávajú, jako sú: smrť, žiadosti, trápenie a trampoty života. 3. **Udeľuje nám posvätnú** milosť, ktorou človek k vyššiemu, nadprirodzenému životu pretvorený, stáva sa synom Božím a dedičom neba. 4. **Spojuje nás s Kristom,** ktorý nám nadprirodzený život udeľuje a zachováva, jako viničný peň obživuje a udržuje viničné ratolesti. 5. **Pokrstený príma Ducha sv.** a stáva sa chrámom Jeho. 6. Duch sv. nám vlieva čnosti **viery, nádeje a lásky** a udeľuje nám Svojich sedem darov, tak že pokrstený, jestli s obsiahnutou milosťou spoluúčinkuje, aj ovocie Ducha sv. príma v živote svojom. 7. Pokrstený stáva sa **údom** duchovného **tela Kristovho,** svätej cirkvi katolíckej,

a tak je oprávnený k prijímaniu prostriedkov spasenia, svätých sviatostí atď. 8. Krst sv. **nezmazateľný znak** vtlačuje v dušu, a preto môže byť v živote len raz prijatý.

Koľkonásobný je krst?

Krst je trojnásobný: 1. Krst **žiadosti,** ktorý záleží v srdečnom túžení za krstom vody, v spojení s dokonalou láskou k Bohu alebo s dokonalou ľútosťou nad spáchanými hriechami, taktiež s predsavzatím, že človek chce zachovávať všetky príkazy Božie. 2. **Krst krvi,** keď človek za pravú vieru krv svoju leje a mučenícku smrť podstúpi, bez toho, že by bol krst vody prijal. 3. **Krst vody,** ktorý je opravdivou sviatosťou krstu.

Čo znamenajú obrady tejto sviatosti?

Tieto zovňútorne znázorňujú to, čo krst vňútorne spôsobuje na duši toho, ktorý sa krstí, a majú k úcte pohnúť prítomných oproti tejto sviatosti. Tieto obrady konajú sa lebo pred krstom, lebo pod krstom, alebo po krste.

Jaké obrady sa konajú pred krstom?

Krstenec čili ten, čo má byť pokrstený, musí zostať pred dvermi kostolnými, kde mu kňaz dá meno svätého, značí ho znamením sv. kríža, kladie naň ruku, položí mu do úst štipku soli, vyrieka nad ním exorcismus (čili vyháňa diabla), položí naň štólu a uvádza ho do kostola. Tieto obrady slúžia k znázorneniu toho nešťastného stavu, v ktorom sa nepokrstený človek nachádza.

Prečo nebýva krstenec rovno do chrámu pripustený?

K označeniu, že je toho nehodný prv, kým nestrasie so seba ohavné jarmo hriechu a neoddá sa celkom Kristu Pánu a službe Jeho, taktiež, že je krst bránou milosti Božej, kráľovstva nebeského a spoločnosti svätých.

Prečo sa dáva krstencovi meno niektorého svätého?

1. K poukázaniu, že skrze krst sv. prijíma sa do počtu kresťanov, ktorých sv. Pavel „svätými“ nazýva. 2. Aby mal príhovru a ochrancu, patróna. 3. Aby svätý, ktorého meno obdrží, bol mu vzorom a obrazom, dľa jehožto príkladu má život svoj usporiadať.

Prečo dýchne kňaz na obličaj krstencovi?

Aby zničil moc zlého ducha, vyhasil pekelný oheň jeho v srdci krstenca a na miesto neho aby dľa príkladu Ježiša, obživujúceho Ducha sv. vdýchnul do neho a udelil mu život duševný.

Prečo kladie kňaz ruku svoju opätovne na hlavu krstenca?

Aby ukázal, že je krstenec od teraz vlastnosťou Božou, že stojí pod mocou Boha a k jeho cirkvi patrí.

Čo znamenajú viaceré exorcismy čili zaklínanie?

Znamenajú, že jeho spojenie s diablom musí prestať, hriech nesmie nad ním viacej panovať, že pokušeniu k hriehu musí odolať, a zlý duch v mene Ježiša má byť od neho odpúdený.

Prečo značí kňaz krstenca opätovne znakom sv. kríža?

K znázorneniu: 1. že krst mocou smrti Kristovej a zásluh Jeho obmýva dedičný hriech; 2. že krstenec je od terajška privržencom Krista Ukrižovaného, pod jehožto zástavou kríža zmužile má bojovať proti nepriateľovi spasenia a má nasledovať až do smrti po ceste kríža a sebazaprenia.

Prečo sa dáva soľ do úst krstencovi?

Tým sa označuje: 1. že krstenec skrze učenie viery a dary milosti má byť zachránený od hniloby hriechu; 2. že úlubu má nachádzať v dobrých skutkoch; 3. svoju rozkoš má nachádžať v požívaní, v prímaní múdrosti Božej.

Jaké obrady sprevádzajú sám krst?

Keď vnídu do kostola, kňaz opätovne číta zaklínanie, a potom slinou pomaže uši a nos krstenca. Nato sa krstenec — u detí krstní rodičia — odrieka diabla, pýchy a skutkov jeho čili hriechu, načo ho pomaže kňaz na prsiach a medzi lopatkami svätým olejom. Potom si zamení kňaz modrú štólu s bielou, káže odriekať vyznanie viery, pýta sa krstenca, či si žiada byť pokrsteným. A len teraz nasleduje sám krst, — kňaz totižto trikrát vodu leje na hlavu krstenca, a hovorí slová: „Ja teba krstím v mene Otca, i Syna, i Ducha sv.“ V týchto obradoch sa odráža to, čo sa duševne deje skrze sv. krst na krstencovi.

Prečo bývajú krstencovi uši a nos pomazané slinou?

K označeniu, že — jako Kristus potrel slinou oči od narodenia slepého a ten hneď videl — že podobne odňatá býva skrze krst duchovná slepota s duše krstenca, a duch jeho obdržuje svetlo, aby videl múdrosť Božiu. Tiež — dľa slov sv. Ambroza — poučený býva tým, aby sluch svoj otvoril napomínaniu kňaza a stal sa príjemnou vôňou Kristovou.

Prečo sa spytuje kňaz krstenca: **„Či sa odriekaš satanáša? a všetkých skutkov jeho? a všetkej pýchy jeho"?**

Aby kresťan vedel, že to už jeho stav sám so sebou prináša, aby sa odriekol diabla, jeho vnuknutia, skutkov a pýchy a aby bojoval proti nim. Preto veľmi krásne oslovuje sv. Ambroz novopokrsteného: „Keď sa ťa kňaz spýtal: Či sa odriekaš diabla a všetkých skutkov jeho, čo si odpovedal? — Odriekam. — Či sa odriekaš aj sveta, jeho nádhery a rozkoše? — Odriekam. — Pamätaj tedy na svoj sľub a nikdy ho nespusť s pamäti svojej. Ty si tiež podal kňazovi namiesto Boha svoj podpis. Keď niektorému človeku dáš svoj podpis, zaviazaný si mu. A takto tvoj podpis uložený je nie na zemi, lež v nebesiach. Nehovor, že o tomto sľube nič nevieš a tak že ani nie si ním viazaný, ponevádž by si tým tak málo bol vyhovorený, jako ten vojak, ktorý, k boju pozvaný, odvetil by, že neznal, že preto stal sa vojakom, aby bojoval: lebo nepoznanie svojho povolania nemôže byť výhovorkou, lež dôkazom hriešnej nedbalosti."

Aby tedy žiaden nežil v takejto hriešnej nevedomosti, povinní sú rodičia a krstní rodičia dietky svoje, krstných svojich upamätať na ten sľub, ktorý pri krste miesto nich učinili, a sú povinní vysvetliť im ich povinnosti.

Prečo býva krstenec na prsiach a medzi lopatkami pomazaný sv. olejom?

Dla svedectva sv. Ambroza a Jána Zlatoústeho deje sa to preto, aby krstenec učinený bol chrabrým bojovníkom Kristovým; lebo jako za starodávna bojovníci pred tiahnutím do boja mastili sa olejom, tak aj krstenec maže sa olejom: 1. na prsiach, aby obsiahol silu a udatnosť zmužile bojovať proti diablovi, svetu a telu, a 2. medzi lopatkami, aby bol silným neunavene a bez reptania niesť jarmo Kristovo, totižto zákon Jeho a aby nezlomnou vernosťou oproti Bohu a jeho príkazom prekonal trápnu púť tohoto života.

Prečo sa modlíme pri krste **„Otče náš“ a „apoštolské vyznanie viery“ čili „verím Boha“?**

Aby pri krste dospelí pred obličajom cirkvi sv. složili svoje vyznanie viery; sú-li ale dietky krstené, aby to isté činili na miesto nich krstní rodičia, ktorí bývajú tým upozornení, aby starosť mali o to, žeby ich krstné dietky vo veciach viery náležite vyučené boly.

Prečo sa kňaz výslovne pýta krstenca, či chce byť pokrsteným?

K dokázaniu, že človek, jako v Adamovi dobrovolne poslúchal diablovi, tak aj *len ak chce,* býva prijatý medzi dietky Božie, aby, dobrovoľne poslúchajúc zákony Božie, život večný mohol obsiahnuť.

Prečo sa leje na hlavu krstenca trikrát voda?

Koná sa to — jako sv. Gregor Veľký píše — tým cieľom, aby tajemným spôsobom vyjadrené bolo trojdenné spočívanie Krista Pána v hrobe, a keď dieťa po trojnásobnom poliati alebo pohrúžení vytiahne sa z vody, tým sa vyjadruje zmrtvýchvstanie Ježišovo. Lebo v prvších dobách cirkvi sv. krstenci boli trikrát do vody ponorení, ktorá obyčaj však pre rozličné príčiny prestala.

Jakými obradami sa krst dokonáva?

Pokrstený maže sa na temeni krizmou, kňaz praje mu pokoj, klade mu na hlavu bielu košieľku, podáva mu horiacu sviecu a konečne ho prepúšťa s tými slovami: „Choď v pokoji a Pán budiž z tebou. Amen.“ Tieto obrady poukazujú na nový život, do ktorého pokrstený vstúpil a v ktorom musí zotrvať, aby došiel večného spasenia.

Prečo sa pomazáva pokrstený na vrchu hlavy krizmou?

Toto pomazanie je sťaby korunovaním nového kresťana. Jako totižto králové v starom zákone bývali pomazaní (I. Kráľ. 10. 1. 2.), jako i Sám Kristus je pomazaným, a svätý Peter apoštol všetkých kresťanov nazýva vyvoleným ľudom, kňazstvom královským, národom svätým (I. Peter 9. 9.), tak aj novopokrstený týmto pomazaním spojený býva s Kristom a účastný Jeho kňazstva a Jeho královskej hodnosti. Koľká je tedy hodnosť kresťanov! Sú oni pomazanými Pána a v du-

chovnom smysle kňazmi, lebo sa samých seba ustavične obetujú Bohu sťa obetu čistú, v modlitbe a sebazaprením; sú kráľami, lebo panujú nad svojimi náklonnosťami, podrobujúc ich rozumu a tak potom Bohu. Krem toho kráľami sú aj preto, lebo skrze krst obdržali právo a nároky na kráľovstvo Božie. Konečne týmto pomazaním stávajú sa chrámami Ducha sv. a neskoršie pri sv. prímaní svätými nádobami krvi Kristovej a svätého tela Jeho. Nakoľko sa tedy spotupuje ten kresťan, ktorý vysokú hodnosť svoju hriechom znevažuje a dušu svoju, chrám Ducha sv., hriechom poškvrňuje!

Čo znamená biela šatočka — košieľka — ktorá sa krstencovi podáva?

Dľa učenia svätých otcov vyobrazuje sa tým sláva zmrtvýchvstania, ku ktorej sme skrze krst znovuzrodení; čistota a krása, ktorou sa duša naša po obmytí hriechu ozdobuje; nevinnosť a neporušenosť, ktorú má pokrstený cez celý svoj život zachovať.

Prečo sa dáva do ruky krstencovi horiaca svieca?

K znázorneniu 1. plameňa lásky k Bohu a k bližnému, ktorú pokrstený podobne tým piatim pannám (Mat. 25. 1—13.) má v ústrety prinášať Pánovi po cestách tohto života, aby na konci tej púti k svadobnej hostine nebeskej bol pripustený. 2. K označeniu kresťanského učenia, ktoré pokrsteného od tmy bludu, nevedomosti a hriechu zachraňuje, rozum jeho osvecuje a bezpečne ho vedie po ceste čnosti k večnému spaseniu. 3. K vyobrazeniu dobrého príkladu, ktorým má pokrstený vždy svietiť. (Mat. 5. 16.)

Či tieto obrady krem významu majú aj nejaký účinok?

Áno, lebo koná ich kňaz v mene cirkvi s krásnymi modlitbami, a poneváč modlitba cirkvi je vždy Bohu milá, preto nemôže byť bez účinku.

Spasiteľné napomenutie. Tie dni, v ktoré kresťan sviatosť sv. krstu, birmovania obdržal, alebo po prvý raz k sv. prijímaniu pristúpil, má si dobre zapamätať, a takéto dni potom v živote nábožne zasvätiť pristupovaním k sv. spovedi, sv. prímaním, almužnou atď., a má vďaky vzdávať Bohu za obsiahnuté milosti a prosiť Ho, aby ho v tejto milosti až do smrti zachoval.

Kto môže platne krstit?

V čas potreby môže každý človek platne krstiť, aby nikto nebol pozbavený tohoto prepotrebného prostriedku spasenia.

Čo sa musí pri takomto nutnom krstení zachovávať?

1. Aby tí, ktorí krstia, len prírodzenú vodu k tomu upotrebili, či je to potočná voda, či studničná, či dažďová; všeliake vôdky, parfymy, miešaniny alebo destillovaná voda nesmie byť k tomu upotrebená. 2. Aby vodou poliali hlavu dieťaťa a pritom zreteľne mluvili: „N., ja teba krstím v mene Otca, i Syna, i Ducha Svätého“. 3. Aby aj úmysel mali krstiť, tak jako to Kristus prikázal, a jako cirkev v takomto páde činiť zvykla.

K čomu sú krstní rodičia, ktorí dieťa pri krste držia?

1. Aby boli svedkami prijatého krstu dieťaťa; 2. aby sa v páde odumretia rodičov dieťaťa zaujali a o jeho kresťanskú výchovu sa starali. Krásne upomína sv. Augustín krstných rodičov na ich povinnosti týmito slovami: „Všetku starosť majú vynaložiť na to, aby svoje krstné dietky často napomínali, aby čistý život viedly. Majú ich varovať, zdržovať od zlých pomlúv, neslušných piesní, pýchy, závisti, hnevu a pomstychtivosti, majú ich napomínať, aby katolícku vieru nezlomne zachovávali, pri službách Božích prítomní boli, slovo Božie slyšali, kňazov a rodičov v úctivosti maly. Všetko toto predpokladá, aby aj sami krstní rodičia boli pravoverní a mravne bezúhonní a aby za krstných rodičov nebrali sa nekatolíci, poneváč títo nemôžu dietky v katolíckej viere vychovávať, ani sa o to starať, aby toto druhí konali, lež sa vynasnažujú — jako zkúsenosť učí — dietky k bludu sviesť“. — A poneváč krstní rodičia spoluúčinkujú na duševnom znovuzrodení dieťaťa, z toho povstáva duševné príbuzenstvo medzi nimi, medzi pokrsteným a medzi telesnými rodičami dieťaťa. Preto — dľa cirkevného nariadenia — nesmú krstní rodičia do stavu manželského vstúpiť ani so svojím krstným dieťaťom, ani s jeho rodičami, — ačkolvek cirkev sv. môže od tejto prekážky z vážnych príčin dispenzovať.

Čo rozumieme pod krstným sľubom a kedy ho máme obnoviť?

Všetky výhody a milosti, ktoré pri sv. krste dostávame, poisťuje, zabezpečuje nám Boh aj pre budúcnosť, ale len pod

tou podmienkou, ak si krstný sľub zadržíme. Totižto každý kresťan pri sv. krste uzavrel s Bohom smluvu, ktorú Kristus sprostredkoval a krvou Svojou potvrdil. Táto smluva so strany človeka záleží v sľube: 1. že sa raz na vždy odrieka diabla, všetkých skutkov jeho, všetkej pýchy jeho, t. j. že stále bude potlačovať v sebe trojnásobnú rozkoš, očí, tela a pýchy života, ktorými nás diabol k hriechu svádza, a 2. že všetko chce veriť, čo Boh zjavil a cirkev sv. katolícka k vereniu predkladá, a že všetky cirkevné prostriedky milosti usilovne a správne užívať bude; so strany Boha v očistení od hriechov, v udelení darov Ducha sv., v pozdvihnutí za dietky Božie a v poistení dedictva nebeského. — Táto smluva má trvať až do smrti. Nekonečne verný a pravdivý Boh ju nikdy nezlomí; lež krehký a vrtkavý človek často zabúda na túto smluvu a často je náchylný túže narušiť. Dľa úmyslu a želania cirkvi sv. máme sa na svoju smluvu, na svoj sľub častejšie rozpamätať a s času na čas ho obnoviť. Máme to činiť zvláštne 1. pred prijatím sviatosti birmovania; 2. pri prvom sv. prímaní; 3. v svätvečer velkonočný a svätodušný, keď sa krsteľná voda žehná; 4. na výročitý deň obdržaného krstu a birmovania; 5. pred skladaním slávnostného sľubu; 6. pred vstúpením do stavu manželského; 7. v telesnom nebezpečenstve smrti. Krsteľný sľub môžeme

nasledujúcim spôsobom obnoviť: Predstavme si prítomnosť Božiu, pokľaknime si, složme ruky a s vrúcnou pobožnosťou hovorme:

Verím v Boha Otca všemohúceho, Stvoriteľa neba i zeme.

Verím v Ježiša Krista, Syna Jeho jediného, Pána nášeho, ktorý sa pre nás narodil a trpel.

Verím v Ducha sv., sv. cirkev katolícku, svätých obcovanie, hriechov odpustenie, tela z mrtvých vzkriesenie a život večný.

Odriekam sa diabla, všetkých skutkov jeho, všetkej pýchy jeho.

Ježiši Kriste, s Tebou som spojený, len k Tebe sa viniem, len Teba chcem následovať; Tebe chcem žiť, Tebe umrieť. V mene Otca, i Syna, i Ducha sv. Amen.

Evanjelium *sv. Jána h. 10., v. 1—10.*

Za onoho času riekol Ježiš Farizeom: Amen, amen, pravím vám, kto nevchádza do ovčínca dvermi, ale vchádza inakade, ten je kmín a zbojník. Ale kto vchádza dvermi, ten je ovciam pastier. Tomu vrátny otvára, a ovce slyšia jeho hlas; vlastné ovce volá ich menom, a vyvádza ich von. A keď si vlastné ovce von vypustí, ide pred nimi, a ovce idú za ním preto, že znajú jeho hlas. Ale za cudzím neidú, lež utekajú od neho, lebo neznajú hlas cudzinský. Toto podobenstvo riekol im Ježiš; ale oni neporozumeli, čo im mluvil. Preto riekol im Ježiš znovu: Amen, amen, pravím vám, že ja som dvere k ovciam. Všetci, koľkerí len prišli, sú kmíni a zbojníci a ovce ich neočúvaly. Ja som dvere. Jestli kto vojde skrze mňa, ten bude spasený; bude vchádzať i vychádzať, a najde pastviny. Kmín prichádza len, aby kradol, zabíjal a hubil. Ja som prišiel, aby maly život, a hojnejšie ho maly.

O čom nás poučuje Kristus v dnešnom sv. evanjeliume?

Poučuje nás 1. o láske Boha k ľuďom; 2. o viere ľudí v túto lásku, a 3. o hriechu nevery.

Čo učí tu Pán Ježiš o láske Boha?

Učí 1. že Boh ľudí opravdive miluje; 2. že najväčší a najsilnejší dôkaz tejto lásky podal tým, že to, čo Mu najmilšie

bolo, totižto jednorodzeného Syna Svojho, poslal na svet a Ho na smrť obetoval; 3. že Boh nie z hnevu poslal Syna Svojho, aby trestal a súdil svet pre hriechy, lež aby oslobodil svet od hriechu; 4. že táto láska zahrňuje v sebe všetkých ľudí, lebo chce, aby všetci boli zachránení; 5. že cielom tejto lásky je skrze vykúpenie priviesť človeka k večnému spaseniu, k pravému životu, k najvyššiemu blahu.

A prečo bývajú toľkí zatratení aj pri toľkejto láske Božej?

Ponevádž neveria v Ježiša Krista, nežijú a nekonajú dľa Jeho učenia, — lež radšej majú tmu, t. j. svoje zlé skutky a nevedomosť, než svetlo, t. j. než svojho Spasiteľa a učenie Jeho. Títo ľudia teda samých seba zatracujú a zatracujúci výrok nevychádza natoľko od Boha, jako radšej od nich samých.

Prečo nenávidia zlí svetlo, totižto Krista a učenie Jeho?

Preto, aby sa nemuseli presvedčiť o svojom hriešnom stave a v príjemnom pokoji mýlení neboli. Ale dobrí hľadajú svetlo, aby videli, jaké nedostatky javia sa ešte na ich skutkoch, žeby tak zdokonálení pracovať mohli.

Či aj Duch sv. prišiel na svet sta svetlo?

Áno; ponevádž aj On vnútorne osvecuje srdcia ľudské, aby správne pochopily pravdy k večnému spaseniu; a jako prirodzené svetlo vyvádza nás z temnosti, tak aj Duch sv. nadprirodzeným svetlom Svojím vyvádza nás z temnosti nevedomosti a z nebezpečenství sveta a zpomedzi úkladov diabla a privádza nás k svätému životu a k večnému spaseniu.

Čo učí tu Ježiš o viere?

Učí 1. že prvá podmienka k tomu, aby sme boli účastní tejto lásky Božej, je viera v Ježiša Krista, jako Syna Božieho a Vykupiteľa sveta; 2. aby z tejto viery pochádzal nadprirodzený život, odpustenie hriechov a posvätcujúca milosť, a človek, kým tento nadprirodzený život viery v sebe prechováva, neprepadne zatracujúcemu súdu; lebo skutky, ktoré v takomto stave koná, sú „v Bohu“, to jest dľa vôle Božej konané.

Čo učí tu Ježis o nevere?

Učí 1. že človek dobrovoľne neveriaci nachádza sa v stave duševnej smrti, ponevádž odmieta od seba vykúpenie z hriechu

a tak je už v živote odsúdený, je dieťaťom temnosti a hnevu Božieho. Učí 2. že dobrovoľne neveriaci žiadnej výhovorky nemá pre svoju neveru, poneváč Kristus prišiel na svet, jako svetlo, ktoré osvecuje všetkých ľudí. Svätý Ján Zlatoústy píše: „Kto pre nedostatok svetla sedí vo tme, môže zaslúžiť odpustenie, kto však aj po zjavení sa svetla v tme zotrváva, sám vydáva svedoctvo proti sebe, že má zlú a prevrátenú vôľu.“ 3. Ježiš učí, že príčina dobrovoľnej nevery neväzí v tom, žeby neveriaci **nemohol** veriť, lež v tom, že nešľachetne žije a od tohoto nešľachetného života upustiť nechce. „Poneváč kresťanstvo popri správnom poznaní právd aj dobrý život požaduje, takí obávajú sa stať si na stranu Kristovu, poneváč nechcú viesť spravodlivý život“, — praví sv. Ján Zlatoústy. Zlý život je riadne rodiskom nevery, nenávisti a prenasledovania Krista a cirkvi Jeho; a prvým krokom z nevery je poznanie a uznanie svojej hriešnosti. Sv. Augustín píše: „Keď sa ti začína nelúbiť, čo si vykonal, tam sa začínajú tvoje dobré skutky, poneváč sa zo svojich zlých činov obviňuješ. Počiatkom dobrých skutkov je uznanie zlých skutkov. Činíš pravdu a prichádzaš k svetlu. Čo to znamená: že činíš pravdu? Znamená, že sa nemazneš, nelichotíš si; nevravíš: spravodlivý som, keďže si ešte v hriechu. Tak začínaš konať pravdu. Ľež k svetlu prichádzaš, lebo hriech by sa ti neošklivil, keby ťa Boh neosvietil a pravdu Svoju ti neukázal“.

Čo nasleduje z tohoto učenia Ježišovho?

Nasleduje: 1. aby sa človek s radosťou a ochotnou vôľou oddal svojmu Spasiteľovi, poneváč dielo, ktoré chce previesť na nás, je púha láska k nám; 2. aby sa pevne pridŕžal milosti pravej viery, lebo ona nám zadováži vykúpenie; 3. že ťažký hriech je skrze neveru odmietnuť od seba lásku Božiu a tak zmariť na sebe Božské dielo vykúpenia; 4. že sa stránit a vyhýbať máme rozhovorov s nevercami, lebo je to len dôkazom ich zlého, bezbožného žitia.

Pohnútky k milovaniu Boha.

„Tak Boh miloval svet, že Syna Svojho jednorodzeného dal.“ (Ján 3. 16.)

Jako sa môžeme zavďačiť Bohu za tú lásku, ktorú nám od prvopočiatku preukazoval a aj včul v každom okamihu preukazuje? On nás miluje od večnosti; On nás už vtedy miloval, keď sme ešte neboli, — a ačpráve vedel, že sa proti

Nemu prehrešíme, predsa v určenom čase dokázal nám nekonečnú lásku tým, že nás stvoril, to jest z ničoho priviedol k životu a nesmrteľnú, spravodlivosťou a svätosťou ozdobenú dušu vdýchnul do nás. (Efez. 4. 24.)

A to ešte nebolo dosť! Keď ľudia vždy hlbšie a hlbšie padali do hriechu a biedy, aj jednorodzeného Syna Svojho nám poslal, ktorý nielen človekom zostal a výkupné za hriechy naše krvou Svojou zaplatil, lež v najprevelebnejšej Sviatosti Oltárnej Samého Seba sa zanechal za ustavičný pokrm duševný. Čo ešte viac nám mohla dať láska Božia? Ešte jedno bolo, čo nám mohol dať, a aj to nám dal, totižto Ducha sv., ktorého v sviatosti birmovania vylial na nás so všetkými Jeho darami a milosťami.

Milujeme-li tedy toho — praví sv. Bernard — ktorý nám dobre robí, kto nám niečo daruje, v potrebe pomáha, pre nás sa nebezpečenstvu vystaví atď.; — čím viac máme milovať Toho, ktorý nám všetko daroval, čo máme, — ktorý nám dal anjelov za ochrancov, — slnce, mesiac a hviezdy za svetlo, — zem za bydlište, — živly, byliny, živočíchy k zaokrytiu našich potrieb, za pokrm, k užívaniu a k obveseleniu, — ktorý nás vždy udržiava, aby sme zase do predošlej ničoty nepadli; — ktorý sa nielen nebezpečenstvu vystavil za nás, lež aj najpotupnejšiu smrť podstúpil za nás, — ktorý láskave odpúšťa viny naše, hojí slabosť našu, — od večnej smrti zachraňuje a milosťou Svojou korunuje. (102. Žalm.) Preto i my zo srdca milujme tohoto dobrotivého a láskavého Boha nášho, ktorý nás prv a tak veľmi miloval. Uprimne ľutujme, že sme Ho dosaváď tak málo milovali a z lásky k Nemu tak málo konali. Prosme Ho o milosť, aby sme Ho napozatým úprimne a vrúcne milovali a tak život večný si zaslúžili.

Na utorok svätodušný.

Vchod sv. omše je zase spev radosti. Najprv sa vzťahuje v prvom rade na novopokrstených, ktorí cez celý týždeň v svojom bielom rúchu boli prítomní pri službách Božích, — lež potahuje sa aj na nás, ktorí sme skrze krst do nebies povolaní: „Plesajte pre slávu svoju, Alleluja! Vďaky vzdávajte Bohu, ktorý vás do neba povolal, Alleluja, Alleluja! (Ezdr. 2. 37.) Pozor dávaj, ludu môj, na zákon môj; nakloň uši svoje na slová úst mojich“. (77. Žalm 1.) Sláva Otcu, i Synu, i Duchu

Svätému, jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Modlitba. Nech nám prispieva, prosíme Ťa, moc Ducha Svätého, aby aj srdcia naše očisťovala, aj nás od každého zlého chránila. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *zo Skutkov apoštolských h. 8., v. 14—17.*

V tie dni, keď uslyšali apoštoli, čo boli v Jeruzaleme, že Samaria prijala slovo Božie, poslali k ním Petra a Jána. Ktorí keď ta prišli, modlili sa za nich, aby mohli prijať Duchu Svätého; lebo ešte na žiadneho z nich nebol sostúpil, a oni len pokrstení boli v mene Pána Ježiša. Vtedy položili ponad nich ruky a oni prijímali Ducha Svätého.

Poučenie o sviatosti birmovania.

„Položili na nich ruky svoje a oni prijali Ducha sv.“ (Sk. ap. 8. 17.)

Či je birmovanie sviatosť?

Áno, lebo má všetky tri známky, ktoré sa k opravdivej sviatosti požadujú: 1. zovňútorný, viditeľný znak; 2. neviditelnú milosť posvätujúcu; 3. ustanovenie od Ježiša Krista.

Ktorý je ten zovňútorný znak pri birmovaní?

Biskup kladie — vystiera — ruky na birmovancov, vzýva na pomoc Ducha sv., pomazáva birmovancov na čele krizmou, pri čom hovorí: „N., ja ťa značím znakom kríža, a posilňujem ťa krizmou spasenia v mene Otca, i Syna, i Ducha Svätého. Amen.“

Jakú milosť pôsobí u birmovaných táto sviatosť?

Získa im odpustenie hriechov a zvlášť doplňuje milosť sv. krstu. Tí totižto, ktorí sa pri krste sv. kresťanmi stali, sú ešte prislabí, — ale pri birmovaní väčšiu silu obsiahnu k prepomáhaniu pokušenia diabla, sveta a tela; posilňuje sa ich duše vo viere, aby vyznávali a zvelebovali meno Pána nášeho, Ježiša Krista.

Či je Kristus Zakladateľom tejto sviatosti?

Pôvodcom tejto sviatosti je Sám Ježiš Kristus, jako je vôbec Pôvodcom zákona milosti, len s tým rozdielom — hovorí

sv. Tomáš aquinský — že túto sviatosť Kristus Pán len prisľúbením založil; lebo Kristus musel najprv trpieť, umrieť z mŕtvych vstať a na nebesá vstúpiť, aby nám mohol dať plnosť Ducha sv., v čom opravdivý účinok tejto sviatosti záleží. To isté — dľa podania sv. otcov — učí aj sv. neomylná cirkev katolícka. Tak už sv. Klement, učeník apoštolov píše, že tak to učil sv. Peter apoštol, a aj ostatní apoštoli dľa nariadenia Krista Pána tak vyučovali. A že apoštolovia dľa rozkazu Krista Pána túto sviatosť aj vysluhovali, vysvitá zo skutkov apoštolských (Skut. ap. 8. 14—17.), ktoré vyprávajú, že Peter a Ján kládli ruky svoje na novopokrstených v Samarii, modlili sa nad nimi a udelili im dary Ducha sv., čo aj sv. Pavel učinil s novopokrstenými v Efezusi. (Skut. ap. 8. 16.)

Čo pôsobí sviatosť birmovania?

1. Rozmnožuje posväcujúcu milosť a ešte podobnejším a príjemnejším činí birmovanca Bohu. 2. Pokrsteným udeľuje Ducha sv. s plnosťou Jeho milostí a tak doplňuje milosti krstu; preto menujú sv. otcovia birmovanie zapečatením, doplnením atď. 3. Zvláštnu silu udeľuje, aby sme svoju vieru stále vyznávali a podľa nej žili; preto sa aj menuje „birmovaním“, „firmovaním“ (posilnením), z latinského slova „firmare“ = „posilniť“. 4. Pozdvihuje človeka, ktorý skrze krst sa bol stal dieťaťom Božím, na hodnosť bojovníka Kristovho, ktorý má pod zástavou krížovou Pána bojovať, vtláčuje mu nezmazateľný znak a tak ho rozdeľuje od tých, ktorí sú síce pokrstení, ale nie birmovaní. Pre tento nezmazateľný znak môže sa sviatosť birmovania len raz v živote prijať.

Kto je splnomocnený a oprávnený k vysluhovaniu tejto sviatosti?

Obyčajne len biskupi; lebo dľa skutkov apoštolských (8. 16.) mohli len apoštoli — ktorých nástupcami sú biskupi — kladením rúk udeliť Ducha sv. — Toto právo biskupov menuje sv. Augustín prastarou obyčajou od apoštolov na nich prenesenou.

Jako sa vysluhuje sviatosť birmovania?

Biskup vystre ruky na všetkých birmovancov a vzýva na nich Ducha sv.; potom na každého osobitne kladie ruku, pomazáva ho svätým krizmatom; konečne všetkým spoločne udeľuje požehnanie.

Čo je krizma?

Krizma je olivový olej s balzamom pomiešaný. Olej znamená plnosť milosti, ktorá sa skrze Ducha sv. od Krista vylieva na birmovanca; balzam však značí príjemnú vôňu príkladného života, ktorý birmovaný má viesť dľa výroku apoštola: „Príjemnou vôňou Kristovou sme". (2. Kor. 2. 15.) Krem toho označuje balzam aj to, že jako zabalzamované telo zomrelého chránené je od porušenia, tak aj duša milosťou birmovania ochránená býva proti poškvrneniu hriechu.

Prečo býva krizmou pomazané čelo v podobe kríža?

Tým býva kresťan upozornený, že sa nesmie dať žiadnym strachom, bázňou alebo hanbou odstrašiť od slobodného vyznania Mena Ježišovho, a jako verný bojovník Kristov udatne musí bojovať pod zástavou kríža proti všetkým nepriateľom spasenia.

Prečo kladie biskup ruky na birmovancov?

K znázorneniu, že sa im včul skutočne udeľuje Duch sv., jako sa to dialo za časov apoštolov (k žid. 6. 2.), a že pobirmovaný pod zvláštnou ochranou a správou Božou stojí.

Jako znejú modlitby, ktoré biskup odrieka počas vystretia rúk na birmovancov?

Znejú: „Všemohúci, večný Bože! ktorý si ráčil týchto služobníkov svojich skrze vodu a Ducha sv. znovustvoriť, a ktorý si im udelil odpustenie všetkých hriechov: vylej na nich s neba sedmoraké dary Tvojho Ducha sv. Amen."

„Ducha múdrosti a rozumu. Amen."

„Ducha rady a sily. Amen."

„Ducha umenia a pobožnosti. Amen."

„Naplň ich duchom bázne oproti Tebe a poznač ich znakom kríža Kristovho pre život večný, skrze tohože Ježiša Krista, Syna Tvojho, ktorý s Tebou v jednote tohože Ducha Svätého žije a kraľuje, Boh po všetky veky vekov. Amen."

Prečo prosí biskup pre birmovancov obzvláštne „ducha bázne"?

Ponevráč detinská bázeň oproti Bohu je prameňom všetkého dobrého, počiatkom všetkej múdrosti, žriedlom života a toho, kto je ňou naplnený, obdarúva životom. (111. Zalm 1.)

Prečo dáva biskup pobirmovanému malý políček?

K označeniu, že tenže dľa prikladu Krista a apoštolov každé protivenstvo a prenasledovanie za svätú vieru trpezlive a udatne má znášať, a tak obsiahne opravdivý pokoj, ktorý mu biskup praje.

Prečo sa obväzuje čelo pobirmovaného stužkou, alebo hneď bavlnou utiera?

1. Aby sv. krizma nebolo zneuctené, a 2. aby birmovaný pamätal, že milosť, ktorú obdržal, má si zachovať a nemá Ducha sv. skrze smrtelný hriech od seba odpúdiť.

Prečo kladú birmovní otcovia pravicu na plece birmovanca?

Tým na vedomie dávajú: 1. že sú svedkami obnoveného sľubu viery skrz birmovancov; 2. že ich budú napomínať, aby tento slub verne zachovávali, a 3. že im dobrým príkladom budú predchádzať po pravej ceste, po ceste čnosti.

Či je birmovanie potrebné k spaseniu?

Neni síce nevyhnutne potrebné k spaseniu, ale kto by túto sviatosť zameškal pri danej príležitosti prijať, ten by veľmi chybil, ba i velký hriech by tým spáchal, ponevač by tým dokázal, že si málo alebo nič neváži Boha, Ducha sv. a milosť

Jeho. — Krst sv. je základom kresťanskosti, preto je aj nevyhnutne potrebný, — birmovanie však dielo pri krste započaté korunuje, lebo — jako rímsky katechismus učí — sv. birmovaním sa doplňuje forma pravého kresťana. — Preto rodičia veľmi musia stáť na tom, aby ich dietky boly pobirmované prv, než ich na iné — zvlášť nekatolícke — miesta pustia.

Čo má činiť ten, kto sa chce dať birmovať?

1. Má sa nachádzať v stave milosti Božej, alebo skrze útostivú spoveď sa má očistiť od hriechov, ktorých sa po krste dopustil; lebo kto v stave hriechu pristupuje k tejto sviatosti, nový a to veľmi ťažký hriech pácha. 2. Musí byť vyučený aspoň o najpotrebnejších článkoch viery, najmä, ktoré sa na túto sviatosť vzťahujú. 3. Musí mať birmovného, poťažne birmovnú matku, čili svedka. 4. Musí prechovávať v sebe vrúcnu túžbu, aby dary Ducha sv. obsiahol. 5. Pri samom prímaní tejto sviatosti má sa s tou najväčšou úctou chovať a pod birmovaním predsavzatie v srdci svojom vzbudiť, že bude a ostane horlivým kresťanom-katolíkom a že nikdy nebude neverný ku Kristovi a Jeho sv. cirkvi.

Čo má človek činiť po prijatí sviatosti sv. birmovania?

1. Nemá hneď z kostola utekať, lež niekde na tichom, pokojnom mieste pokľaknúť a úprimné vďaky vzdávať Duchu Svätému za obsiahnuté milosti. 2. Má obnoviť v sebe predsavzatie, že od tohoto času bude verne slúžiť Bohu, zachová vieru, za ňu nikdy sa nebude stydieť a vždy podľa nej bude žiť. 3. Príkladným živobytím má sa hneď dokázať čo pravý rímsko-katolícky kresťan a tým prispieť k tomu, aby aj inoverci poznali dobré ovocie sv. birmovania a učili sa vážiť si a obľúbili si tú cirkev, ktorá dietkam svojim tak velebné dary udeľuje.

Modlitba pobirmovaného.

(Môže sa častejšie opakovať v roku.)

Ďakujem Ti, Duchu Svätý! že si ma skrze sviatosť sv. birmovania milosťou Svojou obdaril a proti každému pokušeniu a protivenstvu posilnil, — a prosím Ťa ponížene, aby si ma Svojím vnútorným vnuknutím stále povzbudzoval, aby

som v každom nebezpečí svojho spasenia dľa obdržanej milosti Tvojej konal, a z bázne alebo zo lživej stydlivosti príkazy Božie a cirkevné nikdy neprestúpil. Daj mi radšej umrieť, než by som Teba, Duchu Svätý, niekdy mal zarmútiť, Tvoje vnuknutie nenasledovať, alebo smrteľným hriechom zo sebä Ťa vypúdiť. Amen.

Evanjelium *sv. Jána h. 10., v. 1—10.*

Za onoho času riekol Ježiš Farizeom: Amen, amen, pravím vám, kto nevchádza do ovčínca dvermi, ale vlieza inakade, ten je kmín a zbojník. Ale kto vchádza dvermi, ten je ovciam pastier. Tomu vrátny otvára, a ovce slyšia jeho hlas; vlastné ovce volá ich menom, a vyvádza ich von. A keď si vlastné ovce von vypustí, ide pred nimi, a ovce idú za ním, preto že znajú jeho hlas. Ale za cudzím neidú, lež utekajú od neho, lebo neznajú hlas cudzinský. Toto podobenstvo riekol im Ježiš; ale oni neporozumeli, čo im mluvil. Preto riekol im Ježiš znovu: Amen, amen, pravím vám, že ja som dvere k ovciam. Všetci, koľkerí len prišli, sú kmíni a zbojníci a ovce ich neočúvaly. Ja som dvere. Jestli kto vojde skrze mňa, ten bude spasený; bude vchádzať i vychádzať, a najde pastviny. Kmín prichádza len, aby kradol, zabíjal a hubil. Ja som prišiel, aby maly život, a hojnejšie ho maly.

Jako sa má rozumieť toto podobenstvo?

Pastierami, čili učiteľmi a vodcami ľudu židovského za časov Ježiša boli farizei a sadducei, panujúce vtedy sekty. Pod rúškom nábožnosti snažili sa ľud sebe získať, nie pre dobré ľudu, lež púhym svetským cieľom, aby sa dostali k moci a sláve; a tak viedli ľud do časnej a večnej záhuby, zvlášť sa usilovali ľudí od Krista a od viery Jeho odtiahnuť. Tak práve krátko predtým, jako Ježiš toto podobenstvo predniesol, vytvorili z cirkevnej spoločnosti slepého, ktorého Ježiš zázračným spôsobom uzdravil a ktorý otvorene a verejne vyznal svoju vieru v Ježiša. Toto dalo podnet Spasiteľovi k tomuto podobenstvu. Zkazonosných vodcov a učiteľov ľudu nazýva zlodejami, nájomníkami a vrahami, a Seba Samého predstavuje za vzor

pravého pastiera, vodcu a učiteľa. On je od Otca ustanovený m a tak oprávnený m pastierom a kráľom ľudí; On len dobré Svojich ovečiek vyhľadáva, život Svoj dáva za ne, aby len maly život a zvrchovane ho maly. — Aj ty sa musíš na jedného vodcu a učiteľa sveriť, lebo na Krista, pravého pastiera Tvojho, alebo na zlý svet a vodcu jeho, satana, ktorý je vrahom ľudí od počiatku. Diabol, ak poslúchaš hlas jeho, vrhne ťa do zatratenia. Kristus však ti udelí život milosti a detinstvo Božie, spokojný, zásluhyplný život tu a večne blažený život na večnosti. — Či ti tu ťažko padne si voliť??

Na stredu suchých dní svätodušných.

Jako každý pôst vôbec, tak aj pôst týchto suchých dní má byť spojený s modlitbou, ba sám má byť mocná modlitba. Obidvoje, aj pôst aj modlitba, majú ten istý cieľ, aby sme sa pred Bohom uponížili, sebe si Ho naklonili, vždy viac a viac sa polepšovali a posväcovali. Tieto suché dni svätodušné padajú už do doby letnej. Zbožie a kvety sú v najkrajšom kvete a vzraste; a to je dar a požehnanie Božie, ktorý slnku dáva svietiť nad dobrými i nad zlými, a dážď sosiela na spravodlivých a nespravodlivých. Preto **predovšetkým** za toto požehnanie máme pôstom Bohu ďakovať. — Lež leto je spolu aj časom strachu o zemské úrody, ktoré pre zlé počasie ľahko môžu byť zničené. Preto týmto pôstom **po druhé** prosíme Boha, aby odvrátil krupobitie a zlé počasie a potrebného dažďa a slnka popriať ráčil. — Čas letný je veľmi vhodný k tomu, aby smyselného človeka k všeliakym hriechom svádzal. Žiaľbohu, mnohí zneužívajú letný čas k nedeľným a sviatočným „výletom“, „majálesom“, pri čom sa služby Božie zanedbávajú a nemiernosť sa pácha. Tieto pôsty tedy majú **po tretie** človeka na úzde držať, aby sa nedovolených zábav zdržoval a výstupkov vystríhal, aby hriechom nevyháňal Ducha sv. zo srdca svojho a tak aby sa nepozbavoval duchovných milostí svätodušných sviatkov. A konečne poneváč na našich stranách v tomto čase — na konci školského roku — vysluhuje sa sviatosť posvätenia kňazstva, má kresťan tieto pôsty aj tým úmyslom zachovávať, aby pre novovysvätených plnosť milosti vyprosil od Boha, aby jako praví nástupci apoštolov aj sami svätý život viedli, aj druhých k svätému životu privádzali.

Vchod dnešnej **sv. omše** upomína nás na tie veľké milosti a zázraky, ktoré Boh ľudu židovskému pri oslobodení z Egypta a pri uvedení do zasľúbenej zeme preukázal, a ktoré boly predobrazom založenia cirkví svätej: „Bože! keď si tiahol pred ľudom Svojím, keď si mu pripravil cestu a v nich prebýval, Alleluja! Triasla sa zem a kropily nebesia! Alleluja, Alleluja!“ (67. Žalm 8.) „Nech povstane Pán, a rozptýlia sa nepriatelia Jeho, a nech utekajú pred obličajou Jeho tí, čo Ho nenávidia!“ (67. Žalm.) Sláva Otcu, i Synu, i Duchu sv., jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Modlitba cirkevná. Popraj, Pane, aby Utešiteľ, ktorý od Teba pochádza, duše naše osvietil, do každej pravdy uviedol podľa zasľúbenia Syna Tvojho, ktorý s Tebou žije a kraľuje atď.

Čítanie *zo Skutkov apoštolských h. 5., v. 12—16.*

V tie dni stávaly sa skrze ruky apoštolské mnohé divy a zázraky medzi ľudom. A všetci bývali jednomyseľne v prístrešku Šalamunovom. A nikto iný neopovážil sa pripojiť k ním; ale ľud ich zveleboval. A vždy viacej rozmnožovalo sa množstvo mužov i žien, ktorí uverili v Pána, tak že na ulice vynášali nemocných a skladali ich na posteľach a nosidlách, aby pri príchode Petrovom aspoň jeho stieň pozastienil každého z nich, a oslobodení boli od svojich nemocí. Ale i množstvo z blízkych miest prichádzalo do Jeruzalema a prinášali nemocných i od nečistých duchov trápených, ktorí všetci boli uzdravovaní.

Vysvetlenie. Tieto slová povedal Peter, knieža apoštolov, v deň turíčny pred celým ľudom, ktorý ustrnul, keď počul apoštolov v rozličných jazykoch mluviť, — kdežto druhí sa posmievali, že sú apoštolovia napití. Peter zavrátil toto potváranie a osvedčil, že to, čo ľud teraz vidí a slyší, je splnením proroctva a vyslaním Ducha sv. skrze Ježiša Krista. Že tedy Kristus je skutočne prisľúbený Messiáš, v ktorého musia veriť a musia sa dať pokrstiť, aby odpustenie hriechov obsiahli. — Lebo len takto sa môžu zachrániť v ten hrozný deň, keď Kristus príde súdiť svet. — Na tieto jednoduché slová v ten samý deň sa obrátilo 3000 duší. — Slová sv. Petra zostávajú platné pre všetky časy: len tak sa zachráni človek v deň súdu, jestli bude mať živú vieru v Krista Ježiša, jakožto Bohočloveka — a jediného Vykupiteľa sveta, jestli príme učenie Jeho a dla tohože zariadi život svoj.

Evanjelium *sv. Jána h. 6., v. 44—52.*

Za onoho času riekol Ježiš zástupom židovským: Nikto nemôže prijsť ku mne, leda by ho Otec, čo mňa poslal, pritiahnul, a ja ho vzkriesim v posledný deň. Písané je u prorokov: A budú všetci učeníkami Božími! Každý, kto od Otca slyšal a bol podučený, ide ku mne. Nie že by bol kto videl Otca. Amen, amen, pravím vám, kto vo mňa verí, ten má život večný. Ja som chlieb obživujúci. Otcovia vaši jedávali na púšti mannu, a pomreli. Toto je chlieb sostúpilý s neba, aby, kto z neho jesť bude, neumrel. Ja som Chlieb živý, ktorý som sostúpil s neba. Bude-li kto jesť z tohoto Chleba, živý bude na veky; a ten Chlieb, ktorý ja dám, je moje Telo dané za život (celého) sveta.

Vysvetlenie. Z tých slov Kristových (že nikto nepríde k Nemu, neťahá-li ho Otec, t. j. dľa slov sv. Cyrilla, neni-li k tomu pohnutý poučením, napomínaním a zjavením) vysvitá, že k viere, k pravému polepšeniu sa a k spaseniu potrebná je milosť Božia. Ale aby si bol ťahaný, hovorí sv. Augustín, modli sa. Ustavične sa tedy utiekaj k Bohu o pomoc a milosť, aby ťa celkom pritiahol k sebe, aby ťa pravým chlebom, telom Syna Svojho, kŕmil a posilňoval, aby si obsiahol život večný.

Na piatok suchých dní svätodušných.

Vo vchode sv. omše prosíme Boha, aby sme hodní boli chváliť Ho a ďakovať Mu za obsiahnuté milosti a spolu vyjadrujeme svoju dôveru, že nám Boh aj na budúce bude na pomoci: „Nech sú naplnené ústa moje chválou Tvojou, Alleluja! Aby som Ti prespevovať mohol, Alleluja! Zaradujú sa ústa moje, keď Ti budem spievať. Alleluja, Alleluja!“ (70. Žalm 8. 23.) „V Tebe som dúfal, Pane, nebudem zahanbený na veky. V spravodlivosti Svojej ma vysloboď a vykúp.“ (70. Žalm 1.) Sláva Otcu, i Synu, i Duchu sv., jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Modlitba. Popraj cirkvi Svojej, milosrdný Bože, aby, ktorá je Duchom sv. sjednotená, žiadnym nepriateľským napádaním znepokojovaná nebola. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *z Joela proroka h. 2., v. 23—27.*

Toto praví Pán Boh: Plesajte synovia sionskí a veseľte sa v Pánu Bohu svojom. Lebo on vám dá Učiteľa spravodlivosti a sošle vám dážď včasný i pozdný, jako na počiatku. A humná naplnené budú obilím a preše oplývať budú vínom i olejom. A budete jesť do vôle a nasýtite sa; a budete chváliť meno Pána Boha svojeho, ktorý učinil s vami obdivy, ani nebude zahanbený ľud môj na veky. A poznáte, že ja som u stred Izraela, a ja som Pán, Boh váš, a nie je iného: a ľuď môj nebude zahanbený na veky, praví Pán Všemohúci.

Vysvetlenie. Boh predpovedal židom veľký hlad za trest ich hriechov; ale jestli sa polepšia, že nesplní hrozbu Svoju, ba naopak, že im miesto toho pošle učiteľa pravdy a spravodlivosti a veľkú úrodnosť udelí zemi a medzi nimi zostane k ich ochrane. Toto zasľúbenie v duchovnom smysle sa splnilo v deň svätodušný; vtedy poslal Kristus Ducha sv. sťa Učiteľa, ktorý s cirkvou zostáva a úplne nasycuje všetkých, ktorí dychtia a túžia za spravodlivosťou. — Cítiš v sebe i ty túto žížeň a tento hlad? Zdáliž úprimne túžiš, aby ťa Boh vždy viac ospravedlňoval a posväcoval? Žiadaš si účastným sa stať ovocia Ducha sv.? Že na kresťanoch tak málo spatrujeme účinky Ducha sv., toho hlavná príčina je tá, že sa o to málo staráme a úprimne o to neprosíme.

Evanjelium *sv. Lukáša h. 5., v. 17—26.*

Za onoho času stalo sa jednoho dňa, že Ježiš sedel a učil. A sedeli tiež i Farizei a zákonníci, ktorí boli sa sišli zo všetkých mestečiek Galilee a Judska, i z Jeruzalema; a sila Pánova bola tu k ich uzdravovaniu. A hľa mužovia niesli na posteli človeka porazeného; a namáhali sa vniesť ho dnu a položiť pred neho. A nenajdúc pre zástup, ktorou stranou by ho mohli vniesť dnu, vystúpili na strechu a cez povalu spustili ho i s posteľou na prostred pred Ježiša. A on, keď videl ich vieru, riekol: Človeče, odpúšťajú sa ti tvoje hriechy. Vtedy zákonníci a Farizei počali si myslieť, a riekli: Ktože je tento, ktorý mluví rúhaniny? Ktože môže odpúšťať hriechy, okrem samého Boha? A Ježiš znajúc ich myšlienky, riekol im: Čože si vy myslíte v srdciach

svojich? Čo je snadnejšie riecť: Odpúšťajú sa ti hriechy, alebo riecť: Vstaň a choď? Ale aby ste vedeli, že Syn Človeka má moc odpúšťať hriechy na zemi (riekol porazenému): Pravím tebe, vstaň, vezmi svoju posteľ a odíď do svojeho domu. A hneď pred nimi vstal, vzal si posteľ, na ktorej ležal, a odišiel domov, a zveleboval Boha. I ustrnuli hrôzou všetci, a velebili Boha. A boli naplnení bázňou a riekli: Videli sme dnes prepodivné veci!

Poučenie. (Z homilie, t. j. z rozjímania sv. Ambroza nad týmto evanjeliumom.) Vidiac vieru týchto, riekol: Človeče, odpúšťajú sa ti hriechy! Jak veľký je Pán, ktorý pre zásluhy iných aj nám prepáči a kým zkúma iných, aj naše viny odpúšťa! Pre tú príčinu, o človeče! jako ti môže byť ľahostajným tvoj blížny, keďže pred Pánom aj služobník je hoden, aby bol vyslyšaný? Uč sa tedy z tohoto ty, ktorý súdiš, odpúšťať, — ktorý si chorý, uč sa pomoc získať! Jestli však si neistý o odpustení tvojich ťažších hriechov, vyvoľ si prímluvcu; utiekaj sa k cirkvi, aby za teba prosila, a Pán vidiac toto, udpustí ti, čo by tebe samému odoprel. Keď židia tvrdili, že len Sám Boh môže odpustiť hriechy, tým práve svedoctvo vydávajú Božstvu Ježiša a vlastným úsudkom prezradzujú zlosť srdca svojho, — keď uznávajú skutky Jeho, ale zapierajú osobu Jeho.

Na sobotu suchých dní svätodušných.

Vchod sv. omše zneje: „Láska Božia vyliala sa v srdciach našich, Alleluja! Skrze Ducha Svätého, ktorý prebýva v nás, Alleluja!“ (K Rim. 5. 5.) „Zvelebuj, duša moja, Pána, a všetko, čo je vo mne, nech požehnáva meno Jeho.“ (Žalm 102.) Sláva Otcu, i Synu, i Duchu sv., jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Modlitba. Prosíme Ťa, Pane, vlej láskave do sŕdc našich Ducha Svojho, skrze ktorého múdrosť sme stvorení, skrze Jeho prozreteľnosť spravovaní. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *z listu sv. Pavla k Rimanom h. 5., v. 1—5.*

Bratia! Keď sme ospravedlnení vierou, majme pokoj s Bohom skrze Pána nášeho, Ježiša Krista, skrze ktorého máme i prístup

vo viere k tejto milosti, v ktorej stojíme a chlubíme sa nádejou na slávu synov Božích. A nielen to, ale chlubíme sa i súžením, lebo vieme, že súženie robí nás trpezlivých, trpezlivosť vyskúsených a vyskúsenosť dodáva nádej a nádej nezahanbuje, ponevádž láska Božia rozliata je v srdciach našich skrze Ducha Svätého, ktorý nám bol udelený.

Vysvetlenie. Sv. apoštol líči tu účinky Ducha sv. v duši človeka: 1. Duch sv. udeľuje pravú vieru, ktorá je k ospravedlneniu potrebná; 2. posväcuje a ospravedlňuje duše pri sv. krste a pokání; 3. tým nám dáva blažený pokoj svedomia; 4. činí nás dietkami Božími, vlieva do nás detinskú lásku k Bohu a nádej k životu večnému; 5. udeľuje útechu a silu, následkom čoho kresťan je v stave všetky nehody trpezlive znášať a tak si zaslúžiť spasenie večné. — A ponevádž nás Ježiš, večná to Pravda, ubezpečuje, že Boh všetkým udelí Svojho Ducha, ktorí Ho o to prosia, preto posti sa dnes a modli tým úmyslom, aby ti tohoto Ducha sv. udeliť ráčil, aby si tak okúsiť mohol oblažujúce účinky Jeho.

Evanjelium *sv. Lukáša h. 4., v. 38—44.*

Za onoho času povstanúc Ježiš zo synagogy, prišiel do domu k Šimonovi. A svokra Šimonova ležala nemocná vo velikej horúčke a prosili ho za ňu. A pristanúc k nej, rozkázal horúčke, a ona prestala. A vstala hneď, a obsluhovala ich. A keď slnce zapadlo, všetci, čo mali nemocných, rozličnými neduhami obťažených, viedli ich k nemu; a on vkladajúc na každého z nich ruky, uzdravoval ich. A nečistí duchovia vychádzali od mnohých, a s krikom volali: Ty si Syn Boží! A on im domlúval a nedopúšťal hovoriť; lebo vedeli, že on je Kristus. A keď svitol deň, sobral sa a odišiel na pusté miesto. Ale zástupy ho vyhľadaly, prišly až k nemu a zdržovaly ho, aby neodchádzal od nich. A on im riekol: Slušno mi aj druhým mestám zvestovať kráľovstvo Božie; lebo na to som poslaný. A kázal po synagogách galilejských.

Vysvetlenie. Pod horúčkou svokry Petrovej, z ktorej ju Kristus vyliečil, rozumie sv. Ambroz duchovnú horúčku, duševný oheň zlých žiadostí. „Naša horúčka je — hovorí —

naše lakomstvo, naša horúčka je telesnosť, naša horúčka je nemiernosť, naša horúčka je ctibažnosť, naša horúčka je hnev.“ Trpíš-li, kresťane, na takúto horúčku, uveď Krista do príbytku duše svojej. Totižto často prímaj Krista vo sv. prímaní, — sväté prímanie je zbožím vyvolených, vínom, z ktorého pannenstvo prýšti. Pannenské telo Pána uháša oheň smilnosti a zapaľuje v tebe plameň čistej lásky Božej; tak to učí písmo sväté, tak o tom svedčia sv. otcovia a každodenná zkúsenosť.

(Týmto dňom sa končí čas veľkonočný a prvá čiastka cirkevného roku.)

Na sviatok najsvätejšej Trojice a na prvú nedeľu po Svätom Duchu.

Jako bol tento sviatok uvedený?

Tento sviatok bol najprv v jednotlivých chrámoch, — ale nie v Ríme — zasvätený, lebo, jako III. Alexander pápež píše, „rimská cirkev každý deň, každú hodinu dňa ctí najsvätejšiu Trojicu, poneváč všetky služby Božie obsahujú v sebe zvelebovanie najsvätejšej Trojice a oslavovaním Tejže sa aj končia“. V jednotlivých chrámoch konala sa táto slávnosť poslednú nedeľu po sv. Duchu, keď sa spolu i vďaky vzdávaly za milosti a dobrodenia, ktoré nám trojjediný Boh preukázal a ktorých pamiatku sme behom cirkevného roku slávili. Iné chrámy slávily túto slávnosť v prvú nedeľu po Turícach, lebo apoštoli hneď po soslaní Ducha Svätého hlásali tajemstvo najsvätejšej Trojice, vzbudzovali vieru k nej a dľa príkazu Krista Pána v mene troch Božských Osôb vysluhovali sviatosť krstu. — Poneváč tento sviatok slávime asi okolo prostriedku cirkevného roku, tým bývame upozornení na to, že práve toto tajemstvo najsvätejšej Trojice je stredobodom našej svätej viery a má byť stredišťom aj nášho života, ktorý cele má byť zasvätený službe a sláve najsv. Trojice. Pápež, Ján XXII, pre celú cirkev na tento deň ustanovil tento sviatok.

Prečo slávime tento sviatok?

1. Aby sme verejne vyznali svoju vieru v učenie o Božskej Trojici, ktoré učenie je prvou, hlavnou pravdou viery, základom kresťanského náboženstva a najvznešenejšie tajemstvo; 2. aby sme jednej každej z troch Osôb Božských ďakovali za to, čo pre naše spasenie vykonaly; lebo Boh Otec nás stvoril, Boh Syn vykúpil, Boh Duch Svätý posväcuje.

Vo vchode omše sv. k sláve a úcte najsv. Trojice spieva cirkev sv.: „Požehnaná buď najsvätejšia Trojica a nerozdielna Jednota! Chváľme Ju, lebo učinila nad nami milosrdenstvo Svoje“. (Tob. 12. 6.) „Pane, Pane náš, jak podivné je Meno Tvoje po celej zemi!“ (8. Žalm 1.) Sláva Otcu, i Synu, i Duchu Svätému, jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Modlitba cirkevná. Všemohúci, večný Bože, ktorý si služobníkom Svojim popriať ráčil, aby vo vyznávaní pravej viery velebnosť večnej Trojice uznávali a v moci Velebnosti Jednotu vzývali: daj, aby sme mocou tejže viery proti všetkým protivenstvám chránení boli. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *z listu sv. Pavla k Rimanom h. 11., v. 33—36.*

O jak prehlboké je bohatstvo, múdrosť a vedomosť Božia! Jak nepochopiteľné sú jeho súdy a jak nevyzpytateľné sú jeho cesty! Veď ktože poznal smysel Pánov? Alebo ktože bol mu radcom? Alebo ktože dal prv čo jemu, aby mu bolo odplatené? Veď z neho a skrze neho a v ňom je všetko: jemu nech je sláva na veky! Amen.

Vysvetlenie. Príčinou obdivovania sv. Pavla je síce nekonečná múdrosť a dobrota Božia, dľa ktorej dopustil síce Boh, že sa židia a pohani stali nevercami a neposlušníkami, aby milosrdenstvo Božie oproti každému dokázal a na vedomie dal, že človek nemôže byť vlastnými zásluhami ospravedlnený, ale práve skrze túto milosť Božiu: lež cirkev sv. z tej príčiny číta dnes túto sv. epištolu, aby na javo dala svoje úctyplné obdivovanie nad tajemstvom najsvätejšej Trojice, ktorá je najdôstojnejším predmetom našej viery, lásky a nádeje. My síce tajemstvo toto nemôžeme pochopiť, však predsa zdravý rozum ľudský musí ho prijať a uznať, ponevádž ho Boh bez pochyby zjavil a aj v ľudských a prírodných veciach mnohé veci za pravdivé držíme, ačkoľvek ich nepochopujeme. Tak na príklad nikto nevie, jakým spôsobom účinkuje duša na telo a predsi nikto o tom nepochybuje, že skutočne naň účinkuje. Podrobme tedy rozum svoj viere a klaňajme sa tomuto tajemstvu, lebo tak si zaslúžime večne hľadeť na to v nebesiach, čo tu na zemi o jednom Bohu v troch osobách veríme a vyznávame. V tomto musíme skladať všetku svoju nádej. Spolu sa však usilujme skrze lásku hodnými sa stať spatrenia Boha v troch osobách; lebo nemilujeme-li Toho, skrze koho a v kom stalo sa všetko,

a netúžíme-li za Ním z lásky, nemôžeme mať nádeje, že Ho niekedy vo večnosti dosiahneme. — Z tohoto sv. čítania učíme sa i to, aby sme márnou všetečnosťou nezkúmali súdy Božie, t. j nepátrali po tom, že prečo to lebo ono Boh činí, alebo dopúšťa; lebo súdy Jeho sú nepochopiteľné a cesty, t. j. nariadenia Jeho nedostižné. Jestli Pavel nepochopil smysel Pána, ktorý predsa vytržený bol až do tretieho neba: jako by sme Ho mohli pochopiť my? Ani sa nedotazujme preto s Pánom Bohom, že prečo činí s nami tak lebo inak, lebo my sme Mu nič nedali, čo by nám mal odplatiť. My sme si ničím nezaslúžili Jeho milosť; jestli však s touto milosťou spoluúčinkujeme, nadobudneme si zásluhy pre večnosť.

Vzdychnutie. O nepochopiteľná, najhlbšej poklony a úcty najhodnejšia Trojica, jedon Bože! Ty hlbokosť nekonečnej múdrosti, moci a dobroty; bezdné more všetkých dokonalostí! V Teba pohružujem dušu svoju! Verím v Teba, ačkoľvek Ťa nepochopujem; rozmnož vo mne vieru! Dúfam v Teba, lebo všetko dobré len od Teba môžem očakávať; podporuj túto nádej moju! Milujem Ťa, lebo si hoden všetkej lásky; vzbudzuj vo mne lásku, aby som nič nekonal, čo by Tebe k sláve a mne k spaseniu neslúžilo. Amen.

Evanjelium *sv. Matúša h. 28., v. 18—20.*

Za onoho času riekol Ježiš učeníkom svojim: Daná mi je všetka moc na nebi i na zemi. Preto iďte, a učte všetky národy, a krstite ich v mene Otca, i Syna, i Ducha Svätého; a učte ich zachovávať všetko, čokoľvek som vám prikázal, a hľa, ja som s vami po všetky dni až do skončenia sveta.

Vysvetlenie. Kristus, jako Boh, síce od večnosti mal všetku a tú istú moc, jako Boh Otec, — ale jako človek túže moc od Otca obdržal následkom spojenia Božstva s ľudskou prírodou a pre nekonečné zásluhy Svojho utrpenia. Na základe tejto obdržanej moci povedal apoštolom, že aj On ich tak posiela, jako Jeho poslal Otec. Dľa Jeho naloženia tedy majú ísť po celom svete, a celý svet majú priviesť k viere oproti Nemu a k poslušnosti oproti Jeho zákonu. To bol príkaz, ktorý všetky ľudské sily presahuje. Keď však Boh niečo prikáže ľuďom, udelí im aj sily k tomu potrebnej. Tak tu prisľúbil Kristus Svoju pomoc tak samým apoštolom, jako aj cirkvi svätej. — Preto nesmieš myslieť, že si nie v stave Jeho prikázanie zachovávať; poneváč On nič nemožného neprikazuje, lež k všetkému, čo káže, dáva Svoju milosť, vyhľadávaš-li ju aj ináč, a obsiahnutú usilovne užívaš.

Prečo tedy hovorí Ježiš: **„Daná mi je všetka moc“?**

Tým chce na vedomie dať, že Svojou mocou a Svojím Božským splnomocnením posiela Svojich apoštolov ku všetkým národom, aby im ohlasovali spasenie.

Čo znamená krstiť v mene Otca, i Syna, i Ducha sv.?

Znamená krstiť na podstatu Božiu a mocou Božou. Týmto príkazom vyjadruje Kristus tajemstvo Najsvätejšej Trojice, poneváč len o jednom mene, o jednej podstate hovorí, ktorá však tri osoby zahrňuje v sebe.

Čo sa učíme z tých slov: **„Učiac ich zachovávať všetko atď.“?**

Učíme sa 1. že len viera v **celé** učenie Ježišovo, a síce v dobrých skutkoch účinlivá viera, spasí človeka; 2. že Kristus neprikázal apoštolom Svojim spísať, ale **hlásať** evanjelium. Jestli tedy niektorí z apoštolov aj písali, to sa len náhodou stalo. Práve preto evanjelistovia ani všetko nespísali (lebo Ježiš im

neprikázal, aby všetko spísali, ale aby všetko **učili**), lež oni, čo napísali, živým slovom doplnili a vysvetlili. Na tom sa zakladá to učenie cirkvi sv., že jestvuje aj živým slovom a ústnym podaním zachované učenie, ktoré potvrdzuje, doplňuje a vysvetľuje spísané učenie Kristovo.

Jako je Kristus s apoštolmi a s ich nástupcami až do skonania sveta?

Neviditeľným spôsobom, nakoľko im Svoju Božskú pomoc poskytuje. Zapamätajme si to, jako dáva tu Kristus veľpastierom cirkevným, pod Petrom a rimským pápežom spojeným, úrad učiteľský a jako ich odieva neomylnosťou vo veciach viery a mravov, keď ich uisťuje o Svojej Božskej podpore. Lebo keď je Kristus s biskupami, sama neomylná pravda je s nimi a následkom toho pochybiť nemôžu. Blahoslavený, ktorý prebýva pod záštitou tejto neomylnej cirkvi. (Ezech. 48. 35.)

Vzdychnutie. O Pane, zostávaj s nami, lebo bez Teba ani duchovní žiadne ovocie prinášať, ani podriadení prednesené im učenie zachovávať nemôžu. Vždy tedy zostávaj s nami, poneváč vždy potrebujeme Tvoju pomoc. Tebe je daná moc; Ty si tedy oprávnený príkazy dávať, a my sme povinní Tvoje príkazy nasledovať, ktoré nám skrze cirkev sv. oznamuješ. — To sme prisľúbili pri krste sv., a teraz pred obličajou Tvojou obnovujeme sľub svoj. Udeľ nám, aby sme sľub tento, ktorý bez Teba neučiníme, ani bez Teba zadržať nemôžeme, aj skutkom plnili. Nenechávaj nás na samých seba, ale zostávaj s nami, a budeme Ti poslušnými a skrze poslušnosť Tebe milými a vo večnosti blaženými.

Poučenie o najsvätejšej Trojici.

Čo je Boh?

Boh je Sám od Seba najdokonalejšia bytnosť, najvyššia, najlepšia dobrota, ktorá je od večnosti, skrze ktorú stvorené je nebo a zem a od ktorej všetko iné obsiahlo a má bytnosť a život; — lebo „z Neho, skrze Neho a v Ňom je všetko“. (Rim. 11. 36.)

Čo je najsvätejšia Trojica?

Najsvätejšia Trojica je práve tento jediný Boh, v ktorom je jediná podstata a príroda, ale spolu tri osoby: Otec, Syn a Duch Svätý.

Či je každá z týchto troch osôb Boh?

Áno, poneváč každá z nich má tú istú Božskú podstatu a prirodzenosť.

Či sú tedy nie traja bohovia?

Nie, poneváč všetky tri Božské osoby jednu a tú istú Božskú prírodu a podstatu majú.

Či je z týchto troch osôb niektorá staršia, mocnejšia alebo väčšia, nežli druhá?

Nie, lebo všetky tri Božské osoby sú jednako mocné, sväté a dokonalé a preto ich máme rovnako ctiť, vzývať a sa im klaňať.

Či ľudský rozum môže sám od seba túto pravdu poznať a rozumeť?

Nie, človek len skrze nadprirodzené zjavenie mohol dospeť k poznaniu tejto pravdy, tohoto tajemstva, — lež ono je tak veľké a hlboké, že ho žiaden ľudský rozum pochopiť nemôže, kým tu na tomto svete žije. Je to tajemstvo, ktoré človek ešte menej môže pochopiť, jako mnohé tajemstvá prírody vyzkúmať.

Či je radno toto tajemstvo rozberať?

Nie, lebo skorej by sme boli v stave more lyžičkou vyčerpať, než tajemstvo najsvätejšej Trojice ľudským rozumom pochopiť. My sme povinní toto tajemstvo ponížene veriť. Táto ponížená a účinlivá viera nám umožní, hodnými nás učiní, aby sme toto tajemstvo v druhom živote na veky spatrovali k nevýslovnej blaženosti svojej, lebo život večný práve v tom pozostáva, čili to nás privedie k večnému životu, keď vierou poznáme a zbožným životom velebíme jedného Boha a Syna Jeho, Ježiša Krista spolu s Duchom sv. (Ján 17. 3.)

Lež — žiaľbohu — málo je takých, ktorí tak činia. Ústami Ho síce vyznávajú, lež skutkami zapierajú (Tit. 1. 16.), a tým dokazujú, že Ho dobre nepoznajú. Alebo prečo je to, že zlorečenie, kliatby, klamstvá, cudzoložstvá a iné hriechy sťaby zaplavily celú zem? Je to preto, že chybí ľuďom pravé poznanie Boha. (Ozeaš 4.) Jakoby mohli ľudia v toľkých hriechoch tak bezstarostne žiť, keby verili nad sebou Boha, ktorý, jako vševedomý a spravodlivý sudca, tak istotne potresce hriech, jako odplatí čnosť? Skutočne, poznať Boha, veriť

v Neho a predsi hriešny život viesť, Jeho zvrchovanú moc neuznávať, Jeho velebnosti sa neklaňať, Jeho spravedlivosti sa nebáť, Jeho dobrotivosť nemilovať, v Jeho milosrdenstvo neúfať: čo inšie je, než najnerozumnejšie, najpekelnejšie, najzlostnejšie protirečenie?

Čo máme odvetiť nevercom na také reči, že sa toto tajemstvo protiví rozumu?

Toto tajemstvo je síce nad rozumom, ponevádž ho vyzkúmať a jasne si ho predstaviť nemôžeme; ale proti rozumu neni, lebo žiadnej protimluvy v sebe neobsahuje. To by protirečilo, a to by bolo nemožnosťou, keby sme povedali, že je jeden Boh a že sú traja bohovia; lebo to je nemožné, že by bol len jeden pravý Boh a že sú traja praví bohovia. Niečo takého však viera neučí; viera len to učí, že je jeden Boh, ale v Ňom sú tri osoby. Tajemstvo záleží v tom, že my nepochopujeme, jako môže byť Boh dia prírody jeden, dľa osôb trojný. Lež práve preto, že to nepochopujeme, ani nemôžeme povedať, že je to nemožné. Úsudok chcieť vyrieknuť nad niečim, čo nerozumieme, je vec pošetilá a výsledok pýchy a nadutosti. Lež za pravdu držať, čo nám vševedomý Boh mluvil a zjavil, to nie len neni proti rozumu, lež sám rozum to požaduje; a tak celkom rozumné je veriť tajemstvo najsvätejšej Trojice, ponevádž ho sám Boh zjavil.

Prečo je tak vážne pre nás učenie o tajemstve najsvätejšej Trojice?

Ponevádž tento článok viery je základom všetkého učenia kresťanského. Bez viery v najsv. Trojicu kresťanstvo by prestalo byť tým, čím je. Kto by zapieral na príklad druhú Božskú osobu, musel by zapreť aj vtelenie tejto Osoby, aj vykúpenie sveta, založenie cirkvi a ustanovenie sv. sviatostí. Kto by chcel zapierať tretiu Božskú Osobu, musel by zapreť všetko, čo Kristus o Duchu sv. hovoril; musel by zapreť, že ho Duch sv. pri sv. krste posvätil, pri birmovaní posilnil, že pre Neho je cirkev sv. neomylná, že človek je chrámom Ducha Svätého atď. — Bez viery v najsv. Trojicu tedy nikto nemôže byť kresťanom. Preto učenie toto cirkev sv. vždy vyznávala a proti všetkým nepriateľom statne bránila; preto sa aj pri službách Božích tak zrejme odráža viera tohoto tajemstva; tak na príklad pri svätom krste, na počiatku sv. omše, pri prežehnávaní, na konci každého žalmu, pri kňazských hodinkách

a skoro pri všetkých modlitbách. Preto bol aj dnešný sviatok uvedený, aby sa viera v toto tajemstvo vždy stále a živo zachovávala.

Jako máme ctiť toto sv. tajemstvo?

1. Z celého srdca vzdávaj vďaky Bohu za láskavé zjavenie tohoto tajemstva a každej Božskej osobe ďakuj za dobrodenia, ktoré si od nej obsiahnul. 2. Často vzbudzuj v sebe poníženú čnosť viery v toto presväté tajemstvo, aj aby si sa v tejto viere utvrdzoval, aj aby si istú náhradu dával Bohu za neveru a posmešky, jakou sa ľudia proti tomuto útechyplnému tajemstvu chovajú. Takéto skutky viery sú: znak svätého kríža, modlenie sa „Verím Boha“, — slávočinenie: „Sláva Otcu, i Synu, i Duchu Svätému“ atď.

Odpustky. Pri prežehnávaní a odriekaní zvyčajných pri tom slov: *V mene Otca* atď. 1. 50 denné odpustky, a 2. *kropíme-li sa* pritom *svätenou vodou,* 100 denné odpustky. (IX. Pius, 28. júla 1863 a 23. marca 1866.)

Pri chválospeve: *„Svätý, svätý, svätý Pán Boh zástupov! Plná je zem slávy Tvojej. Sláva Otcu, sláva Synu, sláva Duchu Svätému!“* 1. 100 denné odpustky raz cez deň; 2. 100 denné odpustky tri razy denne v dni nedeľné a na sviatok sv. Trojice a cez oktávu tohoto dňa. 3. Úplné odpustky raz v mesiaci — v bársktorý deň — jestli sa túto modlitbu celý mesiac každý deň modlíme a obyčajné podmienky vyplníme. (XIV. Klement, 26. júna 1770.)

Poučenie na prvú nedeľu po Svätom Duchu.

Vo vchode omše sv. povzbudzuje nás cirkev sv. k dôvere oproti milosrdenstvu Božiemu: „Pane! ja dúfam v milosrdenstvo Tvoje; plesá srdce moje v Tvojom vyslobodení. Spievam Pánovi, ktorý učinil mi dobre“. (12. Žalm.) „Pane, dokiaľ budeš zabúdať na mňa do konca? Dokiaľ budeš odvracať tvár Svoju odo mňa?“ Sláva Otcu, i Synu, i Duchu Svätému, jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Modlitba cirkevná. Pane Bože! silo v Teba dúfajúcich, vyslyš milostive prosby naše, a ponevráč slabosť ľudská bez Teba nič vykonať nemôže, poskytni nám pomoci Tvojej milosti, aby v plnení Tvojich príkazov aj vôľou, aj skutkami sme sa Ti ľúbili. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *z prvého listu sv. Jána h. 4., v. 8—21.*

Najmilejší! Boh je láska. V tom sa ukázala láska Božia k nám, že Boh jednorodeného Syna Svojeho poslal na svet, aby sme boli živí skrze neho. V tomto je tá láska: že nie jakoby sme my boli milovali Boha, ale že on prvšie miloval nás a poslal Syna Svojeho ku smiereniu za hriechy naše. Najmilejší, poneváč nás Boh tak miloval, aj my musíme jedni druhých milovať. Boha nikto nevidel nikdy. Ale jestli sa milujeme vospolok, Boh zostáva v nás, a jeho láska je v nás dokonalá. Po tom poznáme, že zostávame v ňom a on v nás, keď nám udelil z Ducha Svojeho. A my sme videli a osvedčujeme, že Otec poslal svojeho Syna za Spasiteľa sveta. Ktokoľvek vyzná, že Ježiš je Syn Boží, v tom zostáva Boh a on v Bohu. A my sme poznali a uverili v lásku, ktorú Boh má k nám. Boh je láska a kto zotrváva v láske, zotrváva v Bohu a Boh v ňom. V tom je dokonalá láska Božia u nás, jestli, jako on je, tak i my budeme na tomto svete, aby sme mohli mať úfnosť na deň súdny. V láske nenie bázne, ale dokonalá láska vyháňa bázeň von; lebo bázeň má trest a kto sa bojí, ten nie je dokonalý v láske. My teda milujme Boha, lebo Boh už prvšie miloval nás. Keďby kto riekol, že miluje Boha a nenávidel by svojeho brata, ten je lhár. Lebo kto nemiluje si brata, ktorého vidí, jako že môže milovať Boha, ktorého nevidí? A to prikázanie máme od Boha: aby, kto miluje Boha, miloval i svojeho brata!

Vysvetlenie. Mocnejšie pohnútky k láske k Bohu a k bližnému, jaké tu sv. Ján prednáša, ani pomysleť sa nedajú. Len trochu si ich treba rozvážiť a nemožno im odolať. Jako nás povzbudzuje sv. apoštol k láske k Bohu už tým, že nás Boh prv miloval a Syna Svojho nám poslal, aby nás od hriechu vykúpil. (O tom sme obšírnejsie pojednávali v poučení na pondelok svätodušný.) K láske k bližnému však povzbudzovať nás má to, že ho aj Boh miluje a že, keď bližného nemilujeme, ani Boha pravdive nemilujeme. Lebo, nemilujeme-li bližného, ktorého vidíme, jako budeme milovať Boha, ktorého nevidíme? A jako môžeme povedať, že milujeme Boha, keď neplníme Jeho prikázanie, ktorým nás k láske k bližnému zaväzuje? Keď však jeden druhého milujeme, vtedy aj Boha — nepriamo — milujeme, totižto v Jeho obraze, a poneváč, čo bližnému činíme, On to tak považuje, jako by sme Jemu Samému boli učinili; tak zostávame s Ním v ustavičnom spojení a naša láska k Nemu stáva sa dokonalou. — Milujme tedy Boha a bližného Svojho a tak

nebudeme mať príčiny hroziť sa súdu, lebo láska sa nebojí trestu, lebo činí, čo sa Bohu ľúbi: a tak môže v Ňom úfať milosrdného sudcu.

Evanjelium *sv. Lukáša h. 6., v. 36—42.*

Za onoho času riekol Ježiš učeníkom svojim: Buďte milosrdní, jako i váš Otec je milosrdný! Nesúďte, a nebudete súdení; neodsudzujte, i nebudete odsúdení; odpúšťajte, a bude vám odpustené. Dávajte, a bude vám dané; dobrú a natlačenú i natrasenú a pretekajúcu mieru dajú vám v lono; veď tou istou mierou, ktorou budete vy merať, bude vám zas odmerané. Povedal im ešte i podobenstvo: Či môže slepý vodiť slepého? Zdáliž neupadnú do jamy oba? Učeník nie je nad majstra; ale každý bude dokonalým, keď bude rovný svojemu majstrovi. A prečo vidíš mrvu v oku svojeho brata, ale brvno, čo je v tvojom oku nebadáš? Alebo jakože môžeš riecť bratovi svojemu: Bratre, dovoľ, nech ti vyhodím mrvu z oka, keď sám nevidíš brvno v oku svojom? Pokrytče, vyhoď napred brvno

z oka svojeho, a potom pohliadni, aby si vyňal mrvu svojemu bratovi z oka.

„Buďte milosrdní, jako aj Otec váš je milosrdný?“

Chceme-li byť dietkami Otca nebeského, musíme Ho v milosrdenstve a dobrotivosti nasledovať; a jako On dáva slncu svietiť nad dobrými a bezbožnými a dážď sosiela na spravodlivých a nespravodlivých: tak aj my sme povinní nielen priateľov svojich milovať, lež aj nepriateľov; nielen pobožných, lež aj hriešnikov a nespravodlivých, a činiac týmto dľa možnosti dobre, práve tak, jako si žiadame, aby Boh činil nám. (Mat. 3. 42—46.)

„Nesúďte a nebudete súdení; nezatracujte a nebudete zatratení.“

Kristus tu dvojaký súd zatracuje, totižto falošný a opovážlivý súd a bezprávny súd. Falošne súdi ten, kto skutky svojho bližného z púhebo upodozrievania a bez toho, že by mal k tomu dostatočnej a základnej príčiny, drží za zléno a trestu hodného, kdežto ani do srdca mu nemôže nazrieť, ani úmysel a cieľ jeho nemôže znať; lebo o tom len Boh môže súdiť, ktorý skúma srdcia a ľadviny. Súd náš je neoprávnený vtedy, keď súdime druhých bez toho, žeby sme k tomu jako sudcovia alebo predstavení ustanovení boli. Obidvojím súdením miešame sa do práv Božích (Rim. 14. 4.), veľmi sa prehrešujeme proti láske k bližnému a prísny trest Boží si priťahujeme. — Keď odsudzuješ brata svojho — hovorí sv. Ján Zlatoústy — sám seba odsudzuješ; prísny súd dvíhaš proti sebe a popudzuješ Sudcu, aby aj On prísne zachádzal s tebou.

„Odpúšťajte a bude vám odpustené.“

Kristus tu kladie podmienky. Hovorí totižto, že len tak môžme získať od Boha odpustenie hriechov, ktorých sme sa proti Nemu dopustili, jestli aj my zo srdca odpustíme svojim nepriateľom, čím sa proti nám previnili. Preto aj sv. Ján Zlatoústy píše: „Nie je dosť, že neurážaš toho, ktorý teba obrazil, jestli ešte vždy prechovávaš v srdci svojom tajnú zášť a nenávisť proti nemu a ani vidieť ho nechceš. Takýmto chovaním zaslúžiš, aby aj Boh tak konal s tebou“.

„Dajte a bude vám dané.“

My sme biedni a na dary Božie celkom utisknutí. Preto Ho každodenne prosíme: „Chlieb náš vezdejší daj nám dnes“.

Ale Boh nám odpovedá: „Dajte a bude vám dané. Vy ste moji chudobní, ale aj medzi vami sú chudobní. Čiňte tedy svojim chudobným to, čo žiadate, aby Ja som vám činil". Boh chce, aby sme Jeho lásku a štedrosť napodobňovali. Lež vždy bude veľký rozdiel medzi našou láskou a štedrosťou a medzi láskou a štedrosťou Božou. Boh dáva mnoho, my len máličko môžme dať; a predsa odmení našu štedrosť: „Dobrú a natlačenú, natrasenú a nakopenú mieru vylejú do lona vášho"; totižto za to málo, čo my udeľujeme chudobným a skrze nich Bohu. Toto platí aj o iných skutkoch, ktoré z lásky k Bohu konáme; lebo On aj ten malicherný dobrý skutok prebohato odpláca, tu novými milosťami a dobrodením, — tam za hrobom slávou nebeskou. Lež dobre si zapamätajme, že aj bezbožní dia skutkov svojich budú trestaní. „Nakoľko sa oslavoval a bol v rozkošiach — hovorí kniha zjavení 18. 7. — toľko múk mu dajte."

„Či môže slepý vodiť slepého?"

Týmto podobenstvom napomína Ježiš Svojich učeníkov, jak nebezpečné je nasledovať skutky farizeov a zákoníkov. Hovorí, že nemožno žiadať, aby učeník jasnejšie videl, jako učiteľ, — ale už dokonalým nazývame učeníka, je-li taký, jako učiteľ. Kým tedy nasledujete farizeov a zákoníkov, vlastne skutky ich, zatiaľ si nemôžte nadobudnúť jasnejší náhľad o spasení, než oni, — a všetka dokonalosť vaša bude záležať v tom, že budete takí, jako oni. Že čo sú oni za učitelia, to poznáte z ich skutkov. Oni vidia mrvu v oku svojho bližného, lež v svojom oku ani brvno nevidia. Či ich tedy netreba napomínať, aby sa najprv oni napravili, — a potom aby napravovali svojho bližného?

Vrúcne vzdychnutie. O kiežby bol vždy milosrdným býval oproti bližným svojim, aby jednúc aj ja milosrdenstvo úfať mohol od Boha! O! kiežby nikoho nebol opovážlive a falošne posudzoval, aby som sa nemusel obávať, že ma niekdy za hriechy moje zastihne prísny súd a trest Boží! O Bože môj! zo srdca ľutujem nad týmito pokleskami a odpustenie týchže od Teba úfam: jako aj sám zo srdca odpúšťam všetkým, ktorí mňa obrazili. Osviet, o Pane, slepotu moju, aby som sa napozatým hriechu chránil, cestu do neba nalezol a aj iných dobrým príkladom ta priviedol. Amen.

Na slávnosť Božieho Tela.

Jaké tajemstvo slávi dnes cirkev svätá?

Cirkev sv. slávi dnes pamiatku založenia prevelebnej Sviatosti Oltárnej pri poslednej večeri, kde Spasiteľ pod spôsobom chleba a vína Svoje sväté telo a krv nám zanechal za pokrm duše našej. Preto sa volá dnešný sviatok slávnosťou „Tela Božieho“. Kristus Pán síce na zelený štvrtok založil túto presvätú sviatosť, lež vtedy pre veľký smútok nad umučením Krista Pána nemôže cirkev svätá tak dôstojne, slávnostne a okázale zasvätiť pamiatku ustanovenia Sviatosti Oltárnej, preto slávnosť tú preložila na dnešný deň, ponevádž apoštoli po prijatí Ducha sv. okolo tohoto času začali toto velebné tajemstvo ohlasovať a veriacim vysluhovať. (Skut. ap. 2. 42.)

Kto zaviedol tento sviatok?

Pápež IV. Urban, ktorý v obežníku, z tejto príležitosti vydanom, takto píše: „Ačkoľvek pamiatku tejto sviatosti každý deň obnovujeme v obete omše sv., predsi myslíme, aby túže aspoň raz v roku slávnostnejšie sme zasvätili, aby sme bludovercov zahanbili. A ponevádž sme krem toho poznali vôľu Božiu, že sa tento sviatok v celej cirkvi má sláviť, preto nariaďujeme, aby sa veriaci v štvrtok po oktáve Ducha sv. v chráme shromaždili, aby tam s kňazmi slávu Bohu prespevovali, atď.“ Príčiny založenia tohoto sviatku boly tedy trojnásobné: 1. sama velebnosť tohoto Božského tajemstva; 2. zahanbenie tých bludovercov, ktorí pravdu tohoto tajemstva zapierajú, a 3. zjavenie, niektorým nábožným ľuďom učinené.

Istá nábožná mníška, menom Juliana, v biskupstve lüttišskom mala zvláštne videnie: videla mesiac, jasný síce, lež na jednej strane predsa zamračený. Pán Boh jej onedlho aj zjavil tajemstvo toho videnia, že totižto cirkev svätá ešte postráda jeden z najvznešenejších sviatkov, totižto sviatok prevelebnej sviatosti oltárnej. O tomto videní zmienila sa Juliana roku 1246 pred biskupom lütišským, Robertom, ktorý dal vec preskúmať, vyšetriť a tak si zadovážil mienku viacerých učencov o tejto záležitosti. A keď sa tíže — medzi nimi Jakub Pantaleon (neskoršie pápež IV. Urban), Hugo z rádu dominikánov — priaznive o veci vyslovili, porobil potrebné kroky, aby tento sviatok už roku 1247. aj zasvätený bol. Lež smrť ho prekazila v prevedení jeho úmyslu. Zavedenie sviatku bolo odročené, až

spomenutý Hugo jako kardinál a poslanec celý vplyv a vážnosť svoju vynaložil, aby sviatok tento v celej cirkvi bol zavedený; tak že pápež IV. Urban roku 1264. nariadil, aby sa tento sviatok v celej cirkvi slávil. Toto nariadenie roku 1311. potvrdil V. Klement na cirkevnom sneme vienne-skom a spolu ustanovil, aby sa slávnosť Božieho Tela slávila vo štvrtok po oktáve sv. Ducha, čoho príčinu nasledovne udáva sv. Tomáš aquinský: „Založenie najsvätejšej Sviatosti hlavne v tom čase slávime, keď Duch sv. úplnú známosť oltárneho tajemstva udelil veriacim a keď veriaci častejšie začali prímať túto sviatosť.“ Slávnostnú processiu dnešného dňa nariadil pápež Ján XXII. roku 1317. O dnešnom sviatku nasledovne hovorí snem tridentský: „Nábožná a svätá obyčaj je, že táto velebná a vznešená Sviatosť v jeden deň zvláštnou úctou a sviatočným leskom sa slávi a v svätých prôvodoch s hlbokou poklonou a svätou bázňou sa nosí po verejných miestach a cestách; — poneváč je velmi správne, že sú isté dni ustanovené, v ktoré kresťani vďaku a vďačnosť vzdávajú svojmu spoločnému Pánovi a Vykupitelovi za to nevýslovné a skutočne Božské dobrodenie (I. Kor. 15.; k Žid. 2. 9.), ktorým sa víťazstvo Jeho nad smrťou vyobrazuje; takto má slávit pravda svoje víťazstvo nad klamom, aby nepriatelia, vidiac lesk a nekonečnú radosť celej cirkvi, alebo zmizli zbití a zničení, alebo zahanbení a zmútení znovu k sebe prišli.“ (Snem Trid. Zasadn. 13. hl. 5.)

Prečo sa vydržiavajú v dnešný deň tak slávnostné processie?

1. Aby sme verejne vyznali svoju vieru, že je Kristus v tejto Sviatosti skutočne a podstatne prítomný. 2. Aby sme verejnú úctu vzdávali a klaňali sa Synu Božiemu v tejto sviatosti prítomnému. 3. Aby sme ďakovali Bohu za ustanovenie tejto Sviatosti a za nepočetné dobrodenia v nej obdržané. 4. Aby sme požehnanie Božie prosili pre zem a pre ľudí. 5. Aby sme zadosť učinili Kristovi za urážky, ktoré Mu nevďačný svet pri umučení a aj pri tejto sviatosti častejšie spôsobil.

Prečo sa pri dnešnej processii spieva po jednom odseku zo štyroch evanjelií?

K označeniu 1., že všetky národy od východu slnka až k západu sú povolané k spaseniu, ktoré Ježiš Kristus zadovážil; 2. že všetci štyria evanjelisti srovnávajú sa v tom, že

Syn Boží človekom zostal, aby nás vykúpil, — a On je ten opravdivý chlieb nebeský, ktorý duši našej dáva život večný; 3. že na vykúpení Kristovom účasť berú nielen ľudia, lež aj celé stvorenie, nebo a zem.

Či aj v starom zákone bola už predobrazená dnešná processia?

Áno, a síce v tom prôvode, pri ktorom prenášali archu úmluvy, v ktorej aj manna, jako obraz tejto sviatosti, sa zachovávala.

Pri vchode omše sv. s radosťou spieva cirkev sv. tieto slová Dávida: „Kŕmil ich tukom zbožia a nasýtil ich medom zo skaly tekúcim. Alleluja, Alleluja, Alleluja!“ (80. Žalm 7.) „Plesajte Bohu, Pomocníkovi nášmu, plesajte Bohu Jakubovmu.“ (80. Žalm 1.) Sláva Otcu, i Synu, i Duchu Svätému, jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Modlitba. Bože, ktorý si nám v prepodivnej sviatosti pamiatku Svojho umučenia zanechal: uděľ nám, prosíme Ťa, aby sme sväté tajemstvá tela a krvi Tvojej tak ctili, aby sme ovocie Tvojho vykúpenia stále v sebe zakusovali. Ktorý žiješ a kraľuješ po všetky veky vekov. Amen.

Čítanie *z prvého listu sv. Pavla ku Korinťanom h. 11., v. 23—29.*

Bratia! Ja som ovšem zvedel od Pána, čo som vám i zdelil, že Pán Ježiš v tú noc, v ktorú bol zradený, vzal chlieb a vďaky učiniac, lámal ho a riekol: Vezmite i jedzte, toto je Telo moje, ktoré bude vydané za vás; toto čiňte na moju pamiatku. Podobne i kalich, keď povečeral, a riekol: Tento Kalich je nová úmluva v krvi mojej; toto čiňte koľkokrátkoľvek budete piť, na moju pamiatku! Lebo kedykoľvek budete jesť tento Chlieb a piť tento Kalich, budete zvestovať smrť Pánovu, pokým neprijde. Ktokoľvek teda bude jesť tento Chlieb, alebo piť Kalich Pánov nehodne, vinen bude Tela a Krvi Pánovej. Preto nech človek zkusuje sám seba, a takto (teprv) nech jie z tohoto Chleba a pije z Kalicha. Lebo kto nehodne jie a pije, ten jie a pije si súd, poneváč nerozsudzuje Telo Pánovo.

Poučenie o skutočnej a pravdivej prítomnosti Ježiša Krista v Sviatosti Oltárnej.

Prečo my katolíci veríme, že je Ježiš Kristus v Sviatosti Oltárnej skutočne a pravdive prítomný?

Poneváč On to sám povedal zjavnými a zreteľnými slovami, keď pri založení tejže sviatosti riekol: „Toto je telo Moje; toto je krv Moja“. (Mat. 26. 26—28.) Tieto slová, ak len nechce niekto Krista Pána z klamu obviňovať, inšie neznamenajú, než že telo a krv Jeho sú skutočne prítomné. Že tie slová aj Kristus v tomto smysle užíval, zrejmé je odtiaľ, lebo doložil, „ktoré za vás vydané“, „ktorá za vás vyliata bude“. A za nás nebolo obetované ani víno, ani chlieb, ani jakýsi znak tela a krvi Kristovej, lež opravdivé telo a opravdivá krv Samého Ježiša Krista. Z čoho vysvitá, že aj v Sviatosti Oltárnej nie chlieb a víno, ani obraz tela a krvi Kristovej, lež telo a krv Ježiša Krista sú skutočne a opravdive prítomné. Ani apoštoli nerozumeli inakšie tieto slová Ježiša, a sv. Pavel, ktorý, jako dnešné sv. čítanie svedčí, od Samého Ježiša Krista dostal poučenie o tomto tajemstve, zreteľne hovorí, že kto nehodne pristupuje k tejto sviatosti, prehrešuje sa proti telu a krvi Pána, a zatratenie požíva, poneváč nerobí rozdiel medzi telom Pána a obyčajným pokrmom. A jako by mohol toto hovoriť, keby telo Kristovi nebolo skutočne prítomné v Sviatosti Oltárnej, alebo len obrazne by bolo prítomné, jako to nepriatelia viery katolíckej tvrdia?

A kto nás katolíkov ešte lepšie uistí o tom, že slová Kristove vo výšudanom smysle sa musia rozumeť?

Cirkev katolícka, tento stĺp a pevnosť pravdy, ktorý nikdy nemôže pochybiť a ktorá od časov apoštolských až po dnes tak učila, jako to sv. otcovia a cirkevné snemy dokazujú. Prečo sa tedy protivia nepriatelia cirkvi tomuto tak starému a všeobecne prijatému a ustálenému učeniu? A prečo zapierajú opravdivú a skutočnú prítomnosť Krista v tejto sviatosti? Jaké príčiny majú k tomu? Snáď za nemožné držia toto tajemstvo? Ale čo je Bohu nemožné? Keď vodu mohol premeniť na víno, prečo by nemohol chlieb premeniť na telo Kristovo a víno na krv Jeho? Alebo azdaj na tom sa pozastavujú novotári, že majú jesť telo Kristovo a piť krv Jeho? Na tom sa aj židia

pohoršili a vraveli medzi sebou: „Jako nám tento môže dať požívať telo svoje?“ A Ježiš im len toiko odpovedal: „Amen, amen, pravím vám, nebudete-li jesť telo Syna človeka a nebudete-li piť krv Jeho, nebudete mať života v sebe“. (Ján 6. 54.)

Čo má katolík odpovedať na tie námietky, ktoré inoverci prednášavajú proti tejto Sviatosti?

Môže odpovedať, čo sme práve v predošlej odpovedi predniesli. Ale na krátko i to môže povedať: Že v Sviatosti Oltárnej Sám Kristus je opravdive a skutočne prítomný, verím preto, lebo On to Sám povedal. A že On to skutočne povedal a že tie slová: „Toto je telo moje“ a „Toto je krv moja“ o Jeho skutočnom tele a krvi sa majú rozumeť, viem odtiaľ, lebo to cirkev Kristova od prvopočiatku tak učila. A že je to možné, tiež verím, lebo „u Boha nič nie je nemožného“. (Luk. 1. 37.)

Vzdychnutie. O láskavý, pod spôsobom chleba skrytý Ježiši! prosím Ťa pre tú lásku, ktorou si sa nám v tejto sviatosti za pokrm duší našich dať ráčil, posilni a rozmnož vo mne a v každom kresťanovi vieru oproti tomuto najsvätejšiemu tajemstvu, a daj, aby sme len po predbežnom vážnom skúmaní a očistení svojho svedomia, s dôverou a bázňou, s najhlbšou úctou a najvrelejšou láskou k stolu Tvojmu pristupovali, aby sme sviatosť túto nie k súdu a k zatrateniu prímali.

Evanjelium *sv. Jána h. 6., v. 56—59.*

Za onoho času riekol Ježiš zástupom židovským: Telo moje opravdive je pokrm, a Krv moja opravdive je nápoj. Kto jie moje Telo a pije moju Krv, ten prebýva vo mne a ja v ňom. Jako mňa poslal živý Otec, a ja žijem skrze Otca; tak i ten, kto mňa jie, aj on bude žiť skrze mňa. Toto je Chlieb, sostúpilý s neba; nie jako vaši otcovia jedávali mannu, a pomreli. Kto jie tento Chlieb, živ bude na veky.

Prečo vraví Kristus: **„Moje telo je skutočne pokrm“?**

Tými slovami predpovedal, čo učiní pri poslednej večeri. Totižto, v jeden deň predtým, čo toto povedal, Ježiš pri genezaretskom jazeri s piatimi chlebami nasýtil päťtisíc ľudí, preto židia aj na druhú stranu jazera išli za Ním. Vidiac ich Ježiš,

riekol im, aby nehľadali len časný pokrm, ale taký, ktorý zostáva k životu večnému a ktorý im Syn Boží môže dať. Nato židia žiadali, aby aj On urobil zázrak, jako na príklad Mojžiš, a aby im dal s neba chleba, aby uverili v Neho. Nato im Ježiš odpovedal, že to je skutočne nebeský chlieb, ktorý im Otec dáva a ktorý obživuje svet. A keď Ho židia prosili, aby im dal takého chleba, povedal, že On Sám je ten nebeský chlieb, a že chlieb, ktorý im On dá, je Jeho telo, ktoré bude obetovať za život sveta, čo pri poslednej večeri aj skutočne učinil. A ponevádž sa na tom židia pohoršili, znovu a zretelne opakoval, že Jeho telo je skutočne pokrm a krv Jeho skutočne nápoj a že kto z tohoto chleba je, žije na veky. Zdáliž potreboval Ježiš zretelnejšie označiť, že Svoje vlastné telo a krv nám mieni dať za pokrm a nápoj? A kto by mohol ešte o tom pochybovať, že v Sviatosti Oltárnej sú opravdivé telo a krv Ježiša Krista prítomné?

Jako máme rozumeť tie slová: **„Kto je telo moje a pije krv moju, vo Mne zostáva a Ja v ňom“?**

Tie slová nielen to znamenajú, že kto hodne prijíma Krista, ten sa posväcujúcou milosťou s Kristom spojuje, ale i to, že Kristus celé telo a dušu preniká a sťaby novým

životom naplňuje toho, kto k Sviatosti Oltárnej hodne pristupuje; a takto zostáva, prebýva človek v Kristovi. Sv. Ján Zlatoústy nazýva toto smiešaním Krista s človekom; a sv. Cyrill poznamenáva, že Kristus nielen lásky Svojej nás činí účastnými, lež i prírody Svojej. On je v nás a my v Ňom.

Hlavne pre toto spojenie, ale i preto, že sa takto aj s bližnými svojimi spájame, sjednocujeme — ponevráč všetci z toho istého chleba požívame — prímanie Sviatosti Oltárnej menuje sa „communio“, t. j. obcovanie, spolčenie.

Či je potrebné, aby sme sviatosť túto pod obidvoma spôsobami prímali?

Nie, lebo kto túže čo i len pod jedným spôsobom príma, účastným sa stáva tela a krvi Kristovej, — lebo živé telo Kristovo nemôže byť bez krvi. Ale aj Sám Kristus život večný sľubuje tým, ktorí pod jedným spôsobom prímajú: „Kto je chlieb tento, žiť bude na veky“. (Ján 6. 59.)

Prečo nedáva cirkev sv. veriacim krv Kristovu pod spôsobom vína?

Lebo niet takého Božského príkazu, ktorý by prímanie Sviatosti Oltárnej pod obidvoma spôsobami nakladal; — ba naopak, jako z vyššie podanej nauky vysvitá, prímanie aj pod jedným spôsobom je dostatočné k sviatostnému prímaniu celého Krista. Ďalšie príčiny toho sú: odvrátenie zneuctenia, jako je ťažké udržanie tohoto spôsobu, — že sa ľahko vyliať môže atď.; jako tiež, aby sa čisto zachovalo učenie proti tým, ktorí tvrdia, že sa Oltárna Sviatosť len pod obidvoma spôsobami skutočne prímať môže.

Prečo hovorí Kristus: **„Jako Mňa poslal živý Otec a Ja žijem pre Otca: tak, kto požíva Mňa, aj ten žije pre Mňa“?**

Tým nám dáva na vedomie, že jako Syn všetko dostáva od Otca a tak len skrze Otca žije: tak aj človek len skrze Syna dostáva všetko a len skrze Syna žije. Jako Otec zostáva v Synovi, a Syn v Otcovi — Tento sdielajúc a Ten prímajúc Božskú prírodu: tak aj Kristus — udeľujúc nám telo Svoje a my tože požívajúc — zostávame, prebývame v Ňom.

Prečo hovorí Kristus: **„Toto je chlieb, ktorý s neba sostúpil“?**

Židia — jako sme vyššie povedali — žiadali od Krista Pána mannu, t. j. nebeský pokrm, jaký Mojžiš dal ich otcom.

Namiesto, žeby im to dal, odkazuje ich Kristus k požívaniu Svojho tela a krvi, opravdivého to a živého chleba nebeského, ktorý s neba sostúpil, aby svetu dal život večný. Kristus celkom správne môže nazývať telo Svoje a krv Svoju pokrmom; lebo jako telo prirodzeným pokrmom nielen sa udržuje, ale i nové sily nadobýva a nové pôžitky dostáva: tak aj Sviatosť Oltárna nielen udržuje dušu, lež aj dodáva jej novej sily a k novej rozkoši a túžbe ju vzbudzuje za vecmi nebeskými. Preto sa porovnáva manne, ktorá bola predobrazom Sviatosti Oltárnej a o ktorej kniha múdrosti píše (16. 20.): „Pokrmom anjelským kŕmil si ľud Svoj a . . . s neba Si im dal chleba".

Niekoľko slov o manne.

Keď židia pod vedením Mojžiša vytiahli z Egypta na pustatinu Sír a odtiaľto prišli na pustatinu Sín, poneváč nemali čo jesť, začali reptať proti Mojžišovi a Áronovi, ktorí ich vyviedli z Egypta, kde mali pokrmu na dostač. Vtedy sa Boh smiloval nad nimi a večer toho dňa množstvo prepelíc poslal do tábora ľudu, ktoré lapali a jedli; na druhý deň ráno celá pôda, celá zem bola pokrytá čímsi, čo sa podobalo krúpam. Keď to židia videli, zadivene volali: „*Man hu?*" t. j. „*čo je to?*" a Mojžiš im riekol: „*Toto je chlieb, ktorý vám Pán dal!*" A židia si hneď začali sbierať tento pokrm, ktorý pomenovali „*man*", „*manna*". Bolo to drobné, jako semä korianderu, biele a chuť malo takú, jako chlieb s medom. Za 40 rokov každý deň — krem soboty — dával Boh židom mannu, — a toto bolo ich pokrmom na pustatine, kým neprišli do zasľúbenej zeme.

Nábožné vzdychnutie. Pane Bože, koľké šťastie je to pre nás, že si Ty pokrmom naším, že skrze Teba žijeme; že s nami si, Ty Zakladateľu našej svätosti a záloh večnej slávy našej. Toto je ovocie hodného prímania, a prímanie je darom Tvojho milosrdenstva a dielom milosti Tvojej. Práve preto, jako Ty nám sľubuješ, že zostaneš s nami, jestli Ťa hodne prímame; tak aj my Ti hovoríme: Zostaň s nami, Pane! a vtedy Ťa hodne budeme prímať a požehnanie takého prímania aj tu, aj vo večnosti požívať budeme.

O Prevelebnej Sviatosti Oltárnej.

Čo je Sviatosť Oltárna?

Sviatosť Oltárna je opravdivé telo a opravdivá krv Pána nášeho, Ježiša Krista, ktorý pod spôsobami chleba a vína v tejže Sviatosti skutočne, opravdive a podstatne prítomný je.

Ktoré sú tie **spôsoby?**

Spôsob chleba je: barva, vôňa, chuť, podoba; — spôsob vína: tekúcnosť, chuť, vôňa atď. Poneváč chlieb a víno skrze prepodstatňujúce slová menia sa na telo a krv Kristovu, zostanú len spôsoby a tieto sú viditeľným znakom Sviatosti Oltárnej.

Kedy a jako ustanovil Kristus Pán túto Sviatosť?

Pri poslednej večeri, dňom pred Jeho horkým umučením, keď s učeníkmi Svojimi užil veľkonočného baránka. Traja evanjelisti: Matúš, Marek a Lukáč len s pár slovami síce, ale predsa zreteľne píšu, že Ježiš v ten večer vzal do ruky chlieb a kalich, obidvoje požehnal a apoštolom podával s tými slovami: „Toto je telo Moje, ktoré za vás bude vydané; toto je krv Moja, ktorá za vás a za mnobých vyliata bude". Tu tedy, zázračným spôsobom, na všemohúce slová Syna Božieho, Ježiša Krista, stala sa tá tajemná premena; tu sa dal Ježiš apoštolom Svojim za pokrm a založil tú posvätnú hostinu lásky, ktorá — jako cirkev svätá hovorí — všetku slasť má v sebe. To isté potvrdzujú slová sv. Pavla v prvom liste ku korintským hl. 11. v. 23—29.

Či Kristus túto sviatosť pre všetky časy založil?

Áno, lebo keď bol prisľúbil, že chlieb, ktorý On dá, je Jeho telo k životu sveta (Ján 6. 52.), a výslovne povedal, že kto neje telo Jeho a nepije krv Jeho, nemá života v sebe, tak aj apoštolom a ich nástupcom kňazom pri poslednej večeri udelil moc, aby v mene Jeho premieňali chlieb a víno na telo a krv Ježiša Krista a sťa duševný pokrm požívali a veriacim vysluhovali, ktorú moc apoštolovia a ich nástupci aj vykonávali a vykonávajú až do konca sveta, „kým Pán nepríde". (1. Kor. 11. 26.)

Kde a skrze koho sa deje to premenenie čili konsekrácia?

Toto premenenie deje sa na oltári pri sv. omši, keď kňaz — nie v svojom mene, ale v mene Ježiša Krista — nad chlebom a vínom tie isté slová vyrieka, ktoré sám Ježiš Kristus povedal pri založení prevelebnej Sviatosti Oltárnej. Krásne píše o tom sv. Ambroz: „Keď k tomu príde, aby sa uskutočnila Sviatosť, neužíva kňaz viac svojich slov, ale slov Kristových, — a tak slová Kristove uskutočnia túto Sviatosť".

Jak dlho po premenení zostáva Ježiš prítomný pod spôsobami chleba a vína?

Kým sú spôsoby chleba a vína prítomné. Toto cirkev sv. vždy verila. Keď cirkev sv. v prvých dobách tak ťažko bola ohňom prenasledovania zkúšaná, brali veriaci sväté telo Pána po dokonanej obete do svojich príbytkov, tam Ho ochraňovali a požívali, jako to svätí otcovia cirkevní, Justinian, Cyprian, Bazil atď. svedčia. Keď však prenasledovanie pominulo, a cirkev svätá bez prekážky smela vyznávať svoju vieru, opatrovala sa prevelebná Sviatosť v chrámoch v drahocenných — k tomu cieľu zvláštne zhotovených — nádobách, ciboriach, a neskoršie pri slávnostných príležitostiach aj k verejnej poklone sa vystavovala.

Či je Kristus pod obidvoma spôsobami prítomný?

Kristus je aj pod jedným aj pod druhým spôsobom úplne a celkom prítomný, so Svojím Božstvom a človečenstvom, s telom a s dušou, s telom aj s krvou. Táto viera sa zakladá na výpovedi sv. Pavla apoštola: „Vieme, že Kristus, keďže už raz vstal z mrtvých, viac neumiera". (Rim. 6. 9.) Ponevráč tedy Kristus viac neumiera, a ponevráč ani živé telo bez krvi a duše, ani živá krv bez tela byť nemôže, nasledovne zo skutočnej prítomnosti Kristovej vyplýva, že je On celkom obsažený aj pod jedným, aj pod druhým spôsobom. Preto cirkevný snem tridentský hovorí: „Keby kto zapieral, že vo vzývaniahodnej Sviatosti Oltárnej pod obidvoma spôsobami, pod každou čiastočkou obidvoch spôsobov, keď sa tieže odlúčily, celý Kristus je obsažený, nech je prekliaty".

Či sa my katolíci chlebu klaniame, keď sa klaniame najvsätejšej Sviatosti Oltárnej v ciboriume, v monštrancii alebo v tabernakulume (bohostánku) atď.?

Nie, my sa neklaniame chlebu, poneváč je to nie viacej chlieb, ale presväté telo a krv Ježiša Krista, ktorý je tu pod spôsobom chleba opravdive prítomný. A kde je Kristus, tam Mu aj poklona prináleží, tak od anjelov, jako i od ľudí. Svätý Augustín hovorí: „Nikto neje z tohoto chleba prv, než by sa Mu klaňal, a my nielen nehrešíme, keď sa Mu klaniame, lež hrešili by sme, keby sme sa Mu neklaňali“; — a svätý snem tridentský cirkevnú kliatbu vyslovuje na tých, ktorí sa tej mienky pridŕžajú, že sa Ježišu Kristu, jednorodzenému Synu Božiemu a Sviatosti Oltárnej netreba klaňať. Jak nesmyselne konajú teda tí bludoverci, ktorí si z tejto poklony posmešky robia, poneváč to ešte žiadnemu katolíkovi nenapadlo, aby sa len zovňútorným spôsobom tejto Sviatosti klaňal, ale Samému Spasiteľovi pod týmito spôsobami skrytému, — a nakoľko sa prehrešujú tí chladní katolíci, ktorí tak málo úcty preukazujú Kristovi v tejto Sviatosti prítomnému.

Čo žiada od nás prítomnosť Ježiša v Sviatosti Oltárnej?

1. Aby sme Bohu-človeku, v tejto Sviatosti prítomnému, s najhlbšou pokorou sa klaňali; On je náš Boh, náš Pán a náš Sudca. 2. Aby sme v Jeho prítomnosti úctive sa chovali a chrámy, v ktorých sa Oltárna Sviatosť nachádza, sťa dom Boží v slušnej úcte mali. 3. Aby sme Pánu Ježišovi za túto lásku vrúcne ďakovali a láskou odplácali. Večné svetlo, ktoré pred bohostánkom ustavične horí, je obrazom, ktorý nás napomína, aby sme vždy horeli láskou k Ježišovi v prevelebnej Sviatosti prítomnému. 4. Aby sme pri vyložení Sviatosti, pri viac hodinovej pobožnosti, pri processiach, alebo keď sa k nemocným nesie, s tou najväčšou pobožnosťou a úctou sa chovali. 5. Konečne sluší sa, a je aj veľmi užitočné pre nás, aby sme Pána Ježiša vo svätej Sviatosti častejšie navštívili. Či tam nie je ten istý Spasiteľ prítomný, ktorý nemocných uzdravuje, dietky požehnáva, lačných kŕmi, zarmútených teší, hriešnikom hriechy odpúšťa? Či aj k nám ubiedeným nevolá: „Poďte ku Mne všetci, ktorí ste unavení a ja vás zotavím“? A či nie k vôli nám prebýva v dome Svojom, v dome Pána? Ach keby sme živú vieru mali, vo všetkých svojich potrebách by sme predovšetkým a najradšej k Nemu išli a zaiste ne-

vrátili by sme sa bez milosti a pomoci a útechy Jeho. Nemusíme ísť ani do Betlehema, ani do Nazaretu, ani na Golgotu. Spasiteľa, ktorého hľadáme, najdeme v najbližšom súsedstve.

Jakú moc má táto sviatosť?

Sviatosť táto je prameňom všetkých milostí; poneváč obsahuje v sebe prameň všetkých nebeských darov a Pôvodcu všetkých sviatostí, Ježiša Krista, od ktorého pochádzajú všetky prednosti a moc svätých sviatostí. — V tejto Sviatosti dostáva duša pokrm, silu a chuť oproti Božským veciam; dosahuje odpustenie menších hriechov a chránená je proti ďalším chybám a pokleskom; stáva sa nepremožiteľnou proti pokušeniu tela a proti zlým a svodným príkladom a zbavuje sa každej škvrny neprávosti. Sviatosť táto rozmnožuje posvätcujúcu milosť a života večného činí účastným každého, kto Ju hodne príma.

Milostivé účinky tejto Sviatosti sú tak nepočetné, že ich tu všetky ani vypočítať nemožno. Len niektoré prednesieme, o ktorých aj svätí otcovia s nadšenosťou píšu. Sv. Tomáš Aquinsky píše, že ani jedna sviatosť nie je tak spasonosná, jako táto, lebo ona ničí hriech, udusuje zlé žiadosti, nadobúdza čnosti a dušu všemožnými duchovnými darami ozdobuje. A či to môže byť aj divné, keďže v tejto Sviatosti Samého Pôvodcu milosti prímame, v iných sviatostiach však len isté milosti dostávame? — Preto hovorí aj sv. Ambroz: Chceš-li zahojiť rany, táto Sviatosť ti je liekom; potrebuješ-li pomoci, táže ti je posilou; si-li veľmi utisknutý, Boh ti pripravil v tejto Sviatosti stôl proti tým, ktorí ťa utiskujú (22. Žalm 5.), lebo táto Sviatosť chráni človeka proti všetkým úkladom diabolským. Dľa sv. Jána Zlatoústeho všetci tí, ktorí hodne pristupujú k tejto Sviatosti, vracajú sa od stola Pána sťa ohniví lvi, to jest udatní, neohrožení a pevní proti nápadom tela, diabla a sveta. — Konečne sv. Bernard píše: Nedá-li sa kto premôcť hnevu, závisti, lakomstvu, nenávisti, pomstychtivosti, smilstvu a iným podobným hriechom, ďakovať má za to telu a krvi Pána: lebo všetko to pôsobí v ňom moc tejto Sviatosti.

Jak horliví by sme tedy mali byť, aby sme túto Sviatosť čím častejšie prímali! Jak celkom ináč by vyzeralo vtedy kresťanstvo! Prví kresťani každý deň pristupovali k tejto Sviatosti, — odtiaľ tá čistota mravov, horlivosť v službách Božích, svätosť života, pohŕdanie zemskými statkami, hodnosťami a pôžitkami; — vytrvanlivosť v súžení a aj v tých naj-

hroznejších mukách; lebo, takrečeno, nie oni žili, ale Kristus, ktorý každodenným prímaním ustavične bol s nimi, žil a trpel v nich. A odkiaľ je tá netečnosť, slabosť, chladnosť, zkazenosť atď. u dnešných kresťanov, ak nie odtiaľ, že tak zriedkavo a častokrát i nehodne pristupujú k stolu Pána? Kiežby to onedlho ináč bolo! Kiežby kresťani behom roku častejšie schádzali sa k prímaniu tela a krvi Pána, aby tak prímali záloh večného života!

V čom záleží náležitá príprava k prímaniu Sviatosti Oltárnej?

Príprava duše záleží v tom, aby sme sa očistili sv. pokáním od každého ťažkého hriechu a s náležitou pokorou a s tou žiadosťou k stolu Pána pristúpili, aby sme sa s Kristom spojili. Príprava telesná záleží v tom, aby sme pred prímaním od pol noci ani nič nejedli, ani nič nepili.

Jakými obradami slávime túto Sviatosť?

Verejným a riadnym slávením tejto Sviatosti je omša svätá; — ba omša svätá je nielen nekrvavou obetou nového zákona, ale spolu aj pamiatkou poslednej večery. Obrady pri tejto Sviatosti sú nasledujúce: 1. miništrant v mene prijímajúcich odrieka „confiteor“ (vyznávam sa Bohu všemohúcemu); 2. kňaz pozdvihnúc a ukážuc hostiu, praví: „Ajhľa, Baránok Boží, ktorý sníma hriechy sveta“, — a potom trikrát: „Pane, nie som hoden, aby s' vošiel pod strechu moju, ale len riekni slovo a bude uzdravená duša moja“; 3. kňaz každému do úst podá sv. hostiu a značiac ho sv. krížom, hovorí: „Telo Pána nášeho, Ježiša Krista nech chráni dušu tvoju k životu večnému. Amen.“ A nedeje-li sa prímanie pod sv. omšou, tak kňaz dáva konečne s ciboriumom požehnanie.

Odpustková modlitba. Chválená a zvelebovaná buď teraz a na veky najsvätejšia a najprevelebnejšia Sviatosť Oltárna.

(100 dní raz cez deň. Pod oktávou Božieho Tela tri razy denne 100 dní odpustky.)

Poučenie na druhú nedeľu po Svätom Duchu.

Vchod sv. omše: „Pán sa mi stal ochrancom a vyviedol ma na priestranosť; a zachránil ma, ponevráč ma chcel“. (17. Žalm 19. 20.) „Budem Ťa ľúbiť, o Pane, chrabrosť moja. Pán, pevnosť moja, a útulok môj a Vysloboditeľ môj“. (17. Žalm 1.)

Sláva Otcu, i Synu, i Duchu sv., jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Modlitba cirkevná. Učiň Pane, aby sme vždy mali bázeň a lásku oproti svätému Menu Tvojmu: lebo nikdy nezbavuješ správy Svojej, ktorých na pevnosti lásky Tvojej upevňuješ. Skrze Pána našeho, Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *z prvého listu sv. Jána h. 3., v. 13—18.*

Najmilejší! Nedivte sa, jestli vás svet nenávidí. My vieme, že sme prešli zo smrti k životu, poneváč milujeme bratov. Kto nemiluje, zotrváva v smrti. Každý, kto nenávidí svojeho brata, je vrah; a viete, že žiaden vrah nemá večného života prebývajúceho v ňom. Po tom sme poznali lásku Božiu, že on položil život Svoj za nás; i my máme klásť život za bratov svojich. Kto by mal dostatok tohoto sveta, a videl by svojeho brata trpeť núdzu, a zavrel by srdce svoje pred ním, jakože láska Božia zostáva v ňom? Synáčkovia moji! Nemilujme slovom, ani jazykom, ale skutkom a pravdive.

Vysvetlenie. Skutočne nábožní ľudia musia vždy niečo trpeť so strany zlého sveta, jako to už Kristus predpovedal; ale preto neprestávajú milovať svojich nepriateľov, jako svojich najlepších priateľov, a keby bolo treba, hotoví by boli aj život svoj položiť za nich, jako Kristus položil za Svojich nepriateľov. Tak by mal smýšlať každý dobrý kresťan, — lebo láska k blížnemu, jako i oproti nepriateľom, je všeobecný príkaz Boží, ktorý každého zaväzuje; ona je znakom, že sme z Boha zrodení k pravému životu; zášť proti blížnemu usmrcuje život v tom, kto je zášťou naplnený, a kto smrť žiada bližnému. Zášť tedy vrahom blížneho činí toho, kto je ňou naplnený. — Oproti tomu pravý kresťan podľa lásky sa líši od nepravého. (Ján 13. 35.) Ano, sv. Ján považuje lásku za istý znak vyvolenia k životu večnému, keď hovorí: „Vieme, že sme zo smrti prenesení do života, lebo milujeme bratov“. Ó, jak málo je takých vyvolených medzi dnešnými kresťanmi, poneváč tak málo lásky je medzi nimi. Keď my niekomu obyčajnú česť preukazujeme, o svojom priateľstve iného ubezpečujeme atď., — len slovom a jazykom ho milujeme, a tak mĺkvu, jalovú lásku bárskde na svete najdeme; — lež tak zriedkavá je láska v skutku a v pravde, ktorá preukazuje milosrdenstvo núdznemu spolublížnemu! A predsa len takejto láske sa sľubuje život večný, lebo len takáto láska sa zakladá na láske k Bohu.

Vzdychnutie. O Bože, ktorý si Sama Láska, daj my láskyplné srdce, aby som lásku k Tebe skutkami milosrdenstva oproti blížnemu svojmu preukazoval.

Evanjelium *sv. Lukáša h. 14., v. 16—24.*

Za onoho času riekol Ježiš Farizeom toto podobenstvo: Istý človek prichystal veliku večeru, a pozval na ňu mnohých. A poslal svojeho služobníka o hodine k večere, rieknuť pozvaným, aby prišli, lebo už všetko je pripravené. A začali sa všetci do jednoho vyhovárať. Prvý m riekol: Kúpil som dvorec, a musím vyjsť, a obozrieť ho; prosím ťa, maj mňa za vyhovoreného. A druhý riekol: Kúpil som pätoro záprahov volov, a idem ich vyzkúsiť; prosím ťa, maj mňa za vyhovoreného. A iný riekol: Vzal som si ženu, a preto nemôžem prijst. A navrátil sa služobník a oznámil to svojemu pánovi. Vtedy rozhnevaný hospodár riekol svojemu sluhovi: Vyjdi rýchle na ulice a uličky v meste, a uveď

sem chúdež, a nevládnych na údy, a slepých i kuľhavých. A riekol služobník: Pane, stalo sa, jako si rozkázal: i ešte zbýva miesta. A riekol pán služobníkovi: Vyjdi na cesty a k plotom a prinúť vojsť, aby sa dom môj naplnil. Lebo pravím vám, že žiaden z tých mužov, ktorí boli pozvaní, neokúsi večery mojej!

Čo sa má rozumeť pod spomínanou večerou?

Kráľovstvo nebeské a blaženosť večná, ktoré sú vyvoleným na konci čili na večer života pripravené. Že to aj Spasiteľ tak rozumel, vysvitá z toho, že On práve predtým o zmrtvýchvstaní spravodlivých hovoril, a jeden zo spolustolujúcich riekol: „Blahoslavený, ktorý sniedať bude v kráľovstve Božom!“ Nato odpovedal Ježiš týmto podobenstvom.

Kto je ten človek, čo túto večeru pripravuje?

Sám Ježiš Kristus, Boho-človek, ktorý — jako cirkev k spaseniu nášmu založil a dal nám večeru Svojho tela a krvi — tak Svojím životom, umučením a smrťou, Svojím zmrtvýchvstaním a nanebevstúpením zaslúžil nám blaženosť večnú, otvoril nebe a k tej hostine povolal všetkých najprv skrze prorokov, potom skrze apoštolov a ich nástupcov biskupov a riadne posvätených kňazov.

Prečo povedal Kristus toto podobenstvo?

Toto podobenstvo rozprával Kristus pri hostine jedného farizea v prítomnosti viacerých farizeov. A títo boli tej mienky, že hostina v kráľovstve nebeskom, to jest večné spasenie, jako synom Abrahamovým im i tak patrí. Preto, v svojej nadutosti, ani sa nestarali o podmienky, ktoré tí, čo k tej nebeskej hostine dôjsť chcú, najprv splniť musia. Takáto podmienka ale je, aby poslúchli pozvanie, ktorým ich Kristus k večere povoláva. A toto oni nečinili, preto sa ani k hodom nebeským nedostali.

Ktorí sú tí, čo boli najprv pozvaní?

Židia, ktorým proroci dávno predpovedali Messiáša a kráľovstvo Jeho.

Čo znamenajú tie výhovorky, ktorými sa povolaní omlúvajú?

Znamenajú predovšetkým tie príčiny, ktoré prekážaly židom v prijatí viery Kristovej; ale môžu sa pod nimi rozumeť

i tie pohnútky, pre ktoré mnohí neprijímajú pozvanie k pokániu, Sviatosti Oltárnej a k radostiam nebeským.

Ktorí sú tí, čo sa vyhovárali?

To sú v prvom rade židia a farizei, ktorí pýchou zaslepení, lakomstvom za statkami zemskými sputnaní, a rozkošami sveta omámení, nechceli Ježiša poznať a do cirkvi Jeho vstúpiť. Menovite pod tým, ktorý sa vyhováral, že **majer kúpil** a musí ho ísť pozrieť, majú sa rozumieť tí pyšní a lakomí ľudia, ktorí pre ustavičnú starosť o zemské majetky a bohatstvá nestarajú sa o svoje spasenie. Pod tým, čo **päť záprahov** volov kúpil atď., majú sa rozumieť tí, ktorí sú tak zaujatí prácou a obchodami, že im nezbýva času pracovať pre nebo, ktorí ešte i nedele a sviatky používajú k obchodu. Pod tým, **ktorý ženu pojal** a bez okolkov povedal, že nemôže prísť, majú sa rozumieť tí telesní, chlipní ľudia, ktorí pre telesné rozkoše celkom sú otupelí oproti duchovným a nebeským radostiam. A ponevráč takíto ľudia nechcú prísť k nebeskej hostine, a nehodnými sa jej činia, povoláva k nej Boh iných.

Ktorí sú tí druhí, tí chudobní, chromí atď., ktorých potom Pán Boh k nebeskej hostine povolal?

Sú to tí pučliví a ponížení židia, verejní hriešnici, — tak tiež Samaritáni a pohani, ktorí neodmietli Ježiša a Jeho učenie, jako to učinili pyšní, nadutí a v rozkošiach žijúci farizei a zákoníci, ale Ho s vierou prijali, do cirkvi Jeho vstúpili a stali sa účastnými večného spasenia. — A stáva sa to často, že Boh odvrhuje od Seba pyšných, lakomých, chlipných kresťanov, ktorí povolanie neprímajú, a prijíma ponížených ľudí, kajúcich hriešnikov, ktorých milosťou Svojou a vnuknutím, tak tiež dopúšťaním protivenství odlučuje od milovania sveta a hriešnych rozkoší, a spolu núti k tomu, aby na radostiach úprimne nábožného života tu na zemi a vo večných slastiach v nebesiach účasť brali.

Na čo nás ešte upomína toto podobenstvo?

Na najsvätejšiu Sviatosť Oltárnu, v ktorej Ježiš Kristus Sám Seba podáva za pokrm k životu večnému. Aj k tejto presvätej večere sú všetci pozvaní; — ale aj z tejto vystávajú mnohí pyšní, telesne smýšlajúci a rozkošiam hoviaci ľudia, — kdežto duše ponížené, kajúce, Boha milujúce, naplnené bývajú rozličnými milosťami a darami Božími.

Čo sa z toho učíme?

To, že pyšní, lakomí, svetárski a telesní ľudia, ktorých sluhovia Kristovi ustavične povolávajú k prímaniu, k Sviatosti Oltárnej a životu večnému, ale ktorí toto povolanie neprímajú, vytvorení budú z kráľovstva nebeského; — a naopok ľudí biednych, chudobných a ponížených, kajúcich hriešnikov milosťou a vnuknutím Svojím, protivenstvami na nich dopustenými sťaby núti účasť brať na radostiach Jeho nebeskej večery. Uváž: do ktorej triedy týchto ľudí prináležíš ty?

Vzdychnutie. Ďakujem Ti, najmilosrdnejší Ježiši, že si mi zásluhami Svojimi veľkú hostinu, večné spasenie vydobyť a pripraviť ráčil. Povzbudzuj, ba aj prinucuj ma časným trápením, aby som srdce svoje od všetkého odtrhol, čo mi v dosiahnutí večného spasenia prekáža.

Poučenie o svätom prímaní.

„Istý človek pripravil hostinu veľkú.“
(Luk. 14. 16.)

Čo je sväté prímanie?

Sväté prímanie je skutočné požívanie tela a krvi Kristovej za pokrm duše.

Čo tedy prímame pri svätom prímaní pod spôsobom chleba?

Prímame celého Krista, Jeho telo, Jeho krv, Jeho dušu, Jeho Božstvo; lebo pod spôsobom chleba je celý a nerozdelený Kristus prítomný, jako celý a nerozdelený je v nebi.

Či sme povinní k svätému prímaniu pristupovať?

Áno, lebo k tomu nás Božský príkaz zaväzuje. Lebo Kristus zretedelne pravil: „Amen, pravím vám: nebudete-li požívať telo Syna človeka a nebudete-li piť krv Jeho, nebudete mať život v sebe“. Tedy pod pokutou večného zatratenia sme povinní Sviatosť Oltárnu prímať. Aj cirkev sv. zákonom svojím ustanovila, aby sme aspoň raz v roku, a síce okolo Veľkej noci hodne prímali, — a ťažkými trestami hrozí tým, ktorí sa proti tomuto príkazu prehrešujú.

Jak často máme k svätému prímaniu pristupovať?

Ohľadom tohoto sa nedá určité pravidlo postaviť. Ale 1. u starých kresťanov, ktorí boli od samých apoštolov po-

učení, v obyčaji bolo každý deň k sv. prímaniu pristupovať. 2. Ešte aj v deviatom storočí nakladali biskupi, aby veriaci každú nedeľu a väčší sviatok prímali. 3. Cirkevný snem tridentský hovorí: „Všetci veriaci, kedykoľvek sú na svätej omši prítomní, mali by nielen duchovne, ale aj dľa sviatosti prímať aby v hojnej miere mali podiel na ovocí tejto svätej obety". A na druhom mieste vraví: „Svätý snem s otcovskou dobrosrdečnosťou žiada, napomína, a prosí pre láskavé milosrdenstvo Boha nášho, aby všetci tí, ktorí sú v mene Kristovom spojení, sväté tajemstvá tela a krvi Ježiša Krista s takou stálosťou a pevnosťou viery, takou vrúcnosťou, takou pobožnosťou a úctou verili a ctili, aby tento nadprirodzený chlieb často prijímať mohli". 4. Rímsky katechismus — dľa nariadenia tridentského snemu zhotovený a od pápežskej stolice potvrdený — hovorí: „Veriaci by sa mali pridržať toho, že sv. prímanie musí sa častejšie opakovať". Či by ale lepšie bolo toto každý mesiac, alebo každý týždeň, alebo každý deň činiť, o tom sa nedá určité, pre každého platné pravidlo predpísať. — ale najspoľahlivejšie je to pravidlo sv. Augustína: „Ži tak, aby si každý deň mohol prímať". — Ale nielen sv. Augustín bol tej mienky: hrešíš-li denne, aj prímaj denne; — lež kto pilný pozor dáva na to, i sám sa ľahko presvedčí, že všetci svätí otcovia, ktorí o tomto predmete písali, boli takého presvedčenia. Jasné je tedy, jako smýšľa cirkev svätá o sv. prímaní, a každý dobrý kresťan bude vedieť, čo má dľa úmyslu cirkvi konať. Avšak už aj tie hojné milosti nás povzbudzujú, aby sme čím častejšie prímali.

Ktoré sú účinky hodného prímania?

O tejto veci nasledovne píše učiteľ cirkevný, sv. Tomáš aquinský: „Štvoro zlých veci nás obkľučuje v tomto živote: 1. pokúšanie diabolské, 2. náklonnosť k zlému a hriešne zažiadanie, 3. poškvrnenosť srdca, a 4. urážanie nášho Stvoriteľa. Proti týmto nám pomáha štvoraké ovocie požehnaného plodu života Matky Božej; lebo sv. prímanie odháňa od nás diabla, oslabuje v nás zlé žiadosti, očisťuje dušu našu od škvrny a krotí hnev Boží. — Ďalej štvoraké sú slabosti a nedostatky, pod ktorými prítomný život náš trpí: 1. Nevedomosť čili nedostatok sebapoznania, 2. nedostatok lásky k blížnemu, 3. nedostatok chuti k duchovným veciam, 4. nedostatok sily vôle k vykonávaniu dobrého. Aj proti týmto slabostam nám pomáha štvoraké ovocie sv. prímania: ono osvecuje rozum, lebo

obsahuje v sebe ‚pravé svetlo', — zapaľuje v nás lásku k Bohu a k blížnemu, lebo spája nás aj s druhými kresťanmi. Jeden chlieb, jedno telo sme mnohí, my všetci, lebo máme podiel na jednom chlebe (1. Kor. 10. 17.); vzbudzuje v nás chuť k duchovným veciam, lebo ono je chlebom s neba, ktorý všetku slasť zahrňuje v sebe; celého človeka posilňuje k dobrému, zvlášť čistote, lebo ono je chlebom silných a' vínom, ktoré panny plodí'. — Konečne štvoraké sú údery, pliagy, pod ktorými v tomto živote stoneme: 1. Zavinenie večnej smrti, 2. pominuteľnosť tohoto života, 3. biedy a strasti tuzemského vyhnanstva, 4. nastávajúce rozpadnutie zemského žitia. Aj proti týmto spomáha sv. prímanie: oslobodzuje nás od večnej smrti, rozmnožuje zásluhy dobrého živobytia, privádza nás do nebeskej vlasti a kriesi telo k večnému životu".

Kto príma nehodne?

Ten, kto vie, že sa nachádza v stave hriechu, a predsa príma, činí sa vinným nehodného prímania, svätokrádeže a najčernejšieho nevďaku oproti Kristovi a priťahuje si tým večné zatratenie, už v tomto živote prepadá trestu zaslepenosti a zatvrdlivosti srdca a často býva náhlou smrťou alebo iným spôsobom trestaný.

Čo máme činiť, aby sme nehodne neprímali?

Dľa príkazu sv. Pavla apoštola máme sa pred prímaním starostlive skúmať, to jest svoje svedomie vypýtať, aby sme videli, či sa nenachádzame v smrteľnom hriechu, — a jestli najdeme, že hriech tlačí dušu našu, máme sa skrúšene, platne vyspovedať

Či aj všedné hriechy činia prímanie nehodným?

Nie, lež veľmi umenšujú spasiteľné účinky sv. prímania. Tak sa potom stáva, že takí, ktorí so všednými hriechami prímajú, vo veľkej miere sa pozbavujú vňútornej útechy, zalúbenia na duševných a Božských veciach, tej sily vo vykonávaní dobrého, ktorá býva výsledkom a ovocím tejto Sviatosti. Preto vidíme mnohých, čo aj často prímajú, že sú v čnostiach slabí a mĺkvi.

Poučenie proti chlipnosti.

„Ženu som pojal a preto nemôžem prísť.“
(Luk. 14. 20.)

Táto výhovorka tak zneje, jakoby stav manželský zamedzoval prístup k radostiam nebeským. Ale vec nemá sa tak, lebo človek aj v stave manželskom môže dôjsť spasenia, plní-li si svoje povinnosti a čistý a mierny život vedie pritom. Kto však nečistotne žije, či v stave manželskom, či krem neho, dedičom kráľovstva nebeského byť nemôže.

A kto by sa nevynasnažoval pannenský cit a čistotu srdca si zachovať? Jak blažení sú už tu na zemi čistotní srdcom! Zaľúbenie majú v nich ľudia i Boh; vždy majú dobré svedomie, — sú ozdobou, skvostom a blahom celých rodín, sú chrámami Ducha sv., Duch sv. prebýva a panuje v nich: preto najväčšiu rozkoš nachádzajú v Bohu a Božských veciach a každá ich myšlienka a cit, každá ich žiadosť a túžba, každé ich slovo a skutok sú sväté a Bohu milé. Dá sa ešte myslieť väčšia rozkoš a blaženosť? A ešte hojnejšia ich očakáva, lebo o nich vraví Kristus: „Blahoslavení čistotní srdcom, lebo oni Boha uvidia“. (Mat. 5. 8.)

A naopak: jak nešťastný je nečistotný? Duch sv. viacej nežije a neprebýva v ňom, Toho on vyhnal z chrámu svojho a prijal ta nečistého ducha, ducha hriechu. Zmizla radosť, jakú nachádzal predtým v Bohu, v Spasiteľovi, v modlitbe, v nábožných skutkoch a cvičeniach. Minula sa tá jeho zbožná viera, tichá láska, veselá nádej, otvorenosť srdca, pokora duše. Miesto týchže zaujaly nečisté myšlienky, neslušné žiadosti a hnusné pôžitky poškvrňujú telo, voľakedy tak čisté a nepoškvrnené. Ale všetko to ešte neni dosť, — ešte aj iné hriešne žiadosti a náklonnosti vznikajú v srdci, menovite: dychtivosť za pôžitkami a zábavami, nadutosť, pýcha, nestydatosť, klam a pretváranie, závisť, strach atď. Nakoľko poškvrnil tedy chrám Ducha sv. nečistotný! Krem toho oddáva telo svoje, ktoré je čiastkou a údom Kristovým, do služby hriechu, — a tak dôstojnosti zbavuje to telo, ktoré niekdy má z mrtvých vstať a s Kristom v sláve sa objaviť; — unižuje seba samého, stávajúc sa nástrojom hriechu, — hreší proti celému človečenstvu a stáva sa svodcom nevinných duší, — hriechom svojím sa mnohokrát pozbavuje všetkej nádeje polepšenia; — oslabuje silu ducha a ničí zdravie tela svojho; — prináša hanbu na rodičov, príbuzných, ba na celú obec a vystavuje sa nebezpe-

čenstvu, že takýto život vždy bude viesť, kým ho smrť nepovolá do večného zatratenia, — lebo smilník sa ťažko polepšuje. Žiadosť — hovorí múdry Sirach (23. 22—23.), jako oheň, nevyhasne, kým všetko nestroví a nepohltne. A bez obrátenia smilník nedôjde spasenia, lebo do nebies sa nič nečistého nedostane. Preto aj sv. Pavel zretelne hovorí (I. Kor. 5. 9.), že ani smilníci, ani modloslužobníci, ani cudzoložníci, ani s chlapmi hýriaci nebudú vládnuť kráľovstvom Božím. — Ba octnú sa v tej ohnivej a syrkovej priepasti, o ktorej spomienku činí Kniha Zjavení 20. 9. — Nakoľko nenávidí Boh chlipnosť, patrné je z viacerých udalostí starého zákona. Prečo ľutoval Boh, že stvoril človeka? (I. Mojž. 6. 6.) Prečo zničil potopou sveta celé pokolenie ľudské, vyjmúc Noema a rodinu jeho? (Tamže 6. 17.) Prečo spálil mestá Sodomu a Gomorhu syrkovým ohňom? (19. hl.) Prečo potrestal náhlou smrťou bratov Hera a Onana? (38. hl.) Prečo vykorenil skoro celé pokolenie Beniamina? (Sudc. 20. hl.) Pre hriech nečistoty! — A tie krajinské pliagy, ktorých príčiny neznáme, čo inšieho sú, než tresty smilnosti, jakou je svet poškvrnený? A toto všetko čo je proti tomu červu, ktorý nikdy nezhynie? proti tomu ohňu, ktorý nikdy nevyhasne? proti syrkovej močari, v ktorej smilníci s diablom a anjelmi jeho na veky budú mučení vo dne i v noci? Ach, ľudia, chráňte sa tohoto hriechu!

Zapamätajme si i to, že každá nečistá myšlienka, žiadosť, pohľad, slovo atď. sú ťažkými hriechami, ktoré nás vytvárajú z neba; lebo kto chlipným okom pozre na ženu, už je vinným v mysli svojej cudzoložstva (Mat. 5. 28.); a ani o jednom hriechu, jako o tomto, neplatia tak tie slová, že kto raz k hriechu privolil, vždy hlbšie a hlbšie klesá; začína najprv pri skutkoch, ktoré len za maličkosť považuje, — ale ktoré už samy v sebe peklo zasluhujú — potom sa vždy väčších a väčších ohavností dopúšťa, konečne sa octne v takej priepasti hriechov, že ho odtiaľ len zvláštna, mimoriadna milosť Božia môže vyslobodiť. Preto aj týchto takzvaných maličkostí sa usilovne máme chrániť, jako sú na príklad neslušné reči, žarty atď.

K zachovaniu čistoty nasledovné prostriedky odporúča nábožný biskup Sailer: 1. Chráňte sa zaháľania; lebo pri zaháľaní povstávajú v nás zlé myšlienky a hriešne žiadosti. 2. Chráňte sa čítania mrzkých, dušu otravujúcich kníh. Takéto čítanie rozpaľuje krv vašu a city vaše, napomáha hriešnu obrazotvornosť, vzbudzuje zlé žiadosti, ochabuje srdce, soslabuje chuť k práci, činí hriech sladším a konečne — nepostrádateľným.

3. Chráňte sa všetkej nemiernosti v jedení a v pití; — lebo nemiernosť poburuje všetky náruživosti, omámi rozum, udusuje v človekovi všetku samoúctu, povzbavuje ho všetkej sily k čnosti a nevyhnutnými činí tie najväčšie výstupnosti. Nemierny človek neni v stave konať dobré, jako chcel, a činí zlé, ktoré nechcel. 4. Stráňte sa zkazených a nákazlivých spoločností. Kde je udomácnená rozpustilosť nešlachetníkov a bezočivosť ženštín, tam — pre Boha — neprekročte prah príbytku! Tam von a dnu chodí smrť, hriech, diabol. 5. Zachráňte si stydlivosť. Čo vás zbavuje stydlivosti, to vás olupuje o čistotu. Stydlivosť je hatou chlipnosti; kto zrúca túto hať, bránu otvára smilstvu. 6. Zachovajte si v sebe samoúctu. Ste chrámami Božími — a chlipnosť rúca tento chrám. 7. Zachovávajte v sebe úctu oproti nevinným a čistotným dušiam. Navykajte sa na to, aby ste pri každom skutku vašom uvážili: či by som to mohol, mohla učiniť v prítomnosti poctivej osoby, statočného, poriadneho muža, ktorý ma ľúbi? 8. Zachovajte v sebe bázeň oproti Bohu. Jako by som mohol zhrešiť proti Ježišovi? Toto je heslo bohabojných, ktorí práve preto, že boja sa Boha, odporujú každému pokušeniu k zlému. Kto nikdy nezabúdza na to, že ho Boh všade vidí, ten sa tak ľahko nedopustí niečoho, čoho by sa pred nábožným, múdrym priateľom svojím nedopustil. 9. Zachovajte v sebe živú pamiatku smrti Kristovej, ktorý tie najväčšie muky podstúpil, aby duše ľudské očistil. On vyprázdnil horký kalich smrti, aby ma spasil: a ja mám piť jedovatý pohár pôžitkov, aby som na veky bol zatratený? 10. Zachovajte v sebe vieru v tela z mrtvých vzkriesenie a v Božský súd. Čo zasejeme, to budeme žať, a zmrtvýchvstanie a súd budú dňom veľkej, všeobecnej žatvy. Jak strašné, jak hanebné, jak hrozné bude zmrtvýchvstanie hriešnika, ktorý poškvrnil telo svoje. A súd: „Odídite, vy smilníce, do ohňa večného!“ Kto znesie tento súd? Kto toto verí, ten nikdy nezhreší! 11. Varujte si srdce od prvého hriechu, od prvej žiadosti, ktorá vás poškvrní. Prvým hriechom ste veľký krok učinili ku konečnej záhube. 12. Zachovajte v sebe chuť k modlitbe, majte zaľúbenie a dôveru v nej. Hovorte s Pavlom: „Všetko, všetko, čo učiniť mám, len skrze Toho učiniť môžem, ktorý ma posilňuje“. Kto nehľadá v modlitbe posilu k víťazstvu, premožený bude chlipnosťou. — Ešte iné k zachovaniu čistoty slúžiace prostriedky sú nasledujúce: 1. Častá, vytrvanlivá a vrúcna modlitba. 2. Horlivé ctenie a vzývanie blahoslavenej a vždy nepoškvrnenej Matky Božej, Marie, ktorá

je milovnicou a záštitou čistoty. 3. Prísne uváženie zlého, ktoré z tohoto hriechu pochádza, jako: utratenie cti, dobrého mena, zdravia atď. 4. Chránenie očí, cez ktoré pokušenie sa vkrádza do duše. 5. Rýchle odstránenie zlých myšlienok. Konečne 6. časté prímanie svätých sviatostí, pokánia a prímania, aby človek láskavým a spasiteľným napomínaním spovedeľného otca posilnený a vzbudený bol k boju proti nečistote. Tieto prostriedky môžu použiť i tí, ktorí sa už hriechu nečistoty dopustili, aby sa nového úpadku tým horlivejšie varovať a chrániť mohli. — O čisté duše, použite tieto prostriedky k zachovaniu vašej čistoty, aby ste si nevinnosť i na druhý svet preniesť mohli!

Vzdychnutie. Rozpáľ, Pane Bože, srdcia naše a ľadviny naše, ohňom Ducha Svätého, aby sme Ti čistým telom a nepoškvrneným srdcom slúžili. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Poučenie na sviatok Božského Srdca Ježišovho.

(V piatok po oktáve Božieho Tela.)

Čo ctí dneská cirkev svätá?

Ctí lásku Ježiša Krista pod obrazom živého telesného Srdca Ježišovho. To dvoje ctí naraz: telesné Srdce, ktoré je sídlom a obrazom lásky Ježišovej, a túto lásku, ktorou je telesné srdce naplnené.

Zreteľne je to vyslovené v rimskom breviariume: „Pápež, Klement XIII., na prosbu niektorých cirkví dovolil, aby sa sviatok najsvätejšieho srdca svätil, aby veriaci pod obrazom tohoto Srdca tým zbožnejšie a horlivejšie ctili lásku, ktorú Kristus v Svojom umučení a v smrti za vykúpenie človečenstva podstúpenej a v ustanovení na pamiatku tejto smrti Sviatosti a krve Svojej preukázal a aby veriaci tým hojnejšie ovocie tejto lásky dostávali.“ A pápež Pius VII. roku 1781. takto písal biskupovi pistojskému: „Svätá stolica dosť jasne vyslovila, čo za cieľ má podstata tejto pobožnosti: aby sme totižto nesmiernu lásku a presahujúcu náklonnosť Spasitela v Jeho Srdci, jako v obraze, obdivovali a ctili“.

Jako povstal tento sviatok?

Láska Božského nášho Spasiteľa bola od prvopočiatku v cirkvi katolíckej obdivovaná a ctená a v rozličných sviatkoch

Pána oslavovaná. Ale úcta tejto lásky v spojení s úctou telesného Srdca Ježišovho, jako sídla a obrazu Jeho lásky — táto úcta zjavila sa len neskoršie v cirkvi svätej. Časté a nábožné rozjímanie veľkej lásky, ktorú Ježiš v Svojom horkom — telesnom a duševnom — utrpení dokázal, menovite uctenie Jeho svätých päť rán, vzbudilo pozornosť veriacich tak na muky, ktoré srdce Ježišovo podstúpilo, jako i na ranu, ktorú prebodnutím kopiou utrpelo a na úmysel Kristov, pre ktorý si Svoje Božské srdce otvoriť dovolil. Od jedenásteho stoletia v spisoch svätých viaceré miesta sa nachádzajú, z ktorých vysvitá, že od tej doby telesné Srdce Ježiša bolo zvláštne uctené a pri tejto úcte veriaci vždy vrúcnejšie uvažovali a ctili vnútorné bolasti Pána a lásku Jeho. Rozšírenie týchto spisov a hojné úžitky tejto pobožnosti spôsobily, že tá úcta bola všeobecne poznaná a rozšírená. Ale k rozšíreniu tejto pobožnosti najviac sa príčinila blahoslavená služobkyňa Božia, Margaretha Alacoque. Táto panna bola mníškou rádu navštívenia Marie vo Francúzsku, zomrela roku 1690, a bola roku 1865 od pápeža Piusa IX. za blahoslavenú vyhlásená. Margarethe sa viac ráz zjavil Spasiteľ a vyjavil jej tajemstvá Svojho Srdca, hojnosť Svojej lásky, a tie poklady milosti, ktoré udeliť chce tým, ktorí lásku Jeho pod obrazom Jeho Srdca zvlášte ctiť budú. Menovite však žiadal, aby sa v cirkvi katolíckej k úcte Jeho Srdca zvláštny sviatok zaviedol, a síce ku zadosťučineniu za tú chladnosť, ľahostajnosť a zlosť, ktorými ľudia v Sviatosti Oltárnej tak škarede sa Mu odplácajú. Zato im hojné milosti prisľúbil. Keď toto zjavenie po smrti panny na svetlo prišlo, mnohí pobožní a Bohom osvietení biskupi odporúčali túto pobožnosť veriacim a uchádzali sa u rimskej Stolice o zavedenie sviatku k úcte Božského Srdca. Klement XIII. roku 1765 vyhovel najprv tejto prosbe u poľských biskupov a arcibraterstva svätého Srdca v Ríme. Od týchto čias táto pobožnosť s takou rýchlosťou rozširovala sa, že roku 1856 sotva bolo jedného biskupstva, v ktorom by sa tento sviatok nebol slávil. Preto pápež Pius IX. nariadil, aby sa tento sviatok v celej cirkvi slávil, a síce v piatok po oktáve Božieho Tela.

Prečo ctí cirkev svätá dnešný deň s láskou Ježišovou spolu aj telesné Srdce Pána?

Činí to z viacerých vážnych príčin: 1. Telesné Srdce Ježiša je nerozlučiteľne spojené s Božstvom Ježiša, je tedy skutočne **Božské** Srdce. Preto, jako celá ľudská príroda

Ježišova, najväčšiu úctu a poklonu našu zasluhuje. 2. Toto Srdce je žriedlom, z ktorého drahocenná krv, opravdivá cena spasenia nášho tiekla; poneváč táto krv až do poslednej kvapky vytiekla pri prebodnutí Srdca, preto Ono je najšlachetnejšou čiastkou obety, ktorú Kristus telom a krvou Svojou priniesol za nás. Toto je ten svätý, živý, Božský oltár, na ktorom sa obeta tela Kristovho v svojej úplnosti objavuje. 3. Duša Kristova obživuje toto Srdce a vo väčšej miere je naplnené vnútornými mukami Ježiša, Jeho úzkosťou, Jeho zármutkom atď., než bársktorá čiastka tela Jeho; preto myšlienka telesného Srdca vzbudzuje aj pamiatku trpkých múk a bolastí Srdca tohoto. 4. Podobne telesné Srdce je to, v ktorom láska Ježišova celkom zvláštnym spôsobom citlive zjavuje sa, preto právom sa môže menovať sídlom lásky Ježišovej a láskyplným Srdcom. Je tedy aj oltárom, na ktorom láska, oheň obetný horí, ktorý strávi obetu Boho-človekom za nás prinesenú. — Z týchto príčin telesné Srdce Pána je najspôsobnejšie k tomu, aby nám pred oči postavilo duševné muky Ježiša, ktoré ešte väčšie a vzácnejšie boly, než telesné, a aby vzbudilo v nás úctu k obete Kristovej. Preto teda hovorí breviar, že sviatok Srdca Ježišovho zavedený bol, aby veriaci lásku Ježiša pod obrazom Jeho Srdca ešte nábožnejšie a horlivejšie ctili a ovocie tejže ešte v hojnejšej miere obdržali. — Z tej samej príčiny dovolila cirkev obraz Srdca Ježišovho v známej podobe predložiť veriacim. Plamene označujú lásku Ježišovu, ktorou bolo Srdce Jeho naplnené; rany, vytekajúca krv, tŕňová koruna a kríž upamätúvajú nás na bolasť Ježiša na kríži a na úplnú oddanosť Jeho pri smrti, — jako i na čnosti, ktoré Spasiteľ v mukách Svojich dokázal, na príklad láska a poslušnosť Srdca k Otcovi, plamenná horlivosť za slávu Jeho a spasenie duší, Jeho tichosť a trpezlivosť, láska k nepriateľom atď.

Na ktoré dôkazy lásky Ježišovej obracia dnes cirkev svätá zvláštnu pozornosť?

V modlitbe cirkevnej hovorí: slávime pamiatku zvláštnych dobrodení lásky. Za takéto kňazský breviar (v 6. čítaní) označuje dve: 1. Ustanovenie najsvätejšej Sviatosti Oltárnej: 2. horké umučenie a smrť Pána. Na tieto dva dôkazy lásky poťahuje sa všetko, čo na dnešný deň cirkev svätá v kňazských hodinkách a pri omši svätej k rozjímaniu a modleniu predpisuje.

Jako má katolícky kresťan dľa úmyslu cirkvi svätej tento deň zasvätiť?

1. Má sa v najhlbšej pokore klaňať Božskému Srdcu a Sviatosti Oltárnej. 2. Má si k srdcu vziať lásku Ježišovu, ktorú On pri dvojnásobnej obete, na kríži a na oltári, preukázal. 3. Najúprimnejšiu vďaku má za to vysloviť Pánovi. 4. Túto nekonečnú lásku má tiež láskou odplácať, a síce nielen slovami, ale úplným podriadením svojej vôle. 5. Má si pomyslieť, jako znevažujú a zneucťujú mnohí nekonečnú lásku Srdca Božieho a jako Ho mnohí v Sviatosti Oltárnej svätokrádežne obrážajú a preto má vyslovit svoje najhlbšie poľutovanie nad tým a za náhradu on Ho má prijať do srdca svojho skrze hodné, vieryplné prímanie. 6. Má sa vynasnažovať, aby Božské Srdce potešil nasledovaním Jeho čností, lásky k Bohu a k blížnemu, tichosti a pokory. 7. Konečne tým má preukazovať úctu svoju lásky a milosrdenstva plnému Srdcu Ježišovmu, že vo všetkých okolnostiach a potrebách v Ňom bude útočiste hľadať, ktorý povedal: „Prídite ku Mne všetci, ktorí ste unavení a obťažení, a Ja vás občerstvím“. — Kresťan, ktorý takým spôsobom v duchu cirkvi ctí Božské srdce, musí byť presvedčený, že mu Pán tieto znaky lásky štedre a hojne odplatí.

Vchod sv. omše znie: „Smiluje sa Boh podľa množstva smilovaní Svojich; lebo nie zo srdca pokoril a zavrhol synov ľudských; Boh je láskavý oproti dúfajúcim v Neho, dobrotivý oproti dušiam, ktoré túžia za Ním. (Plač Jer. 3. 32. 33. 35.) „Milosrdenstvo Božie na veky budem ospevovať, s pokolenia na pokolenie.“ (88. Žalm 1.) Sláva Otcu, i Synu, i Duchu Svätému, jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Modlitba. Prosíme Ta, všemohúci Bože, popraj nám, aby, ktorí sa v najsvätejšom Srdci milovaného Syna Tvojho chlúbime a zvláštne dobrodenia lásky Jeho oproti sebe ctíme: aj teraz sme sa v Ňom kochali, aj účinky Jeho požívali. Skrze tohože Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *z Izaiáša proroka h. 15., v. 1—6.*

Oslavovať ťa budem Pane, že ačkoľvek si bol na mňa rozhnevaný, prchlivosť Tvoja sa odvrátila, a potešil si mňa. Hľa, Boh je Spasiteľ môj, budem konať dúfanlive, ani sa obávať; lebo sila moja a chvála moja je Pán, a on stal sa mi k spa-

seniu. Budete čerpať vodu s radosťou zo žriedel Spasiteľových, a rieknete v ten deň: Oslavujte Pána a vzývajte jeho meno; a rozpomeňte sa, že jeho meno je vyvýšené. Prespevujte Pánovi, lebo veľkolepe konal, zvestujte to po celej zemi. Plesaj a vychvaľuj obyvateľkyňa sionská; lebo veliký je ustred teba Svätý Izraelský.

Vysvetlenie. Slová dnešného sv. čítania sú poďakujúcim spevom židov za vyslobodenie z rúk nepriateľských a spolu predpovedaním budúceho vykúpenia pokolenia ľudského od hriechu a smrti skrze Ježiša Krista. S radosťou budú vtedy čerpať ľudia z prameňov Spasiteľa, — hovorí prorok. Tieto pramene sa otvorily v Božskom Srdci Ježiša, jako dnes cirkev spieva: „Zo Srdca rany rodí sa cirkev Pánu Ježišu poddaná: je otvorom na boku archy k spáse národa položeným, z neho prýšti milosť, sťa sedmoramenná rieka“. Tejto milosti sa máme tešiť a zvlášte milosti tej, že Svätý Izraela, Ježiš, Syn Boží, s úplnou, nekonečnou láskou Srdca Svojho prebýva na prostred Siona v cirkvi katolíckej, v najsvätejšej Sviatosti Oltárnej a zostáva tam až do konca sveta. — O! pristupujme často k tomuto večnému prameňu milosti, k najsvätejšiemu Srdcu, a s dôverou čerpajme tam útechu a pomoc, otúženie a posilnenie svojmu slabému srdcu.

Evanjelium *sv. Jána h. 19., v. 31—35.*

Za onoho času židia (poneváč to bol deň prípravný), aby nezostaly telá na kríži cez sobotu (bol totižto veliký deň v tú sobotu), prosili Piláta, aby im boly zlámané hnáty, a boli aj sňatí. Prišli teda vojaci i polámali hnáty prvému i druhému, čo boli ukrižovaní s ním. Ale keď prišli k Ježišovi a videli ho už zomrelého, nezlámali mu hnáty; lež jeden z vojakov otvoril mu kopiou bok a naskutku vyšla krv a voda. A ten, kto to videl, vydáva svedoctvo o tom, a svedoctvo jeho je pravdivé.

Prečo prebodol jeden z vojakov bok Pánovi?

Dľa zákona židovského nesmel byť zločinec v sviatočný deň ani odpravený, ani telo popraveného nesmelo zostať na popravišti; a poneváč za dňom usmrtenia Krista Pána práve

Veľká noc nasledovala, žiadali židia vladára krajinského, Piláta, aby dal pochovať mŕtve telá Ježiša a dvoch lotrov. Ale prv, než by sa to bolo stalo, musely byť kosti ukrižovaných dľa zákona rimského železnými drúčkami polámané. Toto aj urobili vojaci u dvoch lotrov, ktorí ešte žili, — keď však k Ježišovi prišli a žiadneho života v Ňom nenašli, jeden z vojakou otvoril kopiou bok Ježišovi, jako to všetko po predku bolo predpovedané od prorokov.

Prečo si chcel dať Ježiš poraniť a otvoriť Svoje Srdce?

1. Aby vyplnil proroctvo a tak posilnil vieru Svojich. Tak sv. Ján Zlatoústy hovorí: „Čo židia zlostným úmyslom učinili, tým len potvrdili pravdu. Lebo jestvovalo o tomto takéto proroctvo: „Uvidia, koho prebodli". A nielen to; tento hanebný skutok židov slúžil aj neskorším kresťanom k upevneniu vo viere, na príklad Tomášovi a iným. 2. Aby sa tým označilo narodenie cirkvi svätej zo svätého Srdca Jeho, jako sv. Bonaventura píše: „Riadením Božím sa to stalo, že jeden z vojakov prebodnul a otvoril ten svätý bok, aby sa z boku zosnulého Krista cirkev utvorila. Lebo tak sa mala odtiaľ vyroniť krv a voda, cena nášho vykúpenia, ktorá — z ukrytého žriedla Srdca pochádzajúc — mala dodať sily sviatosťam cirkvi, udeliť život milosti, a pre žijúcich v Kristu mala sa stať nápojom živej vody, ktorá tečie k životu večnému. Hor' sa tedy, duša, Krista milujúca, a prilož ústa svoje, aby si čerpala z prameňov Spasiteľa". 3. Aby sa nám otvorilo útočiste v potrebách našich. Ctihodný Lansberg, z rádu kartauzianských vraví: „Ježiš si aj preto chcel dať otvoriť Srdce Svoje, aby nám poprial útočište v pokušení, útechu v zármutku, ochranu v protivenstvách, útulok vo všetkých nehodách, svetlo v pochybnostiach, a aby všetci, ktorí sa do týchto svätých rán pohružujú, okúsili radosť svätej lásky a získali si spasenie a blaho večné". 4. Konečne, aby nám ukázal veľkosť Svojej lásky a aj v nás vzbudil lásku oproti Sebe, jako píše sv. Bonaventura: „Jako by mohol byť lepšie dokázaný zápal lásky, než tým, že si nielen telo, lež i Srdce chcel dať poraniť? Kto by nemiloval toto ranené Srdce? . . . Kým tedy v tomto tele žijeme, jako len môžeme, milujme a objímajme nášho Raneného, ktorého ruky, nohy, bok a Srdce bezbožní delníci prebodli. Postavme sa Mu, aby srdce naše sväzkami lásky k sebe pripútal a šípom lásky poranil".

Odpustkové modlitby. „Pochválené, zvelebené, milované a vďačne ctené buď v každom okamžení Srdce Ježišovo v svätej Sviatosti vo všetkých bohostánkoch sveta až do splnenia časov. Amen.“ (Odpustky: 100 dní raz cez deň. Pius IX., 29. februára 1868.)

„Ježiši, tichý a ponížený Srdcom, učiň srdce moje, jako Srdce Tvoje.“ (300 dní odpustky, raz cez deň. Pius IX., 25. januára 1868.)

„Hla, najláskavejší Ježiši, jak ďaleko si Ty išiel v láske Svojej! Svojím telom a drahou krvou Svojou si mi pripravil Božský stôl, aby si sa mi celkom daroval. Kto Ťa pohnul k tak nesmiernej láske? Nikto iný, než Tvoje najláskavejšie Srdce! O, poklony najhodnejší Ježiši môj, horiaca pec lásky Božej! prijmi dušu moju do Tvojej Svätej Rany, aby som sa v tejto škole lásky naučil milovať Boha, ktorý mi tak podivuhodné dôkazy lásky Svojej dať ráčil. Amen.“ (100 dní odpustky, raz cez deň. VII. Pius, 9. februára 1818.)

Poučenie o braterstvách, zvlášť o braterstve najsvätejšieho Srdca Ježiša.

Čo sú braterstvá?

Braterstvá sú nábožné, zväčša od pápeža udobrené spolky družstvá k dosiahnutiu zvláštneho — ani príkazami Božími, ani nariadením cirkvi nepredpísaného — nábožného cieľa. Sám tento cieľ je len prostriedkom k ľahšiemu a dokonalejšiemu plneniu životného povolania kresťana-katolíka, totižto k vernému zachovávaniu príkazov Božích a cirkevných. Každé braterstvo má osobitný cieľ, obzvláštne sú to spoločné modlitby a spoločné vykonávanie duchovných a telesných skutkov milosrdenstva.

Jaké výhody nám poskytujú braterstvá?

1. Povzbudzujú údov k vykonávaniu bohumilých, spasiteľných a záslužných skutkov. 2. Obnovujú a občerstvujú cvičenie a užívanie vážnych pomocných prostriedkov k opravdivému kresťanskému životu. 3. Spojením viacerých pôsobia, čo by jednotlivý človek nebol v stave vykonať. Aké veľké veci dokázal na príklad „spolok dedinstva Ježišovho“! 4. Prispievajú k sjednoteniu sŕdc vo viere a tak napomáhajú bratskú

lásku kresťanskú. 5. Jako spoločná modlitba, tak i spoločné účinkovanie vôbec sa viac ľúbi Bohu, než modlitba a účinkovanie jednotlivcov. 6. Dobrý príklad mnohých, ktorí všetci to isté dielo konajú, je mocnou pohnútkou k čnosti a, čo zvlášť za našich časov je významné, mocnou baštou proti bázni ľudskej. 7. Sú veľkou mocou proti strašným družstvám zlých, ktoré obzvláštne teraz toľko zlého páchajú. 8. Spoluúdovia nielen osobným vykonávaním dobrého, ktoré dľa predpísaných stanov konajú, nadobúdzajú si zásluhy, lež zvláštny podiel majú na modlitbách a zásluhách, ktoré dľa týchže stanov všetci údovia konajú a dosahujú. A tento podiel, táto účasť je tým väčšia, čím usilovnejšie si plní aj sám úd predpísané povinnosti spolkové. 9. Konečne cvičením povinností spolkových dosahuje mnohé odpustky, ktoré pápeži týmže udelili.

Na čo majú obzvláštne pozorovať údovia braterstva?

1. Predovšetkým na zreteli musia mať cieľ spolku, braterstva a pevnú vôľu vstúpením do spolku ten cieľ podporovať a plniť. 2. Musia byť hotoví aspoň tie prostriedky k dosiahnutiu cieľa spolkového upotrebiť, ktoré stanovy spolkové predpisujú. Získanie odpustkov tedy nie je hlavnou vecou; cirkev tieže udeluje len jako odmenu za účinkovanie spolku a láka, povoláva nimi aj iných k pristúpeniu do spolku. Práve preto pripojuje jednotlivé odpustky k takým skutkom, ktoré braterstvo jako prostriedky k dosiahnutiu cieľa svojho v stanovách predpisuje.

Jaký cieľ má tedy braterstvo najsvätejšieho Srdca Ježišovho?

Cieľom tohoto braterstva je najsvätejšie Srdce čím horlivejšie ctiť, Jeho lásku láskou odplácať, za založenie Sviatosti Oltárnej Mu ďakovať a náhradou Mu slúžiť za chladnosť, nevďačnosť a urážky, ktorými svet túto nekonečnú lásku Jeho odpláca.

Jaké prostriedky užíva toto braterstvo k dosiahnutiu cieľa svojho?

Ohľadom toho nevydala cirkev sv. žiadne osobitné predpisy; je to viacej vecou jednotlivých miestnych spolkov určiť tie prostriedky pre spoluúdov. V obyčaji sú nasledujúce cvičenia, ktoré sú čiastočne aj k dosiahnutiu odpustkov potrebné. 1. Údovia každý rok zvláštnou pobožnosťou zasvätia sviatok

Božského Srdca, pristupujú tento deň k svätej spovedi a svätému prímaniu a obetujú Bohu toto prímanie jako slávnostné odpytanie k zadosťučineniu. 2. Tým istým cieľom usilujú sa aspoň raz v mesiaci, — dľa možnosti prvý piatok, alebo nedeľu — k tým istým sviatostam pristupovať a Božské Srdce spoločne odprosovať. 3. Usilujú sa účasť brať na pobožnostiach, ktoré spolok k úcte Srdca Božieho behom roku zariadi. 4. Každý deň sa pomodlia „Otče náš“, „Zdravas“ a „Verím Boha“ s tým dodatkom: „Sladké Srdce Ježišovo, daj, aby som Ťa vždy viac miloval!“ 5. Snažia sa nasledovať a konať čnosti najsv. Srdca, menovite tichosť, pokoru a lásku k bližnému. 6. Slovom a príkladom, taktiež rozdávaním obrázkov a agnuštekov Srdca Ježiša hľadia úctu Božského Srdca aj u druhých vzbudiť a rozširovať.

Krem spomenutých ešte jaké výhody požívajú horliví údovia tohoto braterstva?

1. Dosahujú odpustky spolkové. 2. Môžu mať nádej, že budú účastní tých zvláštnych milostí, ktoré Ježiš skrze nábožnú Margarethu Alacoque nábožným ctiteľom Srdca Svojho prisľúbil.

(Tieto zasľúbenia sú obyčajne naznačené na prímajúcich lístkoch spolkových.)

O milosrdenstve Božského Srdca Ježiša voči hriešnikom.

„Zastáva hriešnikov.“ (Luk. 15. 1.)

Už pred Jozefom označil anjel, jako hlavné povolanie Ježiša, že vykúpi ľud Svoj od hriechov a práve preto dané Mu bolo meno „Ježiš“, čili „Vykupiteľ“. Keď Ježiš verejne vystúpil, všemožne sa vynasnažoval, aby ľudí od hriechov oslobodil, s Otcom smeril a tak udelil im pokoj. To bola úplná pravda, čo farizei v svojom svätuškárstve povedali: „Tento zastáva hriešnikov“. Jeho Srdce naplnené bolo milosrdenstvom oproti nim a v tých podobenstvách, ktoré o dobrom pastierovi, o žene, ktorá ztratený peniaz hladá, o márnotratnom synovi povedal, označuje tú sústrasť, ktorou sa oproti hriešnikom chová. Celé človečenstvo bolo také, jako poblúdilý baránok, ktorý upadol medzi dravých vlkov diabla a náruži-

vosti. „Ale Syn Boží“ — jako píše sv. Gregor — „opustil sbory nebeské a ich blaženosť, prišiel za nami, našu prírodu obliekol a hriechy naše prijal na Seba. Keď pastier baránka svojho naleznul, netrestal ho s hnevom, nehnal ho zpiatky ku stádu, ale láskave ho vzal na ramená svoje a tak ho k stádu svojmu niesol. Keď je dielo nášho naleznutia (vykúpenia) dokonané, ide s nami domov do slávy kráľovstva Svojho“. — Zpomedzi mnohých hriešnikov žiaden nie Mu je veľmi veľký a veľmi zlý; ide za každým, milosťou Svojou k ľútosti a k polepšeniu pohýňa, nádej odpustenia vzbudzuje v ňom a keď Ho hriešnik poslúchne a sa obráti, sníma s neho hriech, smerí so spravedlivosťou Božou, vyplatí dlh jeho, sníme mu trest a uzdraví slabosť jeho. — Poťahom na túto sústrasť Srdca Božieho volá sv. Bernard: „O Ježiši! Ty nepohŕdaš biednym hriešnikom. Nie Ti je ošklivý **lotor,** ktorý sa obracia k Tebe, — nie **hriešnica,** ktorá roní slzy ľútosti; — nie **kananejská žena,** ktorá Ťa prosí; — nie **cudzoložnica,** nie ten, čo pri **mýte** sedel; — nie **mýtnik,** ktorý sa v chráme modlil; — nie **učeník,** ktorý Ťa zaprel, — nie **Saul,** prenasledovateľ Tvojich apoštolov; — ba ani tí nie, ktorí Ťa **ukrižovali.**“

K tomuto pripojuje sv. Ján Zlatoústy toto krásne, útechyplné napomenutie: „Ak si nespravodlivý, pohliadni na mýtnika, — bol-li si nečistotný, hľaď na Magdalenu, — stal-li si sa vrahom, pozri na lotra, — ba bol-li si prenasledovateľom zvestovateľov pravdy, pohliadni na Pavla, ktorý aj sám zostal apoštolom pravdy. Lebo čo je hriech oproti milosrdenstvu Božiemu? Pavučina, ktorú potrhá vetrík. Prečo by si mal zúfať? Pre množstvo svojich hriechov? Pozri, jako sa oslobodila Magdalena milosťou Božou od siedmich diablov a od všetkých hriechov! Alebo pre veľký čas, za ktorý si hriechy páchal? Pohliadni na lotra, ktorého Ježiš hneď po pokáni prijal k Sebe do raja“.

Preto, milý kresťane, s dôverou pospiechaj, jako márnotratný Syn, k srdcu Otca svojho. S otvoreným náručím Ťa príme, budeš-li mať pevnú vôľu k polepšeniu sa. „Nechce Bob, aby hriešnik zomrel, ale aby sa obrátil a žil.“ (Ezech. 31. 11.)

Vzdychy. „Ježiši, Synu Dávidov, smiluj sa nado mnou.“ (100 dní odpustkov raz cez deň. Lev XIII., 27. februára 1886.)

Najmilejší Ježiši, nebuď mi Sudcom, ale Oblažiteľom. (Vždy 50 dní. Pius IX., 29. novembra 1853.)

Poučenie na tretiu nedeľu po Svätom Duchu.

Vo **vchode sv. omše** s dôverným a kajúcim srdcom modlime sa s kňazom k Bohu: „Pohliadni na mňa a smiluj sa nado mnou, Pane! lebo ja som opustený a biedny. Viď ponížení moje a utisnutie moje a odpusť mi všetky hriechy moje.“ (24. Žalm 16. 18.) „K Tebe, Pane, som pozdvihnul dušu svoju; Bože môj, v Tebe som úfal, nech nie som zahanbený.“ (24. Žalm 1.) Sláva Otcu, i Synu, i Duchu Svätému, jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Modlitba cirkevná. Bože, Ochranca dúfajúcich v Teba, bez ktorého nič nie je pevného, nič svätého: rozmnož nad nami milosrdenstvo Svoje, aby sme pod Tvojím spravovaním, pod Tvojím vodcovstvom tak prešli cez časné dobrá, aby sme neztratili večné. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *z prvého listu sv. Petra h. 5., v. 6—11.*

Najmilejší! Uponížte sa pod mohutnou rukou Božou, aby vás povýšil v čas navštívenia. Zvrhnite všetku svoju starostlivosť na neho; lebo on vedie starosť o vás. Buďte striedmi a ostražití; lebo váš protivník diabol obchádza jako ručiaci lev a hľadá, koho by zožral; jemu sa postavte oproti, súc silní vo viere; a vedzte, že to isté utrpenie deje sa i vašemu braterstvu, žijúcemu na tomto svete. A Boh všetkej milosti, ktorý nás povolal v Kristu Ježišovi k večnej sláve Svojej, on vás, keď máličko potrpíte, zdokonáli, utvrdí a upevní. Jemu sláva a panovanie na veky vekov. Amen.

Vysvetlenie. Sv. Peter apoštol v predošlej hlave predpovedal kresťanom prvé hrozné prenasledovanie cirkvi. Tu, v piatej hlave, poučuje kresťanov, jako sa majú počas toho prenasledovania držať; a napomína ich, aby sa uponížili pod mohutnou rukou Božou a aj prenasledovanie, ktoré ich stihne, aby trpezlive znášali a s dôverou sa spoľahli na Neho. Tak potom počas toho veľkého navštívenia — keď Kristus druhý raz príde, čili v deň súdu — oslávi ich Pán, lebo On „sa pyšným protiví, ale poníženým dáva milosti“. Krem toho ich napomína apoštol, aby sa striezlivosťou a bedlivosťou ozbrojili proti úkladom diabla, ktorý vždy podvádza ľudí a obzvláštne počas trápenia hľadá príležitosť, aby ich k reptaniu naviedol proti Bohu a od Neho odlúčil. Nech sa nenazdávajú, že len oni trpia; — vedieť majú, že ich bližných po celom svete podobné

prenasledovanie stíha. Týmto tiež majú sa povzbudiť k stálosti, aby posilnenie obdržali od Pána a vzbudovaní boli na neohroženej skale, Ježišovi Kristovi. — Ponevráč ani my nie sme bez trápenia, napomenutie apoštola platí i nám. Máme tedy 1. tieto trápenia z rúk Božích vďačne prímať, — lebo tieže Sám Boh sosiela na nás, alebo aspoň dopúšťa. 2. Nemáme sa nemierne oddávať smútku a starosti, lež prosiť Boha, aby sa nás zaujal. Lebo jako otcovi prináleží starať sa o dietky svoje, tak aj Otec nebeský prijal na seba všetku starosť o nás. 3. V trápení musíme pozor dávať, aby sme sa nedali strhnúť k netrpezlivosti, k nedôvere a reptaniu proti Bohu, k hnevu alebo zášti proti svojim prenasledovateľom, alebo k malomyseľnosti a zúfanlivosti. Lebo diabol naše trápenie používa, aby nás k všeliakym hriechom sviedol. 4. Tomuto pokúšaniu musíme odporovať a pravdami sv. viery sa ozbrojiť, rozjímaním o štyroch posledných veciach, o zlosti a zlých následkoch hriechu. 5. Útechu máme čerpať z toho povedomia, že nielen sami trpíme, lež „všetci naši bratia, kdekoľvek na svete sa nachádzajúci“ vystavení sú tým istým nehodám, t. j. trpí s nami a spolu s nami bojuje celá cirkev; — s ňou máme i my bojovať a trpieť; na čele našom ide víťazný bojovník a trpiteľ, Kristus; pod Jeho velením stáli slávni mučeníci, statní to spolubojovníci naši. 6. A ešte väčšiu útechu počas trápenia máme nachádzať v tom, že nás očakáva koruna večnej slávy, ku ktorej nás Boh bojami vedie. Tak kresťana, ktorý miluje Boha a nádej skladá v Jeho lásku, moc a múdrosť, žiadna nehoda stihnúť nemôže, ktorá by mu k dobrému neslúžila, lebo — aj dľa slov uvedenej modlitby cirkevnej — „Boh je ochrancom všetkých, ktorí dôverujú v Ňom“. Často opakuj tedy v svojom trápení dnešnú modlitbu a vchod dnešnej svätej omše.

Mravné poučenie proti opilstvu.

„Striezliví buďte a bdite.“ (I. Sv. Peter 5. 8.)

Striezlivosť a bedlivosť odporúča apoštol jako prostriedky proti nápadom pekelného svodcu, ktorý vo dne v noci obchádza, jako rvúci lev, hľadajúc, koho by zožral. Preto beda tým, ktorých pre opilstvo a nepozornosť najde nepripravených; lebo títo nevyhnú jeho dravým zubom. Opilý a ospanlivý vojak je istou korisťou nepriateľa; podobne každé pokušenie

premôže a pripravené osídla chytia toho kresťana, ktorý opilstvom vyhasil svetlo mysle svojej a nestarajúc sa o dušu svoju, ďaleko v ustavičnom choromyseľnom stave žije. Preto nás aj Spasiteľ napomína (Mat. 26. 41.), aby sme bdeli a modlili sa, aby sme neupadli do pokušenia; a keď mluví o Svojom nenadálom a neočakávanom príchode pri smrti a pri súde (Mat. 24., Luk. 21.), dodáva, aby sme boli bedliví a chránili srdcia svoje od nemierneho jedenia a pitia, aby nás smrť celkom nepripravených a nenadále nezastihla, ďa nejaký nočný zlodej.

Čo bude tedy z tých a čo sa stane s tými, ktorí pre opilstvo žijú ďaleko v ustavičnej tme a pohrúžení sú v spánok hriechu? Jako sa budú cítiť, keď ich smrť zrazu zo spánku vytrhne a octnú sa pred súdnou stolicou Božou nepočetnými hriechami obťažení? Lebo kto spočíta tie hriechy, ktorých sa v opilom stave alebo pre opilstvo dopúšťajú, leť ktoré opilci za maličkosť držia, alebo, poneváč ich v nepríčetnom stave spáchali, ani za hriech nepovažujú?

Ale zdáliž tak bude súdiť jednúc aj ten Sudca Boží? Či ani On nenajde v nich hriechu? Či bez trestu nechá tie hnusné skutky a pohoršenia, ktoré v opilosti popáchali? Zdáliž On, ktorý počet bude požadovať z každého daromného slova nebude na zodpovednosť ťahať pre hnusné, urážajúce, bohorúhavé reči? pre márne strávený čas? pre premárnené peniaze, pre zanedbanie služieb Božích, výchovy dietok a domácich záležitostí? Či sa budú môcť vyhovárať tým, že nevedeli, čo v opilstve činili; že to všetko pošlo len z ľahkomyseľnosti alebo zo žartu; alebo že tak slabej prírody boli, že im každá maličkosť škodila? Či tieto výhovorky nebudú ich ešte viac obviňovať? keďže práve preto ešte väčší trest zasluhujú, poneváč viac pili, než im príroda zniesla a tak užívania rozumu pozbavení, stali sa podobnými zverom a tak hriechy v opilosti spáchané sami dobrovoľne zapríčinili?

Čo ich tedy očakáva? Čo inšie, než to, čo sa tomu hodujúcemu boháčovi prihodilo, ktorého pre jeho spustlosť peklo pohltilo? (Luk. 16. 21.) Áno, toto je miesto a podiel korheľov! Darmo budú tam práhnuť za kvapkou vody, aby si jazyk občerstvili; napájaní budú toľkými mukami a súžením, koľko rozkoše a pôžitku zažili na zemi. (Zjav. 18. 7.) Tu musia až na dno vyprázdniť kalich hnevu Božieho; jako oni niekdy iných nútili k opilstvu. Toto majú očakávať a nie inšie; lebo sv. Pavel zreteľne hovorí, že opilci nevnídu do kráľovstva

Božieho. (I. Kor. 6. 10.) Musia sa teda zrieknuť alebo opilstva, alebo kráľovstva nebeského.

Ale jak ťažké, jak zriedkavé je obrátenie opilca! Snáď skôr zloží černoch svoju černosť, než korheľ svoju hriešnu návyklosť. Kto však je v tomto hriechu zatvrdlivý, bude zatratený. Toto by malo každého odstrašiť od nestriedmosti; a koho ešte ani to neodstraší, nech považí hnusnosť, ošklivosť a škodlivosť tohoto hriechu: to snáď skorej vzbudí v ňom zhnusenie proti tomuto hriechu.

Jak hnusné je to, keď človek rozumom obdarený a k nebeským radosťam povolaný, rozum svoj, ktorý ho podobným Bohu činí, nemiernosťou sťaby potupuje a činí sa podobným nerozumnému zvieraťu, alebo ešte hlbšie klesá. Lebo ktoré zviera, či je to vôl alebo somár, dá sa prinútiť, aby čo len o kvapku viac pilo, než je potrebné k zahaseniu smädu? Či sú tedy nie horší a nerozumnejší opilci, — volá sv. Ján Zlatoústy — jako tieto zvieratá? A to nielen pre svoju nemiernosť, lež už aj pre ošklivý zovňajšok, pre ich hnusné reči a skutky, ktoré v opilstve konajú? Jak škarede ležal v šiatri svojom Noe, nahý, sťa predmet posmechu naničhodného Kaina, ačkoľvek on sa opil bez vlastnej viny, nevedome. (I. Mojž. 9. 21.) Starí Rimani, aby deťom svojim zhnusili opilstvo, opojili daktorého otroka, aby deťom svojim na ňom dokázali ošklivosť a škaredé skutky opitého človeka a tak im opilstvo zošklivili!

Krem toho opilosť je matkou mnohých svád a bitiek, mnohých vrážd a spustlostí (Efez. 5. 18.), a dokorán otvára dvere, brány rozličným hriechom smilstva a nečistoty. To si majú dobre zapamätať bohabojné panny, ktoré si čistotu zachovať chcú, — a bedlive nech vybýbajú príležitosťam, kde by sa s opilcami sísť maly. Lebo pri takýchto schôdzkach najväčšiemu nebezpečenstvu vystavujú nevinnosť svoju. Za opilcov nech sa nevydávajú, lebo nielen mnohé trápenia, mrzutosti a žiale si pritiahnu, lež i seba i dietky svoje, ktorými by ich snáď Boh požehnal, vystavia nebezpečenstvu, že jako zvrhlí opilci zahynú na večnosť.

Konečne od opilstva každého má varovať škodlivosť jeho. Opilstvo zabíja dušu i telo. Mnohých, nesmierne mnohých zabilo opilstvo (Sir. 37. 34.); a ešte viacerým zkazilo zdravie. Každodenné príklady potvrdzujú túto pravdu; a staroba opilcov, mnohými biedami a chorobami preplnená je dostatočným dôkazom hroznej škodlivosti tohoto hriechu.

Evanjelium *sv. Lukáša h. 15., v. 1—10.*

Za onoho času približovali sa k Ježišovi mýtnici a hriešnici, aby ho slyšali. I reptali Farizei a zákonníci, a riekli: Tento prijíma hriešnikov a jedáva s nimi. A povedal im toto podobenstvo a riekol: Ktorýže človek z vás, ktorý má sto oviec, jestli by ztratil jednu z nich, či on nezanechá deväťdesiat deväť na pustatine a pôjde za tou, ktorá sa ztratila, až ju najde? A keď ju najde, vezme si ju s radosťou na plecia; a prijdúc domov, svolá priateľov a súsedov, a riekne im: Radujte sa so mnou; lebo som si našiel ovcu, ktorá sa bola ztratila! Pravím vám, že rovne tak bude radosť i v nebi nad jedným každým hriešnikom, ktorý činí pokánie, viac nežli nad deväťdesiatimi deviatimi spravodlivými, ktorí pokánia nepotrebujú. Alebo ktorá žena, keď má desať päťgrošníkov, jestliby ztratila jeden päťgrošník, či ona nezažne sviecu a nepovymetá celý dom a nebude hladať usilovne, až ho najde? A keď ho našla, svolá priateľkyne a súsedy a riekne: Radujte sa

so mnou; lebo som našla päťgrošník, ktorý som bola ztratila. Rovne tak, pravím vám, bude radosť u anjelov Božích nad jedným každým hriešnikom, ktorý činí pokánie.

Čo pohlo hriešnikov k tomu, že sa blížili k Ježišovi?

Pod hriešnikami majú sa tu rozumeť verejní hriešnici, to jest tí, ktorí pre svoje protivenie sa židovským zákonom od duchovnej vrchnosti z náboženskej, cirkevnej spoločnosti vytvorení boli. Jako mýtnikom, aj im židia vyhýbali a obzvláštne opovrhovali nimi farizei a prísne odsudzovali. Oproti tomu Kristus Pán ich s tichosťou, priateľsky a láskave prímal, — preto prichádzali ku Nemu a On ich polepšených prepúšťal. Aj my lútostným srdcom prichádzajme k Ježišovi a môžeme byť uistení, že čo by sme i tými najväčšími hriešnikami boli, On nás láskave príme a milosť Svoju a odpustenie nám udelí.

Prečo šomrali farizei?

Farizei považovali sa za lepších od druhých; stránili sa spoločnosti tých, ktorých za hriešnikov držali, — a aj od druhých podobné konanie žiadali. Poneváč ale Ježiš kajúcich hriešnikov láskave prijímal a aby im polepšenie a obrátenie ešte snadnejším učinil, aj jedol s nimi, preto farizei proti Nemu reptali a ani za proroka Ho nechceli uznať. „Pravá spravedlivosť — hovorí sv. Gregor — smilúva sa nad hriešnymi, — ale falošná a lživá spravedlivosť sa hnevá na nich.“ Milujme Ježiša, ktorý je tak láskavý oproti hriešnikom a aj my majme lásku oproti nim a sústrasť s nimi, — a keď aj nemôžme prispeť iným k ich polepšeniu, aspoň sa horlive modlime za nich.

Čo chce Ježiš týmito dvoma podobenstvami — o ztratenej ovci a ztratenom peniazi — povedať?

1. Chce nimi potešiť a k pokániu a k polepšeniu priviesť hriešnikov, keď poukazuje na to, jak veľmi sa teší Boh ich navráteniu, jak veľmi Mu záleží na ich zachránení, a jak starostlive ich vyhladáva. 2. Chce tým aj farizeom ukázať, jak veľmi potrebujú hriešnici — títo naoznajší nešťastníci — našu sústrasť a v jakej protive sú farizei s milosrdenstvom Božím, ktoré aj dušu hriešnika, jako vlastnosť Božiu, vysoko cení a miluje a usiluje sa ju zachrániť a spasiť. — Koľká útecha

to pre ztratené ovečky, pre hriešnikov! Kiežby sa každá taká ztratená ovečka dala najsť tomuto dobrotivému Pastierovi! Avšak koľkí Mu vyhybujú, utekajú od Neho, jako by im najväčším nepriateľom bol! Koľkí zapchávajú uši svoje, aby nemuseli slyšať slovo Jeho, a aby — napomínaním Jeho nemýlení — aj naďalej mohli zotrvávať v nebezpečnom a smrteľnom vzduchu hriechu a neprávosti! Kiežby sa s radosťou obrátili! Kiežby každý človek sám horlive hľadal Ježiša a naleznúc Ho tu na zemi, vládnul Ním i v nebesiach!

Prečo sa radujú anjeli nad obrátením hriešnika?

1. Lebo milujú Boha a preto aj oni berú účasť na tej radosti, ktorú Boh cíti nad obrátením hriešnika. 2. Potom sa radujú aj preto, lebo milujú človeka, ku ktorého službe sú od Boha ustanovení, — a tak účasť berú na radosti, ktorú obrátený hriešnik cíti v srdci svojom. 3. Konečne tešia sa aj pre seba samých, jako sv. Augustín píše: „Kto pokánim zmaže hriechy, večne bude účastný radosti anjelov, a to preto, lebo anjeli sa radujú nad obrátením hriešnika jako spoločníka ich blaženosti“.

Jako sa majú rozumeť tie slová, že v nebesiach je väčšia radosť nad obrátením jedného hriešnika, jako nad 99 spravodlivými?

Tie slová znamenajú, že Boh a anjeli celkom zvláštnu radosť cítia nad obrátením hriešnika, — radosť, jakú im spravodlivý neposkytuje. Je to radosť, jakú človek cíti nad ztratenou, ale znovu naleznutou vecou, — ktorá radosť väčšou býva, než pokojné, bezpečné vládnutie patričným predmetom. Matka miluje dieťa, i keď je zdravé, i keď je choré; lež nemocné, choré dieťa jej viac príležitosti poskytuje jej materskú lásku aj skutkom dokázať, a v radosti nad uzdravením dieťaťa jej láska sa viac vyráža, než v tichej, pokojnej radosti nad nerušeným zdravím jeho.

Modlitba. Poblúdil som, jako ztratená ovca, — ale ďakujem Ti, o Ježiši, Ty dobrotivý Pastieru, že Svojím vnuknutím, napomínaním a vystríhaním si ma tak pečlive hľadal; priveď ma tedy zpiatky k Sebe skrze pravé pokánie, aby som radosť pripravil anjelom Tvojim. Amen.

Poučenie na štvrtú nedeľu po Svätom Duchu.

S najväčšou dôverou k Bohu hovorme s kňazom vo **vchode sv. omše**: „Pán je svetlosť moja a spása moja, koho sa mám báť? Pán je Ochrancom života môjho, pred kým sa mám triasť? Nepriatelia, ktorí ma sužujú, sú zoslabení a povalení“. (26. Žalm 1. 2.) Čo by tábor stál proti mne, nebude sa báť srdce moje.“ (26. Žalm 3.) Sláva Otcu, i Synu, i Duchu sv., jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Modlitba cirkevná. Daj nám, prosíme Ťa Pane, aby aj beh sveta spokojne bol dľa poriadku Tvojho spravovaný, — aj cirkev Tvoja pokojnej pobožnosti sa tešila. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *z listu sv. Pavla k Rimanom h. 8., v. 18—23.*

Bratia! Za to mám, že utrpenia tohoto času nedajú sa prirovnať budúcej sláve, ktorá sa objaví na nás. Lebo vyčkávanie stvorenia očakáva zjavenie synov Božích. Stvorenie totižto je podrobené márnosti, nie dobrovoľne, lež pre toho, ktorý ho podrobil v nádeji, že i samo stvorenie vysvobodené bude zo služby porušenia, ku svobode slávy synov Božích. Veď vieme, že všetko stvorenie ešte stone a pracuje k pôrodu až dosaváď. A nielen ono, lež i my sami, majúc prvotiny Ducha Svätého, vzdycháme v sebe a očakávame prijatie za synov Božích, vykúpenie tela svojeho v Kristu Ježišovi, Pánu našom.

Vysvetlenie. Sv. apoštol dáva nám tu vysvetlenie o jednej útechyplnej pravde. Hovorí totižto, že skrze milosť Božiu stali sme sa dietkami Božími a spoludedičami Kristovými v sláve Jeho; lež do tejto slávy len tak môžeme vojsť, jestli na umučení Jeho účasť bereme, že dľa Jeho príkladu a pre Neho trpezlive znášame všetky ťažkosti a trápenie tohoto života, jako aj On trpel za nás a tak vošiel do slávy Svojej. V tomto sv. čítaní tedy učí sv. Pavel: 1. aby sme sa nezdráhali s Kristom trpeť, lebo všetky trápenia tohoto života, čo do trvania a veľkosti v žiadnom pomere nestoja k sláve a korune, ktoré si skrze ne zaslúžime. Trápenie trvá len chvíľu, spasenie a blaženosť spasenia na veky; trápenia sú malicherné v porovnaní veľkosti odplaty, ktorou nás Boh odmeňuje. Preto píše ctihodný Beda (Serm. 18. de Sanct.): „Čo by sme za čas i pekelné muky

museli podstúpiť, predsi by sme ich nesmeli za neznesiteľné považovať, keby sme úfať mohli, že uvidíme Krista v sláve Jeho a spojíme sa so svätými Jeho". 2. Aby nás presvedčil, že toto oslávenie dietok Božích na tele i na duši je isté, učí apoštol, že aj celá nerozumná príroda, — čo tedy je omnoho nižšie, než človek — tiež očakáva toto oslávenie. Totižto príroda v terajšom položení nachádza sa v stave mdloby, hrúzy, bolasti, v stave smrteľnej úzkosti, „ničoty", tak že často to najkrajšie a najnevinnejšie vychádza na vnivoč. Boh pôvodne nestvoril tak prírodu, jako písmo sv. svedčí: „Boh nestvoril smrť, ani sa neteší zkaze živých". (Múdr. 1. 13.) Následkom dedičného hriechu zaľahnul stav tento na prírodu, ktorá za trest človekovi pritiahla na seba kliatbu Božiu. Lež v tomto stave nemá navždy zostať; aj ona má byť kliatby zbavená a oslávená, ale len vtedy, keď vykúpené človečenstvo dospeje k slobode detinstva Božieho, k večnému spaseniu a naše telo zo smrti povstane a do slávy prenesené bude. „Vtedy" — hovorí sv. Ján Zlatoústy — „nebude viac pominuteľná, lež dosiahne krásu vzkrieseného tela. Jako stala sa pominuteľnou, keď ty zostal si smrteľným, — tak nasledovať ťa bude, keď budeš nesmrteľným. Jako pestúnka kráľovského syna do lepšieho položenia sa dostane, keď tenže k panovaniu príde, tak aj stvorenie, príroda. A keď už aj stvorenie, ktoré k vôli tebe je tu, má nádej na oslávenie, tým viac máš to úfať ty, keďže celé stvorenie pre teba bude účastné tých dobrodení."

Vzdychnutie. O Pane! kedy sa zbavíme sväzkov tohoto biedneho života a staneme sa účastnými tej neopísateľnej slávy, ktorú si dietkam Svojim pripravil, kde toľkých bied a toľkého pokušenia zbavení, večnú rozkoš požívať budeme? Učiň, aby sme vždy viac poznávali, jak bolastný je tento zemský život, aby sme tak povzbudení boli k vynasnažovaniu sa za slobodou a slávou v ríši Tvojej. Amen.

Evanjelium *sv. Lukáša h. 5., v. 1—11.*

Za onoho času, keď zástupy valily sa k Ježišovi, aby slyšaly slovo Božie, a on stál u jazera Genezaretského, uzrel dve lode stáť popri jazere; rybári však boli vystúpili a oplákali siete. Vstúpil teda na jednu loď, ktorá bola Šimonova, a požiadal ho odbiť trochu od zeme. A posadil sa a učil zástupy

z lode. A keď prestal mluviť, riekol Šimonovi: Vytrhni ponad hlbinu, i rozostrite si siete k loveniu! A odpovedal Šimon a riekol mu: Majstre, celú noc sme pracovali a nič sme nechytili; ale na tvoje slovo rozostrem siete! A jak to učinili, zahrnuli veliké množstvo rýb, tak že sa im trhala sieť. A pokývali súdruhom, čo boli na druhej lodi, aby prišli a pomohli im. A oni prišli a naplnili obe lode, tak že sa skoro pohružovaly. A keď to Šimon Peter videl, padol Ježišovi k nohám a riekol: Pane, odíď odo mňa; lebo som človek hriešny! Obkľúčila ho totižto hrôza, i všetkých, čo boli s ním, nad týmto lovom rýb, ktorý zachytili, rovne tak i Jakuba a Jána, synov Zebedeových, ktorí boli spoločníci Šimonovi. A Ježiš riekol Šimonovi: Neboj sa; od tohoto času budeš už loviť ľudí! A oni pribili lode k zemi, zanechali všetko a išli za ním.

Prečo vstúpil Ježiš na lodičku?

Lebo na brehu bolo mnoho ľudí a užina bola malá. Aby Ho tedy všetci mohli slyšať, vstúpil na lodičku a odtiaľ, jako s kazateľnice, vyučoval ľud.

Čo sa máme učiť od ľudu, ktorý sa hrnul k Ježišovi, aby slovo Božie mohol slyšať?

Že aj my s veľkou horlivosťou máme slyšať slovo Božie, lebo tým si nadobúdza človek život a spasenie duše. (Mat. 4. 4.)

Prečo vyučoval Ježiš s Petrovej lodičky?

Petrovu lodičku k Svojmu cieľu vyvolil si preto, aby tým na javo dal, že Ho len v tej cirkvi naleznúť môžeme, za ktorej hlavu Petra ustanovil (Ján 21. 15.), a ktorú tá lodička Petrova znázorňuje; a že následkom toho pravé a čisté učenie viery kresťanskej, pravé sviatosti a pravý úrad pastiersky len v tejto cirkvi naleznúť môžeme. A ačkoľvek mnohé búrky povstaly proti tejto lodičke, proti cirkvi, a povstanú aj napozatým: ona predsa — dľa sľubu Kristovho — neutonie nikdy. (Mat. 16. 18.)

Či Kristus ešte aj teraz vyučuje s tejto lodičky?

Áno, a síce skrze pápeža, jakožto Svojho námestníka, skrze biskupov a kazateľov, jako pomocníkov, o ktorých u Lukáša (10. 16.) hovorí: „Kto vás slyší, Mňa slyší“. A preto dokladá: „*Ja s vami som až do skonania sveta*“.

Prečo nechytili rybári v noci nič, a potom toľké množstvo?

Ponevráč v noci len zo svojej vôle lovili, potom však na rozkaz Krista Pána. Učme sa z toho, že všetko, čo len z prirodzených pohnútok ľudských činíme, na príklad, aby sme sa ľúbili ľuďom, a čo bez vnuknutia Ducha sv., slovom bez Boha činíme, — čo by jak dobré bolo samo v sebe — predsi nie je záslužilé a nebesia to ničím neodplatia. Jestli však, jako Peter, nielen to činíme, čo Ježiš prikázal, lež **i preto, ponevráč On prikázal:** vtedy Boh požehná skutky naše. Konáme-li bez starosti, s dôverou v Boha, a v mene Jeho a s dobrým úmyslom, vtedy Boh nikdy nedopustí, aby naše ustávanie bolo daromné; a keď sa nám vše zdá, že zabúda na nás, činí to preto, aby tým hojnejšiu odmenu dal nám na druhom svete. A keď ustávanie a namáhanie naše už na tomto svete

odmení, nevyvyšujme sa preto, ale dľa príkladu Petra, chvaľme Boha; vždy viac a viac striasajme so seba lásku k veciam zemským a len k Bohu sa viňme. Tak sa staneme účastnými Jeho novšieho požehnania.

Jaký úmysel mal Ježiš pri zázračnom lovení rýb?

Na zreteli mal, čo i dosiahnul. 1. Ešte lepšie chcel potvrdiť Petra a jeho spoločníkov vo viere v Svoje Božstvo. 2. Ešte viac ich chcel pritiahnuť k sebe; lebo ačkoľvek Ho aj dosaváď na cestách často sprevádzali, ale ešte neopustili všetko, aby sa tak výlučne službe Jeho venovali; lež po tomto zázraku i to učinili. „Opustili všetko a nasledovali Ho“, aby napozatým s Ním pracovali na diele vykúpenia. 3. Lovením rýb im chcel dať na vedomie to, k čomu ich povolal; jako dosiaľ ryby do sieti, tak mali napozatým shromažďovať ľudí do kráľovstva Božieho. „Sieť“ — hovorí sv. Ambroz — „sú slová pravdy, ktoré tvoria upletenú sieť evanjeliového kázania, ktorým vyťahujú ľudí z lona temnosti, privádzajú ich na svetlo pravdy, aby uviedli ich do neba“. 4. Chcel ich posilniť k ich povolaniu, keď im ukázal, že ich namáhanie — privádzať ľudí do kráľovstva Božieho — bude mať hojný výsledok, jako na rozkaz Jeho rozprestretie sieti. 5. Chcel ich konečne poučiť, že tento výsledok nezávisí od síl jejich, ale od tej dôvery, ktorú v Jeho moc, v Jeho meno skladajú.

Čo nás učí tá ochotnosť, ktorou apoštolovia ešte raz vyhodili sieť?

Učí nás, aby sme hneď neochabli, nezmalátneli, jestli nevidíme hneď zdar svojho namáhania; lež radšej znovu začnime svoje namáhanie v mene Božom, a tak istotne môžme úfať Jeho požehnanie. Na to majú pamätať najmä kazatelia, učitelia, rodičia atď., aby neustávali sieť svoju vyhadzovať, to jest učiť, napomínať, karhať ani v tom páde, keď ich podriadení ich rečí si nevšímajú a nezachovávajú. V svojom namáhaní snáď predsi len budú raz šťastní, a sebe sverených získajú pre nebo.

Čo znamená to, že apoštolovia svojich súdruhov volali na pomoc?

Tým nám dali príklad, aby sme kazateľom a duchovným pastierom modlitbou, pôstom, almužnou a inými dobrými skutkami, zvlášť mocou dobrých príkladov nápomocní boli

v obracaní hriešnikov, lebo toto je veľmi záslužné, ba Božské dielo. (Zach. 5. 20.)

Prečo vyvolil Ježiš za apoštolov biednych a neučených rybárov?

Aby založenie a rozšírenie cirkvi a učenia Jeho nepripisovalo sa moci a učenosti ľudskej, ale všetci poznali, že je to výlučne len dielom Božím, a že Jeho učenie a cirkev sú skutočne Božské. Tým i to dáva na javo, že každý človek, i chudobný a nízkeho stavu, sú jednako povolaní k večnému spaseniu.

Čo spasiteľného môžme sa naučit z dnešného evanjelia?

Môžeme sa poučiť z konania Krista Pána, ľudu a učeníkov: **Kristus** nám tu dokazuje, 1. lásku srdca Svojho k dušiam, keďže neunavene, skutočne jako dobrý pastier používa každú príležitosť, aby hlásal pravdy Svoje a tak ľudí zachránil. 2. Tým, že On — Pán sveta, **prosí** Petra, aby s lodičkou vyšiel na more, ukazuje poníženosť Svojho srdca, čím si chce získať srdcia učeníkov. 3. A že týmže učeníkom bohatý lov rýb udeľuje, tým dokazuje, jako sa Jeho dobrotivé Srdce aj o časné potreby Svojich stará, keď dôverujú v Ňom a príkazy Jeho zachovávajú. — **Ľud** nám dáva príklad, s jakou horlivosťou máme poslúchať slovo Božie; lebo len ono nám ukazuje pravú cestu k životu večnému. — Od **učeníkov** sa učíme: 1. že pri svojich prácach máme si hľadeť získať aj požehnanie Božie; lebo všetko závisí od požehnania Božieho; 2. že, keď nám Boh niečo káže, máme poslúchať a pevne v Ňom dôverovať, a tak nám Boh neodopre Svojej milosti a podpory; 3. aby sme šťastný výsledok svojho namáhania nepripisovali sebe, ale podľa príkladu Petra, padnime na kolená pred Bohom, a uznajúc nehodnosť svoju, zvelebujme Ho a vďaky Mu vzdávajme.

O dobrom úmysle.

„Majstre! celú noc pracujúc, nič sme nechytili, ale na Tvoje slovo rozprestrem sieť.“ (Luk. 5. 5.)

V čom záleží dobrý úmysel?

V tom, že všetky svoje záležitosti konáme v mene Božom; práve tak, jako Peter na rozkaz Krista Pána a v mene Jeho vyhodil sieť.

Či je dobrý úmysel záslužný?

Že dobrý úmysel je záslužný a požehnanie Božie nám nadobúdza, to vidíme z dnešného bohatého lovu rýb. Jako apoštolovia a ich spoločníci, tak aj my lebo už tu na zemi, alebo dozaista na druhom svete hojnú odplatu obdržíme, robíme-li prácu svoju v mene Božom.

Ktorí ľudia sa majú menovite vynasnažovať, aby dobrý úmysel mali?

Tí, ktorí celý život svoj musia tráviť v ťažkej práci, v ustavičných nemociach alebo veľkej biede, lebo nemajú-li títo dobrý úmysel, tak pre večný život márne je ich trápenie a ustávenie, kdežto trpezlivosťou a dobrým úmyslom veliké poklady a zásluhy si môžu nadobudnúť pre večnosť.

Jako máme v sebe vzbudiť dobrý úmysel?

Hneď za rána máme Bohu obetovať všetky svoje myšlienky, slová a skutky, svoje kríže a trápenia, celé svoje žitie a bytie, a síce, 1. jako **obetu poklony** a úcty, aby sme tak náležitú úctu a slávu preukázali Bohu; 2. jako **obetu vďaky,** aby sme Mu za obdržané dobrodenia ďakovali; 3. jako obetu **smierenia,** aby sme spravodlivosti Božej za svoje a cudzie hriechy zadosťučinili; 4. jako **obetu vzývania a prosby,** aby sme pre zásluhy Ježiša Krista sebe a bližným svojim nové milosti a dary zadovážili: lebo pri dobrom úmysle nesmieme zabudnúť skutky svoje spojiť so skutkami a zásluhami Ježiša Krista, lebo skutky naše len pre dielo Kristovo stávajú sa záslužnými. Spolu sa chráňme, aby dobrý úmysel ráno vzbudený nespokojnosťou alebo inými hriešnymi skutkami sme nezrušili, lebo dobrý úmysel s hriechom sa nesrovnáva. Radno je krem toho dobrý úmysel častejšie cez deň obnoviť, na príklad pri zvonení, alebo keď sa do novej práce chytáme, — asi takýmito slovami: „Pane, k vôli Tebe, pre Teba, všetko k sláve Tvojej : tým istým úmyslom, ktorý som ráno v sebe vzbudil," atď. Spôsob vzbudenia dobrého úmyslu najdeš na konci tejto knihy. Aj tých, ktorí nevedia čítať, poučujme o dobrom úmysle a tak sa aj my staneme účastnými ich dobrých skutkov.

Nábožné cvičenie. Obráť, Pane Bože, srdce moje k nasledovaniu Tvojich svätých príkazov. Zavaruj ma, aby som v tme hriechu nepracoval, lebo tak by som si žiadnych zásluh

nenadobudnul skutkami svojimi. Napomáhaj tiež predstavených, rodičov atď., aby slovom Tvojím ľudí získali pre kráľovstvo nebeské a k Tebe ich priviedli. Amen.

Poučenie na piatu nedeľu po Svätom Duchu.

Pri **vchode sv. omše** prosme Boha o pomoc a hovorme s kňazom: „Vyslyš, Pane, hlas môj, ktorým som volal k Tebe. Buď Pomocníkom mojím, — neopusť ma a nezapovrhni ma, Bože, Spasiteľ môj!“ (26. Žalm 7. 9.) „Pán je svetlo moje a spasenie moje: koho sa budem báť?“ (26. Žalm 1.) Sláva Otcu, i synu, i Duchu Svätému, jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Modlitba cirkevná. Bože, ktorý si milujúcim Teba neviditeľné dobrodenia pripravil: vlej do srdc našich pocit Tvojej lásky; aby sme, vo všetkom a nado všetko Ťa milujúc, zaslúbenia Tvoje, ktoré všetky túžby presahujú, obsiahli. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *z prvého listu sv. Petra h. 3., v. 8—15.*

Najmilejší! Všetci buďte jednomyseľní v modlitbe, lútostiví, milovníci bratstva, milosrdní, mierni, pokorní; neodplácajte zlým za zlé, ani zlorečením za zlorečenie; ale naopak požehnávajte sa; lebo k tomu ste povolaní, aby požehnanie pripadlo vám za dedictvo. Lebo kto chce milovať život a vidieť dni dobré, nech zkrocuje svoj jazyk od zlého a svojimi ústami nech nemluví podvodne. Nech sa uchýli od zlého a činí, čo je dobré; nech vyhľadáva pokoj a dostihuje ho; lebo oči Pánove hľadia na spravodlivých a uši jeho naslúchajú na ich prosby; ale tvár Pánova je proti tým, ktorí páchajú zlé. A kto je, čo by vám mohol uškodiť, budete-li závodiť v dobrom? A jestli aj trpíte niečo za spravodlivosť, v tom ste blahoslavení. Nebojte sa ich postrachu, ani sa neľakajte, ale Pána Krista zasväcujte si vo svojich srdciach.

Jako môžeme a máme posvätiť Krista v srdciach svojich?

Krista posväcujeme v srdciach svojich, 1. keď sa nad všetky ohľady ľudské povýšime a len jedného sa bojíme: uraziť Krista a prepadnúť Jeho spravedlivosti. 2. Keď o svätosti Kristovej svedectvo vydávame pravým kresťanským životom, zvlášte konaním tých čností, ktoré tu sv. Peter opisuje

a všetkým kresťanom predkladá. Lebo keď si tieže čnosti osvojíme a konáme, vtedy ctíme Krista spôsobom Jemu milým, a činíme, účinkujeme, aby ctený bol aj od iných, ktorí, príkladom naším povzbudení, vysoko si vážia, ctia a nasledujú Ježiša Krista a Jeho učenie. Takýmto spôsobom ctíme a posvätujeme Krista nielen v srdciach svojich, lež i v srdciach iných a činíme sa hodnými milosti a ochrany Božej tak, že čo sme pre svoju nábožnosť od zlých ľudí aj prenasledovaní, predsa sa ich nesmieme báť, lebo Boh je s nami a nám zato spasením odpláca.

Vzdychnutie. O najláskavejší Spasiteľu, Ježiši Kriste, udel mi, aby som si osvojil a horlive vykonával čnosti Tvoje, zvláštne Tvoju poníženosť, trpezlivosť, lásku a milosrdenstvo, aby som Ťa tak oslavoval, seba posväcoval a tak ochrany Tvojej hodným sa stal.

Evanjelium *sv. Matúša h. 5., v. 20—25.*

Za onoho času riekol Ježiš učeníkom svojim, že nebude-li spravodlivosť vaša hojnejšia, nežli u zákonníkov a Farizeov, nevojdete do kráľovstva nebeského. Slyšali ste, že starým bolo rečené: Nezabiješ! A kto by zabil, bude vinen súdu. Ale ja pravím vám, že každý, kto sa hnevá na svojeho brata, bude vinen súdu. A kto by riekol svojemu bratovi: Raka (ledakto), bude vinen rady. A kto by riekol: Blázne, bude vinen pekelného ohňa. Preto keď obetuješ dar svoj na oltári a tam sa rozpamätáš, že tvoj brat má niečo proti tebe, nechaj svoj dar tam pred oltárom, a iď najprv smieriť sa so svojím bratom, a potom prijď a obetuj dar svoj.

V čom záležala spravedlivosť farizeov?

Záležala v tom, 1. že zákon Boží len dľa slova zachovávali pečlive, ale o ducha tohože sa nestarali a tak usilovali sa síce zovňútorných hriechov sa chrániť, ale hriechy srdca tak prísne nebrali. Tak na príklad piate prikázanie Božie — „Nezabiješ“ — potiahovali len na vraždu, zabíjanie, lež nie spolu aj na hnev a nenávisť. Tak v srdci svojom zlostné, zkazené náklonnosti a žiadosti prechovávali, pýchu, závisť, lakomstvo atď., a kuli

plány zlosti a pomsty, menovite proti samému Pánovi a Jeho učeníkom. 2. Zachovávali jednotlivé príkazy, ale nie všetky. Modlili sa, postili, dávali almužny, ale pritom boli aj lakomí, vysokomyseľní, telesne smýšľajúci. 3. Zachovávali všeliake zovňútorné, pobožné obyčaje a pretekali sa vo vykonávaní týchže, na príklad že pred sniedaním treba si ruky umyť, — ale pritom oproti mnoho vážnejším príkazom sa prehrešovali, na príklad proti milosrdenstvu. 4. Ukazovali svedomitosť častokrát až na maličkosti, na príklad aj z rasce (kmín) dávali desiatky,— ale nezadržať sľub bližnému učinený, z toho si žiadne svedomie nerobili. 5. Činili aj mnoho dobrého, ale len aby ich ľudia videli, chválili a ctili, tedy len z márnomyseľnosti a pýchy, a nie z lásky k Bohu. — A poneváč takáto spravodlivosť spojená je s mnohými hriechami, preto právom hovorí Pán, že taká spravodlivosť nevedie do neba. — Žiaľbohu!

aj medzi nami, kresťanmi sa nachádzajú takí pokrytci, farizei; to sú tí, ktorí celý deň presedia v chráme, často pristupujú k sv. spovedi a sv. prímaniu, mnohé pobožnosti konajú, chodia na púte, postia sa, almužny dávajú, mnohých hriechov sa aj hcránia atď., lež všetko to konajú len z pretvárky, vňútorne sú naplnení lsťou, falošnosťou, podvodnosťou, hania iných, ubližujú na dobrom mene, sú otrokami mnohých hriechov.

Pobožnosť týchto ľudí nie je nič inšieho, než spravodlivosť farizejská.

V čom záleží kresťanská spravedlivosť?

Záleží v tom, že kresťan 1. zachováva všetky prikázania Božie a cirkevné a preto vystríha sa hriechu nielen v skutkoch, lež i v myšlienkach a žiadostiach. V očiach Božích nič nestojí, keď je niekto len pred ľuďmi spravodlivý, čestný, „poriadny človek"; ale musíme aj v srdci a skrytosti žiť bohumile. Keď tedy niekto aj nevraždí, nekradne, verejne nesmylní, ale pritom závisť, závisť, skúposť, nečisté žiadosti prechováva v srdci svojom, nemôže vojsť do kráľovstva nebeského. 2. Pre také dobré skutky, ku ktorým nie je zaviazaný, nesmie kresťan zanedbávať také povinnosti, ktoré mu zákon Boží a cirkevný, alebo jeho stav nakladá; nesmie na príklad almužny udelovať z cudzieho majetku, alebo na púť chodiť a tým zanedbať svoje povinnosti oproti domácnosti, oproti deťom, oproti zamestnávateľom atď. 3. Pri dobrom, ktoré koná, musí mať kresťan na zreteli len zaľúbenie a slávu Božiu, spasenie duše svojej a duší bližných svojich, a nemá hľadieť na chválu ľudskú. Bez týchto podmienok je každý skutok, bárs jak dobrým sa zdá byť, len krásnou škrupinou bez jadra. Lež ešte aj od týchto horší sú tí, ktorí nič nechcú vedieť o žiadnom úkone náboženskom, ani o spovedi, ani o prímaní, ani o pôste atď., a ktorí ešte aj iných zvykli medzi svätuškárov počítať, keď títže účasť berú na nábožných, bohumilých úkonoch. Takíto ľudia obyčajne nemajú žiadnej viery, a svoj hriešny život tým omlúvajú, že druhých osočujú a každú vec tak líčia, jakoby všetko, čo iní činia, bolo pokrytectvom a neverou. Týmto dla možnosti musíme vyhybovať, aby svojimi bezbožnými rečami aj nás k odpadnutiu od viery nepriviedli.

Jako sa má tu rozumieť, čo Kristus o hneve a potupných rečiach a nádavkách povedal?

Kristus Pán nás tu poučuje o tom, že sa proti piatemu prikázaniu — „nezabiješ" — nielen vraždou a zabíjaním, ale aj iným spôsobom môžeme prehrešiť. Učí 1., že nekrotené, vnútorné pohnutie hnevu, nenávisti a pomsty môžu byť ťažkými hriechami. V takomto smysle píše sv. Ján (1. list 3. 15.): „Každý, kdo sa hnevá na brata svojho, je vrahom." — 2. Ježiš učí, že sa človek aj slovami môže ťažko prehrešiť, keď z hnevu, zlosti, z nenávisti, z pomsty hovorí proti blížnemu, a že tieto

hriechy sú ešte ťažšie, než len vnútorný hnev. Kristus prednáša dva príklady takých nádavok, ktorými sa ťažko môžeme prehrešiť proti piatemu prikázaniu. „Raka“ znamená „naničhodného človeka“, „ničomníka“, ktorý nič dobrého nemá na sebe a preto nie je hoden spoločnosti ľudskej. Reči však, ktoré z hnevu, zášti, pomsty, a tým úmyslom sa hovoria, aby sme blížneho pred druhými o česť, a poctivosť pripravili, sú ťažkým hriechom. — „Blázon“ dľa mluvy sv. písma označuje človeka, ktorý zapiera a opúšťa Boha, a od Boha opustený, zlorečený je sťa zatratený alebo diabol. A slová — z hnevu, nenávisti a pomsty povedané, — ktorými bližnému prajeme, aby skutočne bol od Boha zavržený a prekliaty a večného spasenia zbavený, sú zaiste veľmi ťažkým hriechom, ešte ťažším, než predošlý. 3. Konečne učí Ježiš, že už aj púhy nepriateľský pocit, nepriateľské naladenie proti bližnému je niečo tak hriešneho, že povinnosť — takú zášť na stranu odložiť — predchádza všetky i tie najsvätejšie povinnosti, i samú obetu. Človek nič milého Bohu nemôže vykonať prv, kým sa nezrieknie nenávisti a nepriateľstva. Ani sv. sviatosti nemôže hodne prímať, neodstráni-li prv hnev zo srdca svojho a nemá-li pevné predsavzatie smeriť sa so svojím bližným. — Kto nevykoreňuje hnev, zášť zo srdca svojho, stáva sa hodným múk pekelných! A jako u židov rozdielne boly tresty za vraždu — lebo pri najmenších priestupkoch súdily súdy v každom meste jestvujúce, — pri väčších priestupkoch len najvyššia rada jeruzalemská mala právo súdiť; — a najťažšie súdy boly v doline „gehenna“ so spálením vinníka spojené: tak aj pekelné tresty budú na veľkosť rozličné, — dľa toho, jak veľká vina tlačí svedomie hriešnika.

Jakým spôsobom sa má človek smeriť so svojím bližným?

1. Má sa s ním **rýchle, chytro** smeriť, lebo hovorí apoštol: „Slnce nech nezapadne nad hnevom vašim.“ (Efez. 4. 26.) Jestli však je ďaleko ten, ktorého si ty obrazil, a nemáš ľahký, snadný prístup k nemu, povinný si aspoň vnútorne sa s ním smeriť — hovorí sv. Augustín — t. j. máš sa uponížiť pred Bohom, za odpustenie Ho prosiť a pevne si pred seba vziať, že s nepriateľom svojím sa smeríš, kadenáhle budeš mať k tomu príležitosť. Keď je však prítomný, na blízku a snadno sa môžeš s ním sísť, choď k nemu, pros ho za odpustenie, alebo jestli ťa on obrazil, odpusť mu zo srdca. 2. Odpustenie musí byť úprimné, nielen na oko, lebo Boh vidí do srdca tvojho.

3. Musí byť trvanlivé, lebo jestli je nie takéto, s právom možno o jeho úprimnosti pochybovať.

Poťahom na tento príkaz Boží zvykli si veriaci za starodávna pred prímaním pod sv. omšou udeľovať pobúbenie pokoja. Pod slávnostnou omšou sv. činia to kňazi a jahnovia ešte aj dnes.

Či je každý hnev hriechom?

Nie, — lebo je napísané: „Hnevajte sa, ale nehrešte.“ Hnev je prudké vzbúrenie mysle oproti niečomu, čo práve nechceme. Jestli tedy niekto napáda chyby, výstupky, zlosť a hriechy iných — či mu to jeho úrad nakladá, dľa ktorého je povinný bedliť nad mravami iných a ich musí aj trestať a naprávať (toto je pád pre rodičov, predstavených, vychovávateľov atď.); — a či ho zarmucuje pohľad na toľké zlosti a neprávosti iných —: takýmto hnevom človek nehreší, ba koná vec chvalitebnú a svätú, v čom sú mu Kristus a apoštoli príkladom. Preto hovorí sv. Gregor: „Máme vedeť, že celkom iný hnev je ten, ktorý býva netrpezlivosťou vzbudený, — iný ten, ktorého príčina je horlenie za pravdu. Ten pochádza z hriechu, tento z čnosti.“ Kto je tedy pre pravdu popúdený k hnevu, nehreší, lež koná vec svätú a chvalitebnú. Aj Kristus sa nahneval na kupcov a predavačov, ktorí zneucťovali chrám; Pavel sa nahneval na čarodejníka Elymáša (Skut. ap. 13. 8.); — Peter na podvod Ananiáša a Safiry. (Sk. ap. 5. 3.) Aby tedy hnev nebol hriešnym: musí pochádzať z horlivosti za napravenie chýb a pokleskov druhých, a nesmie byť len pomstychtivým, ktorý len trestať, potupovať chce iných a sebe zadosťučinenie zadovážiť.

Ináč — dľa rady sv. Františka sal. — vždy je lepšie, keď sa človek hnevu drží a keď aj musí druhých trestať, musí to činiť s láskavosťou, nie s hnevlivou horlivosťou; lebo u nás hnev zriedka býva prostý viny, — a poneváč láskou a dobrotou vždy viac docielime, než hnevom a prísnosťou. Alebo jakoby mohol napraviť druhých zlostný a divému zveru podobný človek, keď ani nad svojím hnevom nevie panovať? Preto aj svätý mudrc (Sir. 4. 35.) hovorí: „Nebuď, jako lev v dome svojom, rozburujúc ľudí svojich a utlačujúc poddaných svojich.“ A tichý František sal.: „Trpká prísnosť plodí len zlé; preto tresty, jako ťažko stráviteľné pokrmy, treba najprv dobre uvariť pri ohni lásky, aby ostrosť svoju utratily, tým vďačnejšie boly prijaté a tým žiaducnejší výsledok maly.“

Vzdychnutie. O Bože! nedopusť na mňa slepotu farizeov, aby som skutkami svojimi nehľadal chválu ľudskú a nezbavil sa tak odmeny večnej. Vyhoď so srdca môjho každý hriešny hnev a daj svätú horlivosť lásky, aby som len slávu Tvoju a spásu blížneho mal na zreteli. Tiež mi popraj, aby som nikoho neurazil, urážateľom svojim vďačne odpúšťal a tak opravdivý kresťanský život viedol a Tebe prijemným bol.

Užitočné prostriedky proti hnevu.

Prvým a najlepším prostriedkom proti hnevu je poníženosť; lebo jako medzi pyšnými bývajú ustavičné trenice a závodenie, (Prisl. 13. 10.) tak medzi poníženými panuje pokoj, trpezlivosť, spokojnosť; 2. a aby sme tak pokojní, tichí a trpezliví boli, len rozjímajme častejšie o príklade Krista Pána, ktorý, — čo aj nikdy žiadneho hriechu nedopustil sa, ani sa nenašla lož v ústach Jeho (I. Peter 2. 22.), predsa od hriešnikov toľké potupy, hany a prenasledovanie podstúpil, (Žid. 12. 2.) bez toho, že by bol niekedy odplácal hanu hanou a pomstlivosť by bol prechovával proti niekomu v srdci svojom. Preto nám s právom privoláva: „Učte sa odo Mňa, lebo som tichý a ponížený srdcom!“ (Mat. 11. 29.). Nesluší sa tedy na kresťanov — ktorí chcú a majú byť učeníkami tohoto tichého Učiteľa, — aby sa hnevali a pomstu v sebe prechovávali, aby boli jako zúriví lvi, kedže ich telo a krv Baránka Božieho nasycuje; že ani najmenšie nestrpia, bárs sami sa toľko prehrešili a tak ľahko — trpezlivosťou — by sa mohli oslobodiť od tarchy zaslúženého trestu! 3. Mocným prostriedkom proti hnevu je vzpomienka na naše hriechy a pomätanie na budúci súd. Len považme, jak veľký je dlh náš oproti Bohu a že všetky hriechy naše primeranú pokutu zasluhujú; pomyslime si na peklo a na večne trvajúce tresty a muky pekelné, a pojme nás strach, ktorý utlačí v nás náruživosť hnevu; 4. Ďalším prostriedkom proti hnevu je, keď si hneď ráno premyslíme všetko, čo by nás cez deň k hnevu mohlo popúdiť, a ozbrojíme sa proti nemu tým pevným úmyslom, že pre lásku Božiu všetko trpezlive znesieme; a keby sa skutočne pridalo, čo by nás k hnevu pohlo, nič nepovieme a nič nebudeme konať, kým myseľ máme pobúrenú, ale kým neochladneme, s takýmito myšlienkami sa zaoberajme: „Kolkého hriechu by som sa dopustil hnevom svojím! A čo získam tým? Či sa tým nestanem smiešnym

a neuškodím si na zdraví? Lebo aj zkúsenosť, aj písmo sv. nás učí, že hnev ukráti dni života našeho (Syn sir. 30. 26) a že pošetilého zabíja hnev. (Job. 5. 2.) Vzbudením takýchto myšlienok tak snadne udusíme v sebe hnev, jako cisár August tým, že odriekal grécku abecedu; (Plut. in apopht.); 5. aj sám hnev môžme použiť za liek proti hnevu, dľa rady sv. Gregora, ktorý hovorí: „Poneváč príroda dala nám smrť za nástroj čnosti, máme ju upotrebiť nie za nástroj pomsty, ale za prostriedok čnosti. Hnevajme sa tedy na svoju lenivosť a nedbanlivosť, chceme-li byť horliví a velkodušní, — na svoju nemiernosť, keď chceme byť tichí a trpezliví. Toto bude potom svätý hnev, ktorým nad sebou panovať budeme a zabezpečíme si ten pokoj a bezpečnú tichosť, ktoré sa veľkej hostine podobajú (Prisl. 15. 15.); áno tak budeme väčšími víťazami, než takí, ktorí dobývajú mestá (tamže 16. 32.); 6. aj to nás môže odstrašiť od hnevu, jestli hľadíme na držanie sa hnevlivého človeka. „Nahnevaný človek — hovorí sv. Ján Zlat. — je taký, jako opitý. Tvár má nadutú, reč prudkú, oči podbehnuté krvou, rozum pomútený, úsudok otupený, jazyk sa mu trasie, oči sršia, iskria, ušami neslyší, — lebo hnev ešte viac utlačuje modzog jeho, než opilosť, a takú búrku a víchor vzbudzuje v duši jeho, ktoré sa viac utíšiť nedajú.“ Konečne najmocnejším liekom proti hnevu je vrúcna modlitba za milosť tichosti a pokoja; lebo keď dľa prírody našej ťažko, ba nemožno nám byť trpezlivými, milosť Božia nám to nielen umožní, lež i ľahkým učiní.

Poučenie na šiestu nedeľu po Svätom Duchu.

Vchod sv. omše je modlitbou duše, ktorá všetku dôveru skladá v mocnú a láskavú ochranu Božiu: „Pán je udatnosť ľudu Svojho, a ochranca spasenia Kristovho: spas ľud svoj, Pane, a požehnaj dedictvu Svojmu; a spravuj ich až na veky.“ (27. Ž. 8. 9.) „K Tebe, Pane, budem volať, Boh môj! Nemlč predo mnou, aby — keď snáď mlčíš — nepodobal som sa sostupujúcim do jamy.“ (27. Ž. 1.) Sláva Otcu, i Synu, i Duchu Svätému, jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Modlitba cirkevná. Bože moci, ktorého je všetko, čo je najlepšie: vštep do pŕs našich lásku mena svojho, a udeľ nám rozmnoženie viery; aby, čo je dobré, si rozmnožoval, a snahou

zbožnosti, čo je rozmnožené, si ochraňoval. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *z listu sv. Pavla k Rimanom h. 6., v. 3—11.*

Bratia! Kolkíkoľvek sme pokrstení na Krista Ježiša, na smrť jeho sme pokrstení. Lebo skrze krst pohrobení sme spolu s ním k smrti, aby tak, jako Kristus povstal z mrtvých skrze slávu Otca, aj my sme chodili v obnovenom živote. Lebo keď sme s ním sjednotení ku podobenstvu jeho smrti, budeme spolu i k podobenstvu vzkriesenia. Vieme totižto, že starý človek v nás je spolu ukrižovaný, aby bolo umorené telo hriešne, a neslúžili sme viac hriechu: lebo kto odumrel, ten je od hriechu ospravedlnený. A keď sme odumreli s Kristom, veríme, že s Kristom spolu i žiť budeme, lebo vieme, že Kristus, odkedy povstal z mrtvých, už neumiera. Smrť nad ním viac panovať nebude. Lebo že umrel hriechu, umrel raz, a že je živý, žije Bohu. Tak i vy považujte za to, že ste síce odumreli hriechu, a žijete Bohu v Kristu Ježišovi, Pánu našom.

Vysvetlenie. Podľa učenia sv. apoštola kresťan v duchovnom smysle má napodobňovať to, čo je o smrti, pohrobení, zmrtvýchvstaní a oslávení Krista Pána povedané. 1. Jako Kristus telesne umrel na kríži, aby zmazal hriechy naše, tak v sviatostiach Krstu a pokánia aj kresťan má odumrieť hriechu. Jako mrtvý nezlorečí viac, nepreklína, nekradne, nesmilní atď., tak aj pokrstený a obrátený nemá viac vydať telo svoje a dušu svoju hriechu. 2. Jako Kristus, keď už raz povstal z hrobu, viac neumiera, tak aj pokrstený a obrátený nemá sa znovu vrhnúť do hriechu, hriech nemá ďalej panovať nad ním, ani on mu nemá ďalej slúžiť. 3. Jako Kristus zo smrti povstal k novému, slávnemu životu, tak aj pokrstený a obrátený má viesť nový život, „žiť v Kristu pre Boha“, t. j. dľa príkladu a učenia Ježiša a mocou milosti Jeho. 4. Jako konečne Kristus s telom i s dušou vstúpil na nebesá, tak aj kresťan nemá viac hľadať, čo je dolu, ale čo je hore, — má — jako sa cirkev v sviatok Nanebevstúpenia Pána modlí — mysľou svojou, srdcom svojím, túžbou svojou v nebesiach prebývať.

Modlitba. O Pane Ježiši, úfam, že skrze zásluhy Tvojho horkého umučenia povstal som zo smrti hriechu; daj mi tedy milosti, aby — jako Ty viac neumieraš, ale žiješ pre Boha —

aj duša moja pre hriech viac neumierala, ale dľa Tvojho predpisu len pre Boha živá bola.

Evanjelium *sv. Marka h. 8., v. 1—9.*

Za onoho času, keď veliký zástup bol s Ježišom, a nemali čo jesť, svolal učeníkov svojich, a riekol im: Ľúto mi je zástupu; lebo hľa, už tri dni zotrvávajú so mnou, a nemajú čo jesť. A keď ich rozpustím lačných domov, zahynú na ceste; lebo niektorí z nich prišli z ďaleka. A odpovedali mu jeho učeníci: Odkiaľže bude môcť ich kto nasýtiť chlebom tu na púšti? I pýtal sa ich: Koľko chlebov máte? A oni riekli: Sedem. A rozkázal zástupu rozložiť sa na zem, a vezmúc sedem chlebov, odbavil vďaky, a lámal ich a podával svojim učeníkom, aby predložili; a oni predložili zástupu. A mali niekoľko rybyčiek; i tie požehnal a kázal im predložiť. A jedli a nasýtili sa; a z odrobiniek, čo pozostaly, nasbierali za sedem košov. A tých, čo jedli, bolo okolo štyroch tisíc; a rozpustil ich.

Prečo hovorí Kristus: **„Ľútosť mám nad zástupom“?**

Aby dokázal milosrdenstvo Božie oproti ľuďom, a ešte viac, že tým, ktorí predovšetkým hľadajú kráľovstvo Božie a spravedlivosť jeho, ostatné aj bez prosenia bude pridané; lebo nikto z ludu sa neutiekal ku Kristovi o pokrm a predsi sa staral o nich. (Sr. sv. evanjelium na 14. ned. po sv. Duchu.)

Prečo spomína Ježiš: **„Hľa, už tretí deň zotrvávajú so Mnou?“**

Tými slovami nás chce poučiť, že u Boha je zaznačený každý deň, ktorý službe Jeho venujeme a že nás za služby naše hojne odmení.

(**Poznámka.** Hodí sa sem poučenie aj štvrtej nedele pôstnej, kde je reč o podobnom zázraku Krista Pána.)

Poučenie o cirkevnom žehnaní a svätení.

„Aj tie požehnal.“ (Mar. 8. 7.)

Žehnanie je prastará obyčaj, ktorú Boh aj v starom, aj v novom zákone potvrdil. Na začiatku sveta požehnal Boh celé stvorenie, ktoré bol učinil (I. Mojž. 1. 22.), zvlášť človeka (tamže 1. 28.; 9. 1.); a keď predložil kňazom rozličné obrady židovských služieb Božích, prikázal, aby nad ludom izraelským na pomoc vzývali meno Jeho, — a spolu sľúbil, že žehnanie kňazov potvrdí Svojím požehnaním. (IV. Mojž. 6. 23.)

Krem toho naložil, aby slávnostne požehnali všetko, čo sa má užívať pri službách Božích. (III. Mojž. 8.) — Kristus Pán požehnal chlieb a ryby; taktiež pri poslednej večeri požehnaním Svojím premenil chlieb a víno na telo a krv Svoju. (Mat. 26. 26.) Pri požehnaní chleba poznali Ho učeníci do Emmaus pospiechajúci (Luk. 24. 30.); tiež aj apoštolov Svojich požehnal, keď na nebesá vstupoval. (Luk. 24. 51.) Následkom týchto príkladov a príkazov Božích v cirkvi sv. aj teraz sú v obyčaji žehnania a svätenia. Žehnaním v mene cirkvi prosíme Boha, aby pre zásluhy Kristove a na prímluvu svätých ráčil svoje požehnanie udeliť patričnej osobe alebo veci. A svätením oddeľujeme predmety k službám Božím vyvolené od druhých, a činíme vznešenejšími, svätejšími. Tak bý-

vajú žehnaní ľudia, ovocie, chlieb, pokrmy, víno, domy, role, lode atď., — a svätia sa chrámy, oltáre a podobné veci; lež zapamätajme si, že tieto dva sväté ukony často v jedno splývajú.

Jakú moc má v sebe žehnanie?

Musíme rozdiel činiť medzi žehnaním osôb a žehnaním vecí. Hlavnejšie účinky žehnania osôb sú nasledujúce: 1. Odpustenie všedných hriechov. 2. Udelenie prispievajúcej a k dobrému povzbudzujúcej milosti. 3. Odpustenie trestu. 4. Odohnanie zlého ducha. 5. Udelenie zdravia a podobných darov. Cieľ žehnania vecí: vyňať ich zpod moci diablovej, aby ich nemohol použiť k popudzovaniu nás ku hriechu, ba naopak aby sme sa zúčastnili skrze ne milostí Božích k svojmu telesnému a duševnému prospechu, t. j. aby nám neboly k nebezpečenstvu, lež staly sa prostriedkami spasenia a ochranu poskytly proti pekelnému nepriateľovi.

Čomu sa má pripísať táto veľká moc žehnania?

Ponevráč žehnania nie sú nič inšie, než modlitby, ktoré v mene celej cirkvi obetujeme Bohu, aby pre zásluhy Svojho Syna a na prímluvu svätých isté osoby alebo veci požehnať a ich užívanie telu i duši neškodným učiniť ráčil, preto skutočne veľkú moc musia mať v sebe, aby sme žiadané milosti Božie skrze ne aj skutočne obdržali; lebo Sám Kristus povedal (Mat. 18. 19.): „Budú-li spolu dvaja zpomedzi vás jednomyseľne na zemi v prosení bársjakej veci, bude mu daná od Otca Môjho, ktorý je v nebesiach.“ A pod týmto rozumel Kristus prosbu v mene celej cirkvi prednesenú. A čo by nám Boh odoprel, keď Syn Jeho, zmažúc na kríži hriechy naše, znovu nás uviedol do práv detinstva Božieho? Je tedy isté, že požehnané a posvätené osoby a veci skutočne sa zúčastňujú na požehnaní Božom. — Samo sebou sa rozumie, že pravda táto o osobách len tak platí, jestli účinok požehnania Božieho sami neprekazia svojimi hriechami, ale radšej zbožnosťou svojou, vierou, nádejou a dôverou v Boha hodnými sa činia požehnania; jako s druhej strany isté je, že tieto požehnané a posvätené veci len tak nám prospeju, jestli ich s tým úmyslom užívame, jakým ich cirkev požehnala a posvätila. Menovite, jestli nás tieže upomínajú a povzbudzujú k vďačnosti oproti Bohu a vôbec k horlivosti k dobrému, k udatnému boju proti

diablovi a jeho pokušeniam. Z toho, čo sme tu predniesli, vysvitá i to, s koľkou úctou máme sa chovať oproti požehnaným a posväteným veciam.

Ktoré sú najznamenitejšie žehnania a svätenia?

Korunovanie pápeža, cisárov a kráľov, úvod šestonedielky, svätenie sv. olejov, krstelnej vody, sviec na Očisťovanie P. Marie (Hromnice), — popola na popolnú stredu, ratolestí na kvetnú nedeľu, nového ohňa na bielu sobotu, soli a vody v dni nedeľné; — svätenie chrámov, oltárov, zvonov, žehnanie hrobitova (cintorína), — vína (na sv. Jána), pokrmov na Veľkú noc, žehnanie zbožia a mnohé iné.

Jakým cieľom sa žehná soľ a voda?

Cieľ toho je patrný z obsahu modlitieb, ktoré kňaz pri žehnaní odrieka. Tak pri žehnaní vody prosí, aby ju Boh svojou mocou nebeskou požehnať ráčil, aby užívanie jej zahanbilo všetky úklady diabla, odstránilo všeliake telesné trápenie a ozdobilo dušu milosťami; aby ráčil očistiť a posvätiť všetky vodou touto pokropené veci a všetko odstránil, čo by ľuďom škodiť mohlo. „Nech sa nespustí sem“ — modlí sa kňaz — „dych chytľavých chorôb, ani povetrie škodnými výparami naplnené, nech ustúpia všetky úklady v úkryte číhajúceho nepriateľa; — a ak našlo by sa niekde dačo takého, čo by ohrožovalo bezpečnosť obyvateľov alebo rušilo pokoj, to nech ujde pri kropení touto vodou; aby blaho vzývaním mena Tvojho vyprosené, proti všetkým nápadom chránené bolo.“ Potom kňaz medzi odriekaním podobných modlitieb hodí soli do vody, praviac: „S bázňou a poníženosťou utiekame sa k Tebe, Pane Bože! a prosíme: aby si na toto stvorenie soli a vody dobrotive vzhliadnul, láskave oslávil, rosou zbožnosti svojej posvätil; aby kdekoľvek bude kropená, na vzývanie mena Tvojho, všetko znepokojovanie diablovo bolo odstránené, a hrúza pred jedovatým hadom preč bola zahnatá: a nech nám Duch sv. prítomnosťou Svojou všade prispieva, kde o milosrdenstvo Tvoje prosíme. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.“

Prečo kropí kňaz veriacich pred sv. omšou a po službách Božích svätenou vodou?

1. Aby nás napomenul, že pred obličajou Božiou k modlitbe a k službám Božím čisto a sväte sa máme dostaviť. (Z tej istej príčiny a aby sme opravdivým pokáním a na

prímluvu cirkvi hriechov boli zbavení, kropíme sa svätenou vodou aj keď do chrámu vstupujeme.) 2. Aby sme si vzpomenuli na krst svätý, kde sme posvätení boli vodou, — a teraz nás vyzýva cirkev, aby sme si zachovali alebo pokánim znovu nadobudli čistotu pri krste obdržanú. 3. Aby sme pamätali na to, že sme boli pokropení a obmytí najsvätejšou krvou Ježiša Krista. (I. Peter. 12. — Zjav. 1. 5.) Preto kropí kňaz aj oltár trikrát svätenou vodou — ešte pred kropením ľudu — z čiastky preto, aby svoju hlbokú úctu preukázal oproti tomu svätému tajemstvu, ktoré sa na oltári preukazuje, a tým aj nás vyzval, aby sme hodne a nepoškvrnenou mysľou boli tam prítomní; — z čiastky preto, aby sme poznali, že každé očistenie duše pochádza od oltára, ktorý je obrazom Krista. 4. Aby prekazené boly úklady diabla, ktorými znepokojuje a mýli pozornosť nábožných poslucháčov. — A po službách Božích preto kropí kňaz ľud alebo sa sami kropia svätenou vodou, aby pamätali na to, že i mimo kostola, v svojich súkromných záležitostiach nesmú zabúdať na svätosť a duševnú čistotu; taktiež, aby sme aj v súkromnom živote a v každodenných prácach požehnaním Božím boli opatrení a od každého telesného a duševného zlého boli ochránení. To je tiež príčinou toho, že aj doma držíme a užívame svätenú vodu.

Čo máme vedieť o svätení zvonov.

Zvon je veľmi významná vec. Vo výške vo zvonici vyvesený, častokrát na dialku hodiny, cez hory a doly zasiela hlas svoj do príbytkov ľudí, a vyzýva ich k modlitbe a službám Božím. Preto každý zvon, prv nežby ho vytiahli na zvonicu, posvätia, pri čom prosíme Boha, aby všetkých, ktorí hlas jeho uslyšia, od hriechu odstrašil, k pobožnosti a k zvelebovaniu Boha povzbudil a — jednotlivým príležitostiam primerané city v ich srdciach vzbudiť ráčil. Potom aby pre zásluhy Syna Svojho — ktorého kríž tam sa skvie na zvone — skrze Ducha sv. prekazil moc diabla a odvrátil od kresťanov všetky nebezpečenstvá, zkazonosné búrky atď. Hlavnejšie obrady posviacania zvona sú tieto: 1. Zvon sa obmyje svätenou vodou, na znamenie, že keď už i zvon musí byť umytý, prv než by bol k službám Božím užívaný: tým viac máme byť čistí my, keď sa k Nemu priblížiť a hodne sa k Nemu modliť a chváliť Ho chceme. 2. Pomaže sa olejom krstencov a krizmou, ktorá značí moc Ducha sv. a zásluhy Ježiša Krista. Tento úkon

nás upomína, aby sme ochotne dopustili na sebe účinky milosti Ducha sv. 3. Okädí sa temjanom, — na znamenie, že svätosť nášho života a horlivosť v modlitbe, jako jemný, vonný dym temjanu má sa dvíhať k trónu Božiemu. 4. Číta sa evanjelium o návšteve Ježiša u sestár Lazarových, Marthy a Marie, čo nás napomína, aby sme tak horlive slyšali slovo Božie, tak horlive pristupovali k stolu Pána, jako to tie dve nábožné sestry činily. 5. Odrieka sa viac žalmov a modlitieb, čo nás povzbudzuje k tomu, aby sme slávu Božiu, sťa živé zvony, slovom i skutkom hlásali.

Svätenie zvonov menuje sa miestami aj krstením zvonov, lebo, jako krst, aj svätenie zvonov sa deje obmytím vodou, pomazaním olejom, aj zvon dostáva meno niektorého svätého, a aj svedkovia sú prítomní. Rozumie sa, že o opravdivom krste tu ani reči nemôže byť, lebo zemské, bezdušné veci nemôžu prijať ani vnútornú milosť, ani vnútorné posvätenie. A meno dávame zvonom preto, aby sme ich jeden od druhého rozoznávali, a poneváč ich hlas podobá sa volaniu niektorého svätého s nebies.

Poučenie o kresťanskom milosrdenstve.

„Ľútosť mám nad zástupom.“ (Mar. 8. 2.)

V dnešnom sv. evanjeliume ukazuje Ježiš účinlivú lásku Svojho srdca oproti núdznym. Lebo 1. sústrasť cítil v srdci Svojom s ľudom, ktorí nemal čo jesť. 2. Túto sústrasť aj slovami vyslovuje, aby aj apoštolov svojich a nás k podobnej sústrasti a slutovaniu pohnul. 3. Nielen slovami ľutuje biedu ľudu, lež tejže aj skutkom odpomáha, lebo medzi všetkých rozdeľuje zásobu a čo chybí, zázračne nahrádza, a čo zvyšuje, odkladá pre ďalšiu potrebu. 4. Nakladá apoštolom, aby na tomto skutku lásky podiel brali, a aby pokrmy rozdávali. 5. Stará sa aj o duševné potreby ľudu a učeníkov; lebo činí zázrak, aby ich o Svojom Božstve presvedčil a vo viere upevnil; a učí ich, že s modlitbou majú prijímať dary Božie o s vďakou požívať.

Čo sa z toho učíme?

Učíme sa, že aj my máme prispievať núdznym bližným svojim telesnými a duchovnými skutkami milosrdenstva.

Ktoré sú telesné skutky milosrdenstva?

1. Lačných kŕmiť; 2. žížnivých napájať; 3. nahých zaodievať; 4. pocestných do hospody prímať; väzňov vykupovať; 6. nemocných navštevovať; 7. mrtvých pochovávať.

Či sme povinní telesné skutky milosrdenstva konať?

Áno; k tomu sme prísne zaviazaní 1. všeobecným príkazom lásky k bližnému. Bližneho milovať znamená dobre mu chcieť a dobre mu činiť. Zdráhame-li sa potrebe jeho odpomôcť, vtedy ani necítime v sebe náklonnosť v potrebe mu dobre činiť, kde to najviac potrebuje. 2. Ježiš výslovne určil trest pekla pre tých, ktorí skutky milosrdenstva nekonajú. „Odídite ono Mňa zloreční do ohňa večného; lebo som bol lačný a nenasýtili ste Ma“ atď. atď. (Mat. 25. 41.) A sv. Ján píše: „Kto má statky tohoto sveta, a vidí núdzu trpieť brata svojho, a zatvára pred ním srdce svoje, jako zostáva láska v ňom?“ (1. Ján 3. 17.)

Čo nás má ešte pohnúť ku vykonávaniu skutkov milosrdenstva?

1. Príklad Ježiša Krista, ktorý sa aj Sám zaujal chorých, posadlých, hladujúcich a všetkým unaveným káže prísť k Sebe, aby ich občerstvil. 2. Slová Kristove: „Čo ste učinili jednému z mojich najmenších bratov, Mne ste učinili.“ (Mat. 25. 40.) Almužnu a podporu, ktorú núdznym poskytuješ, dávaš samému Spasiteľovi. Koľko si mu ty dlžen? On však nepotrebuje tvoje pre Seba, ale pre svojich chudobných bratov. 3. Príklad tolkých svätých cirkvi katolíckej, ktorí nielen celý majetok svoj rozdali medzi chudobných, ale aj život svoj obetovali službe ubiedených a častokrát i život svoj položili za nich. 4. Veľké zaslúbenia časných a duchovných darov, ktoré Boh milosrdným prisľúbil. „Blahoslavení milosrdní, lebo oni milosrdenstva dôjdu.“ (Mat. 5. 7.) „Kto sa sľutúva nad chudobnými, dáva Pánu na úroky.“ (Prísl. 19. 17.) „Almužna chráni od smrti a ona očisťuje od hriechov a činí, že človeck nachádza milosrdenstvo a život večný.“ (Tob. 12. 9.) Sv. Hieronym Nepotianovi píše: „Mnoho kníh som prečítal v živote svojom, ale sa nepamätám, žeby bol niekde čítal, že by zlou smrťou bol umrel ten, ktorý chudobným dobre činil. Zlá smrť vkĺzla sa len medzi apoštolov, ale len Judáša vyrvala z pomedzi nich. Zlá smrť vyšla aj na kalváriu, ale len jedného

vraha odtrhla od boka Spasiteľa. Ale o žiadnom štedrom a oproti chudobným dobročinnom človekovi nečítam, že by bol zlou smrťou umrel.“

Ktoré sú duchovné skutky milosrdenstva?

Duchovné skutky milosrdenstva sú nasledujúce: 1. Hriešnikov karhať; 2. neumelých vyučovať; 3. pochybujúcim dobre radiť; 4. smutných tešiť; 5. krivdy trpezlive znášať; 6. našim vinníkom odpúšťať; 7. za živých a mrtvých sa modliť.

Či sme povinní aj duchovné skutky milosrdenstva konať?

Áno, lebo po 1., duchovné blaho bližného je ešte vážnejšie, než telesné; tým viac sme tedy zaviazaní v duchovnej potrebe prispeť blížnemu ku pomoci a o jeho duševnú spásu sa starať. 2. Keď už zanadbanie **telesných** skutkov ťahá za sebou zatratenie, tým viac musí mať také hrozné následky zanadbanie duchovných skutkov. 3. Príkaz lásky k blížnemu poťahuje sa na celého človeka, tedy aj na dušu jeho, — ba na túto ešte viac, lebo ona je omnoho šľachetnejšia čiastka človeka, než telo, a ponevráč práve pre spasenie duše Kristus všetku svoju krv vycedil. 4. Aj naše vlastné dobré nás má k tomu pohýňať. Keď Boh bere všetko tak, jako sebe učinené, tým viac sa smiluje nad dušiami našimi, keď duši bližného preukazujeme milosrdenstvo. „Odpustíti-li ľuďom hriechy jejich, aj Otec nebeský vám odpustí hriechy vaše.“ (Mat. 6. 14.) Tak sám Spasiteľ sa vyslovil o šiestom duchovnom skutku milosrdenstva.

Jako sa majú konať skutky milosrdenstva, aby boly Bohu milé a kresťanské?

1. Musia sa konať z **lásky k Bohu** a z nadprirodzenej lásky k bližnému. 2. **Nesmieme ich konať z márnomyseľnosti,** alebo zo sobectva, alebo z púhej prirodzenej lásky a z prirodzenej, vrodenej sústrasti. 3. Menovite duchovné skutky **nemáme konať z preceňovania** samých seba, ale poníženosťou a náležitou múdrosťou. Platí to zvlášte o karhaní hriešnikov a poučení neumelých.

Na siedmu nedeľu po Svätom Duchu.

Vo vchode omše sv. vyzýva nás cirkev k zvelebovaniu Boha týmito slovami: „Všetky národy tlieskajte rukami: plesajte Pánovi hlasom nadšeným.“ (46. Ž. 1.) „Ponevráč Pán na výsosti je strašný: veľký kráľ nad celou zemou.“ (46. Ž. 2.) Sláva Otcu, i Synu, i Duchu sv., jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Modlitba cirkevná. O Bože, ktorého prozreteľnosť v Svojom riadení sa neklame, ponížene Ťa prosíme, aby si odstránil od nás všetko škodlivé, a všetko prospešné nam poprial. Skrze Pána našeho, Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *z listu sv. Pavla k Rimanom h. 6., v. 19—23.*

Bratia! L'udským spôsobom hovorím, pre mdlobu vašeho tela. Lebo jako ste oddávali svoje údy neprávosti, aby ony slúžily nečistote a hriechu, tak včuľ oddávajte svoje údy do služby spravodlivosti ku posväteniu. Lebo keď ste boli otrokami hriechu, boli ste spravodlivosti pozbavení. Jakýže ste teda mali úžitok z toho, za čo sa včuľ hanbíte? Lebo konec tomu je smrť. Ale teraz, keď ste vysvobodení od hriechu a stali ste sa služobníkami Božími, máte za svoj úžitok posvätenie, a ku koncu život večný. Lebo odplata za hriech je smrť, ale milosť Božia je život večný v Kristu Ježišovi, Pánu našom.

Vysvetlenie. Sv. Pavel poučuje tu veriacich, že keď už pri krste raz na vždy odumreli hriechu, aby spravodlivosti živí boli. Aby ich k tomu povzbudil, vraví, že nič nežiada od nich, čo by prevyšovalo krehkosť telesnú a obyčajnú prírodu l'udskú; ale aspoň toľko starosti majú vynaložiť na posvätenie duší svojich, koľko predtým vynaložili na jej zkazenie. Je to dozaista nie mnoho, — a je slušné; lebo keby niektorí ľudia toľko konali pre nebo, koľko činia pre hriech a pre peklo, boli by zaiste svätí a spravodliví. Aby však poznali, jak užitočné a prospešné je údy svoje venovať čnosti, svätosti a spravodlivosti, majú považiť, čo získali hriechami svojimi? Hriechami si nadobúdzame potupu, hanbu, žiaľ a smrť; — nábožným životom však milosť Božiu a život večný. Často pamätaj na to, milý kresťane, a nepoškvrň sa hriechom, ktorý ti nič inšie neprinesie, než potupu, zármutok a pomstu Božiu.

Evanjelium *sv. Matúša h. 7., 15—21.*

Za onoho času riekol Ježiš učeníkom Svojim: Varujte sa lživých prorokov, ktorí prichádzajú k vám v rúchu ovčom, ale vnútri sú vlci hltaví. Poznáte ich po vlastnom ich ovocí! Či sa sbierajú hrozná s tŕnia, alebo fíky s bodľače? Tak i každý dobrý strom nesie dobré ovocie; ale zlý strom nesie zlé ovocie. Dobrý strom nemôže niesť zlé ovocie; ani zlý strom nemôže niesť dobré ovocie. Každý strom, ktorý nenesie dobré ovocie, bude vyťatý a pohodený na oheň. Tak teda poznáte ich po vlastnom ich ovocí. Nie každý, kto mne rieka: Pane, Pane! vojde do kráľovstva nebeského; ale kto koná vôľu Otca mojeho, ktorý je v nebesiach, ten vojde do kráľovstva nebeského.

Kto sa má rozumeť pod falošnými prorokami?

V prvom rade majú sa rozumeť farizei a zákoníci, v druhom rade falošní učitelia a radcovia veriacich. „Falošní“ proroci nosia zovňútorne „ovčie rúcho“, — sladkými, úlisnými rečami

predkladajú zkazonosné nauky, — na vonok hlásajú „slobodu“, „bratstvo“, „rovnosť“, „tichosť“, „znášanlivosť“, — a ovocie, výsledok ich naúk sú utláčanie iných, utláčanie pravdy, viery, reči, — namiesto bratstva a lásky nepokoje, nesvornosti, svady, klamstvá, nesvedomitosť, slobodomyseľnosť, chladnosť náboženská, nevera atď.

Koho môžeme ešte počítať medzi falošných prorokov?

1. **Svet,** ktorý sľubuje hodnosti a bohatstvá, a predsi každú preto podujatú prácu a namáhanie odpláca nezdarom a posmechom. 2. **Telo,** ktoré ponúka pôžitky a rozkoše, a konečne výčitky, nespokojnosť a hryzenie svedomia zanecháva človekovi. 3. **Diabol,** ktorý sľubuje človekovi dlhý život a dostatočný čas ku pokániu, — kdežto zátvrdlivý človek často v najlepšom veku vychádza z tohoto sveta, náhlou smrťou a bez všetkého znaku ľútosti a pokánia. 4. Všetci svodcovia, ktorí podvod svoj skrývajú do rúcha čnosti a statočnosti, kým nedostanú do sieti svojej nepozorné duše, ktorých potom k všeliakym zlým a hnusným skutkom vábia. Takíto falošní proroci najväčšiu škodu robia v stáde Kristovom, lebo medom pôžitku oslaďujú jed hriechu, hriešnu výstupnosť svoju menujúc „dovolenou zábavou“, „vyrazením“ atď., a tým spôsobom sa stávajú katami nepočetných duší. Nech sa ich tedy pečlive chránia a varujú všetci tí, ktorým sú čnosť a spasenie milé. 5. Falošnými prorokami môžu sa nazvať všetci tí, ktorí v prítomnosti duchovných pastierov, rodičov, učiteľov, predstavených atď., ukazujú sa dobrými, kadenáhle sa im však s očú ztratia, hovoria bezbožné, nestydaté reči, posmech robia zo všetkého, čo je sväté, nábožných a bohabojných ľudí vysmievajú a tým spôsobom mnohých, zvlášť menej vzdelaných ľudí o vieru a bohabojnosť olupujú, a rečami svojimi a posmeľovaním činia ich náklonnými a hotovými k všetkému zlému. Na takýchto ľudí veľký pozor majú dávať rodičia, hospodári a iní predstavení, svojich podriadených majú pred spoločnosťou takých pokrytcov vystríhať, a keď potreba požaduje, aj prísne, rázne a rozhodne obcovanie s nimi zabrániť; — aby aj oni nemuseli niesť čiastku viny, keby takíto zlostníci dietky jejich do zatratenia uvrhli.

Po čom môžme rozoznať takýchto falošných prorokov?

Po ich skutkoch, lebo zlý, zkazený strom len zlé ovocie môže donášať. Preto keď skúmame ich živobytie, presvedčíme

sa, že v svojom srdci sú zkazení, nemravní pretvarači, pokrytci, a len zovňútornú slušnosť majú pred očami, aby jed svoj tým snadnejšie rozšíriť mohli. Falošných učiteľov a rozširovateľov bludu aj po tomto ľahko poznáme, lež poznáme ich aj z ich úmyslov, ktoré sú: vyvrátiť Bohom ustanovené poriadky a na miesto nich postaviť neviazanú rozkoš telesnú a svevoľu.

Prečo hovorí Kristus: **„Či sa sbierajú hrozná s tŕnia"?**

Tým nám na vedomie dáva, že takíto falošní učitelia a iní podobní zlosynovia nemôžu donášať dobré ovocie, kým v prevrátenosti svojej zotrvávajú.

Prečo hovorí Kristus: **„Každý dobrý strom dobré ovocie rodí"?**

Tým chce ukázať, že nábožných ľudí po ich dobrých skutkoch môžeme poznať, jako zlých po zlých skutkoch. To ovocie, čiže dobré skutky, ktoré dobrý človek donáša, je to ovocie Ducha sv., ktoré sv. Pavel vypočituje, spomína v liste ku Gal. 5. 22., a síce: láska, radosť, pokoj, trpezlivosť, láskavosť, dobrota, zhovievavosť, tichosť, viera, skromnosť, zdržanlivosť a čistota.

Čo rozumie Kristus pod zlým stromom?

Zlého človeka, ktorý spolu aj zlé ovocie donáša, to jest ktorého skutky sú zlé. Svätý Pavel spomína aj tieto (Gal. 5. 19.), a síce: smilstvo, nečistota, nestydatosť, necudnosť, modloslužobníctvo, čary, nepriateľstvá, svady, závodenie, hnevy, bitky, nesvornosť, rozkol, závisť, vraždy, opilstvo, obžerstvo a týmto podobné, o ktorých vám predpovedám, jako som i predpovedal, že ktorí také činia, kráľovstvo Božie neobsiahnu.

Prečo hovorí Kristus: **„Každý strom, ktorý nedonáša dobré ovocie, bude vyťatý a do ohňa vrhnutý"?**

Tým nás poučuje, že opustenie dobrého, zanedbanie dobrých skutkov je dostatočnou príčinou zatratenia. Preto dokladá: „Nie každý, kto mi hovorí: Pane! Pane! (tedy len zovňútorne a nie skutkom sa dokazuje byť sluhom Mojím) vojde do kráľovstva nebeského", — ale kto plní povinnosti svojho povolania a dobré skutky činiac, zodpovedá vôli Otca

Môjho, kto si tedy nebo zaslúži. Usilujme sa tedy, bratia kresťanskí, vo všetkom plniť vôľu Božiu; menovite: dobrým úmyslom konajme svoje každodenné práce, — a tak sa istotne dostaneme do kráľovstva nebeského.

Proti čítaniu zlých kníh a spisov.

„Varujte sa falošných prorokov.“ (Mat. 7. 15.)

Zlé nauky za našich časov rozširujú sa najviac a najnebezpečnejšie skrze knihy, časopisy, noviny, jedným slovom pomocou tlače. Poneváč ľudia teraz primnoho čítajú a zlé spisy vo veľkom počte sa rozširujú, musí sa ich pravoverný kresťan veľmi chrániť a varovať.

Ktoré knihy a spisy sú zlé?

1. Také, ktoré verejne zapierajú články viery katolíckej a naproti tomu neverecké a kacírske nauky zastávajú. 2. Také, ktoré prekrúcaním pravdy, lživými dejami, posmievaním katolíckych obyčají, obradov, rádov atď. podkopávajú vieru v katolícke učenie a v katolícku cirkev. 3. Také, ktoré kresťanské mravy ničia, spotvorujú a na miesto nich hlásajú nemravné zásady. 4. Také, ktoré hriechy a zločiny okrašľujú, náruživosť vzbudzujú, isté poklesky predkladajú jako maličkosti, ba isté slabosti ľudské jako rozumné prostriedky k dosiahnutiu časného dobra. Sú potom aj také knihy, ktoré síce samy v sebe nie sú zlé, ale obsahujú pravdy a písané sú len pre istý kruh ľudí, na príklad pre odborných učencov, lež druhým ľuďom môžu byť veľmi nebezpečné a preto takéto knihy sa nesmú čítať.

Prečo sa máme chrániť čítania zlých kníh?

1. Poneváč poskytujú — priamo lebo nepriamo — príležitosť, ťažké pokušenie k hriechu pochybovania o pravej viere, alebo k nevere, alebo k odpadnutiu od pravej viery, alebo odťahujú od mravonauky kresťanskej a svádzajú k rozličným hriechom. 2. Poneváč cirkev sv. čítanie takých kníh výslovne zakazuje. 3. Poneváč čítaním a kupovaním takých spisov, časopisov atď. napomáhame rozšírovanie zlosti a neprávosti. 4. Poneváč zlé knihy nikdy neslúžia k pravému vzdelaniu človeka, ale k duševnej zkaze.

Jako sa môže človek ohľadom takých zlých kníh prehrešiť?

1. Prehrešuje sa ten, ktorý zlé knihy číta, lebo požíva jed duchovný. 2. Prehrešuje sa aj ten, kto síce nie nebezpečné, nemravné a protináboženské knihy číta (na príklad romány), ale takým spôsobom, že si pri tom zanedbáva svoje povinnosti, svetským smýšľaním a citom sa naplňuje a tak zoslabí srdce svoje, činí sa neschopným k vážnemu, kresťanskému životu — a tak rečeno opojí sa svetárskymi zásadami, svetárskym smýšľaním. 4. Prehrešuje sa aj ten, kto také bezbožné a nemravné knihy píše, tlačí, predáva, požičiava alebo darúva, alebo pre druhých ochraňuje a neopatrne necháva doma povaľovať; tedy aj takí hostinskí, ktorí také časopisy pre svojich hostí držia a čítať dávajú.

Jakú opatrnosť musí mať kresťan ohľadom čítania kníh a spisov?

1. Nikdy nečítaj také knihy, o ktorých predbežne vieš, že sú zlé alebo od cirkevnej vrchnosti zakázané. 2. Kadenáhle zbadáš, že niektorá kniha je zlá, nečítaj ju ďalej, a ak je tvoja vlastná, znič ju, spáľ ju, aby si neskoršie alebo druhý neprišiel do pokušenia, žeby si ju čítal. 3. Keď máš pochybnosti o tom, či je niektorá kniha dobrá alebo zlá, pýtaj najprv radu zkúseného kňaza. 4. Nikdy nekupuj knihy od potulujúcich sa, podomových kupcov. 5. Zvláštne opatrný buď pri kupovaní kalendárov, a vyzvedaj sa najprv u svojho duchovného. 6. Rodičia a predstavení žiadnu knihu nesmú v dome svojom trpeť, o ktorej s istotou nevedia, že nič nebezpečného v sebe neobsahuje. 7. Jestli vidíš, že druhí čítajú zlé spisy, v láske a múdrosti im to odrádzaj. Môžeš vykonať duchovný skutok milosrdenstva, jestli taký spis odkúpiš a zničíš. 8. Nečítaj príliš mnoho zábavných kníh; mnohé nestoja nič, len ti naplnia myseľ daromnými myšlienkami a otupia cit, smysel a srdce oproti poučnému čítaniu. 9. Konečne, chceš-li niečo dobrého a užitočného čítať, poraď sa najprv svojho duchovného otca, alebo takých, na ktorých úsudok sa môžeš spoľahnúť. 10. Nezabudni sa pri spovedi zpytovať z kupovania alebo predávania, z čítania a držania novín, kníh atď. Máš vedeť, že aj v tomto ohľade sa môžeš ťažko prehrešiť, a že v istých pádoch ti kňaz ani rozhrešenie nesmie udeliť, jestli nemáš pevnú vôľu v tejto veci sa polepšiť.

Nábožné vzdychnutie. Varuj ma, o Bože, falošných prorokov, bludných učiteľov, svodcov a nebezpečného, sobeckého sebaklamu. Udeľ mi milosti, aby — dla učenia sv. Pavla — plodným, úrodným som bol vo všetkých dobrých skutkoch. Zapáľ srdce moje, aby viera moja bola účinlivá, aby som plnil vôľu Otca nebeského a tak hodným bol večného spasenia.

Poučenie na ôsmu nedeľu po Svätom Duchu.

Vchod sv. omše zneje nasledovne: „Prijali sme, Bože, milosrdenstvo Tvoje u prostred chrámu Tvojho, — podľa mena Tvojho, Bože: tak aj chvála Tvoja ku hraniciam zeme; spravodlivosti plná je pravica Tvoja“. (47. Žalm 10. 11.) „Veľký je Pán a veľmi chvalitebný, v meste Boha nášho na svätom vrchu Jeho.“ (47. Žalm 1.) Sláva Otcu, i Synu, i Duchu Svätému, jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Modlitba cirkevná. Udeľ nám milostive, prosíme Ťa Pane, ducha, aby sme vždy mysleli a konali, čo je pravé, — aby sme podľa Teba mohli žiť, ktorí bez Teba byť nemôžeme. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *z listu sv. Pavla k Rimanom h. 8., v. 12—17.*

Bratia! Dĺžníci sme nie telu, aby sme žili telu po vôli. Lebo budete-li telu po vôli žiť, zomrete; ale jestli umrtvíte duchom telesné skutky, budete žiť. Lebo ktoríkoľvek sú vedení Duchom Božím, tí sú synovia Boží. Veď ste vy neobdržali znovu ducha služobného, aby ste sa báli, ale ste obdržali jakožto prijaté deti ducha synovského, v ktorom voláme: Abba, Otče! A sám tento duch dosvedčuje duchu našemu, že sme synovia Boží. A keď sme synovia, sme i dedičia; dedičia síce Boží, ale i spoludedičia Kristovi.

Ktorí žijú dľa tela?

Tí, ktorí dľa hriešnych žiadostí a náklonností zkazenej prírody žijú a skutky tela — smilstvo, obžerstvo atď. — konajú. Takýchto ľudí nespravuje Duch Svätý, lebo Duch Svätý neprebýva v telesnom človekovi (I. Mojž. 6. 3.); takí ľudia nie sú dietkami Božími, a nebudú ani dedičami Jeho, ale umrú smrťou večnou, budú zatratení na veky. Ale kto je Duchom Svätým vedený a s Ním a skrze Neho ukrižuje telo svoje

a jeho zlé žiadosti, tomu Duch Svätý., ktorý v ňom prebýva, vlieva detinskú dôveru v Boha, v ktorom volá: Abba! (Otče!) a svedectvo vydáva o ňom, že je synom Božím a aj dedičom Božím a spoludedičom Kristovým. — Dobre skúmaj sám seba, či snáď aj ty nežiješ dľa tela, a usiluj sa telesné a smyselné náklonnosti mŕtviť v sebe skrze modlitbu, pôst atď., aby si sa stal takým spôsobom dieťaťom Božím a dedičom nebies.

Vzdychnutie. Posilňuj ma, o Pane, aby som nežil dľa žiadostí tela, ale mocou Ducha Tvojho zmužile im odporoval, v sebe tieže mŕtvil, aby som večnou smrťou nezahynul.

Evanjelium *sv. Lukáša h. 16., v. 1—9.*

Za onoho času riekol Ježiš učeníkom svojim podobenstvo toto: Bol jeden bohatý človek, ktorý mal vladára, a tento bol uňho obžalovaný, jako by márnil jeho majetok. A predvolal ho a riekol mu: čo slyším o tebe? Vydaj počet zo svojeho vladárstva; lebo už nebudeš môcť vladáriť. Ale vladár riekol sám v sebe: Čo učiním, lebo môj pán odoberá mi vladárstvo? Kopať nevládzem, žobrať sa hanbím. Viem, čo učiním, aby, keď budem pozbavený vladárstva, prijali ma do svojich domov. I povolal k sebe všetkých dlžníkov svojeho pána, a riekol prvému z nich: Koľko si dlžen mojemu pánovi? A on riekol: Sto vedier oleja. I riekol mu: Vezmi svoje písmo a sadni a napíš rýchle päťdesiat. Potom riekol druhému: A ty koľko si dlžen? A on riekol: Sto meríc pšenice. Riekol mu: Vezmi svoje písmo a napíš osemdesiat. A pochválil pán nepravého vladára, že opatrne učinil; lebo synovia tohoto sveta sú opatrnejší, nežli synovia svetla v pokolení svojom. I ja pravím vám: Robte si priateľov z nepravej mamony, aby, keď dokonáte, prijali vás do večných stánkov.

Koho rozumie evanjelium pod bohatým človekom?

Pod bohatým človekom rozumie sv. evanjelium Pána Boha, pod šafárom však človeka, ktorému Boh sveril rozličné dary, telesné a duševné, prirodzené a nadprirodzené, totižto: údy, päť smyslov, zdravie, telesné sily, krásu, zručnosť, spô-

sobnosť, moc a panovanie nad inými, zemské statky, rozum, vôľu, pamäť, vieru, milosť Božiu, dobré vnuknutie, osvietenie mysle, čas a príležitosť k vykonávaniu dobrých skutkov atď. Tieto dary nám nedáva Boh za našu vlastnosť, ale tak, aby sme Mu skrze ne slúžili, to jest k svojmu dobrému a k dobrému blížneho užívali: jestli tedy tieto dary zneužijeme, na prísnu zodpovednosť nás bude ťahať.

Jako môže človek tieto dary zneužiť?

Jestli neužíva tiežek sláve Božej, k podporovaniu biednych a núdznych, ku prispievaniu utlačeným, k boju proti nespravodlivosti, k napomáhaniu dobrého a k spaseniu duší, ale k hriechu, k výtržnosťam, ku prepychu v šatení, k svádzaniu iných atď.

Jakým cieľom povedal Kristus Pán toto podobenstvo?

Aby nás povzbudil k polepšeniu a obráteniu; zvlášť ale, aby nás pohnul k dobročinnosti oproti bližným svojim a k štedrosti oproti chudobným. Jako ten šafár usiloval sa dobrých priateľov si získať, aby ho prijali do domov svojich, tak aj my sa máme usilovať skutkami milosrdenstva, zvlášť štedrosťou dobrých priateľov si získať; aby oni, alebo radšej dobré skutky oproti nim preukázané získali nám milosť u Boha a keď nás jednúc smrť od šafárenia odstráni (čo sa snáď skorej stane.

než sa nazdávame), do nebeských príbytkov nás prijali. Veľmi krásne nás povzbudzuje k dobročinnosti sv. Ambroz, keď hovorí: „Nie preto je pekne bohatým byť, že si človek mnohé mešce naplní pokladami, ale preto, lebo týmito môže podporovať chudobných. Len také bohatstvo sa leskne, ktoré sa obracia na chromých a núdznych. Nech sa naučia kresťania, aby peňazmi svojimi nie to hľadali, čo je ich, ale čo je Kristovo; aby niekdy aj ich hľadal Kristus. Svätí otcovia aj dobrý príklad menujú almužnou a hovoria, že takéto dobrodenie aj najchudobnejší môže udeliť. To nech si dobre zapamätajú tí chudobní, ktorí inakšiu almužnu udeľovať nemôžu."

Ktorí sú tí dobrí priatelia, ktorých si štedrosťou nadobúdzame?

Dľa učenia sv. Ambroza sú to — krem chudobných — svätí Boží, anjeli, ba aj Sám Kristus; lebo čo chudobným dávame, to dávame Samému Kristovi. (Mat. 25.) Ruky chudobných — praví sv. Peter Chrys. — sú rukami Kristovými. Skrze ruky chudobných posielame poklady svoje do nebies, kde tieže po smrti svojej znovu najdeme: lebo modlitby chudobných, jako i primlúvanie svätých nám istotne vyprostredkujú, vymôžu u Boha, aby nám udelil milosť šťastného skonania a prijal nás do príbytkov nebeských. Preto aj písmo sväté hovorí, že almužna oslobodí od smrti. (Tob. 4. 10—12.)

Prečo chváli Pán Kristus šafára?

Pán chváli len múdrosť šafára, že na neho sverený majetok k svojmu dobrému použil. Tak múdre budeme konať aj my a zaslúžime si chválu, keď časné statky, ktoré Boh na nás sveril, k večnému svojmu dobrému použijeme. Že ten šafár udeľuje z cudzieho, čo je samo v sebe zlé, to o nás len natoľko platí, nakoľko majetky, z ktorých sme povinní dávať, sveril nám Boh len k šafáreniu, nasledovne tieže nie sú našou vlastnosťou, ale vlastnosťou Božou. Darovať dáky statok, ktorý nie je našou vlastnosťou, toľko by bolo, jako kradnúť, aby sme mohli almužny dávať, — a to by práve tak zlé bolo, jako konanie šafárové.

Prečo hovorí Ježiš: **„Synovia tohoto sveta sú múdrejší od synov svetla"?**

Ponevráč synovia sveta, to jest svetársky smýšľajúci a telesne cítiaci ľudia bývajú múdrejší, ostražitejší a omnoho

väčším namáhaním sledujú cieľ svoj, aby si totižto časné majetky, svetské radosti a rozkoše nadobudli, než dietky svetla, to jest kresťania sa namáhajú za večným spasením.

Prečo nazýva Kristus hohatstvo nespravodlivým?

Spasiteľ nehovorí tu o nespravodlive nadobudnutom a nespravodlive podržanom majetku, — poneváč z takého majetku nikto nesmie almužny udeľovať, ani si nemôže priateľov pre nebo získať, lež taký majetok musí jednoducho oprávnenému majiteľovi navrátiť. Nespravodlivým menuje Spasiteľ to bohatstvo, tie zemské statky, ktoré neporiadne, nesprávne milujeme, tedy takým spôsobom, že sa pre ne dáme ku všeliakym hriechom a nespravodlivosti sviesť, — jako ku lakomstvu, závisti, surovosti atď. Aj preto menuje bohatstvo nespravodlivým, lebo ono je skutočne nespravodlivé proti svojmu vlastníkovi, majiteľovi. Jako zemské dobré ľudí k sebe láka a najlepším priateľom sa im ukazuje; avšak ono je nestále, klátivé, márne, neverné, ktoré človeka pri smrti opúšťa. Keď ale človek bohatstvo k vôli Bohu opúšťa, na almužnu užíva, tým spôsobom činí si priateľov, ktorí mu pri smrti vernými zostávajú a do svojich večných príbytkov prijímajú; — nadobúdza si poklady, ktoré mu zostávajú na veky. Preto riekol Pán apoštolom Svojim: „Predajte, čo máte a dajte almužnu. Spravte si mešce, ktoré sa neostarejú, poklad neubúdzajúci v nebesiach, kam sa zlodej nepriblíži, ani hrdza ho nezkazí.“ (Luk. 12. 33.)

Modlitba. Udeľ mi milosti Svojej, o spravodlivý Bože a Sudca môj! aby som majetok od Teba mi sverený tak užíval na tomto svete, aby som si tak nadobudnul priateľov, ktorí ma jednúc po mojej smrti prímu do večných radostí. Amen!

Poučenie proti nadobúdzaniu a podržaniu nespravodlivého majetku.

Vladár toho bohatého pána zaiste múdre konal, ale len naoko; lebo nespravodlivosť, ktorú proti pánovi svojmu páchal, prv-neskôr jemu samému škodila, keď aj nie hneď, ale neskoršie a večne. Takto sa klamú všetci, ktorí sa nazdávajú, že nespravodlivým majetkom zbohatnú alebo si voľačo osožia.

Bárs neviem, aká príležitosť by sa ti naskytovala, aby si cudzí majetok, zlato a striebro bez prekážky a nespozorovane

mohol odcudziť, zachráň ruku svoju a srdce svoje od takého skutku, jestli len nechceš, aby požehnanie Božie, pokoj a svornosť dom tvoj opustily. Cudzí majetok ti nikdy nič neosoží. „Jedni rozdajú svoje“ — praví Duch Svätý — „a stávajú sa bohatšími; druhí kradnú, a predsa sú vždy chudobní.“ (Prisl. 11. 24.)

Je to čistý sebaklam, myslí-li niekto, že si tým pomôže, keď tu i tam klamom a podvodom vydre tú zlatku alebo korunu; alebo falošnou mierou a váhou alebo iným nedovoleným spôsobom cudzí majetok si privlastní. Práve opak toho sa stáva a neraz zkusujeme, že takíto ludia vždy sú v biede a nikdy sa nevyšvihnú na zelenú ratolesť. A je to zrejmé, že to ináč ani nemôže byť. Lebo „beda tomu“ — volá prorok — „kto dom svoj s nespravodlivosťou stavia“. (Jer. 22. 13.) Prečo? Lebo na nespravodlivom základe nebude Boh ďalej stavať. „Jestli však Boh dom“ — to jest celú domácnosť — „nestavia, darmo pracujú všetci, ktorí tam stavajú“. (126. Žalm 2.) Práca neide napred, — ba naopak, i to sa rozpaduje, i to sa rúca, čo už bolo zdanlive hotové.

A nielen to. Aj spravodlivý majetok nakazí sa a na vnivoč výnde pre nespravodlivý, čo by tento aj omnoho menší bol. Jeden nespravodlivý halier pohltí desať spravodlivých. Nespravodlivý majetok v dome je to, čo mole v šatách. Neustanú, kým všetko nezkazia. Nespravodlivý majetok podobá sa kvasu, náceste, alebo droždiu, o ktorom hovorí Pán, že prenikne a nakyslí celé cesto, do ktorého sa namieša Podobá sa nákazlivej nemoci, ktorá vždy viac a viac napáda. a kazí telo, kým celé nevýnde na vnivoč.

A keď nespravodlivý niekedy cez celý život svoj býva ušetrený od takéhoto trestu, predsa neraz býva následok nespravodlivosti — nešťastná smrť. Áno, nešťastie si dosť času a príležitosti najde, že neočakávane zavíta u dietok a rodičov. Často vídame, že tejto alebo tamtej rodine nijako sa nedarí. Niet tam šťastia, ani požehnania. A otca rodiny nemožno v ničom obviňovať; ustáva sa, pracuje od rána do večera a predsi k ničomu nepríde. Prečo? My síce nesmieme súdiť, ale v ten velký deň súdu ukáže sa všetko pred celým svetom, že nespravodlivý majetok, ktorý sa do tohoto domu dostal, na dlhý čas odvrátil všetko požehnanie Božie od tejto rodiny. Jedno oklamanie, nespravodlivá pravota, zpreneverené dedictvo, odtajená dlžoba predkov sú tou tajnou rakovou nemocou, na ktorú dietky musia trpeť a za chyby predkov svojich pykať.

„Ja som Pán, Boh tvoj, Boh silný a žiarlivý, ktorý zločiny otcov trescem na deťoch až do tretieho a štvrtého pokolenia u tých, ktorí Mňa nenávidia.“ (II. Mojž. 20. 5.)

Mravné poučenie proti pomluve.

„A tento bol uňho obžalovaný, jako by márnil jeho majetok.“ (Luk. 16. 1.)

Vladár v dnešnom evanjeliume správne prišiel do zlej povesti u pána svojho. Ale zlá povesť neni vždy následkom hriechu a nespravodlivosti; lebo neraz už prišli mnohí a to bez vlastnej viny, ale pre utrhačné jazyky do zlého chýru, a zbavení boli cti a dobrého mena. A ačkoľvek poškodenie osočovaním a pomlúvaním zapríčinené často je tak veľké, že sa ani napraviť a vynahradiť nedá: predsa mnohí považujú tieto hriechy za tak malé a tak často sa ich dopúšťajú, že páchanie týchže stalo sa takmer všeobecným.

Jako sa dopúšťame pomlúvania a utrhania na cti?

1. Keď také zločiny rozširujeme o bližných svojich (medzi ktorých aj mrtví patria), ktorých sa oni nedopustili, alebo zväčšujeme to, čoho sa skutočne dopustili; 2. keď nejaký ešte tajný a v tajnosti spáchaný hriech tým úmyslom zjavíme, aby sme tým bližnému poškodili, — alebo hriech ten na verejnosť dávame bez toho, že by to našou povinnosťou bolo; 3. keď skutkom svojho bližného zlý úmysel podkladáme; 4. keď dobré skutky alebo výtečné vlastnosti bližného svojho upierame alebo zľahčujeme; 5. keď pri takých okolnostiach mlčíme, kde by sme svojho bližného pochváliť mali, alebo aspoň s veľkou zdržanlivosťou a bez náležitého dôrazu hovoríme.

Prečo je pomlúvanie tak ťažkým hriechom?

1. Lebo veľmi urážame ním príkaz Boží o láske k blížnemu; 2. lebo zbaviac bližného svojho tak vzácneho imania, jako je česť a dobré meno, zapríčiňujeme mu tým často nenahraditeľnú časnú škodu alebo i večnú záhubu; ponevádž totižto nikto nechce obcovať s človekom cti pozbaveným, spôsob jeho výživy ubýva, a tak jeho majetok upaduje; a keď už i tak ztratil dobré meno, stáva sa ešte nedbalejším v dobrom a hanba ho ešte menej zdržuje hriechu a neskôr skutočne upáda do tých hriechov, z ktorých ho pomluvač predtým falošne potváral. Potom pomluvač ani druhým nemôže preukázať dobrodenie;

lebo nikto nechce jeho radu prijať a nasledovať, ale naopak každý dľa toho, čo počul, omlúva hriechy svoje: veď to lebo ono nemôže byť ťažkým hriechom, lebo aj ten a onen ho spáchal. Tak dobré stáva sa nemožným: a seje sa semä mnohého zlého. To majú si zapamätať najmä tí, ktorí v ničom nenachádzajú takú rozkoš, jako v zľahčovaní a osočovaní predstavených, úradníkov, kňazov atď. 3. Konečne utŕhanie je ťažký hriech aj preto, lebo škodu ním zapríčinenú je veľmi ťažko, častokrát zhola nemožno vynahradiť, poneváč osočovanie podobá sa vyhodenému kameňu, ktorý keď raz vyletel z ruky našej, nedá sa zdržať, nedá sa vrátiť, čo by jakú škodu spôsobil.

Čo máme činiť, jestli sme sa dopustili tohoto hriechu?

Máme pomluvu a osočovanie odvolať a škodu, ktorú sme na časnom majetku svojmu bližnému alebo na jeho dobrom mene zapríčinili, musíme vynahradiť. Poneváč však, jako sme vyššie spomenuli, je to vec veľmi ťažká, ba mnohokrát nemožná, — poneváč ľudia slyšané veci často ešte zväčšujú —; potom, poneváč ťažko smieme predpokladať, žeby sa všetci tí dozvedeli o našom odvolaní, ktorí pomlúvanie slyšali (lebo zlý chýr sa rýchle rozširuje a často ďalej zajde, než by sme mysleli); poneváč konečne aj po odvolaní pomluvy vždy zostane dáka škvrna na pomluvenom, aspoň pamiatka zlého: všetko toto má nás k tým väčšej obozretnosti pohýňať a od všeliakeho pomlúvania zdržovať.

Či nikdy nesmieme chyby bližného svojho odokryť?

Chyby a hriechy svojho bližného nesmieme bez potreby a snáď len k zabávaniu zahaľačov odokryť. Ale celkom inšie je, keď také chyby, hriechy a priestupky bližného, ktoré súkromným napomínaním napraviť sa nedajú, rodičom a predstaveným cielom potrestania alebo napravenia oznámime; toto nielen nie je hriechom, ale je dobrý skutok a príkazom lásky k bližnému uložená povinnosť: proti ktorej sa velmi prehrešujú tí, ktorí chyby bližných svojich taja a ukrývajú; kdežto keby tieže zjavili, mnoho zlého by prekazili, a tak by aj hriešiacich, aj ich príslušných od mnohého zlého zachránili.

Či je hriech pomluvača s úľubou poslúchať?

Áno, lebo tým spôsobom príležitosť dávame pomluvačovi k osočovaniu druhých a v tom ho ešte potvrdzujeme. Preto vraví sv. Bernard: „Či je väčší hriech pomluva, alebo po-

slúchanie utrhača, to nemôžem ľahko rozhodnúť". (Lib. 2. de Consider.) A sv. Ján Zlatoústy hovorí: „Nielen z toho, čo mluvíme, musíme niekdy vydávať počet, ale i z toho, čo počúvame"; tak na príklad, slyším-li falošné obviňovanie svojho bližného, lebo písané je: „Neprími lživú reč". (II. Mojž. 23. 1.) Práve preto v takomto páde lebo pretrhnúť máme pomluvača v reči, alebo odísť od neho; a keď ani jedno, ani druhé bez urazenia slušnosti urobiť nemôžeme, spravme vážnu tvár a tak preukážme svoju nevoľu; lebo zasmušilá tvár tak zaženie pomluvačný jazyk, jako severný vetor zaženie dážď. (Prísl. 25. 23.) To isté máme učiniť aj pri slyšaní necudných rečí a pohoršlivých žartov.

Čo nás má od pomluvy zdržovať?

1. Pováženie veľkosti tohoto hriechu; 2. ťažkosť, ba nemožnosť napravenia škody ním zapríčinenej; 3. pomyslenie na trest, ktorý tento hriech za sebou ťahá; lebo, jako sv. Pavel zreteľne píše (I. Kor. 6. 10.): pomluvači nebudú vládnuť kráľovstvom Božím.

Vzdychnutie. Zachovaj ma, milý Ježiši, aby, zášťou alebo závisťou zaslepený, nenaštrbil som česť bližného a nestal som sa vinným tak ťažkého hriechu.

Útecha pre pomlúvaných.

Jestli ťa zlostné jazyky o česť olúpili, teš sa tým, že to Boh k dobrému tvojmu dopustil: aby si snáď neupadol do samoľúbosti a nezostal pyšným, ale dokazoval si čnosť poníženosti a trpezlivosti. Dobre je, že sú naše chyby aj iným známe, aby sme tak ponížení boli. A aby si pritom nebol netrpezlivý, pozri na svätých tak starého, jako i nového zákona. Pannenský Jozef, ačkoľvek nevinne, jako cudzoložník musí hlivieť v žalári. (I. Mojž. 39.) Semei vykričal Dávida tichučkého za krvežížnivého človeka a hovorí, že ho Boh preto navštevuje. (II. Kráľ. 36.) Čistotná Zuzanna bola obvinená, jako cudzoložnica a na smrť odsúdená. (Dan. 13.) Samého Ježiša Krista, najsvätejšieho, potupujú jako bohoruhača, spoločníka diablovho, nemierneho a obžerného človeka, a odsudzujú Ho jako buriča. Považ i to, že ti u Boha nič nezaškodí, čo by ľudia všemožné zlé váľali na teba — falošne, — a že sa On stará o ľudí, ktorí dôverujú v Neho a úplne sa na Neho spoliehajú, lebo

kto sa opováži urážať dobré meno bohabojných. ten uráža zrenicu Božiu (Zach. 2. 8.); čo On dozaista nenechá bez trestu.

Nábožné cvičenie. O najnevinnejší Ježiši, ktorého zlostné jazyky vykričali za diablom posadlého, za opilca, spoločníka diablovho, bohorúhača a buriča, celkom sa spoľahnem na Tvoju Božskú vôľu; Tebe obetujem všetko ublíženie a utŕhanie na cti a na dobrom mene svojom; na Teba sverím česť svoju: lebo naplnený som tou silnou nádejou, že dľa svätej vôle Tvojej česť moju obrániš a zachrániš a vytrhneš ma z rúk nepriatelov mojich.

Poučenie na deviatu nedeľu po Svätom Duchu.

Vzývajme Boha na pomoc vo všetkých protivenstvách a nápadoch viditeľných a neviditeľných nepriateľov a pri **vchode omše sv.** riekni s kňazom: „Hľa, Boh mi pomáha a Pán sa zaujal duše mojej: odvráť zlé k nepriateľom mojim, a v pravde Svojej ich znivoč, Ochranco môj, Pane!“ (53. Žalm 6. 7.) „Bože! v mene Svojom ma spas: a v moci Svojej vysloboď ma.“ (Žalm 53. 1.) Sláva Otcu, i Synu, i Duchu Svätému, jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Modlitba cirkevná. Pane! nech sú otvorené uši milosrdenstva Tvojho prosbám prosiacich, a aby si žiadosťam prosiacich vyhovieť mohol, učiň, aby len to žiadali, čo je Tebe milé. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *z prvého listu sv. Pavla ku Korinťanom h. 10., v. 6—13.*

Bratia! Nebuďme žiadostiví zlého, jako to i oni zažiadali. Ani nebuďte modlármi, jako podajedni z nich, jako je písané: Posadil sa ľud jesť a piť, a povstali sa ihrať. Ani nesmilnime, jako podajedni z nich smilnili a padlo ich tri a dvadsať tisíc za jeden deň. Ani nepokúšajme Krista, jako podajedni z nich pokúšali a zahynuli od hadov. Ani nereptajte, jako podajedni z nich reptali a zahynuli od záhubcu. A toto všetko prihodilo sa im jako v podobenstve; a napísané je k výstrahe nám, ktorížto žijeme za posledných časov. A preto, kto sa domnieva, že stojí, nech dá pozor, aby neupadol. Nedajte sa zachvátiť žiadnemu pokušeniu, leda ľudskému. A Boh je verný; a on

nedopustí pokúšať vás nad vaše sily, lež učiní z pokúšania prospech, aby ste ho mohli zniesť.

Vysvetlenie. V tom odseku, z ktorého je dnešné sv. čítanie vyňaté, učí sv. Pavel, že k životu večnému nie je dosť, aby niekto prijal kresťanskú vieru a bol pokrstený, lež že pri kresťanstve aj vytrvanlivý musí byť v dobrom a v chránení sa zlého. Toto dokazuje z predobrazných dejín ľudu židovského počas jeho cestovania cez púšť do zasľúbenej zeme. Boh zázračne vyviedol z Egypta celý ľud, a predsa sa nedostali všetci do zasľúbenej zeme, mnohí zahynuli na púšti, a síce jedni pre nekrotené požiadanie jedla, druhí pre modloslužbu, zase iní pre nečistotu alebo pre reptanie proti Bohu a jeho námestníkom, Mojžišovi a Áronovi. — Keď Boh už v starom zákone — ktorý bol len obrazom nového — tak veľmi trestal hriech, jak veľký musí byť trest podobných priestupkov u kresťanov, ktorí v ríši milosti žijú? Aj v ríši milosti len statný boj proti zlému a vytrvanlivosť v dobrom dáva človekovi nádej k večnému spaseniu; nesmieme si tedy namýšľať, že keď sme pokrstení a kresťansky veríme, už je všetko v poriadku. Ani nie je dosť, keď sa len zlých skutkov a slov chránime; musíme aj proti zlým, hriešnym myšlienkam a žiadošťam bojovať.

Zdáliž aj myšlienkou a žiadosťou sa môžeme prehrešiť?

Áno, jestli za hriešnymi a zapovedanými veciami túžime, alebo o nich dobrovoľne a s pôžitkom a s radosťou rozmýšľame: čo sa aj skutkom hriechu nedopustíme; poneváč Boh nezakazuje len zlé skutky, ale aj zlé myšlienky a žiadosti, zvlášť požiadanie cudzieho statku a manželky bližného nášho. (II. Mojž. 20.) Kristus Pán pravil (Mat. 5. 28.), že kto len pozrel na ženu, k jej požiadaniu, už sa dopustil cudzoložstva v srdci svojom. Ale také zlé myšlienky a žiadosti, ktoré človek nie dobrovoľne prechováva v srdci svojom, ani v nich radosť nenachádza, nie sú hriechom, ale ešte môžu byť prostriedkami k nadobudnutiu si zásluh, jestli im totižto zmužile odporujeme. A toto je príčina, prečo dopúšťa Boh, že zlé myšlienky často aj pobožných ľudí znepokojujú. Varujme sa každej zlej myšlienky a žiadosti; a keď nás vše proti vôli našej zastihnú: aspoň ich hneď odstráňme z mysle našej a nekochajme sa v nich dobrovoľne. Zvlášť proti necudným myšlienkam sa tak máme držať, aby sme konečne do hriechu smilstva neupadli,

pre ktorý hriech Boh 23 tisíc židov náhlou smrťou potrestal na púšti. (IV. Mojž. 25.)

Čo znamená pokúšať Boha?

Boha pokúšať znamená: mimoriadne znaky, dôkazy žiadať o Jeho všemohúcnosti, dobrote, prozreteľnosti a spravodlivosti, aby sme sa presvedčili: či je Boh všemohúci, múdry, dobrý, spravodlivý atď. Toto Boh rozhodne zakazuje (V. Mojž. 6. 16.) a hrozne potrestal preto židov, keď jedovatých hadov soslal na nich. (IV. Mojž. 21. 4—6.)

Jako sa môžeme dopustiť pokúšania Boha?

1. Keď bez všetkej príčiny žiadame, aby Boh predmet viery zázrakom nám dal na javo alebo potvrdil; 2. keď sa bez potreby, bez nutnosti vystavujeme telesnému alebo duševnému nebezpečenstvu v tej nádeji, že nás Boh z neho vyslobodí; 3. keď v nebezpečnej nemoci zanedbávame prirodzené lieky a výlučne na pomoc Božiu sa spoliehame.

Zdáliž je to veľký hriech: reptať proti Bohu?

Jak veľký je to hriech, vidno z toho trestu, ktorý zastihol reptajúcich židov, lebo krem Kórena, Datana a Abirona, ktorých zem za živa pohltla, mnohé tisíce z nich pohltol oheň. A títo ani nereptali rovno proti Bohu, ale len proti predstaveným od Boha ustanoveným, proti Mojžišovi a Áronovi. Z toho vysvitá, že vzburu proti vrchnosti považuje Boh za povstanie proti Sebe. Preto povedal Mojžiš synom izraelským: „Vaše reptanie nie je proti nám, lež proti Bohu.“ (II. Mojž. 16. 8.) Chráňme sa teda, aby sme reptaním proti veciam od Boha ustanoveným alebo dopusteným, proti počasiu atď. alebo proti nariadeniu vrchnosti nešomrali, aby sme reptaním nepritiahli na seba ťažký trest Boží.

Čo znamenajú tie slová: **„Nedajte sa zachvátiť žiadnemu pokušeniu, leda ľudskému“?**

To, že Boh nedopustí na nás väčšie pokušenie, než jaké my znesieme; ale, budeme-li Ho o to prosiť, k premoženiu pokušenia i Svojej milosti nám udelí. Preto v pokušení neopierajme sa nikdy na vlastné sily, lež skladajme nádej svoju v Boha, ktorý nikdy nedopustí, aby pokušenie zvíťazilo nad nami, jestli Jeho o pomoc žiadame a vykonáme všetko, čo nám v moci stojí, k odstráneniu pokušenia.

Vzdychnutie. Prosím Ťa, o Pane! očisti srdce moje od všetkých zlých myšlienok a žiadostí! Nedopusť nikdy, žeby som na takú myšlienku prišiel: Teba pokúšať alebo Tvojmu naradeniu sa protiviť. Nedaj Pane, aby som nad sily svoje bol pokúšaný, lež popraj mi toľko sily, aby som všetko pokušenie premohol, ba aby ono k môjmu dušnému spaseniu prospešné bolo.

Evanjelium *sv. Lukáša h. 19., v. 41—47.*

Za onoho času, keď sa Ježiš priblížil k Jeruzalemu, uzrúc mesto, zaplakal nad ním a riekol: Ó keby si poznalo i ty, a to aspoň v tento svoj deň, čo ti je k pokoju, ale včuľ je ukryté pred očima tvojima. Lebo dopadnú na teba dni, a nepriatelia tvoji obožení ťa násypom, a obľahnú ťa a uzavrú ťa so všetkých strán. I uvalia ťa na zem i synov tvojich, čo sú v tebe, a nenechajú v tebe kameň na kameni, preto že si nepoznalo čas navštívenia svojeho! A keď vstúpil do chrámu, začal vyháňať z neho predavačov i kupcov, a riekol im: Písané je: Dom môj je dom modlitby; a vy ste ho učinili pelešou lotrovskou! A učieval denne v chráme.

Prečo plakal Ježiš nad Jeruzalemom?

Z vrúcnej ľútosti nad ním, — poneváč pri spatrení Jeruzalema na tú strašnú zkazu myslel, ktorú si nekajúcnosťou na seba pritiahol: poneváč nechcel poznať a použiť čas navštívenia svojho.

Ktorý bol čas jeho navštívenia?

Ten čas, v ktorom Boh prorokov posiedal k židom; ale židia týchto vysmiali a potupili (II. Chron. 36. 16.), povraždili, ukamenovali. (Mat. 23. 34.) Dobou navštívenia bol zvlášť ten čas, keď Ježiš toľkokrát ohlasoval Svoje učenie v chráme jeruzalemskom, toľkými zázrakami potvrdzoval a tým dokázal, že On je Messiaš a Vykupiteľ sveta; a predsa toto zatvrdlivé a nekajúce mesto sa Mu vysmialo, na smrť odsúdilo a ukri žovalo.

Koho vyobrazuje zatvrdlivé a nekajúce mesto Jeruzalem?

Zaťatých, zatvrdlivých a nekajúcich hriešnikov, ktorí, jako obyvatelia Jeruzalema, čas navštívenia Božieho, keď ich skrze

kazateľov, spovedeľníkov, predstavených a vňútorné vnuknutie atď. napomína, aby sa polepšili, o spasenie duše svojej starosť mali, — nepoznávajú, napomínania neslúchajú a s polepšením až na konec života odkladajú. Ale vtedy tak pochodia, jako obyvatelia tohoto bezbožného mesta; nepriateľ, t. j. zlí duchovia obkľúčia dušu jeho, budú ho pokúšať, sužovať a strhnú ho do priepasti večnej záhuby. — Skúmajme samých seba, či sme i my nie podobní tým zatvrdlivým židom? I my vidíme Ježiša plakať nad sebou a či sa nás to dotkýňa? A my ešte väčšmi zasluhujeme trest Boží, než oni; lebo nám Boh viac milostí udeľuje. Obmyl nás Svojou svätou krvou a kŕmil Svojím svätým telom; pravdy k nášmu spaseniu potrebné nepredkladá nám už v podobenstvách, jako židom, ale celkom jasne, zreteľne a srozumiteine; a potvrdzuje ich nepočetnými zázrakami, ktoré lebo Sám koná alebo skrze svätých vykonáva. —

O jak pošetile jednáme, keď čas milostí a dni spasenia tak ľahkomyseľne mrháme! O jak mileradi by činili pokánie zatratení, keby sa ešte na zem vrátiť smeli! Jak horlive by použili tento čas, keby len dušu svoju zachrániť mohli! Použi tedy, milý kresťane, čas milosti, ktorý ti Boh poprial, a ktorý, keď raz uplynie a bez úžitku sa minie, nepredĺží ti Boh ani o jedno okamženie.

Či Boh skrýva pred bezbožníkami, čo im je k spaseniu?

Nie, — ale kým sa zháňajú za radovánkami tohoto sveta — jako sv. Gregor hovorí — nevidia nebezpečenstvá, ktoré im v zápätí nasledujú, — a poneváč pohľad do budúcnosti medzi rozkošami sveta, v ktorých sú pohrúžení, nepokojom a hrúzou ich naplňuje, odvracajú zrak svoj od budúcnosti a tak slepo bežia v ústrety večnému ohňu, večnému zatrateniu. Nie Boh skrýva pred nimi, ale skrývajú sa sami pred poznaním toho, čo im slúži k pokoju a tak sami sú si vina svojho zatratenia. (Ozeaš 13. 9.)

„Začal vyháňať z neho (chrámu) predavačov a kupcov"?

Jestli Kristus vyhnal z chrámu predavačov a kupcov tých vecí, ktoré k službám Božím boly potrebné: jako potresce tých, ktorí sa celkom pozabúdzajú v chráme, že kde sú, totižto v dome Božom, na tom mieste, kde Ježiš Kristus ustavične je prítomní v svätyni, v najsv. Sviatosti Oltárnej a kde sa za hriechy sveta nekrvave síce, ale vždycky znovu obetuje Svojmu Otcovi nebeskému; a ktorí sa ešte aj pod samou sv. omšou bez všetkého ostiechania smejú, shovárajú, strkajú, očami semi-tam sliedia, o svojich domácich veciach a záležitostiach pojednávajú, všeliake pestvá vystrájajú, ba často s necudnými myšlienkami sa zaoberajú a vyzývavým odevom alebo držaním aj iných nad mieru pohoršujú! Jak hrozne ich bude trestať Boh!? Ach! keď jednúc budú chcieť vojsť do kráľovstva nebeského, odoženie ich odtiaľ a povie im: „Choďte do ohňa večného, lebo vás nepoznám!"

Čo sa ešte učíme z dnešného sv. evanjeliuma?

Učíme sa poznávať tri vznešené vlastnosti nášho Pána a Spasiteľa. 1. Jeho ľútosť nad hriešnikom, keď plače nad tým nekajúcim a neveriacim ľudom. 2. Jeho ustavičnú lásku oproti Svojim verným, lebo každý deň vyučoval v chráme, a ich tešil, napomínal a vystríhal.

Vzdychnutie. O Pane Ježiši! ktorý si plakal nad Jeruzalemom, lebo nepoznal čas navštívenia svojho, prosím Ťa, osviet myseľ moju a srdce moje, aby som čas milosti poznal a dobre použil. Tiež popraj, aby som sa v chráme vždy slušne choval a nepremenil ho na peleš zlých myšlienok a žiadostí a svetských starostí.

Zničenie a zkaza mesta a chrámu jeruzalemského.

Či sa proroctvo Spasiteľovo o zničení Jeruzalema vyplnilo?

Áno, a síce nasledujúcim hrozným spôsobom: Židia od Rimanov, ukrutných svojich pánov utláčaní, povstali, vzbúrili sa proti nim, vraždili ich a vyhnali z mesta. Avšak dobre znajúc, že Rimani toto povstanie bez trestu nenechajú, chystali sa teraz židia k zúfalému odporu. Cisár Nero aj skutočne poslal proti Jeruzalemu mohutné vojsko pod vedením Vespasiána. — Roku 67. po Kr. narodzení zaujal Vespasian medzi hrozným vraždením pevnosti Galilee a tiahnul potom k Jeruzalemu a začal ho obliehať. Núdza a bieda obklúčených vystúpila už na najvyšší stupeň; lebo dnu v meste zapríčinili zlí ľudia rozbroj, roztržky, nesváry, — tvorily sa stránky, ktoré každý deň rozhorčený boj viedly proti sebe, krvou kropily ulice, — a z vonka dobíjali na nich rozhorčení Rimani. Vtedy dostala sa nešťastníkom ešte malá lehota milosti. Cisár Nero bol roku 68. po Kr. v Ríme zavraždený, jeho nástupca Galba o krátky čas zomrel, a vtedy povýšilo vojsko svojho obľúbeného vodcu Vespasiana na cisársky trón. Tento teraz so svojím vojskom odtiahnul od Jeruzalema, ale už 70. roku po Kr. poslal syna svojho Titusa s novým vojskom proti Jeruzalemu, aby mesto za každú cenu zaujal a obyvateľov potrestal.

Bola práve Veľká noc a veľké množstvo židov bolo shromaždené v Jeruzaleme zo všetkých krajín zeme, keď sa Titus s vojskom svojím pred bránami mesta objavil a hneď ho aj obklúčil. Zásoba potravných článkov sa čoskoro minula; vypuknul hlad a mor a hrozne pustošil medzi obyvateľstvom. Vodca zúrivých povstalcov, Ján z Gišaly, dal prekutať príbytky, vyrvať hladujúcim ich zásobu a hroznými mukami ich nútil k vydaniu potravín. — Aby sa proti ukrutnosťam tohoto zúrivca brániť mohli, prijali židia do mesta istého Šimona, náčelníka zbojníckej spoločnosti aj s celou jeho tlupou. Teraz bolo mesto javišťom ukrutného krveprelievania. Ján a Šimon so svojimi svrhlými tlupami snažili sa navzájom zničiť. Ján zaujal chrám, Šimon ho začal dobýjať. V chráme a po uliciach potokami tiekla krv. Keď však zvonku zavznel válečný krik Rimanov, nepriateľské stránky sa spojily, a spoločnými silami odrážaly útoky nepriateľa. Keď sa hlad viac a viac vzmáhal, mnohí židia potajomne vychádzali von z mesta, korienky sbierať k pokrmu. Ale Titus vyslal proti nim jazdcov svojich,

dal ich pochytať a u ktorého zbraň našli, toho dal ukrižovať. Niektorý deň aj 500 ich bolo ukrižovano pred očami mesta a niekedy i viac, tak že už ani dreva, ani miesta nebolo na dostač pre kríže. Ale židia ani týmto strašným divadlom sa nedali pohnúť, aby sa poddali; od svojich vodcov až k zúrivosti pobúrení bránili sa tvrdošijne, tak že vodca Titus nemohol mesto útokom zaujať. — Vtedy sa rozhodnul, že celé mesto obhrnie násypami, aby ich tak hladom premohol. Behom troch dní vystavili jeho vojaci násyp okolo celého mesta, na 4 hodiny cesty. Tak sa splnilo proroctvo Spasiteľovo: „A obklúčia ťa nepriatelia násypom a so všetkých strán ťa uzavrú“.

Hladový mor v meste vtedy zúril v najväčšej miere. Nešťastní obyvatelia prekutali všetky hnusné kanále, aby len kus pokrmu našli a pojedli aj tie najhnusnejšie veci. Jedna žena, hladom umorená, zadrhla svoje vlastné dieťa, upiekla a už do polovice zedla. Tu zavoňali povstalci zápach tej strašnej pečienky, vrútili sa do domu a strašnými hrozbami žiadali ženu, aby im ukázala, z čoho jedla. Podala im ostatok upečeného dieťata s tými slovami: „Jedzte z neho, — to je moje dieťa, — snáď len nebudete lakotnejší, než jedna žena, — alebo nežnejší, než jedna matka?“ — a ukrutníci s hrúzou utekali odtiaľ. — Teraz tisíce ľudu umieralo denne, domy a ulice boly plné mrtvol. Od 14. apríla, keď sa obliehanie započalo, do 1. júla spočítali stopätdesiatosem tisíc mrtvých. Tisíce mrtvých prehodené bolo cez múry mesta, aby ich hnilobou nebolo nakazené povetrie. Teraz už, kto mohol ujsť, utekal; mnohí sa šťastne dostali do leženia Rimanov; Titus bezbranných ušetril, kto im však ozbrojený padol do rúk, toho ukrižovali. Ale ani útek nezachránil nešťastníkov od smrti. Rimskí vojaci zbadali, že mnohí židia prehltli zlaté peniaze, aby si ich pred lúpežníkami zachránili. — Mnohým tedy, keď ich chytili, brucho rozpárali; jedno ráno dvetisíc takých mrtvol našli v ležení rimskom! Titus chcel túto ukrutnosť zamedziť, — ale márne! Konečne keď už bieda dosiahla najvyššieho stupňa, podarilo sa Rimanom zaujať hrad Antoniusov, — prebili sa až ku chrámu, ktorý Ján z Gišaly držal so svojou lúpežníckou rotou obsadený. Titus chcel chrám zachrániť, — preto ponuknul povstalcom slobodný odchod, lež nabídnutie jeho bolo odmietnuté. Včul nastala krvavá seč; Rimani chceli sa dostať do chrámu, ale zakaždým boli odrazení. Vtedy jeden vojak rimský vzal do ruky horiaci snopček, dal sa kamarátom nadvihnúť a hodil oheň do jednej siene, ktorá ku chrámu prináležala.

Rýchlosťou blesku sa chytil a rozšíril oheň po vnútorných čiastkach chrámu a úplne ho zničil, tak, že sa aj tu doslovne vyplnilo predpovedanie Krista Pána. Rimania teraz vraždili všetko, čo im v cestu padlo, a keď Titus so zemou srovnal všetko, čo ešte z chrámu a z mesta zostalo, dal ešte pôdu aj zorať, na znamenie, že sa mesto nikdy viac nepostaví.

Počas obliehania million a stokráttisíc židov prišlo o život, sedemsto deväťdesiat tisíc bolo odpredano za otrokov, a ostatok ľudu sa rozpŕchol po celom svete.

Tak potrestal Boh bohovrahov, tak nekajúce mesto a národ, nad ktorého nešťastím Spasiteľ tak horko plakal, tak sa splnilo, čo Ježiš dávno predtým o ňom predpovedal.

A jako toto proroctvo, tak splnia sa všetky hrozby a sľuby Spasiteľove. Zkaza mesta Jeruzalema, zničenie chrámu, rozptýlenie židov po celom svete je udalosťou, ktorá sa zapierať nedá a po všetky veky sa dokazuje pravda slov Kristových: „Nebo a zem sa pominie, ale slová moje sa nepominú“. A tak sa splnia aj tie slová Kristove: „Jestli nebudete činiť pokánie, všetci jednako zahyniete“.

O odkladaní pokánia ku koncu života.

Či sa môže hriešnik spoliehať na to, že sa pri konci života polepší?

Nie, ponevráč by to bolo opovážlivé dôverovanie v milosrdenstve Božom a bolo by jedným zo šiestich hriechov proti Duchu sv., ktoré sa ani na tomto, ani na druhom svete neodpúšťajú. (Mat. 12. 31.) Boh — hovorí sv. Augustin (10. Serm. de omn. sanct.) — takýchto hriešnikov obyčajne tým trestce, že ich na konci života na nich samých zanecháva, lebo, kým boli mladí, zabudli na Boha. Sám Boh pravi: „Obrátili sa chrbtom ku mne a nie tvárou, a v čas súženia svojho rieknu: Vstaň a vysloboď nás! (Ale im poviem:) Kde sú bohovia tvoji, ktorých si si spravil? Nech vstanú a nech ťa oslobodia v čas navštívenia tvojho! (Jerem. 2. 27. 28.) A ačkoľvek v kajúcom lotrovi vidíme potešujúci príklad neskorého obrátenia, ale, dľa výpovede sv. Augustína, je to len jeden príklad, aby z briešnikov žiaden nezúfal, ale len *jediný*, aby žiaden hriešnik s pokánim neodkladal.

Ktoré sú hriechy proti Duchu Svätému?

Nasledujúcich šesť: 1. v Božskom milosrdenstve opovážlive úfať; 2. nad Božím milosrdenstvom zúfať; 3. poznanej kresťanskej pravde odporovať; 4. bližnému svojemu milosť Božiu nepriať a závidieť; 5. proti spasiteľnému napomínaniu zatvrdlivé srdce mať; 6. v nekajúcnosti s predsevzatím zotrvávať.

Čo môžeme očakávať u tých, ktorí sa len pri konci života polepšia?

Jestli sa len úprimne obrátia, smieme o nich všetko dobré úfať. Lež stáva sa to zriedka. Z pomedzi sto a sto bezbožných hriešnikov, jako sv. Hieronym píše, ledva jeden sa obráti úprimne v hodinu smrti a obsiahne odpustenie. A sv. Vincenc z Ferrary hovorí, že väčší zázrak je šťastné skonanie hriešnika, ktorý bezbožný život viedol, než vzkriesenie mrtvého. A tomu sa ani nemáme čo diviť; lebo obrátenie v hodinu smrti je len také vynútené pokánie, — ponevráč nie hriešnik opúšťa hriechy, ale hriechy opúšťajú hriešnika; a keby ho nenútil strach smrti, by ani nesľuboval polepšenie, — jako ani hrešiť by neprestával, keby nemusel umrieť. Nuž a od takej kajúcnosti čo možno očakávať?

Kedy sa máme tedy obrátiť a pokánie činiť?

Kým sme ešte zdraví, pri dobrej sile, pri dobrej pamäti; lebo dľa slov sv. Augustína, pokánie nemocného je obyčajne tiež nemocné. Zkúsenosť nás učí, že človeka v čas choroby tak sužujú bolesti, túžba za prinavrátením zdravia, strach pred smrťou, hryzenie svedomia, napádanie so strany diabla, starosť o svojich, že ledva je v stave sústrediť myšlienky, tým menej myslieť na opravdivé pokánie. Keď tedy tak ťažko padne niektorým ľuďom činiť pokánie, kým sú ešte zdraví, silní, a v pozdvižení mysle k Bohu ničím nie hatení, — tým ťažšie padne im to vtedy, keď im hlava klesne, telo zoslabne a ťarcha choroby priľahne na nich? Mnohí nemocní po svojom uzdravení rozprávali, že nič nevedia o tom, čo sa s nimi v nemoci robilo, a ačkoľvek aj boli zaopatrení sviatosťami zomierajúcich, nemohli so na to rozpamätať. Preto nás napomína prorok Izaiáš: „Hľadajte Pána, kým Ho možno najsť; a volajte Ho na pomoc, kým je blízko“ (55. 6.); lebo aj sám Kristus hovorí: „príde čas, že Ma budete hľadať, a nenajdete Ma a zomrete v hriechoch

vašich.“ (Ján 7. 34 a 8. 21.) Jestli si tedy väčší hriech spáchal, nemeškaj k Bohu sa obrátiť vrúcnym pokánim, a nakoľko možno aj sv. spoveďou. Neodkladaj s tým so dňa na deň, — lebo tým si len obťažuješ pokánie, lebo hovorí sv. Gregor (Lib. 3. moral. cap. 9.): Ťarcha neoželených hriechov vždy k novým hriechom ťahá človeka a tým ho viac zoslabuje a diabla posilňuje; tak že bez mimoriadnej milosti Božej hriešnik viac obrátiť sa nemôže. Ale túto milosť Pán Boh neudeľuje tým, ktorí sa opovážlive spolíhajú, — ale na posmech ich vystaví, jako oni vysmiali sa Bohu, keď Jeho napomínanie a karhanie, Jeho rady neposlúchali. (Prisl. 1. 23.) Preto sa ponáhľajte a chytro čiňte pokánie a neodkladajte. Lebo kto vie, či vám to nejaká nemoc čoskoro nemožným neučíni! Pospešte a nemeškajte! aby ste sa nevystavili nebezpečenstvu, že v hriechu skonáte, a že dľa príkladu tých nemúdrych pannien sv. evanjeliuma i vy vytvorení budete zo svatby nebeského ženícha.

Poučenie na desiatu nedeľu po Svätom Duchu.

Pri **vchode omše** sv. oslavuj s cirkvou pomoc Božiu, ktorou Boh proti nepriateľom bráni: „Keď som k Pánovi volal, uslyšal hlas môj a oslobodil ma od tých, ktorí sa približovali ku mne. Ponížil ich Ten, ktorý bol pred všetkým časom a bude na veky. Prelož na Pána starosť svoju a On ťa vyživí.“ (54. 18. — 20. 23.) „Vyslyš, Bože, modlitbu moju a nezavrhni prosbu moju. Hľaď na mňa a vyslyš ma.“ (54. Žalm. 1. 2.) Sláva Otcu, i Synu, i Duchu sv., jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Modlitba cirkevná. Bože, ktorý všemohúcnosť svoju najviac šetrením a smilovaním preukazuješ: rozmnož nad nami milosrdenstvo Svoje; aby, keď za sľubami Tvojimi ideme, účastnými si nás učinil nebeských darov. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *z prvého listu sv. Pavla ku Korintanom h. 12., v. 2—11.*

Bratia! Viete, že keď ste boli pohani, k nemým modlám ste chodili, jako ste bývali vedení. Preto vám známo činím, že žiaden, kto mluví v Duchu Božom, nezlorečí Ježišovi; a že nikto nemôže riecť: Pán Ježiš! leda v Duchu Svätom. A mi-

losti sú síce mnohonásobné, ale ten istý Duch. Aj (cirkevné) úrady sú mnohonásobné, ale ten istý Pán. I účinkovanie je mnohonásobné, ale ten istý Boh, ktorý účinkuje všetko vo všetkých. A jednomu každému udelené býva objavenie Ducha k úžitku. Jednomu udeľuje sa skrze Ducha reč múdrosti, druhému však reč vedomosti podľa toho istého Ducha, inému viera v tom istom Duchu, inému milosť k uzdravovaniu v jednom Duchu, inému konať divy, inému prorokovať, inému rozoznávať duchov, inému rozmanité jazyky, inému vykladať reči. Ale toto všetko účinkuje jeden a ten istý Duch, ktorý udeľuje jednomu každému tak, jako chce.

Vysvetlenie. Na počiatku cirkvi veľmi boly rozšírené mimoriadne dary milosti Ducha sv., jako na pr. dar reči, čiže mluvenia cudzími jazykami, dar proroctva, dar divovčinenia atď., ktoré dary od Ducha sv. obsiahli sv. apoštoli v deň turíčny, ale aj v každej cirkevnej obci mnohí boli týmito milosťami obdarení. Tieto dary udeľoval Duch sv. preto, aby sa nimi viera Kristova rozširovala a utvrdzovala, a aby neverci mali pohnútky k obráteniu sa. Neskoršie Boh tieže zriedkavejšie udeľoval, — lež milosti, ktoré k posväteniu človeka slúžia, v cirkvi sv. vždy zostávajú a učinkujú. Veriaci mesta Korintu, medzi ktorými tie mimoriadne dary veľmi boly rozšírené, spýtali sa sv. Pavla, jakú hodnotu tieže majú, a jako ich majú ľudia užívať? O tomto poučuje Korinťanov sv. Pavel a napomína ich: rozpamätajte sa na ten čas, keď ste ešte pohani boli a modlám ste sa klaňali, to jest drevu a kameňu — bezdušnému, bezcitnému, bezživotnému, nemému (bez reči), ktoré tým menej môžu tie veci — dušu, život, cit, reč — udeliť svojim ctiteľom, (keďže ich ani samy nemajú). Ale keď ste kresťanmi zostali, klaniate sa takému Bohu, ktorý je čistý duch, plný láskavosti a múdrosti, a ktorý — jako zo zkúsenosti vidíte — aj vám hojne udelil z týchto duchovných darov. Poznajte tedy milosť Kristom vám danú; poznajte a slušne oceňte tú premenu, ktorú vo vás spôsobil a úctyplnou bázňou sa klaňajte Pôvodcovi všetkých týchto vecí, Kristovi a Duchu sv. a nehádajte sa medzi sebou o prijaté dary: lebo všetci ste ich obdržali od tohože Ducha sv., ktorý ich rozdáva, jako sa Jemu ľúbi. Preto, kto menej dostal, nech sa nezarmucuje, — a kto viac dostal, nech druhými nepohŕda. (Sv. Ján Zlatoústy.) Reč *múdrosti* znamená ten dar, ktorý spôsobným činí človeka tajemstvá viery kresťanskej aj iným sdelovať; reč *vedomosti* je spôsobnosť o pomere kresťanskej

viery k iným náboženstvám, menovite k židovskému — aj iných poučovať. Pod *darom viery* nerozumie tu apoštol tú vieru, ktorá jednému-každému nevyhnutne je potrebná k spaseniu, ale o tej divotvornej viere, o ktorej Spasiteľ hovorí, že vrchy prenáša. *Vedomosť rozlišovania duchov* je tá spôsobnosť, dľa ktorej s istotou posúdiť môžeme, či z niekoho mluví Duch sv., a či len samoláska, ziskuchtivosť alebo práve diabol hovorí z neho? Zase iný dar Boží je *dar jazykov*, t. j. spôsobnosť hovoriť cudzími a predtým neznámymi jazykami, taktiež spôsobnosť *vysvetľovania reči*, t. j. spôsobnosť náležite rozlúštiť, čo druhí z vnuknutia Ducha sv. hovorili. — Ešte raz pozorne prečítaj, drahý kresťane, poučenie o daroch Ducha sv. na sviatok turíčny a usiluj sa, aby si si vyprosil od Ducha sv. tie dary a milosti, ktoré sú ti potrebné alebo užitočné k spaseniu.

Evanjelium *sv. Lukáša h. 18., v. 9—14.*

Za onoho času riekol Ježiš niektorým, ktorí dôverovali sebe, že sú spravodliví, a inými pohŕdali, toto podobenstvo: Dvaja ľudia prišli hore do chrámu, aby sa modlili; jeden Farizej a druhý mýtnik. Farizej zastanúc, modlil sa v sebe takto: Bože, ďakujem ti, že nie som, jako druhí ľudia, dráči, nespravodliví, cudzoložníci, alebo jako i tento mýtnik. Postievam sa dvakrát do týždňa, dávam desiatky zo všetkého, čím vládnem. A mýtnik stál zdaleka, a nechcel ani oči pozdvihnúť k nebu; lež bil sa v prsia svoje a riekol: Bože, buď milostivý mne hriešnikovi. Pravím vám: Tento odišiel ospravedlnený do domu svojeho, nad tamtoho, lebo každý, kto sa povyšuje, bude ponížený; a kto sa ponižuje, bude povýšený.

Prečo predniesol Kristus Pán toto podobenstvo o farizeovi u mýtnikovi?

1. Aby pokarhal niektorých zpomedzi Svojich poslucháčov, ktorí vo svojej namyslenej spravedlivosti druhými pohŕdali, a aby aj nás vystríhal pred pýchou a napomínal, aby sme ani toho zdanlive najbezbožnejšieho človeka neopovrhli a neodsúdili. Posúdenie svojho bližného neni našou vecou, — už ani preto nie, lebo my sa ľahko mýliť môžeme v svojom úsudku,

— jako to dokazuje príklad farizeov, ktorý zapovrhol mýtnika, ktorého on za hriešnika považoval, ktorý však pred Bohom pre kajúcnosť svoju ospravedlnený bol. 2. Aby nás poučil, že modlitba opravdive poníženého a čistého srdca je Bohu milá, ale modlitba pyšného je Bohu ošklivá. 3. Aby nás poučil, jako sa máme chovať pri modlitbe, zvlášť v chráme, aby modlitba naša milá a príjemná bola Bohu.

Či modlitba farizea bola milá Pánu Bohu?

Nie, — lebo to dopravdy ani nebola modlitba, ale chvastavé chlúbenie sa, poneváč kým sám seba vychvaľoval, svoje zdanlive dobré skutky prednášal, a sebe pripisoval, pozbavoval Boha o česť Jeho, pod rúško svätosti svoju pýchu skrýval, druhými pohŕdal, hriešne ich posudzoval, za lúpežnikov, nespravodlivcov, cudzoložníkov držal, teda viacej hrešil, než by bol Bohu mile slúžil a Boha ctil. Učme sa z toho príkladu, aby sme sa chránili márnej ctibažnosti a vysokomyseľnosti, aby sme sa tak nezbavili zaľúbenia Božieho, zásluh svojich dobrých skutkov a nebeskej slávy. Sv. Ignác mučeník zvykol hovoriť: „Ktorí ma vychvaľujú, bičujú ma.“ A sv. Hilár keď počul, že ľud chváli skutky jeho, začal sa báť a pustil sa do plaču, lebo si myslel, že už tu na zemi obdržal odplatu svoju.

Ci bola milá Bohu prosba mýtnikova?

Áno, lebo ačkoľvek bola krátka, ale bola skrúšená a ponížená. Nestal si v chráme na predok, jako farizej, ale tichúčko sa utiahol, čím sa za nehodného uznal prítomnosti Božej a spoločnosti ľudí; tam stál so sklopenýma očima, čím uznal, že pre hriechy svoje neni hoden oči svoje k nebu obrátiť a tým aj nám ukázal príklad, jako sa máme aj my báť pre nepočetné hriechy svoje prítomnosti Božej. Potom zjavne vyznáva hriešnosť svoju a preto sa bije v prsia, čím — jako sv. Augustín hovorí (Serm. 8. de verbis Dom.) — potrestať chce hriechy svoje, ktorých sa vňútorne v srdci svojom dopustil. Preto bime sa aj my v prsia pod sv. omšou, uznávajúc tým, že sme biedni hriešnici a že hriechy svoje zo srdca ľutujeme.

Čo máme činiť prv, než ideme do kostola?

Máme si pomysleť, že ideme do **Božieho** domu a síce preto, aby sme sa s Bohom shovárali; máme si tedy dobre rozvážiť, čo chceme od Neho prosiť; a aby sme vyslyšania hodní boli, máme sa uponížiť, jako Abraham (I. Mojž. 18. 27.), a pamätať na to, že sme prach a popol, a pre hriechy svoje nie sme hodní ani ukázať sa pred tvárou Jeho, tým menej rozmlúvať sa s Ním; lebo Boh všíma si len modlitbu poníženého (101. Žalm. 18.) a len tým udeľuje Svoju milosť, pyšným ale sa protiví. (Jak. 4. 6.) — Primerane tomuto povedomiu nehodnosti má byť aj naše zovňútorné chovanie úctyplné, pozorné, pokojné a rozumné, jako tu u mýtnika vidíme, ktorý len od ďaleka stál, neopovážil sa oči svoje pozdvihnúť k Bohu, ale vrúcne sa bijúc v prsia, pravil: „Bože! buď milostivý mne hriešnemu.“ Tak sa skutočne uponížil pred Bohom srdcom, držaním, očima, rukama a jazykom.

Poučenie proti vysokomyseľnosti a márnivej ctižiadosti.

„Kto sa povyšuje, bude ponížený.“ (Luk. 18. 14.)

Z tohoto evanjeliuma učíme sa zvlášť to, že Boh si všíma ponížených a stráni sa nadutých (137. Žalm. 6.), — a že pyšných uponižuje, a ponížených povyšuje. Farizej si pýšne vykračoval do chrámu a — jako sa domnieval — plný dobrých skutkov, — ležal prázdno, bez milosti Božej, bez zalú-

benia Božieho, bez zásluh dobrých skutkov sa vracal odtiaľ. Naproti tomu mýtnik, ktorý sa držal za veľkého hriešnika, skrúšeným a ponížením srdcom sa zjavil pred obličajou Božou, a preto sa ospravedlnený navrátil do príbytku svojho. Preto dobre vraví sv. Augustín: „Vysoký je Boh; pozdvihuješ-li sa k Nemu, uteká pred tebou; uponižuješ-li sa, sostupuje k tebe.“ Lepší je pred Bohom ponížený hriešnik, než pyšný spravedlivý.

Kto sa chvastá s dobrými skutkami, alebo kto len preto koná dobré skutky, aby si úľubu alebo márnu chválu iných získal, ten utráca zásluhy svoje; lebo praví Kristus (Mat. 6.): „Varujte sa, aby ste spravodlivosť svoju nekonali pred ľuďmi, aby ste boli od nich videní, — lebo nebudete mať odmenu u Otca, ktorý je v nebesiach.“ Chceš byť chválený? Tak hľadaj úľubu Boha a svätých Jeho, a to viac stojí, než všetky chvály ľudí.

Aby sme sa naučili zo srdca pohŕdať chválou svetskou, dobre si zapamätajme tieto nauky a spolu považme i to, že ctibažný tak pochodí na smrteľnej posteli, jako ten, ktorý chcejúc si poklady nadobudnúť, prejde mnohé cesty po zemi i po mori, a keď už mnohé bohatstvá nashromažďoval, loď sa mu stroskotá a on utratí všetko. Lebo cti-a slávobažný človek na smrteľnej posteli nahliadne, že sa darmo namáhal a že utratil všetky zásluhy, ktoré si mohol nadobudnúť, keby bol k sláve Božej účinkoval. Aby nás takéto nešťastie nezastihlo, hľadajme vo všetkom nie svoju slávu, ale Božiu, a navykajme sa, aby sme pred každým dobrým skutkom svojim srdce svoje dobrým úmyslom naplnili a k Bohu pozdvihli.

A aby si mohol rozoznať pýchu, ktorá sa skrývať zvykla v človekovi, zapamätaj si to, že pýcha neni nič inšie, než prílišná samoláska a samoúcta, s tou neporiadnou žiadosťou spojená, aby sme druhých ľudí prevýšili, a potom od nich ctení a chválení boli. Pyšný v svojej namyslenosti vypína sa nad druhých a mnoho si myslí o sebe, o svojich vlohách, spôsobnosti, zručnosti, zásluhách, bohatstve, rodine atď., a opovrhuje inými, — celkom tak, jako ten farizej. Oproti tomu však ponížený smýšľa o sebe skromne, nedrží sa za viac, než v skutku je, uznáva svoje chyby a svoje hriechy a úprimným srdcom nad nimi želie, a tak prosí Boha o odpustenie, jako ten verejný hriešnik.

Vezmime si k srdcu poučenie sv. Jána Zlat. o pýche, ktorí takto píše:

„Pýcha je veľké zlé; radšej hlúpy, jako pyšný! Lebo pyšný nielen že nemá rozumu, jako tamten, lež u neho pýcha stáva sa — šialenosťou. Hlúpy je len sebe samému na ťarchu, pyšný však je druhým na zkazu. Lebo pyšný prirodzene je pomluvačný, rváč, zlostník, prchký a skorej divý zver, než človek.

Si silný, — a na tom si tak mnoho zakladáš? Mal by si sa radšej uponížiť preto. Lebo čo si zakladáš na takej maličkosti? Veď lev je smelší, jako ty, a kanec silnejší a ty proti nim si len komárom. Nuž a či to chválu zaslúži? A či sa nehanbíš pyšným byť na také veci? — Alebo si snáď pekný a sviežej postavy? To je aj sláva vrany; nie si krajší, jako páv, a labuť a mnohé iné vtáky, a aj kadeaké ženštiny a šviháci sa tým istým môžu honosiť. Jo to tedy hodné, aby si sa preto nadýmal? — Alebo si snáď bohatý, máš zlata, striebra, drahokamov? Tým sa môžu honosiť aj mordári a lúpežníci; a ty sa s tým istým chvasceš? — Alebo si snáď pekne ozdobený? Aj koňa a ťavu môžeš vidieť pekne ozdobených; a medzi ľuďmi hercov a komediantov na javišti. A ty sa nehanbíš vysoko si ceniť to, čo aj nerozumné zvery a fašangoví blázni majú s tebou spoločné? — Alebo si snáď pyšný na svoj ľúbezný hlas? Nikdy tak milo nebudeš spievať, jako slávik. — Snáď na zručnosť a umeleckosť svoju? Nie si väčší umelec, jako včela! — Honosíš sa bystrým zrakom? A nemáš bystrejší, než srnka a sokol. Máš dobrý sluch? — a osol má ešte lepší. Mnoho si cestoval? predsa nie viac jako vtáci a títo krem toho cestujú pohodlnejšie; krýdla sú im loďou, a vetor vozom. — Honosíš sa zdravím? ale v tom ohľade lepšie sa majú nerozumné zvery. Spasiteľ praví: „Patrite na vtáctvo nebeské; nežnú, ani neshromaždujú do stodôl.“ Kto si tedy namýšľa, že viac je, než iní ľudia, ten sa i od nerozumných tvorov hlbšie znevažuje. „Kto sa povyšuje, bude ponížený.“ (7. Homilia v liste k Filip.)

Nábožné cvičenie. Bože, ktorý patríš na modlitbu ponížené a povrhuješ a prázdneho prepúšťaš pyšného: úpenlive Ťa prosím, udeľ mi ponížené srdce, srdce podľa Srdca Syna Tvojho, aby som od Teba odpustenie hriechov, hojnú milosť Tvoju a kráľovstvo nebeské obsiahnuť mohol, skrze tohože Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Poučenie na jedenástu nedeľu po Svätom Duchu.

Vo **vchode sv. omše** pros s kňazom Boha o bratskú svornosť a ochranu proti svojim vňútorným a zovňútorným nepriateľom: „Boh je na svätom mieste Svojom, Boh, ktorý činí, aby ľudia jednomyseľne prebývali v dome. On sám dá moc a silu ľudu Svojmu. (67. Žalm. 6. 7. 36.) „Nech povstane Boh a nech sa rozptýlia nepriatelia Jeho: a nech utekajú spred tvári Jeho tí, ktorí Ho nenávidia.“ (57. Žalm. 1.) Sláva Otcu, i Synu, i Duchu Svätému, jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Modlitba cirkevná. Všemohúci, večný Bože, ktorý v hojnosti dobrotivosti Svojej aj zásluhy prosiacich presahuješ aj túžby: vylej na nás milosrdenstvo Svoje; aby si nám odpustil, čoho sa svedomie naše bojí, a doložil, čo prosba naša sa neopováži. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *z prvého listu sv. Pavla ku Korinťanom h. 15., v. 1—10.*

Bratia! Upomínam vás na evanjelium, ktoré som vám ohlasoval, ktoré ste i prijali, a v ňom i stojíte, skrze ktoré i spasení budete, jestli sa ho pridržíte tak, jako som vám ho ohlasoval, okrem jakby ste boli uverili nadarmo. Zdelil som vám totižto predo všetkým, čo som i sám prijal, že Kristus zomrel za naše hriechy podľa Písem, a že bol pochovaný, a že na tretí deň vstal z mrtvých podľa Písem, a že zjavil sa Kefasovi (t. j. Petrovi) a potom jedenástim. Potom zjavil sa viacej nežli päťsto bratom spolu, z ktorých mnohí žijú ešte dovčuľ, a niektorí pomreli. Potom zjavil sa Jakubovi, potom všetkým apoštolom; a naposledy, po všetkých, zjavil sa i mne, jako nedochôdčaťu: lebo ja som najmenším z apoštolov, ktorí nie som hoden nazvaný byť apoštolom, ponevádž som prenasledoval Cirkev Božiu. Ale milosťou Božou som, čo som, a jeho milosť nebola vo mne marná.

Vysvetlenie. 1. Sv. Pavel vystríha Korinťanov pred tými, ktorí neveria zmrtvýchstanie Krista Pána a zomrelých veriacich, a napomína ich, aby v prijatej viere zotrvávali a podľa nej žili. — Uč sa z toho, jako aj ty máš zotrvávať v samospasiteľnej viere katolíckej, ktorá je tá istá, ktorú sv. Pavel hlásal. Takáto vytrvanlivosť je potrebná zvláštne za našich časov, kde viera v Ježiša Krista a Jeho sv. cirkev so všetkých strán sa

napáda a potupuje. — 2. Sv. Pavel aj v tomto čítaní dáva vznešený príklad poníženosti, keď pre svoje hriechy, ktorých sa ešte pred svojím obrátením dopustil, menuje sa nedochôdčaťom a najmenším zpomedzi apoštolov, ktorý ani neni hoden nazývať sa apoštolom, ačkoľvek sa toľko napracoval v službe Kristovej. Krem toho vyznáva, že všetko, čím je, je z milosti Božej. — Takto činí človek opravdive ponížený. — Nič nevidí na sebe, než slabosť, chyby a poklesky, pre ktoré sám seba opovrhuje a žiada si, aby aj od druhých bol opovržený; naproti tomu všetko dobré, čo má alebo činí, len Bohu pripisuje a len Jeho velebí preto. Aj ty, milý kresťane, pousiluj sa, aby si si takú poníženosť nadobudnul; o mnoho viac príčin máš k tomu, jako sv. Pavel pre té mnohé hriechy, ktorých si sa po krste dopustil, pre zneužívanie toľkých milostí Božích a pre tvoj netečný, bezosožný, neužitočný život. Poníženosťou svojou, jako sv. Bernard hovorí, i my sotreme hriechy svoje, chybujúce čnosti si nadobudneme a vyhojíme rany, ktoré sme hriechami na láske zapríčinili.

Vzdychnutie. O najponíženejší Spasiteľu! zažeň odo mňa ducha vysokomyselnosti a udeľ mi potrebnej poníženosti. Daj mi poznať, že sám od seba nič nemôžem, a že všetka spôsobnosť k dobrému pochádza od Teba, ktorý Sám spôsobíš vo mne, aby som dobré chcel a konal.

Poučenie o milosti.

„Milosťou Božou som, čo som.“ (I. Kor. 15. 10.)

Čo je milosť?

Milosť je vnútorný, nadprirodzený dar, ktorý nám Boh z púhej lásky Svojej pre zásluhy Ježiša Krista udeľuje, aby sme si večné spasenie zadovážiť mohli.

Milosť je **dar,** dobrodenie, lebo nám ho Boh bez našich zásluh udeľuje. Milosť je **vnútorný** dar, poneváč ho Boh duši človeka dáva, a touto vlastnosťou líši sa od zovnútorných milostí, čiže darov Božích, jako sú: pokrm, odev, zdravie, hlásanie Slova Božieho. Milosť je **nadprirodzený** dar. Nadprirodzené je to, čo je nad prírodou. Pri stvorení udelil Boh duši našej rozum, ktorý ju schopnou činí: myslieť, uvažovať, súdiť, väčšie-menšie známosti si zadovážiť; toto svetlo duše menujeme prirodzeným. Podobne udelil Boh pri stvorení duši našej silu, že

v istej miere môže utláčať v sebe smyselné, zlé náklonnosti; táto sila duše menuje sa **prirodzenou.** Ale jestli človek chce byť svätým a k spaseniu prísť, krem prirodzeného svetla a prirodzenej sily potrebuje vyššie svetlo a vyššiu moc. Toto vyššie svetlo a táto vyššia moc je milosť, ktorá sa preto menuje nadprirodzeným darom, lebo prirodzené sily človeka prevyšuje a v mysli jeho a vo vôli jeho také spasiteľné účinky pôsobí, ktoré by človek bez nej dokázať nemohol. Tak na príklad viera Božia, nádej a láska Božia sú nadprirodzenými darami, sú milosťou Božou, poneváč človek vlastnými silami by nikdy za pravdivé neuznával a neveril zjavenie Božie a nepochopiteľné tajemstvá Jeho, nikdy by nemohol milovať Boha nado všetko a len pre Neho Samého, keby mu milosťou Svojou nepomáhal.

Boh len z púhej dobroty Svojej nám udeľuje milosť Svoju, bez nášho príčinenia, bez toho, žeby sme na to právo mali; celkom za darmo ju udeľuje a komu On chce; ale udeluje nám ju pre nekonečné zásluhy Ježiša Krista, patriac na krvavú smrť Ježiša na kríži a na nekonečnú cenu vykúpenia, ktoré na kríži previedol, a ktorú cenu na nás prenáša. Konečne milosť je dar Boží, **aby sme pomocou tejže milosti na spasení svojom účinkovať mohli;** t. j. záslužné skutky vykonávať môžeme len pomocou milosti Božej, a len skrze ňu môžeme sa dostať do neba; bez milosti Božej nemôžeme ani ten najmenší dobrý skutok vykonať, ani tú najmenšiu dobrú myšlienku v sebe vzbudiť, aby sme si skrze ne nebo zaslúžili.

Potom musíme veriť: 1. že s milosťou Božou, čo sa týka nášho spasenia, všetko môžeme, tedy všetky príkazy Božie zachovávať, ale bez milosti nemôžeme nič záslužného vykonať; 2. že Boh všetkým dáva milosti, tak že zlí zahynú nie preto, jakoby nemohli byť dobrými, ale poneváč nechceli, a tak my sa milosti Božej aj protiviť môžeme, ale vtedy vlastnou vinou zahynieme.

Koľkonásobná je milosť?

Milosť je dvojnásobná: **milosť pomoci (prispievajúca) a milosť posväcujúca.**

Milosť pomoci je pomoc Božia, ktorú vždy potrebujeme, aby sme dobrý skutok mohli previesť, a v stave sme boli chrániť sa hriechu, keď nám nebezpečenstvo úpadku hrozí, — čiže je tá milosť, ktorá nás k dobrému povzbudzuje a vo vykonaní tohože napomáha; lebo — dľa slov sv. Pavla apoštola

— Boh je to, ktorý vo vás spôsobi aj **chcieť**, aj **uskutočniť**. Keď tedy s našej strany chceme vykonať dáky dobrý skutok, Boh musí osvietiť náš rozum, aby sme dobré poznali a od zlého rozoznali; On musí zobudiť a vzbudiť našu vôľu, aby sme poznané dobré konali a zlého sa vystríhali; On musí ďalej posilňovať našu vôľu a ostatné sily naše, aby sme to, čo činiť chceme, aj uskutočniť mohli.

Táto milosť pomoci je tak spravodlivému potrebná, aby v stave posvätujúcej milosti zostával a dobré konal, jako i hriešnikovi, aby sa do stavu posvätujúcej milosti dostal.

Jako zvykol Boh udeľovať túto milosť Svojho prispievania?

Jako milosť sviatosti k zovňútorným znakom pripojil, tak aj opravdivú milosť viaže Boh často na zovnútorné udalosti, na radostné alebo smutné príhody, ktorými osvieti Boh príchod milosti do srdca nášho a dáva milosti rozhodnejší vlyv na srdce naše. Vše je to slyšanie kázne alebo čítanie niektorej knihy, — vše slovo priateľa, spovedelníka, predstaveného, — vše krásny alebo strašný zjav prírody, ktorý nám na javo dáva moc Božiu alebo posledný súd pripomína; vše zase šťastná udalosť, ktorá vzbudzuje v nás vďačnosť oproti Bohu; alebo neočakávané nešťastie, ztrata zemských statkov, dlhá nemoc, neočakávaný pád smrti atď.

Jako sa má človek chovať voči milosti?

1. Nesmie milosť od seba odmietnuť, nesmie pohŕdať ňou, nesmie byť proti nej zatvrdlivým srdcom. 2. Musí poslúchať hlas milosti a s ňou spoluúčinkovať. „Napomíname vás, aby ste na darmo neprijímali milosť Božiu.“ (2. Kor. 6. 1.) Keď na príklad hriešnik cíti ťarchu svojich hriechov, stoná pod ňou, a mohol by ju odložiť, ale sa neodhodlá, aby sa vážne a pilne varoval príležitosti, aby sa dal na pokánie a pristúpil k sv. spovedi, lebo očakáva milosť, ktorá všetko sama spôsobí: taký hriešnik s milosťou Božou neúčinkuje. Darmo predpisuje lekár nemocnému i tie najlepšie lieky, keď ich tenže užívať nechce pod tou záminkou, že sú horké. Ani nehovor, že si slabý a nemôžeš roztrhať sväzky zlých navyklostí. Vlastnou silou to — pravda — nemôžeš, ale môžeš pomocou milosti Božej, ktorú Boh neodopre nikomu, kto Ho o ňu prosí. „Všetko môžem v tom, ktorý ma posilňuje,“ píše sv. Pavel. (Filip. 4. 13.)

Čo je posväcujúca milosť?

Je to ono nanajvýš veľké dobrodenie, ktoré nám Boh preukazuje, keď nás posväcuje a ospravedlňuje, t. j. svätými a spravodlivými činí, — alebo druhými slovami: posväcujúca milosť je láska k Bohu, ktorú Duch sv. vlieva do duše našej, Duch sv., ktorý prebýva v nás a ktorého chrámami sme; alebo milosť posväcujúca je príchod Ducha sv. do sŕdc našich a prebývanie v ňom dľa slov Kristových: „Kto zachováva reči moje, prídem k nemu a budem prebývať v ňom“ (Ján 23. 24.), a „Miluje-li Ma kto, bude ho milovať Otec Môj a prídeme k nemu a prebývať budem v ňom.“ (Ján 14. 23.)

Kto má posväcujúcu milosť Božiu v sebe, ten má v sebe tak vzácny poklad, jakým len vládnuť môže človek na zemi. Lebo čo je vzácnejšie, než pekným, milým byť pred Bohom a spojeným byť s Ním! Kto má túto milosť, ten nosí v sebe nadprirodzený obraz Boží, je dieťaťom, je priateľom Božím a má právo na dedictvo Božie.

Jako môže človek ztratiť milosť Božiu?

Môže ju ztratiť každým smrteľným hriechom a môže ju potom znovu získať len dokonalým obrátením sa k Bohu, opravdivým pokánim a polepšením. Utratenie posväcujúcej milosti, ktorú každý človek pri sv. krste obsiahne, je o mnoho väčšou škodou, jako keby celý svoj statok a majetok, svoju česť, áno i život ztratil! Jak hrozný je tedy smrteľný hriech, ktorý nás o toľkýto poklad olupuje.

Evanjelium *sv. Marka h. 7., v. 31—37.*

Za onoho času odíduc Ježiš od končín Tyrských, prišiel cez Sidon k moru Galilejskému, stredom cez kraj desatoro miest. A priviedli mu hluchého i nemého a prosili ho, aby vložil ruku na neho. A vzal ho zo zástupu stranou, vložil svoje prsty do jeho ušú a vypľujúc, dotknul sa mu jazyka, a pohliadnuc k nebu, vzdycho a riekol mu: Efeta, to jest: Otvor sa! A hneď otvorily sa mu uši, a sväzok jeho jazyka bol mu rozviazaný, a mluvil dobre. A prikázal im, aby o tom nikomu nehovorili. Ale čím viac im prikazoval, tým viacej to rozhlasovali, a tým viacej sa divili, rečúc: Dobre činí všetko! I hluchým dáva slyšať, i nemým mluviť.

Prečo činil Ježiš pri tomtom zázraku toľké zovňútorné obrady?

1. Aby samému hluchonemému jasne dokázal, že robí na ňom zázrak a tak aby vedel, komu má za svoje uzdravenie ďakovať a aby ho pripravil k viere v Jeho Božstvo. 2. Aby týmito zovňútornými znakami upozornil veriacich na neviditeľné, duchovné pravdy. 3. Aby učil apoštolov Svojich a cirkev sv., aby pri vysluhovaní sverených im milostí aj oni upozorňovali veriacich skrze zovňútorné znaky na vážnosť milostí, a tak aby ich k hodnejšiemu prijatiu milostí pripravili. 4. Jako sv. otcovia hovoria, stalo sa to aj preto, aby týmto uzdravením hluchonemého poukázal na tie neviditeľné účinky, ktoré On skrze sv. sviatosti pôsobí.

Koho máme tedy v duchovnom smysle rozumeť pod hluchonemým?

Ten hluchonemý bol ešte pohanom, a Ježiš telesným uzdravením chcel uzdraviť aj dušu jeho. Hluchonemý nám tedy v prvom rade predstavuje pohanov a vôbec všetkých ľudí, ktorí sa v stave smrteľného hriechu nachádzajú, keď sú totižto hluchí a neslyšia hlas Boží, — a nemí a nemôžu mluviť a modliť sa k Bohu. Na základe toho uviedla cirkev sv. tie obrady pri krste, že krstiaci položí soľ „múdrosti“ na jazyk

krstenca, potom si posliní prst a dotkne sa ním ušú „vyvoleného“, pri čom opakuje slová Kristove „effeta“, „otvor sa“.

Čo označujú ostatné zovnútorné úkony pri tomto zázraku pre nadprirodzené uzdravenie človeka?

1. **Kristus vzal hluchonemého zo zástupu stranou,** aby nám ukázal, že keď sa chceme obrátiť a nový, svätý život započať, musíme sa oddialiť od hluku sveta, od nebezpečných spoločností, a utiahnuť sa do samoty, lebo tam nám je Boh najbližšie, tam najsrozumiteľnejšie mluví k srdcu nášmu. (Oz. 2. 14.) Jako Kristus hluchonemého, tak vyvádza Boh človeka z nečinu náruživostí a zlých náklonností a privádza ho milosťou Svojou k Sebe. Preto nazýva cirkev sv. krstencov pri krste dospelých opätovne „vyvolenými“. 2. **Vložil prsty Svoje do ušú jeho.** Prst Krista Pána znamená tu „Ducha sv.“, ktorý milosťou Svojou udeľuje človekovi, aby s vierou prijímal slovo Božie; znamená tiež moc Božiu, ktorou — dia vôle Svojej — uzdravuje nemocných. Jediné slovo — a nemocný je uzdravený! 3. **A vypľujúc, dotknul sa jazyka jeho.** Tak dotkýňa sa milosť Božia človeka, aby Boha, ktorého vierou poznal, aj ústami, slovom vyznával. 4. **A pohliadnuc k nebu, vzdychol** a modlil sa. Tak sa modlí a prosí Boha cirkev sv. za spasenie hriešnika pri vysluhovaní krstu a pokánia. 5. Všemohúcou mocou vyslovuje Kristus to spasiteľné, divotvorné slovo: **„Effeta“, otvor sa,** čo isté činí cirkev sv. pri krste a pri sv. pokáni. („Ja ťa rozhrešujem“ atď.) 6. **Na slovo Ježiša otvorily sa mu uši** (a slyšal), **a rozviazaný mu bol sväzok jazyka jeho a mluvil.** Podobne uzdravený býva hriešnik na slovo cirkvi od duševných neduhov svojich.

Prečo zakázal Ježiš prítomným, aby niekomu o zázraku hovorili?

1. Chcel nám príklad dať, aby sme nikdy nehľadali chválu ľudskú a so skutkami svojimi sme sa nechvastali; 2. lebo dobre predvídal, že by Ho prítomní nie tak z viery v Jeho Božstvo, ale pod vplyvom okamžitého nadšenia len z prirodzených pohnútok oslavovali, čo On pri Svojich divoch nielen nehľadal, ale rozhodne odmietal, jako vtedy, keď Ho chceli učiniť kráľom.

Jaké nauky nám plynú z tohoto evanjelia?

1. **Od ľudí, ktorí sa úbohého hluchonemého zaujali** a ho k Ježišovi priviedli, učíme sa, že z nadprirodzenej lásky máme aj my núdznym pomáhať a privádzať poblúdilých ku Kristovi, večnej to Pravde a prosiť Ho, aby im spomohol. 2. **Od ľudu,** ktorý velebil Boha za učinený zázrak, máme si príklad vziať, aby sme Ho aj my chválili a velebili a za nepočetné dobrodenia, ktoré nám a spolubližným našim každodenne preukazuje, Mu ďakovali. 3. Od **Ježiša** máme si brať naučenie, aby sme za svoje dobré skutky, menovite za lásku bližnému preukázanú, nehľadali chválu a uznanie ľudské. 4. Konečne poneváč Sám Ježiš dal príklad cirkvi Svojej, aby posvätné úkony svoje so zovňútornými znakami sprevádzala, tieto zovňútorné znaky, obradami, ceremoniami zvané, máme v úctivosti držať a nasledovať.

Čo sú **obrady?**

Obrady (cäremonie) sú isté posvätné úkony a pohyby k službe a úcte Božej, ku pozdvihnutiu pobožnosti a k povzbudeniu spolubližných ustanovené, ktoré v úzkom spojení sú a zovňútorne znázorňujú to, čo sa vňútorne, v duši človeka deje.

Prečo konáme pri službách Božích také obrady?

1. Aby sme Boha uctili nielen dušou a vňútornou pobožnosťou, ale aj telom a zovňútornou pobožnosťou. 2. Aby sme v sebe bedlivú pozornosť udržali, horlivú pobožnosť vzbudili, a tým aj druhých k pobožnosti pohli a povzbudili; 3. aby sme zovňútornými vecami povzbudení boli k rozjímaniu o vňútorných a Božských veciach.

Či sa obrady na sv. písme zakladajú?

Áno; lebo krem toho, že Ježiš — dľa dnešného svätého evanjelia — pri uzdravení hluchonemého aj viditeľné a zovňútorné pohyby konal, podobné zovňútorné obrady upotreboval aj pri mnohých druhých skutkoch Svojich. Tak požehnal chlieb a ryby, blatom pomazal oči od narodenia slepého, kľačiačky sa modlil, pri modlitbe padnul na tvár Svoju, dýchnul na apoštolov a tak im udelil Ducha sv., a pri vstupovaní na nebesá vystrel na nich ruky Svoje a tak ich požehnal. Aj ty si teda vysoko váž obrady, ktoré cirkev svätá

uviedla, usiluj sa porozumeť ich význam, užívaj ich pri službách Božích a nedaj sa sklátiť a odvrátiť posmeškom ľahkomyseľných a bezbožných ľudí.

Vzdychnutie. K Tebe sa obraciame, o Pane Ježiši Kriste, ktorý si po celý čas Tvojho zemského putovania nemocných a trpiacich uzdravoval. Prosíme Ťa, o Lekáru duší, popraj nám slyšať Tvoju svätú vôľu, rozviaž jazyky naše, aby sme chváliť a velebiť mohli vznešené diela Tvoje. Udus v srdciach našich túžbu márnej chvály, aby sme neboli hlásateľmi svojich dobrých skutkov a zasľúbenú odplatu Otca nebeského sme neztratili.

Mravná nauka o zneužívaní jazyka.

„A vypľujúc, dotknul sa mu jazyka.“
(Marek 7. 33.)

Spasiteľ náš zázračným spôsobom navrátil nemému mluvu a tým mu nevýslovné dobrodenie preukázal. Jako každé dobrodenie Božie, tak i reč, jako jeden z najvážnejších darov Božích, len dľa vôle a prikázania Božieho máme užívať, a hriech pácháme, jestli tento dar nebeský zneužívame, a jazyk svoj, jako nástroj reči, nekrotíme. Jazyk môže byť jeden z najnebezpečnejších údov našich, jestli ho neuzdíme. „Jazyk“ — hovorí svätý Jakub 3. 5—12. — „je síce malý úd a veľké veci vynáša. Hľa, jaký ohník jak veľkú horu zapaľuje! Aj jazyk je ohňom, veškerosť neprávostí. Jazyk je položený medzi údami našimi, ktorý poškvrňuje celé telo, a zapaľuje koleso narodenia nášho, rozplamenený od pekla. Lebo každá príroda zverov a vtákov a hadov a iných môže sa skrotiť a sa skrocuje skrze prírodu ľudskú: ale jazýk nikto z ľudí skrotiť nemôže. Nespokojné zlé, plné smrtelného jedu. Ním dobrorečíme Bohu a Otcu, a ním zlorečíme ľudu, ktorí sú na obraz Boží učinení. Zo samých úst pochádza požehnanie a kliatba. Nemá to tak byť, bratia moji. Či z toho istého žriedla vyteká prameň sladkej a horkej vody? Či môže, bratia moji, fík rodiť hrozno alebo vinič fiky? . . .“ Niet krajiny, niet obce, niet domu, ktorý by nemohol zničiť jazyk pomocou svád, utŕhania, nesvornosti, necudnosti a celou hromadou iných hriechov. Zlý jazyk zlorečí Bohu a svätým Jeho, spotvoruje, falšuje slovo Božie, plodí kacírstvo, bludoverstvo a rozkolníctvo. Zlostný jazyk je zdrojom pomlúvania,

osočovania, nactiutŕhania, potupovania, krivej prísahy, nestydatých rečí a mnohých podobných hriechov. Slovom — jako hovorí sv. Jakub — zlý jazyk je svetom, neprávosťou preplneným, ničiacim ohňom, ktorý večné rany pôsobí. **Jazyk hada** uvrhnul prvých ľudí do hriechu a nevýslovnú škodu zapríčinil človečenstvu. (I. Mojž. 3.) **Jazyk Judášov** zradil Krista Pána. (Mat. 26.) L'ud izraelský **jazyk** Jeroboáma odvrátil od Boha a chrámu jeruzalemského. (III. Kráľ. 12. 8.) A kolko smutných príkladov by sme mohli ešte uviesť? A medzi národami a kráľmi, medzi poddanými a predstavenými, medzi služobníkmi a pánmi čo plodí toľký rad nesvornosti, svád a treníc? **Zlý jazyk!** A koľkí už upadli pre svoj zlostný jazyk do priepasti hriechu, žiaľu a zármutku? „Mnohí klesli pod ostrím meča, ale nie toľkí, koľkí zahynuli pre jazyk svoj.“ (Knih. Syn. Sir. 28. 22.) — Jako sa tedy môžeme vystríhať nešťastia jazykom zapríčineného? „Nech je každý človek neskorý k mluveniu“ — hovorí sv. Jakub (1. 19.) — to jest miernime sa v reči, lebo mnoho hovorenia neni bez hriechu. (Prisl. 10. 19.) Na jazyk berme len dobre rozvážené reči, lebo vypovedané slovo je také, jako vyhodený kameň: nevieme, kam padne, koho zastihne, a často zpiatky padá na hlavu našu. Človek len vtedy môže byť dokonalým, keď žiadnym slovom nezhreší. Ale vlastnými silami to nemôžeme. Človek môže skrotiť prirodzenosť zverov, skrotí zúrivého lva, ale jazyk svoj — nie. Jazyk je podbehnutý smrteľným jedom, je to oboostrá dýka, ktorá nikdy nespočíva. Jazyk svoj skrotiť môžeme len s pomocou nekonečnej milosti Božej, len tak jestli nám On dá k tomu sily a pomoci. Preto často, neprestajne prosme Boha o milosť a utiekajme sa k nemu.

Vzdychnutie. Všemohúci Bože! Vezmi pod Svoju ochranu ústa moje, polož závtor na rty moje (140. Žalm 3.), aby som neklesol a nezahynul pre jazyk svoj.

Poučenie na dvanástu nedeľu po Svätom Duchu.

Vchod dnešnej **sv. omše** obsahuje modlitbu utisknutej duše, ktorá vzýva a prosí Boha o pomoc proti nepriateľom svojim: „Bože! vzhliadni na podporu moju: Pane, k pomoci mojej pospiechaj. Nech sa zmätú a zahanbia, ktorí striehnu na dušu moju.“ (69. Žalm 2. 3.) „Nech sa zpiatky vrátia a nech sa

stydia, ktorí chcú mi zlé.“ (69. Žalm 4.) Sláva Otcu, i Synu, i Duchu Svätému, jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Cirkevná modlitba. Všemohúci a milosrdný Bože, z ktorého štedrosti pochádza, že Ti veriaci hodne a chvalitebne slúžia: udeľ nám, prosíme Ťa; aby sme bez úrazu pospiechali v ústrety sľubov Tvojich. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *z prvého listu sv. Pavla ku Korinťanom h. 3., v. 4—9.*

Bratia! Takú úfnosť máme skrze Krista k Bohu, nie že by sme boli dostatoční mysleť niečo sami od seba, jakoby zo seba samých; ale dostatočnosť naša je z Boha, ktorý učinil nás aj spôsobných byť služobníkami nového zákona, nie podľa písmeny, ale podľa ducha; lebo písmena zabíja, ale Duch — ten obživuje. Jestli-že služba okolo usmrťujúcich písmen, vyrytých do kameňa, mala takú oslavu, že synovia Izraelskí nevládali nazrieť Mojžišovi do tváre pre žiaru jeho obličaja, ktorá bola pominuteľná: jako-že by nemalo mať prisluhovanie Ducha ešte väčšiu oslavu? Lebo jestli úrad k zatrateniu má svoju slávu, o mnoho viacej prisluhovanie spravodlivosti rozhojňuje sa v sláve.

Vysvetlenie. V predošlej hlave vyslovil sv. Pavel svoju radosť nad tým, že Korinťani svojím opravdu kresťanským životom iným za príklad slúžia a sú i jemu na chválu, ktorý ich obrátil. V dnešnom sv. čítaní toto obrátenie nepripisuje účinkovaniu svojmu, ale jedine a výlučne Bohu; lebo — hovorí — k takému nadprirodzenému dielu ani len myšlienky a vôle nemá človek v moci svojej, tým menej je v stave niečo takého previesť a uskutočniť; Sám Boh je to, ktorý spôsobným činí človeka, že vzniknú v ňom myšlienky alebo predsavzatia, ktoré sú jemu samému, alebo iným k spaseniu. — Uč sa z toho, aby si pri každom dobrom skutku, ktorý činíš, bol ponížený a ďakoval za to Bohu, ktorý ti k tomu schopností dal. — Ďalej dokazuje apoštol, že úrad apoštola a kňaza nového zákona omnoho vyššie stojí, než úrad Mojžišov v starom zákone. Lebo zákon starého zákona, ktorý Mojžiš oznámil, mohol síce zovňútorné predpisy dávať, čo má človek činiť alebo opustiť, ale nedával k tomu človekovi sily a moci. Naproti tomu zákon Kristov, ktorý kňaz nového zákona ohlasuje, je živý a vňútornú

silu vlieva do srdca človeka, skrz ktorú jeho myšlienky, slová a skutky sú primerane vôli Božej usporiadané. — Z toho máme i my — jako sv. Pavel v nasledujúcom odseku — uzatvárať, aby sme sa ťažkosťami, nehodami a trápením nedali odvrátiť od verného pridržania sa tých slov: „Všetko môžem v Tom, ktorý ma posilňuje“. Tak tiež máme si naučenie brať, aby sme kňaza v úrade jeho nadovšetko ctili, lebo on je sluhom Božím. Milujme kňazov, jako zrak oka svojho, lebo oni nám ohlasujú slovo Božie. Slušnú poslušnosť preukazujme svojim duchovným predstaveným. Buďme ponížení, jako sv. Pavel, ktorý uznal krehkosť svoju, a vyznal, že Boh je prameňom všetkej slávy, preto všetku dôveru svoju skladal v Nom. Pán nech je jedinou dôverou našou, lebo len On nám môže udeliť milosť a potrebné prostriedky milostí, pomocou ktorých dľa zákonov a príkazov nového zákona môžeme žiť a k večnému spaseniu sa dostať.

Evanjelium *sv. Lukáša h. 10., v. 23—37.*

Za onoho času riekol Ježiš učeníkom svojim: Blahoslavené oči, ktoré vidia, čo vy vidíte. Lebo pravím vám, že mnohí proroci a králi chceli vidieť, čo vy vidíte, a nevideli; a slyšať, čo vy slyšíte, a neslyšali! A hľa, jeden v zákone zbehlý povstal, aby ho pokúšal, a riekol: Majstre, čo mám činiť, aby som obdržal večný život? A on mu riekol: Čože je napísané v zákone? Jako čítaš? A on odpovedal a riekol: Miluj Pána Boha svojho z celého svojho srdca, a z celej svojej duše, a zo všetkej sily svojej, a zo všetkej mysli svojej, a blížneho svojeho jako seba samého! I riekol jemu: Dobre si odpovedal; čiň to, a budeš žiť! Ale on, chcejúc sám seba ospravedlniť, riekol Ježišovi: A kto je môj blížny? A podchytil to Ježiš a riekol: Istý človek sostupoval s Jeruzalema do Jericha a upadol medzi zbojníkov, ktorí ho olúpili i doranili, a zanechajúc ho položivého, odišli. I prihodilo sa, že istý (židovský) kňaz išiel tou cestou; a uzrúc ho, prešiel. Podobne i levita, prijdúc k tomu miestu, uzrel ho a pominul. Ale istý pocestný Samaritán prišiel k nemu, a uzrúc ho, bol pohnutý milo-

srdenstvom. A pristúpil k nemu, obviazal mu rany, nalejúc na ne oleja a vína: a vyložiac ho na svoje hovädo, zaviedol ho do hospody a mal starosť oňho. A na druhý deň vyňal dva päťgrošníky, podal ich hospodskému a riekol: Maj o neho starosť, a čokoľvek nad toto vynaložíš, zaplatím ti, keď sa vrátim! Ktorý z týchto troch zdá sa tebe byť blížnym tomu, ktorý upadol pomedzi zbojníkov? A on riekol: Ten, čo mu preukázal milosrdenstvo. A Ježiš riekol jemu: Iď, a i ty urob podobne!

Prečo nazýva Ježiš učeníkov Svojich „blahoslavenými"?

Lebo sa dožili Jeho príchodu, videli Ho, z Jeho svätých úst slyšali je Božské učenie, kdežto mnohí králi a proroci márne túžili za týmto šťastím. Ale aj my, preto, že Ježiša Krista s tváre do tváre nevidíme a neslyšíme nauky z Jeho svätých úst, nie sme nešťastnejší, jako apoštoli, lebo Sám Kristus praví (Ján 20. 29.): „Blahoslavení, ktorí nevideli a uverili".

Nakoľko chcel zákoník pokúšať Pána a sa ospravedlniť?

On nie s tým úmyslom kládol otázky Ježišovi, aby sa poučil a dľa nauky jednal, ale len aby jako učenec dozvedel

sa mienku Spasiteľa a potom aby sa pustil s Ním do vedeckej hádky alebo aby rozbroj zapríčinil medzi Kristom Pánom a tými učiteľmi, ktorí boli inej mienky. Spasiteľ mu do úst položil odpoveď a ukázal mu, že sa Ho ani nepotreboval pýtať. Ale tento sa chce teraz očistiť, ospravedlniť, — a nie bez príčiny nadmietnul tú otázku, že „kto je náš bližný?“ Lebo písmo starého zákona bolo v tomto bode nejasné. A tu Kristus prednáša po viere najpotrebnejší príkaz k spaseniu: lásku k Bohu a k bližnému, ktorý keď zachováme, vyplníme, čo je najpotrebnejšie, lebo v tomto príkaze je obsažený celý zákon. (Mat. 22. 40.)

Kto je náš bližný?

Náš bližný je každý človek, či je náš spoluobčan a či cudzí, či je bohatý alebo chudobný, jednej viery alebo inoverec. Jako v dnešnom evanjeliume vidíme, ani samaritán sa nevypytoval toho ubožiaka, ktorý upadol medzi lotrov, kto je, jakej národnosti, jakej viery, ale ho hneď považoval za svojho bližného, v jeho potrebe mu poskytnul svoju pomoc a aj on sám mu zostal bližným.

Jako máme milovať bližného svojho?

Dľa slov príkazu, jako seba samých, t. j. čo dobrého sebe prajeme a činíme, to máme činiť a priať aj bližnému nášmu. (Mat. 7. 12.) A naopak: neprajme a nečiňme bližnému svojmu nič takého, čo neprajeme a nečiníme, ani činiť nechceme samým sebe. Takúto lásku — celkom dľa príkazu Kristovho — preukázal bližnému svojmu samaritán, ktorý touto láskou svojou ďaleko prevýšil aj kňaza aj levitu židovského.

Čím môžeme dokázať lásku oproti bližnému svojmu?

Predovšetkým duchovnými a telesnými skutkami milosrdenstva, o ktorých vyššie bola reč (siedma nedeľa po Svätom Duchu). Krem toho nasledujúcimi skutkami: 1. Keď sa zo srdca tešíme telesnému a duševnému šťastiu svojho bližného, jako i darom a milosťam, ktoré mu Boh nadelil; — a keď ich v nešťastí ľutujeme, s nimi smútime, jako nás to príklad svätého Pavla učí. (I. Kor. 4 a nasl.) 2. Keď prosíme Boha, aby ich takýmito darami a milosťami požehnať ráčil. Jako sv. Pavel na kolená padol a tak prosil Boha, aby Efezanov poznaním Boha a inými dokonalosťami obdaril (Efez. 3. 14.) 3. Keď sa staráme o spasenie bližného svojho a k dosiahnutiu

tohoto cieľa všetko možné vykonáme. 4. Keď im nábožným životom svojím príklad dávame, k dobrému povzbudzujeme, napomíname, karháme a — sme-li oprávnení — i trestáme. 5. Keď od takého konania neupustíme, čo oni aj nedbajú o nás a my žiadne polepšenie na nich nevidíme. Buďme v svojom diele vytrvanliví, lebo neni nemožné, že si slová naše v jednom šťastnom okamžení k srdcu pripustia a sa polepšia, alebo, keď v svojej zátvrdlivosti aj zotrvajú, aspon budeme môcť povedať, že sme svoju povinnosť vykonali. 6. Keď trpezlive znášame poklesky, slabosti svojich bližných, k čomu nás tiež sv. Pavel napomína (Gal. 6. 2.), keď píše: „Jeden druhého ťarchy znášajte a tak vyplníte zákon Kristov".

Prečo máme bližného svojho milovať?

Ačpráve dostatočnou odpoveďou nám môže byť spomínaný príkaz Boží, spomneme tu ešte nasledujúce pohnútky: 1. Všetci sme bratia medzi sebou. Nielen dľa svojej prírody, po Adamovi, ale sme bratia milosťou v Kristovi, Pánu našom. A či už aj z tej príčiny nemali by sme sa milovať, keď aj nerozumné zvery milujú sebe rovné zvery? 2. Všetci sme na obraz Boží stvorení, drahou krvou Ježiša Krista vykúpení, účastní Jeho tela a krvi, a jako dietky Božie všetci sme povolaní, aby sme jednúc kráľovstvom nebeským vládli. Preto hovorí sv. Pavel: „Všetci ste jedno v Kristu Ježišovi. Preto sa usilujte udržať jednotu ducha vo sväzku pokoja." (Gal. 8. 28., — Efez. 4. 3.) 3. K láske k blížnemu nás pohýňa aj príklad Spasiteľa, ktorý nás miloval, čo aj nepriateľov mal medzi nami (Rim. 5. 10.), a za vrahov Svojich modlil sa na kríži. Či by sme sa mohli držať za Jeho učeníkov a či by nás On za takých považoval, keby sme Ho v láske k blížnemu nenasledovali? (Ján 13. 15.) 4. Konečne i potreba toho nás núti k láske k blížnemu, lebo bez tejže nedôjdeme spasenia. „Kto nemiluje" — praví sv. Ján I. 3. 14. — „zostáva v smrti." Kto nemiluje bližného svojho, nemôže ani Boha milovať (4. 20.), lebo prestupuje jeden najväčší príkaz a neplní zákon. (Rim. 13. 8.) A takýto je vytvorený z ríše lásky, z nebies, lebo nebesami vládnu len tí, ktorí sa aj na zemi opravdive milovali.

Kedy je láska k bližnému záslužná?

Vtedy, keď cieľom jej je Sám Boh, t. j. keď bližného svojho v Bohu a pre Boha milujeme, jako to Spasitel prikazuje. Lebo keď bližného svojho len z prirodzenej náklon-

nosti, sobectva alebo z iných ešte podlejších príčin milujeme, vtedy naša láska sa nič nelíši od lásky pohanov, alebo zverov, lebo aj pohani milujú a pozdravujú tých, ktorí ich milujú a pozdravujú (Mat. 5. 46.) a zvery sa láskou chovajú k svojim dobrodincom, a túlia sa k nim, lichotia im.

Čo máme rozumeť skrz podobenstvo dnešného evunjeliuma v duchovnom a vyššom smysle?

Dľa výkladu sv. otcov pod človekom padlým medzi lotrov rozumie sa Adam a nasledovne celé pokolenie ludské, ktoré pre neposlušnosť Adama dostalo sa do moci diabla a anjelov jeho, a skrze nich olúpené bolo o pôvodnú spravodlivosť a milosť Božiu a krem toho následkom zlých žiadostí na všetkých silách duševných poranené a zoslabené zostalo. Kňaz a levita židovský, ktorými sa zákon znázorňuje, nemohli a nechceli tomuto nešťastiu odpomôcť, a Kristus, ten opravdivý samaritán a Pomocník, zaujal sa poraneného človeka, keď mu oleja milosti a vína krvi Svojej vlial do duševných rán jeho a tým ich vyliečil, skrze krst svätý na hospodu, do cirkvi sv. zaviedol a tu sveril ho opatere a ošetrovaniu duchovných pastierov. — Ďakuj za túto nesmiernu lásku a starosť Kristovi, milosrdnému to samaritánovi, a vynasnažuj sa, aby ti láska a milosrdenstvo Jeho k úžitku boly.

Vzdychnutie. (Dľa sv. Augustína.) Bože môj, milosrdenstvo moje! vlej do srdca môjho lásku a milosrdenstvo, aby som nimi ustavične bol pobádaný bližnému svojmu dobré činiť, utisnutých na dobrú cestu napraviť, núdznych napomáhať, chudobných opatrovať atď., aby aj ja som mohol podobné úfať od milosrdenstva Tvojho.

Poučenie o sviatosti posledného pomazania.

„Obviazal mu rany, oleja a vína vlejúc do nich.“ (Luk. 10. 34.)

Chovanie sa samaritána oproti smrteľne ranenému človekovi môžme považovať za obraz sviatosti posledného pomazania, v ktorom Kristus, sťa opravdivý Samaritán, skrze svätý olej a modlitbu kňaza, Svojho námestníka, udeľuje nemocnému milosť k dobrému duše a často aj k dobrému tela, jestli nemocný žiadne prekážky nerobí.

Či je posledné pomazanie sviatosť?

Áno; lebo pri sviatosti posledného pomazania udeľuje sa nemocnému pod zovňútorným a viditeľným znakom — od Krista Pána ustanoveným — vňútorná a neviditelná milosť Božia.

Či táto sviatosť skutočne Kristus založil?

Áno; lebo — jako katekizmus rimský píše — tak sa zdá, Kristus na toto pomazanie narážal, keď Svojich učeníkov po dvoch vysielal pred Sebou; lebo písané je u sv. Marka evanjelistu (6. 12. 13.): „Išli a kázali pokánie, a vyháňali diablov a mnohých nemocných mazali olejom a uzdravovali". Musíme veriť, že toto pomazanie nevynašli apoštoli, ale tak mali prikázané od Pána. Potvrdzuje to cirkevný snem tridentský, ktorý hovorí: „Pomazanie nemocného sv. olejom, jako skutočná a opravdivá sviatosť nového zákona, predobrazená je u Marka, a skrze apoštola Jakuba, brata Pánovho, veriacim odporúčaná a oznámená: Je-li kto nemocný medzi vami, nech zavolá k sebe kňazov cirkvi; nech sa modlia nad ním mažúc ho olejom v mene Pána a modlitba viery uzdraví nemocného, a poľahčí mu Pán, — a bude-li v hriechu, budú mu odpustené". (Jak. 5. 14. 15.) To by sv. Jakub nebol mohol povedať, keby nebol poznal ustanovenie a príkaz Krista Pána, o čom aj nepretržené podanie svedčí.

Ktorý je zovňútorný znak pri tejto sviatosti?

Mazanie svätým olejom, ktorý biskup na zelený štvrtok posviaca, a modlitba kňaza.

Jaké milostí pôsobí sviatosť táto na nemocnom?

Cirkevný snem tridentský na základe učenia sv. Jakuba nasledujúce účinky pripisuje tejto sviatosti: 1. Sotiera hriechy, to jest odpúšťa všedné a tie smrteľné hriechy, z ktorých sa už človek vyspovedať nemôže. 2. Sotiera pozostatky hriechov, to jest odpúšťajú sa človekovi časné tresty, odníma sa mu náklonnosť k zlému a slabosť vôle k dobrému a neporiadne pridŕžanie sa zemských vecí. 3. Duši sa dostáva poľahčenia a posilnenia, lebo vzbudzuje v nemocnom dôveru v Boha a udeľuje mu silu, aby bolasti a trápenia nemoce ľahšie znášal a pokúšaniu diabolskému ľahšie odporoval. 4. Častokrát prinavracia chorému predošlé zdravie, ak je mu to k spaseniu, alebo

aspoň mierni bolasti, a dáva trpezlivosti. 5. Rozmnožuje posväcujúcu milosť.

Jako má nemocný túto sviatosť prijať?

1. Poneváč sviatosť posledného pomazania len v stave milosti smieme prijať, musí sa nemocný najprv vyspovedať, alebo jestli je to nemožné, aspoň dokonalú lútosť musí v sebe vzbudiť, na ten pád, ak by bol v stave smrteľného hriechu. 2. Poneváč človek tým v hojnejšej miere býva účastný spasiteľných účinkov tejto sviatosti, čím s väčšou prípravou a pobožnosťou ju príma, preto sa má nemocný vynasnažovať, aby čím väčšou pobožnosťou k nej pristúpil, má vzbudiť v sebe skutky viery, nádeje a lásky a pokojné odovzdanie sa do vôle Božej. 3. Kadenáhle nemocný zbadá, že choroba jeho je nebezpečná, sám si má žiadať posledné pomazanie, aby ho pri dobrej pamäti prijal a tiež aj telom Božím opatrený a posilnený bol. Nech si nikto nemyslí, že prijatie posledného pomazania snáď skorej nám prinesie smrť! Nie! Často a s mnohými sa už stalo, že práve tým skorej vyzdraveli, predošlé zdravie obsiahli. A keby sa mu aj skutočne nevrátilo zdravie, má nemocný na každý pád aspoň ten užitok z tejto sviatosti, že nemoc jeho bude zaslúžnejšia, skonanie ľahšie a blaženejšie.

Či je sviatosť táto nevyhnutne potrebná k spaseniu?

Nie; predsa však — v páde nemoci — nesmieme zameškať, aby sme sa hojným prijatím tejto sviatosti hojných a skvelých účinkov tejže účastnými stali, lebo sv. snem tridentský učí: „Zanedbanie tejto tak veľkej sviatosti by nemohlo byť bez ťažkeho hriechu a bez urazenia Ducha sv.“ Ale aj domáci nemocného sa ťažko môžu prehrešiť, ktorí na miesto toho, žeby chorého na nebezpečenstvo smrti upozornili, stav jeho taja, o položení ho klamú, falošne chlácholia a tak oni nesú vinu, jestli nemocný sviatosť túto celkom zameškú, alebo dotiaľ odkladá, kým je už neskoro. Boja sa, žeby to mohlo pobúriť nemocného a snáď by aj nebezpečný obrat v nemoci spôsobili, keby ho napomenuli, aby sa dal sviatosťami umierajúcich zaopatriť. Nuž a keby sa aj tak stalo, žeby sa nemoc zhoršila, či neni lepšie, aby telo umrelo, len aby duša bola zachránená na veky? Či neni prospešnejšie, aby nemocný trpel na tele, než aby pri smrteľnom boji duša jeho potrádala tú silu a moc, ktorú jej táto sviatosť udeľuje? Krem

toho tisíce pádov zo zkúsenosti svedčí, že sviatosť umierajúcich nápadným spôsobom potešila a uspokojila trpiacich, keď ju s náležitou pobožnosťou prijali. Preto istý protestantský lekár vo Francúzsku kázal zaopatriť ťažkonemocných katolíkov, aby ich duševne uspokojil a tým aj telesné uzdravenie napomohol.

Či môžeme častejšie prijať túto sviatosť?

Áno, a síce toľkokrát, koľkokrát sme ťažko nemocní a nebezpečenstvo smrti nám hrozí. Ale poznamenať musíme, že v jednej a tej istej nemoci, kde totižto to isté nebezpečenstvo života ďalej trvá, sviatosť posledného pomazanie len raz môžeme prijať.

Prečo sa menuje sviatosť táto posledným pomazaním?

Lebo medzi všetkými sviatosťami, ktoré Kristus Pán cirkvi Svojej odovzdal a nariadil, táto sviatosť býva v poslednom páde, pri smrti, vysluhovaná. Všetky sviatosti cirkvi sv. predchádzajú túto sviatosť. Z toho však nenasleduje, jako sme i vyššie podotkli, že kto túto sviatosť príme, už aj zomrieť musí. Takto smýšľajú len ľudia, ktorí sú slabí vo viere, ale nie tí, ktorí opravdivú podstatu a úžitok tejto sviatosti poznajú.

Čo činí kňaz, keď vstupuje do príbytku nemocného?

Praje pokoj a spasenie tomu domu, a prosí, aby soslal Boh anjela Svojho, aby ostríhal obyvateľov domu toho, všetky úklady diabolské odtiaľ odstránil a nemocného potešil, posilnil a zdravie mu navrátil.

Prečo kropí kňaz nemocného svätenou vodou?

1. Aby ho upamätoval na to, že slzami ľútosti má prosiť Boha o odpustenie hriechov; 2. aby prekazil moc a účinkovanie diabla pri nemocnom a ostatných domácich.

Prečo odrieka kňaz litanie všechsvätých?

Aby Boh na prímluvu svätých udelil nemocnému všetko, čo mu môže byť k prospechu tela a duše a čo môže obľahčiť bolasti jeho; aby vlial do duše jeho vieru, nádej, lásku a ľútosť, kajúcnosť a silu, a aby ho oslobodil od pokúšania zlého ducha. Preto aj prítomní nech sa spolu s kňazom modlia, — a nemocný, keď ináč nemôže, aspoň myšlou nech sprevádza modlitbu kňaza a nech vraví v srdci svojom: „Oroduj za mňa!“ Ostatní prítomní kňazovi odpovedajú: „Orodujte zaňho!“

Čo prosí kňaz, keď ruku svoju kladie na hlavu nemocného?

Prosí Boha, aby skrz toto vkladanie rúk a na prímluvu všetkých svätých prijal nemocného pod ochranu Svoju a aby zničil moc diabla, ktorý nemocného obzvlášte v hodinu smrti napáda.

Čo hovorí kňaz, keď nemocného olejom maže?

Prosí Boha, aby nemocnému pre toto pomazanie a pre svoje láskavé milosrdenstvo udeliť ráčil odpustenie všetkých hriechov, ktorých sa s piatimi svojimi smyslami dopustil. Preto aj nemocný má poníženým duchom, ľútostivým a kajúcim srdcom prosiť Boha za odpustenie všetkých hriechov, ktorými sa smyslami svojimi proti Bohu prehrešil.

K čomu sú ostatné modlitby?

Nato, aby kňaz a prítomní prosili v nich Boha, žeby nemocného posilnil, choroby zbavil a predošlé zdravie mu navrátil.

Prečo ukazuje kňaz nemocnému kríž, prečo ho žehná ním a podáva mu ho potom k poľúbeniu?

Ukázaním umučenia upomína nemocného na Ježiša, aby aj on tak trpezlive a s takým odovzdaním do vôle Božej trpel, jako Ježiš, a aby dôveru svoju skladajúc v nekonečnú lásku a zásluhy Ježiša Krista, očakával nariadenie všemohúceho Boha. Preto aj prítomní častejšie majú podať nemocnému kríž, aby tak v srdci jeho úplnú dôveru vzbudili oproti Bohu a výrokom Jeho.

Co má činiť nemocný, keď už kňaz všetko dokonal?

Nemocný má sobrať všetky sily svoje, ktoré ešte má, a vynaložiť na to, aby Bohu srdečne ďakoval za obsiahnuté dobrodenia, odporúčal sa do rán a do krvi Ježišovej za nás vyliatej a v tichom rozjímaní myslel na smrť a večnosť.

Jak starostlivou, o dušu našu pečlivou sa dokazuje cirkev svätá katolícka aj pri udeľovaní tejto sviatosti! Jako starostlivá matka vinie človeka k sebe pri sv. krste, — dáva mu štít proti hriechu, poklesku a pokúšaniu v sviatosti birmovania; — vnútornú ľútosť, oslobodenie srdca a duše od bremena hriechov, očistenie a občerstvenie pri sv. spovedi; — vykúpenie, odpustenie hriechov v Sviatosti Oltárnej, kde kŕmiac nás chlebom

života, novej sily dodáva duši, od úpadku chráni, a neopúšťa ho ani v tom poslednom, rozhodnom okamžení smrti. V tejto tak nebezpečnej hodine, kde umierajúci od všetkých, často i od tých najúprimnejších priateľov opustený alebo s hnusením ošetrovaný leží na lúžku bolasti, kde zatvára sa za ním všetok čas, a istotná, ale neznáma večnosť otvára sa pred ním, kde satan ešte raz sobere sily svoje, aby dušu jeho zatratil, kde chveje sa srdce pri myšlienke blížiaceho sa súdu: v tejto hrúzyplnej chvíli tá verná, láskavá matka, tá svätá, apoštolská, katolícka cirkev ho neopúšťa, posiela k nemu kňaza, služobníka svojho, jako potešujúceho anjela, aby trpiaceho posilnil, klesajúceho zodvihnul, poškvrneného očistil a s Bohom smeril, slabému dodal sily a chlebom života nasýtil, zápasiaceho olejom pomazal a posilnil, a opatriac ho všetkými prostriedkami milostí, ktoré Kristus zadovážil a cirkvi Svojej sveril, a aby dušu jeho medzi modlitbou odprevadil k večnému súdu, aby tam milosť a milosrdenstvo našiel pre najsvätejšie meno Jeho.

Jak nesmierna a láskyplná starostlivosť je to! Od kolísky sprevádza nás až k hrobu, — ba ešte i za hrob siaha jej pečlivosť. — Aj na druhom svete bude našou láskavou matkou, kde udeliac nám milosť večného spasenia medzi anjelov a svätých postaví dušu našu k životu večnému a blaženému. A aby sme všetko toto dosiahli, len od nás závisí, od nás, od ktorých nič inšie nežiada, len aby sme boli jej dobrými a poslušnými dietkami.

A keď všetko toto považíme, či nemáme sa za šťastných držať, že k tejto cirkvi prináležíme? Či nemáme za to ustavične chváliť všemohúceho Pána? Či sa nemáme pridržať s tou najväčšou oddanosťou a vernosťou cirkvi sv., v lone ktorej aj smrť je šťastná a blažená?

Poučenie na trinástu nedeľu po Svätom Duchu.

Vo **vchode** dnešnej **sv. omše** modli sa s cirkvou sv. o pomoc proti nepriateľom svojim: „Vzhliadni, Pane, na smluvu Svoju, a nezapomínaj do konca na duše úbohých Tvojich. Vstaň, Bože, súď záležitosť Svoju; nezapomínaj na hlas tých, ktorí Ťa hľadajú.“ (73. Žalm 19. 20. 22.) „Prečo nás zapudzuješ, Bože, do konca? Rozhnevala sa zlosť Tvoja na ovce pastvy Tvojej?“ (73. Žalm 1.) Sláva Otcu, i Synu, i Duchu Svätému, jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Modlitba cirkevná. Všemohúci večný Bože, udeľ nám rozmnoženie viery, nádeje a lásky: a aby sme si zaslúžili dosiahnuť to, čo sľubuješ, daj nám milovať, čo prikazuješ. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *z listu sv. Pavla ku Galatanom h. 3., v. 16—22.*

Bratia! Abrahamovi sú pririeknuté sľuby, i jeho semenu. Nehovorí: I semenám, jako by (mluvil) o mnohých; leť jako o jednom: „I semenu tvojemu“, ktorýžto je Kristus. Ja však to hovorím, že smluvu od Boha potvrdenú, ten zákon, ktorý až po štyristo a tridsiatich rokoch stal sa zákonom, neruší, aby zaslúbenie bolo zmarené, lebo jestliže by dedictvo bolo zo zákona, tak by už nebolo zo zaslúbenia: a Boh daroval ho Abrahamovi zaslúbením. Načo teda zákon? Pre výstupky bol on ustanovený, pokým neprijde to semeno, ktorému dal zaslúbenie, a bol nariadený skrze anjelov v ruke prostredníkovej. Ale prostredník nie je (prostredníkom) len jednoho: a Boh je jeden. Či teda zákon je proti sľubom Božím? Na žiaden prípad. Lebo keby bol daný zákon taký, ktorý by mohol obživiť, istotne bola by spravodlivosť zo zákona: ale Písmo uzavrelo všetko pod hriechom, aby zaslúbenie z viery Ježiša Krista udelené bolo tým, ktorí uveria.

Vysvetlenie. Galatskí na vieru kresťanskú obrátení, falošnými učiteľmi svedení, boli tej mienky, že nariadenia starého zákona a Mojžišov príkaz obrezania musí sa aj v novom zákone zachovávať, aby človek mohol byť posvätený a ospravedlnený. Sv. Pavel v dnešnom sv. čítaní dokazuje, že zákon Mojžišov nebol daný ľuďom k posväteniu a ospravedlneniu. Človeka posväcuje a už aj v starom zákone posväcovala len viera v Krista Pána, Vykupiteľa. Aj Abraham, ktorý ešte **pred** Mojžišom žil, nebol ospravedlnený skrze zákon Mojžišov, ale skrze vieru v sľuby Božie, v slovo Božie. Abraham mal zaslúbené od Boha, že v jednom potomkovi jeho — v Kristovi — požehnané budú všetky národy zeme, t. j. budú v Kristovi posvätené a ospravedlnené. Toto zaslúbenie — Abrahamovi učinené, zákon Mojžišov nezrušil. Zákon, ktorý Boh skrze anjelov dal Mojžišovi, len na to slúžil, aby príkazami a zákazami svojimi ukázal židom, čo je hriech, a vzbudil v nich túžbu po vykúpení a tak aby ich k príchodu Vykupiteľa pripravil. Duši ľudskej tedy viera v Ježiša Krista a plnenie toho, čo táže predpisuje, prináša spasenie, ale nie starý zákon, nie obrezanie, nie obety zverov atď. Niet v inom spasenia, jako

v Kristu Ježišovi! K Nemu privádza nás pravá, nadprirodzená viera. — Usiluj sa tedy i ty, dľa napomínania sv. Pavla, žiť primerane príkazom viery Kristovej a tak dosiahnuť spasenie, vierou touto nám prislúbené.

Vzdychnutie. Bože! ktorý si nám nielen zasľúbenie dal, ale i zasľúbeného Ježiš Krista si nám poslal a Ním si nás obdaril, udeľ nám, aby sme sa živou vierou stali dedičami nebies. Amen.

Evanjelium *sv. Lukáša h. 17., v. 11—19.*

Za onoho času, keď sa poberal Ježiš do Jeruzalema, išiel prostred Samariou a Galileou. A keď vchádzal do istého mestečka, stretlo sa s ním desať mužov malomocných, ktorí pozastali zďaleka. A pozdvihli hlas i riekli: Ježiši, Majstre, smiluj sa nad nami. A jako ich uzrel, riekol: Idťte, a ukážte sa kňazom. I stalo sa, že jako išli, boli očistení. A jeden z nich jaknáhle zbadal, že je očistený, navrátil sa, a velikým hlasom zveleboval Boha, a padol mu k nohám na tvár, a ďakoval mu; a toto bol Samaritán. A Ježiš odpovedajúc, riekol: Zdáliž ich nebolo desať očistených? A tých deväť kde je? Žiaden sa nenašiel, čo by sa bol vrátil a vzdal chválu Bohu, leda tento cudzozemec? A riekol mu: Vstaň a idď; viera tvoja ťa uzdravila.

Čo sa môže v duchovnom smysle rozumeť pod malomocenstvom?

V židovskom zákone (III. Mojž. 13.) rozdeľujú sa tri druhy malomocenstva; malomocenstvo tela, nevyliečiteľná, chytľavá a veľmi bolastná nemoc, — malomocenstvo odevu a malomocenstvo domov. V duchovnom smysle **malomocenstvom tela** obťažení sú smilníci, ktorí pohľadom, rečou, posunkami atď. veľmi ľahko nakazia touto nemocou aj iných a preto sa ich bedlive musíme chrániť. **Malomocenstvo odevu** záleží v prepychu a nádhere šiat a pohoršlivom obleku, skrze čo nielen jednotlivci, ale celé obce boly nakazené a do biedy a chudoby upadly. **Malomocenstvo domov** nachodí sa na takých miestach, kde služobníci pohoršlivý život vedú, kde sa zka-

zení ludia obojeho pohlavia po nociach schádzajú, kde sa nestydaté reči a žarty vystrájajú, neporiadne hry a tance vydržiavajú, — kde manželia v svojom spolužití sú neslušní, ba i dietky svoje obcovaním neporiadnym pohoršujú, kde svoje malé, ale už rozumné dietky k sebe berú do postele, alebo dovolia dietkam obojeho pohlavia spolu spávať atď. Takéto domy sú morovým malomocenstvom hriechu nakazené, preto im musíme bedlive vyhýbať, a beda tým, ktorí sa v takýchto domoch dobrovoľne zdržujú!

Prečo zostali malomocní stát v istej diaľke?

Ponevádž to tak nariadoval zákon Mojžišov (III. 13. 14.), aby sa aj druhí nenakazili. Z čoho pre nás zase tá nauka plynie, aby sme sa vždy varovali pohoršlivých domov, osôb a spoločností, lebo kto obcuje s márnomyseľnými, pyšnými a nemravnými osobami, prv — neskôr aj on takým zostane. (Syn. Sir. 13. 1.)

Prečo posielal Ježiš malomocných ku kňazom?

To činil preto: 1. aby preukázal náležitú úctu kňazskej hodnosti a zákonu Božiemu; lebo tak bolo prikázané v zákone Mojžišovom (III. 14.), aby sa malomocní ukázali kňazom, aby od tých za čistých alebo nečistých vyhlásení boli. 2. Aby zkúšal vieru, dôveru a poslušnosť týchto malomocných.

Kristus ich totižto nechcel na púhu prosbu uzdraviť, ale žiadal, aby aj oni niečo vykonali v záujme svojho uzdravenia, aby si ho svojím spoluúčinkovaním, vierou a poslušnosťou zaslúžili. A ajhľa, jako išli ku kňazom sa ukázať, na ceste boli uzdravení. Tak koná Boh aj s hriešnikami. Uzdraví ich, očistí od malomocenstva hriechu, ale predovšetkým musia Ho srdečne a horlive prosiť o uzdravenie, musia s náležitou ľútosťou nad hriechami vyhľadať kňaza, jemu rany svoje ukázať, t. j. hriechy vyznať, aby od neho rozhrešenie obsiahli.

Prečo sa Ježiš vypytoval aj o ostatných deviatich uzdravených?

Aby dokázal, jak veľmi sa mu neľúbi nevďačnosť. Ačkoľvek inokedy mlčaním pominul všetky urážky, túto nevďačnosť predsa nemohol bez trestu nechať. Tolký — Bohu i ľuďom ošklivý a nenávidený hriech je nevďak! „Nevďačnosť — praví sv. Bernard — je nepriateľom duše, ktorý ničí zásluhy, kazí čnosti, prekáža milosť; je sychravým vetrom, ktorý prameň dobroty, rosu milosrdenstva a potok milosti Božej vysúša.“ Naproti tomu, praví sv. Ján Zlatoústy, pamätanie na obdržané dobrodenia a vďačnosť sú najlepšími ochrancami darov, a nič neni tak prijemné Bohu, jako vďačná duša; lebo, poneváč nás každodenne obsýpa nepočetným dobrodením, za ne nič inšie nežiada od nás, než — povďačnosť. — Preto nezabúdaj, milý kresťane, ráno a večer, pred jedlom a po jedle ďakovať Bohu! Kedykoľvek spozoruješ na dome svojom, na dietkach, na majetku a statku požehnanie Božie, ďakuj za to Bohu, obzvlášte, keď zbožie s poľa posvážaš, kľakni na kolená s celou čeliadkou svojou; vzdávaj slušné vďaky všemohúcemu Dobrodincovi svojmu; takto si nové milosti a nové požehnania zaslúžiš od Boha. „Nič lepšieho nemôžeme si pomyslieť, ďakovať alebo napísať, jako, »buď vďaka Bohu,«“ hovorí sv. Augustín.

Prečo žiada od nás Ježiš povďačnosť?

Na túto otázku môžeme odpovedať peknými slovami sv. Jána Zlatoústeho, ktorý vraví: Boh nie preto žiada od nás povďačnosť, jakoby bol na ňu utisnutý, lež preto, poneváč v každom úžitku, ktorý len od Neho pochodiť môže, jedine nás chce účastnými učiniť. A či nemáme dostatočnej príčiny vďakou sa chovať k Bohu, ktorý nás pri každom kroku

toľkým dobrodením, toľkým milosrdenstvom naplňuje? — Kto povďačnosť preukazuje oproti Bohu a bližným svojim, nové požehnanie, novú milosť môže očakávať a i obsiahne od Boha.

Prečo hovorí Kristus: **„Viera tvoja ťa uzdravila?“**

Aby poukázal na základ a príčinu, ktorou sa uzdravený hodným dokázal zázračného uzdravenia, totižto aby mal nielen vieru v liečivú moc Ježiša, ktorú aj ostatní deviati prechovávali, ale aby mal aj vieru v Božstvo Jeho. A táto viera priviedla uzdraveného zpiatky k Ježišovi a pohla ho k tomu, že padol na tvár pred Ježišom a klaňal sa moci Božej. — Niektorí vykladači sv. písma hovoria, že Ježiš túto veriacu, povďačnú dušu aj od malomocenstva duševného očistil, a síce následkom jej viery a na toto poukázal tými slovami: „Viera tvoja ťa uzdravila.“ (Luk. 17. 19.)

Vzdychnutie. O najpovďačnejší Pane Ježiši Kriste! ktorý si k povzbudeniu nášmu vždy ďakoval Svojmu Otcovi nebeskému, kým si tu na zemi prebýval: daj mi, aby som dľa Tvojho príkladu a dľa nauky služobníka Tvojho, Pavla, Otcu nebeskému za všetky dobrodenia Jeho vždy povďačným bol. Amen.

Poučenie o zázrakoch.

„I stalo sa, že jako išli, boli očistení.“
(Luk. 17. 15.)

Spasitel náš, Ježiš Kristus, aby dokázal moc a všemohúcnosť Božstva, nepočetné zázraky činil, pri ktorých viditeľnými, zovňútornými znakami divné veci konal. „Zázraky“, jako sv. Augustín hovorí, „sú účinky Božie, ktorými pod zovňútornými a okom viditeľnými znakami človeka k poznaniu Boha privádza.“ Týmito zázrakami dokázal Ježiš i to, že On je z Boha, že On je posol Boží, a že jako taký prednáša učenie Božie, ktoré je pravdivé a spasiteľné. Zázrakami presvedčil Ježiš hriešnikov a nevercov o ich hriechoch a k Bohu ich priviedol. A konečne v týchto zázrakoch dal Ježiš skvelý dôkaz Svojej nekonečnej lásky a krem toho v podobenstvách Svojich znázornil nám mnohé pravdy, predložil mnoho dobrého a krásneho.

Všetko, čo sa deje mimo obyčajných a všeobecných zákonov vecí a svetového poriadku, menuje sa zázrakom. Tak

keď slnce v behu svojom zastane, keď sa s piatimi chlebami a dvoma rybami nasýti ľudu na tisíce, keď sa jedným slovom, jedným dotknutím vylieči stará, smrteľná nemoc atď.: toto všetko sú zázraky, ktoré sa odchyľujú od zákonov prírody, a ktoré konať môže len Boh alebo takí ľudia, ktorých Boh takou mocou divotvornou obdaril.

Že Boh mocou a všemohúcnosťou Svojou konal a môže konať zázraky, to je taká pravda, o ktorej sa pochybovať nedá. On, ktorý zákonami obmedzuje a spravuje účinkovanie prírody, tieto zákony dľa Svojho dobrozdania, dľa Svojej ľúbosti môže meniť a zázraky robiť. Ježiš, jako Syn Boží, vlastnou všemohúcou mocou konal zázraky. Človek neni v stave vlastnou mocou činiť zázraky. Skrze ľudí len Boh činí zázraky, keď im takú divotvornú moc udeľuje. A že takíto divotvorní ľudia boli, o tom dostatočne svedčia apoštolovia, svätí atď., a dejiny cirkvi katolíckej môžu v každom století mnohé zázraky preukázať.

Sv. obrazy, pozostatky (relikvie) a iné pamätné veci (o ktorých snem tridentský vyslovil, že tým sa žiadna sila a moc pripísať nemôže), nemôžu konať zázraky, a tie ani nesmieme v takomto smysle ctiť. Tieto nemôžu činiť zázraky, len Boh môže zázraky činiť skrze ne. A že Boh aj skutočne koná zázraky skrze takéto relikvie, sväté obrazy a veci, to tiež dokazujú dejiny sv. cirkvi Kristovej.

Zázraky sa až dosaváď stávajú, — ačkoľvek nie v takom počte a tak často, jako v prvých rokoch cirkvi sv. Jednoduchá príčina toho je tá, že dnes už netreba podporovať cirkvou svätou ohlasované pravdy a nauky mimoriadnymi, viditeľnými a zovňútornými znakami. Spoločnosť vyznávačov a stúpencov sv. samospasiteľnej cirkvi katolíckej je tak veľká, tak rozšírená, tak silná a pevná v základoch svojich, že Boh nedrží viacej za potrebné toľkými zázrakami dokazovať svoju moc a všemohúcnosť. Večne trvajúcu vieru, prekvitajúcu cirkev založil skrze svätého Syna Svojho.

Poučenie o sviatosti posvätenia kňazstva.

„Ukážte sa kňazom.“ (Luk. 17. 14.)

Či stav kňazský je zvláštny, svätý, Bohom vyvolený stav?

Áno, jako to vysvitá zo svätého písma tak starého, jako i nového zákona, a jako to aj sv. podanie apoštolské potvrdzuje. V zákone Mojžišovom Sám Boh vyvolil zvláštny kmen

— Arona a jeho potomkov z pokolenia Levi, — aby verejné služby Božie slávnostne odbavovali, za ľud sa modlili a v náboženstve ho poučovali (II. Mojž. 28. 1 a nasl., III. Mojž. 9. 7., 1. Kráľ. 2. 28 atď.), a nadovšetko, aby každodennú obetu Bohu obetovali (III. Mojž. 28. 4. a II. Mojž. 29.). ku ktorému úradu za sedem dní — medzi rozličnými, od Boha predpísanými, významnými obradami boli posväcovaní. (II. Mojž. 28. 4. a 29.) Krem toho ustanovil Boh v starom zákone istý druh podkňazov, **levitov**, k službám chrámu a obetí; títo boli tiež z pokolenia Leviho (IV. Mojž. 3. 12., 8. 6—18) a neobdržali žiadnu dedičnú zem, jako iné kmeny, lež žili z obetí a desiatok a boli na úrad svoj tiež slávnostne posvätení. Toto kňazstvo, predobraz pravého kňazstva v novom zákone, Kristus nezrušil, ale doplnil a zdokonálil, lebo On neprišiel, aby zrušil zákon, ale aby ho doplnil. Preto pri Svojom verejnom vystúpení a započatí verejného účinkovania vyvolil si Kristus zpomedzi veriacich dvanástich apoštolov a sedemdesiatdvoch učeníkov a riekol im: „Ja som vás vyvolil a postavil, aby ste išli a prinášali ovocie.“ (Ján 15. 16.) Dal im moc, aby ľudí rozhrešovali, posväcovali a s Bohom smerili. (Mat. 18. 18.) Naložil im, aby evanjelium Jeho hlásali všetkým národom (Mat. 28. 18—20.) a Jeho najsvätejšiu obetu konali. (Luk. 22. 19.) Jako sv. apoštoli a učeníci, tak neskoršie i sv. Pavel apoštol bol od Ducha sv. za apoštola vyvolený, preto sa sám nazýva služobníkom Kristovým, vysluhovačom tajemství (1. Kor. 4. 1., Tit. 1. 7.) a Barnabášom bol za kňaza posvätený. (Skut. ap. 13. 2. 3.) Podobne volili a posväcovali svojich nástupcov aj sv. apoštoli (1. Tim. 4. 14., 2. Tim. 1. 6.), a spolu ustanovili siedmych jahnov (diakonov) za pomocníkov v úrade kňazskom. (Sk. ap. 6. 1—3.) Tedy z týchto jasných svedoctví písma sv. vysvitá, že jako Boh v starom zákone, tak aj Kristus v novom zákone vyvolil istý druh mužov k vedeniu cirkvi sv., k službám Božím a k spaseniu veriacich, a Sám zaviedol isté stupne kňazskej hodnosti, jako to i sv. podanie potvrdzuje. Už prví sv. otcovia, Ignác, Klement, učeníci apoštolov, píšu o biskupoch, kňazoch a jahnoch, jako ich písmo sv. menuje, ktorí boli k službe Božej a veriacich ustanovení; a podjahnoch, ostiarioch, lektoroch, exorcistoch a akolytoch spomienku činí sv. Gregor Naz, sv. Justín, sv. Cyprian, a mnohí iní, a menovite synoda kartaginská r. 398., ktorá udáva aj spôsob a obrady posvätenia kňazov.

Bludoverci sa domnievajú, že cirkev katolícka pravým veriacim odníma hodnosť, keď len istému stavu prisudzuje moc

a hodnosť kňazskú, a odvolávajú sa obzvláštne na dve miesta písma sv.: na 1. list sv. Petra, v ktorom sv. Peter nazýva veriacich kráľovským kňazstvom, a na Zjav. sv. Jána (1. 6.), kde sv. Ján hovorí, že Kristus nás učinil kráľami a kňazmi. Avšak na týchto miestach je reč len o **vnútornom** kňazstve, dľa ktorého každý pokrstený kresťan, v stave milosti je oprávneným a živým údom Ježiša Krista, najvyššieho kňaza, duchovnou obetou, t. j. dobré skutky modlitby, sebamrtvenia, milosrdenstva, pokánia atď. má obetovať Bohu na oltári srdca svojho, jako to ten istý sv. Peter (1. Petr. 2. 5.), sv. Pavel (Rim. 12. 1.) a Dávid (50. Žalm 19.) učia. Keby mienka bludovercov — že všetci veriaci sú kňazmi — oprávnená bola, prečo tedy v starom zákone ustanovil Boh osobitné kňazstvo? Prečo volili Kristus a apoštolovia za kňazov len súcich ľudí? A keď všetci veriaci majú byť kňazmi, prečo sú nie všetci aj kráľami? Však sv. Ján pravil, že Kristus učinil všetkých *kráľami*? — Boh prísne potrestal tých, ktorí si neoprávnene úrad kňazský osvojovali, jako to príklad kráľa Ozeáša svedčí, ktorého Boh malomocenstvom potrestal, lebo temian v kadidle zapálil v chráme, čo len kňazom bolo dovolené. (2. Chron. 26.)

Pravda, bludoverci sú prinútení túto mienku brániť; lebo, keď tvrdia, že písmo sv. je jediným pravidlom viery, a že písmo sv. si každý vykladať môže: načo sú im potom kazateli? A keď nemajú žiadnej obety, žiadnej omše sv., a — krem krstu, žiadnu inú sviatosť neuznávajú, — načo by im boli kňazi? Ale poneváč v svätej rimsko-katolíckej cirkvi obeta Ježiša Krista až do konca sveta trvá, — poneváč v cirkvi katolíckej všetky sviatosti od Krista Pána ustanovené sa vysluhujú, — poneváč cirkev katolícka ustavične plní ten príkaz Kristov, „vyučujte všetky národy“: preto musia byť k tomu aj kňazi vyvolení a ustanovení, ktorí zastávajú svätý úrad Pána, a títo musia byť na úrad svoj v zvláštnej sviatosti aj vysvätení.

Čo je sviatosť posvätenia kňazstva?

Je sviatosť od Krista Pána ustanovená, v ktorej mužovia riadne k tomu povolaní, a ktorí sa službe Božej a cirkevnej venujú, istú duševnú moc a zvláštnu milosť Božiu obsiahnu, aby svoj duchovný úrad správne a sväte zastávať mohli.

Ktorý je zovňútorný a viditeľný znak pri tejto sviatosti?

Biskup kladie na posvätenca ruky, podáva mu kalich s vínom a vodou a patenu — myštičku — s hostiou a dáva mu slovom moc, aby mohol premieňať chlieb na telo, a víno na krv Ježiša Krista, a aby mohol odpúšťať alebo zadržiavať hriechy veriacim.

Kedy ustanovil Kristus Pán túto sviatosť?

Pri poslednej večeri, keď najprv Sám premenil chlieb na opravdivé Svoje telo a víno na opravdivú Svoju krv, riekol apoštolom: „To čiňte na Moju pamiatku!“ (Luk. 22. 19.) A po Svojom zmrtvýchvstaní im riekol: „Jako Mňa poslal Otec (k spaseniu človečenstva), tak aj ja posielam vás,“ — a dýchnuc na nich, pravil im: „Prímite Ducha Svätého! Komu odpustíte hriechy, budú im odpustené, a ktorým zadržíte, budú zadržané,“ — dal im tedy Ducha sv., aj moc hriechy odpúšťať, alebo zadržovať. (Ján 20. 21—23.)

Či sviatosť posvätenia kňazstva bola vždy považovaná v cirkvi svätej za opravdivú sviatosť?

Áno. Už sv. Pavel apoštol napomína učeníka svojho, Timotea (1. Tim. 4. 14.), aby nezanedbával tú milosť, ktorá mu skrze kladenie rúk starších (= biskupov a kňazov) udelená bola; a na inom mieste ho napomína (2. Tim. 1. 6.), aby znovu vzbudil v sebe milosť, ktorá je v ňom pre vloženie rúk. Z toho tedy nasleduje, že Pavel veril, že pod zovňútorným znakom vkladania rúk biskupov a kňazov udeľuje sa zvláštna milosť, v čom záleží podstata sviatosti. Preto sv. snem tridentský kliatbu vyslovuje na tých, ktorí myslia, že posvätenie kňazstva neni od Krista Pána ustanovenou, opravdivou a skutočnou sviatosťou, lež je len vynálezom ľudským alebo púha obyčaj: vyvoliť hlasateľov slova Božieho a vysluhovačov sv. sviatostí.

Či tí, ktorí sú ku kňazskému stavu povolaní, sa hneď za kňazov posviacajú?

Nie; lebo úrad kňazský je tak svätý a tak vznešený, že na tenže môže sa človek dostať len po náležitom a prísnom skúmaní. Prv, než by človek za kňaza bol posvätený, musí podstúpiť zkúšku, či je dostatočne sbehlý vo svätých vedách, aby aj iných vyučovať mohol, — či je čnostného, svätého života, aby hodným bol vo svätom stánku Pána obcovať a príkladom svojím aj iných viedol k svätosti. Preto človek sa len po-

stupne dostáva na hodnosť kňazskú. A takých stupňov, čiže rádov **je sedem.**

Ktoré sú jednotlivé stupne, rády kňazstva?

Sú štyri nižšie a tri vyššie rády. Ale predbežne pred prijatím týchto rádov udeľuje sa patričnému, ktorý sa stavu kňazskému venoval, tak zvaná **„tonsura"**, ktorá záleží v tom, že biskup vyvolenému obstrihne na štyroch miestach hlavy vlasy, a oblečie mu bielu rochetku (superpelliciu) na znamenie, že už teraz sa musí odrieknuť márností a rozkoší svetských. Tonsúra, ktorú kňaz na temeni nosí, znamená tŕňovú korunu Krista Pána, a napomína patričného, že napozatým Ježiša Krista, tŕnim korunovaného má uznať za najvyššieho kráľa svojho! a biele rúcho znamená, že vyvolený má napozatým čistý a bezúhonný život viesť. — Skrze tonsúru stáva sa človek „klerikom", t. j. vyvoleným, ktorého Boh k službe Svojej povolal, ktorý tedy len v duchovných veciach a službe Božej má radosť svoju nachádzať. Potom sa mu udeľujú štyri nižšie rády, a síce 1. úrad **ostiariátu** (dverníctvo), ktorého povinnosťou je chrániť a opatrovať predmety, nádoby chrámu, otvárať a zatvárať chrám a pozor dávať na to, aby sa prítomní v chráme slušne držali; 2. úrad **lectorátu** (čitateľstva), dľa ktorého dostáva moc predčitovať v chráme písmo sv. a písma sv. otcov, a žehnať chlieb a ovocie; 3. úrad **exorcismu** (zaklinačstva), ktorým dostáva moc, aby v mene Kristovom vyháňal diablov; 4. úrad **akolytu** (svetlonosiča), čím dostáva moc a povinnosť pri službách Božích svetlo zapaľovať, nosiť, tak tiež víno a vodu pri obetách kňazovi podávať. — Posvätenec svoju moc dostáva pod znakami, ktoré úrad jeho znázorňujú. Tak na príklad ostiariovi podá biskup kľúče kostolné, — lektorovi písmo sv., — exorcistovi knihu zaklínačnú, a akolytovi svietnik s rozžatou sviecou a konvičku na víno a na vodu.

V čom záleží úrad podjahna a jahna?

Podjahen (subdiaconus) dostáva moc, aby mohol poslúhovať kňazovi pri slávnostnej omši sv., čítať epištolu atď. K označeniu tejto moci podáva biskup podjahnovi manipul, humerál, dalmatiku, prázdny kalich, patenu a epištolnú knihu.

Jahen (diaconus) dostáva moc, aby pri slávnostnej omši svätej čítať mohol evanjelium, aby mohol krstiť a hlásať slovo Božie, a vysluhovať sv. prímanie. Na znamenie jeho moci podáva mu biskup štólu (ktorú nosí krížom s ľavého pleca pod pravou pazuchou uviazanú), dalmatiku a knihu evanjelií.

Tí, ktorí len štyri nižšie rády prímajú, môžu sa ešte vrátiť do sveta, ale ktorí už za podjahnov boli posvätení, viac vrátiť sa nemôžu. Preto vyzýva biskup posvätencov, aby si vec ešte raz vážne rozmysleli. Posvätením berú na seba hroznú tarchu. Jestli nemajú pevný úmysel, že v službe Božej vytrvajú a že pannenstvo, čistotu svoju s milosťou Božou zachovajú, lepšie im je sa vrátiť. Ale jestli sú pevne odhodlaní, nech v mene Božom pristúpia k biskupovi a nech prímu túto sviatosť.

V čom záleží úrad kňaza?

Úrad kňaza záleží v tom, že obetu koná, požehnáva, spravuje, vyučuje a krstí. Obrady posvätenia kňaza sú nasledujúce: biskup odrieka nad ním litánie všech svätých a iné podobné modlitby, poučuje ho o nastávajúcich povinnostiach, oblieka mu mešné rúcho (ornát), pomaže mu ruky sv. krizmou a mu ich sviaže, podáva mu kalich s vínom a s vodou, taktiež patenu s hostiou. Potom posvätený spolu s biskupom číta sv. omšu, pod ktorou z rúk biskupských príma a konečne dostáva moc hriechy odpúšťať.

Učme sa z tohoto kňazov v úctivosti držať a vysoko si ich vážiť. Kňazi vysokú hodnosť zastávajú, lebo sú námestníkami Boha na zemi; oni nám odpúšťajú hriechy, rozhrešujú nás, alebo i na ďalej nám ich nechávajú jako ťažké bremeno. Použime k dobrému duše svojej túto moc kňazov od Boha im udelenú, vyhľadávajme ich, keď sme v hriechu a prosme ich o rozhrešenie. A keď natrafíme na zlého kňaza, keď aj neuctíme jeho osobu, ctime aspoň stav a svätý úrad jeho. Nepohoršime sa na ňom, ale vzpomeňme si na tie slová Kristove: „Všetko, čo vám povedia, čiňte a konajte; ale skutky ich nenasledujte“.

A v suché dni (kantry), v ktoré sa obyčajne zvyklo konať posviacanie kňazov, usilujme sa vrúcnou a poníženou prosbou prosiť Boha, aby cirkvi Svojej nábožných a horlivých kňazov udeliť ráčil.

Odpustky na primície (prvú sv. omšu kňaza). „Aby hodnosť katolíckeho kňazstva, ktorú skoro všade a všemožnými prostriedkami usilujú sa ponížiť a potupiť, u veriacich v stálej úcte a vážnosti zostávala,“ — udelil pápež Leo XIII. — 16. januára 1886 — nasledujúce odpustky počas primicií:

1. **Pre novovysväteného kňaza** plnomocné odpustky v deň primicií. Podmienky: spoveď, navštívenie chrámu, a tam modlitba za chvíľu na úmysel sv. otca.

2. **Pre pokrevných novoposväteného (až po tretí stupeň)** plnomocné odpustky, keď prvú sv. omšu nábožne poslúchajú. Podmienky: spoveď, prímanie, navštívenie chrámu a modlitba na úmysel sv. otca.

3. **Pre všetkých veriacich nábožne prítomných** sedem rokov a sedem štyridsiatnikov, jestli ľútosť vzbudia v sebe a na úmysel sv. otca nábožne sa pomodlia.

Poučenie na štrnástu nedeľu po Svätom Duchu.

Vo **vchode omše sv.** vzbuď v sebe s kňazom vrúcnu túžbu za nebesiami s tými slovami žalmistu: „Bože, Ochranco náš, vzhliadni a patri na tvár pomazaného Svojho; lebo jeden deň v stánkoch Tvojich je lepší, než tisíc (iných)“. (83. Žalm 10. 11.) „Jak ľúbezné sú stánky Tvoje, Pane mocností! Dychtí a práhne duša moja za sieňami Pána!“ (83. 1. 2.) Sláva otcu, i Synu, i Duchu sv., jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Cirkevná modlitba. Chráň Pane, prosíme Ťa, cirkev Svoju večným smilovaním: a poneváč bez Teba klesá ľudstvo smrteľné, daj aby pomocou Tvojou aj zachránené bolo od škodlivých vecí, aj k spasiteľným vedené. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *z listu sv. Pavla ku Galatanom h. 5., v. 16—24.*

Bratia! Žite podľa ducha, a nebudete konať žiadosti telesné. Lebo telo má svoje žiadosti protivné duchu, duch zase protivné telu; oni sa totižto protivia jedny druhým, aby ste nečinili všetko, čokoľvek chcete. Ale jestliže budete vedení duchom, nie ste pod zákonom. Zjavné sú ovšem telesné skutky, jakožto: smilstvo, necudnosť, nestydatosť, chlipnosť, modlárstvo, čary, nepriateľstvá, svady, nenávisti, hnevy, dráženia, rozbroje, roztržky, závisti, vraždy, opilstvá, obžerstvá, a týmto podobné veci; o ktorých vám predpovedám, jako som už predpovedal, že tí, ktorí takého čo páchajú, nedôjdu kráľovstva Božieho. Ale ovocie ducha je: láska, radosť, pokoj, trpezlivosť, dobrotivosť, dobrota, shovievavosť, tichosť, vernosť, miernosť, zdržanlivosť, čistota; proti takýmto veciam niet zákona. A tí, ktorí sú Kristovi, ukrižovali telo svoje s hriechami i s jeho žiadosťami.

Čo znamená žiť podľa ducha?

Znamená, aby sme vždy a vo všetkom nasledovali vnuknutie a vzbudenie Ducha sv. A kto tak činí — jako sv. Pavel hovorí — nielen telesných skutkov (hriešnych) sa môže chrániť (jako je nečistota, smilstvo atď.), ale v stave bude udusiť v sebe aj žiadosti tela a telo svoje spolu aj s rozkošiami bude môcť ukrižovať, a tak sa oslobodí od zákona, ktorý ho tlačí, strachom naplňuje, žaluje naň a ho odsudzuje. Záslužný kríž si nadobudne na dary Ducha sv., na lásku, radosť atď. Bude Kristov a účastný bude večného spasenia. Lež jestli vyhovieme všetkým žiadostiam tela a tak sa zabudneme, že konáme tie telesné skutky, ktoré sv. Pavel spomína, nemôžeme si nároky robiť na milosť Kristovu a nemôžeme sa kochať tou blahou nádejou, že sa niekdy dostaneme do ríše večnej blaženosti. Jak zvláštne a nepochopiteľné je to, že my kresťani, ktorí všetci chceme byť Kristovi, predsa nežijeme tak, aby sme Kristovi byť mohli. Nevieme a nie sme v stave utlačiť v sebe žiadosti, náklonnosti tela a hriechy z nich pochádzajúce. Nazdávame sa, že je to len povinnosťou kňazov, a nie povinnosťou všetkých nás. Nie, milí kresťania, to je chybná mienka! Tá povinnosť rovnako nás viaže všetkých, jako aj nasledujúce slová povedal Kristus všetkým kresťanom, a nielen jednotlivcom a kňazom: „Kto chce za Mnou prísť, nech zapre sám seba a nech vezme kríž svoj a nech Ma nasleduje“. Tieto slová zreteľne obsahujú v sebe príkaz Kristov; a vidíme, že poťahujú sa na každého kresťana, otroci telesnosti a smyselnosti nech si dobre rozvážia tieto slová, lebo ku Kristovi sa nedostanú, keď sa zdráhajú Jeho zreteľné príkazy zachovávať a dľa nich žiť.

Vzdychnutie. Sv. Pavle! oroduj za nás, aby sme obsiahli tú milosť Božiu, aby sme ukrižovať mohli telo svoje a všetky zlé žiadosti a rozkoše telesné, a aby sme s Tebou účasť mali v Kristu Ježišovi, Pánu našom.

Evanjelium *sv. Matúša h. 6., v. 24—33.*

Za onoho času riekol Ježiš učeníkom svojim: Nikto nemôže slúžiť dvom pánom; preto že alebo jednoho bude nenávidieť a druhého milovať, alebo jednoho znesie a druhým pohŕdne. Nemôžete teda slúžiť Bohu i mamone. Preto pravím vám: Nestarajte sa úzkostlive o svoj život, čo budete jesť, ani o svoje telo, čím sa budete odievať. Či nie je život viac nežli odev? Pozrite na nebeské

vtáctvo; že nesejú, ani nežnú, ani neshromažďujú do stodôl: a Otec váš nebeský kŕmi ich. Či ste vy nie omnoho viac než oni? A kto z vás môže svojou starosťou pridať ku postave svojej čo len lakeť? A načo staráte sa úzkostlive o odev? Pozorujte len poľné lalie, jako ony rastú; nepracujú, ani nepradú: a predsa pravím vám, že ani Šalamun vo všetkej svojej sláve nebol odený tak, jako jedna z nich. Jestliže teda Boh poľnú zelinu, ktorá dnes stojí a zajtrá bude hodená do pece, takto šatí, okoľkože viac vás, maloverní. Nestarajte sa teda úzkostlive a nehovorte: Čo budeme jesť, čo budeme piť, alebo čím sa budeme odievať? Veď toto všetko vyhľadávajú pohani. Lebo Otec váš vie, že všetko toto potrebujete. Hľadajte teda najprv kráľovstvo Božie a jeho spravodlivosť, a toto všetko bude vám pridané.

Čo znamená Bohu slúžiť?

Znamená plniť vôľu Božiu, t. j. všetko to, čo Boh v stave a položení našom od nás žiada, z úprimnej a horlivej lásky k Nemu verne plniť a konať.

Ktorí sú tí dvaja páni, ktorým nemôžeme naraz slúžiť?

Boh a „mamona“, čiže bohatstvá, pod ktorými rozumejú sa aj iné statky a radosti svetské. Týmto nemôžeme naraz slúžiť, lebo nám protivné veci rozkazujú. Na príklad Boh zakazuje úžeru, krádež, podvod atď.; — a túha za bohatstvami, keď raz srdce človeka opanuje, popudzuje ho k tým Bohom zakázaným veciam. Boh prikazuje, aby sme nedele a sviatky zasvätili a službe Božej venovali, — a túžba za bohatstvami zdržuje človeka od služieb Božích, od úcty Božej a posiela ho za časným ziskom; — činí nespokojným človeka v chráme, lebo tam je len telesne prítomný, duch jeho sliedi za ziskom, obchodom atď.

Ktorí ľudia slúžia mamone a ziskuchtivosti?

Lakomci, ktorí sú otrokami dychtivosti a baženia za peniazmi. Zlý duch týchto natoľko má v moci svojej, že hotoví sú Boha aj tým najnespravodlivejším spôsobom obraziť, len aby hriešnym žiadostam svojim vyhoveť mohli. Klamstvá, krádeže, lúpeže, zanedbávanie svätých a Božských vecí sú u nás na dennom poriadku. Títo sú skutočne otrokami svojho bohatstva, lebo celý čas svoj trávia hromaždením a usporiadovaním pokladov, striehnu svoje peňažné truhly, bez toho, že by to vedeli upotrebiť. Ich srdce a duša je studená, neni v nej ani viery, ani lásky, ani nádeje, — len baženie za grošom, za pokladami, skúposť, zlosť a hriech prebývajú tam; srdce ich je tmavým peklom, na dne ktorého sídli diabol a panuje nad nimi.

Komu sú bohatstvá na osoh?

Tým, ktorí bohatstvo svoje používajú k skutkom milosrdenstva a odkladujú si tak poklady v nebesiach.

Prečo nás odkázal Pán, aby sme patrili na vtákov a ľalie?

Aby v srdciach našich dôveru vzbudil oproti prozretelnosti Božej. Vidíme, s jakou pečlivosťou stará sa Boh ešte aj o vtákov a kvety, byliny poľné. Pokrm dáva aj malým krkavcom, keď volajú k Nemu (146. Žalm 8.), a šatí, zaodieva ľalie na poli. A keď Boh nasycuje vtákov, ktorí ani nesejú, ani nežnú, ani neshromažďujú do stodôl, — keď tak krásne zaodieva kvety poľné: tým viac postará sa o človeka, ktorého na Svoj obraz Božský stvoril, za dieťa svoje prijal, — nech sa človek len

chová, jako dieťa Božie, nech len zachováva Jeho príkazy a nech len dôverou vinie sa k Nemu.

Keď my ľudia len jedného psa máme, alebo vtáka, alebo iného zvera, koľkou pečlivosťou a namáhaním staráme sa o ne, aby sme ich udržali a pokrmom zaopatrili. A toto činíme my, slabí ľudia! A Boh, ktorý je všemohúci, ktorý je prameňom všetkej lásky a dobroty, a ktorý sa o všetko stvorenie otcovsky stará, len na nás, na dietky Svoje bol by zabudol? Nie! On dobre zná potreby naše ešte prv, než Jeho o pomoc prosíme, a vypomôže nám vždy dľa zásluh našich. Považme i to, že On, ktorý nám dal telo, dozaista nám dá i to menšie, pokrm, ktorý je k udržaniu tela potrebný. Preto vždy dúfajme v Boha a modlime sa k Nemu po každý čas, a On nás dozaista vyslyší a nám spomôže!

Či tedy nemáme pracovať a o nič sa starať?

Ba áno, — lebo slová Kristove nie sú ani proti práci, ani proti starosti. Kristus Pán nám len to zakazuje, aby sme neboli ani spoliháví, ani príliš starostliví, aby pri vyhľadávaní svojej živnosti nezabúdali sme na Boha a požehnanie Jeho. Tým spôsobom by sme ukrátili slávu Božiu a zanedbali by sme prácu spasenia duše svojej. Veď Sám Boh nám prikázal, aby sme pracovali. (II. Mojž. 2. 15.) A sv. Pavel hovorí, že kto nepracuje, nech ani neje. (II. Tess. 3. 10.)

Či prílišná starosť môže nám osožiť niečo?

Ani najmenej, lebo samou starosťou ani o piaď nemôžme zväčšiť vzrast svoj, ani o steblo nemôžme zveľadiť silu svoju. Starosť sama v sebe nám nič neosoží, ak nespočíva na nej požehnanie Božie.

Čo nás zbaví zbytočných starostí?

Predovšetkým pevná a živá viera, že Boh chce a môže nám pomôcť. Že *môže*, je patrné, — veď je všemohúci, — a že aj *hotový* je nám pomôcť, je tiež isté, lebo On Sám nám to zaslúbil a v sľuboch Svojich je nekonečne verný a stály. Aj Sám Kristus nás posmeľuje k takejto živej dôvere so slovami: „O čokoľvek prosíte v modlitbách svojich, len verte, že to obdržíte, a stane sa vám“. (Mar. 11. 24.) Preto nám aj apoštol prikazuje, aby sme všetku svoju starosť složili na Boha, ktorý sa o nás stará. (1. Petr. 5. 7.) A jako by sa Boh aj nestaral o nás, keďže aj Syna Svojho a s Ním všetko nám daroval?!

Preto vraví sv. Augustín: „Jako môžeš pochybovať, že ti Boh dobré dá, keď sa aj k tomu odhodlal, že zlé podstúpi za teba?“

(*Poznámka.* Viac pohnútok k dôvere v Boha viď v poučení na druhú nedeľu po Velkej noci.

Nábožné cvičenie. Pane Ježiši! udeľ mi pevnú dôveru v Tvoju Božskú prozreteľnosť! Každý deň rozmnožuj vo mne túto dôveru, aby som vo všetkých záležitostiach a potrebách svojich pevne veril, že budem-li prv vyhľadávať kráľovstvo Božie a spravodlivosť jeho, ostatné bude mi pridané.

Útecha v chudobe.

Jestli sme následkom nešťastia alebo pre vlastné hriechy do biedy upadli, tešme sa tým, že nás Boh aj týmto len k nášmu dobrému navštívil. Dobré a zlé, život a smrť, chudoba a bohatstvo — všetko pochádza od Boha. (Sirach. 11. 14.) A čo pochodí od Boha, to všetko musíme prijímať trpezlive a bez reptania. Nevieme, či nám práve nepodáva Boh liek duši potrebný, keď nás z časného blahobytu do chudoby prenáša. Blahobyt nás sviesť môže k zabudnutiu Boha, ľahko môže pripútať srdce naše k pominuteľným a márnym veciam a bohatstvo neraz býva príčinou večného zatratenia. A jestli zneužívame tie výhody, ktoré nám bohatstvo poskytuje, jestli v nádhere, výstupkoch trávime život svoj, či to nie je spravodlivý trest Boží, že Boh dopúšťa na nás chudobu? Máme Mu za to vďaky vzdávať, že tak láskave jednal s nami — biednymi hriešnikami. Omnoho lepšie je tu na zemi podstúpiť dočasnú biedu, než utratiť ríšu spasenia, dostať sa do pekla a na veky hlad a žížeň trpeť za hriechy svoje. Jestli však následkom nehody a nešťastia upadli sme do biedy, a nie následkom hriechov v šťastí a blahobyte popáchaných, pomyslime si, že sme krehkí ľudia, ktorí sme sa inde a v inšom prehrešili. A v tomto páde tresce nás Boh za tieto hriechy, a núdzou nás chce pohnúť k pokániu a v dušiach našich chce vzbudiť túžbu života večného. A aj v tomto páde pýtajme sa samých seba: zdáliž nám nie je lepšie za krátky čas potrpeť tu na zemi, než na veky byť vytvorenými z nadzemskej ríše radostí a rozkoší večných?

A konečne ak sme nevinní, potešme sa s tými svätými, o ktorých sv. Pavel hovorí: že trpezlive znášali nespravodlivé pozbavenie svojich statkov, lebo vedeli, že v nebesiach

ich očakávajú lepšie a nikdy nehynúce poklady (Žid. 10. 34.), a nadovšetko nech nás oduševňuje príklad Pána nášho, Ježiša Krista, ktorý obetoval za nás bohatstvo Svoje a stal za chudobným (II. Kor. 8. 9.), tak chudobným, že ani hlavu Svoju nemal kde sklonit. (Mat. 8. 20.)

Ale bohatstvo práve tak nemôže oblažit človeka, jako chudoba nemôže ho učinit nešťastným. Len čnosť nás môže učinit **blaženými,** tým, že nás spojuje s Bohom a vedie do ríše večného spasenia; a **nešťastnými** činí nás hriech, ktorý odtrhuje nás od Boha a do večného zatratenia uvrhuje. Preto aj pri chudobe svojej môžeme byt blaženými, jestli čnostný a horlivý život vedieme, a aj pri všetkom bohatstve svojom budeme nešťastní, jestli príkazy Božie prísne nezachovávame. Opravdive chudobní sú len hriešnici, lebo sú duševní bedári, — a čnostní sú skutočne a naozaj bohatí, lebo duša ich, a srdce ich, je pokladnicou nebeských a Božských pokladov. A túto blaženosť a rozkoš čnostného života snadnejšie si môže nadobudnúť chudobný, než bohatý, lebo práca je pestovateľkou čnostlivosti, kdežto zaháľanie je jej vrahom. Čo viac: bohatstvo je aj prekážkou čnostného života, lebo chudoba už dľa prírody svojej ľahšie môže utlačit hnev, závisť, pomstu, snadnejšie môže byt tichá a láskavá než bohatstvo. A to platí o každej čnosti.

Človek ľahko znesie bohatstvo, ba mu je k radosti, tedy niet pri ňom ani sebazaprenia, ani zásluhy. Naproti tomu chudoba tlačí nás sťa ťažké bremeno, ktoré jestli bez reptania, trpezlive a s odovzdaním znášame, už samo v sebe je čnosťou. Takto môže byt chudoba príležitosťou k čnosti.

V biede a núdzi svojej pomyslime si i na to, že všetko, čo máme, je darom Božím, ktorý dla moci Svojej vládne nad všetkým a riadi všetko. Preto aj my môžeme hovorit s Jobom (1. 21.): „Pán dal, Pán vzal, jako sa Pánovi ľúbilo, tak sa stalo. Buď meno Pána pochválené. Nahý som vyšiel zo života matky svojej a nahý sa navrátim (do zeme).“ „Neboj sa, syn môj, — hovorí starý Tobiáš synovi svojmu (4. 23.) — trebárs aj chudobne žijeme, ale budeme mat mnoho, len sa bojme Boha a varujme sa každého hriechu a čiňme dobre.“ Bohu slúžit a s máličko sa uspokojit je veľký zisk pre človeka, lebo tí, ktorí mamone, čiže bohatstvu slúžia, upadnú do pokúšania a úkladov diabla a strhnutí bývajú do mnohých ničomných a škodlivých vecí, ktoré do smrteľného nebezpečenstva uvrhnú človeka. (I. Tim. 6. 6. 9.) Kto má živnosť a odev,

nech sa usiluje žiť život čnostný a bohabojný. Takýto život, ak je spojený s trpezlivosťou, nadobudne nám večnú odplatu na druhom svete.

Mravná nauka proti úžere.

„Nemôžete Bohu slúžiť a mamone.“
(Mat. 6. 24.)

Pod úžerou rozumieme také veľké úroky — interes — aj Božskými aj ľudskými zákonami zakázané — ktoré od bližného svojho požadujeme za požičku a i násilím to od bližného svojho vynucujeme. Toto je ťažký hriech, ktorý Kristus Pán prísne zakázal (Luk. 6. 34. 35.) a Boh večnou smrťou tresce. (Ezech. 18. 13.)

Úžerníci sú opravdivými pijaviciami, ktoré sa nemilosrdne vrhajú na chudobný ľud. Aj prirodzeným zákonom sa to protiví, aby človek chudobu, núdzu a biedu bližného k svojmu prospechu využitkoval; — tým viac protiví sa úžera zákonom Božím, ktoré nám prikazujú, aby sme milovali bližných svojich, jako seba samých. A tento zákon nakladá nám aj to, aby sme bližným svojim v ich potrebách sťa milosrdní samaritáni pomáhali. A čo osoží úžernikovi rozkošný život, bohatstvo a hojnosť, hriechom nadobudnutá? Či neoctne sa v pekelnom hrobe po smrti? Často si spomnime slová Kristove: „Čo prospeje človekovi, čo by aj celý svet získal, a na duši by škodu utrpel?“ Pamätajme často na hodujúceho boháča a na biedneho Lazara! Vždy majme na mysli, že bohatstvo sa ľahko míňa, a neočakávane mizne! Majme na mysli zkazu boháča, ktorý nahý a opustený trpel za hriechy svoje, a ani jeden z jeho služobníkov sa neutiekal o jeho vyslobodenie a prinútený bol žobráka prosiť o pomoc. Všetko sa premenilo! Lazar, ten žobrák, bol skutočným boháčom, a boháč bol skutočným žobrákom a bedárom. Len vtedy, keď sa octneme pred súdnou stolicou Božou, a Boh povyvracia aj najskrytejšie záhyby svedomia nášho, len vtedy sa vidíme, jakí sme! Prví budú poslednými, a poslední budú prvými! Vidíme tedy, jak hrozný je hriech úžerníkov a koľký trest ich očakáva na druhom svete! Zošklivme si zo srdca tento hriech a trávme život svoj v dobrých skutkoch, aby sme večné spasenie obsiahnuť mohli.

Poučenie o príčinách a odstránení spoločenského nebezpečenstva.

V dnešnom sv. evanjeliume udeľuje Kristus Pán zvlášť pre našu dobu — takzvaným socialismom kypiacu — vážnu nauku. Za pravidlo kladie: aby sa človek predovšetkým usiloval Bohu slúžiť, kráľovstvo Božie a spravodlivosť Jeho vyhľadávať. Toto poťahuje v prvom rade na bohatých, keď hovorí: nemôžte Bohu slúžiť a mamone. Nezatracuje, že človek má bohatstvá; ale žiada, aby majetní za bohatstvami neporiadne netúžili a nebažili, aby sa nečinili otrokami lakomstva; lebo z toho pochádzajú mnohé hriechy, menovite proti láske k bližnému, jako luhanie, krivoprísaha, krádeže, klamstvá, úžera, utláčanie chudobných, podvodné špekulácie, zneužívanie núdznych a nevedomých k vlastnému obohateniu, nespravodlivé, kruté využitkovanie robotníkov, neludské obmedzenie priemyslu a obchodu na škodu malokupcov a menších priemyselníkov. Týmito hriechami nadobúdzajú si mnohí ohromné bohatstvá, kapitále, veľkokupectvá, obrovské pozemky a fabriky, lež zapríčiňujú tým schudobnenie millionov a millionov druhých ľudí, ktorí tým spôsobom upadujú do biedy a núdze, do nespokojnosti a často do zúfalstva. Tieto strašné hriechy nespravodlivosti a ich smutné následky by hneď prestaly, keby boháči nasledovali to láskyplné a ľudomilné prikázanie Pána, keby sa odriekli hrúzovlády mamony a radšej by vyhľadávali kráľovstvo Božie a spravodlivosť jeho. Nebudúli tak konať, sami si budú príčinou, jestli nespokojnosť, nevoľa a zúfalosť potlačených vrstiev ľudu vypukne, dopustí sa násilenstvi a vážne bude ohrožovať nielen ich nespravodlivé nadobudnuté statky, ale i životy, jako sa to za našej doby často stáva.

Chudobným však a všetkým, ktorí si namáhavou ručnou prácou vyhľadávajú živobytie, vážne kladie Kristus na srdce, 1. aby všetku zbytočnú a nepotrebnú starosť od seba odstránili, 2. všetku dôveru mávali v Bohu, 3. a usilovali sa všetky príkazy Božie verne plniť. Jestli tak budú robiť, Boh im neomylne dá i to, čo im je k telesnému životu potrebné. Zachovávanie tejto nauky neodstráni síce ani chudobu, ani prácu, ani nenarobí samých boháčov; ale prinesie trpezlivosť, spokojnosť, pracovitosť a požehnanie Božie; vyhostí zo srdca závisť, zášť, nechuť, pomstychtivosť proti bohatším a zdrží

robotníkov od tých bezbožných spolkov, ktoré teraz celú spoločnosť ľudskú ohrožujú. Údovia týchto spolkov, socialisti a kommunisti, v Rusku nihilistami zvaní — chcú uviesť nové poriadky na zemi. Kadenáhle by sa totižto k vláde dostali, chceli by do moci svojej dostať všetky majetky, a šafáriť s nimi jako so spoločným majetkom, kde by každý človek pre spoločné musel pracovať a zo spoločného by dostával živnosť svoju. O náboženstve a kresťanskom živobytí nechcú títo ľudia nič vedeť. Keby títo ľudia mohli svoje plány dákou ohromnou revolúciou uskutočniť, muselo by najprv mnoho krvi tiecť a tisíce ľudstva by prišlo do nevýslovnej biedy. Najnásilníckejší a najprešibanejší ľudia by si pritiahli panovanie a boli by vladármi a správcami všetkého. Ponevráč ale všade, kde niet viery, bývajú ľudia nesvedomití a ztratia všetok cit spravodlivosti a stud oproti hriechu, veci by o krátučký čas prišly k novým prevratom, a socialisti by sa jeden druhého šudili, napádali a vraždili. Keď r. 1870. kommunisti čiže červení socialisti stali sa pánami Paríža, dokázali sa za pravých diablov, ktorý slobodný tok dali vzteklosti svojej, vraždili, pálili a hrúzou naplňovali všetkých, ktorí mali vieru a imanie.

Hľa, kam to vedie, keď bohatí a chudobní, páni a delníci nevšímajú si slov a príkazov najstaršieho a najlepšieho priateľa človečenstva, — Boha. Ľudia ihneď stávajú sa diablami, a zem obracia sa na peklo. Pred týmto nešťastím len jedna vec nás zachráni: aj chudobní, aj bohatí nech sa verne pridŕžajú slov dnešného sv. evanjeliuma.

Poučenie na pätnástu nedeľu po Svätom Duchu.

Vchod dnešnej sv. omše je vrúcna modlitba, ktorú v každej potrebe a úzkosti odriekať môžeme: „Nachýľ, Pane, ucho svoje a vyslyš ma! Spas, Bože môj, sluhu Svojho dúfajúceho v Teba. Smiluj sa nado mnou, Pane, lebo volal som k Tebe celý deň.“ (85. Žalm. 1. 3.) „Obveseľ dušu sluhu Svojho, lebo k Tebe, Pane, som pozdvihol hlas svoj.“ (85. Žalm. 4.) Sláva Otcu, i Synu, i Duchu sv., jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Modlitba cirkevná. Ustavičné smilovanie nech očisťuje a utvrdzuje, Pane, cirkev Tvoju: a ponevráč bez Teba sa nemôže udržať, nech ju vždy spravuje milosť Tvoja. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *z listu sv. Pavla ku Galatanom h. 5., v. 25., 26.; a h. 6., v. 1—10.*

Bratia! Jestli sme živí duchom, v duchu i chodievajme. Nebuďme žiadostiví márnej chvály, nepopudzujme jedni druhých, a nezávidme jedni druhým. Bratia! Jestliby človek i zachvátený bol nejakým hriechom, vy, ktorí ste duchovní, poučte takého duchom tichým, pozorujúc sám na seba, aby si nebol pokúšaný i sám. Jeden druhého ťarchy znášajte, a tak vyplníte zákon Kristov. Lebo domnieva-li sa kto, jakoby bol niečim, bár nie je nič, zavádza sám seba. Ale jedenkaždý nech zkúša svoje skutky, a tak bude mať chválu len sám v sebe, a nie u druhého; lebo jedenkaždý ponesie svoju vlastnú ťarchu. A kto je vynaučovaný slovom (Božím), nech sdeľuje všetko dobré s tým, kto ho vyučuje. Nemýľte sa. Boh sa nedá posmievať. Lebo čo človek seje, to bude i žať. Kto si totižto rozsieva v tele, z tela i žať bude porušenie; ale kto rozsieva v duchu, ten bude žať z ducha život večný. Čiňme teda dobre a neustávajme; lebo časom svojím budeme žať, keď neustaneme. Preto, dokiaľ máme čas, čiňme dobre všetkým, a obzvlášte domácim viery.

Vysvetlenie. Aj toto sv. čítanie, jako aj predošlej nedele, vyňaté je z listu sv. Pavla ku Galatským, v ktorom apoštol dokázal, že zákon židovský nie je dostatočný k spaseniu a že len skrze živú vieru v Krista môžeme byť spasení. A včul ich napomína, aby túže vieru aj skutkami dokazovali. „Vy ste teraz živí duchom“ — praví, — t. j. Duch sv. milosťou Svojou obživuje dušu vašu, osvecuje, posilňuje, zapaluje vás, napomína vás a poučuje, k dobrému vás povzbudzuje v srdciach vašich. Preto aj vaše zovňútorné živobytie musíte dľa toho zariadiť a obvzláštne snažiť sa za láskou, poníženosťou, ktoré sú základom opravdive duševného života. Poníženosť vás má poučiť a pohnúť k tomu, aby ste málo o sebe mysleli, na sebe si nezakladali, každú márnu úctu zapovrhli. A láska vás má povzbudiť, aby ste proti každému, aj proti hriešnikom láskaví a súcitní boli, láskave ich napomínali a na cestu čnosti zpiatky priviedli, lebo taký, ktorý je proti hriešnikom tvrdý, ktorý nimi opovrhuje a drzo s nimi zachádza, často do tých samých alebo ešte väčších hriechov upaduje z múdreho a spravodlivého dopustenia Božieho.

Zvlášť musíte svoju lásku preukazovať tým, že jeden druhého ťarchy znášate, t. j. že chyby a poklesky iných tak

trpezlive znášate, jako aj sami si žiadate, aby druhí vaše slabosti znášali; tak vyplníte zákon Kristov, ktorí nakladá, aby ste bližného milovali, — tak sa zachránite od mnohých hriechov, ktorých by ste sa dopustili, keby ste sa za dokonalých a bezchybných držali, keby ste sa nad druhých vypínali, ich chyby pomlúvali a nepokoje spôsobili. Kto tak koná, klame sám seba a veru si nezíska chválu. Opravdivá sláva záleží v tom, že človek usiluje sa čím lepšie poznať sám seba, svoje chyby, svoje náklonosti, týmže odpiera, v sebe mrtví a ničí, lebo každý má dosť naprávať na sebe samom. Ďalej povďační buďte oproti tým, ktorí vás vzdelávali v slove Božom, a udeľte im z toho, čo máte. Ale nemýľte sa v tom, čo som vám o kresťanskom živobytí povedal; Boh sa vám nedá posmievať. Lebo čo budete siať, budete i žať; jestli totižto len telesné pôžitky vyhľadávate, jestli sa nemrtvíte, svoje chyby nenaprávate a len svoje hriešne žiadosti nasledujete, len tým hoviete, jednúc aj budete z toho žať smrť a záhubu a zatratenie, — a naopak: budete-li nasledovať vnuknutie, napomínanie Ducha sv., jestli budete dobre robiť, bez ustania, budete žiť život večný.

Nasledujme tieto nauky, lebo ony sa týkajú aj nás, a vryme si do srdca, že bez mrtvenia tela a duše k životu večnému nikdy nedôjdeme.

Modlitba. Svätý Pavle! vypros mi milosti od Boha, aby som vždy v poníženosti žil, aby som stále preukazoval lásku k bližnému, zvlášť trpezlivým znášaním chýb a pokleskov jeho, aby som takto a vo všetkom vyplnil zákon Kristov.

Evanjelium *sv. Lukáša h. 7., v. 11—16.*

Za onohoho času išiel Ježiš do mesta, ktoré sa menuje Naim: a išli s ním učeníci jeho i veliký zástup ľudu. A keď sa približoval k mestskej bráne, hľa, vynášali mrtvého, jedinkého syna svojej matky, ktorá bola vdovou; a veliký zástup z mesta išiel s ňou. Keď ju Pán uzrel, pohnutý milosrdenstvom nad ňou riekol jej: Neplač! A pristúpil a dotkol sa már (a nosiči zastavili sa). A riekol: Mládenče, tebe pravím, vstaň! A posadil sa ten, čo bol prv mrtvý, a začal mluviť. A odovzdal ho jeho matke. A zaujala všetkých bázeň, a velebili Boha a riekli: Veliký Prorok povstal medzi nami, a Boh navštívil ľud svoj.

Čo nás učí Pán Ježiš týmto zázrakom?

Pán Ježiš tu Svojím príkladom nás povzbudzuje k láske k bližnému. Lebo 1., Jeho srdce je úprimnou sústrasťou naplnené nad vdovou: „Keď ju Pán uzrel, pohnutý bol milosrdenstvom nad ňou“. 2. Zo srdca jej chce dobre. 3. Túto dobrú vôľu, toto dobropranie hneď aj uskutoční slovami útechy: **„Neplač!“** 4. Svoje dobropranie dokazuje skutkom lásky, lebo ešte aj zázrak vykonal z lásky a mrtvého syna vzkriesil k životu. 5. So zvláštnou útlosťou koná toto dielo Svoje, lebo zázrak činí bez prosenia a to, že odovzdal ho — živého — matke jeho, je skutkom Božieho milosrdenstva, jako poznamenáva ctihodný Beda. — Aj naša láska k bližnému má byť tak usporiadaná. Kde sa nachádza pravá láska, tam je aj pravý súcit s radosťami a žalosťami milovaného; tam je dobropranie, t. j. želanie, aby človek bližného šťastným a čnostným videl; tam je i dobročinnosť, lebo človek všetku možnosť svoju sobere, aby bližnému k časnému a večnému šťastiu dopomohol.

Prečo preukázal Ježiš toľkú sústrasť tejto vdove?

Aby nás uistil, že Boh má starosť na opustené a zarmútené vdovy. Boh je Utešiteľom a Pomocníkom vdov a v Svojich prikázaniach aj nám porúča, aby sme Jemu podobní boli. Preto tí, ktorí nečinia tak, ba snáď ešte utláčajú vdovy a slzy im vynucujú z očí, budú potrestaní, lebo slzy a ponosy vdov vznášajú sa k Bohu, ktorí pre nespravodlivosť na nich spáchanú prísne tresce priestupníkov. (II. Mojž. 22. 22.) Ale Kristus Pán aj z inej príčiny ľutoval vdovu, lebo v zomrelom synovi videl a predvídal smrť hriešnika, a v trúchliacej vdove cirkev Svoju, a videl, že cirkev sv. bude oplakávať smrť duševnú mnohých dietok svojich. A zvlášť to Ho pohlo v prvom rade k žiaľu, a to má aj nás ľútosťou naplňovať. Jestli sa nás nedotkne smrť dietok cirkvi sv., našich to bratov, nemôžme byť jej pravými dietkami; lebo vtedy sme aj my sami duševne mrtví a bezcitní. A predsa každodenne vidíme a zkusujeme, že mnoho duší umiera smrťou hriechu. Vidíme, koľkých odprevádza cirkev sv., ktorých zachrániť nemohla, do chladného hrobu. A my nie žeby sme s cirkvou nariekali a želeli nad zahynutím toľkých duší, ešte sme veselí, dobrej vôle — a nič nedbáme. Oplakávame smrť svojich milých, svojich príbuzných, a títo len telesnú smrť podstúpili, a radi by sme im aj životom

svojím pomohli, ale duševnú smrť bližných svojich si nevšímame, ani sa len za nich nepomodlíme. A predsa keby sme ich oplakali a za duše ich k Bohu sa modlili, mohli by sme ich, alebo aspoň mnohých z nich, ešte snáď zachrániť pre duchovný život. Duševne mrtví najdú sa — žiaľbohu — každý deň, preto každý deň nech je pre nás dňom smútku a náreku.

Prečo pravil Kristus vdovici: **„Neplač"?**

Aby ju tým slovom uspokojil a na vedomie dal, že jej syna prinavráti. Nás však chcel upozorniť na to, že za mrtvými nemáme nad mieru smútiť a kvíliť. Smrť je rovným dlhom každého jedného z nás, ktorý prv-neskôr, ale istotne musíme zaplatiť. Smrť je dlhý spánok, z ktorého nás Pán jednúc vzbudí. Preto hovorí sv. Pavel v svojich poučlivých slovách, aby sme nad zomrelými nermútili, jako pohani, ktorí nemajú viery a preto ani nádeje zmrtvýchvstania. (I. Tess. 4. 12.) A jestli my nariadenia Božie vďačne prímame z rúk Božích, nad smrťou svojou (o ktorej nevieme, či nás v nasledujúcom okamžení nezastihne) rozjímame, ticho a vrúcne sa modlíme, a iné dobré skutky konáme: veru viac prospejeme mrtvým, než celým potokom slz a nariekaním. A tým viac máme sa tešiť a bolasť, žiaľ v sebe premáhať, lebo nevieme, či smrť nebola práve k dobrému milým našim? Preto praví písmo: „Vytrhnutý bol, aby neprávosť nezmenila myseľ jeho, alebo aby lož neoklamala dušu jeho; . . . milá bola Bohu duša jeho; preto sa ponáhľal vyviesť ju zpomedzi hriešnikov". (Múdr. 4. 11—14.) To nech si zapamätajú tí rodičia, ktorí dietky svoje v kvete mladosti utratili.

Prečo zastavil Kristus tých, ktorí niesli rakev?

V duchovnom smysle tento skutok Krista Pána nás poučuje, že náruživosti a zlý život nesú nás do hrobu, — a preto túto cestu záhuby musíme pretrhnúť, v hriechu musíme prestať, jestli dušu svoju od pekelného hrobu zachrániť chceme.

Ktoré sú príčiny predčasnej smrti?

1. Nemiernosť v jedení a pití, čo viac škodí, než vraždiaca zbraň (Sir. 37. 34.); 2. smilstvo, o ktorom bola reč v druhú nedeľu po sv. Duchu; 3. hnev, lebo „pošetilého zabíja hnev". (Jób 5. 2.) Hnev a závisť ukracujú život; prílišna starosť privedie predčasnú starobu. (Sir. 30. 26.) „Keď sa jeden druhého hryziete a zožierate — hovorí sv. Pavel ku Gal. 5. 15. —

hľaďte, aby ste sa jeden druhého nezedli". Zlostné svady medzi mládencami vedú zväčša k bitkám, a neraz i k vraždám. 4. Neposlušnosť. Mnoho máme príkladov na to, že neposlušné dietky potrestal Boh predčasnou, ba mnohokrát i náhlou smrťou.

Čo sa ešte učíme z dnešného evanjeliuma?

Že človek nie je nikdy istý pred smrťou; — či je mladý, či je zdravý: vždy musí byť na smrť prichystaný.

Mravná nauka o smrti.

Hriešnik a nevinný jednako sú na smrť odsúdení. Jako zločinec na smrť odsúdený každú chvíľu môže v žalári očakávať, že ho vyvedú k popraveniu, tak aj my v každom okamžení môžeme očakávať smrť svoju. Nad nami všetkými je výrok smrti vypovedaný, v tele sme zatvorení, sťa v nejakej temnici. (142. Žalm 8.) Jeden za druhým ideme do hrobu. A predsi žijeme tak, jakoby sme večne mali žiť. Len o telo sa staráme, len pre telo kopíme poklady, a k dobrému duše nepreložíme ani krížom slamy, ba pohružujeme ju do marasti hriechu a neprávosti. A to nie je dobre! To je pošetilé konanie! Veď telo naše dostanú červi za pokrm, a duša naša bude mať podiel vo večnosti, jestli sa usilovala životom svojím si to zaslúžiť. A vo večnosti udržuje sa duša len z tých zásluh, ktoré si na tomto svete nadobudla. Nebuďme tedy pošetilí, nerozumní, nežime len telu, a nezabúdajme na dušu svoju.

O človeče! — praví sv. František Sal. (Philoth. 1. 13.) — pováž, že so smrťou svet pre teba prestane! Telesné pôžitky a márne rozkoše sú len svetlonosom pre teba a zmiznú jako dym, a nič ti po nich nezostane, len žiaľ, a ľútosť! Ach, lež neskorá je to ľútosť, ktorou len zanedbané veci duše svojej a ztratené spasenie môžeš oplakávať. Vtedy budeš túžiť za Bohom svojím a za príkazami Jeho, vtedy poznáš vysokú cenu pobožnosti, kajúcnosti a iných dobrých skutkov, vtedy uvidíš temnosť a strašnosť svojich hriechov.

Čo stojí taká duša, ktorá utratiac zemský život a nemúdre požívané telesné slasti jeho, bez všetkého sprievodu sa musí presídliť do večnosti? Pre takúto dušu ríša táto nemôže byť len ríšou hrúzy a múk. V Bohu nenalezne láskavého a milosrdného Otca, ale spravodlivého Sudcu, — anjeli, svätí, ba i sám diabol budú žalobníkami jeho. Či nie je hrozná táto

myšlienka? Toto nech nás odstraší, aby sme v tuzemskom živote nežili len pôžitkom telesným, ale aj k dobrému duše svojej.

A aby sme vyhli týmto trapom duše a hroznej chvíli súdu, žime tak, aby sme sa nemuseli báť smrti; žime tak, jako by sme si v hodine smrti žiadali, kiežby sme tak boli žili. Umrime každý deň, jako sv. Pavel hovorí, to jest mrtvime telo svoje a žiadosti jeho, odoprime si márne radovánky, prv nežby nás smrť k tomu prinútila. Učiníme-li tak, už teraz sprostíme sa strachu smrti, a tým pokojnejším srdcom privítame smrť.

Nábožné cvičenie. O svete! Neviem, ktorú hodinu ťa opustím! Načo sa tedy budem vinúť k tebe! Chcel som aj vás, priatelia moji a milí moji, privinúť k sebe láskou a náklonnosťou k Bohu; táto láska ani v smrti neprestane, lež je večná, jako Boh. K Nemu sa chystám, k Nemu sa poberám, — aby som sa len šťastne dostal do večnosti. Chcem úprimne oplutovať všetky hriechy svoje, chcem v pokáni stráviť ostatok života svojho, — nikdy nechcem viac obraziť Boha svojho, moju najvyššiu Dobrotu, — nikdy, žiadnym — ani najmenším hriechom! — A Ty, všemohúci Pane a Bože môj! prími ma do Svojej ochrany v ten hrozný deň! Popraj, aby hodina smrti mojej bola šťastná a blažená, a radšej zarmúť a bôľom naplň iné chvíle života môjho. Pre Tvoje sväté umučenie a pre smrť Tvoju zachráň ma, o Pane, od večných múk pekla, a nedopusť, aby duša moja na večnosť zahynula. O Vykupiteľu a Spasiteľu môj!

Poučenie o pohrabných obradoch.

„Hľa, vynášali mrtvého, jediného syna svojej matky . . . a veliký zástup z mesta išiel s ňou.“ (Luk. 7. 12.)

Od týchto ludí, ktorí mrtvé telo mladíka vyprevádzali, máme si príkad brať, jako máme zomrelým poslednú úctu preukázať a ich telá k hrobu vyprevádzať. Je to bohumilý a záslužný skutok (Tob. 1. 20.), nekonáme-li ho z márnomyselnosti alebo sobectva, lež z dobrého úmyslu, z lásky k Bohu a zomrelému, aby sme totižto tomuto modlitbou nápomocní boli. Tými mnohými a významnými obradami, ktoré cirkev svätá pri pochovávaní zomrelých zachováva, ona sama

ukazuje nám spôsob, jako máme túto poslednú počestnosť zomrelým preukázať. Cirkev svätá telo zomrelého v prôvode vedie z domu do kostola, do domu Božieho. V dome Božom bol zomrelý pokrstený, v dome Božom dostával od cirkvi toľké prostriedky milosti, — tam sa aj po smrti modlí za neho cirkev sv. a obetuje najsvätejšiu obetu. V chráme položí sa nohami — kňazi hlavou — oproti hlavnému oltáru. Pri mrtvole odbavujú sa hodinky za mrtvého, obetuje sa omša sv., odbavujú sa iné modlitby a potom sa vyprevádza mrtvé telo na hrobitov (cintorín).

Prečo sa nesie pred rakvou kríž?

Na znamenie, že zomrelý v živote svojom vyznával Krista ukrižovaného, že s vierou v Neho umrel a že skrze Neho očakáva svoje zmrtvýchvstanie.

Prečo sa nesú zažaté sviečky pred rakvou?

Cirkev sv. chce tým znázorniť, že zomrelý z milosti Božej má byť prenesený do večného svetla spasenia. Preto sa aj modlí: „Odpočinutie večné daj mu, Pane, a *svetlo večné* nech mu svieti“.

Prečo kropí kňaz rakev a hrob svätenou vodou?

Jako pri žehnaní domov atď. skrze modlitbu, svätenú vodu a kadenie o milosť Božiu a o požehnanie Božie prosí, podobne činí, a to ešte väčším právom, pri zomrelých, ktorých telá, jako chrámy Ducha sv. boly posvätené. Pritom prosí Boha, aby hrob skrze sv. anjela ostríhal, a duše zomrelých zbavil svätkov hriechov a udelil im radosť večnú.

Prečo sa spievajú žalmy a iné sväté piesne?

Deje sa to: 1. aby sa modlitby konaly za mrtvých a prítomní veriaci aby sa tiež modlili; 2. aby sme boli upamätaní na naučenie sv. Pavla (1. Tess. 4. 12.), že za zomrelými nemáme bez miery smútiť, jako pohani, ktorí nemajú nádeje, že niekdy k večnému životu povstanú. Označujeme tým i to, že blahoželáme zomrelým k odpočinku, ktorý teraz už požívajú. (Zjav. 3.) Tento zvyk — dľa svedectva sv. Hieronyma — pochodí až od apoštolov, ktorí so žalmami a chválospevami pochovávali sv. Štefana prvomučeníka.

Prečo kladieme telá zomrelých do hrobu?

Poneváč 1. telo naše je údom tela Kristovho a chrámom Ducha sv., a preto sa sluší, aby sme ho vždy v úctivosti držali, — musíme tedy pečlive zachrániť telo zomrelého tak proti zneucteniu ľudí, jako i proti poškodeniu zvierat. — 2. Poneváč telo stvorené bolo zo zeme, tak ho zemi zpiatky oddávame: „lebo prach si a v prach sa navrátiš“. (I. Mojž. 3. 19.)

Prečo staviame na hroby kríž alebo náhrobné kamene s krížom?

K označeniu, že zosnulý bol kresťan, prívrženec Ježiša Ukrižovaného, a aby sme mimoidúcich napomenuli, aby sa za zomrelých modlili a aj na svoju smrť pamätali.

Prečo sa pri pohrabe zvoní?

Zvonenie povoláva veriacich na pohrab, a vyzýva ich, aby sa za zomrelého modlili, ktorý hlasom tých istých zvonov povolávaný spolu s nimi a za nich sa modlieval pri službách Božích, a ani smrťou nie je celkom od nich odlúčený. — Pri pohrabe malých zvonenie — radostný hlahol zvonov — napomína veriacich, aby chválili Boha, že týchto nevinných už prijal do neba.

Prečo sa má sv. omša slúžit za zomrelého?

Lebo nevieme, jaký osud zastihnul duše naše našich milých zomrelých. Musíme sa preto modliť za všetky a dobré skutky za ne obetovať. Osud zomrelých je rozdielny a dľa toho im je aj modlitba naša k úžitku. Niektorí hneď po smrti dostanú sa do neba, — druhí sú uvrhnutí do pekla, zas iní môžu byť spasení len skrze oheň. V prvých dvoch pádoch, poneváč im viac ani osožiť, ani pomôcť nemôžeme, úžitok modlitby pripadne nám; ale v treťom páde pre omšu sv. Boh uľaví hrozné muky úbohých duší. Milosť a milosrdenstvo Božie je nekonečné, veď On Sám kázal sa nám modliť za zomrelých, aby od hriechov svojich očistení boli. (II. Mach. 12. 46.) A aby tieto modlitby tým milšie a účinlivejšie boly u Boha, spájame ich s modlitbou a obetou Krista Pána, ktorý sa v omši svätej znovu obetuje Svojmu Otcu nebeskému, aby Mu zadosťučinil za hriechy celého sveta, za hriechy živých i mrtvých. Odtiaľto pochádza tá prastará obyčaj cirkvi sv., že sa za zomrelých omša sv. obetuje nielen v deň smrti a pohrabu, ale i v tretí,

siedmy a tritsiaty deň po smrti a výročitý deň smrti alebo pohrabu.

Prečo odopiera cirkev sv. slávnostný pohrab bludovercom, nevercom a verejným, nekajúcim hriešnikom?

Lebo v živote nechceli prislúchať, alebo aspoň jako živí údovia nechceli prináležať do cirkvi sv. katolíckej. Kto v živote svojom pohŕdal modlitbou a žehnaním cirkvi, čo by mu to spomáhalo a osožilo v smrti? — To na žiaden pád nie je ukrutnosťou a nesnášanlivosťou, poneváč cirkev sv. len to odopiera, čo sám zomrelý zaživa odmietal. Naopak, to by bola nesnášanlivosť, keby si cirkev po smrti robila nároky na tých ľudí, ktorí v živote svojom nič nechceli mať s ňou spoločného.

Prečo nedovoľuje cirkev sv. popravených zločincov a samovrahov do posvätenej zeme pochovať?

Aby tým vyjavila svoju ošklivosť nad podobnými zločinami a aj druhých veriacich od podobných zločinov odstrašila.

Poučenie na šestnástu nedeľu po Svätom Duchu.

Vo vchode sv. omše s úplnou dôverou utiekaj sa k milosrdenstvu Božiemu so slovami: „Smiluj sa nado mnou, Pane, poneváč k Tebe som volal celý deň. Poneváč Ty, Pane, si sladký a tichý a veľmi milosrdný všetkým, ktorí Ťa vzývajú. (85. Žalm 3. 5.) „Nakloň, Pane, ku mne ucho Svoje a vyslyš ma: poneváč ja som biedny a chudobný.“ (85. Žalm 1.) Sláva Otcu, i Synu, i Duchu Svätému, jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Modlitba cirkevná. Prosíme Ťa, Pane, Tvoja milosť nech nás vždy predchádza a sprevádza: a nech spôsobí, aby sme ustavične dobré skutky mali na zreteli. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *z listu sv. Pavla k Efezanom h. 3., v. 13—21.*

Bratia! Prosím vás, aby ste neboli malomyseľní pre moje súženia za vás; je to vaša sláva. Pre tú príčinu kloním svoje kolená pred Otcom Pána nášeho Ježiša Krista, po kom sa nazýva všetko otcovstvo na nebi i na zemi, aby podla bo-

hatstva svojej slávy dal vám silou svojeho Ducha byť posilnenými vo vnútornom človeku; aby (totižto) Kristus prebýval skrze vieru v srdciach vašich, a vy, zakorenení a založení v láske, aby ste mohli pochopiť so všetkými svätými, koľká je širokosť a dlhosť a vysokosť a hlbokosť, a poznali lásku Kristovu, vyvýšenú ponad všetko pomyslenie; aby ste (tak) boli naplnení všelikou plnosťou Božou. A tomu, ktorý môže všetko učiniť hojnejšie, nežli to prosíme, alebo rozumieme podľa tej sily, čo účinkuje v nás, jemu nech je sláva v Cirkvi a v Kristu Ježišovi po všetky pokolenia na veky vekov. Amen.

Vysvetlenie. Sv. Pavel, keď tento list písal — jako to sám spomína v sv. čítaní na budúcu nedeľu — nachádzal sa v Ríme vo väzení, kde bol pre lživé obžaloby židov odvedený. Z väzenia písal efezským, ktorých bol na vieru kresťanskú obrátil a ktorí rady jeho horlive nasledovali; písal im preto, aby ich v horlivosti potvrdil a spolu, aby ich potešil nad svojím utrpením, ktoré pre Krista podstupoval. Tie muky, ktoré trpím, slúžia vám k sláve, poneváč ma, vášho duchovného otca, hodným učinil Boh toľkej slávy, aby som totiž trpel, jako svätý Syn Jeho. Na kolenách prosím Otca Pána nášeho Ježiša Krista, aby vás Duchom sv. posilňoval, aby ste krotili náklonnosti a náruživosti svoje, aby ste srdcia svoje očisťovali a duše svoje posväcovali, aby tak, keď podľa viery žiť budete, Kristus prebýval vo vás. A potom prosí ďalej Boha, aby im hlbokú lásku vštepiť ráčil, a ktorí nielen pre odmenu milujete Boha, ale aj pre utrpenie, aby ste takým spôsobom tým podobnejší boli Kristovi ukrižovanému. Len pomocou tejto lásky k Ježišovi — aj v čas navštívenia — pochopujeme veľkosť lásky Spasiteľa ukrižovaného, — a síce jej **širokosť**, poneváč všetky telá, všetky sily duše Jeho naplnené boly nevysloviteľnými bolasťami pre hriechy všetkých ľudí; **dĺžosť** lásky, lebo za 33 rokov ustavične mal pred očami a stále znášal v duši Svojej tie bolasti; **hlbokosť**, lebo tie bolasti prevýšily všetko, čo len trpeli alebo budú trpeť ľudia na zemi; **vysokosť**, lebo Kristus najlepšie poznal strašnú zlosť každého hriechu a hrozné urazenie najvyššej Velebnosti Božej a teraz On znášal bolastný trest a pokutu za nás. Druhí sv. otcovia hovoria, že tieto slová označujú celé tajemstvo nášho vykúpenia, a síce *širokosť* jeho, že ono je pre všetkých ľudí; *dĺžosť*, že bolo od večnosti ustanovené a trvá cez všetky stoletia až na veky; *vysokosť*, že odtrhuje nás od zeme a dvíha až k nebe-

siam; *hlbokosť*, že Kristus, Syn Boží, až po najnižší stupeň uníženia sostúpil a láskave sa uponížil ku tej najhlbšej biede ľudí. Uvážením týchto tajemství učíme sa poznať nekonečnú lásku Božiu, Jeho vždy viac milovať a činíme sa tak v plnej miere účastnými milostí Božích. — Aj ty nasleduj toto poučenie sv. Pavla, vždy maj pred očima trpiaceho Spasiteľa a lásku Jeho, usiluj sa, aby si trpením Jemu bol podobným, a keď vidíš, že cirkev svätú, alebo jej služobníkov a kňazov svet prenasleduje, nekláť sa, ale pomysli si, že učeníctvo Ježišovo práve v utrpení záleží, že tedy cirkev svätá a jej sluhovia trpeť musia, lebo aj ich hlava, Ježiš Kristus, trpel. Svätá rimsko-katolícka cirkev už devätnásť století nosí tŕňovú korunu Kristovu a pije kalich Jeho utrpenia; leť jako hlava cirkvi, Ježiš Kristus, aj ona zvíťazí nad nepriateľmi svojimi, a kým títo všetci na vnivoč vychádzajú a záhube prepadujú, ona slávne žije a žiť bude až do splnu časov a v nebesiach sláviť bude víťazstvo svoje na veky.

Vzdychnutie. Otče nebeský! Na kolená padám a dľa príkladu sv. Pavla Ťa prosím, popraj mi Svojej milosti. Posilni a osviet' dušu moju, aby som Ťa náležite poznať a všetko pochopiť mohol, čo svätý Syn Tvoj za nás vykonal a trpel. Popraj mi, aby sa láska a vďačnosť k Tebe vo mne vždy viac rozmáhala, aby som sa vždy viac zdokonaľoval a niekdy u Teba blahoslavený bol.

Evanjelium *sv. Lukáša h. 14., v. 1—11.*

Za onoho času, keď Ježiš vošiel do domu k istému kniežaťu farizejskému v sobotu, aby tam jedol chlieb, oni dávali pozor na neho. A hľa, istý vodnateľný človek bol pred ním. I premluviac Ježiš, pravil zákonníkom i Farizeom a riekol: Či sluší v sobotu uzdravovať? Ale oni mlčali. On ho však uchopil, uzdravil a prepustil. A premluvil k nim a riekol: Kto z vás, komu osol alebo vôl upadne do studne, nevytiahne ho hneď ešte v deň sobotný? A nemohli mu na to odpovedať. A povedal pozvaným i podobenstvo, keď pohadal, jako si vyberali prednejšie miesta, a riekol im: Keď budeš pozvaný na svatbu, nesedaj na prvé miesto, aby snáď vzácnejší od teba nebol od neho pozvaný, a prijdúc

ten, čo teba i jeho pozval, neriekol ti: Daj tomuto miesto! a tenkrát by si počal s haňbou sedeť na poslednom mieste. Ale keď budeš pozvaný, choď posadiť sa na poslednom mieste, aby, keď ten, čo ťa pozval, prijde, riekol ti: Priateľu, posaď sa povyššie! Vtedy budeš mať slávu pred spolustolujúcimi. Lebo každý, kto sa povyšuje, bude ponížený, a kto sa ponižuje, bude povýšený.

Prečo jedol Ježiš s farizejmi, ktorí sa tak nepriateľsky chovali proti Nemu?

Predovšetkým preto, lebo bol k stolu povolaný. A potom, poneváč použiť chcel každú príležitosť, aby v každom páde Svoj svätý úrad učitelský zastával, aby Svoju pomoc poskytol farizeom v blude a nevedomosti sa nachádzajúcim, a tak ich dľa možnosti zachránil. Tak máme aj my použiť každú naskytnuvšiu sa príležitosť, aby sme lásku a dobrodenia preukázali svojim bližným a dľa sily svojej aby sme prispeli k spaseniu duše jejich, bárs by hneď aj nepriatelským duchom boli oproti nám naplnení.

Prečo tak pilne striehli farizei Ježiša?

Aby nalezli v Ňom niečo, čo by v Ňom haniť a potu-

povať a z čoho by Ho obviňovať mohli. Aj z nás mnohí konajú podobne: s tou najväčšou pozornosťou sledujú každý krok svojho bližného, lež nie preto, aby mu snáď spomohli a k osohu boli, ale zrovna tým úmyslom, aby pri nich niečo vypátrali, žeby ich potom pred svetom potupiť a obviňovať mohli. Či sa srovnáva takéto jednanie s príkazom Kristovým: „Miluj bližného svojho!?“

Jaké naučenie dal Ježiš farizeom dľa vyprávania dnešného sv. evanjeliuma?

1. Zázračným uzdravením nemocného ukázal im príklad milosrdenstva a účinlivej lásky k bližnému. 2. Poučil ich, že v sviatočný deň nielen dovolené, ale i dobré a chvályhodné je trpiacemu bližnému pomáhať, dobrodenie mu preukázať a od škody a úrazu ho zachrániť. 3. Keď videl, že sa farizei za prvými miestami zháňajú, napomenul ich, že vysokomyseľnosť ani u ľudí, ani u Boha nevedie človeka k počestnosti, ale skromnosť a poníženosť.

Prečo patrí lakomstvo medzi sedem hlavných hriechov?

Lebo ono je koreňom (I. Tim. 6. 10.), zárodom všetkého zlého. Toto vábi človeka ku krádeži, užere, k utlačovaniu vdov a sirôt atď. Lakomec zabúda na dobrodenie, ktoré u rodičov svojich požíval, zabúda na Boha, na vieru a na všetko dobré. Len si vzpomnime na Judáša, ktorý o lakomstve aj vieru svoju zaprel a zradil najväčšieho Dobrodinca svojho, Krista. Preto hovorí sv. Pavel, že tí, ktorí chcú zbohatnúť, upadnú do sieti diablovej, v duši a srdci zahniezdia sa im mnohé naničhodné a škodlivé žiadosti. Hriech tento zavlečie ich do nebezpečenstva a neštastia, z ktorého sa viac nevymocú. Chráňme sa lakomstva! Je to čierny hriech, ktorý do zatratenia vedie. Cvičme sa radšej v spravodlivosti, bohabojnosti, viere, láske, trpezlivosti a v iných čnostiach, lebo len týmito si nadobudneme spasenie.

Pomyslime si, že my sme len dočasnými správcami zemských statkov, a že zo správy svojej niekdy prísny počeť musíme vydávať.

Poučenie o kresťanskej pokore.

(Od sv. Jána Zlatoústeho.)

„Kto sa ponižuje, bude povýšený.“
(Luk. 14. 11.)

Ponížený, pokorný človek je každému milý a príjemný. Žije v stálom pokoji, a nemá žiadnej príčiny, žiadnej nálady k svade. Môžeš ho tupiť, môžeš mu nadávať, môžeš mu zlorečiť, môžeš mu hovoriť, čo chceš, on mlčí a ticho trpí. Jeho pokoj s Bohom a s ľuďmi nedá sa vysloviť. Veď Sám Boh prikazuje, aby sme v pokoji žili s bližným svojím. A vtedy je život náš dobre zariadený, keď v pokoji žijeme jeden s druhým.

Pokorný človek je veľkodušný a šľachetný. Vypínavosť, nadutosť, pýcha je ovocím zkazenej mysle a podlej duše; poníženosť však a skromnosť sú ovocím šľachetnej a veľkej duše. Obidvoje objasníme príkladami.

Povedz mi, kto bol väčší, jako Abrabam? A on riekol: „Ja som prach a popol“. On bol, ktorý povedal Lótovi: „Nech nie sú žiadne roztržky medzi mnou a tebou“. A tento pokorný muž odmietnul korisť, ktorú vydobyl nad piatimi kráľmi, a odznaky víťazstva nad priateľom. Učinil to z veľkodušnosti a šľachetnosti. Lebo ponížený je skutočne veľký, nie lichotník alebo pretvarač. Celkom inšie je veľkodušnosť, a celkom inšie vysokomyseľnosť. Presvedčíš sa o tom z nasledujúcich. Keď niekto hlinu len za hlinu drží a nízko cení, — druhý však hlinu drží za zlato a cení vysoko: ktorý z týchto dvoch je odbornejši znateľ kovov? Či nie ten, ktorý neobdivuje hlinu a necení vysoko? A ktorý je zlým rozoznavačom? Zdáliž nie ten, ktorý hlinu obdivuje a vysoko cení? Tak aj ty za veľkého musíš držať toho, ktorý sa nazýva prachom a popolom, lebo z poníženosti tak praví; leť za malého musíš uznať toho, ktorý sa nedrží za prach a popol, ale sa preceňuje a namýšla, keď maličké drží za veľké.

Jasné je tedy, že praotec náš Abraham z veľkodušnosti, z poníženosti a nie z pýchy vypovedal tie slová: „Ja som prach a popol“. Jako ohľadom telesnej sústavy celkom inšie je, keď je človek v zdravom stave plný a tlstý, a celkom inšie, keď je následkom nemoce napuchnutý, podobne celkom inšie je byť pyšným, t. j. nadutým, opuchnutým, — a celkom inšie byť veľkodušným, zdravým. — Tak tiež jedon je vysoký dľa

vzrastu, — druhý, postavou malý, môže byť vysoký následkom podstavcov. A ktorého budeme držať za veľkého a vysokého? Zaiste toho, ktorý je od prírody vysokej postavy. Tak je to s mnohými ľuďmi, ktorí sa pre bohatstvo a hodnosti povyšujú, — to nie je opravdivá veľkosť! Skutočne veľký je ten, ktorý nepotrebuje takéto veci, lež sám v sebe nosí veľkosť svoju.

Buďme tedy ponížení, aby sme sa stali veľkými. „Lebo kto sa ponižuje, bude povýšený.“ Nie tak nadutí ľudia, títo samých seba unižujú. Aj bublina mydlová je nadutá, ale táto nadutosť nie je pevná, — preto menujeme aj pyšných ľudí „nafúkanými“, „nadutými“. Kto je pokorný, nezakladá si na svojich prednostiach, lebo zná svoju maličkosť; kdežto pyšný i pri tých najnepatrnejších prednostiach už za veľkého sa považuje. Osvojme si tú veľkosť, ktorá sa na poníženosti zakladá.

Poučenie o zasvätení nedele.

„Či slobodno v sobotu uzdravovať?“
(Luk. 14. 3.)

Prečo sa Kristus pýtal, či slobodno v sobotu uzdravovať?

Poneváč židia a zvlášť farizei takí pôverčiví boli v zasvätení soboty, že tento deň aj tú najmenšiu prácu zakazovali. Na príklad, ak si niekto pár kláskov odtrhol k jedeniu, už sa prehrešil proti sobotnému zákazu a zneuctil deň sviatočný. Zabraňovali v tento deň ešte aj konanie dobrých skutkov, a Ježiša, ktorý aj v sobotu uzdravoval (Jan 5. 7. 9.), práve pre toto nechceli uznať za Messiáša. Aby ich Kristus Pán o ich bludnom, mýlnom smýšľaní presvedčil, položil im túto otázku. Potom uzdravil nemocného a ešte aj viac otázok predložil židom a farizeom; a každou otázkou dokazoval, že ani v sobotu nie sú zapovedané také skutky, ktoré potreba alebo láska kresťanská atď. požaduje. A čo vtedy povedal Ježiš o sobote, to isté platí teraz o nedeli, lebo táto zaujala miesto soboty.

Jako máme zasvätiť nedeľu?

Tak, jako to Boh v treťom prikázaní Svojom nakladá. Tedy nie je dosť len od služobných prác sa zdržovať, potrebné je, aby sme nedele a sviatky aj zasvätili. Nedele zasvăcujeme

tak a vtedy, keď usilovne chodíme na služby Božie, keď vďačne poslúchame slovo Božie, keď sa v dobrých skutkoch ustavične cvičíme. Nemyslime si tedy, že nedele a sviatky smieme tráviť v zaháľaní a zábavkách. Celý týždeň pracujeme pre telo, slušné je tedy, aby sme jeden deň venovali úcte a chvále Božej a k spaseniu duše svojej. Rozjímajme v nedeľu o svojom duševnom stave a hľadajme spôsob a prostriedky, jako by sme si duševne pomôcť mohli. Vtedy zbadáme, koľké hriechy obťažujú dušu našu, jaké pokánie je nám potrebné, jaká ľútosť, a v čom sa máme polepšiť. A nevedeli-li by sme sami od seba o tomto rozjímať, čítajme sväté knihy, poslúchajme nábožné rozhovory, a pýtajme duchovného o radu. On nám vďačne poslúži poučením, veď preto ho povolal Boh do jeho svätého úradu. Ale žiaľbohu! mnohí z nás trávia nedeľu a sviatky v márnych a pominuteľných radovánkach, bez toho, žeby o dušu svoju jaký taký nepokoj cítili. Ale nenechá Boh bez trestu zneuctiteľov Jeho svätého dňa. Naplní ich jednúc potupou a v tomto živote potresce ich všeliakymi časnými nehodami. (Malach. 2. 5.) So žiaľom zkusujeme každý deň, jako tresce ruka Pána znesvätiteľov nedele; — v ničom neprospievajú, neni na ich práci a namáhaní požehnania a valia sa na nich všeliake nehody a nešťastia. Nech nám je to k výstrahe!

Krem modlitby jaké dobré skutky máme v nedeľu konať?

Dľa napomenutia sv. Jána Zlatoústeho zvlášť almužny máme udeľovať. My ľudia mnoho máme ďakovať nedeliam. Tento deň premohol Ježiš smrť, sosňal s nás kliatbu, sotrel hriech, otvoril brány pekla, do pút položil diabla, dokonal dlhý boj, smeril človečenstvo s Bohom a znovu nás postavil do stavu milosti. Jestli na všetko toto pamätáme, uznáme, že nedeľa je dňom prímluvy pre chudobných. Koľkých dobrodení sme sa zúčastnili tento deň; lebo nedeľa je dňom narodzenia pre celé človečenstvo; — boli sme ztratení, a znovu sme naleznutí, — umreli sme, a k novému životu sme vzkriesení; boli sme nepriatelia — a sme smerení. Práve preto sa sluší, aby sme aj my najmä v tento deň preukazovali dobrodenie bližnému svojmu, — aby sme mu udeľovali almužnu a vypomáhali mu z núdze. Zaslávme nedeľu duchovným spôsobom: skutkami lásky a nie hodovaním a hulákaním, nie opilstvom a tancami.

Preto tento deň odložme z toho, čo máme, pre Pána, to jest v mene Jeho pre chudobných. Tak to nariadil sv. Pavel

(I. Kor. 16. 2.); lebo všetko, čo najmenšiemu bližnému svojmu učiníme, učiníme samému Pánu.

Čo máme v dnešný deň ešte činiť?

Odstráňme od seba všetky zlé žiadosti a zlé návyklosti a čnosťami ozdobme dušu svoju. Nepečujme hlavne o odev, o jedlo, lebo týmto si nič neosožíme, ak je duša naša bez okrasy a na čnosti chudobná. Nádherné šaty, ktoré nám podobný krehký človek len z vonku vidí, nezakryjú nahotu duše našej pred Bohom. On vidí do srdca nášho a dľa toho súdi. Nie o šaty, ale o dušu sa zvlášť starajme, — táto nech je čisto, skvostne a sviatočne odená. A jestli s takouto dušou sa dostavíme pred oltárom, na ktorom Boho-človek je prítomný, zaiste s veľkým a bohatým úžitkom a ziskom sa odtiaľ navrátime,

Modlitba z dnešného evanjelium. O Pane môj! O Ježiši môj! Jak nesmierna je láska Tvoja ešte aj oproti nepriateľom Tvojim. Miloval si ich, ačkoľvek oni všade striehli, aby príčiny našli k zničeniu Tvojmu a Ty, o Pane, vždy s dobrým si odplácal zlostné skutky ich. Uzdravoval si im nemocných, kŕmil si ich slovom Božím, pohýňal k pokániu. O láskavý Ježiši! aj nad nami sa podobne smiluj! Daj nám pravej horlivosti, aby sme k dobrému duše svojej žili a aby sme sa lepšie starali o spasenie svoje a dušu bližného svojho, než posaváď. Popraj, aby sme lepšie zasvätili dni nedelné a sviatočné a aby sme zbavení boli všetkej pýchy a závisti. Aby sme nauky Tvoje nasledujúc, v pokore a láske živí boli. Vyrvi zo srdc našich jedovaté žihadlo závisti, pýchy a lakomstva, aby sme sa náležite uponížili a za hrobom večného oslávenia hodní boli.

Poučenie na sedemnástu nedeľu po Svätom Duchu.

Vo vchode sv. omše zvelebujeme spravodlivosť a milosrdenstvo Božie: „Spravodlivý si Pane, a správny súd Tvoj. Zachádzaj so služobníkom Svojím dľa milosrdenstva Svojho“. (118. Žalm 137. 124.) „Blahoslavení nepoškvrnení po ceste, ktorí chodia v zákone Pána!“ (118. Žalm 1.) Sláva Otcu, i Synu, i Duchu sv., jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Modlitba cirkevná. Daj, Pane, ľudu Svojmu, aby sa diabolskej nákazy chránil: a len Teba samého Boha čistou mysľou nasledoval. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *z listu sv. Pavla k Efezanom h. 4., v. 1—6.*

Bratia! Prosím vás ja väzeň pre Pána, aby ste chodili čo hodní toho povolania, ku ktorému ste povolaní, so všetkou pokorou a tichomysľnosťou, s trpezlivosťou snášajúc sa vospolok v láske, usilujte sa zachovávať jednotu ducha vo sväzku pokojnom. Buďte jedno telo a jeden duch, tak jako ste povolaní k jednej nádeji svojím povolaním. Jeden Pán, jedna viera, jeden krst. Jeden Boh a Otec všetkých, ktorý je nado všetkých, a naskrz vo všetkom i v nás všetkých. Ktorý je požehnaný na veky vekov. Amen.

Vysvetlenie. V tomto krátučkom sv. čítaní líči sv. apoštol jednu najkrajšiu prednosť opravdivej katolíckej cirkvi Kristovej — jej zázračnú jednotu. Cirkev má len jedného zakladateľa a pána, ktorému patrí, len jedného vodcu, ktorého nasleduje: Ježiša Krista. Žiadna cirkev nie je pravá, ktorá za pôvodcu svojho iného uznáva. — Cirkev katolícka má len jedno učenie, to, ktoré Ježiš Kristus zjavil, a ktoré ona jednomyseľne verí a vyznáva. Každá cirkev, ktorá sa od tohoto učenia oddiali, je nie opravdivá cirkev. — Cirkev katolícka má len jeden krst, ktorým sa každý kresťan príma do jej lona, stáva sa oprávneným a schopným všetkých prostriedkov milosti, a dieťaťom Božím. — Cirkev sv. má len jedného Boha a Otca všetkých; preto všetky dietky sv. matky, cirkvi katolíckej sú dietkami jedného Otca v nebesiach a, jako sv. Cyprian píše: „Kto nemá cirkev za matku, nemôže mať Boha za Otca“. Pravá, svätá, katolícka cirkev tvorí tak len „jednu veľkú rodinu, jedno veľké telo,“ ktoré zase, jako človek, má len jednu dušu, Ducha Božieho má, ktorý ju preniká a obživuje. — Konečne táto cirkev Kristova, a v nej všetci veriaci majú len jeden najvyšší cieľ: aby vo večnosti boli dokonalým kráľovstvom Božím.

Z toho pre nás, ktorí šťastie máme do cirkvi katolíckej prislúchať a byť dietkami tejto veľkej rodiny Božej, nasleduje tá svätá povinnosť, aby sme medzi sebou tak v domácom, jako i vo verejnom živote zachovávali jednotu, svornosť a pokoj. A toto docielime vzájomnou láskou. A táto zakladá sa na poníženosti a pokore, ktorou slabosti a krehkosti a protimluvenie bližného svojho trpezlive znášame a odpúšťame. — Toto sú bezpodmienečné povinnosti, ktoré my, dietky cirkvi katolíckej, proti jedno-druhému plniť máme, aby sme hodne žili svojmu povolaniu a cieľu.

Naproti tomu jak poľutovania hodní sú tí, ktorí sa od tejto jednoty pravej rodiny Božej, od cirkvi katolíckej dobro-

voľne odtrhujú. Už tá nesvornosť, ktorá medzi nimi panuje, je istým znakom, že ich spoločnosť nemôže byť pravá cirkev Kristova.

Evanjelium *sv. Matúša h. 22., v. 34—46.*

Za onoho času prišli Farizei k Ježišovi, a jeden z nich, učiteľ zákona, spýtal sa ho, pokúšajúc ho: Majstre, ktoré je najväčšie prikázanie v zákone? Ježiš mu riekol: Miluj Pána Boha svojho z celého svojho srdca, a z celej svojej duše, a z celej svojej mysli. Toto je najväčšie a prvé prikázanie. A druhé je podobné tomuto: Miluj bližného svojho jako seba samého! Na týchto dvoch prikázaniach visí celý zákon i proroci! A keď sa Farizei sišli, opýtal sa ich Ježiš a riekol: Čo sa vám pozdáva o Kristovi? Čí je on syn? Riekli mu: Dávidov. Praví im: Jakože teda Dávid nazýva ho v duchu Pánom, keď hovorí: Pán riekol Pánovi mojemu: Seď na pravici mojej, pokým nepoložím nepriateľov tvojich za podnožku tvojim nohám? Keď teda Dávid nazýva ho Pánom, jakože mu je synom? A nikto nemohol mu odpovedať ani slova; ani sa od tohoto dňa už nikto viac neosmelil, vypytovať sa ho.

Prečo predložil zákonník Kristovi túto otázku?

Učenci židovskí za časov Krista Pána nesrovnávali sa v mnohých veciach zákona Mojžišovho a medziiným rozdiel činili medzi menšími a väčšími príkazami a hádali sa o tom, po čom sa dá rozoznať väčší príkaz od menšieho. Zákonník chcel aj Spasiteľa vtiahnuť do tejto rozopry a preto sa Ho pýtal, aby povedal, ktorý príkaz v zákone je veľký? A Ježiš mu odpovedal a pomenoval nielen veľký, ale najväčší príkaz, totižto lásky k Bohu, a hneď spomenul aj druhý tomu podobný, totižto príkaz lásky k bližnému.

Čo znamená milovať Boha?

Milovať Boha znamená Boha poznať a zaľúbenie a radosť nachádzať v Ňom, poneváč On je najvyššia, najdokonalejšia, najkrajšia a najlepšia bytnosť; ďalej znamená: žiadať, aby

jako taký od každého bol poznaný, milovaný a ctený; konečne znamená: celkom sa Mu oddať a len Jemu žiť. Každá myšlienka naša, každá žiadosť, každý skutok jedine k Bohu má smerovať, — a vo všetkom s Jeho vôľou sa srovnávať. Preto verne musíme plniť príkazy Jeho, radšej všetkých statkov zemských, ba i života sa zrieknuť, než prehrešiť sa proti Nemu!

Čo znamená milovať Boha z celého srdca atď.?

Znamená, že láska k Bohu musí preniknúť celého človeka, celú mysel, všetky city, všetky sily, všetky vlohy a schopnosti jeho; naša láska nesmie mať žiadnych medzí, hraníc. Poneváč totižto Boh je nekonečná dobrota, preto aj zasluhuje nekonečnú lásku našu. Ale poneváč sme my takej lásky neschopní, aspoň natolko Ho máme milovať, nakoľko len môžeme. Avšak tým, jako sv. Tomáš hovorí, sa nám nepredkladá, čo by bolo **prísne prikázané**, lež za čím sa **vážne vynasnažovať** máme.

Prečo musíme Boha milovať?

1. Poneváč On je lásky našej najhodnejší; lebo On je súhrn všetkého dobrého a krásneho, On je vzor a pôvodca všetkých stvorených dobrých a krásnych bytností, On Sám

v sebe je najvyššie dobré. 2. Poneváč On je aj **naše** najvyššie dobré, ktoré jediné môže nás šťastnými a blaženými učiniť. „Ty si nás pre Seba stvoril“ — praví sv. Augustín — „a nespokojné je srdce naše, kým nespočinie v Tebe“. 3. Poneváč Boh nás prv miloval a nepočetné dobrodenia duševné a telesné nám preukázal a preukazuje. 4. Poneváč Boh nám výslovne prikazuje, aby sme Ho milovali, a za odmenu tejto lásky nám život večný sľubuje a udeľuje.

Kedy je láska k Bohu dokonalá?

Keď nadovšetko milujeme Boha, poneváč On je Sám v sebe najvyššia a lásky najhodnejšia dobrota, t. j. poneváč On práve tak je nekonečne svätý, spravodlivý, večný, všemohúci, jako aj nekonečne dobrotivý, štedrý a milosrdný oproti nám.

Kedy je láska k Bohu nedokonalá?

Jestli nemilujeme Boha pre Jeho najvyššiu dokonalosť, ale hlavne len preto, lebo **nám** dobre činí. Touto láskou len sebe chceme dobre, len pre svoj osoh milujeme Boha, táto láska tedy nie je tak čistá, tak bezzištná, jako dokonalá láska, poneváč je sobecká; ale preto neni zlá, lebo pritom ešte vždy ctíme a vážime si Boha vyššie, než svoj osoh.

Čo znamená milovať Boha nado všetko?

Boha nado všetko milovať znamená, že sme hotoví radšej všetko, všetky poklady, všetko, i to najmilšie, ba i život radšej ztratiť, než ťažkým hriechom od Neho sa odlúčiť. Od tejto lásky nado všetko dobre musíme rozlíšiť inú lásku, ktorá je **prudkejšia a vrúcnejšia,** jako iná láska. Jedna matka na príklad môže dieťa svoje živšou láskou milovať, než Boha, ale pritom musí byť hotová radšej dieťa svoje utratiť, než Boha; ona ľúbi vtedy Boha nado všetko, ale dieťa svoje nežnejšie, než všetko iné. A ku vyplneniu príkazu Božieho — Boha milovať nado všetko — nevyžaduje sa, aby sme Boha aj hlbšie, nežnejšie, citlivejšie milovali, jako všetko iné.

Či môže obstáť bázeň Božia s láskou k Bohu?

Otrocká bázeň nie, ale detinská bázeň — áno; lebo otrocká bázeň je radšej strach pred trestom, jako bázeň Božia, alebo strach obrazenia Boha. Takáto otrocká bázeň sa nesrovnáva s láskou k Bohu; lebo v láske neni strachu, ale dokonalá láska vyháňa strach. (1. Ján 4. 18.) Detinská bázeň

Božia je strach, aby sme Boha, toho najláskavejšieho Otca neobrazili. Táto bázeň vedie k láske a je aj ovocím lásky; áno ona je počiatkom múdrosti. (110. Žalm 10.) Musíme sa usilovať takúto lásku v sebe vzbudiť, — lebo takáto bázeň odpúdi od nás hriech, jako strážnik odháňa zlodeja (Sir. 1. 27.); ona oblaží nás radosťou a veselosťou, slávou a velebou a dlhým životom a na smrteľnom lúžku zadováži nám požehnanie Božie a šťastné skonanie. (Sir. 11.—13.)

Či nám je to prospešné, žo Boha milujeme?

Áno, lebo 1., aj On miluje nás. (Prisl. 8. 17.) 2. Sám prichádza k nám a prebýva v nás. (Ján 14. 23.) 3. Odpúšťa nám hriechy, lebo láska prikrýva všetky hriechy. (Luk. 1. 47.) 4. Pohýňa nás, aby sme sa rozličnými čnosťami ozdobili (I. Kor. 13. 4.) a obohacuje nás pokladami nekonečnej milosti Svojej. 5. Chráni nás proti neviditeľným nepriateľom a 6., po smrti prijíma nás do ríše lásky, do kráľovstva nebeského, a naplní nás tam radosťou a blaženosťou večnou. (35. Žalm 9.) Dľa slov sv. Pavla Boh takú radosť a blaženosť pripravil tým, ktorí Ho milujú, o jakej ani ucho neslýchalo, ani oko nevidelo, ani do srdca ľudského nevstúpilo. (I. Kor. 2. 9.)

Čo nás privádza k dokonalej láske k Bohu?

Dokonalá láska k Bohu je len darom Ducha sv., ktorý sa nám pri krste udeľuje. Ale človek môže a má s Duchom Svätým spoluúčinkovať, aby srdce naše dokonalú lásku Božiu aj prijalo. Toto spoluúčinkovanie pôsobíme v sebe 1., skrze rozjímanie o nekonečných dokonalostiach Božích: všemohúcnosti, dobrotivosti, múdrosti, svätosti a kráse Božej; 2. rozjímaním o Jeho nekonečnej láske k nám, ktorú nám pri vtelení, umučení a smrti jednorodzeného Syna Svojho preukázal; 3. častým vzbudením tejto čnosti; 4. vrúcnou modlitbou a 5. zvlášť horlivým prímaním sv. sviatostí a dobrými, bohumilými skutkami.

Jak často máme skutok lásky v sebe vzbudiť?

S určitosťou sa nedá povedať, jak často je vzbudenie čnosti lásky Božej **prísnou povinnosťou,** — len to je isté, že túto lásku musíme častejšie v živote v sebe vzbudiť, jako i to je isté, že tento skutok je Bohu veľmi milý a nám nanajvýš užitočný. To by nás malo povzbudiť, aby sme ho dlho

nezanedbávali. Kto kresťanský život vedie, už aj jednotlivé nábožné úkony, skutky pobožnosti poskytujú príležitosť skutok lásky v sebe vzbudiť, na pr. keď vzbudzuje v sebe dokonalú ľútosť, keď sa vrúcne a zo srdca modlí, keď prosí, aby sa meno Božie posvätilo, keď sa nábožne pripravuje k sv. prímaniu atď.

(O láske k bližnému viď poučenie na dvanástu nedeľu po Svätom Duchu.)

Prečo sa príkaz lásky k Bohu a k bližnému menuje najväčším prikázaním?

Lebo v týchto dvoch príkazoch sa všetky ostatné obsahujú, a — jako Kristus hovorí — **na nich visí**, na nich sa zakladá celý zákon. Kto tedy vyplní tieto dva príkazy, vyplní celý zákon a urobí všetko, čo je Bohu milé; lebo kto zo srdca miluje Boha, ten sa nerozlučuje od Neho skrze neveru, nedopúšťa sa ani verejne, ani tajne modlárstva a povery; nerepce proti Bohu, nezneucťuje meno Božie kliatbou, zlorečením a prísahou; neznesvätuje nedeľu, lebo vie, že všetko toto uráža jeho milého Pána Boha. Ba naopak, úfa v Boha, svedomite zasvätuje nedeľu a sviatky, zachováva všetky príkazy cirkvi sv., poneváč to Boh žiada, aby sme cirkev poslúchali. Rodičov svojich v úctivosti drží, nikoho nezarmucuje; nikoho nebije a nezabíja, nesmilní, nekradne, nikomu na cti neutrhuje, proti nikomu falošne nesvedčí, opovážlive neposudzuje, necudzoloží, — neni závistlivý, pomstlivý, nelútostný, ale každému preukazuje telesné a duchovné skutky milosrdenstva — a to všetko preto, lebo miluje Boha a pre Boha aj bližného, jako seba samého. — Prečo my z toho všetkého tak málo, alebo nič nečiníme? Lebo Boha a bližného lebo zhola nič, alebo len veľmi málo milujeme.

„Čo sa vám pozdáva o Kristovi?“

Túto otázku predložil Kristus farizejom, aby ich z ich vlastnej odpovede presvedčil, že on neni púhy človek a nie len dľa tela syn Dávidov, lež jako jednorodzený Syn Boží od večnosti je Pánom Dávida a všetkých ludí. (2. Žalm 7.) Žiaľbohu, aj dnes je mnoho ľudí, jako na pr. slobodných murárov, slobodomyseľníkov atď, ktorí, jako niekdy farizei odopierajú Kristovi, Synovi Boha živého, Božskú prírodu a držia Ho len za púheho, veľmi múdreho a čnostného človeka a učenie

Jeho, toľkými zázrakami potvrdené, neprijímajú za Božské. Chráň sa, milý kresťane, takých ľudí, ktorí ti s vierou v Božského Spasiteľa aj pokoj srdca odnímajú a olupujú ťa o útechyplnú nádej budúceho zmrtvýchvstania a večného života. Veríš-li však, že Ježiš Kristus je Syn Boží, náš Pán, náš zákonodarca, Učiteľ a Vykupiteľ, tak aj nasleduj Jeho učenie a nezapieraj skutkom to, čo ústami vyznávaš.

Nábožné cvičenie. O najmilovanejší Ježiši! ktorý si nás tak srdečne vyzýval k láske k Bohu a k bližnému, zapáľ oheň tejto lásky v srdciach našich, aby všetko naše konanie a nekonanie, všetky naše myšlienky, slová a skutky v láske Tvojej sa započínaly a dokonávaly. Daj, aby sme Ťa zo všetkých síl tela a duše milovali, aby sme sa tak spojili s Tebou, aby nás, jako sv. Pavla, žiadne pokušenie, žiadna nehoda a navštívenie, žiadne nebezpečenstvo, ba ani smrť od Teba neodlúčila. Tiež nám popraj, aby sme pre Teba aj bližných svojich, priateľov a nepriateľov, jako samých seba milovali a následkom tejto lásky hodní boli, žeby sme Ťa mali za svojho Spasiteľa a milostivého Sudcu.

Na stredu jasenných suchých dní.

„Suche dní“ — hovorí sv. Lev pápež, — „sú k štyrom čiastkam roku pripojené, aby nás pravidelný ich návrat behom roku napomínal, že nám je ustavičné očisťovanie potrebné a že sa vynasnažovať máme, aby sme hriechy zo slabosti a burácania náruživosti pošlé pôstom a almužnou sotierali.“ Zvláštny poťah jasenných suchých dní berie sa totižto na žatvu. Už v starom zákone prikázal Boh, aby židia prvý deň siedmeho mesiaca — ktorý padnul okolo prostred septembra — „keď už siatie svojej zeme zožnú“ (III. Mojž. 23. 22.) slávili deň vďakyčinenia, a desiaty deň toho istého mesiaca aby pôstom zasvätili. Aj cirkev katolícka po tieto tri suché dni v sv. čítaniach omše sv. poukazuje na žatvu a napomína nás, aby sme chválu a vďaky vzdávali Bohu za obdržané dobrodenie. Jej úmysel je tedy jasný. Máme po tieto dni totižto 1. ďakovať Bohu za popriatu úrodu a za šťastné dokonanie žatvy, 2. prosiť Ho o milosť, aby sme tieto dary nezneužívali. —

Vchod sv. omše dnešného dňa berie sa z 80. žalmu, ktorý židia na začiatku jasenného mesiaca spievali a ku koncu

poukazuje na zázračné kŕmenie židov skrz Boha, „Plesajte Bohu, Pomocníkovi nášmu: jasajte Bohu Jakubovmu. Vezmite lúbeznú harfu s citarou. Trúbte na nový mesiac na trúbe: lebo je zákon v Izraeli a súd Bohu Jakubovmu.“ (80. Žalm 1. 5.) „Za svedoctvo položil to pre Jozefa, keď vychádzal z Egypta: reč slyšal, ktorú nevedel.“ (80. Žalm 6.) Sláva Otcu, i Synu, i Duchu Svätému, jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Modlitba cirkevná. Prosíme Ťa, Pane, udrž prostriedkami milosrdenstva Svojho krehkosť našu: aby, ktorá v svojom položení klesá, Tvojou dobrotivosťou napravená bola. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Dnešný deň sa čítajú dve epištoly: prvá poťahuje sa na žatvu, — druhá na posvätenie kňazov, a upozorňuje novoposvätených na ich vysoký úrad, aby zákon Boží hlásali ľudu, jako to učinil Ezdráš prvý deň podzimného mesiaca.

Čítanie *z druhej knihy Ezdrášovej h. 8., v. 1—10.*

V tie dni shromaždil sa všetek ľud, jakoby jeden muž, na námestí, ktoré je pred Vodnou bránou, a riekli zákonníkovi Ezdrášovi, aby priniesol knihu zákona Mojžišovho, ktorýžto Pán ustanovil Izraelovi. A kňaz Ezdráš priniesol zákon pred shromaždenie mužov i žien, a pred všetkých, ktorí mohli ho rozumeť, v prvý deň siedmeho mesiaca. A čítal ho verejne na tom námestí, ktoré bolo pred bránou Vodnou, od rána až do poludnia pred mužami i ženami i múdrymi: a uši celého ľudu boly obrátené ku knihe. A Ezdráš, zákonník stál na drevenom stupni, ktorý si bol pripravil, aby s neho mohol mluviť. I otvoril Ezdráš knihu pred všetkým ľudom; lebo vyvýšený bol nad všetok ľud: a keď ju otvoril, všetok ľud povstal. I zveleboval Ezdráš Pána, velikého Boha, a všetok ľud odpovedal: Amen, amen! A pozdvihli svoje ruky, a zohnuli sa a klaňali sa Bohu s tvárou k zemi. Pri tom leviti napomínali ľud, aby mlčali a počúvali zákon; a ľud stál na svojom mieste. A čítali v knihe zákona Božieho zrozumiteľne a jasne ku porozumeniu; i rozumeli, čo bolo čítané. Riekol však Nehemiaš a Ezdráš, kňaz i zákonník, a leviti, ktorí vykladali (zákon) všetkému ľudu: Toto je deň posvätený Pánovi Bohu našemu, nermúťte sa a neplačte. I riekol im: Iďte, jedzte čo je tučného a pite víno sladké, a pošlite podiely tým, ktorí si nepripravili ničoho; lebo toto je deň Pánovi svätý, a nermúťte sa; lebo radosť v Pánu je našou silou.

Vzdychnutie. Pane! pošli do vinice Svojej cirkvi sv. horlivých kňazov, jako Ezdráš, a udeľ, aby sme aj my tak horlive poslúchali slovo Tvoje, ktoré nám služobníci Tvoji, kňazi ohlasujú, aby sme hriechy svoje úprimne oľutovali a tak v Tebe, Pánovi našom, jedinú radosť a posilu hľadali a nalezli.

Evanjelium *sv. Marka h. 9., v. 16—28.*

Za onoho času premluvil jeden zo zástupu a riekol Ježišovi: Majstre, priviedol som k tebe svojho syna, ktorý má ducha nemého. A kdekoľvek ho pochytí, metá ho o zem, a ústa sa mu penia, a škrípe zubami a chradne: a riekol som učeníkom tvojim, aby ho vyhnali, a oni nemohli. A odpovedajúc im, riekol: Neveriace pokolenie, dokedy budem s vami, dokedy vás strpím? Doveďte ho ku mne! A priviedli ho. A jako ho shliadol, hneď s ním duch lomcoval, a padnúc na zem, hádzal sa s penavými ústami. A pýtal sa jeho otca: Jak dávno je tomu, čo sa mu to stalo? A on rečie: Hneď od detinstva. A často ho hodil do ohňa i do vody, aby ho zmárnil. Ale jestli čo môžeš, spomôž nám, sľutujúc sa nad nami! Ježiš mu však riekol: Môžeš-li veriť, všetko je možné tomu, kto verí. A otec chlapcov zvolal ihneď, a riekol so slzami: Verím, Pane! Odpomôž mojej nevere. A keď Ježiš videl, že sa zástup sbieha, pohrozil nečistému duchu a riekol mu: Ty hluchý a nemý duchu, ja ti rozkazujem, vyjdi z neho a viacej sa doňho nenavracaj. A vykríknuc, lomcoval s ním veľmi a vyšiel z neho; a stal sa jakoby mrtvý, tak že mnohí hovorili, že zomrel. Ale Ježiš vzal ho za ruku a pozdvihnul ho; a on povstal. A keď vošiel do domu, učeníci jeho pýtali sa ho tajne: Prečo sme ho my nemohli vyhnať? A riekol im: Toto pokolenie ničím nemôže byť vypúdené, leda modlitbou a pôstom!

Modlitba cirkevná omše sv. na suché dni. K Tebe sa utiekame, Pane, vyslyš prosby služobníkov Svojich, aby, kým sa od telesných pokrmov zdržujú, aj dľa ducha zdržovali sa od hriechov. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Na piatok jasenných suchých dní.

Vo vchode omše sv. teš sa s cirkvou a chváľ Boha, ktorý nám v čas žatvy toľké dobrodenie preukazuje: „Nech sa raduje srdce hľadajúcich Pána. Hľadajte Pána a zosilniete: vždy hľadajte obličaj Jeho". (104. Žalm 3. 4.) „Vyznávajte Pána a vzývajte meno Jeho: ohlasujte medzi národami diela Jeho." (104. Žalm 1.) Sláva Otcu, i Synu, i Duchu sv., jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Modlitba. Udeľ nám, prosíme Ťa, všemohúci Bože, aby ktorí ročitou zbožnosťou sväté obyčaje obnovujeme, aj telom sme sa Ti ľúbili, aj dušou. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *z Ozeáša proroka h. 14., v. 2—10.*

Toto praví Pán Boh: Obráť sa Izraelu k Pánu Bohu svojmu; lebo si upadol pre neprávosť svoju! Prijmite slová k sebe, a navráťte sa k Pánovi, a rieknite mu: Odober všetku neprávosť, a prijmi dobré, a budeme ti obetovať obety rtov svojich. Assyria nás nevyslobodí, a na kone nevysadneme, ani nepovieme už viac: Bohami sú nám diela našich rúk; poneváč ty sa smiluješ nad tvojou sirotou. Uzdravím ich rany, budem ich milovať dobrovoľne; lebo moja prchlivosť odvrátila sa už od nich. Budem jako rosa: Izrael rozkvitne jako lalia a pustí korene jako Libanon. Ratolesti jeho sa rozložia, a olive podobná bude jeho krása, a jeho vôňa rovná Libanonu. Navrátia sa, ktorí budú sedať v jeho tieni; ožijú jako obylie, a rozzelenejú sa jako réva, spomienka jeho bude jako víno libanonské. Efraime, načo mi viacej modly? Ja ho vyslyším, a vyrovnám ho jako zelenú jedľu, zo mňa bude mať svoje ovocie. Kto je múdry, aby porozumel tomu? Kto rozumný, aby to spoznal? že cesty Pánove sú rovné, a spravodliví budú chodiť po nich; hriešnici však na nich popadajú.

Vysvetlenie. Aj toto čítanie berie ohľad na čas žatvy, lebo Boh sľubuje tu pomoc proti nepriateľom a požehnanie plodov zemských tým, ktorí kajúcim srdcom slúžia Bohu. Toto prisľúbenie má aj nás povzbudzovať, aby sme predpísaný pôst v duchu úprimnej kajúcnosti zachovávali.

(Evanjelium, ktoré o ovocie opravdivého pokánia pojednáva, viď v druhej čiastke tejto knihy na deň sv. Marie Magdalény, 22. júla.)

Na sobotu jasenných suchých dní.

Vchod sv. omše zneje: „Poďte, klaňajme sa, a padnime na tvár a nariekajme pred Pánom, ktorý nás učinil, lebo On je Pán Boh náš“. (94. Žalm 6. 7.) „Poďte plesajme Pánovi: jasajme Bohu, Spasiteľovi nášmu.“ (94. Žalm 1.) Sláva Otcu, i Synu, i Duchu Svätému, jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Modlitba cirkevná. Všemohúci večný Bože, ktorý spasiteľným zdržovaním naším aj telo liečiš, aj dušu: Velebu Tvoju ponížene prosíme; aby nábožnou prosbou postiacich ukrotený, aj prítomnú, aj budúcu podporu si nám udeliť ráčil. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *z listu sv. Pavla k Židom h. 9., v. 2—12.*

Bratia! Pripravený bol stánok predný, kde boly svietniky a stôl i obetné chleby, a tento nazýval sa svätyňou; a za druhou oponou bol stánok, nazvaný svätyňou najsvätejšou, ktorá mala zlatú kadidelnicu a archu úmluvy, obloženú zlatom so všetkých strán, a v nej zlatá nádoba s mannou a prút Áronov, čo rozkvitol, i tabule zákona; a ponad ňou boli cherubíni slávni, zastieňujúci slutovnicu, o ktorých včuľ netreba hovoriť dopodrobna. A keď toto bolo tak sostavené, vchádzali síce kňazi vždy do predného stánku, vybavujúc služby pri obetách, do druhého sám najvyšši kňaz raz do roka, nie bez krvi, ktorú obetoval za svoje a za hriechy ľudu, čím Duch Svätý označil, že cesta k najsvätejšiemu nie je dotedy otvorená, dokedy prvší stánok trvá. Je to podobenstvo prítomného času, podľa čoho prinášajú sa dary a obety, ktoré nemôžu vo svedomí učiniť dokonalým toho, ktorý slúži Bohu len pokrmami a nápojami a rozličným obmývaním a obradmi k telesnému ospravedlneniu, ktoré boly naložené až do času poopravenia (služby Božej skrze Krista). Ale Kristus, prijdúc čo najvyšší Kňaz budúcich dobrôt (t. j. večného spasenia) cez väčší a dokonalejší stánok, nie zrobený rukou, to jest nie tohoto stvorenia, ani nie s krvou kozľacou a teľacou, ale so svojou vlastnou krvou vstúpil do svätyne jediný krát, preto že vynašiel večité vykúpenie.

Vysvetlenie. Sv. apoštol v tomto sv. čítaní učí, že krvavé obety kňazov starého zákona boly len predobrazami krvavej obety a smrti Ježiša Krista na kríži a nepôsobily vňútorné

ospravedlnenie, ani vykúpenie od hriechu a večnej smrti. To vykonať mohol len Kristus, ktorý skrze Svoju smrť na kríži a Svoje vstúpenie na nebesá — kde zásluhy smrti Svojej ustavične obetuje Otcu nebeskému — pôsobil spasenie a previedol dielo vykúpenia, ktoré účinkuje a siaha až na večnosť. — Často a srdečne ďakuj Vykupiteľovi svojmu za túto milosť vykúpenia, učiň sa ho hodným čnostným životom a pamätaj, že túto obetu Pána cirkev sv. vo sv. omši ustavične obetuje skrze sluhov svojich, kňazov.

Evanjelium *sv. Lukáša h. 13., v. 6—17.*

Za onoho času povedal Ježiš zástupom toto podobenstvo: Ktosi mal fíkový strom, zasadený vo vinici svojej. A prišiel hľadať na ňom ovocie; a nenašiel. I riekol vincúrovi: Hľa, už po tri roky prichádzam hľadať ovocie na tomto fíku, i nenachádzam; vytni ho teda; na čo tu ešte zaujíma zem? Ale on odpovedal a riekol mu: Pane, ponechaj ho ešte toho roku, až ho okopem a pohnojím, a možno síce, že donesie ovocie, jestli však nie, budúcne ho vytneš. A učil v ich synagoge po sobotách. A hľa, bola tam žena, ktorá mala ducha nedúživého za osemnásť rokov, a bola sklonená a nemohla nijako pohliadnuť nahor. A keď ju Ježiš uzrel, zavolal ju k Sebe a riekol jej: Ženo, zbavená si svojej nemoci! A vložil na ňu ruky, a ona zaraz sa zdvihla a velebila Boha. Ale predstavený synagogy odpovedal rozmrzený, že Ježiš v sobotu uzdravoval, a riekol zástupu: Šesť dní je, kedy náleží pracovať; po tieto teda prichádzajte a dajte sa uzdravovať, ale nie v deň sobotný! A Pán na to odpovedajúc, riekol: Pokrytci! Jeden každý z vás či v sobotu neodväzuje svojho vola alebo osla a vedie ho napojiť? A táto dcéra Abrahamova, ktorú satan spútal už osemnásť rokov, nemala byť rozviazaná od tohoto puta v deň sobotný? A keď to povedal, zahanbili sa všetci jeho protivníci, a všetok ľud radoval sa nad všetkými slavnými skutkami, konanými od neho.

V podobenstve o fíkovom strome vyzýval Kristus židov ku pokániu. Pod pánom vinice rozumie sa Boh, a pod vinicou ľud židovský, ku poučeniu ktorého poslal Boh učiteľov, delníkov, aby vinicu obrobili a úrodnou učinili. Fíkový strom — to je židovský národ — nedonášal iné, než konáre, listy a korunu. Tri roky znamenajú trojnásobný príchod Pána, ktorý — jako sv. Hieronym hovorí — poprvýkrát prišiel, keď dal židom zákon skrze Mojžiša, druhý raz, keď mluvil k nim skrze prorokov, tretí raz keď im Syna Svojho poslal. Po smrti Syna Svojho poprial im ešte štyridsať rokov, aby hlásané pokánie ovocie prinieslo. A keď ľud židovský ani pod tým časom sa nepolepšil, Boh spustošil Jeruzalem a ľud židovský roztrúsil po celom svete. Poznajme aj my čas navštívenia svojho a nekonečnú shovievavosť Božiu použime k úžitku duše svojej, aby sme neboli — jako neúrodné stromy — vyťatí a na oheň vrhnutí.

Vzdychnutie. Nedopusť, Pane, aby pri príchode Tvojom boli sme bez ovocia pokánia naleznutí a od Teba zavrhnutí, — radšej popraj nám času k pokániu a milosť, aby sme Ťa verne nasledovali a aby sme v hojnej miere účastní boli dobrých skutkov a skrze ne večnej blaženosti. Pošli cirkvi Svojej horlivých kňazov, aby len česť Tvoju a spasenie duší mali pred očami a slovom a príkladom viedli sverených sebe k nebesiam.

Poučenie na osemnástu nedeľu po Svätom Duchu.

Vo vchode omše sv. prosí cirkev o pokoj, ktorý Boh skrze prorokov prisľúbil: „Daj, Pane, pokoja tým, ktorí Ťa očakávajú; aby proroci Tvoji za pravdomluvných boli uznatí: vyslyš prosby sluhu Tvojho a ludu Tvojho izraelského.“ (Sir. 36. 18.) „Potešil som sa tomu, keď mi bolo povedané: do domu Pána pôjdeme.“ (121. Žalm 1.) Sláva Otcu, i Synu, i Duchu Svätému, jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Modlitba cirkevná. Prosíme Ťa, Pane, nech spravuje srdcia naše účinkovanie milosrdenstva Tvojho: lebo nemôžeme sa Ti ľúbiť bez Teba. Skrze Pána našeho, Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *z prvého listu sv. Pavla ku Korinťanom h. 1., v. 4—8.*

Bratia! Ďakujem Bohu svojmu vždy za vás pre tú milosť Božiu, ktorá je vám udelená v Kristu Ježišovi, že ste skrze

neho obohatení vo všetkom, v každom učení a v každom poznaní, jako i svedoctvo o Kristovi upevnené je vo vás; tak že vám nič nechybuje na žiadnej milosti vyčkávajúcim, zjavenie Pána nášeho, Ježiša Krista, ktorý vás i utvrdí až do konca, tak že budete bez hriechu v deň príchodu Pána nášeho, Ježiša Krista.

Vysvetlenie. Sv. apoštol podáva tu v krátkych ťahoch obraz toho veľkého šťastia, ktoré Spasitel sveta priniesol človečenstvu. Bez Krista boli by sme ešte pohanmi a nič by sme nevedeli o veľkých, svätých, potešiteľných pravdách Jeho učenia; nachádzali by sme sa ešte v bludoch modloslužby a v porobe tých hriechov, ktorými pohani boli obťažení za časov apoštolov, a o ktorých tak strašný obraz podáva. (Rim. 1. 23—31.) Nič by sme nemali z tej spasiteľnej posily sviatostí, pomocou ktorej vstave je kresťan viesť život čnostný, svätý a blažený. Žiadnych výhľadov, žiadnej nádeje by sme nemali na večný život po smrti. Kristus nás so všetkým tým obohatil. Máš teraz celý poklad nadprirodzených právd v učení Kristovom; s milosťou Kristovou, ktorá ťa vnútorne osvecuje, ponímaš a rozumieš tieto velké pravdy Božské; v neomylnej cirkvi Kristovej máš potvrdenie viery v Krista a v Jeho učenie. Z pokladnice tejže cirkvi čerpať môžeš všetky dary milosti, ktoré sú k opravdive nábožnému životu potrebné. Máš sladkú nádej na zjavenie sa Krista vo večnosti a môžeš si vyprosiť a úfať, že ti Boh popraje sily vytrvanlivosti až do konca. Tak už v tomto živote vo všetkom si sa stal bohatým skrze Krista. A za toto veľké šťastie, ktoré Boh aj Korintským poprial, ustavične vzdáva sv. Pavel vďaky Bohu, jako aj tu sám uznáva.

Z toho tedy nasleduje: 1. že aj ty máš Bohu stále ďakovať za bohatstvo tých milostí, ktoré si skrze Krista obsiahol; 2. že aj ty, jako apoštol, máš sa úprimne tešiť šťastiu svojich spolubližných, ktorého sa aj im skrze Krista dostalo; 3. aj ty máš dľa príkladu sv. Pavla za to Bohu vďaky vzdávať.

Vzdychnutie. Bože! ktorého smilovania sú nepočetné a ktorého dobrota je nevyčerpateľnou pokladnicou, vďaky Ti vzdávame za udelené nám milosti a lásku Tvoju stále prosíme, aby si neopúšťal tých, ktorých prosby ochotne splňuješ, lež aby si ich milostive pripravil k budúcej odplate skrze Ježiša Krista, Pána nášeho. Amen.

Evanjelium *sv. Matúša h. 9., v. 1—8.*

Za onoho času vystúpil Ježiš na lodičku, preplavil sa a prišiel do mesta svojho (Kafarnaumu). A hľa,

priniesli pred neho pošinutého porážkou na posteli. A keď Ježiš videl ich vieru, riekol porazenému: Dúfaj, synu, odpúšťajú sa ti tvoje hriechy! A hľa niektorí zo zákonníkov riekli sami v sebe: Tento sa rúha. A Ježiš vidiac ich myšlienky, riekol: Prečo myslíte zlé v srdciach svojich? Čo je snadnejšie riecť: Odpúšťajú sa ti tvoje hriechy alebo riecť: Vstaň a choď? Ale by ste vedeli, že Syn Človeka má moc odpúšťať hriechy na zemi (riekol na to porazenému): Vstaň, vezmi posteľ svoju a iď do domu svojho. I vstal a odišiel do domu svojho. A keď to zástupy videly, báły sa a velebily Boha, ktorý dal takú moc ľuďom.

Nauky. I. Tí, ktorí tohoto nemocného ku Kristu Pánu priviedli, dali nám dojímavý príklad, jako sa aj my nemocných zaujať a im dľa možnosti pomáhať máme. A poneváč Ježiš toľkú záľubu mal na ich viere a láske, že porazenému preto hriechy odpustil a ho uzdravil, učme sa z toho, jako môžeme spomôcť duševne chorým, jestli ich totižto dôvernou modlitbou, vážnym napomínaním a dobrým príkladom k Bohu privádzame. Preto, keď im inšie urobiť nemôžeme, aspoň sa horlive modlime za hriešnikov.

II. Kristus najprv odpustil hriechy porazenému a len potom ho uzdravil. Tým nás chcel poučiť, že často hriechy sú príčinou nemoce a iného zlého, ktoré Boh na nás dopúšťa, a ktoré by nebolo prišlo na nás a ktoré sa ani neminie, jestli sa neodriekneme hriechu a jestli nebudeme pokánie činiť. Túto nauku potvrdil Ježiš tým, že tomu nemocnému — a to od 38 rokov nemocnému — ktorého práve uzdravil, riekol: „Nehreš viacej, aby sa ti ešte niečo horšieho neprihodilo". (Ján 5. 14.) Kiežby si to k srdcu pripustili tí, ktorí často tak netrpezlive prosia Boha, aby ich zbavil krížov a bolestí, ale pritom ani nepomyslia, aby sa sprostili hriechov, ktoré sú príčinou ich nešťastia, a aby Boha skrúšeným pokánim ukrotili.

III. „Tento sa rúha." Zákonníci dobre vedeli, že hriechy nikto iný odpúšťať nemôže len Boh, ktorý hriechom býva obrazený. A ponevač oni Krista za Boha uznať nechceli a Ho len za obyčajného človeka držali, preto sa domnievali, že si Ježiš neoprávnene privlastňuje právo Božie a že sa tým rúha, Bohu. Ale tento ich úsudok bol veľmi hriešny a bezbožný, z ich zatatej nevery pošlý a rúhavý proti Ježišovi, ktorý Bol pravý Boh. Preto ich Ježiš hneď pokarhal a Svoje Božstvo dokázal hneď tým, že im povedal, čo si oni len mysleli, jako i tým, že k podiveniu všetkých zázračne uzdravil porazeného. A týmto dokázal i to, že má moc a právo hriechy odpúšťať. Keď Ježiš natoľko zazlieval rúhavé myšlienky, ktoré títo neveriaci zákonníci proti Nemu prechovávali, čo učiní niekdy tým kresťanom, ktorí — ačkoľvek sa modlia k Bohu a Synovi Jeho — predsi toľkokrát zlorečia na meno Božie, svätých, sväté sviatosti atď.?

IV. Keď Ježiš videl ich myšlienky, riekol: „Čo myslíte zlé v srdciach vašich?" To nech si dobre zapamätajú tí, ktorí si myslia, že sú myšlienky slobodné a ani im nenapadne, aby sa zo svojich zlých myšlienok a žiadostí aj vyspovedali, lebo Boh, najsvätejší a najspravodlivejší žiadnu dobrovoľnú nečistú, zlostnú, pyšnú, pomstivú, závistlivú myšlienku nenechá bez trestu. Najlepším prostriedkom k odstráneniu zlých myšlienok je pomyslenie, že Boh, ktorý skúma srdce a ľadviny, aj zlé myšlienky a žiadosti vidí a trescе.

Vrúcne vzdychnutie. O Ježiši! koľká je láska a milosrdenstvo Tvoje oproti hriešnikom, keďže si biednemu porazenému človekovi, jako sv. evanjelium vypráva, nielen hriechy odpustil, ale ešte aj synom nazval, potešil a celkom uzdravil. Táto láska Tvoja ma posmeľuje, že sa opovažujem prosiť Ťa o milosť,

aby som niekdy opravdivým pokánim s lúžka hriechov povstal, život svoj polepšil a po ceste Tvojich príkazov do príbytkov večnej blaženosti sa dostal. Amen.

Poučenie o odpustkoch.

„Dúfaj, synu, odpúšťajú sa ti hriechy."
(Mat. 9. 2.)

Pán Kristus dvojnásobné dobrodenie preukázal porazenému: najprv mu — plnému ľútosti — odpustil hriechy, a potom mu odňal nemoc, ktorá dľa mienky sv. Anzelma, bola dočasným trestom za hriechy. Vo sv. pokáni kňaz mocou od Krista Pána obdržanou kajúcemu hriešnikovi najprv odpúšťa hriechy, a potom **večnú** pokutu. Ale Boh obyčajne neodpúšťa hneď aj časné tresty, jako nemoc, a iné nehody, — ba často nové dopúšťa na kajúcnika. „Lebo" — hovorí sv. snem cirkevný tridentský — „sluší to Božskej dobrote, že sa nám hriechy bez všetkého zadosťučinenia neodpúšťajú, aby nám to nezavdalo príčinu, žeby sme hriechy za maličkosť nedržali a následkom toho ešte do ťažších hriechov neupadli, a, znovu potupiac Ducha sv., aby sme si v deň pomsty hnev Boží na seba nepritiahli." Tak aj Dávid obsiahol od Boha odpustenie cudzoložstva a vraždy; — a predsa dal mu Boh skrze proroka Nathana oznámiť, že najmilšie dieťa mu umre, a druhé nehody rodinu jeho zastihnú, — čo sa i splnilo.

Tedy po odpustení viny a večného trestu zostane nám ešte časny trest, ktorý za hriechy svoje lebo v tomto živote (skrze dobrovoľné skutky zadosťučinenia) alebo na druhom svete (skrze muky očistcové) podstúpiť a vytrpeť musíme. Skutky zadosťučinenia v tomto živote sú nasledujúce: 1. Dobrovoľné skutky pokánia, jako pôst a iné telesné sebazaprenie; 2. pokuta, ktorú nám kňaz pri sv. spovedi uloží; 3. odovzdanie sa do vôle Božej a trpezlivé znášanie všetkých trestov, ktoré prozreteľnosť Božia na nás dopúšťa, jako na pr. nemocí, krížov, nešťastí atď.; 4. každý dobrý skutok, ktorý v stave milosti konáme, jako modlitba, almužna, telesné a duchovné skutky milosrdenstva. Preto sa modlí kňaz po rozhrešení hriešnika, aby mu všetko slúžilo k odpusteniu hriechov, čo dobrého učiní alebo čo zlého utrpí; 5. konečne odpustenie časných pokút dosahujeme **odpustkami.**

Čo sú odpustky?

Odpustky sú cirkvou svätou mimo spovede udelené odpustenia časných pokút, ktoré by sme — už po obdržaní odpustenia hriechov — lebo tu na svete, lebo v očistci podstúpiť mali.

Odpustky nie sú tedy odpustením hriechov — jako nám protestanti vytýkajú — zvlášť *nie* odpustením *budúcich* hriechov, ani smrteľných, ani všedných, — ani sú nie odpustením večných trestov, lež len **odpustením časných pokút.** — Toto odpustenie časných pokút dosahujeme len tak, jestli obdržíme najprv odpustenie hriechov, ktorými sme si tresty pritiahli. Odpustenie pokút bez odpustenia hriechov sa ani myslieť nedá! Odpustky tedy nikoho neoprávňujú hrešiť, — jako to protestanti zlomyseľne vykladajú; — ani neoslobodzujú človeka od základného premenenia svojho smýšlania, od boja proti zlým náklonnostam, od napravenia a vynahradenia zapríčinenej škody atď. — Ani nie sú odpustky púhym odpustením starodávnych pokút cirkevných, lež odpustením tých časných trestov, ktorými by nás Boh tu lebo v očistci trestal, keby sme tomu nejakou náhradou nepredišli.

Jako sa nám odpúšťajú časné pokuty pri odpustkoch?

Nie tak, jakoby Boh tie pokuty jednoducho daroval, ale tak, že za zaslúžené tresty slušná náhrada sa dáva spravodlivosti Božej, — a táto náhrada berie sa zo zadosťučinenia Krista a svätých, ktoré je v duchovnej pokladnici cirkvi složené.

Zdáliž cirkev má moc časné tresty namerať alebo odpustiť?

Áno, lebo Sám Spasiteľ, Ježiš Kristus jej dal k tomu moc, o čom i nasledovné slová Jeho svedčia: „Čo rozviažete na zemi, bude rozviazané i na nebi“. (Mat. 18. 18.) A jako časná pokuta hriešnika zaväzuje, tak ho odpustenie časných pokút zase rozväzuje. Túto moc cirkvi danú vykonával už sv. Pavel, keď krviprznivca korintského prísne potrestal (I. Kor. 5.) a po polepšení zase oslobodil. (II. Kor. 22.) To isté vždy činila aj cirkev sv., len spôsob trestu bol v jednotlivých dobách rozdielny. V prvých stoletiach tieto pokuty cirkevné boly veľmi prísne. Tak na príklad za vraždu musel hriešnik 20 rokov, za cudzoložstvo 15, za krivú prísahu 11, za smilnenie 7 rokov prísny, kajúci život viesť, postiť sa atď., a za tento celý čas

nepripustila ho cirkev sv. k svätej spovedi, k prímaniu, — vykázala ho od omše svätej atď. — Neskoršie isté okolnosti prispely k uľaveniu týchto trestov, — z toho však nenasleduje, že by sa teraz cirkev sv. týchto hriechov už nehrozila.

Či odpustky oslobodzujú človeka od každého zadosťučinenia?

Nie, — veď už aj samé odpustky len tak môžeme obsiahnuť, jestli dobré skutky konáme, t. j. zadosťučinenie dáme, a potom odpustky sú ustanovené len k nahradeniu toho, čo my v biede svojej vôbec by sme nemohli, alebo len s veľkými ťažkosťami učiniť; krem toho neni úmyslom cirkvi, aby odpustkami každého zadosťučinenia sprostila veriacich. Cirkev nemôže konať proti slovám Kristovým (Luk. 13. 3.): „Nebudete-li činiť pokánie, všetci zahyniete.“ Odpustkami pre zásluhy Krista a svätých chce nás cirkev svätá len v slabosti našej podporiť, následkom ktorej my nie sme vstave úplne zadosťučiniť za hriechy naše. Cirkev sv. doplňuje to, k čomu sily naše sú nedostatočné. Musíme tedy aj osobne trpeť za hriechy naše, lebo len takým spôsobom môžme mať podiel na zadosťučinení a zásluhách iných.

Čo sa požaduje, aby sme získali odpustky?

1. Musíme byť v stave milosti, tedy čistí od každého ťažkého hriechu. Kto je tedy v stave hriechu a chce sa odpustkov zúčastniť, musí sa najprv vyspovedať, alebo aspoň dokonalú ľútosť v sebe vzbudiť s vážnym predsavzatím, že sa vyspovedá, kadenáhle k tomu príležitosť mať bude. Kto má len všedné hriechy, aj tieto musí ľútosťou zmazať, už či pri spovedi, či mimo spovede. Čo i jeden všedný hriech, ku ktorému ešte dobrovoľnú náklonnosť cítime, činí človeka neschopným, aby sa úplných odpustkov v celom objeme zúčastnil; lebo kým nie je ešte zmazaná vina hriechu, kým tedy hriech ešte prebýva v srdci, nemôže sa nám odpustiť zaslúžená pokuta. Cirkev tedy pri udeľovaní odpustkov neruší, nevyzdvihuje povinnosť pokánia, leť ho jako potrebnú požiadavku predpokladá. 2. Musíme mať úmysel aspoň vo všeobecnosti, že chceme sv. odpustky obdržať. 3. Podmienky ku získaniu odpustkov predpísané musíme náležite vykonať.

Koľkonásobné sú odpustky?

Odpustky sú dvojnásobné: plnomocné a čiastočné. Skrze plnomocné odpústky odpúšťajú sa nám všetky časné pokuty,

ktoré sme skrze už odpustené hriechy zaslúžili. Kto by tedy v úplnej miere a dľa celého objemu u obsahu bol účastným plnomocných odpustkov a v takomto stave by zomrel, ten by hneď bez očistcu prišiel do neba. Čiastočné, neplnomocné sú tie odpustky, v ktorých cirkev sv. len jednu určitú čiastku zaslúžených pokút odpúšťa. Táto čiastka sa určuje dľa starodávneho úžitku, ktorý sa pri uložení a odbavovaní pokánia zachovával. Tak na príklad odpustky sedem rokov a sedem quadragén znamenajú odpustenie tolkých časných pokút, koľko by človek znášať musel, keby dľa starodávneho spôsobu kajania musel by za sedem rokov a sedem quadragén (280 dní) činiť pokánie.

Čo sú to tie jubilejné odpustky?

Jubilejné odpustky sú plnomocné odpustky, počas ktorých spovedelníci zvláštne plnomocenstvo majú ohľadom zadržaných hriechov a sľubov.

Jubileum je židovské slovo a znamená prepustenie alebo odpustenie. U židov každý päťdesiaty rok bol jubilejný, a dľa nariadenia Božieho museli židia toho roku všetkých zajatých, väzňov a otrokov prepustiť na slobodu, odkúpené pozemky ich vlastníkom zpiatky vrátiť, dlžoby odpustiť a zem úhorom nechať. Tento rok bol pre židov časom milosti a odpočinku. Toto jubileum židov bolo predobrazom kresťansko-katolíckeho jubileuma, počas ktorého hriešnik oslobodený býva zo zajatia diabla a hriechu, dlh hriechov sa odpúšťa a dedictvo nebies, ktoré bol hriešnik peklu odpredal, sa mu zpiatky vracia. Také milostivé leto — jubilejné odpustky — bývajú obyčajne každých 25 rokov a trvajú celý rok, za ktorý čas aj častejšie môžeme obsiahnuť plnomocné odpustky, jestli tak pápež určí. O úžitku takého milostivého leta učený kardinál Wiseman, ktorý v Rime prežil jubileum od XII. Leva ohlásené, píše nasledovne: „Želal by som si, keby ste boli videli, jako otáčaly zástupy, ktoré sa k stolu Pána tisly, oltáre a spovedelnice. Želal by som si, keby ste boli videli, jako vinníci vracali odzudzené majetky, jako sa obracali zatatí hriešnici, — vtedy by ste boli mohli súdiť, či jadro tejto ustanovizne je výhodnou listinou pre hriechy alebo povolenie hriechu.“ — Jeden slobodomyseľný muž, d' Alembert, o jubileume r. 1775. vo Francúzsku vyslovil sa tak, „že ono odročilo revoluciu o 20 rokov“.

Či odpustky prospievajú aj zomrelým?

Áno, jako **primlúvanie**; jestli totižto vyplníme podmienky

k obsiahnutiu odpustkov predpísané a pritom prosíme Boha, aby pre zásluhy Syna Svojho a svätých odpustil pokuty dušiam v očistci trpiacim. Či Boh túto prosbu vyslyší alebo odmietne, to od Neho závisí, a riadi sa pritom len dľa stavu zomrelého. Nesmieme sa tedy spoliehať na odpustky a iné dobré skutky, ktoré snáď iní budú za nás konať po smrti, lež v živote sa musíme usilovať, aby sme si nábožným životom, vlastnými dobrými skutkami a odpustkami spasenie svoje zabezpečili.

K čomu má nábožný kresťan použiť toto poučenie o odpustkoch?

Toto poučenie ho má pohýňať k tomu, aby sa čím častejšie usiloval účastným stať odpustkov, ktoré cirkev svätá mnohým bohumilým dielam a skutkom pripojuje a udeľuje. Obdržaním týchže Sám Boh nám odpúšťa tie časné tresty, ktoré sme osobnými hriechami zaslúžili. Čo sú to za tresty, vidíme z piatej knihy Mojžišovej (28. hl.). Tam hrozí Boh priestupníkom Svojich príkazov nielen večným, ale i časným trestom, jako je: hlad, bieda, oheň, pliaga kobyliek, morový vzduch, hrdza na zbožĺ, suchota, zničenie viníc skrz červíky, vojny, nemoce, na pr. slepota, šialenosť, horúčka, výsypy atď., odvrátenie požehnania Božieho od nášho podujatia a práce, predčasná smrť a rozličné nehody a údery. Nakoľko sú tieto tresty následkom našich osobných hriechov a nie hriechu dedičného, môžeme ich od seba odstrániť, jestli sa vrúcnym pokáním od hriechu očistíme a odpustky získame. Koľkej nehody a bolasti by sme už v tomto živote oslobodili sa, keby sme sa vieryplným srdcom odpustkov zúčastnovali. Krem toho nesmieme zabúdať, že si odpustkami mnohé budúce očistcové muky uľavíme alebo aj celkom sotreme. Ale — jako z predneseného vysvitá, — odpustky obsiahnuť nie je tak veľmi ľahká vec, jako sa mnohí domnievajú!

Na devatnástu nedeľu po Svätom Duchu.

Vchod sv. omše obsahuje sľub Boží, v ktorom Boh ľudu Svojmu v potrebách zasľúbil vyslyšanie a pomoc; — a sľub Svoj aj zadrží, — jako hovorí žalmista — jestli ľud k zákonu Pána obráti sluch svoj a ho nasledovať bude: „Ja som spasenie ľudu; v jakomkoľvek navštívení budú volať ku mne,

vyslyším ich a budem vždy ich Pánom. Poslúchaj, ľudu môj, zákon môj: a majte naklonený sluch váš na slová úst Mojich.“ (77. Žalm 1.) Sláva Otcu, i Synu, i Duchu sv., jako bolo na počiatku, tak bude i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Modlitba cirkevná. Všemohúci a milosrdný Bože, odvrát láskave od nás všetky protivenstvá: aby na duši a tak tiež i na tele obľahčení slobodnou mysľou, čo je Tvoje, sme nasledovali. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *z listu sv. Pavla k Efezanom h. 4., v. 23—38.*

Bratia! Obnovte sa duchom v mysli svojej, a oblečte nového človeka, stvoreného podľa Boha, v spravodlivosti a v opravdivej svätosti. Preto odložte lož, mluvte pravdu jeden-každý s bližným svojím; lebo sme údami vospolok. Hnevajte sa, ale nehrešte. Slnce nech nezapadá nad hnevom vaším. Nedávajte miesta diablovi. Kto kradol, nech už nekradne; lež radšej pracuje, konajúc rukami svojimi dobré, aby mal z čoho udeliť tomu, kto trpí núdzu.

Vysvetlenie a poučenie. V tomto sv. čítaní napomína sv. Pavel efezských — a s nimi aj nás, — aby sme sa v dušiach obnovili, aby sme vyzliekli starého človeka, jako staré obnosené rúcho, a aby sme obliekli na seba nového. Toto obnovenie duše a celého života — dľa jeho učenia — záleží v tom, že my úprimným pokánim odložíme, odstránime od seba — navyklé hriechy, jako luhanie, hnev, nespravodlivosť — a ozdobíme dušu svoju svätými čnosťami a horlive snažíme sa za kresťanskou svätosťou a spravodlivosťou. Milovať máme bližného svojho, veď sme bratia medzi sebou — a nemáme nikomu ubližovať, a jestli sme sa v minulosti aj prehrešili, nesmieme v hrešení pokračovať. V srdciach svojich nedajme miesta diablovi, aby on odtiaľ lásku vyháňal, varujme sa zaháľania, ktoré býva teplým lúžkom hriechu, a keď aj nemusíme pracovať pre seba, pracujme pre chudobných, aby sme im napomocní boli a seba prácou od pokúšania diablovho zachránili. — Snáď sme sa už aj my usilovali takto sa obnoviť, na pr. počas nejakého jubileumu alebo z príležitosti inej cirkevnej slávnosti, a sme si snáď aj obnovili dušu všeobecnou spoveďou a sme si pevne pred seba vzali, že už napozatým len pre Boha a spasenie duše svojej budeme žiť: ale jak dlho trvalo toto obnovenie? Žiaľbohu o krátky čas

sme znovu upadli do predošlých starých hriechov. A prečo? Zaiste preto, lebo po svojom obrátení sme sa úplne spoliehali a v bezpečnosti cítili. Nazdávali sme sa, že s odbavenou spoveďou je už všetko vykonané; pritom boli sme spokojní a zanedbali sme prostriedky upotrebiť, aby sme sa v obnovenom stave aj udržali. Neďakovali sme Bohu za udelenú milosť obrátenia a neprosili sme Ho o milosť stálosti a vytrvanlivosti. Jako predtým, aj teraz sme vyhľadávali zlé spoločnosti a nebezpečné príležitosti, — jako predtým oddali sme sa zahálaniu a pohodlnému životu atď. Ký div, že takéto obnovenie neni trváce? Preto aj po odpustení hriechov nesmieme byť celkom bez spasiteľnej bázne. (Sir. 5. 5.) Lebo, keby sme si sami v sebe aj povedať mohli, že sme všetko vykonali, čo nám v moci bolo, predsi nemôžeme byť istí, či sme nenávisti a či lásky hodní? (Kn. káz. 9. 1.) Dľa rady sv. Pavla vždy so strachom a bázňou máme pracovať na spasení svojom (Filip. 2. 12.), aby sme následkom spoliehania sa do predošlých hriechov neupadli, a aby sme neztratili úfnosť nového obrátenia a polepšenia. Lebo — dľa sv. Pavla (K Žid. 6. 4.) — nemožné, alebo aspoň veľmi ťažké je, — a len zvláštnou milosťou Božou možné — nové obrátenie, nové obnovenie. Ktorí sa už zúčastnili darom Ducha sv., týchto milostí nebeských, ktorí už okúsili moc Božského učenia a sladť budúcej blaženosti a predsi v stave boli od viery sa odtrhnúť, Syna Božieho znovu potupiť a ukrižovať: tí sotva môžu úfať opätovné obnovenie. Títo sú podobní zlej a neúrodnej zemi, ktorá vpije do seba rosu a dážď, jako aj dobrá roľa, a predsi len bodľač a burinu donáša. Boh Sám povedal, že takáto zem je neúrodná a jej plody len na oheň súce. Podobne sa aj nekajúci dostanú do ohňa večného.

Evanjelium *sv. Matúša h. 22., v. 1—14.*

Za onoho času mluvil Ježiš v podobenstvách najvyšším kňazom a Farizeom, a riekol: Kráľovstvo nebeské podobné je človekovi kráľovi, ktorý učinil svatbu synovi svojmu. I poslal služobníkov svojich, aby povolali pozvaných na svatbu, a oni nechceli prijsť. Opäť poslal iných služobníkov a riekol: Povedzte pozvaným: Hľa, pripravil som svoj obed, voly moje a krmný dobytok sú pozabíjané, a všetko

hotové: podte na svatbu! Ale oni nedbali na to, a odišli, jeden na svoj dvorec, druhý zase po kupectve svojom; a ostatní pochytili jeho služobníkov, a narobiac im posmechu, zabili ich. Keď to uslyšal kráľ, rozhneval sa, a poslal svoje vojská, a dal pobiť tých vražidelníkov a zapáliť ich mesto. Potom riekol služobníkom svojim: Svatba je síce prichystaná, ale tí, ktorí boli pozvaní, neboli jej hodní. Preto idte na verejné cesty a ktorýchkoľvek najdete, povolajte na svatbu. I vyšli služobníci jeho na cesty a shromaždili všetkých, ktorých našli, zlých i dobrých: a svatba bola naplnená hodovníkami. Nato vstúpil kráľ, aby videl hodovníkov. I uzrel tam človeka, ktorý nebol odený rúchom svatobným. I riekol mu. Priateľu, jakože si vošiel sem, keď nemáš rúcha svatobného? A on onemel. Potom riekol kráľ služobníkom: Sviažte mu ruky a nohy, a vyhoďte ho do tmy zovnútornej; tam bude plač a škrípanie zubov. Lebo mnoho je povolaných, ale málo vyvolených.

Poznámka. Toto podobenstvo sa v mnohom srovnáva s evanjeliumom na druhú nedeľu po sv. Duchu, a má ten istý význam. Viď tedy vysvetlenie tamže a evanjelium na deň sv. Kataríny.

Vysvetlenie. Kráľ v prítomnom podobenstve predstavuje Otca nebeského, ktorý Jednorodzeného Syna Svojho, Ježiša Krista, zasnúbil s cirkvou svätou, jako s nevestou a pritom pripravil slávnu hostinu, svatbu, predložiac nám najvzácnejšie dary a pokrmy v učení sv. evanjeliuma, vo sv. sviatostiach a radostiach nebeských. K tejto svatbe povolal najprv židov skrze prorokov; apoštolov a učeníkov Kristových. Ale židia odmietli preukázanú im česť a milosť kráľa Božského, s Jeho sluhami zle zachádzali, ba i povraždili ich a preto boli od Neho spravodlive zavrhnutí a spolu aj s ich mestom, Jeruzalemom, od nepriateľa zničení; a miesto nich povolaní boli pohani a všetky tie národy, ktoré už išly po širokej ceste k peklu a ktoré teraz zaujímajú miesto nešťastných židov na svatbe cirkvi sv. a niekdy i v nebesiach zoujmú miesta svoje.

Takýmto spôsobom splnila sa na židoch, na ktorých sa toto podobenstvo poťahuje, tá výpoveď Kristova, že mnohí z nich, áno všetci boli povolaní, ale málo bolo z nich vyvolených, poneváč Jeho pozvanie neprijali.

Jak šťastní sme my! My sme nielen pozvaní na túto nebeskú svatbu, ale aj skutočne berieme účasť na nej, jako hostia, poneváč vierou sme údami cirkvi Kristovej. „Avšak kresťan — hovorí sv. Gregor — ktorý následkom viery je údom cirkvi, lež nemá lásky, podobný je človekovi, ktorý je síce na svatbe, ale nie je odený rúchom svatobným. Týmto rúchom, ktoré je láska, bol odený náš Spasiteľ, keď prišiel, aby slávil svatbu s nevestou Svojou, cirkvou, a sväzkom lásky spája sa Syn Boží aj s vyvolenými Svojimi. Srozumiteľne nám dáva tedy na vedomie, že láska je to rúcho, ktorým musíme byť odení. Preto tí, ktorí veria a nachádzajú sa v spoločnosti cirkvi, ale milosť lásky si nezachovali, sú síce v dome svatobnom, lež nie sú ozdobení „rúchom svatobným.“ Sú tedy mrtvými údami cirkvi a bez svatobného rúcha nebudú jednúc pripustení k svatbe nebeskej, do víťazoslávnej cirkvi. Povodí sa im jako tomu nešťastnému hosťovi. Kým totižto ostatní hostia všetku starosť vynaložili, aby sa slušne, dôstojne a ozdobene dostavili na tú kráľovskú slávnosť, on sám

ani tolko si nedal záležať, aby v sviatočnom rúchu sa dostavil. Hnev kráľov bol oprávnený nad tolkým znevážením kráľovskej osobnosti a dôstojnosti. Ponevác svatobná hostina večer sa vydržiavala, dal pán neslušného hosťa z krásne osvietených sieň von vyhodiť do tmavej, chladnej noci, kde na rukách a nohách sviazaný musel zostať ležať a od zimy kričať a zubami škrípať. Podobne všetci tí, ktorí bez rúcha posväcujúcej milosti sídu s tohoto sveta, vytvorení budú z radostí nebeských a uvrhnutí budú do večnej tmy a nekonečných múk pekelných.

Modlitba. Ďakujem Ti, o Ježiši, že si ma v Svojej svätej cirkvi k nebeskej svatobnej hostine povolať ráčil; udeľ mi aj svatobné rúcho lásky, aby som jednúc k radosťam nebeským dospel a abych nebol uvrhnutý do zovňútornej tmy.

Poučenie o radosťach nebeských.

„Podobné je kráľovstvo nebeské človeku kráľovi, ktorý učinil svatbu synovi svojmu.“
(Mat. 22 2.)

Ponevác človek v nebesiach úplne sa spája s Bohom a stáva sa účastným všemožných radostí, preto prirovnáva Kristus Pán nebo k svatobnej hostine. Že jaké to budú radosti, to ani sám Pavel nie je v stave opísať, ačkoľvek on tieže v duchu videl a okúsil. O týchto radostiach len toľko vraví (I. Kor. 2. 9.): „Ani oko nevidelo, ani ucho neslyšalo, ani do srdca ľudského nevnišlo, čo Boh pripravil tým, ktorí Ho milujú.“ Jaké-také tušenie nám podáva Duch sv. v písme sv., keď nebesia hneď radostným rajom, hneď zase nebeskými hodami nazýva, kde človek naleznúť môže všemožné druhy Božských, nebeských pôžitkov. Nebesia sú drahocennou perlou a takým pokladom, ktorý nič nezkazí, ani zlodeji neukradnú; sú kráľovstvom, ktorého trón a koruna prevyšujú všetky hodnosti, — mestom, ktoré stavané je zo zlata, perál a drahokamov a v slávnom lesku svetla Božieho úplný pokoj požíva. Ale všetko toto sú len obrazy, ktoré len mhliste znázorňujú blaženosť a radosť nebeskú; obrazy, ktoré vzbudzujú v nás nedokonalý pojem krásy, radosti a rozkoše nebeskej, — ktoré vytvárajú všetko zlé, každú bolasť a utrpenie. V nebesiach klaniame sa Bohu, jakožto prameňu radosti a blaženosti a stávame sa účastnými Jeho radosti a blaženosti. Toto tvorí najvznešenejší pochop

náš o nebi, lebo z tohoto samo sebou vyplýva, že aj my, jako aj Sám Boh, sprostení budeme všetkého zlého a trápenia a budeme podiel brať na Jeho dokonalosti a blaženosti. „Budeme podobní Jemu.“ (I. Ján 3. 2.) Jestli si tedy len pomyslíme na nekonečnú a nevýslovnú blaženosť nebeskú, kto z nás bol by taký pošetilý, žeby si viac vážil krátke, márne, biedne radosti zemské, než spasenie večné! Kto by neznášal vďačne a spokojne neresti a trápenia tohoto sveta, keď vidí, že sa tým hodným činí večných, nekonečných radostí a slastí nebeských? Čo by sme všetky slasti sveta okúsili, čo by nám z nich bolo, keby sme večného blaha zbavení boli?

Vzdychnutie. Jak príjemné su stánky Tvoje, Pane mocností. Dychtive túži duša naša za príbytkom Tvojím. Srdce a telo len v Bohu živom nachádzajú rozkoš (83. Žalm.), z hĺbky srdca nenávidíme svet, keď zrak náš pohliadne na nebesia. (Sv. Ignác Loy.)

Poučenie o pekle.

„Vyhoďte ho do tmy zovňútornej.“
(Mat. 22. 14.)

Čo je peklo?

Peklo je to hrozné miesto, kde zatratení bezbožníci a hriešnici večné muky trpeť musia.

Kto sa dostane do pekla?

Každý človek, ktorý v smrteľnom hriechu, čiže v nepriateľstve s Bohom umiera. Tedy nielen tí ľudia prídu do pekla, ktorí hriechy na hriechy kopia a tak sú vývrhelmi človečenstva, lež i tí, ktorí čo i len s jedným smrtelným hriechom na svedomí umierajú. Lebo aj **jeden jediný** hriech je odrieknutím sa Boha a pristúpením k diablovi.

Či je peklo?

Áno; poneváč 1., neodškriepiteľným skutkom je, že všetky národy zeme verily, že bezbožní ľudia bývajú na druhom svete trestaní. Táto viera v peklo je prastará, všeobecná, ktorá obsahuje v sebe nepríjemnú a pre celé človečenstvo nanajvýš vážnu nauku, ktorú vždy len takí ľudia zapierali, ktorých život bol nemravný, a ktorí sa pekla správne báť mali. A takáto všeobecná viera pôvod svoj môže mať lebo len v pô-

vodnom zjavení Božom alebo v hlase rozumu a svedomia, ktoré samo vyrieka taký výrok a trest nad prestúpením zákona. Sv. Ján Zlatoústy píše: „Gréci (pohani), židia a kresťani — všetci vyznávajú: Boh je spravodlivý. A mnohí sú takí, ktorí zhrešili a predsi bez trestu odišli (na druhý svet), a mnohí, ktorí čnostne žili, zomreli po utrpení tisícorakých bied a nerestí. Jestli tedy Boh je spravodlivý, a nebolo by pekla, kde tedy udelí Boh týmto odplatu a tamtým trest?“ 2. Túto pravdu potvrdzuje aj písmo sväté. Tak už nábožný Job (10. 12.) vypráva o mieste kvílenia a temnosti, kde tôňa smrti prebýva a žiaden poriadok, lež večná hrôza. Tak Izaiáš prorok (30. 33.) hovorí, že peklo je hlboké a široké, a oheň, ktorý tam horí, je sťa syrková rieka dychom Pána zapálená. Spasiteľ náš výslovne praví, že tí, ktorí zlé činili, vôjdu do večných múk (Mat. 25. 46.), aby tam večným ohňom mučení boli. (Mat. 25. 41.) Spomína peklo a hovorí, že horí tam neuhasiteľný oheň, a bezbožníkov mučí červík, ktorý nikdy neumiera. 3. To isté učia a dokazujú všetci sv. otcovia a spisovatelia cirkevní. Tak na príklad sv. Augustín hovorí: „Nekonečná múdrosť Božia nám hovorí, že jestvuje peklo a že neobmedzená všemohúcnosť Božia tresce tam zatratených, zázračným síce, ale opravdivým spôsobom“.

V čom záležia muky pekelné?

O zavržených v pekle učí písmo sv. a cirkev sv., že tíže horia tam vo večnom a neuhasiteľnom ohni. (Mat. 25. 30.) Tento oheň — hovoria sv. učitelia cirkevní — nikdy nevyhasne, a dym jeho dvíha sa a vystupuje so stoletia na stoletie. „Ja vidím tento oheň“ — hovorí sv. Gregor — „sťa rozumom obdarený; činí rozdiel medzi hriešnikami a mučí každého zatrateného dľa spôsobu spáchaných hriechov“. Oheň tento páli, — ale obeť svoju nikdy nestroví, — dodáva nesmrteľnosti zatratencom, jako Kassiodor hovorí, a spôsobí muky, ktoré aj udržuje, — jako soľ, ktorá preniká mäso a od porušenia zachováva, jako Ježiš praví: „Jeden každý posolený bude ohňom“. (Mar. 9. 48.) Oheň tento nesvieti, necháva vo večitej tme zatratených. (Mat. 8. 12.) S ohňom týmto — dľa slov Kristových — spojený je červ, ktorí ustavične mučí zatratených a nikdy neumiera. Červ tento neni len hryzením zlého svedomia — hovoria sv. otcovia — ale hlavne postrádanie videnia Boha. Vždy a večne bude mučiť zatrateného tá myšlienka: Ztratil som Boha, to jediné, opravdivé a najvyššie dobré; a ztratil

som Ho vlastnou vinou, ztratil pre krátučký pôžitok, ztratil na veky! To je ten hlodavý červ, ktorý neprestajne mučí a zožiera zatratených; a toto je najhroznejšia, najneznesiteľnejšia muka. 3. A muky tieto trvajú večne, t. j. nikdy neprestanú. V pekle nenie viac „času“ — večnosť pohltla každý čas; a pýta-li sa zatratený po uplynutí million rokov: kolký je toto čas? dostane tú žalostnú odvetu: „Je večnosť!“ ...

Kto by sa nebál pekla, keď si na tieto muky len pomyslí, a nechránil by sa hriechov, ktoré človeka uvrhujú do pekla?! A predsa veľmi mnohí sú, na ktorých táto pravda jestvovania pekla žiaden účinok nemá, áno ktorí zapierajú peklo a vravia: Boh je láska a žiadneho zaľúbenia nemôže mať na trápení Svojich tvorov; On nemôže večnými mukami trestať hriechy, ktorých sa človek za krátučký čas života svojho dopustil. Avšak tí, čo tak hovoria, zapomínajú na to, že Boh je i spravodlivý, že Jeho láska a milosrdenstvo je síce vždy hotové odpustiť kajúcemu hriešnikovi, lež keď hriešnik dôsledne odmieta od seba lásku Božiu, nastupuje prísna spravodlivosť Boha; zapomínajú na to, že každý ťažký hriech, ktorý človek vedome a dobrovoľne pácha, je nekonečnou urážkou Boha, a za túto urážku musí hriešnik večný trest podstúpiť. Lebo prevrátená a zlostná vôľa, ktorú človek javí pri páchaní hriechu, a v nej umiera, zostáva prevrátenou a zlostnou aj vo večnosti, preto musí byť večne trestaná.

O kresťane milý, nepočúvaj také tláchanie; lebo takíto tlčhubovia pre zlostný svoj život musia sa obávať pekla, ktoré ich život zatracuje, a preto zapieraním pekla sa hľadia zbaviť strachu pred ním. — Avšak márne; lebo Ježiš, jazyk pravdy, nás uistil o tom, že **je** peklo, a slovo Jeho zostane pravdivým až na veky! Usiluj sa, aby si čnostným a zbožným životom ušiel peklu; preto — dľa rady istého svätého — sostúp v duchu svojom častejšie do pekla, pováž muky zatratených a toto rozjímanie nech ťa povzbudí, aby si vždy verne nasledoval Spasiteľa svojho, ktorý verným Svojim nasledovateľom radosti nebies zaslúbil.

Poučenie na dvadsiatu nedeľu po Svätom Duchu.

Vchod sv. omše je pokorná modlitba, ktorou vyznávame, že pre svoju neposlušnosť sme trestaní: „Všetko, čo si nám učinil, Pane, učinil si nám v pravom súde, — lebo sme zhrešili a neposlúchali sme príkazy Tvoje. Ale popraj slávy menu

Svojmu a učiň s nami dľa množstva milosrdenstva Svojho". (Dan. 3. 31.) „Blahoslavení nepoškvrnení na púti svojej: ktorí kráčajú v zákone Pána." (118. Žalm 1.) Sláva Otcu, i Synu, i Duchu Svätému, jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Modlitba cirkevná. Prosíme Ťa Pane, udeľ milostive služobníkom Svojim odpustenie a pokoj: aby aj od všetkých priestupkov boli očistení, aj bezpečnou mysľou Ti slúžili. Skrze Pána našeho, Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *z listu sv. Pavla k Efezanom h. 5., v. 15—21.*

Bratia! Hľaďte, jako by ste opatrne chodili, nie jako nemúdri, lež jako múdri, vykupujúc čas; lebo dni sú zlé. Preto nebuďte nerozumní, ale znajte, čo je vôľa Božia. A neopíjajte sa vínom, v ktorom je chlipnosť; lež buďte naplnení Duchom Svätým; rozmlúvajte sa vospolok v žalmoch a chválospevoch a v duchovných piesňach, prespevujte a plesajte v srdciach svojich Pánovi; vždy ďakujte za všetko Bohu a Otcovi v mene Pána našeho, Ježiša Krista. Buďte jedni druhým poddaní v bázni Kristovej.

Jaké spasiteľné nauky nám podáva tu sv. Pavel?

1. Poneváč nám čas podáva mnohé príležitosti a pokušenia k zlému, preto nesmieme čas ľahkomyseľne mrhať, ľahkomyseľne trávit, lež všemožne sa máme vynasnažovať, aby sme sa každého hriechu zavarovali. Kto o to nedbá, ten nemá vážnej vôle zachránit dušu svoju. 2. Naopak každý čas, každý deň a hodinu máme použit k tomu, aby sme poznali a plnili vôľu Božiu; lebo tak bude mať cenu pred Bohom každá hodina; a hojne nám ju odplatí. 3. Zvlášť máme sa chránit opilstva, lebo toto je prameňom nepočetných hriechov. 4. Na miesto divých, rozpustilých, hriešnych rozhovorov, spevov a kriku, ktoré sú s opilstvom obyčajne spojené, má kresťan radosť nachádzať v svätých piesňach a rozhovoroch, vzdávajúc Bohu vďaky a zvelebujúc Ho, a skutkami lásky kresťanskej Samému Kristovi slúžiac. Toto naučenie nasledovať máme najmä v nedelné a sviatočné dni, ktoré, jestli kresťanským spôsobom nezasvätíme, sú do pravdy „zlými dňami" — plné nebezpečenstva, plné hriechu, — dni predané diablovi.

Jako vykupujeme čas?

Jestli, dľa slov sv. Augustína, každý okamih — aj s časnou ztratou — vynaložíme na zadováženie si večných vecí, tedy

žiadnu príležitosť neopustíme, aby sme činili dobré, aby sme z lásky k Bohu pracovali a trpeli, aby sme život svoj polepšovali a v čnostiach sa vzmáhali.

Chceš-li vedeť, hovorí zbožný Kornelius à Lapide, jak drahý je čas: pýtaj sa zatratených, lebo títo to vedia zo skúsenosti. Vyndi, bohatý hodovníku, z priepasti pekelnej, a povedz nám, čo by si dal za jeden rok, za jeden deň, za jednu hodinu tohoto času? Odpovie nám: dal by som za ne celý svet, všetky radosti, všetky poklady, a vďačne bych znášal všetky muky. O kiežby mi len okamženie popriate bolo, aby som vrúcne ľutovať mohol za svoje hriechy, k odpusteniu mojich priestupkov; toto okamženie by som si vďačne kúpil za každú prácu, za každé pokánie, za všetky tresty, bolasti a muky, ktoré ľudia znášať musia v očistci a pekle a čoby stá, ba tisíce millionov rokov trvaly! O drahocenný okamih, od ktorého závisí celá večnosť! A koľko okamihov zanedbáš ty, milý kresťane, v ktorých by si mohol Bohu slúžiť, Jeho milovať, z lásky k Nemu konať všetko dobré a tým by si si mohol zadovážiť večné spasenie — a ty tieto drahé okamihy zanedbávaš! Pamätaj: **jedným okamžením času, dobre použitým, môžeš si nadobudnúť večné spasenie, ale ani celou večnosťou si nezadovážiš jedno okamženie drahého času!**

„Neopíjajte sa vínom, v ktorom je chlipnosť.“

Opilstvo je hnusný hriech, ktorý človeka i niže zvera ponižuje, olupuje ho o ľudskú dôstojnosť, plodí hriešne vzrušenie, smyselnú veselosť a pyšnú odvážlivosť, čím človek dokorán otvára brány každému hriechu. Aj sám v sebe je tento hriech ošklivý, je potvorou, ničiacou telo i dušu, — lež stáva sa ešte hnusnejším, keď zdraviciami a núkaním ešte aj iných staby nútime k opilstvu. A koľký je to hriech, keď sami napomáhame hrešenie iných, keď sami i dávame k tomu príležitosti! Dobre to znal už aj kráľ Osverus, a pri tej veľkej hostine v 1. hlave Ester opísanej, rozhodne zakázal iných nútiť piť. Nejeden kresťan by si mohol príklad brať od tohoto pohana, a musí sa stydieť pred ním, ktorý len pri svetle zdravého rozumu nahliadal, jak nespravedlivé je to druhých nútiť piť a ktorý niekdy pri súde zaiste povstane proti tým kresťanom, ktorí, ačkoľvek boli osvietení svetlom viery, predsi nechceli ani uznať tento hriech, ani sa ho chrániť. Preto aj prorok Jonáš (5. 22.) privoláva „beda“ tým, ktorí sú v pijatike „hrdinami“, a aj druhých opájajú. A sv. Augustín nás napomína, aby sme si nedržali za svojich priateľov tých, ktorí nás zdraviciami

svojími nepriateľmi Boha chcú učiniť, lebo opitý človek je nepriateľom Boha, ponevádž potupí v sebe podobenstvo Božie. (Obšírnejšie poučenie o opilstve viď na tretiu nedeľu po Svätom Duchu.)

Vzdychnutie. Najláskavejší Pane Bože! zo srdca mi je ľúto, že som dosaváď tak zle upotrebil ten čas, ktorý si mi poprial, aby som na spasení svojom účinkoval. Aby som dľa možnosti nahradil, čo som zameškal, obetujem Ti všetko, čo Ježiš Kristus, Tvoj milý jednorodzený Syn, môj Vykupiteľ a Spasitel, počas Svojho zemského života modlitbou, prácou a utrpením Svojím k Tvojej sláve a môjmu spaseniu zaslúžil, a vrúcne Ťa prosím, aby si nedostatok môj Jeho nekonečnými zásluhami nahradil a aby si všetko moje činenie a trpenie vďačne a láskave prijal.

Evanjelium *sv. Jána h. 4., v. 46—53.*

Za onoho času bol jeden kráľovský úradník, ktorému syn bol nemocný v Kafarnaume. Tento keď uslyšal, že Ježiš prichádza z Judska do Galiley, odišiel k nemu a prosil ho, aby prišiel a uzdravil jeho syna; lebo počínal umierať. I riekol Ježiš k nemu: Nevidíte-li divy a zázraky, neveríte! Praví mu kráľovský úradník: Pane, sostúp prv, nežli zomre syn môj. Ježiš mu riekol: Iď, syn tvoj žije! A človek uveril na slovo, ktoré mu Ježiš riekol a odišiel. A jako už sostupoval, prišli mu služobníci v ústrety a zvestovali mu, rečúc, že syn jeho žije. A vyzvedal sa ich na hodinu, kedy sa počal mať lepšie. I riekli mu: Včera o siedmej hodine prestala mu zimnica. A poznal otec, že to bola tá hodina, keď mu Ježiš riekol: Syn tvoj žije! A uveril on sám i celý jeho dom.

Nauky. I. Kráľovský úradník následkom choroby syna svojho a veľkej, slávnej povesti Ježiša, musel sa — dľa riadenia Božieho — ku Kristu Pánu obrátiť. Týmto chcel priviesť Boh kráľovského úradníka a rodinu jeho k pravej viere, aby verili v Syna Jeho, Ježiša Krista. Tým Boh hriešnikov k Sebe privádza a k obráteniu pohýna, že na nich, na ich dietky, na ich statok a iný ich majetok sosiela všeliake údery, nehody a nešťastia. Preto hovorí žalmista (118. 71.): „Dobre mi je, že si ma ponížil, aby som sa na-

učil pravdy Tvoje.“ A preto prosí Boha, aby zahanbil hriešnikov, aby hľadali slávu svätého mena Jeho. (82. Žalm 17.) A to sa aj splnilo na tých, o ktorých hovorí Dávid (15. Žalm 4.): „Rozmnožené boly ich slabosti: potom si pospiešili (k Bohu)“. Kiežby sme i my tak činili! Keď nás Boh neúrodou, povodňou, krupobitím, vojnou, drahotou navštevuje, len k tomu nás chce primäť, aby sme hriešny život už raz zanechali a k Nemu sa obrátili. A my čo robíme? Miesto toho, žeby sme sa k Bohu obrátili, utiekame sa k bobonám, zlým ľuďom a k diablovi; miesto toho, žeby sme sa úprimným pokáním od hriechu očistili, ešte nových hriechov sa dopúšťame svojou netrpezlivosťou, reptaním, preklínaním, opovážlivým posudzovaním a upodozrievaním, jakoby zlosť a nespravodlivosť druhých bola príčinou nášho nešťastia, našej nehody. Jaký konec to vezme, keď ani na požehnanie, ani na tresty Božie sa nepolepšujeme? Je síce pravda, že Boh niekdy aj na nevinných a nábožných sosiela úzkosti a biedy, a dopúšťa, že ich zlí ľudia zarmucujú a sužujú; avšak činí to len preto, aby skúmal ich trpezlivosť a lásku k Nemu, aby ich odvrátil od milovania sveta, od hriechu zachoval a aby im poskytol príležitosť k nadobudnutiu si zásluh pre nebesá; lebo zbožným slúži všetko k dobrému. (Rim. 8. 28.) Takýto cieľ a takýto spasiteľný účinok maly aj tie nehody,

ktoré Pán Boh na bohabojného Joba a staručkého Tobiáša dopustil. Či sa smieme tedy prirovnať k týmto bohabojným mužom, jestli kríže a trápenia nepoužijeme trpezlivosťou k svojmu prospechu; držíme-li tých ľudí, ktorých Boh k nášmu posväteniu používa, za svojich nepriateľov a nenávidíme ich?

II. Konanie, čin kráľovského úradníka, ktorý si tak veľmi bral k srdcu nemoc svojho syna a osobne išiel k Ježišovi, aby Ho o uzdravenie syna prosil, — poučuje nás, že aj my máme úprimnú sústrasť cítiť nad nemocou svojich príbuzných a priateľov a najvrúcnejšie prosiť Spasiteľa, aby im zdravie prinavrátiť ráčil.

III. Kristus kráľovskému úradníkovi povedal: „Nevidíte-li divy a zazraky, neveríte.“ Touto výpoveďou vyjadril Kristus dve pravdy: Vyslovil najprv to, že ľud židovský len v divy a zázraky chce veriť, kdežto Kristus s právom môže žiadať, aby aj bez zázrakov verili v Neho. Druhá pravda vzťahuje sa priamo na samého úradníka a toto bolo hodným potrestaním jeho nedokonalej viery; lebo keby bol opravdive veril, že je Kristus Syn Boží, nebol by Ho volal do domu svojho, ale jako ten stotník u Mat. 8. spomínaný, bol by veril, že Kristus jediným slovom Svojím, aj neprítomne môže syna jeho uzdraviť. Podobné pokarhanie zasluhujú tí kresťani, ktorí, keď im Boh v potrebe hneď zázračne nespomôže, tratia skoro všetku vieru a dôveru v Boha. Nakoľko sa nelúbi Bohu takáto nevera a malodušnosť, dokazuje tým, že takýmto maloverným odopiera Boh všetku Svoju pomoc a ochranu. (Sirach. 2. 15.) Ba sv. Ján hovorí o takýchto malovernýchi to, že po smrti mučení budú v plameňoch sirkového horiaceho mora.

IV. Dnešné sv. evanjelium jasne dokazuje i to, že dobrý príklad otca a hlavy domu koľký vplyv má na vieru a mravy celého domu, celej rodiny. Ajhľa, sotva prijal vieru tento kráľovský úradník, i hneď sa obrátil celý dom jeho a spolu s ním veril v Pána. Koľko dobrého by docielili a spôsobili u svojich podriadených a domácich otcovia a matky, keby im dobrým príkladom predchádzali, jako pobožnosťou, tichosťou, striezlivosťou, stydlivosťou, a keby na srdci mali čnostlivosť a mravnosť svojej rodiny a čeliadky. Ale naproti tomu, keď nedbajú o svojich, zapierajú vieru, — lebo odriekajú sa lásky, ktorá je známkou dobrého kresťana, — a sú horší od nevercov, ktorí kresťanské povinnosti neznajú. (I. Tim. 5. 8.) Lež aj dietky a podriadení majú v tomto ohľade svoje povinnosti, aby sa totižto aj oni usilovali prospievať v čnosti, v skrom-

nosti, tichosti, poslušnosti, pracovitosti atď., aby aj rodičom a predstaveným obľúbenou učinili tú vieru, ktorá ich k takejto čnosti učí a povzbudzuje.

Jako rástol vo viere tento kráľovský úradník?

1. Karhanie Kristovo ho nesklátilo a neodstrašilo, on tým vrúcnejšie opakuje svoju poníženú prosbu. 2. Pokarhaním sa poučil a sa polepšil; lebo jako Kristus vyriekol tie slová: „tvoj syn žije“, hneď uveril bez toho, žeby zázrak ten na vlastné oči bol videl. 3. Dôkladne sa presvedčil o zázraku zo svedectva sluhov svojich a bol vo viere svojej upevnený. 4. Ale poneváč viera v Krista Pána je nadprirodzeným darom Božím, za vieru svoju ďakoval práve milosti Pánovej, ktorý pôsobil v duši jeho a zázrakom prekliesnil milosti cestu do srdca jeho. — Pred očami našimi vznáša sa nielen tento, ale mnohé iné zázraky v sv. evanjeliume naznačené; známe sú nám aj tie mnohé zázraky, ktoré založenie, rozšírenie a udržanie cirkvi Kristovej sprevádzaly, — pri krste svätom aj my sme obdržali milosť opravdivej viery: koľkou vďačnosťou sme tedy Pánu Bohu za tieto dobrodenia zaviazaní?! Preto neohrožene sa pridŕžajme tejto viery, — rozmnožujme a upevňujme ju v sebe skutkami viery, nedajme sa mýliť nevercom, ktorí za našich časov tak veľmi rozširujú panstvo svoje!

Útecha pre nemocných a poučenie pre ošetrovateľov chorých.

„Pane sostúp, prv nežli zomre syn môj!“
(Ján 4. 49.)

Keď sa Bohu tak ľúbilo, že nás nemocou navštívil, 1. máme si dať zavolať spoľahlivého a — nakoľko možno — svedomitého a nábožného lekára; lebo to žiada Boh dľa slov písma svätého: „Synu v nemoci svojej daj miesto (= povolaj) lekárovi . . . ucti lekára pre potrebu, lebo jeho stvoril Najvyšší“. (Sir. 38. 11. 1.) 2. Jestli nemoc je nebezpečná, zavčasu máme do poriadku priviesť svoje zemské veci, aby sme sa tým ľahšie mohli zaoberať výlučne so záležitosťami duševnými a večnými. 3. Nemocný má žiadať svojich príslušných, aby ho zavčasu upozornili na nebezpečenstvo smrti a zavčasu aby ho dali zaopatriť sviatosťami umierajúcich. Pokrevní — žiaľbohu — sa často obávajú nemocnému toto povedať a ho nastrašiť, keby

o poslednom pomazaní a zaopatrení svätými sviatosťami hovorili. 4. Nemocný má sa svedomite skúmať, či nemá na svedomí nejaký cudzí majetok alebo nejaké tajné hriechy, — a jestli si je povedomý niečoho takého, má sa rýchle od toho očistiť úprimnou spoveďou a prinavrátením cudzieho majetku. Hriechy bývajú často príčinou nemoce, a snáď žiaden lekár nevylieči z nej človeka, kým je hriechom obťažený, lebo Boh nedáva k uzdraveniu Svojho požehnania, kým neni pokánim ukrotený. Tým menej môžme úfať pomoci, lež obávať sa časného i večného trestu, jestli v nemoci pomoc hľadáme v poverách, čarách, zaklínaní, čiže zariekaní atď., jako to kráľ Ochoziáš zkúsil, ktorého Boh smrťou zkáral, lebo v nemoci svojej útočište hľadal u modly Beelzebuba. (4. Kráľ. 1. hl.) 5. V nemoci máme sa utiekať k Bohu, aby nám nemoc k spaseniu slúžila, a svoje trpenie spojiť s trpením Ježiša Krista a celkom sa odovzdať do vôle Božej. 6. Aby sme v nemoci potešení boli, máme si pomyslieť, že Pán Boh nemoc lebo preto dopúšťa na nás, aby sme prišli k poznaniu svojej hriešnosti, alebo, ak sme nevinní, aby sme sa v trpezlivosti, pokore a láske cvičili a tak väčšie zásluhy si nadobudli. Preto riekol ten staručký reholník svojmu chorľavému spolubratovi, ktorý sa na chorľavosť sťažoval: Synu môj, ak si dobrým zlatom, nemocou sa zachováš, — ak si však tros kami obtiahnutý, budeš očistený. „Mnohí pri zdraví sú hriešni — píše sv. Augustín — ktorých nemoc by učinila čnostnými“; a sv. Bernard: „Lepšie je skrze nemoc dôjsť spasenia, než pri zdraví dôjsť zatratenia.“ — Aj to je mocným prostriedkom útechy v nemoci, predstavíme-li si Krista Spasiteľa na kríži, ktorý od hlavy do päty nič zdravého nemal na sebe. V takomto rozjímaní zvolával sv. Bonaventúra: „Pane! nechcem žiť bez choroby, keď Ťa tak strašne zraneného vidím“.

Pri ošetrovaní, opatrovaní nemocných máme pilný pozor dávať na to, aby sa stalo všetko, čo každý sám má v prípade nemoci vykonať dľa toho, čo sme vyššie povedali. Ale najhlavnejšie je, aby sme činili tak, jako kráľovský úradník činil: vynasnažovať sa máme, aby sme Pána Ježiša — v sv. sviatostiach privolali — prv, než by nemocný zbavený bol možnosti tieto sviatosti s úžitkom prijať. Diabol sa nevynasnažuje nič tak prekaziť, jako toto. Vzbudí v nemocnom namyslenie, že ešte dlhšie bude žiť, že sa istotne uzdraví. Úfa sa, že nemocného tým snadnejšie uvrhne do záhuby, preto ten ďalej odkladá s pokánim. A v tomto sú mu verne nápomocní tí,

ktorí zo strachu, že snáď naľakajú nemocného alebo mu na obtížnosť budú, zanedbajú kňaza zavčasu privolať. Ale to je hrozná láska, ktorá o dušu a večnosť prináša nemocného a strašnú zodpovednosť berie na seba. Kde ide o večnosť, žiadna starosť nie je veľká. Musíme si tedy voliť to najbezpečnejšie, lebo sa stav nemocného náhle zhoršiť môže a tak chorý bude neschopným svoje duševné veci usporiadať. Nemáme mu tedy tajiť nebezpečenstvo, v ktorom sa nachádza a kým je ešte pri pamäti, máme volať kňaza, ktorého si aj nemocný sám žiada, aby bol sviatosťami chorých zaopatrený. Však zato neumre skorej, ba ešte prospech bude mať z toho, lebo očistí sa od hriechov, ktoré snáď nemoc jeho zapríčinily, a snáď aj predošlé zdravie sa mu vráti, alebo aspoň posilnený bude, aby bolasti trpezlivejšie znášal, a ľahšie, bezpečnejšie a s väčšou útechou umieral. Tiež máme sa vynasnažovať, aby sme nemocného k odovzdaniu sa do vôle Božej povzbudili, a naplnili ho detinskou dôverou v pomoc Božiu. Predriekajme mu útechyplné modlitby, aby sme ho posilnili proti ťažkým myšlienkam a proti pokúšaniu diabolskému; máme mu častejšie umučenie (kríž) podať k pobúbeniu, — máme mu pripomínať sv. mená „Ježiš, Maria, Jozef“ a predpovedať alebo z knihy predčitovať — pomaly a nie veľmi nahlas — krátke vzdychy, častejšie ho prežehnať, svätenou vodou ho pokropiť, a nadovšetko za šťastné skonanie sa modliť, — ale nie plakať, nariekať a vykladať, čím mu len obťažujeme smrť, — ani márne reči s ním viesť o zemskych veciach, lebo tým je hatený vážne myslieť na Boha a spasenie duše svojej, a nemôže sa dobre pripraviť k tomu strašnému a nebezpečnému boju poslednému. Krem toho nesmieme v blízkosti nemocného trpieť tie osoby, ktoré už aj predtým k mnohým hriechom príležitosť dávali nemocnému, ponevádž snadno môžu byť na prekážke jeho úprimnému obráteniu a pokániu.

Skutočne niet vznešenejšieho skutku lásky kresťanskej, než nemocnému k šťastnému skonaniu pomáhať.

(O poslednom pomazaní viď poučenie na dvanástu nedeľu po Svätom Duchu.)

Vzdychnutie. O Ježiši, pravý lekáru duší našich, ktorý raníš a zase hojíš, ba často i telesnú nemoc dopúšťaš na nás, aby sme duševne zdraví boli: udeľ mi milosti, aby som každú nemoc dľa milosrdného úmyslu Tvojho k napomoženiu svojho večného spasenia trpezlive a s odovzdaním do vôle Božej znášal. „Ó Pane! tu ma páľ, tu ma rež: len ušetri ma vo večnosti“. Amen.

Poučenie na jedenadvadsiatu nedeľu po Svätom Duchu.

Vchod sv. omše pozostáva z modlitby Mardocheusovej — pestúna Estery, — ktorá sa v každej potrebe a úzkosti môže upotrebiť: „Všetko je v moci Tvojej postavené, Pane, a niet takého, kto by sa Tvojej svätej vôli protiviť mohol. Ty si utvoril nebesá a zem a čo je v objeme neba obsažené. Pánom všetkého si“. (Est. 13. 9. 10. 11.) „Blažení nepoškvrnení na púti svojej, ktorí chodia v zákone Pána.“ (118. Žalm 1.) Sláva Otcu i Synu, i Duchu Svätému, jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky i na veky vekov. Amen.

Modlitba cirkevná. Prosíme Ťa, Pane! chráň Ľud Svoj ustavičnou láskavosťou Svojou: aby pod Tvojou ochranou všetkých protivenství bol zbavený; a v dobrých skutkoch menu Tvojmu bol oddaný. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista Amen.

Čítanie *z listu sv. Pavla k Efezanom h. 6., v. 10—17.*

Bratia! Posilnite sa v Pánu a v mocnej jeho sile. Oblečte sa do zbroje Božej, aby ste mohli obstáť proti úkladom diabolským; lebo náš boj nie je (len) proti telu a krvi, lež proti kniežatom a mocnosťam, proti panovníkom sveta za tejto tmy, proti zlostným duchom v povetrí. Preto vezmite zbroj Božiu, aby ste sa mohli sprotiviť v deň zlý a dokonalí obstáť vo všetkom. Stojte teda, majúc opásané bedrá svoje pravdou, a oblečení do brone spravodlivosti, a nohy obuté do ochoty za evanjelium pokoja; predovšetkým chyťte sa štítu viery, ktorým môžete uhasiť všetky ohnivé strely nešlachetníkove a vezmite šišiak spasenia, a meč duchovný, ktorý je slovo Božie.

Vysetlenie. Sv. apoštol napomína nás tu k boju proti zlému. Preto poukazuje, I. na *našich nepriateľov,* ktorí nás k zlému svádzajú a II. na *prostriedky,* ktorými nepriateľov týchto neškodnými učiniť a premôcť môžeme.

I. Naši nepriatelia sú trojakí: *po prvé* naša zkazená príroda a požiadanie tela; *po druhé* zlí ľudia mimo nás a okolo nás. (Týchto dvoch nepriateľov označuje sv. apoštol slovami „telo a krv“.) *Po tretie* zlí duchovia, diabli. Tu učí sv. apoštol, že sú zlí duchovia, ktorí pred svojím pádom medzi „kniežatá a mocnosti“ (anjelov) patrili, a teraz sa vo vyšších vrstvách

vzduchu nachádzajú, hroznou zášťou a nenávisťou horia proti Bohu a ľuďom a usilujú sa nás k hriechu sviesť a nad tými, ktorí ich poslúchajú a zlé činia, tyransky panujú a potom pomocou týchto svojich privržencov a otrokov aj dobrých napádajú a k zlému svádzajú. Pokušenia, ktorými nás napádajú, sú nepočetné; mámia a klamú všeliakymi vidinami a predstavovaním zemského šťastia zlých, predkladajú zemské majetky, márnu slávu a smyselné pôžitky; smyselnosť vzbudzujú v nich, k netrpezlivosti, k nemiernosti v jedení a v pití, k skutkom nečistoty a chlipnosti; vzbudzujú pochybnosti oproti náboženským pravdám, hľadia zničiť kresťanskú nádej v Boha a v dosiahnutie večného spasenia, usilujú nás bojazlivými a váhavými učiniť, — ba pod rúškom zdanlive dobrého (na príklad skrze nemúdre horlenie, skrze lživú pobožnosť, skrze neopatrnú lásku k bližnému) odvracujú nás aj od skutočne dobrého a privádzajú k pádu. Niet tej kresťanskej čnosti, proti ktorej by títo zlí duchovia úklady nestrojili.

(Ďalšie poučenie o tomto predmete viď na prvú nedeľu pôstnu.)

II. Prostriedky, ktoré v tomto boji proti zlému nepriateľovi použiť máme, sú dľa učenia sv. Pavla nasledujúce. Predovšetkým máme Boha na pomoc vzývať. My sami sme slabí proti diablovi, — preto hovorí sv. apoštol: „Posilnite sa v Pánu a v mocnej sile Jeho“. Pevná dôvera, že Ježiš Kristus istotne nám bude v tomto boji pomáhať, a modlitba o milosť Jeho — to sú vždy mocné prostriedky proti zlým duchom. „Bdite a modlite sa, aby ste neprišli do pokušenia,“ praví Pán u Mat. 26. 41. Potom musíme odstrániť všetky príčiny, ktoré pôsobia, že diabol pokušením privádza človeka do hriechu. Takých príčin je šesť, menovite: 1. Váhanie medzi Bohom a svetom. 2. Nedostatok kresťanských čností. 3. Nedostatok dobrej vôle ku konaniu dobrého. 4. Falošné náhľady a zásady, ktoré sa s učením Kristovým nesrovnávajú. 5. Chabosť a klátivosť v boji proti zlému. 6. Podvodné hrozby a vábivé sľuby diabla. Proti týmto šiestim príčinám hriechu musíme šesť prostriedkov upotrebiť, ktoré sv. Pavel pod obrazom vojenského vystrojenia rimského vojaka uvádza 1. *Pás pravdy.* Vojenský pás bol znakom vojenskej prísahy a vernosti, ktorou sa vojak zaviazal, že vodcu svojho bude nasledovať. Tak aj kresťan verne sa má pridržať toho, čo pri sv. krste prisľúbil, že sa totiž odriekne satanáša; nemá a nesmie sa tedy klátiť medzi Kristom a Belialom. 2. *Obrnenie spravodlivosti.* Kresťanská spravodlivosť

záleží vo vládnutí všetkými čnosťami; kto má kresťanskú spravodlivosť, pokušenia ľahko odrazí. Ponížený ľahko prevýši pokúšania k pýche; krotký, tichý pokušenie k hnevu, nevrlosti a netrpezlivosti; naproti tomu ten, ktorý tieto čnosti nemá často býva proti týmže pokúšaný a ľahko podľahne pokušeniu. 3. *Obuv ochoty za evanjelium pokoja.* To je rozhodná vôľa a predsavzatie kresťana, že chce vždy a vo všetkom plniť vôľu Božiu, kadenáhle túže pozná. 4. *Štít viery.* Viera nás poučuje o všetkom, čo je ku kresťanskému životu potrebné, — a ukazuje, jak lživé sú zásady sveta, jak pravdivé učenie Kristovo! Koho viera vedie, ujde klamu a podvodu diabla a sveta. 5. *Sišiak spasenia.* To je kresťanská nádej vo večné spasenie a v dôveru v Boha; ona nám dodáva chrabrosti, sily a vytrvanlivosti v boji. 6. *Meč duchovný* je slovo Božie. Jeden z hlavných prostriedkov, ktorý aj Kristus v trojnásobnom pokúšaní proti diablovi upotrebil, záleží v tom, aby sme v pokušení slov sv. písma použili, na príklad v pokušení k malomyseľnosti: „Všetko môžem v Tom, ktorý ma posilňuje!“ V pokušení k pýche: „Pyšným sa Boh protiví, poníženým dáva milosť Svoju“. V pokušení proti dôvere v Boha: „Nebojte sa; lepší ste vy než vrabci — a aj vlasy na hlave vašej sú spočítané atď.“ — Užívanie podobných slov Božích, ba i vzývanie najsvätejšieho mena Ježiša majú v sebe mimoriadnu moc proti zlým duchom. — Zpytuj sa, milý kresťane, či si sa skutočne ozbrojil touto ochrannou zbrojou, ktorú sv. Pavel v dnešnom sv. čítaní nakladá a odporúča? Diabol, ktorý obchádza, jako revúci lev, hľadajúc, koho by pohltol, môže čoskoro, snáď ešte dnes priblížiť sa ti a práve tam ťa napadnúť, kde vidí, že si najmenej ozbrojený a chránený.

Evanjelium *sv. Matúša h. 18., v. 23—35.*

Za onoho času riekol Ježiš učeníkom svojim toto podobenstvo: Kráľovstvo nebeské je podobné človekovi kráľovi, ktorý chcel usporiadať počty so služobníkmi svojimi. A keď ich počal usporadovať, priviedli mu jednoho, ktorý mu bol dlžen desaťtisíc hrivien. A keď nemal čím zaplatiť, kázal ho jeho pán predať, i jeho ženu, i deti a všetko, čo mal, a zaplatiť. A padnul ten služobník pred ním, prosil ho a riekol: Pozhovej mi, a zaplatím ti všetko. A smilujúc sa pán nad týmto

služobníkom, prepustil ho, a odpustil mu dlžobu. Ale keď tento služobník vyšiel, narazil na jednoho zo svojich spoluslužobníkov, ktorý mu bol dlžen sto pätgrošníkov, a pochytil ho, hrdúsil ho a riekol: Zaplať, čo si dlžen! A jeho spoluslužobník padol pred ním, prosil ho a riekol: Pozhovej mi, a zaplatím ti všetko! Ale on nechcel; lež odišiel a uvrhol ho do žalára, dokiaľ nezaplatí dlžobu. A keď jeho spoluslužobníci videli, čo sa stalo, zarmútili sa veľmi, a prišli povedať svojmu pánovi všetko, čo sa prihodilo. Nato predvolal ho jeho pán, a riekol mu: Nešľachetný služobníku! Ja som ti odpustil všetku dlžobu, lebo si ma prosil; či si teda nemal smilovať sa i ty nad spoluslužobníkom svojím, jako ja smiloval som sa nad tebou? I rozhneval sa jeho pán a odovzdal ho mučiteľom, dokiaľby nezaplatil celú dlžobu. Tak i Otec môj nebeský učiní vám, jestliže jeden každý neodpustíte bratovi svojmu zo srdca svojho.

Kto sa rozumie pod kráľom a sluhami dnešného evanjelium?

Pod kráľom sa rozumie Boh a pod sluhami ľudia.

Čo znamená desaťtisíc hrivien, ktoré sluha nemohol zaplatiť?

Znamená tie nepočetné, ťažké hriechy, ktorými ľudia Boha obrážajú. Desaťtisíc hrivien dľa našich peňazí činí asi štyridsaťtri millionov korún (asi osem millionov dollárov); a Kristus len preto spomenul taký ohromný počet, aby ukázal, že človek nesmierne mnoho dlhuje Bohu a preto že človek ani nemôže sám splatiť podlžnosť svoju Bohu. Pod hrivnami môžu sa ešte rozumeť aj všetky hlavné a smrteľné hriechy, ponevráč nimi tak veľmi obrážame Boha, že ani smrťou svojou nemôžeme za ne Bohu zadosťučiniť. Ale Boh v nekonečnom milosrdenstve Svojom a pre zásluhy Krista vďačne odpúšťa hriešnikovi, keď len ľutuje nad hriechami a ponížene prosí Boha o odpustenie toho veľkého dlhu.

Ktoré sú hlavné hriechy a prečo sa tak nazývajú?

Hlavných hriechov je sedem a sú nasledujúce: 1. pýcha, 2. lakomstvo, 3. smilstvo, 4. závisť, 5. obžerstvo, 6. hnev, 7. lenivosť v službách Božích. — Hlavnými hriechami menujú

sa preto, lebo každý iný hriech, i ten najväčší zločin, z hlavných hriechov pochádza a je staby výrastom ich. O piatich z týchto hriechov sme už hovorili: tu máme hovoriť ešte o obžerstve a o lenivosti v službách Božích.

Čo je obžerstvo?

Obžerstvo je neporiadna žiadosť jedenia a pitia, nemierne požívanie pokrmu a nápoja. Obžerstvo je smrteľný hriech, ponevač tí, ktorí sú hriechu tomuto oddaní, len o tom myslia, o to sa starajú, a všetku svoju blaženosť len v jedení a pití nachádzajú; a ponevač táto hriešna žiadosť zaberá celú ich myseľ, na Boha, na nebesia, jako opravdivý cieľ zemského nášho života ani nepomyslia. Preto hovorí Kristus Pán o tom bohačovi: „Umrel boháč a pochovaný bol v pekle“. (Luk. 16.) A sv. Pavel o takýchto ľuďoch hovorí, že sú nepriateľmi kríža Kristovho, že brucho im je Bohom a konec ich zatratenie (Filip. 3. 19.); a korintským rozhodne píše, že opilci nebudú mať podiel v kráľovstve Božom. (I. Kor. 6. 10.)

Prečo sa menuje obžerstvo hlavným hriechom?

Ponevač z obžerstva mnohé iné hriechy pochádzajú, zvlášť neslušné reči a držanie sa. V obcovaní s osobmi druhého po-

hlavia plodí bezočivosť, chlipnosť, svady a bitky, mrhanie času a majetku. Hýrivci a opilci zneucťujú nedele a sviatky, mnohonásobne prestupujú príkaz pôstu, klamú svojich bližných, neplatiac im za to alebo nevrátiac im to, čo si od nich kúpili alebo požičali, — do biedy uvrhujú svoju rodinu, manželky a dietky a konečne stávajú sa zlodejmi. Telesne i duševne vychádzajú na vnivoč, nie sú viac v stave plniť svoje úradné povinnosti a nie sú viac schopní, aby slúžili Bohu a patričné povinnosti ľudské tu na zemi si plnili. — Uznaj, milý kresťane, ošklivosť tohoto hriechu, a pros Boha o posilnenie a milosť, aby si sa ho stále chrániť a varovať mohol!

Čo je lenivosť v službách Božích?

Je nechuť a ošklivenie si vecí, ktoré sa na Boha a naše duševné spasenie poťahujú. Lenivosť v službách Božích je smrteľný hriech, lebo takto lenivý človek hreší tým, že zúmyselne a povedome pohŕda Bohom, nestará sa o život večný, a zanedbáva tie prostriedky, ktoré sú k udržaniu priateľstva Božieho a k obsiahnutiu života večného potrebné. Hlavným hriechom je preto, ponevráč z neho pochádza nevrlosť, chladnosť a mrztosť oproti Božským veciam, zanedbávanie chrámu, zľahčovanie slova Božieho, nechuť k modlitbe, malomyseľnosť, a často aj zúfanie a samovražda. — Aby sme sa tohoto hriechu chránili, k tomu nás má vzbudzovať zvlášť tá myšlienka, jaký dobrý a mocný je Pán, ktorému sme povinní slúžiť, a jak skvelá je odmena, totižto kráľovstvo nebeské, čiže večná a nekonečná blaženosť, ktorá nás za služby naše očakáva.

Ktoré sú do neba volajúce hriechy?

Nasledujúce štyri: 1. dobrovoľná vražda; 2. hriech sodomský, čiže ten hnusný a protiprírodný hriech chlipnosti, ktorí Sodomiti páchali; 3. sužovanie chudobných, zvlášť vdov a sirôt; 4. zadržanie zaslúženej mzdy robotníkov a služobníkov. Tieto hriechy svedčia o veľkej zkazenosti srdca a staby k Bohu volajú o pomstu, to jest tieto hriechy Boh vždy strašne trestáva, jako to z príkladu Kaina, sodomitov atď. vidíme.

Čo znamená sto päťgrošníkov?

Sto päťgrošníkov — asi 30 kor. (6 doll.) dľa našich peňazí — znamená tie urážky, ktorými nás druhí urážajú, a ktoré v porovnaní s urážkami, ktoré proti Bohu páchame, zdajú sa byť len nepatrnou maličkosťou.

Čo chce tedy Ježiš povedať týmto podobenstvom?

Chce dokázať, že keď Boh je tak milosrdný oproti nám a tak ohromné dlhy, urážky nám odpúšťa, aj my musíme byť milosrdní a máme svojim bližným vďačne odpúšťať tie malé dlhy, urážky, ktorých sa proti nám dopúšťajú; kto ale tak nečiní, ani sám od Boha neobsiahne odpustenie, ba vyplní sa na ňom to, čo sv. Jakub apoštol hovorí (2. 13.): „Súd bez milosrdenstva tomu, kto nečiní milosrdenstvo!“ Odporúča sa nám tedy tu láska k nepriateľom a protivníkom.

Prečo hovorí Pán Ježiš, že pán rozkázal predať nielen dlžníka, ale i manželku a dietky jeho?

1. Ponevráč v tých časoch dlžníkovi nielen všetko, čo mal, odpredalo sa, lež aj on sám a celá jeho rodina boli predaní za otrokov, aby sa takým spôsobom celý dlh zaokryť mohol. V duchovnom smysle slová tieto môžu sa brať i tak, že nielen ten sám býva trestaný, ktorý hreší, lež aj tí, ktorý podiel berú na cudzích hriechoch. To má k výstrahe slúžiť zvlášť rodičom a hospodárom gazdom, ktorí pri hriechoch svojich podriadených mlčia, tieže prehliadajú, netrestajú, ba snáď ešte sami hrešiť kážu; — služobníkom a bratom — sestrám, ktorí jeden druhému k hriechu radia, pomáhajú, popudzujú, tieže neprekážajú, ba ešte zastávajú; vôbec všetkým, ktorí slovom, alebo skutkom, alebo zanedbaním svojich povinností prispievajú k tomu, že preto druhý človek hreší. 3. Kristus týmito slovami chce označiť aj veľkosť hriechu a zaslúženého trestu.

Kto berie podiel na cudzích hriechoch?

Ten, kto 1. iným k hriechu radí; 2. druhým hriešnu vec rozkazuje; 3. v hriechu s druhými súhlasí; 4. iných k hriechu dráži alebo popudzuje; 5. iných hriechy chváli; 6. hriechy druhých nekarhá a netresce; 7. hriechy druhých prehliada, odpúšťa; 8. iných hriechy zastáva; 9. na cudzom majetku účasť berie.

Ktorí sú tí, ktorí dlžníkov svojich hrdúsia a bijú?

Vôbec nemilosrdní, — a menovite tí, ktorí žiadneho shovenia nemajú oproti dlžníkom svojim, lež bez milosrdenstva, násilne a hneď žiadajú splatenie dlhu, čo hneď tí aj príbytky svoje a všetko musia odpredať; tiež aj tí, ktorí vdovy a siroty sužujú, — a predstavení, ktorí podriadených svojich prílišnými daňami utláčajú.

Ktorí sú tí, čo na týchto bezbožníkov u Boha žalujú?

Ich anjeli strážcovia, a vlastné svedomie, — ba i sám bezbožný skutok volá k Bohu o pomstu.

Prečo oddal pán sluhu po odpustení dlhu mučiteľom?

To sa dopravdy nestalo pre odpustené už hriechy — lebo Boh neolutúva Svoje dary, — lež pre jeho ukrutnosť a nemilosrdnosť, že spoluslužobníkovi svojmu nechcel odpustiť, ale ho bil a ukrutne zachádzal s ním. A táto ukrutnosť bola tým väčším hriechom, ponevráč z vďačnosti za práve obdržané dobrodenie, aj on mal odpustiť dlh spoluslužobníkovi svojmu. Preto bol oddaný tryznitelom, kým celý dlh svoj nesplatil, — čo u zatratených v pekle nestane sa nikdy, preto ich trest trvá na veky. — Chceme-li tedy vyhnúť tým hrozným mukám pekelným a obsiahnuť od Boha odpustenie svojich ťažkých hriechov, musíme aj my zo srdca odpúšťať svojim dlžníkom, t. j. svojim vinníkom.

Čo znamená zo srdca odpúšťať?

Znamená všetok hnev, nenávisť a pomstychtivosť vypúdiť zo srdca svojho a namiesto toho opravdivú a úprimnú lásku oproti nepriateľom svojim prechovávať v srdci svojom a túto úprimnú lásku aj zovňútornými znakami a preukázaním služby preukazovať. Nepriateľom svojim neodpúšťajú zo srdca tí, ktorí síce myslia a vravia, že žiadnu nenávisť necítia proti nim, lež vytvárajú ich zo spoločnej modlitby, pomoci, — jako môžu, vyhýbajú im, do reči sa s nimi nepúšťajú, nepozdravujú ich, ani nehľadia na nich, ani im v potrebe nepomáhajú. Nehovorme, že ťažko, ba nemožné je nepriateľovi zo srdca odpúšťať; lebo Boh nežiada od nás nemožnosti. A zjavne rozkázal, aby sme nepriateľom svojim zo srdca odpúšťali. (Mat. 18. 35.; 5. 44.) A či Kristus a svätí aj skutkom neplnili toto prikázanie? Alebo snáď my máme inakšie srdce, že by sme nemohli tak milovať, jako oni milovali? Áno, srdce naše je zlé, — a to bude príčinou, že ani Boh neodpustí naše mnohé a ťažké hriechy, jako aj my neodpúšťame bližným svojim.

Vzdychnutie. Popraj nám, Bože, milosti, aby sme proti bližným svojim milosrdní boli a niekdy aj od Teba milosrdenstvo obsiahli. Tiež zavaruj nás, aby sme nemali podiel na cudzích hriechoch alebo smrteľného hriechu sa nedopustili; a jestli sa nám to už prihodilo, daj, aby sme nad hriechami svojimi opravdivé pokánie činili a tak sa k večnému životu zachovali.

O shovievavosti a trpezlivosti.

Pozhovej mi a zaplatím ti všetko.
(Mat. 18. 26.)

Nežijeme medzi anjelami, ale medzi ľuďmi a všetci sme plní krehkostí, a kamkoľvek sa obrátime, všade sa stretáme s ľuďmi, ktorí nepríjemne účinkujú na nás. Ľudská slabosť objavuje sa nám tu v obmedzenosti, nevedomosti, tam zas v surovosti, nevzdelanosti, v slabosti rázu, vôbec v rozličných spôsoboch. Medzi takýmito okolnosťami, medzi takýmito ľuďmi vystavení sme mnohému pokušeniu a príležitosti k hriechu. Srdce naše naplňuje sa trpkosťou a nevoľou proti takýmto ľuďom a táto nevoľa a trpkosť snadno vybúši z nás v slovách a skutkoch. Ale touto prchkosťou prehrešujeme sa proti kresťanskej láske k bližnému, lebo snadne sa dopúšťame zlorečenia, svady a bitky; už tu na zemi premieňame si život v peklo a poneváč týmto obrážame Boha, utrácame Jeho otcovskú dobrotu a požehnanie.

Láska k bližnému tedy každú hodinu, každú minútu žiada od nás sebazaprenie a trpezlivosť. Boh je proti nám, proti našim slabostiam tak veľmi, tak nekonečne shovievavý: či aj my nemáme byť shovievaví a trpezliví oproti bližným svojim a ich krehkostiam? Ba áno! Len si povážme i to: čo nám osoží netrpezlivosť? Či napravíme ňou chyby a poklesky bližného svojho? Nie! ba práve naopak; stanú sa zátvrdlivými a odmietnu od seba aj najtrpezlivejšiu radu a napravenie.

Alebo netrpezlivosť uľavuje snáď trápenie? Odpoveď zase len znie, že: nie! Ba činí ich neznesiteľnejšími a olupuje dušu od každého úžitku z nich. Preto hovorí sv. Ján Zlatoústy: „Čo robíš? Človeče, zlorečíš Bohu, svojmu Dobrodincovi, Osloboditeľovi, Ochrancovi a Ošetrovateľovi? Nebadáš, že vrháš sa na kraj záhuby a uvrhuješ sa do bezodnej priepasti záhuby? Či zlorečením stáva sa ti trápenie znesiteľnejším? Nie; netrpezlivosťou a hriechami si len zväčšíš a zostríš bolasti a muky. Alebo nevieš snáď mlčať v trápení? Veď ti nekážem, aby si bol nemým! Ale miesto toho, žeby si zlorečil Bohu, mal by si Ho radšej chváliť a zvelebovať. Vyznaj hriechy svoje Bohu; volaj hlasom modlitby a hlasne chváľ Boha; tak znovu priblíži sa k tebe Boh milosťou svojou. Ale jestli sa Mu rúhaš a Mu zlorečíš, vtedy odháňaš od seba pomoc Jeho. Včuľ ťažký boj musíš viesť proti chorobe a chudobe, lež považ, že si Lazár tým zadovážil spasenie. Poneváč tak trpezlive znášal

biedu, pliagy, opustenosť, preto bol prenesený do lona Abrahamovho. Áno trpezlivosť v trápení je tak veľká čnosť, že ešte aj veľkých hriešnikov zbavuje tarchy hriechov; a človekovi, — už aj predbežne ospravedlnenému, v najväčšej miere zabezpečuje blaženosť nebeskú. Pre spravodlivého trpezlivosť v trápení je skvejúcou sa korunou, ktorá leskne sa od slnka jasnejšie; a pre hriešnika stáva sa prostriedkom smierenia.“ Nehovorme tedy, že chudoba, nemoc a nešťastie svádza človeka k zlorečeniu Bohu a k šomraniu proti Nemu. Nerozum, opovážlivosť, nedostatok bázne Božej nás vedú k nerozváženej kliatbe a každému inému hriechu. Prečo mohli s toľkou trpezlivosťou znášať tie hrozné trápenia Jób alebo Lazár? Aj my buďme trpezliví, jako oni, a tak aj my budeme účastní odplaty.“

Netrpezlivosti sa tým viac máme chrániť, poneváč táže obyčajne aj k iným hriechom svádza človeka: chudobný netrpezlivý kradne, hnevlivý zlorečí, repce proti Bohu, stáva sa lenivým v dobrom, a neusiluje sa prevýšiť prekážky čnosti atď. Preto beda tým, ktorí tratia trpezlivosť! (Sir. 2. 16.) Oproti tomu blahoslavení, ktorí stále zotrvávajú v trpezlivosti, lebo tým zachránia dušu svoju pre večný život (Luk. 21. 19.); poneváč trpezlivosť je koreňom a strážcom všetkých čností chráni človeka od hriechu, a činí ho dokonalým a hodným koruny nebeskej. (Jakub 1. 4.) Ale poneváč vlastnými silami nemôžeme byť trpezliví, prosme si od Boha milosť trpezlivosti nasledujúcou

modlitbou: Pane Bože! ktorý si trpezlivosťou Syna Svojho pýchu starého nepriateľa ponížil, udeľ nám milostive, aby v srdci svojom a duši svojej zbožnosťou mysleli sme na muky a smrť, ktorú Kristus Pán za nás podstúpil. Daj, Pane, aby s touto myšlienkou v duši svojej trpezlive znášali sme všetko, čo nám je protivné. Skrze tohože Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.“

Na dvaadvadsiatu nedeľu po Svätom Duchu.

Vo vchode omše sv. modlime sa s kňazom za odpustenie hriechov: „Patríš-li na neprávosť, Pane! Pane! kto vtedy obstojí? Ale u Teba je slutovanie Pane, Bože Izraela!“ (129. Žalm 3. 4.) „Z hlbokosti volal som k Tebe, Pane, — Pane, vyslyš hlas môj.“ (129. Žalm 1.) Sláva Otcu, i Synu, i Duchu sv., jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Modlitba cirkevná. Pane, útočište naše a sila: vyslyš nábožné prosby cirkvi Svojej, Sám Pôvodca pobožnosti, a udeľ: aby o čo dôverne prosíme, skutočne sme obsiahli. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *z listu sv. Pavla k Filippanom h. 1., v. 6—11.*

Bratia! Dúfanie máme v Pánu Ježišovi, že ten, kto začal po vás prácu dobrú, ju aj dokoná až do dňa Krista Ježiša; jako sa mne sluší, mysleť to o vás všetkých, preto že vás mám v srdci, ešte i vo svojich okovách a pri obrane i utvrdzovaní evanjelia, že vy všetci budete účastníkami radosti mojej. Lebo Boh mi je svedkom, jako po vás všetkých túžievam s útlou citlivosťou Ježiša Krista. A modlievam sa za to, aby láska vaša viac a viac rozhojňovala sa vo vedomosti a v každom porozumení, aby ste vyzkúsili, čo je lepšieho, a boli čistí i bez závady ku dňu Kristovmu, napluení ovocím spravodlivosti skrze Ježiša Krista, k sláve a chvále Božej.

Vysvetlenie. Tento list písal sv. Pavel z Ríma, kde pre vieru bol uväznený, obráteným obyvateľom mesta Filippi — v Macedonii. Filippinskí boli sa dozvedeli o uväznení apoštola a preto vyslali k nemu posla s podporou, a vyslovili mu svoju sústrasť a tešili ho. Zato im tu sv. Pavel ďakuje, a tiež aj Bohu činí vďaky, ktorý im tak láskavé smýšľanie vnukol, a výrazu dáva svojej nádeji, že ich Boh v tomto smýšľaní aj posilní. Potom im vyznáva svoju lásku k nim. „Ale aby nemysleli, že ich len pre poskytnutú podporu miluje a nie v sebe samých, praví: milujem vás v **srdci Kristovom.** To je práve toľko, jakoby povedal: dľa príkladu Kristovho, pre lásku Kristovu, t. j. lebo ste veriaci a milujete Krista. Nehovorí: v *láske Kristovej,* ale dôraznejšie v *srdci Kristovom,* jakoby povedal: milujem vás, jako váš otec, pre príbuzenstvo v Kristovi; lebo toto nám dáva nežné, láskou horiace srdce. Také srdce dáva Pán Svojim pravým služobníkom, — a takýmto, nie telesným, ale v Kristovi zažatým srdcom vás milujem.“ (Sv. Ján Zlatoústy.) Túto lásku dokazuje apoštol tým, že mnohé milosti im prosí od Boha a takto lásku láskou odpláca.

Poučenie o prímluvnej modlitbe čiže o apoštoláte modlitby.

„A modlievam sa za to, aby láska vaša viac a viac sa rozhojňovala.“ (Filip. 1. 9.)

Apoštol národov, sv. Pavel, v nezlomnom horlení za duše nebol spokojný s tým, že kázaním, pastierskymi listami a neunavnou prácou účinkuje na spasení duší, — s touto prácou apoštolskou aj ustavičnú modlitbu spojuje. Lebo dobre vedel, že ustávanie jeho len tak bude mať výsledok, ak Boh požehná a s milosťou sprevádzať bude prácu jeho. Lebo „ani kto sadí, ani kto polieva, nie je nič, ale Boh, ktorý dáva vzrastu“. (I. Kor. 3. 7.) Ale Boh žiada, aby sme Ho o požehnanie a milosť prosili. To je tá prímluvná modlitba, ktorá skutočne apoštolský účinkuje, lebo ona zúrodňuje namáhanie apoštolov, kňazov, misionárov a vôbec duchovných pastierov. Preto tak dôrazne odporúča ten istý sv. apoštol: „Napomínam vás, aby predovšetkým prosby, modlitby, prímluvy a vďakočinenia konaly sa za všetkých ľudí. Lebo toto je dobré a ľúbezné Bohu, Spasiteľovi nášmu, ktorý chce, aby všetci ľudia spasení boli“. (I. Tim. 2. 1.)

Preto nábožní kresťania vždy konali prímluvné modlitby, apoštolstvo modlitby, a síce tým horlivejšie, čím väčšie bolo utláčanie cirkvi a čím početnejšie nebezpečenstvá spasenia pre jej dietky. Touto prímluvnou modlitbou napodobňujeme Krista, ktorý za prvých tridsať rokov života Svojho to isté činil, v posledných troch rokoch s apoštolským účinkovaním spojil, a aj teraz v Sviatosti Oltárnej a v nebesiach „vždy žije, primlúvajúc sa za nás“ (Žid. 7. 25.) Týmto apoštolstvom modlitby vstupujeme do šľapaji požehnanej Matky Božej, ktorá na zemi, spolu s apoštolmi, „na modlitbe zotrvávala“ (Sk. ap. 1. 14.) a aj teraz je stálou „našou prostrednicou a prímluvkyňou“ na nebi.

O jak potešiteľné a povznášajúce je to pre každého kresťana, keď vie, že modlitbou svojou v stave je pohanov a bludovercov priviesť k poznaniu pravdy, hriešnikov k obráteniu, spravodlivých k vytrvanlivosti, pokúšaných k víťazstvu, váhajúcich a utlačených k posile, ubohé duše v očistci k vyslobodeniu, — že môže pôsobiť, aby práce a namáhania biskupov, duchovných pastierov a misionárov maly skrze požehnanie Božie žiadaný výsledok a aby odrazené boly útoky bezbožníkov

a nepriateľov cirkvi sv.! Na súdny deň bude zjavené, čo má ďakovať svet modlitbám nábožných duší, ktoré neraz zachytily trestajúcu ruku Pána, celé mestá zachránily od záhuby, mnohé slávne víťazstvá vyprosily, na beh sveta omnoho väčší vplyv maly, než mnohí mocnári a štátnici, ktorí sa domnievali, že vojskom svojím a múdrosťou svojou spravujú svet.

Ku cvičenu tohoto apoštolátu môžeš obetovať sv. ruženec, krížovú cestu, sväté prímanie, obetu omše sv. a iné dobré skutky, na príklad bohumilé plnenie povinností stavu, almužny, sebazaprenie atď.

Ešte mocnejšie účinkuje táto prímluvná modlitba, deje-li sa v spolku s inými, keď sa totižto viacerí ushovoria, že sa budú na istý určený úmysel modliť za spasenie duší. A takýto spolok už od rokov účinkuje, milliony údov počíta na celom svete, od rimského pápeža je potvrdený, mnohými odpustkami opatrený a na mnohých miestach zavedený. Tento spolok sa menuje: „*Apoštolát modlitby v spojení so Srdcom Ježišovým*“.

(Bližší vývod o tomto obsiahneš v redakcii „Posla Božského Srdca“ u Otcov Jezuitov v Trnave.)

Evanjelium *sv. Matúša h. 22., v. 15—21.*

Za onoho času odišli Farizei a radili sa, aby Ježiša podchytili v reči. I poslali k nemu učeníkov svojich s Herodianmi a riekli: Majstre, vieme, že si pravdomluvný a učíš cestu Božiu podľa pravdy, a nedbáš na nikoho, lebo nehľadíš na osobu ľudskú; preto povedz nám, čo sa ti zdá: či sluší dávať daň cisárovi, či nie? A poneváč Ježiš poznal ich zlosť, riekol: Čo mňa pokúšate, pokrytci? Ukážte mi peniaz daňový. A oni podali mu pätgrošník. I riekol im Ježiš: Čí je to obraz a nápis? Odpovedali mu: Cisárov. Nato riekol im: Dajte teda cisárovi, čo je cisárovo, a Bohu, čo je Božie.

Čo zavdalo farizeom pohnútku k tomu, že sa pýtali Spasiteľa, či slobodno cisárovi daň platiť?

Nasledujúca okolnosť: Židia, jako vyvolený národ, ktorého panovníkom bol Boh, mali len také poplatky dávať, ktoré k službe Božej, k udržaniu chrámu a kňazov boly určené. Odkedy však boli Rimanom poddaní, prinútení boli aj týmto,

t. j. rimským cisárom daň platiť. Z toho povstala medzi nimi otázka, či týmito poplatkami cisárovi — čisto svetským cieľom činenými — neurážajú sa práva Božie?

A nakoľko chceli farizei touto otázkou Krista Pána podchytiť?

Ich zámer bol tento: Jestli Kristus odpovie, že neslobodno daň platiť cisárovi, môžu Ho žalovať u rimského správcu, miestodržiteľa cisárovho, jako buriča a odbojníka; — jestli ale povie, že treba túto daň platiť, vzbudia u ľudu nenávisť proti Nemu, lebo ľud bol náramne rozhorčený proti náramným farchám dane.

Prečo farizei Spasiteľa tak veľmi chválili, že je pravdomluvný atď.?

Táto chvála bola úplne oprávnená; lebo Ježiš tak otvorene, tak rozhodne, bez všetkých okolkov, bez ohľadu na náklonnosť ľudskú učil, že to ani sami farizei nemohli zapierať. Ale včuľ len pokrytecky mluvili, aby úlisnými rečami Ježiša k nerozmyslenému výroku priviedli a potom mu uškodili.

Kto je podobný týmto pokrytcom?

Všetci tí, ktorí, aby blížneho svojho oklamali, ukazujú sa z vonku nábožnými a svätými, kdežto vnútorne sú plní zlosti,

ktorí majú na jazyku med a v srdci jed a upichnú jako škorpion, keď sa človek najmenej nazdáva. Ponevác pokrytectvo je prameňom mnohých hriechov (Mat. 23), preto aj Kristus hroznú kliatbu naň vyslovil. Pokrytci sú príbuzní Kainovi, Joabovi, Judášovi, z ktorých prvý úkladne zavraždil brata, druhý bratanca, Amasa, a tretí bozkom zradil svojho Božského majstra. Lepší je otvorený zjavný nepriateľ, pred ktorým sa môžeme chrániť, než pokrytecký priateľ, pred ktorým sa nemôžme mať na pozore. Takí falošní ľudia sú prekliati od Boha. (Mal. 1. 14.) „Dvojjazyčné ústa sú ošklivé pred Bohom.“ (Prisl. 8. 13.) „Srdcami pokrytcov vládne mlčky diabol, a pokojne spočíva v nich, ale im nedá pokoja,“ hovorí sv. Gregor; a sv. Hieronym píše: „Pretváraná svätosť je dvojnásobná zlosť“. Chráň sa tedy, milý kresťane, hriechu pokrytectva, ktoré je Bohu tak protivné; radšej sa usiluj, aby si úprimný bol oproti Bohu, oproti sebe samému a oproti bližnému a aby si v pravej pokore kráčal pred obličajom Božím.

Prečo si pýta Ježiš ukázať peniaz a prečo sa dopytuje na obraz a nápis na ňom?

Aby spolu prinútil tázajúceho sa, žeby si sám dal odpoveď; lebo peniaz s obrazom a nápisom zemepána jasne dokazoval, že zem, krajina prináleží cisárovi. A komu krajina patrí, tomu obyvatelia nielen *smú,* ale aj *povinní sú* daň platiť a poslúchať. Svojou odpoveďou: že peniaz nosí obraz a nápis cisárov, farizei sami uznávajú, že cisár je ich skutočným pánom. A tým bola aj sama otázka riešená, či je slobodno daň platiť cisárovi, preto Kristus jednoducho mohol odvetiť: Dajte tedy cisárovi, čo je cisárovo, čo mu následkom toho patrí. Nemohli tedy Ježiša obviňovať jako buriča a odbojníka proti cisárovi.

Prečo dodal Ježiš tie slová: **„Dajte Bohu, čo je Božie“?**

Aby im na vedomie dal, že židia, ačkoľvek v časnom ohľade pod cudzím panstvom stoja, predsa neprestali byť spolu aj poddanými Božími, že sú nasledovne aj teraz zaviazaní v mravno-náboženskom a cirkevnom ohľade všetko tak plniť, jako predtým, kým ešte z vlastného národa mali panovníkov. Platením dane svetským vladárom nebol narušený Božský zákon ľudu židovského. A ponevác týmto uznal Ježiš všetky prednosti a práva ľudu, jako národa smluvy Božej a prízvukoval aj povinnosti odtiaľ vyplývajúce, preto farizei ani v oči ľudu nemohli nič vytýkať Spasiteľovi. Tak prefal Ježiš Božskou

múdrosťou a pravdou tie osídla, do ktorých Ho farizei chytiť chceli.

Čo sa ešte učíme z odpovede Kristovej?

Kristus sa nedal ani lichotením a hrozbou odstrašiť od konania a vyslovenia pravdy, vždy a všade, kde to potreba vyžadovala. Svojou neohroženou odpoveďou znovu dokázal, čo aj farizei uznali, že je pravdomluvný, že cestu Božiu dľa pravdy vyučuje a nedbá na nikoho.

Kresťani by mali v tomto obzvláštne nasledovať Spasiteľa a nemajú sa dať tak ľahko odstrašiť od pobožnosti a konania čnosti ohľadami ľudskými a tým strašidlom: čo by ľudia povedali? Čo nám má na tom záležať, čo si pomyslia alebo čo povedia o nás ľudia, keď sa len Bohu ľúbime! Len Ten nám môže skutočne osožiť alebo škodiť; preto len Jeho sa máme báť, jako Kristus praví (Mat. 10. 28.): „Nebojte sa tých, ktorí zabíjajú telo, ale dušu nemôžu zabiť; ale radšej bojte sa tých, ktorí aj telo aj dušu môžu zatratiť do pekla".

Jak pošetile tedy konajú tí, ktorí z bázne, že sa nebudú páčiť istým ľuďom, okúňajú sa Bohu slúžiť a nábožnosť vykonávať, áno ktorí sa tak ďaleko dajú priviesť, že hrešia a Boha obrážajú; ktorí, aby sa druhým zalichotili, utláčajú chudobných a opustených, — držia sa novej a pohoršlivej „módy" a obyčajov; v zakázané dni mäso jedia alebo iným dávajú jesť; hriešne piesne spievajú, alebo, čo je ešte horšie, neostiechajú sa žarty si tropiť zo svätých vecí, aby iných k smiechu pohli alebo za vtipných považovaní boli! — Pros každodenne Boha, aby ťa strachu ľudského pozbavil a pravou bázňou Božou naplnil, ktorá je počiatkom všetkej múdrosti.

O cene a vznešenosti duše.

„Čí je to obraz?" (Mat. 22. 20.)

To by sme sa častejšie aj samých seba mali opýtať, zvlášť keď nás diabol k hriechu svádza a už-už sme na tom, že dušu svoju hriechom poškvrníme a tak zatratíme. Koho iného by bol ten obraz, než Boží, sťa krvou Kristovou namaľovaný? A my máme poškvrniť a pošpiniť tento obraz? Bože chráň! Veď medzi všetkými tvorami, krem anjelov, niet krajšieho, niet slávnejšieho, než je duša ľudská milosťou Božou ozdobená. Pre ňu obetoval Kristus život Svoj, čo by nebol učinil ani za všetky statky a poklady zeme. A ešte mnohí sa najdú medzi

nami, ktorí nevážia dušu svoju, nevedia pochopiť jej vysokú cenu a za okamžitý pôžitok ju predávajú a poškvrňujú. Koľká to slabosť a prevrátenosť! Veď keď na telo vynakladáme toľkú starosť a tak si ho vážime, že nehľadiac na ustávanie, ustavične ho zdobíme a mazneme, čím väčšou povinnosťou je, aby sme sa starali a ochraňovali dušu svoju, obraz to Boží? Čím viac máme čnosťami ozdobovať dušu svoju, aby sme si zaslúžili milosť Božiu a spasenie večné?

Poučenie na triadvadsiatu nedeľu po Svätom Duchu.

Poznámka. Jestli od Turíc po odvent je len triadvatsať nedieľ, táto nedeľa vystane a nasledujúca je vždy poslednou.

Vchod omše sv. nás potešuje a posmeľuje k dôvere oproti Bohu, ktorý je tak láskavý k nám a nedá nám v súžení hynúť: „Myslím myšlienky pokoja a nie súženia, praví Pán. A budete ma vzývať a Ja vás vyslyším a zpiatky privediem zajatcov vašich zo všetkých národov“. (Jer. 29. 11. 12. 14.) „Požehnal si, Pane, zem Svoju, odvrátil si zajatie Jakubovo.“ (84. Žalm 1.) Sláva Otcu, i Synu, i Duchu Svätému, jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Modlitba cirkevná. Odpusť, Pane, zlosti národov Svojich: aby sme dobrotou Tvojou zbavení boli sväzku hriechov, ktoré sme si slabosťou svojou pritiahli. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *z listu sv. Pavla Filippänom h. 3., v. 17—21 a h. 4., v. 1—3.*

Bratia! Buďte nasledovníkmi mojimi a pozorujte na tých, ktorí chodia tak, jako máte príklad na nás. Lebo mnohí obcujú, o ktorých som vám často hovoril a včuľ i s plačom hovorím, že sú nepriatelia kríža Kristovho, ktorých konec je zahynutie, ktorým Boh je brucho, ktorí sa chvália haňbou svojou a starajú sa o pozemské veci. Naše však obcovanie je v nebesiach, odkiaľ i očakávame Spasiteľa Pána nášeho, Ježiša Krista, ktorý premení telo nízkosti našej, aby bolo pripodobnené telu jeho slávy podľa toho účinku, ktorým si aj môže podmaniť všetko. Preto, najmilejší a najprežiadanejší bratia moji, vy moja radosť a koruna moja, tak stojte v Pánovi, najmilejší! Prosím Evodiu a žiadam Syntychu, aby jednako smýšľaly v Pánovi. Taktiež

prosím i Teba, verný súdruhu, pomáhaj tým, ktorí so mnou pracovali pre evanjelium.

Vysvetlenie. Sv. apoštol predstavuje nám život, jako putovanie, ktorého cieľom sú nebesia. Aby sme ta doputovali 1., potrebné je, aby sme sa chránili cesty širokej, po ktorej kráčajú tí, ktorí len pôžitky zemské milujú a vyhľadávajú, len telu slúžia a zlým chúťkam jeho, o kresťanskom sebazaprení a nasledovaní Ukrižovaného nič vedieť nechcú. Ktorí tak putujú, na konci svojho života najdú večné zatratenie. Mnoho je takých, hovorí sv. apoštol, a oplakáva ich zaslepenosť. 2. Potrebné je, aby sme sa úzkej cesty pridŕžali, na ktorej nás apoštolovia a iní svätí predchádzali, — máme hľadieť na ich príklad a čnosti ich nasledovať. 3. Potrebné je, aby sme cieľ svojho putovania stále pred očami mali, naň často mysleli, a túžbu za ním v sebe vzbudzovali, — tak bude putovanie naše skutočne nebeským. 4. Potom máme v sebe vzbudiť vieru a nádej na tú slávu, ktorá má byť niekdy podielom aj tela nášho, jestli ho odtiahneme od služby hriechu a službe Božej obecáme. 5. „Pevne musíme stáť v Pánovi," že s dôverou v Jeho milosť nedáme sa odstrašiť od ťažkostí zemského putovania, lež stále napred kráčame po ušliapanej ceste kresťanského života. 6. Konečne musíme so všetkými, ktorí po tejto ceste s nami putujú, v láske a svornosti žiť, vzájomne sa podporovať, menovite tých, ktorí nám na tejto púti duševnú pomoc poskytujú, jako rodičov, učiteľov, kňazov atď. — Skúmaj sa, či si na pravej ceste k nebesám, a či tvoje žitie zodpovedá predpisom sv. apoštola.

Vzdychnutie. Pane Bože! kiežbych i ja rieknuť mohol so sv. Pavlom: svet mi je ukrižovaný a ja svetu. (Gal. 6. 14.)

Evanjelium *sv. Matúša, hl. 9., v. 18—26.*

Za onoho času, keď Pán Ježiš k zástupom mluvil, hľa, kniežа pristúpivše, klaňalo sa Mu, hovoriac: Pane, dcéra moja teraz umrela; ale poď, vlož na ňu ruku Svoju, a bude živá. A Ježiš vstav, išiel za ním, i učeníci Jeho. A hľa, žena, ktorá na krvotok trpela od dvanástich rokov, pristúpivše od chrbta, dotkla sa podolku rúcha Jeho. Lebo riekla sama v sebe: Ak len dotknem sa rúcha Jeho, uzdravená budem. A Ježiš obrátil sa, a uzrev ju, riekol: Dúfaj, dcéro, viera tvoja ťa uzdravila. I ozdravela v tej chvíli. Príduc ale Ježiš do domu kniežaťa a uzrúc píska-

júcich na píšťalách a zástup hlučiaci, riekol: Odídite, lebo neumrela dievka, ale spí. A posmievali sa Mu. A keď bol zástup vyhnaný, vnišiel dnu, a chytil ju za ruku; a dievka vstala. A rozniesol sa chýr o tom po celej zemi.

Nauky. I. Detinská bola viera, neobmedzená dôvera, hlboká pokora a poníženosť tejto ženy a preto aj dosiahla zdravie. Pouč sa z toho, jak milá je Bohu detinská viera, pevná dôvera a opravdivá poníženosť; — nech je každá modlitba tvoja preniknutá týmito čnosťami a dozaista obsiahneš, čo žiadaš, ak ti je to ináč prospešné k spaseniu.

II. Nábožný Ludvik de Ponte jednanie tejto ženy poťahuje na naše chovanie sa pri svätom prímaní a hovorí: „Kristus v najsvätejšej Sviatosti Oltárnej závojom sviatostných spôsobov a chleba zahalený chcel s nami zostať, aby každý, kto sväté Jeho telo a krv prijíma a tým do potyku s Ním prináša dušu svoju, oslobodený bol od krvotoku zlých žiadostí. Chceš-li tedy obsiahnuť zdravie duše, jako táto žena obdržala zdravie tela, musíš ju napodobňovať. V najhlbšej pokore, s najpevnejšou vierou v Jeho moc a dobrotu prijímaj telo a krv Kristovu a aj v tebe vyschne prameň hriechu, zlé zažiadanie.

III. Hrajúcim na píšťalách a hlučiacemu zástupu Ježiš

riekol, že nezomrela devečka, ale spí. Ona síce skutočne umrela, ale poneváč priam mala byť zase k životu vzbudená, mohla byť aj za spiacu považovaná. Poneváč Ježiš už toľké zázraky učinil a už bol vzkriesil aj mládenca naimského, boli by mohli dobre rozumeť slovám Kristovým, keby boli mali vieru; aspoň by si boli mali viac vážiť slov veľkého Divotvorcu. Ale oni sa nazdávali, že to lepšie vedia, než Ježiš a vysmiali Ho pre reč Jeho. Tak obyčajne konajú ľudia telesne smýšľajúci, tak sa chovajú oproti kňazom a sluhom Božím, keď ich títo slovom a príkladom napomínajú, aby pohŕdali slávou, bohatstvami a pôžitkami, a aby milovali chudobu, pokoru a sebazaprenie; lebo to im je nepochopiteľná a nenávidená reč, nad ktorou sa smejú a žarty vystrájajú, to isté činia aj vtedy, keď slyšia, že smrť je spánok, z ktorého v svojom čase máme precítnuť a pred súd Boží sa dostaviť. Ale beda, beda posmievačom! Sú ošklivosťou pred Bohom (Prísl. 3. 32.), ktorý jednúc požadovať bude všetky duše nimi svedené. Nedaj sa tedy mýliť takým posmievačom v svojej prítulnosti k sv. večere, v zjavnom vykonávaní tejže a čnostnej horlivosti; pamätaj na slová Kristove: „Kto ma zapre pred ľuďmi, toho i Ja zaprem pred Otcom mojím, ktorý je v nebesiach". (Mat. 111. 33.) Teš sa s Ježišom, ktorý bol pre teba posmievaný a obrážaný.

IV. Kristus len po odstránení pískačov a hlučiaceho ľudu vzkriesiel devečku túto. Podobne obrátenie a vzkriesenie duše nemôže sa stať medzi krikom a hlukom časných starostí a márnych rozkoší a radostí.

Poučenie na štyriadvadsiatu a poslednú nedeľu po Svätom Duchu.

Poznámka. Táto nedeľa je vždy posledná, čoby aj viac nedieľ bolo po sv. Duchu, jako štyriadvadsať, — lebo v tom páde medzi triadvadsiatu a štyriadvadsiatu nedeľu vsúvame tie nedele, ktoré boly vystaly po troch kráľoch. (Viď tedy piatu a šiestu nedeľu po troch kráľoch.)

Vchod omše sv. je ten istý, jako na triadvadsiatu nedeľu.

Modlitba cirkevná. Vzbuď, prosíme Ťa, Pane, vôľu veriacich Svojich: aby ovocie Božského diela tým vrúcnejšie nasledujúc, tým väčšie postriedky dobrotivosti Tvojej obsiahli. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *z listu sv. Pavla ku Kolossanom h. 1., v. 9—14.*

Bratia! Neprestávame modliť sa za vás a prosiť, aby ste boli naplnení poznaním vôle Božej vo všetkej múdrosti a duchovnej rozumnosti; aby ste chodili hodne a ľúbili sa Bohu vo všetkom, aby ste vydávali ovocie každým dobrým skutkom a rástli v poznaní Boha; aby ste boli mocou jeho slávy, posilnení všetkou silou, ku každej trpezlivosti a ústuplivosti s radosťou, a aby ste ďakovali Bohu Otcovi, ktorý učinil nás hodnými podielu na dedictve Svätých vo svetle, ktorý vytrhol nás z moci temnosti a preniesol do kráľovstva najmilejšieho Syna svojeho, v ktorom máme vykúpenie skrze jeho krv, odpustenie hriechov.

Poučenie. Stojíme na konci cirkevného roku. V tomto roku znovu sa vykonalo pred zrakom naším *„dielo vykúpenia“*, nielen jako pamiatka, ale pre tých všetkých, ktorí napomínanie cirkvi sv. nasledovali, aj s hojným ovocím a milosťami. Cirkev svätá dnešným sv. čítaním obracia zrak veriacich na minulosť a aj na budúcnosť, na ďalší kresťanský život. Sv. apoštol upomína nás na to, čo už vykonal Boh na nás: oslobodil nás z temnosti, z moci hriechu a diabla, a čo je ešte nekonečne viac, preniesol nás do kráľovstva Syna Jeho lásky, do detinstva Božieho a dá nám podiel na dedictve svätých, na blaženosti večnej. To je to veľké „Božské dielo vykúpenia“, ktoré sa behom cirkevného roku na každom pravom a živom údovi cirkvi katolíckej uskutočnilo, obnovilo a potvrdilo. Preto prvou našou povinnosťou je: „ďakovať Bohu Otcu“, ktorý tak veľkú vec učinil na nás. — Aj k ďalšiemu kresťanskému životu napomína nás cirkev sv. slovami apoštola, 1., aby k zabezpečeniu svojho spasenia, k obdržaniu „podielu v dedictve svätých“ stále sme sa vynasnažovali vždy lepšie poznávať vôľu Božiu a múdrosťou Ducha sv. vždy viac pochopovať večné pravdy a účel kresťanského života. Čo tak dosiahneme, jestli v novom cirkevnom roku ešte vrúcnejšie prilneme k napomínaniu cirkvi 2. Dľa poznanej vôle Božej máme aj žiť, aby sme boli *„Boha hodní, a ľúbili sa Bohu vo všetkom“*, a aby každým dobrým skutkom nadobudli sme si hojnejšieho ovocia zásluh. 3. Aj v ďalšom kresťanskom živote máme ešte mnoho činiť, mnoho trpieť pre Boha. Pokušeniu musíme odporovať, zlé vykoreniť, dobré a sväté nasledovať, nenávisť sveta a zkúšky čnosti trpezlive a vytrvanlive znášať. Toto však presahuje ľudské sily. Preto máme všetky prostriedky použiť, aby sme „posilnení

boli všetkou silou Božou". K dosiahnutiu tohoto najistejším prostriedkom — krem prímania sv. sviatostí a slyšania slova Božieho — je *modlitba,* — modlitba za seba i za iných. Preto poukazuje cirkev na príklad na sv. Pavla, ktorý dľa vlastného soznania v tomto sv. čítaní neprestával sa modliť a prosiť o všetky tieto milosti pre veriacich. — Preto častejšie opakuj vyššiu modlitbu cirkvi o milosť, aby si sa vždy v hojnejšej miere stával účastným ovocia diela vykúpenia.

Evanjelium *sv. Matúša h. 24., v. 15—35.*

Za onoho času riekol Ježiš učeníkom svojim: Ked uzrete ohavnosť spustošenia, predpovedanú skrze Daniela proroka, že stojí na svätom mieste (kto číta, nech porozumie), vtedy tí, čo sú v Judsku, nech utekajú na vrchy; a kto je na streche, nech nesostupuje, aby si vzal niečo z domu; a kto je na poli, nech sa nevracia, aby si vzal kabát. A beda ťahotným, a tým, ktoré dojčia v tie dni. A modlite sa, aby útek váš nestal sa v zime alebo v sobotu. Lebo bude tenkrát veliké súženie, jakého nebolo od počiatku sveta až dosiaľ, ani nebude. A keby neboly ukrátené tie dni, nebol by zachránený žiaden človek; ale pre vyvolených budú tie dni ukrátené. Keby vám tenkrát niekto riekol: Hľa, tuto je Kristus, alebo tamto, neverte. Lebo povstanú nepraví Kristovia a nepraví proroci, a budú činiť veliké divy a zázraky, tak že by i vyvolení (keby bolo možné) boli uvedení do bludu. Hľa, predpovedal som vám to. Preto, keď vám rieknu: Hľa, je na púšti, nevychádzajte; hľa, je v príbytkoch, neverte! Lebo jako blesk vychádza od východu a ukazuje sa až na západ, tak bude i príchod Syna Človeka. Kdekoľvek bude telo, tam shromaždia sa i orli. A hneď po súžení tých dní slnko sa zatmí a mesiac nevydá svoje svetlo, a hviezdy budú padať s neba, a sily nebeské budú sa pohybovať. A vtedy zjaví sa znamenie Syna Človeka na nebi; a vtedy všetky pokolenia zeme budú kvíliť, a uzrú Syna Človeka prichádzať v oblakoch nebeských s veľkou silou a velebnosťou. A pošle anjelov svojich s trúbou, a s velikým hlasom, a shromaždia jeho vyvolených od

štyroch vetrov, od končín nebies až do ich končín. A od stromu fíkového učte sa podobenstvo: Keď ratolesť jeho omladne a listy pučia, viete že blízko je leto; tak i vy, keď uzrete toto všetko, vedzte, že je blízko pred dverami. Amen, pravím vám: Toto pokolenie nepominie, kým sa toto všetko nestane. Nebo a zem pominú, ale slová moje nepominú.

Vysvetlenie.

Ohavnosť spustošenia, o ktorom Daniel (9. 27.) a Kristus Pán vyprávajú, je v prvom rade zneuctenie chrámu a mesta jeruzalemského skrze odbojných židov a pohanských Rimanov. Odbojní židia hnusnými hriechami, nespravodlivosťou a lúpežami a Rimani stavaním modál sa dopustili najošklivejšej svätokrádeže. Spustošenie Jeruzalema stalo sa o 40 rokov po smrti Ježišovej, a síce — jako židovský dejepisec spomína — tým najstrašnejším spôsobom. Dľa svedectva sv. Lukáša Ježiš toto predpovedá v sv. evanjeliume (21. 20.), a pritom mluví aj o konci sveta, čoho obrazom bolo spustošenie Jeruzalema. (Viď na I. ned. adv.) Cirkev sv. aj na konci cirkevného roku čítava evanjelium o poslednom súde, jako na začiatku cirkevného roku, aby kresťanov opätovne upozornila na súdny deň, a tak ich od hriechu odstrašila.

„Povstanú nepraví Kristovia a nepraví proroci.“ Takíto boli počas židovskej války dla Jozefa Flav.: Eleazár, Ján, Šimon atď. Títo pod tou záminkou, že chcú pomôcť židom, ešte do väčšieho nešťastia vrhli židov. Pred koncom sveta takýto bude ten falošný messiáš, čili Antikrist aj so svojimi stúpencami. Tohoto nazýva sv. Pavel (II. Thes. 2. 3.) pre jeho diabolskú zlosť a ukrutnosť človekom hriechu, synom zatratenia. V svojej diabolskej vysokomyseľnosti vyvýšiť sa bude chcieť nad všetko, čo je Božské, a čomu sa Božská česť preukazuje. Chce, aby ho mali za Boha a dali mu miesta v chráme a ktorí ho neuznajú, tých dá povraždiť. Antikrista otáča lesk a nádhera; chvastavou rečou, darmi a lživými zázrakmi svedie nielen židov, ktorí pohŕdnu chudobným a pokorným Ježišom a uznajú Antikrista za svojho messiáša, ale svedie mnohých aj zpomedzi kresťanov. Títo zaprú Ježiša a prestúpia ku kniežaťu pekla.

„Kdekoľvek bude telo, tam shromaždia sa i orli.“ Toto podobenstvo znamená, že kde sú bezbožní, tam sa sústredňuje, ta siaha aj trest. Tým chce tedy Ježiš povedať to, že on snadne pozná hriech a ľahko bude môcť súdiť nad Jeruzalemom a niekdy nad celým svetom. Vtedy stihne hriešnikov a bezbožníkov zaslúžený trest. Počnúc od tých slov: „Amen, pravím vám“ — bližšie určí Ježiš čas záhuby jeruzalemskej a hovorí, že splnenie Jeho slov dožijú viacerí z Jeho poslucháčov. A tak sa i stalo. Ale konec sveta ani anjeli nevedia, jako to Pán hovorí u sv. Matúša. (24. 36.) Žime tedy tak, aby sme vždy boli prichystaní na príchod Sudcu.

Nábožné cvičenie. Daj nám Pane! aby sme všetko držali za ohavnosť spustošenia, čokoľvek nás zbaviť môže lásky Tvojej. Daj, aby sme sa ztratenia lásky Tvojej tak báli, jako smrti a záhuby duše svojej. Roztrhaj tie sväzky, ktoré nás pútajú k svetu: lebo svet sa raz pominie a strhne so sebou do záhuby všetkých, ktorí ho milujú. Udeľ nám krýdla, aby sme vyhli všetkým úkladom nepriateľským, a jako orli, povznesúc sa nad zemské veci, k Tebe sme leteli. Spolu udeľ nám milosti, aby sme dľa vôle Tvojej žili, za slávou Tvojou sa vynasnažovali, dobrými skutkami ku nej sa pripravili a s dôverou ju očakávali. Amen.

O prísahe.

„Amen, pravím vám.“ (Mat. 24. 23.)

Syn Boží i tu, i na mnohých iných miestach sv. evanjeliuma, výpoveď Svoju potvrdzuje tými — prísahe podobnými

— slovami: „amen, pravím vám“. Činí to, kedykoľvek pravdomluvnosť Božiu volá za svedka. Tedy prisahať znamená Boha a pravdomluvnosť Jeho atď. — alebo aj tvory v mene Božom k potvrdeniu pravdy za svedkov vyzývať.

Preto prisahať slobodno len vtedy, keď k tomu vážnu a dôležitú príčinu máme alebo keď to pravda dákej veľkej veci požaduje. (Jer. 4. 2.) Tedy hrešia tí, ktorí vo falošnej, neslušnej veci prisahajú, nech je ona bárs jak nepatrná. Neslobodno volať Boha za svedka nepravdy a neprávnosti, lebo tým zneucťujeme pravdomluvnosť Božiu. Hrešia aj tí, ktorí síce v pravdivej veci prisahajú, ale nemajú k tomu dostatočnej príčiny a potreby. Neslobodno pri jakejkoľvek maličkosti Boha za svedka volať, lebo to sa protiví Jeho svätej vôli. Hrešia — a síce ešte vo väčšej miere — a v ustavičnom hriechu sa nachádzajú i tí, u ktorých prisahanie stalo sa zvykom, a ktorí sa pri každom kroku vedome-nevedome prisahajú a vystavujú sa nebezpečenstvu krivoprísahy. Preto hovorí sv. Ján Zlatoústy, že takí, ktorí sa ustavične prisahajú, práve tak nevyhnú krivej prísahe, jako tlachači a chvastúni neslušným a lživým rečiam. Spasiteľ náš — hovorí sv. Augustín — preto úplne zakázal kresťanom prisahanie (Mat. 5. 4.), aby sa to hneď z počiatku nestalo u nich zvykom a neviedlo ich neskoršie ku krivej prísahe. Kto sa tak navykol prísahať, všemožne nech sa usiluje túto zlú a hriešnu obyčaj zanechať. Tým cieľom 1., nech si pomyslí, že ľudia menej veria takým, ktorí sa ustavične prisahajú. 2. Má každé prisahanie hneď oľutovať a uložiť si pokutu, pokánie. 3. Keď si pomyslí, že niekdy z každého slova musí počet vydať (Mat. 12. 36.) a potom pre márne reči, pre krivé prisahanie tým ťažší súd padne na dušu jeho. „Pamätaj na posledné veci, a nikdy nezhrešíš,“ — toto nech nás sprevádza a nech nás varuje nielen od hriechu prísahy, lež aj od každého hriechu.

Poučenie na slávny deň posvätenia chrámu.

Prečo slávime každý rok pamiatku posvätenia chrámu?

Aby sme sa rozpamätali na ten deň, v ktorý chrám bol posvätený za dom Boží a aby sme Bohu vďaky vzdávali, že si medzi nami príbytok vyvolil, v ktorom nám už toľko dobrodenia preukázal a v ktorom nás v pravej viere udržal.

Či je to niečo nového, že sa chrámy posviacajú a že sa výročný deň posvätenia slávi?

Nie; veď už v tretej knihe kráľov v ôsmej hlave čítame, že Šalamun skvostný chrám vystavil Pánovi, a že posviacku tohože s najväčšou slávou slávil za štrnásť dní a túto slávnosť židia každý rok zaslávili a na takej slávnosti aj Kristus Pán bral účasť. (Ján 10. 22.) Už aj prví kresťania mali posvätené chrámy, ktorých posvätenie každý rok slávne zasvätili; o tom aj kniha mučeníkov svedčí (ktorú pravdepodobne sv. Hieronym spísal), ktorá spomína posviacku prvého chrámu rimského a hovorí, že tenže od samého sv. Petra bol posvätený. (Card. Bona. Lib. 1. Liturg. c. 16.) Pravda je, že v prvých časoch kresťanstva chrámy neposviacali tak slávnostne a s toľkými obradami, jako za našich časov, ale keď pominuly prenasledovania pod cisárom Konštantínom, ktorý aj sám zostal kresťanom, túto posviacku začali biskupi odbavovať tým najslávnejším a najskvostnejším spôsobom.

Ktoré sú tie obrady?

Obrady posvätenia chrámu sú podobné obradom pri svätom krste, lebo jako pri krste posvätený býva človek za živý chrám Ducha sv., tak aj tu kamenná budova posväcuje sa za príbytok Boží. — Smysel týchto obradov vysvetlujú modlitby pri posviacaní odriekané, tak tiež sv. omša a kňazské hodinky na ten deň predpísané. Tieto obrady poukazujú na nasledujúce pravdy: α) že budova rukou ľudskou vzbudovaná je príbytkom, domom Božím v obci; β) že chrám je obrazom jedného každého veriaceho, ktorý pri krste sv. posvätený býva za chrám Ducha sv.; γ) že chrám je tiež obrazom bojujúcej cirkvi na zemi a spoločnosti verných kresťanov; δ) že chrám konečne je obrazom víťaznej cirkvi v nebesiach, večného to príbytku Božieho upostred svätých anjelov a vyvolených.

Obrady posvätenia chrámu sú nasledujúce: 1. Dňom pred posviacaním musí biskup a patričná cirkevná obec zachovávať pôst, aby sa k tomu sv. úkonu hodne pripravili. — a nás napomína, že nedostaneme sa ináč do večných stánkov Pána, len tak, jestli aspoň na sklonku života svojho dušu svoju skutkami pokánia a sebazaprenia očistíme. 2. Pred kostolom vystaví sa šiator a v ňom sa vystavia pozostatky (relikvie) svätých a tri zrnká temjanu (ktoré sa druhý deň kladú do oltára, — lebo jako prví kresťania na hroboch mučeníkov stavali svoje oltáre, tak aj teraz len na takých oltároch slobodno

svätú omšu obetovať, na ktorých sa relikvie nachádzajú); tam sa odriekajú aj kňazské hodinky; na znamenie, že vyvolení Boží na tomto svete, jako cudzinci a pocestní pútnici, sťaby pod šiatrom smrtelného tela svojho musia prebývať prv, než by vnišli do domu Otca svojho do nebeského Jeruzalema. 3. Dnu v chráme namaľuje sa 12 krížov a pred každý položí sa svieca, ktorá sa pred posviacaním zažne. Kríže sú znakom nášho spasenia a dvanásť sviec znamená dvanástich apoštolov, ktorých aj Sám Pán nazýva svetlom sveta; zapálenie sviec pred posviackou znamená, že aj apoštolov, prv než sa po svete rozišli, Duch sv. osvietil. 4. Biskup odrieka pred šiatrom kajúce žalmy, svätí soľ a vodu, ktorou aj seba aj okolostojacích pokropí, s kňazstvom a ľudom trikrát obíde kostol ustavične ho kropiac a po každom obídení poklope biskupskou palicou na dvere kostolné, ktoré sa však len na tretie poklopanie otvoria. Potom urobí biskup na prah kostolný znak sv. kríža a hovorí: „Ajhľa! znamenie kríža; utečte zlí duchovia!“ Týmito slovami prosí Boha, aby odvrátil od chrámu všetok škodlivý vplyv diabla: a upomína nás i nato, že Ježiš krvavou smrťou kríža premohol diabla, tohoto strašne ozbrojeného ducha, a svet, ktorý dedičným hriechom upadol do moci diablovej, znovu posvätil za chrám Boží. 5. Biskup so svojimi oltárnymi pomocníkami vníde do chrámu, kým ostatní kňazi s ľudom zostanú von. To nás upamätúva na nanebevstúpenie Krista Pána, jako s niektorými vyvolenými vnišiel do nebies a tam utvoril oslávenú cirkev svoju. Nato 6., začne biskup spievať: „Príď, o Bože, Duchu svätý!“ — chrám posypú popolom, modlia sa litánie všetkých svätých a iné modlitby, potom spievajú „Benedictus“, pod ktorým biskup do posypaného popola píše latinskú a grécku abecedu. To znamená, že my ku každému vážnejšiemu duševnému dielu pomoc Ducha sv. potrebujeme a aj prímluvu svätých si máme na pomoc prosiť; tiež aj to, že v Kristovi sú všetky národy povolané k večnému spaseniu. 7. Potom svätí biskup takzvanú gregoriánsku vodu, ktorá je smiešaná so soľou, popolom a vínom, a ktorá sa dľa Veľkého sv. Gregora tak menuje, ktorý túže už v šiestom století zaviedol. Víno a voda sú obrazom spojenia ľudskej a Božskej prirodzenosti v Kristovi. Popol znamená smrtelnosť — a soľ, ktorá zachováva telo od porušenia, nesmrteľnosť. Popol a soľ označujú človeka, ktorý zo smrteľného tela a nesmrteľnej duše pozostáva; a víno s vodou vteleného Syna Božieho, s ktorým sa aj my vo svätých sviatostiach vierou, láskou a milosťou tak

úzko máme spojiť, jako sa tu víno a voda so soľou a popolom spája. Preto kropia touto vodou steny chrámu, ktoré kresťanský ľud, a oltár, ktorý Krista Pána znázorňuje. 8. Biskup maže krizmou päť znakov kríža — do oltárneho kameňa vrytých, — ktoré nás na päť rán Kristových upamätúvajú. Toto pomazanie oltárneho kameňa uznačuje to neviditeľné a tajemné pomazanie Krista, ktorým bol za kráľa, proroka a kňaza nového zákona pomazaný; lebo Kristus je ten opravdivý oltár, tá opravdivá skala, ten živý základný uholný kameň, na ktorý je postavená cirkev (Ef. 2. 20.) a ktorého naše oltáre sú len znakami. Potom 9., prinášajú sa zo šiatra relikvie, v prôvode okolo kostola sa obnášajú a konečne do chrámu vnesú. A ľud spievajúc „Kyrie eleeison“, t. j. „Pane smiluj sa nad nami“, ide za biskupom tiež do kostola. Z tohoto sa učíme, že aj my musíme pod vedením Krista nasledovať svätých, aby sme sa s víťazstvom dostali do neba, do oslávenej cirkvi. Za ten čas tu na zemi ustavične sa musíme utiekať k Bohu o milosrdenstvo a slutovanie, aby sme tak mohli žiť, žeby sme hodní boli prijatia do spoločnosti svätých. 10. Vkročiac do chrámu, spieva sa 149. žalm, ten utešený spev, ktorý nás napomína na tú radosť, ktorú požívať budú svätí, keď ich Kristus, jako Svojich vyvolených uvedie do nebies. Nato 11., kladú sa sväté relikvie do oltára a maltou — vodou gregorianskou pripravenou — sa zamurúvajú. Toto zavretie relikvií do oltára znamená aj úplné spojenie svätých a vyvolených a že všetko, čo skrze ich prímluvu prosíme, len pre nekonečné zásluhy Ježiša Krista obsiahnuť môžeme. 12. Jeden z kňazov ustavične chodí okolo oltára a kadí ho, čo nám pripomína toho anjela v Zjavení sv. Jána (8. 3. 4.) spomínaného, ktorý so zlatým kadidlom stál pred oltárom a ľúbovonný temian, t. j. modlitby svätých kládol na oltár, pred trónom Božím postavený. Tento úkon vzbudzuje každého kresťana, aby stál na tom, žeby aj jeho modlitba sa s oltára v hojnej miere dvíhala k Bohu. 13. Zatým nasleduje pomazanie 12 krížikov na stene, čo značí požehnanie, ktoré obec kresťanská skrze chrám svoj obsiahnuť má. 14. Po tomto pomazaní vráti sa biskup k oltáru, na ktorom z temianu spraví päť krížikov a položí na ne tiež toľko z voskových sviec utvorených, ktoré potom zažnú a na oltáre spália. Tieto sviečky znamenajú tie obety a dary, ktoré na budúce veriaci majú obetovať na novovysvätenom oltáre, — a ktoré len pre krv a päť rán Kristových sú Bohu milé a príjemné. Menovite malé sviečky temianové znamenajú srdcia naše mocou modlitby pre-

niknuté, svetlom viery osvietené a láskou k Bohu horiace, — také, jaké Boh od nás v obeť žiada. Po dokončení týchto obradov: 15., biskup ešte raz pomaže oltár, potom posvätí aj rozličné prikryvadlá a plachtu oltárnu, ktoré sa na oltár prestrú, a konečne po prvý raz a slávnostne obetuje na ňom svätú, nekrvavú obetu nového zákona.

Prečo sa chrámy takto posviacajú?

1. Aby týmto spôsobom staly sa vlastnosťou Božou. 2. Aby sa slušne a s úctou konaly v nich služby Božie. 3. Aby sme mali miesto, kde sa v jednote viery sídeme, a modlitbou, nábožným cvičením, slyšaním slova Božieho a prímaním sv. sviatostí sa očistíme a posvätíme a tak príjemnými príbytkami Božími sa stávame. 4. Aby vyhnatá bola odtiaľ moc diabla, ktorý sa usiluje mýliť a búriť modliacich v pobožnosti.

Prečo slávime každý rok pamiatku posvätenia chrámu?

Aby sme sa na to posvätenie rozpamätali a vďaky vzdávali Bohu: že si medzi nami takéto miesto vyvolil za príbytok, a toľkými dobrodeniami a milosťami obsýpal, zvlášť milosťou pravej viery obdaril.

Vo vchode omše sv., aby v nás úctu vzbudila oproti posvätenému chrámu Božiemu, odrieka cirkev modlitbu slovami Jakuba, ktoré na tom mieste povedal, kde sa mu Boh zjavil: „Jak hrozné je miesto toto! Dom Boží je to a brána nebies, a menovať sa bude predsieňou Božou“. (I. Mojž. 28. 17.) „Jak ľúbezné sú stánky Tvoje, Pane zástupov! Túži a dychtí duša moja za sieňami Pána.“ (83. Žalm 1.) Sláva Otcu, i Synu, i Duchu sv., jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Modlitba cirkevná. Bože, ktorý nám každý rok obnovuješ deň posvätenia tohoto svätého chrámu Tvojho, a nás pri svätých tajemstvách zdravých zachovávaš: vyslyš prosby ľudu Svojho a uděl, že ktokoľvek vstúpi dobrodenie prosiť do chrámu tohoto, obdržaním všetkého potešený bol. Skrze Pána našeho, Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *zo Zjavenia sv. Jána h. 21., v. 2—4.*

V tie dni videl som sväté mesto, nový Jeruzalem, sostupovať od Boha s neba, pripravený, jako ozdobená nevesta pre ženícha svojho. A slyšal som veliký hlas s trónu, ktorý pravil:

Hľa, stánok Boží medzi ľuďmi a prebývať bude s nimi a oni budú jeho ľudom a sám Boh medzi nimi, bude ich Bohom. A Boh sotre všetky slzy s ich očú; a smrti už viac nebude, ani náreku, ani kriku, ani bolesti nebude viac; lebo prvé veci sa pominuly. I riekol ten, čo sedel na tróne: Hla, ja činím všetko novým!

Vysvetlenie. Sv. Ján líči tu budúce príbytky, ktoré budú oslávenýmvyvoleným pripravené, totižto obnovené nebesiá a obnovenú zem. Oslávené telo na súdny deň z mrtvých vstavších blahoslavených potrebuje isté zemské miesto, ktoré však tiež bude oslávené a skvelé. Na toto novoutvorené bydlište sostúpia zástupy svätých, ktorí za ten čas v nebesiach prebývali. Medzi nimi bude Boh viditeľne prebývať, a nová zem bude príbytkom Božím medzi ľuďmi, a spasení budú v najvyššej miere šťastní, všetkých bolestí zbavení. Náš chrám, terajší príbytok Boží je len mdlým, slabým predobrazom toho nového príbytku Božieho. Aj tu v Sviatosti Oltárnej prebýva Boho-človek, lež oku telesnému neviditeľne, ale opravdive, skutočne a podstatne prítomný, aby vždy bol s nami a medzi nami, a obohacoval nás Svojimi milosťami. Krsteľnica, kazateľnica, spovedelnica, oltár sú toľké pramene, z ktorých nám milosť spasenia plynie. — Koľkú úctu a vážnosť zaslúžia domy Božie, keď si ich Boh za príbytok vyvolil a v nich, sťa v nejakom paláci prebýva, aby každého slyšal a vyslyšal, kto sa k Nemu utieka.

Evanjelium *sv. Lukáša h. 19., v. 1—10.*

Za onoho času vojdúc Ježiš, poberal sa cez Jericho. A hľa muž, menom Zachej, a bol to predný medzi mýtnikami a boháč; i žiadal si vidieť Ježiša, kto by to bol; ale nemohol pre zástup, lebo bol malej postavy. I predbehol a vyšiel na strom planého fíku, aby ho videl; lebo tade mal preísť. A keď prišiel k tomu miestu, pohliadol Ježiš hore, uzrel ho a riekol mu: Zacheju, sostúp rýchle dolu; lebo dnes v dome tvojom mám zostať. I sostúpil rýchle dolu a prijal ho s radosťou. A keď to všetci videli, reptali a riekli, že k hriešnemu človekovi vošiel na hospodu. I stál Zachej a riekol Pánovi: Hľa, Pane, dám polovicu majetku svojho chudobným, a keď som koho v niečom oklamal, navrátim štvornásobne. A Ježiš

mu riekol: Dnes nastalo spasenie domu tomuto, preto že i on je syn Abrahamov; lebo Syn Človeka prišiel hľadať a spasiť, čo bolo zahynulo.

Prečo sa číta toto sv. evanjelium v dnešný deň?

Preto, ponevráč pri posvätení chrámu Kristus v Sviatosti Oltárnej prítomný sostupuje do chrámu a spolu aj do obce, jako niekdy sostúpil k Zachejovi. Tým stáva sa chrám skutočne domom, príbytkom Božím.

Čo sa učíme od Zacheja?

Učíme sa, jako sa aj my máme zdržovať a chovať v chráme pri Kristovi, aby sme tam aj my milosť našli, jako Zachej. 1. Zachej veľmi túžil za Ježišom a preto pospiechal ta, kde Ho mohol vidieť. Tak má aj nás oduševnovať vrúcna túžba, aby sme mohli prísť k Ježišovi, svojmu najlepšiemu Priateľovi a Vykupitelovi; tak nikdy z nedbanlivosti nezameškáme služby Božie. 2. Zachej hneď a ochotne poslúchnul slovám Ježišovým, sostúpil so stromu a s radosťou prijal Ježiša do domu svojho. V chráme ten istý Spasiteľ volá ku nám slovami kázne, vnútorným vnuknutím počas modlitby alebo pri prímaní sv. sviatostí; privoláva nám, aby sme opustili cestu hriechu a prišli sme k Nemu cestou pokánia a polepšenia. Či my tak ochotne

poslúchame hlas tento, jako Zachej? 3. V prítomnosti Ježiša v dome svojom zaoberá sa Zachej len so samým Ježišom; na Neho sú upravené jeho oči, uši, srdce. My v dome Božom pred tým istým Ježišom stojíme: či sme aj v držaní a konaní svojom podobní Zachejovi? 4. Ale Zachej hneď sľubuje Spasiteľovi, že sa polepší — a sľub svoj aj plní. Tak aj my by sme mali v chráme Božom stále pracovať na svojom polepšení a vždy by sme sa mali z chrámu domov vrátiť lepší, nábožnejší, bohabojnejší a v zásluhách bohatší.

Jako máme zasvätiť slávnosť posvätenia chrámu?

Máme ju zaslávit v duchu a dľa úmyslu cirkvi, a preto 1., máme vďaky vzdávať Bohu za všetky milosti, ktoré nám v chráme, v dome Svojom ustavične udeľuje. 2. Vysoko si máme vážiť tú milosť, že Boh s nami prebýva, a máme ju využiť k svojmu spaseniu jako Zachej. Kto je pravým spôsobom v chráme prítomný, nikdy neodíde odtiaľ bez toho, žeby si nové milosti a požehnanie nezískal. 3. Bedlive sa máme chrániť, aby sme tento milostivý deň nezneuctili. Na mnohých miestach býva v obyčaji, že sa priatelia v tento deň navštevujú a pouctia. Ale má sa to diať hlavne tým úmyslom, aby sa spoločne duševne tešili a radovali tomu, že si Boh na tom mieste príbytok vyvoliť ráčil, a blahoželali si k tomu, že sa v pravej, samospasiteľnej viere nachádzajú. Ale na miesto toho čo sa stáva? Ach, kto by bol v stave opísať všetky tie výstupnosti, nemiernosti, bitky a pohoršenia, ktorými mnohí tento slávny deň zneucťujú a znesväcujú? Ani pohani neboli pri svojich slávnostiach nemiernejší a výstupnejší, jako sú za našich časov mnohí kresťani „na hody“, v deň posvätenia chrámu. Nuž či sa to sluší na kresťana, na prívržencov Kristových, na chrámy Ducha sv.? Či tak ďakujú Bohu za tie nepočetné milosti a dobrodenia, ktoré im v chráme cez rok udelil? .... Ký div, že potom v chráme nevyslýcha Boh modlitby naše, a namiesto požehnania sosiela nám kliatbu?... Rozumní a veriaci kresťania by sa hanbiť mali, že tak konajú pamiatku posvätenia chrámu, a kresťanské vrchnosti by mały všetku starosť vynaložiť, aby takému pohoršeniu a výstupnostam konec učinily!

Mravná nauka o duchovnom chráme, ktorý je sám človek.

„Lebo vy ste chrámom Boha živého, jako riekol Pán: Ponevač prebývať budem v nich.“
(II. Kor. 6. 16.)

Sviatok posvätenia chrámu nás živo upomína na živý dom Boží, ktorým si Ty sám, dľa uvedených slov sv. Pavla. Tedy aspoň dnes rozjímaj raz o tomto chráme Božom a s pozornosťou zkúmaj, jako má tento chrám Boží vyzerať, aby bol hodným príbytkom Božím.

Zbudovaný si rukou Božou; On Sám ťa stvoril, Jeho dielom si. — *Určený* si k tomu, aby si Bohu za príbytok slúžil; On ťa pre Seba, k Svojej sláve stvoril. — *Posvätený* si bol pri sv. krste; vtedy všetko nečisté bolo od teba odstránené, a ty si bol posvätený a ozdobený posväcujúcou milosťou a siedmimi darmi Ducha svätého. — *Pomazaný* si bol krizmou pri sv. birmovaní, ktoré je doplnením sv. krstu. — Pri sv. prímaní učinil ťa Boho-človek za živú *monštranciu*, za svätý *bohastánok;* s Božstvom a človečenstvom Svojím vstúpil do teba. — *Večným svetlom* pred Najsvätejším má byť tvoja láska, — ktorá nikdy nemá ubývať a ktorá ťa má v službe Božej stráviť. — *Hlavným oltárom* má byť srdce tvoje, vôľa tvoja, ktorá výlučne a celkom musí prináležať Bohu. — *Každodennou obetou* na tvojom oltáre je sebazaprenie, ktoré služba Božia od teba ustavične požaduje; sú to kríže a trápenia, ktoré s úplným odovzdaním do vôle Božej znášaš. — *Horiacimi sviecami* majú byť bohumilé skutky tvoje, dľa slov Kristových: „Tak nech svieti svetlo naše pred ľuďmi, aby ľudia videli vaše skutky a zvelebovali Otca, ktorý je v nebesiach“. *Svätými obrazami* majú byť tvoje nábožné myšlienky a pochopy duše. Keď rozmýšľaš o mukách Spasiteľa alebo o tajemstvách sv. ruženca, alebo o živote svätých, vtedy ozdobuješ dušu svoju 14. štáciami krížovej cesty, alebo 15. obrazami sv. ruženca, alebo malbami svätých a ich čnostiplných skutkov. — *Kazateľňou a kazateľom* ti má byť svedomie, vierou sv. osvietené, ktorého hlasom Sám Boh ťa od zlého vystríha a k dobrému povzbudzuje. — *V spovedelnici si*, kedykoľvek si svedomie zpytuješ a úprimnou ľútosťou pred Bohom sa vyznávaš z hriechov svojich. A Boh ťa rozhreší, jestli si odhodlaný aj kňazovi k tomu ustanovenému hriechy svoje vyznať. — *Vonným temjanom*, zvukami *organa*, ľúbeznou *piesňou* majú byť modlitby tvoje, ktoré z duše tvojej vznášajú sa k Bohu, jako poklona, chvála,

vďaka, prosba, ponosa. — *Vchodom* do vnútornej svätyni je tvojich päť smyslov, cez ktoré nič nesvätého, nedovoleného nesmie vniknúť. — *Zvonami,* ktoré človeka z každodenného zamestnania k službe Božej povolávajú, majú byť bohumilé reči a rozhovory, ktorými sa i ty, i bližný tvoj od hriechu vystríhaš a k službe Božej napomínaš.

Týmto by si mal byť, kresťane, — tak to mieni aj svätý Pavel, keď hovorí: „Vy ste chrámom živého Boha.“ Na to ťa napomína dnešná slávnosť posvätenia chrámu, jako sv. Augustín píše: „Milí bratia, kedykoľvek slávnosť posvätenia chrámu slávime, máme byť pohnutí k tomu, aby sme spravodlivé a sväte žili, tak sa splní na nás všetko, čo sa v chrámoch z kameňa deje. Usilujme sa s Jeho pomocou, aby sa v Jeho chráme, ktorý sme my, nič nenachádzalo, čo by oči Jeho Velebnosti urážalo. Príbytok srdca nášho nech je od hriechov očistený a čnosťami ozdobený; nech je diablovi zatvorený a Kristovi otvorený.“

A teraz pováž, čo je to: tento chrám Boží zneuctiť, znesvätiť, poškvrniť, keď miesto Krista diabol trôni na oltáre srdca tvojho, keď hriešnym náruživostiam hovieš, keď dušu svoju činíš pelešou hriešnych myšlienok a žiadostí, keď slová tvoje a skutky blížneho tvojho miesto Boha k diablovi svádzajú, keď smyslom svojim všetko dovoľuješ, čo si len zažiadajú, keď telo svoje a údy tela hnusnými skutkami poškvrňuješ atď. „Či neviete, že ste chrámami Božími a že Duch Boží prebýva vo vás? Chrám Boží je svätý a tým ste vy. Ale keď niekto chrám Boží zneuctí, toho zatratí Boh.“ (I. Kor. 3. 16. 17.)

Vrúcne vzdychnutie. (Zo spisov sv. Augustína.) Pane Bože! ktorý si ma nie pre moje zásluhy, ale skrz milosť Tvoju pri krste mi udelenú chrámom Svojím učinil, daj, aby som vždy bol čistým a svätým chrámom Tvojím; aby — sťa kameň biedami a nerestami tohoto sveta okresaný — upotrebený som bol niekdy k stavbe nebeského Jeruzalema. Amen.

V mnohých cirkevných osadách panuje tá chvályhodná obyčaj, že v nasledujúci deň po sviatku posvätenia chrámu zvláštne služby Božie a modlitby sa konajú za duše zomrelých.

Na to síce niet zvláštneho nariadenia cirkevného, — ale základom tejto pobožnosti je tá nábožná myšlienka, že aj zomrelí majú mať účasť na tých milostiach, ktoré v chráme, v ktorom niekdy aj oni meškávali, udeľujú sa, — nakoľko

cirkev sv. za pokoj ich duší zbožné modlitby a zvlášť obetu omše sv. obetuje Bohu. Tým úmyslom máme byť tedy pri dnešnej zádušnej omši sv. prítomní, jaký je tu označený: vrúcne sa máme modliť za zomrelých údov osady, zvlášť za tých, na ktorých si zvláštne nikto nespomína, ani sa za nich zádušnice nekonajú. Pod sv. omšou a pod „Libera me“ vrúcne prosme Boha, aby zomrelých k Svojej tváre pripustiť a večným spasením obdariť ráčil. Po „Libera me“ modlí sa kňaz obyčajne päť „Otče náš“-ov, päť „Zdravas“-ov a jeden „Verím v Boha“. Služby Božie končia sa nasledujúcou alebo podobnou

modlitbou: Bože! ktorému jedine prináleží spasitelný liek udeľovať po smrti, popraj všetkým, ktorí zpomedzi nás sa odobrali a na hrobitove svoj odpočinok našli, odpustenia hriechov a pominutia zaslúžených trestov. Ukáž im milosrdenstvo Svoje a odpusť im, čo zo slabosti ľudskej v obcovaní s ľuďmi spáchali a čo viac slzami pokánia zotrieť nemôžu. Nesúď ich dľa prísnej spravodlivosti Svojej, lež dľa množstva smilovaní Tvojich a zabudni na hriechy ich mladosti, ale ukáž im Svoju nevýslovnú dobrotu, aby im to k večnému spaseniu slúžilo, že v Teba verili a dúfali, skrze Ježiša Krista, Syna Tvojho, Pána nášeho, ktorý s Tebou a Duchom Svätým žije a kraľuje po všetky veky vekov. Amen.

V. Odpočinutie večné daj im Pane.

R. A svetlo večné nech im svieti.

V. Nech odpočívajú v pokoji.

R. Amen.

II. ČIASTKA.

POUČENIE NA SVIATKY SVÄTÝCH.

Predbežné poučenie o úcte a vzývaní Svätých.

Čo učí rímsko-katolícka cirkev o pocte Svätých?

Učí 1., že pravé a spasiteľné je Svätých ctiť a vzývať; 2., že bezbožná je tá mienka ktorá učí, „že Svätých, večnú blaženosť v nebi požívajúcich, netreba vzývať, alebo, že oni neorodujú za ľudí, alebo, že ich vzývanie je modloslužbou, alebo, že sa protiví slovu Božiemu, alebo, že je proti úcte *jedného* Prostredníka medzi Bohom a človekom". (Snem trid. 25. zasadn.)

1. O pocte Svätých.

V čom záleží uctenie Svätých?

Predovšetkým záleží vo vysokom cenení a vážení ich zásluh, čností a hodností, — potom v tom, že toto váženie si ich aj rozličným vnútorným a zovnútorným nábožným cvičením vyjadrujeme.

Prečo si máme Svätých Božích tak vysoko vážiť a ctiť?

1. Poneváč ich aj Sám Boh ctí a v nebi večne oslavuje. „Slúži-li kto Mne, toho poctí Môj Otec" (Ján 12. 26.); 2. poneváč počas ich zemského života hrdinskou čnosťou sa vyznačili a Krista verne nasledovali; 3. poneváč následkom obcovania Svätých sväzkami lásky sú s nami spojení, sú našimi spolubratmi a priateľmi, a preto nás aj milujú a na našom spasení živú účasť berú; 4. poneváč sú spravodliví a „u Boha mnoho môže modlitba spravodlivého"; 5. poneváč mnohí z nich svojimi naukami, účinkovaním a utrpením nesmrteľné zásluhy si nadobudli o človečenstvo vôbec a o katolícku cirkev zvlášte, na príklad vykorenením modloslužobníctva a hroznych obetí ľudských, vykúpením mnohých otrokov, založením rádov, tak spasiteľne účinkujúcich atď.

Jako môžeme najlepšie dokázať svojú úctu oproti Svätým?

1. Keď sa tešíme a radujeme tej vysokej hodnosti a sláve, ku ktorej sa dostali verným spoluúčinkovaním s milosťou

Božou, neprestajným vykonávaním čností, horlivým konaním záslužných skutkov, — a keď za všetko to Boha zvelebujeme a Mu ďakujeme. 2. Jestli sa všemožne usilujeme ich nasledovať; lebo „Svätí sa netešia tomu, keď ich len ctíme“ — hovorí sv. Augustín — „ale tomu, keď aj ich čnostné príklady nasledujeme. Ctiť ich a nenasledovať by nič inšie nebolo, jako lživým spôsobom im lichotiť.“ 3. Keď ich sviatky sväte a nábožne svätíme, pri čom ale pamätať máme, že len samé svätenie alebo zdržovanie sa od práce ešte neznamená sväte a nábožne zasvätiť deň. Keby sme sa pýtali Svätých, jako smýšlajú o takom zasvätení ich sviatkov, jako to niektorí kresťania činia, zaiste by odpovedali, čo Boh odpovedal židom (Iz. 1. 14. a 58. 3.): „Vaše sviatky nenávidí duša moja; sú mi obťažnými a urážlivými, — lebo pri zdanlivej pobožnosti vašej sú ruky vaše prázdne na dobré skutky a plné zločinov. Rozviažte sväzky hriechov a učte sa činiť dobré, — tak sa nám bude ľúbiť pobožnosť vaša“. 4. S dobre usporiadanou dôverou, ktorou sa v svojich záležitostiach k nim obraciame a ich o prímluvu prosíme.

Ale či uctením Svätých netrpí ujmu úcta Božia?

Ani najmenej, ponevádž úcta, ktorú Svätým preukazujeme, vzťahuje sa na Samého Boha, ktorému Svätí sú priatelmi a služobníkmi, v ktorých On tak podivuhodným sa ukázal. (67. Žalm 36.) Táto úcta tedy nezľahčuje a neukracuje úctu Božiu, — ba naopak rozmnožuje ju.

Jaký je rozdiel medzi „poklonou“ a „úctou“?

„*Poklona*“ je najvyšší stupeň úcty a práve preto len Bohu patrí a záleží v tom, že Boha za najvyššie dobré uznávame a sa Mu, jako tvory Jeho, s najhlbšou úctou podrobujeme. Krem toho slovo „*poklona*“ v písme sv. a aj u starších svetských spisovateľov označuje aj zovňútornú úctu, hlboké sohnutie tela atď. (I. Mojž. 23. 7. 27. 29. 37.) Keď tedy v písme sv. čítame: „A skloniac sa Dávid zohnutý k zemi, *klaňal* sa mu (Saulovi)“ (I. Kráľ. 24. 9.), máme vedeť, že tam nie je reč o takej poklone, jakú sme Samému Bohu podlžní, ale len o vonkajšom preukázaní pocty. V takomto smysle aj cirkev katolícka užíva slovo „poklona“ k označeniu úcty sv. *kríža* Naproti tomu *pocta* neni nič inšie, než vyjavenie vysokého si váženia skrze zovňútorné znaky, ktoré váženie prechovávame v sebe oproti hodnosti a zásluhám druhého. Keď tedy na kolená

padáme pred obrazmi Krista Pána a Svätých a pred ich pozostatkami (relikviami), tak tieto znaky úcty vzťahujú sa na tých, ktorých obraz predstavuje, alebo ktorým pozostatky (relikvie) prináležia. Veď kniežatám a ich obrazom aj za našich časov podobná úcta preukazuje sa, a predsa nikomu nenapadne, aby takú úctu za poklonu Božiu považoval.

Jaký rozdiel činí cirkev sv. pri uctení Svätých?

Činí ten rozdiel, že sviatky niektorých Svätých slávnostnejšie slávi, než iných Svätých, a že na vôľu dáva veriacim, aby jedných Svätých viac ctili, jako druhých. Príčinou toho je to učenie cirkvi katolíckej, že medzi Svätými nachádza sa istý stupňovaný poriadok ohľadom svätosti a hodnosti. Nie bez významu hovorí Sám Ježiš: „V dome Otca Môjho mnohé príbytky sú“ (Ján 14. 2.); podobne nie bez príčiny píše svätý Pavel: „Iná je jasnosť slnca, iná jasnosť mesiaca, iná jasnosť hviezd. Lebo hviezda líši sa od hviezdy v jasnosti — tak aj vzkriesenie mrtvých“. (I. Kor. 15. 41. 42.) Podobne dovoľuje cirkev sv., aby sme niektorých Svätých, sťa ochrancov a patrónov krajín, chrámov, mena a stavu zvláštne ctili a na pomoc vzývali, aby nám v nebezpečenstvách telesných a duševných prímluvou svojou pomoc a podporu vyprosili, a my aby sme horlive nasledovali ich príklady čnosti.

Prečo ctíme Blahoslavenú Pannu Mariu viac, než ostatných Svätých?

Poneváč ona je Matka Syna Božieho, Spasiteľa nášho, v nej vteleného a následkom toho ona je kráľovnou všetkých Svätých. Jakoby nemala byť nad všetkých Svätých ctená a velebená tá, ktorá je milostiplná, požehnaná medzi ženami?“ (Luk. 1. 28.); ktorá prorockým duchom pravila o sebe: „Blahoslavenou ma budú nazývať všetky pokolenia“ (Luk. 1. 48.); a o ktorej zvolala jednúc žena zo zástupu: „Blahoslavený život, ktorý Ťa (Ježiša) nosil, a prsia, ktoré si požíval!“ (Luk. 11. 27.) Podobne aj sv. Jozef zaslúži zvláštnu úctu po Marii, poneváč pre svoju svätosť zpomedzi všetkých ľudí bol vyvolený od Boha za pestúna Ježiša Krista.

Ktoré sú sbory a rády Svätých, ktorých cirkev ctí?

Sú nasledujúce: 1. *Anjeli*, ktorí vzdor svojej vznešenosti a vysokej hodnosti určení sú k službe tých, ktorí majú spasení byť (Žid. 1. 14.), ktorí nás tedy ochraňujú na tele a na duši

a preto *anjelami strážcami* sa menujú. 2. *Patriarchovia*, ktorí dľa tela boli prarodičami Kristovými a pre čnosť svoju predobrazami Jeho. 3. *Proroci*, ktorí, jako nástroje Ducha sv., poučovali ľudí o vôli Božej, v pravej viere potvrdzovali a k príchodu Vykupiteľa sveta, ktorého predpovedali, pripravovali. 4. *Apoštoli*, ktorých, jako svedkov Božstva Ježiša Krista, považovať máme za poslov pokoja (preto sa menujú „apoštolmi“, t. j. poslami), za otcov a pastierov všetkých veriacich, za základné kamene a stĺpy cirkvi. 5. *Evanjelistovia*, ktorí radostnú zprávu o kráľovstve Božom a aj mnoho z učenia a skutkov Kristových spísali a nám zachovali. 6. *Mučeníci*, ktorí za vieru Kristovu a čnosť kresťanskú život svoj obetovali a krvou svojou tak zúrodnili rolu Božiu, t. j. cirkev sv., že táže nesčíselný počet veriacich priniesla. 7. *Biskupi a kňazi*, ktorí jako dobrí pastieri kŕmili veriacich svojich sv. sviatosťami, učením sv. evanjeliuma a dobrým príkladom, — pred vlkmi chránili a obetovaním najsv. obety omše sv. v istej miere postavení boli za prostredníkov medzi Bohom a ľuďmi. 8. *Mnísi a pustovníci*, ktorí všetky hodnosti, statky a radosti svetské opustili a do tichej samoty alebo kláštora sa utiahli a sťaby pochovali. 9. *Vyznavači*, ktorí žiadnym posmechom, žiadnym prenasledovaním sveta nedali sa odvrátiť od vyznávania a nasledovania zákona sv. evanjeliuma. 10. *Panny*, t. j. tie, ktoré pannenskej čistote prednosť daly pred všetkými prednosťami, statkami a hodnosťami sveta, a čistotu nikdy nepoškvrnily, preto v nebesiach nasledujú Baránka a novú pieseň spievajú, ktorú nikto iný spievať nemôže. (Zjav. 14. 3. 4.) 11. *Vdovy*, ktoré pokorou, trpezlivosťou, pracovitosťou, dobrou výchovou dietok a odovzdaním sa do vôle Božej stav svoj zasvätily. 12. *Kajúcnici*, ktorí keď vo viere už stroskotaní boli alebo nevinnosť svoju už boli utratili, dali sa na pokánie, za hriechy svoje zadosťučinili a tak po drsnatej ceste cez úzku bránu dostali sa do nebies.

Čoho sa máme držať pri ctení patrónov mena, krajiny alebo chrámu?

Keď cirkev sv. istých patrónov vyznačí veriacim, tým nemieni len to, aby títže boli ochrancami a prímluvcami veriacich, lež žiada si, aby títo Svätí slúžili veriacim za príklad a vzor nasledovania. Nemáme sa tedy len o prímluvu a ochranu svojich patrónov uchádzať, ale máme sa vážne vynasnažovať, aby sme nasledovaním ich čností aj hodní ich boli.

2. O vzývaní Svätých.

Či smieme Svätých o prímluvu vzývať?

Na každý pád; lebo o prímluve Svätých poučuje nás 1., písmo sväté. „Kým si sa so slzami modlil a mrtvých pochovával, ja som prednášal modlitbu tvoju Pánovi," pravil anjel Rafael Tobiášovi. (Tob. 12. 12.) Svätý Pavel ešte živých spolubratov svojich prosil o primlúvanie, a Sám Boh radil to priateľom bohabojného Joba. (I. Tess. 5. 25.; Job. 41. 8.) A keď — dľa učenia písma sv. — aj živých smieme o prímluvu prosiť, prečo by sme nemali vzývať Svätých, ktorí kľačia pred trónom Božím a hľadia na tvár Jeho? 2. Cirkev sv. vždy učila, že dobré a prospešné je Svätých vzývať, a že kresťania dľa tejto nauky vždy konali. 3. Aj bludoverci, ktorí uctenie Svätých znevažujú a zavrhujú, prosia živých o ich prímluvu, a nedržia to za urážlivé Bohu; prečo by to isté nemalo platiť aj potahom na Svätých, týchto oslávených údov tela Kristovho?

Na čom sa zakladá viera naša, že Svätí orodujú, primlúvajú sa za nás?

Zakladá sa 1., na článku viery o obcovaní Svätých, dľa ktorého medzi všetkými údami cirkvi, jako údami *jedného* tela Kristovho najužšie duchovné spasenie panuje, tak že na duchovnom prospechu *jedného* úda všetky ostatné údy podiel berú, a každý si zo srdca praje, aby aj druhí boli účastní toho, čo sám má, a preto neprestajne prosia Boha jeden za druhého. (Jak. 5. 16. — Zjav. 5. 8.) Zakladá sa 2., na *láske Svätých* k bližnému, ktorú už aj na zemi mali a ktorá ich už tu pohýňala, aby všetko, často i život svoj, obetovali za spasenie svojich bližných. A táto láska po smrti neprestala, — lebo láska neumiera (I. Kor. 13. 8.); preniesli túže so sebou do neba, kde teraz tým viac nás milujú a iste dokazujú tým, že u Boha za nás orodujú; lebo zo skúsenosti vedia, kolkým nebezpečenstvám je spasenie naše vystavené, a nakoľko sme utisnutí na pomoc Božiu!

A či Svätí slyšia modlitby naše, keďže nie sú vševedúci?

Nepotrebujú k tomu vševedúcnosť, aby počuli, o čo ich prosíme; aj bez toho im môže Boh na vedomie dať naše záležitosti. Svätí Anjeli majú známosť o obrátení jedného hriešnika a sa tomu tešia (Luk. 15. 10.); vedia o modlitbe a dobrých skutkoch bohabojných (Tob. 12. 12.); a tieže, sťa

príjemný temian prinášajú pred obličaj Božiu. (Zjav. 8. 3.) A to isté musíme dopustiť aj o Svätých, poneváč tú istú slávu požívajú, jako anjeli a sú jako oni. (Mat. 22. 30.) Či Oniaš a Jeremiaš po smrti svojej nemali známosť o smutnom stave ludu židovského a či sa neprimlúvali zaň? (II. Machab. 15. 12.) Spôsob, jako sa Svätí dozvedia o našej modlitbe, nech nás netrápi; — veď Boh má dosť prostriedkov, aby im to na vedomie dal!

A či primlúvaním Svätých skutočne sa napáda prostredníctvo Kristovo, jako to bludoverci tvrdia?

Rozhodne — nie. Dľa učenia cirkvi katolíckej Kristus vykúpením Svojím je *jediným* Prostredníkom medzi Bohom a ľuďmi a *pre vlastné zásluhy* nám vyprosuje od Boha milosť a slutovanie. Svätí však sú v tom smysle prostredníkami a prímluvcami našimi, že prosia Boha, aby pre *zásluhy Kristove* nám bol milostivým; a ich prímluvu vyslúcha Boh *len pre Krista.*

Či prímluva Kristova nie je dostatočná?

Ba je až príliš a nad mieru dostatočná; a predsa vyzýva sv. Pavel k primlúvaniu: „*Bdite v primlúvaní sa za všetkých posvätených, aj za mňa*“. (Ef. 6. 18. 19.) A či sme my múdrejší jako tento — Duchom sv. nadchnutý — apoštol?

Či to, o čo prosíme, môžu nám Svätí vlastnou mocou udeliť?

Rimský katechismus odpovedá: „Svätých nevzývame tým spôsobom, jako Boha; Boha prosíme, aby nám Sám udeliť ráčil to dobré; Svätých ale prosíme, aby — poneváč sú Bohu milí — boli našimi primlúvačmi u Neho a aby nám od Neho vyprosili to, čo potrebujeme“. Preto voláme v litániach k Bohu tými slovami: „Smiluj sa nad nami!... Vyslyš nás!“ — a k Svätým: „Orodujte za nás!“

3. O ctení ostatkov (relikvií) a obrazov Svätých Božích.

Či smieme aj ostatky Svätých, t. j. ich kosti a iné predmety, ktoré im prináležali, ctiť?

Bez pochyby; — lebo to bolo pobožnou obyčajou už aj v starom zákone, a tým viac v novom, a síce hneď v prvých časoch cirkvi sv., a túto úctu behom časov Sám Boh potvrdil

mnohými veľkými zázrakami. S hlbokou úctou vyzdvihol Mojžiš kosti patriarcha Jozefa a niesol ich do zaslúbenej zeme, kde maly byť uložené (II. Mojž. 13. 19., Sir. 49. 18.); Elizeus rúchom Eliašovým predelil vodu Jordána (IV. Kráľ. 2. 14.); kosťami jeho bol mrtvý vzkriesený (13. 21.). Ježiš nepokarhal ženu na krvotok trpiacu, ktorá dotkla sa límca *rúcha* Jeho a bola uzdravená (Mat. 9.); ba i tôňou sv. Petra a ručníkom sv. Pavla boly všeliake nemoce vyliečené. (Sk. ap. 5. 15. 19. 12.) — A čo sa ohľadom ostatkov Svätých na sv. písme zakladá, to isté potvrdzuje aj ustavičná obyčaj cirkve sv. Už prví kresťani usilovne navštevovali hroby mučeníkov a tam konali obety a modlitby svoje. Kosti sv. Ignáca, biskupa antiochenského a učeníka sv. Jána, boly starostlive posbierané a jako drahocenný poklad vo víťazoslávnom pochode boly prenesené do Antiochie. Stalo sa to roku 107. po Kr. Podobne aj veriaci smyrňanskí kosti sv. Polykarpa, ktorý roku 166. po Kr. mučenícku smrť podstúpil, vo väčšej úcte držali, než zlato a drahokamy, na posvätnom mieste ochraňovali a tam každý rok slávili pamiatku jeho mučenickej smrti. Sv. Ján Zlatoústy v jednej reči svojej o sv. Juventiusovi a Maximusovi hovorí: „Často ich navštevujme, dotkýňajme sa škrine (kde sa ich kosti ochraňovaly) a s veľkou dôverou prichádzajme k ich ostatkom, aby sme si požehnanie nadobudli“. Mnohé zázraky by sme ešte mohli predniesť, z ktorých jasne vysvitá, že úcta ostatkov Svätých je bohumilá, a že vždy bola v obyčaji v cirkvi katolíckej.

A prečo máme ctiť ostatky Svätých?

Príčinu toho udáva cirkevný snem tridentský; sú to menovite drahocenné ich pozostatky telesné, ktoré v živote boly údami Kristovými a chrámami Ducha sv., a niekdy zase budú vzkriesené a oslávené. Tieže boly nástrojami čnosti a svätosti; Boh skrze ne tolké zázraky činí, — tedy celým právom môžeme ich v úcte držať.

Či smieme aj obrazy Svätých, svätý kríž atď. v úctivosti držať?

Áno! Lebo úcta, ktorú obrazom preukazujeme, prináleží tomu, koho obraz predstavuje. Každý človek na svete by to za urážku a pohanenie kráľa držal, keby niekto jeho obraz napadol a zneuctil. Snem tridentský určite vyslovil: „že obrazy Krista Pána, Panny Rodičky Božej a iných Svätých máme

menovite v chrame držať, ochraňovať a slušnú úctu im preukazovať; nie jakoby sme verili, že v nich je Božstvo alebo dáka moc, pre ktorú by sme ich mali v úctivosti držať, alebo jakoby sme smeli niečo od nich žiadať, alebo v obrazoch skladať svoju dôveru, — ale poneváč úcta oproti nim vzťahuje sa na pôvodné pramene, ktoré predstavujú tak, že my skrze obrazy, pred ktorými hlavu obnažujeme a na kolená padáme, vzývame Krista a ctíme Svätých, ktorých tieže vyobrazujú".

Či ale uctenie obrazov nie je zakázané tým zákazom: „Neučiníš sebe modly, **ani žiadneho podobenstva,** *aby si sa mu klaňal?"*

Nie; Boh zakázal len Božskú úctu a vzývanie obrazov, nie ale obyčajné ich ctenie. Keď Boh zakázal židom užívanie obrazov, chcel tým len prekaziť, aby židia neupadli do pohanskej povery, ktorí sa skutočne klaňali samým obrazom a podobenstvám slnka, hviezd, ľudí, ba i zverov. Kde ale nebezpečenstvo modloslužby nehrozilo, tam Boh obrazy nezakázal. Sám Mojžiš na rozkaz Boží postavil na archu dvoch cherubínov, jedného oproti druhému. (II. Mojž. 25. 18.) Tiež na rozkaz Boží zhotovil medeného hada, ktorého za viacej storočí s úctou opatrovali (IV. Mojž. 21. 8.), kým ho Ezechiaš pre isté zlé obyčaje nezničil. (IV. Kráľ. 18. 4.) Steny a dvere na chráme Šalamunovom ozdobené boly mnohými rezbami a podobenstvami, a Sám Boh tak slávnostne posväcoval chrám tento. (III. Kráľ. 6. 29.) Ináč upotrebenie obrazov Boh bezpodmienečne nezakázal, a preto s tou obyčajou stretáme sa už aj v prvých storočiach cirkvi sv. Už cirkevný spisovateľ Tertullian (okolo 160. roku) činí spomienku o obraze dobrého Pastiera na kalichu (De pudic. c. 10.) a obraz Blah. Panny, obrazy sv. apoštolov Petra a Pavla z druhého stoletia sa ešte dosiaľ zachovávajú vo veľkých katakombách prvých kresťanov v Ríme.

A k čomu sú užitočné tieto obrazy?

Jako sv. Gregor píše, pre neučených sú obrazy sťa knihy, z ktorých poznávajú tajemstvá a dobrodenia Božie, poznávajú to, čo vykonal Kristus pre nás, čo vykonali Svätí pre Krista a pre nebo, a pohlad na tieto obrazy dotkýňa sa srdca, vzbudzuje ich k povďačnosti, k láske oproti Bohu a pohýňa k nasledovaniu Svätých. Žiaducné by tedy bol, aby z príbytkov kresťanských odstránené boly všetky nečisté a pohoršlivé obrazy, ktorými sa nevinnosť zabíja, a aby na miesto

nich povzbudzujúce obrazy boly uvedené do domov kresťanských.

Čo si máme zapamätať o takzvaných milostivých obrazoch a milostivých miestach Matky Božej a iných Svätých?

Milostivými obrazami a miestami Matky Božej a iných Svätých nazývame tie obrazy a miesta, skrze ktoré a na ktorých Boh na prímluvu Svätých zázračným spôsobom pomohol v rozličných potrebách a záležitostiach veriacim, ktorí tie obrazy ctili a tie miesta navštevovali. Ale o tejto veci poznamenať musíme: 1., že cirkev katolícka len také obrazy uznáva za milostivé obrazy a dovoluje ctiť, u ktorých náležité, prísne vyšetrovanie zistilo pravdivosť zázrakov, ktoré sa tam staly; 2., že cirkev týmto obrazom žiadnu divotvornú moc nepripisuje, ale že Boh skrze obrazy dľa lúbosti Svojej činí zázraky; 3., že cirkev neučí, že smieme samé tie obrazy o niečo prosiť, alebo nádej v nich skladať. My nevzývame obrazy, ale Samého Krista alebo Svätých; Krista, jako Boha, Svätých jako priateľov Božích; všetku dôveru svoju jedine v Bohu skladajúc.

Či môžeme Svätým alebo ich obrazom a ostatkom aj chrámy stavať, obetu omše sv. obetovať, obety prinášať, sľuby činiť atď.?

Nie; podobné úkony sú istým druhom poklony, ktorá len Samému Bohu, Pánovi života a smrti prináleží. Jestli tedy niečo takého činíme, konáme to len pre Boha a k úcte Jeho a na znak vďaky za tie milosti, ktoré Svätým poprial, pri čom ale zreteľ môžeme mať aj na pamiatku a úctu Svätých, v ktorých sa Boh tak zázračným dokázal a ktorých aj On Sám tak vysoko ctil a aj ctí. Preto vraví sv. Augustín: „Žiadnemu mučeníkovi, ale len Samému Bohu, Pánovi mučeníkov staviame chrámy a oltáre, ačpráve na hroboch mučeníkov. Ešte žiaden z našich predstavených neriekol: »Obetujeme Ti svätý Petre alebo Pavle!« Čo sa obetuje, obetuje sa Bohu, ktorý mučeníkov korunoval.“ Preto spieva cirkev sv. pri vchode omše sv. v niektoré sviatky Svätých: „Radujme sa v Pánu deň sviatočný, sláviac svätého N. N., čomu tešia sa anjeli a spolu chvália a zvelebujú Syna Božieho“.

Majú tedy bludoverci pravdu, keď potupujú a zavrhujú úctu Svätých a ich obrazov?

Keby chceli poznať učenie cirkvi sv. a dať sa o ňom presvedčiť, nečinili by tak; ale obyčajne hania, čo neznajú

a ani nechcú znať. Sv. cirkev katolícka nikomu neprikazuje, že *musí* ctiť Svätých, ich obrazy a ostatky, ale len učí, že táto úcta je dobrá a užitočná; katolícky kresťan nectí Svätých jako Boha, neverí a nesmie veriť, že v obrazoch a ostatkoch sídli Božstvo alebo zvláštna moc, — od obrazov neprosí nič, ale len od Krista a Svätých, ktorých nám obrazy predstavujú, a svoju nádej neskladá v obrazoch, jako činili pohani, ale len v Bohu, u ktorého Svätí pre zásluhy Krista vyslyšaní bývajú.

Či v pobožnosti oproti Svätým, ich obrazom a ostatkom môže sa človek prílišnosťou prehrešiť a pochybiť?

Áno, a stáva sa to vtedy, keď ich viac ctíme, jako samého Boha; keď pri svojej pobožnosti a uctení Svätých nepamätáme na Boha, a modlitby svoje len k Svätým upravujeme a preto v istej miere dôverujeme v nich, jako by nám mohli sami pomôcť; keď isté modlitbičky, pobožnosti konáme k Svätým a veríme, že si tým šťastnú smrť a nebesia zadovážime bez toho, žeby sme sa za čnostným životom vynasnažovali; keď len časné a zemské statky, peniaze a poklady žiadame od nich a tým cieľom odbavujeme podozrivé, pôverčivé, od bezbožných ľudí vymyslené, od cirkvi sv. nepotvrdené modlitby a pobožnosti; alebo jestli k zločinom a hriechom vzývame na pomoc Svätých; jestli vyobrazujeme Svätých v neslušných a takých podobách, jaké sa ani na Písme svätom nezakladajú, ani nie sú cirkvou svätou udobrené; jestli pochybné a biskupom nepotvrdené ostatky k úcte vystavujeme alebo s takými kupčíme. Chráňme sa menovite cudzích ľudí, alebo takých, ktorých nepoznáme, alebo ktorí nemajú pravej viery a nekupujme a neprímajne od nich tlačené lístky, modlitby atď. Obsahuje sa v nich obyčajne jed lživých naúk. Zanes také lístky k svojmu duchovnému a pros ho o radu, či ich môžeš užívať alebo nie?

4. O pútoch.

Čo sú púty?

Púty sú dobrovoľne podujaté cesty k navštíveniu vzdialených posvätných miest, ostatkov, alebo obrazov Svätých a Blahosl. Panny Marie, aby sme im svoju úctu preukázali a v svojich telesných a duševných potrebách na prímluvu Svätých pomoc Božiu získali.

Či sú púty nového pôvodu?

Púty boly v obyčaji už aj v starom zákone a stretáme sa s nimi u všetkých národov. Už Abraham prekonal trojdňovú cestu, aby dla zasľúbenia Božieho obetu priniesol Bohu, a židia v isté časy cestovali do Bethel, ktoré miesto niekdy Jakub posvätil; podobne — dľa príkazu Mojžišovho — každé tri roky putovali k arche úmluvy a neskoršie do chrámu jeruzalemského. Čo inšie boly tie cesty, jako náboženské púty? V novom zákone vidíme, že rodičia Ježišovi s Božským Dieťaťom a mnohými inými každý rok putovali do Jeruzalema, že apoštolovia a nábožné ženy navštevovali hrob Kristov, že sv. Pavel už jako kresťan pospiechal do Jeruzalema, aby tam slávil sviatky turíčne. Aj v dejinách cirkvi sv. čítame, že už v prvých stoletiach boly v obyčaji a sú v obyčaji až podnes púty na sväté miesta, menovite k svätému hrobu v Jeruzaleme, k hrobom svätých mučeníkov a iných Svätých.

Prečo chodíme na púty?

Nie preto, jakoby sme museli Boha tak ďaleko hľadať — však je On všade prítomný — ale poneváč si každý kresťan žiada navštíviť tie posvätné miesta, ktoré sú pre tamejšie náboženské udalosti pamätné. Tieto miesta hlbokú úctu vzbudzujú v duši ľudskej a k vrúcnej modlitbe pohýňajú; — a tam čerpáme duševnú silu, nábožnú zmužilosť, lásku a horlivosť. Po dlhej a namáhavej ceste toľké trapy podstúpime, že tým — znášame-li ich vďačne a k vôli Bohu — zaiste zaľúbenie Božie si získame. Konečne na takýchto posvätných miestach Boh hojnejšie udeľuje milosť Svoju, jako to nepočetné príklady dokazujú.

Jako sa máme vybrať na pút a jako máme putovať?

S tým čistým a svätým úmyslom, že chceme Boha v Jeho Svätých zvelebovať, a s pravou nábožnosťou a kajúcnosťou. Nemáme tedy sväté miesta navštevovať z púhej zábavy a vytrženia. Po ceste máme sa chrániť všeliakych márnych rozhovorov a výstupkov, vďačne máme znášať obtížnosť cesty, nepriaznivé počasie, nepohodlné zástavky, vrúcne a s kajúcim duchom máme pristúpiť k sv. sviatostiam pokánia a prímania, za všetky milosti vrúcne ďakovať, sväté predsavzatie v sebe vzbudiť, a dobré, spasiteľné dojmy aj trvanlive v sebe zachovať a skrze bohabojný, horlivý život aj uskutočniť. Takýmto putovaním mnohé milosti si nadobudneme.

5. O blahoslavení a svätorečení Svätých.

Či je to pravda, čo bludoverci hovoria, že len pápež robí ľudí svätými?

Nie! to je lož, osočovanie, ktoré bludoverci vynašli tým cieľom, aby katolícku cirkev potupovali. — Len Boh činí ludí Svätými; len Jeho milosťou a verným, vytrvanlivým spoluúčinkovaním s touto milosťou môže sa stať katolícky kresťan svätým a blaženým. Pápež, jako najvyššia hlava cirkvi, len rozhoduje a osvedčuje, že ten lebo onen katolícky kresťan, — ktorého svätosť Sám Boh dokázal zázrakami, na prímluvu patričného konanými — môže byť jako Svätý ctený a vzývaný. Prv ale, nežby pápež k tomuto osvedčeniu pristúpil, prevedie sa veľmi prísne a zovrubné vyšetrovanie ohľadom života toho, ktorý má byť za Svätého vyhlásený.

V čom záleží toto vyšetrovanie pri svätorečení?

V nasledujúcich: Keď niekto umre v *chýre svätosti* a rozchýri sa, že Boh skrze neho zázraky činil, biskup patričného miesta pod prísahou vyslyší hodnovernych svedkov, sostaví zápisnicu, ktorá chýr a povesť svätosti naznačuje. Tento protokoll (zápisnica) pošle sa potom do Ríma „kongregácii svätých obradov“. Tu sa protokoll otvorí a bedlive prezkúma. Najdú-li ho v poriadku, sdelia ho pápežovi, ktorý vymenuje jedného z kardinálov za zástupcu a zprávodajcu záležitosti, ktorý musí zaopatriť, zadovážiť všetky potrebné svedoctvá, ktoré sa na život Svätého vzťahujú, — spolu sa vymenujú prosebníci, ktorí zadajú a zastupujú žiadosť a blahorečenie. — Potom sa sostaví celá porota (súd), t. j. vyvolia sa kardináli, ktorí musia prisahať, že život Svätého a všetky svedoctvá za neho a proti nemu náležite preskúmajú a posúdia. K tomuto súdu povolávajú aj niektorých zástupcov, advokátov, z ktorých jedni pod prísahou sú zaviazaní Svätého brániť, druhí pracovať na odmietnutí a zavrhnutí prosby a musia predniesť všetko, čo by tieň hádzalo na život svätého, — aby pravda tým istejšie prišla na svetlo; aj lekári, a prírodovedeckí odborníci bývajú povolaní, ktorí majú vyšetriť, či skutky sú opravdivé zázraky a či len prirodzené zjavy! Keď je už tento súd ustanovený a „process“ zavedený, obdrží Svätý meno „Ctihodného“, čo znamená, že Svätý je hoden k zavedeniu processu blahorečenia. Ale blahorečenie počne sa len po 50 rokoch po smrti Svätého. Behom tohoto

času ide process, pokračovanie, svojím spôsobom. Predovšetkým vyšetrujú sa všetky diela, činy a skutky Svätého, a najmenšie, čo najde sa v živote jeho proti dobrým mravom, je dostatočné k úplnému pretrhnutiu a zastaveniu blahorečenia. Keď sa už vyšetria jeho diela, zastaví sa „process“ na desať rokov, aby sa ešte viac svedoctví mohlo sosbierať o dielach Svätého. Po desiatich rokoch prísnej zkúške sa podrobia čnosti Svätého, totižto jeho viera, nádej a láska, potom štyri hlavné, základné čnosti (zmužilosť, múdrosť, miernosť a spravodlivosť), ktoré Svätý hrdinským spôsobom mal vykonávať. Potom vymenuje pápež zvláštnou listinou výborníkov, povereníkov, ktorí na tých miestach musia pátrať o cvičení čností Svätého, kde Svätý žil a účinkoval. Po prevedení vyšetrovania skúma sv. kongregácia zprávy komissárov, výpovede svedkov atď., a potom predložia sa písma celého processu k svedomitému prehliadnutiu konsistoriumu, čiže shromaždeniu kardinálov, arcibiskupov a biskupov rímskej kúrie. Viaceré také shromaždenia sa vydržiavajú, na ktorých často aj pápež berie účasť, alebo aby aj Sám vyšetroval, alebo aby si radu vypýtal. A len keď pápež všetko toto vykonal, po mnohých modlitbách o osvietenie Ducha sv., len vtedy dáva pápež svoje rozhodnutie, ktorým sa dovoľuje, aby sa obrady blahorečenia započaly. — Keď sa deň slávnostného blahorečenia blíži, chrám sv. Petra v Ríme — najväčší to chrám na celom svete — všemožne sa ozdobí, tisíce sviec sa jasá po všetkých stranách chrámu, steny a stĺpy obtiahnu drahocenným červeným samatom, hlavný oltár skvie sa zlatom a drahokamami, a nad oltárom visí závojom obtiahnutý obraz Svätého, ktorý má byť blahorečený. Pápež, v kruhu svojich kardinálov a biskupov, sprevádzaný svojím dvorom, sa objaví, pokľakne a ešte raz sa modlí o osvietenie, — nato príde kardinál, ktorý svätý úrad zastáva, v zlatom pluviale, s mitrou na hlave, a číta pápežské „breve“, ktoré osvedčuje, že process blahorečenia toho služobníka Božieho je dokonaný, a že tenže v istých rádoch alebo krajinách môže byť jako „blahoslavený“ ctený a vzývaný. Nato zavzneje „Te Deum“, počas ktorého závoj s obrazu sa odstráni a pápež s kardinálmi, biskupmi a celým ľudom padnú na kolená, aby úctu preukázali „*blahoslavenému*“ a zvelebovali Boha, ktorý v ňom Sám Seba oslávil.

Toto je úkon slávnostného blahorečenia; ale tým sa ešte nedokončilo „*svätorečenie*“ čiže „*kanonizácia*“, t. j. ohlásenie, že blahoslavený smie byť v celej cirkvi uctený. Prv než by sa toto stalo, musí sa novým vyšetrovaním, novou zkúškou

dokázať, že Boh skrze Svätého od blahorečenia nové zázraky konal. A len keď sa to dokáže, pristupuje pápež k svätorečeniu, ktoré tiež tak slávnostné býva, jako blahorečenie.

Z toho všetkého vysvitá, že žiadna pravota, žiaden process sa tak prísne a svedomite nevedie, jako blaho- a svätorečenie, a že výrok vypovie sa len vtedy, keď najprv Sám Boh vyriekne súd skrze tie zázraky, ktoré skrze Svätého konal. Tedy nie pápež, ale Sám Boh tvorí Svätých, len On oslavuje služobníkov Svojich, ktorí v živote svojom len Jeho česť a zaľúbenie vyhľadávali.

Pobožné vzdychnutie na sviatok každého Svätého. O sv. N. N.! zo srdca sa radujem, že ti Boh poprial milosti k pohŕdaniu pominuteľných časných statkov a k tomu, aby si sa za čnosťami vynasnažoval. Skrze túto milosť bol si v dobrom až do poslednej chvíle blaženého svojho skonania vytrvanlivý a teraz si sa dostal k Nemu a obdržal si korunu života večného. Chvála a sláva Bohu za túto nekonečnú milosť! Zo srdca si prajem, aby Ho v tebe a v Ňom teba všetci ctili a slávili! Spolu ťa prosím, vypros mi prímluvou svojou milosti, aby som príklad tvoj horlive nasledoval, a pohrdnúc všetkým, čo je pominuteľné, len za dosiahnutím večných statkov som sa vynasnažoval. O vypros mi milosti, aby som sa s tebou aj ja dostal do tej blaženosti, ktorú ty už teraz večne požívaš, skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Na deň sv. Andreja apoštola.

(30. novembra.)

Andrej, brat sv. Petra, bol rybárom v Kafarnaume, príslušný do Bethsaidy na brehoch jazera Genezarethského. Najprv bol učeníkom sv. Jána krstiteľa, ktorý raz, keď sa Spasiteľ na brehoch Jordána zdržoval, s tými slovami ukázal na Krista: „Ajhľa, Baránok Boží!“ Keď Andrej tie slová slyšal, išiel ku Kristu Pánu a zostal cez deň u Neho. Potom aj brata svojho, Šimona, priviedol ku Kristovi, ktorého Spasiteľ nazval Petrom, t. j. skalou (Ján 1. 30—44.) Títo bratia potom, bez toho, že by si remeslo boli zanedbali, často navštevovali Ježiša. Raz ich našiel Ježiš pri Genezarethskom jazere, kde s ich lodičky rybárskej vyučoval a vykonal zázrak bohatého lovu rýb. Vtedy ich povolal Ježiš na apoštolský úrad tými slovami: „Poďte za Mnou a Ja vás učiním rybármi ľudí“. (Mat. 4. 19.; Luk. 5. 1.)

Nato svoje remeslo opustili a verne nasledovali Ježiša. A Andrej tak verne zastával napozatým úrad apoštolský, jako predtým svoje rybárske remeslo. Ustavične bol pri Pánovi a dychtive počúval Jeho učenie, videl divy Jeho, svedkom bol Jeho umučenia, ohavnej smrti, zmrtvýchvstania a nanebevstúpenia. Keď v deň svätodušný s ostatnými apoštolmi aj on prijal Ducha sv. a príkazy Jeho, začal slovo Božie ohlasovať najprv židom. Potom precestoval Skytiu, Epirus, Tráciu, Grécko atď., a kázaním a zázrakami nepočetných veriacich získal pre cirkev Kristovu. Konečne prišiel do istého mesta Achajského, menom Patras, a aj tam ohlasoval Krista, preto ho chcel vladár, Aegeas, hroznými hrozbami prinútiť, aby modlám obetoval, lež on — vo viere neohrožený — na hrozby vladára odpovedal: „Ja každý deň obetujem Všemohúcemu Bohu obetu živú, — nie mäso býkov, ani krv kozlov, ale na oltári kríža nepoškvrneného Baránka, ktorého telo potom celé kresťanské shromaždenie požíva a krv pije. Ale obetovaný Baránok zostáva živý a nenarušený“. Nato vladár Aegeas dal ho hodiť do žalára, — a keď ho nemohol vo viere sklátiť a k obetovaniu modlám prinútiť, dal ho najprv ubičovať, a potom medzi hroznými mukami ukrižovať. Keď ho na popravište viedli a on uzrel kríž, zvolal: „Zdrav buď, krížu, telom Kristovým posvätený a údami Jeho, sťa najcennejšími drahokamami ozdobený! Veriaci vedia, koľkých radostí a milostí si prameňom! O blahoslavený krížu! dávno som túžil za tebou, vrúcne som ťa miloval a neprestajne vyhľadával. Vezmi ma tedy preč od ľudí, a oddaj ma Majstrovi môjmu, aby ma k tebe prijal, ktorý ma skrz teba vykúpil!“ Potom složil odev a s radosťou sa dal na kríž pribiť. Za dva dni visel na kríži, lebo Aegeas chcel, aby sa čím ďalej trápil. A aj s kríža hlásal vieru Kristovu, kým duša nezaletela k Tomu, s ktorým tak úprimne si žiadal byť rovným v smrti. Kríž sv. Andreja zhotovený bol z dvoch nepriamo zložených driev, preto sa sv. apoštol vyobrazuje s nepriamym krížom pod pazuchou — Nasledujme sv. Andreja v láske ku krížu, v neohroženej stálosti vo viere a tak jednúc aj my budeme účastní nebeskej slávy.

Vo vchode omše sv. so slovami 138. žalmu hlása cirkev svätá, jako povýšil Pán Boh apoštolov tým, že ich postavil za učiteľov a otcov celého sveta: „A mne veľmi úctyhodní sú priatelia Tvoji, Bože! veľmi upevnené je ich kniežatstvo!“ (138. Žalm 17.) „Pane, skúmal si ma a poznal si ma: Ty si poznal sedenie moje a povstanie moje!“ (138. Žalm 1.) Sláva

Otcu, i Synu, i Duchu Svätému, jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Modlitba cirkevná. Ponížene prosíme, Pane, velebnosť Tvoju: aby, jako sv. Andrej apoštol bol kazateľom a správcom cirkvi Tvojej: tak aby bol u Teba naším ustavičným primluvačom. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *z listu sv. Pavla k Rimanom h. 10., v. 10—18.*

Bratia! Srdcom zaiste verí sa v spravodlivosť, ale ústami deje sa vyznanie ku spaseniu. Lebo Písmo praví: Každý, kto v neho verí, nebude zahanbený! Veď nie je rozdielu medzi Židom a Grékom: lebo ten istý je Pán všetkým, bohatý pre všetkých, ktorí ho vzývajú. Každý zaiste, kto vzýva meno Pánovo, bude spasený. Jako teda vzývať budú toho, v ktorého neuverili? Alebo jakože uveria tomu, o ktorom neslyšali? A jakože uslyšia bez kazateľa? Jako však budú kázať, nebudú-li poslaní, jakožto je napísané: Jak krásne sú nohy zvestujúcich pokoj, zvestujúcich veci dobré? Ale nie všetci sú poslušní evanjeliumu; lebo Izaiaš mluví: Pane, kto uverí slyšanému slovu našemu? Tak teda viera zo slyšania, a slyšanie skrze slovo Kristovo. Ale pýtam sa: Či snáď neslyšali? Ba, „po celej zemi rozišiel sa ich hlas, a ich slová až do končín okresu zemského".

Vysvetlenie. V tomto sv. čítaní nás napomína sv. apoštol, že sama vnútorná viera nie je dostatočná k spaseniu. Potrebné je, aby sme Krista aj slovom, aj skutkom vyznávali, lebo pravá a spasiteľná viera práve tak nie je možná bez jej vyznávania, jako pravé a spasiteľné náboženstvo bez viery. Pod pravým náboženstvom rozumie sv. Pavel takú vieru, ktorá sa skutkami, striezlivým, čistým a bohabojným životom, a poslušnosťou oproti príkazom Božím dokazuje, že je kresťanská. Svedčí o tom 2. hl. 13. verš listu, kde apoštol hovorí, že nie tí budú jednúc ospravedlnení pred Bohom, ktorí slyšia zákon, ale tí, ktorí ho plnia. — Ďalej učí, že Boh žiaden rozdiel nerobí medzi židmi a grékami (= pohanmi) a že každý človek môže byť spasený, ktorý v Krista verí a vieru svoju i vyznáva. A v Kristovi môže veriť každý, kto slyší slovo Božie, ktoré poslovia Boží všade ohlasujú. A práve preto ani židia nemôžu sa vyhovárať pre svoju neveru, — a tak nemôžu sa vyhovárať ani tí, ktorí medzi nami v nevere zotrvávajú, lebo cirkev sv. všade vysiela svojich vierozvestov, apoštolov a kazateľov, o ktorých slová sv. čítania pravia: „Jak skvostné sú nohy hlasateľov pokoja,

hlasateľov dobrého!“ Každý môže tedy slyšať a veriť, — na nemožnosť sa nikto nemôže odvolávať. — Koľko sa káže za našich časov, a jak málo viery nachádzame! Či sa takí neveriaci kresťani budú môcť vyhovárať svojou nevedomosťou, keď bude raz Pán účty žiadať od nich?

Evanjelium *sv. Matúša h. 4., 18—22.*

Za onoho času, keď Ježiš chodil popri mori Galilejskom, uzrel dvoch bratov, Šimona, ktorý sa menuje Peter, a Andreja, jeho brata, jako spúšťali sieť do mora (lebo boli rybári). A riekol im: Poďte za mnou, a učiním vás rybármi na ľudí! A oni hneď opustili siete a išli za ním. A keď ztade odišiel, uzrel iných dvoch bratov, Jakuba, syna Zebedeovho, a Jána, jeho brata, na lodi so Zebedeom, ich otcom, ktorí si popravovali siete; a povolal ich. A oni hneď opustili siete, i otca, a išli za ním.

Prečo vyvolil Kristus Pán hneď na začiatku Svojho vyučovania niektorých za apoštolov?

Na znak toho, že nie každý a nie bez povolania môže sa dostať na úrad apoštolský, — ale len ten, ktorý sa na to skrze poslanie Ducha sv. schopným stáva. A Kristus si preto vyvolil hneď k Sebe apoštolov, aby ich po predku pripravil na ich svätý úrad skrze slyšanie Jeho naúk, skrze videnie Jeho skutkov, menovite Jeho svätého života.

Prečo vybral Kristus za apoštolov jednoduchých, biednych rybárov?

Dľa sv. Ambroza preto, aby celý svet videl a uznal, že kresťanstvo je dielom Božím, a aby nikto nemohol povedať, že Kristus svet podvodne oklamal; aby nemohol nikto povedať, že Kristus si vybral učených ľudí a že silou-mocou, obratnosťou, peniazmi a bohatstvami prinútil svet k prijatiu viery, ktorú ohlasoval.

Čo znamenajú tie slová: **„Učiním vás rybármi ľudí“?**

Znamenajú, že Kristus milosťou Svojou dáva im moc, aby mohli duše obracať a k Bohu privádzať. — Aj svetskí ľudia môžu, ba aj majú byť svojím spôsobom rybármi ľudí. Deje sa to vtedy, keď príslušných alebo podriadených svojich k dobrému napomínajú, k častému prímaniu svätých sviatostí, k sly-

šaniu slova Božieho povzbudzujú, keď dávajú poučné knihy čítať, od zlých spoločností chránia a zdržujú, ich poklesky bratsky, láskave trescú atď. Sv. Augustín píše, že otec rodiny takým spôsobom vykonáva úrad biskupský.

Čo sa ešte učíme z dnešného sv. evanjeliuma?

Učíme sa 1., že jako apoštoli hneď nasledovali slová Kristove, aj my — dľa ich príkladu — nemáme meškať, nemáme odkladať, ale hneď máme poslúchať Boha, keď nám dobré vnuknutie dáva, alebo pozýva nás k obráteniu a polepšeniu života. 2. Keď nás Boh do kráľovstva Svojho povoláva, máme ochotne nasledovať Jeho pozvanie, máme hneď odstrániť od seba telesné žiadosti a náklonnosť k zemským veciam. Ba i rodičov musíme opustiť, keby nás tí od dobrého zdržiavali, lebo to Kristus tak žiada. Tým, ktorí Ho chcú nasledovať, zreteľne hovorí, že ani rodičov, príbuzných, rodinu nemajú tak milovať, jako Jeho, — t. j. v nasledovaní Jeho učenia nesmú sa dať ničomu prekážať. Preto hovorí u sv. Matúša (10. 37.): „Kto viac miluje otca alebo matku, nie je Ma hoden".

Vrúcne vzdychnutie. Buď pochválený na veky, láskavý Ježiši! Okom Svojho milosrdenstva biednych rybárov si vyvolil a na hodnosť apoštolskú povýšil. Nie mudrcov, nie mocnárov, nie boháčov vyvolil si, ale prostých a chudobných, aby si s týmito zahanbil mudrcov a mocnárov sveta. Prosíme Ťa, Pane, vzhliadni na nás, slabé dietky Svoje, otcovským zrakom Svojím. Volaj, vzbudzuj, ťahaj nás k Sebe, aby nás od Teba nič nezdržiavalo, ale aby sme dľa príkladu sv. Andreja aj kríž vďačne prijímali, ktorý nám posielaš. Daj, Pane! aby sme uznali, že ten, kto bohabojne chce žiť, musí znášať prenasledovanie, trápenie a muky. Len v Tvojom kríži chceme sa chlúbiť, lebo v tom je naša útecha a spasenie.

Na deň sv. Františka Xaverského.

(3. decembra.)

František Xaverský, s prímenom „apoštol indický", svetlo sveta uzrel 6. apríla roku 1506. na rodičovskom hrade Xavier, neďaleko Pampelony v Španielsku. Od rodičov svojich v bohabojnosti vychovávaný už jako chlapec prezradzoval mimoriadnu schopnosť a náklonnosť k vedám. V 18. roku poslali ho rodičia na vysoké školy do Paríža, a usilovnosťou a horlivosťou onedlho

tak ďaleko dospel, že sa stal jedným z najslovutnejších učiteľov. Ale teraz hrozilo mu nebezpečenstvo, že sa ho pýcha chytí; lež riadením Božím oboznámil sa so sv. Ignácom z Loyoly, zakladateľom tovaryšstva Ježišovho, a ten mu často privolával slová Kristove: „Čo osoží človekovi, čo aj celý svet získa, ale na duši škodu utrpí?“ a to ho priviedlo k opovrhnutiu márnosti a slávy svetskej a konečne ku vstúpeniu do spoločnosti Jezuitov. A od vtedy len pre Boha žil, jeho srdce len jedna túžba naplňovala: všetko konať k sláve Božej a k spaseniu nesmrteľných duší. Jeho túžby zanedlho boly splnené: roku 1541. poslaný bol za missionára, vierozvesta, do Indie. Čistým ohňom svätej lásky k Bohu a k bližnému vedený, medzi nevýslovnými ťažkosťami peší precestoval obidve Indie a Japan, všade hlásajúc Krista ukrižovaného, státisíce obrátil na vieru kresťanskú, vlastnoručne krstil, veľké zázraky činil, viacerých mrtvých k životu vzkriesil. Národy indické volali ho „veľkým otcom“, a ešte aj nekatolíci uznali jeho veľké zásluhy a menovali ho druhým Pavlom, apoštolom Indov. Na sklonku života svojho chcel ísť aj do Číny, aby tam tiež zasial slovo Božie, ale na ceste ochorel a v hroznej biede, od celého sveta opustený, zomrel na ostrove Sanchian 2. decembra 1552. Jeho posledné slová boly: „V Tebe som dúfal, Pane, nebudem zahanbený na veky!“ (30. Žalm 2.)

Sv. František Xaverský je patrónom missionárskeho spolku pre rozširovanie viery, ktorý za našich časov tak blahodarne účinkuje. — Vyobrazuje sa v rúchu jezuitskom, v rukách drží kríž, čiže umučenie, pri sebe má indické dieťa.

Vchod omše sv. zneje: „Mluvil som o svedoctvách Tvojich pred očima kráľov a nebol som zahanbený: a rozjímal som v príkazoch Tvojich, ktoré som veľmi miloval.“ (116. Žalm 46. 47.) „Chváľte Pána všetci ľudia, chváľte Ho všetky národy: lebo upevnené je nad nami milosrdenstvo Jeho; a pravda Pána zostáva na veky.“ (116. Žalm 1. 2.) Sláva Otcu, i Synu, i Duchu sv., jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Modlitba cirkevná. Bože, ktorý si chcel indické národy hlásaním a zázrakami blahoslaveného Františka k cirkvi Svojej pridružiť: popraj milostive, aby, ktorého slávne zásluhy ctíme, aj príklady jeho čností sme nasledovali. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

(*Sv. čítanie* to isté, jako na deň sv. Andreja.)

Evanjelium *sv. Marka h. 16., v. 15—18.*

Za onoho času riekol Ježiš učeníkom Svojim: Id'te po celom svete a kážte evanjelium všetkému stvoreniu. Kto uverí a bude pokrstený, bude spasený; ale kto neuverí, bude zatratený. A tých, ktorí uveria, budú nasledovať tieto znamenia: V mene mojom budú vyháňať nečistých duchov, budú mluviť novými jazykami, budú preč brať hadov, a keby pili čo jedovatého, neuškodí im; budú vkladať ruky na nemocných, a oni budú uzdravení.

(Vysvetlenie *evanjeliuma* viď na Sviatok Nanebevstúpenia.)

O spolkoch missionárskych k rozširovaniu viery.

„Idte po celom svete a kážte evanjelium všetkému stvoreniu.“ (Marek. 16. 15.)

V Krista Pána a v Jeho učenie musia veriť všetky národy, jestli chcú spasenie obsiahnuť. Sám Kristus to hovorí: „Kto neverí, bude zatratený“ (Mar. 16. 16.), a sv. apoštol píše: „Bez viery nemožno ľúbiť sa Bohu“. (K Žid. 11. 6.) — Jestli ale všetky národy musia veriť v Krista, táto viera dľa slov apoštolových im musí byť aj ohlasovaná: „Jako budú veriť v Krista Ježiša, o ktorom nič nepočuli? A jako budú slyšať bez kazateľa?“ (Rim. 10. 4.) Preto prikázal Kristus Svojim apoštolom, aby išli po celom svete a všade ohlasovali evanjelium. A tento príkaz Majstra svojho neunavnou horlivosťou a hrdinskou láskou aj plnili. Až do najvzdialenejších krajín zaniesli učenie o kríži, a ani v reťazách a putách, ani medzi najukrutnejšími mukami neprestali ohlasovať vieru v Syna Božieho.

Apoštolovia pomreli, ale s ich smrťou nevyhasla horlivosť privádzať pohanov k poznaniu Krista Pána. V každej dobe cirkvi katolíckej boli mužovia svätej horlivosti, ktorí si za cieľ životný vytkli kresťanstvo medzi nevernými alebo bludovernými národami rozširovať. Komu by nebolo známo účinkovanie sv. Cyrilla a Methoda medzi národami slovanskými? Horlivosť sv. Vojtecha? Sv. Štefana kráľa v Uhorsku? Apoštolovanie sv. Bonifáca, Ruperta, Kiliána atď.? Títo mužovia sa menovali vierozvestami, missionármi a takíto vierozvestovia aj teraz idú

do všetkých končín sveta, aby plameň pravej viery všade zapálili, kde ešte panuje tma nevery a tôňa smrti.

Ale kto by bol v stave líčiť život a účinkovanie misionára, ktorý opúšťa otca, matku, bratov, sestry, opúšťa vlasť, dáva sa na búrlivé more, preplaví oceány, vnikne do neznámych krajín, prejde cez strmé, nebotyčné vrchy, prechádza rieky a sám, len v Božskú pomoc dôverujúc, tiahne priestrannými stepami a pošmúrnymi lesami, aby jako dobrý pastier, vyhľadal ztratenú ovečku a priniesol ju do ovčinca Kristovho. V najväčšej biede, v núdzi, o hlade a smäde, zimou zmeravený, pálčivosťou zmorený, zubom divých zverov vystavený chodí neunavne s jedného miesta na druhé, aby pohanom — ktorí často ukrutnejší sú od divých zverov — oznámil radostnú zvesť, evanjelium, o kráľovstve Božom. Bez strachu, neozbrojene, s krížom Spasitela v ruke, ide medzi lúpežných divochov, netrasie sa pred šípami, nie pred svíjaním sekery: zmužile, neohrožene ide v ústrety mučeníckej smrti z lásky k Ježišovi a spaseniu nesmrteľných duší! A čie srdce by radosťou a nadšením nezaplesalo, keď slyší, že tých krvožížnivých ľuďožrútov premenil apoštol na tichých baránkov, a že na miestach, kde predtým len lúpež, krádež, vražda, necudnosť tupily človečenstvo, kde stály chrámy a oltáre diabla, nastúpila teraz doba prvého kresťanstva, prekvitá tam spravodlivosť, čistota, nevinnosť, láska, pokora, kresťanská prostota sťa kvety nebeské a obetuje sa v jednoduchých kapličkách Baránok Boží, Ježiš Kristus! Ale slová Ježišove: „Žatva je síce veľká, ale robotníkov málo“ (Mat. 9. 37.), stále sa uskutočňujú; milliony ľudí žije bez poznania pravého Boha v bahne najhnusnejšej modloslužby; a primalý je počet misionárov, aby všade zavznelo slovo o Ukrižovanom, primalé prostriedky, aby sa vyhovelo potrebám úbohých, novoobrátených divochov; k čomu prichodí ešte i tá okolnosť, že i bludoverci vysielajú svojich poslov, aby svoje bludy rozširovaly a ohromné summy obracajú na to, ačkoľvek ich účinkovanie málo ovocia prináša.

Či je taký opravdivý katolík, ktorého srdce by chladné a pokojné, bezcitné zostalo, — keď vidí, že tisíce nesmrteľných duší, za ktoré tiež tiekla krv Kristova, zostáva v nevere a hynie na veky, lebo nikoho niet, kto by im podal skyvu chleba Kristovho, nikoho, kto by ich v nevedomosti svetlom viery osvietil, — nikoho, kto by im ukázal dráhu do neba? Hľa, milý kresťane, povieš: Ja nemôžem byť misionárom a nemôžem hlásať evanjeluum v cudzích krajinách. To ani Kristus

nežiada od teba, a predsi aj ty môžeš prispievať k veľkému dielu rozširovania viery.

Môžeš to učiniť poprvé modlitbou prímluvy, jako sme vyššie spomenuli, potom vstúpením a napomáhaním tých spolkov, ktorých cieľom je rozširovanie viery. Najmohutnejší z týchto spolkov je „Lyonský spolok missionársky“, ináč aj „spolok Xaverský“ menovaný.

Dvanásti mužovia k srdcu si vezmúc tie slová Spasiteľa: „Žatva je síce veľká, ale robotníkov málo, — proste tedy Pána žatvy, aby poslal robotníkov do vinice svojej,“ išli a radili sa — 3. mája 1822 — jako by mohli tejto žiadosti Pána Ježiša vyhovieť, nedostatku missií odpomôcť a dielo rozšírenia viery napomôcť. Založili tedy medzi sebou spolok pod ochranou sv. Františka Xaverského tým cieľom, aby sa údovia za obrátenie nevercov modlili a každý dľa možnosti aj peňažitým príspevkom podporoval dielo sv. missií, aby sa tak účastnými stali apoštolskej práce. Tento spolok, najprv nepatrný, v krátkom čase rozšíril sa po celom Francúzsku a potom skoro po celom svete. Pápež VIII. Pius spolok udobril, početnými odpustkami obohatil, čo aj jeho nástupci potvrdili. (XII. Lev, VIII. Pius, XVI. Gregor. — Odpustky sa môžu získať aj pre duše v očistci.)

Podobným cieľom sa utvoril missionársky spolok Ludvika v Bavorsku, a spolok Leopoldinský v Rakúsku; taktiež spolok sv. Detinstva Pána Ježiša.

Katolíci! Vstupujme čím väčším počtom do týchto spolkov, aby sme aj my dľa síl svojich prispeli k vznešenému dielu missionárov a niekdy aj v zásluhách tejto bohumilej práce účasť mali!

Odpustková modlitba sv. Františka Xaverského za obrátenie nevercov. Večný Bože, Tvorca všetkých vecí; pamätaj na duše neveriacich, ktoré si stvoril a na obraz a podobenstvo Svoje učinil. Hľa, Pane, jako sa naplňuje peklo týmito dušami k potupe Tvojej, a pamätaj, že Syn Tvoj, Ježiš Kristus, najhroznejšiu smrť podstúpil za ich spasenie. Nedopusť viacej, Pane, prosím Ťa, aby neverci Synom Tvojím opovrhovali, ale daj sa ukrotiť modlitbami svätých mužov a prosbami nevesty Syna Tvojho, cirkvi sv. Pamätaj na milosrdenstvo Svoje a zabudni na ich modloslužbu a neveru, a učiň, aby konečne poznali Toho, ktorého si poslal, Pána nášeho, Ježiša Krista, ktorý je spása, život a vzkriesenie naše, skrze ktorého sme boli spasení a oslobodení, Jemu sláva a chvála na veky vekov. Amen. (300 dní odpustky raz cez deň. IX. Pius, 24. mája 1847.)

Na deň sv. Barbory, panny a mučenice.

(4. decembra.)

Sv. Barbora bola jediná dcéra jedného vážneho, zámožného a zátvrdlivého pohana, menom Dioskura, ktorý ju veľmi starostlive dal vychovávať v jej rodisku Nikomedii. Chcel ju ozdobiť vysokou vzdelanosťou a múdrosťou, preto ju dal zatvoriť do samotného — veži podobného — paláca, aby tam od spoločnosti sveta odlúčená jedine vedám žila a od pohanskej zkazenosti chránená bola. Bola veľmi spanilá, bystrého, vnímavého rozumu a mäkkého, šľachetného srdca. Samota primäla ju, aby rozjímala o sebe, o svete, o stvorení. A — Boh vie, jako — obznámila sa s učením kresťanským a dala sa pokrstiť. Keď sa otec o tom dozvedel, hrozný hnev ho napadol, bil ju, tĺkol a zaviedol pred pohanského sudcu. Keď sa tento darmo namáhal odvrátiť ju od viery kresťanskej, rozkázal ju sťať. Keď prišla na popravište, zrazu jej otec priskočil k boku a v diabolskej zúrivosti jedným švihom jej odťal hlavu. Pre tento ukrutný skutok o krátky čas ho hrom zabil, a sv. panna, Barbora, onedlho po svojej smrti po celom svete kresťanskom bola ctená, jako slávna mučedelnica Kristova a vzývajú ju zvlášť jako patrónku šťastnej smrti, na jej prímluvu nepočetní umierajúci boli zázračne sviatosťami umierajúcich zaopatrení.

Vchod omše sv. „Mluvil som o svedoctvách Tvojich pred očami kráľov a nebol som zahanbený: a rozjímal som o príkazoch Tvojich, ktoré som veľmi miloval.“ (118. Žalm 46. 47.) „Blahoslavení nepoškvrnení po ceste, ktorí kráčajú v zákone Pána.“ (118. Žalm 1.) Sláva Otcu, i Synu, i Duchu Svätému, jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Modlitba cirkevná. Bože, ktorý si medzi druhými zázrakami moci Svojej aj krehkému pohlaviu víťazstvo mučeníctva udeliť ráčil: popraj milostive, aby, ktorí sv. Barbory panny a mučedelnice narodeniny ctíme, jej príkladom k Tebe sme vedení boli. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *z knihy Syna Sirachovho h. 51., v. 1—8., 12.*

Oslavovať ťa budem Pane Kráľu, a chváliť Ťa Boha Spasiteľa svojeho! Oslavovať budem tvoje meno: Že si bol Pomocníkom a Obrancom mojím, a vyslobodil si telo moje od záhuby, a od osídel zlých jazykov, a od úst luhavých,

a bol si mi Pomocníkom v oči protivníkom mojim. A vyslobodil si ma podľa prehojného milosrdenstva svojeho mena od ručiacich levov, hotových ma pohltiť, z rúk prenasledujúcich dušu moju a z brán súžení, ktoré mňa obstávaly, od úzkosti plameňa, ktorý mňa obklúčil, tak že som nezhorel(a) uprostred ohňa, z pekelnej hlbokej priepasti, od jazyka uprzneného a slova lživého, od nespravodlivého kráľa i nespravodlivého jazyka. Chváliť bude až do smrti duša moja Pána, preto že vychvacuješ tých, čo ťa vyčkávajú, a vysloboďuješ ich z rúk nepriateľov Pane, Bože náš!

Vysvetlenie. Tieto slová mudrca právom kladie cirkev sv. na jazyk panny a mučenice, ktorej sviatok sa dnes slávi. Svätica ďakuje Bohu za milosť, ktorú jej udelil, zvlášť ale za zachovanie jej čistoty v nebezpečenstvách a pokušeniach tohoto sveta. Veď Boh je najvernejším Pomocníkom a najmocnejším ochrancom čistých a nevinných duší, a nedopustí haňbu na tých, ktorí dúfajú v Ňom. Dopustí síce na nich niekdy pokušenie, nebezpečenstvo a sužovanie; lež činí to len preto, aby im dal príležitosť k víťazstvu a tým nápadnejšie im dokázal Svoju pomoc. Lebo aj uprostred trápenia je s nimi, a čím väčšie je nebezpečenstvo, tým zázračnejšia je ochrana Jeho. Lež túto ochranu nesmú očakávať tí, ktorí sa dobrovoľne a bez potreby vrhajú do nebezpečenstva, vyhľadávajú zlé príležitosti a sami vstupujú do ohňa ťažkého pokušenia; lebo na nich dozaista neukáže ten zázrak, ktorý na mládencoch babylonských dokázal, ale nechá ich zahynúť v nebezpečenstve, ktoré milujú. (Sir. 3. 27.)

Evanjelium *sv. Matúša h. 25., v. 1—13.*

Za onoho času riekol Ježiš učeníkom svojim toto podobenstvo: Podobné bude kráľovstvo nebeské desatoro pannám, ktoré vzaly svoje lampy a vyšly naproti ženíchovi i neveste. Päť z nich bolo však hlúpych a päť múdrych. Ale päť hlúpych vezmúc síce svoje lampy, nevzaly so sebou oleja. Múdre však vzaly s lampami svojimi i oleja v nádobách svojich. A keď sa ženích oneskoril, zadriemaly všetky a zaspaly. Ale o pol noci povstal krik: Hľa, ženích prichádza, vyjdite mu naproti. Vtedy vstaly všetky tieto panny a chystaly si svoje lampy. A hlúpe riekly múdrym: Dajte nám z vašeho oleja; lebo naše

lampy vyhasínajú. Múdre odpovedaly a riekly: Aby snáď nedostačilo nám i vám, idte radšej k predavačom a kúpte si. Ale keď išly kupovať, prišiel ženích; a ktoré boly prichystané, vošly s ním na svatbu a dvere sa zavrely. Napokon prišly i tie ostatnie panny a riekly: Pane, pane, otvor nám! A on odpovedal i riekol: Amen, pravím vám, neznám vás! Bdite teda; lebo neviete ani dňa, ani hodiny.

Čo náš učí Kristus v tomto podobenstve?

Na srdce nám kladie, že máme byť vždy prichystaní na súd, ktorý sa bude nad nami po smrti držať, lebo tak neočakávane príde, jako smrť, a tých, ktorých pripravených najde, vezme k Sebe na svatobnú hostinu, t. j. do neba, a nepripravených odtiaľ vytvorí.

Čo sa rozumie tu pod svatbou a pod osobami, ktoré na svatbe účasť berú?

Pod svatbou sa rozumie večné požívanie Boha, — pod ženíchom Ježiš Kristus, — pod nevestou cirkev svätá, pod slávnosťou svatobnou sjednotenie cirkve a Krista v nebesiach, ktoré sú svatobnou sieňou; pod desiatimi pannami všetci veriaci, ktorí sú k svatbe Baránka a Nevesty Jeho a k večnej hostine pozvaní.

Čo znamenajú horiace lampy a čo olej?

Horiace lampy, s ktorými všetkých desať pannien ide vústrety ženíchovi, znamenajú svetlo viery, ktoré povolaní pri ohlasovaní sv. evanjeliuma a pri krste sv. obdržali. Olej, ktorý si v nádobách so sebou vzaly, aby si nádoby doplňovaly a svetlo udržaly, znamená dobré skutky a čnosti kresťanov, ktorými sa viera udržuje a obživuje, a bez ktorých viera upadá a sťaby vyháša, umiera. Lebo *viera bez skutkov je mrtvá.*

Kto sa rozumie pod múdrymi, a kto pod pošetilými pannami?

Múdre panny sú tí veriaci, ktorí neuspokoja sa len s vierou, ale aj dobré skutky konajú, dľa viery aj žijú, a tak sú vždy hotoví, že budú pred súdnu stolicu Božiu povolaní. Oproti tomu *pošetilé panny* sú tí, ktorí sa domnievajú, že už aj sama viera ich spasí, a ktorí sa nevynasnažujú aj príkazy

Božie zachovávať. Preto pri súde budú od Pána zavržení, jako takí, ktorých nepozná, poneváč príklad jeho nenasledovali. „Nie každý, kto mi praví: Pane! Pane! (ktorý tedy v Krista Pána verí) vojde do kráľovstva nebeského, ale kto plní vôľu Otca Môjho, ktorý je v nebesiach.“

Prečo hovorí Kristus: **„Bdite!“**

Na túto otázku takto odpovedá sv. Gregor: „Keby človek vedel hodinu smrti, mohol by jednu čiastku života svojho venovať radovánkam, a druhú pokániu; poneváč však hodinu smrti neznáme, musíme so strachom a všemožne pripravení každý deň očakávať posledný okamih života svojho“.

Odpustková modlitba k sv. Barbore za šťastnú smrť. Pane! ktorý si sv. Barboru vyvolil k potešeniu živých a zomierajúcich, popraj nám na jej prímluvu, aby sme vždy v Tvojej Božej láske žili, a všetku nádej svoju skladali v zásluhy bolestného umučenia Syna Tvojho, aby nás smrť hriechu nikdy neprekvapila, — ba aby sme svätými sviatosťami pokánia, prímania a posledného pomazania posilnení bez strachu mohli nastúpiť cestu do večnej slávy. O to Ťa vrúcne prosíme skrze tohože Ježiša Krista, Pána nášeho. Amen. (100 dňové odpustky, raz cez deň. XIII. Lev, 21. marca 1879.)

Na deň sv. Mikuláša, biskupa.

(6. decembra.)

Sv. Mikuláš sa narodil v meste Para, v Lycii, roku 280. Bol on svätým a pred celým svetom chýrnym služobníkom Božím. Sláva jeho čnosti, počet jeho zázrakov, jeho bohabojnosť a horlivosť mu už v detinskom veku mnohých ctiteľov a obdivovateľov získali. Už v kolíske každú stredu a piatok zdržal sa od rána do večera materinského mlieka a od tých čias bolo mu obyčajou po tie dni sa postiť. Rodičia mu zavčasu odumreli a on sa stal dedičom veľkého majetku, ktorý on však rozdal medzi chudobných, ktorí sa okúňali žobrať. Nasledujúci pád nám krásny príklad predstavuje kresťanskej jeho dobročinnosti: Istý zchudobnelý zeman, poneváč svoje tri dcéry pre chudobu nemohol vydať, chcel ich vydať hriešnemu životu. Keď sa o tom Mikuláš dozvedel, v nočnú dobu hodil do domu cez okno toľko peňazí, koľko k vystrojeniu jednej dcéry po-

stačovalo. Podobne učinil aj druhú a tretiu noc, tak že sa všetky tri dcéry mohly vydať a namiesto hriešnych ženstín staly sa z nich čnostné manželky. Takáto vznešená duša, také šľachetné srdce hodné bolo, aby otočené bolo slávou a aby duša a srdce jeho dôstojný úrad obdržaly: aby toto veľké svetlo čnosti na svietnik položené bolo. Práve uprázdnená bola biskupská stolica v meste Myra, a voliaci kňazi, vnuknutím Božím vedení, ustálili sa na tom, že kto nasledujúce ráno prvý vstúpi do chrámu, toho si vyvolia za biskupa. A prvý bol Mikuláš, jeho si tedy zvolili a posvätili za biskupa. A on prijal tú vysokú hodnosť, lebo považoval to za vôľu Božiu, pred ktorou sa všetci musíme pokoriť a uponížiť. V tejto hodnosti bol Mikuláš ešte dobročinnejší, poníženejší a v čnostiach dokonalejší. Nie on bol hodnosťou tou oslávený, ale hodnosť tá bola čnosťami a zázrakami jeho ozdobená. Pre zázraky, ktoré konal, všeobecne ho nazývali „divotvorným mužom“. Ale Boh ťažké zkúšky dopúšťa na tých, ktorých miluje. Tak aj Mikuláš musel za vieru mnohé prenasledovania a nehody podstúpiť: bol do vyhnanstva poslaný, žalárovaný, a do pút hodený. Keď cirkev svätá obsiahla konečne pod cisárom Konštantínom pokoj, aj Mikuláš sa oslobodil od utrpenia. Ale hneď nato povstal blud Arianov, ktorí Božstvo Kristovo zapierali. Mikuláš teraz proti týmto bránil učenie cirkvi sv., a ačkoľvek slabý a starý, predsi išiel na cirkevný snem nicäanský, aby kacírstvo Ariusovo zatracoval. Onedlho po svojom návrate zomrel s tými slovami žalmistu: „Do rúk tvojich porúčam ducha svojho“. Roku 1087. jeho ostatky (relikvie) priniesli kupci do mesta Bari v Apulii, kde — pre početné zázraky — až do dnes je zvláštne ctený. Vyobrazuje sa, jako biskup, v ľavej ruke s evanjeliumom a troma zlatými jablkami. Evanjelium znamená horlivosť svätého Mikuláša, ktorou za čistotu viery a učenia Kristovho brojil, — tri jablká ale znamenajú tie dary jeho, ktorými tie tri panny šťastnými učinil. Vyobrazuje sa aj s kotvou, v ruke s troma chlebami, — alebo tri dietky držiac nad krstelnicou

Vchod omše sv.: „Uzavrel s ním Pán smluvu pokoja a učinil ho kniežaťom: aby mal hodnosť kňazskú až na veky.“ (Sir. 45. 30.) „Rozpamätaj sa, Pane, na Dávida a na všetku tichosť jeho.“ (131. Žalm 1.) Sláva Otcu, i Synu, i Duchu Svätému, jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Modlitba cirkevná. Bože, ktorý si sv. Mikuláša, biskupa, nesčíselnými zázrakami ozdobil: udeľ nám, prosíme Ťa, aby

sme pre zásluhy a na prosby jeho od plameňov pekelných oslobodení boli. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *z listu sv. Pavla k Židom h. 13., v. 7—17.*

Bratia! Pamätajte na predstavených svojich, čo vám ohlasovali slovo Božie; a pozorujúc výsledok ich obcovania, nasledujte ich vieru. Ježiš Kristus je ten istý včera i dnes, i na veky. Nedajte sa svádzať všeliakym a cudzím učením; lebo najlepšie je posilňovať srdce milosťou, nie pokrmami, ktoré neosožily tým, ktorí si v nich zakladali. Máme oltár, s ktorého jesť nemajú moc tí, ktorí slúžia stánku; lebo telá tých zverov, ktorých krv za hriechy býva vnášaná skrze najvyššieho kňaza do svätyne, bývajú spálené von z táboru. Preto i Ježiš, aby posvätil ľud krvou svojou, trpel vonku za bránou. Vyjdime teda k nemu von z táboru, a znášajme jeho pohanenie; lebo tu nemáme stáleho miesta, lež vyhľadávame budúce. Preto skrze neho obetujme vždy Bohu obetu chvály, to jest ovocie rtov, ktoré vyznávajú jeho meno. A nezapomínajte na dobročinnosť a udeľovanie; lebo takými obetami získaný býva Boh. Buďte poslušní predstaveným svojim, a buďte im poddaní: lebo oni bedlia nad vami, jakožto majúci vydať počet za duše vaše.

Vysvetlenie. Medzi kresťanmi, ktorí sa zo židovstva obrátili na kresťanskú vieru, a v Palestíne a v Jeruzaleme žili, nachádzali sa ešte mnohí, ktorí veľkú váhu kládli na účastenstvo v obetách židovských a požívaniu obetných pokrmov posväcujúcu moc pripisovali. Proti tomu apoštolovia učili, že smrťou Kristovou obety židovské prestaly a moc svoju ztratily. Preto napomína sv. Pavel veriacich 1., aby pamätali na učiteľov a predstavených svojich a aby ich stálosť vo viere nasledovali. 2. Aby sa pevne pridŕžali ich učenia o Kristovi; lebo Kristus je ten istý nepremenlivý, jako im o Ňom kázali, preto aj ich viera musí byť nezmeniteľná. 3. Následkom toho nesmú sa dať strhnúť falošným učitelom k takým náhľadom, že pokrmy židovské ešte vždy majú posväcujúcu moc; poneváč takú len milosti Kristovej pripisovať môžeme. 4. Ale naproti tomu účasť majú brať na kresťanských obetách a obetných pokrmoch, ktorými je Sám Ježiš Kristus v Najsvätejšej Sviatosti Oltárnej, skrze čo my skutočne posilnení a milosťou naplnení bývame. Keby ale ešte vždy oddaní boli židovským obetám, dľa samých predpisov židovských by nesmeli účasť brať na sv. prímaní, na kresťanskej obetnej hostine. 5. Namiesto neužitočnej židovskej

obety mali by ustavične obetovať Bohu Ježiša Krista a aj so svojej strany pomocné almužny udeľovať núdznym a sťa tretiu obetu poslušnosť preukazovať svojim duchovným predstaveným. — Aj ty si túto poslušnosť podlžen svojmu duchovnému. Keď ti tedy tenže, jako tvoj predstavený napomínania udeľuje, neber mu to za zle, lež buď mu za to povďačným. Činí to len preto, lebo aj pre teba a za teba bude musieť počet vydávať Bohu.

Evanjelium *sv. Matúša h. 25., v. 14—23.*

Za onoho času riekol Ježiš učeníkom svojim toto podobenstvo: Istý človek, idúc na ceste, povolal svojich služobníkov a odovzdal im svoj majetok. I dal jednomu päť hrivien, druhému zase dve, tretiemu však jednu, každému podľa jeho schopnosti a odišiel hneď. I vybral sa ten, ktorý prevzal päť hrivien, a kupčil s nimi, i získal iných päť. Podobne i ten, ktorý prevzal dve, získal iné dve. Ale ten, ktorý prevzal jednu, odišiel a zakopal ju do zeme, a ukryl peniaze pána svojeho. A po dlhom čase prišiel pán tých služobníkov a učinil s nimi počty. I pristúpil ten, čo prevzal päť hrivien, podal mu iných päť hrivien a riekol: Pane, dal si mi päť hrivien; hľa, ja som získal nad ne iných päť. Riekol mu jeho pán: To dobre, služobníku dobrý a verný! Ponevráč si bol verný nad málom, ustanovím ťa nad mnohým; vojdi do radosti pána svojeho. Nato pristúpil i ten, ktorý bol prevzal dve hrivny, a riekol: Pane, dal si mi dve hrivny, hľa, ja som získal iné dve. Riekol mu jeho pán: To dobre, služobníku dobrý a verný. Ponevráč si bol verný nad málom, ustanovím ťa nad mnohým; vojdi do radosti pána svojeho.

Kto je ten človek, ktorý „išiel na cestu“?

To je Ježiš Kristus, náš Spasiteľ, ktorý pri Svojom nanebevstúpení opustil zem, odišiel so zeme a len na súdny deň sa zase vráti.

Čo rozumieme pod hrivnami?

Hrivny (dľa našich peňazí asi 4000 toliarov) znamenajú dary Božie, ktoré sú trojaké. Prvé sú prirodzené dary, jako

na príklad bystrý um, dobrá pamäť, veda, telesná hybkosť, zdravie, sila, krása atď. — Do druhej triedy patria dary milosti; také sú vnútorné vnuknutie, osvietenie, viera, nádej, láska a iné čnosti. — Tretí druh darov Božích tvoria: divotvorná moc, apoštolské povolanie, duchovný úrad, rozdeľovanie duchov, dar prorokovania, liečenia, všeliakych jazykov atď.

Čo znamená to, že jeden dostal päť hrivien, druhý dve a tretí len jednu?

Význam toho je ten, že Boh, jako najvyšší Pán stvorenia, dľa neobmedzenej moci Svojej milosti Svoje rozdielnym spôsobom rozdáva. Jednému sa dostáva viac, druhému menej milostí. A kto je tak šťastný, že sa mu milosti Božej v hojnejšej miere dostalo, nemá sa spoliehať, — a ten, ktorému sa menej, nemá ochabnúť, lež usilovným spoluúčinkovaním nech ju dľa schopnosti svojej v sebe rozmnožuje k sláve Božej, k svojmu dobrému a k dobrému bližných svojich. Boh od každého len takú prácu požaduje, jakú mu dal, nikdy nie viacej.

Kto sa má rozumieť pod tým, ktorý s piatimi hrivnami získal päť, a ktorý s dvoma hrivnami získal dve hrivny?

Pod týmito rozumieme tých, ktorí s darami, ktoré im Boh nadelil, usilovne šafárili a pracovali. Obidvaja jednakú chválu si zaslúžili a hospodár rovnou radosťou vítal obidvoch a dľa ich usilovnosti aj odmenil. Pod hospodárom rozumie sa tu Boh, ktorý nehľadí na veľkosť výsledku a zdaru, ale na našu ochotnosť, poslušnosť, usilovnosť a snaženie; — tieto sú Mu merítkom našej odplaty.

Kto sa má rozumieť pod tým sluhom, ktorý hrivnu do zeme zakopal?

Majú sa rozumieť tí ľudia, ktorí milosť Božiu neužívajú, ktorí ju tedy na darmo dostali od Boha, nevedia, alebo nechcú ju upotrebiť. Takýchto Boh v deň súdu pozbaví ešte aj tých darov, ktoré v živote mali, a vrhne ich do zovňútornej tmy, kde budú strašne mučení.

Jako máme rozumieť tie slová: **„Poneváč si bol verný nad málom“?**

Tak, že poneváč dary Božie, ktoré nám v živote dáva, sú skutočne malicherné oproti tým, ktorými verného služobníka

Svojho v nebesiach odmeňuje, aj tieto malé máme náležite využiť, lebo len ten, kto je nad málom verný, t. j. pevný a vytrvanlivý, môže obsiahnuť väčšie. A takýchto už aj tu na zemi odmeňuje, lebo — jestli prvé milosti Jeho múdre a verne použijú, — ešte hojnejšie im udelí. Preto hovorí Ježiš: *„Toľko im bude dané, aby hojne mali!“*

Vrúcne vzdychnutie. Pane Bože! najponíženejším srdcom Ti ďakujem za Tvoje dary a milosti, a spolu Ťa srdečne prosím, udeľ mi aj milosrdenstvo Svoje, lebo sa bojím, že tak pochodím, jako ten nedbanlivý služobník; poneváč som už mnohoráz zakopal hrivnu Tvoju namiesto toho, žeby ju bol k sláve Tvojej, k spaseniu môjmu a k dobrému bližného použil. Popraj, aby som bol na budúce usilovným a verným služobníkom, aby v deň účtov aj mňa si prijal s tými slovami: „To dobre, služobníku dobrý a verný, poneváč si bol verný nad málom, ustanovím ťa nad mnohým: vojdi do radosti Pána svojho“. Amen.

Na sviatok Nepoškvrneného Počatia prebl. Panny Marie.

(8. decembra.)

Jaké tajemstvo slávi dnes cirkev svätá?

Slávi veľké vyznačenie, ktorého sa Matke Božej už v prvom okamžení žitia od Boha dostalo, a ktoré záleží v tom, že nikdy nebola poškvrnená škvrnou dedičného hriechu.

Či je to veľké vyznačenie pre Mariu?

Áno, a síce celkom jediné, zvláštne. Dľa kresťanského článku viery **všetci** ľudia sú obťažení dedičným hriechom už v tom okamžení, keď sa duša s telom spojí. Nie sú ozdobení skvostom posvätcujúcej milosti Božej, nie sú tedy priatelmi a dietkami Božími a žiadne nároky nemajú na večnú blaženosť nebeskú; „sú — dla slov sv. Pavla — od prírody dietkami hnevu“, tak že keby aj jako nemluvňatá zomreli, nikdy by neboli pripustení k videniu Boha, k radostiam večným. Táto škvrna dedičného hriechu odníma sa nám — kresťanom — pri sv. krste, tedy len po narodení a len pri sv. krste sa nám udeľuje detinstvo Božie. Ináč sa mala vec s *Mariou*. Ona zvláštnou milosťou Božou a ohľadom na zásluhy Kristove od

zkazy dedičného hriechu bola zachránená, tak že ani za okamih nebola ním obťažená; — už v prvom okamihu jej bytia ozdobená bola posvätujúcou milosťou. Preto nazývame Mariu nepoškvrnene počatou.

Prečo udelil Boh Marii túto prednosť, túto výhodu?

Poneváč Boh od večnosti ustanovil, vyvolil Mariu za Matku Svojho jednorodzeného Syna. *Boh Otec* tak chcel dať jednorodeného, milovaného Syna Svojho Marii za Syna, aby práve tak bol jej Synom, jako i Jeho. A preto celkom slušné bolo, aby tak vznešená matka Božia skvela sa žiarou všetkej svätosti a ani na okamih nebola pod mocou starého hada, diabla. Či vyznačenie, ktoré anjelom a prvým ľuďom udelil, mohol odoprieť Matke syna Svojho? — A **Syn Boží** prišiel, aby všetko vyrval z moci diabla: či by tedy bol trpel, aby Matka Jeho čo len za okamženie bola v otroctve jeho? — A *Duch Svätý* zvláštnym spôsobom si vyvolil Srdce Marie za príbytok: či by bol mohol tedy dovoliť, žeby ono bolo najprv príbytkom diabla?

Či učenie o Nepoškvrnenom počatí je Bohom zjaveným článkom viery?

Áno, lebo 8. decembra 1854 za také ho vyhlásil pápež IX. Pius pri súhlase všetkých biskupov katolíckeho sveta, slovami: „*Učenie, dľa ktorého preblahoslavená Panna Maria v prvom okamžení svojho počatia bola zvláštnou milosťou a výnimkou od všemohúceho Boha, z ohľadu zásluh Krista Ježiša, Spasiteľa ľudského pokolenia, od všetkej poškvrny prvorodzenej viny čistou zachovaná, je od Boha zjavené a preto že sa má od všetkých veriacich pevne a stále veriť*.

Je to nový článok viery?

Na žiaden pád. Tento článok viery bol od začiatku cirkvi do pokladnice viery Bohom uložený, — a cirkev ho aj verila. Pápež len neomylne osvedčil, že je tomu tak — že je to skutočne pravdou, od Boha zjavenou. Viďme to v príklade: Jedna obec má od storočí kus role v majetku a úžitku. Zrazu príde jakýsi cudzinec a činí si nároky na tú rolu, jako na svoju vlastnosť. Vtedy v mene celej obce vstane predstavený obce a vyriekne, a osvedčí, že patričná rola bola vždy majetkom a neodškriepiteľnou vlastnosťou obce. Práve tak — v mene celej cirkvi a pre ňu a pre celý svet — aj pápež

slávnostne a neomylne osvedčil, že učenie o Nepoškvrnenom počatí samým Bohom bolo odovzdané cirkvi a vždy bolo jej majetkom.

A prečo toto osvedčenie stalo sa len v novšej dobe?

Príčiny toho boly veľmi vážne. Tri hlavné bludy sú rozšírené za našej doby. Totižto nevera sa vynasnažuje zničiť vieru v Božstvo Kristovo, potom skutočnosť, pravdivosť dedičného hriechu a konečne, následkom toho, aj potrebu vykúpenia skrze Boho-človeka. Článkom viery o Nepoškvrnenom Počatí Panny Marie chce cirkev sv. dietky svoje chrániť proti tým trom bludom. Tým článkom vyriekla cirkev sv. i to, že Spasiteľ je opravdivý, jednorodený Syn Boží, lebo Maria práve preto bola od dedičného hriechu zavarovaná, lebo bola za Matku **Božiu** vyvolená. A keď cirkev **len** Matke Božej pripisuje nepoškvrnené počatie, tým osvedčuje i to, že **ostatní všetci** počatí sú v hriechu, nasledovne, že všetci sú utisnutí na zásluhy Božského Vykupiteľa, aby od hriechu **oslobodení** boli, jako Maria pre tieže zásluhy bola od neho **zavarovaná.**

Jaké naučenia nám ešte plynú z Nepoškvrneného počatia Preblahoslavenej Panny Marie?

1. Nepoškvrnené počatie nás učí v istej miere poznávať *nekonečnú svätosť* trojjediného Boha, ktorou hriech nenávidí a v ošklivosti má. Otec nebeský nemohol hľadeť na to, aby Maria, Jeho najmilšia dcéra, čo i za okamih bola obťažená dedičným hriechom. Syn Boží by si nevolil za matku pannu, na ktorej duši lpel hriech. Duch sv., ktorému Maria bola nevestou, nechcel dopustiť, aby srdce Marie, príbytok Jeho, čo i za okamženie zanečistené bolo hriechom. Matka *Najsvätejšieho* musela byť vždy čistá, bez poškvrny. — Vidíš z toho, jako nenávidí Boh hriech! — 2. Nepoškvrnené Počatie učí nás poznávať neoceniteľný klenot posvätujúcej milosti. Maria tento drahocenný klenot obsiahla od Boha už v okamžení svojho počatia. — Aj ty, milý kresťane, obdržal si tento klenot, nie síce pri počatí svojom, ale pri sv. krste; tu ozdobila ťa ruka Pána sňahobielym rúchom nevinnosti, tu posvätil Duch sv. a za príbytok si vyvolil dušu tvoju. Maria tento drahocenný skvost až do smrti zachovala, a kvitla sťa čistá lalia, nikdy dych hriechu nezatienil jej krásu. Vyzpytuj sa sám seba: Či mám ešte neporušený ten klenot, ktorý mi bol pri krste svätom udelený? Či som si zavaroval dušu svoju od jedu hriechu — alebo som

ju snáď poškvrnil, zahubil a ztratil? Ach! jak nešťastným by si bol, keby si si tento vznešený poklad bol ztratil! — Ale čoby si hneď aj takým nešťastným bol býval, čo by si si aj bol hriechom poškvrnil čisté rúcho nevinnosti, čoby si aj bol ztratil posvätujúcu milosť, ktorú si pri krste obdržal: hľa, Maria, panna milostiplná, porodila ti Spasiteľa, ktorého krv presvätá očisťuje od hriechu, a ktorého nekonečné zásluhy prinavrátia ti milosť, jestli hriechy svoje ľutuješ a vyznáš. — 3. Konečne vidíš z toho, jak veľmi miloval Boh Mariu, keď tak ju vyznačil nad všetkých ľudí: preto aj ty cti, miluj a vysoko váž si tú, ktorú aj Sám Pán Boh tak ctil a miloval.

Prečo sa tento sviatok v advente slávi?

Ponevráč Nepoškvrnené počatie Panny Marie bolo predzvestovateľom Narodenia Pána, zorou túžobne očakávaného slnka spravodlivosti, ktorého milosti východ v advente očakávame.

Jako sa Preblahoslavená Panna Maria vyobrazuje?

Rozličným spôsobom. A síce predstavuje sa nám, jako pani ožiarená slnečným bleskom, majúca nad hlavou korunu z 12 hviezd, v ruke berlu, polmesiac za podnožie, pod týmto guľu sveta, okolo ktorej plazí sa premôžený drak. *Slnečný blesk a berla* znamenajú jej dôstojnosť, jakožto kráľovny nebies a najprednejšej medzi všetkými svätými a anjelami; *mesiac* — meniteľný — pod jej nohami znamená jej nepremeniteľnú, stálu blaženosť, — *drak* znamená diabla, ktorého hlavu potrel plod života jej, Ježiš Kristus. — Potom predstavuje sa jako *Matka Božia,* na rukách s malým Ježiškom, — s plášťom roztiahnutým, akoby nás do neba prijať a zakryť chcela, — s prebodnutým srdcom, jako obrazom jej bolestí atď.

Vo vchode omše sv. cirkev sv. kladie do úst Marie slová proroka: „Radostne sa budem radovať v Pánovi, a plesať bude duša moja v Bohu mojom: lebo obliekol ma do šiat spasenia; a rúchom spravodlivosti ma odel, jako skvostom svojím ozdobenú nevestu“. (Iz. 61. 10.) „Velebiť Ťa budem, Pane, ponevráč si ma zdvihol: a nedal si sa tešiť nepriateľom mojim nado mnou.“ (29. Žalm 1.) Sláva Otcu, i synu, i Duchu Svätému, jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Modlitba cirkevná. Bože, ktorý si nepoškvrneným počatím Panny Synu Svojmu hodný príbytok pripravil: prosíme Ťa, aby, ktorý si ju pre predvídanú smrť tohože Syna Svojho

od každej škvrny zavaroval, na jej prímluvu aj nám čisto k Tebe prísť dovolil. Skrze Pána nášho, Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *z prísloví Šalamunových h. 8., v. 22—35.*

Pán vládnul so mnou pri počiatku svojich ciest, prv nežli bol by z počiatku čo učinil. Ja som ustanovená od večnosti, a od pradávna, prv nežli zem bol učinená. Ešte nebolo priepastí morských, a ja som už bola počatá; ešte žriedla vodné nevyvieraly; ani ešte vrchy ozrutnou ťarchou neboly sa usadily; pred vŕškami som sa zrodila. Ešte nebol učinil zem, ani rieky, ani stažaje okruhu zemského. Keď pripravoval nebesá, bola som prítomná; keď istým zákonom a kruhom obradzoval hlbokosti; keď s vrchu upevňoval povetrie a odvažoval studnice vodné, keď vôkol mora ustanovoval jeho hranice, a ukladal zákon vodám, aby neprestupovaly medze svoje; keď odvažoval základy zemské: s ním som bývala, a sporadovala som všetko, a veselila som sa deň po deň, ihrajúc sa pred ním po celý čas; ihrajúc sa na okruhu zemskom, a rozkoš moja bývať so synami ľudskými. Včul teda, synovia, slyšte ma: Blahoslavení, ktorí zachovávajú cesty moje! Očujte nauku, a buďte múdri, a neodvrhujte ju. Blahoslavený človek, ktorý mňa slyší a bdie pri dverách mojich každodenne a striehne na prahu mojich dverí. Kto mňa najde, najde život a dosiahne spasenie od Pána.

Vysvetlenie. Toto sv. čítanie je síce v prvom rade zvelebovaním Božskej, nestvorenej Múdrosti, večného Syna Božieho, ktorý od večnosti a pred všetkými veciami bol v Bohu a u Boha, skrze ktorého stvorené, usporiadané a udržané je všetko, ktorý sa teší Jeho dielam a ich miluje a aj ľudí napomína zvláštne k Jeho milovaniu, váženiu a nasledovaniu, a sľubuje im zato blaženosť časnú aj večnú. Ale cirkev sv. túto chválu právom poťahuje na Mariu. Lebo od večnosti a ešte pred stvorením vecí bolo ustanovené u Boha, že jednorodzeného Syna Svojho na svet pošle a zo ženy Mu dá vziať prírodu ľudskú. Táto Matka tedy vyvolená bola večným úmyslom Boha a ešte pred stvorením bola prítomná v mysli Božej. Preto aj Maria môže na seba poťahovať slová sv. čítania a praviť: „Pán vládnul mnou na počiatku ciest Svojich (t. j. mal ma prítomnú v duchu na počiatku Svojho ustanovenia o vykúpení sveta); od večnosti som bola ustanovená“ atď. — Celkom primerane číta dnes cirkev sv. toto sv. čítanie; poneváč Boh práve preto udelil preblah. Panne tú vysokú prednosť, výhodu nepoškvrneného

počatia, poneváč ju od večnosti vyvolil za Matku Syna Svojho. Dobre si zapamätajme a k srdcu vezmime tie slová: „*Blahoslavení, ktorí cesty moje zachovávajú,*“ ktorými nás ku nasledovaniu jej čnostného života povzbudzuje. Jako Ona na ceste čnosti a dokonalosti stále napredovala a preto milosťou Božou odmenená bola, tak aj my jej príklad nasledujme, po jej šlapajách kráčajme, aby sme aj my obsiahli milosť Božiu a skrze milosť spasenie duší našich v ríši blaženej večnosti. Len takým spôsobom budeme jej milými dietkami, len tak najdeme v nej láskavú, útechyplnú matku, ktorá prímluvou svojou prispeje nám k čnostnému životu na zemi a k večnej sláve v nebesiach.

Evanjelium *sv. Lukáša h. 1., v. 26—28.*

Za onoho času bol poslaný anjel Gabriel od Boha do mesta galilejského, ktorému bolo meno Nazaret, ku Panne, zasnúbenej mužovi z domu Dávidovho, ktorý sa menoval Jozef; a meno Panny bolo Maria. A keď anjel vstúpil k nej, riekol: Zdravá buď, milosti plná; Pán s tebou, požehnaná si ty medzi ženami!

Prečo sa číta dnes toto sv. evanjelium o pozdravení anjelskom?

Poneváč obsah tohoto evanjeliuma má významný pomah na nepoškvrnené počatie a na nevýslovne vysokú hodnosť preblah. Panny. Bohoslovci hovoria, že by Maria nebola mohla byť nazvaná „*milosti plnou*“, keby nebola mala prvú a najvýbornejšiu milosť nepoškvrneného počatia, milosť, ktorú aj Eva a anjeli mali pri svojom stvorení. Slová: „*Pán s Tebou*“ označujú, že ju Boh od večnosti miloval a za Matku Syna Svojho vyvolil. Ale aby mohla byť hodnou Matkou, dôstojným príbytkom Syna Božieho, slušné bolo, aby ani za okamženie nebola príbytkom hriechu. Konečne slová: „*Požehnaná si ty medzi ženami,*“ práve v tomto tajemstve splňujú sa na Marii, lebo ona medzi všetkými, nielen pohlavia svojho, ale v celom pokolení ľudskom **jediná** je, ktorá milosť Nepoškvrneného počatia obdržala. Veľmi správne hovorí sv. biskup Sofronius: „Ty, o Maria! si skutočne požehnaná medzi ženami, lebo si kliatbu Evy v požehnanie premenila, a učinila si, že skrze teba požehnaný bol Adam, ktorý prv bol kliatbou premožený. Ty si našla milosť u Boha, a síce najskvelejšiu medzi všetkými milosťami, ktorú žiadna búrka nemohla ohrožiť, bola nepremožiteľná. Aj pred tebou síce kvitli mnohí svätosťou; ale *žiadnemu* nebola udelená *plná milosť*, nikoho tak neovládla už popredku milosť Božia, jako Teba; nikto tak nežiaril svetlom nebeským, jako ty. A to právom. Poneváč sa nikto nepriblížil k Bohu tak blízko, jako ty; nikto nebol tak obohatený od Boha milosťami, jako ty; nikto nebol v takej miere účastný milosti Božej, jako ty: lebo ty viac oplývaš Bohom, ktorý v Tebe prebýva, než všetci ostatní . . . Preto volal som k Tebe a zase vrúcne volám: „Zdravas, milosti plná, Pán s Tebou, požehnaná Ty medzi ženami“.

Odpustkové modlitby k úcte Nepoškvrneného počatia Panny Marie. „Buď pochválené a požehnané sväté a nepoškvrnené počatie preblahoslavenej Panny Marie!“ (300 dní odpustky každý raz. XIII. Lev, 10. septembra 1878.)

„Tebe, o pannenská Matko, ktorá si nikdy nebola poškvrnená špinou hriechu, ani osobného, ani dedičného, porúčam a sverujem čistotu srdca svojho.“ (100 dní odpustky raz cez deň. IX. Pius, 26. novembra 1854.)

„O Maria, ktorá si bez škvrny prišla na svet, ach vypros mi od Boha, aby som bez viny sišiel so sveta.“ (100 dní odpustky raz cez deň, 27. marca 1863.)

Na deň sv. Tomáša apoštola.

(21. decembra.)

Tomáš, ináč aj Dydimusom (= Blíženec) zvaný, pochádzal z Galiley, a dľa zamestnania bol rybárom. Keď ho Ježiš Kristus prijal medzi apoštolov — čo je dôkazom toho, že bol bohabojným, poučlivým a horlivým mužom — verne Ho nasledoval po cestách a s oddanosťou sa pridŕžal slov Kristových. Svoju vernosť a horlivosť menovite dokázal vtedy, keď Ježiša aj do Judey verne sprevádzal, kde mu židia smrťou hrozili; vtedy nadšene zvolal, lebo ostatní apoštolovia zdržiavali Ježiša: „Poďme aj my, aby sme zomreli s Ním!“ (Ján 11. 16.) Pri zmrtvýchvstaní Pána Tomáš sa síce klátil vo viere, ale z poklesnutia rýchle povstal. Ale túto klátivosť úplne napravil svojím slávnym vyznaním („Pán môj a Boh môj!“), neunavnou prácou, požehnaným účinkovaním a tými mukami, ktoré za Krista Pána podstúpil. Sv. Gregor o neverè a pochybovaní Tomáša hovorí, že nám tieže viac osožily, než ochotná viera ostatných apoštolov, lebo k nášmu dobrému dopustil Boh, aby Tomáš poklesol. Pochybovanie jeho dalo Kristu Pánu príležitosť, aby ešte jasnejšie svedoctvo a dôkaz nám dal o Svojom skutočnom zmrtvýchvstaní a ešte lepšie nás utvrdil vo viere oproti Sebe. A tie práce, ktoré Tomáš k rozširovaniu viery Kristovej podujal a neunavnou stálosťou a vytrvanlivosťou previedol, ani opísať sa nedajú. Veľkým namáhaním a medzi nevýslovným postrádaním pochodil aj tie najvzdialenejšie krajiny; vieru Kristovu ohlasoval Armenom, Peržanom, Partom, Hyrkanom a Baktrianom. Dľa mienky spisovateľov u Baroniusa uvedených, on bol to, ktorý pokrstil tých troch mudrcov (troch kráľov), ktorí sa maličkému Ježišovi klaňali a ich tiež upotrebil k hlásaniu evanjeliuma. Jako missionár dostal sa až k Číne, čo aj starodávne pamiatky dokazujú. Ale najviac sa zdržoval v Indii, kde ešte sv. František Xaverský našiel stopy jeho účinkovania. Účinlivý a strastiplný život svoj dokonal v Kalamine — teraz Meliapur, čiže sv. Tomáš — na brehoch rieky Koromandel. Kráľa indického totižto natolko pobúrilo hromadné obracanie sa jeho poddaných na vieru kresťanskú, že sv. Tomáša jako pôvodcu všetkého, kázal usmrtiť. Tomáš práve v úpätí kríža kľačal, keď prišli královi sluhovia a ho kopiou prebodli; preto sa obyčajne s kopiou vyobrazuje.

Z toho vidíme, čo všetko podstúpil a vykonal sv. Tomáš, aby okamžité pochybovanie a neveru svoju napravil. A čo činíme my, aby sme napravili svoje hriechy a viny, ktoré sú omnoho väčšie, než pád Tomášov? Tomáš bol za tri roky v kruhu Kristovom, videl Jeho zázraky, slyšal Jeho učenie, miloval Ho — a predsa upadol do nevery a pochybovania. Príčinu toho máme hľadať lebo v krehkosti ľudskej alebo v tej malomyseľnosti, ktorá sa ho pre žiaľ nad smrťou Krista Pána zmocnila. To pohlo ho aj k tomu, že sa stránil spoločnosti Marie a modlitby shromaždených apoštolov, a tak sa olúpil o milosť prvého objavenia Krista Pána. — Učme sa z toho, aby sme nikdy neochladli proti modlitbe a nábožnému cvičeniu. Berme si príklad zo sv. Tomáša, aby sme sa usilovali chyby svoje napraviť; — preto len s bohabojnými a horlivými kresťanmi obcujme, slovo Božie usilovne poslúchajme, vrúcne sa modlievajme a často vzbudzujme v sebe skutok viery . . .

Vchod omše sv. ten istý, jako na deň sv. Andreja.

Modlitba cirkevná. Prosíme Ťa, Pane, udeľ nám, aby sme slávnosťam sv. Tomáša radovali sa, žeby nás jeho primlúvanie vždy podporovalo, a my aby sme vieru náležitou pobožnosťou nasledovali. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *z listu sv. Pavla k Efezanom h. 2., v. 19—22.*

Bratia! Nie ste už teda hostia a cudzinci, ale ste spoluobčania Svätých a domáci Boží, vystavení na základe apoštolskom a prorockom, na samom základnom kameni Kristu Ježišovi, skrze ktorého celé stavisko vzbudované vyrastá na svätý chrám v Pánu, skrze ktorého i vy ste spoluvystavení za príbytok Boží v Duchu.

Vysvetlenie. Svätý apoštol vraví tu k Efezanom a všetkým pokrsteným veriacim: Poneváč ste pokrstení, nie ste len cudzincami a hosťami v kráľovstve Božom, jako predtým, kým ste ešte pohania boli; ale skrze krst stali ste sa plnoprávnymi občanmi ríše Kristovej, spoluobčanmi svätých, prináležíte teraz k veľkej rodine Božej, k cirkvi svätej, a máte účasť na jej duševnom majetku a ste dedičami neba. Lež cirkev, ku ktorej patríte, postavená je na učení a viere apoštolov a prorokov, ktorých uholným kameňom je Sám Kristus, ktorý aj vás s nimi spája, spoludrží a činí, aby sa celá budova, cirkev, vždy viac rozširovala, aby sa čím viac veriacich ku nej pridávalo; ktorý (Kristus) milosťou Svojou vždy očisťuje a posväcuje, kým jeden

svätý, duchovný chrám nepovstane. — Koľké šťastie pre teba, že skrze krst svätý i ty stal si sa živým kameňom tohoto chrámu! Jestli si však nezachováš živú vieru v Krista Ježiša, jestli dľa učenia Jeho nežiješ: jako nesúci kameň budeš od chrámu Božieho odlúčený a k tvojmu najväčšiemu nešťastiu zavržený.

(*Evanjelium* a vysvetlenie viď na prvú nedeľu po Veľkej noci.)

Modlitba. Bože, ktorý si dovolil Tomášovi, aby sa Tvojich svätých rán dotkýňal a tým si ho zbavil nevery, ach vylieč aj mňa a daj mi živej, pevnej a silnej viery, aby ma táže ustavične povzbudzovala, aby som činil, čo Ti je milé, a opustil, čo Ti je nemilé.

Na sviatok sv. Štefana, prvého mučeníka.

(26. decembra.)

Dnešné sv. čítanie, ktoré je vyňaté zo skutkov apoštolských, podáva nám krátku zprávu o živote a umučení tohoto svätého. Pre dobrú povesť, ktorú pre svoje čnosti, múdrosť a horlivosť vo viere požíval, držali ho apoštoli za hodného, aby ho vložením rúk za diakona, jahna, posvätili, ktorého povinnosťou bolo, krem hlásania slova Božieho, chudobným posluhovať a almužny medzi nich rozdeľovať. V tomto úrade dokázal sv. Štefan takú bezzištnú lásku oproti bližnému, takú horlivosť za vieru Kristovu, že židia hroznou zášťou zahoreli proti nemu, a umienili si, že ho zavraždia a tak krvou jeho zahasia oheň pomsty a nenávisti oproti nemu. Svoj bezbožný úmysel aj previedli a sv. Štefana na smrť ukamenovali. Tak sa stal sv. Štefan prvým mučeníkom a vodcom mučeníkov, tak si získal od Krista Pána korunu, venec, čo i meno jeho značí. (Grécke slovo Stephanos slovensky znamená venec, korunu.) Vyobrazuje sa v rúchu jahna, s palmou a kameňami v rukách.

Vchod sv. omše vyňatý je zo 118. žalmu: „Zasadli si knieštá a proti mne mluvili: a bezbožníci ma prenasledovali; pomáhaj mi, Pane Bože môj, lebo sluha Tvoj sa cvičil v ospravedlnení Tvojom“. (118. Žalm 23. 86.) „Blahoslavení nepoškvrnení po ceste, ktorí kráčajú v zákone Pána.“ (118. Žalm 1.) Sláva Otcu, i Synu, i Duchu sv., jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Modlitba cirkevná. Daj nám, prosíme Ťa, Pane, nasledovať, čo ctíme, aby sme sa učili aj nepriateľov milovať; lebo toho narodeniny slávime, ktorý aj za nepriateľov svojich vedel prosiť Pána nášeho, Ježiša Krista, Syna Tvojho, ktorý s Tebou žije atď.

Čítanie *zo Skutkov apoštolských h. 6., v. 8—10 a h. 7., v 54—59.*

V tie dnie Štefan, plný milosti a sily, činil divy a veliké zázraky medzi ľudom. I povstali niektorí zo synagogy, ktorá menuje sa Libertinská a Cyrenejská a Alexandrinská a z tých, čo boli z Cilicie, a z Azie; i dohadovali sa so Štefanom. A nemohli odolať múdrosti a Duchu, ktorý mluvil. A keď to slyšali, pukali sa v srdci svojom a škrípali naňho zubami. Ale on, plný Ducha Svätého, pohliadnuc do neba, uzrel slávu Božiu, a Syna človeka, stojacieho na pravici Božej. I riekol: Hľa, vidím nebesá otvorené a Syna Človeka, stojacieho na pravici Božej! A oni skríkli hlasom velikým, zapchali si uši, i oborili sa jednomyseľne na neho. A vyvrhnúc ho von z mesta, kamenovali ho: a svedkovia složili rúcho svoje u nôh mládenca, ktorý sa menoval Šavel. I kamenovali Štefana, ktorý sa modlil a riekol: Pane Ježiši, prijmi ducha mojeho! I poklaknúc na kolená, zvolal hlasom velikým a riekol: Pane, nepokladaj im to za hriech! A keď to povedal, usnul v Pánu.

Nauky. I. Svätosť a nevinnosť sv. Štefana bola tak veľká, že ani sami proti nemu popúdení židia nevedeli, z čoho ho majú obviňovať. Konečne vyhútali, že ho budú obviňovať z rúbania proti Bohu a Mojžišovmu zákonu, a obvinenie usilovali sa falošnými svedkami dokázať. Ale táto podlá žaloba nerozhorčila sv. Štefana, čisté svedomie bránilo ho proti každému ťažkému obvineniu. — Z toho nám to naučenie plynie, že jako niet väčšieho trýzniteľa nad zlé svedomie, tak niet lepšieho a mocnejšieho obrancu, než je dobré svedomie. Čisté povedomie je ustavičnou hostinou (Prisl. 15, 15.) a najsladším potešiteľom v každej nehode. To nás neopustí nikdy; sprevádza nás do žalára, ide s nami do vyhnanstva a biedy; vyprevadí nás aj na popravište a pri nás stojí aj pred večnou súdnou stolicou Božou.

II. Nevinný Štefan nespravodlive bol odsúdený a ukamenovany, a on sa predsa modlil za svojich prenasledovateľov, nepriateľov, sudcov a kamenovateľov. Učme sa z toho, že aj nepriateľov svojich máme milovať a za nich sa modliť. Jestli to

neučiníme, žiadnej výhovorky pred Bohom mať nebudeme. Veď, jako sv. Štefan, činili to mnohí svätí a činil aj sám Ježiš Kristus. A keby sme my tak nečinili, neboli by sme praví kresťania, lebo len s takou láskou v srdci môžeme byť pravými dietkami Otca nebeského, ktorý jednako dá vychádzať slnku nad bohabojnými a bezbožníkami, a dáva dážď na žížnivú zem spravodlivých a nespravodlivých. (Mat. 4, 45 atď.) Aj Pán Ježiš Kristus len potom vzal k sebe sv. Štefana, keď sa aj za nepriateľov svojich bol modlil. Aj my sa tedy modlime, lebo len tak sa môžeme odporúčať do rúk stvoriteľa a len tak môžeme obsiahnuť blaženosť nebeskú.

Evanjelium *sv. Matúša h. 23., v. 34—39.*

Za onoho času riekol Pán Ježiš zákonníkom a Farizeom: Hľa, ja posielam k vám prorokov, a mudrcov a zákonníkov, a vy z nich zabijete a ukrižujete, a budete bičovať z nich vo svojich synagogách, a budete ich preháňať z mesta do mesta; aby všetka spravodlivá krv prišla na vás, ktorá bola vyliata, od krvi spravodlivého Abela až do krvi Zachariaša, syna Barachiašovho, ktorého ste zabili medzi chrámom a oltárom. Amen, pravím vám, všetko toto prijde na toto pokolenie! Jeruzaleme, Jeruzaleme, ktorý zabíjaš prorokov a kamenuješ tých, ktorí k tebe boli posielaní, koľkokrát chcel som shromaždiť synov tvojich, jako sliepka skromažďuje kuriatka svoje pod krýdla, a nechcel si?! Hľa, zanechá sa vám dom váš pustý! I pravím vám, neuzrete mňa od tejto chvíle, až keď budete volať: Požehnaný, ktorý prichádza v mene Pánovom.

Kto má sa rozumeť pod prorokami, mudrcami a zákonníkami?

Apoštoli a učeníci Kristovi; lebo — hovorí sv. Hieronym — títo obdržali rozličné dary Ducha sv.; jedni skrze dar proroctva predpovedali budúce veci; druhí následkom daru múdrosti, ktorú obdržali, vedeli veci, ktoré mali povedať, a primeraný čas, kedy mali mluviť; iní skrze dar vedy mali úplnú vedomosť zákona.

Či z týchto niektorých židia skutočne zabili?

Áno; sv. Štefana ukamenovali — Jakuba, brata Jánovho, zoťali — druhého Jakuba dolu shodili s chrámu; Petra a iných bičovali; Pavla a Barnabáša prenasledovali. A tak — jako sv. Pavel hovorí (Tim. 3, 12) — všetci tí, ktorí v Kristu Ježišovi pobožne chcú žiť, musia od bezbožníkov prenasledovanie znášať.

Čo znamenajú tie slová: „aby všetka spravodlivá krv prišla na vás."

Je to spôsob mluvy židovskej, čoho význam je, že všetka nevinne vyliata krv príde na židov, ponevráč nasledovali otcov svojich, ačkoľvek viac známostí mali, jako tí. Pri spustošení Jeruzalema nebolo potrestané len to pokolenie, ktoré vtedy žilo, ale Boh strašný súd držal nad zločinami, ktoré národ židovský od počiatku až po zničenie mesta popáchal. Tak tresce Boh časnými trestami nielen jednotlivé hriechy, ale celé národy pre ich priestupky.

Prečo sa tu nazýva len Ábel spravodlivým a nie aj Zachariaš?

Zaiste preto, lebo Ábel bol spravodlivý bez toho, že by bol mal pred sebou príklad spravodlivosti, kdežto Zachariaš a ostatní mohli už ísť za jeho príkladom. A taký, ktorý čnostli-

vým a bohabojným životom svojím druhým za príklad slúži, veľkú chválu zaslúži. Takýto nasledovania hodný príklad svetlom svojím i vo večnosti svieti, sťa jasná hviezda na nebi. — Tu spomínaný Zachariaš žil za časov judského kráľa Joáša a bol od židov v chráme zavraždený, lebo vytýkal židom modlosluţbu, ktorej mnohí z nich boli oddaní.

Prečo sa pripodobňuje Kristus sliepke?

Ponevádž Kristus prechovával a prechováva v sebe tú najsrdečnejšiu lásku a najútlejšiu starosť znáša za spasenie židov a vôbec všetkých ľudí. Lebo jako sliepka kvokaním volá k sebe roztratené kurence, a chráni ich pred nebezpečenstvom a krýdlami prikrýva, aby sa im nič zlého neprihodilo, tak — hovorí sv. Hilárius — aj Kristus za celý svoj život nás vyhľadával a chcel nás svojím učením, utrpením a bolasťami zachrániť; a jako sliepka pre lásku k svojim mladým sa vysilí a celkom zoslabne, tak aj Ježiš z lásky k nám zostal slabým človekom, aby vyliečil slabosť našu; a jako sliepka sa celkom riadi dľa svojich mladých, tak riadil sa Kristus dľa našich slabých schopností a biedy, plný sústrasti a slutovania. V tejto láske môžu Ho v istej miere aj kazateli, rodičia, hospodári atď. nasledovať, keď podriadených svojich napomínaním, vystríhaním, prosbami a hrozbami od zlého zdržujú a od nebezpečenstva vystríhajú.

Ktorí kamenujú aj dnes prorokov a kazateľov?

Tí, ktorí neslušnými rečami svojich duchovných putupujú, zo svojich učiteľov viery, z ich rečí posmech robia a ich zavrhujú, — lebo tým nielen sužujú sluhov Božích, lež aj hnev Boží proti sebe popudzujú. Následky toho sú potom tie isté, jako i u židov: pravú vieru im Boh odníme a druhým, hodnejším ju dáva. — Chráňme sa, aby sa nám niečo podobného neprihodilo, aby aj nám Boh to isté nevytýkal: „Koľkokrát som ťa volal a nechcel si?“

Čo sa má rozumieť pod spustošeným domom?

V doslovnom smysle chrám jeruzalemský a mesto Jeruzalem, ktoré dľa tohoto predpovedania po 40 rokoch po Jeho smrti boly od Rimanov vyvrátené a spustošené; v duchovnom smysle rozumejú sa hriešnici, ktorí od milosti a ochrany Božej oddialili sa, ktorí tedy idú v ústrety zahynutiu a stanú sa korisťou nepriatela.

„Neuzrete ma od tejto chvíle, až keď budete volať: Požehnaný, ktorý prichádza v mene Pána.“

Týmito slovami predpovedá, že jednúc zase príde s velkou slávou, a že vtedy aj ostatky židov obrátia sa k pravej viere a s plesaním Ho budú vítať.

Vzdychnutie k sv. Štefanovi. O slávny mučeníku, svätý Štefane, ktorý si bol plný lásky, sily a milosti, ktorého nevinnosť tak veľká bola, že sa ti obličaj skvela, jako obličaj anjela: prosím ťa pre milosť, ktorú si obdržal, že si pri smrti svojej videl nebo otvorené a Ježiša sedeť na pravici Otca, vypros mi od Boha čistotu svedomia a tú pokornú lásku, aby som dľa príkladu tvojho všetkým vďačne odpúšťal, ktorí mi ublížia, abych sa za nich modlil, dobre im nielen prial, ale i skutkom preukazoval a skrze to obsiahol milosť šťastnej smrti. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Na sviatok sv. Jána apoštola a evanjelistu.

(27. decembra.)

Ján bol synom galilejskeho rybára Zebedäusa a sv. Salomy, — a bratom staršieho Jakuba apoštola. (Mat. 4. 21., 10. 3. atď.) Medzi apoštolom bol najmladší. — Ján aj sám sa zaoberal s rybárstvom, kým ho Ježiš za apoštola nepovolal, od ktorého času bol Jeho najvernejším nasledovníkom. — Ježiš ho najradšej mal zpomedzi apoštolov a túto lásku dokázal i tým, že pri smrti jemu sveril dočasne Matku Svoju, Mariu. (Ján 19. 26.) Preto Ján s povďačnosťou sa nazýval „tým učeníkom, ktorého Ježiš miloval“, jako tiež aj on dokázal svoju lásku oproti Ježišovi, lebo on bol jediný, ktorý Ježiša ani pri umučení neopustil, a vyprevadil Ho aj ku krížu. Keď apoštoli začali ohlasovať vieru Kristovu, Ján išiel do Malej Azie a tam viaceré cirkvi založil. Aby vždy bol v blízkosti týchto cirkví, aj sám sa osadil v Efezusi, odkiaľ jako veľpastier dozeral na kresťanské obce, a tak právom sa môže považovať za zakladateľa cirkvi v Malej Azii. Za panovania ukrutného cisára rimského Domitiana odvlečený bol do Ríma, kde ho vo vriacom oleji chceli ukrutne usmrtiť. Ale zvláštnou milosťou Božou zachránený bol od smrti, a na ostrov Pathmos (dnes Palmóza) do vyhnanstva poslaný. Tu bol účastný tých tajemných zjavení, ktoré v „Knihe Zjavení“ spísal. V tomto diele opisuje

osud kráľovstva Božieho. Po zavraždení cisára Domitiana, cisár Nerva ho na slobodu prepustil a tak sa dostal znovu do mesta Efezus, kde ďalej pokračoval v svojom arcipastierskom účinkovaní. Tu na opätovnú prosbu svojich veriacich dľa vnuknutia Ducha sv. napísal svoje evanjelium, v ktorom — jako sám hovorí — hlavne to chcel dokázať, že Ježiš Kristus je skutočne Syn Boží, a že radostí večných len tí budú účastní, ktorí v Neho veria. V svojom evanjeliume jasne podvrátil bludné nauky Elioneho a Cerynthusa a pravdu zreteľne a jasne dokázal. On, ktorý vžy bol pri boku Ježišovom, ktorého Ježiš najviac miloval, nepodáva nám tak skutky Jeho, jako radšej reči, ktoré z úst Jeho slyšal, ačkoľvek miestami aj také udalosti spomína, ktoré Božstvo Ježišovo jasne dokazujú. Hovorí tedy najviac o Ježišovi, jako Bohu, nie natolko o Ježišovi zemskom a telesnom, — preto aj jeho evanjelium menuje sa duchovným, a jeho samého nazýme „bohoslovcom“ (theologus). Pravdepodobne v tomto čase napísal aj svoje tri listy, v ktorých menovite o láske k Bohu a k bližnému hovorí. Aj v svojich kázňach ustavične k láske povzbudzoval svojich veriacich, a keď už pre starobu nemohol dlhšie kázne držať, len tých pár slov opakoval a na srdce kládol shromaždeným: „Synáčkovia moji, milujte sa vospolok!“ a keď sa ho opýtali, prečo vždy opakuje tie isté slová, odpovedal: „Lebo je to príkaz Pána, — a ak plní sa náležite, dosť je.“ Ján sa totižto nazdával, že ničím nemôže slušnejšie odmeniť lásku Kristovu, jako tým, keď tú svätú lásku zaštepí do sŕdc ľudských a učiní ich tak opravdivými dietkami Božími. A skutočne svoju lásku k Bohu ničím nemôžeme tak dokázať, jako keď príklad Jána nasledujeme, a bližného svojho nielen slovom, ale i skutkom opravdive milujeme a k láske Božej povzbudzujeme.

Svätý Ján žil skoro 100 rokov, a prežil všetkých apoštolov. Konečne Ježiš nábožného a zaslúženého starčeka k sebe povolal r. 101. po Kr. Pochovali ho na jednom kopci neďaleko Efezusa. Hrob jeho bol dlho navštevovaný a ctený. — Vyobrazuje sa s kalichom a nad ním s hadom, alebo s orlom pri boku. S kalichom a hadom preto, lebo, keď ho chceli jedom otrávit, on nápoj prežehnal a vtedy jed v podobe hada sa odstránil; s orlom preto, lebo v hlásaní Božstva Kristovho vyššie sa vznášal, lietal, než všetci ostatní.

Vchod omše sv.: „Uprostred shromaždenia otvoril mu ústa: a naplnil ho Pán duchom múdrosti a umu: odel ho

rúchom slávy.“ (Sir. 15. 5.) „Dobre je zvelebovať Pána, a prespevovať menu Tvojmu, o Najvyšší!“ (91. Žalm 1.) Sláva Otcu, i Synu, i Duchu svätému, jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Modlitba cirkevná. Cirkev Svoju, Pane, láskave osviet': aby naukami svätého Jána, apoštola Tvojho a evanjelistu, osvietená, k večným darom dospela. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *z knihy Syna Sirachovho h. 15., v. 1—6.*

Kto sa bojí Boha, bude činiť dobre a kto sa pridŕža spravodlivosti, dosiahne ju; i vyjde mu v ústrety jako matka počestná. Bude ho kŕmiť chlebom života a rozumu a napojí ho vodou spasiteľnej múdrosti, ona bude v ňom utvrdená, aby sa nenachýlil, a udrží ho, aby nedošiel haňby, povýši ho u jeho blížnych, a otvorí jeho ústa uprostred Cirkvi a naplní ho duchom múdrosti a rozumu, a odeje ho rúchom slávy, obsype ho radosťou a plesaním a meno večné dá mu za dedictvo Pán Boh náš.

Vysvetlenie. Toto sv. čítanie líči nám blahonosné účinky múdrosti. Múdrosť záleží v hlbokom poznaní Boha a Božských vecí a celého nadprirodzeného života dietok Božích. Takou múdrosťou obzvláštne vynikal sv. Ján, preto je o tom reč vo vchode omše sv., v modlitbe a v sv. čítaní. Čo sa tu spomína z účinkov múdrosti, všetko sa splnilo na sv. Jánovi. On bol toľkou múdrosťou a vedomosťou obdarený skrz Ducha sv., že — dľa slov. sv. Augustína — „omnoho vyššie a vznešenejšie pozdvihnul hlas svoj, než ostatní traja evanjelistovia“. Lebo traja prví evanjelistovia sprevádzali a líčili Bohočloveka po zemi, a málo hovorili o Jeho Božstve; ale on, jako by mu odporné bolo chodiť po zemi, zdvihnul sa, jako orol, a povzniesol sa nielen nad zem, ale nad celý priestor vozdušný, nad sbory anjelské a vniknul až k Tomu, skrze ktorého učinené bolo všetko, o ktorom hovorí: „Na počiatku bolo slovo.“ — Pri poslednej večere spočíval na prsiach Pána. „Z týchto pŕs v tajnosti pil — ale čo v skrytosti pil, to verejne rozhlásil.“ Táto *múdrosť a poznanie Boha* chránily ho od klátivosti a nedaly ho zahanbiť; lebo hotový bol aj všetky muky, ba i smrť podstúpiť na svedectvo pravdy. Táto múdrosť ho *povýšila u prostred shromaždenia,* v cirkvi katolíckej; lebo *apoštolom* bol svojim kázaním, *evanjelistom* pre evanjelium, ktoré napísal, *učiteľom cirkevným* pre svoje pastierske listy

prorokom pre knihu zjavení, *mučeníkom a vyznavačom* skrze svoj svätý život a pre muky, ktoré za Krista v Ríme podstúpil. Tak mu zadovážila múdrosť úctu a vážnosť v cirkvi a slávu v nebesiach.

Základnou príčinou, že on túto vysokú múdrosť v takej miere obdržal, bol jeho *čistý, pannenský život.* Z lásky k Ježišovi, k večnej, nestvorenej to múdrosti, kráľovi všetkých panien, zdržal sa Ján stavu manželského, a čistú a neporušenú zachoval dušu svoju a telo svoje od všetkého, čo by pannenskú čistotu narušiť mohlo. A preto ho aj Pán Ježiš tak zvláštne miloval, lebo mu bol duchovne príbuzným. Prijal ho medzi apoštolov, ktorých nad druhých vyznačil — a jeho vyznačil nad apoštolov, lebo pri poslednej večere dovolil mu odpočinúť na srdci svojom a s kríža ho oddal za syna pannenskej matke Svojej. Tak múdrosť nebeská s jej hojnými účinkami je vždy výsledkom pannenskej čistoty. „Blahoslavení čistotní srdcom, lebo oni Boha uvidia.“ Proti tomu jedným z najsmutnejších následkov nečistoty je, že človeka činí neschopným a necitným oproti všetkým vyšším a duševným veciam, že zabúda na Boha, o dušu svoju a jej spasenie nič nedbá, modlitbu zanedbáva, slovo Božie neslyší, sv. sviatosti nepríma, ba nečistota nečistého často naplňuje pravou zášťou proti svätým veciam, proti kňazom, rehoľníkom a bohabojným ľuďom. Usiluj sa tedy, aby si si stavu primeranú čistotu bedlive zachoval.

Evanjelium *sv. Jána h. 21., v. 19—24.*

Za onoho času riekol Ježiš Petrovi: Poď za mnou! A keď Peter sa obrátil, uzrel toho učeníka, ktorého miloval Ježiš, ísť za ním, ktorý aj pod večerou odpočíval na jeho prsiach a riekol: Pane, kto je ten, čo ťa zradí? Toho teda keď Peter uzrel, riekol Ježišovi: Pane, čože tento? Riekol mu Ježiš: Chcem, aby on tak zostal, dokiaľ neprijdem. Čo ťa do toho? ty, poď za mnou. Rozišla sa teda tá reč medzi bratmi, že by ten učeník nemal umrieť. A neriekol mu Ježiš, že neumre; ale riekol: Chcem, aby on tak zostal, dokiaľ neprijdem; čo ťa do toho? To je ten učeník, ktorý vydáva svedoctvo o týchto veciach a napísal toto; a my vieme, že svedoctvo jeho je pravdivé.

V čom nasledoval Peter Krista Pána?

V arcipastierskom úrade a v napodobnení života a smrti Kristovej.

Čo znamenajú tie slová: **„Chcem, aby on tak zostal, dokiaľ neprídem"?**

Ježiš chcel tým povedať, že Ján nezomre násilnou smrťou, jako Peter, ale smrťou prirodzenou, keď On Sám pre neho príde a vezme ho do neba.

Prečo pokarhal Ježiš Petra pre jeho otázku?

Aby tým potrestal jeho zvedavosť; — a napomenul ho a spolu aj nás, aby sme nikdy nepátrali po skutkoch a nedbanlivosti našich bližných, ale aby sme len Jeho Samého, Spasitela nášho nasledovali. — Keď sa mnoho staráme do záležitostí našich bližných, následkom býva obyčajne to, že sami na seba zabúdzame; — zanedbáme svoje vlastné záležitosti, a do mnohých nesnádz sa zapletieme.

Prečo sa dnes na mnohých miestach víno požehnáva a veriacim podáva?

1. Dľa vyprávania legendy sv. Ján chcel obrátiť modloslužobníka, a tento sľúbil, že zostane kresťanom, jestli Ján bez uškodenia vypije pohár, ktorý mu podá. V nápoji bol jed. — Sv. Ján prežehnal nápoj znakom sv. kríža, — a hľa! jed v podobe hada vyšiel z nápoja, — a vtedy ho Ján bez úrazu vypil. Preto sa žehná víno, aby ono ani telesne, ani duševne nikomu neškodilo. — 2. Aby na prímluvu sv. Jána boli sme vo viere potvrdení, v láske k Bohu a k bližnému, ktorú víno vyobrazuje, upevnení.

Vzdychnutie k sv. Jánovi. O svätý Jáne! Pre zásluhy tvojej pannenskej čistoty a múdrosti, ktorú si od Boha obdržal, primlúvaj sa za mňa u Boha. — Tebe sverujem dušu svoju, ktorému aj Ježiš Matku Svoju sveril, aby si jej bol ochrancom. Milovaný učeníku Kristov! vypros mi od Boha také čisté srdce, jako tvoje bolo! — Vyzískaj mi horlivú pobožnosť oproti umierajúcemu Ježišovi a Svätej Matke Jeho, plamennú lásku k bližnému a pri konci púti životnej blaženú smrť a spasenie. — Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Na deň sv. Mláďatiek (Nevinných dietok).

(28. decembra.)

Dnešné sv. evanjelium opisuje nám smrť tých nevinných dietok, ktoré ukrutný Herodes dal povraždiť s tým úmyslom, že medzi nimi aj novonarodený Ježiš zhynie. Cirkev právom

ctí ich pamiatku, jako mučeníkov, lebo keď aj nie slovom, ale skutkom trpely a umrely za Ježiša. — Cirkev sv. užíva dnes pri sv. omši modrú barvu, aby tým vyjadrila svoj zármutok nad ukrutnosťou Herodesa, — lež v deň oktávy upotrebuje barvu červenú, aby výraz dala svojej radosti nad slávou, ktorú si mláďatká svojou mučeníckou smrťou zaslúžily.

Vchod sv. omše.: „Z úst dietok a nemluvniatok si si utvoril, Bože, chválu pre nepriateľov Svojich.“ (8. Žalm 3.) „Pane, Pán náš, jak podivné je meno Tvoje po celej zemi.“ (8. Žalm 1.) Sláva Otcu, i Synu, i Duchu sv., jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Cirkevná modlitba. Bože! ktorého chválu Nevinní mučeníci dnešný deň nie slovom, ale smrťou vyznali: umrtvi v nás všetky zlosti hriechov; aby vieru Tvoju, ktorú jazyk náš vyznával, i život mravami dokazoval. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *zo Zjavenia sv. Jána h. 14., v. 1—5.*

V tie dni videl som: a hľa, Baránok stál na vrchu Sionskom a s ním sto štyri a štyridsať tisíc, ktorí mali napísané jeho meno a meno jeho Otca na svojich čelách. I slyšal som hlas s neba, jako by hlas mnohých vôd a jako by hlas hromu veľkého; a hlas, ktorý som slyšal, bol jako by harfeníkov, hrajúcich na svojich harfách. A spievali, jako by novú pieseň pred trónom a pred štyrmi zvieratmi, a pred starcami; a nikto nemohol spievať tú pieseň, leda tých sto štyri a štyridsať tisíc, ktorí sú kúpení zo zeme. Toto sú tí, ktorí sa nepoškvrnili so ženami; lebo sú pannami. Tí nasledujú Baránka, kamkoľvek ide. Tí sú kúpení z ľudí jakožto prvotiny pre Boha a Baránka; a v ich ústach nenašla sa lož: lebo sú bez poškvrny pred trónom Božím.

Vysvetlenie. Toto videnie sv. Jána poťahuje cirkev na Mláďatká, lež nie v tom smysle, jako by ich skutočne 144 tisíc bolo bývalo, ale poneváč nevinným svojím životom rovnajú sa tým pannám, o ktorých je tu reč. Počet zavraždených nevinniatok určite nevieme, mohlo ich byť — dľa mienky niektorých — asi 80 do 120. V tomto sv. čítaní sv. Ján hovorí vôbec o vznešenosti a výhodách pannenstva, a baránok tu spomínaný znamená Krista Pána, pod Sionom rozumieme nebesia, kde videl Baránka Božieho obklúčeného 144 tisíc pannami. — Stojí tu tedy určité číslo miesto neurčitého, v ktorom zahrnutí sú všetci, ktorí čistým srdcom a dušou žili a v nevinnosti

umreli. A títo stoja nad ostatnými Svätými, a vyznačení sú názvom „baránkov“, poneváč sú Mu v istej miere podobní a v spoločnosti Jeho nevýslovnú blaženosť požívajú. Ich blaženosť znázornená je tým spevom, ktorý ostatní Svätí nemôžu spievať. Je to odmenou tej práce, toho namáhania, ktorým nad telom svojím panovali a každé pokúšanie premohli. — Z toho vidíme, koľkú blaženosť a uznanie nám zadováži pannenská čistota, jestli si ju neporušene zachováme. Usilujme sa tedy v pannenskej čistote žiť, čistotu duše svojej zachovať, žiadosťam tela odporovať, túžby za svetskými pôžitkami utlačovať a pokúšenia k zlému prepomáhať. A keby sme z krehkosti boli ztratili čistotu svoju, čiňme úprimné, vrúcne pokánie, dľa príkladu kajúcej Magdaleny. — Aj v stave manželskom žime statočne, stydlive, stavu svojmu primeranou čistotou, lebo aj blaženého stavu manželského opravdivým základom je čistý a mravný život.

Evanjelium *sv. Matúša h. 2., v. 13—18.*

Za onoho času, hľa, anjel Pánov zjavil sa Jozefovi vo snách a riekol: Vstaň, a vezmi Dieťa, a jeho matku, a utekaj do Egypta, i buď tam, dokiaľ ti nepoviem; lebo Herodes bude hľadať Dieťa, aby ho zmárnil. A on vstanúc, vzal Dieťa i jeho matku v noci, a odišiel do Egypta; a zostal tam až do smrti Herodesovej, aby sa naplnilo, čo bolo rečené od Pána skrze proroka, ktorý mluvil: Z Egypta povolal som Syna svojeho. Keď teda Herodes zbadal, že bol oklamaný od mudrcov, rozhneval sa veľmi, a pošlúc dal pozabíjať všetkých chlapcov, ktorí boli v Betleheme a vo všetkých jeho končinách, odo dvojročných a poniže podľa toho času, ktorý sa bol vyzvedel od mudrcov. Tenkrát naplnilo sa to, čo bolo rečené skrze proroka Jeremiáša, ktorý povedal: Hlas bol slyšaný v Ráme, plač a mnohé nariekanie; Ráchel oplakávala synov svojich, a nedala sa potešiť, preto že ich niet.

Prečo číhal Herodes na život Ježiša?

Herodes pre ukrutnosť svoju natoľko bol nenávidený, že sa musel obávať, že židia v malom Ježišovi dostanú nového

kráľa a jeho že shodia s trónu. Z toho samého strachu dal povraždiť aj synov a pokrevných svojich. — Hľa! kam vedie vládybažnosť, pýcha a upodozrievanie človeka! Vzpytuj sám seba, či aj v srdci tvojom nie je zakorenená táto náruživosť; a jestli ju najdeš skrytú v srdci svojom, hľaď ju odtiaľ čím skôr odstrániť, a tým cieľom rozjímaj o svojej biede, ničote, hriešnosti, aby si sa Sám pred sebou pokoriť a skrze to milosť poníženosti obsiahnuť mohol.

Ktorí ľudia napodobňujú a nasledujú Herodesa?

Všetci tí, ktorí malé dietky lebo dľa tela, lebo dľa duše zabíjajú, na príklad nepozorné, nedbanlivé matky, ktoré nešetria plod v živote svojom, ale aj v požehnanom stave oddávajú sa nemiernosťam, nemúdre tancujú, nepozorne farchy nosia a dvíhajú, škodlivé pokrmy a nápoje požívajú, náramne sa hnevajú, bez miery smútia atď., a tým spôsobom škodia plodu v živote. — Podobní sú tí surovi mužovia, ktorí v takomto stave manželky svoje nešetria a zle s nimi nakladajú, ba snáď ich ešte aj bijú, tlčú a zlostia. — Takí sú tí nemúdri rodičia, ktorí maličké k sebe berú do postele a vystavujú nebezpečenstvu, že ich v spánku pritlačia a zadusia; — tie nepoctivé, bohaprázdne ženštiny, ktoré ovocie svojej necudnosti ešte v živote svojom kántria a bez krstu na druhý svet posielajú. Ale ešte hroznejší, než všetci títo, ba i od samého Herodesa ukrutnejší sú tí, ktorí nevinnosť pohoršujú, to jest k hriechu svádzajú, keď v prítomnosti dietok necudné reči vedú, nestydaté piesne spievajú, žarty vystrájajú atď. — Týmto sám Ježiš privoláva strašné „beda“.

Jaký trest obsiahnul Herodes za ukrutnosť svoju?

O krátky čas veľmi strašná a ošklivá nemoc ho napadla, v ktorej — pre neznesiteľný zápach, ktorý zo seba vydával, od všetkých ľudí opustený — od červíkov a iného hmyzu za živa bol zedený, a v hroznom zúfalstve sišiel so sveta. — A keď Boh tak hrozne potrestal Herodesa pre telesné zavraždenie nevinných dietok: čo majú očakávať vrahovia nevinných duší?

Čo znamenajú tie slová: **„Hlas bol slyšaný v Ráme“?**

Tú nesmiernu bolasť, ktorú rodičia povraždených nevinniatok cítili, ten nárek, to kvílenie, ktorým sa celá krajina ozývala. Tedy tieto slová nesmieme brať v doslovnom smysle,

poneváč Ráma bola na pár hodín od Betlehema, a tiež aj preto nie, poneváč nemierne rmútiť a kvíliť nad zomrelými je pošetelosť. Slzy a nariekanie nikoho nevzkriesia z mŕtvych. A keby tie matky boly myslely na to, že ich povraždené dietky staly sa účastnými spasenia večného a blaženosti nebeskej, dozaista by neboly tak kvílily a nariekaly. Či tedy matky kresťanské majú sa oddávať nemiernemu smútku a žiaľu, keď Boh ich maličké k Sebe povolá?

Jako máme rozumeť tým slovám: **„Ráchel oplakávala synov svojich atď.“?**

Ráchelu, jako matku Jozefa egyptského, a jako pramatku veľkej čiastky židov, považujeme tu jako zástupkyňu celého ľudu. — Ale dajú sa tie slová aj tak vysvetliť, že nad ukrutnosťou Herodesa ešte len aj mŕtví zaplakali. Odtiaľ pochádza tá mluva, že sa ten lebo ten v *hrobe obráti* pre bolasť, jakú mu nezdarné deti spôsobia.

Prečo ctí cirkev sv. tieto dietky jako mučeníkov?

Tieto dietky boly ešte nedospelé a ešte nemohly Pána slobodnou vôľou vyznávať a za Neho dobrovoľne smrť podstúpiť. V tomto ohľade nie sú mučeníkami. Ale dľa mienky cirkvi sv. Boh z celkom zvláštnych príčin udelil im v nebesiach tú odmenu, ktorú ináč len tí obsiahnu, ktorí dobrovoľne podstúpili smrť mučenícku za Krista. Jako so strany Herodesa neboly povraždené pre dáke zločiny, ale pre Krista, tak aj Kristus ich korunoval korunou mučeníckou, keď aj nie pre ich zásluhy, ale preto, poneváč pre Neho boly zavraždené, jako sv. Bernard hovorí. Čo im k úplnému mučeníctvu zbývalo, to vynahradila milosť Božia, — smrť premenila na zásluhy. Preto právom hovorí sv. Ludvik z Granady: „Keď ukrutnosť Herodesova mohla vymerať pokutu smrti, kde žiadnej viny nebolo, — nemáme sa čo diviť, že Boh daroval korunu víťazstva, kde žiadnej zásluhy nenašiel“.

Čo spasiteľného sa ešte učíme z dnešného sv. evanjeliuma?

Učíme sa z neho ešte nasledujúce spasiteľné pravdy: 1. Boh prirodzeným spôsobom, útekom, vyslobodil Syna Svojho z rúk Herodesových, ačkoľvek Ho aj iným spôsobom mohol zachrániť. Lež tým chcel nás poučiť, aby sme žiadnu nadprirodzenú pomoc od Neho nečakali, jestli nepoužijeme aj prirodzené prostriedky, ktoré sa nám naskytujú. 2. Príklad Marie

a Jozefa, ktorí bezodkladne poslúchli hlas Boží, nás učí, aby sme sa aj my ochotne, bez reptania podriadili vôli Božej a nariadeniu Božiemu. 3. Ježiš, Maria a Jozef, tieto najsvätejšie osoby, toľké neresti a nehody podstúpili, aby aj nám príklad dali, že Boh krížami a trápením probuje, zkúša a zdokonaľuje svätosť sluhov svojich, a preto, že všetky nehody, trápenia, kríže s radosťou máme prímať z rúk Božích. 4. Uvažujúc predčasnú smrť maličkých, pomyslime si, že Boh veľmi dobrotivý bol oproti ním, lebo zachrániac ich od budúcich pokleskov, čistých ich prijal k Sebe do večnej blaženosti. Máme sa tedy i my vždy uspokojiť na riadení Prozreteľnosti Božej. 5. Nesmieme si namýšľať, že Boh nemilosrdne dal prenasledovať a vraždiť Mláďatká, — lež máme byť presvedčení, že Boh tieto maličké nekonečne miloval, preto ich navštevoval. Lebo láska Božia v takomto navštívení sa javí, a jestli v ňom stálymi, pevnými zostávame, oslobodíme sa od večnej smrti, a zaslúžime si spasenie večné. 6. Z toho, že Herodes hľadaného Ježiška nenašiel, a biednou, hnusnou smrťou zahynul, učíme sa to, že daromné je napádanie Boha a Jeho služobníkov. Bezbožník sám seba zabíja jedovatou zbraňou svojou, ale bohabojnému — bez dopustenia Božieho — ani celé peklo, ani všetka moc diabla škodiť nemôže.

Vrúcne vzdychnutie. Pozdravujem vás, vy maličkí, nevinní mučeníci, ktorí ste Boha nie slovom, ale smrťou svojou oslávili. O jak šťastné ste boly, že sotva ste vstúpily do zemského života, už ste boly prenesené do večného! Jak šťastné ste, keď teraz ustavične sprevádzate pravého Baránka Božieho, Ježiša Krista! — Orodujte za nás, aby sme vieru v Krista Ježiša, srdcom a jazykom vyznávali, nábožným kresťanským životom potvrdzovali, a skrze kríže a trápenia ku Kristovi sa dostali, ktorého vy večne požívate. Amen.

Na posledný deň občianskeho roku.

Dnešným dňom stojíme na *sklonku* občianskeho roku. Opravdivý kresťan, ktorý vie, čo značí jeden deň v živote ľudskom, dozaista pozná aj význam posledného dňa, posledného večera v roku, ktorý praví kresťani nábožne a vrúcne zasväcujú. Každý deň v roku utiekame sa k Bohu modlitbou, — na večerné služby Božie schádzame sa len v posledný večer roku. Je to pekná a chvályhodná obyčaj, že túto pobožnosť

spoločne konáme a spoločne dvíhame svoje vďakyplné srdcia k Pánovi nebies. Aj my vďačne berme účasť na pobožnosti **Starého roku,** — a keď nemôžme v chráme, aspoň doma, v kruhu rodinnom, odbavme svoju vrúcnu pobožnosť. Táto večerná pobožnosť, má-li byť dobrá, musí zo štyroch čiastok, zo štyroch obetí pozostávať.

1. **Obeta poďakovania.** Rok pozostáva z viac než 31 miliónov sekúnd. A teraz pováž, že ti Pán Boh behom jedného roku aspoň toľko dobrodení preukázal — už len tým, že ťa so sekundy na sekunku pri živote udržoval. To by nebol v stave nikto, len On Sám, a On to aj učinil. Pridaj k tomu to, čo ti Boh telesne a duševne skrze nadprirodzené dary a milosti preukázal, a aj sám musíš uznať, že sa to ani spočítať nedá. Všetkým právom si Mu tedy za to vďačnosťou zaviazaný. „Skutočne hodné a spravodlivé, slušné a spasiteľné je, aby sme Ti vždy a všade vďaky vzdávali," — hovorí cirkev sv. v präfacii. Tak aj ty z celého srdca ďakuj Bohu za obdržané dobrodenia.

2. **Obeta smierenia.** Zdáliž sa opovážiš povedať, že by v uplynutom roku čo i jeden deň bol prešiel, žeby si Boha aspoň všedným hriechom nebol obrazil? Či tvoja modlitba, tvoja láska k bližnému, či tvoje myšlienky, slová a skutky boly tak čisté, že čisté oko Božie nenašlo na nich žiadnej škvrny? A keby si len jeden všedný hriech bol spáchal každý deň, už to by bolo cez rok 365 hriechov! Ale pravdepodobne musíš sa obávať, že počet ich je omnoho väčší, a že aj ťažké hriechy sa najdú medzi nimi? A tisíc ráz by ti bolo lepšie bývalo, čo by si bol radšej zomrel, než si mal Boha čo i jedným všedným hriechom obraziť. To je vďaka za všetky dobrodenia, ktoré ti Boh v tom roku neprestajne preukazoval? Čo? keby si tak ešte dnešnej noci mal umrieť? „Jak strašné je to, upadnúť do rúk Boha živého!" Lež hľa! čoby si bol i tým najväčším hriešnikom pred Bohom, môžeš učiniť, že ešte dnes večer budeš zbavený všetkej viny, že ti Boh odpustí, a ty úplne smierený s Ním vkročíš do nového roku. Len vzbuď v sebe dokonalú ľútosť s tým pevným predsavzatím, že sa najbližšie vyspovedáš z hriechov svojich — a v tom okamžení si s Bohom smierený, hriechy tvoje sú sotreté a Boh zase s úľubou hľadí na teba. „Zlomené srdce je obetou pred Bohom!" „Ponížené a ľútostiplné srdce nezavrhneš, o Bože!" (50. Žalm, 18.)

3. **Obeta poklony.** Boh ti práve hodlá darovať nový rok. Čo učiníš s týmto darom, s týmto novým rokom? Boh ti ho tým cieľom dáva, aby si Jemu slúžil, príkazy Jeho za celý ten čas ochotne plnil; a preštedre odpláca ti každú dobrú myšlienku, každé dobré slovo, každý dobrý skutok. Môžeš si tedy veľké poklady nashromaždiť v novom roku. Lež ten nový rok môžeš použiť aj proti vôli Božej, v službe hriechu — a nakopiť si hriechov a trestov pre čas a večnosť. Jako si budeš žiadať v hodinu smrti a pri súde, aby si bol strávil nový rok? Preto dnes tu pred Bohom vzbuď v sebe ten pevný úmysel, že čas, ktorý ti Boh poprial, použiješ k nadobudnutiu si zásluh pre večnosť; obetuj sa dnes Bohu celkom, obetuj mu skutky svoje a celý život svoj! — „Zápalné a krvavé obety si nechcel, o Bože, — preto som pravil: hľa, prídem a budem plniť vôľu Tvoju!“ (K Žid. 10. 5. 7.)

4. **Obeta prosby.** Celkom a vo všetkom si odkázaný na Boha. Hrozí ti nebezpečenstvo, že ešte dnes do hriechu padneš a v hriechu zomreš; sám od seba nebudeš v stave ani v novom roku zachrániť sa od hriechu. K tomu so všetkých strán hrozí nebezpečenstvo duši tvojej, životu tvojmu, statku tvojmu, — a už aj k tomu utisnutý si na všemohúcnosť Božiu, aby si aj na ďalej pri živote bol zadržaný. Ale On je Tvojím Otcom, Ty Jeho dieťaťom, preto s dôverou sa odporúčaj do lásky, do moci, do múdrosti Jeho a s detinskou dôverou modli sa k Nemu, — vypros si od Neho *večerné požehnanie* na sklonku dňa, na konci roku!

Veľmi vhodné je na dnešný deň evanjelium, ktoré cirkev svätá dnes, v sviatok sv. Sylvestra, pápeža a vyznavača prečituje, a v ktorom nás Spasiteľ napomína, aby sme sa pripravovali na posledný deň života svojho, na deň smrti, keď príde a každého v súkromnom súde súdiť bude.

Evanjelium *sv. Lukáša h. 12., v. 35—40.*

Za onoho času riekol Ježiš učeníkom svojim: Nech sú bedrá vaše opásané a horiace svietelne v rukách vašich. A vy podobní ľuďom, vyčkávajúcim pána svojeho, kedy sa navráti so svatby, aby, keď prijde a zaklope, hneď mu mohli otvoriť. Blahoslavení služobníci, ktorých Pán, keď prijde, najde bedlivých. Amen, pravím vám, že sa prepáše, a posadí ich za stôl, a chodiac, bude ich obsluhovať. A prijdeli o druhej stráži, a keď

prijde o stráži tretej, a najde ich tak, blahoslavení sú títo služobníci. A to veďte, že keby hospodár vedel, v ktorú hodinu prijde zlodej, istotne by strážil, a nedal by si podkopať dom svoj. I vy buďte pripravení, že Syn Človeka prijde v tú hodinu, o ktorej sa nenazdávate.

Modlitby na posledný deň roku.

(Skrze sv. synod. dieces. ostrihomskú r. 1860. predpísané.)

Nesmierny Bože! Stvoriteľu všetkých vecí! O niekoľko okamihov pominie sa zase jeden rok. Zmizol on so všetkými protivenstvami, ktoré znášať považoval(a) som sa častokrát za nedostatočného(ú); pominul so všetkými radosťami, v ktorých, neznám, jaké stále blahoslavenstvo som si zakladal(a). Milostivý Bože, Pane nad časami a večnosťou! Včuľ už musím počet vydať, k čomu som tento rok vynaložil(a), ktorému konec nedožilo tisíce a tisíce spolubratov mojich. Trasiem sa pred týmto počtovaním, a poneváč som vnútorne presvedčený(á), že som častokrát zhrešil(a), predovšetkým prosím za odpustenie. Ó jak málo dní je v tomto roku, ktoré budú v stave spôsobiť mi sladkú a uspokojivú rozpomienku na smrteľnej posteli! Naproti tomu, o Bože a Sudca môj, jak premnoho dní bude žalovať na mňa pred tebou, že som ich utratil(a), slúžiac márnosťam svetským, a prestupovaním svätého zákona tvojeho, vynaložil(a) som ich ku pohoršeniu svojich blížnych. O nekonečný Bože! Jestli ty srovnáš to zlé, čo som spáchal(a) a dobré, čo som zanedbal(a), s tým nepatrným dobrým, ktoré asnáď len sám(a) sebe pochlebujúc, som vykonal(a), vtedy zahaňbený uznať musím, že som bol(a) nehodnejším(ou) tých dobrodení, tohoto roku z tvojich rúk prijatých, nežli mnohí iní, ktorých smrť tohoto roku zachvátila. A predsa tvoja trpezlivosť bola väčšia, nežli moja nevďačnosť: daroval si mi život, ačkoľvek som ho

nezaslúžil(a); udeľoval si mne milosti svoje, ačkoľvek som ich zle užíval(a).

Pane a Bože môj! Čože mám povedať ja neúrodný strom, ktorý ty predsa trpíš až podnes v zahrade svojej? Opravdive ani neviem spočítať tvoje milosti, tohoto roku mne udelené, preto že som nepoznal(a) vždy to dobré, ktoré si mne podivne udeľoval. Len teraz prichádzajú mi na um tie mnohé nebezpečenstvá tela i duše, ktoré si odo mňa odvrátil. O ja nehodný(á) sluha (slúžka)! O ja nevďačné dieťa!

Milostivý Spasiteľu! Najsladší Ježiši! Mnohokrát zdvíhal si, čo Prostredník, ruky svoje pred Otcom nebeským, aby mňa netrestal za moje hriechy; mnohokrát presvätá tvoja krv volala za odpustenie mojich neprávostí; mnohokrát obsiahol(a) som rozhrešenie od kňaza, od splnomocneného služobníka tvojeho, lebo som sľuboval(a), že život svoj polepším; ale i na toto predsavzatie jak často som zapomenul(a) ja hriešne stvorenie! Zostal(a) som tým (tou), čím som bol(a), áno stal(a) som sa i horším (šou).

Ach Pane môj! Nevchádzaj v súd so mnou; lebo keď budeš hľadeť na neprávosti naše, o Pane, ktože obstojí? Zmyj nesčíselné hriechy moje krvou nevinného Baránka, ktorá na oltári kríža bola vycedená za celé ľudské pokolenie! Bože, smiluj sa nado mnou! Hľa, žiadam si s radosťou smieriť sa s tebou; hotový(á) som učiniť novú smluvu s tebou a viesť nový život nastávajúceho roku.

A čože ti mám obetovať, Bože môj, za rozličné dobrodenia, ktorých bol(a) som účastným(nou) v tomto skloňujúcom sa roku? Ach, keby teraz, keď kľačím pred tebou, veľkosť lásky mne preukázanej, hlboko prenikla dušu moju, a srdce moje naplnené bolo večitou povďačnosťou! Ale ponevádž i tento cit povďačnosti len zo štedrých rúk tvojich očakávať smiem, preto som pospiechal(a) v posledné hodiny tohoto roku k svätému

oltáru tvojemu, kde si prítomný pod spôsobom chleba, aby som srdce svoje, dušu a všetko, čím vládnem, na svätý tvoj oltár položil(a) a tebe, dobrotivému Otcovi, Pánu a Bohu svojemu, čo obetu vďačnosti obetoval(a), a padnúc na tvár chválospevmi ťa zveleboval(a) a tebe sa klaňal(a) teraz i na veky vekov. Amen.

Poučenie na Nový rok.

Jako cirkevný rok sa započína prvou nedeľou adventnou, tak občiansky rok započína sa s „Novým rokom". Pod Novým rokom nerozumieme tu celý rok, ale len dnešný deň. Jako sme posledný deň v roku zasvätili, tak zasväcujeme aj prvý deň v roku. Tam sme obetovali Bohu dokonanú a uplynutú prácu, tu Mu obetujeme nové a budúce účinkovanie svoje. Tento deň dľa pravej kresťanskej obyčaje si blahoželáme, „vinšujeme", čo je samo v sebe výplyvom kresťanskej lásky, — ale to blahoželanie má pochádzať z úprimného srdca, a nielen zo svetskej obyčaje alebo z chladnej zdvorilosti. Keď želanie naše postráda úprimných citov srdca, podobní sme pohanom (Mat. 5. 47.), a žiadnej odplaty nemôžme od Boha očakávať. — Sám nový rok podobný je roli, ktorú nám Boh sveril k obrábaniu. Jako si túto zem obrobíme, taký úžitok z nej vezmeme. Jestli — jako praví kresťani — zasejeme do nej zrno lásky, bohabojnosti, pokory a iných kresťanských čností, bohatú žatvu môžme od Boha očakávať. — Nový rok je bojiskom, na ktorom máš zvíťaziť nad nepriateľmi svojmi, nad telesnými žiadosťami, nad vábením sveta, ba i nad samým diablom, — a zadovážiš si slávnu korunu víťaznú vo večnosti. — Nový rok je loďou, ktorá ťa zanesie do prístavu večného spasenia, budeš-li ju múdre riadiť a spravovať.

Deň Nového roku je tedy vážny a významný deň. Nikto ho nemôže prijať a prežiť bez svojho polepšenia alebo pokazenia. Týmto dňom vstupujeme na prah nového roku, ktorý nám milosť Božia zase dopriala. Za tieto nebeské dary sme novou vďakou Bohu zaviazaní. Odhodlajme sa a vezmime si pred seba, že sťa praví kresťani budeme žiť, Bohu Samému slúžiť a vynasnažovať sa, aby sme dušu svoju hodnou učinili blaženej ríše večnosti. Začnime tento Nový rok v mene Spasiteľa nášho, Ježiša Krista, a Jeho skvelý príklad vždy na zreteli majúc, bohabojne kráčajme po započatej, nastúpenej dráhe.

Modlitby na Nový rok.

(Skrze sv. synodu diec. ostrihomskú r. 1860. predpísané.)

Bože, Stvoriteľu všetkých vecí, ktorý si nekonečný pred všetkými časmi a rokmi, hľa, za prvého rána tohoto nového roku pospiecham k tebe s povďačným a skrúšeným srdcom; lebo on je nový dôkaz milostivého dobrodenia tvojeho, bez ktorého bol(a) by som sa pominul(a), jako včerajší deň. Ach, keby som len každú hodinu tohoto roku, ktorý si smrteľnému životu mojemu pridal, mohol(a) byť lepším(ou) a dokonalejším(ou)! — Toto ovšem vrúcne žiadam; ale ty znáš krehkú nestálosť moju a vieš, že námahy moje bez tvojej milosti sú daromné. Daruj mi aspoň tento rok na znak novej milosti svojej, aby som mal(a) času k dokonalému pokániu. Nechcem napozatým márniť dni svoje v ohavnostiach, nechcem napozatým nadužívať dobrotu tvoju; lež vynaložím život svoj k obsiahnutiu toho cieľa, pre ktorý som putoval(a) už toľko rokov v pľačlivom tomto údolí: len ty neprestávaj podporovať krehkosť moju i v tomto roku.

O Otče nebeský! Ráč vo mne stvoriť čisté, ponížené, teba jedine milujúce a s každým osudom spokojné srdce. Vzbuď a rozmnožuj vo mne ľútosť nad hriechami, za predošlých rokov spáchanými. Posilňuj mi vôľu v nasledovaní kresťanskej dokonalosti. Nedopusť, aby som sa niečoho obával(a) viacej, nežli teba obraziť, alebo, aby som si žiadal(a) niečo vrúcnejšie, nežli tvoju svätú milosť a vôľu. — Udus vo mne, o Pane, tú neporiadnu lásku, pre ktorú nevidel som často ničomnosť svoju, ani krehkosť a nebezpečenstvo! A poneváč ty si cesta, pravda i život, buď duši mojej životom, mysli mojej pravdou i cestou všetkým mojim náchyľnostiam; buď jediným cieľom všetkým mojim žiadostiam. Naplň srdce moje pobožnosťou k tebe, úctivosťou k svätej viere tvojej, láskou k dobrým

mravom, ošklivosťou oproti hriechom, srdečnosťou ku priateľom, a trpezlivosťou v mojich biedach. Udeľ mi milosť, aby som napomáhal(a) k dobrému, a nakoľko možné, účinkoval(a) ku prospechu svojich blížnych. A preto nedopusť, aby som čo len jednu hodinu v tomto roku záhalčivo strávil(a); lež aby som radšej ochotne vynaložil(a) všetku svoju silu a schopnosť k službe tvojej, k vyplneniu povinností stavu svojeho a k rozšíreniu obecného dobrého.

Zachovaj ma, najdobrotivejší Bože, od nebezpečných nemocí, od velikej škody, od prenasledovania skrze zlých ľudí, od pomluvačných jazykov, od chudoby a haňby a od všetkého nebezpečenstva. A keď by sa ľúbilo svätej Velebnosti tvojej navštíviť ma takýmito nepríjemnosťami, udeľ mi spolu i milosť, aby som trpezlive znášal(a) kríže, na mňa uložené, a jedinú svoju nádej skladal(a) v tebe pri svojom súžení. Slovom, Bože môj, učiň odo dneška tvoje prikázania všetkým príjemnými, zlí nech budú tohoto roku dobrými, a dobrí nech sa stanú so dňa na deň lepšími, a tak vždy blahoslavenejšími. Nech žiaden úbohý neprednáša márne svoje prosby, ale nech každý, ktorý potrebuje radu a pomoc, najde potešiteľa, radcu a pomocníka. Udeľuj požehnanie svoje malým i veľkým, chudobným i bohatým, mladým i starým; a cez celý tento rok nech nás vodí otcovská ruka tvoja.

K týmto všetkým veciam daruj nám svätú milosť svoju, bez ktorej i najsvätejšie usilovanie naše je daromné. Za obdržanie všetkého tohoto opovážili sme sa vstúpiť pred svätý tvoj oltár, jakožto na miesto, kde rozdávaš otcovské milosti, aby sme mohli predniesť modlitby svoje pri začiatku tohoto roku, a obnovili tieto srdečné žiadosti toľkokrát, koľkokrát pristúpime na toto sväté miesto.

Vyslyš modlitby moje, o Bože, môj Otče, Ježiši Spasiteľu, Duchu Svätý Posvätiteľu môj! Naposledy,

jestli-že si mi od večnosti uriadil, aby tento rok bol ostatným rokom mojeho zemského putovania, ach vtedy udeľ mi o Pane takého života a smrti, aby som hodným prijímaním svätého Tela tvojeho radostne zomrel(a) a mohol(a) vojsť do kráľovstva tvojeho, aby som ťa i tam miloval(a) a zveleboval(a) s tvojimi Svätými na veky vekov. Amen.

Na deň založenia stolice sv. Petra apoštola v Ríme.

(dňa 18. januára a 22. februára.)

Čo slávi cirkev sv. v tieto dva dni?

Slávi pamiatku toho dňa, že sv. Peter zaujal sv. biskupskú stolicu najprv v Antiochii (v Syrii) a o sedem rokov neskoršie založil v Ríme pre seba a pre svojich nástupcov apoštolskú, pápežskú stolicu, s ktorej za 25 rokov až do svojej smrti spravoval cirkev Kristovu. Sviatok založenia stolice v Ríme slávi sa 18. januára, stolice antiochenskej 22. februára.

Prečo preložil sv. Peter apoštolskú skolicu práve do Ríma?

Jako sv. Lev veľký, pápež, píše, stalo sa to zvláštnym riadením Božím: „Aby sa účinky nevýslovnej milosti (vykúpenia) po celom svete rozšírily, k tomu cieľu pripravila Prozretelnosť Božia dŕžavu rimskú, ktorej hranice tak ďaleko siahaly, že v svojom ohromnom objeme všetky vtedy známe národy zahrňovala. Toto bola skutočne taká okolnosť, že práve zázračným spôsobom podporovala splnenie úmyslov Božích. Poneváč rozličné krajiny len jednu ríšu tvorily, všeobecné hlásanie slova Božieho mohlo sa omnoho rýchlejšie dostať do ušú aj najvzdialenejším národom, ktoré všetky pod správou jediného mesta boly sdružene. A pre toto hlavné mesto rimskej dŕžavy prozreteľnostou Božou vyvolený bol sv. Peter, knieža apoštolov, aby svetlo pravdy, ktoré k spaseniu všetkých národov bolo zjavené, tým istejšie mohlo sa rozšíriť od hlavy po celom svete.“

Čo má katolícky kresťan dnešný deň činiť?

Má vďaky vzdávať Bohu, že Mu poprial narodiť sa v rimsko-katolíckej, apoštolskej cirkvi a má sa modliť za najvyš-

šiu hlavu tejto cirkvi, rimského pápeža, aby mu udelil milosti, žeby sv. Petra tak nasledoval v horlivosti za vieru a spasenie duší, v láske a pokore, jako ho nasleduje v úrade a hodnosti.

Vchod sv. omše, jako na deň sv. Mikuláša.

Modlitba cirkevná. Bože, ktorý si sv. Petrovi apoštolovi svojmu, sverením kľúčov kráľovstva nebeského, biskupskú moc viazania a rozväzovania odovzdal: popraj, aby pomocou jeho prímluvy od svätzkov hriechov našich oslobodení sme boli. Ktorý žiješ atď.

Čítanie *z prvého listu sv. Petra h. 1., v. 1—7.*

Peter, apoštol Ježiša Krista, vyvoleným príchodzím, ktorí sú rozptýlení v Ponte, Galacii, Kappadocii, Azii a Bithynii, (a ktorí) podľa predvidenia Boha Otca (povolaní sú) ku posväteniu Ducha, ku poslušnosti a ku pokropeniu krvou Ježiša Krista: Buď vám milosť a prehojný pokoj! Požehnaný Boh a Otec Pána nášho Ježiša Krista, ktorý podľa svojeho veľkého milosrdenstva preporodil nás k živej nádeji vzkriesením Ježiša Krista z mrtvých, k dedictvu neporušiteľnému, a nepoškvrnenému a neuvädlému, ktoré je zachované v nebesách pre vás, čo mocou Božou zachovaní ste skrze vieru ku spaseniu, prichystanému objaviť sa v posledný čas, v ktorom sa budete radovať, ačkoľvek včuľ na krátko musíte sa rmútiť v rozličných pokušeniach, aby zkúška viery vašej o mnoho drahšia nežli zlato (ktoré sa zkúša v ohni), bola najdená k chvále a sláve a ku cti pri zjavení Ježiša Krista, Pána nášho.

Vysvetlenie. Dnešné sv. čítanie môžme považovať za všeobecne arcipastiersky list, ktorý sv. Peter, sťa arcipastier celého kresťanstva, na všetkých kresťanov upravil. V tomto liste hľadí na kresťanov, jako cudzincov na svete a oslovuje zvlášte tých, ktorých sám priviedol k viere kresťanskej, menovite z kruhu tých židov, ktorí mimo Palestiny bývali. Potom v pár slovách líči celú veľkosť milosti nášho vykúpenia, ktoré sa *zakladá* na večnom *predvídaní Boha Otca, — uskutočnené* bolo *krvavou* obetou *Syna*, a udeľuje sa nám skrze Ducha sv. *Cieľom* vykúpenia je očistenie od hriechu, duševné znovuzrodenie, posvätenie človeka, a dosiahnutie večnej blaženosti. Najsilnejším *dôkazom* vykúpenia je zmrtvýchvstanie Kristovo. *Zabezpečuje* sa nám mocou milosti Božej, ktorá skrze vieru chráni vykúpených, aby nebesia zase neutratili. Táto pravda má aj nás potešovať v trápení života. Veď vieme, že jestli milosť vykúpenia prí-

meme, nebo nám je pôistené. Všetko teraz závisí od toho, či sa pevne pridŕžame viery vo Vykupiteľa a či život svoj dľa tejto viery spravujeme.

Evanjelium *sv. Matúša h. 16., v. 13—19.*

Za onoho času prišiel Ježiš na strany Cesarey Filipovej; a pýtal sa učeníkov svojich a riekol: Za koho majú ľudia Syna Človeka? A oni riekli: Niektorí za Jána Krstiteľa, iní však za Eliaša, a iní zase za Jeremiaša alebo za jednoho z prorokov. Praví im Ježiš: A vy za koho mňa držíte? A Šimon Peter odpovedajúc, riekol: Ty si Kristus, Syn Boha živého! A Ježiš odpovedal a riekol mu: Blahoslavený si Šimone, synu Jonášov; lebo telo a krv nezjavily ti to, ale Otec môj, ktorý je v nebesách. A ja ti pravím: Ty si Peter (Skala), a na tejto skale vystavím svoju Cirkev a brány pekelné nepremôžu ju. A tebe dám kľúče kráľovstva nebeského. A čokoľvek sviažeš na zemi, bude sviazané i na nebi; a čokoľvek rozviažeš na zemi, bude rozviazané i na nebi.

Prečo sa pýtal Ježiš učeníkov, že za koho Ho ľudia držia?

Aby dal príležitosť učeníkom svojim k potvrdeniu a vyznaniu viery, že on je opravdivý syn Boží a aby na základe vyznania viery: sv. Petra položil za základný kameň cirkvi sv. V týchto slovách i nás napomína, aby sme si všetko zapamätali, čo o nás ľudia hovoria. Jestli zle o nás hovoria, napravme sa, a opusťme chyby svoje; a dozvieme-li sa, že dobre o nás hovoria, usilujme sa aj na ďalej dobrými zostať, ba zdokonalujme sa so dňa na deň v čnosti, zveľaďujme v poníženosti.

Prečo sa nazýva Kristus Synom človeka?

Aby nás poučil, že je On nielen opravdivý Syn Boží, ale aj Syn ľudský, dľa tela potomok Adamov. A Kristus preto musel byť aj človekom, lebo musel za hriechy sveta trpieť a zadosťučiniť, a jako čistý Boh nebol by mohol trpieť; ale, aby úplne mohol za hriechy naše zadosťučiniť, musel byť aj pravým Bohom. Jestli tedy chceme spasení byť, musíme obidvoje veriť. — Krem toho v mene „Syn človeka“ javí sa milostivé

uponíženie Syna Božieho, ktorý sťaby vyzlečený zo Svojej pôvodnej slávy dobrovoľne a zázračným spôsobom zostal človekom, — vo všetkom nám podobným, vyjmúc hriechu. — A tu užíval Ježiš to meno zo zvláštnej príčiny, ponevádž tak predložená otázka musela vzbudiť pozornosť apoštolov, že v Synovi človeka ešte niečo inšie musia poznať a uznať, totižto Syna Božieho.

A prečo len sám Peter odpovedal na otázku Kristovu?

Ponevádž, jako sv. Hieronym hovorí, od Boha za hlavu apoštolov a celej cirkvi vyvolený a po zmrtvýchvstaní Krista Pána aj skutkom ustanovený, on v mene všetkých apoštolov složil vyznanie viery, ktoré si aj apoštoli osvojili a musia si osvojiť aj všetci veriaci, jestli chcú byť spasení.

Ľudia z Nazarethu za koho držali Ježiša?

Jako sv. apoštoli hovoria, tí, čo lepšie o Ňom smýšľali, považovali Ho za proroka. Ľud vtedy očakával, že nové založenie svetského kráľovstva židovskeho predíde jeden veľký prorok, jako na pr. Eliaš alebo Jeremiaš, alebo Ján, ktorí z mrtvých vstanú. A za takého očakávaného proroka Ho ľudia držali. Ale žeby bol Ježiš Sám ten prisľúbený Messiaš, Syn Boží, ktorý založí duchovné kráľovstvo židovské, to ľudia neverili.

Čo znamenajú tie slová Petrove: **„Ty si Kristus, Syn Boha živého“?**

Peter složil tu dvojnásobné vyznanie: 1. Že je Ježiš skutočne „*Kristus*“, t. j. pravý Spasiteľ a Vykupiteľ. V tých slovách je zjavne vyslovené, prečo zostal Ježiš človekom, aby totižto vykúpením Svojím „Kráľovstvo Božie“ založil. 2. Peter vyznáva, že je Ježiš nielen syn človeka, ale aj skutočný Syn Boží. Tým sú vyslovené dve základné pravdy celého kresťantva, že Ježiš z Nazarethu je pravý Boh a pravý človek, a že on je opravdivý a jediný prisľúbený Spasiteľ sveta. Aj my často mluvme a hlasne vyznávajme: Kristus je Syn Boha živého! lebo toto vyznanie je neomylnou známkou opravdivého rimsko-katolíckeho kresťana, zvlášť za našich časov, kde bezbožní slobodomyseľníci olupujú Krista, jednorodzeného Syna Božieho, o Jeho Božstvo a chcú Ho uponížiť len za púheho človeka. Beda tomu, kto si neosvojí vyznanie svätého Petra; lebo taký človek nie je údom

cirkvi, nie je synom spasenia, nie je dedičom kráľovstva nebeského!

Jako prišiel Peter k poznaniu Božstva Kristovho?

Sám Kristus hovorí, že Peter toto poznanie obdržal len skrze osvietenie Božie, a nie skrze prirodzené uzatváranie rozumu. — Toto je dôkazom toho, že viera je len darom Božím, svetlom Božím, pomocou ktorého osvietený človek súhlasí a vyznáva to, čo Boh zjavil.

Prečo nazýva Kristus Petra blahoslaveným?

Ponevráč pevne veril v Božstvo Ježiša Krista, a ponevráč vo viere a v láske oproti Ježišovi záleží blaženosť na zemi, ktorá na druhom svete prejde do videnia a požívania Božieho. „*To je život večný* — hovorí Sám Spasiteľ (Ján 17. 3.) — *aby poznali Teba, pravého Boha a, ktorého si poslal, Ježiša Krista.*“ — Pre tieto slová Kristove: „Blahoslavený si ty“, pomenoval cirkevný snem efezský Petra trojnásobne blahoslaveným apoštolom; a odtiaľ pochodí tá *obyčaj*, že rímskeho pápeža, jako nástupcu Petrovho, oslovujeme tými slovami, „blahoslavený otče“ (Beatissime Pater), „Svätý Otče!“

Jakú odplatu dostal Peter za toto svoje vyznanie?

Peter obdržal hojnešiu odplatu, než všetci ostatní apoštoli. Obdržal prisľúbenie blahoslavenstva, stal sa hlavou apoštolov a základným kameňom cirkvi sv., ktorý ani brány pekelné nevyvrátia a nepremôžu. Z toho vidíme, jak milá a záslužná pred Bohom je živá a ponížená viera.

A či je Peter skutočne skalou cirkvi?

Áno, a síce v svojej viere a pre svoju vieru; lebo cirkev pozostáva z veriacich a tak aj základom tejto cirkvi musí byť veriaci Peter, „skala“, „skalný muž.“ Tak to rozumel aj Kristus, lebo riekol Petrovi: „Ty si Peter, t. j. skala, a na tejto skale vystavím cirkev svoju.“ A cez stá a stá rokov pápeži, jako nástupci Petrovi, zachránili cirkev svätú vo viere proti napádaniu pekla, proti nepravým, bludným, falošným naukám. Preto aj teraz všetky nápady kacírov namerené sú zvlášť proti Rímu, proti pápežovi, proti nástupcovi sv. Petra, lebo dobre vedia, že keby sa im podarilo rozbúrať a zničiť základný kameň cirkvi, i samú cirkev by mohli vyvrátiť. Ale Kristus za-

sľúbil: že nepremôžu ju ani brány pekelné, ani mocnosti pekelné, ktoré čnosť a pravdu chcú premeniť na blud a hriech.

Čo sa má rozumeť pod kľúčami kráľovstva nebeského?

Kľúče boly niekedy a sú i teraz odznakom svrchovanej moci a vlády, ktorou niekto z poverenia vládne nad domom. (Iz. 22, 22.) Vo východných krajinách pod odovzdaním kľúčov sa aj teraz rozumie splnomocnenie k rozkazovaniu a panovaniu: aj keď veliteľovi alebo kráľovi odovzdajú sa kľúče od mesta, označuje sa tým to, že sa im odovzdáva moc a panovanie nad týmto mestom. Tie slová tedy: „a dám ti kľúče kráľovstva nebeského," nesmú sa rozumeť tak, jako to bludoverci vysvetľujú, že by Peter mal otvárať židom a pohanom bránu ku kresťanstvu, nakoľko ich k pravej viere obráti, *ale že Peter má najvyššiu zákonodarskú a súdobnú moc v cirkvi Kristovej.*

Čo znamená zaväzovať a rozväzovať?

Zaväzovať a rozväzovať v prvom rade znamená kráľovstvo nebeské otvárať a zatvárať (Iz. 22, 22. a Zjav. 3, 7.), t. j. do kresťansko-katolíckej cirkvi, od Krista založenej, prijímať a vytvorovať; potom ale tiež 1., hriechy a ich tresty odpúšťať, alebo zadržovať; 2., kajúcim hriešnikom pokánie nakladať; tože umenšiť alebo celkom odpustiť (skrze odpustky); 3., odpadlíkov, bezbožníkov atď. z cirkvi vyobcovať, t. j. z cirkvi vylúčiť a prostriedkov spasenia pozbaviť; 4., veriacim isté príkazy alebo zákazy uložiť alebo tieže vyzdvihnúť; 5., trestné zákony určiť; 6., zásady viery vysvetľovať a veriacich k vereniu týchže zaviazať, slovom všetko usporiadať, zariadiť, čo je k udržaniu jednoty vo viere a k zovňútornej kázni a poriadku cirkevnému potrebné.

Či aj ostatní apoštoli dostali moc zaväzovať a rozväzovať?

Áno (Mat. 18., Ján 20.); ale z toho nenasleduje, jako bludoverci myslia, že by Kristus nebol vyznačil Petra nad ostatných apoštolov a že by mu nebol prisľúbil úrad najvyššieho pastiera; lebo keď Kristus apoštolom moc rozväzovania a zaväzovania udelil, aj Peter bol medzi nimi; ale tu Kristus k samému Petrovi hovorí, len jemu samému a to tým najslávnostnejším spôsobom udeľuje najvyššiu moc kľúčov, a tým apoštolom na vedomie dáva, že tíže svoju Kristom im udelenú moc len v sjednotení s Petrom môžu vykonávať. Preto píše sv. Cyprian: „Na jednom stavia Kristus cirkev Svoju, a ačkoľvek

po Svojom zmrtvýchvstaní všetkým apoštolom podobnú moc udelil, predsi, aby sa jednota zjavne zachovala, ustanovil jednu učiteľskú stolicu a Svojou mocou zariadil ju tak, aby pôvod práve tejto jednoty od jedného sa začínal".

Vrúcne vzdychnutie. O Pane Ježiši Kriste, Synu Boha živého, ktorý si cirkev Svoju na svätom Petrovi, jako na skale, tak pevne založil, jemu kľúče kráľovstva nebeského sveril, jeho a jeho nástupcov za najvyšších pastierov cirkvi Svojej a za Svojich námestníkov na zemi ustanovil: udeľ nám milosti Svojej, aby sme im vo všetkých nariadeniach, jako Tebe Samému poslúchali a dľa príkladu sv. Petra nepohnutými skalami vo všetkom dobrom byť mohli.

Poučenie o pápežovi.

Koho rozumejú rimsko-katolíci pod „pápežom"?

Pod pápežom rozumieme všeobecnú, viditeľnú, najvyššiu hlavu pravej cirkvi Kristovej, to jest spoločnosti všetkých pravovernych.

Či Kristus skutočne ustanovil takú najvyššiu hlavu?

Áno, čo jasne vysvitá z dnešného sv. evanjeliuma, v ktorom Kristus prisľúbil sv. Petrovi, že vystaví na ňom, jako na skale cirkev Svoju a že mu dá kľúče od kráľovstva nebeského, čo nemôže mať iný smysel, než že Peter má byť viditeľným základným kameňom viditeľnej cirkvi (neviditeľným základným a uholným kameňom je Sám Ježiš Kristus [Efez. 2. 20.]) a že prijatím kľúčov má prevziať aj najvyššiu správu a vedenie cirkvi. Kristus toto zasľúbenie Svoje aj verne splnil po Svojom zmrtvýchvstaní, keď dla vyprávania sv. Jána 21. 15—17. výslovne ustanovil sv. Petra za pastiera nad Svojimi baránkami a ovečkami, t. j. tak nad obecnými veriacimi, jako aj nad biskupmi a kňazmi.

A prečo dal Kristus cirkvi Svojej viditeľnú hlavu?

Lebo v záujme udržania a prospievania cirkvi to práve za tak potrebné uznal, jak potrebná je viditeľná hlava rodine a viditeľný pastier stádu. Kristus odišiel do nebies a nemohol ďalej viditeľne spravovať cirkev Svoju a tak musel sa postarať o nástupcu. Lebo nepostará-li sa o viditeľnú hlavu, peklo a pomocníci jeho ľahko, snadno premôžu cirkev, a ani jednota,

ani poriadok sa nedá udržať. Preto hovorí sv. Hieronym: „Preto sa volí z dvanástich jeden, aby ustanovená súc jedna hlava, odstránená bola príležitosť rozkolu“.

Či aj Peter sám seba považoval za najvyššiu hlavu cirkvi?

Áno, lebo po nanebevstúpení Krista Pána všade ho vidíme na čele cirkevných záležitostí, preto ho aj sv. Ján Zlatoústy menuje „ústami apoštolov, kniežaťom a vrcholcom tej tlupy“. Tak: on vedie voľbu pri volení Mateja za apoštola (Sk. ap. 1, 25—26.), on viedol slovo na prvom cirkevnom skromaždení v Jeruzaleme, pred nímžto sklonilo sa celé shromaždenie (Sk. ap. 15, 1—10.); aj v sv. evanjeliume vždy prvý sa spomína medzi apoštolmi, keď aj ohľadom poriadku ostatných je kde-tu odchýlka (Mar. 3. 16., Luk. 6. 14.); ba sv. Matúš hovorí: „Prvý, Šimon, ktorý sa aj Petrom nazýva“ (Mat. 10. 2.) ačkoľvek Peter nebol dľa času povolania prvý, ale dľa hodnosti, čo je dôkazom toho, že ho aj apoštoli za prvého uznávali.

Či tento najvyšší pastiersky úrad so smrtou sv. Petra v cirkvi zanikol?

Nie, neprestal a nemohol prestať, ponevádž aj cirkev dľa neklamného prisľúbenia Kristovho ďalej trvá a musí trvať až do konca sveta, a k udržaniu jednoty vo veciach viery a mravoučenia musí byť aj jeden stredobod, jedno stredište. A týmto neni a nemôže byť iný, než nástupca sv. Petra, biskup v Ríme, kde Peter za 25 rokov cirkev Kristovu spravoval, slávnu smrť mučenícku podstúpil a bol pochovaný, jako to nestranný dejepis dokazuje. Preto rimskí biskupi túto svrchovanú moc nad celou cirkvou aj stále vykonávali, bez toho, žeby proti tomu niekto základne bol niečo namietal; a nielen jednotliví biskupi, ale všetky všeobecné snemy cirkevné v úctivosti držaly rimských biskupov, jako hlavy celej cirkvi a najvýznačnejšími názvami ich ctili, jako na príklad Irenäus rimského biskupa, čiže pápeža nazýva „biskupom biskupov“, a cirkevný snem chalcedonský menuje ho „kniežaťom biskupov“; a súhlasenie s biskupom rimským vo veciach viery a mravoučenia považovalo sa vždy za známku pravého kresťana.

Pre toto srovnávanie sa s rimským biskupom, čiže pápežom menujeme sa „*rimsko-katolíckymi kresťanmi*“. A máme dostatočnej príčiny, aby sme sa tomuto názvu tešili, lebo dejiny všetkých storočí svedčia, že pápeži sú skutočne skalou, proti ktorej brány pekelné, ani vzteklosť diabla a privržencov jeho na zemi — nič nemôžu.

Už skoro devätnásť storočí uplynalo od toho času, čo Spasiteľ cirkev Svoju na sv. Petrovi a jeho nástupcoch, rimských pápežoch založil. Tisíce kacirství vzniklo od tých čias z bahna pekelného, a všetky nevýslovnou vzteklosťou zúrily proti stolici sv. Petra, — a ajhľa, stolica Petrova nepohnute stojí v Ríme, a na nej sedí nástupca Petrov, najvyššia hlava cirkvi, v svojej vysokej hodnosti sa skvejúc, v plnej apoštolskej moci nemýlený. A kacírstva odfúkol vietor alebo zub času podelil na nepočetné sekty, ktoré len zášť spája a udržuje proti svätej cirkvi a jej hlave. Skoro devätnásť storočí preletelo, králi a cisári, mestá a národy povstali proti svätej cirkvi a jej najvyššiemu pastierovi, pápežovi, brodili v krvi veriacich, biskupov a pápežov, a kochali sa — márnou — nádejou, že sotrú cirkev a sv. stolicu rimskú so zeme; — a ajhľa! králi a cisári v prach sa rozpadli, národy zmizly — a cirkev a rimská stolica neohrožene stoja, a žiaden kameň sa neodlomil zo vznešenej budovy cirkvi sv., ktorú Kristus na Petrovi a jeho nástupcoch vzbudoval. A i dnes po celom svete zavznieva z úst sv. Otca vyznanie Petrovo: „Ty si Kristus, Syn Boha živého!“ — a milliony veriacich mu prízvukujú, a za šťastných sa držia, že tým spojení sú s Petrom a s jednotení s telom Kristovým, a že skrze verné nasledovanie Jeho svätého učenia spolu účastní budú blaženosti kráľovstva nebeského. — I ty, milý kresťane, pevne a verne sa pridŕžaj svätej rimsko-katolíckej cirkvi a jej náčelníka, rimského pápeža. Nedaj sa mámiť, nedaj sa klamať biednym tláchaním o „svete“ a „pokroku“, ktorého vodcami sú ľudia, ktorí utratili pravú, živú vieru, a pravú kresťansko-katolícku lásku, medzi ktorými stretáme sa aj s bezbožnými, krivoprísažnými, vierolomnými kňazmi odpadlíkmi. Pod heslom zdanlivej slobody, osvety a pokroku chcú sa odtrhnúť od živej révy, ktorý je Kristus, a ktorý len v cirkvi žije a účinkuje, dnes, včera a vždy je ten istý, a nehlása inú slobodu, len oslobodenie od jarma hriechu skrze mrtvenie a sebazaprenie, — nezná iný pokrok, než neprestajné snaženie za čnosťou a svätosťou, a ktorý tým, čo vytrvajú pri Ňom a v sv. cirkvi, už tu na zemi prisľúbil život a pokoj a nevýslovnú odmenu v Svojom večnom kráľovstve.

(O neomylnosti pápeža viď str. 375.)

Čo sú biskupi?

Sú nástupcami apoštolov, ktorí v sjednotení s nástupcom sv. Petra, čiže rimským pápežom, povolaní sú k vedeniu a spra-

vovaniu cirkvi, a obyčajne stoja na čele jedného okresu, čiže diöcesy, biskupstva.

Čo sú arcibiskupi, prímaši a patriarchovia?

Arcibiskupi sú arcipastierami svojho biskupstva, jako aj biskupi, ale spolu dozor vedú nad viacerými okolitými biskupmi a biskupstvami, a tieto biskupstvá spolu tvoria cirkevnú „provinciu“. Prímašom sa volá ten biskup, ktorého biskupská stolica je v jednej celej krajine prvá a najdôstojnejšia. Meno prímaša je niekedy len holý čestný názov, titul, alebo je spojený, jako pápežského námestníka, so skutočnou mocou a právom. (Takýto je na príklad ostrihomský prímaš, — prímaš Uhorska.) Patriarchami sa nazývajú tí biskupi, ktorí majú dozor a duchovnú moc nad viacerými biskupstvami, arcibiskupstvami alebo národami.

Poučenie o vyobcovaní čiže excommunicacii.

Dľa moci zaviazania a rozviazania, ktorú Kristus Pán výslovne dal Petrovi a jeho nástupcom, pápežom, — taktiež apoštolom a ich nástupcom biskupom (Mat. 18. 18.), má pápež nad celou cirkvou a biskup nad svojím biskupstvom moc a právo nielen od hriechov rozhrešiť, alebo rozhrešenie odopreť, ale pre ťažšie priestupky aj ťažšie tresty uložiť hriešnikom, jestli v zlosti svojej zátvrdlive zotrvávajú.

Najväčším medzi týmito trestami a aj v následkoch najstrašnejším je: *vyobcovanie.*

Cirkevné vyobcovanie je duchovný trest, ktorým kresťan pre istý väčší hriech vytvára sa z počtu údov cirkvi a utráca právo na tie duševné dary, ktoré z obcovania a spoločnosti s cirkvou sv. vyplývajú. Totižto ten, na ktorého pápež alebo biskup trest „vyobcovania“ uloží, nemá právo k sv. sviatostiam pristupovať; vytvorený je zo spoločnosti veriacich, nemá viac účasť na dobrých skutkoch a zásluhách veriacich, na verejných modlitbách cirkevných, a nemôže žiadne odpustky získať. Len jeden deň v roku je, kde sa cirkev sv. za takých nešťastníkov verejne modlí, aby sa polepšili a to je — Veľký piatok. Konečne taký človek nesmie sv. omšu počúvať, nesmie byť prítomný na službách Božích, len kresťanskú nauku smie poslúchať.

Cirkevné vyobcovanie dľa svojej prírody neni púhym trestom, ale spolu i liečivým prostriedkom, — lebo kadenáhle

vyobcovaný kresťan sa polepší, cirkev ho zase s radosťou príme do svojej spoločnosti a odpúšťa mu trest; a ponevádž tento trest je najväčší v cirkvi, nesmie byť len pre veľké priestupky a len po náležitom vyšetrení patričného previnenia a len po opätovnom predbežnom vyzvaní k polepšeniu — nad vinníkom vyrieknuté. Cirkev katolícka sa aj tu dokazuje šetrnou, láskavou matkou, ktorá dietky svoje napomína, vystríha a keď to všetko nič neosoží, trescе, ale len aby priečne dieťa k lepšiemu povedomiu a napraveniu priviedla. Ale k tomu má cirkev aj **právo,** ktoré jej Kristus výslovne udelil (Mat. 18. 15—18.), a apoštolovia vykonávali, jako na príklad svätý Pavel proti krviprznivcovi korintskému. (I. Kor. 5. 4.) Krem toho nikto nemôže toto právo cirkvi sv. odopreť, jestli pamätá na to, že cirkev je viditeľná spoločnosť, a že každá spoločnosť má právo, neposlušných, odbojných údov vytvoriť a výhodností spolkových pozbaviť. Keby cirkev katolícka takéto právo nemala alebo vykonávať nemohla, musela by prestať a prepadla by rozpadnutiu a zničeniu, jako sa stalo s protestantismom. — Kto verne a svedomite plní príkazy Božie a predpisy cirkvi svätej, nemusí sa obávať vyobcovania, lebo vyobcovaním trescú sa len veľkí previnilci.

Na deň sv. mučeníkov Fabiána a Sebastiána.

(20. januára.)

Sebastián narodil sa z kresťanských rodičov v doľnofrancúzskom mestečku, Narbonne. Pre skvelé schopnosti a chvályhodnú mravnosť svoju dostal sa do dvora cisára Diokleciana, a stal sa stotníkom telesnej stráže cisárovej. Vysoké postavenie svoje využil svätec náš k dobrému chudobných a k podpore kresťanov, zvlášť tých, ktorí v žalároch trpeli. On často prichádzal im ku pomoci, tešil, posmeloval ich, aby vo viere stále zotrvávali a za Krista zmužile trpeli a umreli. Tak obrátil rimského vladára Eromatiusa s celou jeho rodinou a 14. tisícami otrokov, — načo Eromatius všetkých otrokov na slobodu prepustil, a odrieknuc sa úradu, utiahnul sa do samoty na svoj dedinský majetok. Nástupca Eromatiusov sa preto náramne nahneval na Sebastiána a pre jeho apoštolskú horlivosť udal ho u cisára Diokleciána. Cisár nad tým rozhorčený, oddal Sebastiána do rúk mauritánskych strelcov, aby ho k stĺpu priviazali a šípami usmrtili. Výrok bol prevedený,

a strelci nechali Sebastiána ležať v tej mienke, že je už mrtvý, ale istá kresťanská vdova, menom Irene — chcejúc ho pochovať — zbadala, že je ešte trochu života v ňom a preto ho tajne vzala do domu svojho. O krátky čas bol uzdravený a vybral sa k cisárovi a vytýkal mu nespravodlivosť a ukrutnosť oproti kresťanom, a osvedčil sa, že od apoštolského účinkovania ani na budúce neupustí. Slovami Sebastiána až k zúrivosti popúdený rozkázal ho cisár až na smrť ubičovať. A tak sa aj stalo 20. januára 288. Mrtvé telo svätého hodili pohani do špinavého kanála, kde ho jedna nábožná matróna, menom Lucina, na jednom háčku našla vyseť, dala ho vytiahnuť a pri vchode tých katakomb dala pochovať, ktoré sa aj dnes po jeho mene nazývajú. Poneváč Boh už viackrát odvrátil mor na jeho prímluvu, preto ho ctia jako patróna proti moru. — Vyobrazuje sa priviazaný k stromu alebo k stĺpu, šípami postrieľaný, — alebo v rimskom dôstojníckom obleku so šípami v ruke.

V chráme sv. Sebastiána v Ríme spočíva aj telo svätého *Fabiána* pápeža a mučeníka, korého pamiatka sa preto tiež dnes slávi, ačkoľvek v iný čas a na inom mieste mučenícku smrť podstúpil. Sv. Fabián sa vyobrazuje s mečom — jako mučeník — a s holubom na hlave, lebo jeden dejepisec štvrtého stoletia to zaznačil o ňom, že počas voľby pápeža sv. Fabián šiel popri chráme a tam biely holub sletel na hlavu jeho, čo shromaždení za pokyn Boží považovali a jednohlasne ho za pápeža vyvolili.

Vchod sv. omše zneje: Nech príde pred obličaj Tvoju, Pane, stonanie sputnaných, — vráť súsedom našim sedemnásobne v lono ich: pomsti krv Svätých Svojich, ktorá bola vyliata. (78. Žalm 11. 12. 10.) „Bože, prišli pohani do dedictva Tvojho, poškvrnili svätý chrám Tvoj: postavili Jeruzalem za strážnicu ovocníc.“ (78. Žalm 1.) Sláva Otcu, i Synu, i Duchu Svätému, jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Modlitba cirkevná. Vzhliadni na krehkosť našu, Všemohúci Bože: a poneváč nás bremeno vlastných skutkov obťažuje, nech nás chráni slávna prímluva svätých mučeníkov Tvojich, Fabiána a Sebastiána. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Čítanie viď v „Prídavku“ pod č. V.

Evanjelium *sv. Lukáša h. 6., v. 17—23.*

Za onoho času sostúpil Ježiš s vrchu a zastal na rovine, a bol tam zástup jeho učeníkov a veliké množstvo ľudu z celého Judska, i z Jeruzalema, i z prímoria, i z Týru a Sidonu, ktorí boli prišli, aby ho slyšali a boli uzdravení zo svojich nemocí. A ktorí trápení boli od nečistých duchov, boli uzdravovaní. A celý ten zástup snažil sa ho dotknúť, lebo sila z neho vychádzala a uzdravovala všetkých. A on pozdvihnúc oči na svojich učeníkov, pravil: Blahoslavení chudobní (duchom), lebo vaše je kráľovstvo Božie! Blahoslavení, ktorí včul lačniete, lebo budete nasýtení! Blahoslavení, ktorí včuľ plačete, lebo budete sa smiať! Blahoslavení budete, keď vás ľudia budú nenávidieť a keď vás budú haniť, a vyhodia meno vaše tak jakoby zlé pre Syna Človeka: radujte sa v ten deň a veseľte sa! Lebo hľa, odplata vaša bude v nebi veľká.

Vysvetlenie o tom istom predmete viď k evanjeliume svätého Matúša na Všech Svätých.

Na deň obrátenia sv. Pavla.

Dej tohoto obrátenia podáva nám dnešné sv. čítanie.

Vchod sv. omše znieje: „Viem, komu som uveril, a istý som, že mocný je, čo som si složil, zachovať k tomu dňu, spravodlivý sudca.“ (II. Tim. 1.) „Pane, skúmal si ma a poznal si ma: Ty si poznal sedenie moje a povstanie moje.“ (138. Žalm 1.) Sláva Otcu, i Synu, i Duchu sv., jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Modlitba cirkevná. Bože, ktorý si celý svet poučoval kázaním sv. Pavla apoštola: daj nám, prosíme, aby, ktorí obrátenie jeho dnes ctíme, skrze jeho príklady k Tebe sme kráčali. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *zo Skutkov apoštolských h. 9., v. 1—22.*

V tie dni Šavel dýchajúc ešte hrozbami a smrťou proti učeníkom Pánovým, prišiel k najvyššiemu kňazovi, a vyžiadal si od neho listy do Damašku pre synagogy, aby, jestliže by našiel tejto cesty ktorých mužov alebo ženy, doviedol ich po-

viazaných do Jeruzalema. A keď išiel cestou, stalo sa, že keď sa približoval Damašku: tu znenazdajky ožiarilo ho svetlo s neba. A padnúc na zem, počul hlas, ktorý mu riekol: Šavle, Šavle, načo mňa prenasleduješ? A on riekol: Kto si ty, Pane? A tento (odpovedal): Ja som Ježiš, ktorého ty prenasleduješ; ťažko ti je brojiť proti ostnu. A trasúc sa i celý udivený riekol: Pane, čo chceš, aby som konal? A Pán mu riekol: Vstaň a iď do mesta; a tam sa ti riekne, čo máš činiť. A tí mužovia, ktorí ho sprevádzali, stáli ohromení; slyšali totižto hlas, ale nevideli nikoho. A Šavel vstal so zeme; a keď otvoril oči, nevidel ničoho. I pochytili ho za ruky a doviedli ho do Damašku. A bol tam za tri dni bez toho, že by bol videl; a nejedol, ani nepil. A bol v Damašku istý učeník, menom Ananiaš; tomuto riekol Pán vo videní: Ananiašu! A on riekol: Hľa, tu som, Pane! A Pán k nemu: Vstaň a iď do ulice, ktorá sa volá Rovnou, a hľadaj v dome Judovom Šavla, menom Tarzenského, on sa hľa modlí. (A [Šavel] videl muža, menom Ananiaša, vchádzať a vkladať naňho ruky, aby obsiahol znovu zrak.) A odpovedal Ananiaš: Pane, počul som od mnohých o tom mužovi, koľko on zlého učinil tvojim Svätým v Jeruzaleme. A on má i túto moc od najvyšších kňazov, väzniť všetkých, ktorí vzývajú Tvoje meno. Riekol mu však Pán: Iď! Lebo mi je on nádobou vyvolenou, aby nosil moje meno pred pohanmi i kráľami i synmi izraelskými. A ja mu ukážem, koľko on má trpieť pre moje meno. I vybral sa Ananiaš a prišiel do domu, a vložil ruky na neho a riekol: Bratre Šavle! Pán Ježiš, ktorý sa ti zjavil na ceste, ktorou si prišiel, poslal mňa, aby si videl a bol naplnený Duchom sv. A hneď mu spadly s očú jakoby lupiny, a dostal nazpäť zrak; a povstanúc, bol pokrstený. A keď požil pokrmu, posilnil sa. Bol však s učeníkami, čo boli v Damašku, za niekoľko dní. A hneď nato kázal v synagogách o Ježišovi, že on je Syn Boží. A udivili sa všetci, čo ho slyšali, a riekli: Či to nie je ten, ktorý prenasledoval v Jeruzaleme tých, čo vzývali toto meno, a sem nato prišiel, aby ich poviazaných odviedol ku najvyšším kňazom? Ale Šavel viac i viac sa zmocňoval a zahanboval Židov, čo bývali v Damašku, dokazujúc, že toto je Kristus.

Čo sa z tejto udalosti učíme?

Učíme sa 1., že žiadnym hriešnikom nemáme opovrhnúť, a nemáme zúfať nad obrátením žiadneho hriešnika. Aj najväčší hriešnik sa môže milosťou Božou v jednom okamžení

obrátiť a svätým stať, jako Pavel, ktorý v tom čase, keď zamýšľal vykoreniť všetkých kresťanov, stal sa v rukách Božích vyvoleným nástrojom: učiteľom národov. — Ďalej sa učíme 2., že za obrátenie hriešnikov máme sa vrúcne modliť, jako sa modlil sv. Štefan mučeník za Šavla, lebo dozaista on pri svojom ukamenovaní vyprosil od Boha Savlovi milosť obrátenia, kým Šavel strážil šaty tých, ktorí Štefana kamenovali. (Sk. ap. 57—59.) Za obrátenie hriešnikov modliť sa je tolko, jako zúrodniť na nich umučenie Kristovo a činiť, aby splnila sa najvrúcnejšia žiadosť Kristova, ktorý preto prišiel na svet, preto trpel, aby hriešnikov vykúpil a ešte vždy sa primlúva za nich v nebi. — Učíme sa 3., jako sa my máme chovať pri svojom obrátení. Pavel pri svojom obrátení oslepol, ale v mysli svojej tak zostal osvietený, že hneď zvolal: „Pane, čo chceš aby som konal?“ A potom na rozkaz Boží vzal si Ananiáša za vodcu po ceste spasenia a napozatým práve tak horlil za slávu Kristovu, jako predtým Ho v údoch Jeho, vo veriacich, prenasledoval. Tak aj každý obrátený musí zatvoriť oči pred všetkým, čo ho dosiaľ k hriechu svádzalo a len to mať na zreteli, čo Boh od neho žiada; potom musí sa sveriť správe, riadeniu zkúseného duchovného vodcu a ho vo všetkom nasledovať; konečne tak horlive musí byť oddaný sláve Božej a čnosti, jako bol predtým oddaný diablovi, telu, svetu a všetkému zlému, a nesmie sa dať sviesť od cesty tejto ani posmeškom, ani prenasledovaniu.

Evanjelium *sv. Matúša h. 19., v. 27—29.*

Za onoho času riekol Peter Ježišovi: Hľa, my sme opustili všetko a išli sme za tebou! Čo teda bude za to nám? Ježiš však im riekol: Amen, pravím vám: že vy, ktorí ste mňa nasledovali, pri znovuzrodení, keď Syn Človeka bude sedeť na stolici svojej velebnosti, budete tiež sedeť na dvanástich stoliciach a súdiť dvanástoro pokolení izraelských. A každý, kto opustí dom, alebo bratov, alebo sestry, alebo otca, alebo matku, alebo manželku, alebo synov, alebo role pre meno moje, dostane stokrát viacej, a bude vládnuť večným životom.

Prečo sa číta dnes toto sv. evanjelium?

Poneváč cirkev sv. svätého Pavla aj so sv. Petrom ctí jako kniežatá apoštolské. Je pravda síce, že sv. Pavel počas

zemského účinkovania Krista Pána ešte nebol nasledovníkom Jeho, ale — jako sme sa zo sv. čítania presvedčili — aj jeho Sám Kristus povolal na úrad apoštolský. A Pavel hneď poslúchol povolanie a jako ostatní apoštoli, aj on všetko opustil, aby nasledovať mohol Krista. A o rozšírenie sv. evanjeliuma viac ustával sa a viac trpel, než druhí apoštoli, a preto jednúc aj on práve tak bude súdiť svet, ba i zlých duchov, jako aj ostatní apoštoli. (I. Kor. 6. 3.)

Čo znamená to, že Peter a ostatní apoštoli opustili **„všetko“**, *keďže predsi tak málo mali?*

Dľa vykladania sv. Gregora nerozumie sa tu natoľko sama vec, jako radšej náklonnosť k veci a pridŕžanie sa jej. Veľmi mnoho opustí a veľmi mnohého sa zriekne ten, kto sa zriekne náklonnosti alebo pridŕžania sa nejakej veci, okolnosti a položenia. A od toho všetkého viac je odrieknuť sa istej vôle, — nech je to jakákoľvek maličkosť, ktorej sa odriekame. A Peter a ostatní apoštoli práve to učinili. Najdú sa aj takí, ktorí pre Boha odrieknu sa svojej hodnosti, bohatstva, slovom všetkého, a nie spolu aj náklonnosti a milovania týchto vecí. A toto je nie úplné zrieknutie, — to nie je podobné zrieknutiu sa apoštolov. Pri takomto „zrieknutí sa“ v skutku veľmi máličko opúšťa patričný, poneváč opustené veci a predmety ešte vždy vládnu nad dušou a srdcom jeho. Z takéhoto zrieknutia nemáme žiaden mravný úžitok, lebo Kristus o odrieknutí sa hovorí: „Kto neopustí všetko, čo má (tedy aj žiadosť niečo mať), nemôže byť mojím učeníkom“. (Luk. 14. 33.)

Čo znamenajú tie slová sv. Petra: **„My sme opustili všetko a nasledovali sme Teba?“**

To, že dľa príkazu Krista Pána nie je dosť len všetko opustiť, ale *potrebné je aj nasledovať Pána.* Tak máme žiť, jako On; tak svätými, láskyplnými a ochotnými máme byť, jako On, — lebo len mešec zavrhnúť a opustiť, nie je ťažké, ale opustiť, to, čo sme, t. j. nad sebou a svojou vôľou panovať, to je omnoho ťažšia vec. Preto povedal Kristus tomu bohatému mladíkovi: „Jestli chceš byť dokonalým, choď, predaj všetko, čo máš a rozdaj medzi chudobných a budeš mať poklady v nebesiach a potom príď, *nasleduj Mňa.*“ (Mat. 19. 21.)

Prečo sa vypytoval Peter na odplatu?

Z čiastky zo sobectva, lebo apoštoli vtedy ešte neboli dokonalí, — z čiastky, lebo sa báli, že poneváč oni neopustili

také bohatstvá, jako ten bohatý mladík, ani nebudú mať taký podiel na pokladoch v nebesiach. A konečne snáď aj sám Ježiš dopustil a chcel túto otázku, aby mal príležitosť poučiť ich o tej odplate, o tých pokladoch, ktoré udelí tým, ktorí Ho úprimne a horlive nasledujú.

Prečo sľubuje Kristus apoštolom, že budú s Ním na súdnych stoliciach sedeť?

1. Aby ich tým povzbudil k vytrvanlivosti v Jeho nasledovaní, a k zmužilému znášaniu každej potupy a prenasledovania od sveta; 2., aby im — a spolu všetkým, ktorí, jako oni, Krista v chudobe a potupe nasledujú, predpovedal, jaké oslávenie očakáva Jeho nasledovníkov pri konci sveta; 3., aby presvedčil privržencov sveta, ktorí nasledovníkov Ježišových za bláznov držia, že ich úsudok je pošetilý a nesmyselný a preto že budú zavržení a zatratení.

Prečo sľubuje Kristus Pán odmenu tým, ktorí opustia rodičov a príbuzných, kdežto aj Sám ich prikazuje milovať?

Aby nás obznámil s veľkosťou tej lásky, ktorú sme Bohu a Jemu podlžní. Príkaz lásky k rodičom a príbuzným Kristus týmto neruší, poneváč povinní sme ich milovať, ale len natoľko, nakoľko nás na ceste k Bohu a k spaseniu neprekážajú; keď nám však niečo takého radia alebo prikazujú, čo sa zákonom Božím protiví a je na škodu nášmu spaseniu, nesmieme ich poslúchať.

Čo sa má rozumeť pod **„stonásobnou“** *odplatou, ktorú Ježiš namiesto časných vecí sľubuje?*

Sv. Hieronym rozumie pod tým *duchovné dary*, milosť Božiu, čnosti, vnútornú útechu a spokojnosť atď., ktoré nám večnú blaženosť zaopatrujú (Sv. Hieronym L. 3. in Math. c. 19.), — a preto stonásobne, t. j. nekonečne vzácnejšie sú, než časné statky. — Ach! jak malinké a nepatrné je to, čo k vôli Bohu opúšťame, a o čo nás smrť konečne predsi len olúpi, — a jak nepochopiteľne veľké sú tie dary, ktoré nám Boh za to i na tomto i na druhom svete udeľuje. „Oko nevidelo, ucho neslyšalo, ani do srdca ludského nevstúpilo, čo pripravil Boh tým, ktorí Ho milujú.“ (1. Kor. 2. 9.)

Nábožné cvičenie. Pane Bože! náš milostivý Otče! Kto by sa ochotne nezriekol k vôli Tebe všetkého za tie nesmierne dary, keďže zrieknutím sa len duša naša sa obohacuje? O

popraj nám, aby, keď sme aj všetko neopustili, aspoň to sme zanechali, čo je zbytočné a duši našej škodné a popraj, aby sme sa aj potrebných vecí prílišnou láskou a náklonnosťou nepridržiavali. Popraj, aby sme tieto veci tak múdre užívali, žeby sme večné neztratili a už aj na svete aby sme tak žili, žeby sme jednúc hodnými občanmi boli Tvojej ríše v nebesiach.

Vrúcne vzdychnutie k sv. Pavlovi. Veľký apoštole sveta, svätý Pavle! Nekonečne šťastný si, že ťa mocné slovo Pána jednúc na zem porazilo, aby si k pravému pokániu povstal, a z nečistej nádoby stal si sa nádobou vyvolenou, z nepriateľa Kristovho Jeho najsrdečnejším priateľom a obrancom. Preto ťa prosím, vypros mi od Neho milosti, aby — ktorého som bol dosaváď pre hriechy svoje nepriateľom a tak som Ho ukrižoval, — napozatým aby Ho dobre poznal, miloval, nasledoval, a dľa tvojho príkladu spravedlivosť tak horlive nasledoval, jako zlostne som predtým proti tejže konal, aby som jednúc podobnú blaženosť obdržal, jako ty, skrze tohože Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Na sviatok očisťovania Panny Marie čiže Hromnice.

(2. februára.)

Čo slávi dnes cirkev svätá?

Cirkev sv. slávi dnes Sviatok *Pána*, totižto pamiatku Jeho obetovania v chráme, — a sviatok Matky Jeho, Marie, pamiatku jej očisťovania, ktorému sa podrobila, ačkoľvek k tomu zaviazaná nebola. *Hromnicami* nazýva sa tento sviatok preto, lebo pred sv. omšou žehnajú sa sviečky — *hromničky*, po čom sa processia drží.

Prečo sa žehnajú dnes sviečky?

Ponevač bohabojný starček nazval dnes Krista Pána „*svetlom k osvieteniu pohanov*“. Požehnané sviečky vyobrazujú tedy Krista Pána, ktorý sa aj sám menoval „svetlom sveta“, ponevač svojím svätým učením rozptýlil tmy pohanské a všetky národy osvietil svetlom viery.

O čo prosí cirkev Boha pri dnešnom žehnaní sviec?

Prosí 1., aby Boh pre nábožné upotrebenie týchže zachránil nám telesné a duševné zdravie a vyslyšať ráčil prosby

tých, ktorí tieže nábožne nosia; 2., aby srdcia naše učením Ježiša Krista a milosťou Ducha sv. vňútorne osvietiť ráčil, a 3., aby oheň lásky k Bohu zapaľoval srdcia naše, od všetkej špiny hriechu očistil a učinil nás účastnými v nebesiach toho radostného svetla, ktoré nikdy nevyhasne.

Prečo sa dnes processia drží?

Jako sv. Bernard hovorí a aj modlitby pri processii odbavované označujú, processia koná sa na pamiatku tej cesty, ktorú dnes Maria a Jozef s malým Ježiškom, a staručký Simeon a vdova Anna do chrámu jeruzalemského vykonali. „Tieto osoby — hovorí sv. Bernard — prvé konaly dnešnú processiu, ktorá následkom toho po celej zemi, na každom mieste, medzi všetkými národami by sa mala radostne odbavovať. Medzi účastníkami nebolo hriešnika, všetci boli spravodliví, svätí, dokonalí ľudia.“

Ku **vchodu omše sv.** svätá cirkev spieva: „Prijali sme, Bože, milosrdenstvo Tvoje uprostred chrámu Tvojho: podľa mena Tvojho, Bože, i tak aj chvála Tvoja až ku hraniciam zeme: spravodlivosťou je plná pravica Tvoja.“ (47. Žalm 10. 11.) „Veľký Pán a veľmi chvalitebný i v meste Boha nášho, na svätom vrchu Jeho.“ (47. Žalm 1.) Sláva Otcu, i Synu, i Duchu Svätému, jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Modlitba cirkevná. Všemohúci večný Bože, ponížene vzývame velebnosť Tvoju, aby, jako dnešného dňa jednorodzený Syn Tvoj v tele našom bol v chráme obetovaný, tak aby si učinil, žeby sme sa Ti aj my očistenou mysľou obetovali. Skrze tohože Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *z Malachiaša proroka h. 3., v. 1—4.*

Toto praví Pán Boh: Hľa, ja posielam anjela Svojeho, aby pripravil cestu pred tvárou mojou. A hneď prijde do chrámu Svojeho Panovník, ktorého vy hľadáte; i anjel zákona, ktorého vy chcete. Hľa, prichádza, praví Pán zástupov. A kto bude môcť pomyslieť na deň jeho príchodu a kto obstojí pred jeho pohľadom? Lebo on je jako roztápajúci oheň a jako bylina valkárov. A bude sedeť roztápajúc a vyčisťujúc striebro a vyčistí synov Leviho a bude ich cediť jako zlato a jako striebro, a budú obetovať Pánovi obety vo spravodlivosti. I zaľúbi sa Pánovi obeta Júdova i Jeruzalemská, jako za dní pravekých a jako za rokov starodávnych, praví Pán Všemohúci.

Vysvetlenie. Anjel, čiže posol, ktorý má pripravovať cestu Pánovi, je Ján krstiteľ (Mat. 11. 10.) a Panovník a Messiaš tak dávno očakávaný je Ježiš Kristus, ktorý dnes do chrámu prišiel, Kristus sa nazýva anjelom smluvy, poneváč medzi Bohom utvoril novú smluvu, a to vzácnejšiu a vznešenejšiu, než bola stará; On zadovážil kresťanom nie časné dary, jako stará Mojžišova židom, ale dary večné, nebeské. Tento anjel smluvy. Kristus, prišiel ponížene, jako dieťa po prvý raz do chrámu, ale druhý príchod Jeho pri konci sveta bude strašný; lebo prorok pripodobňuje Ho ohňu, ktorý ešte i zlato bude čistiť, a tej zeline, v ktorej sa súkno pri valchovaní čistilo, skrze čo označuje prísnosť súdu, ktorým Kristus spravodlivých a hriešnikov súdiť bude. — Jako cedené zlato a jako biely ručník (korporale) na oltári, na ktoré sa telo Krista kladie pri sv. omši: tak čisté musí byť aj srdce tých, ktorí Krista Pána v sviatosti oltárnej prímajú alebo s kňazom obetu omše sv. hodne chcú obetovať — len tak sa bude „obeta ľúbiť Panovi“, jako prorok tu spomína.

Evanjelium *s. Lukáša h. 2., v. 22—32.*

Za onoho času, keď sa doplnily dni očisťovania Marie podľa zákona Mojžišovho, niesli Ježiša do Jeruzalema, aby ho postavili pred Pánom, jako stojí napísané v zákone Pánovom, že každý chlapčok, otvárajúci život, nazvaný bude svätým Pánovi, i aby dali obetu, jako je prikázané v zákone Pánovom, dve hrdličky, alebo dvoch holúbkov. A hľa, človek bol v Jeruzaleme, menom Simeon, a človek ten spravodlivý a bohabojný očakával potešenie Izraelské a Duch Svätý bol v ňom. A bol dostal odpoveď od Ducha Svätého, že neuzre smrti, leda by prv uzrel Krista Pána. I prišiel vnuknutím Ducha do chrámu. A keď rodičia uvádzali dnu syna svojho, Ježiša, aby vykonali zaňho podľa zákonného obyčaja, on ho vzal na svoje ramená, zveleboval Boha a riekol: Teraz prepúšťaš služobníka svojho, Pane, podľa slova Svojeho v pokoji, lebo oči moje videly tvoje spasenie, ktoré si pripravil pred tvárou všetkých národov, jakožto svetlo k objaveniu pohanom a k sláve ľudu svojeho izraelského.

Čo sa má rozumeť pod „dňami očisťovania“?

Boh dal židom skrze Mojžiša zákon, že matky po porodení chlapčeka za 40 dní ničoho sa nesmely dotknúť, čo zákon za nečisté vyhlásil, ani nesmely ísť do Jeruzalema na miesto modlitby. Po 40 dňoch po porodení chlapca mala matka pred svätyňou chrámu predpísanú obetu obetovať, a kňaz sa mal nad ňou modliť, a len potom smela ísť na miesto, kde sa ženy modlievaly. Preto sa menovalo týchto 40 dní „dňami očisťovania.“

Či aj Maria bola podrobená tomuto zákonu očisťovania?

Nie, ponevádž kliatba prvého hriechu nad matkami, pre ktorú obeta očisťovania bola predpísaná, na ňu sa nevzťahovala. „Na Marii — hovorí sv. Bernard — nebolo nič nečistého, ani pri počatí, ani pri porodení jej Božského Syna. Tam nebolo nič, čo by sa malo očisťovať, kde dieťa je samým prameňom čistoty a pre očistenie hriechu prišiel na svet. Skutočne, blahoslavená Panna, ty si nepotrebovala očistenia — ale ty si sa postavila medzi ženy, jako jedna z nich — ponevádž aj Syn tvoj sa postavil do počtu hriešnikov.“

A prečo predsi vyplnila Maria zákon očisťovania?

Učinila to preto, aby príklad Syna svojho nasledovala,

ktorý k vôli Otca Svojho tiež sa podrobil Mojžišovmu zákonu, na pr. obriezke. Jej Božský Syn tiež nepotreboval očistenia v krste sv. Jána; a predza sa mu podrobil, aby týmto sebaponížením nám zaslúžil milosť sv. krstu. Maria, Jeho najsvätejšia Matka, najvernejšia Jeho pomocnica v diele vykúpenia, svojím poníženým podrobením sa zákonu očisťovania chcela tiež spoluúčinkovať na našom spasení. Preto očisťovanie Panny Marie nebolo len prázdnou, bezvýznamnou cäremoniou, ale bolo bohumilým záslužným skutkom poslušnosti, pokory a lásky k bližnému.

Prečo obetovala Maria holuba s chudobnými a nie baránka s bohatými?

Poneváč aj sama bola chudobná a chudobu neokúňala sa ani pred svetom ukázať. Z toho sa môžme poučiť, aby sme sa za svoju chudobu medzi žiadnymi okolnosťami nehanbili, ale si ju milovali. Sme-li však bohatí, usilujme sa duševne byť chudobnými v tom smysle, že budeme milovať chudobných a biednych.

Prečo sa prinášaly tieto obety po narodení prvorodzených?

Poneváč Boh skrze Mojžiša prikázal, že všetci prvorodzení chlapci majú byť Jemu zasvätení a obetovaní, potom ale môžu sa peniazmi vykúpiť — a síce na znak vďačnosti za to, že Boh pri vyslobodení židov z Egypta prvorodzeniatka židovské ušetril, kdežto prvorodzeniatka Egypťanov usmrtil. Obetovanie Ježiša bolo tedy v prvom rade obetou vďaky za tú zvláštnu milosť, ktorú Pán Boh ľudu židovskému preukázal. Ale pre Pána bolo ono ešte viac. On vedel, že všetkých tých tisíc obetí, ktoré sa v chráme jeruzalemskom obetovaly, boly len predobrazami Jeho, a On sám je jedinou bohumilou obetou Judy a Jeruzalema a celého sveta, o ktorej prorok Malachiaš v dnešnom sv. čítaní predpovedal. A jako taká obeta sa dnešný deň obetoval.

Jako sa to stalo, že sa Simeon sišiel v chráme so Spasiteľom?

Poneváč on bol verným a nábožným služobníkom Božím, prisľúbil mu Boh, že ešte pred smrťou svojou uzre Spasiteľa. Keď tedy včul Ježiša do chrámu niesli, vzbudil ho Boh, že i on ta šiel, kde potom našiel Ježiša, a skrze osvietenie Božie poznal v Ňom Messiaša a svedectvo vydal o Ňom. — Ajhľa! jako

odmeňuje Boh tých, ktorí ho opravdive milujú a Mu slúžia i dá sa im vždy viac a viac poznávať.

A prečo si Simeon žiadal zomrieť, keď držal na rukách Spasiteľa?

Ponevráč teraz už splnené boly všetky túžby jeho. Lebo keď toho, ktorý bol očakávaním národov, za ktorým starí otcovia tak dychtive túžili, nielen očami videl, ale i na ramenách nosil, čo inšie ešte si mal žiadať, než aby opustil tento biedny svet a ducha svojho do rúk Spasiteľa odporúčal. — Blažení sú tí kresťania, ktorí jako Simeon do rúk Božích môžu porúčať ducha svojho — ale tohoto nekonečného šťastia zúčastniť sa môžu len tí, ktorí bohabojný a čnostný život viedli a tak sa hodnými stali, aby aj v poslednom okamžení života svojho prijali Spasiteľa.

Prečo nazval Simeon Ježiša **„svetlom k osvieteniu pohanov"?**

Ponevráč Ježiš na svet prišiel, jako pravé svetlo, ktoré malo oslobodiť pohanov od tmy povery a nevery, od zaslepenia a otroctva diabla, jako aj židov zo služby zákona Mojžišovho malo preniesť do slobody dietok Božích. (Gal. 4.)

Vrúcne vzdychnutie. Otče nebeský, vzhliadni s trónu milosrdenstva Svojho na obličaj Svojho Pomazaného, v ktorom sa Ti zaľúbilo. Hľa! obetuje sa Ti dnes v chráme za hriechy bratov svojich. Prijmi s úľubou túto obetu nevinnú a buď preň milostivý nám hriešnikom. Pri pohľade na Jeho pokoru a poslušnosť odpusť nám pýchu a neposlušnosť našu a popraj, aby Ti nás niekdy Maria, krvou Ježiša očistených, keď jako Simeon v pokoji usneme, v chráme slávy Tvojej obetovala, aby sme Ťa tam jako večné svetlo, bez konca vidieť, milovať a zvelebovať mohli. Amen.

Poučenie pre šestonedielky.

Mojžišov zákon očisťovania nevzťahuje sa síce viacej na kresťanské ženy, ale cirkev sv. podržala ducha a význam toho zákona; preto dovoľuje šestonedielkam, aby za šesť týždňov, alebo, kým to okolnosti požadujú, čistým svedomím doma mohly zostať, verejných služieb Božích sa zdržovať a o zdravie svoje sa starať. Kiežby si to mužovia k srdcu vzali a manželkám po pôrode potrebného pokoja a opatery neodopierali, ktorú sama príroda v takomto čase požaduje! — Avšak po

uplynutí tohoto času cirkev svätá si praje, aby ženy dľa príkladu Marie, do chrámu pospiechaly, Bohu za šťastný pôrod a obdržané dieťa ďakovaly, kňaza o požehnanie prosily a s ním vyžiadaly si milosť, aby dieťa sväte a nábožne vychovávať mohly. V tomto záleží požehnanie (úvod, vádzka) šestonedeliek, čo, jako stará, chvalitebná obyčaj nemá sa zanedbávať. Z toho však nenasleduje, že by ženy pred „úvodom“ nesmely z domu vychádzať, aby im alebo ich dietkam — jako pôverčiví ľudia tárajú — zlý duch, alebo zlí ľudia nepoškodili. To je nerozumný strach, poneváč zlí ľudia im neuškodia a nemôžu škodiť, ak si len samy neublížia ťažkou prácou, alebo škodlivým jedením a inými výstupkami — alebo jestli zameškajú pod ochranu Božiu sa utiekať. Zlý, chorobný stav dietok a žien po pôrode pochádza obyčajne odtiaľ, že posteľkyne o seba nepečujú, nedržia sa dobre a tak samy seba na vnivoč donášajú.

Cirkevný úvod deje sa nasledujúcim spôsobom:

Šestonedielka — v ruke s horiacou sviecou — kľačí pred dverami chrámu. Kňaz, v superpellicii a bielej štóle, pokropí ju svätenou vodou a potom sa modlí takto:

℣. Pomoc naša v mene Pána.

℟. Ktorí učinil nebo i zem.

Ant. Táto obdrží požehnanie od Pána.

Žalm 23. Pánova je zem a všetko, čím je ona zaplnená: okršlek zeme, ktorí prebývajú na ňom. Lebo on nad morami založil ho i a nad potokami upevnil ho. — Kto smie stúpiť na horu Pánovu: alebo stáť na mieste svätom jeho? Nevinný rukama a čistého srdca, ktorý neberie nadarmo dušu svoju, ani neprisahá krivo na svojho bližného. — Ten prijme požehnanie od Pána: a milosrdenstvo od Boha, Spasiteľa svojho. — Toto je národ hľadajúcich tvár Boha Jakubovho. — Pozdvihnite knieżatá brány svoje, a vyzdvihnite sa brány večné, a vojde kráľ slávny. Kto je to ten kráľ slávny? Pán silný a mocný, Pán mocný v boji. — Pozdvihnite knieżatá brány svoje, a vyzdvihnite sa brány večné a vojde kráľ slávny. — Sláva buď Bohu Otcu atď.

Vysvetlenie. V tomto žalme kráľ Dávid rozjíma, že všemohúci a najsvätejší Boh dá hojnosť požehnania Svojho jedine tomu, kto má dušu nevinnú, kto nenávidí márnosti, krivdy a falošné reči, ten že dosiahne požehnanie od Boha, spomocníka Svojho.

Žalm 127. Blahoslavení všetci, ktorí sa boja Pána: a chodia po cestách jeho. — Práce rúk tvojich jesť budeš: bla-

hoslavený budeš, a dobre sa ti povedie. — Manželka tvoja jako vínny koreň hojný: po bokoch domu tvojho. — Synovia tvoji jako ratolesti olivové; okolo stola tvojho. — Hľa, tak bude požehnaný človek: ktorý sa bojí Pána. — Požehnaj ťa Pán so Siona: a vídavaj dobré veci Jeruzalema po všetky dni života svojho. — A uzri Synov od synov tvojich: a pokoj nad Izraelom. — Sláva buď Bohu, Otcu atď.

Antifona: Táto obdrží požehnanie od Pána a milosrdenstvo od Boha Spasiteľa svojho: lebo táto je z pokolenia hľadajúcich Pána. Pane — Kriste — Pane, smiluj sa nad nami! Otče náš atď.

℣. A neuvoď nás v pokušenie.
℟. Ale zbav nás odo zlého.
℣. Spas služebnicu Svoju, Pane!
℟. Bože môj! dúfajúcu v Tebe.
℣. Pošli jej, Pane! pomoc zo svätyne.
℟. A so Siona chráň ju.
℣. Nič nech nevykoná nepriateľ proti nej.
℟. A syn neprávosti nech jej neuškodí.
℣. Pane! vyslyš modlitbu moju.
℟. A volanie moje príď k Tebe.
℣. Pán s vami!
℟. I s duchom Tvojím.

℣. Modlime sa. — Bože! ktorý si skrze Mojžiša, služebníka Svojho, národu izraelskému kázal, aby žena, ktorá porodí syna, za štyridsať dní chodenia do chrámu zdržovala sa: ráč Pane, túto služebnicu Svoju od všetkej poškvrny hriechu očistiť, aby plnením prikázaní Tvojich očisteným telom a úprimnou mysľou do lona matky Cirkvi vojsť, a obetu za svoje hriechy priniesť hodná bola. Skrze Krista Pána nášeho atď. Amen.

Modlima sa. Všemohúci, večný Bože! a Otče Pána nášeho Ježiša Krista, ktorý si Jednorodeného Svojho i s jeho Matkou, vždycky Pannou Mariou, po uplynutí štyridsiatich dní v chráme bol predstavil: ráč požehnať túto služebnicu Svoju po pôrode, a popraj milostive: aby, jako ju z povinnosti nášho úradu do tohoto pozemského chrámu uvádzame, na konci tohoto časného života do chrámu nebeského vniesť zaslúžila. Skrze Toho, ktorý príde súdiť živých i mrtvých a svet ohňom. ℟. Amen.

Potom kňaz podajúc šestonedielke konec štóly do jednej a rozžatú sviecu do druhej ruky, uvádza ju do chrámu pred oltár Pána, hovoriac:

Vstúp do chrámu Božieho, klaňaj sa Synovi blahoslavenej Marie Panny, ktorý ti dal plodnosť dieťaťa, Ježišu Kristu, Pánu nášemu, Prostredníkovi medzi Bohom a ľuďmi; ktorý žije a kraľuje s Otcom i Duchom sv., Boh na veky vekov. Amen.

Toto **podanie štóly** do ruky šestonedielke je toľko, akoby kňaz vzal ju za ruku a tak uviedol do kostola.

Rozžatá svieca, ktorá podáva sa jej, naráža na Simeona proroka, ktorý, zazrev Mariu, pannenskú Matku, obetujúcu v chráme jeruzalemskom Božieho Synáčka, vzal ho do náručia, a chválil Boha, že videl svojíma očima Spasitela, **svetlo k zjaveniu národom;** potom tiež označuje radosť šestonedielky z toho, že jej dieťa krstom svätým vstúpilo do spolku **synov svetla,** totižto do pravej Cirkvi, a pripomína jej, aby svoje dieťa prozreteľným osvecovaním rozumu a jasnými príkladmi všelikých čností chovala a dochovala k účastenstvu svetla večného, totiž blahoslavenstva večného.

Kňaz pred oltárom číta nad šestonedielkou evanjelium sv. Lukáša h. 2., v. 22—32. (Viď sviatok očisťovania Panny Marie.)

Kňaz prepúšťa šestonedielku, pokropiac ju svätenou vodou v podobe kríža s týmto srdečným želaním:

Pokoj a požehnanie Boha všemohúceho Otca † i Syna, i Ducha Svätého nech sostúpi na teba a zotrvá vždycky.

Toto kropenie privádza šestonedielke na myseľ, že i vďaky i prosby jej najdú tým snadnejšieho a spasiteľnejšieho vyslyšania u Boha, čím čistejšie je a i zostane budúcne jej srdce.

Jako sme už vyššie spomenuli, ženy pri úvode majú sa modliť a z vďačnosti nech obetujú Baránka Božieho, Ježiša Krista skrze poslúchanie omše sv. a hodné prímanie Prevel. Sviatosti Oltárnej. Nech udelia chudobným almužny a nech podporujú núdznych a konečne nech sa obrátia k Bohu nasledujúcou

modlitbou. Všemohúci, najdobrotivejší Bože, ktorý si za zaslúžený trest neposlušnosti matke našej Eve nariadil, aby v bolasti rodila dietky svoje: i ja Ti obetujem pretrpené bolasti, aby som pre ne z milosrdenstva Tvojho odpustenie obsiahla. Vďaka a sláva Ti, Pane, ktorý si mi poprial na svet priniesť plod života môjho a aj s plodom mojím ochránil si ma od všetkého nešťastia. Dľa príkladu Matky jednorodzeného Syna Tvojho, prebl. Panny Marie i ja službám Tvojim obetujem dieťa moje. Popraj mi, aby som ho k sláve Tvojej

mohla vychovať. Udeľ mi tej milosti pre zásluhy a na prímluvu Panny milosti plnej! Pane! požehnaj ma aj s plodom mojím a daj mi, aby sme dľa Božskej vôle Tvojej viedli život, aby sme niekdy kráľovstvo večnej blaženosti obsiahli. Skrze tohože Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Na deň sv. Blažeja biskupa a mučeníka.

(3. februára.)

Sv. *Blažej* narodil sa v Sebaste, mestečku to v krajine Kappadocii. Pre svoje veľké čnosti vyvolený bol v tom samom meste za biskupa. V tom čase vystavení boli kresťani, najmä biskupi a kňazia, veľkému prenasledovaniu so strany pohanov. Prenasledovanie zastihlo aj okolie Sebasty. Vtedy si Blažej umienil, že ujde, aby stádu svojmu sa zachoval. Utiahol sa do jednej jaskyne na vrchu Argäus, v ktorej prísny, kajúci život viedol. Tam ho zastihli jedného dňa vojaci vladára a predviedli ho pred súdnu stolicu jeho. Ten ho dal do okov. Povesť svätosti jeho priviedla k nemu mnohých a na prímluvu jeho Boh mnohé zázraky činil na nemocných. Medzi inými prišla k nemu aj jedna žena s dieťaťom na rukách, ktorému rybacia kosť zostala v hrdle. Úbohá matka lkajúc volala: „O milý pane, spomôžte môjmu dieťaťu, ináč sa zadusí!“ Svätý Blažej pokľaknul, modlil sa, prežehnal dieťa znakom sv. kríža, a hneď mu bolo lepšie. — Keď Svätý náš na opätovné vyzvanie vladára nechcel modlám obetovať, dal ho najprv bičovať, potom ho dal vytiahnuť na škripce, železnými hákami telo trhať a konečne stať. Cirkev sv. 3. februára svätí pamiatku jeho, — a spája to s peknou obyčajou, že dnes po svätej omši dve — na kríž složené posvätené sviece prikladá k hrdlu veriacich a žehná ich, pri čom kňaz vraví: „Na prímluvu svätého Blažeja, biskupa a mučeníka, nech ťa oslobodí Boh od každej choroby hrdelnej a od všeliakeho zlého v mene † Otca † i Syna † i Ducha svätého. Amen.“ — A deje sa to preto, ponevádž sv. Blažej od pradávnych časov je patrónom proti hrdelným nemociam. Sv. Blažej vyobrazuje sa v biskupskom odeve, v rukách s dvoma horiacima sviecami.

Sv. omšu viď prid. I. 2.

Na deň sv. Mateja apoštola.

(24. alebo 25. februára.)

Matej, narodený v Betleheme, na začiatku účinkovania Ježiša Krista, prijatý bol medzi 72. učeníkov, a jako taký všade nasledoval Spasiteľa a svedkom bol Jeho zázrakov a zmrtvýchvstania. Po nanebevstúpení Ježiša vyvolený bol za apoštola na miesto zradného Judáša, jako dnešné sv. evanjelium obšírne vypráva a po soslaní Ducha sv. ohlasoval sv. evanjelium najprv svojmu národu, židom, potom v Kappadócii a okolo kaspického mora. Keď sv. apoštol už v mnohých krajinách bol hlásal sv. evanjelium (pri čom obzvláštne sebazaprenie a mrtvenie tela prízvukoval), dľa udania svätého Klementa alexandrického, vrátil sa do Galiley, kde bol od židov kamenovaný a potom zoťatý okolu roku 63. — Čiastka jeho posvätných kostí spočíva v chráme sv. Mateja v meste Trier.

Vchod sv. omše viď na deň sv. Andreja, str. 697.

Modlitba cirkevná. Bože, ktorý si sv. Mateja k sboru Svojich apoštolov pridružil: udeľ nám, prosíme Ťa, aby na Jeho príhovuvu vždy sme zakusovali srdečnosť Tvojej láskavosti. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *zo Skutkov apoštolských h. 1., v. 15—26.*

V tie dni povstal Peter uprostred bratov (a bol pospolu zástup ľudu, okolo stodvadsať) a riekol: Mužovia, bratia! Musí sa vyplniť Písmo, ktoré Duch Svätý predpovedal skrze ústa Dávidove, o Judášovi, ktorý bol vodcom tých, čo zajali Ježiša, ktorý bol pripočítaný k nám a dostal sa mu podiel na tomto úrade. A on nadobudol si pole za mzdu neprávosti: a obesený rozpukol sa na dvoje a vykydly sa všetky jeho črevá. A stalo sa to známe všetkým obyvateľom Jeruzalemským, tak že to pole bolo nazvané ich rečou Hakeldama, to jest pole krvavé. Lebo stojí napísané v knihe Žalmov: Nech je príbytok ich pustý, a nech nie je, kto by prebýval v ňom. A zase: Biskupský jeho úrad nech prevezme druhý. Treba teda z týchto mužov, ktorí boli s nami shromaždení cez celý ten čas, v ktorom Pán Ježiš vchádzal a vychádzal medzi nami, započnúc od krstu Jánovho až do dňa, v ktorom bol hore vzatý od nás, aby jeden z nich bol spolu s nami svedkom jeho vzkriesenia. A postavili dvoch, Jozefa, nazvaného Barsabáš,

ktorý mal prímeno Spravodlivý, a Mateja. A modlili sa i riekli: Ty Pane, ktorý znáš srdcia všetkých, ukáž, ktorého si si vyvolil z týchto dvoch jednoho, aby prevzal miesto tejto služby a apoštolstva, z ktorého vypadol Judáš, aby odišiel na miesto svoje. I dali im kocky a kocka padla na Mateja, a bol pripočítaný k jedenástim apoštolom.

Jako si nadobudol Judáš pole?

Za mzdu zrady, čo on síce oľutoval a mzdu zpiatky vrátil chrámu, ale najvyšší kňazi ten nechceli viac prijať a do chrámovej pokladnice uložiť; poneváč to boly peniaze, mzda krvi, kúpili za ne jednu rolu — hrnčiarovu — na pochovávanie cudzincov, a od vtedy začala sa volať „Hakeldama", t. j. krvavé pole. (Mat. 27. 3.) — Vidíš, čo osožilo Judášovi jeho lakomstvo, a vezmi si príklad z jeho nešťastia, jak nebezpečné je lakomstvo a každá náruživosť, jestli ju zavčasu nevykoreníme.

Čo sa ešte učíme z voľby tohoto apoštola?

1. Z príkladu apoštolov, ktorí sa pritom tak horlive modlili, učíme sa, jak potrebná je modlitba, keď sa jedná o voľbu sluhov cirkevných, alebo vôbec o voľbu predstavených pre všeobecné dobré, aby Pán Boh voľbu tak riadil, žeby len súci a schopní boli vyvolení na patričný úrad. Pre zanedbávanie modlitby pri takýchto príležitostiach a častokrát sobecké, telesné náhľady a ciele, ktoré voličia prechovávajú, pôsobia, že vyvolení bývajú takí, ktorí nie sú schopní úrad svoj zastávať a viac škodia, jako osožia. Nevedie-li voľbu Boh, jako pri volení sv. Mateja, ale deje-li sa ona dľa púhych ľudských zámerov, — namiesto Mateja obyčajne Judáš býva vyvolený! 2. Poneváč od správneho volenia si stavu závisí šťastie života a často i život večný, majú sa k Bohu o osvietenie utiekať všetci tí, ktorým už nadišiel čas, aby sa k tomu lebo onému stavu odhodlali, — a majú sa modliť, aby im Boh vnuknutím Svojím na vedomie dal, ktorý stav im On Sám určil? Pritom nemajú hľadeť na telesné náklonnosti, náruživosti, predsudky, ale opýtať sa majú svojho svedomia, príkazov Božích, hodiny smrti a súdu posmrtného! Tiež nemajú zameškať prosiť si radu vážnych, múdrych ľudí, menovite svojho spovedelníka. Konečne nech dobre pamätajú na to, že každý stav má svoje zvláštne ťažkosti, a Boh dáva k ich znášaniu aj zvláštne milosti, — ale len tým, ktorí do toho stavu vstupujú, do ktorého On Sám ich povolal.

Evanjelium *sv. Matúša h. 11., v. 25—30.*

Za onoho času odpovedajúc Ježiš, riekol: Velebím ťa Otče, Pane neba a zeme, že si toto skryl pred múdrymi a opatrnými, a zjavil si to maličkým! Áno, Otče; lebo tak sa ti ľúbilo. Všetko je mi dané od mojeho Otca; a nikto, nezná Syna, leda Otec; ani Otca nezná nikto, leda Syn, a ten, komu Syn bude chcieť zjaviť. Podte ku mne všetci, ktorí pracujete a ste obťažení, a ja vás občerstvím. Vezmite moje jarmo na seba a učte sa odo mňa; lebo som tichý a pokorný srdcom; i najdete odpočinok svojim dušiam; lebo jarmo moje je milé a bremeno moje ľahké.

Prečo číta dnes cirkev sv. toto evanjelium?

Lebo pod tými maličkými, ktorým sa Boh zjavil, máme aj apoštolov a medzi nimi: Mateja rozumeť.

Prečo vraví Kristus: **„Velebím Ťa Otče, Pane neba i zeme, že si toto skryl pred múdrymi a opatrnými, a zjavil si to maličkým"?**

„Múdri a opatrní" sú všetci tí, ktorí v pýche a vysokomyseľnosti svojej, na svoj rozum a vedu ľudskú sa spoliehajúc, domnievajú sa, že zjavenie Božie nepotrebujú a ho od seba odmietajú. *„Maličkí"* sú tí, ktorí, jako apoštoli, v poníženosti svojej uznajú, že nie sú v stave tajemstvám Božím náležite rozumeť, a preto uznajú, že v tých veciach na poučenie a pomoc Božiu sú odkázaní. Kristus Pán tedy ďakuje Otcu nebeskému, že k založeniu a udržaniu ríše Svojej nevyvolil si mudrcov a velikášov sveta, ale maličkých, jako apoštoli boli; lebo v tom sa najlepšie javí veda spasenia, že len mocou a múdrosťou Božou bolo založené kráľovstvo Božie, a ňou sa rozšírilo a udržalo.

Jako bolo od Otca všetko Kristovi dané?

Keď Ho na svet poslal, učinil Ho Učiteľom a vzorom, Kráľom a vodcom, Spasiteľom a Sudcom všetkých ľudí a dal Mu všetku moc na nebi i na zemi. (Mat. 28. 18.)

Prečo nezná Otca nikto len Syn a ten, komu Syn chce zjaviť?

Lebo žiaden človek nepozná úplne nepochopiteľné tajemstvo Najsvätejšej Trojice, len Bohočlovek, Ježiš Kristus, — a po-

neváč všetci ľudia len skrze Krista môžu prísť k pravej viere a poznaniu Boha.

Prečo Syna nezná nikto, len Otec?

Poneváč nikto iný, ale len Sám Boh pozná a pochopuje večný pôvod a večné narodenie Krista Pána dľa Jeho Božstva, a iné Jeho Božské vlastnosti a dokonalosti, jako: tajemstvo Jeho vtelenia a dielo vykúpenia.

Ktorí sú tí pracujúci a obťažení?

1. Všetci tí, ktorí sa za dokonalosťou a spravodlivosťou vynasnažujú; 2. Všetci tí, ktorí prenasledovanie a protivenstvá musia trpieť; 3., ktorých tlačí bremeno ťažkých hriechov.

Jako ich Kristus občerstvuje?

1. Prvých občerstvuje Svojou milosťou, aby mohli dosiahnuť spravodlivosť; 2., druhých občerstvuje, keď ich teší a posilňuje, aby neboli malomyseľní; 3., tretích tak, že im sníma ťarchu a trest hriechov, jestli ľútostivým a kajúcim srdcom prichádzajú k Nemu.

Čo je jarmo Kristovo?

Sú to príkazy lásky k Bohu a k bližnému. (Ján 5. 3.)

Prečo nazýva Kristus toto jarmo „svojím“ jarmom?

Praví to, aby rozlíšil ho od toho jarma, ktoré zákonníci a farizei ukladali ľudu, o ktorom Spasiteľ povedal: „Viažu ťažké a neznesiteľné ťarchy a kladú ich na ramená ľudí“. To boly tie výklady zákona, ktoré oni sami vymysleli, na príklad že v deň sobotný neslobodno uzdravovať, a že si človek lúžko nesmie odniesť. Činili to v svojej tvrdosti a vysokomyseľnosti. Oproti tomu Kristus *nový* zákon ukladá, *zákon lásky*, ktorý milosťou Svojou ľahkým a sladkým činí. Preto pozýva všetkých, aby do Jeho školy chodili a od neho sa učili; poneváč on je nie tvrdý a pyšný učiteľ, ale tichý a pokorný zo srdca. A to aj nás má vzbudzovať, aby sme boli učeníkami Jeho, kedže v Ňom tak dobrotivého, shovievavého, poníženého učitela nachádzame.

Vzdychnutie. O tichý a pokorný Ježiši, ďakujeme Ti, že nás všetkých, ktorí pracujeme a sme obťažení, tak láskave k Sebe pozývaš a uľavenie a odpočinok nám sľubuješ, a prosíme Ťa, aby si nám poprial, žeby sme sa v každej núdzi a úzkosti k Tebe utiekali a tichosťou a pokorou hodnými sme sa stali Tvojej uľavujúcej útechy.

O zachovávaní príkazov Božích.

„Jarmo Moje je sladké a bremeno Moje je ľahké.“ (Mat. 11. 30.)

Boh v prikázaniach Svojich výrazu dal nekonečnej Svojej múdrosti a lásky. A tieto príkazy chránia nás od poklesku; bedlia nad naším životom a majetkom, nad našou cťou a dobrým menom. Príkazy Božie nám zabezpečujú pokoj, spokojnosť a lásku, tak v rodinnom, súkromnom, jako i vo verejnom živote. Od zachovávania týchto príkazov závisí blaženosť nášho časného života a večné spasenie duše našej. Držme si tedy za najhlavnejšiu povinnosť, ktorá tak z blízka sa týka našich telesných a duševných záležitostí, aby sme verne plnili príkazy Božie. Že by sme nemohli plniť každý z týchto príkazov, alebo že Boh ťažké povinnosti nám skrze ne naložil, — to je nerozumné, ba bohorúhavé tláchanie. Boh, jako prameň spravodlivosti, nemôže s nami tak nespravodlive činiť, a jako studnica múdrosti, dozaista nežiada od nás nemožné veci, ináč On Sám by bol príčinou každého hriechu. Nie! drahí kresťania, Boh v príkazoch Svojich nenaložil nám nemožné veci, lebo — keď máme na pomoc milosť Božiu Kristom zaslúženú, keď Sám ten najväčší Pomocník, Boh, stojí pri nás, nič nám neni nemožného. Preto právom mohol povedať Ježiš, že jarmo Jeho je sladké, bremeno Jeho je ľahké, lebo on vo všetkom, v každej bohumilej veci je Pomocníkom a Podporovateľom naším. Jako sv. Augustín hovorí, zákon je nám daný, aby sme milosť hľadali, a milosť sme obdržali, aby sme zákony zachovať mohli.

V zachovaní a v plnení príkazov Božích Ježiš bol naším skvejúcim príkladom; On nám ukázal cestu, po ktorej máme kráčať, aby sme kráľovstvo Božie obsiahli. Jako ten, ktorý sa na ťažkú a zdĺhavú cestu vydáva, s väčšou dôverou ju započína a ľahšie kráča po nej, jestli už niekto pred ním zdarne túže prekonal: tak aj my s väčšou hotovosťou a smelšie môžeme hľadeť na možnosť zachovávania príkazov Božích, jestli tieže pred nami iný zachovával. Preto vzal Ježiš na Seba ľudské telo a prírodu, a preto kráčal pred nami po tejto ceste, jako človek, aby nám príklad dal a k nasledovaniu Jeho dôveru do nás vlial. Kristus jako človek plnil príkazy Božie, keď pokorou, poníženosťou, tichosťou, pokojamilovnosťou a celým radom čností dal nám príklad, aby sme i my podobne činili. Bez hnevu, bez pomsty zniesol políčok od sluhu naj-

vyššieho kňaza (Mat. 25. 39.), zlosť Svojich ukrižovateľov, — ba ešte modlil sa za nich na kríži. (Luk. 23. 34.)

Prv tedy, než by Pán Ježiš Kristus bol nám uložil povinnosti oproti Bohu a bližnému, On Sám ich plnil a vykonával. Ale aj v živote Svätých nachádzame utešené príklady vykonávania čností. Ich životopisy skvele dokazujú, jako žili a jako plnili príkazy Božie. A všetkým tým Boh len to chcel dokázať, že príkazy Jeho aj my môžme zachovávať, a že v ich zachovávaní obdržiavame mocnú podporu od Neho. A zachovávanie Svojich príkazov ľahčil aj tým, že plniteľom týchže večnú odplatu prisľúbil. (Mat. 5. 45.) Všetci tedy vidíme veľkosť odmeny a najsladšie ovocie milosti Božej, ktoré nám z verného plnenia a zachovávania príkazov Božích plynú. A komu by to nedodalo chuti, sily a dôvery, keď krem toho obsiahnuť môže aj pomoc a všemohúcu podporu Krista Pána? Kto by sa nevynasnažoval celým srdcom a dušou plniť príkazy Božie, aby mohol byť milým dieťaťom Božím a obsiahnuť odplatu večného blahoslavenstva? Kto by smel ešte povedať, že mu nemožno príkazy Božie zachovávať a že tie neznesiteľnú tarchu nám ukladajú? Veď, jako sv. Ján píše: „Z Jeho plnosti sme obsiahli milosť za milosť," t. j. z milosti Jeho podpory môžme plniť príkazy Jeho a môžme obsiahnuť zaslúbenú odplatu; ale len tak, jestli verne vytrváme pri Bohu. „Zostaňte vo Mne, praví Pán (Ján 15. 4.) a Ja vo vás; jako vinič nemôže doniesť ovocie, jestli nezostane na réve, tak ani vy, jestli nezostanete vo Mne. Ja som réva, vy vinič; kto zostáva vo Mne a Ja v ňom, ten prináša mnohé ovocie." Tedy bez milosti a moci Božej nič nemôžeme. Aj Sám Ježiš a s Ním aj apoštoli uznávajú svoju maličkosť a nepatrnosť, že sami od seba nič nemôžu, ale len z milosti a vôle Božej. Ale chce-li Boh a milosť Jeho v nás je silná, schopní sme všetkého dobrého a krásneho. Preto zvolal sv. Pavel: „Keď Boh s nami, kto proti nám?" (Rim. 8. 31.) Bez udržania Božieho tedy nikto nemôže obsiahnuť večnú blaženosť. Dnes zreteľne hovorí Kristus Pán: „Chceš-li do života vojsť, zachovávaj prikázania!" (Mat. 19. 17.) A z týchto slov Pána vidíme, že to celkom od našej vôle činí závislým, a že On nenúti nikoho. Ukazuje cestu, sľubuje Svoju podporu, ale či to prijmeme, rozhodnutie sveruje nám. Preto verne a neprestajne plňme zákony Božie, lebo tie nám udelia po tomto živote radosti večné.

Modlitba k sv. Matejovi. Slávny apoštole a mučeníku Ježiša Krista, sv. Mateju! ktorý zvláštnym nariadením Božím si sa

stal nástupcom zradného Judáša; vďačne si prijal na seba jarmo príkazov Pána a i život si za ne obetoval: k Tebe sa ponížene utiekame; vypros nám milosti od Toho, ktorého vyvolencom si bol od večnosti, aby zachovávaním príkazov Božích a konaním nábožných skutkov príklad tvoj sme nasledovali a jednúc aj my sme sa dostali do počtu vyvolených. Amen.

Na deň sv. Jozefa.

(19. marca.)

Sv. *Jozef,* ktorý z pokolenia kráľa Dávida pochádzal, bol tesárom (Mat. 13. 35.) a v Nazarethe býval, v Galilei. (Luk. 2. 4.) Jeho otec bol Jakub, a starý otec Nathan. (Mat. 1. 15—16.) V Nazarethe sa zasnúbil s Najčistejšou Pannou, Mariou. Evanjelium menuje ho *spravodlivým,* t. j. mužom všetkými čnosťami sa skvejúcim. (Mat. 1. 19.) O detinstve a mladosti jeho nevieme nič, a aj o behu ostatného života len toľko, koľko nám o ňom sv. evanjelium naznačilo. Podľa udania tohoto bol ženíchom Marie, keď sa dozvedel, že Maria je v požehnanom stave, — a preto ju chcel prepustiť, ale tajne, aby — jako písmo sv. hovorí — Mariu do zlej povesti nepriniesol. (Mat. 1. 19.) Ale vtedy Boh mu skrze anjela v sne oznámil, že Maria z Ducha sv. počala, a preto — na rozkaz anjela — zadržal ju u seba a žil s ňou aj na ďalej v pannenskej čistote. (Mat. 1. 20. 24.) Práve v tom čase vydal cisár August svoj rozkaz o popísaní všetkých národov ríše, aby sa totižto každý v meste svojho pokolenia dal zapísať. Jozef poslúchnul nariadenie vrchnosti a so zasnúbenou manželkou svojou vydal sa do Betlehema, ponevráč to bolo sídlom ich pokolenia. (Luk. 2.) V Betleheme bol vtedy hrozný nával ľudu, a tak sa stalo, že Jozef a Maria, ktorí neskoršie prišli, len na konci mesta v jednej maštalke dostali nocľah. A tu porodila Maria **Ježiša.** A anjeli sa zjavili v biednej maštali a radostne oznamovali príchod v jasľach narodeného Vykupiteľa. Tak sa dozvedeli o Ňom aj nábožní pastieri, a hneď pospiechali do Betlehema a tam našli Mariu a Jozefa a v jasľach uloženého Ježiška a chválili Boha za všetko, čo tam videli a slyšali. (Luk. 2. 7.) Čo sa stalo pri obetovaní Ježiša v chráme jeruzalemskom, vieme; jako i to, že prišli mudrci od východu, a klaňali sa a dary obetovali narodenému kráľovi židovskému. (Mat. 2. 1.) Len Herodes, kráľ židovský, začal zúriť a chcel Ježiška zavraždiť. A vtedy

anjel Pána druhýkrát sa zjavil Jozefovi a upovedomil ho o úmysle Herodesovom. Preto Jozef s Mariou a Ježiškom ešte tú noc ušiel do Egypta (Mat. 2. 13. 14.) a za ten čas zostal tam, kým mu anjel neprikázal, aby sa zase navrátil do židovskej krajiny. Ale keď sa dozvedel, že tam namiesto Herodesa panuje jeho syn, Archelaus, bojac sa o Ježiša, odišiel do Galiley a tam sa usadil v Nazarethe. Odtiaľto Jozef a Maria každý rok išli na sviatky do Jeruzalema. Keď Ježiš dvanásty rok doplnil a tak židovský zákon už aj Jeho zaväzoval, pojali Ho rodičia do Jeruzalema. A tam sa im Ježiš ztratil a oni s veľkou úzkosťou Ho hľadali, až konečne na tretí deň našli ho v chráme, kde medzi učiteľmi sedel a im otázky kládol a odpovede dával. Toľkoto spomína písmo sv. o Jozefovi; — ale to je dostatočné, aby sme s úctou spomínali jeho čnosti a usilovali sa ho nasledovať, — menovite jeho pannenskú čistotu, poslušnosť oproti príkazom Božím a zákonom svetskej vrchnosti, a jeho útlu lásku oproti Ježišovi a Marii. — Ponevráč už nečítame o ňom, že by na kananskej svatbe prítomný bol býval, základnou sa nám zdá byť tá mienka, že ešte pred nastúpením učiteľského úradu Ježiša v rukách Ježiša a Marie blaženou smrťou usnul.

Vyobrazuje sa s laliou (odznakom čistoty) a s malým Ježišom, jako pestúnom Jeho, tiež aj s pílou, hoblíkom a sekerou (jako tesár).

Vchod sv. omše. „Spravodlivý bude prekvitať, sťa palma: sťa ceder libanský bude rozmnožený: zasadený v dome Pána, na dvore domu Boha nášho.“ (91. Žalm 13. 14.) „Dobre je zvelebovať Pána a ospevovať meno Tvoje, o Najvyšší.“ (61. Žalm 1.) Sláva Otcu, i Synu, i Duchu sv., jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Modlitba cirkevná. Prosíme Ťa, Pane, nech nám pomáhajú zásluhy ženícha Rodičky Tvojej, — aby sme skrz neho obdržali, čo svojou mocou obsiahnuť nemôžeme. Ktorý žiješ a kraľuješ s Bohom Otcom v jednote Ducha sv., Boh na všetky veky vekov. Amen.

Čítanie *z knihy syna Sirachovho h. 45., v. 1—6.*

Milý je Bohu a ľuďom ten, ktorého pamiatka je v požehnaní. Učinil ho podobného v sláve Svätým, zveľadil ho ku postrachu nepriateľom a na jeho slová skrotil hrozné tresty. Oslávil ho pred tvárami kráľovskými, vydal mu rozkazy na svoj ľud a ukázal mu Svoju slávu. Pre vernosť a tichomyseľnosť posvätil ho a vyvolil si ho zo všetkého tela. Lebo dal mu

očuť svoj hlas, a uviedol ho do oblaku. A dal mu sám osobne prikázanie a zákon života i kázne.

Vysvetlenie. Čo tu písmo sv. o Mojžišovi hovorí, ešte viac platí to o sv. Jozefovi, a preto číta cirkev sv. toto čítanie dnešný deň. Boh veľmi miloval Jozefa, čo vidno i z toho, že ho za pestúna Syna Svojho, Ježiša Krista vyvolil. Jeho pamiatka je požehnaná; všetci veriaci cirkvi sv. s radosťou, úctou a vďačnosťou myslia na neho, za to, čo on jako verný pestún Spasiteľovi v dňoch Jeho človečenstva preukázal. Boh poprial mu aj hojných milostí, ktoré on verne použil a tak sa stal veľkým Svätým. Ukázal mu Svoju slávu a uviedol ho do oblakov, lebo zjavil mu tajemstvo vtelenia Syna Božieho, čo vtedy ostatným ľuďom skryté bolo a po smrti prijal ho do neba, kde Boha s tváre do tváre vidí a požíva. Jako ho oslávil aj pred kráľmi zeme, vysvitá z tej úcty, ktorú mu kresťanskí králi a cisári vzdávajú.

Evanjelium *sv. Matúša h. 1., v. 18—21.*

Keď matka Ježišova, Maria, bola zasnúbená Jozefovi, našlo sa, že prv nežli sa sišli, počala v živote z Ducha Svätého. Ale Jozef, jej muž, ponevráč bol spravodlivý a nechcel ju rozchýriť, chcel ju prepustiť potajme. A keď o tom rozmýšľal, hľa, anjel Pánov zjavil sa mu vo snách a riekol: Jozefe, synu Dávidov, neobávaj sa vziať si Mariu za svoju manželku; lebo čo sa v nej zrodilo, je z Ducha Svätého: ona porodí Syna; a nazveš mu meno Ježiš; lebo on vyslobodí ľud svoj od jeho hriechov.

Prečo bola Panna Maria s Jozefom zasnúbená?

Sv. Hieronym nasledujúce príčiny uvádza: 1., aby pôvodom sv. Jozefa, ktorý z rodiny Dávidovej pochádzal, aj pôvod Marie a Ježiša z tej istej rodiny Dávidovej bol dokázaný; ponevráč v starom zákone nikto sa nesmel mimo svojho pokolenia ženiť, ponevráč pokolenie Judovo, z ktorého aj Dávid pochádzal, malo to zaslúbenie, že sa z neho narodí Messiáš; 2., aby ľudia, ktorí o zázračnom pannenskom počatí a porodení Ježiša nevedeli, nemali príležitosti zle myslieť o najčistejšej matke Božej; a pre toto zasnúbenie s Jozefom držali židia Ježiša len za „Syna Jozefovho“; 3., aby — jako sv. Ignác

mučeník spomína — narodenie Ježiša skryté bolo diablovi, aby sa nazdával, že Ježiš nenarodil sa z Panny, ale z manžela; konečne 4., aby Maria pomoc a útechu mala menovite počas úteku do Egypta.

Prečo chcel Jozef Mariu tajne prepustiť?

Ponevádž vtedy ešte nemal známosti o tajemstve Božom a jeho láskyplné srdce mu nedopustilo, aby Mariu do zlého chýru doniesol. My, ktorí radosť nachádzame v upodezrievaní svojho blížneho a nehanbíme sá to často aj na verejnosť dávať, máme si príklad brať z krásneho a šľachetného konania svätého Jozefa. Nasledujme ho, milí kresťania, a vypúďme zo srdca svojho nešľachetné a zlostné myšlienky a city.

Prečo sama Maria nezjavila toto tajemstvo Jozefovi?

Lebo v pokore svojej hotová bola radšej podozreniu a zlému chýru sa vystaviť, než vyjaviť tú nekonečnú milosť Božiu, ktorej jú Pán Boh účastnou učinil. Krem toho dôveru skladala a dúfala v Boha, že ju ochráni a jej nevinnosť vynde na svetlo.

Modlitba k sv. Jozefovi. K tebe sa utiekam, svätý Jozefe, ktorého Boh pre tvoju čistotu, pannenstvo a iné zásluhy za pestúna Pána nášeho, Ježiša Krista vyvolil. Pre tie milosti, ktoré si obdržal, ťa prosím, vypros všetkým rodičom tú milosť, aby dietky svoje bohabojne vychovávali; aby Boh núdznych manželov v úzkosti a biede tešil a im pomáhal; aby mládenci a panny, ktorí pannenstvo Bohu obetovali, v tomže aj zotrvali. Získaj nám všetkým milosti, aby zemskú púť šťastnou smrťou sme dokonali a ku chovancovi Tvojmu Kristovi sme sa dostali, ktorý s Otcom žije a kraľuje atď.

Na sviatok Zvestovania Panny Marie.

(23. marca.)

Tento sviatok menuje sa *„Zvestovaním Panny Marie“* preto, ponevádž dnes svätí cirkev sv. pamiatku toho pamätihodného dňa, v ktorý svätá, anjelsky čistá Panna, Maria, to slávne posolstvo, chýr čiže *zvestovanie* obdržala, že má sa stať Matkou Božou. Dľa cirkevného podania dnes sa stal Kristus človekom a preto tento deň je sviatkom Marie a spolu

aj sviatkom Pána, — slávime dnes vtelenie Syna Božieho a Božie materinstvo Marie.

Vo vchode omše sv. obracia sa cirkev k Marii a velebí ju, lebo jako Matka Božia ctená je od všetkých ľudí: „Obličaj tvoju vzývať budú všetci boháči ľudu: privedené budú za ňou kráľovi panny: jej družky budú ti privedené s veselosťou a jasaním“. (44. Žalm 13. 15. 16.) „Preteká srdce moje slovom dobrým: pieseň svoju kráľovi venujem.“ (44. Žalm 1.) Sláva Otcu, i Synu, i Duchu Svätému, jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Modlitba cirkevná. Bože, ktorý si chcel, aby slovo Tvoje dľa zvestovania anjela telo prijalo na seba: popraj ponížene Ťa prosiacim, aby, ktorí ju opravdive za Matku Božiu veríme, jej prímluvou u Teba podporovaní sme boli. Skrze tohože Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *z Izaiáša proroka h. 7., v. 10—15.*

V tie dni mluvil Pán k Achazovi a riekol: Žiadaj si znamenie od Pána Boha Svojeho, buďto v hlbokosti podzemnej, alebo na výsosti hore! A riekol Achaz: Nebudem si žiadať a pokúšať Pána! I riekol (Izaiaš): Slyšte teda dome Dávidov: Či vám je málo byť obťažnými ľuďom, že ste obťažní ešte i Bohu mojemu? Preto sám Pán dá vám znamenie: Hľa, Panna počne a porodí Syna a nazvané mu bude meno Emanuel. Maslo a med bude jedávať, aby vedel opovrhnúť zlým a vyvoliť si dobré.

Vysvetlenie viď v stredu suchých dní adventných.

Evanjelium *sv. Lukáša h. 1., v. 26—38.*

Za onoho času poslaný bol anjel Gabriel od Boha do mesta galilejského, ktorému bolo meno Nazaret, ku Panne, zasnúbenej mužovi z domu Dávidovho, ktorý sa menoval Jozef a meno Panny bolo Maria. A vojdúc k nej, anjel riekol: Zdravá buď, milosti plná, Pán s tebou, požehnaná si ty medzi ženami. A ona, keď to počula, zarazila sa nad jeho rečou, a pomyslela, jakéže to pozdravenie. I riekol jej anjel: Neboj sa Maria, lebo si našla milosť u Boha. Hľa, počneš v živote a porodíš Syna a nazveš mu meno Ježiš. On bude velikým, a Synom Najvyššieho nazývať sa bude

a dá mu Pán Boh stolicu Dávidovu, jeho otcovu: a bude kraľovať v dome Jakubovom na veky, a kráľovstvu jeho nebude konca. I riekla Maria anjelovi: Jako sa to stane, poneváč ja muža nepoznávam? A odpovedajúc anjel, riekol jej: Duch Svätý sostúpi na teba a sila Najvyššieho zastieni ťa. A preto i čo sa z teba narodí Svätého, bude sa zvať Synom Božím. A hľa, Alžbeta, príbuzná tvoja, i ona počala syna v starobe svojej; a toto že šiesty jej mesiac, ktorá sa nazýva neplodnou; lebo nebude nemožné u Boha žiadne slovo. I riekla Maria: Hľa, dievka Pánova; staň sa mi podľa slova tvojho!

Prečo opisuje evanjelista tak zo vrubne zvestovanie vtelenia?

Aby sme si tajemstvo vtelenia, od ktorého večné spasenie naše závisí, dobre zapamätali, verili a o ňom rozjímali.

Prečo poslal Boh k Marii anjela?

Boh síce Sám mohol sdeliť Marii tajemstvo vtelenia, predsa však učinil to skrze anjela, aby — jako sv. otcovia hovoria — aj vykúpenie človeka sa takým spôsobom započínalo, jako

upadnutie do záhuby. Jako zlý anjel sviedol Evu k nevere a neposlušnosti proti Bohu, a tak celé človečenstvo priviedol do záhuby: tak dobrý anjel mal pohnúť Mariu k viere a poslušnosti oproti Bohu a tak pripraviť cestu vteleniu Syna Božieho a dielu Vykúpenia.

Či vtelenie Syna Božieho bolo nevyhnutne potrebné k nášmu vykúpeniu?

Boh aj iným spôsobom mohol vykúpiť človeka; ale v nekonečnej múdrosti Svojej ustanovil, že vykúpenie len tak popraje, bude-li mu úplné zadosťučinenie dané za hriechy. Poneváč ale takéto zadosťučinenie žiaden tvor podať nemohol, potrebné bolo, aby zadosťučinenie dala osoba nekonečnej hodnosti, osoba, ktorá by bola Bohom a spolu i človekom. K tomu však zase potrebné bolo, aby Sám Boh zostal človekom. A tento spôsob vykúpenia je takou hlbokosťou múdrosti Božej, že sv. Tomáš akvinský, cirkevný učiteľ hovorí, že ona prevyšuje všetko poňatie a pochop človeka, a čím viac rozjíma o tom veriaci, tým viac nových a zázračných príčin nachádza tohoto tajemstva. Hlása ono dobrotu, múdrosť, všemohúcnosť a spravodlivosť Božiu.

Prečo žiadal Boh privolenie, súhlas Marie ku vteleniu Syna Svojho?

Jako sv. otcovia učia, Boh chcel, aby vykúpenie z hriechu zodpovedalo v istom ohľade úpadku do hriechu. Jako pád pokolenia ľudského zapríčinili muž a žena, podobne aj vykúpenie malo byť dielom jedného nového Adama a novej Evy. Eva vlastným hriechom pripravila a priviedla pád a zhrešenie Adama; Maria čnostným spoluúčinkovaním mala pripraviť vykúpenie. Hriech Evy záležal v pýche, nevere a neposlušnosti oproti Bohu; Maria pripravila cestu vykúpenia pokorou, vierou a poslušnosťou. Privolením Evy k nabídnutiu hada prišiel na svet hriech; privolením Marie k nabídnutiu Božiemu malo sa započať vykúpenie. Preto žiadal Boh jej súhlas, jej privolenie. A keď Maria toto nabídnutie dobrovoľne, pokorne, ponížene a s vierou prijala, tým skutkom naraz mnohé a veľké čnosti dokázala.

Prečo sa Maria pri pozdravení anjela tak veľmi naľakala?

Dľa jasných slov sv. evanjeliuma zostala Maria len pre *slová* anjela znepokojená a zamyslená. V svojej veľkej pokore

nerozumela, čo znamená tá veľká chvála, pozdrav a úcta anjela, posla Božieho. A poneváč v nekonečnej úcte držala večnú čistotu a pannenstvo, nepochopovala a zamyslela sa nad tým, že sa *matkou* stane. — Táto stydlivosť a poníženosť Marie má za príklad slúžiť pannám!

Čo rozumieme pod **stolicou Dávidovou?**

Kráľovstvo Kristovo, ktorému kráľovstvo Dávidovo predobrazom bolo (131. Žalm), tiež znamená to, že Kristus je skutočne od Boha prisľúbeným „Synom Dávidovým“, že On bude skutočným a opravdivým Kráľom z domu Dávidovho, — lež toto kráľovstvo nebude zemské, svetské a dočasné, ale duševné, Božské a večné.

Prečo sa menuje Dávid otcom Kristovým?

Poneváč Maria, Matka Kristova, pochádzala z domu Dávidovho, preto Dávid podľa tela je praotcom Kristovým.

Kto bol opravdivým Otcom Kristovým?

Aby sme na túto otázku správne mohli odpovedať, musíme poznamenať, že v Kristovi sú dve prírody; Božská a ľudská. Dla ľudskej prírody má síce matku, ale nemá žiadneho otca; poneváč sv. Jozef bol len pestúnom, t. j. vychovávateľom Jeho; dla Božskej prírody však nemal žiadnej matky, ale len Otca, a týmto bol Sám *Boh Otec.*

Jako sa tedy počal Ježiš?

Zastienením a mocou Ducha sv., ktorý všemohúcnosťou Božou pôsobil počatie Ježiša.

K čomu nás majú povzbudzovať tie slová: **„U Boha nič nie je nemožného“?**

1. K neobmedzenej dôvere oproti Bohu, ktorý nám aj v tých najzáhadnejších okolnostiach, kde už každá pomoc zdá sa byť nemožnou, ľahko môže spomôcť a aj nám spomôže, jestli je nám to prospešné, a jestli Ho o to prosíme. 2. K pevnej viere, ktorá pevne sa pridŕža aj tých najnepochopiteľnejších tajemství, čo aj rozum náš presahujú; lebo keby Boh len to mohol učiniť, čo by sme my pochopili, prestal by byť Bohom.

Prečo sa nazvala Maria **„dievkou — slúžkou — Pána“?**

Z poslušnosti a poníženosti, ktoré popri pannenskej čistote boly jej hlavnými čnosťami. Preto hovorí sv. Bernard, že pre svoju čistotu zaľúbila sa Bohu, pre svoju pokoru Ho počala.

Vysvetlenie pozdravenia anjelského.

Prečo sa menuje „Zdravas' Maria" pozdravením anjelským?

Poneváč sa začína s tými slovami, ktorými Gabriel archanjel Mariu oslovil, keď jej posolstvo priniesol, že sa stane Matkou Božou.

Z koľkých čiastok pozostáva pozdravenie anjelské?

1. Zo slov Gabriela archanjela; 2., z pozdravenia svätej Alžbety, keď ju Maria navštívila; 3., z prídatku cirkvi katolíckej.

Ktoré slová mluvil k Marii anjel?

„Zdravas' Maria, milosti plná, Pán s tebou, požehnaná ty medzi ženami."

Čo znamenajú tie slová?

Tie slová: „*Zdravas' Maria!*" t. j. „Pokoj s tebou!" alebo „Raduj sa!" označujú tú úctu, ktorou sa Gabriel archanjel choval k blahoslavenej Panne, a ktorou sa aj my ku nej chovať máme. *Maria* bolo meno Panny, meno veľké a tajemstvaplné; poneváč Maria znamená toľko, čo „pani", — Kristus je naším Pánom, Maria paňou našou. Maria aj toľko znamená, jako „osvetiteľka". — Kristus je slnkom spravodlivosti, Maria krásna, jako mesiac; jasnosť svoju dostáva od slnka a osvetľuje nás biednych hriešnikov. — Maria aj toľko znamená, čo „hviezda morská", a ona je to, ktorá nám skutočne svieti na ceste po búrlivom mori tohoto života. — Slová „*milosti plná*" vyjadrujú to, že Boh Marii viac milosti udelil, jako všetkým anjelom a ľuďom. Mnohé nádoby môžu byť naplnené drahou tekutinou, ale najväčšia najviac obsahuje v sebe; tak mnohí svätí boli naplnení milosťou, ale Maria mala viac, než tí všetci. Sv. Bernard sienský praví: „Vyjmúc Krista Pána Marii Boh toľko milostí udelil, koľko len mohol jednému tvoru udeliť." Preto aj my s dôverou máme sa k nej utiekať, aby nám svojou mocnou prímluvou toľko milostí od Boha vyprosila, koľko nám je k spaseniu potrebné. — S tými slovami „*Pán s tebou*" chcel anjel povedať, že Boh je v tejto panne nielen takým spôsobom, jako u druhých čistých tvorov Svojich, — nielen dľa Svojej podstaty, prítomnosti, všemohúcnosti, jako pri všetkých ľuďoch, — nilen Svojou milosťou, jako u spravodlivých, ale s najdokonalejšou milosťou, láskou a dôverou;

jakoby bol chcel anjel povedať: „Pán je s tebou, — ba viac, jako s tebou: Pán je s tebou, lebo je v srdci tvojom, lebo je v tele tvojom, — lebo naplňuje ducha tvojho, naplňuje telo tvoje“. (Sv. Augustín.) Ach! kiežby aj s nami bol Boh, kiežby nám Maria prímluvou svojou túto milosť získala! — Konečne tie slová *„požehnaná ty medzi ženami“* znamenajú: ty si najpožehnanejšia, najslávnejšia medzi všetkými ženami; lebo zpomedzi celého pohlavia ženského ty jediná si bola vyvolená za matku Božiu, a si spolu panna a matka, matka a panna. — Jak vznešený je obsah tohoto pozdravenia, ktorým jeden z najvyšších duchov pred trónom Božím, — pozdravil Mariu a jako povzbudzuje aj nás, aby sme Mariu, svoju láskyplnú matku, zvelebovali a každodenne pozdravovali!

Ktoré sú slová Alžbety a čo znamenajú?

Alžbeta opakovala slová anjela: *„Požehnaná ty medzi ženami“*, — a doložila: *„a požehnaný je plod života tvojho“*, ktorými slovami označiť chcela, že Ježiš má byť chválený a zvelebovaný, poneváč Boh skrze Neho nám udelil všetko duchovné a nebeské požehnanie.

Ktoré slová doložila cirkev katolícka?

K vysvetleniu slov Alžbety doložila najsv. Meno **Ježiš** a potom nasledujúcu prosbu k Panne Marii: *„Svätá Maria, matka Božia, pros za nás hriešnych, nyni i v hodinu smrti našej. Amen.“*

Čo znamenajú tieto slová?

Keď hovoríme: *„Svätá Maria“*, vyjadrujeme tým, že Maria je svätým a zázračným dielom Božím, že z plnosti milosti je dcérou nebeského Otca, matkou Syna, nevestou Ducha sv., a že všetku svätosť, spanilosť a ctihodnosť, ktorou oplyvá, obdržala od požehnaného plodu života svojho, *Ježiša Krista*. — Pridávame jej slávne meno *„matka Božia“*, poneváč Maria neporodila len púheho človeka, ale Ježiša Krista, ktorý je Boh a človek spolu. Ona je tedy vlastná a opravdivá Matka Božia, *Rodička Božia*. — Poneváč ale Maria sama od seba nám nemôže spomôcť, dokladáme: *„oroduj za nás“*, čím si mocnú jej prímluvu prosíme. V povedomí svojej biedy a hriešnosti menujeme sa pri tom *„hriešnikami“*, krorých prostredníkom síce je Sám Kristus, ktorí však práve pre hriešnosť svoju neopovažujeme sa priamo na Krista sa obrátiť, preto obraciame sa na

Mariu, matku milosrdenstva, aby sme skrze túto láskavú matku obsiahli polepšenie života, odpustenie hriechov, útechu v zármutku, uzdravenie v nemoci, podporu v potrebe, rozmnoženie milosti, ochranu, stálosť a korunu nebeskú. A prosíme, aby Maria orodovala za nás *„nyni i v hodinu smrti našej“*. *„Nyni“*, teraz, kým nám Boh poprial času milosrdenstva Svojho, a obzvlášte v hodinu smrti, kde vypadne nám z ruky zbraň k boju proti nepriateľovi spasenia, a nepriateľ tým zúrivejšie nás napáda, lebo vie, *„že už len krátky čas má“* (Zjav. 12. 12.), — v tú hodinu, od ktorej večná naša blaženosť alebo muky závisia. — Slovom „amen“ potvrdzujeme, že chceme byť úprimnými ctiteľmi pannenskej matky Božej a že na jej prímluvu vždy budeme milosť od Boha očakávať. „Áno“ — hovorí svätý Bernard — „ctime Mariu tak úprimne, srdečne a dôverne, jako len môžeme; lebo to je vôla Toho, ktorý chcel, aby sme všetko (spasenie a vykúpenie v Kristovi) skrz Mariu obsiahli. Syn zaiste vyslyší matku, Otec Syna. Vynasnažujme sa tedy, aby sme skrze Mariu povzniesli sa k Tomu, ktorý skrz ňu sostúpil k nám. Skrze teba máme prístup ku synovi, o nalezitelko milosti, rodičko života, matko spasenia, aby skrze teba nás prijal, ktorý nám bol skrze teba daný, — Ježiš Kristus, zvelebený na veky!“

Krátke poučenie o modlitbe: „Anjel Pána“ atd.

Jako znie modlitba: „Anjel Pána“?

Takto zneje: „Anjel Pána zvestoval Panne Marii a počala z Ducha Svätého“. — Zdravas atď.

„Ajhľa, dievka Pána, staň sa mi podľa slova Tvojho.“ — Zdravas atď.

„A Slovo telom učineno je a prebývalo medzi nami.“ — Zdravas atď.

*) ℣. Oroduj za nás, svätá Božia Rodičko!

℟. Aby sme hodní učinení boli zasľúbení Kristových.

Modlime sa: Milosť Tvoju prosíme, Pane, ráč do myslí našich vliať, aby, ktorí sme skrze anjela zvestujúceho vtelenie Krista, Syna Tvojho, poznali, skrze umučenie Jeho a kríž do slávy vzkriesenia privedení boli. Skrze tohože Krista, Pána nášeho. Amen.

Jako povstala táto modlitba?

Sv. Bonaventúra roku 1262. napísal všeobecnému shromaždeniu svojich spolurehoľníkov v Píse, aby napomínali ve-

riacich, aby pri večernom zvonení troma zdravasmi ctili veľké tajemstvo vtelenia Syna Božieho. Túto pobožnosť pápež XXII. Ján roku 1318. potvrdil a odpustkami obdaril. Pápež XIII. Benedikt 14. septembra 1724. udelil nasledujúce odpustky: 1., plnomocné odpustky raz v mesiaci — bársktorý deň — jestli sa niekto výšudanú modlitbu až po hviezdičku (*) pri zvonení na úsvite **alebo** na poludnie, **alebo** po západe slnka na kolenách pomodlí. 2. 100 dňové odpustky všetky ostatné dni v roku za každé pomodlenie tej modlitby. V sobotu večer, v nedeľu celý deň, a celú dobu veľkonočnú treba sa túto modlitbu postojačky modliť. 3. Je-li kto prekážaný vážnou príčinou, že nemôže si kľaknúť, alebo na znak zvona pozor dávať, predsi môže tie isté odpustky obsiahnuť, jestli doloží aj tú modlitbu, ktorú sme (*) naznačili. (Lev XIII. 1884.)

Prečo sa máme modliť „Anjel Pána“?

1. Aby sme na vtelenie Syna Božieho pamätali a Bohu za to ďakovali; 2. aby sme si vyprosili materinskú ochranu blahosl. Panny Marie proti všetkým viditeľným a neviditeľným nepriateľom.

Jako sa máme túto modlitbu modliť?

Máme sa ju modliť 1., s *pobožnosťou,* t. j. nemáme ju len jazykom a bez mysli odbavovať, ale so spomienkou a rozjímaním o vtelení Syna Božieho. 2. Máme sa ju modliť úctive i podľa duše, i podľa tela; veď hovoríme ku kráľovnej neba a zeme, ktorú aj archanjel Gabriel tak úctive pozdravil. 3. Máme sa ju modliť s pocitom vďačnosti oproti Synovi Božiemu, ktorý sa z lásky k nám tak hlboko uponížil a k nášmu vykúpeniu udskú prírodu vzal na Seba.

Na deň sedembolastnej Panny Marie.

(V piatok pred Kvetnou nedeľou.)

Cirkev sv. dvakrát v roku slávi pamiatku bolastí matky Božej: dnes a tretiu nedeľu v septembri. Ale tieto dva sviatky sú rozdielne. Dnes si pripomína cirkev sv. výlučne tie muky, ktoré Maria pod krížom cítila pri pohľade na trpiaceho a umierajúceho Syna Svojho. V septembri ale pripomína nám *sedem bolestí Marie,* t. j. sedem najväčších múk, ktoré počas života, umučenia a smrti Syna Svojho a po smrti Jeho pre-

trpela. Preto sú aj modlitby sv. omše a kňazské hodinky pri oboch sviatkoch rozdielne.

Vchod sv. omše. Stály vedľa kríža Ježišovho matka Jeho, a sestra matky Jeho, Maria Kleofášova, a Salome, a Maria Magdalena. Ženo, hľa syn tvoj, pravil Ježiš: a k učeníkovi: ajhľa matka tvoja. (Ján 19. 25. 26.) Sláva Otcu, i Synu, i Duchu Svätému, jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Modlitba cirkevná. Pane Ježiši Kriste! pri ktorého umučení dľa proroctva Simeonovho útlu dušu slávnej Panny a Matky Marie meč bolestí preniknul: udeľ milostive, aby sme, ktorí pamiatku týchto bolestí ctíme, pre slávne zásluhy a na prímluvu všetkých tých svätých, ktorí Tebe verní pod krížom stáli, spasiteľných účinkov utrpenia Tvojho účastní boli. Ktorý žiješ a kraľuješ, atď.

Čítanie *z knihy Judit h. 13., v. 22—25.*

Požehnal ťa Pán v sile Svojej, lebo skrze teba obrátil na vnivoč nepriateľov našich. Požehnaná si ty dcéro od Pána Boha najvyššieho nado všetky ženy na zemi. Nech bude zvelebovaný Pán, ktorý stvoril nebe i zem; že on dnes zvelebil meno tvoje tak, aby tvoja chvála neunikala ľuďom z úst, ktorí pamätliví budú sily Pánovej na veky, za ktorých si nešetrila život svoj, pre úzkosť a súženie svojeho národa, ale odpomohla si úpadu pred tvárou Boha našeho.

Vysvetlenie. Nábožná vdova Judita vystavila sa nebezpečenstvu života a šla do leženia nepriateľa, ktorý obliehal mesto Bethuliu, a usmrtila tam vodcu Holofernesa a tým oslobodila rodné mesto. Tak aj Maria z lásky k ľudu, Synom svojím vykúpenému, nešetrila sa a Syna svojho, ktorý jej nekonečne bol milším, než vlastný život, večnému Otcovi obetovala. Zaslúži tedy — a to ešte vo väčšej miere než Judita, chválu našu, lebo pri smrti Syna svojho svojím spôsobom spoluúčinkovala na premožení diabla.

Po čítaní modlí sa nasledujúca „sequentia“:

1. Stála matka l'utujúca,
pod krížom horko plačúca,
keď na ňom Syn milý pnel.
Ach tej matke prežalostnej,
zarmútenej a l'útostnej
sedmorý meč v srdci tkvel.

2. O jak smutná, sužovaná
bola Matka požehnaná
pre syna jediného.
Jak trúchlila a kvílila,
keď na kríži tam spatrila
muky Syna milého.

3. Kto by horko nezaplakal,
kto by sa tu nenalakal,
vidiac Matku skľúčenú.
Ktože by ju neľutoval,
keď by ju tu spozoroval
so Synom tak strápenú?

4. Pre hriech ľudu bezbožného
vidí trpieť Syna svého,
krv sa prúdiť z jeho žíl.
Vidí, jak tu Syn milený,
dokonáva opustený,
až i ducha vypustil.

5. Matko! studnica milosti,
daj mi kvapku Svej žalosti,
nech tu s Tebou nariekam.
Nech sa srdce moje vznieti
a k Ježišu lásku cíti,
nech sa k nemu utiekam.

6. Svätá Matko! bôľne rany,
ktorými bol obsypaný,
hlboko mi v srdce vtlač.
Tvojho Syna raneného,
za mňa muky trpiaceho —
bolesť so mnou deliť ráč!

7. S Tebou cítim každú bolesť,
čo musel Syn milý Tvoj zniesť,
dokiaľ tuná som živý.
Vedľa kríža s Tebou chcem byť
a nad Kristom slzy cedíť —
toho som žiadostivý.

8. Panno pannien prevznešená,
daj, Ty ku mne naklonená,
nech tiež v bôli rozplývam.
V každej dobe rovný Tebe,
nech smrť Pána nosím v sebe,
rany Jeho spomnievam.

9. Daj, nech cítim Jeho rany,
mocou kríža napájaný
a svätou krvou jeho;
bych večný neskúsil plameň,
skrze Teba nech som chránen
v ten deň súdu Božieho.

10. Kriste! až zo sveta vyjdem.
daj, nech skrz Tvú Matku prídem
k víťazstvu preslávnemu;
a keď telo toto skoná,
daj, nech duša bezúhonná
príde k blahu večnému!

Kedykoľvek tento spev skrúšeným a nábožným srdcom odriekame, získame 100 dňové odpustky.

Evanjelium *sv. Jána h. 19., v. 25—27.*

Za onoho času stály blízko kríža Ježišovho matka jeho a sestra jeho matky Maria Kleofášova, a Maria Magdalena. Keď teda Ježiš uzrel svoju matku a učeníka, ktorého miloval, stáť, riekol svojej matke: Ženo, hľa, syn tvoj! Potom praví učeníkovi: Hľa, matka tvoja! A od tej hodiny vzal ju učeník k sebe.

Vysvetlenie. Len v krátkosti vypráva sv. Ján mučeníctvo Panny Marie, — ktoré v istom ohľade bôľnejšie bolo, než trpenie mučeníkov. Lebo 1., druhí mučeníci znášali *telesné* muky, — Maria ale podstúpila mučeníctvo v srdci svojom, v duši svojej. 2. Druhí mučeníci trpeli, lebo svoj život obetovali, — ale Maria trpela, ponevráč obetovala život syna svojho, ktorý jej tisícráz bol milší, než vlastný život. Tak Maria nielen všetko pretrpela v srdci svojom, čo Ježiš telesne trpel, ale pohľad na Jeho muky ešte väčšie muky pôsobil jej materinskému srdcu, než jakoby ich ona bola mala trpieť. 3. Iní mučeníci útechu a uľavenie svojich múk našli v pomyslení na muky Kristove, — Maria však práve z pohľadu na bolasti

Syna svojho dostávala všetky muky. Čím srdečnejšie, čím viac hľadela na Neho na kríži, tým väčšie bolasti cítila. 4. Aj druhí mučeníci museli často, čo im bolo najmilšie, svojich pokrevných Bohu obetovať, — ale čo bola ich láska oproti láske Marie k Ježišovi? Milovala Ho prirodzenou láskou, jako len najlepšia matka môže milovať najmilšieho syna svojho; a ešte viac Ho milovala láskou nadprirodzenou, jako len najsvätejšia medzi všetkými svätými môže milovať Boha. — A teraz musí Ho ztratiť, musí si Ho dať odtrhnúť od seba a to tak hrozným a bolestným spôsobom. „O vy všetci, ktorí pomimo idete po ceste, pohliadnite a viďte, či je bolesť, jako bolesť moja?!“ — Aj ty, milý kresťane, môžeš podiel brať na týchto bolestiach matky Božej, jestli i ty, jako ona, rozjímaš o mukách Ježiša a k srdcu si vezmeš tie muky, ktoré pre teba podstúpil. Rozjímanie o nich je nepríjemné telesne smýšľajúcemu človekovi, lebo ten radšej myslí na pôžitok, radosti a zábavy. Ale pravý kresťan spolutrpí so Spasiteľom dobrovoľne, kedykoľvek pozorne a nábožne uvažuje muky Krista Pána. A ty, aspoň v tieto posledné dni pôstu, postav sa s Mariou pod kríž a vzbuď v sebe sústrasť nad umučeným Ježišom.

Poučenie o úcte štrnástich svätých pomocníkov.

(Slávi sa na niektorých miestach v dobe veľkonočnej.)

Kresťanstvo vo **všetkých** svojich potrebách prosí matku Božiu, „pomocnicu kresťanov“, o jej mocnú prímluvu u Boha, ale od najstarších časov bolo v obyčaji, že vo **zvláštnych** úzkostiach a nehodách tiež aj k jednotlivým svätým sa utiekalo. Stávalo sa to preto, že ten lebo onen svätý v živote svojom podobnú úzkosť a trápenie podstúpil, alebo poneváč ich legendy vyprávaly, že na konci svojho slávneho, čnostného života prosili Boha, aby mohli v istých potrebách ľuďom pomáhať, alebo konečne, poneváč za živa alebo po smrti v istých potrebách zvláštnymi pomocníkami sa dokázali. Zpomedzi takých svätých behom času zvlášť štrnásti vynikali. Preto ich kresťanský ľud „*štrnástimi pomocníkami*“ nazval. Keď už dlhý čas os obitne boli ctení v jednotlivých naskytnuvších sa potrebách, neskoršie začali ich spoločne — jako nejakú spomáhajúcu spoločnosť — o prímluvu vzývať a tak povstala pobožnosť k 14. sv. po-

mocníkom. — Dľa iných spisovateľov pobožnosť táto povstala následkom zvláštneho zjavenia Božieho, jako na príklad aj pobožnosť sv. Ruženca.

Pobožnosť táto je už viac storočí stará. Už v 13. století bol na pútnickom mieste sv. Margity pri Altöttingu chrám štrnástim pomocníkom zasvätený. Menovite chýrna bola kaplica frankenthálska, vystavená r. 1447. a v nedelu po sv. Jure 1448. posvätená. Od tohoto času do 17. stoletia pobožnosť táto do veľkého rozkvetu prišla. — V starých missáloch — na príklad cistercitov a prämonštrátov — nachádza sa zvláštna omša k úcte 14. pomocníkov; — pápežská stolica dovolila, aby sa vo veľkonočný čas obyčajná sv. omša k úcte „viacerých mučeníkov“ smela čítať. — Vilhelm, knieža a gróf v Hennebergu, založil zvláštný ritiersky rád k úcte 14. pomocníkom, ktorý pápež IV. Sixtus potvrdil roku 1480. — Aj viaceré spolky sa utvorily k ich úcte. — Potreby, v ktorých sa jednotliví z nich na pomoc vzývajú, spisovatelia rozlične udávajú.

Na zreteli majúc cirkevný rok, pamiatka jednotlivých „pomocníkov“ sa v nasledujúce dni slávi:

1. **Sv. Blažej,** 3. februára. (Viď o ňom vyššie.)

2. **Sv. Juraj,** 23. apríla (v Uhorsku 24. apríla). Viď jeho životopis nižšie. *Vzýva sa v pokušení proti viere;* tiež je patrónom a ochrancom kresťanských *vojakov vo válke.*

3. **Sv. Erasmus,** 2. júna. Bol biskupom v Antiochii ku koncu tretieho stoletia, umrel po hroznych mukách, jako slávny mučeník cirkvi. Niektorí píšu o ňom, že mu ukrutný tyran črevá dal vybrať z tela, preto sa vzýva jako pomocník proti *telesným boľastam.*

4. **Sv. Vit,** chlapec, 15. júna, mučenícku smrť podstúpil okolo roku 303. Poneváč v chlapčenskom veku podstúpil smrť, vzýva sa v *detinských chorobách.* Vyobrazuje sa s kotlom.

5. **Sv. Achác,** 22. júna, — pochádzal z Kappadocie, bol udatným vojakom pohanského cisára Maximiána, — mučenícku smrť podstúpil roku 311. Pri svojom umučení cítil najprv veľký strach pred smrteľnými mukami, preto vrúcne prosil Boha o posilnenie, aby tento strach premohol a až do konca zotrval, — a vtedy zavznel hlas s neba: „Achácu, buď dobrej mysli, o nedlho obdržíš odplatu za tvoje muky“. Týmto hlasom posmelený, neohrožene si podložil hlavu pod meč. Vzývajú ho zvlášť v *smrteľných úzkostach* a *smrteľnom boji.* Vyobrazuje sa jako rimský stotník so štítom a práporom.

6. **Sv. Margita,** 20. júla, panna a mučenica z Antiochie (v Pisidii) okolo roku 305. Mnoho musela trpeť nielen od svojho pohanského otca a od sudcu, ale aj od diabla, ktorý sa jej v žaláre v podobe ošklivého draka ukazoval, — ale znakom sv. kríža ho zakaždým odohnala. Preto sa vyobrazuje v ruke s krížom a premoženým drakom pod nohami. Umierajúc, modlila sa k Bohu, aby odvrátil tresty od úbohých hriešnikov, menovite *mor* a *hlad,* preto ju vzývajú proti týmto nehodám, jako i *pri ťažkom pôrode.*

7. **Sv. Krištof,** 25. júla. Vypráva sa o ňom, že bol vysokej postavy a za jeden čas prenášal cez vodu pocestných, poneváč tam žiadneho mostu nebolo. Za odmenu tejto lásky k bližnému zjavil sa mu raz Kristus v podobe malého chlapca a tiež sa mu dal preniesť cez rieku, — a potom sa mu dal poznať. Preto sa volá „Kristoforom", t. j. Kristo-nosičom (skráteno slovensky Krištof), — a aj vyobrazuje sa s malým Ježiškom na rukách a zeleným prútom, — na pamiatku toho, že na prosbu jeho suchý prút do zeme vopchatý na dôkaz pravého náboženstva pred očami pohanov sa rozzelenal. Keď jako mučeník umieral, prosil Boha, aby to miesto, kde telo jeho spočívať bude, zachránil od *ohňa* a *krupobitia,* preto ho proti týmto živelným pohromám o pomoc vzývajú.

8. **Sv. Pantaleon,** 27. júla, lekár a mučeník v štvrtom storočí. Vzývajú ho v rozličných nemociach, zvlášť pri *očných chorobách* a pri *pohryzení alebo poštípaní jedovatých zverov.* Dľa legendy, chlapca, ktorý následkom uštipnutia vretenice zomrel, modlitbou vzkriesil a slepým zrak navracal. Po mnohých mukách bol o bobkový strom priviazaný a sťatý. Na iných obrazoch vidno ho s mečom a lekárskou čašou.

9. **Sv. Cyriak,** 8. augusta, jahen a mučeník okolo r. 309. V živote jeho čítame o dvojnásobnom uzdravení diablom posadlých, preto je pomocníkom proti *posadlosti* a inému *napádaniu a pokúšaniu diabla.* Poneváč v starom veku bol sťatý, vyobrazuje sa, jako staručký jahen s palmou a s mečom v ruke, alebo jako vedie diabla na reťazi.

10. **Sv. Ägid,** 1. septembra, opát v piatom storočí. Pochádzal z kráľovskej rodiny, lež majetky svoje rozdal chudobným a utiahnul sa do samoty, kde ho srnka mliekom svojím kŕmila. Raz poľovníci Wembu, kráľa západných Gótov, verné zviera prenasledovali až k jaskyni svätého; ale on prosil Boha a zviera zostalo nedotknuté. Neskoršie, jako opát, jednému kráľovi Frankov vyprosil milosť, že svoje hriechy úprimne vyznal

a hodné pokánie činil, keď na modlitbu jeho isté okolie zbavené bolo neúrodnosti. Preto ho vzývajú v *biede, v čas choroby dobytku, v neúrodné roky alebo proti hanblivosti pri svätej spovedi.* Vyobrazuje sa jako starec v pustovníckej odevi, alebo jako opát, pri sebe so srnkou alebo jelenicou.

11. **Sv. Euštach,** 20. septembra, vodca pod cisárom Trajanom, zomrel okolo roku 120. smrťou mučeníckou. Narodený a vychovaný bol v pohanstve, ale vždy spravodlive žil dľa hlasu svedomia. Preto ho Boh zázračným spôsobom povolal k viere kresťanskej. Raz na poľovačke prenasledoval jeleňa, a zrazu sa mu zjavil jasný kríž medzi parohami jeleňa a slyšal hlas Ježišov, aby prijal kresťanskú vieru. Euštach poslúchol a dal sa so svojou manželkou a dvoma synami pokrstiť. A tu začínalo sa jeho utrpenie. Musel opustiť vlasť a tiahnuť za more do cudzej zeme. Pritom mu manželku násilne odviedli, dietky mu divé zvery odorvaly. Neskoršie ich zase naleznul a bol s nimi pod cisárom Hadrianom umučený. Pre tie muky, ktoré počas svojej cesty cez more so svojou rodinou podstúpil, ctia ho jako pomocníka *v domácich prevrátených pomeroch manželských, počas povodní a vlnobitia.* Vyobrazuje sa v rimskom veliteľskom obleku, pri ňom jeleň s krížom medzi parohami.

12. **Sv. Dionýs,** 9. októbra, mučeník a biskup vo Francúzsku ku koncu tretieho storočia. Jako biskup s veľkou múdrosťou ohlasoval vieru kresťanskú a mnohých pohanov priviedol k poznaniu Krista. Preto sa zvlášte ctí *v duševných potrebách, v pokušení proti viere a v nespokojnosti svedomia.* Vyobrazuje sa v biskupskom rúchu, s knihou v ruke, na ktorej spočíva hlava s biskupskou mitrou, alebo i jako si vlastnú hlavu v rukách nesie. Vypráva sa totižto o ňom, že po svojom sťatí vzal si hlavu do rúk a zaniesol ju jednej nábožnej žene.

13. **Sv. Katarína,** 25. novembra. (Viď tam jej legendu.) Vzýva sa jako pomocnica tých, ktorí sa *učeniu, štúdiam* venujú, tak tiež jako patrónka šťastnej smrti.

14. **Sv. Barbara,** 4. decembra. (Viď na ten deň jej životopis.) Vzýva sa jako prímluvkyňa, *aby sme nezomreli bez sv. sviatostí.* — Zvlášť vzývajú ju na vzdialených miestach, v horách bývajúci.

Cirkevná modlitba z rimského missála. Bože, ktorý nás každoročnou pamiatkou svätých Tvojich mučeníkov obveseľuješ, udeľ nám láskave, aby sme príkladom ich vzplanuli, ktorých zásluhám sa tešíme. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Modlitba zo starého missála z roku 1490: Všemohúci a milosrdný Bože! Ty si Svojich vyvolených svätých Juraja, Blažeja, Erasma, Pantaleona, Víta, Krištofa, Cyriaka, Acháca, Euštacha, Ägidia, Margitu, Barbaru a Katarinu zvláštnymi prednosťami ozdobil, aby všetci, ktorí v potrebách svojich ich pomoc vzývajú, dľa milosti Tvojho zaslúbenia skutočne vyslyšaní boli. Prosíme Ťa, udeľ nám odpustenie hriechov, osloboď nás pre ich zásluhy od každého protivenstva a vyslyš láskave prosby naše. Skrze Ježiša Krista, Pána našeho. Amen.

Sviatok ochrany sv. Jozefa.

(V tretiu nedeľu po Veľkej noci.)

Na mnohých miestach svätil sa tento sviatok už za časov pápeža XIV. Benedikta, — ale len IX. Pius (10. septembra 1847) ustanovil ho pre celú cirkev a prikázal ho svätiť tretiu nedeľu po Veľkej noci a dňa 8. decembra 1870. vyvolil svätého Jozefa za ochrancu celej katolíckej cirkvi. V pápežskom obežníku hovorí, že stalo sa to 1., pre veľkú hodnosť tohoto svätého; 2, pre jeho moc u Boha; 3., pre mnohé prenasledovania a utrpenia cirkvi sv. za našich časov, kde cirkev svätá zvláštnej ochrany a pomoci potrebuje, ktorú úfa získať na mocnú prímluvu sv. Jozefa; 4, ponevádž biskupi celého sveta prosili pápeža, aby vyvolil sv. Jozefa za ochrancu, patróna cirkvi.

Vchod sv. omše. „Pomocník a ochranca náš je Pán: v Ňom sa bude veseliť srdce naše a v Jeho sv. mene sme dúfali. Alleluja, alleluja!“ (32. Žalm 20. 21.) „Ktorý spravuješ Izraela, hľaď: ktorý vedieš Jozefa, jako ovcu.“ (79. Žalm 1.) Sláva Otcu, i Synu, i Duchu sv., jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Modlitba cirkevná. Bože, ktorý si v nevýslovnej prozreteľnosti Svojej sv. Jozefa za ženícha Rodičky Svojej vyvoliť ráčil: daj, prosíme Ťa; aby sme, ktorého za ochrancu ctíme na zemi, za orodovníka mať zaslúžili v nebesiach. Ktorý žiješ a kraľuješ atď.

Čítanie *z prvej knihy Mojžišovej h. 49., v. 22—26.*

Syn podrastajúci Jozef, syn podrastajúci a ľúbezného pohľadu; dcéry behaly sem i tam po múre. Ale rozhorčili ho, a vadili sa s ním, a závideli mu tí, čo majú strely. Lučište

jeho spočívalo na Silnom; a väzby ramien a rúk jeho rozuzlené sú rukama mocného nad Jakubom. Ztade vyšiel pastier, kameň Izraelský. Boh otca tvojeho bude ti Spomocníkom a Všemohúci požehná ťa požehnaním nebeským s hora, požehnaním priepasti zdola, požehnaním prsú a materského života. Požehnanie otca tvojeho utvrdené je požehnaním jeho otcov, dokiaľ neprijde túžba odvečných vŕškov. Nech ono prijde na hlavu Jozefovu a na vrch hlavy Nazarejského (to jest Bohu posväteného) medzi bratmi svojimi.

Vysvetlenie. Tieto slová povedal patriarcha Jozef na smrteľnej posteli svojmu synovi Jozefovi. V prvej čiastke líči Jakub prednosti syna svojho, stíhanie so strany bratov, a jeho oslobodenie zo žalára mocou Božou. V druhej čiatke prorockými slovami udeľuje požehnanie Jozefovi a jeho potomkom. Svätý učitelia v mnohých poťahoch v tomto synovi Jakuba vidia predobraz sv. Jozefa a porovnávajú oboch čnosti a prednosti. Tak sv. Bernard sienský píše: „Máš vedieť, že sv. Jozef nielen meno obdržal toho veľkého Jozefa do Egypta predaného, ale obsiahnul aj jeho čistotu a obdržal jeho nevinnosť a milosť Lebo ten Jozef, ktorý pre závisť bratov svojich predaný a do Egypta odvedený bol, predobrazoval zapredanie Krista Pána; tento Jozef, pred záviscou Herodesa utekajúc, zaniesol Krista do Egypta. Ten zadržal vernosť oproti pánovi svojmu a nechcel hrešiť s manželkou jeho; — tento, dobre vediac, že pani jeho, matka pána jeho, je panna, verne ju ochraňoval v čistote. Tomu udelené bolo porozumenie snov; tomuto udelená bola známosť a podiel nebeských tajemství. Ten nie pre seba zadržal zbožie, ale ochránil pre celý ľud; tomuto k ochrane sverený bol živý chlieb s nebies pre neho a pre celý svet. Niet pochybnosti, že tento Jozef bol muž dobrý a verný, poneváč Pán ho ustanovil za útechu matke Svojej, za pestúna tela Svojho a konečne za verného pomocníka na velkom diele vykúpenia".

Evanjelium *sv. Lukáša h. 3., v. 21—23.*

Za onoho času stalo sa, že keď všetok ľud dával sa krstiť, i Ježiš bol pokrstený, a keď sa modlil, otvorilo sa nebo, a Duch Svätý sostúpil v telesnej podobe čo holubica naňho a hlas s neba zavznel: Ty si milovaný Syn môj, v tebe sa mi zaľúbilo! A Ježiš začínal mať asi tridsať rokov, jako bol domnele považovaný za syna Jozefovho.

Kto držal Ježiša za Syna Jozefovho?

Sv. Augustín odpovedá: „Ačkoľvek Jozef len od tých bol považovaný za otca Kristovho, ktorí nepoznali Božstvo Krista Pána a Jeho zázračné počatie, predsa *názov „otec Krista“* obdržal nielen od týchto, ale aj od evanjelistu a aj od blahoslavenej Panny. Lebo Maria praví (u Lukáša): **„Tvoj otec** a ja sme Ťa s bolesťou hľadali“. A aj evanjelista sám hovorí: „A *otec* jeho a matka divili sa tomu, čo sa hovorilo“.

A prečo predsi nazýva sa otcom Kristovým, keďže Kristus od neho nepochádzal?

Nazýva sa otcom Kristovým 1., lebo bol zákonitým manželom Marie, z ktorej sa Kristus narodil; 2., ponevádž následkom lásky manželskej medzi ním a Mariou panovala medzi nimi aj spoločnosť vlastníctva, a preto dieťa Marie i Jozefovi prináležalo; 3., ponevádž jako manžela Marie ozdobil ho Boh otcovskou mocou a vážnosťou oproti Kristovi; 4., ponevádž skutočnou otcovskou láskou a pečlivosťou choval sa oproti Ježišovi.

Poučenie o dôvere v mocnú prímluvu sv. Jozefa.

Sv. Alfonz ligourský píše: „Čím väčšia je svätosť jedného človeka, a preto čím vyššie stojí v láske Božej, tým väčšou dôverou obraciame sa k nemu, a tým istejší sme si jeho prímluvy a ochrany. Preto pravoverní kresťani v každom čase s tou najväčšou dôverou utiekali sa k sv. Jozefovi. Úplným právom si mysleli: komu Boh tak vznešený úrad a toľkú hodnosť sveril, ten dozaista vysoký stupeň svätosti obdržal. Bol-li však Jozef toľkej svätosti a tak plný zásluh, aj v nebesiach musí byť veľmi veľká sláva jeho; lebo tam sa každému odpláca dľa zásluh jeho. Smieme tedy i my takú dôveru skladať v moc prímluvy sv. Jozefa, lebo sme presvedčení: Boh tomuto svätému pestúnovi neodopre, čokolvek by pre svojich ochrancov prosil“.

Sv. Bernardin sienský píše: „S istotou môžme veriť, že Ježiš neodopre Jozefovi tú dôveru a ochotnosť v nebi, ktorú mu už tu na zemi preukazoval. Keď poslušný bol Jozefovi na zemi, zaiste neodopre mu žiadnu prosbu v nebi. Keď otec syna svojho o niečo prosí, táto prosba je rovná rozkazu“.

Sv. Tomáš akvinský takto hovorí k veci: „Sv. Jozefovi popriate bolo, aby nám v každej správnej záležitosti a v každej

úzkosti pomáhal, a všetkých, ktorí ho o prímluvu prosia, ochraňoval; *on je všeobecným pomocníkom!* K nemu majú sa (v potrebách) obracať kňazia, aby sa vždy s väčšou úctou a čistotou blížili k Boho-človeku; majú si ho voliť za ochrancu manželia, aby v svornosti a vernosti živí boli; jeho majú vzývať mládenci a panny, aby sa v čistote udržali; jeho majú prosiť panstvá, aby svojim podriadeným múdre rozkazovali, a služobní, aby sa učili poslúchať; u neho majú útočiste hľadať núdzni, aby osud svoj s odovzdaním znášali, — predovšetkým ale nemocní a umierajúci, aby v pokoji Ježiša usnuli".

Konečne *sv. Terezia* vyznáva: „Nepamätám sa, že by svätého Jozefa bola o niečo prosila, čo by mi on nebol vyprosil. To isté aj iné osoby zkúsily, ktorým som radila, aby sa sv. Jozefovi porúčaly".

Či by ťa tieto slová nepohly, aby si sv. Jozefa každý deň ctil a aby si sa k nemu v každej telesnej a duševnej potrebe, zvlášť v hodinu smrti utiekal? — Aby si si ale jeho prímluvu zabezpečil, usiluj sa podľa príkladu jeho „*spravodlive*", to jest vo všetkom dľa ľúbosti Božej žiť a konať.

Modlitba a obetovanie sa sv. Jozefovi, jako patrónovi cirkvi.

O preslávny svätý Jozefe, od Boha vyvolený za pestúna Ježiša Krista, za najčistotnejšieho manžela vždy nepoškvrnenej Panny, Marie a za hlavu svätej Rodiny! ktorý si preto aj od námestníka Kristovho vyvolený bol za ochrancu a patróna cirkvi Ježišom založenej: s najväčšou dôverou utiekam sa k tebe v túto hodinu za celú bojujúcu cirkev. Ochraňuj zvláštnym spôsobom svojou skutočne otcovskou láskou nášho svätého otca, pápeža, a všetkých biskupov a kňazov, ktorí sú so svätou stolicou sjednotení. Buď ochrancom všetkých tých, ktorí medzi úzkosťami a nehodami tohoto života na spasení duší pracujú, a priveď všetky národy zeme k poučlivému podrobeniu sa cirkvi sv., ktorá je pre všetkých potrebným prostriedkom k dosiahnutiu večného spasenia.

Učiň ma tedy hodným, najdrahší sv. Jozefe, k prijatiu obety, ktorou sa sám seba obetujem. Celkom sa ti obetujem, aby si stále bol mojím otcom, ochrancom a vodcom po ceste spasenia. Vypros mi veľkú čistotu srdca, a horlivú lásku k duševnému životu. Učiň, aby všetky moje skutky — dľa tvojho príkladu — k väčšej sláve Božej smerovaly, v sjednotení

s Božským srdcom Ježiša, s nepoškvrneným srdcom Marie a s tebou. Konečne oroduj za mňa, aby som účastný bol toho pokoja a radostí, ktoré si ty pri svätej smrti svojej zakúsil. Amen.

(300 dní odpustky raz cez deň. XIII. Lev, 18. júla 1885.)

Na deň sv. Vojtecha (Adalberta).

(23. apríla.)

(Z „Nábožných výlevov".)

Sv. Vojtech, toľko čo *útecha vojska*, preto že otec z neho chcel mať vojaka, vedúc vojnu proti modlám, narodil sa v Česku z rodičov vznešených, bohatých a šľachetných roku 956. Otec jeho, menom *Slavník*, zastával vznešené úrady a bol veľmi bohatý, pritom spravedlivý, štedrý a preto od všetkých vysokovážený; matka *Strezislava* bola veľmi bohabojná a dobročinná, ktorú preto ľud nazýval *matkou sirôt a opustených a sestrou vdov a cudzích.* Mali sedem synov: *Vojtecha, Sobebora, Spitimíra, Pobraslava, Poraja, Časlava a Radima.* Prví a poslední vstúpili do stavu kňazského, ostatní zostali v svete svetskom.

V detinstve svojom upadol Vojtech *do ťažkej nemoci.* Keď už ľudská pomoc nič neosožila, hľadali rodičia *útočište pri Rodičke Božej*, a položili ho na oltár; sľúbili Bohu, že ak vyzdravie, vychovajú ho k duchovnému stavu. A vyzdravel. Základ k bohabojnému životu a k vedeckému umeniu obdržal sv. Vojtech v otcovskom dome. Prvý jeho učiteľ bol *Radla*, ktorý bol potom i jeho sprievodcom na cestách apoštolských. Pre ďalšie vzdelanie vo vedách poslali ho rodičia do *Devina* (Magdeburgu), kde sa desať rokov učil pod dozorom tamejšieho *arcibiskupa Adalberta*, ktorý si mladého Čecha tak zamiloval, že ho svojím menom Adalbertom nazýval, a preto sa Vojtech u Nemcov *Adalbertom* menuje; avšak sám Vojtech zostával predsa len Vojtechom, trebárs ho v cudzine menovali Adalbertom, a *Česi, Slováci a iní Slovania ho odjakživa ináčej nemenovali, iba jeho vlastným krstným menom* **Vojtechom.**

Teda Adalbert a Vojtech sú *dve rozličné mená v jednej osobe:* nasledovne toto nie je preklad tamtoho, jako niektorí chybne myslia.

Vojtech z učenia a z vysokých škôl navrátiv sa domov roku 981, vstúpil do stavu duchovného. Po smrti *Ditmara* vyvolený bol jednohlasne za **pražského biskupa.** On túto

hodnosť nechcel prijať preto, že bol mladý a neskúsený; lež na všeobecnú žiadosť predsa ju prijal. Keď sa blížil ku Prahe, na znak svojej hlbokej poníženosti vyzul si obuv a *bosýma nohama* vstúpil do slávneho mesta. Potom prehliadal celé biskupstvo, a nasledujúceho roku *984 šiel do Uhorska*, kde, najmä v Ostrihome, *mnohých Uhrov z pohanstva na vieru Kristovu obrátil*, medzi inými i *Štefana*, novonarodeného syna vojvodu Gejzu, neskôr prvého kráľa uhorského pokrstil (dľa niektorých dejepiscov len obirmoval). Odtiaľ dľa niektorých dejepiscov odobral sa do *Krakova* a ztade sa vrátil do Prahy. Bol veľmi pobožný, horlivý a dobročinný. *Pri jeho stole sedávalo každodenne 12 chudobných. Dôchodky svoje na 4 čiastky rozdelil: jeden* diel obetoval na nové chrámy a oltáre, *druhý* na kňazstvo a učiteľov, *tretí* chudobným a *štvrtý* sebe.

Poneváč ale Česi poslúchať ho nechceli, odobral sa do Ríma s povolením pápeža (r. 988) a stal sa **reholníkom** (mníchom) v obľúbenej vtedy reholi sv. Benedika. Keď ale Česi zase za ním zatúžili (r. 993), poslali *vyslanstvo* do Ríma, aby im ho sv. otec do Čiech poslal. To sa aj stalo; avšak vyprosil sebe Vojtech u sv. otca, aby, jestli ho ani teraz neposlúchnu, zase čo misionár zo svojej vlasti odísť smel.

Vzav so sebou do kráľovstva českého *prvých Benediktínov*, ktorí sa usadili *v Breznove*, na krýdlach túžby náhlil sa k milému svojmu rodisku. Keď na hranici s *jedného vrchu* uzreli českú vlasť, padli pobožní reholníci na zem a bozkávali ju s plesaním a plačom radostným (r. 966). Nato *odkázal* svojim krajanom: Či ho chcú mať za svojho pastiera a či ho chcú vo všetkom poslúchať? Na toto, bojac sa prísnych poriadkov, odkázali mu: že aby ten prísny mravokárateľ zostal tâm, kde je, — *že ho nechcú*. I zaradoval sa sv. Vojtech, že je oslobodený od sv. povinnosti k rodu milému, a keď aj to počul, že Česi *jeho bratov pobili*, hrady spálili a poplienili, odišiel ako **missionár** *do Poľska* a odtiaľ *do Pruska* so svojím bratom *Radimom* a kňazom *Benedikom*.

Poľský kráľ Boleslav dal mu na cestu 30 ozbrojených vojakov, ktorých on ale onedlho zpiatky poslal. I ohlasoval po mestách a dedinách evanjelium, čím pohanských kňazov proti sebe popúdil. Raz nenazdajky vkročil na pole, pohanom posvätné, kde teraz stojí mesto Tišhausen u Kráľovca (Romové). Tu modliaceho sa Vojtecha *pohanský kňaz najprv kopiou prebodol, ostatní ale ho šípami postrieľali a zavraždili*. To stalo sa dňa 23. apríla 997.

Jako za živa, tak i po smrti Vojtech bol mnohými zázrakami oslávevený: a preto ho aj **hneď po smrti** Slovania a Nemci bez rozdielu jako **Svätého ctiť** počali. *Otto III.*, cisár, hneď na chýr jeho smrti *putoval* z Talianskej do Gdánska k hrobu jeho, a síce sedem míl zeme od tohoto mesta peší a bosýma nohama a vykonal u jeho hrobu svoju pobožnosť, obetoval drahé dary v zlate a striebre a vystavil mu ku cti *oltár*, vzal potom so sebou do Ríma od kráľa poľského Boleslava darované *jedno rameno* z tela sv. Vojtecha, jako drahú relikviu.

Sv. Štefan, prvý kráľ uhorsky, dal v Ostrihome k jeho cti vystaviť *veľkolepý chrám* r. 1000. **Jeho úcta** po celom katolíckom svete rýchle sa šírila a šíri sa ešte i teraz aj rozličnými ústavmi a spolkami pod menom sv. Vojtecha. Takýto spolok: **„Spolok sv. Vojtecha (Adalberta)“** so sídlom v **Trnave v prešporskej stolici** i my katolícki Slováci od roku 1870 máme. Tento spolok vydáva dobré katolícke knihy a údom jeho môže byť bárskto, kto každoročne pošle správe spolku 1 zl. 20 kr., čili 2 koruny 40 halierov alebo na celý život 20 korún. Za tento členovský príspevok každý úd „Spolku sv. Vojtecha“ dostáva ročite jeden veľký a obsahom bohatý kalendár a krem toho 2—3 náboženské knihy. V Amerike žijúci katolíci nech odrazu viacerí složia členovské príspevky, nech k tomu priložia aj na dopravu (porto) kníh a nech udajú adressu, na koho tie knihy a kalendáre majú byť odoslané. Spolok tento kvitne a zaslúži, aby každá slovenská katolícka rodina bola jeho údom. Slováci-katolíci! podporujte tento jediný katolícky spolok, ktorý vydáva slovenské náboženské knihy a hromadne pristupujte za členov! Menovite tí, ktorí vracajú sa do starého kraja, nech svojim rodinám urobia tú vyššiu duševnú radosť, že sa prihlásia za členov tohoto spolku. Veru v žiadnej slovenskej katolíckej rodine nemaly by chybeť knihy *„Spolku sv. Vojtecha“*. (Adressa: Trnava; maďarsky: Nagyszombat, Pozsonymegye.)

Vchod sv. omše obsahuje prosbu bohabojného človeka, ktorý všetku nádej svoju v Boha skladá: „Chránil si ma, Bože, od shromaždenia bezbožníkov, alleluja! od množstva páchajúcich neprávosť, alleluja, alleluja! (63. Žalm 3.) „Vyslyš, Bože, modlitbu moju, keď Ťa prosím, vytrhni dušu moju od strachu nepriateľa.“ (63. Žalm 1.) Sláva Otcu, i Synu, i Duchu Svätému, jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Modlitba cirkevná. Všemohúci, večný Bože, ktorý si dnešného dňa blahoslaveného Vojtecha, mučeníka Svojho a biskupa, zásluhou jeho umučenia k Svojim svätým pridružiť ráčil: daj, prosíme, aby sme nasledujúc jeho príklady, do večnej vlasti sa dostali. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *z listu sv. Jakuba h. 1., v. 2—12.*

Najmilejší! Pokladajte si za najväčšiu radosť, keď upadáte v rozličné pokušenia, a znajte, že zkúšku vašej viery tvorí trpezlivosť; a trpezlivosť má skutok dokonalý: tak aby ste boli dokonalí a cele čnostní, nemajúc nedostatku v ničom. Jestli však kto z vás potrebuje múdrosti, nech si ju prosí od Boha, ktorý dáva hojne všetkým, ani neomlúva: a bude mu ona daná. Ale nech prosí s vierou nič nepochybujúc, lebo kto pochybuje, podobá sa vlne morskej, ktorá býva vetrom hnaná a sem-tam metaná. Taký teda človek nech sa nedomnieva, že dostane niečo od Pána. Muž dvojakej mysli je nestály pri všetkých svojich cestách. Ponížený však brat nech sa chlúbi svojím povýšením a bohatý zas ponížením svojím; lebo sa on pominie jako trávny kvietok: vyšlo slnce s horúčosťou a tráva uschýna a kvet jej odpadáva a krása podoby jej hynie: tak i boháč uvädne na svojich cestách. Blahoslavený muž, ktorý znáša pokušenie; lebo, keď bude vyzkúsený, dosiahne korunu života, ktorú prisľúbil Boh tým, čo ho milujú.

Vysvetlenie. Sv. Jakub v tomto čítaní nás poučuje, že nemáme a nesmieme reptať pre tie neresti, trápenia, bolasti a úzkosti, ktoré v tomto živote aj najlepších ľudí stíhajú. Nehody a kríže pochádzajú od Boha, ktorý tieže k vyskúmaniu našej stálosti a vernosti dopúšťa na nás. Je to tedy pečlivosťou Božou o nás, ktorou nás, dietky Svoje, vyhľadáva a preto radšej radosťou má zaplesať srdce naše, než by sme reptali. Najmilšou Bohu a nám najužitočnejšou čnosťou je trpezlivosť. A k tejto nám dáva Boh príležitosti, keď nás navštevuje. V úzkosti aj bezbožník obráti sa k Bohu a z toho vidíme, a aj nevedomí, telesnosti a žiadosťam žijúci ľudia môžu nahliadnuť, jak potrebné sú nehody a ešte viac trpezlivosť v nich. Všetko pochádza od Boha a len On nám môže dať, čo potrebujeme a Boh nám to aj udelí, jestli Ho o to s dôverou a pokorne prosíme. Opravdive múdry človek nahliada spasiteľný cieľ každodenných krížov a pritom len vzrastá jeho viera a dôvera v Boha. Poneváč ale mnohým chybí takáto múdrosť života, preto sú nespokojní a netrpezliví. A táto múdrosť tak

môže chýbať aj tomu najväčšiemu svetskému učencovi, jako oplývať môže ňou pokorný a jednoduchý kresťan. Múdrosť táto je neoceniteľným pokladom života nášho, lebo ona je pevným základom našej spokojnosti a zemskej blaženosti, jako prvou podmienkou k obsiahnutiu života večného. — O tento vzácny dar Boží musíme Boha často prosiť, — a On ochotne ho dá tým, ktorý si tento dar vedia ceniť, ktorí ho do srdca prijímajú a tam zachovávajú. Boh je najláskavejším Otcom človečenstva, ktorý opravdivé dobrá štedre a dobrovoľne dáva synom Svojim, a tak ani tento veľký dar nám neodopre, jestli nás za hodných uzná k jeho prijatiu. Preto nazýva sv. apoštol blaženými tých, ktorí trápenia Bohom na nich soslaté trpezlive znášajú. Takýto človek dobre vydrží zkúšku, ktorej ho Boh podrobil, lebo opravdivú nábožnosť svoju v ťažkostiach dokázal a opravdivú blaženosť obsiahol: Boh ho obdaril korunou života. (Srov. poučenie na prvú nedeľu pôstnu.)

Prečo nemôže pochybujúci nič obsiahnuť od Boha?

Lebo pochybovanie, klátivosť vo viere sú už sami v sebe hriechom. Pochybovaním preukazujeme nedôveru oproti Bohu, v pochybnosť berieme pravdomluvnosť Božiu a falošnou prosbou utiekame sa k Nemu. Pochybujúci pochybovaním svojím neverí zaslúbeniu Božiemu, že Boh všeliake milosti udelí tým, ktorí sa k Nemu pravým srdcom utiekajú, — a tým sa dopúšťa ťažkého hriechu proti Bohu. A novým hriechom kto by mohol obdržať tú najväčšiu milosť od Boha: múdrosť života?

Koho nazývame **„mužom dvojakej mysli“?**

Ktorý sám so sebou súc nespokojný ani oproti Bohu, ani bližnému nemôže byť úprimným. Takýto človek neblíži sa k Bohu úprimným srdcom, úprimnou poníženou prosbou, — neprosí od Boha múdrosť života s tým pevným predsavzatím, jako by na budúce život svoj skutočne dľa nej chcel usporiadať, ale nútený okamžitou potrebou, núdzou: — len dočasne chce vstúpiť do služby Božej, len z biedy sa chce vyslobodiť, aby napozatým ďalej mohol pokračovať v svojom hriešnom živote. Takýto človek dvom pánom slúži, ale Kristus Pán hovorí: „Nikto nemôže dvom pánom slúžiť, poneváč lebo bude jedného milovať a druhého nenávidieť, alebo jednoho znesie a druhého opovrhne“. (Mat. 6. 24.) Aj tí ľudia sú v srdci svojom rozdvojení a sťaby dvojakej mysli, ktorí v jednom okamžení

zdanlive vrúcne sa modlia k Bohu, v druhom okamžení zase repcú proti Nemu, zlorečia a rúhajú sa Mu. O takýchto hovorí sv. Jakub: „*Zdáliž žriedlo tým istým otvorom vypúšťa aj sladkú aj horkú vodu?*“ „*Zdáliž fík môže rodiť hrozno, alebo vinič fíky? Tak ani slaný prameň nemôže vydávať sladkú vodu.*“ (3. 11—12.) Trpké výbuchy týchto ľudí len to dokazujú, že aj ich srdce je trpké, a že len na okamženie môže vyvierať z neho cit bohumilý.

Čo znamenajú tie slová: **„Ponížený brat nech sa chlúbi svojím povýšením a bohatý zas ponížením svojím“?**

Aby chudobnejší, utlačený a s biedou zápasiaci kresťan, ktorého apoštol bratom svojím nazýva, tešil sa tou slávou a povýšením, ktorým ho niekdy Boh za jeho trpezlivosť vyznačí. Bohatý však, ktorého milosť Božia hodnosťami, mocou a zemskými statkami obdarila, aby sa nespoliehal, — aby nádej svoju neskladal v pominuteľných statkoch, ale v duchovnej chudobe a poníženosti kresťanskej. Len tak pozná nestálosť zemských statkov, ktoré nikoho oblažiť nemôžu. Z dočasných statkov musíme počet vydávať, a to tým prísnejší, čím v hojnejšej miere sme ich obdržali.

Prečo pripodobňuje sv. Jakub bohatého kvetu trávy, ktorý rýchlo odpaduje?

Poneváč zemské statky tak rýchle vychádzajú na vnivoč, jako kvet trávy a jasot sveta pominie, jako útly, krehký kvet uvädne, ztratí krásu svoju a uschne. Zemské statky tisícim nebezpečenstvám sú vystavené. Bohatstvo, jako kvet, len na barvu je pekné, ale opravdivého, vnútorného pôžitku, spokojnosti, a blaženosti poskytnúť nemôže. Kvet a bohatsvo sú ešte nie ovocím. Na chvíľu lahodí oku obidvoje, ale nasycovať môže len ovocie. Ten tedy, kto svetskými statkami oplýva, nech tieže nepovažuje za prostriedky rozkoší, za púhy skvost márnosti; nech nedopustí, aby v kvete zvädly, odpadaly, ale nech dochová z nich ovocie dobrými, bohumilými skutkami. Bude-li tak činiť, jestli tak použije zemské statky, ktoré sa mu za podiel dostaly, už tu na zemi si zadováži sladké ovocie pokojného svedomia a Božských čností, a vo večnosti môže úfať istú žatvu a oberačku večných radostí.

Sv. evanjelium viď v Prídavku po č. III.

Na deň sv. Juraja mučeníka.

(23. apríla; v Uhorsku 24. apríla.)

Sv. Juraj sa narodil v Kappadocii v treťom storočí za panovania cisára Diokleciána. Diokleciánsi ho veľmi obľúbil, a kým sa nazdával, že je pohanom, na vysoké hodnosti ho povýšil. Ale keď Diokleciánzačal kresťanov prenasledovať, sv. Jur sa dobrovoľne zriekol svojej hodnosti a nehľadiac na osud svoj, povstal na obranu svojej viery a svojich spoluveriacich. Neohrožene a smele robil cisárovi výčitky pre jeho bezbožnosť, nespravodlivosť a prenasledovanie kresťanov. Nepodvratnými dôkazami dokázal cisárovi a celej rade márnosť modál a bezbožnosť pohanskej viery. Nato ho Dioklecian uvrhol do žalára a poneváč ani úlisnými rečami, ani sľubami, ani hrozbami nedal sa sklátiť vo viere, po hroznýchmukách dal ho stať, — dľa hodnoverných prameňov 23. apríla r. 303. — Jeho úcta sa hneď rozšírila po celom kresťanstve. Na východe menovali ho *„veľkým mučeníkom“*, a patrí medzi patrónov Uhorska, na jehožto meno pomenované je viac mestečiek a dedín, a mnohé chrámy sú k úcte jeho vystavené.

Vyobrazuje sa zväčša na koni s premoženým drakom pod nohami, v jednej ruke držiac biely prápor červeným krížom ozdobený.

Vchod sv. omše a evanjelium v Prídavku pod č. III.

Sv. čítanie tamže pod č. II.

Cirkevná modlitba. Bože, ktorý nás zásluhami a prímluvou sv. Jura obveseľuješ: popraj nám milostive, aby, ktorí skrze neho žiadame dobrodenia Tvoje, darom Tvojej milosti sme ich obdržali. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Na deň sv. Marka evanjelistu.

(25. apríla.)

Marek — úplným menom Ján Marek (Sk. ap. 12. 12.) — bol synom istej Marie jeruzalemskej, v ktorejžto dome apoštoli sa častejšie schádzali. Tak sa zdá, že v kresťanskej viere svätý Peter mu bol učiteľom, ktorý ho synom svojím menuje. (I. Pet. 5. 13.) Neskoršie sprevádzal Pavla a svojho príbuzného, Barnabáša po cestách (Sk. ap. 12. 25.; 13. 5., a 15. 39.), — a u sv. Pavla aj počas väzenia sa zdržoval. (Kol. 4. 10.,

II. Tim. 4. 11.) Tak sa zdá, v Ríme vstúpil do bližšieho styku aj so sv. Petrom, ktorý vtedy tiež tam bol s Pavlom, a pravdepodobne pod vplyvom sv. Petra napísal evanjelium, ktoré sa po ňom menuje, — preto sa sv. Marek aj tlumačom, vykladačom sv. Petra nazýva. O druhých okolnostiach života jeho nič nevieme. Sv. Hieronym, sv. Euseb, taktiež grécke a latinské soznamy mučeníkov svedčia o tom, že v Alexandrii zomrel mučenickou smrťou. Cirkev sv. Marka ctí jako patróna proti náhlej smrti bez spovedi a prímania. — Vyobrazuje sa s levom, ktorý znamená vysokú hodnosť Pána Ježiša, alebo púšť, poneváč sv. evanjelium kázaním sv. Jána na púšti začína, o ktorom hovorí: „hlas volajúceho na púšti!“

Vchod omše sv. jako na deň sv. Vojtecha.

Modlitba cirkevná. Bože, ktorý si sv. Marka, evanjelistu Svojho, milosťou hlásania evanjelia povzniesol: udeľ, prosíme Ťa, aby sme aj poučením jeho ustavične prospievali, aj prímluvou jeho chránení boli. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Sv. čítanie to isté, čo na deň sv. Matúša.

Evanjelium *sv. Lukáša h. 10., v. 1—9.*

Za onoho času ustanovil Pán ešte iných dva a sedemdesiatich; i posielal ich po dvoch pred sebou do každého mesta i miesta, kam chcel prijsť sám. A pravil im: Žatva je síce veliká, ale robotníkov málo. Proste teda Pána žatvy, aby poslal robotníkov k žatve svojej. Iďte! Hľa, ja posielam vás jako baránkov medzi vlkov. Nenosievajte mešec, ani kapsu, ani obuv; a nepozdravujte nikoho na ceste. Kamkoľvek vojdete do domu, najprv rieknite: Pokoj tomuto domu! A keď tam bude syn pokoja, vtedy pokoj váš odpočinie na ňom; a keď ináč, navráti sa (pokoj) k vám. A zostaňte v tom samom dome, jedzte a pite, čo je u nich, lebo robotník je hoden pláce svojej. Nechoďte z domu do domu. A do ktoréhokoľvek mesta prijdete a prijmú vás, jedzte, čo vám predložia. A uzdravujte nemocných, ktorí sú v ňom, a rieknite im: Kráľovstvo Božie priblížilo sa k vám!

Krátke poučenie o žehnaní ozimín.

O prôvodoch vo všeobecnosti, o ich pôvode, o úžitku a cieli hovorili sme už v prvej čiastke tohoto diela. Tam sme spomenuli v krátkosti aj prôvod na deň sv. Marka, čo ešte tu nasledujúcim poučením doplníme:

Pri dnešnom prôvode prosíme o požehnanie Božie na naše role, vinice, slovom na všetky úrody. Vrúcne Ho prosíme, aby ochránil naše úrody proti všetkým nehodám, aby im Svojou všemohúcnosťou dal vzrastu, aby ich rozmnožil. A pri vrúcnej modlitbe svojej pokorne pamätáme aj na napomenutie apoštola, že „ani ten nie je nič, čo sadí, ani ten, čo polieva, ale ktorý dáva vzrastu: Boh!“ (I. Kor. 3. 7.) Nič tak nevzbudí v nás pocit závislosti od Boha, nič tak nevzbudí v srdci našom potrebu nádeje a dôvery v Boha, nič tak jasne nedokazuje márnosť nášho unúvania a ustávania bez požehnania Božieho, jako pohľad na prácu a živobytie roľníkov. Veď ten celkom a výlučne závisí od počasia, tedy od prozretelnosti Božej. Preto múdrosť Božia aj prvým rodičom našim a najväčšej čiastke človečenstva roľníctvo ustanovila za spôsob živobytia. Medzi všetkými prácami a zamestnaním toto nás najmohutnejšie upomína na nebesia, ktoré bdejú nad nami, ktoré nás trescú a odmeňujú, ktoré nás každodenne prinucujú, aby sme sa utiekali k Bohu a na spasení svojom pracovali. Uznajme spasiteľný cieľ tohto otcovského, láskavého, múdreho nariadenia Božieho a volajme s Dávidom: „Oči všetkých v Tebe dúfajú, Pane, a Ty im dávaš pokrm v čas príhodný. Otváraš ruku Svoju a naplňuješ každého živočícha Svojím požehnaním“. (144. Žalm 15.) Dobrý kresťan sa tedy celkom spoľahne na Boha a medzi všetkými premenami času zostáva nepohnutým a neohroženým. V čas navštívenia neklesá dôvera jeho, lebo pevne verí v spravodlivosť, lásku a milosť Božiu. „Kde je núdza najvyššia, tam je pomoc Božia najbližšia“. Boh neopustí tých, ktorí k Nemu o pomoc volajú, ale vyslyší ich modlitby a vyslobodí ich. „Zachová Pán všetkých, ktorí Ho milujú, a zavrhne každého hriešnika.“ (144. Žalm 17.) — Modlitby pri dnešnej processii nebývajú síce všade jednaké, ale primerane svojmu vznešenému cieľu v podstate sa srovnávajú. Slová modlitby môžu byť jakékoľvek, ale smysel ich je ten istý, vzbudzuje veriacich k dôvere, k vďačnosti oproti Bohu, k miernemu užívaniu darov Jeho, k dobrým skutkom, menovite k milosrdenstvu oproti bližným našim.

Modlitba cirkevná. Všemohúci Bože! Otče milosrdný! daj, aby prvotiny Tvojej úrody, ktoré si dosaváď povetrím, počasím a dážďom kŕmiť ráčil, hojnou rosou požehnania Tvojho staly sa plodnými! A popraj nám, Pane! aby sme Ti za dary Tvoje vždy slušné vďaky vzdávali. Naplň srdcia naše plodnosťou zeme, hojnosťou Tvojich darov a popraj, aby slávne meno Tvoje aj biedni a chudobní velebili. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Pri tejto príležitosti spieva cirkev sv. obyčajne tieto štyri odseky sv. evanjeliuma: 1. „Na počiatku bolo Slovo“ atď. (Sv. Ján 1. 1—14.) 2. „Za oného času zjavil sa im jedenástim . . . .“ (Sv. Mar. 16. 14—20.) 3. „Kniha rodu Ježiša Krista“ atď. (Sv. Mat. 1. 1—16.) a 4. „Za dňov Herodesa, kráľa judského“ atď. (Luk. 1. 1—16.)

Vo všetkých štyroch odsekoch týchto reč je vôbec o Božskej a ľudskej prírode Ježiša Krista a o Jeho nanebevstúpení. Dľa výpovede sv. apoštola (Rím. 8. 34.) Ježiš, „ktorý umrel, a ktorý aj zmrtvýchvstal, ktorý je na pravici Božej a primlúva sa za nás,“ sťa ustavičný Prostredník a Prímluvca náš, sedí v Božskej sláve na pravici Otca. Klaniame sa Mu, jako všemohúcemu Pomocníkovi a milosrdnému bratovi svojmu, ktorý súcíti s našou slabosťou, — a poneváč v každej potrebe úplnou dôverou môžme sa utiekať k Nemu, aj prosené na role požehnanie s najväčšou úfnosťou môžeme očakávať. Prísny život sv. Jána krstiteľa, ktorý v pokrme a nápoji tak mierny bol, má nás napomínať, aby sme svoje zemské statky, dary Božie vždy mierne užívali.

Poučenie o májovej pobožnosti Marianskej.

Jako povstala májová pobožnosť Marianská?

Medzi mnohými rozmanitými sviatkami a pobožnosťami k úcte slávnej matke Božej májová pobožnosť je jednou z najkrajších a najtklivejších. — Láska nábožného ľudu krestanského neuspokojila sa s tým, že denne trikrát ju ctila anjelským pozdravením a deň sobotný jej zasvätila, — láska ľudu k Marii vyvolila k jej úcte aj jeden celý mesiac v roku, a to najkrajší, najľúbeznejší čas kvetnatého mája.

Človek miesto toho, žeby tie nepočetné dary, ktorými ho Boh obsýpa, použil k vďačnému osláveniu Božského Darcu, obyčajne ich zneužíva a ľahkomyseľne Boha nimi uráža. Tak

činí aj s pôžitkom pôvabného mája. V tomto, tak milom mesiaci, kde nivy, doliny a vrchy odievajú sa v krásnu zeleň, kde príjemná vôňa kvetov naplňuje celý vzduch, kde spev vtákov zavznieva k oslave Stvoriteľa, kde na všetky strany hýbe sa život, a každé citlivé srdce teší sa krásam prírody a zvelebuje moc, dobrotu a múdrosť Božiu, — v tomto utešenom mesiaci zabúdajú tolkí na Toho, ktorý im tieto radosti poprial a tú krásnu dobu zneužívajú len k tomu, aby srdcia svoje hriechom poškvrnili a po nedovolených pôžitkoch sa zháňali. Bol to pád obzvláštne na konci 18. stoletia, kde nevera strašne pustošila a zdalo sa, že pamiatka po Bohu celkom zmizne zo srdc ľudských. — Nad touto ľahkomyseľnosťou a nevďačnosťou zarmútení, spojilo sa v Ríme viac osôb — na čele s missionárom, otcom Laloma, — tým cieľom, že budú mesiac máj venovať úcte kráľovnej nebies. — A kým v slobodnom zavznievaly bezbožné piesne, kým rozpustilí ľudia divým tancom, hrami a zábavami zabíjali ten krásny čas, a Boha, Pána prírody a celého stvorenia, obrážali, — kým rozličné kliatby, zlorečenia sypaly sa z úst nevercov: tieto nábožné duše kvietim ozdobovaly oltáre najsv. Matky Božej, vrhly sa pred ňou na kolená a prosily Matku milosrdenstva, aby mocnou jej prímluvou zadosťučinily za nevďak, ľahkomyseľnosť a bezbožnosť a aby sa vyrosilo smilovanie Božie na zaslepené dietky sveta.

Sotva sa známosť tejto pobožnosti rozšírila, nábožné dietky marianské s radosťou ju vítaly, a dnes sotva najdeme biskupstvo cirkvi katolíckej, kde by táto pobožnosť nebola zavedená alebo aspoň v rodinnom kruhu slávená.

Jako máme tedy máj strávit, aby sme ho matke Božej venovali?

1. Jestli nám je možné, navštevujme chrámovú májovú pobožnosť. 2. Postavme si v dome na príhodnom mieste obraz Marie a zdobme ho, jako môžeme. 3. V predvečer vzbuďme v sebe pred oltárom alebo obrazom Matky Božej dobrý úmysel, t. j. obetujme jej celý mesiac s tým predsavzatím, že ho sväte prežijeme, a obetujme jej svoje záležitosti, ktoré nám na srdci ležia. 4. Každé ráno všetky myšlienky, slová a skutky toho dňa venujme najmilostnejšej matke a skrze Ňu jej Božskému Synovi, s tým predsavzatím, že sa každého hriechu budeme vystríhať. 5. Usilujme sa dľa možnosti každý deň omšu sv. slyšať, a aj častejšie cez deň krátučkými modlitbami, vzdy-

chami Mariu ctiť alebo sv. Ruženec sa modliť. 6. Čo by sa matke Božej najlepšie ľúbilo a i k dobrému duše by slúžilo, to by bol pevný úmysel, že z lásky k Ježišovi celý mesiac odporovať a premáhať budeme v sebe nejakú chybu alebo zlú návyklosť, ktorá sa v srdci našom zakorenila. Tým cieľom musíme sa skúmať; ktorá je naša hlavná chyba? a proti tejto máme potom bojovať. 7. Každý deň čítajme niečo alebo rozjímajme o živote alebo uctení matky Božej.

Čo nás má pohýnať k tomu, aby sme máj takýmto spôsobom úcte matky Božej zasvätili?

1. Česť a vyznačenie, ktoré Sám Pán Boh preukázal Marii. 2. Zásluhy, ktoré si Maria ohľadom nás nadobudla tým, že nám Spasiteľa porodila a tak o naše spasenie materinsky sa príčinila. 3. Príklad skoro celého katolíckeho sveta, ktorý teraz skoro všade odbavuje túto pobožnosť. 4. Duševný prospech, ktorý nám z tejto pobožnosti plynie. 5. Zvláštna láska a ochrana, ktorou nás Maria za túto pobožnosť odmeňuje. 6. Sväté odpustky, ktoré pritom získame, a sú nasledujúce: *a) 300 dní* odpustkov každý deň v máji, keď pritom k úcte Marie *bárs jaké osobitné nábožné skutky, modlitby a čnosti vykonávame; b) plnomocné odpustky* raz v tomto mesiaci, ktorýkoľvek deň pod obyčajnými podmienkami. (VII. Pius, 18. júna 1822.)

Na deň sv. apoštolov Filipa a Jakuba.

(1. mája.)

Filip pochádzajúci z Bethsaidy, bol jedon z prvých učeníkov Kristových a od Neho na úrad apoštolský povýšený. Plameňom lásky k Bohu zapálený hľadel učeníkov získať Ježišovi, a preto priviedol k Nemu Nathanaela a pohanov, ktorí si žiadali Ježiša vidieť. Viaceré miesta sv. evanjeliuma dokazujú, že Spasiteľ Filipa zvlášte obľuboval. Po nanebevstúpení Krista Pána, keď najprv rozličné kraje v Asii precestoval, odobral sa do Frygie, kde až do pozdnej staroby zdarne a požehnane pracoval na rozšírení kresťanstva. Ale kňazi modál nad tým rozhorčení, chytili osemdesiat ročného, ctihodného starčeka, ubičovali ho, pribili na kríž a usmrtili (v meste Hieropolis). Jeho priklad má nás obzvláštne k tomu povzbudzovať, že keď sami poznáme pravdu, máme sa usilovať aj druhých ku nej priviesť.

Ohľadom apoštola *Jakuba* musíme poznamenať, že v svätom evanjeliume je reč o dvoch Jakuboch. Jeden z nich bol bratom sv. Jána evanjelistu, a menuje sa *starším*, — jeho pamiatku slávime 25. júla. Jakub, o ktorom je tu reč, bol synom Alfeusa, čiže Kleofáša a Marie, a bratom Judáša, Thadäusa, a menuje sa *mladším*. Tento Jakub bol tak svätého života, že ho aj nepriatelskí židia „*spravodlivým*“ nazývali. Obidvaja bratia stali sa v druhom roku verejného účinkovania Kristovho jeho učeníkami. Jakub bol tak prísneho života, že nikdy mäsa nepožíval, opojný nápoj nepil, a aby sa vždy modliť mohol, takrečeno ustavične v chráme býval, kde na kolenách kľačiac so sklonenou hlavou, koža mu tak stvrdla, jako „ťave“. Bol príbuzným Pána (Mat. 13. 15.) a tento ho prijal medzi učeníkov Svojich. Mnohé zázraky konal, mnohých vznešených židov na kresťanstvo obrátil a v takej vážnosti stál u židov a pohanov, že títo na kolená padali pred ním a rúcho jeho bozkávali. Preto židovskí kňazi usilovali sa priviesť ho k odpadnutiu od viery a tým kresťanstvo v Jeruzaleme vykynožiť. Úlisnou tvárou blížili sa k nemu a prosili ho, aby im povedal, čo mieni o Kristovi. Na ich prosenie vyšiel v chráme na povýšené miesto, kde k ustrnutiu všetkých vyznal, že Kristus je prisľúbený Messiáš a pravý Syn Boží, v ktorého veriť majú. Na tieto slová sa mnohí z ľudu obrátili; ale úlisní nepriatelia vrhli sa na neho a zrútili ho dolu; poneváč ale nebol hneď mrtvý a ešte sa modlil za svojich nepriateľov, ukamenovali ho, a jeden diabolskou zášťou rozzúrený človek rozdrtil mu hlavu valchárskym kyjom. Stalo sa to vo veľkonočnom týždni roku 63 po Kristovom narodzení. V sv. písme máme od neho jedon list, v ktorom novoobrátených kresťanov na ich rozličné chyby upozorňuje, a menovite poukazuje na to, že viera v Krista nie je dostatočná k spaseniu, jestli jej primeraný život nezodpovedá.

Sv. Filip vyobrazuje sa s jednoduchým krížom (antónskym) alebo palicou s krížom na konci; svätý Jakub však s kyjom v ruke.

Vchod sv. omše znie: „K Tebe volali, Pane, v čas úzkosti: a Ty si ich vyslyžal s neba, alleluja, alleluja!“ (2. Ezdr. 9. 27.) „Plesajte spravodliví v Pánovi, — pravým sa sluší chválenie.“ (32. Žalm 1.) Sláva Otcu, i Synu, i Duchu sv., jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Modlitba cirkevná. Bože, ktorý nás výročitou pamiatkou apoštolov Svojich, Filipa a Jakuba, obveseľuješ: udeľ, prosíme

Ťa, aby, ktorých zásluhám sa tešíme, príkladom ich sme poučení boli. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *z knihy Múdrosti h. 5., v. 1—5.*

Povstanú spravodliví vo veľkej stálosti oproti tým, ktorí ich sužovali a odobrali im odmenu za ich práce. Oni to vidiac, budú napadnutí velikým strachom, budú sa diviť nad náhlym a nenadálym spasením (spravodlivých); a rieknu sami v sebe konajúc pokánie, a úzkostlivým duchom vzdychajúc: To sú tí, ktorých sme mali kedysi na posmech a k potupnému porekadlu. My pošetilci pokladali sme ich život za bláznivosť a ich konec za potupný. Hľa, jako sú pripočítaní medzi synov Božích a podiel im je medzi svätými.

Vysvetlenie. V tomto sv. čítaní je reč o poslednom súde, na ktorom spravodliví, ktorí sú tu od bezbožných vysmievaní, prenasledovaní a mučení, večnú slávu obsiahnu, zlí ale budú zavržení a večným mukám oddaní. Títo poslední tam už pozde nahliadnu, že **oni** boli pošetilými, a že ich život bol nerozumný a ošklivý, a že život dobrých bol múdry, čestný a svätý. — A ty ku ktorým prináležíš teraz? nie ku posmevačom bohabojnosti? nie k tým pošetilým, ktorí sa za márnymi pôžitkami a slávou sveta sháňajú? nie k hriešnikom, ktorí ošklivý, i Bohu zhnusený život vedú? — Pováž, čo sa ti niekdy prihodí pri súde pred celým svetom!

Evanjelium *sv. Jána h. 14., v. 1—13.*

Za onoho času riekol Ježiš učeníkom svojim: Nech sa vám srdce nezarmucuje! Veríte v Boha; verte i vo mňa! V dome Otca mojeho sú príbytky mnohé. Keby nebolo tak, bol by som vám to povedal; lebo odchádzam pripraviť vám miesto. A keď odídem a pripravím vám miesto, znovu prijdem a vezmem vás k sebe, aby ste i vy boli tam, kde som ja. A kam ja idem, viete a i cestu viete. Tomáš mu rečie: Pane, nevieme, kam ideš; a jako môžeme vedeť cestu? Ježiš mu praví: Ja som cesta, pravda i život. Nikto neprijde k Otcovi okrem skrze mňa. Keby ste mňa boli poznali, iste boli by ste poznali i mojeho Otca; ale odteraz poznáte ho, i videli ste ho. Filip mu rečie: Pane, ukáž nám Otca, a dostačí nám. Ježiš mu praví: Tak dlhý čas som

s vami, a nepoznali ste mňa? Filipe, kto vidí mňa, vidí i Otca! Jako-že ty hovoríš: Ukáž nám Otca? Či neveríte, že som v Otcovi, a Otec vo mne? Slová, ktoré vám ja mluvím, nemluvím sám od seba. A Otec, prebývajúci vo mne, on činí skutky. Či neveríte, že ja som v Otcovi, a Otec vo mne? Tak aspoň pre samé skutky verte. Amen, amen, pravím vám: Kto verí vo mňa, bude i on činiť tie skutky, ktoré ja činím; bude činiť väčšie nad ne, lebo ja odchádzam k Otcovi. A za čokoľvek budete prosiť Otca v mene mojom, to učiním.

Prečo hovorí Kristus učeníkom Svojim: **„Nech sa vám srdce nezarmucuje"?**

Povedal im to tým úmyslom, aby ich popredku potešil, lebo predvídal, že z veľkej lásky k Nemu pre Jeho potupnú smrť a vlastnú úzkosť zarmútení budú. — Uč sa z toho, že Boh nenechá bez útechy tých, ktorí pre Neho sú prenasledovaní.

Čo znamenajú tie slová: **„Veríte v Boha, verte i vo Mňa"?**

Tie slová to znamenajú, že kto v Boha verí, nevyhnutne musí i v Neho veriť. — A jako milosť Božia, tak aj láska ku Kristovi ochráni človeka v každej nehode, — pomôže mu k víťazstvu v každom boji a ťažkosti. Chcel tedy asi to povedať učeníkom: nezarmucujte sa preto, že sami zostanete, veď onedlho sídeme sa v nebesiach, lebo jako veria, že Boh im môže pomôcť, tak musia i to veriť, že aj Kristus im môže pomôcť, ponevádž On je pravý a s Otcom rovný Boh.

Čo znamenajú **„príbytky"** *v nebi?*

Tie rozličné druhy odplaty, radostí a slávy, ktoré Boh každému udelí dľa zásluh jeho. (61. Žalm 13.)

Jako nám pripravil Ježiš miesto v nebesiach?

Svojím umučením, smrťou, zmrtvychvstaním a nanebevstúpením nám zadovážil radosti nebeské a prístup do neba, ktoré nám bolo pre hriech zatvorené.

Kedy vzal Ježiš učeníkov Svojich k Sebe?

Po dokonaní ich života, jako i nás príjme k Sebe, budeme-li žiť a umreme-li jako verní učeníci Jeho.

Jako je Kristus naša **„cesta, pravda a život“?**

Kristus je *cestou* našou skrze Jeho príklad a učenie; *pravdou* následkom splnenia všetkých proroctví, v Svojich tajemstvách, sľuboch a prosbách, v Svojom evanjeliume a cirkvi, lebo jako Boh nemôže ani klamať, ani pochybiť; — *životom* naším, lebo nám smrťou Svojou život milosti a slávy zadovážil. Krásne píše o tom sv. Bernard: „Pane! nasledujeme Ťa, skrze Teba k Tebe, poneváč Ty si cesta, pravda a život, cesta v príklade, pravda v zasľúbení, život v odplate;“ a sv. Hilár píše: „Kristus nás nesvádza, lebo On je cesta; neklame, lebo je pravda, neopúšťa v hrúzach smrti, lebo je život“.

Prečo hovorí Kristus: **„Keby ste boli Mňa poznali, iste boli by ste poznali i Mojeho Otca“?**

Poneváč Ho síce poznali, jako Syna Božieho, čo Peter v mene všetkých aj vyznal (Mat. 16. 17.), ale ešte veľmi temné pochopy mali o troch osobách najsvätejšej Trojice, o ktorom tajemstve ich teprv Duch sv. mal úplne poučiť. — Koľko sa najde medzi kresťanmi takých, ktorí ešte nemajú pravej známosti o Svojom náboženstve, a ani sa neusilujú, aby si tú známosť zadovážili, — a predsa už by bolo na čase, aby sa s vierou svojou základne obznámili, poneváč obzvláštne za našich časov vystavená je viera naša divému útočeniu nevercov a bludovercov. — Usiluj sa tedy vieru svoju horlivým vzývaním Ducha sv., čítaním dobrých kníh, počúvaním kázní a kresťanského vyučovania čím lepšie poznať, aby ťa vzmáhajúce sa bludné nauky nesviedly a nenakazily.

Prečo povedal Kristus Pán Filipovi: **„Kto vidí Mňa, vidí i Otca“?**

Poneváč Kristus dľa podstaty a prírody je rovný s Otcom, ačkoľvek osobou sa delí od Neho. Preto aj Kristus dokladá, že On je v Otcovi a Otec v Ňom.

Prečo to mali učeníci veriť pre skutky Kristove?

Poneváč Kristus také zázraky činil, jaké nikto konať nemôže, neni-li Boh s ním. (Ján 3. 2.)

Jako činia ešte väčšie zázraky tí, ktorí v Krista veria?

Svätý Augustín hovorí, že deje sa to preto, poneváč Kristus skrze nich ešte väčšie zázraky koná, jako Sám činil na zemi.

Vzdychnutie k sv. Filipovi. Svätý Filipe, vyvolený učeníku Pána! ty si priviedol Nathanaela k Ježišovi a vypytoval si sa o tajemstvách viery, — ty si si žiadal vidieť Otca nebeského; — ty si horlive ohlasoval Pána Ježiša Krista; — ty si sa dal z lásky k Nemu na kríž pribiť a vďačne si smrť podstúpil: prosím ťa, vypros mi a všetkým ľuďom milosti, aby sme druhých horlive na dobrú cestu privádzali, za Bohom a Jeho pravdami túžili, a v nádeji na večné, blažené videnie Boha všetky ťažkosti, ťarchy a trápenia života svojho trpezlivo znášali.

Vzdychnutie k sv. Jakubovi. Svätý Jakube, ktorý si tak mierne a prísne žil, tak horlive a stále si sa modlil, a to ešte i za svojich mučitelov: prosím ťa, vypros mi od Pána a Majstra svojho milosti, aby som dľa tvojho príkladu mierne a kajúcne žil, Bohu v pravde a duchu sa klaňal, a pokorne a úctive mu slúžil. Tiež vypros nám toho Ducha, v ktorom si list svoj napísal aby sme učenie tvoje nasledovali, za dobrými skutkami sa vynasnažovali a zvlášť, aby sme dľa príkladu tvojho aj nepriateľov svojich milovali a za nich sa modlili.

Krátke nauky z listu sv. Jakuba. 1. Všetky nehody tohoto života musíme považovať za milosť Božiu a vďačne ich znášať. (1. a 5. hl.) 2. Viera bez skutkov je mrtvá a nič neprospeje k spaseniu. (2. hl.) 3. Kto neuzdí jazyk svoj, toho nábožnosť je márna. (1. a 3. hl.) 4. Všetko naše nešťastie pochádza z neporiadnych a nekrotených náruživostí. (4. hl.) 5. Mnoho môže u Boha modlitba spravodlivého a je najväčšou útechou v zármutku. (5. hl.)

Na nalezenie svätého Kríža.

Čo slávi dnes cirkev svätá?

Cirkev sv. svätí dnes pamiatku nalezenia pravého svätého kríža Kristovho skrze Helenu, matku cisára Konštantína.

Kde sa nachádzal Kríž po jeho naleznutie?

Pochovaný ležal pod zrúcaninami neďaleko Jeruzelema, kde nad ním vystavený bol pohanský chrám k úcte necudnej bohyne Venuše. Totižto cisár Hadrián, ktorý asi 200 rokami žil pred Helenou, umienil si, že nielen pohaní a zneuctí miesto smrti a pohrobenia Ježišovho, ale že i stopy po ňom zotre, aby ani pamiatky po ňom nebolo.

Jako tedy našla sv. Helena kríž?

Keď jej syn, cisár Konštantín, pod znamením sv. kríža (ktorý v sláve sa skvejúci uzrel na ohlohe s nápisom: „V tomto znaku zvíťazíš!“) šťastne premohol svojho protivníka, ukrutného Maxentiusa, takú úctu začal cítiť oproti sv. krížu, že úctu jeho v celej rimskej ríši prikázal, a vydal zákon, že na budúce nikto nesmie byť smrťou kríža trestaný. Tiež si umienil, že k úcte sv. kríža dá vystaviť v Jeruzaleme nádherný chrám, a vtedy matka jeho, zbožná Helena, ačkoľvek v pokročilom už veku, opustila Rím, išla do sv. zeme a začala tam so svätým Makarom, jeruzalemským biskupom, miesto hrobu Krista Pána vyhľadávať. A po odstránení pohanskej modly, po očistení miesta a odprataní zrúcanín podarilo sa jej vyhľadať, odokryť hrob Spasiteľa.

Neďaleko toho miesta našli tri kríže, a osobitne od kmenu na jednej daske klince a nápis, ktorý bol dal Pilát na kríž pribiť. Aby zpomedzi týchto troch krížov poznali, ktorý je opravdivý kríž Kristov, sv. Makarius sa vrúcne modlil k Bohu a — zaiste z vnuknutia Božieho — prišiel na tú myšlenku, aby s troma krížami dotkli jednu ženu, ktorá bola smrteľne chorá. Dotkli sa jej s dvoma, ale bez výsledku, — keď však dotkli sa jej s tretím, žena celkom zdravá povstala, a tak sa presvedčili, že toto je pravý, hľadaný kríž. Helena jednu čiastku kríža a klince poslala synovi svojmu do Konštantinapola (Carihradu), — druhú čiastku aj s nápisom darovala chrámu v Ríme, ktorý sa preto chrámom sv. kríža menuje; — ale značnú čiastku sv. kríža dala založiť do striebra a oddala jeruzalemskému biskupovi, aby aj pre budúcich ľudí zachovaný bol. Keď Konštantín ten vzácny dar obdržal, písal Makariusovi a naložil mu, aby na tom mieste, kde Spasiteľ náš z mrtvých vstal, vystavil kostol, ktorý by nádherou a skvostom prevýšil všetko, čo ľudia dosiaľ videli. Chrám tento vystavený bol roku 335. a toho istého roku pod menom „sv. Hrobu“ bol posvätený. Z hlavnej čiastky sv. kríža v Ríme zachovávanej odrezúvaly sa malé kúštičky, ktoré skoro po celom svete roznesené, ctia sa jako čiastočky posvätného nástroja nášho vykúpenia.

Cirkevné pozdravenie sv. kríža. O slávny a úctyhodný Krížu! Vzácne drevo! Zázračné znamenie, skrze ktoré bol hriech, diabol a peklo premožené a svet krvou Kristovou vykúpený! Ty si povýšený nad všetky stromy hory cedrovej;

lebo na tebe visel život sveta, na tebe Kristus zvíťazil a smrťou Svojou smrť na veky premohol. Alleluja!

Vchod sv. omše. „My však máme sa chlúbiť v Kríži Pána nášeho, Ježiša Krista, v ktorom je spasenie, život a vzkriesenie naše: skrze ktorého sme spasení a oslobodení! Alleluja! Alleluja!“ (Gal. 6.) „Boh nech sa smiluje nad nami a nech nás požehná: nech zasvieti tvár Svoju nad nami a nech sa smiluje nad nami.“ (66. Žalm 1.) Sláva Otcu, i Synu, i Duchu sv., jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Modlitba cirkevná. Bože, ktorý si v preslávnom nalezení spasonosného kríža zázraky umučenia Svojho obnovil: popraj, aby cenou životného dreva obsiahli sme podporu večného života. Ktorý žiješ a kraľuješ atď.

Sv. čítanie jako na Kvetnú nedeľu. (Str. 284.)

Evanjelium *sv. Jána h. 3., v. 1—15.*

Za onoho času bol muž medzi Farizejmi, menom Nikodem, z kniežat židovských. Tento prišiel v noci k Ježišovi a riekol mu: Majstre, vieme, že si prišiel čo učiteľ od Boha; lebo nikto nemôže činiť tie divy, ktoré ty činíš, leda by Boh bol s ním! Ježiš odpovedal a riekol mu: Amen, amen, pravím tebe, jak sa len kto nenarodí znovu, nemôže vidieť kráľovstvo Božie. Nikodem mu rečie: Jako-že sa môže človek narodiť, keď je starý? Či snáď môže znovu vojsť do života svojej matky a znovu sa narodiť? Ježiš odpovedal: Amen, amen, pravím tebe: jestli sa kto znovu nenarodí z vody a z Ducha Svätého, nemôže vojsť do kráľovstva Božieho. Čo sa narodilo z tela, to je telo; a čo sa narodilo z Ducha, to je duch. Nediv sa, že som ti riekol: Treba vám narodiť sa znovu. Vietor veje, kade chce; a slyšíš mu hlas, ale nevieš, zkade prichádza, alebo kam ide; tak je s každým, ktorý sa narodil z Ducha. Odpovedal Nikodem a riekol: Jako-že sa to môže stať? Ježiš odpovedal a riekol mu: Ty si učiteľ v Izraeli, a toto neznáš? Amen, amen, pravím tebe, že mluvíme, čo vieme, a čo sme videli, dosvedčujeme, a svedoctvo naše neprijímate. Keď som vám mluvil o

vecach zemských a vy neveríte, jako-že budete veriť, keď vám budem mluviť o nebeských? A nikto nevystúpi na nebo, leda ten, ktorý sostúpil s neba, Syn Človeka, ktorý je v nebi. A jako Mojžiš povýšil hada na púšti, tak má byť povýšený Syn Človeka: aby každý, kto v neho uverí, nezahynul, ale mal život večný.

Vyssetlenie. V tomto sv. evanjeliume hovorí Kristus o duchovnom znovuzrodení našej duše, ktoré od viery v Syna Božieho a zvláštne od Jeho smrti na kríži závisí a ktoré obnovujúca milosť Ducha sv. spôsobí, ktorú nám Ježiš Kristus skrze Svoju smrť na kríži vydobyl. Nedajme sa mýliť vo viere svojej v Ježišu, Synovi Božom, skrze svodné reči sveta a jeho privržencov, aby Duchom Jeho preniknutí a obnovení hodní sme boli vojsť do kráľovstva Božieho.

Poučenie o svätom Kríži.

Prečo držíme v toľkej úctivosi kríž Kristov?

Poneváč on bol oltárom, na ktorom sa Kristus za nás obetoval; nástrojom prevedenia nášho spasenia; víťazoslávnym práporom, krvou Kristovou pokropeným, skrze ktorý bol a aj teraz je diabol premožený.

Či krížu Kristovmu smieme sa klaňať?

Nie; lebo poklona len samému Bohu prináleží; a užíva-li cirkev v úcte svojej oproti krížu niekedy aj také slová, ktoré poklonu značia, — alebo pripisuje-li krížu spasenie, tieto slová vzťahujú sa predsi len na Krista, ktorý nás krížom vykúpil a preto najvďačnejšiu poklonu zasluhuje.

Jako uctíme najlepšie kríž Kristov?

1. Keď sa nehanbíme aj verejne sa vydávať za ctitelov kríža, a preto sa radi značíme krížom, čiže požehnávame. 2. Jestli kríž milujeme, t. j. protivenstvá Bohom na nás soslané trpezlive, vďačne a s radosťou znášame a tak dľa učenia a príkladu Kristovho každý deň vďačne bereme na seba Jeho kríž a Ho nasledujeme. (Luk. 9. 23.)

Prečo sa stavajú kríže popri cestách atď.?

Aby nás ustavične upamätúvaly na Krista a Jeho utrpenie a povzbudily k láske k Nemu dľa učenia svätého Pavla: „*Pohliadnime na Pôvodcu a Splniteľa viery, ktorý pre predloženú sebe radosť podstúpil kríž, opovrhol potupou a na pravici stolice Božej sedí*“. (Žid. 12. 2.)

Čo znamená na krížoch nápis: „I. N. R. I.“

Sú to začiatočné písmeny latinského nápisu, ktorý dal Pilát nad hlavu Ježiša vyvesiť: „*Jesus Nazarenus Rex Judaeorum,*“ t. j. „Ježiš nazaretský, kráľ židovský“.

Prečo sa nosí kríž na verejných prôvodoch?

Deje sa to preto, aby sme zahanbili svojich protivníkov, keď sa verejne hlásime ku Ukrižovanému a v kríži Jeho sa chlúbime: „*Preč nech je odo mňa, aby som sa chválil, iba v kríži Pána nášeho, Ježiša Krisa, skrze ktorého svet je mne ukrižovaný a ja svetu*“. (Gal. 6. 14.)

Či protivníci naši nespravodlive konajú, keď sa tak nepriateľsky chovajú oproti krížu a nás preň hania a potupujú?

Tak je, oni nespravodlive konajú; poneváč tým potupujú Samého Krista, ktorý kríž z lásky k nám niesol, a patria medzi tých, o ktorých svätý Pavel hovorí: „*Mnohí chodia, o ktorých som vám často hovorieval (a teraz aj s plačom vravím), že sú nepriateľmi kríža Kristovho, ktorých konec zahynutie*“. (K Filip. 3. 18.)

Prečo sa žehnáme sv. krížom?

1. Aby sme ukázali, že sme kresťani a ctitelia Ukrižovaného, a že žiadne spoločenstvo nemáme s nepriateľmi kríža Kristovho; 2., aby sme skrze to vyznávali vieru v najsv. Trojicu; 3., k úcte a k vďačnej vzpomienke na umučenie a smrť Krista Pána, ktorý nás skrze smrť kríža vykúpil a dary nebeské zadovážil; 4., aby sme premohli diabla a jeho pokušenie, lebo diabol nenávidí kríž, poneváč skrze kríž mu bola odňatá moc, preto ho nič tak snadno neodpudzuje, jako kríž; 5., aby sme záležitosti svoje v mene Ježiša šťastne vybavili a od každého zlého na tele i na duši skrze zásluhy Ježiša Krista sa zachránili, zavarovali.

Či prežehnávanie je starou obyčajou?

Už najstarší Otcovia cirkevní činia spomienku o tejto obyčaji a hovoria, že táže od apoštolov pochádza. Sv. Nicefor nám sdeľuje, že sa sv. Ján evanjelista pred smrťou svojou prežehnal. Tertullian (160. roku po Kr.) napomína kresťanov, aby sa krížom sv. značili, či odchádzajú, či prichádzajú, či sa obliekajú, či sa umývajú, pri stole, pri zasedaní, vôbec pri všetkom, čokoľvek činia. Sv. Efrem († 378) píše: „Namiesto štíta ozbroj sa znakom sv. kríža, ním prežehnaj údy svoje a i srdce svoje; lež nielen rukou sa prežehnávaj, ale aj myšlou. Svoju prácu, svoj odchod a príchod, svoje lúžko, a kdekoľvek kráčaš, všetko prežehnaj najprv v mene Otca, i Syna, i Ducha Svätého; lebo toto je tá najsilnejšia zbraň".

Jako sa prežehnávame?

Dvojakým spôsobom sa prežehnávame, a každý spôsob má svoj vlastný význam. Pri takzvanom väčšom, čiže latinskom prežehnávaní sa najprv na čele sa dotkýňame pravou rukou a vyslovujeme pritom meno „Otca", aby sme tým označili, že Otec je pôvodom a sťaby hlavou druhých dvoch osôb. S čela sídeme rukou na prsia s menom „Syna", aby sme tým označili sostúpenie Syna Božieho s nebies a Jeho vtelenie. Konečne dotkýňame sa ľavého a potom pravého pleca slovami: „a Ducha Svätého". Tým vyznávame to, že milosť Ducha sv. — krížom Kristovým nám vydobytá — preniesla nás s ľavej strany, so strany záhuby na pravú stranu, na stranu spasenia. — Pri takzvanom malom čiže nemeckom kríži, palcom pravej ruky činíme krížik na čele, na ústach a na prsiach, pri čom obyčajné slová prežehnania hovoríme: „*V mene Otca*" *atď.* A síce pri značení čela vravíme: „V mene Otca", aby sme Bohu naše myšlienky zasvätili a Ho prosili, aby myseľ našu osvietil, pravou vierou naplnil a zlé myšlienky od nás odstránil. Pri značení úst hovoríme: „*i Syna*", aby sme slová svoje Synovi „večnému to Slovu Otca" zasvätili, a od Neho si milosť vyprosili, žeby sme Ho a vieru Jeho stále vyznávali, chválili a velebili. Pri značení pŕs hovoríme: „i Ducha Svätého", ktorými slovami prosíme si milosť Ducha sv., aby všetky naše žiadosti a city len na Neho sa vzťahovaly.

Prečo prežehnáva kňaz pri službách Božích ľud svätým krížom?

Aby Boh kresťanom udelil hojnosť milosti a požehnania, ktoré nám Kristus skrze svätý kríž zadovážil, jako sv. Pavel

(Efez. 1. 3.) hovorí: „*Nech bude pochválený Boh a Otec Pána nášeho Ježiša Krista, ktorý nás všetkým časným požehnaním a nebeskými darami v Kristovi požehnal*“. Predobrazom tejto obyčaje bolo žehnanie patriarchu Jakuba, ktorý dvoch synov Jozefových, Efraima a Manassesa, s nakríž složenými rukami požehnal.

Prečo sa prežehnávame na začiatku evanjelia pri sv. omši?

Aby nám Boh mocou kríža a pre zásluhy Kristove udelil milosti: 1. Aby sme evanjelium pochopili, zaň sa nehanbili; 2., aby sme my tu na zemi Krista pred svetom a Kristus v nebesiach nás pred Otcom vyznávali; 3., aby sme Krista a vieru Jeho zo srdca milovali a tejže sa pridržali.

Jako sa máme prežehnávať?

Sv. Ján Zlatoústy píše: „Značíš-li sa svätým krížom, pamätaj na celý význam jeho; utlač v sebe hnev a každú zlú náklonnosť a vzbuď v sebe dôveru k nemu. Lebo sa to nesluší, aby si sa len povrchne rukou prežehnával, — musíš to činiť s pobožnosťou, s pevnou vierou a dôverou. Činíš-li kríž na sebe takým spôsobom, žiaden nečistý duch pred tebou neobstojí“. — Preto váž, koľkých milostí nepobožnosťou svojou sa povzbavuješ, — ba že mnohých pohoršuješ, keď sa tak bez citu prežehnávaš.

Odpustkové modlitby. Pozdravenie sv. kríža (od svätého Tomáša akv.). Kríž je istá spása moja. — Kríž je to, čo ja ustavične ctím. — Kríž Pána je so mnou. — Kríž je moje útočište. (300 dní odpustkov raz cez deň. IX. Pius, 21. januára 1874.)

Klaniame sa Tebe, najsvätejší Pane Ježiši Kriste, a dobrorečíme Tebe, lebo si skrze svätý kríž Svoj svet vykúpil. (100 dní raz cez deň. XIII. Lev, 4. marca 1882.)

Na deň sv. Floriána.

(4. mája.)

(Z „Nábožných Výlevov“.)

Sv. Florián bol vojak, ale pre kresťanskú vieru bol z vojanskej služby prepustený, v čas diokleciánskeho prenasledovania. On sám bežal na to miesto, na ktorom boli kresťani prenasledovaní. Tu bol chytený, a keď nechcel pohanským

bohom obetovať, Akvilín ho dal po mnohých mukách s mosta hodiť do rieky Enže a utopiť. Uviazali mu ťažký kameň na hrdlo, ale na prosbu dovolili sa mu ešte pomodliť. Asi za hodinu sa s takou vrúcnosťou modlil, že žiaden z vojakov sa *ho dotknúť neopovážil.* Tu ale pribehol jakýsi krvežížnivý mladík a svrhnul muža Božieho do rieky dňa 3. mája na konci tretieho, alebo začiatkom štvrtého storočia. Vlny vyhodily mrtvolu na jednu skalu, kde ju orol chránil pred dravou zverou, až konečne jedna bohabojná žena, menom Valeria, v snách napomenutá, tajne ho odtiaľ odniesla a na majetku svojom pochovala, na ktorom mieste vystavil sa potom kostol a neskoršie i kláštor pre benediktínov. Sväté telo jeho neskôr bolo do Ríma zanesené, a odtiaľ na žiadosť poľského kráľa Kazimíra do Krakova poslané a tak sa stal svätý Florián patrónom Poľskej. — Sv. Floriána ctíme jako patróna proti ohňu, preto si ho dáva nábožný ľud na domy maľovať. Vyobrazuje sa v rimskom vojanskom odeve, jako vodu leje na horiaci dom.

Vchod sv. omše, čítanie a evanjelium, jako v Prídavku pod č. III.

Modlitba cirkevná. Bože, ktorý nás slávnosťou blahoslaveného Floriána, mučeníka Svojho, obveseľuješ: popraj nám, aby sme, ktorého slávne víťazstvo na zemi ctíme, tiež i v nebi radosť spoločnosti jeho obsiahnuť mohli. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Na deň sv. Jána Nepomuckého.

(16. mája.)

Sv. Ján Nepomucký, rodinným menom Welfin, narodil sa v Nepomuku roku 1330. Prvé vyučovanie obdržal v kláštornej škole svojho rodiska, odkiaľ neskoršie vybral sa do mesta Saaz, aby vo vedách ďalej sa mohol vzdelávať, až konečne dostal sa na vysoké školy do Prahy, cisárom IV. Karolom založené, kde bol na doktora cirkevného práva povýšený. Po vysvätení na kňaza — poneváč bol mimoriadnymi rečníckymi vlohami nadaný — vymenovaný bol za kazateľa v jednom pražskom chráme, neskoršie za kanonika sídelnej kapituly pražskej, konečne stal sa kráľovským almužníkom a spovedeľníkom kráľovny Johanny. Jako takéhoto sa ho kráľ Václav pýtal, čo sa mu kráľovna spovedala? a keď sv. Ján spovedné tajemstvo

ani hrozbami, ani prosbami nútený narušiť nechcel, dal ho Václav uväzniť, mučiť a konečne do rieky Vltavy shodiť. Ukrutnosť táto stala sa práve v predvečer nanebevstúpenia Krista Pána, 16. mája 1383. — Mrtvé telo len o 300 rokov po jeho zavraždení bolo z vody vyzdvihnuté, a jazyk ešte aj vtedy neporušený. Jeho pozostatky slávnostne boly vtedy prenesené do pražského arcibiskupského chrámu. Na prosbu VI. Karola vyhlásil ho pápež XIII. Benedikt za svätého, a sviatok jeho ustanovil na 16. mája. — Je patrónom Česka a ochrancom ti a dobrého mena. — Vyobrazuje sa v odeve kanonickom, v jednej ruke drží kríž, v druhej palmu, — nad hlavou s hviezdami, lebo nad miestom, kde vo vode ležal, malé hviezdičky sa vznášaly a tak miesto to označovaly.

Vchod sv. omše: „Dal mi Pán jazyk za odmenu moju: a ním budem Ho chváliť". (51. Žalm.) „Pravil som: ostríhať budem cesty svoje, aby som sa jazykom neprehrešil." (38. Žalm.) Sláva Otcu, i Synu, i Duchu Svätému, jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Modlitba cirkevná. Bože, ktorý si pre nepremožiteľnú sviatostnú mlčanlivosť sv. Jána cirkev Svoju novou mučeníckou korunou ozdobiť ráčil: popraj nám, prosíme milosti, aby sme podľa príkladu jeho a na jeho orodovanie i my ústa svoje strážou opatrili, a tak niekdy k oným blahoslaveným, ktorí sa jazykom neprehrešili, pripočítaní byť zaslúžili. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *z knihy Syna Sirachovho h. 21., v. 26—31.*

Blázon nazerá oknom do domu, ale muž dobrých mravov postojí zvonku. Bláznovstvo je naslúchať pri dverách; múdry pokladá to za haňbu. Ústa bláznov rozprávajú veci bláznivé; ale slová múdrych uvažujú sa na vážke. Nerozumní majú srdce svoje v ústach: múdri majú svoje ústa v srdci. Keď bezbožník zlorečí diablovi, zlorečí duši svojej. Pomlúvač poškvrní dušu svoju a bude v nenávisti u všetkých, a kto prebýva s ním, bude nenávidený; mlčanlivý však a rozumný bude v úctivosti.

Poučenie. Cirkev sv. preto prečituje dnes toto sv. čítanie, poneváč skoro každé slovo v ňom platí o sv. Jánovi Nepomuckom, ktorý s jednej strany v hlásaní slova Božieho dokázal svoju horlivosť, s druhej strany v zachovaní spovedného tajemstva dokázal vzornú mlčanlivosť. Cirkev sv. nám ho za vzor kladie, aby sme dar reči len k takým spasiteľným a svätým

veciam upotrebovali, jako on. Hriešny je ten, ktorý nevysloví pravdu, nehlása slávu Božiu, vieru svoju nevyzná, keď je čas na to, — ale hriešným je i ten, ktorý rečami svojimi, svojím tláchaním ničí majetok, česť, ba častokrát i večné spasenie svojho bližného. Zneužívame-li jazyk svoj, zasievame tým semä nevýslovných mrzutostí, roztržok, nesvárov, nepokojov, čo sv. Jakub tak živo líči v liste svojom. (Sr. poučenie na jedenástu nedeľu po sv. Duchu.) Prosme tedy Boha na prímluvu sv. Jána, aby sme jazyk svoj mohli uzdiť, a aby nás láskave oslobodil od hriešnych rečí pomlúvania, luhania a zlorečenia, ktorými Jeho a svätých obrážame.

Evanjelium viď na druhú nedeľu adventnú. (Str. 35.)

Na deň sv. Antona Paduánskeho.

(13. júna.)

Anton narodil sa v Lisabone, v Portugalsku, z nábožných rodičov, od ktorých bohabojne vychovávaný i sám sa službe Božej venoval a v 15. roku veku svojho vstúpil do ústavu rehoľných kanoníkov, čiže do rádu sv. Augustína. Jako taký svedkom bol slávnosti, keď telá piatich mučeníkov z rádu „Menších bratov“ prenášané boly do Konimbrie, — a pri tej príležitosti i on zatúžil, aby krv svoju mohol za Krista vylievať, a preto prestúpil ku Františkánom a vyžiadal si dovolenie, aby mohol ísť pohanským Saracénom vieru Kristovu ohlasovať. Vybral sa na cestu, ale na ceste ochorel a musel sa vrátiť, — lež víchor na mori nie do Portugalska, ale do Sicilie zahnal loď jeho. Zo Sicilie prišiel na valné shromaždenie rádu do mesta Assisi, kde sa sišiel so sv. Františkom, zakladateľom ich rádu, — na jehožto radu utiahol sa do samoty na vrchu Pavla, kde medzi rozjímaním tajemství Božích, medzi pôstom a bedlením trávil čas. Takto pripravený, čistým srdcom a dušou prijal posvätenie za kňaza. Jako kňaz na viaceré miesta poslaný bol za kazateľa. Jako kazateľ — ačkoľvek najprv bojazlivý — takú múdrosť prezradzoval, takú horlivosť za slávu Božiu, že všetkých podivením naplnil, — a sám pápež, slyšiac ho raz kázať, archou testamentu ho nazval. Menovite tak horlive, a s takým výsledkom kázal proti bludovercom, že ho kladivom kacírov nazývali. — Neskoršie v Bononii (Bologna) vyučoval posvätné vedy a vykladal písmo sv. — Boh slová

jeho mnohými zázrakami potvrdzoval. — K sláve Božej mnohé krajiny precestoval, konečne prišiel do Paduy, kde po ročnom spasitelnom účinkovaní blaženou smrťou dokonal svoj požehnaný život. — Je patrónom núdznych a utisnutých; — jeho úcta je i za našich časov veľmi rozšírená a obľúbená, — na jeho prímluvu Boh aj teraz často zázračným spôsobom pomáha k nemu sa utiekajúcim. Veriaci k úcte jeho snášajú svoje milodary na chlieb chudobným, na „chlieb sv. Antona“. Vyobrazuje sa v rehoľníckom rúchu, na ruke držiac malého Ježiška, laliu, odznak čistoty a chlieb.

Vchod sv. omše a evanjelium viď v Prídavku pod č. IX. 1.

Sv. čítanie tiež tam pod č. IX. 2.

Modlitba cirkevná. Cirkev Tvoju, Pane, nech obveseľuje výročná slávnosť blahoslaveného Antona, vyznavača Tvojho: aby duchovnou pomocou bola vždy opevnená a večné radosti požívať zaslúžila. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Na deň sv. Alojza z Gonzagy.

(21. júna.)

Sv. Alojz narodil sa dňa 9. marca 1568 v Castiglione, na zámku svojho otca, Ferdinanda, kniežaťa z Gonzagy. Matka sa menovala Marta Tana Santena. Už v útlom veku vštepovala matka do srdca svojho synáčka základ tej svätej bázne Božej, ktorá je základom každej múdrosti a opravdivej čnosti. — O kiežby všetci rodičia túto matku nasledovali a dietkam na pamäť privolávali tie slová: „Dietky! bojte sa Boha; oko Jeho vidí všade, vo dne i v noci; nikdy sa neopovážte niečo zlého pred obličajom Jeho vykonať“. — Otec svätého Alojza, i sám udatný bojovník, mienil syna svojho tiež za chrabrého vojína vychovať, — preto mu všeliake vojanské hračky kupoval, ba — sotva sedem ročného — do tábora sebou pojal, kde malý Alojz od vojakov všeliake neslušné reči a žarty slyšal a — bez toho, že by bol vedel, čo činí — za nimi opakoval. Kadenáhle ale vychovávateľ ho na hriešnosť tých rečí upozornil, nikdy viac mu také slovo z úst nevyšlo; — áno cez celý život oplakával tento detinský nerozum a nerozvažitosť. Vrátiac sa na rodičovský zámok, i učiteľom i rodičom bol k nemalej poteche a radosti pre ochotnú poslušnosť, — vždy väčší odpor cítil a preukazoval proti vojenskému stavu a na nič inšie nemyslel, než aby sa celkom mohol venovať službe Božej. Keď

otec túto premenu na ňom zbadal, velmi nemiľe mu to padlo; ale uspokojila ho tá myšlienka, že syn jeho, čo aj nebude vojenným hrdinom, bude aspoň výtečným správcom svojich poddaných a poslal ho aj s druhým synom Rudolfom do Florencie na vyššie štúdia. Tam vykonal sv. Alojz prúdom sĺz zaliaty všeobecnú, životnú spoveď a poneváč obzvláštne kráľovnu nebies, Mariu, detinskou láskou ctil, horlivou pobožnosťou zachvátený, urobil sľub večnej čistoty k úcte čistej a nepoškvrnenej Panny. A tomuto sľubu zostal verný až do smrti. A túžba, výlučne Bohu slúžiť, vždy viac a viac sa v ňom vzmáhala. Myslel si, že splnenie túžby svojej v niektorej reholi dosiahne, — a jako raz — na deň nanebevzatia — prosil Mariu o osvietenie, pri prímaní tela Božieho zretelne slyšal hlas, ktorý mu prikázal, aby vstúpil do spoločnosti tovaryšstva Ježišovho (Jezuitov) a aby tento príkaz hneď vyjavil svojmu spovedeľníkovi. Tento vec preskúmal a v úmysle ho potvrdil; aj matka mu k tomu kroku blahoželala, ale otec ani počuť nechcel o takomto kroku svojho syna. Tri roky trvalo odporovanie otcovo, až konečne vytrvanlivosťou syna svojho premožený aj on dal svoje privolenie. Sv. Alojz radostne postúpil dedictvo svoje bratovi a na krýdlach svätej túžby letel do Ríma do kláštora Jezuitov. V 18. roku začal tam noviciát, čas próby a čoskoro prevýšil spolubratov svojich poslušnosťou a cvičením všetkých čností. Roku 1587. složil rádové sľuby a prijal štyri nižšie rády, čo ho ešte povzbudilo, aby tým horlivejšie kráčal po ceste dokonalosti. Keď roku 1591. vypukol v Ríme mor, sv. Alojz sa horlive zaujal chudobných, a aj sám tou istou nemocou zachvátený v 24. roku blaženou smrťou spravodlivých umrel 21. júna 1591.

Od tristo rokov požíva sv. Alojz v cirkvi katolíckej všeobecnú úctu, jako vzor čistoty a nevinnosti, a nepočetné milosti sa dostaly tým, ktorí tohoto svätého vytrvanlive nasledovali. Menovite ale si žiada cirkev sv., aby si **mládež** brala tohoto svätého za príklad; lebo skúsenosť učí, že mnohí, ktorí tak činili, od poškvrnenia sveta boli zachovaní a pred tvár Božiu priniesli veniec pannenskej čistoty. Konečne majú sa mládenci a panny každodenne sv. Alojzovi porúčať, majú sa detinskou úctou chovať k najčistejšej Panne Marii, majú si hlboko do srdca zaštepiť bázeň Božiu; príležitosti k hriechu sa varovať, smysly, najmä oči, si ostríhať, k sv. prímaniu často pristupovať a vytrvanlive sa modliť. Podobne nech nezameškajú každý rok *šest-nedeľnú* pobožnosť k úcte sv. Alojza odbaviť. — Túto po-

božnosť potvrdil pápež XII. Kliment roku 1739. a 1740. a na každú z tých šesť nedieľ udelil plnomocné odpustky. Táto pobožnosť však pozostáva v tom, že za šesť nedieľ jedno za druhou, a síce v každú z nich, skrúšene prímeme sv. sviatosti pokánia a prímania a v každú nedeľu cvičíme sa v nábožnom rozjímaní *alebo* v ústnej modlitbe *alebo* iné nábožné skutky kresťanské konáme. Pobožnosť túto môžu odbavovať nielen slobodní, ale aj ženatí, poťažne vydaté.

Vchod sv. omše. „Trochu menej si ho učinil od anjelov: slávou a úctou si ho korunoval.“ (8. Žalm 6.) „Chváľte Pána všetci anjeli Jeho: chváľte Ho všetky mocnosti Jeho.“ (148. Žalm 2.) Sláva Otcu, i Synu, i Duchu Svätému, jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Modlitba cirkevná. Bože, Rozdavaču nebeských darov, ktorý si v anjelskom mladíkovi Alojzovi podivnú nevinnosť života s podobnou kajúcnosťou spojil: popraj nám pre jeho zásluhy a prosby, aby keď sme ho v nevinnosti nenasledovali, aspoň v kajúcnosti sme ho nasledovali. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *z knihy Syna Sirachovho h. 31., v. 8—11.*

Blahoslavený muž, ktorý bol najdený bez poškvrny, a neišiel za zlatom, ani nedúfal v peňazoch a pokladoch. Kto je to, a budeme ho chváliť? lebo učinil podivné veci v živote svojom. Kto je v tom vyskúsený a dokonalý, ten bude mať slávu večnú: ktorý mohol prestúpiť a neprestúpil; činiť zlé a nečinil; preto sú uistené jeho statky v Pánovi.

Vysvetlenie viď na sv. Štefana kráľa.

Evanjelium *sv. Matúša h. 22., v. 29—40.*

Za onoho času odpovedajúc Ježiš riekol Sadduceom: Mýlite sa, neznajúc ani Písmo, ani silu Božiu. Veď pri vzkriesení nebudú sa ani ženiť, ani vydávať; ale budú jako anjeli Boží v nebi. A z ohľadu na vzkriesenie, či ste nečítali, čo pravil Boh, keď vám mluvil: Ja som Boh Abrahamov, a Boh Izákov, a Boh Jakubov? Boh nie je Bohom mrtvých, ale živých! A keď zástupy to slyšaly, divily sa nad jeho učením. Farizei však, keď počuli, že donútil Sadduceov umlknuť, sišli sa spolu, a jeden z nich, učiteľ zákona, spýtal sa ho, pokúšajúc ho: Majstre,

ktoré je najväčšie prikázanie v zákone? Ježíš mu riekol: Miluj Pána Boha svojeho z celého svojeho srdca a z celej svojej duše, a z celej svojej mysli. Toto je najväčšie a prvé prikázanie. A druhé je podobné tomuto: Miluj blížneho svojeho jako seba samého. Na týchto dvoch prikázaniach visí celý zákon i proroci!

Krátke vysvetlenie. Farizei a sadducäi, ktorí Krista Pána všeliakymi pochybujúcimi otázkami pokúšali, len svoju nevedomosť prezradili a preto dostalo sa im pokárania a zahanbenia. Z toho zretelne vysvitá, že tí, ktorí o pravdivosti slova Božieho pochybujú, alebo učenie Kristovo za nemožné držia a pochybujú o ňom, prezradzujú podobnú nerozumnosť. V pošetilosti svojej obrážajú múdrosť Božiu, ktorý v príkazoch Svojich zaiste nežiada nemožnosti. Boh len dokonalejšie žiada a prikazuje, než obyčajne. Kto zdravým rozumom mohol by za nemožnosť držať nevinnosť a pannenskú čistotu, jestli ho len zlosť a hriešnosť v zdravom úsudku neprekáža? Boh síce nežiada od nás, ani nám neprikazuje večnú čistotu a pannenský život, nezavrhuje stav manželský; jestli však Boh tieto povinnosti žiada v spojení s úradom, ktorý vyššiu dokonalosť požaduje, — takto dobrovoľne prijatý úrad zaväzuje patričného k plneniu tých povinností, tým viac, poneváč ich *dobrovoľne* prijal na seba a k plneniu týchže Boh aj dostatočnej pomoci a milosti mu udeľuje. — „U Boha nič nie je nemožného," hovorí písmo sv., a pravdu toho zpomedzi mnohých príkladov aj život sv. Alojza potvrdzuje. — Usilujme sa tedy príklad svätého Alojza zachovávať, stavu svojmu primerane čistotne žiť, telesnosť v sebe utlačovať, aby sme sa čistí, telesnosti zbavení dostať mohli do spoločnosti čistých, blažených duchov nebeských.

(O láske k Bohu a blížnemu viď na dvanástu a trinástu nedeľu po Svätom Duchu.)

Odpustková modlitba k sv. Alojzosi. O svätý, anjelskými mravami sa skvejúci Alojzu! Ja, nehodný ctiteľ tvoj, celkom zvláštnym spôsobom ti odporúčam čistotu duše a tela môjho. Na tvoju anjelskú čistotu ťa žiadam, aby si ma porúčal Ježišovi Kristovi, nepoškvrnenému Baránkovi, a Jeho najsvätejšej Matke, Panne pannien a aby si ma zachránil od každého ťažkého hriechu. Nedopusť, aby som do nejakého hriechu nečistoty upadol; ale vidíš-li, že sa nachádzam v pokušení alebo v ne-

bezpečenstve hriechu, odstráň zo srdca môjho všetky nečisté myšlienky a náklonnosti; vzbuď znovu vo mne myšlienky na večnosť a na ukrižovaného Ježiša; a hlboko vtlač do duše mojej cit svätej bázne Božej; zapáľ vo mne oheň lásky Božej a učiň, aby som ťa verne nasledoval na zemi a tak zaslúžil som si s tebou požívať Boha v nebesiach. Amen. Otče náš a Zdravas. (100 dní odpustkov. VII. Pius, 6. marca 1802.)

Na deň narodenia sv. Jána krstiteľa.

(24. júna.)

Väčšieho a vznešenejšieho chválorečníka nikto nemal, jako sv. Ján krstiteľ, totižto Samého Ježiša Krista, ktorý ho raz anjelom nazýva (Mat. 11. 10.), druhý raz veľkým prorokom (Luk. 7. 28.), zase horiacim, osvecujúcim svetlom atď. (Ján 5. 35.) Medzi všetkými, ktorí sa zo žien (riadnym spôsobom) narodili, nepovstal väčší, jako Ján krstiteľ, — pravil o ňom Kristus Pán: a či by bolo ešte viac treba k dokázaniu, jak vzvláštne milosti, svätosť a zásluhy zdobily muža tohoto? Jako Izaiaš, aj on bol od Boha vyvolený za hlasateľa pokánia a zvestovateľa Messiáša. Boh ho už v živote matky vyvolil a veľkým učinil, lebo skrze anjela predpovedal narodenie jeho, Sám mu uložil meno, už v živote matky ho posvätil prítomnosťou Kristovou a príchod Jeho mu dal pocítiť. Skrze Boha zvláštne ostríhaný, aby vyhol svetu a vábeniu jeho, a aby sa na svoj vážny úrad pripravil, utiahol sa Ján na púšť, žil tam ďaleko anjel a len s Bohom sa zaoberal a s tým, čo sa povolania jeho týkalo. Pokrmom jeho boly kobylky a lesný mäd; — áno tak máličko jedol, že v pomere k druhým ľuďom zdalo sa, jakoby nič nebol jedol. Jeho oblek bol z ťavovej srsti a na bedrách remený opasok; lúžkom mu bola holá zem. Tak žil do tých čias, kým Ježiš nebol 30ročný; vtedy na rozkaz Boží vyšiel ďaleko volajúci hlas s púšti a príchod Messiáša ohlasoval, ktorého sám pokrstil a jako Baránka Božieho, ktorý sníme hriechy, predstavil svetu. Neobyčajnou horlivosťou a smelosťou prízvukoval potrebu pokánia a polepšenia. Jako raní meč a šíp, tak aj on ranil srdcia svojich poslucháčov napomínaním, hrozením trestu Božieho, prísnym príkladom svojím a s dôrazom ich napomínal, aby sa pravým pokánim pripravovali k prijatiu milosti Messiáša. Ponevráč ho horlivosť za slávu Božiu nútila,

vážne vytýkal Herodesovi jeho hriešny pomer s manželkou brata svojho, preto bol do žalára vrhnutý, na doliehanie Herodiady statý a tak mučeníckou korunou ozdobený. Tak dokonal tento služobník Boží dráhu života a zanechal nám všetkým príklad nevinnosti, pokánia a hrdinskej horlivosti. — Učme sa aj my ustavičnej kajúcnosti od Jána, či sme hriešni lebo nevinní; lebo od časov Jána kráľovstvo Božie násilenstvo trpí, a len tí ho strhnú k sebe, ktorí násilie upotrebia. Koľké pokánie činil ten, ktorý ešte v živote matky bol posvätený! Čím viac my hriešnici máme hodné ovocie pokánia prinášať, chceme-li vojsť do kráľovstva Božieho!

Že u sv. Jána slávi sa aj deň narodenia, aj deň smrti jeho, toho príčinou je, že iní Svätí len po dlhých a ťažkých bojoch dospeli k svätosti a blaženosti, svätý Ján ale už v živote Matky bol posvätený; potom poneváč o jeho narodení zvláštnu spomienku činí evanjelium, — poneváč jeho narodenie mnohé zázraky sprevádzaly a deň jeho narodenia bol dňom zvláštnej radosti a zorou vychádzajúceho slnka pravdy. — Vyobrazuje sa v pustovníckom rúchu ťavovom, v ruke držiac knihu a na nej baránka, pri boku s trstenou palicou s vrchu v kríži sa končiacou a často aj s laliou. Pre mučenícku smrť, aj so sekerou ho maľujú.

Vchod sv. omše. „Zo života matky mojej volal ma Pán menom mojím: a položil ústa moje jako ostrý meč: prikryvadlom ruky Svojej ma zakrýval a položil ma, sťa šíp vyvolený.“ (Iz. 49. 1. 2.) „Dobre je zvelebovať Pána: a prespevovať menu Tvojmu, o Najvyšší!“ (91. Žalm 1.) Sláva Otcu, i Synu, i Duchu Svätému, jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Modlitba cirkevná. Bože, ktorý si nám dnešný deň v narodení blahoslaveného Jána ctihodným učinil: daj ľudu Svojmu milosť duchovných radostí; a uprav mysle všetkých veriacich na cestu spasenia večného. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *z Izaiáša proroka h. 49., v. 1—3 a v. 5—7.*

Poslyšte ostrovy, a pozorujte národy z ďaleka. Pán povolal mňa už zo života, zo života mojej matky rozpomenul sa na moje meno. A učinil moje ústa jakoby ostrým mečom, zapokryl mňa stínom ruky svojej; a uložil ma jako strelu vyhladenú; uschoval mňa v túle svojom. A riekol mi: Služobník môj si ty, Izraelu! Lebo v tebe chcem byť oslávený. A včuı

praví Pán, ktorý mňa prispôsobil z materinského života za služobníka sebe: Hľa, dávam ťa za svetlo národom, aby si bol vysvoboditeľ až do končín zeme. Králi'ovia uvidia a panovníci povstanú a budú sa klaňať pre Pána a Svätého Izraelského, ktorý ťa vyvolil.

Poznámka. Toto proroctvo vzťahuje sa síce na Krista, ktorého učinil Boh hlavou, panovníkom, učiteľom a spásou všetkých národov; ale väčšina tých slov môže sa poťahovať aj na sv. Jána, jako to z jeho života vysvitá.

Evanjelium *sv. Lukáša h. 1., v. 57—68.*

Alžbete doplnil sa čas k porodu a porodila syna. A jej súsedia i príbuzní uslyšali, že Pán uvelebil svoje milosrdenstvo nad ňou, i radovali sa spolu s ňou. I stalo sa ôsmeho dňa, že prišli obrezať chlapčeka, a nazývali ho po mene jeho otca Zachariášom. A odpovedajúc jeho matka riekla: Nie tak; ale Jánom volať sa bude. I riekli jej: Veď nikoho nie je v príbuzenstve tvojom, čo by sa nazýval týmto menom! I pokynuli otcovi jeho, jako by ho chcel nazvať. A on požiadajúc tabuľku, napísal a riekol: Ján je mu meno. A zadivili sa všetci. A v tom otvorily sa mu ústa a jeho jazyk, a mluvil i velebil Boha. A dopadol strach na všetkých ich súsedov, a po všetkých vrchoch Judských roznášala sa povesť o všetkých týchto vecach. A všetci, čo o tom počuli, skladali to vo svojom srdci a hovorili: Čo myslíš, bude z tohoto chlapčeka? Lebo ruka Pánova bola s ním. A Zachariáš, jeho otec, naplnený súc Duchom Svätým, prorokoval a riekol: Požehnaný Pán, Boh Izraelský, že navštívil ľud svoj a pripravil mu vykúpenie.

Nauky. I. Z príkladu Zachariáša a Alžbety, ktorí neplodnosť, bezdetnosť — čo bolo u židov potupou — trpezlive znášali, a ktorí sa k Bohu utiekali, aby sosňal s nich túto hanu, ale celkom sa odovzdali do vôle Božej a na nej sa uspokojili, majú sa poučiť bezdetní manželia. Môžu sa modliť k Bohu, aby ich dietkami požehnal, spolu ale musia sa úplne uspokojiť s riadením Božím a tento dar trpezlive od Neho

očakávať. Pre mnohých rodičov ale je opravdivou milosťou, že nemajú dietky, lebo mnohí sú takí, že keby im Boh dieťa požehnal, i to by so sebou strhli do zatratenia, lebo by sa o nábožnú, kresťanskú výchovu jeho nestarali.

II. Vrúcne modlitby Zachariáša a Alžbety Boh láskave vyslyšal a ešte vo vznešenejšom smysle splnil, čo sa oni ani neopovážili úfať. Boh im nielen syna požehnal, ale učinil ich tým aj rodičami predzvestovateľa Messiáša, Ježiša Krista. Tešili sa tomuto neočakávanému šťastiu, ale nezabudli ani na vďačnosť, ktorú boli Bohu podlžní, lebo syna svojho Bohu obetovali a dali mu príkladnú a bohabojnú výchovu. Podobne má konať každý rodič, ktorého Boh dieťaťom obdarí, — nech vzdáva vďaky Bohu a tak bohabojne nech dieťa svoje vychováva, jako Zachariáš a Alžbeta.

III. Z tej okolnosti, že tento dar Boží ešte aj v oči zbožnému a trpezlivému Zachariášovi a Alžbete „*milosrdenstvom*“ nazýva sv. evanjelium, berme si tú nauku, že všetko, čo od Boha dostávame, je ovocím milosti a milosrdenstva Božieho; — a pamätajme na tie slová Pána: „Keď učiníte všetko, čo vám bolo prikázané, rieknite: nepotrební služobníci sme.“ (Luk. 17. 10.)

IV. Z chovania súsedov Zachariáša a Alžbety, ktorí sa spolu tešili so šťastnými rodičami a im blahoželali, učme sa plnenie skutkov lásky k bližnému. Obsiahnu-li bližní naši zemské alebo nebeské požehnanie, radostne im to doprajme, zvelebujme Boha, lebo On je Darcom. Tak sa staneme aj my účastnými blaženosti bližných svojich, kdežto jestli závisť naplní srdce naše proti nim a ich šťastiu, sebe samým škodíme a i tu i vo večnosti len nešťastie a trápenie sa nám dostane za podiel. Svedčí o tom príklad bratovraha Kaina a mnohých iných.

V. Meno „Ján“ toľko znamená jako „od Boha požehnaný“. Boh Sám dal toto meno Jánovi, ktorý sa mu aj usiloval v celom živote svojom zodpovedať. Aj my dostávame pri krste meno niektorého svätého, aby sme ho v čnosti nasledovali, a tak žili, jako on žil. Nenosme tedy nadarmo krstné mená svoje.

VI. Z tej okolnosti, že Zachariáš neveril slovám anjela a preto onemel, a len potom sa mu zase rozviazal sväzok jazyka, keď uveril, čerpáme to naučenie, že Boh sníme s hriešnika ďalšie tresty, jestli sa tenže obráti a pokánie činí. Sme-li však za ťažšie hriechy svoje ďalšiemu zadosťučineniu podrobení, udelí nám Boh milosti trpezlivosti.

VII. Sv. evanjelium síce „dieťaťom“ nazýva Jána, ale cirkev sv. v speve svojom hovorí o ňom: „Alžbeta veľkého muža porodila“. To toľko znamená, že Ján dľa veku bol síce len dieťaťom, ale dľa milosti a svätosti už mužom. Vek tedy nemáme merať dľa prežitého času, ale dľa vlastnosti srdca a duše. Preto aj mudrc hovorí (4. 13.), že čnostný a bohabojný človek mnohý čas žil, čo aj v mladom veku umrel.

VIII. Že Zachariáš a Alžbeta tak hlasne chválili Boha za obdržané dobrodenie, to má aj nás pohýňať, aby sme Boha hlasne a verejne oslavovali. Nikdy nezabúdajme na to, že sme Mu vďačnosťou zaviazaní za Jeho dobrodenia; lebo na budúcnosť by sme nič od neho očakávať nemohli. Nádej nevďačných jako sňah sa roztopí a jako naničhodná voda sa zmarí. (Múdr. 16. 29.)

Prosba k sv. Jánovi. Svätý Jáne! Svätý Predzvestovateľu Ježiša Krista! Ty zrkadlo pravého pokánia, horiace a osvecujúce svetlo! ktorý si ľuďom učením a príkladom svojím ukázal cestu k Ježišovi a zapálil si ich láskou Jeho: prosím ťa, pre tvoj prísny a kajúci život, vypros mi milosti od Toho, ktorého si ukázal ľuďom, jako Baránka, ktorý sníma hriechy sveta, aby za moje hriechy už raz pravé pokánie činil, svoje hriešne telo dľa príkladu tvojho mrtvil, v čistote a svätosti Bohu slúžil a konečne v ríši večnej blaženosti nasledoval Baránka Božieho, ktorý bol pre mňa zabitý na kríži. Amen.

Poučenie o kresťanskej výchove dietok.

„Čo bude z tohoto chlapčeka?“ (Luk. 1. 66.)

Tak mluvili priatelia, súsedi a príbuzní oboch bohabojných manželov, Zachariáša a Alžbety, keď videli a slyšali tie zázračné udalosti pri narodení ich syna, Jána. Čo bude z tohoto dieťaťa? pýtajú sa často aj rodičia jeden druhého, keď sa na malé ešte dietky svoje pozerajú a vidia, že tie už zavčasu isté náklonnosti prezradzujú, čo ich často podivom naplňuje. A jak často by žiaľ a bolasť prenikly takých rodičov, keby vedeli, že tieto dietky, ktoré teraz obdivujú, na ktorých s úľubou spočíva oko ich, ktoré pre dobré vlastnosti každý chváli a rád vidí, jako tieto dietky jednúc bežať budú v ústrety záhube, a ich radosť a útecha obrátí sa v žiaľ a zármutok. Ale čo je toho príčinou, že sa tak mnohí rodičia sklamú v očakávaní, v nádejach, ktoré oproti dietkam svojim prechovávali? že do-

rastajúca mládež, vzdor poskytnutému vzdelávaniu, stáva sa tak bezbožnou a necudnou? — Preto, poneváč rodičia zriedka zachovávajú to, čo je o mladom, bohabojnom Tobiášovi napísané: „Otec vyučoval ho od mladosti báť sa Boha a každého hriechu sa zdržovať“ (Tob. 1. 10.); poneváč nepamätajú na napomenutie apoštola: „Vy otcovia, vychovávajte dietky svoje v učení a kázni“ (Ef. 6. 4.); poneváč zabúdajú na to, že každé dieťa je podobné mladému stromku, ktorý musí byť bedlive opatrovaný, narovnávaný, k stĺpu priviazaný, musí byť obrezávaný, od škodlivého hmyzu očistený, proti zime a vetru chránený; poneváč nemajú na zreteli slová mudrca (Eccl. 7. 24.): „Vyučuj dieťa svoje a zohýňaj ho od detinstva“, a „šľaháš-li dieťa svoje prútom, z pekla vykúpiš dušu jeho“ (Prisl. 23. 14.); nemajú pred očima slová tejže knihy Príslovní (29. 12.); „Dieťa, ktorému sa po vôli dáva, hanbu spôsobí matke svojej,“ — a (Eccl. 30. 1.) „kto syna svojho miluje, drží ho vždy pod prútom, aby sa radostí a pomoci dožil na ňom a nemusel klopať na dvere súsedov“. Neprivádzajú dietky dosť zavčasu k Ježišovi, Priateľovi dietok, neučia báť sa Boha a hriech nado všetko nenávidieť; tešia sa mnohým schopnosťam dieťaťa, ale sa neusilujú pozornosť jeho obrátiť na jediný cieľ jeho, na Boha; neodstránia od dieťaťa všetko, čo môže otrávit a pokaziť jeho útle, nevinné a vnímavé srdce; nepriťahujú ho zavčasu k modlitbe, k cvičeniu potrebných kresťanských čností, lásky k Bohu a k blížnemu, poníženosti a poslušnosti, tichosti, pokojamilovnosti, znášanlivosti a rozumnosti atď.; slovom: vychovávajú dietky pre všetko, len nie pre Boha, pre cirkev, pre domovinu. S takou výchovou, kde sa len na to hladí, aby sa deti dačo užitočného naučily, aby sa potom v svete „prebily“! to jest s výchovou, kde všetka starosť len na to sa vynakladá, aby sa dietky skvely, vynikaly, chválu, úctu a vážnosť si získaly, s takou výchovou nie je spokojný ani Boh, ani cirkev, ani vlasť. Ale práve toto lživé zkazonosné vychovávanie, čiže vlastne „znechovávanie“, je príčinou, že sa tak mnohí rodičia na odrastlé dietky svoje ponosujú, — že Boh takých rodičov už tu tresce, a ešte strašnejšie trestať bude na druhom svete, že cirkev smúti, a každý šľachetný človek je žiaľom a starosťou naplnený.

Má-li byť výchova pravá, kresťanská, majú-li sa rodičia radosti dožiť na svojich dietkach tu na zemi i na druhom svete, — má-li vyrásť šľachetnejšie, lepšie pokolenie pre cirkev a pre krajinu: vtedy výchova musí sa zakladať na náboženstve, — musí sa s Bohom počínať i dokonávať. Rodičia majú po-

vážiť, že ich dietky sú drahocenným majetkom, ktorý im Boh sveril a ktorý v deň súdu nenarušene a prísne bude od nich zase požadovať; majú považiť, že dietky ich stvorené sú pre nebo, drahocennou krvou Ježiša Krista vykúpené a za chrámy Ducha sv. pri sv. krste posvätené. Preto čím včaššie (nikdy nie je privčas!) majú rodičia dietky svoje obznámiť s Bohom, s najvyššou Dobrotou, privykať ich k nábožnej modlitbe, a vštepiť do nich svätú bázeň Božiu; zavčasu majú privádzať dietky svoje k Ježišovi, často im predkladať krásny príklad Jeho, do srdc im zasievať sväté učenie Jeho; privykať ich k úcte blahoslavenej Panny Marie, a každodenne ich porúčať Matke Božej. Jako telesní anjeli strážcovia majú rodičia vo dne, v noci bdieť nad nevinnosťou svojich dietok; všetko od nich odstraňovať, čo by ich nevinnosť, čistotu srdca poškvrnilo, zdržiavať ich obcovania so zlými deťmi, s rozpustilými dospelými, — pozorovať každý ich krok, každý pohyb, každý skutok, — vyobcovať z ich spoločnosti každé zlé slovo, škodlivý príklad, neslušné piesne, nemravné knihy. Nesmú trpieť u dietok, jestli ich úprimne milujú, žiadnu svevoľnosť, vzdorovitosť a neposlušnosť, — majú ich s láskou, ale prísne karať dľa slov mudrca (Prísl. 23. 13.): „Nevynímaj chlapca z kárania“, aby žiaden nečin, žiadna bodľač u nich nevzrástla a nevzmohla sa. Zavčasu majú ich privykať k vykonávaniu kresťanských čností, vyučovať ich, zlé náklonnosti v nich mŕtviť, udusovať, a preto, aj keď sú už staršie, majú ich k častému prímaniu svätých sviatostí povzbudzovať. Nesmú dovoliť, aby dietky v zabávaní trávily mladosť svoju, ale aby všetko, čo im je potrebné a užitočné, nielen povrchne, ale *základne* sa učily, aby nevyrástly z nich nedoukovia, t. j. ktorí by o všetkom vedely blúzniť, a nič základne nevedely. Majú dietkam svojim — a to je najpotrebnejšie — dobrým príkladom predchádzať, s duchovnými a svetskými učiteľmi spoluúčinkovať a tak vynasnažovať sa, aby z nich dobré, nábožné, bohabojné, čnostné dietky vychovali pre Boha, verných údov pre cirkev, statných občanov pre vlasť. — A toto je tým prísnejšou povinnosťou rodičov za našich časov, ponevráč školy na mnohých miestach sú beznáboženské, učitelia bezbožní, deti sa neprivykajú, nepriťahujú k plneniu svojich náboženských povinností, jako predtým, ba — žiaľbohu — sami učitelia neraz pohoršujú maličkých a každého pravoverného kresťana.

Beda rodičom, ktorí dietky svoje nevychovávajú pre Boha a pre nebo! Koľká hrôza sa ich zmocní na súdny deň, keď

Boh bude od nich požadovať dietky, ktoré im čisté a nevinné sveril, a keď rodičia vtedy budú musieť vyznať, že ich dietky *vinou rodičov* sa odtrhly od otcovského srdca láskavého Boha, a prepadly záhube a večnému zatrateniu!

Na deň sv. Ladislava kráľa.

(27. júna.)

Sv. Ladislav, kráľ uhorský, bol synom I. Belu. Obdarený bol skvelými darami prirodzenými a milosťami Božími. Keď krajina zbavila Šalamuna kráľovskej hodnosti, a na miesto neho vyvolila Gejzu, brata Ladislavovho, za panovníka, po odumretí tohoto mal Ladislav zostať kráľom, — ale on netúžil za zemskou korunou, ale panovanie chcel zpiatky oddať Šalamunovi. Ponevráč však pohlavári krajinskí tomu odporovali, svoj úmysel nemohol uskutočniť; ale i sám tento úmysel svedčí o šľachetnosti jeho povahy, ktorá krem toho ešte mnohými čnosťami žiarila. Spojené boly v ňom kráľovská spravodlivosť, štedrosť, milosrdnosť. Viac biskupství, kláštorov založil alebo aspoň podporil vo vlasti svojej. A popri týchto zásluhách aj válečné víťazoslávne vavríny zdobily čelo jeho. Uhorsko v tom čase ukrutne plienili a pustošili Kumáni a Pečenci, nad ktorými opätovne vydobyl skvelého víťazstva, a potom premožených v krajine usadil a na kresťanskú vieru obrátil. V tom čase ho národy európejské už tak ctili, že jeho vyvolili za hlavného vodcu križiakov, čiže tých bojovníkov, ktorí chceli podujať oslobodenie svätej zeme z rúk pohanských. Ladislav veliteľstvo aj prijal, ale medzitým časom zomrel roku 1095. Krajina za tri roky smútila nad smrťou jeho. Telesné pozostatky jeho pochované boly vo Veľkom Varadíne, v chráme Preblahoslavenej Panny Marie, a ponevráč na jeho prímluvu mnohé zázraky sa tam staly, vyhlásil ho pápež III. Celestín za svätého roku 1192. — Vyobrazuje sa sediac na koni, s kráľovskými odznakami, jako kopijou vyráža vodu zo skaly pre vojsko svoje.

Vchod omše sv. a Evanjelium viď v Prídavku číslo IX. 1.

Sv. čítanie tamže číslo II. 1.

Modlitba cirkevná. Bože! ktorý si blahoslaveného kráľa Ladislava, vyznavača Svojho, mnohými zázrakami preslávil: popraj, prosíme, aby sme skrze jeho zásluhy od všeliakych protivenství vždy boli chránení a večné radosti požívali. Skrze Pána našeho, Ježiša Krista. Amen.

Na sviatok sv. apoštolov Petra a Pavla.

(29. júna.)

Peter, najprv Šimonom menovaný, bol rodom z Bethsaidy v Galilei a bol synom Jonáša a bratom apoštola Andreja, ktorý ho aj ku Kristu priviedol, od ktorého potom nazvaný bol *Petrom.* A od tých čias stále nasledoval Ježiša, jako mu Tento a bratovi jeho Andrejovi — pri zázračnom rybolove — povedal: „Nasledujte Mňa a Ja vás učiním rybármi ľudí". Ježiš Petra tak veľmi miloval, že pred očima jeho činil najvážnejšie diela Svoje. Peter prítomný bol na hore Tábor, kde bol svedkom slávneho premenenia Kristovho, — prítomný bol, keď dcéru Jairovu vzkriesil, — keď sa na Olivetskej hore krvou potil. Aj pri bohatom love rýb, ktoré je obrazom shromažďovania ľudí do kráľovstva Božieho, bol Peter prítomný. Kristus Sám ho pozval za rybára ľudí a neskoršie ho učinil hlavou apoštolov a celej cirkvi, za Svojho námestníka a viditeľného miestodržiteľa na zemi, lebo prisľúbil, že na ňom, jako na skale, vystaví cirkev Svoju, odovzdal mu kľúče od kráľovstva nebeského a kázal mu pásť svoje ovečky a baránky. Ale aj *Peter* miloval Ježiša nado všetko. Z lásky k Ježišovi chcel na vrchu Tábor zostať a zdržať Ho od umučenia, z lásky chcel aj umrieť s Kristom. Aj najzmužilejšie sa držal pri zajatí Krista Pána a išiel za Ním až do domu Kajfášovho. Avšak — o nestálosť ľudská! — tam Ho trikrát zaprel. Lež na jeden pohľad Ježišov zase vstúpil do seba, hriech svoj horko oplakal a neprestal ho oplakávať až do konca. Aby pokánie činil za hriechy svoje, veľmi mnoho trpel pre Krista a konečne za cisára rimského Nerona bol v Ríme za vieru ukrižovaný, a síce na žiadosť svoju dolu hlavou, lebo sa za nehodného držal, aby tak bol ukrižovaný, jako Kristus. — Kiežby všetci hriešnici hľadeli takým pokáním za hriechy svoje zadosťučiniť!

Pavel, pred obrátením Šavlom menovaný, pochádzal zo židovského pokolenia Benjaminovho, narodil sa v Tarsi, v Cilicii, a bol žiakom Gamaliela. A nakoľko horlil za zákon Mojžišov, tak rozhorčene stíhal kresťanov. Keď k ich potrestaniu pospiechal do mesta Damasku, na ceste od Samého Pána bol obrátený a na apoštolstvo povolaný (viď sviatok obrátenia sv. Pavla 25. januára). Jak neunavene pracoval napozatým vo vinici Pána, koľké ťažkosti podstúpil na svojich apoštolských cestách, koľkým nebezpečenstvám a prenasledovaniu bol vy-

stavený v tých krajinách, po ktorých evanjelium hlásal: to sa ani opísať nedá! Je to až k neuvereniu, jak horlive a vytrvanlive vyznával Krista a učenie Jeho v okovách a reťazách, pod úderami, pod šľahaním biča, o hlade a o smäde, medzi tisícimi nebezpečenstvami. Pritom ale bol tak skromný, že sa za najmenšieho z apoštolov držal, za potupu a vyvrženie sveta. Keď konečne dobojoval ťažký, ale dobrý boj, keď beh dokonal, vieru všade ohlasoval a sám ešte horlivejšie zachovával, obsiahol korunu spravodlivosti: na rozkaz cisára Nerona bol v Ríme ten istý deň sťatý, keď Peter ukrižovaný. Sv. Pavel tak za živa, jako i po smrti nepočetné zázraky konal; aj ručník, ktorým si pot utieral, jako tôňa Petrova, liečil nemoce a vyháňal diablov. Meno Ježiša tak mal vryté do srdca, že Ho ustavične mal aj na jazyku, — lebo čím je srdce plné, o tom rady hovoria ústa. — Keby sme tak milovali Ježiša, jako Pavel, i my by sme sa usilovali, aby sme čím viac znášali a konali pre Ježiša. — Sv. Peter vyobrazuje sa lebo s kľúčami, alebo s krížom nadol obráteným, — sv. Pavel však s mečom.

Vchod sv. omše pozostáva zo slov Petrových, ktoré po vyslobodení sa zo žalára jeruzalemského povedal: „Teraz viem opravdive, že Pán poslal anjela Svojho a vytrhol ma z ruky Herodesovej a zo všetkého očakávania ľudu židovského“. (Sk. ap. 12. 11.) „Pane! skúmal si ma a poznal si ma: Ty si poznal sedenie moje a povstanie moje.“ (138. Žalm 1.) Sláva Otcu, i Synu, i Duchu Svätému, jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Modlitba cirkevná. Bože! ktorý si dnešný deň mučeníckou smrťou apoštolov Svojich, Petra a Pavla, posvätil: popraj cirkvi Svojej, aby vo všetkom nasledovala učenie tých, skrze ktorých pravá viera svoj počiatok vzala. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *zo Skutkov apoštolských h. 12., v. 1—11.*

V tie dni vystrel kráľ Herodes ruky, aby sužoval niektorých z Cirkvi. A zabil Jakuba brata Jánovho mečom. A vidiac, že sa to zaľúbilo židom, zaumienil si zajať i Petra. A boly dni nekvasených chlebov. A keď ho bol zajal, vsadil ho do žalára a odovzdal ho štvornásobnej stráži, každá o štyroch vojakoch, aby ho strážili; lebo ho chcel po Veľkej noci predviesť ľudu. A Peter bol síce strážený v žalári; ale Cirkev modlila sa bez prestania zaňho k Bohu. A keď Herodes chcel ho vyviesť, tej istej noci Peter spal medzi dvoma vojakmi,

okovaný dvoma reťazami, a strážni predo dverami strážili žalár. A hľa, anjel Pánov zastal pri ňom a svetlo zasvitlo v príbytku a uderiac Petra a bok, zobudil ho a riekol: Vstaň napochytre. A reťaze spadly s jeho rúk. I riekol mu anjel: Opáš sa, a obuj si obuv, a učinil tak. I riekol mu: Prehoď si svoje rúcho a poď za mnou! A vyjdúc, kráčal za ním; a nevedel, či to bolo ozaj pravdou, čo sa konalo skrze anjela; ale on sa domnieval, že vidí videnie. A prejdúc cez prvú i druhú stráž, prišli ku železnej bráne, ktorá vedie do mesta a ktorá sa im otvorila sama od seba. A vyjdúc von, prešli jednu ulicu, a zrazu odišiel anjel od neho. A Peter prišiel k sebe, i riekol: Teraz viem opravdive, že Pán poslal svojeho anjela a vytrhol ma z ruky Herodesovej a zo všetkého očakávania ľudu židovského.

Poučenie. I. Ten Herodes, o ktorom je tu reč, bol vnukom toho ukrutného Herodesa, pod ktorým sa Kristus Pán narodil a ktorý dal nevinniatka pomordovať. Aj on k vôli židom kresťanov prenasledoval a dal aj Petra uväzniť, aby ho po Veľkej noci k zábave a radosti ľudu dal odpraviť. — Jak hnusné je to, zle činiť, áno ľudí mordovať, aby sa tým zapáčil druhým! Hľa! jak hlboko môže človeka strhnúť zháňanie sa za tým, aby sme sa ľuďom páčili! Chráň sa, aby si nečinil zle tým úmyslom, žeby si sa svetu ľúbil; lebo

kto sa chce ľúbiť svetu, nemôže byť učeníkom Kristovým, praví sv. Pavel.

II. Cirkev sv., t. j. kňazia a veriaci, neprestajne sa modlili k Bohu za vyslobodenie Petra, — a Boh vyslyšal ich modlitbu. — Vezmime si z toho príklad, aby sme sa aj my jeden za druhého, obzvlášte za hriešnikov modlili, aby ich Boh zbavil sväzkov zlého nepriateľa.

III. Peter pokojne spal v žaláre, lebo mal čisté svedomie a celkom sa sveril na ochranu Božiu. — Nevinný je pokojný v každej potrebe a úzkosti, — hriešnik nikdy nemá pokoja.

IV. Boh anjela Svojho poslal k Petrovi, ktorý mu kázal, aby chytro vstal, aby sa opásal, obul a išiel s ním. — Keď teba napomína tvoj anjel strážca, aby si povstal zo spánku hriechu, vstaň hneď, vstúp do seba, jako márnotratný syn, potrhaj sväzky, ktoré ťa k hriechu viazali, opáš sa pevným predsavzatím, že viac nebudeš hrešiť, natiahni si obuv, to jest odhodlaj sa, že budeš Krista nasledovať. Je to veľmi nebezpečné, keď človek napomenutie dobrého anjela neposlúcha a ďalej hlivie v hriechu.

V. Na prosbu veriacich Boh zázračným spôsobom zachránil hlavu cirkvi a zmaril zlostný úmysel a útočenie nepriateľov. — Tak aj teraz nepriatelia cirkvi sv. môžu ju síce prenasledovať, jej služobníkov väzniť, žalarovať, do vyhnanstva posielať a usmrcovať, — ale cirkev premôcť, k popusteniu vo veciach viery prinútiť, zničiť ju — nie sú v stave ani všetky mocnosti svetské a pekelné. Boh síce dopustí také utisnutie na cirkev, ale len k jej prospechu. Preto, synovia a dcéry cirkvi katolíckej, neklátte sa, keď vidíte matku cirkev trpieť; modlite sa za ňu, pridržajte sa jej, jako predtým, — tak bude ona a s ňou i vy každý čas chránená a varovaná, jako to dejiny cirkvi svätej z dvoch tisícliet potvrdzujú.

Sv. evanjelium viď dňa 18. januára str. 746.

Odpustková modlitba k sv. apoštolom Petra a Pavla. — O svätí apoštolovia, Petre a Pavle! Volím si vás dnes a vždycky za svojich zvláštnych prímluvcov a ochrancov. Celou pokorou sa teším s tebou, svätý Petre; lebo ty si skalou, na ktorej Boh cirkev Svoju vystavil. Aj s tebou sa teším, svätý Pavle, ponevráč si bol od Boha vyvolený za nádobu, nosiča a hlásatela pravdy po celom svete. Vyproste mi živú vieru, pevnú nádej a dokonalú lásku, úplné rozlúčenie sa so sebou samým, povrhnutie svetom, trpezlivosť v protivenstvách, poníženosť v šťastí, pobožnosť pri modlitbe, čistotu srdca, dobrý úmysel v konaní,

bedlivosť v plnení povinností stavu svojho, vytrvanlivosť v predsavzatí, odovzdanie sa do vôle Božej a zotrvávanie v milosti Božej až do smrti, aby mocou vašej prímluvy a skrze vaše slávne zásluhy premohol som pokúšania sveta, diabla a tela a tak hodným som sa stal zjaviť sa pred tvárou Ježiša Krista, najvyššieho a večného Pastiera duší, ktorý s Otcom a Duchom Svätým žije a kraľuje po všetky časy, — a aby som Ho večne požívať a milovať mohol. Amen. — Otče náš; Zdravas; Sláva atď.; (100 dní odpustkov raz cez deň. IX. Pius, 18. júna 1876.)

Na deň Navštívenia Panny Marie.

(2. júla.)

Prečo sa menuje tento sviatok **„Navštívením Panny Marie"?**

Ponevádž dnes slávime pamiatku toho navštívenia, ktorým Matka Božia, Maria, tetku svoju Alžbetu poctila.

Vchod omše sv. zneje: „Zdravá buď svätá Rodičko, — Poroditeľko rodiaca kráľa, ktorý spravuje nebo i zem až na veky. — Vydávalo srdce moje dobré reči: poviem diela svoje kráľovi". (44. Žalm 1.) Sláva Otcu, i Synu, i Duchu sv., jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Modlitba cirkevná. Prosíme Ťa, Pane, udeľ služobníkom Svojim daru nebeskej milosti: aby jako pôrod Blahoslavenej Panny Marie bol nám počiatkom spasenia, i táto slávnosť jej Navštívenia pokoj v nás rozmnožila. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *z piesne Šalamunovej h. 2., v. 8—14.*

Hľa! On prichádza, poskakujúc po horách, preskakujúc vŕšky. Podobný je môj milý srne a mladému jeleňovi; hľa, on stojí za stenou našou, nazerá cez okno a pozerá cez mreže. Hľa milý môj mluví ku mne: Vstaň, pospeš, priateľka moja, holubica moja, krásna moja, a poď! Veď už zima pominula, príška prestala a prešla. Kvietky ukázaly sa po zemi našej, čas rezačky prišiel, hlas hrdličkin počuť v zemi našej, strom fíkový vypúšťa svoje smokvice; zakvitlé vinice vydávajú svoju vôňu. Vstaň, priateľka moja, krásna moja, a poď! Holubička moja v rozsadlinách skalných, v útulku ohrady, ukáž mi svoju

tvár; nech mi zavznie tvoj hlas v ušiach mojich: lebo hlas tvoj je sladký a tvár tvoja prekrásna!

Vysvetlenie. Čo sa smyslu tohoto sv. čítania týka, sv. otcovia a iní kresťanskí vykladači sv. písma úplne sa srovnávajú v tom, že slová dnešného sv. čítania vzťahujú sa na zázračné vtelenie Slova Božieho. Prvé slová objasňuje nám účinkovanie Jána, predzvestovateľa Kristovho. On vyplnil každú dolinu vyučovaním svojím, srovnal každý vŕšok, t. j. zahanbil a unížil, pokoril každú pýchu a nadutosť, — a poníženosť učinil rovnou, schodnou cestou, po ktorej k Nemu sa môžeme dostať. Jeleni znamenajú rýchlosť, tú plamennú horlivosť, ktorou Kristus dielo Svoje konal a jako hrdina prebehol dráhu Svoju (18. Žalm 6.) Každý pravoverný kresťan pozná a cíti vznešenosť tej dráhy. V hĺbke srdca svojho a duše svojej musí cítiť Jeho unúvanie, utrpenie, smrť a vznešené diela za naše spasenie vykonané. Stena — v ďalšej čiastke tohoto svätého čítania spomínaná — za ktorou mladoženích stojí, nie je nič inšie, než ľudská príroda, v ktorej sa Kristus počas tuzemskej púti skrýval. Preto Ho nazýva prorok „skrytým Bohom“. (Iz. 45. 15.) Oblok mrežami opatrený znamená z čiastky tie písma, v ktorých je reč o Kristovi, z čiastky to vysvetľovanie, tie milosti, ktorými nám toľkokrát dal na vedomie Svoje

účinkovanie na našom spasení a Svoju ustavičnú prítomnosť. — Ďalší obsah sv. čítania môžme brať, jakoby slová Krista Pána vzťahujúce sa na cirkev a na Jeho príchod na tento svet, — ale ich môžme poťahovať i na jednotlivcov. Keď mluví o krásach prírody a vyzýva nás, aby sme v duchovnom smysle nasledovali cirkev, napomína každú dušu krvou Svojou vykúpenú a vyzýva, aby vymanila sa zo zemských vecí a po ceste čnosti napredovala. (Filip. 3. 13. 14.) Nech blíži sa k Jeho Osobe, lebo len s Ním môže dosiahnuť stupeň dokonalosti. (83. Žalm 8.) Pominutá zima vyobrazuje modloslužobníctvo a židovstvo, ale vo všeobecnosti platí o každej duši ľudskej, lebo viac-menej každá duša ľudská môže byť pohrúžená v chladnú noc hriešneho spánku, nevedomosti a biedy, z ktorých ju len Boh vzbudiť a pozdvihnúť môže. (Rim. 13. 11, — Efez. 5. 14.) Nebuďme tedy necitní oproti povolaniu nebeského ženícha. S radosťou prímime Jeho pozvanie, spešne iďme Mu v ústrety, aby aj nás vzbudil z nočného spánku a na veky nás spasil.

„**Magnificat**“ čiže „*Velebí duša moja Pána!*“

Jako znie „Magnificat“?

Takto: „Velebí duša moja Pána a zaplesal duch môj v Bohu, spasiteľovi mojom. Lebo vzhliadnul na poníženosť služobnice Svojej, lebo hľa! od teraz blahoslavenou budú ma nazývať všetky pokolenia. Lebo učinil mi veľké veci, ktorý je mocný a svätý meno Jeho. A milosrdenstvo Jeho od pokolenia do pokolenia na bohabojných. Učinil moc v ramene Svojom a rozptýlil pyšných myšlou srdca svojho. Sosadil mocných so stolice a povzniesol ponížených. Lačných nasýtil dobrými vecami: a bohatých prepustil prázdnych. Prijal Izraela za syna Svojho, vzpomenúc si na milosrdenstvo Svoje, jako mluvil k otcom našim, Abrahamovi a semenu jeho až na veky.“ (Luk. 1. 46—55.)

Čo zahrňuje v sebe tento chválospev?

Oslavovanie a zvelebovanie Boha, ktorým blahosl. Panna chváli Boha, že vzhliadol na jej pokoru, povýšil ju za matku jednorodeného Syna Svojho, prečo Ho celý svet oslavuje. Ten chválospev hovorí, že Boh vystiera milosrdenstvo Svoje s pokolenia na pokolenie a to na všetkých, ktorí sa bázňou chovajú oproti Nemu. Zmarí namáhanie pyšných a zbaví ich vysokého postavenia, a ponížených obdarí milosťou Svojou a povýši ich. Naplní túžby tých, ktorí lačnejú, dychtia po čnosti

a daroch nebeských, ale tých namyslených, ktorí sa nazdávajú, že oplývajú nimi, s prázdnymi rukami prepustí. Do ochrany Svojej prijíma každého pravého izraelitu, t. j. ctiteľa Svojho a ho k spaseniu privádza. Vždy a vo všetkom plnil zasľúbenie, ktoré bol učinil svätým otcom, patriarchom. Cirkev svätá v kňazských hodinkách každý deň velebí Boha týmto chválospevom, — oslavuje velebné dielo vykúpenia, ktoré v Marii začalo dospievať k dokonalosti. Ponevráč však každý kresťan je povolaný, aby ducha Spasiteľa prijal do seba a aby sa Ježiš v Ňom stáby znovu zrodil, potrebné je, aby aj city si osvojil, ktoré sú v tomto chválospeve blahoslavenej Panny vyjadrené.

Evanjelium *sv. Lukáša h. 1., v. 39—47.*

Za onoho času povstanúc Maria, odišla na vrchy, ponáhľajúc do mesta Judovho. A keď vkročila Zachariašovi do domu, pozdravila Alžbetu. I stalo sa, že jako uslyšala Alžbeta pozdravenie Mariino, zplesalo nemluvniatko v jej živote: a naplnená bola Alžbeta Duchom Svätým, a zvolala hlasom velikým a riekla: Požehnaná si ty medzi ženami a požehnaný je plod života tvojeho! A odkuď mi to, že matka Pána mojeho prichádza ku mne? Lebo hľa, jako hlas pozdravenia tvojeho zavznel v ušiach mojich, zaplesalo nemluvniatko od radosti v živote mojom. A blahoslavená, že si uverila; lebo splnené bude všetko, čo ti bolo rečené od Pána. I riekla Maria: Velebí duša moja Pána, a duch môj zaplesal v Bohu, Spasiteľovi mojom.

Poučenie. 1. Maria sa sobrala a išla cez vrchy, a síce, jako svätý Lukáš zvláštne poznamenáva, *ponáhľala sa.* „Povedz nám — volá tu sv. Alfonz Ligoursky — prečo sa tak veľmi ponáhľaš, o Maria?“ „Chcem, — hovorí — vyplniť povinnosť, ktorú mi láska k bližnému nakladá, — chcem potešiť bohabojnú rodinu“. — Tak sa aj ty ponáhľaj, môžeš-li pomoc a útechu poskytnúť bližnému svojmu, bez toho, žeby si sa dal v tom hatiť konaním zvláštnych skutkov pobožnosti. — 2. Maria chcela navštíviť túto svoju príbuznú nie z márnej svetskej obyčaje, ale z lásky a zvlášte tým úmyslom, aby Ján plodom života jej bol posvätený. — Tak majú byť aj naše návštevy

usporiadané. Musia smerovať na česť Božiu, na duševný prospech nášho bližného, — nesmú sa konať z márnomyseľnosti, z pretvárky a púhej zdvorilosti alebo zo zlého úmyslu, čo — žiaľbohu — zvyklo byť hlavnou pohnútkou svetských návštev. — 3. Maria pri svojej návšteve ukazuje zvláštny príklad pokory a poníženosti, že ona, ačkoľvek je už matkou Božou, predsa navštevuje matku sluhu Syna svojho, prvá ju pozdravuje a za tri mesiace zastáva u nej povinnosti služobnej. — Uč sa od Marie poníženosti a pokore a vrúcne si pros od nej nebeskú čnosť poníženosti. 4. Keď Mariu jej tetka chválila a blahorečila, hneď obracia reč na Boha a Jemu vzdáva všetku česť. — Keď my niečo dobrého činíme alebo niečo dobrého na sebe máme, musíme nie sebe, ale Bohu vzdávať chválu, dľa slov proroka: „Nie nám, nie nám, ale menu Tvojmu budiž sláva!“ — 5. Jako Maria vstúpila do domu Zachariášovho, naplnila celú rodinu zázračnou milosťou. Malinký Ján plesá radosťou, lebo už teraz sa mu udeľuje posvätcujúca milosť, prv, než by bol narodený, — Alžbeta bola naplnená Duchom sv. a skrze neho vzdáva česť Marii, — Zachariáš mal byť čoskoro potešený tým, že malo sa mu navrátiť užívanie jazyka. — Pravda je tedy, volá sv. Alfonz Ligoursky, že na tvoju prímluvu, kráľovno a matko moja, udeľuje Boh milosti a duše posvätcuje! Nezabúdaj na mňa, milá matka moja, nezabúdaj na mňa biedneho služobníka svojho, ktorý ťa milujem a všetku nádej svoju v tebe skladám. — 6. Plná nebeskej radosti a vďaky za všetky tie veľké veci, ktoré jej Boh a skrze vtelenie Syna Svojho celému človečenstvu preukázal, zaspievala ten vznešený chválospev: „Velebí duša moja Pána!“ Je to modlitba, ktorú nám Maria predriekala, — i ty sa modli s ňou tú modlitbu, v jej duchu, s jej srdcom, Boha chváliac a Mu ďakujúc. Pápež XIII. Lev (20. septembra 1879) udelil 100 dní odpustkov raz cez deň, kto tento chválospev nábožným a ľútostivým srdcom sa modlí.

Na sviatok slovanských apoštolov sv. Cyrilla a Methoda.

(5. júla.)

(Z „Nábožných Výlevov“.)

Životopis. Boh vyvolil vo Svojej nesmiernej dobrotivosti tiež i nás Slovákov, aby sme poznali učenie Kristovo a privtelení boli Cirkvi sv. rimsko-katolíckej. Ačkoľvek Slovania,

zvlášte *ilyrskí*, už za časov *sv. Pavla* a iných apoštolov s vierou kresťanskou soznámili sa, predsa teprv len v *IX. století* kresťansko-katolícke náboženstvo všeobecne prijali. Mužovia, ktorí ich krstili a vyučovali a písma sväté na slovanský jazyk preložili, boli: **Cyrill** a **Method,** oba bratia, rodom Gréci z macedonského mesta *Solúna*. Ich rodičia menovali sa *Lev* a *Maria*. — **Cyrill,** asi roku 827. narodený, menom **Konštantín** pokrstený a obzvláštnymi vlohami vynikajúci, stal sa *učiteľom mudrctva,* ktoré s takým prospechom prednášal, že žiaci zo všetkých okolitých miest a krajín hrnuli sa k nemu. **Method** ale, od Cyrilla starší, vyvolil si tichý *život kláštorský na hore Olympe*. Zakúsiv trpkosti verejného života, odobral sa Cyrill k milovanému bratovi do tichej samoty. Tu ale skoro zahoreli túžbou získať pre Krista polodivoký **národ kozarský** pri Čiernom mori. V tamejšej krajine, vtedy *Cherson,* teraz *Krym* menovanej, našli na jednom ostrove hrob a ctihodné ostatky sv. pápeža a mučeníka *Klementa I.*, ktorý tam vo vyhnanstve okolo roku 100 jako mučeník Pána do Čierneho mora bol hodený. Tieto drahocenné ostatky vzali potom sebou do *Carihradu* a neskôr i do *Bulharska* a na *Moravu*. — Väčšiu úlohu teraz mali. So všetkou pilnosťou pustili sa do trapného *prekladu bohoslužebných kníh z gréčtiny do slovanskej reči,* dobre vediac, že slovanský ľud len to uverí, čo porozumie. — Vtipný mudrc **Cyrill** sostavil zvláštnu abecedu pre slovanský jazyk, ktorá podľa jeho mena *cyrillikou* menuje sa a až podnes u Juhoslovanov a v Rusku sa užíva. Predovšetkým títo sv. bratia venovali svoju apoštolskú horlivosť **Bulharom,** vtedy súsedom veľkomoravskej ríši; ich zátvrdlivý kráľ *Boris* obrátil sa na kresťanskú vieru následkom strašného obrazu posledného súdu, ktorý mu sv. **Method,** *ako výtečný maliar*, bol namaľoval. — Roku 863. zavítali oba sv. bratia na snažnú žiadosť kniežaťa *Rastislava* na **Moravu** a na **Velehrade,** vtedajšom sídle kráľovskom započali veľazáslužné dielo medzi Moravanmi a Slovákmi. Nevyslovitelnou radosťou plesali naši predkovia, že Boh tak výtečných mužov poslal k ich spáse. Tu sv. apoštoli za *pol piata roka* s patrným požehnaním Božím pracovali: z jednej obce do druhej chodili, ľud vyučovali, pohanské modly vyvracali, mládež v čítaní a písaní cvičili, služby Božie slovenské uvádzali, chrámy stavali, žiakov ku kňazskému stavu pripravovali. Avšak okolité im *nepriateľské nemecké* duchovenstvo zo závisti ich katolícke smýšlanie pre slovanskú reč u svätej apoštolskej stolice ohavne očiernilo. Vtedajší pápež *Hadrian II.*

povolal našich sv. vierozvestov na zodpovedanie sa do Ríma; privítal ich s veľkou radosťou a slávou, idúc im v ústrety s celým duchovenstvom a ľudom rimským, lebo oni priniesli sebou *ostatky sv. Klementa,* pri ktorých na vieru Kristovu obrátení Bulhari, Moravania a Slováci prisahali stálu vernosť a oddanosť rimskej sv. stolici. Oba boli za *nevinných* vyhlásení a za *biskupov* posvätení. **Cyrill** pre svoju telesnú slabosť zostal v Ríme a pod týmto menom — predtým Konštantín menovaný — vstúpil do kláštora, kde roku 869. dňa 14. februára v prítomnosti svojho brata Methoda zomrel; jeho telo pochované je v *chráme sv. Klementa.*

Method po smrti svojho brata vrátil sa **ku Slovákom** a, ako predtým, zase horlive kázal Slovo Božie, moravské arcibiskupstvo do poriadku priviedol a nezadlho i knieža české *Borivoja,* na dvore kráľa Svätopluka, ktorý po Rastislavovi moc nad Veľkou Moravou obdržal, roku 871. pokrstil. — Obľúbené u ľudu slovenského služby Božie v slovanskom jazyku šírily sa i po súsedných krajinách medzi Chorvatmi, Srbmi, Čechmi, Poliakmi atď. *Nemeckí* kňazia, ako predtým, tak i teraz krivo hľadeli na to a znovu obžalovali Methoda u pápeža *Jána VIII.,* ktorý ho nato do Ríma povolal. Po složenom slávnom vyznaní viery bol Method za nevinného vyhlásený, *obsiahol potvrdenie slovenskýeh služieb Božích pod tou výminkou, aby epištoly a evanjelia pri svätých omšiach spievaly a čítaly sa po latinsky.* Okrem toho bol na žiadosť *Kocela,* knieža blatonského (panonského) na obnovenú v Panonii *biskupskú stolicu sv. Andronika* povýšený. Toto veľmi pobúrilo nemeckých kňazov, ktorí si biskupstvo panonské osobovali. Títo na synode v *Soľnohrade* roku 871. držanej, predvolaného Methoda surovými slovami privítali, a poneváč nemohli právom zvíťaziť nad ním, násilia sa dopustili a násilne ho *odvliekli do Bavorska, kde ho za pol treťa roka vo väzení držali,* a len keď sa im pápež Hadrian zahrozil kliatbou, prepustili ho na slobodu. Lež ani potom ho nepriatelia prenasledovať neprestali, ba i samého *Svätopluka,* ktorý začal sa priateliť s Arnulfom, potomným cisárom nemeckým, proti nemu popúdili, tak že už i sám Svätopluk sa počal na sv. muža sťažovať u pápeža a *jeho pravovernosť* uvádzať do podozrenia. Spory medzi východnou a západnou cirkvou a roztržky v Bulharsku vzniklé primaly pápeža, že osočovaniu uveril a Methoda k sebe k *ospravedlneniu* sa povolal. Sv. muž, povedomý svojej nevinnosti neváhal ísť do Ríma. Svätopluk ale nahliadnuc, jak

ďaleko je zavedený nepriateľmi Methodovými, počal sa horlive zaujímať Methoda, ktorého mimo niektorých učeníkov, medzi nimi i **Viching,** napotom jeden z úhlavných jeho nepriateľov, sprevádzal do Ríma i *zvláštny kráľovský posol,* aby ho bránil proti zlomyseľným úkladom nepriateľov. Príduc roku 880. do Ríma, vyvrátil všetky žaloby púhou svojou prítomnosťou; lebo už svojím príchodom dokázal, že pápeža uznáva za viditeľnú hlavu Cirkvi. Pápež Ján VIII. svolal snem, na ktorom keď Method očistil sa od všetkého upodozrievania a osočovania, *pápež schválil jeho konanie, písmo a cirkevné obrady slovanské a vyhlásil cirkev slovanskú za samostatnú,* odovzdajúc jej vrchnú správu apoštolovi nášmu (Methodovi) ako arcibiskupovi. Kňaz *Viching* bol vysvätený *za biskupa nitrianskeho.* Sv. Method navrátiv sa k stádu svojmu, znovu so svätou horlivosťou chytil sa diela apoštolského. Sv. Otec a dietky jeho očakávali teraz radostnejšie časy; lež verný sluha Pána mal kráčať cestou drsnatou, ktorou bol kráčal Sám Kristus a mnoho jeho vyvolených. Úlisný *Viching,* vydobiac si pochlebovaním priazeň kráľovu, odoprel poslušnosť svojmu metropolitovi a mnohé trpkosti mu robil, tak že sv. Method v liste pápežovi poslanom *žalostne sa stažuje na Vichinga a iných protivníkov svojich* a prosí, aby ich mocným svojím slovom skrotil. Pápež ho v odpovedi na jeho list ako dobrý a láskavý otec teší a vyzýva k sebe do Ríma na pokoj. Na to i privolil a tak dlho zdržoval sa v Ríme, kým *Svätopluk* poslov za ním nevyslal a nesľúbil mu, že ho bude proti nápadom nepriateľov chrániť. Na tejto zpiatočnej ceste roku 884. stretol sa sv. Method v Podunajsku s vojvodom maďarským *Almusom* (ďla niektorých s *Arpádom*). Tento slyšiac o ceste vznešeného starca, žiadal si ho vidieť a bol od neho sv. Method s láskou prijatý a s darmi prepustený. Dôstojná povaha Methodova tak ho dojala, že pri lúčení s ním *porúčal sa do jeho modlitieb.* — Keď už svätý Method 22 rokov strávil medzi Slovanmi na západe, slabosť a staroba ukazovaly, že už dlho nebude na zemi. On cítiac blížiacu sa smrť, povolal duchovenstvo na Velehrad a ustanoviac **Gorazda,** Moravana, jedného z učeníkov svojich za svojho nástupcu, usnul v Pánu roku 885. apríla 6-ho za rána na Velehrade, potom jako troma dňami predtým, na kvetnú nedeľu, posledný raz sv. omšu bol odslúžil so svojím milým stádom, kde sa prenikave rozlúčil, žehnajúc mu a predpovedajúc deň smrti. Celý národ oplakával milovaného otca. Na jeho pohreb valil sa národ so všetkých strán. Nad jeho hrobom

spievalo sa *slovansky, latinsky a grécky a jeho telo uložené je v hlavnom chráme blahoslavenej Panny Marie na Velehrade.* — Smrť sv. Methoda zadala veľkú ranu cirkvi slovanskej. Lebo *Viching* a jeho prívrženci teraz už viac posmelení nedali pokoja, pokiaľ učeníci sv. Methoda roku 886. *vojenskou mocou v putách* neboli vyhnatí z moravsko-slovenských krajov za Dunaj. Avšak trest Boží neminul Vichinga, ktorý neskôr stanúc sa biskupom pasovským, bol so svojej hodnosti *zvrhnutý.* Medzi tým Svätopluk, ten najmocnejší panovník veku svojho, vedúc vojnu s Arnulfom, kráľom nemeckým, zomrel roku 894. a po jeho smrti stala sa Veľká Morava javiskom najprudšieho sváru a vojny medzi jeho troma synmi. — Po vyhnaní Vichinga z Nitry pápež znovu dal roku 899. cyrillo-methodejskú samostatnosť Cirkvi moravskej, dajúc jej Jána arcibiskupa a dvoch iných biskupov, čomu zase nemeckí biskupi protivili sa. — Padnutím Velko-moravskej ríše roku 907. padla i samostatnosť Cirkvi slovanskej.

Naši sv. apoštoli Cyrill a Method došli ako za živa, tak i po smrti najväčšej uznalosti, pocty a lásky u *samých pápežov,* a boli hneď po smrti od všetkých slovanských národov, medzi ktorými oni apoštolovali, ako *Svätí* ctení a vzývaní a od *Jána X.* pápeža roku 914. do registru Svätých vpísaní. Na Morave roku 1349. k ich pocte bol ustanovený zasvätený sviatok na deň 9. marca. U nás v Uhorsku ctia sa ako zemskí patróni. — Ačpráve ich veľké zásluhy v krajinách slovanských boly z pamäti vyhynuly, ich blahá pamiatka predsa žila v niektorých pomníkoch, jako: v kaplnkách sv. Klementských, v kazatelniach, studienkach a hlavne na Velehrade v kaplnke sv. Cyrilla.

Roku 1863. slávila sa *tisícročná pamiatka ich príchodu* do zeme moravsko-slovenskej a pokresťanenia našich praotcov skrze nich. Z príležitosti tejto pamiatky mnoho sa robilo k oživeniu úcty naproti týmto sv. apoštolom, ktorá bola zanedbaná. A síce: ľud sa oboznamoval cestou novín a kníh s týmito dobrodincami našimi; púty na Velehrad sa množily; láska vlastenecká a zbožná kládla milerada poslednú babku ako obeť na obnovenie Velehradu; tým cieľom povstala *Matica Velehradská* a *Koruna Solúnska;* cisár Ferdinand I. ešte roku 1846. dal v Týnskom chráme postaviť sochy sv. *Cyrilla a Methoda* v Ríme z kararského mramoru shotovené; panujúci teraz kráľ J. V. František Jozef položil v Karlíne *základný kameň* k ich chrámu. Na Morave, v Česku, medzi Slovincami a Slovákmi,

vôbec vo všetkých krajoch slovanských, áno i v samom Ríme povstaly *braterstvá, dedictvá, ústavy, matice a sbory,* vyznačené menom týchto sv. bratov; povystavovaly a posvätily sa im k úcte chrámy, kaplnky, oltáre a sochy. Sv. otec *Pius IX.* nariadil **tisícročné jubileum** na rok 1863. v chráme sv. Jarolíma v Ríme a udelil plnomocné odpustky, ktoré jubileum s nevídaným bleskom otvorilo a zatvorilo sa Biskupi všetkých slovanských krajín zariadili v biskupstvách svojich jubilejnú slávnosť cyrillo-methodejskú a mnohí z nich vykonali u svätej Stolice rimskej, aby napozatým deň sv. Cyrilla a Methoda slávil sa ako **sviatok dňa 5. júla,** menovite: na Morave, v Chorvatsku, Slavonsku a *u nás na Slovensku v* **baňsko-bystrickom biskupstve.**

Strediskom tejto tisícročnej stávnosti bol **Velehrad,** kam v sám deň (5. júla) slávnosti a cez oktávu pochádzalo pútnikov do 500.000, nerátajúc tých, ktorí v inú dobu roka ta putovali. — Sv. otec *Lev XIII.* prekrásnym obežníkom, dňa 30. septembra 1880. vydaným, ustanovil, aby títo svätí apoštolovia slovanskí dňa 5. júla po *celej* Cirkvi boli ctení a vzývaní.

Svätí Cyrill a Method sú *jediní Svätí* katolíckych Slovanov na západe, ktorí vo veľkej úcte sú i na východe. V Srbsku, Bulharsku a po celej ríši ruskej vzdáva sa česť menám sv. Bratov našich; ich pamiatka slávi sa od vekov podnes v svornosti s láskou synovskou. Srbi, Bulhari, Rusi zabudli síce, že je hrob sv. Cyrilla v Ríme; zabúdajú na to, že pápež ustanovil a posvätil sv. Methoda za biskupa; zabúdajú, že pápeži boli prednými ochrancami a podporovateľmi našich apoštolov, že sv. Cyrill a Method vinuli sa s láskou synovskou s stolici sv. Petra v Ríme: ale nezabudli, že svätým Cyrillom a Methodom uvedení sme boli do Cirkvi kresťanskej. Či teda pocta týchto Svätých nie je sväzkom, ktorý s nami spojuje nesjednotených bratov? Či týmto nedáva sa nám nádej, že spoločnou úctou vzíde zase *jednota* vo viere a v Cirkvi rimskej?

Kiežby Boh vyslyšal prosby toľko millionov žiadajúcich, aby sv. Cyrill a Method čím skôr stali sa ešte raz apoštolmi *jednoty katolíckej* medzi národami slovanskými!

Ctime Ich, milí kresťania! lebo oni to od nás zaslúžia, ktorí toľko pre spasenie naše pretrpeli, ktorí nám priniesli vieru Kristovu a zakorenili ju hlboko v srdciach otcov našich tak, že žiadne pohromy, ktoré behom času slovanské krajiny

zachvátily, ju viac vykoreniť nemohly. Oni položili *základ vzdelanosti a literatúre slovanskej,* zachovali nám národnosť a zastavili prúd, ktorý valil sa na Slovanov od západu a pohltol mnohé konáre stromu slovanského, a tak stali sa *najväčšími dobrodincami* našimi, položivše základ k časnému a večnému blahu nášmu. Ctime ich zvlášte tým, že sa pridržíme pevne *viery,* ktorú zvestovali otcom našim, že nasledovať chceme ich *krásny príklad, že ctiť a milovať chceme reč svoju slovenskú, za ktorú toľko pretrpeli!*

(*Poznámka.* U nás Slovákov v novšej dobe na pozdvihnutí úcty k sv. Cyrillovi a Methodovi najväčšiu zásluhu vydobil si baňsko-bystrický biskup, slávnej pamäti *Štefan Moyzes.* V tomto biskupstve: v *Selciach vo zvolenskej stolici* nachodí sa i krásny kostol, ktorému sú patrónmi svätí Cyrill a Method. Po smrti slávneho biskupa Moyzesa, opravdivého to otca slovenského národa — ukázaly sa i v cirkevnom živote chmáry. Neprajné pomery a krivda, dusiace každý duchovný pohyb v slovenskom ľude — takmer zabraňujú dôstojne a slávnostne uctiť týchto svätých apoštolov našich. Ale dá to Pán Boh, že to tak dlho trvať nebude a Slováci dôstojne a slobodne oslavovať budú pamiatku sv. vierozvestov svojich.)

Vchod sv. omše a **sv. čítanie** viď Prídavok VII. 2.

Modlitba cirkevná. Všemohúci večný Bože! ktorý si poprial slovanským národom, aby skrze vyznavačov a biskupov Tvojich, Cyrilla a Methoda, k poznaniu mena Tvojho dospeli: uděl' nám, aby sme k ich spoločnosti pridružení boli, ktorí sa ich slávnosti tešíme. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Evanjelium viď na sv. Marka.

Na sviatok Panny Marie Karmelskej, čiže na deň sv. škapulára.

(16. júla.)

Slávnosť táto je *pôvodne slávnosťou rehole Karmelitov,* ktorá roku 1205. na hore Karmel v Svätej Zemi povstala k pocte Marie Panny. — Pápež Sixtus V. roku 1587. povolil sviatok tento najprv samej reholi Karmelitov, až r. 1746. pápež XIV. Benedikt uviedol ho v celej cirkvi.

Primerane vývinu tohoto sviatku nazýva sa tenže dvojnásobne: *sviatkom škapulára* a *sviatkom Panny Marie Karmelskej.* Prvý názov zakladá sa na tej legende, dľa ktorej šiesty generál rádu Karmelitov, Šimon Stock, na začiatku 13. stoletia od Marie obdržal *škapulár,* čiže rúcho s pliec vi-

siace, ktoré jemu a všetkým, ktorí ho nosia, malo byť zálohom zvláštnej ochrany matky Božej, — a že sa Maria aj XXII. Jánovi pápežovi zjavila a mu kázala, aby tomuto rádu viaceré odpustky udelil, ktoré tenže pápež roku 1322. rádu aj skutočne dal. — Druhé meno pochádza od Karmelitov, ponevádž tento sviatok najviac oni rozšírili po celom svete. — Behom času povstalo aj takzvané braterstvo sv. škapulára, ktorého údovia vynasnažujú sa Mariu, matku Ježišovu, aj jako matku svoju uctiť a pod jej ochranou nábožný kresťanský život viesť. Tým cieľom pod svojím rúchom nosia *škapulár* (ktorý pozostáva z dvoch kúskov súkna, obrazom a menom Panny Marie označených), a isté modlitby odbavujú. — Cirkev svätá tedy v ustanovení tohoto sviatku a v zavedení „braterstva škapulára“ mala ten cieľ, aby veriacich svojich opätovne povzbudila k slušnej úcte matky Spasiteľa, aby ju o jej mocnú prímluvu prosili, žeby dľa jej príkladu spásu svoju nielen na tomto, ale a zvláštne na druhom svete našli. Ale poznamenať nutno, že púhe nosenie škapulára ešte nás nespasí, ale len kresťanský, pravou láskou k Bohu a k bližnému preniknutý, nábožný život.

Vchod sv. omše. „Radujme sa v Pánu všetci, sláviac sviatočný deň k úcte Blahoslavenej Marie Panny: ktorej slávnosti tešia sa anjeli, a vychvaľujú Syna Božieho.“ „Vydalo srdce moje reč dobrú: ja poviem diela svoje kráľovi.“ (44. Žalm 1.) Sláva Otcu, i Synu, i Duchu Svätému, jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Modlitba cirkevná. Bože, ktorý si zvláštnym názvom Blahoslavenej vždy Panny a Rodičky Tvojej, Marie, rád ozdobil: popraj milostive, aby, ktorej pamiatku dnes slávnostnou službou ctíme, tej ochranou bránení k večným radostiam dôjsť sme si zaslúžili. Ktorý žiješ a kraľuješ na veky vekov. Amen.

Čítanie *z knihy Syna Sirachovho h. 24., 23—31.*

Ja, jako kmeň vínny obrodila som vonným a ľúbezným ovocím; a kvety moje staly sa ovocím slavným i poctivým. Ja som matka krásneho milovania a bázne a poznania, i svätej nádeje. U mňa je všetko milovanie (bohabojnej) cesty a pravdy, u mňa všetka nádej k životu a čnosti. Pristúpte ku mne všetci, ktorí ste mňa žiadostiví, a nasýťte sa mojím ovocím. Veď duch môj je sladší nad med a dedictvo moje nad medový plášť. Pamiatka moja potrvá do vekových pokolení. Ktorí mňa

jedia, budú i potom lačnieť; a ktorí mňa pijú, budú i potom žížniť. Kto mňa poslúcha, nebude zahanbený, a kto svoje skutky koná vo mne, ten nezbreší. Kto mňa vysvetľuje, bude mať život večný.

Evanjelium *sv. Lukáša h. 11., 27—28.*

Za onoho času, keď Ježiš mluvil zástupom, pozdvihla istá žena zo zástupu hlas a riekla mu: Blahoslavený život, ktorý ťa nosil a prsia, ktoré si požíval! A on riekol: Ba ovšem blahoslavení sú tí, ktorí slyšia slovo Božie a zachovávajú ho.

Na deň sv. Ondreja Svorada a Benedika, slovenských pustovníkov.

(17. júla.)

(Z „Nábožných Výlevov".)

Životopis. *Sv. Svorad* narodil sa z nábožných rodičov roľníckych v desiatom storočí na tých stranách Váhu, ktoré predtým k Poľsku patrily. (Pravdepodobne v Trenčianskej.) Pod *sv. Štefanom,* kráľom uhorským vstúpil do rehole na vrchu nitrianskom *Zobore*, kde prijav kláštorné meno *Ondrej,* napomáhal blahonosné práce sv. Štefana pri zakladaní a rozširovaní kresťanstva v Uhorsku. Lež neskôr, obľúbiac si pustovnícky život, rozžehnal sa so Zoborom a odišiel do *Skalky trenčianskej*, kde v tichej samote, s takým trýznením tela v prácach, pôstoch, modlitbách a bohabojnom obcovaní života zotrvával, že krom najčastejšieho trojdenného prísneho pôstu, v štyridsať dennom ročitom pôste *štyridsiatimi orechami* bol uspokojený. Raz keď hladom zmorený a ťažkou prácou pri rúbaní dreva v hore zoslabnutý zamdlel, *pristúpil k nemu anjelskej krásy mládenec a zaniesol ho do jaskyne jeho.* Tu z blaženého vytrženia prebratý prísahou zaviazal svojho učeníka *Benedika,* aby nikomu neprezradil videnie, pokým služobník Boží svet tento neopustí. — Po ťažkých prácach denných ukladal sa *sv. Svorad* na odpočinok do jednoho dubového vydlabaného a do okola tŕnim ohradeného kláta, nad ktorým so štyroch strán visela obruč, veľkými skalami obťažená, aby takýmito prístrojmi urazený sa prebudil, hore vstal, spravedlivosť nebeskú vyhľadával a duchovný i telesný dobrobyt rodákov svojich modlitbou a prá-

cami napomáhal. Krátko pred svojou smrťou utiahol sa do *Zoborského kláštora*, kde napomenúc okolostojacích, aby bez prítomnosti *Filipa opáta* nebol vyzlečený, najkrajšou smrťou spravedlivých zomrel roku 1009. Tu potom ukázalo sa to mučeníctvo, ktorým svoje náruživosti krotil. Na vyzlečenom tele našli hlboko do mäsa vrastenú retiazku, ktorej polovicu vyžiadal si kresťanský vodca Gejza a s najväčšou úctivosťou ju opatroval. Telo sv. Svorada bolo v nitrianskom chráme sv. Emeráma pochované.

Sv. Benedik, učeník sv. Svorada, syn slovenských rodičov, narodil sa v Trenčianskej a bol po kresťansky vychovaný. Takou túžbou za kresťanskou dokonalosťou zahorel, že rozlúčiac sa s dobrými rodičmi, príbuznými a priateľmi, a odrieknuc sa všetkého, čo mu bolo drahé a milé: vstúpil do rehole na vrchu *Zoborskom* pri Nitre, kde vo sv. Svoradovi našiel rukovodiča, učiteľa a otca. Keď sv. Svorad odobral sa do trenčianskej *Skalky*, tam ho sv. Benedik často navštevoval a v jeho spoločnosti mnohé krásne chvíle trávil. Po smrti Svoradovej opustil sv. Benedik vrch *zoborský* a utiahol sa do tejto jaskyne svojho učiteľa, kde v pôstoch, modlitbách a v mrtvení tela nasledoval šľapaje predchodcu svojho, o poučoval o nebeských pokladoch svojich rodákov. V trpkej samote, v chudobe, v bohumilom a človečenstvu prospešnom živote už tretí rok tu žil, keď zrazu zločinci, v nádeji na veľkú korisť, k nemu pristúpili, *zavraždili* ho a jeho mrtvolu s vysokej skaly *do Váhu* zhodili roku 1012. Avšak Boh oslávil zázrakom tieto telesné pozostatky Svojho mučeníka, zachovav ich za celý rok *neporušené* od pažravých vodných zverov. Jeho vodný hrob zvestoval velikánsky tam každodenne nad bystrými vodami Váhu obletujúci *orol*, čím okolití obyvatelia upozornení spiechali na to miesto a vytiahli z vody sv. telo mučenícke, tak neporušené, ako by len deň predtým bolo bývalo do vody hodené; zaniesli ho do *Trenčína* a tu ho pochovali, ktoré v pozdejších storočiach bolo slávne do *Nitry* prenesené a k telu sv. Svorada uložené. — K úcte týchto sv. mučeníkov vystavil *Selepčíny*, nitriansky biskup, na *zoborskom* vrchu osemhranastý kostol a roku 1691 pristavil k nemu *Jaklin*, nitriansky biskup, kláštor pre *Kamalducenských*, ktorý ale na konci 18. storočia bol spustošený a so zemou srovnaný. Jaskyňu *Skalky*, ktorá ešte roku 1224 krvou mučenickou poznačená bola, vďačné potomstvo oslávilo dvojposchodovým kostolom a kláštorom i opátstvom benediktínskym, tam vystaveným. Lež mnohými pohromami hynula sláva týchto ná-

boženských pomníkov Svorado-Benedikových, až konečne nič iného z nich nebolo vidieť iba srúcaniny. Ale nábožný ľud každoročne putúval, modlieval sa a premýšľal o zázrakoch, ktorými Boh zástupcov našich poctiť ráčil. Dokázalo sa totiž, že po smrti týchto Svätých istý zbojník od súdruhov svojich zabitý a mrtvý v tejto jaskyni bol vzkriesený. Podobne sa presvedčilo, že v Nitre na smrť odsúdený a na šibenici odpravený zločinec zázračnou rukou sv. Svorada z väzieb smrti bol vymotaný. Z tejto príčiny takou dôverou a úctou zahorel veriaci ľud k svojim sv. krajanom, že po ich vyhlásení za Svätých, vyvolil si ich za zvláštnych zástupcov a deň 17-ho júla k ich výročitej pamiatke zasvätil. 17-ho júla roku 1853 bol k ich úcte slávne posvätený kostolík pri jaskyni Skalke, milostinami pobožných kresťanov opravený, z rumov vyzdvihnutý a večitou základinou 100 zl. od Imricha Palugyayho, biskupa nitrianskeho, obdarený.

Na deň sv. Marie Magdaleny.

(22. júla.)

Dľa starého a spoľahlivého podania rimského, Maria Magdalena bola sestrou Lazara a Marty a tá hriešnica, ktorá Spasiteľovi nohy pomazala. Kázaním Ježišovým k pokániu pohnutá pre jej úprimnú, pravú a vernú lásku odpustil jej Ježiš všetky hriechy, a od týchto čias bola najhorlivejšou a najvernejšou služobkyňou Pána. Bola jednou z tých žien, ktoré skoro ustavične sprevádzaly Pána a majetkom svojím Mu nápomocné boly; s Mariou, matkou Ježišovou, a s Mariou, manželkou Kleofášovou aj ona stála pod krížom Kristovým; po sobote bola prvá pri hrobe a videla tam Pána, jako záhradníka, ktorý sa jej dal láskave poznať a naložil jej, aby zvesť o Jeho zmrtvýchvstaní zaniesla aj apoštolom a ostatným učeníkom a aby im povedala, že pôjde k Svojmu a ich Bohu. Od toho času, čo Magdalena zaniesla apoštolom tú radostnú zvesť, sväté evanjelium viac o nej nehovorí, a ani podania dejín neudávajú nič spoľahlivého; ale o jej prijatí do počtu dokonalých dietok Božích ručí nám cirkev svätá, ktorá dnešný deň jej svätú pamiatku slávi.

Vchod omše sv. „Čakali ma hriešnici, aby ma zatratili: tvojmu svedectvu rozumiem: všetkému splneniu videla som konec: veľmi rozsiahle (trvanlivé) je prikázanie tvoje.“

(118. Žalm 95. 96.) „Blahoslavení nepoškvrnení po ceste: ktorí chodia v zákone Pána.“ (118. Žalm 1.) Sláva Otcu, i Synu, i Duchu sv., jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Modlitba cirkevná. Prosíme Ťa Pane, nech nás chráni prímluva svätej Marie Magdaleny: na ktorej prosbu vzkriesil si Lazara štyri dni mrtvého. Ktorý žiješ a kraluješ na veky vekov. Amen.

Čítanie *z piesne Šalamunovej h. 3., v. 2—5 a h. 8., v. 6—7.*

Vstanem a pochodím mesto; po námestiach a uliciach budem hľadať toho, koho duša moja miluje; hľadala som ho, ale nenašla. Našli mňa ponocní, čo strážia mesto. Či ste nevideli toho, koho duša moja miluje? Sotvy že som trochu prešla pomimo nich, našla som toho, koho duša moja miluje. Pochytila som ho, ani ho nepustím, pokiaľ ho neuvediem do domu matky svojej a do izby rodičky svojej. Prísahou vás zaväzujem dcéry Jeruzalemské na srny a jelene poľnie, aby ste nezobúdzaly, ani nevyrážaly zo sna milú, dokiaľ by sama nechcela vstať. — Polož si ma čo pečať na svoje srdce, čo pečať na svoje rameno; lebo láska je silná jako smrť; žiarlenie tvrdé jako peklo, jeho zážehy, jako zážehy ohnivé a plamenné. Mnohé vody nemohly vyhasiť lásku, a rieky nezatopia ju; keby človek dal za lásku všetok majetok domu svojeho, jako by ničím, tak ním opovrhne.

Vysvetlenie. Svätí otcovia pod nevestou vo vyššom smysle rozumejú tú dušu, ktorá svojho ženícha, Ježiša, hľadá. Táto totižto s lúžka nedbanlivosti vstáva a prejde myšlou svojou po meste Božom, totižto po cirkvi; uvažuje život svätých, aby dľa ich príkladu svojho milého, totižto Ježiša Krista našla, — ale hneď Ho nenachádza. Prichádza tedy ku strážnikom mesta, totižto k predstaveným, duchovným, spovedelníkom, ktorých Boh ustanovil, aby poblúdilých priviedli k Ježišovi. Týchto sa opytuje, kde by mohla najsť svojho Milého — a najde Ho, a keď Ho najde, hneď Ho zavre do srdca svojho a starostlive Ho chráni, aby Ho zase neztratila. A pritom nachádza duša, ktorá Ježiša nalezla, tak sladký pokoj, že je sťa v hlboký spánok pohrúžená, a nič na svete ju viac pobúriť nemôže, — lebo kto v Bohu spočíva, toho aj Boh od každého nepokoja varuje. Ale aj Boh žiada od takej duši, aby lásku svoju vryla do srdca a ramena svojho, t. j. aby vždy na Neho myslela a z lásky k Nemu účinkovala. Jej láska musí byť silná, jako

smrť, musí všetko prevýšiť, a jej horlivosť za Boha musí žiariť jako plameň ohňa. Svetlo viery vždy musí verit v jej srdce a jej lásku nesmie umenšiť žiadna nehoda, žiadne pokušenie, žiadna zkúška. Duša, takouto láskou preniknutá, celkom sa oddáva Bohu a lásku svoju zmužilými skutkami dokazuje. Takúto lásku mala Magdalena a o takúto musíme aj my každý deň prosiť a príklad svätej Magdaleny nasledovať.

Evanjelium jako na piatok podzimných suchých dní.

Prečo činila Magdalena verejné pokánie?

Ponevádž bola verejnou hriešnicou; a kto pred druhými hreší a verejne iných pohoršuje, tomu nie je dosť, aby v skrytosti činil pokánie, lež verejným, dobrým príkladom musí pohoršenie napravit.

Prečo sa postavila Magdalena chrbtom k nohám Ježišovým?

Urobila to zo studu pre svoje hriechy, ktorými poškvrnená neopovážila sa Mu pred oči predstúpiť. O kiežby sme sa už raz aj my spasiteľným studom púdení vrhli v duchu k nohám Ježišovým, a do Jeho šlapajov vstúpili, aby sme na pravú cestu prišli.

Prečo Magdalena nevyznáva hriechy svoje, ale ich len oplakáva?

Sv. Ambroz hovorí: ona síce nevyznala hriechy svoje slovami, ale srdcom, a hojným ronením sĺz, poneváč dobre vedela, že sú slzy omnoho spôsobnejšie zotrieť hriechy, než slová. A ani nebolo potrebné vyspovedať hriechy svoje Kristovi — vševedúcemu, — a ani nebola spoveď ešte vtedy ustanovená. — Máme sa z toho poučiť, že k obsiahnutiu odpustenia nie je dosť len ústami a slovom vyznať hriechy svoje, ale máme ich aj slzami kajúcnosti oplakať, a opravdivý, vnútorný žiaľ, ľútosť a ošklivosť nad nimi cítiť.

Prečo obmýva Magdalena slzami nohy Ježišove, bozkáva ich, vlasami utiera a drahocennou masťou maže?

Chcela na budúce Bohu zasvätiť to, — hovorí svätý Gregor — čo predtým tak hanobne zneužila. Oči túžily len za zemskými vecami, — teraz ich tresce slzami. Vlasy užívala k ozdobe tváre; teraz slzy utiera nimi. Ústami mluvila márne veci; teraz bozkáva nimi nohy Pána. Aj masť jej slúžila predtým k hriechu, — teraz slúži k tomu, aby Ježiša popredku pomazala k Jeho pohrobeniu (Mat. 26. 12.). Tu máme pravý vzor opravdivého pokánia. Všetko, čo nám predtým slúžilo k hriechu, máme sebazaprením obetovať Bohu, a menovite časné majetky, ktoré nás toľkokrát do hriechu priniesly, máme obrátiť na chudobných, lebo nohy Pána týchto znamenajú.

Prečo tak vďačne odpúšťa Kristus Magdalene hriechy?

Poneváč aj mnoho milovala. Kto opravdive miluje, ten by srdečne ľutoval, že milovaného obrazil. Jestli tedy pri spovedi nemáme pravú ľútosť, je to preto, lebo Boha skutočne nemilujeme. Preto úprimne máme Boha o lásku prosiť; lebo — hovorí sv. Gregor — čím viac zahorí srdce hriešnika láskou, tým lepšie bude zničená hrdza hriechu.

A prečo hovorí Kristus: **„Viera tvoja ťa spasila“?**

Lebo pod vierou rozumie tu Kristus vieru účinlivú s láskou spojenú. Pravá a živá viera ani nemôže byť bez lásky, jako aj naopak pravá láska bez viery tu na zemi je nemožná.

Nábožné cvičenie. O Ježiši! s Magdalenou padám k nohám Tvojim a žalujem na seba, že Tvoje dobré skutky, s ktorými si ma na tele i na duši tak otcovsky požehnával, tak hanebne som zneužil a minulý čas života svojho tak škarede som strávil, že nie som hoden pohliadnuť na nebo. Ale, ach! kam sa mám

obrátiť? kde mám hľadať potechu a útočište, keď nie u Teba, najsladší Ježiši, ktorý si len preto prišiel na svet, aby si hľadal a k spaseniu privádzal hriešnikov. Udeľ mi teda horlivú vôľu, aby som sa od každého hriechu odvrátil a k Tebe, svojej najvyššej dobrote, sa navrátil, aby hriechy svoje z čistej lásky oľutoval a na budúce sa ich chránil, aby som vyhýbal každej zlej príležitosti a všetkého, čo ma k hriechu popudzuje a ztratený čas konaním dobrých skutkov nahradil. Udeľ mi to, o Pane Ježiši, pre Tvoje horké umučenie a skonanie, a na prímluvu svätej kajúcnice, Magdaleny.

Na deň sv. apoštola Jakuba, staršieho.

(25. júla.)

Jakub, rodom Galilejčan, bol synom Zebedäovým a Salomin, príbuznej Panny Marie. Dľa povolania bol rybárom, ale aj on, jako brat jeho Ján, bol medzi prvými apoštolmi, ktorí na pozvanie Kristovo všetko opustili a nasledovali Ho. Kristus Jakuba spolu s Petrom a Jánom zvláštnou dôverou a láskou vyznačoval. Prítomný bol pri oslávení Ježiša na vrchu Tábor, pri uzdravení svokruše Petrovej, pri vzkriesení dcéry Jairovej, a vystál aj tú nevýslovnú smrteľnú úzkosť na Hore Olivetskej. S ostatnými apoštolmi bol svedkom nanebevstúpenia Krista Pána, v deň turíčny prijal s nimi Ducha sv. a hlásal evanjelium v Judäe a v okolí mesta Jeruzalema. Pre veľké horlenie za česť Božiu a kráľovstvo nebeské nazval ho Kristus aj s bratom Jánom „synami hrmenia“. Keď Jakub hromu podobnou horlivosťou hlásal učenie a zmrtvýchvstanie Kristovo, tak pobúril tým proti sebe židov, že Herodes tým si chcel získať dobrú vôľu židov, že sv. apoštola na smrť odsúdil. Keď predseda súdu videl tú stálosť, jakou Jakub vieru svoju vyznával, tiež sa obrátil na vieru Kristovu. Spolu boli vedení na popravište. Po ceste prosil Jakuba za odpustenie. Jakub ho pobúlil a riekol: „Pokoj s tebou,“ — a obidvaja boli sťatí roku 44. po Kr. nar. počas veľkonočných sviatkov. Tento Jakub bol prvý zpomedzi apoštolov, ktorý krv svoju vylial za Krista a okúsil kalich umučenia. Jeho sv. telo bolo neskoršie prenesené do Kompostelly, do Španielska, lebo dľa niektorých až tu ohlasoval slovo Božie. Sviatok Jeho cirkev sv. sväí dnes, ktorý deň je dňom prenesenia Jeho mŕtvého tela, a nie dňom umučenia. — Vyobrazuje sa, jako pútnik s palicou v ruke,

alebo na koni, — lebo v boji Španielcov proti Maurom často zázračným spôsobom im prispel ku pomoci na bielom koni.

Vchod sv. omše viď na sviatok sv. Andreja str. 697.

Modlitba cirkevná. Buď, o Pane, Posvätiteľom a Ochrancom ľudu Svojho: aby pomocou Tvojho svätého apoštola Jakuba ostríhaný aj živobytím sa Ti ľúbil, aj bezpečnou mysľou Ti slúžil. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *z listu sv. Pavla ku Korintanom h. 4., v. 9—15.*

Bratia! Domnievam sa, že Boh nás apoštolov preukázal najposlednejšími, jakoby určenými k smrti; lebo sme učinení divadlom svetu, anjelom i ľuďom. My blázni pre Krista, a vy rozumní v Kristu; my slabí a vy silní; vy slávni a my opovržení. Až po tú hodinu i lačnieme i žíznime; a sme nahí, i pohlavkovaní a nemáme stáleho miesta. Pracujeme, robotujúc vlastnými rukami; zlorečia nám a my požehnávame; prenasledujú nás a my trpíme; rúbajú sa nám a my sa modlíme; učinení sme čo smeti tohoto sveta, čo povrhel u všetkých až dosaváď. Nie aby som vás zahanbil, píšem toto; ale jako otec synov svojich najmilejších napomínam vás. Lebo keby ste mali desať tisíc učiteľov v Kristu, nemáte mnoho otcov. Lebo v Kristu Ježišovi ja som vás splodil skrze evanjelium.

Vysvetlenie. Sv. Pavel tu učí, za jak málo považoval svet mužov apoštolských. Apoštoli sú na svete sťa na nejakom javišti, kde zlý, bezbožný svet ich opovrhuje, ale Boh a anjeli s úľubou hľadia na nich. Podobne sa vedie všetkým pravým kresťanom; lebo kto dľa príkazov Božích žije, toho svet za blázna drží; kto ale chodí po ceste sveta, kto sa pridržiava zásad, mravov a obyčajov svetských, tých svet za múdrych a rozumných ľudí drží a chváli. Pravý, verný kresťan nemá nikde pokoja, bezbožníci ho na každom mieste prenasledujú; on však z lásky k Bohu všetko trpezlive znáša. Keď mu ubližujú a trápia ho, požehnáva ich a modlí sa za nich. — Chceš-li pravým kresťanom byť, nesmieš sa hanbiť, vykričí-li ťa svet — pre tvoj čnostný a kresťanský život — za pošetilca, jestli zlostne zanevre na teba, prenasleduje ťa a pohŕda tebou. Pamätaj na to, jako sa viedlo Kristovi a apoštolom Jeho; jako aj tí len skrze prenasledovanie a utískanie, skrze kríž a utrpenie vojšli do kráľovstva Božieho. Beda ti, jestli ty druhú cestu hľadáš do neba.

Evanjelium *sv. Matúša h. 20., v. 20—23.*

Za onoho času pristúpila k Ježišovi matka synov Zebedeových so svojimi synami, a padnúc pred nim prosila niečo od neho. A on jej riekol: Čo chceš? Ona mu praví: Riekni, aby títo dvaja moji synovia sedeli v kráľovstve tvojom, jeden po pravej ti ruke, a druhý po ľavej. A Ježiš jej odpovedal a riekol: Neviete, o čo prosíte! Či môžete piť kalich, ktorý ja piť budem? Riekli mu: Môžeme. Odpovedal im: kalich môj síce piť budete; ale dať vám sedeť po pravej mi ruke alebo po ľavej nezávisí odo mňa, ale od mojeho otca, komu to on pripravil.

Čo vlastne žiadala táto matka od Krista Pána?

Salome, matka apoštolov Jakuba a Jána, nazdávala sa, že Kristus založí zemské kráľovstvo, žiadala tedy, aby jej dvaja synovia boli povýšení na najvyššie hodnosti v tom kráľovstve. Tak mnohí rodičia myslia, že keď ich dietky sú šťastné na svete, keď sa bohato ženia alebo vydávajú, keď vysoké hodnosti dosiahnu, že je už vtedy všetko v poriadku, — áno často i nútia dietky svoje k takému stavu, ku ktorému ani povolania necítia, ani schopnosti nemajú. Pravé, aj časné šťastie dietok — jako vôbec všetkých ľudí — záleží v tej šľachetnosti, vznešenosti, na ktorú Boh ľudí pozdvihuje; — v detinstve Božom, čo samo sebou donáša pokoj srdcu, zaľúbenie Božie, hojné zásluhy a nekonečne bohatý poklad večného spasenia. O to musia rodičia pre dietky Boha prosiť, na to ich majú vychovávať.

Prečo hovorí Kristus: **„Neviete, čo žiadate“?**

Ponevráč nevedeli, že nemajú prosiť o zemskú hodnosť a zemskú moc, ani nevedeli, že vyznačenie v opravdivom kráľovstve Božom dáva sa len pre zásluhy, a nielen na púhe žiadosti a prosby.

Čo tu znamená **„kalich“,** *o ktorom Ježiš hovorí?*

Znamená tie mnohé nehody, muky a trápenia, ktoré apoštoli mali trpieť. Oni povedali, že tento kalich budú môcť piť, a aj pili ho po príchode Ducha Svätého, a Ján verne vydržal po ceste umučenia Pána až ku krížu. Preto aj príma

Pán ich odpoveď: „môžeme“, jako sľub ich verności a potvrdzuje ho.

Prečo vraví Kristus, že dať sedieť po pravej alebo ľavej ruke Jeho nezávisí od Neho?

Oni prosili o zvláštne vynikajúce miesto v kráľovstve Kristovom. Toto však nemôže udeliť Pán tomu, kto si ho žiada, ale len tým, ktorú sú k tomu od Otca vyvolení a mocou milosti skrze zásluhy svoje stanú sa hodnými toľkého vyznačenia. Ale prvé miesta v kráľovstve Božom neboly určené pre Jána a Jakuba, ale pre Petra a Pavla. Sám Boh tedy pripravuje nižšie-vyššie miesta v kráľovstve Božom, — ale stupeň hodnosti vždy závisí aj od zásluh, ktoré si s milosťou Božou tu na zemi nadobúdzame.

Modlitba k sv. Jakubovi. Chrabrý apoštole, Jakube! Ty si bol prvý zpomedzi bratov svojich, ktorý si dľa príkladu Ježiša kalich utrpenia vypil a krv za Neho vylial. Prosím ťa, vyžiadaj mi milosti u Ježiša, aby som sa nebál kalicha utrpenia a protivenství, ale aby som trpezlive prímal všetko, čo mi ruka Božia podáva, aby som hodným bol radosti nebeské jednúc s tebou požívať.

Na deň sv. Anny.

(26. júla.)

Sv. Anna, ktorej meno znamená „*milosť*“, pochádzala z rodu Dávidovho. Jako čistá, bohabojná panna vstúpila do manželstva s Joachimom, mužom to vážnym a vznešeným. Žili spolu bez dietok mnohé roky až do vysokej staroby, len bohabojnou prácou zamestnaní a celkom sa odovzdali do vôle Božej, ktorý im nevyplnil túžbu za dieťaťom. Už obidvaja bohabojní manželia boli v rokoch, kde už nemohli viac dieťa očakávať, keď im zrazu anjel zvestoval, že Boh vyslyšal ich prosbu a že obdržia dcéru, ktorej majú dať meno „Maria“. A jako anjel povedal, tak sa i stalo. A tak to najsvätejšie stvorenie Božie, kráľovna anjelov a ľudí, vyvolená matka Syna Božieho — nebola tak plodom tela, jako radšej ovocím a plodom milosti. Joachim a Anna, keď ich dcéruška, Maria, nepotrebovala už viac ich opatery, zaniesli ju do Jeruzalema, obetovali Bohu, a predstavili najvyššiemu kňazovi, aby v chráme bola k službe Božej vychovaná. Jak dlho žila ešte Anna po obetovaní

svojej dcéry Marie, nie je známo; ale isté je, že i ona trôni v nebesiach pri požehnanom plode svojom, pri Prebl. Panne Marii.

Vchod sv. omše, čítanie a evanjelium viď v Prídavku pod č. XV. 1.

Modlitba cirkevná. Bože! ktorý si sv. Anne milosť udelil, aby zaslúžila byť matkou Rodičky Syna Tvojho: popraj milostive, aby, ktorej slávnosť slávime, jej ochranou sme podporovaní boli. Skrze tohože Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Odpustková modlitba k sv. Anne. Srdcom plným úprimnej detinskej úcty padám pred tebou, o blahoslavená, svätá Anno! Ty si ten vyznačený a od Boha zvlášte milovaný tvor Boží, ktorá skrze mimoriadnu čnosť a svätosť tak vysokú hodnosť si si zaslúžila, že si dala život Správkyni všetkých milostí, požehnanej medzi ženami, matky vteleného Slova, Preblahoslavenej Panne Marii. Pri uvážení tolkých predností prosím ťa, milostná svätico, prími ma láskave do počtu svojich ctiteľov, ku ktorým sa priznávam a ku ktorým chcem prislúchať po všetky dni môjho života. Vezmi ma pod svoju mocnú ochranu, a vypros mi od Boha nasledovanie tých čností, ktorými si sa ty tak bohate skvela. Vypros mi poznanie svojich hriechov a opravdivú ľútosť nad nimi, horlivú lásku k Ježišovi a Marii, a verné, stále plnenie povinností svojho stavu. Vysloboď ma zo všetkých nebezpečenství života a stoj pri mne v hodinu smrti mojej, aby som spasenie obsiahol a do neba prišiel, a tam s tebou, o najšťastnejšia matko, chválil a velebil Božské Slovo, ktoré v živote tvojej najčistejšej dcéry, Marie Panny, človekom zostalo. Amen. (Odpustky 300 dní raz cez deň. XIII. Lev, 20. marca 1886.)

Na porciunkulu.

(2. augusta.)

Malý kostolík Panny Marie, pod názvom „Marie Anjelov“, neďaleko mesta Assisi, daroval opát benediktínsky s vrchu Lubiaco, svätému Františkovi assiskému, ktorý kostolík ten pomenoval „Portiuncula“, t. j. „bránička“. Svätý František túto porúchanú a zanedbanú svätyňu dal obnoviť, a od tých čias si ju veľmi obľúbil, ponevádž — kráľovnej anjelov zasvätená — táto svätyňa bola prvým chrámom a kolískou jeho rádu, a aj on sám bol tam nepočetnými milosťami od Boha a Matky Božej obdarený. Pred smrťou dôrazne prikázal spolu-

bratom svojim, aby toto miesto, túto kapličku — od Ježiša Krista a Jeho najsvätejšej Matky zvláštnym spôsobom vyvolenú — vo vysokej úctivosti držali. Roku 1221. — začiatkom oktobra — mal tam sv. František videnie, zjavil sa mu Ježiš Kristus, Preblah. Panna Maria a veľký zástup nebeských duchov a vtedy — prostredníctvom Panny Marie — sám prosil Božského Spasiteľa, aby plnomocné odpustky udelil tým, ktorí po vykonaní ľútostivej spovedi chrám našej milej Matky anjelskej, čiže „Porciunkulu“ navštívia. Syn Boží ponížený prosbu verného služobníka svojho vyslyšal, ale len pod tou podmienkou, aby potvrdenie tohoto povoleného dobrodenia vyžiadal si od panujúceho vtedy pápeža, III. Honora, ktorý sa vtedy práve v blízkosti, v meste Perugii zdržoval; ale len o dva roky pozdejšie, totižto roku 1223, potvrdil na večitý čas a ustanovil to, jako to sám Kristus v druhom Svojom zjavení sv. Františkovi povedal, na deň 2. augusta (výročitý to deň posvätenia starého kostolíka — Porciunkuly), počnúc od prvých nešpôr. — Tento odpust na rozkaz pápeža bol ešte toho istého roku (1223.) 1. augusta od biskupov z Assisi, Perugie, Todi, Spoleto, Foligue, Nocery a Gubbio v chráme Panny Marie anjelskej ohlásený, keď sv. František sám prv ohnivú reč bol držal.

Tieto porciunkulové odpustky viacerí pápeži rozšírili na všetky chrámy troch rádov, ktoré sv. František založil, a aj na iné chrámy a kaplice katolíckeho sveta. K získaniu týchže požaduje sa sv. spoveď, prímanie a navštívenie takých chrámov, ktoré sú tými výhodami opatrené. Pri navštívení chrámu má sa človek modliť na úmysel sv. otca.

Samy v sebe tieto odpustky sa nelíšia od iných odpustkov, ale rozdeľujú sa od nich pre viaceré okolnosti; lebo 1., boly od Samého Krista udelené, čím Spasiteľ — jako kardinál Bellarucin učí (de Indulgentiis I. II. c. 20.) — tri články viery potvrdil: pravdivosť odpustkov, moc pápeža pri udeľovaní odpustkov a potrebnosť spovedi v smysle učenia cirkvi katolíckej; 2., porciunkulové odpustky mohol človek snadno získať, kdežto plnomocné odpustky v tom čase boly nielen veľmi zriedkavé, lež obyčajne aj k ťažkým podmienkam viazané; 3., krem jubilejných sotva najdeš tak účinlivých, od Boha na vidomoči požehnaných odpustkov, ktoré by tak výsledne pohýňaly k pokániu. Ešte aj takých, ktorí svojej veľkonočnej povinnosti zadosť neučinili, priťahujú porciunkulové odpustky k prímaniu svätých sviatostí.

Tieto porciunkulové odpustky majú aj tú veľkú výhodu, že ich človek aj viackrát denne môže obsiahnuť, totižto toľkoráz, kolkoráz od prvých nešpôr až do večera 2. augusta navštívi človek chrám porciunkulový alebo iný kostol k tomu cieľu vyznačený, s tým úmyslom, že chce odpustky obsiahnuť. Týmto spôsobom naskytuje sa nám príležitosť, aby sme čím hojnejšie odpustky získali pre duše v očistci trpiace.

Na deň sv. Vavrinca.

(10. augusta.)

Sv. Vavrinec z lásky k Bohu a z horlivosti za spasenie duší odmietnul od seba svet so všetkými jeho hodnosťami, majetkami a rozkošami a v takom čase sa venoval duchovnému stavu, keď tyrani ešte krute prenasledovali kresťanov, a najmä duchovných. Pre výtečné zásluhy a známosti, pre vysokú učenosť a vedomosť, pre múdrosť a vernosť jeho ustanovil ho pápež Sixtus, ačkoľvek ešte mladuškého, za arcijahna, v ktorom úrade náležala mu aj povinnosť dozerať na pokladnicu cirkevnú a starať sa o chudobných. A toto zavdalo neskoršie príčinu k tomu, že bol mučeníckou korunou oslávený. Keď totižto na rozkaz cisára Valeriána hľadali biskupov a kňazov na smrť, bol aj sv. Sixtus pápež chytený a na smrť odsúdený a vyvedený. Vavrinec, túžbou za mučeníckou smrťou naplnený, chcel spolu zomrieť so svojím duchovným otcom, preto bežal a volal za ním: „Kam pospiechaš, otče, bez syna svojho?“ Pápež mu prikázal, aby ešte zostal a poklady cirkevné opatril, spolu mu však predpovedal, že o tri dni bude ho v mučeníckej smrti nasledovať. Keď drábi tieto slová počuli, chytili ho a doliehali na neho, aby im vydal poklady. Vavrinec si žiadal tri dni na rozmyslenie, a za ten čas svolal k sebe chudobných a nemocných, zaviedol ich k tyranovi a riekol: „Toto sú poklady cirkvi, ktoré som ti sľúbil ukázať“. Nato začal tyran celý bez seba zúriť, kázal ho poviazať a na žeravých mrežiach pomaly piecť. Svätý Vavrinec túto hroznú smrť s radosťou prijal, a sťa necitný oproti ohňu po istom čase celkom pokojne riekol tyranovi: „Na jednej strane som už dosť upečený, daj ma tedy obrátiť na druhú“. A tyran ho kázal obrátiť. Zase o istý čas povedal: „Moje telo je už dosť upečené; — teraz môžeš jesť z neho, jestli sa ti ľúbi“. Potom obrátil zrak k nebesám, pomodlil sa za obrátenie Ríma a za

rozšírenie evanjelíuma po celom svete a tichúčko usnul v Pánu 10. augusta roku 258. — Vyobrazuje sa jako jahen s mrežami po boku. Je patrónom proti ohňu.

Vchod omše sv. „Veleba a spanilosť v pohľade jeho: svätosť a vznešenosť v posvätení jeho.“ (95. Žalm 6.) „Spievajte Pánovi novú pieseň: prespevujte Pánovi, celá zem.“ (95. Žalm 1.) Sláva Otcu, i Synu, i Duchu Svätému, jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Modlitba cirkevná. Daj nám, prosíme Ťa, všemohúci Bože, aby sme plamene hriechov svojich zahasili: ktorý si poprial Vavrincovi, že premohol oheň múk svojich. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *z druhého listu sv. Pavla ku Korinťanom h. 9., v. 6—10.*

Bratia! Kto skúpo rozsieva, bude i skúpo žať; a kto rozsieva s požehnaním, bude s požehnaním i žať; každý jako si umienil v srdci svojom, nie so zármutkom, ani nútene, lebo veselého darcu obľubuje Boh. Mocný je však Boh rozhojniť vo vás všelikú milosť, aby ste vždycky mali každý dostatok vo všetkom a na každý dobrý skutok stačili ste hojne, jako je napísané: Rozsýpal a dával chudobným; jeho spravodlivosť pozostane na veky vekov. A ten, ktorý dáva semeno rozsievačovi, dá i chlieb k jedeniu, a rozmnoží, čo sejete, a nasporí vzrast ovocia spravodlivosti vašej.

Poučenie. Tieto slová sv. apoštola dokonale plnil svätý Vavrinec, ktorý, miesto toho, žeby sa bol pokladmi cirkevnými obohatil alebo odovzdaním týchže tyranovi veľkú slávu si zadovážil, rozdal tieže medzi chudobných a tak si hojné poklady duchovné a večné zadovážil. Tak máme činiť aj my. Almužna je jako roľa, ktorá nám tým hojnejšie ovocie prináša pre telo a dušu, čím hustejšie ju posievame modlitbou. Pri udeľovaní almužny však nemáme byť mrzutí a smutní, lebo to je znakom skúposti. Kto s radosťou pomáha chudobným, ten je milým Bohu, ktorý mu svojho času nadostač udelí duchovných darov a nedá mu v ničom trpieť núdzu. Čo chudobným dá, neztratí, ale — takrečeno — uloží si to do pokladnice Božej, odkiaľ ho aj s úrokami zpiatky dostane.

Evanjelium *sv. Jána h. 12., v. 24—26.*

Za onoho času riekol Ježiš učeníkom svojim: Amen, amen, pravím vám, jak len pšeničné zrno, padnúc do

zeme, nezomre, ono ostane samo; ale keď umre, prináša mnoho úžitku. Kto miluje život svoj, ztratí ho; a kto nenávidí život svoj na tomto svete, zachová ho k večnému životu. Slúži-li kto mne, nech mňa nasleduje, a kde som ja, tam bude i služobník môj. Bude-li mi kto slúžiť, toho poctí i Otec môj.

Čo sa má rozumeť pod zomierajúcim zrnom?

1. Pán Kristus, ktorý musel zomreť a do hrobu bol položený, a Svojou smrťou priniesol ovocie vykúpenia, obrátenia a oživenia človeka; 2., každý pravý kresťan, ktorý mrtví svoje zlé žiadosti, seba samého, svoje zlé náklonnosti, odumiera márnosťam sveta a potom prináša ovocie čností a dobrých skutkov. Take mrtvenie a sebazaprenie je tiež mučeníctvo, za ktoré Boh človeka skvele odmeňuje. „Ukrižuj si telo", praví sv. Ján Zlatoústy — „obdržíš korunu mučenícku". „Je to druh mučeníctva", — hovorí sv. Bernard — „duchom mrtviť skutky tela". „Trpezlive znášať potupu, neprávosť a prenasledovanie, milovať tých, ktorí nás nenávidia, je vňútorným mučeníctvom," hovorí sv. Gregor, a sv. Augustín píše: „Celý život kresťana, vedieme-li ho dla sv. evanjeliuma, je ustavičným krížom a mučeníctvom".

Čo znamená nenávideť život svoj?

Znamená odrieknuť sa svojich náklonností, ktoré sú proti zákonom Božím a prekážajú spaseniu, a toto znamená aj dušu svoju milovať a zachovať k životu večnému; oproti tomu náklonnosťam a náruživosťam duše svojej všetko dovoliť, za čím neporiadnou žiadosťou dychtí, znamená dušu svoju znivočiť. Nenávidíme nemocného, dávame-li mu po vôli niečo takého, čo mu škodí; ale milujeme ho, jestli takú žiadosť jeho odopreme. Podobne opravdive miluje dušu svoju, kto sa jej hriešnym žiadostam protiví, — ale ju nenávidí, keď jej v takom ohlade vôľká. K takej pravej nenávisti a pravej láske oproti duši našej vyzýva nás Duch sv.: „*Nechoď za žiadosťami svojimi a odvráť sa od vôle svojej. Privolíš-li duši jej zažiadanie, učiníš sa radosťou nepriateľom svojim*". (Sir. 18. 30.)

Čo znamenajú tie slová Ježišove: **„Slúži-li kto Mne, nech Mňa nasleduje, — a kde som ja, tam bude i služobník môj"?**

Tie slová to znamenajú, že kto chce byť učeníkom Ježišovým, musí tak činiť a trpeť, jako On trpel. Kto tedy vstúpi

do radu učeníkov Kristových, ten musí zapreť sám seba, to jest telo svoje, — musí ho ukrižovať so všetkými jeho hriechami a žiadosťami (Gal. 5. 24.), aby aj v smrti Mu bol podobný. Učiní-li tak, bude s Ním a v Ňom, totižto s Ježišom a v Ježišovi oslávený. Ohľadom tých, ktorí za Krista skutočnú smrť podstúpia, tým dôraznejšie platí tento sľub oslávenia.

Modlitba. O Ježiši, požehnaný plod pannenského života Marie, ďakujeme Ti, že vtelením Svojím stal si sa tak zázračným pšeničným zrnom a tak horkú smrť podstúpil k nášmu spaseniu, — aby si nám len pripravil blaženosť večnú. O kiežby sme tieto milosti dobre poznali, Tebe slúžili a životom svojím Ťa nasledovali, jako to toľké tisíce mučeníkov činili, medzi ktorými sa Tvoj mučeník Vavrinec obzvlášte skvejе. Popraj, aby sme aj my naplnení boli tou túžbou, aby sme všetky protivenstvá až do konca trpezlive znášali a Tebe sme horlive slúžili, aby sme na druhom svete dľa Tvojho zasľúbenia od Tvojho nebeského Otca oslávení a večnou radosťou obdarení boli. Amen.

Sviatok Nanebevzatia Panny Marie.

(15. augusta.)

Čo slávime dnešný deň?

Slávime pamiatku šťastného rozlúčenia sa Marie s týmto smrteľným životom a jej slávneho vzatia do neba. Je to tedy deň smrti Preblahoslavenej Matky Božej, Marie, a deň jej narodenia k večnému, slávnemu, nesmrteľnému životu. Za dávnych časov deň odumretia Marie slávilo sa 18. januára, — jej nanebevzatie 15. augusta, — ale od šiesteho stoletia obidve udalosti slávi cirkev sv. dnešný deň.

Jaké podanie máme ohľadom smrti Marie?

Sv. Ján Damascenský podáva nám nasledujúcu zprávu: „Starodávne, ctihodné podanie nám sdeľuje, že počas smrti Panny Marie všetci apoštolovia, ktorí pre spásu národov celý svet precestovali, v jednom a tom istom čase sišli sa zázračným spôsobom v Jeruzaleme, a tu, keď tíško umierajúca Matka Božia svoju čistú dušu do rúk Stvoriteľa porúčala, boli svedkami zjavenia anjelov a chvalospevu nebeských mocností. Jej telo však, ktoré nevýslovným spôsobom bolo chrámom

Božím, bolo medzi slávnostným a radostným spevom od anjelov a apoštolov zdvihnuté a pri Getsemanskej záhrade pochované; tu ešte za tri dni trval chválospev anjelov. Po troch dňoch, keď aj spev anjelov utíchol, otvorili apoštoli hrob, aby aj Tomáš, ktorý jediný nebol prítomný, a len tretí deň sa dostavil, mohol vzdať svoju poslednú úctu telu, ktoré Spasiteľa porodilo, — a hľa! *sväté telo Marie nemohli viac nikde nalezнúť!* Keď ale všetky plachty našli, do ktorých telo Marie bolo zaobalené, ktoré neopísateľnú, lúbeznú vôňu vydávalo, zatvorili hrob. — Nad touto tajemnou, zázračnou udalosťou ustrnulí len na tú myšlienku mohli prísť, že ľúbilo sa Tomu, ktorý telo vzal na Seba a narodil sa z nej, ktorý je spolu *Boh, Slovo* a *Pán slávy*, ktorý aj *po* narodení neporušené zachoval pannenstvo Matky Svojej, — nedať sväté, čisté telo jej porušeniu, ale už teraz poctiť ho vzatím do neba — ešte pred všeobecným zmrtvýchvstaním.“

Či tedy Maria aj duša tela bola vzatá do neba?

Blahoslavený Peter Canisius píše: „Telesné vzatie Marie do neba nie je síce článkom viery, ale zbožnou a pravdepodobnou mienkou, od ktorej odstúpiť bolo by nielen bezbožné a hriešne, lež aj pošetilé a nerozumné“. A sv. Ján Damascenský v svojej kázni na dnešný deň na jednom mieste hovorí: „Dnes je ten slávny deň, v ktorý svätá a živá archa živého Boha, ktorá v živote Svojho Stvoriteľa nosila, v chráme Pána odpočíva, ktorý nebol vystavený rukami ľudskými. Dávid, praotec jej, jasá a s ním plesajú všetci Anjeli, oslavujú všetci Archanjeli, zvelebujú všetky Sily nebeské, nadšene volajú všetky Mocnosti, ospevujú všetky Panstvá, chvália všetky Kniežatstvá, sviatok slávia všetky Tróny, slávia všetci Cherubíni a slávu jej hlásajú všetci Serafíni. Dnes víta raj nový tvor, skrze ktorý kliatba bola zrušená, strom života znovu zasadený a nahota naša zahalená! Dnes nepoškvrnená Panna, ktorá nikdy nebola zemskými nárušivosťami poškvrnená, ale duchom svojím vždy v nebesiach žila, nenavrátila sa do zeme, z ktorej bola vzatá, ale prijatá bola do neba, keďže už aj tu na zemi bola živým nebom. I jako by bola mohla okúsiť trpkosť smrti *tá*, z ktorej nám všetkým nový život vyvieral? Ale vďačne sa kloní pred zákonom *Toho*, ktorého porodila, a jako dcéra prvého Adama, podriadi sa tomu výroku, ktorý nad Adamom bol vynesený; lebo aj jej Syn, ktorý predsa je *Sám život*, dobrovoľne podstúpil ten istý osud. Ale jako Matka živého Boha, je tiež

povznesená k Nemu do nebies, jako to zaslúžila. Eva, ktorá nahováraniu hada poslúchla, bola odsúdená k bolestnému pôrodu, slyšala výrok smrti a pre hriech svoj stojí: na prahu pekla. Ale jako mohla smrť pohltiť *tú*, jako mohlo peklo prijať *tú blahoslavenú*, ktorá len slovu Božiemu popriala sluch svoj a Duchom Svätým zatienená bola a po pozdravení anjela — stále podržiac svoje čisté pannenstvo — Syna Božieho a bez bolestí porodila a celkom sa Bohu obetovala? Jako sa mohlo porušenie dotknúť toho tela, v ktorom počal sa život? Pre **Máriu** bola rovná, pravá a ľahká cesta pripravená k nebesiam; lebo, jestli kde je Ježiš, tam musí byť aj učeník Jeho, jako to Kristus, Život a Pravda sama, tvrdí: jako by nemala byť pri Ňom predovšetkým Jeho matka?“

Prečo sa dnes žehnajú zeleniny a zbožie, ovocie?

1. V dnešnom sv. čítaní sv. omše pripodobňuje sa Maria rozličným stromom, rastlinám, kvetom a ovociu, aby tým boly označené jej čnosti. Preto prinášajú aj veriaci do chrámu rozličné kvety, ovocie a zeleniny. 2. Jako veriaci ľud židovský, keď Ježiš vchádzal do Jeruzalema, hádzal Mu rozličné ratolesti na cestu, tak aj kresťanský ľud kvietim dáva na javo svoju radosť nad slávnostným vchodom Marie do nebies. 3. Jako nás modlitba napomína, majú sa aj kresťani dľa príkladu Marie ozdobiť ľúbeznou vôňou kresťanských čností, aby tak mali s ňou účasť na večných radostiach. 4. Konečne prosí cirkev svätá, aby Boh na prímluvu Marie k prirodzeným silám zelín aj nadprírodzené sily Svojho požehnania pripojiť a k duševnému úžitku veriacich posvätiť ráčil.

Vo vchode omše sv. vyzýva nás cirkev k všeobecnej radosti: „Radujme sa všetci v Pánu, sviatočný deň sláviac k úcte Marie Panny, nad jejžto nanebevzatím radujú sa anjeli a spolu chvália Syna Božieho.“ „Vydávalo srdce moje slovo dobré: poviem diela svoje Pánovi.“ (44. Žalm 1.) Sláva Otcu, i Synu, i Duchu Svätému, jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Modlitba cirkevná. Odpusť, prosíme Ťa Pane, previnenia sluhov svojich: aby ktorí sa Ti nemôžme ľúbiť skutkami svojimi, prímluvou Rodičky Syna Tvojho, Pána nášeho, spasení sme boli. Ktorý s tebou žije a kraľuje až na veky vekov Amen.

Čítanie *z knihy Syna Sirachovho h. 24., v. 11—20.*

U všetkých hľadala som odpočinok, a v dedictve Pánovom prebývať budem. Vtedy stvoriteľ všetkých vecí, prikázal mi a riekol — a kto mňa stvoril, odpočinul v stánku mojom a riekol mi: U Jakuba prebývaj a v Izraeli maj dedictvo a medzi vyvolenými mojimi pusť korene. A takto som utvrdená na Sione a rovnako spočinula som v meste posvätnom a v Jeruzaleme je moja moc. A pustila som korene u ľudu cteného a v údeli mojeho Boha je mu dedictvo a v obci plnej svätých moje prebývanie. Jako ceder vyvýšená som na Libane a jako cypres na vrchu Sionskom. Vysoká som jako palma v Kadese a jako sad ružový v Jerichu. Jako spanilá oliva v poli a jako platan pri vode vyvýšená som po uliciach. Vydávam zo seba vôňu čo škorica a voňavý balsam; jako vyberaná myrrha vydávam vôňu ľúbeznú.

Vysvetlenie.

Duch Svätý v tomto sv. čítaní opisuje síce chválu večnej múdrosti, ale cirkev sv. aj tieto slová poťahuje na prednosti Panny Marie, na slávu a vznešenosť jej nanebevzatia. Lebo Maria nikde inde nehľadala a nenachádzala pokoj, jako v Bohu, a dnes aj vojšla do toho pokoja. Aj k nej mluvil dnes Boh, Stvoriteľ všetkých vecí, ktorý ju stvoril a od dedičného hriechu zavaroval, v jejž tele, jako v stánku prebýval: Vládni príbytkom od večnosti ti pripraveným; odober

si dedictvo, ktoré ti bolo pririeknuté, — prevezmi panstvo nad všetkými vyvolenými. Tak usadená bola Maria na vrchu Sion za kráľovnu anjelov a svätých. V tomto svätom meste požíva teraz s Bohom pokoj, účasť berie na Jeho blaženosti a vládne najvyššou po Ňom slávou a mocou; tam sa skvie v skvoste, sťa ruža Jerišská, ktorá ustavične prekvitá; odtiaľ leje olej milosrdenstva na úbohé dietky Adamove, zakrýva ich tieňom ochrany a občerstvuje ich milou vôňou čností a milostí.

Evanjelium *sv. Lukáša h. 10., v. 38—42.*

Za onoho času vošiel Ježiš do istého mestečka (Bethanie) a istá žena, menom Marta, prijala ho do svojeho domu. A táto mala sestru, menom Mariu, ktorá zasadnúc pri nohách Pánových, naslúchala na jeho slová. Marta však starala sa veľmi, pre veľkú výsluhu a pristúpila i riekla: Pane, nemáš o to starosť, že moja sestra nechala mňa slúžiť samú? Riekni jej teda, aby mne pomáhala. A Pán odpovedajúc riekol jej: Marta, Marta, staráš a trudíš sa veľmi o mnohé veci. Leda jedno je potrebné. Maria vyvolila si najlepšiu čiastku, ktorá nebude jej odňatá.

Prečo prečituje dnes cirkev sv. toto evanjelium?

Poneváč tože zvláštne môže sa pofahovať na Mariu; lebo ona o mnoho dôstojnejšie, hodnejšie a láskavejšie prijala Syna Božieho, jako Marta, dlhší čas kŕmila a horlive Mu slúžila; aj omnoho horlivejšie a s väčšou pezornosťou poslúchala slová Jeho, v srdci svojom varovala a zachovávala, než sestra Marty, Maria. A pri obidvoch si lepšiu čiastku vyvolila, lebo obidvoje s tou najväčšou dokonalosťou konala a tým tú najvyššiu odmenu si zaslúžila, ktorá jej dnes aj udelená bola, a ktorú nikto viac neodníme od nej.

Čo sa máme od týchto dvoch sestár učiť?

1. Aby sme dľa príkladu Marty, ktorá tu účinlivý život vyobrazuje, aj my v svojom stave a povolaní usilovní boli, ale pri tom aby sme nezabúdzali dobré skutky konať, všetko činiť pre Boha, vo všetkom sa Jemu ľúbiť a Kristu, keďže Mu telesne slúžiť nemôžeme, aspoň v osobe chudobných slúžiť, lebo všetko, čo v mene Jeho najmenšiemu z bratov našich činíme,

Jemu Samému činíme a odplatu si zasluhujeme. 2. Aby sme dľa príkladu Marie, ktorá nám duchovné živobytie, uvažovanie a rozjímanie nebeských a božských vecí predstavuje, horliví boli v modlitbe, v poslúchaní a rozjímaní slova Božieho, velebností a dokonalostí Božích a našej biedy, aby sme sa tak posväcovali a vždy hodnejšími boli blaženosti. Tento život rozjímania nazýva Kristus lepšou čiastkou, čím ale účinlivý život nezavrhuje. Obidve čiastky sa dajú dobre spojiť, ale obidve čiastky musíme mať na zreteli. „Hľadajte najprv kráľovstvo Božie a spravodlivosť Jeho.“ (Mat. 6. 33.)

Čo znamenajú slová Kristove: **„Marta, Marta! pečlivá si atď.“?**

Kristus síce uznáva horlivosť a usilovnosť, ktorou sa Marta o telesnú obsluhu Pána a ostatných hosťov stará; ale 1., vystríha ju pred prílišnou starostlivosťou a službou. 2. Zastáva Mariu proti Marte, keď hovorí, že Maria, keď sa celkom oddala starosťam o duševné a večné veci, lepšie činí, než Marta, a že preto žiadne výčitky nezasluhuje, keď telesné obslúženie Pána celkom na ňu ponecháva. 3. Jako sv. evanjelium dokazuje, Marta vynasnažovala sa nielen to pripraviť, čo bolo k jednému sniedaniu potrebné, ale usilovala sa *bohate obslúžiť* Pána a preto sa *„o mnoho“ starala,* následkom čoho nemala času Božské slovo Jeho slyšať. Preto ju Pán poučuje, že On také bohaté pohostenie nečaká a nepotrebuje, aby to Martu zdržovalo od slyšania Jeho Božského učenia.

Čo je to „jedno potrebné“?

Predovšetkým oslavovanie Boha a spasenie duše našej. Kto sa o toto jedno stará, vyplní aj ostatné povinnosti, je pracovitý a účinlivý, nie nespokojný a roztržitý, ale tichý a spokojný, aj pri práci pozdvihuje mysel svoju k Bohu, Jemu obetuje každý krok svoj a tým si pritahuje milosť Božiu.

Vrúcne vzdychnutie. Cítim, Pane Bože môj, že som zapomnel na toto jedno potrebné a náležite som sa nestaral oň! Nešťastné hodiny! Ztratené okamihy, ktoré som na márnosti a pôžitky svetské mrhal! Preletely nado mnou a len žiaľ a zúfanie mi zostalo! Ach! kiežby sa mi navrátily tie zmárnené časy! Lež — to je nemožné! K Tebe sa utiekam, Bože môj dobrotivý; Tvoje milosrdenstvo žiadam, Pane môj: udeľ mi milostive, aby som napozatým len v Tvojej službe trávil život svoj a na spasení duše svojej pracoval; Ty, Pane, vlej vôle

a sily do duše mojej, mňa slabého nech vedie mocná ruka Tvoja!

Prosba sv. Bernarda k Panne Marii. Zdravas, požehnaná Panno! Svätá Matko Spasiteľa nášho, Maria! K tebe sa utiekame, pri ktorejž nanebevzatí aj samé kniežatá nebeské nový div videly a vo vytržení volaly: „Kto je tá, ktorá prichádza z pustatiny oplývajúca spanilosťou?“ Hla, slávna kráľovno nebeská, vrelým želaním sprevádzame ťa dnes k Synovi tvojmu, a aspoň zďaleka nasledujeme, požehnaná Panno! Ukáž dobrotivosť svoju svetu, ukáž milosť, ktorú si našla u Boha! Svojou svätou modlitbou vypros hriešnikom milosť, nemocným uzdravenie, maloverným posilnenie, zarmúteným potešenie, v nebezpečenstve sa nachádzajúcim pomoc, dietkam svojim vykúpenie! Aj nám, ctiteľom tvojim, ktorí v dnešný slávnostný, radostný deň tvoje sladké meno vzývame, skrze teba, milá kráľovno, nech udelí milosti tvoj Syn, náš Pán a Bob, Ježiš Kristus, ktorý budiž pochválený na veky. Amen.

Na sviatok sv. Štefana, kráľa.

Roku 972. po Kristovom narodení panoval vojvoda Gejza nad Uhrami (Maďarmi), vtedy ešte pohanmi, ktorí pre lúpežnícke nájezdy do súsedných krajín boli postrachom okolitých národov. Gejza krotkejšej súc povahy usiloval sa ľud svoj od krvavých válok zdržať a k tichšiemu žitiu vzdelaných národov navyknúť, — a splnenie svojej túžby len od viery Kristovej očakával. Už zdarne účinkoval na uskutočnení svojho úmyslu, keď — jako nábožné podanie vypráva — zjavil sa mu raz vo snách anjel, ktorý ho ubezpečil, že čo on už dokonať nemôže, to prevedie jeho syn, ktorý sa mu narodí. V ten istý čas zjavil sa manželke jeho, Šarlote, sv. Štefan, prvý mučeník a dal jej na vedomie, že sa jej narodí syn, ktorého má Štefanom nazvať. Chlapec sa skutočne narodil v Ostrihome, kde ho sv. Vojtech, pražský biskup pokrstil (dľa niektorých dejepiscov len obirmoval), ktorý aj na ďalšiu výchovu jeho vplýval a o rozšírenie viery v Uhorsku nemalé zásluhy si nadobudnul. Sv. Štefan už za života otca svojho horlive účinkoval na pokresťanení ľudu svojho, ale tým horlivejšie oddal sa do apoštolskej práce, keď po smrti otca svojho roku 997. zostal vojvodom. Mohutným pomocníkom v diele jeho bol mu

Jindrich II., ktorého sestru Gizelu mal za manželku. Vtedy sa ešte mnohí pridŕžali pohanstva, tak Kupa, vojvoda simegský, ktorý s mohutným vojskom tiahol proti Štefanovi. Štefan učinil Bohu sľub, že v páde víťazstva desiatu čiastku majetku mohutného odporcu venuje službám Božím. Boh dopomohol k víťazstvu a sv. Štefan verne splnil sľub svoj. Mnohé chrámy a kláštory vystavil, — zakladal opátstva, biskupstvá, medzi nimi arcibiskupstvo ostrihomské. K potvrdeniu svojich ustanovizní poslancov vyslal do Ríma, kde sa aj o udelenie titulu kráľovského uchádzal. Pápež vďačne vyhovel jeho žiadosti, ba mu ešte aj kráľovskú korunu poslal a vyznačil ho titulom „apoštolský“ a dvojitým krížom. Život sv. Štefana celý bol posvätený blahu jeho národa a štedrosť bola hlavným ťahom jeho povahy. V Carihrade, v Ríme, v Jeruzaleme pútnické domy vystavil, a tak bohatými základinami ich opatril, jako žiaden panovník pred ním. Mnohoráz išiel v noci preoblečený do nemocníc, a umýval tam nohy nemocným, a almužnou ich obdaril, — to bolo hlavnou čnosťou jeho, v tom nachádzal najväčšiu radosť svoju. Často sa prihodilo, že keď bol preoblečený a nepoznali ho, aj ho urážali, ale on to trpezlive a s radosťou znášal pre Boha. Najvrelejšou túžbou jeho bolo, aby upevnil národ svoj v kresťanskej viere; a v tomto ohľade po Bohu najväčšiu nádej skladal v synovi svojom, Imrichovi. Ale múdrosť a prozreteľnosť Božia inakšie určila, lebo „človek mieni, Pán Boh mení“! Pán Boh Imricha v kvete mladosti k Sebe povolal, a preto ťažkej zkúške podrobil Štefana. Ale on vernou zmužilosťou preniesol tento úder, úplne sa uspokojac na vôli Božej. Tento bolastný úder zastihol ho práve na sviatok Nanebevzatia Preblah. Panny Marie, preto tento deň spravil testament svoj a v ňom národ svoj a krajinu svoju Matke Božej poručiac, pod jej záštitu ich postavil. V testamente svojom naložil národu svojmu, aby Mariu, jako matku a kráľovnu svoju v zvláštnej úctivosti držal. A Prozreteľnosť Božia tak chcela, že aj on sám na sviatok Nanebevzatia Panny Marie usnul v Pánu roku 1038. Telo jeho pochované bolo v sídelnom chráme stolno-belohradskom. 45 rokov pozdejšie vyhlásil ho VII. Gregor pápež za svätého. Bolo to práve za panovania sv. Ladislava, ktorý s veľkou slávnosťou dal z hrobky vyzdvihnúť jeho sväté telo, a vtedy celkom neporušenú našli pravicu jeho, ktorou toľko dobrodenia činil, — a ktorú vtedy oddelili od ostatného tela a jako sväté relikvie umiestili v chráme na budínskom zámku. Ľud jeho až dosaváď v úctivosti drží

túto svätú pamiatku štedrosti, pravicu sv. Štefana. Bol spravodlivým panovníkom svojich národov, čo jeho zákony dokazujú; — zvlášť ale rozšírením kresťanstva a pripojením k rímskej stolici nehynúce zásluhy si získal o ľud svoj. — Vyobrazuje sa v kráľovskom plášti, s korunou na hlave a s berlou v ruke, — alebo jako pred oltárom Matky Božej kľačí a jej korunu podáva a s ňou krajinu pod jej ochranu odporúča.

Vchod sv. omše. „Spravodlivý bude prekvitať, jako palma; jako ceder libanský bude rozmnožený, — zasadený v dome Pána, v sieňach domu Boha nášho.“ (91. Žalm 13. 14.) „Nezlosť sa na bezbožníkov, ani nezávoď s činiacimi neprávosť.“ (36. Žalm 1.)

Modlitba cirkevná. Prosíme Ťa, všemohúci Bože, popraj cirkvi svojej, aby v sv. Štefanovi, vyznavačovi Tvojom, ktorého tu na zemi mala za rozširovateľa, zaslúžila mať v nebi za slávneho obrancu. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *z knihy Syna Sirachovho h. 31., v. 8—11.*

Blahoslavený muž, ktorý bol najdený bez poškvrny, a nešiel za zlatom, ani nedúfal v peňazoch a pokladoch. Kto je to, a budeme ho chváliť? lebo učinil podivné veci v živote svojom. Kto je v tom vyskúšený a dokonalý, ten bude mať slávu večnú; ktorý mohol prestúpiť a neprestúpil; činiť zlé a nečinil; preto sú uistené jeho majetky v Pánovi.

Vysvetlenie. Duch sv. blaženým nazýva takého človeka, ktorý zemské dary od Boha obdržané múdre používa a nezneužíva ich k svojej záhube, — a neobráža Boha lakomstvom, nemilosrdenstvom, márnením, zaháľaním atď. a inými hriechami, ktoré z nich pochádzajú. Takýto človek je podobný tomu, čo sa vo veľkom nebezpečenstve nachádzal a zázračne sa z neho vyslobodil. Preto nás správne môžu strachom naplniť nasledujúce slová Krista Pána: „Amen, pravím vám, že boháč ťažko vojde do kráľovstva nebeského. A zase pravím vám: ľahšie je ťave prejsť cez dierku ihly, jako bohatému vojsť do kráľovstva nebeského“. (Mat. 19. 23. 24.) Lebo zriedkavý je taký boháč, ktorý bohatstvo svoje dobre a na zbožné ciele vie obrátiť a použiť. A predsa tisíce je takých, ktorých jedinou túžbou je bohatstvo, ktorých žížeň len peniaze a poklady zahášajú. Títo len pohodlný život vyhľadávajú a toto si len peniazmi môžu zadovážiť. Ani nepomyslia na tie nebezpečenstvá, v ktorých sa ich spasenie ustavične nachádza, ani nepomyslia na to pokušenie, do ktorého ich ľahký život, zaháľanie a hovenie telesným žiadostiam a túžbam uvrhujú. Peňazobažnosť je koreňom, teplým

ložiskom všetkej zlosti a neprávosti. (I. Timot. 10.) Preto hovorí sv. Pavel: „Ktorí chcú byť bohatí, upadnú do pokušenia, do osídiel diabla a do mnohých daromných a škodlivých žiadostí, ktoré pohružujú človeka do smrteľného nebezpečenstva“. (I. Timot. 6—9.) Dávid sa to naučil a vedel z vlastnej skúsenosti, preto sa takto modlil v poníženosti: „Dobre mi je, že si ma uponížil, aby som sa naučil Tvoju spravodlivosť“. (188. Žalm 71.) Takto by mal smýšľať každý ubiedený, v nízkom stave sa nachodiaci človek; veď chudoba nás zbavuje nepočetných pokušení a príležitostí, ktoré — keby sme boli bohatí — svádzaly by nás k hriechu a k odpadnutiu od Boha. To je tedy veľkou zásluhou pre tých zriedkavých, svätých a výtečných ľudí, ktorí aj pri bohatstve svojom tomuto pokušeniu vedia odporovať, — ktorí zemské majetky múdre a dľa príkazov Božích užívajú, na dobré skutky upotrebujú, a neobracajú tieže len na vlastné pôžitky a k zatrateniu svojej duše. A takýto výborný muž bol sv. Štefan! A takíto ľudia sú blahoslavení; blahoslavenými nazýva ich Duch sv.! Blahoslavení, ktorí žijúc bez chyby, ešte aj tieňu hriechu sa chránia, a vystríhajú sa ho, jako jedovatého hada. Ich srdce nedychtí, nebaží po zemských pokladoch a bohatsvách, neskladajú nádej v márny štrkot nahromadených peňazí, ani blištiaci lesk zlata, lež neukojiteľnú túžbu cítia po večne trvajúcich pokladoch nebeskej blaženosti, večného spasenia. Takíto prevýšia aj najnebezpečnejšie pokušenie, nad sebou panujúc, robia divy a zmužile vystojac zkúšku — jako sv. Štefan — stanú sa hodnými dokonalej a večnej slávy. A vôbec blahoslavení tí, ktorí pod žiadnym spôsobom, medzi žiadnymi okolnosťami nepoprajú miesta hriechu a neobrážajú Boha. Pokušeniu odporovať je vecou ťažkou, a predsa prirodzenou povinnosťou. Konečne blahoslavení sú aj tí, ktorí dľa možnosti, a jako im okolnosti dovoľujú, usilujú sa napomáhať a podporovať chudobných; ktorí zachovávajú toto napomenutie Tobiáša: „Budeš-li mať mnoho, udeľuj hojne; budeš-li mať málo, usiluj sa aj málo vďačne dať“. (Tob. 4. 9.) „Lebo tým si odmenu odkladáš na dni potreby. Lebo almužna oslobodzuje od každého hriechu a od smrti; a nepustí dušu do temnosti.“ (10. 11.) Taký význam majú tie slová sv. čítania: „... preto sú uistené jeho majetky v Pánovi;“ t. j. tí, ktorí štedre dávajú, v bezpečnosti majú majetky svoje u Pána, od ktorého ich jednúc s hojnými úrokami obdržia; lebo čo chudobným dávame, Samému Kristovi dávame, v nebi si odkladáme poklady, ktoré ani zlodeji ne-

ukradnú, ani hrdza nesožere, — ale prinášajú nám užitok stonásobný, blaženosť nebeskú. — Žime tedy, milý kresťani, čnostne a čistotne tu na zemi; chráňme sa príležitostí k hriechu a buďme milosrdní oproti chudobným. Budeme-li tak žiť, už aj na zemi budeme šťastní, ale šťastnejší a blaženejší ešte v ríši večnosti.

Evanjelium *sv. Lukáša h. 19., v. 12—26.*

Za onoho času riekol Ježiš učeníkom svojim toto podobenstvo: Istý znamenitý človek odchádzal do ďalekého kraja, aby si prevzal kráľovstvo a vrátil sa zpiatky. A povolajúc desať svojich služobníkov, dal im desať hrivien a riekol im: Kupčite, dokiaľ neprijdem! Ale jeho mešťani nenávideli ho a vyslali posolstvo za ním a riekli: Nechceme, aby tento panoval nad nami! I stalo sa, že sa navrátil, prevezmúc kráľovstvo a rozkázal predvolať tých služobníkov, ktorým dal peniaze, aby zvedel, jak mnoho ktorý získal. I prišiel prvý a riekol: Pane, hrivna tvoja vydobyla desať hrivien! A riekol jemu: To dobre, služobníku dobrý! že si bol verným v málom, budeš mať moc nad desatoro mestami! A druhý prišiel a riekol: Pane, hrivna tvoja vydobyla päť hrivien! I tomuto rečie: I ty budeš nad pätoro mestami! A iný prišiel a riekol: Pane, hľa, tvoja hrivna, ktorú som mal uloženú v ručníku; lebo som sa ťa bál, preto že si človek prísny, bereš, čo si nepoložil a žneš, čo si nerozsieval. Praví jemu: Z vlastných úst súdim ťa služobníku nespravodlivý. Vedel si, že som ja človek prísny, berem, čo som nepoložil a žnem, čo som nerozsieval; a prečo že si nedal peniaze moje na stôl a ja pri návrate bol by som ich požadoval ovšem i s úrokami? A riekol okolostojacím: Odoberte mu hrivnu a dajte tomu, ktorý má desať hrivien. A oni riekli: Pane, on má desať hrivien! Amen, pravím vám: Každému, kto má, bude dané, aby mal hojnosť a tomu, ktorý nemá, bude odňaté i to, čo má.

Vysvetlenie. Podobenstvo toto prihodilo sa v podstate istému židovskému pohlavárovi, ktorý išiel do Ríma, aby ho cisár

v hodnosti potvrdil. Židia však sa nepriateľsky chovali proti nemu, a u cisára chceli dosiahnuť to, aby im druhého vladára, iné knieža poslal. Ale plán sa im nepodaril. — My vo vyššom, duchovnom smysle bereme to podobenstvo a pod „znamenitým človekom“ — dľa jednomyseľného výkladu svätých otcov — rozumieme Krista Pána. Aj On bol znamenitou osobnosťou pre Svoju Božskú a ľudskú prírodu; veď aj jako človek pochádzal z kráľovskej krvi, z rodu Dávidovho. Jako ten pohlavár židovský, aj On cestoval do ďalekej krajiny, aby prevzal kráľovstvo Božie od hriechu, vyslobodil z moci diabolskej a vo vykúpenom človečenstve aby znovu založil ríšu Božiu. — Sluhami Kristovými sme my, ktorých Kristus skrze Svoje umučenie, smrť a zmrtvýchvstanie darami nebeskými obdaril, ku ktorým ešte raz príde, aby od nás počet žiadal, jako sme dané nám hrivny použili. — Pod hrivnami rozumieme všetky telesné a duševné dary, ktoré nám Boh bez všetkej našej zásluhy udelil. — Že aj v ríši Kristovej boli takí, ktorí ho nenávideli, — to vieme. Takí boli menovite židia, ktorí, jako vieme, vynútili od Piláta odsúdenie Krista Pána; — takí sú tiež pohani, bludoverci, kacíri a bezbožníci, ktorí si tiež žiadajú, kiežby nikdy neboli slyšali zákon Jeho; — nechcú, aby Kristus Pán panoval nad nimi, nechcú, aby sa s neba vrátil a nad nimi súd držal. — Usilujme sa byť vernými služobníkami Kristovými, pracujme verne na zveľadení slávy Božej a na spasení duše svojej, aby sme si v deň príchodu Ježiša chválu Jeho získali a odplatu večnú obdržali.

Modlitba. Spravodlivý Bože! Všemohúci Pane náš! K Tebe sa utiekame, ktorému slúžiť je panovať, poslúchať rozkazovať: buď vodcom a ochrancom srdca nášho a duše našej, aby dary Tvoje dľa Tvojej vôle sme užívali, aby hrivny nám sverené hojné úroky donášaly. O, uděl mocnárom zemským poníženosti, bohatým ochranný štít, aby pri moci a bohatstve svojom ešte viac uctili meno Tvoje, a upevnení vo viere sa Ti klaňali! Popraj predstaveným cirkvi sv. bedlivosti a pečlivosti, aby jako dobrí pastieri viedli stádo Tvoje; a veriacim vlej do srdca pokoru a poníženosť, aby sa v cirkvi Tvojej každý všemožne usiloval a vynasnažoval, žeby sa prácou svojou hodným stal odmeny Tvojej svätej Velebnosti! Nedaj, Bože, žeby sa medzi nami, čo i len jedon nedbanlivý služobník nachádzal; nedaj dary Svoje ukladať v špinavý ručník lenivosti a nedbanlivosti: ale zapáľ v nás plameň horlivosti, aby sme všetci s bázňou a strachom pracovali na spasení svojom. Amen.

Na deň sv. Joachima.

(V nedeľu po Nanebevzatí Panny Marie.)

Joachim, ktorý sa v Evanjeliume aj „Heli-m“ nazýva, bol šťastným otcom Marie a pochádzal z kráľovskej rodiny domu Dávidovho, skrz rodičov svojich od mladosti bol v bázni Božej a nábožne vychovávaný a verným plnením príkazov Božích dospel na vysoký stupeň čnosti. Keď dosiahol mužský vek, vzal si Annu, pannu čnostnú a čistotnú za manželku, s ktorou nažíval v svätej láske, v šťastnom, lež — jako sme v jej životopise videli — bezdetnom manželstve. Joachim túto zkúšku — toho času veľmi ťažkú — trpezlive a s odovzdaním do vôle Božej znášal, a tešil sa pritom nádejeplnou vierou, že je Boh dosť mocný a dobrotivý, aby mu aj na starosť — má-li mu to byť prospešné — dedičа udelil. A nádej jeho — neprestajnou modlitbou a inými dobrými skutkami podporovaná — ho nesklamala; lebo v pokročilom už veku stal sa šťastným otcom toho blahoslaveného dieťaťa, ktoré bolo nádejou a útechou celého človečenstva. Teraz jedinou starosťou jeho bolo, aby to dieťa od každej poškvrny čisté zachoval a tým dokázal vďačnosť svoju oproti Bohu; áno, aby tú najdokonalejšiu obetu vďaky priniesol Bohu, Joachim celkom a úplne daroval tento drahocenný poklad Bohu a ešte v útlom veku venoval Mu ju v chráme jeruzalemskom. — O kiežby si kresťanskí rodičia príklad brali, žeby dietky svoje nie pre svet, ale pre Boha vychovávali, od ktorého dietky svoje obdržali a ktorému ich jednúc prinavrátiť musia.

Vo chode sv. omše oslavuje cirkev svätá zvlášť štedrosť Joachima oproti chudobným a spieva: „Roztrúsil, dal chudobným: spravodlivosť jeho zostáva na veky vekov: v sláve sa bude vznášať moc jeho“. (111. Žalm 9.) „Blahoslavený muž, ktorý sa bojí Boha: veľké zaľúbenie má v príkazoch Jeho.“ (111. Žalm 1.) Sláva Otcu, i Synu, i Duchu Svätému, jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Modlitba cirkevná. Bože, ktorý si zpomedzi všetkých Svätých blahoslaveného Joachima vyvolil za otca Rodičky Syna Svojho: popraj, prosíme Ťa, aby ktorého sviatok slávime, aj ochranu jeho sme na veky cítili. Skrze Tohože Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Sv. Čítanie viď na sviatok sv. Štefana kráľa. (Str. 876.)

Sv. Evanjelium jako na sviatok Narodenia Panny Marie, 8. septembra.

Sviatok najčistejšieho Srdca Marie.

(V nedeľu po oktáve Nanebevzatia Panny Marie.)

Čo slávime dnešný deň?

Dnešný deň slávime nesmiernu lásku Preblahoslavenej Panny Marie oproti Bohu a nám ľuďom a spolu ctíme aj jej pravé, telesné, láskavé srdce, jako sídlo a znak jej najčistejších citov a plamennej lásky.

Z jakých príčin ctíme toto najčistejšie srdce?

Poneváč je úcty našej najvyšhodné. Lebo *telesné* srdce Marie je 1., jedným z najvýbornejších údov jej posvätného tela, jako neporušene, oslávene a nesmrtelne žije v nebi. 2. Je ono tou čiastkou jej posvätného tela, ktoré zvláštny podiel malo na duchovných skutkoch vôle a mysli, na jej láske oproti Bohu a oproti nám, na jej pokore, na jej vnútornom utrpení atď. 3. Z tej príčiny jej srdce je prirodzeným odznakom jej vnútornej vôle a vnútorného života. — Ale ešte úctihodnejšie je to, čo sa skrze telesné srdce Marie znázorňuje, totižto jej láska, jej celý duševný život, celý poklad jej duševnej svätosti a čnosti, menovite aj jej milosrdenstvo oproti hriešnikom.

Jaký úmysel mala cirkev pri uvedení tohoto sviatku?

Predstavením tejto veci chce cirkev sv. 1., obnoviť a rozšíriť úctu Marie vôbec; 2., chce veriacich priviesť ku stredišťu všetkých dokonalostí Marie a tým aj nás povzbudiť, aby sme učinili svoje srdce dľa Srdca Panny Marie; 3., konečne v každej duševnej alebo telesnej potrebe tuzemskej odkazuje nás na to materinské srdce, ktoré plné lásky, milosrdenstva a sily, môže nám zaopatriť útechu, pomoc a spasenie od Srdca Spasitela.

Kedy bol uvedený tento sviatok?

Tento sviatok skoro súčasne so sviatkom Najsvätejšieho Srdca Pána Ježiša uvedený bol najprv v jednotlivých kláštoroch a biskupstvách, — len roku 1855. povolil pápež IX. Pius sviatok tento pre celú katolícku cirkev, lenže sa neslávi všade naraz. V arcibraterstve sv. Srdca Marie slávi sa v nedeľu pred Deviatnikom, lebo v tú nedeľu bolo založené roku 1837. arcibraterstvo Srdca Panny Marie v Paríži. V niektorých biskupstvách slávi sa tento sviatok hneď po sviatku Najsv. Srdca Ježišovho, v nedeľu po oktáve Božieho Tela, —

v rimskom missáli položený je sviatok tento na nedelu po oktáve Nanebevzatia Panny Marie.

Vchod sv. omše. „Všetka sláva dcéry kráľovskej je zdnuká, so zlatými límcami oblečená v rozmanitosti; za ňou privedené budú panny ku kráľovi, jej najbližšie budú ti privedené.“ (44. Žalm 14. 15.) „Vydalo srdce moje dobré reči: poviem diela svoje kráľovi.“ (44. Žalm 1.) Sláva Otcu, i Synu, i Duchu Svätému, jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Modlitba cirkevná. Všemohúci večný Bože, ktorý si v srdci Prebl. Panny Marie hodný príbytok Ducha sv. pripravil, — udeľ milostive, aby, ktorí nábožným duchom slávime sviatok jej najčistejšieho srdca, dľa Tvojho Srdca sme živí boli. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *z piesne Šalamunovej h. 8., v. 6—7.*

Polož si ma čo pečať na svoje srdce, čo pečať na svoje rameno; lebo láska je silná jako smrť; žiarlenie tvrdé jako peklo, jeho zážehy jako zážehy ohnivé a plamenné. Mnohé vody nemohly vyhasiť lásku a rieky nezatopia ju; keby človek dal za lásku všetok majetok domu svojeho, jakoby ničím, tak ním opovrhne.

Evanjelium *sv. Lukáša h. 2., v. 48—51.*

Za onoho času riekla matka Ježišova k nemu: Synu, prečo si nám to učinil? Hľa, otec tvoj a ja s boľasťou sme ťa hľadali. I riekol im: Čo-že ste mňa hľadali? Či ste nevedeli, že musím byť v tých vecach, čo sú mojeho Otca? A oni neporozumeli slovu, čo im povedal. I sostúpil s nimi a prišiel do Nazaretu a bol im poddaný. A jeho matka prechovávala všetky tieto slová v srdci svojom.

Odpustková modlitba. Sladké srdce Marie, buď mi ochranou! (Za každým 300 dní odpustkov. Pius IX., 30. septembra 1852.)

Poučenie o braterstve Najčistejšieho Srdca Marie.

I. *Založenie.* Braterstvo toto svoje povstanie má ďakovať horlivosti duchovného chrámu „Našej Víťaznej Panej“ v Paríži. Keď tento kňaz roku 1832. prevzal duchovnú správu tej farnosti, ohladom duchovného života farníkov to tam zle vyzeralo, čo

nového duchovného, farára, veľmi zarmucovalo. Všetky prostriedky, ktoré použil, boly márne. Zrazu 3. decembra 1836, keď sv. omšu slúžil, pocítil zvláštny vnútorný pud, aby farnosť svoju venoval najsvätejšiemu srdcu Marie. Túto zbožnú myšlienku uskutočnil a onedlho už videl krásne ovocie diela svojho. Neočakávane celej farnosti zmocnila sa zázračná horlivosť; chrám bol ustavične preplnený ľuďmi, stôl Pána navštevovaný, — a mnohé, celkom mimoriadne a zázračné obrátenia sa udaly. Toto zavdalo príležitosť nábožnému kňazovi, že založil braterstvo k úcte najčistejšieho srdca Marie. Tože už roku 1838. povýšil pápež na arcibraterstvo, ktoré sa od toho času po celom svete rozšírilo.

II. *Účel.* Spoluúdovia tohoto braterstva si pred seba berú, že najčistejšie srdce Marie budú zvláštnou detinskou úctou, dôveryplnou láskou, chválením a velebením ctiť, — jeho čnosti nasledovať a predovšetkým dôverou ho vzývať, aby úbohým hriešnikom vyprosilo od Boha milosti náležitého obrátenia.

III. *Výhody.* Toto braterstvo je združením milovania, ponevráč tí, ktorí cieľ tohože braterstva sledujú, aj sami sa usilujú k svätosti dospeť, aj iných k nej priviesť; je to veľmi *užitočný* sväzok, lebo spasenie duší, oslobodenie ich od hriechu a pekla má na zreteli; je to spoločnosť *plná požehnania,* ponevráč všade, kde je zavedená a prekvitá, nesčíselne mnoho dobrého pôsobí a častokrát celé kresťanské osady k novému, horlivému životu vzbudzuje; konečne je to braterstvo veľmi *prospešné* nielen pre udelené mu mnohé odpustky, lež i pre zúčastnenie sa na všetkých dobrých skutkoch, ktoré tisíce, ba milliony spoluúdov v smysle stanov konajú.

Na deň sv. Bartolomeja, apoštola.

(24. augusta.)

Bartolomej, pochádzajúci z Kány Galilejskej, pravdepodobne je ten Natanael, ktorého Filip, keď ho Kristus povolal, so sebou priviedol k Ježišovi. Aj Bartolomej, kadenáhle ho Kristus povolal k apoštolskému úradu, hneď všetko opustil, nasledoval Ho, bol svedkom Jeho umučenia, smrti, vzkriesenia a nanebevstúpenia. Keď na Turíce posilnenie Ducha sv. prijal, najprv židom začal hlásať evanjelium, keď ale tam málo mohol docieliť, obrátil sa k pohanom do Indie, kam aj odpis Matú-

šovho evanjeliuma priniesol; z Indie prešiel cez mnohé krajiny, prišiel do Phrygie a Lykaonie, všade kážuc o kríži a konečne prišiel do Veľkej Armenie, kde aj korunu mučenícku obdržal. Totižto jeho spôsobením stalo sa, že diabol, ktorý v jednom modlárskom chráme veštil, onemel, — že kráľova dcéra zbavená bola diabla, — že aj sám kráľ s celým svojím dvorom a mnohým národom prijal kresťanskú vieru. Nad toľkým zdarom rozvzteklení kňazi pohanskí sa sprisahali, že ho odpracú s cesty, strojili mu nástrahy, až ho Astyages, brat obráteného kráľa, a sám modloslužobník, — po hroznych mukách usmrtil. Dľa pospolitej mienky bol najprv z kože zodratý a potom dolu hlavou ukrižovaný. Jeho sväté ostatky dostaly sa roku 809. do Beneventu, do Talianska, odkiaľ roku 983. do Ríma boly prenesené, kde sú do dnes — v skvostnom chráme tohoto svätého — všeobecne uctené. Vyobrazuje sa s nožom v ruke, s ramena mu visí koža jeho.

Vchod sv. omše viď na sv. Andreja, 30. novembra.

Modlitba cirkevná. Všemohúci večný Bože, ktorý si nám dnešného dňa ctihodnú a svätú radosť poprial v slávnosti blahoslaveného apoštola Tvojho, Bartolomeja: daj cirkvi Svojej, prosíme, aby milovala, čo ten veril, aj kázala, čo on učil. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *z prvého listu sv. Pavla ku Korinťanom h. 12., v. 27—31.*

Bratia! Vy ste Telo Kristovo a údy z (jeho) úda. A Boh postavil síce niektorých v Cirkvi, predne za apoštolov, podruhé za prorokov, potretie za učiteľov; potom (udelil niektorým) moc (divotvornú), ďalej milosť k uzdravovaniu, k podpomáhaniu, ku spravovaniu, k mluveniu rozličnými jazykami, k vykladaniu reči. Zdáliž sú všetci apoštoli? Zdáliž všetci proroci? Zdáliž všetci učiteli? Či všetci majú moc divotvornú? Či všetci milosť k uzdravovaniu? Či všetci mluvia jazykami? Či všetci vykladajú? Usilujte sa však dôjsť lepších darov.

Vysvetlenie. Učenie tohoto sv. čítania je pokračovaním toho učenia, ktoré sv. Pavel v čítaní na desiatu nedeľu po sv. Duchu podáva. — Jako apoštol hovorí, celý súhrn kresťanskej spoločnosti tvorí telo Kristovo. Všetci sme údovia istej čiastočnej cirkvi, cirkevnej osady, ktorá zase je údom všeobecnej cirkvi svätej. Osobite tedy ani jedna nie je telom, ale len údom tela. Preto nech sa nikto nenadýma nad druhých, lebo osamotele stojac, zahynie, a všeobecná jednota je potrebná. Ešte ani

v tom páde nesmieme sa za viac držať od druhých, keď sme obdarení zvláštnymi milosťami, — lebo práve najmenej vynikajúce údy sú pre celok najpotrebnejšie. Zvlášť ale nežiadajme si také zamestnanie, jaké nášmu stavu nezodpovedá, lebo jako ucho nemôže zastávať povinnosti oka, ani okom nemôžeme slyšať, ani uchom vidieť, tak ani my nemôžeme viac vykonať, než náš urídený stav so sebou donáša. Každý úd nech si zadrží to miesto, ktoré má v tele vyznačené a nech nepracuje natoľko v záujme svojom, jako radšej k dobrému celku. Každý nech sa uspokojí so svojou úlohou, nech každý horlive účinkuje v kruhu povolania svojho, tým napomôže prospech celej cirkvi, ktorá nás všetkých v sebe zahrňuje. — Nereptajme, keď vidíme, že niekto je schopnejší, jako my, — že má vyššie postavenie, lebo v tele nemôže byť každý úd okom, hlavou, — tak aj v mravnom tele cirkvi sv. nemôžu byť všetci jednakí, ani ohľadom hodností, ani ohľadom moci, ani v telesných, ani v duševných daroch. Ale po väčšej svätosti, po dokonalejšej láske k Bohu a k bližnému všetci smieme, ba máme túžiť a sa vynasnažovať, lebo toto je ten bod, kde sa všetci schádzať máme, bohatí, chudobní, králi a žobráci, lebo len tadiaľ vedie cesta k večnému životu.

Evanjelium *sv. Lukáša h. 6., v. 12—19.*

Za onoho času vyšiel Ježiš na vrch, aby sa modlil a strávil celú noc na modlitbe k Bohu. A keď rozsvitol deň, povolal svojich učeníkov, a vyvolil z nich dvanástich (ktorých i nazval apoštolmi): Šimona, ktorého prinazval Petrom a Andreja, jeho brata, Jakuba i Jána, Filipa i Bartolomeja, Matúša i Tomáša, Jakuba, syna Alfeovho a Šimona, ktorý nazýva sa Horlivec, a Judáša, brata Jakubovho, a Judáša Iskariotského, ktorý bol zradcom. A sostúpiac s nimi, zastal na mieste poľnom a zástup jeho učeníkov a veliké množstvo ľudu z celého Judska a Jeruzalema a z prímoria a z Týru i Sidonu, ktorí prišli, aby ho slyšali a boli uzdravení od svojich nemocí. I ktorí trápení boli od nečistých duchov, boli uzdravovaní. A všetok zástup hľadel sa ho dotknúť; lebo moc vychádzala a uzdravovala všetkých.

Prečo vyšiel Ježiš modliť sa na vrch?

Jako sv. Bonaventura hovorí, preto, aby nás poučil, že jako vrch je vyvýšené miesto, tak aj ten, kto sa horlive chce modliť, musí sa celkom pozdvihnúť k Bohu, totiž dušu a srdce svoje má obetovať Bohu, so všetkými citami, so všetkými myšlienkami. Musí sa povzniesť z priepasti zemských a pominuteľných vecí a vzlietnuť do výsosti k veciam duchovným, lebo len tak môže požívať ovocie modlitby.

Jakú príčinu mal Kristus k modlitbe?

Jako sv. Ambroz hovorí, pohýňala Ho k tomu Jeho ľudská príroda; lebo Kristus Pán modlil sa len dľa Svojej ľudskej prírody; ani nie za Seba, ale za človečenstvo. Tiež príklad nám dal, že v núdzi, v potrebách a úzkostiach, a v každej vážnejšej veci máme sa utiekať k Bohu.

Prečo sa Kristus Pán v noci modlil?

Aby nás poučil: 1., že noc je veľmi primeranou dobou na modlitbu, lebo v noci je všetko tiché a spokojné a tak lepšie môžme shromaždiť svoje myšlienky; 2., že v noci sa máme skrze modlitbu uchádzať o tie milosti, ktoré sú nám a bližným našim vo dne potrebné. Preto sa Kristus v noci zvykol modliť, a cez deň učením a zázrakami Svojimi napomáhal spásu duší. Preto sa aj v kláštoroch o polnoci modlievajú, — a je to tiež veľmi chvályhodnou obyčajou, keď v kresťanských domácnostiach odrieka sa na večer sv. ruženec, litanie alebo druhé modlitby sa spoločne odbavujú.

A prečo sa Ježiš menovite túto noc modlil?

Lebo nasledujúce ráno zamýšľal si z učeníkov dvanástich za apoštolov vyvoliť. Tedy za týchto prosil Svojho nebeského Otca, aby im všetky tie milosti udeliť ráčil, ktoré k vážnemu svojmu úradu potrebujú. Z tej príčiny aj cirkev sv. modlí sa cez suché dni za tých, ktorí do kňazského stavu vstupujú a sväté rády prímajú, — dľa príkladu Krista a apoštolov, ktorí len po predbežnej modlitbe a pôste posvätili Barnabáša, a Pavla (Sk. ap. 13. 3.); preto aj cirkev sv. uviedla kantrový pôst, suché dni a vyzýva veriacich, aby pôstom a modlitbou prosili Boha o nábožných kňazov; ponevač od kňazského stavu závisí časné a večné blaho ľudu. Preto často a horlive sa modlime, zvlášte v suché dni, aby Boh cirkvi Svojej hodných a horlivých kňazov popriať ráčil.

Prečo si vyvolil Ježiš dvanástich apoštolov?

Vyvolil ich preto, aby dôvernejšie s Ním obcovali, aby im sdelil plnosť Svojej moci a ustanovil ich namiesto Seba za učiteľov-kňazov a pastierov svojej cirkvi a za spolusudcov pri súde celého sveta. To bola tedy najvyššia hodnosť a najvznešenejší úrad, na ktorý ich povolal. K tomu udelil im aj celkom zvláštne dary a milosti, aby úrad svoj hodne zastávať a k tej svätosti dospeť mohli, ktorú ich výtečné postavenie požadovalo. To je príčinou, že cirkev sv. od pradávna dvanástim apoštolom zvláštnu úctu preukazovala.

A prečo práve **týchto** *dvanástich vyvolil Ježiš za apoštolov?*

Jedinou príčinou toho bolo to, že On to tak chcel. (Mar. 3. 13.) Bolo to tajemstvom lásky a dobrotivosti Božej.

Prečo aj ľud nevyšiel na vrch s Ježišom?

Lebo Kristus Pán povolal so Sebou len tých, ktorých za apoštolov vyvolil, a tak ľud sa neopovážil ich na vrch nasledovať. K čomu sme nie povolaní, ta sa nenatískajme.

Čo nás učí sostúpenie Ježiša s vrchu a chovanie sa dolu čakajúceho ľudu?

Sostúpenie Spasiteľa s vrchu poukazuje na Jeho dobrotu a lásku oproti nižším, chudobným a nemocným a obzvlášte poučuje mocnárov a hodnostárov tohoto sveta, jako sa majú priateľsky uponížiť k svojim poddaným, chudobným a slabším, jako sa majú ich záležitostí zaujať a im pomoc poskytnúť. — Ľud prišiel slyšať Ježiša a dotýkaním sa Ho zkusuje Jeho liečivú moc a silu; — a toto konanie ľudu nás učí, jako sa máme starať najprv o dobré svojej duše, najprv poslúchať hlas Ježišov a len potom máme sa k Nemu utiekať v Svojich časných záležitostiach, — len vtedy hľadať u neho pomoc, ktorú nám potom aj udelí.

Nábožné vzdychnutie. Svätý apoštole Bartolomeju! ktorý si sa pre Ježiša všetkého zemského odriekol, ba i život opustil, vypros nám, aby sme sa aj my pre Ježiša všetkého zriekli, čo nám prekáža v tom, aby sme Ho milovali, nasledovali a tak spasenie obsiahli. Amen.

Na sviatok svätých Anjelov Strážcov.

(Prvá nedeľa v septembri.)

Načo je tento sviatok ustanovený?

Aby sme 1., ďakovali Bohu, že On jednému každému z nás zvláštneho Anjela pridelil, ktorý nás cez tie mnohé nebezpečenstvá tohoto sveta do nebies má viesť; 2., aby sme svoju vďačnosť aj oproti sv. Anjelom preukázali, ktorí nám toľko dobrého činia.

Je-li to isté, že každý človek má svojho zvláštneho Anjela Strážcu?

Že sú anjeli k ochraňovaniu ľudí ustanovení, to je článok viery, aj v písme sv. zreteľne vyslovený. (I. Mojž. 48. 16.; Jób 33. 23.; Sk. ap. 12. 15.) Ale že jeden každý človek, — nielen spravodliví, ale aj neverci a pohani — má vlastného anjela k ochraňovaniu, to nie je síce článkom viery, ale všeobecným učením, ktoré — dľa slov slovutného učenca Suareza, — tak všeobecne, tak jednohlasne vyznáva celá cirkev, že by to veľká opovážlivosť bola a takrečeno blud, keby niekto to učenie zapieral.

Čo je povinnosťou Anjelov Strážcov?

Aby nás chránili od telesného a duševného nebezpečenstva, jako slová 90. Žalmu 11. v. hovoria: „*Anjelom Svojim rozkázal o tebe, aby ťa ostriehali na všetkých cestách tvojich. Budú ťa nosiť na rukách svojich, aby si si snáď o kameň neurazil nohu svoju,*“ t. j. aby si nezhrešil alebo do inakšieho nešťastia neupadol. „O koľké to poctenie od Boha!“ — volá sv. Bernard — „jak zázračná láska! Kto prikázal? . . . Boh! — A komu prikázal? . . . Anjelom, tým vznešeným duchom, domácim spoločníkom Božím! — A čo im prikázal? Aby nás, biednych ľudí, chránili a ostríhali! Pane! čo je človek, že si tak pamätlivý na neho?!“ Sv. Pavel, v liste k Židom 1. 14. nazýva anjelov „posluhujúcimi duchami“, t. j. takými, ktorí sú k posluhe poslaní tým, ktorí chcú byť spasení. (Srov. Mat. 18. 10.; Tob. 5. 15.; Judit 13. 20.; Luk. 15. 10.; III. Mojž. 22. 22. — atď.) Na mnohých miestach spomínajú sa anjeli, jako priatelia dietok, vodcovia mládeže, ochrancovia nevinnosti, povzbudzujúci k dobrému, vystríhajúci od zlého, obrancovia nábožných, od-

vracujúci nešťastia, utešitelia v biede, pomocníci v boji, a jako vedúci duše k večnému spaseniu. Áno, ešte aj po smrti nám preukazujú služby, jako Kristus Pán hovorí, že biedneho Lazara anjeli preniesli do lona Abrahamovho. (Luk. 16. 22.) Anjeli strážcovia sú tedy najväčšími dobrodincami ľudí.

Čo sme podlžní anjelom strážcom?

Dľa slov sv. Bernarda podlžní sme im 1., predovšetkým *úctu*, preto v ich prítomnosti nesmieme sa ničoho dopustiť, čo by sme sa hanbili učiniť v prítomnosti poctivého a ctihodného človeka; 2., *povďačnosť* za tú pečlivosť, starostlivosť, ktorú o nás znášajú; 3. *dôveru a lásku,* dla ktorej v každej potrebe, nehode, v každej záležitosti, v každom pokušení hneď ku ním sa obrátime a o ochranu ich prosíme.

Jakú útechu nám poskytuje prítomnosť anjela strážcu?

Aby sme v nebezpečenstvách duševných boli smelí, zmužilí, srdnatí a neohrožení, a aby sme sa ničoho nebáli. Lebo — hovorí sv. Bernard — koho by sme sa mali báť pod tak mocnými ochrancami? Nemôžu byť premožení, nemôžu byť svedení, tým menej môžu druhého sviesť, oni, ktorí nás na všetkých cestách našich ochraňujú. Oni sú verní, mocní a múdri; prečo by sme sa mali triasť? Len ich nasledujme, ich sa pridržajme a zostaneme pod záštitou Božou Pána nebeského.

Čo máme činiť v dnešný deň?

Dnešný deň máme v nábožnej úcte stráviť oproti Anjelom Strážcom; máme ďakovať svätému Anjelovi Strážcovi za všetky dobré skutky, ktoré nám cez celý náš život preukazoval; máme odpustenie od nich prosiť za zarmútenie, ktoré sme im hriechami svojimi spôsobili; znovu sa do ich ochrany odporúčať a stálu vernosť a poslušnosť im sľúbiť.

Modlitba. Všemohúci, večný Bože! Ty v nekonečnej dobrote Svojej si už od života matky každému človekovi dal Anjela Strážcu; Ty si sa skrze nich staral o náš duševný a telesný život. O, popraj, aby sme sa oproti Anjelom Tvojim vždy s úctou, láskou a vďakou chovali a vo všetkom im poslušní boli. Nech nás ostrieha Tvoja sv. milosť a ich ochrana, aby sme jednúc vo večnej vlasti nebeských radostí s nimi a so všetkými vyvolenými Tvojimi videli Teba a na veky na Teba patrili.

O sv. Anjeli Strážci! Zastávajte nás v bojoch našich, lebo bez vás sme slabí, biedni a zaiste zahynieme bez vás pri tom hroznom súde.

Odpustková modlitba k Anjelovi Strážcovi: Anjelu Boží! ktorý si ochrancom mojím, osviet ma, chráň ma, veď ma a spravuj ma, ktorý som ti otcovskou láskou Najvyššieho sverený. (100 dní odpustkov za každý raz. Pius VI., 2. októbra 1795.)

Vo vchode sv. omše cirkev sv. spieva: „Požehnávajte Pána, všetci Anjeli Jeho: mocní v sile, ktorí činíte slovo Jeho, ku slyšaniu hlasu reči Jeho". (102. Žalm 20.) „Dobroreč, duša moja, Pánu: a všetko, čo je vo mne, svätému menu Jeho." (102. Žalm 1.) Sláva Otcu, i Synu, i Duchu sv., jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Modlitba cirkevná. Bože, ktorý v nevýslovnej prozreteľnosti Svätých Anjelov Svojich si k našej ochrane poslať ráčil: popraj ponížene Ťa prosiacim, aby aj ich ochranou boli vždy chránení, aj večnej ich spoločnosti sa tešili. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *z druhej knihy Mojžišovej h. 23., v. 20—23.*

Toto praví Pán Boh: Hľa, ja pošlem Anjela svojeho, aby šiel pred tebou a ochraňoval ťa na ceste a uviedol ťa na miesto, ktoré som ti pripravil. Ber na neho ohľad a uposlúchni jeho hlas, ani sa nedomýšlaj, že by si ním smel opohrdnúť, lebo jestli zhrešíš, on neodpustí, a moje meno je v ňom. Ale keď uposlúchneš jeho hlas a učiníš všetko, čo mluvím, budem nepriateľom tvojich nepriateľov a sužovať tých, čo ťa sužujú. A môj anjel pôjde pred tebou.

Evanjelium *sv. Matúša h. 18., v. 1—10.*

Za onoho času pristúpili učeníci k Ježišovi a riekli: Čo myslíš, kto je väčší v kráľovstve nebeskom? I privolajúc Ježiš maličkého, postavil ho uprostred nich a riekol: Amen, pravím vám, jestli sa neobrátite a nebudete taký jako maličkí, nevojdete do kráľovstva nebeského. Ktokoľvek teda poníži sa tak, jako tento maličký, ten je väčší v kráľovstve nebeskom. A kto prijíma jednoho takého maličkého v mene mojom, ten prijíma mňa. Lež kto pohorší jedno z týchto maličkých, ktorí veria vo

mňa, tomu by bolo lepšie, aby sa mu mlynský kameň zavesil na hrdlo a bol pohrúžený v hlbokosti morskej. Beda svetu pre pohoršenia! Je ovšem treba, aby sa stávaly pohoršenia; ale predsa beda tomu človekovi, skrze ktorého pohoršenie prichádza. A jestli ťa tvoja ruka alebo noha pohoršuje, utni ju a odhoď od seba; lepšie ti je chromému a okyptenému vojsť do života, nežli majúc dve ruky lebo nohy uvrhnutému byť do večného ohňa. A jestli ta tvoje oko pohoršuje, vylúpni ho a odhoď od seba: lepšie ti je s jedným okom vojsť do života, nežli majúc obe oči uvrhnutému byť do ohňa pekelného. Hľaďte, aby ste neopovrhli nikoho z týchto maličkých; lebo pravím vám, že ich anjeli vidia v nebi vždycky tvár Otca mojeho, ktorý je v nebesách.

Nauky zo sv. evanjelium. I. Kristus sv. Petra pre jeho horlivosť vo viere častejšie vyznačil medzi ostatnými apoštolmi, čo mu títo — ponevráč ešte neboli Duchom Svätým osvietení, závideli, boli žiarliví a s tou otázkou sa obrátili na Krista Pána: „Čo myslíš, kto je väčší v kráľovstve nebeskom?“ Kristus Pán, ktorý videl do ich srdca a vedel, že im ešte zbýva na pravej poníženosti, vzal jedno dieťa, povstavil ho medzi nich a riekol: „Jestli nebudete takí ponížení, prostí, priami a otvorení, takou vierou a dôverou naplnení, jako toto dieťa, nevojdete do kráľovstva nebeského; budete-li však, jako dieťa, tak pokorní a prostej mysli, tak nielen budete mať účasť v kráľovstve Božom, ale aj prednosť tam obsiahnete. — Hľa! jak vzácna a potrebná čnosť je poníženosť!

II. Z toho strašného trestu, ktorým Kristus hrozí tým, ktorí dietky pohoršujú, t. j. ktorí slovom alebo skutkom ich k hriechu svádzajú, môžme súdiť, jak hroznym hriechom je pohoršenie. To je síce nemožné, žeby pri toľkej mravnej zkazenosti synov sveta nepovstaly pohoršenia, ale „beda tomu človekovi, z ktorého pohoršenie pochádza!“ — Koľký to musí byť hriech, nad ktorým aj ten tichučký Ježiš volá „beda“! — Chráň sa tedy, aby si nikomu nezadal príležitosť k hriechu, aby aj na teba neprišlo to „beda“!

III. Kristus káže, aby sme si odťali a od seba odhodili tie údy, ktoré nás k hriechu popudzujú, — čím nás poučuje, že čo by nám jak milé bolo niečo vo svete, snáď jako oko

alebo ruka atď., ale poskytovalo by nám príležitosť k hriechu, musíme sa násilne a rozhodne odtrhnúť od neho. — Zbadáš-li tedy, že srdce tvoje zvláštnejšie zaľúbenie cíti nad nejakou vecou, alebo osobou, alebo spoločnosťou, a vidíš, že ťa to zaľúbenie nevedie k Bohu, ale k hriechu, opusť ju, odtrhni sa od nej; lebo lepšie je pre Boha časnú vec utratiť, zemskej radosti sa zrieknuť, jako na veky trpieť.

IV. Najsilnejšou pohnútkou, ktorá nás má zdržovať, aby sme druhým puhoršenie nedali, je to, že takým pohoršením obrážame Boha, zarmucujeme anjelov, ktorí nám budú niekdy najostrejšími, najprísnejšími žalobníkami. Aspoň dnes sa už raz vážne skúmaj, či si aj za poslednej doby nepohoršil druhých skrze hriešne reči proti Bohu, proti viere, proti čistote, alebo požičiavaním a rozširovaním zlých spisov, alebo opilstvom, verejnou, zakázanou prácou v nedeľu a sviatočné dni, alebo inými hriešnymi skutkami.

Na sviatok narodenia Panny Marie.

(Dňa 8. septembra.)

Čo svätí cirkev svätá dnešný deň?

Slávi pamiatku toho radostného dňa, v ktorý Preblahoslavená Panna a Matka Božia Maria svetlo sveta uzrela. Preto prespevuje cirkev sv.: „Narodenie tvoje, Panno Rodičko Božia, radosť zvestovalo celému svetu; lebo z teba vyšlo slnce spravodlivosti, Kristus, Boh náš, ktorý odňal kliatbu a priniesol nám požehnanie; ktorý prevýšil smrť a zadovážil nám život večný".

Komu prinieslo radosť narodenie Marie?

Pripravilo radosť: 1., trom Božským Osobám; lebo od pádu prvých udí dnes prvý raz videli ľudskú bytnosť, ktorá bola slobodná od škvrny dedičného hriechu a predmetom vňútorného zaľúbenia. Narodenie Marie radosť prinieslo 2., Synovi Božiemu, ktorému toto dieťa malo byť Matkou. 3. Radosťou naplnilo anjelov, ktorým Maria mala byť kráľovnou, a ktorí v Marii poznali matku vyvolených, ktorí mali zaujať miesta padlých anjelov a mali sa stať spoluobčanmi nebeskými. 4. Radosťou naplnilo svojich rodičov Joachima a Annu, ktorých dlhá modlitba bola vyslyšaná a úpenlivá túžba splnená. 5. Tešili sa

starí otcovia, patriarchovia a proroci, ktorí v predpeklí práhli za Vykupiteľom, ktorého Maria mala porodiť. 6. Konečne narodenie Marie radosť pôsobilo celému svetu; lebo dnes narodila sa tá, ktorá nám je v láske a milosrdenstve matkou-pomocnicou, je príčinou našej radosti, utešiteľkou zarmútených, uzdravením nemocných, útočiste hriešnikov, kráľovna neba a zeme. Preto aj zaslúži, aby sme ju ctili a milovali, — a preto obnovme dnes predsavzatie, že sa budeme verne pridŕžať jej pobožnosti a služby.

Lež dnes slávime narodzeniny aj *tej*, ktorú nám Boh po Synovi Svojom za Učiteľku a vzor všetkých čností dať ráčil. Máme sa tedy usilovať, aby sme úctu svoju oproti nej zvlášť nasledovaním jej čností na javo dali, aby sme si takým spôsobom jej úlubu a mocnú ochranu získali. Svätý Ján Damascenský pripodobňuje Mariu *knihe*, v ktorej zázračným spôsobom zaznačené sú všetky Božské a mravné čnosti, ktoré Maria stále vykonávala a aj my vykonávať máme, jako: vieru, nádej, lásku k Bohu a k blížnemu, pokoru, trpezlivosť atď. Jej vieru velebila Alžbeta, keď pravila: „Blahoslavená ty, ktorá si uverila!“ Nádej, pokoru, lásku a trpezlivosť dokázala v tom mnohonásobnom prenasledovaní, ponížení a v trápení, ktoré ju zastihly aj so Synom v Betleheme, v Egypte, v Judei a zvlášte v Jeruzaleme pri potupnej a bolestnej smrti Ježiša Krista; svoju lásku k blížnemu dokázala pri navštívení svojej tetky Alžbety, na svatbe v Kane galilejskej a menovite dobrovoľným obetovaním Syna Svojho za spasenie sveta. — Preto usilovne čítaj — milý kresťane! — v tejto knihe a hlboko si zaštep do srdca nasledujúce: Keď Ježiš toľko dal trpieť matke Svojej, ktorá nikdy hriechom poškvrnená nebola, jako môžeš žiadať, žeby menej navštevoval teba a iných? Alebo snáď lacnejšie ti má dať Boh nebesia, jako matke Syna Svojho? Dobre si to uváž a uč sa od Marie v každom protivenstve odovzdať sa do vôle Božej a byť trpezlivým!

Vchod sv. omše. „Zdrav buď svätá Rodičko, — Poroditeľko rodiaca kráľa, ktorý spravuje nebo i zem až na veky.“ „Vydávalo srdce moje dobré reči: poviem diela moje kráľovi.“ (44. Žalm 1.) Sláva Otcu, i Synu, i Duchu Svätému jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov Amen.

Modlitba cirkevná. Prosíme Ťa Pane! udeľ služobníkom Svojim daru nebeskej milosti: aby jako pôrod Blahoslavenej Panny Marie bol nám počiatkom spasenia, i táto slávnosť jej

narodenia pokoj v nás rozmnožila. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *z prísloví Šalamunových h. 8., v. 22—35.*

Pán vládnul so mnou pri počiatku svojich ciest, prv nežli by bol z počiatku čo učinil. Ja som ustanovená od večnosti a od pradávna, prv nežli zem bola učinená. Ešte nebolo priepastí morských, a ja som už bola počatá; ešte žriedla vodné nevyvieraly; ani ešte vrchy ozrutnou ťarchou neboly sa usadily; pred vŕškami som sa zrodila. Ešte nebol učinil zem, ani rieky, ani sťažaje okruhu zemského. Keď pripravoval nebesá, bola som prítomná; keď istým zákonom a kruhom ohradzoval hlbokosti; keď zvrchu upevňoval povetrie a odvažoval studnice vodné; keď vôkol mora ustanovoval jeho hranice a ukladal zákon vodám, aby neprestupovaly medze svoje; keď odvažoval základy zemské: s ním som bývala a sporadovala som všetko a veselila som sa deň po deň, ihrajúc sa pred ním po celý čas; ihrajúc sa na okruhu zemskom a rozkoš moja bývať so synami ľudskými. Včuľ teda, synovia, slyšte ma: Blahoslavení, ktorí zachovávajú cesty moje. Očujte nauku a buďte múdri a neodvrhujte ju. Blahoslavený človek, ktorý mňa slyší a bdie u dvier mojich každodenne a striehne na prahu mojich dvier. Kto mňa najde, najde život a dosiahne spasenie od Pána.

Vysvetlenie viď na sviatok „Nepoškvrneného Počatia Panny Marie". (Str. 717.)

Evanjelium *sv. Matúša h. 1., v. 1—16.*

Kniha rodu Ježiša Krista, Syna Dávidovho, Syna Abrahamovho. Abraham splodil Izáka atď.

Prečo začína svoje evanjelium sv. Matúš s narodením Krista dľa tela?

Sv. Evanjelista chcel v svojom evanjeliume dokázať, že Kristus je skutočne Messiaš, od prorokov predpovedaný, je skutočne Spasiteľ Svojho ľudu a celého sveta. Messiaš však dľa predpovedania prorokov mal byť potomkom Abrahamovým a Synom Dávidovým. Aby tedy dokázal, že sa toto predpovedanie splnilo, uvádza evanjelista rodostrom Kristov až po Abrahama. A týmto dokázané bolo i to, že celé predbežné dejiny, vývin jednotlivých kmenov a rodín a vôbec celé spravovanie Božie v otcoch a predkoch židovských prišlo k cieľu

a dokonané bolo v prisľúbenom potomkovi Abrahamovom, v „Synovi Dávidovom“, v Ježišovi Kristovi.

A prečo sa číta tento rodostrom Ježiša Krista v dnešný deň Narodenia Marie Panny?

Číta sa preto, aby sme sa presvedčili, kto bola Maria a odkiaľ pochádza. Dľa Mojžišovho zákona smela sa dedička, jako bola Maria prvorodené dieťa svojich rodičov, vydať len za muža z jej pokolenia a z jej rodiny. Keď tedy evanjelium dokazuje, že Jozef, manžel Marie, pochádzal z pokolenia Júdovho a rodiny Dávidovej, dokazuje spolu i to, že Maria má ten istý pôvod. A slúži to Marii k sláve, že z tak slávnych predkov svojho národa pochádzala. Preto ju dnes aj cirkev sv. oslavuje, spievajúc: „Narodenie slávnej Panny Marie je dnes, ktorá je potomkyňou Abrahama a vyšla z kmena Judovho a z rodiny Dávidovej. Z vetvi kráľovskej pošlá stojí tu Maria v lesku, skrze jej prímluvu nábožným srdcom a duchom prosíme o podporu“.

Prečo vystali z radu predkov Marie králi Ochoziaš, Joas a Amaziaš, medzi kráľom Joramom a Oziášom?

Pravdepodobne preto, ponevráč títo traja pochádzali od Ochaba, ktorému Boh hrozil vykorenením rodiny (III. Kir. 21. 21.) a ktorá hrozba sa i splnila, lebo Jehu skutočne vykynožil potomkov Achabových. (IV. Kráľ. 10. 30, 15. 12.) Evanjelisti tedy tak berú vec, jakoby títo traja králi ani neboli bývali.

A prečo spomína Matúš v rodostrome Kristovom ešte aj hriešne a pohanské ženy?

Dľa sv. Hieronyma činí to preto: 1., aby ukázal, že „Ten ktorý pre hriešnikov prišiel, od hriešnic pochádzajúc, chcel všetkých hriechy zotrieť“. Dľa sv. Ambroza činí to preto 2., „aby sa cirkev nehanbila aj hriešnikov prímať do lona svojho, keďže aj Sám Spasiteľ nedržal to za potupu, že od hriešnikov pochádza“. Dľa sv. Augustína 3., máme sa poučiť, že to deťom nemôže škodiť, že od hriešnych rodičov pochádzajú.

Prečo odvádza Matúš rodostrom Krista Púna od Jozefa a nie od Marie?

Matúš sa pridržal toho židovského zvyku, že prijatí synovia nedostávali meno matkino, ale meno pestúnovo. A ačkoľvek Matúš udáva nám tu len rodostrom Jozefov, predsi aj rod

Mariin môžme z neho poznať. Lebo — jako sme vyššie spomenuli — Maria bola jedinou dcérou, dedičom podielu rodičovského a preto smela byť zasnúbená len s mužom zo svojho kmeňu; — a tak musela aj ona, jako Jozef, pochádzať z domu Dávidovho.

Na sviatok Mena Marie.

(V nedeľu po sviatku Narodenia Panny Marie.)

Každoročné slávenie tohoto sviatku nariadil pápež Innocent XI. na pamiatku a poďakovanie toho víťazstva, ktoré kresťania pod cisárom Leopoldom roku 1683. na prímluvu Panny Marie pri Viedni nad Turkami vydobyli.

Vchod sv. omše a evanjelium viď 25. marca. (Str. 781.)

Sv. čítanie viď 16. júla (Panny Marie Karmelskej). (Str. 852.)

Modlitba cirkevná. Všemohúci Bože, popraj nám, prosíme Ťa, aby Tvoji veriaci, ktorí postavení pod menom a ochranou najsvätejšej Panny Marie sa radujú, jej svätou prímluvou od všetkého zlého zachránení boli na zemi a večných radostí zaslúžili dôjsť v nebesách. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

O úcte svätého mena Marie.

Po pobožnosti k ukrižovanému Spasiteľovi najvýbornejšou a najosožnejšou je pobožnosť k preblahoslavenej Panne Marii. Všetci svätí túto pobožnosť zachovávali, všetci viac-menej povzbudzujú veriacich k nej. Nie, to nie je možno — hovorí sv. Bernard — aby opravdivý ctiteľ Marie zahynul, lebo ani na vôli jej neschádza, ani na moci, aby mu prispievala ku pomoci. Neschádza jej na moci, lebo je matkou Syna Božieho, a neschádza jej na vôli, lebo je matkou milosrdenstva. Cirkev svätá Mariu — primerane jej menu — pozdravuje jako hviezdu morskú, ktorá svieti všetkým, ktorí sa po nebezpečnom mori sveta plavia, aby skrze hriech ztroskotanie neutrpeli, alebo jestli už také utrpeli, aby skre pokánie ku brehu prirazili. Z tej príčiny volá sv. Bernard: „Ona je tá jasná, svetlá hviezda, ktorá vychádza nad veľkým a priestranným morom, lesknúc sa zásluhami a svietiac príkladom. O smrteľníku! ktokoľvek si, ktorý nahliadaš, že viac kolíšeš sa na búrlivých vlnách sveta

tohoto, než stojíš na pevnej pôde, neodvracaj oči od lesku tejto hviezdy, jestli nechceš, aby ťa vlnobitie pohltlo. Jestli dujú vetry pokušení, urážaš-li sa o skaly nehody, pohliadni na hviezdu, volaj k Marii! Metajú-li ťa vlny pýchy, ctibažnosti, žiarlivosti, pohliadni na hviezdu, volaj k Marii! Dobíja-li na lodičku mysli tvojej hnev, lakomstvo, žiadosti tela, volaj k Marii! Preniká-li ťa ošklivosť hriechov, strach svedomia, hrúza pred súdom, vidíš-li, že ťa pohlcuje priepasť zármutku, zúfanie, mysli na Mariu! V nebezpečenstvách, v úzkosti a potrebe, v pochybnosti, mysli na Mariu, volaj k Marii! Nikdy nech ti nechybí v ústach, nikdy v srdci! A aby ti jej prímluva k pomoci slúžila, nikdy sa neodchyľuj od jej príkladu. Ju nasledujúc, nepoblúdiš s pravej cesty; k nej sa utiekajúc, nikdy nezúfaš; drží-li ťa, nespadneš; ochraňuje-li ťa ona, nemáš sa čoho báť; vedie-li ťa ona, neustaneš; je-li ti priaznivá, dostaneš sa do prístavu spasenia a vtedy pocítiš v sebe, čo evanjelista vraví: *„a bolo meno Panny Maria“, t. j. hviezda morská.*

Sviatok sedembolastnej Panny Marie.

(V tretiu nedeľu v septembri.)

Bolasti, ktoré Matka Božia pod krížom v najhlbšom súcite s ukrižovaným Synom svojím podstúpiť musela, slávi cirkev svätá v piatok pred kvetnou nedelou. Dnes však pripomína si tie iné bolasti, ktoré v živote svojom podstúpila z lásky k Bohu a z lásky k nám ľuďom. Rimský breviar totižto sedem takých spomína a síce nasledujúcimi slovami: 1. „Simeon, muž spravodlivý a bohabojný, riekol Marii: Tvoju vlastnú dušu prerazí meč“. 2. „Vstaň, vezmi dieťa a matku Jeho a utekaj do Egypta.“ 3. „Synu! čo si nám to učinil? Ja a otec Tvoj s bolasťou sme Ťa hľadali!“ 4. „Za Ježišom, nesúcim kríž, išiel zástup žien, ktoré Ho oplakávaly a nariekaly nad Ním.“ 5. „Keď prišli na miesto, ktoré sa volalo Golgotha, ukrižovali Ho. A popri kríži Ježišovom stála Matka Jeho.“ 6. „Jozef z Arimathie pýtal telo Ježišovo, ktoré s kríža sosňaté prijala matka do lona svojho.“ 7. „Čo si cítila, Matko bolastná, keď Jozef Syna tvojho do plátna zavinul a do hrobu položil? Pohliadnite a viďte, či je bolasť podobná mojej?“ — K tomu pripája cirkev krátke, ale dojímavé napomenutie:

„V celom živote svojom nezabudni na slzy Matky tvojej, aby si mal v hojnosti milosti a požehnania!“

Sv. omša je tá istá, čo na piatok „Bolestnej Panny Marie“ (str. 789), vyjmúc nasledujúcu **modlitbu**:

„Bože, pri jehož utrpení, dľa Simeonovho proroctva, najsladšiu dušu slávnej Panny a Matky Marie meč bolestí prerazil: popraj milostive, aby, ktorí jej bolesti úctive zase ctíme, šťastný účinok Tvojho umučenia sme obsiahli: Ktorý žiješ a kraluješ na veky vekov. Amen.“

Na deň povýšenia svätého Kríža.

(14. septembra.)

Keď Peržani roku 614. vydobyli Jeruzalem, dostal sa aj kríž Spasiteľa — ktorý bol v chráme sv. Hrobu skrz svätú Helenu uložený — do rúk nepriateľských. O štrnásť rokov neskoršie rimský cisár Heraklius Jeruzalem zpiatky zaujal a aj svätý kríž Peržanom odobral, ktorý potom sám cisár v slávnostnom prôvode vyniesol na Kalviáriu, kde bol zase k verejnej úcte vystavený. Aby táto radostná udalosť nikdy z pamäti nevyšla a aby kresťania vždy pamätali na spasonosnú smrť kríža Spasiteľa, na to bol dnešný sviatok ustanovený.

(Ďalšie poučenie o sv. kríži, jako aj sv. čítanie viď na deň „nalezenia sv. kríža“, 3. mája.)

Modlitba cirkevná. Bože, ktorý nás dnešný deň výročitou slávnosťou Povýšenia sv. kríža obveseľuješ: popraj, prosíme, aby, ktorého tajemstvo na zemi sme poznali, odmenu Jeho vykúpenia sme si zaslúžili v nebesiach. Skrze tohože Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Evanjelium *sv. Jána h. 12., v. 31—36.*

Za onoho času riekol Ježiš zástupom židovským: Včuľ prichádza súd na svet; včuľ knieža tohoto sveta vyhodený bude von! A ja, keď budem povýšený od zeme, potiahnem všetko za sebou. (To však riekol, aby označil, jakou smrťou zomre.) A zástup mu odpovedal: My sme počuli zo zákona, že Kristus zostane na veky; a jako-že ty hovoríš, že Syn Člo-

veka má byť povýšený? Kto že je ten Syn Človeka? Riekol im teda Ježiš: Ešte na krátky čas je svetlo u vás. Choďte, pokým máte svetlo, aby vás tmy nezachvátily; lebo kto chodí vo tmách, nevie, kam ide. Verte na svetlo, pokým svetlo máte, aby ste boli synami svetla.

Poučenie o pobožnosti „Krížovej cesty“.

Čo je krížová cesta?

Krížová cesta je pápežom udobrená pobožnosť, v ktorej slávime pamiatku umučenia Kristovho, menovite Jeho poslednú cestu na vrch Kalvárie, jako to niekdy v Jeruzaleme slávili. Záležitosť krížovej cesty najvyšší duchovný súd v Ríme častejšie pretriasal, a keď tú vec dobre preskúmali, presvedčili sa, že pobožnosť tá je veľmi spasiteľná a preto od piatich pápežov bola potvrdená. Táto pobožnosť sa preto menuje „Krížovou cestou“, poneváč v nej rozjímame o mukách Krista Pána, zvlášť ale o jeho poslednej ceste, ktorú prekonal od súdnej stolice Pilátovej až ku miestu ukrižovania. Miesta Kristom Pánom zasvätené horliví veriaci od pradávnych časov s tou najväčšou úctivosťou a zbožnosťou navštevovali a nábožné duše aj z tých najvzdialenejších krajov putovaly na tie posvätné miesta. Ale Jeruzalem dostal sa neskoršie do rúk pohanských a tak nebolo možno ta putovať; — preto kresťania sami si utvorili na blízku vrch Kalvárie. Vybrali totiž na blízku istý vrch, pomenovali ho kalváriou a popri ceste na tento vrch vystavili obrazy, ktoré znázorňovaly udalosti z umučenia Kristovho podľa vyprávania evanjelistov alebo dľa starodávneho podania. Často takéto obrazy len v chrámoch vyvešiavali, — a jednotlivé miesta s takýmito obrazami pomenovali „zástavkami“ alebo „štáciami“. Takýchto štácií je obyčajne štrnásť, a síce: I. Pilát Krista na smrť odsudzuje. II. Ježiš na ramená berie kríž. III. Ježiš prvý raz padá pod krížom. IV. Ježiš stretá sa so Svojou zarmútenou Matkou. V. Šimon cyrenejský pomáha kríž niesť Ježišovi. VI. Veronika ručník podáva Ježišovi. VII. Ježiš po druhý raz padá pod krížom. VIII. Ježiš teší ženy jeruzalemské, ktoré plačú nad Ním. IX. Ježiš po tretí raz padá pod krížom.

X. Ježiša zo šiat vyzliekajú a žlčou napájajú. XI. Ježiša na kríž pribíjajú a pozdvihujú. XII. Ježiš na kríži umiera. XIII. Telo Ježišovo s kríža snímajú a do lona Marie ukladajú. XIV. Telo Ježišovo do hrobu kladú.

Jako máme pobožnosť krížovej cesty odbavovať?

Na pobožnosti krížovej cesty máme nábožne a s pozornosťou byť prítomní. Ježiš za naše hriechy trpel; preto povinnosťou našou je pod touto pobožnosťou úprimnú ľútosť vzbudiť nad svojimi hriechami. — Pobožnosť táto spojená je s odpustkami, ktoré však len tak môžeme získať, jestli sa v stave milosti nachádzame. Najlepšie je tedy v taký deň si vykonať túto pobožnosť, keď sme sa v svätej spovedi úprimne smerili s Bohom. Nemôžme-li sa však spovedať, a predsa chceme brať účasť na tejto pobožnosti, vtedy aspoň hneď na počiatku vzbuďme v sebe dokonalú ľútosť, aby sme sa aspoň takýmto spôsobom stali hodnými milosti Božej a obsiahnutia odpustkov. Pobožne a pozorne rozjímajme o tom, čo trpel za nás Ježiš Kristus; vzbuďme v sebe ošklivosť nad hriechami, vrelú lásku oproti Spasiteľovi a to pevné predsavzatie, že na budúce len po ceste kríža kráčať budeme.

Prečo máme pilne chodiť na pobožnosť krížovej cesty?

Nielen pre tie odpustky, ktoré získať môžeme, — ale hlavne preto, poneváč sa tam obnovuje pamiatka umučenia Spasiteľa nášho, Ježiša Krista. (Klement XIV.) — Apoštolské listy pápežov (Klementa XII., 16. januára 1731, a Klementa XIV., 30. augusta 1741.) jasne osvedčujú, že každý veriaci, ktorý nábožne rozjíma o horkom umučení Pána, v tejto svätej pobožnosti zúčastní sa všetkých tých odpustkov, ktoré rimskí pápeži povolili za osobné navštívenie jeruzalemských staníc krížovej cesty — ale len pod tou podmienkou, jestli verne vyplnia všetko, čo sa k získaniu odpustkov požaduje. A jadro celej veci je to, že krem sv. omše a sv. prímania niet takej pobožnosti, pri ktorej by sme si živšie mohli predstaviť umučenie a smrť Kristovu, než pri pobožnosti krížovej cesty.

A či je v skutku tak užitočné, prospešné rozjímať o umučení a smrti Krista Pána?

Sv. Bernard hovorí: „Skutočne nič nie je, čo by lepšie zachránilo myseľ našu od návalu a nákazlivosti hriechu a udržalo v sv. čistote, jako ustavičné rozjímanie o umučení

Kristovom". (Lib. de Pass. Dom. c. 44.) Práve tak píše aj sv. Augustín: „Čím iným dá sa vyliečiť taká pýcha, závisť, hnev, jako poníženosťou, chudobou a trpezlivosťou Syna Božieho?" (L. de agone Christi c. 11.) A sv. Johanna menovaná „s kríža" volá: „Keby ľudia len trochu rozjímali o umučení a smrti Kristovej, neboli by podriadení tolkým hriešnym náruživostam a pokleskom".

Na deň sv. apoštola Matúša.

Matúš, najprv Levim menovaný, bol pôvodom Galilejčan a syn Alfäusov (Mar. 2. 14.), dňa povolania mýtnikom čiže vyberačom mýta, poplatkov, ktoré židia rimskému cisárovi dávať museli. Spasiteľ ho od mýta povolal na úrad apoštolský a v jeho evanjeliume, ktoré neskoršie spísal, nazýva sa vždy skromne dľa svojho prvšieho zamestnania „Matúšom, mýtnikom". Verne nasledoval Ježiša, a po prijatí Ducha sv. — dľa udania Eusebiusa a Epifaniusa — tak dlho sa zdržoval v Judäe a súsednom okolí, kým sa apoštoli pred zkazou mesta Jeruzalema nerozišli, aby aj v ďalších krajinách ohlasovali evanjelium. Ešte pred nastúpením tejto cesty napísal svoje evanjelium. Ponevač sa musel rozlúčiť s tými, ktorých v Jeruzaleme na vieru Kristovu obrátil, chcel im svojím spisom nahradiť svoju nejprítomnosť. Sv. Matúš viedol veľmi prísny život, ustavične sa modlieval, žiadneho mäsa neužíval a žil len na korienkoch a divom ovocí. Konečne — dľa vyprávania spisovateľov — bol od kráľa ätiopského, Hyrtakusa, počas sv. omše pred oltárom mečom prebodnutý, ponevač mu nechcel privoliť, aby si Bohu zasvätenú pannu, Ifigeniu, za manželku pojal. Jeho sväté ostatky boly v desiatom století prenesené do mesta Salerno v Neapolitánsku, kde ich nábožný ľud dosial vo vysokej vážnosti drží a ctí. — Sv. Matúš vyobrazuje sa lebo jako mýtnik pri mýtnickom stole sediaci, — alebo s mešcom v ruke, — alebo, k označeniu smrti jeho, so sekerou, mečom alebo kopijou. — Jako evanjelistu, odznak jeho je anjel alebo podoba človeka.

Vo vchode sv. omše spieva cirkev sv.: „Ústa spravodlivého uvažujú múdrosť, a jazyk jeho mluví súd, zákon Boha jeho v srdci jeho". (36. Žalm 30. 31.) „Nezávoď so zlostníkami a nepretekaj sa s činiacimi neprávosť." (36. Žalm 1.) Sláva Otcu,

i Synu, i Duchu Svätému, jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Modlitba cirkevná. Nech nás podporujú, Pane, prosby blahoslaveného apoštola a evanjelistu, Matúša; — aby, čo slabosťou svojou nedosiahneme, na jeho prímluvu nám dané bolo. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *z Ezechiela proroka h. 1., v. 10—14.*

Podobenstvo obličaja štyroch zverov bolo: tvár ľudská a tvár levová z prava u všetkých štyroch; a tvár volská z ľava u všetkých štyroch, a zvrchu tvár orlová u všetkých štyroch. Ich tváre a ich krýdla vystreté boly na hor; dvoma krýdlami dotkýnaly sa jeden druhého, a dve krýdla zakrývaly im telá. A jeden každý z nich kráčal rovno pred sebou; kam ich Duch pohýnal, tamtade kráčaly, ani sa neobracaly, keď chodily. Podoba zvierat bola na pohľad jako uhlie žeravého ohňa a zrejmá jako svietelne. Medzi zvieratmi bolo vidieť prebehávať skvelý oheň sem i tam a z ohňa vychádzaly blesky. A zvieratá chodily napred i nazad jako jasné blesky.

Vysvetlenie. V tomto sv. čítaní opisuje Ezechiel tých cherubínov, ktorých pri svojom vytržení videl pri sprievode ohnivého voza, na ktorom sa Boh niesol. Zpomedzi štyroch krýdel slúžily dve k rýchlemu vyplneniu príkazov Božích, a druhé dve boly znakmi ich čistoty, a telo im zakrývaly. Boli podobní ohňu, lebo horeli láskou k Bohu a túžbou, aby len mohli nejakú službu preukázať Bohu. Sťa blesk leteli plniť vôľu Božiu a vždy len ta šli, kam ich Duch Boží viedol. — Z tohoto sv. čítania nám kresťanom plynie to poučenie, aby sme aj my rýchle a ochotne plnili príkazy Božie, a aby sme sa nedali inému viesť, len Duchu Božiemu. — Celý zjav vôbec znamená víťazstvo Krista Pána, ktorý Svojím evanjeliumom premohol svet, plný zlosti a modloslužby. — Styri krýdelnaté zvery, ktoré voz Boží viezly, sú obrazom štyroch evanjelistov, ktorí nám Krista dľa Jeho štvorakých vlastností predstavujú: jako človeka, kráľa, kňaza a Boha. Preto sa prikladá svätému Matúšovi odznak človeka, ponevráč predložil židom hlavne tajemstvo vtelenia Syna Božieho; svätému Markovi odznak leva, ponevráč predstavuje Ježiša, jako kráľa; sv. Lukášovi znamenie obetného býka, lebo Lukáš opisuje Ježiša, jako kňaza, ktorý sa sám stal obetou; sv. Jánovi znak orla, ponevráč sa sťa orol povznáša do výsosti a poučuje nás o Božstve Ježišovom. —

Aj my neohrožene verme učenia štyroch evanjelistov a ničím sa nedajme sklátiť vo viere.

Vzdychnutie. Všemohúci Pane Bože! V našom Pánovi a Spasiteľovi Kristovi si nám zjavil Svoju nekonečnú lásku k ľuďom, Svoju moc, milosrdenstvo a múdrosť. Pane Ježiši! prebýval si medzi nami, jako človek, kráľ a kňaz. Bože Duchu Svätý! Ty spoluúčinkuješ vo všetkých dielach Božích, ktoré spasenie človečenstva napomáhajú. O Najsvätejšia Trojico! v Tebe je spojený Otec, Syn a Duch Svätý! K Tebe sa utiekame; popraj, aby sme Ti slovom i skutkom chválu prespevovali a na veky Ti ďakovali za všetko, čo si nám preukázal.

Evanjelium *sv. Matúša h. 9., v. 9—13.*

Za onoho času uzrel Ježiš človeka, sediaceho na mýte, menom Matúša. A riekol mu: Nasleduj ma! A on vstal a nasledoval ho. A stalo sa, že keď sedel v (jeho) dome za stolom, hľa, mnohí mýtnici a hriešnici prijdúc zasadli za stôl s Ježišom a jeho učeníkmi. A keď to videli Farizei, riekli jeho učeníkom: Prečo že váš majster jedáva s mýtnikami a hriešnikami? A uslyšiac to Ježiš, riekol: Netreba lekára zdravým, ale nemocným! Iďte, a učte sa, čo to znamená: Milosrdenstvo chcem a nie obetu; lebo som neprišiel povolávať spravodlivých, lež hriešnikov.

Prečo nenávideli židia mýtnikov?

Poneváč židia to za neprávosť držali, aby čo vyvolený národ poddaní boli Rimanom a daň a mýto im platili. Mýtnici brali od Rimanov mýto do prenájmu, a všeliakej nespravodlivosti sa dopúšťali a aj ľud utláčali, preto ich židia náramne nenávideli natoľko, že konečne každý mýtnik považovaný bol za hriešnika.

Čo sa učíme z toho, že Matúš hneď nasledoval Ježiša?

1. Že keď nás hlas Boží k pokániu volá, hneď a ochotne máme ho poslúchať, aby snáď neutíchol a neodňal nám milosť Svoju. 2. Že sa my nielen hriechu máme chrániť, ale aj príležitosti k hriechu, tak jako Matúš nielen sa odriekol

hriechu, ale aj mýtnické zamestnanie opustil, ktoré mu príčinu zavdávalo k hriechu, — a celou dušou nasledoval Krista.

Jako žil po svojom obrátení?

Po svojom obrátení usiloval sa, aby aj on bol chudobný, ponížený, tichý, trpezlivý, milosrdný a láskavý, jako Kristus, — lebo kto chce Krista nasledovať, musí tak žiť, jako On žil. (Ján 2. 6.) Musí na seba vziať kríž každodenného trápenia a verne ho niesť za Ježišom. A toto ustavične konal Matúš až do sklonku života svojho.

U koho sostúpil Kristus Pán?

U Matúša, ktorý po svojom obrátení pripravil veľkú hostinu, a na tú povolal mnohých mýtnikov (snáď svojich zamestnancov, aby uslyšiac reč Ježiša, snáď aj oni sa obrátili). Polepšený, obrátený hriešnik po svojom obrátení nesmie sa uspokojiť len s tým, že on sám sa polepší, lež má sa vynasnažovať, aby k obráteniu priviedol aj iných, zvlášť tých, s ktorými spolu hrešil.

Prečo Ježiš tak rád jedával s hriešnikami?

Aby mal príležitosť Svojím slovom kŕmiť ich duše a ich obrátiť. — Jak spasiteľné by to bolo, keby sme my pri stole svojom miesto tých márnych a často pohoršlivých rečí viedli

rozhovor o Bohu a Božských veciach, aby sme tak pomocou milosti Božej duše získali pre Boha a nebesá alebo slovom zveľaďovali slávu Božiu. Dľa slov sv. Dionysa najväčšou tak rečeno Božskou vecou je medzi veciami bohumilými: prispievať k obráteniu hriešnikov.

Kto sú tí chorí, tí zdraví a ten lekár?

Zdraví sú spravodliví, ktorí v milosti Božej žijú. O jak vzácny je takýto život, — ale koľkú starosť musíme vynaložiť, aby sme si ho zachovali! — *Nemocní, chorí* sú hriešnici; lebo každý ťažký hriech poškvrňuje, raní, ba i zabíja dušu, to jest olupuje ju o milosť a zalúbenie Božie, v čom vlastne duchovný život duše pozostáva. Jak záštihodný je tedy hriech, ktorý nás tak veľkého dobra zbavuje. — *Lekár* je Kristus, o ktorom 106. žalm hovorí: „Vyslal Slovo Svoje (Krista) a uzdravil ich.“ — V svojich duševných biedach utiekajme sa k tomuto lekárovi, On uzdraví dušu našu a prinavráti jej zdravie.

Prečo hovorí Kristus: **„Milosrdenstvo chcem a nie obetu“?**

Poneváč farizei všetku váhu kládli na obetu a boli tej mienky, že jestli len hojné obety budú prinášať, už tým sa zaľúbia Bohu, čo aj žiadne skutky milosrdenstva nekonajú alebo čo aj nekrotia svoje zlé náklonnosti k závisti, k hnevu, nenávisti, k pýche atď. — Nikdy sa nemôžu Bohu ľúbiť obety našej modlitby, nášho sebamrtvenia a dobrých skutkov, jestli nepochádzajú z čistého srdca, — ale zo srda nečistého, pyšného, nepriateľského, — a jestli preto opúšťame skutky milosrdenstva.

Čo chce povedať Ježiš tými slovami: **„Neprišiel som volať spravodlivých, ale hriešnikov“?**

Chce povedať, že Jeho prvou a najvážnejšou úlohou, jako Spasiteľa a Vykupiteľa je, aby sa zaujal hriešnikov, aby tých, ktorí Ho najviac potrebujú, zachránil a od hriechu vykúpil a len tak ich učinil spravodlivými. — Preto, jestli sa v hriechu nachádzaš, neváhaj; lebo Ježiš práve pre teba prišiel; nasleduj tedy stále a vždy láskavé povolanie Jeho milosti, ktorá ťa k pokániu pozýva. On bude aj tvojím lekárom a Vykupiteľom.

Vrúcne vzdychnutie k sv. Matúšovi. Svätý apoštole! Ty si po svojom obrátení skvostnú hostinu pripravil Kristovi, ale ešte slávnejšiu si nám pristrojil v svojom sv. evanjeliume; lebo

podobá sa toto tej hnihe, ktorú dal anjel jesť prorokovi Ezechielovi, a ktorá v ústach zostala sladká, jako mäd. (3. 3.) Toto tvoje evanjelium nech bude pokrmom duše mojej. Len mi vypros od Boha milosti, aby som ho s pozornosťou a v duchu a v smysle cirkvi sv. katolíckej čítal a rozjímal, dľa tvojich — Duchom sv. vnuknutých slov — život viedol, aby som aj ja mohol volať so žalmistom: „Jak sladké sú, Pane, slová Tvoje v ústach mojich! sladšie sú nad mäď ústam mojim“. (118. 103.)

Na deň sv. Michala archanjela.

Prorok Daniel nazýva svätého anjela *Michala* kniežaťom anjelov (10. 13.), svätý apoštol Judáš archanjelom, svätý Ján opisuje v Knihe Zjavenia (12. 7—9.) boj medzi Michalom a Luciferom, v ktorom tento srútený bol s neba do pekla. Kto by tedy pochyboval o tom, že Michal archanjel od začiatku stvorenia sveta vysoko bol ctený od Boha? Ale zvláštny podnet k zavedeniu úcty k sv. Michalovi daly mnohé zázračné zjavenia tohoto sv. Anjela v šiestom a siedmom storočí, menovite na vrchu Gargano v Italii a v Tube vo Francúzku, a tie mnohé milosti, ktoré Boh na jeho prímluvu ľuďom udelil. Ale je aj hoden zvláštnej pocty, lebo Boh sv. Michala práve tak učinil ochrancom cirkvi sv., jako ho predtým učinil ochrancom židovskej synagogy; a jako verne chránil sverený jmu národ židovský, tak sa stará aj o dietky sverenej mu cirkvi Božej, udržuje ich v pravej viere, bráni ich proti pokúšaniu v živote, zvlášť ale proti nápadom diabla v hodinu smrti. Preto nás aj cirkev sv. napomína, aby sme sa častejšie obrátili na tohoto svätého archanjela so slovami: „Svätý Michale archanjelu! ochraňuj nás v boji, aby sme nezahynuli pri hroznom súde!“

Vchode sv. omše a evanjelium jako na sviatok Anjelov Strážcov. (Str. 890.)

Modlitba cirkevná. Bože, ktorý zázračným rádom anjelské a ľudské služby zariaďuješ: popraj milostive, aby, ktorí ti v nebesiach slúžiaci vždy pomáhajú, tíže aj život náš na zemi ostríhali. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *zo Zjavenia sv. Jána h. 1., v. 1—5.*

V tie dnie oznámil Boh, čo sa má stať naskoro, pošlúc po svojom anjelovi služobníkovi svojemu Jánovi, ktorý vydal svedoctvo o slove božom a svedoctvo o Kristu Ježišovi, čo-

kolvek videl. Blahoslavený, kto číta a očúva slová tohoto proroctva a zachováva, čo je v ňom napísané; lebo čas je blízky. Ján siedmim cirkvám, ktoré sú v Azii: Milosť vám a pokoj od toho, ktorý je a ktorý bol a ktorý má prijsť a od sedmoro duchov, ktorí sú pred jeho trónom a od Ježiša Krista, ktorý je svedok verný, prvorodený medzi mrtvými, knieža kráľov zemských, ktorý nás zamiloval a obmyl nás krvou svojou od hriechov našich.

Vysvetlenie. I. Dnešné sv. čítanie obsahuje v sebe začiatok tých tajemných zjavení, ktoré sv. Ján, apoštol a evanjelista počas svojho vyhnanstva na ostrove „Pathmos" v Knihe Zjavení opísal. V bohatých, veľkolepých obrazoch líči tu sv. Ján osud cirkvi sv., jej prvé boje, jej víťazstvá, a jej večný vývin, ktorý mu anjel predpovedal. Siedmi duchovia v sv. čítaní spomenutí znamenajú tých siedmich anjelov, ktorých Boh veľkou mocou opatril a za našich ochrancov ustanovil. Medzi týmito je aj sv. Michal. Svoju knihu — božským vnuknutím a na základe anjelských zjavení písanú — v prvom rade upravil na veriacich tých sedem cirkví, ktoré pod jeho bezprostrednou správou stály, a zahrňovaly v sebe sedem najvýznamnejších cirkevných obcí v Malej Azii. Sv. apoštol blahoslavenými nazýva tých, ktorí s vierou prijímajú a zachovávajú božské zjavenie, v tejto knihe obsažené, — lebo takí zaiste dôjdu spasenia. Veď aj Sám Spasiteľ hovorí: „Blahoslavení, ktorí slyšia slovo Božie a zachovajú ho". „Lebo nie poslucháči zákona sú u Boha spravodliví, ale činiteli zákona budú ospravedlnení." (Luk. 11. 28. — Rím. 2. 13.)

II. Jestvovanie tých vyšších duchovných bytností, čiže anjelov, ktorých Boh v nekonečnej láske Svojej za ochrancov dal pokoleniu ľudskému, dokazuje nielen dnešné sv. čítanie, ale aj iné mnohé miesta písma sv. — Účinkovanie týchto duchov ohľadom nášho spasenia nezáleží len v tom, že nás ustavične spravujú a ochraňujú, ale aj v tom, že nám svojou mocnou prímluvou pomáhajú u Boha. Ich vzývanie je tedy jedným z najrozumnejších nábožných cvičení; veď tými slovami modlitby Pána: „buď vôľa Tvoja, jako v nebi, i na zemi," svedectvo vydávame o týchto svätých a vyšších bytnostiach. Týmito slovami modlitby Pána nielen oproti Bohu vzbudzujeme v sebe lásku a vďaku, ale aj k sv. anjelom sa utiekame, pod ichž ochranu nás Boh postavil, a ktorí si to nepovažujú za uníženie, že aj tomu najmenšiemu dieťaťu majú slúžiť, že za hriešnika majú zápasiť s diablom, aby nás z jeho

moci vyslobodili a k Bohu priviedli. A túto úctu a povďačnosť svoju správne sústredňujeme v hlavnejších anjeloch, za jakého písmo sv. nám aj sv. Michala predstavuje, a o ktorom sv. Ján v 12 hl. Zjav. hovorí, že je najhorlivejším a najoduševnenejším bojovníkom za česť a slávu Božiu. On premohol diabla, ktorý vzbúril sa proti Bohu, toho pradávneho draka, „ktorý svádza celý svet". (9. v.) V ňom sa sústredňuje moc anjelská, — preto predovšetkým k nemu sa utiekajme, aby zastal nás štítom svojím proti jedovatým strelám diabla.

III. Sv. Michal nebral podiel v odboji, v zbure, ktorú Lucifer vzbudil proti Bohu a preto shodený bol do pekla; — sv. Michal udatne bojoval proti Luciferovi a aj mnohých diablov zachránil od takého hriešneho ducha. A v boji zavznieva hlas jeho: „Kto, jako Boh?" ... Kto si môže nárokovať úctu a lásku Božiu? — Nedajme sa tedy sviesť zlým príkladom, nebuďme otrokami pohoršlivých a bezbožných rečí, — ale s ošklivosťou sa odvráťme od nich a aj iných varujme od takých!

IV. Pyšný a vzdorovitý a odbojný Lucifer octnul sa v pekle, — ztratil ríšu večnej blaženosti, jako ju utratíme aj my, budeme-li aj na ďalej otrokami hriechu. Vyznajme tedy hriechy svoje, vráťme sa k Bohu, lebo len tak môžme úfať, že budeme mať niekdy účasť vo večnej radosti a blaženosti.

Modlitba k sv. Michalovi archanjelovi. Sv. Michale, mohutný vodca nebeských zástupov! Do tvojej ochrany porúčam dušu svoju a telo svoje! Buď od dneská prímluvcom a ochrancom mojím! Prosím ťa pre tú moc, ktorú si od Boha obdržal a pre slávu, ktorú v nebesiach požívaš, buď mojím pomocníkom teraz a v hodinu smrti mojej; získaj mi u Boha odpustenie hriechov, a vypros duši mojej uspokojenie sa na vôli Božej; — a po šťastnom skonaní vezmi ma na ramená svoje a v sprievode súdruhov svojich priveď ma pred Boha, aby som tam bol večne pokojný a blažený!

Poučenie na deň sv. Františka Serafinského.

(4. októbra.)

Sv. František menuje sa serafinským pre svoj čistotný, anjelský život, jako aj preto, že sa mu Kristus Pán raz v podobe serafa zjavil. Narodil sa v meste Assisi roku 1182. — Otec — bohatý, zámožný to kupec — chcel z neho vychovať

kupca a aj František zvláštnu náklonnosť cítil k tomu povolaniu, a nevšednú zručnosť preukazoval v ňom. V svojej mladosti tedy naplnený bol zväčša svetskými citami, ačkoľvek do hriechu neupadol, — ba už i vtedy dokazoval svoje milosrdenstvo oproti chudobným. Milý, priateľský, prívetivý bol oproti každému; každý sa dobre cítil v spoločnosti jeho, a v širokých kruhoch bol obľúbený, čo len roznecovalo jeho svetské smýšľanie. Avšak láska oproti Bohu premohla v ňom lásku k svetu, a keď ho Boh ešte viac napomínal viacerým zjavením a volaním: rozhodol sa, že sa zriekne sveta a všetkých majetkov svetských. A keď raz pod sv. omšou slyšal krásne slová svätého evanjeliuma o chudobe, — život svoj celkom dľa nich zariadil. Majetok svoj rozdal z čiastky medzi chudobných, z čiastky medzi príbuzných, — a on si vystavil malý domček neďaleko kapličky Panny Marie anjelskej (Sr. 2. augusta, „Porciunkula“) a tu viedol svätý ponížený a chudobný život. Obuv odložil, vzal na seba drsnaté rúcho — povrázkom previazané, a žobraním si sbieral skromný pokrm. Nemocných podporoval a ošetroval a pritom horlive hlásal spasitelnosť pokánia a polepšenia. Láska k hriešnikom zaviedla ho aj do ďalekých krajín, — aby aj pohanom ohlasoval slová evanjeliuma. A Boh horlivosť jeho mnohými milosťami odmenil. Raz na 40 dní sa utiahol na vrch Alverno, kde sa 40 dní modlil, — a tam sa mu zjavil Kristus Pán v podobe serafa a piatimi ranami dotknul sa tých údov sv. Františka, na ktorých bol i Sám Kristus ranený. Po tejto udalosti sv. František ešte dva roky žil, ale vždy chorľavel, — čo on však pokojne a bez reptania znášal. Keď chudobu za dedictvo poručil bratom svojim a iným kresťanom, tichúčko umrel 4. oktobra 1226. v 45. roku veku svojho.

Tri cirkevné rády založil: jako rád „Františkánov“, rád „klarissiek“ a takzvaný „tretí rád“. Tento posledný rád založil pre svetských ľudí, aby sa aj bez vstúpenia do kláštora mohli vynasnažovať bohumilý a dokonalý život viesť. Mnohí pápeži účinkovali na rozšírení tohoto rádu (Gregor IX., Innocent II., Mikuláš IV. atď.). Aj pápež Lev XIII. bol údom tretieho rádu, a príklad jeho k novému rozkvetu ho priviedol.

Sv. František vyobrazuje sa v rúchu rádu svojho, jako kľačí pred krížom alebo serafom, z ktorých päť lúčov vychádza primerane päť ranám Krista Pána.

Čítanie *z listu sv. Pavla ku Galatanom h. 6., v. 14—18.*

Bratia! Ďaleko odo mňa, aby som sa chlúbil, okrem v kríži Pána nášeho, Ježiša Krista, skrze ktorého svet mi je ukrižovaný, a ja svetu. Lebo v Kristu Ježišovi ani obriezka nič neplatí, ani neobriezka, leď nové stvorenie. A ktoríkoľvek nasledovať budú toto pravidlo, pokoj na nich a milosrdenstvo, i nad Ľud Boží izraelský. Ostatne nech mi nikto nie je na obtiaž, lebo ja nosím jazvy Pána Ježiša na svojom tele. Milosť Pána nášeho Ježiša Krista nech bude s duchom vaším, bratia! Amen.

Sv. evanjelium viď na deň sv. Mateja. (Str. 773.)

Modlitba cirkená. Bože, ktorý cirkev Svoju pre zásluhy sv. Františka novým plodom obohacuješ: uděl nám, aby sme skrze jeho nasledovanie zemské veci zapovrhli, a podielu darov nebeských ustavične sa radovali. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Na sviatok sv. Ruženca.

(V prvú nedeľu v októbri.)

Keď sv. Dominik roku 1208. proti bludu Albingensov s tou najväčšou horlivosťou už dlhšie bol kázal, a predsa len málo bludovercov pohol k navráteniu sa do cirkvi sv., zdvojnásobil svoje modlitby a skutky kajúcnosti, spolu s najvrúcnejšou prosbou sa obrátil ku Marii, kráľovnej nebies a so slzami ju prosil, aby pohla srdcia týchto neveriacich a v prácach za spasenie duší mu pomáhala. Tu sa mu raz zjavila táto matka milosrdenstva a naučila ho modlitbu sv. Ruženca, ktorú pobožnosť on od tohoto času rozširoval, vyučoval, tak že sa následkom toho státisíce bludovercov vrátilo do lona jedinej svätej rimsko-katolíckej cirkvi. Čo skoro rozšírila sa pobožnosť po celom kresťanstve, — utvorily sa braterstvá pod menom sv. Ruženca, a cirkev sv. dovolila otcom Dominikánom, ktorým sv. Dominik bol zakladateľom, aby zvláštny sviatok sv. Ruženca slávili, čo títže za mnohé storočia s najväčšou zbožnosťou aj činili. Roku 1571. vydobyli kresťani 7. októbra pri Lepante na vzývanie kráľovnej nebies slávneho víťazstva nad Turkami; — a poneváč práve tento deň sa slávil sviatok sv. Ruženca v Ríme a okolitých krajinách a verejné prôvody sa vydržiavaly, aby na prímluvu Panny Marie hrozné utiskovanie so strany Turkov bolo odvrátené: to víťazstvo právom sa

pripisovalo pomoci Panny Marie, následkom čoho sv. Pius V., pápež, na dnešný deň ustanovil sviatok vďačnosti, pod menom „Marie víťazstva“, ktorý sviatok Gregor XIII. spojil so slávnosťou sv. Ruženca a pápež Klement XI. roku 1716. na celú cirkev rozšíril, — jako pápež v svojej bulle spomína —: „aby sa srdcia veriacich tým viac zapálily k zvelebovaniu najslávnejšej a najsvätejšej Panny a aby nikdy nezmizla pamiatka a náležitá vďaka za pomoc s hora obsiahnutú.“ Konečne blahej pamäti pápež Lev XIII. opätovne vyzval veriacich, aby sa sv. Ruženec zvlášte cez mesiac október často modlili, a aby sa k lauretánskym litaniám pridala tá prosba: „Kráľovno presvätého Ruženca — oroduj za nás!“

Čo je modlitba sv. Ruženca?

Modlitba svätého Ruženca pozostáva z pätnástich desiatok, každý desiatok z jedného „Otčenáša“ a desať „Zdravasov“, a každý desiatok je spojený s rozjímaním jedného tajemstva nášho vykúpenia. Modlitba táto nazýva sa aj žaltárom Marianským, poneváč, jako žaltár Dávidov zo 150 Žalmov, tak Ruženec Panny Marie zo 150 „Zdravasov“ pozostáva. „Ružencom“ sa nazýva z nasledujúcich príčin. Za starodávna tým, ktorých zvláštne uctiť a vyznačiť chceli, kládli na hlavu venec zo živých alebo z umelých ruží. Tak na príklad víťaz pri ritier-

ských zápasoch alebo speváckych závodoch bol ružovým vencom ovenčený. A poneváč táto modlitba ružencová je najväčšou chválou a najmilejšou odmenou Marie a každé tajemstvo, každé „Zdravas“ hlása jej slávu, preto sa táto modlitba menuje „vencom ruží“, t. j. „ružencom“, ktorým Mariu zdobíme pre jej hodnosť, prednosti, krásu a čnosti.

Z koľkých čiastok záleží sv. Ruženec?

Sv. Ruženec záleží z troch čiastok: z radostného, bolestného a slávnostného Ruženca.

I. Radostný Ruženec pozostáva z piatich desiatok s tolkými tajemstvami, pri ktorých si pripomíname tajemstvá vtelenia Syna Božieho a tie radosti, ktoré materinské srdce Panny Marie nad Božským jej Synáčkom cítilo. Rozjímanie týchto, jako vôbec všetkých tajemství pri sv. Ruženci je podstatnou čiastkou tejto pobožnosti. K obľahčeniu rozjímania tie tajemstvá vsúvame lebo po „Otče náš“ alebo po mene „Ježiš“ spôsobom nižšie udaným. (Do zátvoriek prikladáme ovocie, ktoré si máme z rozjímania vyprosiť a osvojiť.)

1. Ktorého si, Panno, z Ducha Svätého počala. (Poníženosť a dôvera v Boha.)

2. Ktorého si, Panno, pri navštívení Alžbety v živote nosila. (Láska k bližnému.)

3. Ktorého si, Panno, porodila. (Detinská mysel, duch chudoby.)

4. Ktorého si, Panno, v chráme obetovala. (Poníženosť. Čistota srdca.)

5. Ktorého si, Panno, v chráme nalezla. (Sjednotenie s Ježišom v čase i večnosti.)

Tento Ruženec modlieva sa obyčajne v čas adventný až po čas pôstu, v ktorý čas slávi cirkev svätá radostný príchod Krista Pána.

II. Bolestný Ruženec má tiež päť desiatok, pri ktorých sa nám predkladajú zvláštne tajemstvá umučenia Krista Pána; a síce:

1. Ktorý sa za nás krvou potil. (Ľútosť, bedlivosť; duch modlitby.)

2. Ktorý bol za nás bičovaný. (Čistota, — duch kajúcnosti.)

3. Ktorý bol za nás tŕnim korunovaný. (Mrtvenie vlastnej vôle.)

4. Ktorý za nás kríž niesol. (Trpezlivosť v trápení.)

5. Ktorý bol za nás ukrižovaný. (Súcitná láska k Ježišovi a Marii.)

Tento Ruženec sa modlieva v čas pôstu, poneváč nám tu cirkev sv. umučenie Krista Pána pred oči kladie.

III. Aj slávnostný Ruženec záleží z piatich desiatok, v ktorých máme rozjímať o oslávení Ježiša a Jeho požehnanej Matky. Tajemstvá sú nasledujúce:

1. Ktorý z mrtvých vstal. (Opravdivé obrátenie sa.)
2. Ktorý na nebesá vstúpil. (Túžba po nebi.)
3. Ktorý nám Ducha Svätého soslal. (Milosti a dary Ducha sv.)
4. Ktorý Ťa, Panno, do neba vzal. (Milosť šťastnej smrti.)
5. Ktorý Ťa, Panno, v nebi korunoval. (Vytrvanlivosť, láska a dôvera k Marii.)

Tento Ruženec modlieva sa zvlášte v dobe turíčnej až po advent, lebo cirkev sv. obzvlášte vtedy ctí tajemstvá v ňom obsažené.

Či bludoverci a takzvaní „osvietení" katolíci dobre činia, keď pobožnosťou sv. Ruženca pohŕdajú?

Nijako; lebo pohŕdajú tým, čo neznajú a nekonajú. Kto dobre uváži celé zariadenie a hlboký význam tejto ctihodnej pobožnosti, musí si túže vysoko vážiť a k spasiteľnému úžitku duše svojej konať. Lebo — odhliadnuc od toho, že sa svätý Ruženec najväčší svätí každodenne modlievali (jako svätý František Sal., sv. Alfonz Lig.) — pobožnosť táto je vyznávaním našej svätej rimsko-katolíckej viery, je opätovným vzývaním Najsvätejšej Trojice, je cirkevnou úctou Preblahoslavenej Panny, ktorú aj sám Duch Svätý blahoslavenou menoval; — táto pobožnosť je spolu vďačnou rozpomienkou najsvätejších a najvážnejších tajemství našej svätej viery, nášho vykúpenia skrze vtelenie, utrpenie a smrť Ježiša Krista. A čo sa týka častejšieho opakovania „Otčenášov" a „Zdravasov": či aj anjeli a iní svätí v nebi neopakujú pred trónom Božím jeden a ten istý chválospev k úcte Najsvätejšej Trojici: Svätý, svätý, svätý atď.? Či srdce, pravou, vrúcnou láskou k Bohu a Marii naplnené a horiace môže sa dosť naopakovať chválenia Boha a Marie? Môže-li sa niekto nasýtiť chválením a milovaním Boha a Marie? — A či každý deň, — ba viac ráz cez deň neužívame ten istý chlieb, — bez toho, žeby sa nám sprotivil a spríkril?

Jak príjemná a milá Bohu je táto pobožnosť — tento krásny venec vonných kvetov nebeských — a jak mocné účinky má pred trónom Jeho všemohúcnosti a milosrdenstva, dokázal Boh hneď pri vzniknutí tejže a aj od tých čias nepočetne krát, menovite počas všeobecného súženia, vo zvláštnych okolnostiach, a preto cirkev sv. aj tým chcela povzbudiť veriacich k horlivému konaniu tejto pobožnosti, že mnohé *odpustky* udeľuje tým, ktorí túže pobožnosť nábožne, v duchu kajúcnosti a v stave milosti konajú.

Nedaj sa tedy mýliť, milý kresťane, tými, ktorí nielen pohŕdajú sv. Ružencom, ale vôbec sa nemodlievajú a v pyšnej namyslenosti vyvyšujú sa aj nad najvážnejšie ustanovenie cirkvi Kristovej, tak že aj na nich sa vzťahujú slová Kristove: „Ďakujem Ti, Otče, že si to skryl pred učencami a mudrcami, a zjavil si to maličkým.“ (Mat. 11. 25.) Konaj túto pobožnosť horlive v smysle a duchu našej svätej cirkvi, a sám na sebe zkúsiš, jaké spasiteľné úžitky z nej vyplývajú.

Jako sa máme sv. Ruženec modliť?

Usilovne a pobožne. *Usilovne*, t. j. často a riadne. Často sa ho majú modliť tí, ktorí nevedia čítať alebo žiadnej knihy nemajú, v ktorej by im boly vysvetlené tajemstvá nášho vykúpenia. *Riadne*, t. j. takým spôsobom, jako sme vyššie opísali a pomaly, zretedeľne, s náležitým vyslovením tajemství. *Pobožne* sa ho modliť znamená, že sa ho modliť máme nielen ústami, ale aj srdcom; musíme rozjímať, náležitou mysľou uvažovať jednotlivé tajemstvá: pri radostnom Ruženci máme sa radovať s Mariou a ďakovať Pánu za Jeho vtelenie; pri bolestnom máme sústrasť cítiť nad Jeho mukami a máme ľutovať nad svojimi hriechami, ktoré Kristovi tie muky zapríčinily; pri slávnostnom Ruženci máme Mu a Božskej Matke Jeho blahoželať k osláveniu a pevne si máme pred seba vziať, že s milosťou Božou všetku starosť vynaložíme, aby sme sa aj my k sláve nebeskej dostali. Jestli sa tak budeme modliť sv. Ruženec, duša naša mnohé úžitky bude čerpať z tej pobožnosti. Nemáme sa tedy ničím dať odvrátiť od vykonávania tejže; nemáme sa stydieť sv. Ruženec vždy sebou nosiť, jako znak našej úcty k Ježišovi a Marii; lebo Ruženec je znakom pravého privrženca Krista Pána a Marie, pravého kresťana-katolíka: a kto by sa hanbil za to, že je katolík?

Čo je „živý Ruženec“?

Živý Ruženec je spolok 15 údov, z ktorých každý modlí sa denne jeden desiatok sv. Ruženca, tak že všetci dovedna pomodlia sa celý ružencový žaltár, čiže všetkých 15 desiatok. Keď niektorý úd zomre, pribere sa nový úd, tak že spolok ružencový vždy ďalej „žije“ a preto sa nazýva spolkom „živého Ruženca“. Tomuto spolku sú mnohé odpustky udelené.

Vchod sv. omše viď na „nebevzatie Panny Marie“.

Modlitba cirkevná. Bože, ktorého Jednorodený Syn životom, smrťou a vzkriesením nám zásluhy večného spasenia vydobyl: popraj, prosíme, ktorí svätým Ružencom Preblahoslavenej Panny Marie pamiatku týchto tajemství nábožne ctíme, aby sme to, čo v sebe obsahujú, nasledovali, — a čo zasľubujú, obsiahli. Skrze tohože Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *z prísloví Šalamunových h. 8., v. 22—24 a v. 32—35.*

Pán vládnul so mnou pri počiatku svojich ciest, prv nežli by bol z počiatku čo učinil. Ja som ustanovená od večnosti a od pradávna, prv nežli zem bola učinená. Ešte nebolo priepastí morských a ja som už bola počatá. Včuľ teda synovia, slyšte ma: Blahoslavení, ktorí zachovávajú cesty moje! Očujte nauku a buďte múdri a neodvrhujte ju! Blahoslavený človek, ktorý mňa slyší a bdie u dvier mojich každodenne a striehne na prahu mojich dvier. Kto mňa najde, najde život a dosiahne spasenie od Pána.

Vysvetlenie viď 8. decembra. (Str. 717.)

Sv. evanjelium to isté, čo 25. marca. (Str. 781.)

Na deň sv. Vendelína.

(20. októbra.)

Svätý *Vendelín* narodil sa v Škótsku z kráľovskej rodiny roku 954. Bol najstarším synom a dedičom trónu. Otec sveril ho výchove jedného nabožného biskupa a Boh požehnal ustávanie zbožného muža: z Vendelína vyrástol mladík naskrz čnostný a bohabojný. Prv, než by bol poznal svet a lákavosť jeho, už srdce jeho Bohu patrilo. Pri svetle viery nahliadol, jak pominuteľný a márny je tento svet, a po náležitom uvážení sa rozhodnul, že opustí kráľovstvo otca svojho, aby nepoznano služil Bohu. Kráľovskú korunu chcel zamenit za korunu nebeskú, namiesto zemského kráľovstva chcel si nadobudnúť krá-

ľovstvo nebeské, — chcel s Kristom na veky panovať. Preto opustil rodičov a vlasť, putoval do Ríma a odtiaľ odišiel do Nemecka, kde neďaleko Trieru žil jako pustovník, neskoršie však vstúpil do služby istého pána a pásol statok. Toto zamestnanie dovoľovalo mu mnoho času k modlitbe, — a on to i použil, vrúcne sa modlieval k Bohu, — a Boh stádo jeho nápadne požehnával. Preto ho pán vždy radšej mal, ale druhí služobníci mu záviděli a nenávideli ho. Osočovali ho a ubližovali, kde len mohli. Vendelín s nebeskou trpezlivosťou znášal posmešky a urážky a zlé odplácal dobrým. Ale pánovej pozornosti neušlo toto chovanie sa sluhu svojho; — so dňa na deň sa viac presvedčil, že služobník jeho je pravý služobník Boží; preto mu nechcel ďalej dať statok pásť, ale ho chcel odmeniť a prepustiť. Lež Vendelín neprijal žiaden dar, ale si len žiadal, aby pán upustil od hriešneho života, aby sa zriekol neprávostí a bohabojný život viedol. Konečne sa mu podarilo pána svojho prehovoriť, že ten polepšenie života sľúbil.

Vendelín sa teraz zase obliekol do pustovníckych šiat a usadil se pri „Vendelínovej Studni“, neďaleko mesta Tholey, kde v opustenej kolibe trávil svoj život jako kajúcnik. Skoro každý deň chodil do Tholey do chrámu na sv. omšu; skrovnú potravu si vyžobral a aj tú si podelil s chudobnými. Okolití obyvatelia ho veľmi radi mali a útechu, radu a pomoc hľadávali u neho. Keď raz strašný dúl dobytka vypuknul, prišli nastrašení roľníci k nemu a prosili ho, aby im pomohol. Vendelín sa modlil, dúl prestal, a pochorený dobytok vyzdravel. Tak žil sv. Vendelín sedem rokov, modliac sa a dobre činiac, keď ho mnísi kláštora benediktinského do Tholey pozvali a za opáta vyvolili. Pod jeho vedením prišla tamejšia rehoľa do rozkvetu. Od biskupa Gundericha za kňaza posvätený neunavnou horlivosťou pracoval na spasení duší a na hojení rán duševných. Kláštor, v ktorom žil, bol útočišťom núdznych a chudobných. Po viacročnom spasiteľnom spravovaní kláštora, zomrel roku 1015. a na svoju žiadosť bol na predošlom pustovníckom mieste pochovaný, kde sa teraz krásny chrám vypína nad hrobom jeho a tisíce veriacich s úctou navštevujú svätè pozostatky jeho. Ctí sa jako patrón proti pohromám statku.

Vchod sv. omše viď v Prídavku.

Sv. čítanie jako na deň sv. Jozefa. (Str. 778.)

Sv. evanjelium jako na deň Obrátenia sv. Pavla. (Str. 758.)

Na deň sv. apoštolov Šimona a Júdu Thaddäusa.

Kedy, kde a jako povolal Spasiteľ *Šimona* na úrad apoštolský, nie je známo. Pôvodom bol Galilejčan, a mal prímeno „*Zelotes*“, t. j. „*horlivec*“. Jako druhí apoštoli od doby svojho povolania aj on bol stálym svedkom učenia a skutkov, potupenia a povýšenia svojho Božského Majstra, a po prijatí Ducha Svätého účinkovaním svojím hodným sa dokázal svojho prímenia. Ďla podania v Egypte a iných afrických krajinách ohlasoval evanjelium a po dlhom blahonosnom účinkovaní v Persii obdržal spolu s Judášom Thaddäusom palmu mučenícku.

Sv. Judáš s prímenom „Thaddäus“, aby sa rozlíšil od Judáša iškariotského, bol blízky príbuzný Spasiteľa s bratom svojím mladším Jakubom. Preto dľa židovskej mluvy často sa nazýva „bratom Pánovým“. Ani o ňom nevieme, kedy a jako sa stal učeníkom Kristovým; len to poznačilo o ňom sv. evanjelium, že pri poslednej večeri, keď Spasiteľ povedal, že sa zjaví tomu, kto Ho miluje, pýtal sa Krista Pána: „Pane, jako je to, že sa Ty zjavíš nám a nie svetu?“ Po prijatí Ducha sv. ohlasoval evanjelium v Judäi a Samarii, potom v Syrii a Mezopotamii, odkiaľ odišiel do Persie a tam sa sišiel so svätým Šimonom, s ktorým spolu podstúpil smrť mučenícku, — on bol statý a Šimon prepílený. O jeho horlení za čistotu viery svedčí ten list, ktorý na všetkých veriacich písal, v ktorom podvracal vznikajúce v tom čase bludy a k stálosti napomínal veriacich: „*Vy ale, najmilejší, pridŕžajte sa presvätej viery svojej, modliac sa v Duchu Svätom, udržujte sa v láske Božej, očakávajúc milosrdenstvo Pána nášeho Ježiša Krista k životu večnému;* lebo jako učinil niekdy Sodome a Gomorrhe, *tak stane sa aj týmto* (kacírom a ich privržencom), *ktorí totižto poškvrňujú telo, vrchnostou pohŕdajú a hodnosť* (kňazov) *preklínajú*“. (V. 10. 21. 8.) Týmito slovami nás napomína svätý apoštol, aby sme sa stránili tých, ktorí odpadujú od viery, posmievajú sa cirkvi a jej učeniu, — a aby sme sa pevne pridŕžali sv. matky cirkvi rimsko-katolíckej.

Vchod sv. omše jako na deň sv. Andreja. (Str. 697.)

Modlitba cirkená. Bože! ktorý si nám skrze Šimona a Júdu, apoštolov Tvojich, k poznaniu mena Svojho prísť dal: popraj, aby sme ich večnú slávu, v dobrom prospievajúc, svätili a svätiac ju, v dobrom prospievali. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *z listu sv. Pavla k Efezanom h. 4., v. 7—13.*

Bratia! Jednomu každému z nás udelená je milosť podľa miery daru Kristovho. Preto praví (Písmo): „Vystúpiac na výsosti, viedol (so sebou) zajatých väzňov a rozdával dary ľuďom“. A že vystúpil, čo je to iné, nežli že aj sostúpil predtým dolu na nižšie strany zeme? Ten, ktorý sostúpil, je ten istý, ktorý aj vystúpil hore nad všetky nebesá, aby naplnil (svojou milosťou) všetko. A on ustanovil niektorých síce za apoštolov, niektorých však za prorokov, a iných za evanjelistov, iných však za pastierov a učiteľov a síce k zdokonáleniu svätých, ku konaniu úradu, ku vystaveniu tela Kristovho, pokým neprijdeme všetci k jednote viery a k poznaniu Syna Božieho, ku dokonalému mužstvu až po mieru úplného veku Kristovho.

Vysvetlenie. Svätý Pavel učí tu, že milosti nebývajú všetkým ľuďom jednako udelené, ale dľa múdreho riadenia Božieho. Preto žiaden nesmie závidieť tomu, kto viac milostí obsiahol, — ani ten sa nemá vypínať, ktorý viacej darmi vládne, lebo Pán Boh každému toľko dáva, koľko mu je potrebné a užitočné. Slová žalmistu: „vystúpil na výsosti, viedol zajatých väzňov a rozdával dary ľuďom,“ znamenajú, že Kristus, keď do predpeklia sostúpil a praotcov vyslobodil z ich väzenia, v deň Svojho nanebevstúpenia víťazoslávne viedol do nebies a o desať dní nato udelil ľuďom dary Ducha Svätého. Tieto dary záležaly zvlášte v tom, že jedných ustanovil za apoštolov, ktorí všade mali evanjelium ohlasovať a cirkevné obce zakladať; iných ustanovil za prorokov, ktorí mali dary proroctva a vysvetľovania a pod dozorom apoštolov ich vykonávali; druhých za evanjelistov, ktorí pod dozorom apoštolov vyučovali; iných za pastierov a učiteľov, ktorí duševné záležitosti jednotlivých obcí spravovali, starali sa o zdokonalenie veriacich, ktorí sú všetci k svätosti povolaní, o usporiadanie služby, to jest aby kázali, obetu svätú obetovali, sv. sviatosti vysluhovali, cirkev sv., telo Kristovo, zbudovali, aby sme všetci k jednote viery a k dokonalosti vo viere a láske dospeli, a neboli sme podobní slabým, klátivým deťom, ale boli sme dokonalí mužovia a podobní Kristovi. — Ďakujme tedy Bohu, že nám tolkých apoštolských mužov a učiteľov poprial, ktorí nás vo viere posilňujú a nám cestu do nebies ukazujú; a prosme Ho, aby sa stal jeden ovčínec a jeden pastier, aby všetci veriaci nasledovali Krista na zemi, aby Mu jednúc aj v nebesiach podobní boli.

Evanjelium *sv. Jána h. 15., v. 17—25.*

Za onoho času riekol Ježiš učeníkom svojim: To vám prikazujem, aby ste sa milovali vospolok. Jestli vás svet nenávidí, vedzte, že mňa mal v nenávisti prv, než vás. Keby ste boli zo sveta, svet by miloval to, čo bolo jeho; ale ponevráč nie ste zo sveta, lež ja som vás zo sveta vyvolil, preto vás svet nenávidí. Pamätajte na moju reč, čo som vám povedal. Nie je služobník väčší nad Pána svojeho. Keď mňa prenasledovali, prenasledovať budú i vás; jestliže zachovali moju reč, zachovajú i vašu. Ale toto všetko učinia vám pre meno moje; lebo neznajú toho, kto mňa poslal. Keby som nebol prišiel a im nemluvil, nemali by hriechu; ale včuľ nemajú výhovorky z hriechu svojeho. Kto nenávidí mňa, ten nenávidí i mojeho Otca. Keby som nebol činil medzi nimi skutky, ktoré nikto iný nečinil, nemali by hriechu, ale včuľ i videli ich, a nenávideli i mňa i mojeho Otca. Ale aby sa naplnilo slovo napísané v ich zákone, že nenávideli mňa nadarmo.

Nauky. I. „*Jestli vás svet nenávidí, vedzte, že Mňa mal v nenávisti prv, než vás.*“ Týmito slovami teší Spasiteľ Svojich apoštolov, jako vôbec všetkých tých, ktorí sú nie z tohoto sveta, t. j. ktorí sa neriadia dľa lživých a pošetilých zásad sveta, dľa jeho pohoršlivých a márnych zvykov, a preto musia hanu, potupu, posmešky a opovrženie znášať od synov svetských. Tí však, ktorí nič nechcú pretrpeť pre Krista, a — aby ušli posmeškom a zášti sveta — radšej držia so svetom, jako s Kristom, a preto ani v nebi nebudú s Ním panovať: môžu sa hanbiť následkom týchto slov. Lebo, jako veľká česť je pre služobníka, držia-li ho za rovného s pánom jeho, tak je to haňbou pre neho, chce-li byť za viac považovaný, jako Pán jeho. Služobník nie je väčší nad pána svojho; a tak jestli Kristus znášal nenávisť a prenasledovanie sveta, prečo by sa mali zdráhať Jeho služobníci to isté znášať? Či nám nenávisť sveta môže niečo škodiť, keď nás Boh miluje? Či táto zášť nemá radšej k tomu slúžiť, aby sme sa sveta stránili a s Bohom sa spojili? A či nie je lepšie svet mať za nepriatela, nežli Boha?

II. „*Nemajú žiadnej výhovorky pre hriechy svoje.*“ Nevedomosť nevyhovára vždy človeka z hriechu; preto hovorí Kristus, že židia sa nemohli vyhovárať, že Ho nepoznali, ale nenávideli a prenasledovali, poneváč, keby boli chceli, mohli Ho poznať zo skutkov Jeho. Práve preto sú trestu a zatratenia hodní. Práve tak trestu hodní sú aj bludoverci a tí katolíci, ktorí, jako židia, snadno sa mohli naučiť, čo majú veriť a činiť, lež učenie lebo zo zlosti alebo z pýchy a nedbanlivosti zanedbávajú a tak vlastnou vinou zostávajú v nevedomosti, z ktorej potom hrešia a bývajú večne zatratení. Ináč sa má vec s tými, ktorí bez vlastnej viny nič neslyšali o Kristovi a Jeho pravej viere.

III. Kristus o židoch hovorí, že ho bez príčiny nenávideli. A toto platí nielen o židoch, ale o všetkých hriešnikoch. Boh tak miloval svet, že Syna Svojho Jednorodeného vydal zaň na smrť kríža, a Tento nielen na kríži sa obetoval za nich, ale obetuje sa za nich každý deň, vlastné telo a krv dáva im za pokrm a nápoj, a v každom okamžení preukazuje im nepočetné dobrodenia na tele a na duši. Jestli kto pritom všetkom ešte hreší, či to neznamená bez príčiny Boha nenávidieť a urážať?

Vzdychnutie. O najláskavejší Ježiši, ktorého srdce najčistejšou láskou k nám plápolá, prosíme Ťa, aby si týmto nebeským ohňom aj naše chladné srdcia zapáliť ráčil, aby sme sa žiadnym stíhaním nedali od lásky tejto odvrátiť. Posilňuj nás milosťou Svojou, aby sme všetko trpezlive znášali, čo nám Tvoja Božia vôľa otcovsky naloží, aby sme dla príkladu Tvojho v láske k Bohu a bližnému zotrvávali a umreli. Amen.

Na sviatok Všetkých Svätých Božích.

(1. novembra.)

Načo uviedla cirkev sv. tento sviatok?

1. Aby sme Boha vo všetkých Svätých Jeho oslavovali. (150. Žalm 1.) 2. Aby sme aj Svätým náležitú poctu preukázali, poneváč počas zemského ich života všemožne sa vynasnažovali úctu Božiu napomáhať a preto ich aj Boh vysoko poctil; 3., aby sme si k srdcu vzali obcovanie svätých v nebi s nami, ktorí ešte na zemi musíme zápasiť; 4., aby nám cirkev svätá poukázala na tú slávu, ktorú si svätí verným zachová-

vaním príkazov Božích vydobyli, — čo aj nás má posmeliť a povzbudiť, aby sme verným nasledovaním ich čností po ich ceste kráčali; 5., aby uctení boli aj tí Svätí, ku ktorých úcte cirkev sv. behom cirkevného roku osobitný sviatok neustanovila; 6., aby sme nie, jako behom roku, len jednotlivých Svätých, ale všetkých Svätých o ich prímluvu prosili, aby Boh, jako to cirkevná modlitba vyjadruje, vzhliadol na tolkých prímluvcov a Svoju milosť v hojnej miere udelil; konečne 7., aby, jako pápež Klement V. píše, spoločnou slávnosťou Všetkých Svätých nahradeno bolo to, čo sme pri sviatkoch jednotlivých Svätých lebo pre nedbanlivosť alebo pre starosť o zemské veci zameškali.

Kto uviedol najprv tento sviatok?

Prvú príležitosť k tomu zavdal pápež Bonifác IV. Roku 609. „Pantheon“, pohanský kostol v Ríme, všetkým bohom zasvätený, premenil na kresťanský chrám a dal ta preniesť kosti mnohých svätých, ktoré po rozličných hrobitovoch v Ríme boly roztrúsené. Potom posvätil tento chrám k úcte Preblahoslavenej Panny a všetkých svätých mučeníkov a rozkázal, aby sa na budúce každý rok slávil v Ríme sviatok Všetkých Svätých. Gregor IV. tento sviatok s 13. mája preložil na 1. novembra a na celú cirkev rozšíril.

Prečo sa slávi tento sviatok v novembri?

Celkom múdre je ustálený ten sviatok na *tento* čas, keď sú všetky plody zemské svezené a odložené. To nás upomína na to, že aj Svätí v nebi žnú teraz ovocie všetkej svojej práce a života v službe Božej. Táto myšlienka má aj nás povzbudzovať, aby sme stále vytrvali v dobrom, lebo na Svätých vidíme, jak štedre odpláca Boh všetko, čo pre Neho vykonáme. „Čo kto zaseje, to bude i žať.“ (Gal. 6. 8.) Aj hodí sa tento sviatok ku koncu cirkevného roku; lebo to je obrazom dejín cirkvi svätej. Jako tedy cirkev sv. svoje skončenie bude mať v nebi, tak aj cirkevný rok zatvárame s myšlienkou na tých, ktorí sa už v nebi nachádzajú.

Ku vchodu omše sv. cirkev sv. spieva: Radujme sa všetci v Pánu deň sviatočný sláviac k úcte všetkých Svätých: ichžto slávnosti radujú sa anjeli a vychvaľujú Syna Božieho. „Plesajte spravodliví v Pánu: spravodlivým sluší vychvaľovanie.“ (32. Žalm 1.) Sláva Otcu, i Synu, i Duchu sv., jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Modlitba cirkevná. Všemohúci večný Bože! ktorý si nám poprial zásluhy všetkých Svätých Tvojich pod jednou slávnosťou sláviť: prosíme, aby si nám — rozmnožiac prímluvcov — túženú hojnosť Tvojho smilovania udelil. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *zo Zjavenia sv. Jána h. 7., v. 2—12.*

V tie dni, hľa, ja Ján, videl som iného anjela vystupovať od východu slnca, ktorý mal znamenie Boha živého; a volal veľkým hlasom na štyroch anjelov, ktorým bola daná moc, škodiť zemi i moru, a riekol: Neškoďte zemi, ani moru, ani stromoviu, pokým nepoznačíme služobníkov nášeho Boha na ich čelách. A slyšal som počet poznačených: Sto štyridsať štyri tisíc poznačených zo všetkých pokolení synov Izraelských. Z pokolenia Judovho dvanástoro tisíc poznačených; z pokolenia Rubenovho dvanástoro tisíc poznačených; z pokolenia Gadovho dvanástoro tisíc poznačených; z pokolenia Aserovho dvanástoro tisíc poznačených; z pokolenia Neftaliovho dvanástoro tisíc poznačených; z pokolenia Manassesovho dvanástoro tisíc poznačených; z pokolenia Simeonovho dvanástoro tisíc poznačených; z pokolenia Leviho dvanástoro tisíc poznačených; z pokolenia Issacharovho dvanástoro tisíc poznačených; z pokolenia Zabulonovho dvanástoro tisíc poznačených; z pokolenia Jozefovho dvanástoro tisíc poznačených; z pokolenia Beniaminovho dvanástoro tisíc poznačených. Po tom som videl veličizný zástup, ktorý by nikto spočítať nemohol, zo všetkých národov a pokolení a ľudí i jazykov, stáť pred trónom a pred obličajom Baránkovým, oblečených v biele šaty a palmové ratolesti v ich rukách, a volali veľkým hlasom, rečúc: Spása Bohu nášemu, ktorý sedí na tróne, i Baránkovi! A všetci anjeli stáli okolo trónu a starcov, a štyroch zvierat; a padli pred trónom na svoje tváre, a klaňali sa Bohu, rečúc: Amen! Požehnanie a oslava, a múdrosť i povďačnosť, česť a moc, i sila Bohu nášemu na veky vekov. Amen.

Vysvetlenie. Toto sv. čítanie mluví síce v prvom rade o tých znameniach, ktoré maly sprevádzať strašný súd Boží nad Jeruzalemom a národom židovským; vo vyššom a úplnejšom smysle avšak vzťahuje sa na všeobecný súd sveta. Budú tam prítomní vyvolení z každého pokolenia izraelského, vyjmúc pokolenie Dán, lebo toto prvé odpadlo k modloslužbe, a práve preto toto pokolenie, jako vôbec všetci tí, ktorí sú synom tohoto pokolenia podobní, ktorí viac milujú svet, jako Boha,

nebudú mať podiel na radostiach vyvolených. Aby si však niekto nemyslel, že len kresťani zo židovstva pošlí patria medzi vyvolených: ukázaný bol apoštolovi ešte iný, o mnoho väčší zástup kresťanov z pohanstva pošlých, obrátených. Pri vyvolených zpomedzi židov reč je o určitom počte oslávených, — pri spomenutí kresťanov z pohanstva je reč o velikom množstve vyvolených, *ktorých nikto nemohol spočítať, zpomedzi všetkých kmenov, národov a rečí,* čím sa nám na vedomie dáva, že cirkev Kristovu tvoriť budú hlavne tí, ktorí z pohanstva pristúpia k nej. Tento zástup stojí pred trónom Božím a Baránkom, oblečený v biele rúcho, v ruke držiac ratolesti palmové, jako znak nevinnosti, slávy a víťazstva nad pokúšaním tela, sveta a diabla vydobytého; — klaňajú sa Bohu a so sborom všetkých nebeských duchov spolu Mu prespevujú chválospevy za tú silu, ktorú dokázal v nich a za slávu, ktorej ich zúčastnil. — Usilujme sa, aby sme niekdy aj my mohli byť v počte týchto vyvolených.

Evanjelium *sv. Matúša h. 5., v. 1—12.*

Za onoho času, keď Ježiš videl zástupy, vystúpil na vrch; a keď sa posadil, jeho učeníci pristúpili k nemu. A otvoriac svoje ústa, učil ich a riekol: Blahoslavení chudobní duchom, lebo ich je kráľovstvo nebeské. Blahoslavení tichí, lebo oni budú vládnuť zemou. Blahoslavení tí, čo plačú, lebo oni budú potešení. Blahoslavení tí, ktorí lačnejú a žížnia po spravodlivosti, lebo oni budú nasýtení. Blahoslavení milosrdní, lebo oni dôjdu milosrdenstva. Blahoslavení čistého srdca, lebo oni Boha vidieť budú. Blahoslavení pokojní, lebo oni nazývať sa budú synami Božími. Blahoslavení tí, čo trpia prenasledovanie pre spravodlivosť, lebo ich je kráľovstvo nebeské. Blahoslavení ste, keď vám ľudia budú zlorečiť a prenasledovať vás a mluviť lžive všetko zlé proti vám pre mňa; radujte a veseľte sa, lebo odplata vaša je hojná v nebesách.

Prečo číta dnes cirkev svätá evanjelium o ôsmich blahoslavenstvách?

Ponevráč tieže boly sťa stupky, po ktorých Svätí zmužile kráčali a tak sa do kráľovstva nebeského dostali. — Chceš-li

sa i ty dostať do nebies do spoločnosti Svätých, i ty musíš vytrvanlive po týchto stupkách vystupovať, pri čom ti mohutná ruka Božia zaiste nápomocná bude.

Vysvetlenie osem blahoslavenství.

I. „Blahoslavený chudobní duchom, lebo ich je kráľovstvo nebeské.“

Chudobní duchom sú tí, ktorí 1., podobne apoštolom všetko časné opustili a pre Krista stali sa chudobnými; 2., ktorí následkom nešťastia alebo pre nespravodlivosť iných o svoje vlastné prišli a ztratu s odovzdaním do vôle Božej znášajú; 3., ktorí sú spokojní s biednym a nízkym stavom svojím, nesháňajú sa za vyšším a priaznivejším položením, ale radšej núdzu trpia, než by sa mali nedovolenými prostriedkami obohacovať; 4., tiež aj tí bohatí, ktorí sa bohatstva urputne nepridržajú, ale bohatstvo svoje používajú k podporovaniu núdznych a chudobných; 5., zvlášť ale *ponížení*, t. j. tí, ktorí o sebe vysoko nesmýšľajú, ale — presvedčení súc o svojej slabosti a vnútornej biede, vždy skromnú mienku majú o sebe, a preto — svoju nedostatočnosť cítiac — jako úbohí žobráci ustavične prosia Boha a milosť a podporu.

II. „Blahoslavení tichí, lebo oni zemou vládnuť budú.“

Tichý je ten, kto každé neporiadne hnutie hnevu, netrpezlivosti a pomsty v sebe utláča a dobrou vôľou znáša všetko, čo zlého Boh k jeho zkúšaniu na neho sosiela alebo čím mu ľudia ubližujú. Takýto je podobný potom tichému, pokojnému moru alebo vode, v ktorej sa obraz slnka Božieho pokojne môže odrážať. Čo dosahuje človek tým, že sa seba samého premôže, a tak stáva sa silnejším, jako keby pevné mestá útokom dobýjal (Prisl. 16. 32.) a obsiahne za dedictvo nie túto zem — pole mrtvých, — lež nebesá, rolu živých (26. Žalm 13.), kde požívať bude večný pokoj (36. Žalm 11.), ktorý už aj tu na zemi vždy zakusoval.

III. „Blahoslavení, ktorí smútia, lebo oni potešení budú.“

Pod *smútiacimi* nerozumieme tu takých, ktorí pre smrť ich príbuzných alebo priateľov, alebo pre nehody, ztratu časných statkov atď. smútia, plačú a nariekajú, ale tých, ktorí sú zarmútení preto, že Boha mnohí ľudia a aj oni sami tak často a tak veľmi obrážajú, tak málo ctia a milujú, a že preto toľké duše — drahocennou krvou Kristovou vykúpené — zatratené budú. Potom aj tí, ktorí prísny, kajúci život vedú a neresti tohoto života trpezlive znášajú. Hriech je jediné zlo, pre ktoré človek má kvíliť a plakať, a tie slzy, ktoré nad hriechami vylievame, sú slzy prospešné, ktoré Boh večnými radosťami a večnou útechou odplatí.

IV. „Blahoslavení, ktorí lačnejú a žížnia po spravodlivosti, lebo oni budú nasýtení.“

Lačnejúcimi a *žížniacimi po spravodlivosti*, t. j. po čnostiach a kresťanskej dokonalosti menujeme tých, ktorí — ešte nie dokonalí, spravodliví — usilujú sa, aby boli spravodliví; sú-li však spravodliví, usilujú sa so dňa na deň nové pokroky činiť v bohabojnosti a všetkými silami sa vynasnažujú za dokonalou láskou k Bohu a k bližnému. Kto tedy s takou vrelou túžbou snaží sa dokonalosť obsiahnuť, ten bude nasýtený, to jest najkrásnejšími čnosťami ozdobený a v nebesiach štedre odmenený.

V. „Blahoslavení milosrdní, lebo oni milosrdenstva dôjdu.“

Milosrdní sú tí, ktorí núdznemu bližnému dľa možnosti pomáhajú; — ktorí všemožné skutky duchovného a telesného milosrdenstva konajú a — jako len môžu — trpezlive znášajú slabosti druhých, tieže vyhovárajú, a urážky vďačne odpúšťajú. Ale obzvlášte ten je opravdive milosrdný, ktorý sa aj nad svojím nepriateľom smilúva a dobre mu činí dľa slov písma svätého: „*Milujte nepriateľov svojich a dobre čiňte tým, ktorí vás nenávidia*“. (Luk. 6. 35.; 36.) Šťastný ten, kto preukazuje milosrdenstvo, — tá najväčšia odplata mu je prislúbená, ale „súd bez milosrdenstva tomu, kto nečiní milosrdenstva“!

VI. „Blahoslavení čistého srdca, lebo oni Boha vidieť budú.“

Pod čistotou srdca rozumieme tú čnosť, dľa ktorej človek prostý, slobodný je hriechu, menovite hriechu nečistoty, a krem toho prostý sobeckých žiadostí a túžob za pôžitkami; krem toho musí byť vôľa náchylná vždy vo všetkom ľúbiť sa Bohu. — Také čisté duše budú jednúc s tvári do tvári vidieť Boha, v čom blaženosť nebeská hlavne záleží. Ale isté okúsenie tej blaženosti popraje im Boh už aj na zemi, lebo tu sa im zvláštnym spôsobom udeľuje Boh v poznaní, láske a radosti. A tak sú čistotní srdcom i tu na zemi, i vo večnosti dôvernícami Božími, ktorí ustavične vidia obličaj Jeho.

VII. „Blahoslavení pokojní, lebo oni nazývať sa budú synami Božími.“

Pokojní sú tí, ktorí panujú nad svojimi neporiadnymi žiadosťami; starajú sa o to, aby mali pokojné svedomie a usporiadaný pokoj vo všetkých ich skutkoch; nehašteria sa so svojím bližným, srovnávajú sa s vôľou Božou, a aj iným zaopatrujú pravý pokoj, ktorý je z Boha. Títo sa synami Božími nazývajú, lebo napodobňujú Boha, ktorý je „Boh pokoja“ (Rim. 15. 33.) a „ktorý jednorodeného Syna Svojho vydal, aby smeril svet a priniesol na zem pokoj, ktorý svet nepozná, ani dať nemôže.“ (Luk. 2. 14. — Ján 14. 27.)

VIII. „Blahoslavení tí, ktorí trpia prenasledovanie pre spravodlivosť, lebo ich je kráľovstvo nebeské.“

Prenasledovanie pre spravodlivosť trpia tí, ktorí pravdu, vieru a čnosti kresťanské slovom, spisami alebo životom bránia a zastávajú; ktorí sa stále pridŕžajú Boha, ktorý je pravda, a ničím sa nedajú odvrátiť od povinností kresťanských a od vykonávania ich svätého náboženstva, a preto nenávisť, opovrženie, potupu, urážky a nespravodlivosť musia znášať od sveta. Jestli všetko toto trpezlive, vytrvanlive, ba s radosťou znášajú, jako svätí, tak aj oni obdržia korunu nebeskú. Chceme-li byť aj my s nimi korunovaní, musíme aj trpieť s nimi: „*lebo všetci, ktorí nábožne chcú žiť v Kristovi, musia prenasledovanie trpieť*“. (II. Tim. 3. 12.)

Poučenie o radosťach nebeských.

„Radujte sa a veselte sa, lebo odplata vaša je hojná v nebesiach.“ (Mat. 5. 12.)

Dnešný sviatok je celkom primeraný, aby sa vo veriacom kresťanovi vzbudila túžba po nebi. Veď nebo, kde Svätí s Bohom a Jeho anjelami prebývajú, je aj našou vlasťou. Tu na zemi žijeme len sťa vo vyhnanstve a biede, — a len nebo je to miesto, kde sa náš pravý, radostný život počína a neprestáva nikdy. Kto túto pravdu verí, pri pomyslení na nebo musí mu byť milo, jako dieťaťu, ktoré žije v cudzine a tam sa mu zle vodí, ktoré ale myslí na svojich rodičov a príbuzných, ktorí ďaleko od neho žijú v šťastí a radosti. Aj ty pozdvihni dnes myseľ svoju a srdce svoje hore k budúcej vlasti tvojej, ku miestu nevýslovnej blaženosti, kam sa o krátky čas i ty dostaneš, budeš-li vážne a opravdive chcieť.

V nebi nebudeš viac cítiť žiadne slabosti a krehkosti telesné, — tvoje telo bude neprístupné trpeniu, — lebo tam niet viacej žiadnej nemoci, žiadnej bolesti, žiadnej smrti. Tam niet smútku, niet kvílenia! Tu na svete ztrpčené bývajú naše radosti tou myšlienkou: musíme sa raz rozlúčiť! Tam ale niet viac rozlúčenia! Koľká to radosť pre kresťanskú rodinu: po dlhom a bolestnom rozlúčení hrobu tam sa zase sísť a spojiť sa na veky! V nebi niet pokušenia k hriechu, niet boja, niet mrtvenia. Tam vo vlasti našej ničoho sa viac obávať nemusíme, — nemusíme sa báť sveta, ani pekla, ani zlých náklonností. V nebi vôbec niet viac hriechu a nič trapného a

bôľneho, čo hriech za sebou ťahá. Keby tak dobre bolo človekovi na zemi, že by nič nemusel trpieť, ničoho sa báť, ani zhrešiť by nemohol, jak nevýslovne šťastným by ho to robilo! — a predsa nebolo by to nebo, — ba ani tieň neba.

Lebo krem toho nebo je miestom radostí, ktoré na tomto svete nenachádzame. Tam sú tie blažené *smysly*. Oko sa nebude môcť nasýtiť pohladom na krásu raja, na slávu Svätých, na vznešenosť Matky Božej, na velebnosť ľudskej prírody Kristovej, na oslávenú podobu Svätých. *Ucho* neustane v počúvaní svätých spevov Vyvolených, a ty — dľa slov žalmistu (35. 9.) — budeš sťa opojený oplývaním domu Božieho a tokom rozkoše nebeskej. — Blažená bude tam *pamäť* tvoja. S radosťou si budeš vzpomínať na prehojné udelené ti milosti Božie, na šťastne premožené pokušenia, na muky z lásky k Bohu pretrpené, na všetko, čo si v službe Božej dobrého vykonal a zlého podstúpil; vtedy uvidíš, že všetko toto bolo len prostriedkom k tej blaženosti, v ktorej sa budeš nachádzať. — Blažený bude *duch* tvoj a *rozum* tvoj. Tu poznáš Boha, jako dieťa poznáva otca svojho, ktorého nebudeš vidieť len v obraze, ale v skutočnosti; tu uvidíš Najzázračnejšie, Najvznešenejšie, Najkrajšie, Samého Boha v Jeho múdrosti, sile a dobrote. Tu uzreš zázračné riadenie Božie v dejinách svetových, a podivné zariadenie budovy celého sveta. Všetko uvidíš tak jasne, že vedomosť i najväčšieho učenca v porovnaní s tým len temnosťou sa môže nazývať. — A najblaženejšie bude ti tam tvoje *srdce*. Kým srdce nie je spokojné a šťastné, človek nemôže byť skutočne blaženým! A srdce, — jako sv. Augustín píše, — Boh tak utvoril, že nikdy nemôže byť spokojné, nikdy úplne šťastné, kým láskou v Bohu nespočinie. Jako túži každé srdce, aby bolo milované, a jak dobre mu je v šľachetnej láske! A tam budeš milovaný, sťa dieťa Božie a celé srdce ti bude naplnené láskou k Nemu. Milovaný budeš od všetkých anjelov, od všetkých Svätých Božích, jako tu od nikoho milovaný byť nemôžeš.

A k tomu všetkému táto blaženosť sa nikdy nepremení, nikdy nepominie, — nikdy nebudeš ňou presýtený, vždy ti bude novou, nekonečnou. Predstav si blaženosť, jakú chceš, opravdivú blaženosť nebeskú predstaviť si nemôžeš! „Žiadne oko nevidelo, žiadne ucho neslyšalo, ani do srdca ľudského nevstúpilo, čo Boh pripravil tým, ktorí Ho milujú.“

Cesta k tejto blaženosti je celkom jednoduchá a jasná a Sám Kristus nám ju vyznačil: „Chceš-li vojsť do života, za-

chovaj prikázania". Na svätých Božích máš povzbudzujúce príklady a vzory a mocných prímluvcov u Boha. Čo by si smel úfať, keby si o krátky čas musel umrieť?

Vrúcne vzdychnutie. Jak príjemné sú príbytky Tvoje, o Bože! Duša moja túži za predsieňou Tvojou! Telo a duša moja plesajú v Tebe, živý Bože, Ty koruna a odplata svätých, ktorých časné utrpenie a bolasti večnými radosťami odplácaš a všetkým dobrým ich naplňuješ! Jak šťastní sú všetci, ktorí Ti na tomto svete verne slúžili! lebo teraz vidia Ťa a Baránka Božieho s tvári do tvári, na čele nosia meno Tvoje a panujú s Tebou po všetky veky. — Preto Ťa, o Bože, prosíme, udeľ nám na ich prímluvu milosť Svoju, aby sme Ti dla ich príkladu v svätosti a spravodlivosti slúžili, v pokore, v chudobe, tichosti, kajúcnosti, vrelou túžbou za čnosťami, milosrdenstvom, čistotou srdca, pokojamilovnosťou a trpezlivosťou sme ich nasledovali a jednúc, jako oni, na nebeských radosťach a blaženosti podiel brali. Amen.

Na deň Všetkých verných Dušičiek.

(2. novembra.)

V dnešný deň cirkev svätá činí pamiatku duší všetkých zomrelých, ktoré v priatelstve Božom so sveta sišly, ale sa ešte v očistci zdržujú k úplnému očisteniu.

Kedy a jako bola uvedená táto vzpomienka na zomrelých?

Pravá doba uvedenia tejto slávnosti nedá sa určiť. Už za časov Tertulliania (roku 160. po Kr.) vydržiavala sa výročitá slávnosť pamiatky zomrelých. Ku sklonku desiateho storočia nariadil Odilo, opát benediktínov v Clugny, aby sa pamiatka zomrelých 2. novembra slávila modlitbou, almužnami a obetou omše sv., čo sa potom po jednotlivých biskupstvách rozšírilo a skrze Jána XIX. pápeža pre celú cirkev potvrdené bolo. A že k tej slávnosti práve dnešný deň bol ustanovený, zaiste je to preto, aby — keď sme sa včera osláveniu Svätých v nebi radovali — dnes láskou sme si vzpomenuli a modlili sa za tých, ktorí ešte nekajali dosť za hriechy svoje a v očistci túžia za svojím vyslobodením. Súčasne vyráža sa tu článok viery o obcovaní Svätých, že ku vzpomienke oslávenej a víťazoslávnej cirkvi pojí sa pamiatka trpiacej cirkvi. Má to tedy

hlboký význam, že cirkev svätá už popoludní na sviatok Všetkých Svätých začína konať pamiatku úbohých duší v očistci.

Čo je očistec?

Očistec je to miesto, kde duše zomrelých veriacich, ktorí síce v milosti Božej, ale predsa v malých hriechoch a nie po úplnom zadosťučinení za hriechy so sveta sišli, — časné tresty znášajú a bývajú očistení. Práve preto sa menuje toto miesto očistcom, že duše bývajú tam očistené, jako zlato v ohnivej peci. Sv. Pavel ku Korintským píše (1. list 3. 13.): „*Dielo jedného každého bude zjavené: lebo deň Pána zjaví, lebo v ohni bude zjavené; a jaké je dielo jedného každého, dokáže oheň. Jestli koho dielo zostane, čo vzbudoval, obsiahne odmenu. Jestli koho dielo zhorí, utrpí škodu; on sám ale bude spasený, ale tak, jako skrze oheň.*“ Na čo poznamenáva sv. Ambroz: „Jestli ale Pavel hovorí, *‚jako skrze oheň‘*, dokazuje, že taký človek bude síce spasený, ale musí najprv podstúpiť trest ohňa, tak že skrze oheň očistený bude spasený, a nie jako bezbožníci vo večnom ohni bez prestania mučený.“ Slová sv. Pavla dajú sa rozumeť tedy len o ohni očisťovania, o očistci, jako ich aj sv. Augustín a iní sv. otcovia o očistci vykladali.

Či bludoverci správne konajú, keď jestvovanie miesta očistenia čiže očistca zapierajú?

Nie, lebo protirečia sv. písmu, ustavičnému podaniu a rozumu. *Sv. písmo* učí, že **je** očistec. Tak v druhej Knihe Machab. sa vypráva, že Judáš Machabäjský nasbieral dvanásťtisíc drachiem a poslal do Jeruzalema, aby sa modlitby konaly v chráme za padlých v boji, lebo veril, že „*dobrá a spasiteľná myšlienka je modliť sa za zomrelých, aby od hriechov oslobedení boli*“. A za ktorých zomrelých sa máme modliť? Tí, čo sú v nebi, nepotrebujú našu modlitbu, a tým, čo sú v pekle, táže nič neosoží. Tedy modliť sa máme za tých, ktorí sú v očistci. — Kristus hovorí o žalári v budúcom živote, z ktorého nikto nevýnde, kým do posledného haliera nezaplatí. (Mat. 5. 25. 26.) Týmto žalárom nemôže byť peklo, lebo to nevydáva mrtvých svojich; týmto žalárom tedy je len očistec. Ďalej hovorí o hriechoch, ktoré sa ani na tomto, ani na druhom svete neodpúšťajú. (Mat. 12. 32.) Tedy je isté odpustenie aj na druhom svete; ale to nemôže byť ani v nebi, ani v pekle, tedy v očistci. *Cirkev sv.*, jako sv. snem tridentský vyznáva, na základe po-

dania sv. otcov a cirkevných snemov vždy učila, že *je očistec*, a máme svedectvá zo všetkých storočí, ktoré svedčia o stálej viere pravých kresťanov v očistec. Konečne aj *rozum ľudský* musí uznať jestvovanie očistca; lebo koľkí umierajú na tomto svete, ktorí ešte nedokonali veľké dielo úplného očistenia? A títo nemôžu ísť do neba, lebo, jako sv. Ján píše (Zjav. 21. 27.) „do neba nič nečistého nepríde“. Samé odlúčenie sa duše od tela ešte nečiní dušu čistou, ešte možná je istá prarýchla premena; a predsa ju nezavrhne Boh medzi zátvrdlivých hriešnikov do pekla. Musí byť tedy isté miesto očisťovania, kde títo menšími hriechami poškvrnení sa očisťujú. Hľa, tu máš učenie cirkvi svätej, písmu svätému i rozumu primerané, nedaj sa tedy mýliť klamným rečiam tých ľudí, ktorí nielen očistec neuznávajú, ale ani v peklo neveria, aby tým pokojnejšie hrešiť mohli.

Kto sa dostáva do očistca?

1. Tie duše, ktoré síce nezomierajú v ťažkých hriechoch ale predsa so všednými hriechami odchádzajú s tohoto sveta. 2. Aj tie duše, ktoré síce nezomierajú v žiadnom hriechu, ale za spáchané a už odpustené hriechy na tomto svete dosť netrpely, a tak na druhom svete musia spravodlivosti Božej úplne zadosťučiniť, to jest — jako Spasiteľ praví — do posledného haliera splatiť, čo sú Bohu podlžné. — Uč sa z toho 1., aby aj všedných hriechov si sa chránil, lebo tie činia ťa dlžníkom očistcového ohňa a preto sú nie takou maličkosťou, jako si niektorí ľudia predstavujú. 2. Usiluj sa dočasné tresty modlitbou, almužnou, získaním odpustkov už v tomto živote zmazať, aby si za ne tým ostrejšie nemusel trpieť v druhom živote.

Jakým spôsobom sa očisťujú duše v očistci?

1. Od škvrny hriechu očisťujú sa cvičením vnútorných skutkov čností, zvlášť láskou, trpezlivosťou, ľútosťou a odovzdaním do vôle Božej. Sv. Katarína z Genuy píše, že toľká je láska, ľútosť a bolasť úbohých duší v očistci, že tieto duše pri jasnom poznaní spravodlivého nariadenia Božieho a ošklivosti hriechu túžia za miestom očistenia a muky tohože považujú za tolikeré dôkazy smilovania Božieho. 2. Od *pozostalých ešte trestov* očisťujú sa rozličnými ťažkými mukami, ktoré tam trpia. Ale ani týmto trpením, ani tými skutkami čností si nič zaslúžiť nemôžu.

Čo, koľko a jak dlho musia duše v očistci trpeť?

Cirkev svätá ohľadom tohoto nič neurčila, ačkoľvek svätí otcovia o tom všeličo popísali. Čo sa veľkosti trestu očistcového týka, sv. Augustín píše: „Tento oheň je bolestnejší, než to, čo človek v tomto živote trpeť môže.“ Toto nás má pohýňať k ustavičnej svätosti a kajúcnosti, aby sme vyhli hroznému trestu Božieho súdu.

Jako môžeme dušiam v očistci pomáhať?

O tomto píše sv. Augustín nasledovne: „Skrze *modlitby* cirkvi svätej a skrze *svätú obetu omše sv.* a skrze *almužny*, ktoré za duše v očistci konáme, bez pochyby týmže pomáhame“. Preto cirkev sv. vždy učila, že modlitba za zomrelých je spasiteľná a užitočná, a preto aj v každom čase obetovala omše sv. za úbohé duše. Aj získaním *odpustkov* môžme dušiam v očistci pomáhať, jako aj inými dobrými skutkami, ktoré tým úmyslom konáme, aby Boh tieže k dobrému duší očistcových prijať ráčil.

Čo nás má pohýňať k tomu, aby sme dušiam v očistci pomáhali?

Sv. Tomáš akvinský píše: „Tri veci nás majú k tomu pohýňať: 1. **Veľkosť trestu,** ktorý trpia; lebo najmenšia pokuta v očištci je väčšia, jako človek v tomto živote znášať môže, jako sv. Augustín hovorí. 2. **Veľkosť úzkosti,** v ktorej sa nachádzajú; poneváč sú v najväčšej biede, kde si viac spomôcť a žiadne zásluhy získať nemôžu. 3. **Náš vlastný prospech.** Lebo, modlíme-li sa za tých, ktorí sú v očistci, aj oni sa budú vďačne modliť za nás, keď sa vyslobodia a vo večnej vlasti budú“.

Prečo sa držia zádušnice mimo dňa pohrabu aj v 3., 7. a 30. deň?

Táto obyčaj pochodí z prvých storočí kresťanstva. Poneváč Kristus na *tretí* deň vstal z mrtvých k nesmrteľnej sláve Svojej, modlili sa kresťani aj na tretí deň po umretí svojich milých, aby ich Boh k večnému spaseniu priviesť ráčil. A jako patriarcha Jozef sedem dní smútil nad smrťou otca svojho, a ľud izraelský 30 dní oplakával smrť Mojžišovu, tak aj cirkev svätá zvláštnym spôsobom činí vzpomienku za zomrelých 7. a 30. deň po ich odumretí. Výročné zádušnice majú svoj

pôvod v tom, že cirkev sv. pôvodne smrť mučeníkov slávnostne oslávila vo výročitý deň ich umučenia; neskoršie takáto vzpomienka sa držala pri všetkých zomrelých, aby sa im modlitbou a obetou omše sv. pomáhalo.

Zvlášť za ktoré duše sa máme modliť?

Máme sa síce, a to menovite v tento deň, za všetkých zomrelých modliť a dobré skutky konať; poneváč ale jedným sme viac zaviazaní, druhí sú zase milší Bohu, a zas iní sú na to utisnutejší, druhí to viac zaslúžia, preto *častejšie a horlivejšie* máme sa modliť zvlášť 1., za svojich rodičov, pokrevných, priateľov, duševných a telesných dobrodincov; 2., za spoluúdov braterství a rádov, ku ktorým prináležíme; 3., za tých, ktorí preto musia trpieť, že nám ublížili alebo svoje povinnosti oproti nám zanedbávali, alebo že sme ich *my* sviedli k hriechu; 4., za tých, ktorí musia dlho a bolestne trpieť za hriechy svoje; 5., za tých, ktorí sú Bohu najmilší a najbližšie stoja k vyslobodeniu.

Odpustkové modlitby. Odpočinutie večné daj im, Pane, a svetlo večné nech im svieti. Nech odpočívajú v pokoji. Amen. (200 dní raz cez deň pre všetkých veriacich. Lev XIII., 19. augusta 1880.)

„O Maria, Matko Božia a Matko milosrdenstva, oroduj za nás a za zomrelých!“ (100 dní raz cez deň. Lev XIII., 5. decembra 1883.)

Obidvoje odpustkov môže sa obrátiť aj dušiam v očistci.

Vchod omše sv. i v dnešnej i v každej sv. omši za zomrelých zneje: „Odpočinutie večné daj im, Pane, a svetlo večné nech im svieti.“ „Tebe sluší chválospev, Bože, na Sione: a Tebe nech sa činí sľub v Jeruzaleme. Vyslyš modlitbu moju: k Tebe má prísť každé telo.“ (64. Žalm, 2. 3.) Odpočinutie atď.

Modlitba cirkevná. Bože, všetkých veriacich Stvoriteľu a Vykupiteľu: udeľ odpustenie všetkých hriechov dušiam sluhov a služobníc Tvojich, aby pominutie, ktoré vždy žiadaly, na pobožné prosby obsiahly. Ktorý žiješ a kraľuješ na všetky veky vekov. Amen.

Čítanie *z prvého listu svätého Pavla ku Korintanom h. 15., v. 51—57.*

Bratia! Hľa, poviem vám tajomstvo. Všetci síce vstaneme z mrtvých, ale nie všetci budeme premenení. Naraz, v okamihu na hlas poslednej trúby; lebo trúba zavznie a mrtví vstanú

neporušení; a my budeme premenení. Lebo toto porušitelné telo musí obliecť neporušiteľnosť a toto smrteľné obliecť nesmrteľnosť. Keď však toto smrteľné oblečie nesmrtelnosť, tenkrát sa stane slovo, ktoré je napísané: Pohltnutá je smrť vo víťazstve! Kde-že je, smrť, tvoje víťazstvo? Kde-že je, smrť, tvoj osten? Ale ostnom smrti je hriech, a mocou hriechu je zákon. Ďakovať však Bohu, ktorý nám dal víťazstvo skrze Pána nášeho, Ježiša Krista.

Evanjelium *sv. Jána h. 5., v. 25—29.*

Za onoho času riekol Ježiš zástupom židovským: Amen, amen, pravím vám, že prichádza hodina, a to včuľ, keď mrtví uslyšia hlas Syna Božieho; a ktorí uslyšia, budú žiť. Lebo jako Otec má život sám v sebe, tak dal i Synovi mať život sám v sebe; a dal mu moc vykonávať súd, preto že je Synom Človeka. Nedivte sa tomu, že prichádza hodina; keď všetci, ktorí sú v hroboch, uslyšia hlas Syna Božieho. I pôjdu tí, ktorí dobré činili, na vzkriesenie k životu a tí, ktorí zle činili, na vzkriesenie k súdu.

Obidva odseky písma sv. (aj sv. čítanie a evanjelium) hovoria o zmrtvýchvstaní ludí na súdny deň; keď každý odplatu svoju vezme, jakú si v živote zaslúžil, dobrú lebo zlú, život na veky blažený, alebo na veky nešťastný. Od nás závisí, ktorý si chceme v tomto živote zaslúžiť.

Po svätom čítaní môže sa odriekať alebo spievať nasledujúci spev:

Dies irae . . .

1. Na deň hnevu v strašnej chvíli,
jak s Sibyllou Dávid kvíli,
pôjme nás všech hrôza, strach.
Prísny Sudca všeho činu,
súdiť bude, trestať vinu,
v popol zmení svet a v prach.

2. Trúba vydá zvuky hlasné,
hrobn' v ktorom svetlo hasne,
všetkých svolá k súdeniu;
príroda, smrť trnúť budú,
keď Pán riekne:
„Poďte k súdu
a ku počtov složeniu!"

3. Kniha tam sa nám ukáže,
ktorá všetko to dokáže,
čo tam bude súdené;
nič tajného nezostane
pred Tebou sa zjaví, Pane,
všetko ľuďmi tajené!

4. Čo si počnem v strachu, v mdlobe,
keď aj čnostný v tejto dobe
trnie, hľadá ochranu?
Králu strašlivej mocnosti,
smiluj sa v Tvej láskavosti,
daj, nech najdem obranu!

5. Pomni, že si stúpil s neba,
pre mňa že si zaprel Seba,
neodsúď ma k mukám zlým.
Niesol s' tarchu preukrutnú,
trpel smrť na kríži smutnú,
neučiň ma nešťastným!

6. Spravedlivý Sudca zlosti,
odpusť všetky mi krehkosti,
než deň súdu nastane.
Pre hriech sa mi trasú údy,
v tvár sa lejú studu prúdy —
nesúď prísne ma, Pane!

7. Tys Magdalene hriechy sňal,
lotra Sebou do raja vzal:
preto nádej v Tebe mám.
Ja som síce tvor nehodný,
Tys' však, Bože, milosrdný,
večným nedaj ma mukám!

8. Ku verným ma ovciam postav,
od ošklivých kozlov odstav,
uveď ma v pravú stranu.
Keď zlých pošleš do večných múk
a oddáš ich diablom do rúk,
otvor mi nebies bránu.

9. Prosím teda ľútostive,
bys' ma hájil milostive
v tú hrôzyplnú dobu,
v ktorej na znamenie dané
k poslednému súdu vstane
každý človek von z hrobu.

Pred obetovaním odrieka kňaz nasledujúcu modlitbu: „Pane Ježiši Kriste, Králu slávy, vysloboď duše všetkých verných zomrelých z pokút pekelných a z hlbokej priepasti: vysloboď ich z tlamy leva, aby ich nepohltlo peklo, a v temnosť neupadly, — ale sv. Michal aby ich preniesol v svätú svetlo, ktoré si niekdy zasľúbil Abrahamovi a semenu jeho. — Obetujeme Ti, Pane, obety a prosby chvály: prijmi ich za tie duše, ktorých pamiatku dnes slávime, — daj im, Pane, preísť zo smrti k životu, ktorý si niekdy Abrahamovi prisľúbil a semenu jeho.

Na deň sv. Imricha.

(5. novembra.)

Sv. Imrich bol synom prvého kráľa uhorského, sv. Štefana a Gizelly, sestry nemeckého cisára, Jindricha. Zdal sa byť radšej pre nebo, jako pre svet narodený. Totižto sv. Gerhardom vo všetkej vedomosti viery a panovania vzdelaný, už za časnej mladosti sa skvel sťa vzor svätého života. Kým iní mladíci sháňali sa za zábavami a radovánkami, svätý Imrich v službe Božej a nábožnom rozjímaní nachádzal najväčší pôžitok. Často v noci vstal s lúžka svojho a na kolenách prosil Boha za šťastie rodičov a celej krajiny. Keď to otec jeho, sv. Štefan, spozoroval, vrúcne vďaky vzdával Bohu za tento kvet nebeský. Sv. Imrich ustavične pamätajúc na evanjelický vzor dokonalosti, a považiac tú slávu, ktorou sa lesknú panny a čistí mládenci s tak vznešeným spevom sprevádzajúci Ba-

ránka: učinil Bohu sľub večnej, nerušenej čistoty. Sľub svoj pred rodičami zatajac, a predsa poslušný súc ich vôli, vstúpil síce do stavu manželského s kňažnou mu obecanou, ale s tým úmyslom, že i nevestu svoju k večnej čistote nahovorí. Keď už prevziať mal hodnosť kráľovskú, povolal ho Boh z tohoto života do vlasti nerušeného pokoja a večnej blaženosti roku 1030-ho.

Vyobrazuje sa s kniežatskou korunou, v ruke s laliou, odznakom pannenstva.

Vchod sv. omše a evanjelium viď v Prídavku IX. 1.

Modlitba cirkevná. Pane Bože, ktorý si blahoslaveného Imricha, skvejúceho sa svetlom mládeneckej nevinnosti, do sboru Svätých Svojich povýšil: udeľ, prosíme Ťa, aby sme toho, ktorého si Sebe posvätil, ustavičnú pomoc u Teba pocítili. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *z knihy Múdrosti h. 4., v. 7—17.*

Spravodlivý, čo by bol i včasnou smrťou zachvátený, bude v lahodnom odpočinku. Lebo ctihodná staroba nie je v dlhom veku, ani sa nečíta početnými rokmi, ale šedinami sú človekovi jeho smysly a vekom starobným je život nepoškvrnený. Ľúbiac sa Bohu, stal sa mu miláčkom, a žijúc medzi hriešnikami, bol prenesený. Uchvátený bol, aby zlosť neprevrátila mu rozum, alebo preludy nepodviedly mu dušu. Lebo pletkárske mámenie zatemňuje dobrotu a vrtkavé žiadostivosti prevracajú smysel úprimný. Dokonaný v krátku vyplnil časy mnohé, lebo jeho duša zaľúbila sa Bohu; a preto pospiechal vyviesť ho z prostred neprávostí. Ale národy, ktoré to videly, a neporozumely, ani si nebraly k srdcu: že Boh je milostivý a milosrdný oproti Svojim Svätým a bere ohľad na Svojich vyvolených. Ale zomrelý spravodlivý odsudzuje živých bezbožníkov a mladosť napochytre dokonaná dlhý život nespravodlivého. Vidia ovšem skonanie múdreho, ale nerozumejú, čo si Boh umienil s ním, a prečo Pán vzal ho pod ochranu.

Vysvetlenie. Múdrosť Božia v tomto svätom čítaní zretelne ukazuje, v čom záleží opravdivá hodnosť a zaslúžilosť života tak pre mladého, jako i pre starého: to jest v čistom, nábožnom živote. Tak mladík za starého sa môže považovať, jestli skorej obsiahol ten cieľ, pre ktorý Boh dáva alebo predlžuje život. Len preto žijeme, aby sme si v tomto krátučkom živote nesmrteľnosť zaslúžili, aby sme si zaslúžili Boha poznať,

milovať, v Ňom úfať, — aby sme sa usilovali dokonalosť kresťanskú obsiahnuť; — a blažený ten, ktorý čím skorej a čím lepšie dosiahne ten cieľ! Takýto už dosť žil! Kdežto mnohým starcom Pán Boh nadarmo predlžuje niť života, darmo čaká na jeho polepšenie; so dňa na deň viac sa vzdiaľuje od príkladu Ježišovho a len si obťažuje účty, ktoré musí pred Bohom skladať. Nechlúb sa tedy, milý kresťane, dlhým radom rokov, ktorých ti Boh poprial, lež radšej vážne mysli na veľkosť darov, ktoré ti Boh sveril a na to, jako si ten dlhý čas použil, kdežto i kratší ti mal postačiť, aby si vrúcne pokánie činil, nábožné city v sebe vzbudzoval, dobré skutky vykonával: jako to u mnohých mladých mučeníkov a vyznavačov, útlych pannien, jako i u sv. Imricha vidíme. Usilujme sa tedy tak žiť, aby — keď nás Boh z toho sveta povolá — nemali sme príčinu ľutovať ten premrhaný alebo na hriešne skutky obrátený čas. Vidíme-li však mladých v kvete mladosti umierať, nehovorme: mohli sa ešte tešiť životu, a teraz sú poľutovania hodní, — lebo snáď práve preto ich Boh vytrhol z nebezpečenství života, aby bezbožné nauky nezatemnily ich myseľ a vôľa pri videní zlých príkladov sa im nepokazila. Dlhý život nie je vždy zálohom večnej blaženosti, ale Pán mnohým len preto dáva dlhšie živobytie, aby mali času povstať zo slabosti a očistiť sa od zlostí.

Na deň sv. Leonarda, pustovníka a opáta.

(6. novembra.)

Sv. Leonard sa narodil zo slovutných rodičov vo Francúzsku. Chlodvig, prvý kresťanský kráľ tejto krajiny, bol mu krstným otcom, a sv. Remig, biskup rheim-ský ho krstil. Keď vyrástol, Chlodvig mu chcel dať vyššie postavenie, ale Leonard, ktorého srdce túžilo za vyššími veciami, dal sa sv. Remigovi za kňaza posvätiť a tiahnuc francúzskymi krajinami, všade kázal ľudu, ktorý vtedy ešte väčšinou bol pohanský. Zázraky, ktoré pritom konal, taký účinok a silu dodávaly slovám jeho, že sa tisíci a tisíci obrátili. — Raz cestoval cez istý les, v ktorom práve poľoval kráľ s kráľovnou. Kráľovna práve bola v požehnanom stave, a zrazu prišly na ňu bolasti, začala pracovať k pôrodu. Veľmi potrebovali pomoc. Vtedy — riadením Božím — došiel na to miesto sv. Leonard, — a keď sa o stave vecí dozvedel, padol na kolená, modlil sa, — a kráľovna porodila čerstvého králeviča. — Uradostený kráľ chcel Leonarda

kniežatsky odmeniť, — ale tento ho prosil, aby tú lásku a štedrosť chudobným preukázal, — a jemu aby dal kus tej hory, aby tam mohol vystaviť kapličku k úcte Panny Marie, — a skromný príbytok sebe a súdruhom svojim. Kráľ prosbu jeho vyslyšal — a Leonard so spoločníkami svojimi zaujal pripravený skromný príbytok, kde prísny, svätý život viedol.

Tak povstal ten chýrny kláštor sv. Leonarda v Noblac-u.

Divotvorná moc, jakou Boh tohoto svätca obdaroval, pritahovala k nemu ľudí s celého okolia, ktorí v potrebách u neho hľadali pomoc a žiadon neodišiel od neho bez pomoci a útechy. Toto je príčinou, že obecný ľud roľnícky už od trinásťsto rokov obracia sa k nemu o pomoc, jeho vzýva o prímluvu v istých chorobách domáceho statku. — Kráľ Theodebert udelil Leonardovi tú milosť, že smel niekedy vyslobodiť väzňov, oproti ktorým vždy hlbokú sústrasť cítil. Tak sa stalo, že mnohí väzni chceli sa pomocou svätého na slobodu dostať. Niektorí v žalári prosili Boha, aby ich pre zásluhy sluhu Svojho Leonarda vyslohodil zo žalára. A hľa, reťaze im s rúk a nôh popadaly, dvere väzenia sa otvorily a oni sa oslobodili! Mnohí, ktorí sa takýmto spôsobom dostali na slobodu, k svätému Leonardovi zaniesli putá a reťaze, s ktorými boli sviazaní, a ďakovali mu za zázračnú pomoc. On sám sa tomu divil, uponížil sa pred Bohom a použil príležitosť, aby ich k pokániu povzbudil, aby sa aj z väzenia hriechu vyslobodili. To isté činil aj v kázňach svojich, ktoré po celom okolí držiaval. Tých, ktorí sa úprimne obrátili a cítili v sebe povolanie k utiahnutému životu, prijal do kláštora, ktorého on bol horlivým opátom. Sv. Leonard medzi ustavičnou prácou za slávu Božiu dosiahol vysoký vek a dožil sa tej radosti, že z dobrého zrna, ktoré sial, videl dozierať dobré ovocie. Kde predtým panoval hriech, nevedomosť a modlárstvo, tam teraz udomácnený bol čistý zákon sv. evanjeliuma! — A teraz už Leonard túžil, aby videl Krista, ktorú milosť mu Boh poprial roku 560., keď ho tichou smrťou k Sebe povolal. Mnohé osady v Nemecku ctia ho jako patróna svojho. Zvlášte ctí sa jako patrón za vyslobodenie väzňov a za šťastný pôrod.

Vchod sv. omše, sv. čítanie a evanjelium jako na deň svätého Vendelína.

Modlitba cirkevná. Prímluvu blahoslaveného opáta, Leonarda, prosíme Pane! nech nás Tebe porúča, aby sme, čo svojimi zásluhami nevládzeme, jeho ochranou dosiahli. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Na deň sv. Martina, biskupa.

(11. novembra.)

„Kto detinskou bázňou miluje Boha, ustavične sa vynasnažuje dobre činiť.“ (Sir. 15. 1.) Toto je obsah života svätého Martina a spolu najhodnejšou chválou jeho. Celý život jeho bol ustavičnou láskou k Bohu a k bližnému, a preto bol plný dobrých skutkov. Narodil sa v Uhorsku roku 316. z pohanských rodičov, ale jakási tajemná moc ho od detinstva ťahala k poznaniu pravého Boha a k prijatiu viery kresťanskej, a preto už v desiatom roku prijatý bol medzi katechumenov, to jest medzi tých, ktorí sa pripravovali k sv. krstu. Pohanský otec usiloval sa ho zdržiavať od toho, ale márne! Dal ho za vojaka, — ale bázeň Božia aj v tomto stave ho zdržala od zvyčajných výstupkov, ba použil príležitosť: svoju mzdu vojanskú delil si s chudobnými a tak sa cvičil v pestovaní lásky k bližnému.

Keď sa raz pri bráne mesta Tours stretnul s nahým žobrákom, odťal mečom polovicu plášťa svojho a zaodel ním ubohého, lebo nemal inšieho, čo by mu bol mohol udeliť. Nasledujúcej noci zjavil sa mu Kristus Pán v ten kus plášťa odený a riekol: „Týmto plášťom odel ma Martin katechumen“. Tou útechyplnou tvárou hlboko dojatý, nedal sa ďalej od prijatia sv. krstu zdržiavať, dal sa pokrstiť, zanechal stav vojenský, išiel k sv. Hilariovi, biskupovi v Poitiers, a pod jeho vedením podivuhodné pokroky robil v čnostiach kresťanských. A jako sa o vlastné spasenie staral, tak pečoval aj o spasenie druhých ľudí, menovite svojich rodičov a príbuzných, k jichž obráteniu podujal dlhú a nebezpečnú cestu do svojej domoviny. Keď sa odtiaľ navrátil, vystavil kláštor, v ktorom spolu s viacerými mníchami veľmi prísny a svätý život viedol. Pevná viera a plamenná láska k Bohu činily ho v zázrakoch podobným apoštolom, — a prvý zázrak jeho bol vzkriesenie istého katechumena, ktorý bez krstu zomrel. Povesť jeho svätosti a zázrakov sa tak široko-ďaleko rozšírila, že — ačkoľvek sa zdráhal — vyvolený bol za biskupa tours-ského. Vysoká táto hodnosť nič nezmenila na dosavádnom jeho žití, — len poníženosť, horlivosť za slávu Božiu a láska k bližnému sa v ňom rozmnožily. Tak spravoval biskupstvo svoje za šesťadvadsať rokov. Vyše osemdesiat rokov starý vybral sa raz do istej veľmi vzdialenej obci svojho biskupstva, aby tam osobne

usporiadal roztržky, ktoré boly vo farnosti povstaly. Keď toto bohumilé dielo vykonal a už sa chcel vydať na zpiatočnú cestu, zrazu ho telesné sily opustily. Kázal tedy zavolať k sebe svojich učeníkov a riekol: „Deti, umieram!“ Na čo tí odpovedali: „Otče! prečo nás opúšťaš? Komu nás ubohé siroty zanecháš?“ To pohlo srdce svätého biskupa a modlil sa: „Pane! ak som ešte potrebný ľudu Tvojmu, nezdráham sa práce; staň sa vôľa Tvoja!“ — Ale už sa dosť napracoval a blížil sa ku koncu. Keď ho okolo stojací kňazi prosili, aby sa inakšie položil a telu svojmu oblahčil, riekol: „Bratia, nechajte ma len radšej do neba hľadeť, než zpiatky na zem, aby duch môj, ktorý už stojí na ceste k Pánovi, nebol viac mýlený v pravom smere k Nemu!“ Teraz zazrel pri sebe diabla a pravil: „Čo stojíš tu, divá bestia? Biedniče! nič nemáš na mne, — lono Abrahamovo ma prijme!“ S týmito slovami vydal ducha svojho, ktorého anjeli medzi ľúbezným spevom niesli k nebesiam. — Kiežby sme sa od tohoto svätého naučili Boha skutočne milovať a nielen o svoje spasenie, ale aj o spasenie iných sa starať; tak sa nebudeme musieť báť pri smrti útokov a napádania diabla. — Sv. Martin sa vyobrazuje jako bojovník na koni, jako práve reže mečom plášť svoj a dáva polovicu chudobnému.

Vchod sv. omše jako na deň sv. Mikuláša. (Str. 709.)

Cirkevná modlitba Bože! ktorý vidíš, že vlastnou mocou neobstojíme, popraj milostive, by sme prímluvou sv. Martina, vyznavača a biskupa Tvojho pred všetkými protivenstvami zachránení boli. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *z knihy Syna Sirachovho h. 44., v. 17., 20., 22., 25—27. a h. 45., v. 3., 8., 19—20.*

Hľa, veliký kňaz, ktorý za dní svojich ľúbil sa Bohu; a najdený bol spravodlivým a v čas hnevu (božieho) stal sa ku smiereniu. Nenašiel sa podobný jemu, ktorý by bol zachovával zákon Najvyššieho. Preto sa mu Pán zaviazal prísahou, že bude zrastať v jeho národ. Dal mu požehnanie všetkých národov a utvrdil smluvu nad jeho hlavou. Spoznal ho po svojom požehnaní: zachoval mu svoje milosrdenstvo; i našiel milosť pred očami Pánovými. Uveličil ho v oči kráľom a dal mu korunu oslavy. Uzavrel s ním smluvu večnú, a udelil mu veliké kňazstvo, a oblahoslavil ho slávou, aby vykonával úrad kňazský a v jeho mene mal chválu, a obetoval mu kadidlo k ľúbeznej vôni.

Vysvetlenie. Toto sv. čítanie pozostáva z úryvkov 44. a 45. hl. Knihy Syna Sirachovho. Je tam reč o významných mužoch starého zákona: Enochovi, Noemovi, Abrahamovi, Izákovi, Jakubovi, Mojžišovi, Áronovi. Týmto nám chce cirkev svätá predstaviť vzor, tak tiež úctu, hodnosť, šťastie veľkňaza alebo biskupa nového zákona. Totižto kňaz alebo biskup všemožne sa musí vynasnažovať, aby aj v smýšľaní a skutkoch napodobňoval tých bohumilých, horlivých, neunavných mužov jako ich nasleduje v sláve a hodnosti. Má tedy podobne tým pracovať v svätosti a spravodlivosti pred Bohom, aby sa Mu vo všetkom ľúbil, aby Ho mohol modlitbou a obetami ukrotiť, smeriť, jestli by sa pre hriechy na ľud nahneval. Lebo nie je dosť, aby kňaz len slovom vyučoval ľud zákonom Božím, musí prv aj on sám konať to, čo druhým káže. Jestli tak činí, môže úfať, že Boh nielen na neho, ale aj na ľud jeho vyleje požehnanie a učiní ho veľkým nielen na zemi, ale aj v nebesiach. Toto pravidlo, jako sme videli, sv. Martin verne zachovával, preto ho Boh všetkými tými milosťami obdaril, ktoré dnešné sv. čítanie hodným biskupom sľubuje. Nielen Bohu bol milým, ktorého hnev chytro vedel ukrotiť, ale aj ľuďom, ktorí ho považovali jakoby za anjela pokoja s neba posla-

ného a nad smrťou jeho nedali sa potešiť. Horlivé kázne a

podivné zázraky jeho nepočetné množstvo ľudu priviedly pod prápor Boží. — Boh nielen jeho osobne požehnával, ale skrze neho požehnal aj iné národy. Láskave ho zachránil medzi mnohými nebezpečenstvami života, ktoré mu stúpenci bludoviery Ariusovej strojili. Veľkým bol pred kráľmi a cisármi, ktorí si za šťastie držali, keď len v prítomnosti jeho mohli byť, keď mu len v niečom poslúžiť mohli, jako svedčí príklad manželky cisára Maxima. Konečne po smrti poprial mu tú najväčšiu česť a slávu. Celé kresťanstvo ho ctí, jako jedného z najväčších Svätých cirkvi. — Takto poctí Boh tých, ktorí ctia Jeho a takto blahoslavený je ten človek, ktorý sa Ho bojí. (111. Žalm.)

Evanjelium *sv. Lukáša h. 11., v. 33—36.*

Za onoho času riekol Ježiš učeníkom svojim: Nikto nezažíha sviecu a postavuje ju v úkryte alebo pod kebelec, lež na svietnik, aby tí, čo vchádzajú, videli svetlo. Svieca tvojeho tela je tvoje oko. Bude-li tvoje oko prostomyseľné, celé tvoje telo bude osvetlené; bude-li však nešľachetné, tmavým bude aj tvoje telo. Pozoruj teda, aby svetlo, ktoré je v tebe, nebolo tmou. Bude-li teda celé tvoje telo osvetlené, nemajúc dajakú čiastku tmy, osvetlené bude všetko a jakoby svieca ožiari ťa bleskom.

Ktoré je to svetlo, ktoré sa nekladie na skryté miesto, ale sa stavia na svietnik?

1. Sám Kristus, ktorý učením a príkladom Svojím, jako svetlo na vyvýšenom mieste svieti všetkým, ktorí blúdia vo tme; a kto za týmto svetlom ide, nepoblúdi. Ono osvecuje každého človeka prichádzajúceho na tento svet; a kto svetlo toto nepozná, musí to vlastnej zaslepenosti a zátvrdlivosti pripísať. — 2. Predstavení, rodičia, hospodári a menovite kňazi, ktorých Boh k dobrému ich podriadených postavil na svietnik. Toto zretelne vyslovil Kristus tými slovami, ktoré apoštolom pravil: „Vy ste svetlo sveta .... Tak nech svieti svetlo vaše pred ľuďmi, aby videli vaše dobré skutky a chválili Otca, ktorý je v nebesiach“. (Mat. 5. 15. 16.) Títo sa musia všemožne vynasnažovať, aby dobrým naučením, a ešte viac dobrým príkladom a životom svietili pred svojimi podriadenými, potážne dietkami, — a nemajú ich zlými a pohoršlivými rečiami

a skutkami sťa bludné svetlonosy do hriechu uvádzať. — 3. Každý krestan, ktorý primerane svojej viere dobrými skutkami má svietiť svojim spolubližným, to jest má ich dobrým príkladom, napomínaním a vystríhaním k dobrému viesť, — a nie nečinným, nekresťanským živobytím na bludné, hriešne cesty svádzať. — 4. Naše svedomie, ktoré je tým svetlom, ktoré Boh naznačil nad nami (4. Žalm, 7.) a zapálil v nás, aby nám pri skutkoch našich svietilo a ukazovalo, čo je dobré a čo je zlé. — Musíme sa usilovať, aby sme ho ustavične na svietniku mali, to jest aby sme sa v každom svojom skutku dľa neho riadili a aby sme ho ľahkomyseľným hrešením nezastierali alebo nevyhášali.

Čo sa má tu rozumeť pod okom a telom?

Pod *telom* rozumie sa celý vňútorný človek, a pod *okom* rozumie sa srdce a vôľa človeka. Aby človek telom svojím mohol pracovať, iste kráčať, od nepriateľa a nebezpečenstva sa chrániť, predovšetkým potrebuje zovňútorné svetlo, ktoré predmety jasnými a viditeľnými činí. Ale aj to svetlo by mu nič neosožilo, keby človek nemal očí, aby osvetlené predmety okolo seba aj skutočne videl. Preto tedy potrebuje aj zdravé oči. Podobne má sa vec s človekom, jako *kresťanom.* Aby sme kresťansky smýšľať a žiť mohli, k tomu nám je predovšetkým potrebné zjavenie Božie, ktoré nám Boh už aj udelil skrze Krista. Toto zjavenie, čiže učenie Kristovo všetko osvetľuje kolo nás a v nás; ono učí, čo je Boh a čo je človek, jaké povinnosti má človek, jaké nešťastie, jakí nepriatelia mu hrozia, čo má činiť, po jakej ceste má kráčať, aby sa k spaseniu dostal. Ale toto zjavenie Božie samo v sebe nič neosoží človekovi, jestli človek zlostným, zátvrdlivým, náruživosťami zaslepeným srdcom tože neprijíma, jako to farizei činili. Ich pýcha, závisť a iné náruživosti boly príčinou, že neverili v Krista a v Jeho Božské učenie; náruživosť ich zaslepila, že svetlo, Ježiša Krista nepoznali. Ale kde je vôľa, kde je srdce človeka aj hotové pravdu Božiu prímať, kadenáhle sa mu udeľuje: človek prichádza k viere, a skrze vieru jasne vidí všetko, čo mu je k spaseniu. Preto tak mnoho závisí od toho, aby si človek nedal zaslepiť srdce žiadnou náruživosťou, — lebo náruživosť činí, že človek neposlúcha slovo Božie, a prv-neskôr stáva sa nevercom. Preto nás Spasiteľ tak vážne napomína: „Hľaď, aby svetlo, ktoré je v tebe, nezostalo tmou," t. j. hľaď, aby ti srdce a vôľa nebola zaslepená, sklamaná.

Vzdychnutie. Večná Ti sláva, česť a vďaka, o Ježiši! že si jako pravé Svetlo prišiel na tento svet osvietiť ludí. Budeme-li Ťa nasledovať, nepoblúdime, ale rovnou cestou sa dostaneme do neba. Popraj nám, Pane! aby sme svetlom svojím aj my svietili ľuďom, aby vidiac naše dobré skutky, zvelebovali Otca, ktorý je v nebesiach; aby sme jednúc všetci vyhli temnosti a Teba, Svetlo sveta, večne videli v nebi. Amen.

Prosba k sv. Martinovi. Drahá perlo kňazstva, láskavý otče chudobných, čisté zrkadlo rehoľníkov, svätý Martine! ktorý si tak horlil za slávu Božiu, že ťa ani práca, ani smrť premôcť nemohla: prosím Ťa, vypros mi svojou mocnou prímluvou ľútostivé srdce oproti núdznym, — duchovným pastierom pravú horlivosť a všetkým ľuďom v hodinu smrti tú milosť, aby z tohoto biedneho života všetci spolu sa dostali do tých radostí Pána, ktoré Ty, dobrý a verný služobník Boží, už skutočne požívaš. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Na deň Obetovania Panny Marie.

(21. novembra.)

Čo slávi dnes cirkev svätá?

Svätí pamiatku toho dňa, keď Preblahoslavená Panna Maria ešte v útlom detinskom veku od svojich rodičov bola v chráme Bohu obetovaná, a aj sama Maria sa na vždy službe Božej venovala.

Jako sa to stalo?

Sv. Alfonz ligourský, učiteľ cirkevný, o tom nasledovne píše: „Maria od prvého okamženia jej bytia mala známosť o Bohu, a už vtedy, keď uzrela svetlo, obetovala sa celkom a úplne svojmu Pánovi, a bezpodmienečne sa venovala, zasvätila Jeho láske a sláve. Osvietené dieťa dobre vedelo, že Boh podelené srdce zavrhuje, a že tože chce mať celkom Svojej láske zasvätené, jako prikázal: ‚Milovať budeš Pána Boha svojho z celého srdca svojho'. Preto Maria od prvého okamženia jej bytia Boha zo všetkých síl svojich milovala a celkom sa Bohu darovala. Ale s veľkou dychtivosťou očakávala ten čas, kde by sa aj **zovňútorne** *a slávnostným spôsobom* Bohu zasvätila."

„Keď tedy sväté dieťa, Maria, bolo asi triročné, prosilo svojich bohabojných rodičov, aby jej dovolili, aby sa utiahla do chrámu, jako to Bohu bola sľúbila. A keď ustanovený na to deň prišiel, nepoškvrnená Panna Maria so sv. Joachimom a sv. Annou odcestovala z Nazarethu. Veľký zástup anjelov sprevádzal sväté dieťa, ktoré vyvolené bolo, aby sa stalo Matkou Svojho Stvoriteľa.“

„Keď títo svätí pocestní prišli do chrámu jeruzalemského, obrátilo sa sväté dieťa, Maria, k svojim rodičom, poklaklo si, pobúbilo im ruky a prosilo ich o požehnanie. Nato, bez toho, že by sa bolo obzrelo, išlo hore schodami do chrámu, zrieklo sa na veky sveta a všetkého, čo svet poskytnúť môže, a prinieslo sa Bohu a celkom sa obetovalo službe Jeho.“

Nauky. I. Joachim a Anna jediné a najmilejšie dieťa svoje obetovali Bohu a celkom ho službe Božej zasvätili. Učinili to z lásky oproti Bohu, aby dieťa ich stalo sa v chráme živým chrámom Božím, čo by sa snáď vo svete medzi toľkými nebezpečenstvami sotva bolo mohlo docieliť. — Rodičia! Boh nežiada od vás, aby ste Mu dietky svoje k službe chrámu obetovali, — ale žiada od vás, aby ste ich považovali za živé chrámy Božie, lebo za také boly pri krste svätom posvätené, — a aby ste ich v svätosti a nevinnosti zachovali. Od mladosti privykajte ich k službe Božej, aby ste niekdy aj vy radosť z ich čnostlivostí okúsili.

II. Maria, kadenáhle bola schopná, hneď — a to bezpodmienečne — oddala, obetovala sa Bohu. Kedy sa už raz aj my uprímnou dušou Bohu obetujeme? Pri krste sme sa Mu síce už obetovali, odriekli sme sa diabla a sveta a zaviazali sme sa, že len Bohu budeme žiť — a tento sľub sme už viackrát obnovili: — a či sme ho zadržali? Či sme hneď nebrali Bohu jednou rukou, čo sme mu druhou dali? Či sme nežili viac sebe, svetu a márnosťam, nežli Bohu? Kedy sa už celkom Bohu venujeme? Na starosť? A či Boh našu obetu vtedy príme? Či sa uspokojí s tým, že Mu len vtedy chceme slúžiť, keď už svetu nemôžeme? Nie! Boh sa neuspokojí so srdcom podeleným! On chce, aby sme Ho milovali z celého srdca svojho, z celej duše svojej! A len takúto lásku odpláca!

Vchod sv. omše jako 2. júla. (Str. 841.)

Modlitba cirkevná. Bože, ktorý si chcel, aby Ti blahoslavená Maria, vždy Panna, príbytok Ducha Svätého, dnešný deň bola v chráme obetovaná: popraj, prosíme Ťa, aby na

jej prímluvu v chráme Slávy Tvojej predstavení sme boli. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Vysvetlenie viď na sviatok Nanebevzatia Panny Marie. (Str. 871.)

Sv. evanjelium jako 16. júla. (Str. 853.)

Poučenie o posvätení mladosti.

„Blahoslavení, ktorí slyšia slovo Božie a zachovávajú ho.“ (Luk. 11. 28.)

Maria v tom najútlejšom veku sa obetovala Bohu a mladosť svoju strávila v chráme jeruzalemskom. Boly tam totiž mnohé pobočné budovy. Dľa udania niektorých bol tam aj ústav učencov a učiteľov zákona, kde sa dievčence k bohabojnému životu a ku prácam chrámovým vzdelávaly, — bola to tedy škola chrámová. Tu sa vychovávala aj Panna Maria vo veciach viery, v bohumilom živote a pracovitosti. Posväcovala mladosť svoju, lebo verne plnila prvý a najväčší príkaz Boží: „*Milovať budeš Pána Boha svojho z celého srdca svojho a zo všetkej sily svojej.*“

Tento príkaz platí pre *všetkých* a pre celý život od toho času, jako je srdce schopné milovať Boha. Dopravdy nikdy nesmie byť v živote tvojom čas alebo deň, kde by si Boha nemiloval, lebo niet času, niet dňa, kde by Boh nebol lásky hoden a kde by si nebol povinný Ho milovať. A keď hovorí: „*zo všetkej sily svojej,*“ to sa nemá rozumeť o sile najlepšieho mužského veku, tým menej o veku bezvládnej staroby, ale o *každej sile*, o každom veku, tedy aj o veku mladosti a detinstva. Je to veľmi bludná mienka, že detinstvo je len vekom hračky a mladosť len vekom zábavy, a že dosť času je neskoršie slúžiť Bohu. Keď dieťa 8—9 ročné zomiera, Boh ho práve tak súdi z lásky k Bohu, jako i z poslušnosti k rodičom. A mladým ľuďom privoláva písmo sv.: „Veseľ sa tedy, mladíku, v mladosti svojej a v dobrom nech je srdce tvoje v dňoch mladosti tvojej, a kráčaj po cestách srdca svojho, a dľa pohľadu očí tvojich — **ale veď, že za všetko toto povedie ťa Boh pred súd!**“ (Eccl. 11. 9.)

Ba áno, uznať musíme: že jestli je vôbec doba, kde je človek viac povinný láske Božej sa obetovať a posvätiť sa

Bohu, tak je to zaiste vek detinstva a mladosti. A vieš, prečo? Hľa! keby si slabé dieťa posadil na nejaký člnok na búrlivom mori, čo by sa s ním stalo? Jak ľahko by zahynulo? Ono je prislabé veslovať a ani sa tomu nerozumie, — snáď je ešte aj hrdé a dá sa unášať podskakujúcim vlnám, — tým rýchlejšie a istejšie ide v ústrety záhube. A také je položenie duše v detinskom tele, sťa v svete plnom zlostí. Je nezkúsené, slabé, nerozmyslené, nemúdre, a vše i pyšné. Jak lahko môže upadnúť do hriechu! A kde dostane sily? Jedine od Boha! Oddáva-li sa mladistvé srdce láske k Bohu, stáva sa mu Boh silnou, mocnou, neporušiteľnou loďou a zachráni ho od záhuby! A čím viac si osvojuje dieťa reč v obcovaní s druhými a tak ľahko ju nezabúdza, tak aj v dobrom sa so dňa na deň posilňuje, vzmáha, jestli je oddané Bohu a neskoršie nedá sa tak ľahko od pravej cesty odvrátiť. Kde ale opak sa stáva, a duša sa už zamladi oddáva hriechu, tým ťažšie je neskoršie polepšenie. Lebo čím dlhšie žije človek v hriechu, tým viac sa duša naň navykne, tým väčšia býva náchylnosť k zlému, tým ťažší boj proti nemu, a tým otupenejšie svedomie.

Mnoho, ba všetko závisí od toho, aby sa už mladá duša Bohu obetovala a zasvätila, nie snáď len odriekaním istých modlitieb, čítaním nábožných kníh, ale práve pravou láskou k Bohu, celým srdcom, všetkými silami svojimi. „*A to je láska k Bohu, aby sme príkazy Jeho zachovávali,*“ praví apoštol. Len vernosť a stálosť, ktorou sa usilujeme vôlu Božiu poznať, konať a znášať, sú spoľahlivými známkami pravej lásky, pravého obetovania srdca Bohu. Tak činila blahoslavená Panna už v najútlejšom veku svojom, preto mohol povedať o nej sv. Tomáš akvinský: „Dievča viac rástlo na duši, jako na tele; kolko okamihov, toľko pribudnutia milosti.“

Modlitba k Panne Márii. O Maria! najľúbeznejšia obeta v očiach Najsv. Trojice, priprav srdce moje, aby bolo bohumilou a hodnou obetou. Učiň, aby napozatým žiadna myšlienka nevyšla zo srdca môjho, žiadne slovo z úst mojich, žiaden skutok z duše mojej, ktorý by neslúžil k sláve Božej a k prospechu bližného môjho. Učiň, aby srdce moje vždy upravené bolo na Boha, aby som nič nekonal nedbanlive, čo sa slávy Božej a spasenia duše mojej týka. Odním mi prevrátenú vôľu a vypros mi vôľu podobnú Tvojej, aby som všetkým povinnostiam svojim zadosťučinil a vo všetkom vôľu Božiu nasledoval. Amen.

Na deň sv. Kataríny, panny a mučenice.

(25. novembra.)

Katarína pochádzala zo vznešenej rodiny alexandrinskej. Už v detinskom veku sa usilovala, aby sa kresťanské pravdy a aj vedomosť svetskú naučila, a robila v tom také pokroky, že už v desiatom roku v stave bola podvrátiť všetky falošné nauky najslovutnejších svetských mudrcov v Alexandrii. Príležitosť k tomu zavdal hrozný prenasledovateľ kresťanov, ukrutný cisár Maxentius. Keď sa tento totižto dozvedel, že mladá a krásna panna Katarína tak udatne bráni Božskosť kresťanského náboženstva, rozkázal, aby sa najučenejší pohanskí mudrci v Alexandrii sišli a veľkú odmenu im sľúbil, jestli v hádke premôžu pannu a ju k prijatiu pohanskej viery nahovoria. Lež práve opak toho sa stal; lebo Katarína tak pevnými dôkazami dokázala, že len kresťanská viera je pravá, k životu večnému potrebná, že mudrci vieru Kristovu bez váhania prijali a neskoršie i krvou svojou zastávali. Týmto neočakávaným výsledkom prekvapený a rozhnevaný cisár znovu naliehal na pannu, lichotil jej, sľuboval, že si ju pojme za manželku a učiní cisárovnou sveta, — a keď sľuby neosožily, použil hrozby a muky. Dal ju za jedenásť dní vo väzení biť, hladom a smädom trápiť, lež tým docielil len to, že i cisárovna, tiež hlavný vodca Porphyrius, ktorí Katarínu v žalári navštívili, boli skrze ňu na kresťanskú vieru obrátení a k mučeníctvu pripravení. Tyran nato do hroznej zlosti prišiel a kázal priviazať Katarínu na koleso, ostrými nožami a železnými hákami opatrené, ktoré malo jej telo rozkúskovať. Ale čo sa nestalo? Katarína prežehnala koleso znakom sv. kríža, a hrozné mučidlo rozpadlo sa na kusy a mnohí diváci následkom tohoto zázraku sa obrátili. Tyran si viac netrúfal Katarínu ďalej mučiť, aby sa ešte viacerí neobrátili, — rozkázal ju tedy sťať. Katarína zmužile a s radosťou prijala smrtelný úder a jej čistá duša letela do neba, aby dvojnásobnú korunu, pannenstva a mučeníctva, obsiahla. Telo bolo skrz anjelov na vrchu Sinai pochované, kde ho kresťani vo 8. století nalezli a od tých čias s najväčšou úctou ctili. — Jaké myšlienky povstanú pri čítaní tohoto životopisu v duši tých mnohých dievčat, ktoré namiesto stydlivosti a pobožnosti, namiesto získania duší pre nebo, — svojím rozpustilým chovaním, nestydatým držaním, neslušným šatením tolké duše od Boha odťahujú a peklu posielajú? . . .

Vchod omše sv., sv. čítanie a evanjelium, jako na deň sv. Barbary. (Str. 705.)

Modlitba cirkevná. Bože! ktorý si na vrchu Sinai Mojžišovi zákon dal, a na to isté miesto telo svätej Kataríny, panny a mučenice Svojej, skrze Svojich anjelov zázračne položiť rozkázal: popraj, prosíme, aby sme sa skrze jej zásluhy a prímluvu na vrch, ktorý je Kristus, dostať mohli, ktorý žije a kraľuje na veky vekov. Amen.

PRÍDAVOK K II. ČIASTKE.

Spoločné omše Svätých, ktorí nemajú osobitnú omšu sv.

Chceš-li konať omšovú pobožnosť a rozjímanie o niektorom Svätom, ktorého sme v II. čiastke osobitne nespomenuli, vyhľadaj si v kalendáre, či bol mučeníkom, vyznavačom atď. a dľa toho čítaj primeranú časť z nasledujúcich odsekov.

I.

Na deň mučeníka, ktorý bol biskupom.

(1.)

Vchod omše sv. „Ustálil mu Pán smluvu pokoja: a kniežaťom ho učinil: aby mal hodnosť kňazskú na veky.“ (Eccl. 45. 36.) „Pamätaj, Pane, na Dávida: a na celú pokoru jeho.“ (131. Žalm 1.) Sláva Otcu, i Synu, i Duchu Svätému, jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Modlitba cirkevná. Všemohúci Bože! vzhliadni na slabosť našu: a poneváč nás ťarcha vlastných skutkov obťažuje; nech nás skvelá prímluva sv. M. mučeníka Tvojho a biskupa ochraňuje. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

I. Čítanie *z listu sv. Jakuba h. 1., v. 12—18.*

Najmilejší! Blahoslavený muž, ktorý znáša pokušenie; lebo keď sa dosvedčí, obdrží korunu života, ktorú Boh zasľúbil tým, čo ho milujú. Nikto, keď je pokúšaný, nech nehovorí, že je pokúšaný od Boha, lebo Boh nie je pokušiteľ ku zlému, a on sám nikoho nepokúša, ale jeden každý je pokúšaný od vlastnej žiadostivosti, ktorá ho uchvacuje a vábi; a žiadostivosť jaknáhle počala, porodí potom hriech; a hriech jaknáhle je splnený, plodí smrť. Nemýľte sa teda, bratia moji najmilejší. Každý dobrý darček, a každý dokonalý dar je shora a sostupuje od Otca svetiel, u ktorého nie je žiadna premena, ani len tieň premenlivosti. Dobrovoľným zaiste

rozhodnutím splodil nás slovom pravdy, aby sme boli jakoby prví pomedzi jeho stvorením.

Vysvetlenie viď na str. 178 a 802.

Evanjelium *sv. Lukáša h. 14., v. 26—33.*

Za onoho času riekol Ježiš zástupom: Prichádza-li kto ku mne a nemá-li v nenávisti svojeho otca i matku i manželku i synov, i bratov a sestry, áno i ešte i vlastnú dušu svoju, nemôže byť mojím učeníkom. A kto nenesie kríž svoj a neide za mnou, nemôže byť mojím učeníkom. Lebo kto-že z vás, kto chce stavať vežu, nesadne si prv a nespočíta potrebné nákladky, či bude mať k dokončeniu, aby snáď, keď položil základ a nemohol by dokončiť, všetci, ktorí to vidia, nezačali sa mu posmievať, rečúc: Tento človek započal stavať a nemohol dokončiť! Alebo ktorý kráľ majúc tiahnuť do boja proti inému kráľovi, nesadne prv a nepremýšľa, či môže s desiatimi tisícami vynsť proti tomu, ktorý s dvadsiatimi tisícami ide naňho? Ostatne keď je on ešte ďaleko, vyšľúc vyslanstvo, bude prosiť o pokoj. Tak teda každý z vás, kto sa neodriekne všetkého, čím vládne, nemôže byť mojím učeníkom.

Vysvetlenie viď str. 700.

(2.)

Vchod sv. omše. „Kňazia Boží, požehnávajte Pána: svätí a ponížení srdcom, chválte Boha.“ (Dan 3. 84. 87.) „Požehnávajte Pána všetky diela Pánove: chváľte a zvelebujte Ho na veky.“ (Dan. 3. 57.) Sláva Otcu, i Synu, i Duchu Svätému, jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Modlitba cirkevná. Bože! ktorý nás výročitou slávnosťou blahoslaveného M., mučeníka Tvojho a biskupa obveseľuješ: popraj milostive, aby, ktorého narodeniny ctíme, aj jeho prímluve sme sa radovali. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

II. Čítanie *z druhého listu sv. Pavla ku Korinťanom h. 1., v. 3—7.*

Bratia! Nech bude zvelebovaný Boh a Otec Pána nášeho, Ježiša Krista, Otec milosrdenstva a Boh všetkého potešenia, ktorý nás potešuje vo všetkom našom súžení, aby sme i sami

mohli potešovať podrobených rozličným útiskom tým napomínaním, ktorým i my bývame napomínaní od Boha. Lebo jako sa rozhojňujú v nás utrpenia pre Krista, tak skrze Krista rozhojňuje sa i naše potešenie. A buďto že bývame súžení (je to) k vašemu napomenutiu a spaseniu, buďto že bývame potešovaní (je to) k vašemu potešeniu, buďto že bývame napomínaní (je to) k vašemu napomenutiu a spaseniu, ktoré pôsobí trpezlivé znášanie tých utrpení, ktoré i my znášame; tak že nádej naša pevná je z ohľadu na vás, lebo vieme, že, jako ste účastníkami našeho utrpenia, tak budete i našeho potešenia v Kristu Ježišovi, Pánu našom.

Evanjelium *sv. Matúša h. 16., v. 24—27.*

Za onoho času riekol Ježiš učeníkom svojim: Chce-li kto príjsť za mnou, nech zapre sám seba a vezme svoj kríž a nasleduje mňa. Lebo kto bude chcieť zachovať dušu svoju, utratí ju; a kto utratí dušu svoju pre mňa, ten ju najde. Lebo čo je platno človekovi, bár by získal celý svet a utrpel škodu na duši svojej? Alebo jakú výmenu dá človek za dušu svoju? Syn Človeka zaiste prijde v sláve Otca Svojeho so svojimi anjelmi a vtedy odplatí jednomu každému podľa jeho skutkov.

II.

Na deň sv. mučeníka, ktorý nebol biskupom.

(1.)

Vchod sv. omše. „V moci Tvojej, Pane, bude sa veseliť spravodlivý: a nad spasením Tvojím bude náramne plesať: udelil si mu túžbu duše jeho.“ (20. Žalm 2. 3.) „Poneváč si ho predišiel v daroch sladkosti: z drahocenného kameňa korunu si položil na hlavu jeho.“ (20. Žalm 4.) Sláva Otcu, i Synu, i Duchu Svätému, jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Modlitba cirkevná. Prosíme Ťa, všemohúci Bože! udeľ nám, aby ktorí narodeniny blahoslaveného M. mučeníka Tvojho ctíme, jeho prímluvou upevnení sme boli v milovaní Mena Tvojho. Skrze Pána našeho, Ježiša Krista. Amen.

I. Čítanie *z knihy Múdrosti h. 10., v. 10—14.*

Pán uviedol spravodlivého pravými cestami a ukázal mu kráľovstvo Božie, a dal mu známosť svätých vecí; priviedol ho prácou k pocte a požehnal jeho námahy. Zastal si pri ňom, keď ho podvodne klamali, a učinil ho počestným. Ostriehal ho pred nepriateľmi a bránil ho pred svodcami, a dal mu krutý zápas, aby zvíťazil a spoznal, že múdrosť (Božia) je silnejšia nado všetko. Ona neopustila spravodlivého, keď bol predaný, ale vyslobodila ho od hriešnikov; ona sostúpila s ním do jamy, a neopustila ho v okovách, pokým mu nepriniesla berlu kráľovskú, a moc proti tým, ktorí ho potlačovali; a predstavila čo lhárov tých, čo ho hyzdili, i dal mu večnú jasnosť Pán Boh náš.

Vysvetlenie. Prítomné sv. čítanie mluví vlastne o patriarchoch Jakubovi a Jozefovi egyptskom, ale cirkev sv. právom potahuje tie slová aj na druhých verných služobníkov Božích. Múdrosť Božia viedla všetkých bohabojných mužov a posilňujúca, osvecujúca milosť Božia ich tiež tak povýšila, jako Jozefa egyptského. — A čo sv. čítanie spomína, že prozreteľnosť Božia ani medzi najväčšími nebezpečenstvami a úzkosťami neopúšťa pravého veriaceho, ale sťa vedúca ruka nesie ho k vytknutému cieľu: — to platí o nás všetkých, jestli pobožne usilujeme si zaslúžiť zaľúbenie Božie. A cieľ, za ktorým sa musíme vynasnažovať, má byť zvelebovanie Mena Božieho a obsiahnutie večného spasenia. A za týmto cieľom môže sa každý vynasnažovať, lebo v tomto ohľade len dľa zovňútorných okolností líšime sa jeden od druhého, lež nie v účinkovaní. Jeden z nás môže účinkovať k sláve Božej v kráľovskej hodnosti, iný v chudobe a pokore, ale zásluhy a odmena pred Bohom môžu byť rovné. — Všetci musíme podstúpiť ťažký boj proti telu a jeho náruživostiam, proti svetu a jeho zlosti, proti diablu a jeho pokušeniu, — lež v tomto zápase dáva Boh každému dostatočnej pomoci, **„aby zvíťazil“**; — a tomu kto s pomocou Božou statne bojuje, a jako víťaz vychádza z boja tohoto života a trápení jeho, dá „Pán Boh náš večnú jasnosť“, korunuje ho korunou slávy večnej.

Evanjelium *sv. Matúša h. 10., v. 34—42.*

Za onoho času riekol Ježiš učeníkom svojim: Nedomnievajte sa, že som prišiel uviesť na zemi pokoj, neprišiel som uviesť pokoj, ale meč. Prišiel som totižto

odlúčiť človeka od jeho otca a dcéru od jej matky a nevestu od jej svokry a budú človekovi nepriatelia jeho vlastní domáci. Kto miluje otca alebo matku viac, nežli mňa, nie je mňa hoden; a kto miluje syna alebo dcéru viac nežli mňa, nie je mňa hoden. A kto nebere kríž svoj, a nenasleduje mňa, nie je mňa hoden. Kto najde dušu svoju, ten ju utratí; a kto utratí dušu svoju pre mňa, ten ju najde. Kto vás prijíma, mňa prijíma a kto mňa prijíma, prijíma toho, kto mňa poslal. Kto prijíma proroka v mene proroka, dostane odplatu proroka; a kto prijíma spravodlivého v mene spravodlivého, dostane odplatu spravodlivého. A ktokoľvek dá nápoja jednomu z týchto maličkých len pohár studenej vody v mene učeníkovom, amen, pravím vám, že neztratí svoju odplatu!

Vysvetlenie viď str. 700.

(2.)

Vchod omše sv. „Veseliť sa bude spravodlivý v Pánovi a dúfať bude v Ňom: a chválení budú všetci praví srdcom.“ (63. Žalm 11.) „Vyslyš, Bože, modlitbu moju, keď prosím: od strachu nepriateľa vytrhni dušu moju.“ (63. Žalm 1.) Sláva Otcu, i Synu, i Duchu Svätému, jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Modlitba cirkevná. Prosíme Ta, všemohúci Bože, udeľ nám, aby na prímluvu blahoslaveného M., mučeníka Tvojho, aj od všetkých protivenství oslobodení sme boli na tele, aj od zlých myšlienok sme očistení boli na duši. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

II. Čítanie *z druhého listu svätého Pavla Timotheovi h. 2., v. 8—10. a h. 3., v. 10—12.*

Najmilejší! Pamätaj, že Pán Ježiš Kristus vstal z mrtvých, (súc) zo semena Dávidovho, podľa mojeho evanjelia, v ktorom pracujem až do väzenia, jako by zločinec; ale slovo Božie nie je uväznené; preto znášam všetko pre vyvolených, aby i oni došli spasenia, ktoré je v Kristu Ježišovi, so slávou nebeskou. Ty však nasledoval si mňa v učení, v obcovaní, v predsavzatí, vo viere, v zhovievavosti, v láske, v trpezlivosti, v prenasledo-

vaniach, v utrpeniach, jaké sa mi prihodily v Antiochii, v Ikoniume a v Listre, kolké prenasledovania som znášal a zo všetkých vytrhol mňa Pán. A všetci, ktorí chcú žiť pobožne v Kristu Ježišovi, prenasledovanie trpeť budú.

Vysvetlenie. Sv. Apoštol, aby Timothea naplnil zmužilosťou, udatnosťou v boji za vieru, odkazuje ho: 1., na zmrtvýchvstanie Pána, čím sa dokázalo Božstvo Krista Pána a tak aj Božský pôvod kresťanstva bol potvrdený a spolu umožnené víťazstvo kresťana nad všetkými nepriateľmi viery jeho; 2., na utrpenie, ktoré aj sám apoštol v úrade svojom podstúpil, a z ktorého utrpenia ho Pán láskave vyslobodil; 3., na pravú vnútornú príčinu prenasledovania kresťanov, totiž na ich nábožný a bohabojný život, čo je vždy odporné a neznesiteľné zlým a bezbožným ľuďom, ale štedre býva odmenené od Boha. — Prenasledovaným byť od zlých ľudí pre kresťanský život, je vec slávna, ponevádž nás činí podobnými Kristovi, apoštolom a mučeníkom, — ale je spolu i záslužná, lebo s tými bude korunovaný, s ktorými aj trpel.

Evanjelium *sv. Matúša h. 10., v. 26—32.*

Za onoho času riekol Ježiš učeníkom svojim: Nič nie je skrytým, čo by sa nevyjavilo a nič tajným, čo by sa nevyzvedelo. Čo vám hovorím vo tmách, hovorte na svetle; a čo slyšíte do ucha, ohlasujte na strechách. A nebojte sa tých, ktorí zabíjajú telo, ale dušu zabiť nemôžu; ale radšej bojte sa toho, ktorý môže zatratiť i dušu i telo do pekelného ohňa. Či sa nepredávajú dva vrabce za babku? A predsa ani jeden z nich nespadne na zem bez Otca vašeho. A vám všetky vlasy na hlave sú spočítané! Preto nebojte sa; nad mnohých vrabcov ste vy lepší. Ktokoľvek mňa teda vyzná pred ľuďmi, vyznám ho i ja pred Otcom Svojím, ktorý je v nebesách.

(3.)

Iné **sv. čítanie** viď na deň sv. Vojtecha, str. 802.

Sv. evanjelium viď na deň sv. Vavrinca, str. 866.

(4.)

Čítanie *z prvého listu sv. Petra h. 4., v. 13—19.*

Najmilejší, keď máte účasť na utrpeniach Kristových, radujte sa, aby ste sa i pri objavení jeho slávy radovať mohli s plesaním. Znášate-li hanu pre meno Kristovo, blahoslavení budete; lebo česť, sláva, a sila Božia i Duch jeho spočíva na vás. Ale nikto z vás nech netrpí, čo vražedlník alebo čo zlodej, alebo čo rúhač, alebo čo žiadostivec cudzích vecí. Jestli-že však trpí čo kresťan, za to nech sa nehanbí, ale nech oslavuje Boha v tomto mene. Lebo je tu čas, aby sa začal súd u domu Božieho, a jestli najprv u nás, jaký-že bude konec tým, ktorí neveria evanjeliu Božiemu. A keď spravodlivý sotvy-že bude spasený, kde sa bude môcť ukázať bezbožník a hriešnik? Preto i tí, ktorí trpia podľa vôle Božej, nech odporúčajú duše svoje vernému Stvoriteľovi dobrými skutkami.

Evanjelium *sv. Jána h. 12., v. 24—26.* (Strana 866.)

III.

Na deň sv. mučeníka v dobe veľkonočnej.

Vchod omše sv. „Chránil si ma, Pane, od shromaždenia hriešnikov, alleluja: od množstva činiacich neprávosť, alleluja, alleluja!“ (63. Žalm 3.) „Vyslyš, Bože, modlitbu moju: od bázni nepriateľa vytrhni dušu moju.“ (63. Žalm 1.) Sláva Otcu, i Synu, i Duchu Svätému, jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Modlitba. Viď modlitby v predošlých sv. omšiach.

Čítanie *z knihy Múdrosti h. 5., v. 1—5.*

Povstanú spravodliví vo veľkej stálosti proti tým, ktorí ich sužovali, a odobrali im odmenu za ich práce. Oni to vidiac a napadnutí velikým strachom, budú sa diviť nad náhlym a nenadalým spasením spravodlivých; a rieknu sami v sebe konajúc pokanie, a s úzkostlivým duchom vzdychajúc: To sú tí, ktorých sme mali kedysi na posmech a k potupnému porekadlu. My pošetilci pokladali sme ich život za bláznivosť a ich konec za potupný. Hľa, jako sú pripočítaní medzi synov Božích, a podiel im je medzi Svätými.

Vysvetlenie viď 1. mája, str. 812.

Alebo:

Čítanie *z druhého listu sv. Pavla k Timotheovi h. 2., v. 8—10. a h. 3., v. 10—12.*

(Viď na deň sv. mučeníka, ktorý nebol biskupom; II. 2.)

Evanjelium *sv. Jána h. 15., v. 1—7.*

Za onoho času riekol Ježiš učeníkom svojim: Ja som opravdivý vínny koreň, a môj Otec je vinár. Každú ratolesť, ktorá nenesie ovocie vo mne, odtrhne; a každú, ktorá nesie ovocie, očistí, aby doniesla viac ovocia. Vy ste už čistí pre reč, ktorú som vám mluvil. Zostaňte vo mne, a ja (zostanem) vo vás. Jako ratolesť nemôže donášať ovocie sama od seba, jak len nezostane na vínnom koreni; tak ani vy, jak len nezostanete vo mne. Jak som vínny koreň, vy ste ratolesti: kto zostáva vo mne a ja v ňom, ten donesie mnoho ovocia; lebo bezo mňa nemôžete konať nič. Jestli kto nezostane vo mne, bude vyhodený von jako ratolesť a uschne; i soberú ho a uvrhnú na oheň a zhorí. Keď zostanete vo mne, a moje slová zostanú vo vás, o čokoľvek budete chcieť prosiť, stane sa vám.

Vysvetlenie. Spasiteľ náš, Ježiš Kristus, veľmi poučným spôsobom sa prirovnáva viničnému koreňu. Otec nebeský sťa vincúr zasadil Ho do zeme, keď Ho na zem soslal a dal sa Mu narodiť z pannenskej Matky Marie. Viničné ratolesti spojené sú s viničným koreňom a týmto spojením dostávajú šťavu, potravu a silu, aby mohly pučiť listie, kvety a rodiť ovocie. Podobne praví kresťania sú vierou a láskou spojení s Kristom, a kým sú s Ním spojení, dostávajú od Neho milosť, aby mohli donášať ovocie dobrých skutkov a svätých čností. A toto, jako sv. otcovia učia, stáva sa zväčša skrze sv. prímanie, kde duša sjednotí sa s Ježišom a obdrží od Neho životnú šťavu, následkom čoho donáša ľúbezné ovocie nábožného, bohumilého žitia. — Keď ale ratolesť nie je spojená s koreňom, pníkom viničovým, vyschne a hodí sa len na oheň. Tak aj duša bez Krista vyschýňa, to jest bez Ježiša tratí duchovný život, milosť, lásku, silu k dobrému a nemôže viac donášať ovocie dobrých skutkov a čností. — Jako vincúr odrezáva suché ratolesti s viničia, tak aj nebeský vincúr oddeluje od Krista tých ve-

riacich, ktorí čnosti nekonajú, dobré skutky nečinia, odníma im ducha a milosť Kristovu, a po smrti zbavuje ich večného spojenia s Ním. — Živé ratolesti očisťuje vincúr od zbytočných výhonkov, od zbytočného listia, od škodlivého hmyzu atď., aby len čím lepšie ovocie rodily. Tak aj Otec nebeský očisťuje veriacich, ktorí sú s Kristom vierou a láskou spojení, rozličnými nehodami, krížami, biedou, prenasledovaním, hryzením svedomia, strachom, bázňou, — ktorými ich naplňuje — zvlášť ale Svojím svätým slovom, „ktoré“ — jako apoštol hovorí — „je živé a účinlivé a ostrejšie, než dvojostrý meč a preráža, kým nerozdvojí dušu a ducha, a modzgy a kosti“. Preto milý kresťane, vždy zostávaj vierou a láskou, účinlivým životom živou ratolesťou na viniči, na Kristovi, do ktorého si bol pri svätom krste zaštepený, ktorého v sv. prímaní často prijímaš. Beda ti, jestli sa netečným alebo hriešnym životom od Neho odtrhneš: vyschneš a uvržený budeš do ohňa večného.

IV.

Na deň viacerých sv. mučeníkov v dobe veľkonočnej.

(1.)

Vchod sv. omše. „Svätí Tvoji, Pane! budú Ťa požehnávať: slávu kráľovstva Tvojho budú hlásať, alleluja! alleluja.“ (144. Žalm 10. 11.) „Budem Ťa zvelebovať, Bože, môj kráľ: a dobrorečiť budem Menu Tvojmu na veky a na veky vekov.“ (144. Žalm 1.) Sláva Otcu, i Synu, i Duchu sv., jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Modlitby cirkevné viď nižšie pri omšiach viacerých mučeníkov.

I. Čítanie *z prvého listu sv. Petra h. 1., v. 3—7.*

Požehnaný Boh a Otec Pána nášeho, Ježiša Krista, ktorý podľa svojeho veľkého milosrdenstva preporodil nás k živej nádeji vzkriesením Ježiša Krista z mrtvých, k dedictvu neporušiteľnému a nepoškvrnenému a neuvädlému, ktoré je zachované v nebesiach pre vás, ktorí mocou Božou zachovaní ste skrze vieru ku spaseniu, prichystanému objaviť sa v posledný čas, v ktorom sa budete radovať, ačkoľvek včuľ na krátko musíte sa rmútiť v rozličných pokušeniach, aby zkúška viery vašej bola najdená o mnoho drahšia nežli zlato (ktoré zkúša

sa v ohni), ku chvále a sláve a ku cti pri zjavení Ježiša Krista, Pána nášeho.

Vysvetlenie viď str. 745.

Evanjelium *sv. Jána h. 15., v. 5—11.*

Za onoho času riekol Ježiš učeníkom svojim: Ja som vínny koreň a vy ste ratolesti; kto zostáva vo mne a ja v ňom, ten donesie mnoho ovocia; lebo bezo mňa nemôžete konať nič. Jestli kto nezostane vo mne, bude vyhodený von jako ratolesť a uschne; i soberú ju a uvrhnú na oheň a zhorí. Keď zostanete vo mne a moje slová zostanú vo vás: o čokoľvek budete chcieť prosiť a stane sa to vám. Tým je oslávený Otec môj, aby ste priniesli prehojný úžitok a stali ste sa mojimi učeníkami. Jako mňa miloval Otec, i ja miloval som vás. Zostaňte v milovaní mojom! Budete-li zachovávať moje prikázania, tenkrát zostanete v milovaní mojom; jako i ja som zachoval prikázanie Otca svojho, a zostávam v jeho milovaní. Toto mluvil som vám, aby radosť moja bola vo vás a radosť vaša bola úplná.

(2.)

Vchod sv. omše a modlitby, jako pod č. 1.

II. Čítanie *zo Zjavenia sv. Jána h. 19., v. 1—9.*

V tie dni, ja Ján očul som potom jakoby hlas veľkých zástupov, v nebi rečúcich: Alleluja! Spása a sláva i sila buď Bohu našemu! Lebo jeho súdy sú pravé a spravodlivé, ktorý odsúdil velikú smilnicu, ktorá nakazila zem svojím smilstvom a vypomstil krv služobníkov svojich z jej rúk. A znovu riekli: Alleluja! A jej dym vystupuje až na veky vekov. I padlo dolu štyriadvadsať starcov a štvoro zvierat, a klaňali sa Bohu sediacemu na tróne a mluvili: Amen, alleluja! A vyšiel s trónu hlas a riekol: Prespevujte chválu Bohu našemu všetci jeho služobníci, a ktorí sa ho bojíte, malí i velikí! A slyšal som jakoby hlas velikého zástupu a jako hučanie mnohých vôd a jako hrmenie silného hromobitia, ktorý riekol: Alleluja! poneváč králuje Pán (Boh) náš všemohúci. Radujme sa a ve-

seľme sa a vzdávajme mu chválu, že prišla svadba Baránkova a jeho nevesta sa pripravila. A bolo jej dané, obliecť sa do tenkého leskle bieleho plátna; lebo leskle biele plátno označuje spravodlivosť Svätých. I riekol mne: Píš: Blahoslavení, ktorí sú povolaní ku svadobným hodom Baránkovým!

Evanjelium *sv. Jána h. 16., v. 20—22.*

Za onoho času riekol Ježiš učeníkom svojim: Amen, amen, pravím vám, že vy budete nariekať a plakať; ale svet bude sa radovať. Vy sa budete rmútiť, ale zármutok váš obráti sa v radosť! Žena, keď rodí, má zármutok, lebo prišla jej hodina; ale keď porodila syna, už nepamätá na boľasti pre radosť, že sa narodil človek na svet. I vy máte síce včuľ zármutok; ale znovu vás uzrem a srdce vaše bude sa radovať; a radosť vašu nikto neodníme od vás.

V.

Na deň viacerých sv. mučeníkov mimo veľkonočnej doby.

(1.)

Vchod omše sv. „Nech príde, Pane, pred obličaj Tvoju stenanie sputnaných: vráť súsedom našim sedemnásobne do lona ich: pomsti krv Svätých Tvojich, ktorá bola vyliata.“ (78. Žalm, 11. 12.) „Bože, pohani prišli do dedictva Tvojho, poškvrnili svätý chrám Tvoj: Jeruzalem položili za stráž ovocníc.“ (78. Žalm 12.) Sláva Otcu, i Synu, i Duchu sv., jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Modlitba cirkevná. (Jestli boli biskupi): Prosíme Ťa, Pane! nech nás zachovávajú slávnosti blahoslavených mučeníkov a tiež i biskupov M. a M.: a nech nás zastáva ich ctihodná prímluva. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

(Jestli neboli biskupi, berie sa modlitba z nasledujúcej omše.)

I. Čítanie *z knihy Múdrosti h. 3., v. 1—8.*

Duše spravodlivých sú v ruke Božej, a muka smrteľna nedotkne sa ich. Očiam pošetilým zdali sa umierať a ich sko-

nanie pokladalo sa za trápenie a ich odchod od nás za zahynutie; ale oni sú na pokoji. A keď i pred ľuďmi trpeli muky, ich nádej je plná nesmrtelnosťou. Máličko trápení dosiahnu mnoho dobrého, lebo Boh ich zkúšal, a nachádza ich hodných seba. Jako zlato v peci zkúšal ich a prijal ich čo zápalnú obetu, a časom bude na nich ohlaď. Skvieť sa budú spravodliví, a jako iskierky budú prebiehať medzi trstinou. Súdiť budú národy a panovať nad ľuďmi, a ich Pán bude kraľovať až na veky.

Vysvetlenie viď k sv. čítaniu na deň sv. Imricha, str. 936.

Evanjelium *sv. Lukáša h. 21., v. 9—19.*

Za onoho času riekol Ježiš učeníkom svojim: Keď budete čuť o vojnách a vzbúreniach, neustrašte sa, lebo toto musí sa stať najprv, ale nebude hneď konec. Vtedy im riekol: Povstane ono národ proti národu a kráľovstvo proti kráľovstvu a budú miestami veliké zemetrasenia a morové nákazy, i hlad a postrachy s neba a znamenia veliké. Ale pred tým všetkým vystrú ruky svoje po vás i budú vás prenasledovať, vydajúc vás synagogám a žalárom, a budú vás vodiť pred kráľov a pred vladárov pre meno moje. A toto prihodí sa vám na svedoctvo. Preto uložte to v srdciach svojich, nepremýšľať napred, jako by ste odpovedali. Ja vám totiž dám ústa i múdrosť, ktorej nebudú môcť odolať, ani protirečiť všetci vaši protivníci. A vydávaní budete od rodičov a bratov a príbuzných, i od priateľov; i usmrtia (podajedných) z vás. A budete v nenávisti všetkým pre meno moje; a vlások s hlavy vašej nezhynie. V trpezlivosti svojej budete vládnuť dušami svojimi.

℣(2.)

Vchod omše sv. „Múdrosť Svätých nech vyprávajú národy, a chvály ich nech oznamuje shromaždenie: a ich mená budú žiť na veky vekov.“ (Eccli. 44.) „Plesajte, spravodliví, v Pánovi, — pravým sluší chválenie.“ (32. Žalm 1.) Sláva Otcu, i Synu, i Duchu Svätému, jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Modlitba cirkevná. Bože! ktorý nám dovoľuješ ctiť narodeniny svätých mučeníkov Tvojich M. a M.: daj nám, aby sme sa vo večnej blaženosti ich spoločnosti tešili. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

II. Čítanie *z knihy Múdrosti h. 5., v. 16—20.*

Spravodliví budú žiť večne a u Pána je im odplata a starosť o nich u Najvyššieho. Preto obdržia kráľovstvo slávne a ozdobnú korunu z ruky Pánovej, lebo pravicou svojou zastre ich a bude ich hájiť svätým ramenom svojím. Horlivosť jeho prevezme zbroj, a ozbrojí stvorenie k pomste nad nepriateľmi. Oblečie sa na miesto brone do spravodlivosti a namiesto lebky vezme súd spravodlivý. Čo nepremožiteľný štít pochytí slušnú odplatu.

Sv. evanjelium viď na deň sv. Fabiána a Šebastiana, str. 756.

(3.)

Vchod omše sv. „Spasenie však spravodlivých od Pána: a je ich ochrancom v čas súženia.“ (36. Žalm 39.) „Nezávoď so zlostníkami: ani sa nepretekaj s činiacimi neprávosť.“ (36. Zalm 1.) Sláva Otcu, i Synu, i Duchu sv., jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Modlitba cirkevná. Bože! ktorý nás výročitou slávnosťou svätých mučeníkov Tvojich M. a M. obveseľuješ: popraj milostive, aby, ktorých zásluhám sa tešíme, aj príkladom sme zapálení boli. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

III. Čítanie *z listu sv. Pavla Židom h. 10., v. 32—38.*

Bratia! Rozpomeňte sa na predošlé dni, za ktorých ste osvietení (kresťanstvom) znášali veliký boj utrpenia; a s jednej síce strany stali ste sa divadlom (svetu), potupou a súžením, s druhej však strany stali ste sa účastníkami tých, ktorí i sami mali takýto osud, lebo i k väzňom preukazovali ste sa ľútostivými a rozchvátanie svojich majetkov trpeli ste s radosťou, vediac, že vy lepší a trvanlivý majetok máte. Netraťte teda svoju dôveru, ktorá veliký má odplatu. Lebo trpezlivosť je vám potrebná, aby ste vyplnením vôle Božej dosiahli zaslúbenie. Lebo ešte len máličko a prijde ten, kto má prijsť, a nebude meškať. Spravodlivý môj však žije z viery.

Evanjelium *sv. Matúša h. 24., v. 3—13.*

Za onoho času, keď sa Ježiš usadil na vrchu Olivovom, pristúpili učeníci k nemu potajme a riekli: Povedz nám, kedy sa to stane? A čo bude znamením príchodu tvojeho a konca sveta? A Ježiš odpovedajúc riekol im: Hľaďte, aby vás nikto nezaviedol. Mnohí totiž prijdú v mene mojom a rieknu: Ja som Kristus, a zavedú mnohých. Keď budete slýchať o bojoch a o bojovných povestiach, hľaďte, aby ste sa nezľakli, lebo toto musí sa stať najprv, ale nie je hneď konec. Lebo povstane národ proti národu a kráľovstvo proti kráľovstvu; a budú miestami morové nákazy, i hlad a zemetrasenie. Ale to všetko je len počiatok útrap. Vtedy oddajú vás súženiu a zabíjať vás budú a budete v nenávisti u všetkých národov pre meno moje. A vtedy pohoršia sa mnohí a budú zrádzať jeden druhého a nenávideť jedni druhých. A povstanú mnohí podvodní proroci a zavedú mnohých. A ponevráč neprávosť sa rozmohla, zastydne láska u mnohých. Ale kto zotrvá až do konca, ten bude spasený.

VI.

Na deň svätého vyznavača biskupa.

(1.)

Vchod omše sv. „Ustálil mu Pán smluvu pokoja a kniežatom ho učinil: aby mal hodnosť kňazskú na veky.“ (Eccli. 45. 30.) „Pamätaj, Pane, na Dávida a na celú pokoru jeho.“ (131. Žalm 1.) Sláva Otcu, i Synu, i Duchu Svätému, jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Modlitba cirkevná. Daj, prosíme Ťa všemohúci Bože: aby ctihodná slávnosť blahoslaveného M. vyznavača Tvojho a biskupa tak pobožnosť v nás rozmnožila, ako spasenie. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

I. Čítanie *z knihy Sina Sirachovho h. 44., v. 17., 20., 22., 25—27. a h. 43., v. 3., 8., 19—20.*

Hľa, veliký kňaz, ktorý za dní svojich ľúbil sa Bohu, a najdený bol spravodlivým a v čas hnevu (božieho) stal sa ku smiereniu. Nenašiel sa podobný jemu, ktorý by bol zachovával zákon Najvyššieho. Preto sa mu Pán zaviazal prísahou, že bude zrastať v jeho národ. Dal mu požehnanie všetkých národov a utvrdil smluvu nad jeho hlavou. Spoznal ho po svojom požehnaní; zachoval mu svoje milosrdenstvo a on našiel milosť pred očima Pánovými. Uveličil ho v oči kráľom a dal mu korunu oslavy. Uzavrel s ním smluvu večnú a udelil mu veliké kňazstvo a oblahoslavil ho slávou, aby vykonával úrad kňazský a v jeho mene mal chválu a obetoval mu kadidlo k ľúbeznej vôni.

Vysvetlenie viď na deň sv. Martina, str. 941.

Evanjelium *sv. Matúša h. 25., v. 14—23.*

Za onoho času riekol Ježiš učeníkom svojim toto podobenstvo: Istý človek, idúc na cestu, povolal svojich služobníkov a odovzdal im svoj majetok. I dal jednomu päť hrivien, druhému zase dve a tretiemu však jednu, každému podľa jeho schopnosti a odišiel hned. I vybral sa ten, ktorý prevzal päť hrivien a kupčil s nimi, i získal iných päť. Podobne i ten, ktorý prevzal dve, získal iné dve. Ale ten, ktorý prevzal jednu, odišiel a zakopal ju do zeme a ukryl peniaze pána svojeho. A po dlhom čase prišiel pán tých služobníkov a učinil s nimi počty. I pristúpil ten, čo prevzal päť hrivien, podal mu iných päť hrivien a riekol: Pane, dal si mi päť hrivien: hľa, ja som získal nad ne iných päť. Riekol mu jeho pán: To dobre, služobníku dobrý a verný! Ponevráč si bol verný nad máličkom, ustanovím ťa nad mnohým; vojdi do radosti pána svojeho. Na to pristúpil i ten, ktorý bol prevzal dve hrivny a riekol: Pane, dal si mi dve hrivny, hľa, ja som získal iné dve. Riekol mu jeho pán: To dobre, služobníku dobrý a verný! Ponevráč si bol verný nad málom, ustanovím ťa nad mnohým; vojdi do radosti pána svojeho.

Vysvetlenie viď na deň sv. Mikuláša, str. 711.

(2.)

Vchod omše sv. „Kňazia Tvoji, Pane, nech oblečú spravodlivosť a Svätí Tvoji nech plesajú: pre Dávida, sluhu Svojho, neodvráť obličaj Pomazaného Tvojho.“ (131. Žalm 9. 10.) „Pamätaj, Pane, na Dávida a na všetku pokoru jeho.“ (131. Žalm 1.) Sláva Otcu, i Synu, i Duchu Svätému, jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Modlitba cirkevná. Vyslyš, prosíme Ťa Pane, prosby naše, ktoré v slávnosť blahoslaveného M. vyznavača a biskupa prednášame a na prímluvu zásluh toho, ktorý Ti hodne zaslúžil slúžiť, od všetkých hriechov nás vysloboď. Skrze Pána našeho, Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *z listu sv. Pavla Židom h. 7., v. 23—27.*

Bratia! Mnohí sú učinení kňazmi, preto že smrť bránila im vytrvať; ale Ježiš, preto že zostáva na veky, má večné kňazstvo, a preto i môže spasiť večne tých, ktorí pristupujú k Bohu skrze neho, súc vždycky živý, aby orodoval za nás. A slušná vec, aby sme mali takého najvyššieho kňaza, ktorý je svätý, nevinný, nepoškvrnený, oddialený od hriešnikov, a vyvýšený nad nebesá, ktorý nepotrebuje deň po deň, jako kňazia, najprv za svoje hriechy konať obety, potom za hriechy ľudu; to učinil raz, keď obetoval sám seba, Ježiš Kristus, Pán náš.

Evanjelium *sv. Matúša h. 24., v. 42—47.*

Za onoho času riekol Ježiš učeníkom svojim: Bdite, lebo neviete, v ktorú hodinu Pán váš prijde! To však vedeť máte, že keby hospodár vedel, v ktorú hodinu zlodej prijde, istotne by strážil a nedal by si podkopať dom svoj. Preto i vy budte pripravení; lebo neviete, v ktorú hodinu Syn Človeka prijde. Čo myslíš, kto je verný a múdry služobník, ktorého jeho pán postavil nad svojou čeľaďou, aby jej dával pokrm o svojom čase? Blahoslavený ten služobník, ktorého, keď jeho pán prijde, najde činiť takto. Amen, pravím vám, že ho ustanoví nad všetkými svojimi majetkami!

VII.

Na deň svätého učiteľa cirkevného.

Vchod omše sv. „Uprostred shromaždenia otvoril ústa jeho: a paplnil ho Pán Duchom múdrosti a rozumenia i odev slávy mu obliekol.“ (Eccli. 15. 5.) „Dobre je zvelebovať Pána a prespevovať Menu Tvojmu, o Najvyšší.“ (91. Žalm. 2.) Sláva Otcu, i Synu, i Duchu Svätému, jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky i na veky vekov. Amen.

Modlitba cirkevná. Bože! Ktorý si ľudu Svojmu, blahoslaveného M. dal za vysluhovača večného spasenia: popraj, prosíme, aby, ktorého sme tu na zemi mali za učiteľa života, zaslúžili sme ho mať za prímluvcu v nebesiach. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *z druhého listu sv. Pavla k Timotheovi h. 4., v. 1—8.*

Osvedčujem pred Bohom a Ježišom Kristom, ktorý bude súdiť živých i mrtvých pri svojom príchode a kráľovstve svojom: ohlasuj slovo, naliehaj ním príležite i nepríležite, karhaj, pros, žehri so všetkou trpezlivosťou a s poučením; lebo príde čas, kde (ľudia) neznesú zdravé učenie, lež podľa žiadostí svojich budú si shromažďovať učiteľov, ktorí lahodia ušiam; a odvrátia síce sluch od pravdy, lež obrátia sa k bájkam. Ale ty stráž, pracuj všemožne, konaj prácu evanjelistovu, vyplň svoju službu, buď striedmy! Lebo ja už počínam byť obetovaný, a čas rozpadnutia mojeho nastáva. Bojoval som dobrý boj, dokonal som beh, zachoval som vieru; ostatne uložená mi je koruna spravodlivosti, ktorú mi dá Pán v onen deň, ako spravodlivý Sudca; ale nielen mne, lež i tým, čo milujú jeho príchod.

Alebo:

II. Čítanie *z knihy Syna Sirachovho h. 39., v. 6—14.*

Spravodlivý bdiac už na úsvite, oddá srdce svoje Pánovi, Stvoriteľovi svojemu, a pred tvárou Najvyššieho modliť sa bude. Otvorí ústa svoje k modlitbe a modliť sa bude za hriechy svoje. Bude-li totiž veliký Pán chcieť, naplní ho duchom rozumnosti, a on jako príval vydá reči múdrosti svojej a modlitbou zvelebí Pána: a on sám upravovať bude jeho úmysly a nauku, a v tajnostiach svojich bude sa radiť. On zjavnou

učiní umelosť svojeho naučenia a honosiť sa bude zákonom smluvy Pánovej. Mnohí budú vychvaľovať jeho múdrosť a ona nepominie až na veky. Pamiatka jeho nevyhynie a jeho meno vyhľadávať sa bude s pokolenia na pokolenie. O jeho múdrosti rozprávať budú národy a jeho chválu rozhlasovať bude shromaždenie.

Evanjelium *sv. Matúša h. 5., v 13—19.*

Za onoho času riekol Ježiš učeníkom svojim: Vy ste soľ zeme. Jestli sa soľ zkazí, čím-že bude ona osolená? K ničomu sa viac nehodí, leda aby bola vyhodená von a bola pošliapaná od ľudí. Vy ste svetlo sveta. Mesto, ležiace na vrchu, nemôže sa ukryť. Ani nezažihajú sviecu a kladú ju pod kebelec, lež na svietnik, aby svietila všetkým, ktorí sú v dome. Tak nech svieti svetlo vaše pred ľuďmi, aby videli dobré vaše skutky a zvelebovali vašeho Otca, ktorý je v nebesách. Nedomnievajte sa, že som prišiel narušiť zákon alebo prorokov; neprišiel som narušiť, ale naplniť. Lebo zaiste pravím vám: Pokým nebe i zem nepominú, nepominie ani jediná čiaročka, alebo jediná bodka zo zákona, kým sa nesplní všetko. Kto teda prestúpi jedno z týchto najmenších prikázaní, a tak bude učiť ľudí, ten bude najmenším nazvaný v kraľovstve nebeskom; ale kto bude činiť a učiť, ten bude nazvaný veľkým v kráľovstve nebeskom.

VIII.

Na deň sv. vyznavača-nebiskupa.

(1.)

Vchod omše sv. „Ústa spravodlivého budú rozjímať múdrosť a jazyk jeho bude mluviť súd: zákon Boha jeho v srdci jeho.“ (36. Žalm. 30.) „Nezávoď so zlostníkami, ani sa nepretekaj s činiacimi neprávosť.“ (36. Žalm. 1.) Sláva Otcu, i Synu, i Duchu Svätému, jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Modlitba cirkevná. Bože, ktorý nás výročitou slávnostou blahoslaveného M. vyznavača Tvojho obveseľuješ: popraj milostive, aby ktorého narodeniny slávime, aj skutky jeho sme nasledovali. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Sv. čítanie viď na sviatok sv. Štefana kráľa, str. 876.

Sv. evanjelium na deň sv. Sylvestra, str. 738.

(2.)

Vchod sv. omše. „Spravodlivý bude prekvitať, jako palma: jako ceder na Libane sa rozmnoží: zasadený v dome Pánovom, v predsieňach domu Boha nášho.“ (91. Žalm. 13. 14.) „Dobre je zvelebovať Pána a prespevovať Menu Tvojmu, o Najvyšší.“ (91. Žalm. 1.) Sláva Otcu, i Synu, i Duchu Svätému, jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Modlitba cirkevná. Nakloň sa, Pane! k prosbám našim, ktoré Ti v slávnosť blahoslaveného M. vyznavača Tvojho prednášame: aby sme, ktorí svojej spravodlivosti nedôverujeme, prosbami toho, ktorý sa Ti ľúbil, napomožení boli. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *z prvého listu sv. Pavla ku Korintanom h. 3., v. 9—14.*

Bratia! Učinení sme divadlom svetu, anjelom i ľuďom. My blázni pre Krista, a vy rozumní v Kristu; my slabí, ale vy silní; vy slávni, ale my opovržení. Až po tú hodinu i lačnieme i žížnime, a sme nahí, i pohlavkovaní a nemáme stáleho miesta. Pracujeme, robotujúc vlastnými rukami; zlorečia nám a my požehnávame; prenasledujú nás, a my trpíme; rúhajú sa nám a my sa modlíme; učinení sme čo smeti tohoto sveta, čo povrhel u všetkých až dosaváď. Nie aby som vás zahanbil, píšem toto; ale jako otec synov svojich najmilších napomínam vás v Kristu Ježišovi, Pánu našom.

IX.

Na deň sv. vyznavača-opáta.

Vchod omše sv. „Ústa spravodlivého budú rozjímať múdrosť a jazyk jeho bude mluviť súd: zákon Boha jeho v srdci jeho.“ (36. Žalm. 30. 31.) „Nezávoď so zlostníkami, ani sa nepretekaj

s činiacimi neprávosť.“ (36. Žalm. 1.) Sláva Otcu, i Synu, i Duchu Svätému, jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Modlitba cirkevná. Primlúvanie blahoslaveného M. opáta, prosíme Pane, nech nás odporúča: aby, čo vlastnými zásluhami nemôžeme, jeho prímluvou sme obsiahli. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

Čítanie *z knihy Syna Sirachovho h. 45., v. 1—6.*

„Milý je Bohu a ľuďom ten, ktorého pamiatka je v požehnaní. Učinil ho podobného oslavou Svätým, zveľadil ho ku postrachu nepriateľom a na jeho slová skrotil hrozné tresty. Oslávil ho predo tvárami kráľovskými, vydal mu rozkazy na svoj ľud a ukázal mu svoju slávu. Pre vernosť a tichomyseľnosť posvätil ho, a vyvolil si ho zo všetkého tela. Očul ho totiž i jeho hlas, a uviedol ho do oblaku. I dal mu sám osobne prikázanie, zákon života i kázne.

Vysvetlenie viď na deň sv. Jozefa, str. 779.

Evanjelium *sv. Matúša h. 19., v. 27—29.*

Za onoho času riekol Peter Ježišovi: Hľa my sme opustili všetko a nasledovali sme teba. Čo teda bude nám za to? A riekol im Ježiš: Amen, pravím vám: že vy, ktorí ste mňa nasledovali, budete pri preporodení, keď Syn Človeka bude sedeť na tróne svojej velebnosti, sedet i vy na dvanástoro trónoch a súdiť dvanástoro pokolení izraelských. A každý, kto opustí dom, alebo bratov, alebo sestry, alebo otca, alebo matku, alebo manželku, alebo synov, alebo role pre moje meno, dostane stonásobnú odmenu a bude vládnuť životom večným.

Vysvetlenie viď na deň „Obrátenia sv. Pavla“, str. 758.

X.

Na deň sv. panny a mučenice.

Vchod omše sv. „Mluvila som o svedectvách Tvojich pred tvárou králov a nebola som zahanbená: a rozjímala som o príkazoch Tvojich, ktoré som milovala veľmi.“ (118. Žalm. 46. 47.)

„Blahoslavení nepoškvrnení po ceste, ktorí chodia v zákone Pánovom.“ (118. Žalm. 1.) Sláva Otcu, i Synu, i Duchu Svätému, jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Modlitba cirkevná. Bože! Ktorý si medzi inými zázrakami všemohúcnosti Svojej i z krehkého pohlavia niektoré vencom mučeníctva okrášlil: udeľ milostive, aby, ktorí narodeniny blahoslavenej M. panny a mučenice Tvojej slávime, jej príklad nasledujúc, k Tebe sme sa dostať mohli. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

I. Čítanie *z knihy Syna Sirachovho h. 51., v. 1—8., 12.*

Oslavovať ťa budem Pane Kráľu a chváliť ťa, Boha Spasiteľa svojho! Oslavovať budem tvoje meno, že si mi bol Spomocníkom a Obrancom mojím a vyslobodil si telo moje od záhuby a od osídel zlých jazykov a od úst luhavých a bol si mi Pomocníkom v oči protivníkom mojim. A vyslobodil si ma podľa prehojného milosrdenstva svojeho mena od ručiacich levov, hotových ma pohltiť, z rúk prenasledujúcich dušu moju a z brán súžení, ktoré mňa obstávaly, od úzkosti plameňa, ktorý ma obkľúčil, tak že som nezhorela uprostred ohňa, z pekelnej hlbokej priepasti, od jazyka uprzneného a slova lživého, od nespravodlivého kráľa i nespravodlivého jazyka. Chváliť bude až do smrti duša moja Pána, preto že vychvacuješ tých, čo ťa vyčkávajú a vysloboďuješ ich z rúk národov, Pane, Bože náš!

Vysvetlenie viď na deň sv. Barbory, str. 706.

Evanjelium tamže str. 706.

(2.)

Vchod omše sv. „Očakávali ma hriešnici, aby ma znivočili: svedectvá Tvoje, Pane, som rozumela: všetkého splnenia som videla konec: veľmi priestranný je príkaz Tvoj.“ (118. Žalm 95. 96.) „Blahoslavení nepoškvrnení po ceste, ktorí chodia v zákone Pánovom.“ (118. Žalm 1.) Sláva Otcu, i Synu, i Duchu Svätému, jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Modlitba cirkevná. Prosíme, Pane! nech nám blahoslavená M. panna a mučenica vyprosí odpustenia: ktorá Ti vždy bola milou aj zásluhou čistoty, aj vyznávaním Tvojej moci. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

II. Čítanie *z knihy Syna Sirachovho h. 51., v. 13—17.*

Pane Bože môj! Povýšil si na zemi príbytok môj, keď som sa modlila za odvrátenie smrti. Vzývala som Pána, Otca Pána svojho, aby ma neopúšťal bez pomoci v deň môjho súženia, a za toho času, keď mňa pyšní prenasledujú. Chváliť budem tvoje meno ustavične a zvelebovať s povďakom; lebo moja modlitba bola vyslyšaná. A vyslobodil si ma zo záhuby i vytrhol si ma zo zlých časov. Preto budem ťa velebiť a chváliť, Pane, Bože môj!

Evanjelium *sv. Matúša h. 13., v. 44—52.*

Za onoho času riekol Ježiš učeníkom svojim toto podobenstvo: Kráľovstvo nebeské podobné je pokladu ukrytému na poli, ktorý keď kto najde, ukryje ho a z radosti nad ním ide a spredá všetko, čo má, a kúpi oné pole. A opäť kráľovstvo nebeské podobné je človekovi kupcovi, shľadávajúcemu drahé perly. A jako jednu drahú perlu našiel, odišiel a popredajúc všetko, čo mal, zakúpil ju. A opäť kráľovstvo nebeské podobné je sieti, spustenej do mora a shromažďujúcej ryby všelikého druhu. A keď bola naplnená, vytiahli ju von, a sediac na brehu, vyberajú dobré do nádob, a zlé odhadzujú. Tak to bude i pri skončení sveta! Anjeli vyjdú a odlúčia zlých zprostred spravodlivých a uvrhnú ich do pece ohnivej; tam bude plač a škrípanie zubami. Či ste porozumeli tomu všetkému? Oni mu rečú: Ovšem. Riekol im: Preto každý zákonník, vyučený v kráľovstve nebeskom, podobný je človekovi hospodárovi, ktorý vynáša zo svojho pokladu čo nové i čo staré.

XI.

Na deň sv. panny, ktorá nebola mučenicou.

(1.)

Vchod sv. omše. „Milovala si spravodlivosť a nenávidela si neprávosť: preto ťa pomazal Boh, Boh tvoj, olejom veselosti nad družky tvoje.“ (44. Žalm 8.) „Vydávalo srdce moje slovo dobré: ja poviem diela svoje kráľovi.“ (44. Žalm 1.) Sláva

Otcu, i Synu, i Duchu Svätému, jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Modlitba cirkevná. Vyslyš nás, Bože, Spasiteľu náš: aby, jako sa slávnosti blahoslavenej M., panny Tvojej, tešíme, tak pravej pobožnosti sme sa od nej naučili. Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista. Amen.

I. Čítanie *z druhého listu sv. Pavla ku Korinťanom h. 10., v. 17—18. a h. 11., v. 1—2.*

Bratia! Kto sa chlubí, nech sa chlubí v Pánovi; lebo nie ten, kto sa chváli sám, je dokonalý, lež ten, koho chváli Boh. Ó keby ste zniesli čo len máličko nemúdrosť moju! Ba znesťe i mňa! Lebo ja horlím o vás horlivosťou Božou; poneváč som vás zasnúbil jednomu mužovi, oddať vás jako pannu čistú Kristovi.

Sv. evanjelium viď na deň sv. Barbory, 4. decembra. Str. 706.

(2.)

Vchod sv. omše. „Tvár Tvoju prosiť budú všetci bohatí ludu: privedené budú panny kráľovi za ňou: jej najbližšie budú Ti privedené vo veselosti a plesaní.“ (44. Žalm 13. 15.) „Vydávalo srdce moje slovo dobré: ja poviem diela svoje kráľovi.“ (44. Žalm 1.) Sláva Otcu, i Synu, i Duchu Svätému, jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Čítanie *z prvého listu sv. Pavla Korinťanom h. 7., v. 25—34.*

Bratia! O pannách príkazu Pánovho nemám, ale dávam radu čo taký, ktorý som obsiahol milosrdenstvo od Pána, aby som bol verným. Mám teda za to, že je to dobre pre nastávajúcu potrebu, byť človekovi takto. Si-li priviazaný k žene, nehľadaj rozuzlenia. Si-li bez ženy, nehľadaj ženu. Ale jestli sa oženíš, nezhrešíš a jestli sa panna vydá, nezhreší; ale takovíto budú mať predsa telesné útrapy. Ale ja vás ušetrím. To však pravím, bratia, že čas je krátky, nepozostáva iné, leda aby i tí, ktorí majú ženy, boli jako by ich nemali, a ktorí plačú, jakoby neplakali a ktorí sa radujú, jakoby sa neradovali, a ktorí kupujú, jakoby nevládli ničím a ktorí požívajú tohoto sveta, jakoby ho nepožívali, lebo podoba tohoto sveta pominie. Chcem však, aby ste boli bez starosti. Kto ženy nemá, stará

sa o veci Pánove, jakoby sa zalúbil Bohu; ale kto je so ženou, stará sa o svetské veci, jakoby sa zalúbil manželke a je rozdelený. Aj nevydatá žena i panna premýšľa o veciach Pánových, aby bola svätou na tele i na duchu v Kristu Ježišovi Pánu našom.

Sv. evanjelium viď vyššie X. (2.) Str. 971.

XII.

Na deň sv. mučenice, ktorá nebola pannou.

Vchod omše sv. „Očakávali ma hriešnici, aby ma zhubili: svedectvá Tvoje, Pane, som rozumela: všetkého splnenia som videla konec: veľmi široký je príkaz Tvoj.“ (118. Žalm 95. 96.) „Blahoslavení nepoškvrnení po ceste, ktorí chodia v zákone Pánovom.“ (118. Žalm 1.) Sláva Otcu, i Synu, i Duchu Svätému, jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Modlitba cirkevná, jako vyššie XI. (1.)

Sv. čítanie, tiež tam, str. 972.

Sv. evanjelium XI. (2.) Str. 706.

XIII.

Na deň nepanny-nemučenice.

Vchod omše sv. „Poznala som, Pane, že správne sú súdy Tvoje, a v pravde Svojej si ma pokoril: prenikni strachom telo moje, príkazov Tvojich som sa bála “ (118. Žalm 75.) „Blahoslavení po ceste, ktorí chodia v zákone Pánovom.“ (118. Žalm 1.) Sláva Otca, i Synu, i Duchu Svätému, jako bolo na počiatku, i nyni, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Modlitba cirkevná. Viď vyššie XII. (1.)

III. ČIASTKA.

POUČENIE O ROZLIČNÝCH KRESŤANSKÝCH POBOŽNOSŤACH.

Poznámka.

V prvej a druhej čiastke tohoto diela sme už podali potrebné poučenie o modlitbe vôbec a o rozličných pobožnosťach na jednotlivé doby a sviatky cirkevného roku; podali sme tamže aj viaceré modlitby, menovite odpustkové. V tejto tretej čiastke tedy obmedzíme sa len na to najpotrebnejšie a najvážnejšie a poukážeme na číslo strany, kde sa patričné modlitby a pobožnosti hľadať majú, — a tu uvedieme len také modlitby, ktoré sa v prvších čiastkach nenachádzajú. Len poučenie o omši sv. prednesieme zovrubnejšie.

I. Poučenie o modlitbe vôbec. (Na piatu nedeľu po Veľkej noci, str. 381.)

II. Poučenie o jednotlivých významnejších pobožnosťach.

1. Omša sv. (Viď nižšie.) (Str. 988.)
2. O nábožnom prímaní sviatosti pokánia (str. 53.) a prímania (str. 471.).
3. O poklone Prevelebnej Sviatosti Oltárnej. (Str. 464.)
4. „Otče náš.“ (Str. 385.)
5. „Zdravas.“ (Str. 785.)
6. Krížová cesta. (Str. 899.)
7. O sv. Ruženci. (Str. 910.)
8. Raňajšia a večerná pobožnosť. (Viď nižšie.)

III. Poučenie o zasvätení nedieľ a sviatkov. (Str. 6, 10 a 606.)

IV. „ „ „ všedných dní. (Str. 18.)

V. „ pre nemocných a ošetrovateľov chorých. (Str. 643.)

VI. „ o modlitbe za zomrelých. (Str. 932.)

Pobožnosť ranná.

„Srdce svoje vzbudí k Pánovi pri úsvite
a bude sa modliť pred tvárou Najvyššieho."
(Sirach. 39. 6.)

Pravý kresťan má začínať deň znakom svätého kríža; lebo tým odpudzujeme od seba pekelné mocnosti a vyznávame, že sme krížom svätým vykúpení a že sme služobníci Ježiša ukrižovaného. (Gal. 6. 14.)

Pri všetkom, čo činíš, — či sa obliekaš alebo umývaš, či odchádzaš lebo prichádzaš, či k stolu sadáš a od stola vstávaš, za vidna, za tmy — máš sa znamenať znakom svätého kríža, máš sa prežehnávať.

Kadenáhle sa zobudíš, pomysli si, že ťa anjel strážca zobudil, a že Boh ti zase nový deň poprial, aby si na spasení duše svojej pracoval. Považ, že toto môže byť posledným dňom tvojho života, aby si sa tým viac pričinil k dobrému. Čiň každý deň to, čo by si si v hodinu smrti žiadal, kiežby si bol činil.

Keď zavčas rána slyšíš hlas zvona, pomodli sa nábožne „pozdravenie anjelské". „To by bola haňba" — hovorí svätý Ambroz — „keby ťa vychádzajúce slnko v posteli zastihlo zaháľať".

Pomysli si, jak ochotne slúži Bohu všetko stvorenie, slnko, mesiac, ba i vtáctvo nebeské.

Ján Klimakus povedal: „Jeden diabol je zvlášte k tomu ustanovený, aby prvé myšlienky človeka obrátil na zemské, ba hriešne veci a aby ho celý deň znepokojoval. Preto v prvých okamženiach precítnutia zvláštne si máme na seba pozor dávať a kadenáhle sa prebudíme, máme myseľ a srdce pozdvihnúť k Bohu a modliť sa:

„Bože, Bože môj! Teba hľadám na úsvite; moja duša žížni za Tebou, jak veľmi za Tebou telo moje." (62. Zalm 2.) „Hotové je srdce moje, o Bože, hotové je srdce moje: budem Ti prespevovať a chválu vzdávať." (58. Zalm 8.)

Najprv sa prežehnaj a hovor:

V Mene † Otca, ktorý ma stvoril, v Mene † Syna, ktorý ma vykúpil, v Mene Ducha † Svätého, ktorý ma posvätil, vstávam hore. On nech ma ochraňuje dnes a po všetky dni života môjho od každého nebezpečenstva na tele i na duši.

Riekni so sv. Bernardom:

Odriekam sa zlého nepriateľa a viniem sa k Tebe, o Pane Ježiši Kriste, ktorý si cesta, pravda a život. O Pane! daj mi milosti, aby som sa obliecť mohol do svadobného rúcha — do lásky k Bohu a bližnému.

Kým sa obliekaš, hovor:

Pán môj a Boh môj! udeľ mi, prosím Ťa, tej milosti, aby som sa obliekol do zbroje duchovnej, aby som každému škodlivému napádaniu diablovmu odporovať mohol. Popraj mi rúcha lásky, pancier spravodlivosti, — opáš ľadviny moje spravodlivosťou. Postav mi šišak spasenia, daj mi meč duchovný, Božské slovo Tvoje. (Efez. 6. 13 a nasl.) Pane! ostríhaj ma štítom viery, aby som ňou zahášal ohnivé strely zlého nepriateľa. Kiežby som sa obliekol, jako vyvolení Boží, do rúcha srdečného milosrdenstva, dobroty, pokory, tichosti a trpezlivosti. (Koloss. 3. 12.) O Bože! nedopusť, aby som sa hriechom od Teba dnes odtrhol!

Keď si už oblečený, kľakni si a modli sa:

Pochválená a zvelebená buď až na veky, Najsvätejšia Trojica, nerozdielna Jednota! Lebo dnes si mi učinila podľa nekonečného milosrdenstva Tvojho a zachránila si snáď dušu moju od pekelného ohňa, do ktorého sa dnes toľkí dostali! Dakujem Ti, Nebeský Otče, že si ma stvoril! Dakujem Ti, Pane Ježiši Kriste! že si ma

krvavou smrťou vykúpil! Ďakujem Ti, Duchu Svätý! že si ma v krste svätom do pravej viery povolať a v nej dosavád' láskave zachovať ráčil! „Vychvaľovať Ťa budem, Boh môj a kráľ môj! a dobrorečiť budem menu Tvojmu na veky a na veky vekov!“ Amen. (144. Žalm 1.)

„Požehnanie a sláva, a múdrosť a vďaka, česť a sila a moc Bohu nášmu na veky vekov. Amen.“ (Zjav. 7. 12.) „Pane! smiluj sa nad nami, — lebo sme Teba čakali: buď ramenom naším za rána a spasením naším v čas navštívenia.“ (Iz. 33. 2.)

Vzývanie Ducha Svätého.

Duchu Svätý, pravý Bože a Utešiteľu! osvieť mi rozum, aby som poznal, čo mám veriť, úfať a milovať. Vzbuď vôľu moju, posilni pamäť moju, aby som k sláve Tvojej a k vôli Tebe horlive nasledoval, čo mi viera k čineniu predkladá a aby som obsiahol, čo úfam. Skrze Ježiša Krista, Pána nášeho. Amen.

Porúčanie sa Matke Božej.

O, Preblahoslavená Panno Maria! do Tvojej vernosti a zvláštnej ochrany, do lona Tvojho milosrdenstva porúčam telo svoje a dušu svoju, dnes a po všetky časy a zvlášť v hodinu smrti mojej! Všetku nádej a útechu, úzkosť a biedu skladám v Tebe, aby Tvojou prímluvou a zásluhami spravované boly všetky moje záležitosti a práce dľa najsvätejšej vôle Syna Tvojho, k Sláve Jeho a Tvojej a k večnému spaseniu duše mojej. Amen.

Modlitba k svätému Anjelovi Strážcovi.

O svätý Anjelu Strážca! ktorý si mi od Boha za zvláštneho ochrancu daný: úpenlive Ťa prosím, stoj verne pri mne tento deň a ochraňuj ma od všetkých úkladov viditeľného a neviditeľného nepriateľa. Amen.

Modlitba k svätým Patrónom.

O blažení pratelia Boží, svätý Jozefe, pestúne Ježiša Krista, svätá Anno, svätý Jáne krstiteľu, a vy slávne knieżatá cirkvi, Petre a Pavle, so všetkými Svätými Božími! orodujte za mňa, aby som sa dnes a po všetky dni života svojho bál Boha, Jeho ctil a miloval, abych miloval aj bližného svojho. Skrze Ježiša Krista, Pána nášeho. Amen.

Dobrý úmysel, čiže spôsob všetku dennú prácu obetovať Bohu.

Všemohúci, večný Bože! ktorý si ma skrze apoštola Tvojho Pavla poučil, abych všetko, čo robím, — či slovom, či skutkom, či jem, či pijem, alebo inšie činím, konal v mene milého Pána môjho Ježiša Krista, aby som skrze Neho vďaky vzdával Tebe, Svojmu Otcovi Nebeskému; žiadam si tisíc najdokonalejších srdc, jaké kedy boly alebo budú, a skrze tieže obetujem Ti dnes, Otče nebeský, skrze Ježiša Krista, milého, jednorodeného Syna Tvojho, Pána a Spasiteľa nášho, všetky svoje myšlienky a slová, svoje kroky, každé hnutie tela, každé dýchnutie — za obetu chvály a služby, aby som Ti, Bohu a Pánu môjmu, preukázal tým povinnú detinskú úctu, — za obetu vďaky, za všetky obsiahnuté dobrodenia duševné a telesné, — za obetu smierenia za spáchané hriechy a nedbanlivosť; — za obetu prosby, aby som nové milosti obdržal — a to všetko v spojení so zásluhami a skutkami Ježiša Krista a s tým želaním, aby všetci ľudia podobne činili.

Prv, než prácu svoju započneš, riekni:

Túto prácu započínam v Mene Otca ✝ i Syna ✝ i Ducha Svätého, v spojení s prácou a dielami Pána môjho, Ježiša Krista, aby som skrze to vyplnil vôľu Božiu.

Alebo:

Chcem pracovať, aby som plnil vôľu Božiu, ktorý mi prácu uložil, a poneváč je to vôľa Jeho, aby som prácu svoju konal.

Alebo:

Chcem včul pracovať, poneváč to Boh chce — v mene Boha, k sláve Božej, z lásky k Bohu.

Túto zimu, túto horučosť, tento dážď atď. znášam z lásky k Tebe, Ježiši môj, za hriechy svoje.

Tu môžeš s prospechom čítať poučenie o zasvätení všedných dní. (Str. 18.)

Večerná pobožnosť.

Litánie Loretánske.

Pane, smiluj sa nad nami!
Kriste, smiluj sa nad nami!
Pane, smiluj sa nad nami!
Kriste, uslyš nás!
Kriste, vyslyš nás!
Otče s nebies, Bože,[1])
Synu, Vykupiteľu sveta, Bože,
Duchu Svätý, Bože,
Svätá Trojico, jeden Bože,
Svätá Maria,[2])
Svätá Božia Rodičko,
Svätá Panno pannien,
Matko Kristova,
Matko Božskej milosti,
Matko najčistejšia,
Matko najčistotnejšia,
Matko nepoškvrnená,
Matko neporušená,

[1]) Smiluj sa nad nami!
[2]) Oroduj sa nás!

Matko premilá,[1])
Matko predivná,
Matko Stvoriteľa,
Matko Spasiteľa,
Panno najmúdrejšia,
Panno ctihodná,
Panno slavná,
Panno mocná,
Panno dobrotivá,
Panno verná,
Zrkadlo spravodlivosti,
Stolico múdrosti,
Príčino našej radosti,
Nádobo duchovná,
Nádobo poctivá,
Nádobo výbornej pobožnosti,
Ružo duchovná,
Vežo Dávidova,
Vežo zo slonových kostí,
Dome zlatý,
Archo úmluvy,
Bráno nebeská,
Hviezdo raňajšia,
Uzdravenie nemocných,
Útočište hriešnikov,
Potešenie zarmútených,
Pomocnico kresťanov,
Kráľovno anjelov,
Kráľovno patriarchov,
Kráľovno prorokov,
Kráľovno apoštolov,
Kráľovno mučeníkov,
Kráľovno vyznavačov,
Kráľovno pannien,
Kráľovno všetkých Svätých,

[1]) Oroduj za nás!

Kráľovno bez poškvrny dedičného hriechu počatá,
Kráľovno svätého ruženca,[1])
Baránku Boží, ktorí snímaš hriechy sveta, odpusť nám, Pane!
Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta, uslyš nás, Pane!
Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta, smiluj sa nad nami!
Kriste, uslyš nás!
Kriste, vyslyš nás!
Pane, smiluj sa nad nami!
Kriste, smiluj sa nad nami!
Pane, smiluj sa nad nami!

Otče náš. Zdravas Maria.

Pod ochranu tvoju utiekame sa, svätá Božia Rodičko! Nepohŕdaj prosbami našimi v potrebách našich; ale vyslobď nás vždycky od všetkého nebezpečenstva, o slávna, o požehnaná Panno Maria, Pani naša, Prostrednica naša, Orodovnica naša! So Synom svojím nás smer, Synu svojmu nás porúčaj, Synu svojmu nás obetuj!

K. Oroduj za nás, svätá Božia Rodičko!

L'. Aby sme hodnými učinení boli zasľúbení Kristových.

Modlitba.

Žiadame ta, o Bože, popraj nám, služobníkom svojim, zdravia na tele i na duši, aby sme skrze slávnu prímluvu najsvätejšej Panny Marie od prítomného súženia oslobodení, tam však večným potešením obveselení boli. Amen.

K. Oroduj za nás, svätý Jozefe!

L'. Aby sme hodnými učinení boli zasľúbení Kristových.

[1]) Oroduj za nás!

Modlitba.

Prosíme ťa, Pane, ráč nám pomáhať skrze zásluhy ženícha najsvätejšej Rodičky tvojej, aby nám, čo nedostatočnosť naša dosiahnuť nemôže, jeho prímluvou udelené bolo: ktorý žiješ a kraľuješ s Bohom Otcom, v jednote Ducha Svätého, Boh na veky vekov. Amen.

Zpytovanie svedomia.

Prvý bod.

Kľačiac pred krížom, vzpomeň si, čo Boh pre teba vykonal a pretrpel. — Ucti ranu *pravej ruky* Ježiša Krista a ďakuj:

Bože a Pane môj! z hĺbky srdca Ti ďakujem za nepočetné dobrodenia, ktoré si mi na tele i na duši preukázal a k úplnému poďakovaniu obetujem Ti zásluhy ukrižovaného Spasiteľa môjho, Ježiša Krista a menovite drahú krv Jeho, ktorú na dreve kríža z rany *pravej ruky* vylieval.

Ježiši Kriste, za nás ukrižovaný! pre ranu Tvojej pravej ruky smiluj sa nami.

Druhý bod.

Ucti ranu *ľavej ruky* Ježiša Krista a pros Boha o milosť, aby si hriechy svoje dobre mohol poznať.

Bože a Pane môj! osvieť svedomie moje, aby hriechy, poklesky svoje a nebezpečenstvá duše mojej a menovite zlosť nevďačnosti oproti Tebe, najväčšiemu Dobrodincovi svojmu poznať mohol. O túto milosť Ťa prosím pre zásluhy Spasiteľa môjho, Ježiša Krista a menovite pre tú drahú krv, ktorú na dreve svätého kríža zo svätej rany *ľavej ruky* Svojej vylieval.

Ježiši Kriste, za nás ukrižovaný! pre ranu Tvojej ľavej ruky smiluj sa nad nami!

Tretí bod.

Ucti ranu *pravej nohy* Ježiša Krista a zpytuj svedomie svoje.

Jako som odbavil včera večernú a dnes rannú modlitbu? Či som vzbudil dnes ráno dobrý úmysel v sebe na celý deň? Čo zlého som dnes myslel? Či som zlým myšlienkam a žiadostam povolil? Koľko ráz?

Čo zlého som slyšal, hovoril — snáď aj s pohoršením svojho bližného? Či som povolanie svoje, úrad svoj náležite zastával? Čo som zanedbal, čo by som bol povinný býval činiť alebo mluviť? Jako som užíval smysly svoje, na príklad oči? uši? jazyk? Či nie som účastný cudzích hriechov? Ktorý je najväčší z pomedzi mojich hriechov? Čo je toho príčinou? Jaké prostriedky som použil k polepšeniu života? Jako som dnes slúžil Bohu svojmu? atď.

Pane a Bože môj! Jak veľká je nevďačnosť a neposlušnosť moja! Uznávam pred Tebou svoju vinu, svoju najväčšiu vinu! Ach! nehľaď na hriechy moje, ale na Tvojho nevinného a až k smrti poslušného Syna! Vzhliadni, nebeský Otče! na zásluhy môjho ukrižovaného Spasiteľa, Ježiša Krista, a menovite na drahú krv Jeho, ktorú na dreve sv. kríža z rany *pravej nohy* Svojej vylieval!

Ježiši Kriste, za nás ukrižovaný, pre ranu Tvojej pravej nohy smiluj sa nad nami!

Štvrtý bod.

Ucti ranu *ľavej nohy* Ježiša Krista a vzbuď v sebe žiaľ a ľútosť.

Bože a Pane môj! z hĺbky srdca ľutujem nad všetkými hriechami celého života svojho, že som Teba, najvyššiu Dobrotu, nimi rozhneval a obrazil. Nenávidím a ošklivím si ich viac, než všetko zlé na svete, lebo sa Ti tak veľmi protivia. Kiežby bol radšej umrel, než som mal do hriechu upadnúť! Odpusť mi, nebeský Otče, pre zásluhy môjho ukrižovaného Spasiteľa, Ježiša Krista a

menovite pre tú drahú krv, ktorú na dreve sv. kríža z rany *ľavej nohy* vylieval.

Ježiši Kríste, za nás ukrižovaný, pre svätú ranu Tvojej ľavej nohy smiluj sa nad nami!

Piaty bod.

Ucti ranu v boku Ježiša Krista s tým pevným predsavzatím, že sa polepšíš.

Pane a Bože môj! nechcem viac zhrešiť na veky, chcem sa chrániť všetkých príležitostí a všetkých zlých spoločností, a radšej chcem ztratiť všetky majetky zemské, radšej umrieť, než znovu k hriechu privoliť. Prosím Ťa, láskavý Pane Bože! o milosť stálosti: vyslyš ma biedneho hriešnika pre zásluhy môjho ukrižovaného Spasiteľa, Ježiša Krista a menovite pre tú drahú krv, ktorú na dreve svätého kríža z *rany boku Svojho* vylieval.

Ježiši Kriste, pre nás ukrižovaný, pre svätú ranu Tvojho boku smiluj sa nad nami!

Poučenie o obete omše svätej.

Jako smrť Pána nášho Ježiša Krista na kríži je najznamenitejšou čiastkou veľkolepého diela vykúpenia, tak aj obeta omše sv. je najvýtečnejším strediskom všetkej služby Božej. Lebo táto obeta je nekrvavým obnovením a pokračovaním tej krvavej obety, ktorú Ježiš na kríži za nás obetoval. „Čo je slnko medzi hviezdami, to je obeta omše svätej medzi úkonami služby Božej," hovorí sv. František Sal. — Túto presvätú obetu má si tedy každý katolícky kresťan vysoko vážiť a vrúcnu účasť na nej brať, aby čím väčší úžitok, duševný prospech mal z nej. Tým cieľom má uvážiť:

I. v čom záleží obeta omše svätej;
II. jej úžitky;
III. obrady a okolnosti obetovania;
IV. spôsob, jako má byť pri sv. omši prítomný.

I.

V čom záleží obeta omše svätej.

Obeta vôbec je viditeľný dar, ktorý Bohu dobrovoľne dávame, aby sme Ho, jako najvyššieho Pána ctili a Jemu sa klaňali.

Obetovanie záleží v tom, že ten dar zničíme, z obyčajného úžitku vyzdvihneme, alebo ináč premeníme, aby sme tak označili, že Boha za Pána všetkého uznávame.

Obety ľudia vždy prinášali Bohu, jako to už príklad prvých ľudí svedčí. Už Kain a Abel obetovali. V starom zákone Sám Boh zjavil skrze Mojžiša, jaké obety Mu majú byť prinášané. Ale obety starého zákona boly zrušené, ponevráč boly len predobrazami obety nového zákona. Ale aj jako také boly Bohu milé až po ustanovenie obety nového zákona.

Obetou nového zákona je Sám Syn Boží, Ježiš Kristus, ktorý skrze Svoju smrť na kríži Sám Seba obetoval Svojmu Otcovi nebeskému. Len On Sám je Boha dôstojnou a hodnou obetou.

Ale na kríži sa Syn Boží len *raz* obetoval, a to bolo dostatočné k vykúpeniu celého sveta. Avšak so smrťou Jeho ešte nemaly všetky obety prestať; dľa predpovedania proroka Malachiáša v novej smluve milosti namiesto židovskej obety mala sa na *každom mieste* obetovať obeta *čistá, nepoškvrnená* (Mal. 1. 10. 11.): a táto čistá obeta pokrmná, ktorá sa na každom mieste obetuje Bohu, je *obeta omše svätej.*

Omša svätá je ustavičná obeta nového zákona, v ktorej pod spôsobami chleba a vína Sám Ježiš Kristus sa obetuje skrze ruky kňaza nekrvavým spôsobom Svojmu Otcovi nebeskému, jako sa na kríži krvave obetoval. Preto obeta omše sv. v podstate je tá istá, jako obeta na kríži, lebo pri obidvoch obetách *ten istý obetuje a ten istý obetovaný býva, totižto Ježiš Kristus.*

Len spôsob obetovania je rozdielny. Na kríži sa Kristus Pán krvave obetoval a pri omši sv. sa nekrvave obetuje, lebo pri omši sv. Kristus viac ani netrpí, ani neumiera.

Starovekí židia krvavú a nekrvavú obetu často súčasne obetovali. Toto spoločne predobrazovalo obetu na kríži a omšu sv., ktoré podstatne len jednu obetu tvoria.

Ale prečo je potrebné, aby popri obete Kristovej bola aj ustavičná obeta, totiž omša svätá?

Preto, lebo ľudská príroda požaduje, aby človek mal ustavičnú, zovňútornú obetu, ktorou úctu svoju vzdáva Bohu;

a s druhej strany omša svätá ani nie je druhá obeta, len ustavičné obnovenie krížovej obety. Dávid a Malachiáš prorok aj predpovedali, že popri krvavej obete Spasiteľa bude aj ustavičná nekrvavá obeta. V 109. žalme hovorí Dávid: „Prisahal Boh a neoželie: Ty si kňaz na veky dľa rádu Melchisedechovho.“ Tieto slová sv. Pavel (Žid. 5. 10.) na Ježiša poťahuje, praviac: „. . . nazvaný od Boha veľkňazom dľa rádu Melchisedechovho“. A kňazstvo bez obetovania nedá sa myslieť, preto aj v novom zákone musí byť taká obeta, ktorá sa podobá Melchisedechovej obete, pod spôsobami chleba a vína prinesenej. A hľa! to práve vidíme vo Večere Pána.

Tedy obeta Melchisedechova znamenala to, že bude obetujúci kňaz, ktorý nebude pochádzať z pokolenia Áronovho a ktorý, jediný v druhu svojom, neobyčajnú obetu ustanoví pod spôsobom chleba a vína. A tento kňaz bol Ježiš Kristus, ktorý až do konca sveta zostáva medzi tými, ktorých vykúpil, aby ich prítomnosťou Svojou poctil, ich poklonu prímal, osobne ich chránil a potešoval, konečne, aby bol spojivom medzi Otcom a vykúpenými.

Z predpovedania Malachiáša sa dá dokázať, že obeta omše svätej je opravdivá obeta. Lebo, keď Boh starozákonné obety zavrhol, namiesto týchže nové prisľúbil. O čom takto mluví Pán u proroka Malachiáša (1. 10.): „Nemám zaľúbenie vo vás, praví Pán zástupov: a dar neprímem z ruky vašej. Lebo od východu slnca až k západu veľké je meno moje u pohanov: a na každom mieste sa obetuje a prináša menu môjmu obeta čistá: lebo veľké je meno moje u národov, praví Pán zástupov“. — Pod obetou tu spomínanou nemôže sa rozumieť obeta Kristova na kríži, ponevádž táto obeta nebola obetovaná na každom mieste od východu až k západu, a ani inakšiu obetu v širšom smysle, na príklad modlitbu pôstu, nemôžme pod tými slovami rozumieť, lebo Boh žiada **„novú obetu“**, a modlitba, pôst a týmto podobné skutky nie sú **novými** obetami.

Patrné je tedy, že pod obetou omše sv. má sa skutočne čistá obeta rozumieť, ktorú všetky národy od východu až k západu na každom mieste sveta obetujú Bohu sťa obetu poklony, chvály a vzývania.

Kedy ustanovil Kristus Pán obetu omše svätej?

Pri poslednej večeri, keď dajúc telo a krv Svoju za duchovný pokrm a nápoj Svojim apoštolom, Otcovi nebeskému sa obetoval.

Či to Sám Kristus povedal, že obetuje tu Svoje vlastné telo a krv Svojmu Otcovi nebeskému?

Áno, — a síce tými slovami: „Toto je telo moje, ktoré za vás vydané bude; toto je krv moja, ktorá za vás vyliata bude".

Spasiteľ náš obetu omše svätej pri poslednej večeri pre všetky časy a miesta ustanovil. Vidno to z toho, že apoštolom a ich zákonitým nástupcom dal príkaz a moc, aby na Jeho pamiatku činili všetko to, čo aj On Sám činil pri poslednej večeri, totižto, aby aj oni tak premieňali a obetovali chlieb a víno, jako on činil. (Luk. 22. 19—20. — Mat. 26. 26. — Mar. 14. 22.)

Čo je tedy omša svätá?

Omša svätá je skutočná a ustavičná obeta nového zákona, v ktorej náš Pán a Spasiteľ, Ježiš Kristus, skrze ruky kňaza pod spôsobami chleba a vína nekrvave sa obetuje Svojmu Otcovi nebeskému, jako sa jednúc na kríži krvave obetoval.

Komu obetujeme obetu omše svätej?

Len Samému Bohu, aby sme Mu tým spôsobom svoju poklonu a vďaku preukázali. A obetuje-li ju kňaz aj na pamiatku a k úcte niektorého svätého, predsi vždy len Bohu patrí; lebo aj v tom páde len Jemu vzdávame vďaky za tie milosti, ktorými Svätých naplňoval, a Svätých len prosíme, aby sa s nami a za nás modlili. Preto nehovorí kňaz, že „tebe, Petre, alebo Pavle" obetujem túto obetu, ale ďakuje Bohu za víťazstvo svätých, žiada ich o prímluvu a prosí, aby aj oni tak sa primlúvali za nás, jako my tu na zemi ich pamiatku slávime.

Na čom sa zakladá tá naša viera, že Kristus Pán pod spôsobami chleba a vína je skutočne prítomný a sa opravdive za nás obetuje?

Táto viera sa zakladá na sv. písme, na nepretrženom podaní apoštolskom, a na slávnostnom osvedčení neomylnej cirkvi Kristovej. (Concil. Trid. Sess. XXII. cap. 1.)

II.

O úžitkoch omše svätej.

Najväčší duchovný úžitok omše svätej záleží v tom, že nás účastnými činí v zásluhách obety kríža a mohutne povzbudzuje k láske a nasledovaniu Krista Pána.

Moc a cena omše sv. pochádza od Ježiša Krista, ktorý pri omši sv. nielen obetuje, ale aj obetovaný je, lebo kňaz neobetuje v svojom mene, ale v mene Kristovom. Kňaz stojí pred oltárom nielen jako sluha Kristov, ale aj jako zastupiteľ cirkvi sv., ktorý krem toho, že v osobe Krista Pána prináša obetu — k čomu vlastne je vysvätený — spolu aj jako zástupca celého veriaceho ľudu kresťanského vzdáva Bohu vďaky, chváli Ho, zvelebuje a pod spôsobami chleba a vína Mu obetuje.

Cena omše sv. je nekonečná, poneváč tak obetovateľ, jako aj obeta sú nekoneční.

Jakým úmyslom sa obetuje Ježiš na oltári?

1. Aby sa Bohu, jako Otcovi Svojmu klaňal a Ho vzýval. A skutočne nemôžme Bohu slušnejšiu poklonu a úctu preukázať, jako keď Mu túto obetu prinášame. Každá iná poklona, ktorou sa tvor blíži k Bohu, Stvoriteľovi Svojmu, mizne popri tejto obete, považime-li svätú velebnosť Božiu. Vyššie stojí On, než všetky iné poklony, a čoby sme aj všetko vykonali, Boha nie sme vstave slušnejším a primeranejším spôsobom uctiť. Len obeta nového zákona Mu je najprimeranejšia, najslušnejšia a najdôstojnejšia. Preto obeta omše sv. je najdokonalejšia *obeta poklony;*

2. Ježiš sa obetuje, aby nám od Otca nebeského odpustenie hriechov obsiahol a za hriechy naše zadosťučinil. A táto obeta ukrocuje hnev Boží, Boh nám hriechy odpúšťa a milostí Svojich účastnými činí. Preto pri obete omše sv. musíme kajúcim a lútostivým srdcom brať účasť, lebo toto nám spôsobí udelenie zásluh a zadosťučinenia obety Kristovej na kríži; a týmto úplne uspokojujeme spravodlivosť Božiu, preto je obeta omše sv. aj *obeta smierenia a zadosťučinenia;*

3. Spasiteľ sa obetuje, aby vďaky vzdával Otcovi za všetky dobrodenia Jeho: preto nazýva cirkev sv. obetované najsvätejšie dary — *tajemstvom poďakovania.* Či by sme mohli Bohu hodnejšie vďaky vzdávať, jako keď Mu obetujem Toho, ktorý nedostatky naše vynahradzuje a skrze ktorého nás Boh

milostí Svojich účastnými činí? Preto menujeme obetu omše svätej aj *obetou vďaky.*

Konečne 4, obetuje sa, aby nám od Otca potrebných milostí získal; preto je obeta omše sv. najúčinlivejšou *obetou prosby.*

Cokoľvek dostávame, dostávame to skrze Prostredníka nášho, Ježiša Krista. A keď sa nám Sám Seba dáva pri omši svätej, či by nám mohol odopreť iné milosti? Za naše spasenie sa obetuje, — jako by nám tedy mohol odopreť k tomuto potrebné prostriedky? Obetuje sa za nás; — jako by nevyslyšal Otec prosby Jeho? Omša svätá je tedy skutočným prostriedkom k obsiahnutiu všetkého, čo je k spaseniu potrebné.

Keď Ježiš tak hojne zadosťučinil za hriechy človeka, prečo musí predsi aj hriešnik tak obtížne pokánie činiť?

Lebo by nebolo správne, aby trest za hriechy len hlavu zastihol, ktorá krem toho je svätá a nevinná, a údy, ktoré sú dopravdy hriešne, aby sa sprostily všetkého trestu. Preto údy tela Kristovho majú sa vynasnažovať, aby už tu na zemi staly sa podobnými Kristovi, aby Mu aj v budúcom živote boly podobnými. (Rim. 8. 29.)

Za koho sa obetuje omša svätá?

Za živých a za mrtvých. Pod živými rozumieme v prvom rade kresťanov veriacich; ale ani neverci, bludoverci a rozkolníci nie sú úplne vytvorení z blahonosných účinkov tejto presvätej obety, keď prosíme Boha o posvätenie mena Jeho, o rozšírenie kráľovstva Božieho, pravdy a mravnosti, o splnenie svätej vôle Jeho, — a tak modlíme sa za poučenie, osvietenie a obrátenie poblúdilých, dľa učenia sv. Pavla: „Preto vás prosím, aby najprv dialy sa prosby, modlitby, žiadosti, poďakovanie všetkých za všetkých ľudí .... lebo to je dobré a príjemné pred Spasiteľom naším Bohom.“ (I. Thimoth. 2., 1., 3.)

Potom môže sa obetovať omša sv. aj za zomrelých, ktorí síce v milosti Božej sišli z tohoto sveta, ale ktorí ešte v očistci musia trpieť za isté hriechy, aby sa mohli dostaviť pred tvár Božiu.

To vždy učila a vyznávala cirkev svätá. Tak sv. cirkevný snem tridentský (Sess. XXV. Decr. de purg.) dľa podania svätých otcov a predošlých snemov cirkevných učí: že dušiam v očistci trpiacim zvlášť obeta omše svätej poskytuje poľahčenie. O starobylosti tohoto učenia cirkevného svedčí aj svätý Augustín. (Serm. 172. de Verb. ap.)

III.

O okolnostiach, čiastkach a obradoch omše svätej.

1. O oltáre.

Obeta omše sv. smie sa len na oltáre obetovať, ktorý ďa nariadenia cirkvi sv. musí byť zhotovený z kameňa, lebo oltár je obrazom Krista, pravého uholného kameňa.

Počas prenasledovania v prvých stoletiach cirkvi svätej oltáre síce neboly vždy z kameňa, ale neskoršie cirkev svätá ustanovila, že keď aj nie celý oltár, aspoň to miesto musí byť z kameňa, na ktoré sa kalich a patena kladie; — a tento kameň sa oltárnym kameňom menuje.

Či v jednom kostole môže byť aj viac oltárov?

Áno, — lebo to je prastarou obyčajou, o ktorej už aj sv. Ambroz, sv. Gregor a iní starí spisovatelia spomienku činia. Oltáre bývajú k svätému cieľu skrz biskupa zvláštne posvätené a relikviami opatrené.

2. Rúcho kňaza pri omši svätej.

Pri omši sv. užíva kňaz nasledujúce šaty: humerale (náplecník), albu, cingulum (pás), manipulus (náručník), štólu a kazulu, čiže ornát. Ačkoľvek sv. apoštolovia v tých dňoch starostí, úzkostí, prenasledovania a ustavičného nebezpečenstva smrti tak konali tieto sväté tajemstvá, jako mohli a v súkromných domoch svojich veriacich v obyčajnom odeve slúžili omšu sv., predsi príkaz, ktorý Boh dal Mojžišovi (II. 40. 13.): „Oblečieš Árona a synov jeho do svätých šiat, aby Mi slúžili“ — svedčí o tom, že pri službách Božích už aj v prastarých časoch užívali ľudia drahšie rúcho a od obyčajného rozdielne.

Človek, následkom spoluzrodenej s ním vrtkavosti ustavične premieňa odev, kdežto pri službách Božích zadržala sa starobylá podoba rúcha a užíva sa táže teraz už len výlučne pri úkonoch cirkevných. Krem toho každý kúsok odevu kňazského pri službách Božích má svoj hlbší význam, — ktorý v prvom rade kňazov, ale aj svetských napomína na ich povinnosti.

Kňaz, keď sa predbežne náležite pripravil k omši svätej, ktorá je aj samým anjelom hrozná, najprv si založí *humeral.* Túto šatu prvotne len z potreby a slušnosti užívali. Pri starodávnom spôsobe obliekania zostal krk mužov obnažený, — a utiahnutie sa od sveta požadovalo, aby pri oltáre aj tenže

bol zakrytý. S druhej strany v prvej dobe kresťanstva služby Božie dlhšie trvaly, a žalmy a modlitby sa obyčajne spievaly a preto k vôli hlasu bolo potrebné, aby sa hrdlo chránilo. Tak povstala šata, ktorou si kňaz krk a plecia zakrýva. Ale cirkev sv. touto šatou aj na dve vážne pravdy a povinnosti napomíňa kňaza a síce, aby horlive, nábožne a s radosťou hlásal slávu Božiu, odriekal modlitby a kázal pravdy sväté a aby silnejšie bol ozbrojený proti úkladom diabla, než iní kresťani.

Potom berie na seba *albu*, t. j. odev z bieleho plátna až na päty siahajúci. Užívaním alby napomína cirkev svätá kňaza, aby sa pred trónom Božím čistý, biely, nepoškvrnený objavil, jako anjeli a oslávení v nebesiach. Tento cieľ označuje cirkevná modlitba, ktorú kňaz pri odriekaní alby odrieka, a ktorá aj veriacich upozorňuje, že pred oltár Boží len čistým svedomím a nepoškvrnenou dušou smú prichádzať.

Cingulum (pás) nielen na to slúži, aby si ním kňaz dlhú albu opásal, lež aj istý význam je k nemu pútaný. Totižto pri opasovaní sa pásom hovorí kňaz: „Opáš ma, Pane, pásom čistoty a vyhas vo mne oheň chlipnosti, aby prebývala vo mne všetka čnosť zdržanlivosti a čistoty“. Spolu znamená aj tie povrazy, ktorými bol Spasiteľ náš poviazaný.

Manipulus (náručník), ktorý kňaz na ľavej ruke nosí, je dnes radšej ozdobou, než potrebnou čiastkou rúcha. Ale za starodávných časov manipulus bol potrebnou čiastkou; lebo — jako sme práve spomenuli — služby Božie vtedy dlhšie, často viac hodín, trvaly, pri čom sa obetujúci kňaz obyčajne potil a rozpomienka na smrť Krista Pána ho k slzám dojala. Preto mal na ľavej ruke uviazanú šatku, ktorou si pot a slzy utieral. Táto šatka bývala zhotovená najprv z bieleho plátna, neskoršie štedrosťou veriacich bola skvostnejšia, často zlatom a striebrom pretkávaná. — Znamená ručník, ktorým si Kristus zkrvavenú tvár utieral a upozorňuje kňaza, že len skrz neunavnú prácu, skrz bolesti a slzy sa dostane do neba, — preto sa modlí kňaz, keď si ho na ruku kladie: „Beriem náručník plaču a bolesti, aby som s jasaním obdržal odmenu práce“.

Štóla je znamením kňazskej hodnosti a moci. Jako hlavných úradníkov a miláčkov kráľových zdobia zlaté reťaze a iné zásložné odznaky, tak ozdobuje štóla kňaza, keď úrad svoj vykonáva. Ale štóla u kňaza je spolu aj odznakom milosti, ktorej sa mu od Boha dostáva; lebo ho napomína na rúcho ne-

vinnosti a spravodlivosti, ktoré následkom dedičného hriechu sme síce ztratili, ale smrťou Kristovou zase nadobudli. Preto sa modlí kňaz: „Navrát mi štólu nesmrtelnosti, ktorú som pre hriech Adamov utratil, aby ačkoľvek nehodný pristupujem k službe Tvojej, predsi som niekdy obsiahol slávu večnú“.

Ornát (casula) bol niekdy priestranným plášťom, so všetkých strán zašitým, tak že človeka od hlavy do päty zakrýval. Kňaz v plášť zaodený nemohol rukami hýbať, len keď mu oltárny služobník kraj plášťu podvihol. Časom, aby kňaz voľne mohol rukami pohybovať, plášť s dvoch strán otvorili a tak dostal dnešnú podobu. — Ornát upomína kňaza na svätú lásku, do ktorej všetkých ľudí má zahrňovať, — a na jarmo, t. j. učenie Kristovo, dľa ktorého má ustavične žiť, preto pri obliekaní sa modlí: „Pane, ktorý si pravil: ‚Jarmo Moje je sladké, a bremeno Moje ľahké‘, učiň aby tieže tak niesť mohol, aby som obsiahol milosť Tvoju“ atď.

Hlavu si prikrýva *kvadrátom, birettom*, čo ho upozorňuje na tŕňovú korunu Kristovu a na to, že s pozornou mysľou má obetovať omšu sv.

Barva omšového rúcha je dľa rozdielnosti sviatkov rozdielna. *Biela barva* sa užíva k označeniu radosti a vďaky na sviatky Pána, prebl. Panny Marie, na sviatky vyznavačov atď. a upomína nás na nevinnosť a čistou Pána, Matky Jeho a Svätých atď.; *červená barva* v sviatky Svätého Ducha, apoštolov a sv. mučeníkov upomína nás na ohnivú lásku, ktorú Duch Svätý zažal v srdciach veriacich a na krv, ktorú z tej lásky apoštoli a iní mučeníci za Krista vylievali; — *barva fialková* na dni kajúcnosti v advente a v pôste upozorňuje nás na potrebu pokánia; *zelená barva* na nádej spasenia, ktoré nám Kristus zadovážil; *čierna barva* užíva sa na Veľký piatok a pri sv. omšiach za zomrelých na znak smútku a k pamätaniu na smrť.

Nádoby pri sv. omši sú *kalich* (predstavuje hrob Krista Pána a horkosť umučenia), — *patena*, mištička pre prevelebnú sviatosť pod spôsobom chleba, sv. hostie, — *purifikatorium*, biela plátená šatočka, k utieraniu kalicha a prstov kňaza po prímaní alebo po dotkýňaní sv. hostie, — *palla*, k prikrytiu kalicha, — *korporale*, biela plátená šatočka, na ktorej pri omši sv. telo Pána spočíva, — *velum*, ktorým sa pred obetovaním a po prímaní kalich prikrýva, — *bursa*, do ktorej sa korporale vkladá.

3. Čiastky a obrady omše svätej.

Obeta omše sv. pozostáva z troch hlavných a z dvoch doplňujúcich čiastok. Hlavné čiastky sú: obetovanie, prepodstatnenie čiže premenenie s pozdvihovaním a prímanie. Doplňujúce čiastky sú: prípravná, úvodná čiastka a záverečná čiastka.

Prípravná čiastka omše svätej.

Táto čiastka je prípravou k samej obete, — a tiež z viacerých úkonov pozostáva: *Stupňová* alebo *poschodná modlitba;* kňaz položiac kalich na oltáre a usporiadajúc omšovú knihu, sostúpi k najnižšiemu stupňu, prežehná sa sv. krížom a odrieka 42. žalm striedave s miništrantom, ktorý tu celý veriaci ľud zastupuje, spolu s obecným vyznaním hriechov *(Confiteor).* V tejto modlitbe — dľa príkladu Dávida — uznáva sa kňaz so všetkým ľudom za hriešneho, ktorý sa za nehodného drží k oltáru Pána pristúpiť a preto prosí najprv odpustenie pre seba a ľud svoj. Pri tom sa kňaz častejšie prežehná svätým krížom a pri „*Dominus vobiscum*“, t. j. „Pán s vami“, dvíha ruky k nebesiam na znak, že spasenie len s hora očakáva skrze Ježiša Krista ukrižovaného, ktorý teraz sedí na pravici Otca. Po dokonaní stupňovej modlitby vystupuje schodami hore k oltáru s modlitbou, aby Boh sosňal s neho a s celého ludu hriechy, — úctive bozkáva oltár na tom mieste, kde sa sväté ostatky (relikvie) nachádzajú na znak úcty oproti Kristovi, ktorého oltár vyznamenáva, a oproti Svätému, ktorého kosti tam spočívajú. Bozk, ktorým kňaz častejšie ľúba oltár, vyjadruje tiež aj túžbu kňaza, aby spojený bol s Kristom, jako hlavou, a so svätými, jako údami kresťanskej spoločnosti. — Potom ide kňaz na pravú stranu oltára a modlí sa tam „*Introitus*“ čiže vchod omše sv. Pápež Celestín I. (422—432.) nariadil, aby, kým kňaz ide zo sakristie ku oltáru, dva sbory spievaly istý žalm. Neskoršie len sám kňaz už pri oltáre odriekol 1—2 verše patričného žalmu, na konci s chválospevom „Sláva Otcu atď.“, čo predchádzaly 1 alebo 2 verše z toho istého žalmu, alebo iná výpoveď z písma sv. — a menuje sa „antifonou“ (proti-spevom), a pár slovami označuje význam sviatku alebo obety omše sv.

Potom sa vráti kňaz na prostred oltára, striedave sa modlí s miništranty „*Kyrie eleison*“, t. j. „Pane smiluj sa nad nami“, a síce trikrát volá k Otcovi „Kyrie eleison“, trikrát k Bohu

Synu „Christe eleison“, „Kriste smiluj sa nad nami“, a trikrát k Duchu sv. „Kyrie eleison“!

Nato nasleduje „*Gloria*“, chválospev, ktorý sa započína tým spevom, ktorý anjeli pri narodení Ježiša spievali nad Betlehemom, a ostatok je prídatkom cirkvi sv. — Tento chválospev hneď nasleduje po „Kyrie“, aby veriaci povzbudení boli k dôvere, že ich volanie o smilovanie nebude márne pre zásluhy Ježiša Krista, ktorého príchod povzniesol slávu Božiu a ľuďom priniesol pokoj a spasenie.

Po „glorii“ obráti sa kňaz k ľudu a pozdraví ho slovami „*Dominus vobiscum*“, „Pán s vami“ a hneď pristúpi k omšovej knihe a modlí sa modlitby, čiže „*collecty*“, „sosbierané modlitby“, lebo v týchto zahrnuté sú prosby všetkých veriacich a spolu sa Bohu prednášajú; preto aj vyzýva ich, aby sa spoločne s ním modlili, „*oremus*“, „modlime sa“. — Modlitby sa končia tými slovami „Skrze Pána nášeho, Ježiša Krista,“ na znamenie, že v mene Jeho prosíme a úfame obsiahnuť, čo žiadame, na základe zaslúbenia Krista Pána: „Čokoľvek budete prosiť Otca v mene Mojom, dá vám“. (Ján 16. 23.)

Po modlitbe nasleduje „*Lectio*“, „čítanie“ čiže „*epištola*“ (list), ponevádž býva zväčša vyňatá z listov apoštolských. Na konci sv. čítania odpovedá miništrant „*Deo gratias*“, „Bohu vďaky“, totiž za to, že nám skrze apoštolov a prorokov tak vznešené pravdy zjaviť ráčil.

Za „lectiou“ číta kňaz graduale, alleluju, tractus, sequentiu. Názov „graduale“, schodový spev, pochádza odtiaľ, že za staršej doby jeden „lector“, čitateľ, so *schodov* pultu, kde bola čítaná epištola, spieval jeden žalm. Dnes pozostáva len z niektorých veršov. „*Alleluja*“, t. j. „chváľte Boha“, je radostným spevom, preto pri smútočných sv. omšiach a v pôste sa vynecháva; — a na miesto toho sa spieval predtým „*tractus*“, to jest spev, ktorý sa smútočným hlasom, ťahavo spieval. Dnes tiež len z niektorých veršov záleží. *Sequentia* je cirkevný spev, ktorý sa po sv. čítaní v isté sviatky spieva (na príklad na Veľkú noc, na Svätého Ducha, Božieho tela atď.).

Kňaz ide nato ku prostred oltára a tam hlboko sklonený modlí sa krátučkú modlitbu „*Munda cor meum*“, to jest očisti srdce moje, v ktorej prosí Boha o milosť, žeby sv. evanjelium hodne mohol ohlasovať. Potom pozdravuje ľud zvyčajným pozdravom: „Pán s vami“ a začína čítať alebo spievať odsek svätého evanjeliuma na ten deň predpísaný s tými slovami: „*Sequentia sancti evangelii*“, t. j. „nasledujúce zo sv. evanjeliuma“,

na čo miništrant odpovedá: „*Gloria Tibi, Domine!*“ = „Sláva Ti Pane!“ Evanjelium znamená radostnú zvesť, a menuje sa tak preto, lebo nám oznamuje radostné posolstvo o našom vykúpení. Na konci evanjeliuma sa odpovedá „*Laus Tibi Christe*“ = „Chvála Ti Kriste!“ a kňaz úctive pobúli knihu rieknuc: „Skrze slová evanjeliuma nech budú zmazané viny naše!“ — Počas čítania sv. evanjeliuma všetci ľudia stoja na znak úcty oproti slovu Božiemu.

V nedele, na sviatky Pána, Panny Marie, sv. apoštolov a učiteľov hovorí kňaz za evanjeliumom „*Credo*“ = „verím v Boha“, čiže nicäanské vyznanie viery, ktoré cirkevný snem nicäanský ustálil roku 325. určitými slovami vyznávajúc a prízvukujúc Božstvo Ježiša, ktoré bludoverci arianskí zapierali. — Aj my máme vtedy živú vieru vzbudiť v srdciach svojich.

S „credom“ sa zakľučuje prípravná čiastka omše svätej a nasleduje prvá hlavná čiastka:

Obetovanie, „offertorium“.

Keď kňaz po „crede“ predpísanú antifonu prečítal, vezme patenu s hostiou (oblátkou) a pozdvihnúc oči k nebu, obetuje ju Bohu, rieknuc: „*Prími, Otče Svätý, všemohúci večný Bože! túto nepoškvrnenú obetu, ktorú ja nehodný sluha Tvoj Tebe obetujem za nesčíselné hriechy a urážky a nedbanlivosti moje, i za všetkých okolostojacích: ale i za všetkých veriacich krestanov, živých a mrtvých, aby mi a im prospela k spaseniu, k životu večnému. Amen.*“ — Potom naleje do kalicha vína, pridá pár kvapiek vody a so zrakom na kríž upretým obetuje kalich s vínom, vraviac: „*Obetujeme Ti, Pane! kalich spasenia, prosiac Tvoju dobrotivosť, aby pred obličajom Tvojej Božskej Velebnosti pre naše a celého sveta spasenie s milou vôňou sa povznášal. Amen.*“ Potom si umýva ruky k označeniu čistoty, ktorá sa k najsvätejšej obete požaduje a pomodliac sa k najsvätejšej Trojici, aby obetu láskave prijať ráčila, obracia sa k ľudu a vyzýva ho k modlitbe, „*Orate fratres!*“ „*Modlite sa bratia, aby moja a vaša obeta príjemná bola Bohu, Otcu všemohúcemu*“.

Načo miništrant krátkou modlitbou odpovedá, k čomu dodáva kňaz „amen“, — „staň sa“!

Kňaz sa potom potichu modlí na ten deň predpísané modlitby, ktoré sa preto „tichými modlitbami“, „*secreta*“-mi menujú. — Po „tichých modlitbách“ kňaz pozdravuje ľud a vyzýva ho, aby pozdvihol srdce svoje k Pánovi, a aby Mu vďaky

vzdával za tie nekonečné milosti, ktoré nám pri omši svätej udeľuje, — načo číta alebo spieva vďakovzdávanie Bohu, čo sa „*praefaciou*“ čiže úvodom, predmluvou menuje, a končí sa želaním, kiežby sme aj my hodní boli chváliť Boha s anjelami vraviac: „*Svätý, Svätý, Svätý Pán Boh zástupov . . . Požehnaný, ktorý prichádza v mene Pána! Hosanna na výsostach!*“ — Tu sa potom začínajú prípravné modlitby druhej hlavnej čiastky:

Canon a pozdvihovanie.

Modlitby nasledujúce sú skoro vždy tie isté, preto sa táto čiastka aj „*Canonom*“ menuje, t. j. pravidlom, poneváč tvorí nepremenitelné pravidlo, dľa ktorého kňaz vlastný úkon obety koná. „Canon“ obsahuje v sebe modlitby pred premenením, pri premenení a po premenení až po „Pater noster“, kde sa canon končí. Kňaz stojí na prostred oltára, dvíha oči a ruky k nebesiam k označeniu, že teraz má bližšie pristúpiť k trónu Všemohúceho. Ale v povedomí svojej nehodnosti spúšťa složené ruky na oltár, so sklopenýma očami hlboko kloní hlavu a odrieka modlitbu — pomaly sa dvíhajúc, a konečne — jako jednúc Mojžiš stojac čo prostredník medzi Bohom a ľudom, aby On dary obetné milostive prijať a požehnať ráčil, aby láskave vzhliadol na pápeža, biskupa, panovníka, celú cirkev, na prítomných a na všetkých, ktorí sa mu do modlitby poručení. Tu činí *vzpomienku* a modlí sa *za živých* — *Memento vivorum.* — Potom kladie ruky nad obetné dary na znamenie, že hriechy svoje a hriechy ľudu skladá na obetu Ježiša Krista, Baránka Božieho, ktorý sníma hriechy sveta. — Tu nasleduje najvelebnejšia čiastka omše sv., — *prepodstatnenie* čiže *premenenie chleba* na telo a vína na krv Ježiša Krista, pri čom kňaz to isté činí, čo Kristus pri poslednej večeri.

Vezme do rúk svätú hostiu, vďaky vzdáva, prežehnáva ju a hovorí:

„Lebo toto je telo moje“.

A hostia mení sa na telo Kristovo, a kňaz na znak hlbokej úcty padá na kolená, klania sa Spasiteľovi, ktorého v rukách drží, potom vstanúc pozdvihuje Ho, ukazuje ľudu, ktorý úctyplne vzýva Telo Božie.

Potom vezme do ruky kalich s vínom, vďaky vzdáva, žehná a vraví:

„Lebo toto je kalich krvi mojej, nového a večného zákona, tajemstvo viery, ktorá za vás a za mnohých vyliata bude k odpusteniu hriechov. — Toto, kedykoľvek činiť budete, budete činiť na moju pamiatku.“

Zase pokľakne a vzýva Krista Pána pod spôsobom vína prítomného, — vstane a pozdvihuje, aby sa Mu aj ľud klaňal.

Po premenení prosí kňaz Boha, aby premenené obetné dary, obetu nového zákona láskave prijal z rúk jeho, jako niekdy prijal prvotnú obetu Ábelovu a predobraznú obetu Abrahamovu a Melchisedechovu. Zatým sa modlí za *zomrelých* — „*Memento mortuorum*“ — a bijúc sa v prsia, prosí Boha, aby aj *nám hriešnym* poprial podiel a účastenstvo na oslávení a blaženosti, ktorú svätí mučeníci a iní vyvolení Boží požívajú, skrze Pána nášeho, Ježiša Krista, ktorý s Bohom Otcom žije a kraľuje po všetky veky vekov. — A týmto sa končí „Canon“ a druhá hlavná čiastka omše sv. a nasleduje:

Prímanie.

Tu modlí sa kňaz hlasno „modlitbu Pána“, ku ktorej pripojuje ešte inú modlitbu, v ktorej prosí Boha, aby ho a celý ľud oslobodiť ráčil od všetkého zlého ominulého, prítomného a budúceho a na prímluvu Svätých za našich časov pravý pokoj nám udelil. Nato láme kňaz svätú hostiu na pamiatku lámania chleba pri poslednej večeri a násilnej smrti Spasiteľa, spúšťa jednu čiastku do kalicha na znak toho, že ačkoľvek chlieb a víno boly osobitne premenené, predsi jedno je to isté, čo druhé, totižto celý, nerozdielny Boho-človek, Ježiš Kristus. Potom sa hlboko pokloní pred pravým Baránkom veľkonočným, Kristom, a na znak svojej hriešnosti trikrát sa bije v prsia rieknuc: „*Agnus Dei . . .*“ atď., t. j. „*Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta, smiluj sa nad nami! — daruj nám pokoja!*“ načo so sklonenou hlavou prosí Boha o pokoj celej cirkvi a — v druhých dvoch modlitbách — o milosť, aby Ježiša Krista hodne prijať mohol. Po skončení týchto modlitieb hlboko sa pokloní, a do ľavej ruky vezme sv. Telo s patenou, úctyplne bije sa trikrát v prsia praviac s evanjeliumovým stotníkom: „*Pane, nie som hoden, aby si vstúpil pod strechu moju, ale len riekni slovom, a uzdravená bude duša moja*“. Tu sa prežehnáva svätou hostiou, aby Telo Pána nášeho, Ježiša Krista, zachovalo dušu jeho k životu večnému, — a s najväčšou pokorou požíva svätú hostiu, a zostáva za chvíľku pohrúžený v rozjímaní. Potom

podobným spôsobom príma sv. krv, dáva iným prímať, vyplakuje kalich, obmýva prsty a usporaduje sv. nádoby.

Záverečná čiastka.

Kňaz pozdraviac ľud — Dominus vobiscum — pristupuje k omšovej knihe a modlí sa predpísané modlitby, v ktorých ďakuje Bohu za obdržané milosti a prosí Ho, aby tieže v dušiach našich účinlivými učinil. — Potom od prostred oltára hlasne vraví ľudu: „*Ite, missa est*“ — „Iďte, omša je skončená“ — prosí Najsv. Trojicu, aby celú obetu milostive prijať ráčila, aby táže i samému kňazovi i všetkým, za ktorých ju obetoval, prospešná bola. — Nato pozdvihnúc oči na kríž, prosí Boha o požehnanie, a obrátiac sa k ľudu, žehná ho, rieknuc: „*Požehnaj vás všemohúci Boh † Otec † a Syn † a Duch Svätý*“. — A ľud odpovedá: „*Amen*“ — „Staň sa“!

Naposledy číta prvé verše z evanjeliuma sv. Jána, ktoré vtelenie Syna Božieho obsahujú a z úcty k tomuto velebnému tajemstvu — pri tých slovách: „A Slovo telom učinené je a prebývalo medzi nami“ — padá na koleno; — po čom vezme kalich — a cestou vďaky vzdávajúc Bohu — vracia sa do sakristie.

Z nariadenia pápeža Leva XIII. po *tichej* sv. omši modlí sa kňaz sám, alebo s ľudom za povýšenie cirkvi sv. nasledujúcu modlitbu:

Trikrát: **Zdravas Maria atď.**

Potom:

Zdravas Kráľovno! Matko milosrdensta, život, sladkosť i nádej naša, zdravas. K tebe voláme my vyhnaní synovia Evini. K tebe vzdycháme lkajúci a plačúci v tomto slzavom údolí. Preto teda, Orodovnico naša, obrať k nám milosrdné oči svoje, a Ježiša, požehnaný plod života svojeho, ukáž nám po tomto putovaní, o milostivá, o dobrotivá, o sladká Panno Maria!

Kňaz. **Oroduj za nás svätá Božia Rodičko!**

Ľud. **Aby sme hodnými učinení boli zasľúbení Kristových.**

Modlime sa.

Bože, útočište naše a sila, vzhliadni milostive na ľud k tebe volajúci, a na prímluvu slávnej a nepoškvrnenej Panny, Rodičky Božej, Marie, i blahoslaveného Jozefa, jej ženícha, a svätých apoštolov Petra a Pavla i všetkých Svätých, milosrdne a dobrotive vyslyš prosby, ktoré za obrátenie hriešnikov, za slobodu a povýšenie sv. matky Cirkvi prednášame skrze Krista, Pána nášeho. Amen.

Svätý Michale Archanjelu, ochraňuj nás v boji; proti zlosti a úkladom diabolským buď nám ochranou. — Nech mu rozkáže Boh, pokorne prosíme; a ty, knieža vojska nebeského, mocou božskou zažeň do pekla satanáša a iných zlých duchov, ktorí na zkazu duší potulujú sa po svete. Amen.

(300 dňové odpustky. Lev pápež XIII.)
(O svätej omši za mrtvých viď str. 932.)

IV.

O rozličných spôsoboch, jako môžme s prospechom omšu sv. počúvať.

Aby sme si osvojili to mnohé a vzácne ovocie najsvätejšej obety omše sv., ktoré je v nej složené, musíme omšu sv. počúvať 1., s **úctou.** Veď hlavným cieľom obety je oslavovanie a vyznávanie Boha, jako najvyššieho Pána neba a zeme a tak uznanie našej závislosti od Neho. Potom v omši sv. chceme Ho, obrazeného Boha, aj ukrotiť, stojíme tedy pred Ním, jako úbohí hriešnici. Sluší nám tedy tuná spasiteľná bázeň a pokora. — Jak ďaleko sú od takýchto citov tí, ktorí sa pri omši sv. neslušným držaním prehrešujú! Namiesto toho, žeby sa Bohu klaňali a Ho o smierenie prosili, obrážajú Ho a trestuhodnejší odchádzajú, než prišli! 2. **S pozornosťou,** dávajúc pilný pozor na to, čo sa pri sv. omši koná, a chrániac sa všetkého, čo by roztržitosť mysle zapríčinilo, alebo myseľ od svätého úkonu odťahovalo, jako shováranie, obzeranie, obdivovanie spevu a muziky atď. 3. **S pobožnosťou,** t. j. máme sa skutočne duchom, s mysľou modliť a vrúcnu účasť brať na svätej omši nielen sjednotení s kňazom, ale a ešte viac s Ježišom Kristom. Lebo

ov. omša má byť aj tvojou obetou, — preto ju aj sám musíš obetovať; a to sa len vtedy stáva, keď **ty** sám skrze Krista a s Ním vzývaš Boha, chváliš Ho, ukrocuješ Ho, prosíš Ho a Mu ďakuješ. Jestli si však v chráme pri sv. omši len prítomný, ale sa nemodlíš tam, neklaniaš sa Bohu atď., tak pražiadnu obetu Bohu neprinášaš. Z toho vidíš, jak potrebná je *pobožnosť*, má-li byť sv. omša aj tvojou obetou a má-li ti byť prospešná.

Aby si tejto trojnásobnej povinnosti čím snadnejšie zadosťučinil, k tomu môžeš viacerých spôsobov a prostriedkov použiť. Takéto prostriedky pobožnosti, spôsoby slyšania omše sv. sú menovite štyri:

I. Prvý a najlepší spôsob omšu sv. počúvať je ten, jestli sa s kňazom **doslovne** modlíme sv. omšu. K tomu cieľu nám prítomné dielo veľmi dobré služby preukáže, — jako i prevýborná modlitebná a spolu i poučná kniha **„Nábožné výlevy“**, ktorá by v žiadnom kresťanskom dome nemala chybeť. (K dostaniu je u Jednateľstva sv. Vojtešského Spolku v Trnave, Nagy-Szombat. Prešporská stolica.)

II. Druhý spôsob je ten, že, keď aj nie doslovne, aspoň dľa ducha nasleduje kresťan modlitby, ktoré sa pri omši svätej odriekajú. Tým cieľom pri *stupňovej modlitbe* má sa jako úbohý hriešnik pred Bohom uponížiť a o smilovanie prosiť; pri *Glorii* má s kňazom Boha chváliť a velebiť, pri *sv. čítaní* a *evanjeliume* má Bohu ďakovať za slovo Božie a pevne si pred seba vziať, že podľa tohože aj žiť bude; pri *„credo“* má srdcom a jazykom skladať vyznanie viery a vážny sľub učiniť, že vo viere rimsko-katolíckej chce žiť a umrieť; pri obetovaní má Bohu obetovať srdce svoje, svoje žiadosti a náklonnosti; pri „Sanctus“ má so všetkými Anjelami a Svätými Boha chváliť a zvelebovať. — *Pred pozdvihovaním* má hriechy svoje srdečne oľutovať a si pomyslieť, že nie je hoden ukázať sa pred tvárou Božou, — má si vzpomenúť, že za hriechy musí človek Bohu zadosťučiniť a pri vzpomienke za živých má sa aj on s kňazom modliť a za živých „memento“ držať. Môže tu nasledovať svätého Františka z Borgie, ktorý si pod omšou sv. živé predstavil krvavú obetu Krista na kríži a pri „memento“ prešiel v mysli cez päť rán Ježišových. Do rany pravej ruky porúčal Bohu pápeža, biskupov a kňazov; — do rany ľavej ruky porúčal kráľa, sudcov a hlavy svetských úradov; do rany pravej nohy všetky duchovné rády; do rany ľavej nohy pokrevných, príbuzných, priateľov, dobrodincov a všetkých, ktorí sa mu do

modlitby porúčali; — ranu na boku Krista Pána podržal pre seba, do nej sa utiekal a skryl so všetkými svojimi žiadosťami a záležitosťami. Podobným spôsobom činil spomienku aj za mŕtvych, ktorých tiež do rán Kristových odporúčal a s Ním Bohu obetoval. *Pri pozdvihovaní* má v najhlbšej pokore a úcte klaňať sa s kňazom Ježišovi a jako pravého Baránka obetného má obetovať Bohu Otcu na znak poďakovania za obdržané dobrodenia, na zadosťučinenie za svoje hriechy a za hriechy celého sveta, za obdržanie pomoci v potrebách a slabostiach svojich a k získaniu nových milostí. — *Po pozvdihovaní* má vzývať Spasiteľa na oltáre prítomného, má Mu ďakovať, že sa tak láskave uponížil, má v sebe vzbudiť vrúcnu túžbu, aby sa s Ním a skrze Neho s Otcom nebeským spojil. Cirkev sv. si žiada, aby veriaci pri každej sv. omši skrze sv. prímanie sjednotili sa, *jedno* boli s Kristom a skrze Neho s Otcom nebeským, čo bolo a je jediným hlavným cieľom obety Ježišovej. Ponevráč však skutočné sv. prímanie pri každej sv. omši nie je každému možné, preto máme aspoň duchovne prímať, to jest vrelú túžbu v sebe vzbudiť, aby sme sa s Ježišom spojili. Ale táto túžba musí pochádzať zo živej viery a vrúcnej lásky k Ježišovi, t. j. kto má takúto žiadosť, musí byť v stave milosti a lásky Božej; lebo len tak dosiahne duševné ovocie, ešte užšie spojenie sa s Kristom, a má podiel na tých milostiach a duševných daroch, ktorých bývajú účastní tí, ktorí Božie Telo skutočne prijímajú. Chceme-li tedy pri sv. omši s kňazom duchovne prímať, musíme hriechy svoje ľutovať, živú vieru vzbudiť v skutočnú prítomnosť Ježiša, silnú dôveru v Jeho zásluhy a plamennú lásku k Nemu, a pri prímaní kňaza vrelú žiadosť, kiežby sme Ho aj my prijať a s Ním spojiť sa mohli.

Po prímaní máme s kňazom vďaky vzdávať Bohu za obdržané dobrodenia a aj cez deň pamätať na lásku a dobrotu Spasiteľa, ktorého radosť je prebývať so synmi ľudskými a napĺňovať ich darami Svojimi.

III. Tretí spôsob počúvať omšu sv. záleží v tom, že si hneď od začiatku sv. omše pripomíname, že táto sv. obeta je pamiatkou umučenia a lásky Kristovej, ktorú oproti nám dokázal. On to popredku vedel a videl, že — vzpomnieme-li si na to, čo On za nás trpel — táto vzpomienka bude mohutným buditeľom a pohnútkou duše, aby sme Ho milovali a Mu slúžili. Nábožné duše, aby si umučenie Kristovo tým živšie predstavily, poťahovaly všetky obrady omše sv., všetko, čo

kňaz pri oltáre činí, na istú okolnosť umučenia a smrti Krista Pána, — asi nasledujúcim spôsobom:

Rozjímanie o umučení Krista Pána pri omši svätej.

Kňaz:	Kristus:
1. Ide k oltáru.	1. Ide na Horu Olivetskú.
2. Začína omšu svätú.	2. Začína sa modliť.
3. Modlí sa „Confiteor“.	3. Padá na tvár a krvou sa potí.
4. Vystupuje k oltáru a bozkáva ho.	4. Judáš Ho bozkom zradzuje.
5. Ide na stranu epištoly.	5. Ježiš je chytený, poviazaný a ku Annášovi vedený.
6. Číta vchod (Introitus) omše svätej.	6. Kristus je u Annáša falošne obžalovaný a urážaný.
7. Kňaz ide na prostred oltára a modlí sa „Kyrie“.	7. Ježiša vedú ku Kajfášovi, kde Ho Peter trikrát zapiera.
8. Hovorí „Dominus vobiscum“.	8. Pohľadom privádza Petra k obráteniu sa.
9. Číta epištolu	9. Krista vedú k Pilátovi.
10. Na prostred oltára sa modlí: „Munda cor meum“, „očisti srdce moje“.	10. Vedú Ho k Herodesovi a tam sa Mu posmievajú.
11. Číta evanjelium.	11. Vedú Ho zpiatky k Pilátovi a tam na Neho žalujú.
12. Odkrýva kalich.	12. Krista obnažujú.
13. Obetuje chlieb a víno.	13. Hrozne Ho bičujú.
14. Prikrýva „pallou“ kalich.	14. Tŕnim Ho korunujú.
15. Umýva si ruky.	15. Pilát Ho za nevinného vyhlasuje.
16. Hovorí: „Orate fratres“.	16. Pilát ukazuje Ježiša ľudu so slovami: „Ecce homo!“ „Ajhľa človek!“
17. Odbavuje tiché modlitby, „secreta“.	17. Kristus je opľuvaný a posmievaný.
18. Modlí sa präfaciu so „Sanctus“.	18. Vyhlásený je za horšieho od Barabbáša a na smrť kríža odsúdený.
19. Činí spomienku za živých.	19. Nesie kríž na Kalvariu.
20. Pokračuje ďalej v modlitbe.	20. Stretá sa so Svojou svätou Matkou a nábožnými ženami.
21. Svätým krížom žehná obetné dary, chlieb a víno.	21. Ježiša na kríž pribíjajú.
22. Pozdvihuje svätú hostiu.	22. Ježiš je s krížom povýšený.
23. Pozdvihuje kalich.	23. Vylieva krv Svoju zo Svojich päť rán.
24. Ďalej pokračuje potichu v modlitbe.	24. Vidí pod krížom Svoju skormútenú Matku.
25. Hlasne hovorí: „Nobis quoque peccatoribus“, „tiež aj nám hriešnikom“.	25. Na kríži sa modlí za ľudí.
26. Modlí sa: „Pater noster“.	26. Hovorí sedem slov na kríži.
27. Láme a delí hostiu.	27. Vydáva ducha Svojho a umiera.
28. Púšta do kalicha malú čiastku.	28 Jeho duša sostupuje do predpeklia.
29. Hovorí: „Agnus Dei“, „Baránok Boží“.	29. Mnohí pod krížom Ho uznávajú za Syna Božieho.
30. Kňaz príma.	30. Krista do hrobu kladú.
31. Utiera kalich.	31. Nábožné ženy ho masťami mažú.
32. Usporiada kalich.	32. Kristus vstáva z hrobu.
33. Hovorí „Dominus vobiscum“.	33. Zjavuje sa Svojej Matke a učeníkom.
34. Odrieka záverečné modlitby.	34. Ešte 40 dní vyučuje Svojich učeníkov.
35. Hovorí posledné „Dominus vobiscum“.	35. Lúči sa s apoštolmi a ide do neba.
36. Dáva ľudu požehnanie.	36. Sosiela Ducha Svätého.
37. Praví: „Ite missa est!“ a odrieka posledné evanjelium.	37. Apoštolov posiela po celom svete, aby ohlasovali evanjelium.

Rozumie sa, že sa tu nesmieme uspokojiť s tým, že si len jednotlivé muky predstavujeme, ale pri každom bode sa i modliť máme, keď si v srdci vzbudíme city vďaky, lásky, ľútosti,

prosby a poklony, na pr. pri rozjímaní: Kristus ide na Horu Olivetskú. „O Bože a Pane môj, Ježiši Kriste! srdečne Ti ďakujem, že si z lásky ku mne išiel v ústrety mukám a smrti. Aj ja chcem včul v duchu kráčať po Tvojej krížovej ceste; udeľ mi milosti, aby som tu pri omši sv. v duchu a pravde bol prítomný, Tebe k radosti a mne k hojnému úžitku.“

Podobným spôsobom môžme pri omši sv. odbaviť krížovú cestu alebo bolastný Ruženec, keď jednotlivé zástavky alebo tajemstvá uvažujeme, a len potom — zvyčajné pri tom — ústne modlitby odriekame. (Srov. poučenie o rozjímaní umučenia Krista Pána, str. 900.)

IV. Štvrtý a najsnadnejší spôsob omšu sv. počúvať je ten, keď si predstavíme *štvornásobný cieľ* obety omše sv. a vzbudíme v sebe city na to sa vzťahujúce, jaké aj najprostejšie srdce kresťana môže splodiť. Omša sv. je najhodnejšia obeta *poklony a chvály;* zaoberajme sa od počiatku sv. omše až po sanctus s citami poklony a chvály. Omša sv. je najdokonalejšou *obetou smierenia:* od „sanctus“ až po „Pater noster“ vzbudzujme tedy v sebe city ľútosti, odprosovania a zadosťučinenia Omša svätá je najmocnejšou *obetou prosby:* preto od „Pater noster“ po sv. prímanie prednášajme dôverne prosby svoje Bohu. Omša sv. je najdôstojnejšia *obeta vďaky:* preto od prímania až do konca ďakujme Bohu za obdržané dary a milosti.

Domová omšová pobožnosť

pre tých, ktorí pre nemoc, starobu, alebo pre iné vážne príčiny nemôžu omšu sv. poslúchať.

Predbežné poznamenanie.

Predošetkým si dobre zapamätaj, dušo kresťanská, že tí, ktorí by sa mileradi zúčastnili na sv. omši, ale nemôžu (jako nemocní, starí, — takí otcovia a matky, ktorí pri malých dietkach musia doma zostať atď.), že títo všetci sú zahrnutí v obete omše sv., t. j. účasť majú na modlitbách cirkvi sv., na požehnaní a zásluhách svätej obety, cítia-li srdečnú túžbu po omši svätej a — jako sa hovorí — sami sa zatvárajú do omše svätej.

Obeta omše sv. neprináleží len jednotlivcom, ale obetuje sa za všetkých pravoverných. Jako sa Kristus Pán na kríži za všetkých obetoval, tak sa nekrvavým spôsobom pri omši

svätej tiež za všetkých obetuje; a jako požehnanie a zásluhy kríža podáva všetkým ľuďom a aj všetci majú podiel na obete kríža, ktorí sa tých darov hodnými činia skrze vieru, srdečnú túžbu, skrze ľútostivé, kajúce city a skrze bohumilý život, tak aj pri obete omše svätej. Aj za teba sa modlí kňaz, čo si hneď aj doma, modlí sa cirkev sv., obetuje sa Ježiš, tvoj Spasiteľ; a aj tebe plynie požehnanie a zásluhy zo sv. obety, vzbudíš-li v srdci svojom žiadosť a spojíš-li doma svoju modlitbu s modlitbou kňaza a s modlitbou celej cirkvi. — Predstav si tedy v duchu, že kľačíš pred oltárom a nábožne sa modli nasledujúce:

Dobrý úmysel.

Bože a Otče môj! Ty vieš, jak milerád by som bral teraz účasť na presvätej obete Tvojho milého Syna a Spasiteľa môjho, ktorú Ti teraz skrze ruky kňaza na oltáre obetuje; ale nemôžem pre prekážky, ktoré sú Tebe dobre známe. Ponevráč tedy nemôžem byť prítomný v Tvojom svätom príbytku, preto vzhliadni milostive na túžbu srdca môjho a učiň ma účastným modlitby Tvojej svätej cirkvi a požehnania a zásluh Tvojho Božského Syna, ktorý za mňa na kríži umrel a sa nekrvavým spôsobom na oltáre zase za mňa obetuje. S tým istým úmyslom, ktorým Ti kňaz na oltáre presvätú obetu prináša, aj ja Ti ju chcem priniesť, Tebe k chvále a sláve, na poďakovanie za všetky dary a milosti, ktoré si mi udelil, na zadosťučinenie za moje hriechy a priestupky, a s tou najvrúcnejšou prosbou, aby si ráčil byť milostivým Otcom v mojich všetkých záležitostiach a nehodách a neodoprel si mi láskavú pomoc pre Syna Tvojho, Ježiša Krista!

Svätý Anjelu strážcu môj! stoj pri mne a spoj modlitbu Tvoju s mojou, aby ľúbezná bola Velebnosti Božej; a Ty, najdrahšia Matka moja, Maria! pomáhaj mi, aby som tým pocitom bral účasť na obete omše sv., jakým si Ty pod krížom Božieho Syna Tvojho stála a s toľkými boľasťami účasť brala na krvavej obete Jeho.

Od začiatku svätej omše po evanjelium.

Ach! Bože a Pane môj, Stvoriteľu neba i zeme, najvyššia Velebnosť! jako sa smiem opovážiť ruky svoje k Tebe pozdvihnúť a k Tebe sa modliť! Ty si Najsvätejší, pred ktorým ani anjeli nie sú čistí; Ty si Najspravodlivejší, pred ktorým sa aj anjeli trasú; Ty si Všemohúci, pred ktorým aj blažení duchovia zastierajú tvár svoju. A čo som ja? Nič, len biedny hriešnik, ktorý už dávno zaslúžil tresty, len trochu popola a prachu! Ale Ty si aj nekonečne milostivý a milosrdný! Hľa v duchu najhlbšej poníženosti a pokory padám pred Tebou s kňazom do prachu a uznávam svoju vinu, svoju vinu, svoju najväčšiu vinu. Z hĺbky srdca svojho ľutujem za všetky hriechy a priestupky svoje, úpenlive Ta prosím, najdobrotivejší Bože a Otče, aby si mi odpustenie popriať ráčil. Lútostive volám k Tebe s kňazom: Smiluj sa nado mnou, Pane, smiluj sa nado mnou! Veď nekonečne veľké je milosrdenstvo Tvoje a skormútené srdce nezavrhneš. A nepostačí-li Ti, nebeský Otče, ľútosť a skormútenie moje, prijmi milostive za náhradu slzy svätej kajúcnice, boľasti najdrahšej Matky mojej Marie pod krížom a boľasti najláskavejšieho Srdca Syna Tvojho, ktoré cítil nad hriechami sveta. Ale prijmi spolu aj chválu a zvelebovanie, ktoré Ti cirkev svätá prináša, s ktorou aj ja spájam biednu chválu svoju. Áno, Bože, Tebe buď sláva na výsostach! O kiežby si všade bol oslavovaný, kiežby Tvoje sväté meno všade bolo poznané, chválené a velebené! Veď, najláskavejší Otče, preto si poslal na zem najmilejšieho Syna Svojho, aby Ťa všetci ľudia poznali, milovali a Tebe slúžili; a Tvoj Božský Syn preto poslal apoštolov Svojich po celom svete, aby priviedli všetkých ľudí k poznaniu pravdy. O daj mi milosti, aby som vždy viac poznával tie pravdy, ktoré Tvoj milý Syn na zem priniesol, a aby verne som nasledoval učenie Jeho, aby som zaľúbenie Tvoje zaslúžil a k spaseniu došiel. Amen.

Od evanjeliuma až po premenenie.

Vďaka Ti, najvrúcnejšia vďaka, o Bože! za svätú katolícku vieru, v ktorej som sa narodil, a ktorú som už jako malé dieťa bez mojich zásluh od Teba prijal. Ach! jak nešťastný by som bol, keby som i ja, jako toľkí, v blude alebo nevere žiť musel, keby svetlo spasiteľných právd neukazovalo mi cestu do nebies. Sradosťou vyznávam túto svoju svätú vieru, a vrúcne Ta prosím, o Bože! udeľ mi milosti, aby som dľa tejto svätej viery aj žiť mohol. Ach! čo by mi prospelo, keby aj všetky pravdy verne veril, jako ich svätá katolícka cirkev učí, a verne by ich nenasledoval! Ach! jak nešťastný by som bol, keby viera vo mne mrtvá bola! O Bože! nedopusť, aby sa to stalo; nedopusť, abych falošné nauky nasledoval, ktoré bezbožní ľudia rozširujú; nedopusť, aby som bol klátivý vo viere; nedopusť, aby som zrušil sľub, ktorý som pri svätom krste a pri prvom svätom prímaní učinil! Chcem byť a zostávať verným synom cirkvi svätej; lebo len v tejto cirkvi môžem byť spasený; lebo len ona má všetky prostriedky milosti k spaseniu; len ona má prameň všetkých milostí, najsvätejšiu obetu omše svätej, v ktorej sa Ti Sám Tvoj jednorodzený Syn obetuje, aby nám podiel dal na všetkom, čo nám krvou Svojou na kríži zaslúžil. — Vidím v duchu teraz kňaza stát pri oltáre, chlieb a víno v ruke jeho, jako prosí Tvojho Svätého Ducha, aby tieto dary požehnal, aby spôsobné boly k premeneniu na telo a krv milého Syna Tvojho. K týmto obetným darom pridávam srdce svoje a kladiem ho na oltár. Lebo nič iného nemám, čo by som Ti darovať mohol, len srdce, ktoré Ta môže a chce milovať. O príjmi toto moje úbohé srdce: očisti od každej škvrny a hriechu, zapáľ ho ohňom lásky Tvojej a pritiahni k Sebe, o Najvyššia Dobrota, aby som sa nikdy neodlúčil od Teba. S týmto úbohým srdcom obetujem Ti spolu aj všetky záležitosti, starosti a zármutok jeho. Nie je nič

skrytého pred Tebou, o Bože, čo tlačí srdce toto, — zjavné je očiam Tvojim, po čom túži srdce moje. O nedopusť, aby srdce moje za niečim túžilo, čo by Ti nebolo milé, — upravuj ho k Sebe a milosťou Svojou učiň, aby vždy bolo sjednotené s najsvätejším Srdcom Tvojho najmilejšieho Syna, ktorý, kým bol na zemi, nič inšieho nežiadal, než aby sa stala Tvoja svätá vôľa, jako v nebi, tak i na zemi. Amen.

Pred pozdvihovaním.

Svätý, svätý, svätý si, trojjediný Bože! a ponevráč Si nekonečne svätý, žiadna iná obeta sa Ti nemôže ľúbiť, než nekonečne svätá obeta Tvojho jednorodzeného Syna, Ježiša; a ponevráč si nekonečne spravodlivý, žiadna iná obeta Ta ukrotiť nemôže, jako práve táto nepoškvrnená obeta, ktorú jednúc najmilejší Syn Tvoj na kríži priniesol a teraz na oltáre nekrvavým spôsobom obnovuje. Pre túto presvätú obetu, ktorá sa teraz na oltáre koná, prosím Ta, najdobrotivejší Otče nebeský! vzhliadni milostive na všetkých pravoverných kresťanov a zachovaj ich v jednote viery a lásky; zapáľ svetlo pravdy všetkým nevercom a bludovercom; daj dobrého Ducha Svojho pápežovi, nášmu spoločnému najvyššiemu pastierovi a otcovi, biskupom a kňazom, aby duše sebe sverené po ceste spasenia viedli k nebesám; popraj milosti pokánia všetkým úbohým hriešnikom; poteš zarmútených, posilni slabých, buď vodcom blúdiacich, pozdvihni klesajúcich a vyslyš prosby k Tebe sa utiekajúcich. Pamätaj, o najdobrotivejší Otče, aj na moju úbohú dušu, ktorú Tvoj Božský Syn krvou Svojou vykúpil. Ach! v najhlbšej poníženosti a s najsrdečnejšou ľútosťou uznávam, že som ju často poškvrnil prestúpením Tvojich svätých prikázaní! O daj jej len kvapku predrahej krvi milovaného Syna Svojho, a bude čistá a Tebe zase milá! Znáš žiadosť moju, že len Tebe chcem verne slúžiť; o daj mi milosti, aby som vždy plnil Tvoju svätú vôľu;

daj mi pomoci, aby som vždy nasledoval krásne čnosti Syna Tvojho, pokoru, tichosť, poslušnosť, čistotu, milosrdenstvo, pokojamilovnosť a tak aby som sa Tebe zaľúbil. — Neopúšťaj ma, najmilosrdnejší Otče! v krížoch a trápeniach a v súženiach mojich, ktoré tlačia srdce moje! Daj mi sily, aby som tieže znášať mohol, a učiň, aby sa všetko dobre dokonalo k Tvojej sláve a k spaseniu mojej úbohej duše. — Preblahoslavená Panno a Matko Božia Maria a vy všetci Svätí Boží, pomáhajte mi včul v túto svätú hodinu, kde Ježiš, Baránok Boží, na oltáre sa obetuje, s prosbami vašimi, aby som bol vyslyšaný pred trónom Božím, pred ktorým stojíte a Ho velebíte. Vy ste už dokonali dielo svoje a ste blažení, my ešte musíme trpeť a bojovať; pomáhajte nám, aby sme skrze Spasiteľa nášho, Ježiša, zvíťazili nad všetkými nepriateľmi spasenia nášho a k vám sa dostali do nebies. Amen.

K pozdvihovaniu.

Najmilosrdnejší Otče nebeský! Ty si nám milého Syna Svojho a s ním všetko daroval! — On, jednorodzený Syn Tvoj, je teraz vlastnosťou mojou; On je teraz na oltáre prítomný, a ja sa už smiem s Ním k Tebe blížiť, smiem Ti Ho obetovať k Tvojmu osláveniu, na podakovanie za všetky milosti, k smiereniu za hriechy moje a k získaniu nových milostí, ktoré tak veľmi potrebujem. — Tisícnásobná Ti vďaka, že si nám daroval milého Syna Svojho, skrze ktorého my úbohí hriešnici prístup máme k Tebe. Skrze Neho, Ježiša môjho, Ti obetujem srdce svoje, telo svoje, dušu svoju, všetko, čo som a čo mám. Jeho nekonečné zásluhy Ti obetujem za svoju biedu, Jeho nekonečne sväté čnosti za svoje hriechy, Jeho svätý život za svoju zlosť a priestupky. Svätá krv Jeho volá o smilovanie. Ano, Otče nebeský, smiluj sa nado mnou; odpusť mi, čo čom zhrešil a daj mi byť a zostať synom Tvojím. Amen.

Po pozdvihovaní.

O láskynajhodnejší Ježiši môj! jak nekonečná, jak nepochopiteľná je láska Tvoja k nám biednym ľuďom, ktorí inšie nečiníme, len hrešíme. Nebolo Ti dosť, že si medzi nevýslovnými boľasťami umrel za nás na kríži, a touto krvavou obetou nás hriešnych si smieril so spravodlivým Otcom Tvojím a nebesia si nám otvoril; chceš, aby sa táto obeta na oltároch každodenne obnovovala, preto každodenne sostupuješ s neba na zem, premieňaš chlieb na Svoje sväté telo a víno na Svoju svätú krv, a tak nám pred oči staviaš Svoju smrť na kríži a tejže zásluhy nám udeľuješ! Ach kto by bol v stave pochopiť túto nekonečnú lásku Tvoju! A predsa jak nevďační sme oproti Tebe za všetku túto lásku Tvoju! Namiesto toho, žeby sme Ťa milovali, — namiesto toho, žeby sme konali, čo Ti je milé, namiesto toho, žeby sme Ťa nasledovali a Tebe podobní boli: urážame Ťa a hriechami svojimi Ťa znovu križujeme, odvraciame sa od Teba a kráčame po širokej ceste sveta, ktorá vedie do záhuby. O najmilejší Spasiteľu môj! i ja patrím medzi týchto nevďačníkov! Ach odpusť mi, lebo z celého srdca ľutujem, že som sa tak škarede choval oproti Tebe. V najhlbšej pokore padám pred Tebou a vyznávam vinu svoju. O daruj duši mojej len kvapku drahej krvi Tvojej, aby čistá zostala. Vzhliadni na mňa okom nekonečného milosrdenstva Svojho, a daj mi milosti, aby som Ťa z celého srdca miloval a verne Ti slúžil. Ano milujem Ťa, o Ježiši! milujem Ťa a chcem Ťa večne milovať. — O najdobrotivejší Ježiši, pamätaj tiež aj na tých všetkých ktorí v Tvojej svätej cirkvi s vierou v Teba sišli s tohoto sveta; pamätaj na drahých rodičov mojich, na príbuzných, priateľov, dobrodincov atď.; daj, aby im pripočítané boly zásluhy Tvojej svätej krvi, aby v mukách očistcových útechu a obľahčenie a čím skoršie vyslobodenie obsiahli. Amen.

Pred svätým prímaním kňazovým.

O Ježiši! jak nevýslovne miluješ ľudí! Nielen darúvaš im zásluhy najsvätejšej obety Svojej, ale celkom sa im dávaš, ich duše nasycuješ a posilňuješ Svojím najsvätejším telom a krvou a celkom sa sjednocuješ s nimi. O jak nekonečné je uníženie Tvoje k nám biednym tvorom! Ty, nekonečne svätý, všemohúci, Stvoriteľ neba a zeme, Pán zástupov chceš sostúpiť k nám a príbytok mať u nás! O, kto by to mohol veriť, keby si to Sám nebol povedal! A ponevráč je to istá pravda, že chceš k nám prísť a u nás prebývať, preto aj ja, úbohý hriešnik, opovažujem sa k Tebe preblížiť. Spojujem sa s kňazom, a túžim a žiadam a prosím: O Ježiši! príď ku mne! Ačkoľvek som toho nie hoden, ale veľká dobrota Tvoja, a milosrdenstvo Tvoje ma nádejou naplňujú, že nepohŕdneš skromným príbytkom mojím a láskave ku mne sostúpiť ráčiš. Teraz Ťa pravda nemôžem skutočne prijať a Tvoje najsvätejšie telo a krv požívať, jako kňaz; ale Ty môžeš ku mne prísť Svojou účinlivou milosťou a potešiť, posilniť, očistiť a posvätiť moju úbohú dušu. Tak prijdi tedy, o Ježiši, Ty jediná túžba srdca môjho! Hľa! ja Ti obetujem srdce svoje; ono bude len Teba milovať, — obetujem Ti dušu svoju, ona len na Teba bude myslieť a to činiť, čo je Tebe milé. Obetujem Ti telo svoje a všetky svoje údy, — tieže budú len nato slúžiť, aby konaly dobré. O príď, o Ježiši! a celkom ma vezmi do moci Svojej; Tebe chcem žiť a umrieť. Amen.

Po svätom prímaní po požehnanie.

O najláskavejší Ježiši a Spasiteľu môj! Priniesol si včuľ najsvätejšiu obetu Svoju; Ty si sa obetoval k sláve a úcte Otca Svojho, a aby volal si za nás u trónu Jeho o milosť a sľutovanie. Našim úbohým dušiam si daroval zásluhy Svojej najsvätejšej obety: ach jako Ti mám

za to dostatočne ďakovať! Ach! čo bych mluvil jazykami všetkých anjelov, nemohol by som Ťa dostatočne chváliť a velebiť. A ponevráč som to nie v stave, preto obetujem Ti poklonu, velebenie a vďaky Tvojej najsvätejšej Matky Marie, a všetkých Svätých a vrúcne Ťa prosím, aby si Svojím vlastným, láskyplním Srdcom vynahradiť ráčil, čo ja úbohý učiniť nemôžem.

Otče nebeský! Ty si mi poprial milosti, aby som Ti spojený s farnosťou a jej duchovným pastierom Božského Syna Tvojho obetoval, a skrze to sa Ti klaňal, Teba chválil, Tebe ďakoval a cenu svojho smierenia za hriechy moje Ti priniesol. Vďaka Ti za to! Práve pre tohoto milého Syna Tvojho udeľ mi milosti, aby som vždy bol silný vo viere v Teba a v toho, ktorého si poslal, jednorodzeného Syna Tvojho; aby som sa nikdy neklátil v dôvere oproti Tebe, a nikdy, až do konca života svojho, som Ťa neprestával milovať a Tebe slúžiť. Amen.

Na posledné požehnanie.

Požehnaj ma Boh † Otec, † a Syn, † a Duch Svätý. Týmto požehnaním posilnený chcem dnes a každý čas konať to, čo je Tebe, o najsvätejšia Trojico! milé. O nebeský Otče! nechcem sa len menovať synom Tvojím, ale aj skutočne byť takým, a vždy synovskou poslušnosťou všetky Tvoje príkazy plniť. — Nielen zvať sa chcem učeníkom Tvojím, o Ježiši! ale jako verný učeník aj verne Teba nasledovať. Chcem byť tichý, ponížený a pokorný, jako Ty; chcem v pokoji žiť so všetkými ľudmi, chcem vždy zachovávať čistotu tela a duše a chcem milosrdenstvo preukazovať každému, priateľovi i nepriateľovi. — Duchu Svätý! ochotne chcem nasledovať každé Tvoje vnuknutie, Tvoje milosti, ktorými ma obsýpaš, chcem odumrieť hriechu a len čnosti žiť. — O Maria! požehnaná Matko Spasiteľa

môjho Ježiša, pros za mňa a stoj pri mne, aby som predsavzatie svoje aj zachoval! Prijmi ma pod ochranu svoju, prijmi všetkých tých, za ktorých som povinný sa modliť, prijmi všetkých mojich a priveď nás ta, kde Ty v sláve prebývaš, do nebies, aby sme s Tebou a so všetkými Svätými Trojjediného Boha tam večne milovali, chválili a velebili.

Litánie o najsvätejšom Mene Ježiš.

(300 dní odpustkov, Pius IX., 11. augusta 1862 a Lev XIII., 16. januára 1886.)

Pane, smiluj sa nad nami!
Kriste, smiluj sa nad nami!
Pane, smiluj sa nad nami!
Otče s nebies Bože, smiluj sa nad nami!
Synu, Vykupiteľu sveta, Bože,[1])
Duchu Svätý, Bože,
Svätá Trojico, jeden Bože,
Ježiši, Synu Boha živého,
Ježiši, Synu Marie Panny,
Ježiši, Slovo, telom učinené,
Ježiši, Vykupiteľu tohoto sveta,
Ježiši, Prostredníku ľudí,
Ježiši, Pane pánov, a Kráľu kráľov,
Ježiši, archo všetkej dokonalosti,
Ježiši, živá studnico,
Ježiši, studnico všetkej radosti,
Ježiši, zrkadlo všetkých dobrých skutkov,
Ježiši, milovníku pokoja,
Ježiši, milovníku čistoty,
Ježiši, svetlo sveta,
Ježiši, najmocnejšia vežo,
Ježiši, cieľu lásky našej,
Ježiši, odplato pobožnosti,
Ježiši, Učiteľu pokornej poslušnosti,

[1]) Smiluj sa nad nami!

Ježiši, túžbo duše našej,[1])
Ježiši, jasná hviezdo na mori plávajúcim,
Ježiši, Vodca cestujúcich,
Ježiši, podporo v tebe dúfajúcich,
Ježiši, múdrosť neumelých,
Ježiši, Lekáru nemocných,
Ježiši, milovníku kajúcich hriešnikov,
Ježiši, potešenie zarmútených,
Ježiši, milostivý Otče chudobných,
Ježiši, pokladnico chudobných,
Ježiši, útočište prenasledovaných,
Ježiši, Opatrovníku vdov a sirôt,
Ježiši, Vyslyšateľu k tebe volajúcich,
Ježiši, dobrý Pastieru oviec svojich,
Ježiši, radosť anjelov,
Ježiši, Kráľu patriarchov,
Ježiši, Osvietiteľu prorokov,
Ježiši, Majstre apoštolov,
Ježiši, Učiteľu evanjelistov,
Ježiši, silo mučeníkov,
Ježiši, svätosť vyznavačov.
Ježiši, čistoto pannien,
Ježiši, koruno všetkých Svätých,
Buď nám milostivý, odpusť nám, Ježiši!
Buď nám milostivý, uslyš nás, Ježiši!
Od všetkého zlého vysloboď nás, Ježiši!
Od všetkého hriechu,[2])
Od hnevu svojeho,
Od úkladov diabolských,
Od smilného ducha,
Od náhlej a nenadálej smrti,
Skrze tajomstvo svätého vtelenia svojeho,
Skrze narodenie svoje,
Skrze krst a svätý pôst svoj,

[1]) Smiluj sa nad nami!
[2]) Vysloboď nás, Ježiši!

Skrze kríž a umučenie svoje,[1])
Skrze smrť a pohrobenie svoje,
Skrze slávne vzkriesenie svoje,
Skrze predivné na nebe vstúpenie svoje,
Skrze soslanie Ducha Svätého,
V deň súdny,
Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta, odpusť nám, Ježiši!
Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta, uslyš nás, Ježiši!
Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta, smiluj sa nad nami, Ježiši!
Kriste, uslyš nás!
Kriste, vyslyš nás!
Pane, smiluj sa nad nami!
Kriste, smiluj sa nad nami!
Pane, smiluj sa nad nami!

Otče náš, Zdravas Maria.

Modlitba.

Bože, ktorý si nám v prepodivnej sviatosti pamiatku umučenia svojeho zanechal; popraj nám, prosíme ťa, tak ctiť sväté tajemstvo Tela a Krvi tvojej, aby sme úžitok vykúpenia tvojeho stále v sebe cítili.

Všemohúci, večný Bože! Spravuj všetky činy naše podľa vôle svojej, aby sme hodní boli v mene milého Syna tvojeho tebe slúžiť a dobré skutky hojne vykonávať.

Vlej do sŕdc našich bázeň a zároveň i lásku svätého mena svojeho, Pane Bože náš; lebo nikdy riadenia svojeho nazbavuješ, koho posilňuješ v stálosti lásky svojej.

Bože, ktorý si učinil najslavnejšie meno Ježiša Krista, Syna svojeho, Pána našeho, verným svojim

[1]) Vysloboď nás, Ježiši!

veľmi ľúbezné a príjemné, ale zlým duchom hrozné a strašlivé, popraj milostive, aby všetci, ktorí toto sväté meno nábožne ctia na zemi, zakúsili sladkosť svätého potešenia v tomto živote a v budúcom obdržali radosť neskonalého blahoslavenstva. Skrze Krista, Pána nášeho. Amen.

Premilý Ježiši, skrytý pod spôsobom chleba Boh i Človek spolu, hľa, so vzdychaním predniesli sme tebe prosby a poklony svoje. Česť tebe a chvála Spasiteľu náš, ktorý sostúpiac s neba a pod spôsobom chleba tu si prítomný!Ošli nám Ducha Svätého, aby nás vo všetkých záležitostiach riadil, a k spaseniu viedol kroky naše. Prijmi srdcia naše, a spolu všetko, čím vládneme, udeľ nám, o Ježiši, sväté požehnanie svoje. Amen.

Požehnanie všemohúceho Boha † Otca, i Syna †, i Ducha Svätého † nech sostúpi na nás a zotrvá s nami vždycky. Amen.

Vzbudenie viery, nádeje, lásky a ľútosti.

Verím v Boha svojeho, živého a opravdivého, vo troch osobách, ale v jednom Božstve postaveného. Verím v Boha Otca Stvoriteľa, Syna Vykupiteľa, Ducha Svätého, Posvätiteľa mojeho. Verím a vyznávam tú najsvätejšiu vieru, ktorú Ježiš Kristus učil a veriť prikázal, ktorú apoštolovia ohlasovali, a ktorú svätá rímskokatolícka Cirkev drží; v tejto svätej viere žiadam žiť i umrieť, lebo si ju Ty, o Bože, zjavil, ktorý jako Vševedúci ani sklamať, ani jako večná a nekonečná pravda sklamaný byť nemôžeš. Bože, rozmnož vieru moju!

Dúfam v nekodečnom milosrdenstve tvojom, o Bože, jediný Spomocníku tela i duše mojej. Dúfam v predrahej krvi Ježiša Krista, Spasiteľa mojeho, z tak velikej lásky pre mňa vyliatej, že mne odpustíš všetky hriechy života mojeho, a že mne dáš život večný; lebo si to sám zasľúbil, a si verný i všemohúci vo vyplnení sľubov svojich. Bože, utvrď nádej moju!

Milujem ťa z celého srdca o najláskavejší Bože, najvyššia a nekonečná dobroto, hlbokosť všetkej dokonalosti, pre tvoju obzvláštnu dobrotu, krásu a ľúbeznosť tvoju; áno ačkoľvek by som žiadnej odplaty dúfať, ani pokuty očakávať nemal, však predsa miloval by som teba, lebo ty, o Bože, si všetkého možného milovania a ctenia najhodnejší. Ach keby som ťa milovať mohol s tak horlivou láskou, jako ťa milujú a na veky milovať budú všetci anjeli svätí a blahoslavení v nebi; jak ťa miluje a milovať môže všetko stvorenie nynejšie i budúce na zemi, ku ktorých všech najhorlivejšej láske pripojujem milovanie a lásku svoju veľmi nedokonalú.

Z tejto pripojenej a horlivej lásky tvojej, o Bože, srdečne ľutujem, že som ťa obrazil, odriekam, odpieram a v ošklivosti mám všetky hriechy celého života svojho. Ach keby som učiniť mohol, aby nikdy učinené neboly; volím radšej umrieť, nežli teba, najsvätejšia Trojico napozatým s najmenším hriechom dobrovoľne obraziť, ale k tomu udeľ mi môj Bože milosť svoju, aby som sa ustavične od všelijakých hriechov mohol chrániť, a v kresťanských skutkoch až do smrti zotrvávať, čo s tvojou pomocou verne sľubujem. Amen.

Modlitba

za všeobecné potreby celého kresťanstva.

Všemohúci večný Bože! Pane, Otče nebeský! Pozri okom svojho nekonečného milosrdenstva na naše úzkosti a biedy. Smiluj sa nad všetkými kresťanmi, za ktorých tvoj jednorodený Syn, náš Pán a Spasiteľ, Ježiš Kristus, na tento svet prišiel, a svoju predrahú krv na dreve kríža vycedil. Skrze tohoto Pána nášeho, Ježiša Krista, odvrát od nás, najmilostivejší Otče, zaslúžené tresty, prítomné i budúce nebezpečenstvá, povstania, vojny, drahotu, nemoce, a smutné ťažké časy. Osviet a posilni vo všetkom dobrom duchovné i svetské vrch-

nosti a vladárov, aby všetko podporovali, čo tebe ku cti, nám ku spaseniu a kresťanstvu ku všeobecnému dobrému slúži. Popraj nám Bože pokoja, pravej svornosti vo viere bez všetkej roztržky a rozkolníctva. Obrať srdcia naše k pravému pokániu a polepšeniu života. Zažni v nás oheň lásky k tebe. Naplň nás žížnivosťou a horlivosťou po všetkom dobrom, aby sme Tebe, jako poslušné deti, v živote a smrti sa ľúbili a príjemní boli. Tvojej svätej vôli primerane modlíme sa i za našich priateľov i nepriateľov, za zdravých a nemocných, za zarmútených a biednych, za živých i mrtvých. Tebe, o Pane, porúčame všetko naše konanie i nekonanie, naše obcovanie, náš život i smrť. Popraj nám milosti svojej, aby sme ťa mohli so všetkými vyvolenými tvojimi vo večnej radosti a blahoslavenstve sláviť a velebiť. Udeľ nám to, o Pane, Otče nebeský, skrze Ježiša Krista, milého Syna tvojho, Pána a Spasiteľa nášho, ktorý s tebou i s Duchom Svätým žije a kraľuje na večné veky vekov. Amen.

OBSAH.

	Strana
Poučenie o cirkevnom roku	3
Poučenie o nedeliach	6
Poučenie o sviatkoch	10
Poučenie o pôstnych dňoch	13
Poučenie o zasvätení všedných dní	18

I. čiastka.

O nedeliach a sviatkoch Pána.

I. Čas vianočný.

Poučenie o advente	23
Poučenie na prvú nedeľu adventnú	25
Spasiteľné poučenie proti odkladaniu pokánia	28
Poučenie na druhú nedeľu adventnú	32
Kristus Pán je jediná nádej naša, jediné oslobodenie naše	38
Poučenie na tretiu nedeľu adventnú	41
Útecha v zármutku	42
Na stredu adventných suchých dní	45
Na piatok adventných suchých dní	46
V sobotu adventných suchých dní	47
Poučenie na štvrtú nedeľu adventnú	48
Poučenie o sviatosti pokánia	53
I. O zpytovaní svedomia	55
II. O ľútosti	57
III. O predsavzatí	59
IV. O spovedi	60
V. O zadosťučinení	62
Poučenie na Štedrý deň	63
Poučenie na Vianoce	64
Poučenie o prvej sv. omši	65
Poučenie o druhej sv. omši	69
Poučenie o tretej sv. omši	71
Poučenie na nedeľu po Vianociach	76
Poučenie o žehnaní	80
Poučenie na Nový rok	81
Poučenie na nedeľu po Novom roku	85
Poučenie na Tri Krále	86
Poučenie na prvú nedeľu po Troch Králoch	92
Poučenie o poslušnosti	97
Poučenie o opravdivej pobožnosti	98
Poučenie na druhú nedeľu po Troch Králoch	100
Mravné poučenie pre predstavených	101
Poučenie o sviatosti stavu manželského	105
Poučenie o miešaných čili krížnych manželstvách	108
Poučenie na sviatok najsv. Mena Ježiša	113
Poučenie na tretiu nedeľu po Troch Králoch	115
Poučenie o uspokojení sa na vôli Božej	121
Poučenie pre pánov a sluhov	122
Poučenie na štvrtú nedeľu po Troch Králoch	123
Poučenie o prozretelnosti Božej	126
Poučenie na piatu nedeľu po Troch Králoch	128
Poučenie o verejnom speve cirkevnom	130
Poučenie o náchylnosti k zlému	133
Poučenie na šiestu nedeľu po Troch Králoch	134
Poučenie na nedeľu deviatnik, septuagesima rečenú	137
Na utorok po nedeli „Deviatnik“	145
Poučenie na prvú nedeľu po „Deviatniku“, „Sexagesima“ rečenú	148
Poučenie o moci slova Božieho	153
Utorok po prvej nedeli po Deviatniku	156
Poučenie na druhú nedeľu po Deviatniku „Quinquagesima“ rečenú	159
Poučenie na popolnú (škaredú) stredu	163
Poučenie o štyridsaťdennom pôste	166
Na štvrtok po popolnej strede	168
Na piatok po popolnej strede	169
V piatok po popolnej strede (Sviatok Koruny Kristovej)	171
Na sobotu po popolnej strede	173
Poučenie na prvú nedeľu pôstnu, „Invocabit“ rečenú	174
Poučenie o pokušeniach	178
Na pondelok po prvej nedeli pôstnej	181
Na utorok po prvej nedeli pôstnej	183

	Strana
Na stredu po prvej nedeli pôstnej (kantry)	185
Na štvrtok po prvej nedeli pôstnej	187
Na piatok po prvej nedeli pôstnej (kantry)	189
V piatok po prvej nedeli pôstnej (Sviatok najsv. kopie a klincov Pána Ježiša Krista)	191
Na sobotu po prvej nedeli pôstnej (kantry)	192
Poučenie na druhú nedeľu pôstnu („Reminiscere“)	193
Mravné poučenie proti nečistote	194
Na pondelok po druhej nedeli pôstnej	198
Na utorok po druhej nedeli pôstnej	199
Na stredu po druhej nedeli pôstnej	201
Na štvrtok po druhej nedeli pôstnej	204
Na piatok po druhej nedeli pôstnej	205
V piatok po druhej nedeli pôstnej (Sviatok najsv. plachty Krista Pána)	208
Na sobotu po druhej nedeli pôstnej	210
Poučenie na tretiu nedeľu pôstnu, „Oculi“ rečenú	214
Napomenutie proti skúposti a lakomstvu	215
Lakomstvo a spoločenské (sociálne) otázky	221
Na pondelok po tretej nedeli pôstnej	222
Na utorok po tretej nedeli pôstnej	225
Na stredu po tretej nedeli pôstnej	227
Na štvrtok po tretej nedeli pôstnej	229
Na piatok po tretej nedeli pôstnej	231
V piatok po tretej nedeli pôstnej (Sviatok sv. päť rán Krista Pána)	234
Na sobotu po tretej nedeli pôstnej	235
Poučenie na štvrtú nedeľu pôstnu, „Laetare“ rečenú	239
Útecha v chudobe	243
Poučenie, jako sa máme k veľkonočným sviatkom pripraviť	244
Na pondelok po štvrtej nedeli pôstnej	244
Na utorok po štvrtej nedeli pôstnej	247
Na stredu po štvrtej nedeli pôstnej	249
Na štvrtok po štvrtej nedeli pôstnej	252
Na piatok po štvrtej nedeli pôstnej	255
V piatok po štvrtej nedeli pôstnej (Sviatok najdrahšej krvi Pána nášeho, Ježiša Krista)	258
Na sobotu po štvrtej nedeli pôstnej	260
Na piatu nedeľu pôstnu, „Judica“ alebo „Smrtná“ rečenú	262
Potešenie v utrpenom na cti utŕhaní	265
Na pondelok po piatej nedeli pôstnej	267
Na utorok po piatej nedeli pôstnej	269
Na stredu po piatej nedeli pôstnej	271
Na štvrtok po piatej nedeli pôstnej	273
Na piatok po piatej nedeli pôstnej	274
Na sobotu po piatej nedeli pôstnej	276
Poučenie o „veľkom týždni“	279
Poučenie na kvetnú nedeľu	281
Sv. omša na kvetnú nedeľu	284
Na utorok vo veľkom týždni	288
Na stredu vo veľkom týždni	291
Na zelený štvrtok	293
Na Veľký piatok	300
Poučenie, jako máme o horkom umučení Pána Ježiša rozjímať	304
Napomenutie sv. Augustína o umučení Krista Pána	306
Paššie čili dej umučenia Pána nášeho Ježiša Krista, dľa štyroch evanjelistov sostavený	306
Poučenie o svätej dobe veľkonočnej	317
Poučenie na Bielu sobotu	318
Poučenie na slávnosť Veľkej noci	325
Poučenie o zmrtvýchvstaní Pána	330
Poučenie na pondelok veľkonočný	332
O potrebe kresťansko-katolíckej viery	337
Poučenie na utorok veľkonočný	342
Poučenie o sv. písme a o podaní	345
Na prvú nedeľu po Veľkej noci, „bielou“ menovanú	350
Poučenie na druhú nedeľu po Veľkej noci	354
Poučenie o samospasiteľnej cirkvi	358
Poučenie o nádeji	361
Poučenie na tretiu nedeľu po Veľkej noci	363
O povinnostiach služobníkov oproti pánom	364
Potecha v nešťastí a trápení	368
Štvrtá nedeľa po Veľkej noci	370
Poučenie o neomylnosti cirkvi katolíckej	375
Na piatu nedeľu po Veľkej noci	379
Poučenie o modlitbe	381
Krátke vysvetlenie modlitby Pána	385
Poučenie o prôvodoch (processiach) vôbec a o prôvodoch v deň sv. Marka a krížové dni zvlášte	387
O sv. omši na krížové dni	391
Poučenie na slávnosť Nanebevstúpenia Krista Pána	393
Poučenie o nanebevstúpení Krista Pána	397
Jako sa máme pripraviť k svätodušným sviatkom?	400
Poučenie na šiestu nedeľu po Veľkej noci	402
Poučenie o pohoršení	406
Poučenie na Slávnosť turíčnu čili na sviatok Ducha Svätého	407
Nauka viery o Duchu Svätom	412
Na pondelok turíčny	417
Poučenie o sviatosti krstu	418
Pohnútky k milovaniu Boha	428
Na utorok svätodušný	429
Poučenie o sviatosti birmovania	430
Motliba pobirmovaného	434
Na stredu suchých dní svätodušných	436

Strana

Na piatok suchých dní svätodušných 438
Na sobotu suchých dní svätodušných 440
Na sviatok najsvätejšej Trojice a na prvú nedeľu po Svätom Duchu 442
Poučenie o najsvätejšej Trojici . . 446
Poučenie na prvú nedeľu po Svätom Duchu 449
Na slávnosť Božieho Tela . . . 454
Poučenie o skutočnej a pravdivej prítomnosti Ježiša Krista v Sviatosti Oltárnej 457
Niekoľko slov o manne 461
O Prevelebnej Sviatosti Oltárnej . 462
Poučenie na druhú nedeľu po Svätom Duchu 466
Poučenie o svätom prímaní . . . 471
Poučenie proti chlipnosti 474
Poučenie na sviatok Božského Srdca Ježišovho 477
Poučenie o braterstvách, zvlášť o braterstve najsvätejšieho Srdca Ježiša 483
O milosrdenstve Božského Srdca Ježiša voči hriešnikom 485
Poučenie na tretiu nedeľu po Svätom Duchu 487
Mravné poučenie proti opilstvu . 488
Poučenie na štvrtú nedeľu po Svätom Duchu 494
O dobrom úmysle 499
Poučenie na piatu nedeľu po Svätom Duchu 501
Užitočné prostriedky proti hnevu 507
Poučenie na šiestu nedeľu po Svätom Duchu 508
Poučenie o cirkevnom žehnaní a svätení 511
Poučenie o kresťanskom milosrdenstve 515
Na siedmu nedeľu po Svätom Duchu 518
Proti čítaniu zlých kníh a spisov 522
Poučenie na ôsmu nedeľu po Svätom Duchu 524
Poučenie proti nadobúdzaniu a podržaniu nespravodlivého majetku 528
Mravné poučenie proti pomluve . 530
Útecha pre pomlúvaných 532
Poučenie na deviatu nedeľu po Svätom Duchu 533
Zničenie a zkaza mesta a chrámu jeruzalemského 539
O odkladaní pokánia ku koncu života 541
Poučenie na desiatu nedeľu po Svätom Duchu 543
Poučenie proti vysokomyseľnosti a márnivej ctižiadosti 547
Poučenie na jedenástu nedeľu po Svätom Duchu 550
Poučenie o milosti 551
Mravná nauka o zneužívaní jazyka 558
Poučenie na dvanástu nedeľu po Svätom Duchu 559

Strana

Poučenie o sviatosti posledného pomazania 565
Poučenie na trinástu nedeľu po Svätom Duchu 570
Poučenie o zázrakoch 575
Poučenie o sviatosti posvätenia kňazstva 576
Poučenie na štrnástu nedeľu po Svätom Duchu 582
Útecha v chudobe 587
Mravná nauka proti úžere . . . 589
Poučenie o príčinách a odstránení spoločenského nebezpečenstva . 590
Poučenie na pätnástu nedeľu po Svätom Duchu 591
Mravná nauka o smrti 596
Poučenie o pohrabných obradoch . 597
Poučenie na šestnástu nedeľu po Svätom Duchu 600
Poučenie o kresťanskej pokore . . 605
Poučenie o zasvätení nedele . . . 606
Poučenie na sedemnástu nedeľu po Svätom Duchu 608
Na stredu jasenných suchých dní 615
Na piatok jasenných suchých dní 618
Na sobotu jasenných suchých dní 619
Poučenie na osemnástu nedeľu po Svätom Duchu 621
Poučenie o odpustkoch 625
Na devatnástu nedeľu po Svätom Duchu 629
Poučenie o radostiach nebeských . 634
Poučenie o pekle 635
Poučenie na dvadsiatu nedeľu po Svätom Duchu 637
Útecha pre nemocných a poučenie pre ošetrovateľov chorých . . 643
Poučenie na jedenadvadsiatu nedeľu po Svätom Duchu 646
O shovievavosti a trpezlivosti . . 654
Na dvaadvadsiatu nedeľu po Svätom Duchu 655
Poučenie o prímluvnej modlitbe čiže o apoštoláte modlitby 657
O cene a vznešenosti duše . . . 661
Poučenie na triadvadsiatu nedeľu po Svätom Duchu 662
Poučenie na štyriadvadsiatu a poslednú nedeľu po Svätom Duchu 665
O prísahe 669
Poučenie na slávny deň posvätenia chrámu 670
Mravná nauka o duchovnom chráme, ktorý je sám človek 678

II. čiastka.

Poučenie na sviatky svätých.

Predbežné poučenie a úcte a vzývaní Svätých 683
1. O pocte Svätých 684
2. O vzývaní Svätých 687

Strana

3. O ctení ostatkov (relikvií) o obrazov Svätých Božích 688
4. O pútoch 692
5. O blahoslavení a svätorečení Svätých 694
Na deň sv. Andreja apoštola . . 696
Na deň sv. Františka Xaverského 700
O spolkoch missionárskych k rozširovaniu viery 702
Na deň sv. Barbory, panny a mučenice 705
Na deň sv. Mikuláša, biskupa . . 708
Na sviatok Nepoškvrneného Počatia prebl. Panny Marie 713
Na deň sv. Tomáša apoštola . . . 720
Na sviatok sv. Štefana, prvého mučeníka 722
Na sviatok sv. Jána apoštola a evanjelistu 727
Na deň sv. Mláďatiek (Nevinných dietok) 731
Na posledný deň občianskeho roku 736
Modlitby na posledný deň roku . 739
Poučenie na Nový rok 741
Modlitby na Nový rok 742
Na deň založenia stolice sv. Petra apoštola v Ríme 744
Poučenie o pápežovi 750
Poučenie o vyobcovaní čiže excommunicacii 753
Na deň sv. mučeníkov Fabiána a Sebastiána 754
Na deň obrátenia sv. Pavla . . . 756
Na sviatok očisťovania Panny Marie čiže Hromnice 761
Poučenie pre šestonedielky . . . 766
Na deň sv. Blažeja biskupa a mučeníka 770
Na deň sv. Mateja apoštola . . . 771
O zachovávaní príkazov Božích . 775
Na deň sv. Jozefa 777
Na sviatok Zvestovania Panny Marie 780
Vysvetlenie pozdravenia anjelského 785
Krátke poučenie o modlitbe: „Anjel Pána“ atď. 787
Na deň sedembol'astnej Panny Marie (V piatok pred Kvetnou nedeľou) 788
Poučenie o úcte štrnástich svätých pomocníkov 791
Sviatok ochrany sv. Jozefa (v tretiu nedeľu po Veľkej noci) . . 795
Poučenie o dôvere v mocnú príhluvu sv. Jozefa 797
Modlitba a obetovanie sa sv. Jozefovi, jako patrónovi cirkvi 798
Na deň sv. Vojtecha (Adalberta) . 799
Na deň sv. Juraja mučeníka . . 805
Na deň sv. Marka evanjelistu . . 805
Krátke poučenie o žehnaní ozimín 807
Poučenie o májovej pobožnosti Marianskej 808
Na deň sv. apoštolov Filipa a Jakuba 810

Strana

Na nalezenie svätého Kríža 815
Poučenie o svätom Kríži 818
Na deň sv. Floriána 821
Na deň sv. Jána Nepomuckého . . 822
Na deň sv. Antona Paduánskeho . 824
Na deň sv. Alojza z Gonzagy . . 825
Na deň narodenia sv. Jána krstiteľa 829
Poučenie o kresťanskej výchove dietok 833
Na deň sv. Ladislava kráľa . . . 836
Na sviatok sv. apoštolov Petra a Pavla 837
Na deň Navštívenia Panny Marie 841
Na sviatok slovanských apoštolov sv. Cyrilla a Methoda 845
Na sviatok Panny Marie Karmelskej, čiže na deň sv. škapuláru . . . 851
Na deň sv. Ondreja Svorada a Benedika, slovenských pustovníkov 853
Na deň sv. Marie Magdaleny . . 855
Na deň sv. apoštola Jakuba, staršieho 859
Na deň sv. Anny 862
Na porciunkulu 863
Na deň sv. Vavrinca 865
Sviatok Nanebevzatia Panny Marie 868
Na sviatok sv. Štefana, kráľa . . 874
Na deň sv. Joachima (v nedeľu po Nanebevzatí Panny Marie) . . 880
Sviatok najčistejšieho Srdca Marie (v nedeľu po oktáve Nanebevzatia Panny Marie) 881
Poučenie o bratérstve Najčistejšieho Srdca Marie 882
Na deň sv. Bartolomeja, apoštola . 883
Na sviatok svätých Anjelov Strážcov 888
Na sviatok narodenia Panny Marie 892
Na sviatok Mena Marie (v nedeľu po sviatku Narodenia Panny Marie) 896
Sviadok sedembol'astnej Panny Marie (v tretiu nedeľu v septembri) 897
Na deň povýšenia svätého Kríža . 898
Poučenie o pobožnosti „Krížovej cesty“ 899
Na deň sv. apoštola Matúša . . . 901
Na deň sv. Michala archanjela . . 906
Poučenie na deň sv. Františka Serafinského 908
Na sviatok sv. Ruženca (v prvú nedeľu v októbri) 910
Na deň sv. Vendelína 915
Na deň sv. apoštolov Šimona a Júdu Thaddäusa 917
Na sviatok Všetkých Svätých Božích 920
Vysvetlenie osem blahoslavenství . 924
Poučenie o radosťach nebeských . 927
Na deň Všetkých verných Dušičiek 929
Dies irae 934
Na deň sv. Imricha 935

Strana

Na deň sv. Leonarda, pustovníka a opáta 937
Na deň sv. Martina, biskupa . . 939
Na deň Obetovania Panny Marie 944
Poučenie o posvätení mladosti . . 946
Na deň sv. Kataríny, panny a mučenice 948

Prídavok k II. čiastke.

Spoločné omše Svätých, ktorí nemajú osobitnú omšu sv. . . . 950
Na deň mučeníka, ktorý bol biskupom 950
Na deň mučeníka ktorý nebol biskupom 952
Na deň mučeníka v dobe vel'konočnej 956
Na deň viacerých sv. mučeníkov v dobe vel'konočnej 958
Na deň viacerých sv. mučeníkov mimo doby vel'konočnej . . . 960
Na deň sv. vyznavača biskupa . . 963
Na deň sv. učiteľa cirkevného . . 966
Na deň sv. vyznavača-nebiskupa . 967
Na deň sv. vyznavača-opáta . . . 968
Na deň sv. panny a mučenice . . 969

Strana

Na deň sv. panny, ktorá nebola mučenicou 971
Na deň sv. mučenice, ktorá nebola pannou 973
Na deň nepanny-nemučenice . . . 973

III. čiastka.

Poučenie o rozličných kresťanských pobožnostiach.

Poznámka 977
Pobožnosť ranná 979
Večerná pobožnosť (Litánie Loretánske) 983
Poučenie o obete omše svätej . . 989
Rozjímanie o umučení Krista Pána pri omši svätej 1006
Domová omšová pobožnosť pre tých, ktorí nemôžu omšu sv. poslúchať 1007
Litánie o najsvätejšom Mene Ježiš 1016
Vzbudenie viery, nádeje, lásky a l'útosti 1019
Modlitba za všeobecné potreby celého kresťanstva 1020